AUTHOR DAVID KIMHI

NO. 2933

TITLE ס' כשרשים

RR

IMPRINT

CALL NO. EMC 847

DATE MICROFILMED

הועתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תש"ע

These images are from the collection of the Library of the Jewish Theological Seminary (JTS). JTS holds the copyrights to these images. The images may be downloaded or printed by individuals for personal use only, but may not be quoted or reproduced in any publication without the prior permission of JTS.

FILMED FOR THE JEWISH THEOLOGICAL SEMINARY OF AMERICA

XEROX University Microfilms, Inc.
A SUBSIDIARY OF XEROX CORPORATION

ס' השרשים להרד"ק

עם הגהות על הגליונות. דף הראשון חסר. בת"י ישן נושן.

141 דפים נייר פאליא גדול. כתיבה סורית.

הועתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תש"ע

These images are from the collection of the Library of the Jewish Theological Seminary (JTS). JTS holds the copyrights to these images. The images may be downloaded or printed by individuals for personal use only, but may not be quoted or reproduced in any publication without the prior permission of JTS.

243/145

31F

LIBRARY
OF THE
JEWISH THEOLOGICAL SEMINARY
OF AMERICA

ENELOW MEMORIAL COLLECTION
Presented by
Mrs. Nathan J. Miller

These images are from the collection of the Jewish Theological Seminary (JTS). JTS holds the copyrights to these images. The images may be downloaded or printed by individuals for personal use only, but may not be quoted or reproduced in any publication without the prior permission of JTS.

אבב

לְאוֹתוֹ בְּאֲבִי הַנַּחַל הדגש לחסרון הבית הפולה
ופירושו כעין הנחל וכן עוֹדֶנּוּ בְּאִבּוֹ לֹא יִקָּטֵף פירוש
כעוד שהגומא בעינו שעדיין אינו נקטף ייבש
ואין לתמוה שבנה
הגומא בלשון עין
ואעפ שהוא ממין
הדשא כי כל דבר
שיעלה בקנה יקרא
בלשון עין וכן
הפשתה ותבמכס
בפשתי העץ וכן
בדברי ז"ל קישות
שהתליעה באביה
אפורה כלומר בעציה
שלא נקטפה עדיין

אמר ליהו המדקדק
נראה לי שאין בכל שרשי הספר הזה
פירוש יותר זר ורוע מדרך הדיקש בזה
ומה שהביא ראיה מדברי ז"ל שהתליעה
באביה כלי הינה לא ראיה גמורה כי בעל
הערוך פירש באביה בקדקד שהיא
מגדלת שם וכן משמע מפירוש הרא"ש
הכלים עש ועוד יותר קשה לי שבעל
עסזה בפרש האביב ולפי פירושו יהיה
פתרון כחדש האביב חדש הענין אחר עמה
ולפי דעת כל המפרשים אינו אלא לשון
נבור וכן הוא בירחא אביבא שהוא לשון
נבור וכן אותה בגבורה כראש יתר לבורה
בחינתא כאול מאבבה כי מבכרת

אֲבִיבָ חָלוּ בָאֵשׁ בחדש הָאָבִיב השבולת עם הקנה שלה
תקרא אביב עש הקנה שהוא העץ וקרוב אני לומר שעצין
זה מעצין אב המעטרף הבן ואעפ שאב משרש אבה ולו
שרש אבב ענינם אחד כי העץ כמו האב המוליד העצים
והפרי ולפי יקרא גם הענף בן בן פרת יוסף בנות צעדה
עלי שור ויש מפרשים באבי הנחל הפרי והדגש לחסרון
נון ושרשו אבב מלשון ארמי ואבבה שגיא וכן בתרגום
בחסרון נון תרגום פרי איבא

אבד הַצֹּאן אֲבַד הֵן גַּעֲגוּ אֲבַדְנוּ אֲרַמִּי אוֹבֵד
אֲבִי כִּי גֹוי אֹבֵד עֵצוֹת הֵמָּה כמו אובד בערי
אַל תֹּאבֵדָה בְּנַפְשׁ הָאִישׁ הַזֶּה כַּאֲבֹדָן מוֹלַדְתִּי מקור
בתוספת נון ענינו ידוע והואבודד כשהוא מן היקל כי פ
פעול ארמי אובד אבי ישקב אבי היה אובד ויקראו
ארמי לפי שגר בארם ושם היה אובד כי בעבר גדול היה
שם עשרים שנה כמו שהתרעם עליו לבן ואמר ביום
אכלני חרב וקרח בלילה ובאשר הפעל הזה מן הכבדים
הוא שובר כמו וְהָאֲבִיד שָׁרִיד מֵעִיר אֹבִידָה עִיר וכבד
אחר אֲבַד וְשָׁבַר כְּלִיחָיָה וַאֲהַלֶּלְךָ מֵהַר אֱלֹהִים וַאֲבַדְתָּךְ
וכבר כתבנו דקדוקו בחלק הדקדוק והשם אוֹ מֵעָנָה
אֲבֵדָה וכסמוך לְכָל אֲבֵדַת אַחִיךָ ומשקל אחר
בתוספת נון אֲבַדוֹן וַמָּוֶת והטלו הנון ואמרן שאול
וַאֲבַדְתִּיהוּ תִּשְׁבַּעְנָה ומשקל אחר וְהָרְשָׁעִים יֹאבֵדוּן
יהי המקור בתוספת נון ונבל הדגש כמו רבים שהוקלו
והביא החכם לי יעקב
בן לעזר שם במשקל
אחר וְאַחֲרִיתוֹ עָדֵי
אוֹבֵד נִבְלָם וְאֶת
אחר הרחמנו נעבדתיך שורש

אמר לשאול למה לא כתב ושם במשקל
אחר בְּאֲבֹדָן מוֹלַדְתִּי כי לפי דעתו
הוא מקור מן הקל בתוספת נון כמו אחר
כשרר האבנים באבן יח

אבה

ולא אֲבָה יי אֱלֹהֶיךָ הס יַפְתִּיחַ חֲטָאִים אל תוכל
האלף תמודת הא ופא הפועל נעלם וענינו עמן ומן
ותאוה וכן וַתֶּפֶר הַאֲבוּנָה כי היוד למד הפועל תמודת הא
אבה ופירוש אביונה בעלת הרימון והתאוה והיא הטעם
המתאוה כלומר תפר הטעם בריתה עם הגוף ויש אומרים פירוש
המלה הנני לאבד המשכל וכן הענין מאד יקרא אבין לפי שמאבד
כל ותאותו ורעונו לכל וכן כוי קלא רבה הבין שהוא לואה
דבר ואינו אוכל לואה דבר ואינו שותה הואב לכל והוא דחוק
יותר מן הענין וכן אֲבִי יָכִין הויב עד דעה כלומר הטעם הויב
ל"כחן הויב וכן חֲלוֹמוֹת אֲבוֹת אֲבָה כלומר האבות שהעם
רעונם ללכת אל המקום שמהה דים ללכת בן יש חלמו
כמהדה ויל אותן שם מקום אושם נהר ויש מי שפירש
מישרש איב מענין איבה כלומר אבות השלום והלא אשר
תבוא מעקר זה תפרשנו כענין זה ענין דעון לבד משהו מלות
האחרת למי אוי למי אבוי ושבנו כישנאני ויש מי שפירשו
מענין אביון כלומר למי עוני והשני אב וחס ועינו ידוע ואב
אמון וכהסכמו סתום כי אב המון גויים וכא בב כמוך
אבל למר המועל אבי בל כנו עכר
וקבוצו כלשון נקבות חבוש אבות
וכסמוך אבות המטות יאש כית
אבתם והגדול יהקדמון יקרא אב
כמו ויש מטו לאב למרשה כלומר קנין
וגדול כמו האב שהוא קנין לבן וכן אבי דבר גדול ואבי
ראה בם ראה והיה לנו לאב עלכהן אבי קרית ערים קרית
ארבע אבי חעמק ויהי לי כבם ובאבותיכם כלומר
במלכם וכגדוליכם ומי אביהם כלומר מי אדוניהם שלגביהם
ויל מזה אבי יכחן איוב עד כעוד והוא קריאה לשם יתברך
אבי דבב ישראל וכן יקראו התלמידים בעם בני הנביאים
אבי כל תופש בנור ועונב אבי ישב אהל ומקנה כלומר קדמון
ומלמד היה לכל תופש בנור ועונב כמו שהאב קדום לבן

אבח

אבחת חרב האלף כחירק ענינו להט החרב
ויל כמו אבשת כחלוף הא בעין מן בעתה והאלף
נוספת ויל כמו שבחת
בחלוף אלף בטית בי לטא
ביתא דאטבח

אא
אבלא יתכן כי תיו שלבשתה שרשית
ותיו שלאבחת לשמיבות הנקבה שנשה
אבח ויותר נכונים דברי רשי ז"ל שמעיד
גלה שמעינו כלעז והוא בלשון אשכנז
ומאן

אבך

וַיִּתְאַבְּכוּ גַּאוָתָ עֵשָׂו עֵינוּ
שנן גאות וגבהות ונרוחו ויתגאו בגאות עשו וחסרה כף
הדמיון כמו שחסרה בגמלת לב שמרן ייטיב בהה שמרוחו כגבהה
אבל כִּי אֲבַל עֲלֵיהֶם וַנִּשְׂאוּ עָלָיו תָּאֲבֹל כי כעודן
בחיים תאבל הנפש על אבור הגוף והמועל הבבר
הֶחֱבַלְתִּי כְּשִׁיתִי עָלָיו אֶת תָּחוּס והתפעל כי הִתְאַבֵּל שְׁמוּאֵל
אֶל שָׁאוּל וַיִּתְאַבֵּל עַל בְּנוֹ עַד מַה אַתָּה מִתְאַבֵּל והתחר
אֲבֵל וְחַמּוּי רֹאשׁ כְּאֲבֵלָם כי רוש המו התינוק שמטיקרא
שרשים

אא
אין לשאול למה לא כתב ושם במשקל
אחר בְּאֲבֹדָן מוֹלַדְתִּי כי לפי דעתו
הוא מקור מן הקל בתוספת נון כמו אחר
כשרר האבנים באבן יח

הועתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תש"ע

ואא"ז לא כתב כי הטה הוא עשה מלאכה על האבנים האלף
נוספת והוא מלשון בנין"

אבס בְּאֵין אֲלָפִים אֲבוּס בָּר. פירוש אבוס מר בהעדר
הבקר יהיה אויר התב ואם כן פלומר דיקן
אבוס בעלין. שם כפלם אטון מערים. בעם לא אמרן כם
והוא אחד בסמוך ובמורדת ופירושו מקום מאכל הבהמות
וכן אם ילין על אבוסיך. ולך בחטף פתח ובתוספת מים
מתחו מאבסיה והם המקומות שיאעדו בהם הפירות
והמעול מהקל משור אבוס. ולבבים ובדברים אבוסים
כי מפוטמים שעומדין תמיד על האבוס"

אבק אבק ועפר. ומרחם באבק עלה. כולו קמוץ
ואינו קמוץ כאשר כתב החכם לאבע והוא טעה
בין זה ובין באבק דק. הנמצא במקצת סמרים הלף משבא
ופתח והוא קמוץ ופירוש באבק הדברים הדקים כי אין
רעונן לומר עפר לבדו. וברוב הסמרים גם הוא קמוץ הלף
אבל הכף בשוא כאבק דק ומסורת עליו לית. ומסורת
אחרת מעתה על והיה לאבק. כלאבקא קמץ והיה
שבח ועבן אבק גלין. אולי כללו היה עם אות השמוש
העפר הדק יקרא אבק. וכן הסמים השחוקים הדק מכל
אבקת רוכל. והנמעל ממנו יאבק איש עמו כלומר
העלו אבק ברגלהם בהתחזקם זה עם זה"

אבר אביר יעקב. ומשקל אחר אביר הרועים
ואודיד באביר ישרים. משפטו באביר ובנוח
הלף הנטלה תנועתה על הכף ועוד נכתבנו בשרש כבר
אבירי בשן. לחם אבירים אכל איש. אשתו ללא אבירי לב
ענין א' וענין אחרמה להם לשון עצם וחוזק. ופירוש לחם
אבירים על המן שירד להם מן השמים שהם אבירים כמו
שב שליהם כראי מוצק. והדות אבירין הקוסים החזקים
ושנין שני מי יתן לי אבר ביוצה. אלך האבר בחמש נקודות
ומשקל אחר אם אברה חסידה ומעה. כאברתו ישך לך
ישאהו של אבלתו. ענינם והדומה להם כגף. והמועל
הכבד ממנו המבינתך יאבר
בין יעוף ופירוש למנין יפרוש
כנפו לתימן. ומי אא"ז לחזה
בדו הרעים. ומשפטו האבדון
ונחה הלף כמנהג וענינו שימו
אברה מחעים מדי לישרם"

אגד אגדת אזוב. הבר אגדות מוטה. ענין אלו
והדומה להם שבן אמיפת הדברים וקשירתם יחד
ואדזל מעות אזב שלשה גבעולים. וכן ויהי לאגדה אחת
כלומר מקבוץ אחד והקמה אחת. וכן ואגדתו של ארץ יעדה
כלומר עצתו והסכמתו. ולפי דעתי כי השלש יסודות אשר
על הארץ קרא אגודה לפי שהם אגודה אחת אל
על הארץ לפי כן אמר אגדתו על ארץ יסדה"

אגד

אגד אל גמת אגוז ירדתי עטפו ידוע
אגלי טל כמו רסיסי לילה שפרושו
טפים הידוע בדברי אזל. טפת מים טפתיין. עד אגלים
לבלתה שם מקום. כי יותר נכון לפרש שהוא לשון חבל הסוהר
אגם לאגם מים. בחלוף למו. כגון כמו לשכה ונשכה
והיה השרב
לאגם מי מקום השרב יהיה לאגם. ופקבוצן נדבש תמורת
הכת ועל האגמים. ובשמיבות בפל אן הוא משקל אחר כמו
ושמתיה למרש קמוד ואגמי מים. אגמי נמט. ושרשו באגמים
שיעודו בהם הדגים. על אוריהם ועל אגמיהם. עמן לו והדומה
להם מקום מקוה המים שלודו בלעז אן אשטיין. התשים אגמון
באמן הוא כלי ממין מחט נרזל שעדין בן הדגים ויורה עליו
ובחוח תקוב לחיין. ונקרא כן לפי שהשון בפף כמו הגומא
הלכוף כאגמון ראשון. עם נו כמו גומא והוא הכוך בודא בלעז
והוא הנקרא בלשון אזלגמי. וכן ואת האגמים שדמו. ואש
כלומר כל הגומא הגדל על הנהרות שדמן כאשכדי שלא יתנעם
דוב הגומא מלבוא כמדינות. ולדיונה פירשו כמו מבצרים ודומה
אותו ללשון ערב שקורין לתבצרים אגאם. כמה ואגמון. גמא
אמ"כמה על החזקים ואגמון על החלשים בגומא אן יהיה שם
לשלטון כמו שמצאנו בדזזל מצא אותו הגמון. אגמון פי שלטון"
בדוד בטח ואגמון. יש שפירשו כמו גמא ויש שפירשו לפי ענינו
כמו דוד ויש מי שאמר שהוא כמשמעו מן אגם והואמר לאיד
העולה מן המים בזמן החורף"

אגן ויש באגנות. הם
המזרקים. וכמוהו אגן הסהר לפי
כתבנית הסהר שהוא הידוע"

אגף אחיה ובל אגפיך
ובל אגפיו אצה לבל לוח. ואת
ותתב אא"ל כי הלף נוסף ופירושו כנפיו כלומר חיילותיו שהם
דומין לכנפים. והבר נאמר הלשון על החיילות כאמרו והיה
מטות כנפיו ודומה ללשון ארמית הקורין לכנפים גפין והדגש
כי דגש בזה לא נמצא בקרא רק
נמלת הלבון שהוא כמו הזדכולפי
דעת קצת

אא

לחפדון דלתגדרין. וכן מצאנו
בדזזל בדלת פרח הרמא ותיב
ליה כרישיה והלף נוסף וכן
בדזזל עד כן אגפים"

אגר אגרה בין עיר מאבלה. ויין
לא תשתה ולא תאמר
ענינו ענין אסיפה וכן כל אשר
תמצא במקרא מעקר זה. ואגרת סתומה ענינה ידוע והוא
הספר השלוח מלשון אסיפה גם היא [illegible] אוסטן מה דברים
הרבה לקראת המגלה אגרות. והקבוץ נגם אגרות כתב על הכ לא
אסרים ומכשה. אך לאגרת בכסף. הלף נוסף והוא כמו גרה
וענינו מטבע בכסף. וכן פירש המתרגם למעה דכסף"

אדר [illegible] משיך ענינו כמו ולדאב והוא נפוך מן
[illegible] ובכן הסעיל משפטו ולהאדיב כמו
לשמיד מעצנה כמו להשמיד

אדם אדמו עם משמרים
והמעולמן הדגש מגן גבוריהו
אתדמים. ומעל הכד אחר אם יאדמו כתולע. והמעל

אגל

אגל מירן מאכלה
ישעיה טו

תלים קן
ישעיה לה

שמות ח
ישעיה טו

שמות ח
ישעיה כה

ירמיה נא

שמות ט

מלוס ח

שיר ג
בראש לב

ראש מט
שמ"א כא
ישעיה נ

תלים כב שם עח
שם עג

שופטים
תלים נה יחז יב

איוב לב
תלים עא
דברים לב

איוב לט

ירמיה כ
משלי טו
מלכים א ל

דבר כה ישעה

ישעיה כט

שמות ח

שמות ט

שמו"ב ג

שמות ט

שמו"ב ט

ישעיה נח

שמו"ב ט

שם כ

שמות כד
שיר ז

יחזקאל לט שם יב
שם יד

ישעיה א

דברים כה

ירמיה ו
נחמיה ו
שמו"א ב
ישעיה א

אמרו שמה שהוא בוכה וקודר שאין לו מי שתעיקהו ושרשיהם
מדברים בקודר שחותי פן מבשראדוני אבי זל והיכמן באשר
אבל שרשיהם והשם אבל לבדו בה למצרים והאמרתם
כי קחותם שלא שהם מתבקן שבל שנעם ברוע ויש מעטן שמה
והשחתה אבל בין הבחרין והמלל בל יושב בה ולשון
ומלה המלה הזאת קשורה עם מלת אמלל הוא לשון חרון
ומהמה והשחתה והבל חל והומה יחדו אמללו אבל
תרחש המלה אבן הבלים של זה הדרך והאחרים לשון אבל
ויתכן למרש גב ונפשו עליו

אאא

אין צריך לומר זה רק בלשון
אבל שאינו בא על ארם הוא
לשון שמחה ויש דרכי עיון
אבלות לשון אבל המשמשלמל
מגדלים עשב כמו אבל
המחל שער וכן פרשהו
תעבור בן המשר אבאר עוד
בנמוק שרש פרע ועוד מה
שבת אבל מדרים עש האבל
ואם שיתחר נכון למרשהו לשון
מישור כמו אבל מחולה וזה
שהקלות המחוכמו האבדי
ולא תרגמו אבלא מערא
כמו שתרגם אבל בכרם זה
למערים אבלא תקיף דין
למזרעין משמע שהוא עש
העמס עלמישור

תאבל לשון השחתה ואבוד
לל שישחתון ואבדון הנשמה
והבשר ועד אבל הארקה
אשר הכחו עליה ביקשון בן
מישור הגדול הזה אבל מחולה
שתרגומו מישר וכן ענב
אבל כרמים מישר ברמא
וישמר שמרש שהלמד תחת
נון ושמנו האבן הגדולה שהר
שהיה רשלם הארון וכן רבי
ועד אבכא רבתא ולמי דשתיכי
שם האבן הגדולה אשר הטרחו
עליה הארון אבל כיבן קראו לה
עש האבל שנשאה מה וכן גדן האחד נקרא אבל מצרים עש
האבל ויש מעקר הזה מלה אחרת יצאה מכלל הפועל והשם
רק היא מלת טעם תשתנה לענינים רבים האחד אבל שרה
אשתך אבל בן אין לה ראמרו הבית עמנים אין זה הדבר לבד
ר"גם זה אן אין זה כי אם זה ופירוש אבל שרה אשתך כי הבה
כשר לאברהם אבי על שרה ואמר וברכתי אותה וגם נתתי ממנה
לך בן וגם ויאמר אברהם לו ישמעאל יחיה לפניך השיבהו הבה
אמת שהשמעאל שרה אשתך ילדת לך בן ופירוש
אבלם אין לה שמעאל לשונמית היה לדבר לך אל המלך
ותמר הישבת בתוך עמי אבי ישבת כלומר בתוך משפחתי
אבי ישבת והם ירכרו על אל המלך כשאעטרך ואני ערירה
לזה אתה אישה ומה לעשות לה ויאמר גחזי אבל בן אין לה
כלומר לזה ששאת אותה אינה ערירה אבל לזה ערירה כי בן
אין לה ואישה זקן ושבן שני אבל אעמים אנחנו אבל אעה
אלמנה אני עניכן אמת והמשכיל יוכל להבחין בין שני הענינים
האלו לפי הענין לכל אשר ימצא כתוב למעלה מהם אובל אולי
לפני האובל אובל שם הנהר ואולי שם המקום ויקל אותנו
כמו ועל יבל שלח שרשין שעשנו מלמים מלמלך לך בעיר

אבן

והאבן הזאת והוציא את האבן הראשה בן נקחת
והקטן אבנים גדולות אבני עשר אחת ויקבר
שמה אמות כאבני גדר ומגדעות אבן חן השחר בעבי בעלין
אבני שהם אבני מלואים שנים ידוע וענין הדומה להם משם
רועה

ליעה אבן ישראל לל כל ישראל שבאבן בגם אחד כשרעה
לומר כל ישראל כאחד אמר אבן ישראל אולם שישראל עקר בעין
העלם קראם אבן עדר משל ולי יעה כי ישראל ישראל ולא
מצאנו שנקרא ראש אבן אם לא פירש אחרון כמו אבן כחן קמת ישעיה כח
יקרת מוסד או כמו שאמר תשתבנה אבני קדש לל תשתיים איכה ד
הגדולים בתוך אבני אש התהלכת כלומר כאן כתוך המלאכים יחזקאל
ואלא לל מרשו בתוך אבני אקדרן כלומר מתבליות מזה ירורת
כגדות והיה הולך כלילה בתוכם ויה בעמא קדישא סברית
למשלט וכן ידמה המרוש לפי שאמר אחר גבי ואתהלך מהר שם
אלהים ואבדך ברוב הסוחר מתוך אבני אש והם ישראל
וקראם כן לפי שהם קדושים והבשו אבני קלע הם שרי זכריה ט
יון ולפי שהמשיל מלכי בית חשמנאי לאבני נזר לגדול ר
המשיל שרי יון לאבני קלע לשפלות ולפי שעושין המשקלות
מאבן קראן למשקל אבן לא יהיה לך בכיסך אבן ואבן זכר כה
באבן המלך וכן למשקולת ששוקל בה הכנאר לפי שהיא שמ"ב יד
מאבן קראוה אבן ועטה עליה קן תהו ואבני כהן גם שהיא ישעיה לד
מנדיל ושמרת קראוה אבן את האבן הגדיל אבן זכריה ד שם יא
השמרת והנה הוא עושה מלאכה על האבנים כלי היוצר ירמיה יח
שעושה עלין כלי החרס ידוע הוא אעל עושה המלאכה וכלעז
מלה ואמרו שהוא כמין שתי רחים לכך נקרא אבנים כלשון
שנים ובארצות האל אינו כן כי אחד מעץ עגול כמורת
הרחים ועלין עושה היוצר המלאכה ולי יותר כתב כי זה
הכלי שהוא שנים והוא כדמות רחים התחתון גדול והעלין
קטן ממנו הם כלי יוצרי ארץ המזרח וכן ורא"תנעל
האבנים מקום נפילת הולד מבטן אמו ויקרא משבר
אבל המלה הזאת נגזרה מן בן ובנים והלף נוספת ולפי
דעתי כי ודאותן על האבנים הוא הרחים שעמו ונקרא אבנים
עש הבנים וכן נקרא משבר על שבר האשה הילדה וחבלה
כי היה אבנים מקום נפילת הולד אחר יציאתו מבטן אמו
למה אמר ודאותן על האבנים והלא קודם יציאת כולו מהרחם שמות א
ילאו בנים אם שבר אם נקבה כי הזכר פנין למטה והנקבה
פניה למעלה ועוד

אאא

כן הוא בכל שלא אתי יהושע מפני מה
הזכר בשעת לידה פנין למטה והנקבה
פניה למעלה אלא מפני שהזכר מכי כ
למקום בריאתו לל כלפי האדמה והנקבה
מבטת למקום בריאתה כלומר כלפי האיש
השוכב עליה ואני שאלתי למילדות רבות
ואמרו לי שאין זה תמידי רק לפעמים
רק ולפעמים כך

למה יקרא משבר
מקום נפילת הולד
ועוד אמר הכתוב
האני אשבר ולא
אוליד נתנה שה
משבר אשלדה

ויקראו אבנים כלשון שנים לענין הערים שהן סמוכות הרחים
שהם שנים כמו שני עירי הדלת וכן אבל תגאל לעבר
אומר כשם שעירים לבית כך עירים לאמה שם ותהרעו ותלד
כי נהסכן עליה עיריה ומה שאמר דניאל נהפכן עירי עלי
דמה עירין לעירי עולה והעירים הם לאשה בעירי הרחם
כי עירים שם משותף אמר לעירי הדלת ויאמר לחבלים

ואמר

לְאֹהָלֶיךָ. וכא נשתי ידיעות בתוך האהלי. כמו ונתן
את הערכך. והחיצו אל מולהר שבל. עטנס ידוע.
ומזה הענין ולא יהלשם שרבו שמשמטו יאהל והיוד
מתוחה להבדיל מכן ובין אלאה אור כי יהל שהוא ענין
אחר ושרש אחר. ועטן אחר באהלים נטעי. מר ואהלות
מר אהלים. מרשון כי הוא הבושם הנקרא בלשון ערבי
עגדל. והגאון רב סעדיה ז"ל פ' באהלים נטעי. כמו
כאוהלים ודומה לשון נטיעה על האהל. ויטע אהלי אמדנו
ושל הדרך הזה באשר באיתי לעזור שתולה בנוה. ויהיה
לו אהלים מן אהל כמו בקיים מן בקר וכמו בשמים מן בשם.
אן והקליב מן התורים או מן בני היונה. עטנו ידוע.
וכמו שהוא בלשון הקדש כן לועזין אותו. והביא
מהם ל' יונה משתנים מחבריהם יש שהם במקום אם כמו
אן עשיתי בנפשי שקר. אן איה אלהי המשפט. אן בגבלת
חיה טמאה. והביא בענין איך אן נשיש שבע בני מואסת
בל עץ. מרושן איך נשיש והחדב הזאת הוחדה לבדורת
שבע בני ומואסת שאר העצים. ועוד הביא בענין זין
העטף. אן הודע אליו חטאתו אשר חטא. אז אז יבכע.
אן לאל תעשה. ברזיר מתנים אן תיש. אן חמשה לא נתן
לה. כמו והודע. ואז יבכע. ולאיל. וחומשה. ותיש. ולפי
דעתי כי לא יצא אחד מהם מדרך הבריהם וכלם ענין אחד
ופי אן הודע אליו חטאתו לפי שאמר ואשם שמרושן ששבר
כי חטא וישים עצמו אשם. אן הודע אין שלא נזכר מעצמו
לא שהודיע והו אחרים כמו כן ביא קרבן. ומה שאזל אן
הודע ולא שיודיעוהו אחרים כמחרישי העדים אכל אם
אינו מחרש אותם מביא קרבן. שג אן הודע אין מה ועוד
כי לשון הודע נראה יותר בהודעת אחרים אותו ממה
שיודע לו מעצמו. וכן אן חומשה

לתקא ייקר יתאדם והתאר דודי צח ואדום ניכר מרבבה אדומה אדומים בדם והתאר עוד אדמוני שם יהי עיניים וכהפל העין והלמד ולכן רוב האדמימות או אדמדם וכן אדל ידיקרין ידוק שבירוקים אדמדם אדום שבאדומים נגע לבן אדמדם לבנה אדמדמת מתוך ומעורב בשני מראים לובן ואודם אדם פטדה נקדאת כן האבן לפי שהיא אדומה ועינים ידוע ועינן אדם ואדמה גם ידוע ואדם נקרא שלשם האדמה אשר לקח משם והמין נקרא על שמו אדם ויבא אדמה בעטן ארץ על פני האדמה ועל השדה שובר אדמתו אם עלי אדמתי תזעק ועל העפר ואדמה על ראשו ונסמך לעפר אדמת עפר כמו טיט היון ואדם יקרא על הפרט אדם כי יקריב מכם קרבן ועל הכלל מה מאדם עד בהמה את האדם אשר בראתי ועל קערת הכלל ויחקיו את האדם והוא יהיה פרא אדם בלוש אדם מדברי כפרא גם בני אדם גם בני איש כני אדם הם המון השם כני איש הם הגדולים כמו גדעון בן יואש איש ישראל כל בחל ישראל ראשם ובישראל ובאדם כל והשאר כני אדם כלומר בחמות ויש לישראל עגדת מרישן בתר בני אשה ויקראון שמשים בלבד אדם מתפארת אדם לשבת בית אדם תן הנשים ואם כל פי התפארת אדם כמשמעו וכן פירשו רשבהן מתבנית איש מתפארת אדם ולמה לשבת בית ולא לעורך אחר כמו ריחהו ושחתו ומקומו לא ידע הרחק מאד מאדם העיר שם עיר הארון ואדני בן לאדני האדונים בלשון תפארת ליחיד אדם פקדה אם אדם לשבת בית נפש אדם מן הנשים ואם כל פי התפארת אדם כמשמעו וכן תמהתי למה לא הביא האחות אהובה ומתבן כמו בלשון רבים אהובים כמו שכתב לאשלש המרש בין אהובי ובין אהבי עיין בישעיה פימן מא והוא כפימן רבוי אחד לבד כמו ויקרעלן חלוני אדרגים אחדי או היא יחד הרחם כיחד מוכיח אדם אחרי ולכילי לא יאמר שוב ואחדוני שהוא לשון חול הוא כמשמע הנה נא אדני אבל יאמר אדני אם נא מצאתי חן בעיניך הוא קמוץ והוא מחלוקת בין לכל יא שהוא חול ולגדול שבהם אמר ויא שהוא קדש וכן ויאמר לוט אליהם אל נא אדני אומרים שהוא קדש ומענהו בי אדני בבה אשיבה את ישראל קמוץ [illegible] כ מפני הדיק בקמץ כי לשון חול [illegible] שהוא מלאך ועינן שני [illegible] היחיד והאדנים לעמודים האדנים הין חלולים והין נכנסים ירות מיקרשים לתוכם [illegible] העמודים והין שמכין אותם וכן עלמה אדניה

אדר מה אדיר שמך ולי יכנה אמי באחד שמותיו מהמים שהתן סימן הנקבה נמלת ושיקרן נאדרית והראשון הוא העיקר הנכון ועתן נאדרי של היין בלשון זכר אן טעמו על השי ועי אדיר כאדיר ימול כי ביד אדיר בעמל אדירים כי בעמל הראוי לשתות כו גדולים ונכבדים אן כדושו הדושים הגדולים כמו אדירי הצאן והתאר לנקבה להיות לגמל אדרת כי שדדה אדרתם והשם אדר הייקר חדר תפשיטון נשש נקדות ויתכן להיותכי שדדה אדרתם שם זולתי תאר והמעל הכבד יגדילתרה ויאדיר כל אשר תמצא מעקר זר הואלשון גדולה ועועס גבורה אדרת שער טלת בעלת שער כמו אותה שקורין אשקלוינה בלעז וקראוה אדרת לחשיבותה וגדולתה שעדיין לפרש כן מדלא כתיב אדרת שעירה בלשון נקבה וכן אדרת שנער ויתכן להיות כמוהן אדר תפשיטון

אהב ויישראל אהב את יוסף באשר אהב אביו כי אהבך ואת ביתך ויאהב יעקב חמור שכמך אשר אנכי אבדהם אהבך כמו כלאך יעקב שלחך אהבו אבל הבן משרש יהב כמו שאני עתיד לבארו במקומו בעה אהבו אתי אני אהבי אהב ומשחרי אמצאנני ואהב את יעקב והמעל האהבים והמעל הכבד ודדמה את לאהביה תאהבו פתי והשרי במקום פתח והשם אם תשרו ואם תעוררו את האהבה אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה נפלאתה אהבתך לי אבל לאהבה אתי אלהיך באהבתו אותה מקור בתוספת דבר יש כזאת הא והשם בלשון זכר אהב וקמצו אילת האהבים ומשקל אהבים אחד בתשלשה באהבים הלף בקמץ חטף והנפרד אוהב בפלס אהל וכל שהם מעיקר

אהה זה עינים ידוע נפתבנו בשרש הה

אהי אהי מלכך אמוא אהי דבריך מות אהי שאול כי יונה ג גנאה כמו איה ולפי דעתי כי משפט כל אן להיות אהיה והלף מאותיות איתן הנוסטות ומידושן אני אהיה קיים לעולם וכן אהי מלכך אמוא ומידושאה דבריך מות אני אהיה סבת דבריך למות ואהיה סבת קטבך לשאול וענין דבריך מן דבר כבד מאד

אהל ויאהל עד אדום כי עטה אהלו כלומר ביתו נוטה אהלו ממקום למקום ולא קבע לו מקום עד שבא לאדום והפעל הכבד קשה יריח ולא יאהיל אפי עד ידיה שהוא מן העליונים יהיה קיים שלא יאהיל כלומר כאן אינו מאהלו שהוא הדיקיב וכן שאר הכוכבים לא שבו בטיבן ועוד נכתבנו בשנת הלל והשם אשר נכנסה הפועל ממנו אם אבא באהל ביתי והלכתי לאהליך

אדם אדמה אדמדם אדום אדמה אדמה אדמדם אדם אדם א

ישעיה נ״ו והוא שקוד יקו כלעז אורלוגא׳ וישמי שמפרש על אורות
עלך׳ מזה הענין כלומר על הראות שיקות׳ אן טרושו
שס״ח איוב״ו כמו אור היום׳ וענין המישי בחוס עח עלי אור׳ יביץ ענן
שס אורו׳ הן פרש עליו אורו׳ ענין אן מטר׳ וכדברי רז״ל אל
יוחנן כל אורה שנאמרה בליהוא אינה אלא בירידת גשמים׳
ולא כי נקרא המטר אור בעבור המאור הקטן כי נתנו׳
יהיו יהיה המטר בעוי הבוראי׳ וישמי שמרש הן פרש עלין
ישעיה ה׳ אורן׳ שמשו׳ וכן עד ואור חשך בעריפה׳ הירח והשמש
ר״ה כ״ל והוא מענין הראשון׳ וענין ששי עדנים לאורות׳ הם
מל״ה ל״ד האבוקים׳ והוא המוך מאחרות קוסים׳ **אות**
דכל״ג שס ונתן אליך אות או מופת׳ ובא האות והמופת
נלא״ט שמ״א ז׳ זאת אות הברית׳ והיה כי תבאנה כל האותות האלה׳
שמ״ב כמ״ד והיה הדם לכם לאות׳ איש על דגלו באותות מרושו
מימן ועוד נתבנו בשרש יפת״
אז אז ישיר משה׳ אז יברך שמ״ו יהו״ט
יהושע׳ וכתב החכם ר״
אבן משפט לשון הקדש לאמר
לשון עתיד תחת עבר עם מלת
שס״ו אז׳ וכן אז ידבר יהושע׳ אז
מל״ב כ״ה יעלה חזקאל מלך ארם׳ אז יבדיל
דכל״ד תל״מ משה׳ וכבה בלשון ישמעאל׳ אז אמרתי הנה באתי׳ כי אז
יהו״א שמ״ה תעלה את דרכיך׳ ואז תשכיל׳ ומאז באתי אל מדעה׳
ירמ״מ תל״נ ומן אז חדלנו לקטר למלאכת השמים׳ נבון בשאך מאז״
שס״קנ״ד כלם שנתרשת ההיא׳ ויבא בתוקפתיך אז הימים שטפונו
איוב״ל״ה ידעת כי אז תולד׳ המוקדם מאוחר׳ ומרושו ידעת כי
אז תולד ומסמר ימיך רבים׳ וכן על פי אויבי מוקדם
מאחר כל אף על איבי׳ והא פי על אף אויבי כמשמעו
כן יחרה אף ה׳ והנני עתיד לסארו בשרשו׳ **אזב**
שמ״ב אגדת אזוב׳ ניקרא בערבי עשתר׳ ובלעז
אוריגנו והוא עשב שיש בו שבעה מינין׳ ואה הכתוב
בתורה אין לו שם לוקח כמו שאגל״ **אזל**
איוב״ד שמ״א ט אזלו מים׳ הלחם אל מבליעו׳ ואזל לן
מ״ב ד״ב ל״ב אז יתהלל׳ עמנו הלך כתרגומו׳ כי אזלת יד׳ הלין תורה
יחז״ כ״ב על הנקבה כמו ההא׳ והבכד ודן ויין מאזל׳ נתבה
הון עם הדגש כלומר הולך ממקום למקום׳ וכן אמר
ירמ״ל״ב התרגום ודן ויין בשיירן׳ ומן הענין הזה מה תשלי מאד
לשנות את דרכך׳ מה תלכי׳ והנה שבין הת״ו והזין נקקוס
שמ״א כ״ פא הפועל והוא מבטן הקל׳ אל האבן האזל׳ האזל תאר
לאבן׳ או יחסר הנקמך ומשמעו האבן אבן האזל׳ ופי
אבן ההילוך׳ ודומה כי בשהיו עושין שום חבוד ומשימה
היו הולכים שם ובהתמדת ההליכה שם יקראו אבן האזל׳
ויש אבן אחא אולי היתה אות ומימן לעוברי דרכים׳
ויק״א איוב״ב **אזן** אזן אזנים׳ הלא אזן מלין תבחן׳ שמעה
שס״ג שס״כ״ט אזני ותבין לה׳ ט אזן שמעה ותאזיני׳ שמך
הבחינה

הבחינה והתבונה והחכמה לאזן ואינה אלא ללב לפי שהיא
תחלת הפעולה וכן אמרתאמרנו׳ ועל דרך זה ובתבונות
כפו ינחם׳ הנוטע אזן הלא ישמע׳ אזנים כרתי לי׳ תל״ד שס״ח
והפועל הכבד ממנו האזינו השמים׳ מי הטו אזן וכן כולם דכל״ל
אשר מענין זה ומהשרש הזה׳ ומשנין הזה אזין עד איוב״ל״ב
תבונותיכם׳ שקר מזין על לשון הות׳ משמעם שאזין מאזין מ״ז
וענין אחר במאזנים לשלות מאזני עדק אבני עדק׳ עשבן תל״ב ויק״ט
ידוע והוא הכלי ששוקלין בו׳ ולפי שהוא שתי כפות נקרא
בלשון שנים מאזנים׳ ואזן וחקר׳ מרשו׳ יונה אבן גנאר קהלת״ב
מענין זה כלומר שקל שנין בענין וחקר אותם׳ ול יהודה
הכנסיו בכלל ענין הראשון׳ וכתבל יונה כאחד מהטעם
ויתד תהיה לך על אזניך׳ מהשרשהזה׳ והכמן שהאלף דכל״ג
נוספת ומרושו כלי זיין״ **אזן** והוא אסור באזנים׳ ירמ״ז
מן האזנים אשר על ידיך׳ האלף בהם נחה״ שס
וכתבל יונה שהאלף שרש והבנין שהאלף נוספת מעאבוהן
בלא אלף לאסר מלביהם בזנים׳ ותקבזנים׳ ומענין תל״מ״ט נחוסג
שלשלאות שלברזל מרייש בלעז״ **אזר** אזרו חיל׳ שמ״א
ואתה תאזור מתניך׳ אזור במתניו ומעל ירמ״א מל״ב א
הכבד אזרך׳ ולא ידעתני׳ ותזרני חיל׳ משמעו ותאזרני ישע״ה שמ״ב כ״ב
חיל׳ ואלא שה כתבו בשרש זרה ושם נתבנו עוד והנפעל
נאזר בגבורה׳ והתפעל לבשיי עוד התאזר׳ התאזרו׳ תל״ה שס״ג
ותתן׳ עטנס עטן חגירה וזרוז׳ ושסבלי שחוגרין בו אזור ישע״ח
ויאסר אזור במתניהם׳ והיה משחת האזור׳ ולא נפתרו איוב״ב ירמ״ג
אזור חלציו׳ וענין אחר מאזרי זיקות׳ שמרושו קודחי אש׳ ישע״ה שס״ג
כך מרשו יונה׳ ויל מזיאי אש והם אותם המוסלים בעצים
ובאבנים שיוציאו מהם אש בחזק פסלם בהם ואותם יקראו
מאזרי זיקות׳ ואלא זל פרשו מהענין הראשון הלוי מאספי זיקות״
אח ואת באח לפנו מכושרת׳ מרשו יונה מחתה׳ ירמ״ל
ויתכן לפרש מ״ה אש עצמו כשהוא גדול יקרא אח
והיא המדורה׳ וכן תי ויתנהא קדמוהי מדלקין׳ ותרגם על שס
האש אשר של האח לנוהא דלגמרין׳ וכדברי רז״ל מאי אח רב
אמ״ אחוונא פי עני ערבה׳ ושמו״ל אמ״ עצים הנדלקים באחוה׳
וענין שני ואמר אח׳ ענינו עצר ואכל׳ ומזה אח שעורה לבדק׳ יחז״ שס״כא
ול אחיל משה פרשם מן אגחה ויהיה חסר הנון כמו כון
אמנה מן אמת׳ וענין שלישי האח הבאתה עיבנו׳ ענין תל״ה יחז״ לן
אמר האויב עליכם האח׳ ענין אשר אמרה עור על ירושלם שס״כו
האח׳ ענינו שמחה ומלה׳ ויש לפרשם מהענין השני והוא
הנכון בעיני׳ וענין רביעי ושעה אח מאחת מלחמה׳ שהוא שס״ה
כמו אחד׳ ויל אח ממש כיכל דבר יקרא אח כנגד חברו״
וכן בירי עות אשה אל אחותה׳ ויתבמשמעו ויעבר לאחותי שמ״כו
מחדא מלין׳ והבטל יונה בזה הענין אח לא דרה ידה׳ תל״מ
ולפי דשמר שהוא אח ממש ופי רשו לא יפרה איש את אחין
מן המות׳ **אחד** אחד היה אברהם׳ ונגדשה האלף יחז״ לג
ודבר חד את אחד׳ והיו לאחדים פדך׳ מחוברים שם שס״ו
נדבר

עשרים עטין גבול עד עד תחות גבעות עולם כל זמן שיהיה
קיים נבול גבעות שלם תהיה הברכות לראש יוסף
והשרטט תמונה ראוי להיות תמונו וטוב הוא לשרטט משקר
בגבולי שיהיה חברים נשנין הזה והתאוותם לבם
עד תחות גבעות שלם אין יהיה מטרש תמה אותה ויהיה
יחודי בשרטוט של השטן הזה וקרוב הוא שיהיה שרשו
תוה מן הקדמונים שעטנו קרוב לשטן גבול ויהיה האלף
המורה מן ב אוח ומלשון בתיהם אוחים היא חיה
הגיקראת בלשון דזל במיה שמה בלש לעז
שרשורן ויש אומר שהיא חיה שלועזין לה פירון
אוי אוי לך מואב וכתרגומת הא אויהלי והיא מלת
קריאת הצער והאבל כמו אא
שהיא בלשון הקדש כך דרך לפי שהוא נטעם מלעיל אומר
בלשון הלעז לאוכן על הצער שהא נוסמת שאם היתה ההא
לסקנה היתה נטעם מלרע
אול אויל הבהיא ועם יוד
היחש אלי דועה אוילי ואוילים בחסר לב ימותון
שונם שוטה שוטים אא
ואולת כדיה תהרשנו כי ענין שוטה ושטות אינו לשון עברי
אשת אולת כי אולת שם לא לשון ארמי וכן אויל ונכסל
דבר ולא שם תאר וכן אולת ונכסל על הרוב מתורגם שטיא
אם אין כיך הרחיקנו כי לא יצא מעבר אין והתפעל
ממנו ויהי העם כמתאוננים מה יתאונן אדם חי ענין
שיר ומזה הענין והשרש תאנים הלאת כלומר הוגיעה
עצלה לעשות השקרים ובא השטן הזה על דרך העזה מלחן
ותגוח העין במלת מחשבות אונך כמו עולתה ושלחתה מעם
נחה מעם נשה והתב החכם לי ישקב בן אעזר זל מזה הענין
ותוחלת אונים אבדה חזר אין אונים נגלה טוב טובים
ושנן אחד ודהבם עמל ואין ומשכיע אין מהר אמרים
ובית אל יהיה לאון ענין עמל ויגיעה ועשר וקרוב הוא
לענין ראשון ולא בית אל יהיה לאון כמו לאין ויש לפרש
כמו זה והבם עמל ואון כמו שאמר כיגד איש ונעשה וכן
יתפרש אחת אין ראיתי אהלי כושן ושנן שכ אונו בשרדי
בטנו כי הוא ראשית אונו ולאין אונים עזמה ידבה
ענין כוח וחמץ ושנן שלישי לא אבלתי באוני מלפני
ותקרא שמו בן אוני אלוה יעמון לבניו אונו שבחיהם
בלחש אונים ענין אדם ואכל ולא מזה ויהי העם כמתאוננים
מה יתאונן אדם חי וטוב הוא שיהיה אדם יענה לבנו אונו
משבן כוח בלומר הגדל והעשיר [illegible]
אונו אך עשרתי מצאתי אונים כמו הון [illegible]
ויתכן כמוהו וידע תשבה אונו און ולא אין לבוא
לא אמרתי מרושה אחריך אפרוש הפסוק מכתוב

עוד

משליו שמה
כראשיו ישעכב
יהושעיב
יחזקאל
ישעיה ג
ישעיה תליסעד
שמיד במדן
תליס קד שסיט
במד כא תליס קב
יחז מג תליסעו
שמבב מש יון
איוכשו נראש א
תליסנד מש יג
איוב לן
הושעט
זכריה יא משלי
שסיד
שסיט
אא
שסלח
יחמיה ח
תליס קלן
אסתר ח
בראש יא יחז לב
בראשית א
ויקרא ח
תליס ד
עמוס ה
מלא א ישע ב
שסלא שסט מג
בראל טו
תכזקיג
איוב א דברים כא
ישעיה מ
דבל כו
בחוקלה איוב כא
הושעט
אא
איוב כ
הושעיב
יהושעי
ירמ יב
און
הפסוק מכתוב
עוד

עד בשרש מן אין כרגלים חוטא והנכשים אעים והמטל
הכבר ניאחיו המלאכים אל תאיצו לנחמיו כלם והדומה
להם עטן מהירות ושנן שב כי אין לך דבר אמרים כלומר
ער ודחוק ונוטה לו עטן והנוגשים אעים וקרובים הם
לעטן הראשון כי המאחר דוחק את השרה
אור
הכיקר אור ולילה אור בעדני כמעל עבר הולך
ואור כמנוע כלומר הולך ומאיר ואונא כי אורו עיני ויישב
ידו אלטו ותארנה עיניו קוגמי אורי והמעלה הכבר האירו
בבקיר תבל ויאר את הלילה יאר יי פניו אליך ויחנך
יאר פניו אתנו סלה מאירת עיניים ואשר הוא מועל
עומד מהכבר והארץ האירה מכבודו והמעל באור אחה
ויאר להם כחברון והשם באור פני מלך חיים ואור פני
לא יכילון ויקרא אלהים לאור יום אור ערוע לצדיק אור
צדיקים ישמח עלבמים כסה אור ויצו עליהבמסגיב
כאן מעטים כסה האור שלא יראה ויצו עליה על השמש
נמסגיב כלומר עוה על השמש להסתר מבני אדם נשמסגיב
כה העבים שהם כמו כגגו בשמש והסתירוה איזה הדרך
ישכן אור כי הגאון רב סעדיה על מקום שיש בארץ שהוא
אור כל השנה חוץ מיום אחד והסבו מקום אחר כולו חשך
חוץ מיום אחד וזהו והשך איזה מקומו מן האור שב מחשיך
היום כי מן הנקר כלומר מתחלת האור והקבוץ לעשה
אורים גדולים ובהא הנקבה ליהודים היתה אורה ובתון
יסמת מם את המאור הגדול כל מאורי אור בשמים
אחדיכם עליך וכקבוץ הנקבות את שני המאורות
כולם שהם מעטן זה עטים ידוע שהוא מלשון אורה
ויש בהם שהם משל עלדוב הטוהר כמו אור צדיקים
אור זרוע לצדיק ליהודים היתה אורה והדומים להם
וכל החשך משל עלדוב הערה ויאר כי נגדר העטן זה
את באורים ואת התמים ולא נתברר אעליכן מה הם
האורים והתמים כי ידמה לפי הסמוקים שהם דבר אחר
שולת אבני חשן ודכינו שלמה כי שהוא כתב שם
המפורש שהיה כותבו בתוך כפלי החשן שעל ידו היה
מאיר את דבריו ומתמים את דבריו לא טודע האמת ועטן
שני ולא תאירו מזבחי חנם כי ולא תלהיבו וכן לכו באור
אשכם אשר אור לן בימון אור לשת נגדו שים באות
מהאירות אותה כי חלשים כנשים ויבערו אותה וכן אשר
הוצאתיך מאור כשדים לדעת שטרשון בן דבותינו
זה השטן קרוב לעטן הראשון אין יהיה כי אור כשדים
שמק כשדים וכן עלבן באורים סבדיו מירושן
בעמקים מאורת עמעומי מרושו חור עמעומי
ועטן ביש ללקטו ארות כי יקות וכן אמר המתרגם
ללקטוא יקונין ובדברי דבאתי ויצא אחד ל השדה
ארות מאי ארות תנא משמיה דל מאיר זה גדגיר
אל שהכן למה כיקא שמו ארות שמאיר את העינים
והוא

מלא יא
מלב ד

תאר. ומי רשו מוכיח אדם שהוא נסוג אחור חן ימצא.
והתאר ליום אחרון אחרונה אחרונים. ולאיש גולתנו
ואיש אחר יקחנה בגדים אחרים בשנה האחרת.
שבע שבתות אחרות. נקראת פאת המערב אחור.
ואחור ולא אבין לו. והיס המערבי הוס האחרון. לפי
שהפנים הם המזרח והאחור המערבי. פני האדם אל
זריחת השמש. ועל סדר זה נקראו דרום ימין ועכון
שמאל. ולפי שמעשין באחרית והמתנה בא הפועל הכבד
לאחרים עליהן. שמתעכבים כל היום עד לערב על
שתיית היין. וכן אמר מאחרי בנשף. וכן פי מאחרי
שבת. שמתעסקים כל היום במלאכתם עד הערב.
וכתב אא"ל כי אינו כמו אה כי כאיבא לא יאחר
אבל מי ושן לא יסוף כמו אחרית שהוא סוף. וכן הי יקשיב
ויישמע לאחור. לסופא. וכן הגידו האותות לאחר. לסופא.
כלומר באחרית הימים. וכתב החכם ר' יעקב בן אשר וכבר
נאמר כי אחר ובניתי ביתך. עוד מזה כמו פלג לשונם.
וכבד אחר ויוחר מן המועד. והמעל קל לאחר עד עתה.
ונקראו בני האדם אחרית עש שנשארו אחרון. ואחריתם
בחרב אהרג. ואחריתכן בסילות דגה. פי בטהם. וכן
ואחריהם בטיהם ידעו סלה. וכן ולא לאחריתו. כלומר שלא
תשאר המלכות לבנו. ואחריתך בחרב תפל. פי עמך
כי זבר אפן ועמיך שהוא משל על הראשים. ואמר ואחריתך
על העם כי הראש הוא ראשית ותחלה לעם כי הוא יוצא
ובא לפניהם והעם לאחרית. וכן תי עמך. ותרגם ואחריתך
תאבל באש. ושפר ארשך וכן ואחריתם כחרב אהרוג
אמר על העם. והבטם לי יונה עמן אחר בזה השרש ידבן
עבותם אחר מהרג. ופי כך יהי רצון שיראו עבותם
המהרים המחלקות. ואינם כבון כי לא מצאנו משרש
מהר מובנן קל מעתנן מהירות כא משנן מהר ומתן. מהר
ימהרנה לו לאשה. והנכון בעיני כי הוא מענין השב
שיאמר לדבר זולתו אחר. ופי הפסוק ידבן עבות
המוהרים לא אחר כלומר שמתכנן לא אחר מהר ומתן.
ומקרבים קרבנות ומנסכים נסכים. ואחרית הפסוק יולדו
שאמר בל אסיך נסכיהם מדם. אט ויהלך אט. עינן
נוחת. ויא מזה ואט אלין
אאכילהו. ועוד נתבנו בשרש נטה. ומה ענין הזה
והשרש הזה לאט לי לעצר לאבשלום. ההולכים לאט.
ודבר לאט עמך. אתנהלה לאטי
הלמד בהם טפסת והיוד בלאטי
נוסמת. אז הוא בטוי המדבר נעדן
לפי דעתי שכן תחסר
למד של לאום כמלת
אום
אא
ולפי דעתי אמר שלו הלמדין שרשיות
ודרשו אל הבלילים ואל האטים. מין ממיני הבשמים
שנעשה נוחת. ויתכן ששרשם אטט כראית הדגש
באטים. וכן כתב אא"ל ואמר כי כן יקראו בלשון ערבי לאטוט.
אטד

אטד. גדן האטד. קוץ ודרדר תא הכובן ואטדין והוא מין
ממיני הקוצים קרדון בלעז. אטם. אוטם אזנו
משמועת דמים. עינו סותם. וכן אטם
חלבי שקמים אטומים. כמו שתי פתיחן מלבן ופתיחין מלבא.
כלומר רחבים מנפנים ועדים מבחוץ כמו ששתין אתן היום.
ובדברי רז"ל מעאנו בהפך זה. והעי שהיד לשדן מדשדש
שקף. וכן פ' והחלונים האטומות. שהין עדים לא שהיה
פתומים מהבל כי לא יקרא חלון אם אינו פתוח. והכבד כמו
פתן חרש ואטם אזנו. אטן אטון מעבים. תרגם
מיתריהם אטוטיהון דל. כי הערש בדין הטחבות
ומתוקנות היטב. והוא מסורהל כמיתרי המשתן העשויים
במעדים שהם רחים. אטר. ואל תחטר עלי כבוד פיה
עינו לא תסתום ומשנינו. כאמר איש אטר יד ימינו.
כלומר סתום יד ימינו שאינו עושה בה דבר. והוא שמאל.
אי. אי הבל אחיך. אי זה יכשר הבא אוזה. איזה ספר
כריתות אמכם. אי מזה תבא. וכלם ענין שאלה על
הדבר. אך אי לזאת אשלח לך. הוא לשון קריאה. אומר אי
לזאת אשלח כי בעבור עזבתי. וגומר. ואין לך עדיקה שאשלח לך
בעבורה. אותה היה מלת אי חסרת כף. איך ולא איך לזאת
הדעה אשלח לך כי בעבור עזבתי. ואל ריוטה כי אי מזה תבא
משפטו להיות אי איזה מקום תבוא. ואין עוד רק פירושן
מזה המקום תבוא אי הוא. ובתוספת הא ובדגש היוד ובעדי
איה האנשים. אך איה השדר כתנך. פי לי יונה פי אינן
הא שאה לדעת אבל הוא עד המלאה
וכן יש לפרש מלת איכה
שאינה שאה לדעת לאמר
המלאה כלומר ראה איה
נהכאת התחשוב שאינו
רואה אותך שוטה ועוד
כשרש זה איה והוא מין
שוף עיים את איים הוא
מין חיה
והמלגה כלומר ראה מה נחמד העדר
הנתן לך ואין עמך רק הוא כמשמעו.
ומרש כי איכה ואיפה מלות מרבבות
ממלת אי. והמבון שהן מלות כפט
עעמן. ועא בזה משרש יושב האי
הזה. אי בתיים מאלה נמרדו איי
הגוים. ושמתי נהרות לאיים. ואיי הים. כולם ענין המחוזות
שנהר אים מקיפים אותם. וכן המחוזות שאין נהר אין ים
מקיפים אותם נקראו גם איים. כמו יושב האי הזה. שהוא אמר
על ירושלם כ פ' מלת אי מחוז. ולרוזנים אי שבר. חסר כון
ומשפטו אין שכר. וכן איכבוד משפטו אין כבוד. ואם הוא
בחירק כמו ואין יש טה חתת ידך. ויתכן לפרש שניהן כמו איה.
ומלת אל למלכים עומדת במקום שניים ומרושן ול לרוזנים
שיאמרו איה שכר לשתות. וכן איכבוד כלומר איה כבוד שאינן
כישראל היום. ועא אילך ארץ שמלכך נער. ואשו האחד
שיפול ענינם אי. ואלו היא מלה אחת מורכבת משתי מלות.
ימלט אי נקי פי לי יונה אשנקי. והנכון שהוא כמו יושב האי
הזה. שהקדמנו. ופי כי הנקי ימלט כל האי בזכותו. והתקבאיה
והבריחו לאיה. שם הנוף ומומרים שהוא נקרא נאמא שלעל
ונקבשו שיים את איים. שם הארת. ויתר ועבה איים כמלמעתיין
ויעמון

מעל לא
מעל לא
מעל לא

מהחוברים כרשומאחד אמרים אחדים כלומר היו בעיטון
כיחוים מעברים ולפי שהאחד מישוט המספר יכון הדבר
המשמש באחד. אחדי הימים התבודדי באחד.
המקשה ומזה ה עטן והשיקר אל תחד בבודי. וכן אל
יחד כאחי שמה. ודגש הדלת לתקון הקריאה לפי שהמלה
מלעיל מחרשת בכן בחלק הדקדוק. וטוב הוא שיהיה
אל יחד בשי שטה. משרש חדה מעטן שמחה אבל תחד
בבודי מזה השרש כמלס אני אהבי אהב. אחת אל אחת
תשפטו אחדת ותחסר הדלת והתין סימן הנקבה. ולפי
דעתי שמלת אחת גזרה כפלי
שנמלה ולא נגזרה מחלת אחד
כמו מחלת אחד ושלה אחר מאחת
מאחלה. ונהמר אחר לדקדק אחרת
לנקבה אבל מגזרת אחד לא מצאנו מלה לנקבה. ויתר
כמשמעו ויעבד לאחוה מחדא מאילין.

אחוה

ולרבקה אח קמון. והסמכו אחי אשכול ואחי
ענר. והיודת תמורת הא למד המועל והה הנפקדת מן
מחלת אחו נהפכה ון בנקבה. אחות לבן קטנה. הון תמורת
הא למד המועל והתין לנקבה. ולאחותו הבתולה. אחותי
בעשה. אחותך הקטנה. מה נעשה לאחותינו. כל הנגויים
הלף כשבא ומתח. ובא אחד הלף כמתח לבדו. לאחרין
ולאחותן. ולרבים אחים אנחנו. בן אדם אחיך אנשי גאלתך.
אחי מאין אתם. אחינו השמו את לבבנו. כלם הלף כמתח.
ובהסמן אמרה שמך לאחי. הלף כסגול. וכן אחין כסגול
לעולם מפני קמון החית. ויראו אחיו. ובני הרבים אחיהם
אחיכם הלף כשבא ומתח. וכן עם אחיות השמוש אחיכם
בל בית ישראל. וכא אחד הלף כמתח לבדו. ואחיכם בני
ישראל. וכן כשהנקבה עלין הא השלה האחיכם יבאו
למלחמה. והבר בתבנו הטעם כחלק הדקדוק כשער
השמות. ולרבות אחיות. את אחי ואת אחיותי. הון תמורת
הא למד המועל והון והתין סימן הרבות. והשם להבר את
האחיה. תעבון שני מזה השרש. שגה אחו בלי מים. כי הון
למד המועל תמורת הה והוא שם שמחו שרשין כן הכהמות
הנקרא מדברי רבותי של אסטתא. ולרבים כי הוא בן אחים
יקריא. ומשמטון אחיים. ויש מפרשין אותן מעטן אח והוא
הנכון בדרך הדקדוק. ותרעה באחו. הבית בו נוספת
כמו תלחמו בלחמי ושתו ביין מסכתי. אויהיה מקום הנמוך
נקרא עלשמו והבית משמשת.

אחז

אחזת שמרות עיני. ויאחז את
אחז בקירות הבית. ולא יהיו אחוזים בקירות הבית לאחוז
בגבולות הארץ. עירים וחבלים יאחזון. הרעבתי מפני
ההפסק. הלא חבלים יאחזון שמו אשת ליוה. החית בחטף
שגול. ותוחז יד ימין ונאבד אחזי חרב. הפעלבו על דרך
חגור סלי מלחמה. לבוש כרים. ואחז כמלגשי. ואחז לך

אחד מהגעלים. ואחזיבה. החית בקמץ חטף. אחזו לבן. לותג שירב
שעלים. בית אב אחד אחוז לא לעשר. ואחוז אחוז לא יתמר. והאכל
אחוז בחבלי בוץ. והנמעל יאחז בעבר. כדגים שנאחזים. אם א ראש כל
ויאחזבה. ובהלמות הלף ונאחזו בתוכם. והמעל הכבד קה ט ראש מון
ובכשל כבהב לבקא מאחזים. והבר אחר מאחז פני כשא. כמו לב
ענגס ידוע. ופי ויאחז את הבית. קרה אותן בעני ארדים. הה ב ט איוב כל
וכן תי וטליל יתבית. ומכבן לשון אחיזה לפי שהקודות
אוחזות בכותל זה ובכותל זה שבנגדן כמו שאמר גם כן
לבלתי אחוז בקירות הבית. ומזה הענין אחוזה תמלי ראש כב
אחזת קבר. והיו לכם לאחזה. נקראת הנחלה כן לפי ניק כה
שהארם נאחז במקום ומוחזק בעבודה כמו שאמר ויאחזו ראש מב
בה. ונאחזו בתוכם. ואחזת מלעהו. שם איש. והמקורת כמו לב ראש כן
עלין לית שום בר נש. ודעת התרגום ומעות מרחמו הי
ונקראת חבדת האיש אחזה לפי שנאחזים בו ולא ימרדו
ממנו בעאתו ובבואו.

אחל

אחלי אדני. אחלי יכונו מלכה תל קיט
דברי. מי ישמע לי יונה לשון תחלית כלומר
תחלית מה שאפשר שיעשל לן ומה שיכול לעשותן ש
שיעמוד לפני הנביא. והנכון בעיני שהוא מענין ויחל שמ לב
משה. חלו נא פני אל. ומשרשה שהם ענין תחנה ובקשה מלאכיא
והלף נוספת. ויאמר לאחד אחל ולרבים אחלים. בסמוך
אחלי אדני. ומי רשו תחנות אדוני ובקשותין יהין לפני
הנביא אשר בשמרון אז יאסוף אותן מנרעותן. וכן פי
אחלי יכונו דרכי. כלומר תחנותי ובקשותי שיכונו דרכי
לשמר חקיך בדרך תכין לבם. ובכינו הא של פרשם
כמו אשרי. ואשרי. וכן תי אחלי אדני. טוב ובוני

אחר

מלבו אחרית. ואתה הסכותה אתי לבם אחרית. ראש ט מלכ יה
פי רבי קשריה של הסבות את ליבם שיהיה
עד שתה אחורית. ואא של פי הסבות את לבם אחורית
מאמונת הבעל כי הכירו כי שיקר נסכו. ומשקל אחר
ויהיו לאחור ולא לפנים. וקבוצו אחוריה. ובסמוך יחל ג
אחורי המשכן. ומא ואחר כן תבוא אליה. ומשקל שמ כו דמ כא
אחר טוב אחרית דבר מראשיתו. ונקראת אחר קה ג
אחרית לפי שהוא סוף המשה. כי אם יש אחרית מש ג
ותקותך לא תכרת. לתת לכם אחרית ותקוה. אם ירמ כט
מצאתי ויש אחרית. ומשקל אחר לאחרונה ישעו. מש כד נמל ב
והקבוץ מן אחר אחרי מות משה. ויבא מבנר באחרי יהוש אם שמ ב
האחרית. פי כמה שאחרי החית והוא עץ החית.
ועם הנכוי יקובץ בלשון רבים לעולם ואזניך ישע ל
תשמענה דבר מאחריך. ותבט אשתו מאחריו. ראש יט
פי אשתו שהיתה מאחריו הבטה אחריה. מוכיח מש כח
אדם אחרי. כולם עניים ידוע. ופי הגאון רב סעדיה
כן מוכיח אדם אחרי. אמר כי הם דברי האל יתברך
מוכיח אדם ללכת בחקתי ולמלא אחרי חן ימצא
ממחליק לשון כי הוא יזיקהו. ואא עה פי אחרי שם

ואמנם משניהם ענין אחד בלא תואר אין על העוברים
והעתידים לא תואר כעל ואין שעול אך תאמר לא
כעל ולא יפעל. אך מלת אין נופלת על השמות ועל ה
המלין בכל ענין ועל כינוי כדרך הודעה או כדרך ההוה
בדרך הנודעה כמו אינני נתן לכם תבן. ואם אינך מביא
ובדרך ההסתר ואין דובר אל דבר. ואין אומר הישב
כל אנקמי שידבר אין דבר אקמי שיאמר השב. וכאה מלת
אין על העתיד כי אין המלך יכל אתכם דבר. לפי שמלת
יוכל אינם שהוא עתידהוא במקום כינוי שהוא התאר
כמו שכאן בכיסמן העתידים במקום הכינוים. ולפי
נקשרה בו מלת אין כי הוא כמו שיאמר אין המלך יכול
אתכם דבר ואעפ לא תהנן בזה השמוש כדי שלא יטעה
אדם להשתמש בו עם מי שהוא עתיד לגמרי. נסיתכן
לומר כי אמר כן לפי שנקשרה מלת אין עם המלך לא עם
יוכל כל אינגן המלך שיוכל אתכם דבר. ומלת לא
נופלת על העוברים והעתידים בכל ענין הן על הכינוים
כמו ולא ידע עול בשת. שהוא נופל על אדם מיוחד.
אבל נאמרו ואין לאה. ואין ידע. ואין מקיץ. אם היה אומר
לא רואה ולא ידע ולא מקיץ לא היה מתבונן החכם ממנו
לא היה מתבונן שהוא אומר על הכל אדם מיוחד כאמרו
סלוני זה לא רואה ולא מקיץ. ועל השמות אם תבא הודעה
עמו שיבא על דבר מיוחד כמו כי לא דבר רק הוא מכם
כלא לא היה אומר מלת הוא שהוא הודעה מן ההודעות לא
היתה מלת לא נופלת על דבר אך היינו אומרים אין דבר
רק מכם במו ואין דבר חי יי. וכן הוא בן לא חכם. מלת
הוא תיחד הנדבה לפי אם לא חכם ולא אמר אין חכם לא
יתבונן משנו שלדברים מיוחד אם שלכלל כמו שיאמרו אין
חכם בעיר לא אם יאמר כן תמרעת הבני והוא כן מתבונן חכם
אבל כשאמר לא אדם לא יתבונן החכם ממנו כמו
אם היה אומר אין אדם לא. ולכן מלת לא אינה שמושה
נדרכת שם הכנוים כמו מלת אין ועל זה הדרך תמצאם
והדומה לו. כן ותדע. **איף** איפה ואיפה. ובסמוך
איפת הליום הזה. ובא
ובכר זכר מהן עם דומיהם כחלק הדקדוק והיא מלה
ידועה אצלם שהיא שלש סאין והיא מדת היבש. ומלה
אחת בזה השרש משבין אחר ומשקל אחר איפה בייתי
בקשרי ארץ. כמו אמה. מי אפה הוא הנד עיר. תחסר
ו' התנשפת ומשפטו מי ואי פוא. וכן שמש ירח עמד
זבולה. משפטו שמש וירח. כי הפסוק שלהוא והנה
שמש הארץ ירח ויבא לי. ובשתן שלה אחרת איפה באמצעים
אשר בתוכם סנבור. בלומר מה תארם. ובשתן אחר
מה לך תשאל. ולבה איפא. שנים עתה. ויא כי המלה
הזאת מורכבת משתי מלות אי פה כי פה הוא מקום
ואי שאלה עליו ואמתנו לא בארנו עליו שיהיה שלש

המלה

המלה איף לא שיקרוב אשלמלה. ותה אחת מאמרת על
שנים משתנים כמו שבארנו שם תהיה מדברת ממלת
פה אשלך לא היתה נמצאת המלה. ההיא שבארנו ראוי
ונחלקה המלה הזאת בהתיבר. אבל בקרא אה הרי אתה שמרת
עם הלא כמו איפה הם רעים. איה הנערים. איה אבינאל. ראשלל שוב ח
ודוד. ויאמר לו המלך איה הוא. ואיה אמה הם. איה לא שמא יט שמא ט
שבלת. ואיש אל רשאיפה אתם. ואיה ישרים מקרא. ישע מגן שמא ב
איפה הייתי כיסדי ארץ. איה לקטת. לה עשרה עם ירמלן אחב ל
כתוביס הא על מי המסורת הקבלה. ואבנה מתוביסמן סמ לא רותב
אם לא אמר מי יתן אמן ויבקבון מלי. דשו אמו אמא תקחתי איוב ט שס יט שס
ושאר אימנא כתובין בנו לף. **איש** מה היא אשה. שמ כא
אשרי איש ירא את ה'. אשרי האיש אשר לא תל קיב שסא
הלך. כולל זכר ונקבה איש ואשה לזכר לכדן לפי שבר
אשה לעדן. וכן כלא זכר אשה בשיורה. עמן הפסוק עליו
ונקבון איש אליכם אישים אקקא. ונדמשה שין אשה. מש א
להסרין יוד הנחה באיש. ובסמוך הוקל אשת אריה. מל ב יא
אשת מדינים. ושעמים בא אשת במוכרת נמל אשת. מש כא תל מח
ורחית נשביה אשת יפת תאר. כמו אשת לדה. אשת דב כא ירמ לג
בעלת אוב. ועם הכנוים הבה את אשתי. את אבימלך שמ א כח רא כט
ואת אשתו. הנה אשתך. כולם כחידיק האלף. ובא שס שס ב
בסגול האלף אשתך הבמן מריה. והקבון מן אשה אשות תל קכא יחז כג
הזמה. אבל נשים הוא משרש אבש ושם נכתבנו. ועל
הכלל מאה איש. איש ישראלי. ובלדבר יקרא איש ואשה מל א יח
ואעפ שאינו אדם שמו שנכרוים נקיהם איש אל אחיו. שנ כה
ובירושות אשה אל אחותה. ובכתבים איש לא ענדיר. שס כן ישע ק
ובבהמה איש ואשתו. ובגדול ובגלה דבר ואשון יקרא ראש ו
איש כמו גדעון בן יואש איש ישראל. כל גדול ישראל ואשון. שופ ז
הלא איש אשה. ומי כמוך בישראל כלומר הלא גדול אתה. שמ א כו
יי איש מלחמה. כלומר גדול ובעל מלחמה. אם תמצאו איש שמ טו ירמ ה
כלומר איש גדול בעל משטים טובים ומדושו לפכו אם יש
עושה משפטו ומדיקה. וכן בני אדם גם בני איש. בני אדם תל מט
אמר על ההמון ובני איש על הגדולים. ואישה ריקן בעלה. מל ב ד
ואם איש שתים יעדקן. בעל שתים כלומר בעל הלשון ומני איוב יא
שמתקן מעבוחין במטב דברין. ובכר נא איש חסד יוד
ואמרים מי האלף תמוחת יוד יש אם יש לבם אין ולבשמאיל. מל ב יד
עוד האש בית בשע. ובעל המסורה חשב עמהם איש ביעים מיכה ו מש יה
להתרועע. והוא מן ג מכירין יש אכל זה הוא מלא. וכן תי אם
אש להמין אם אית למקטי לימינא. וכן עוד האש בית רשע
עוד הא אית בית רשיעא. והא האש כתוחה כי היא לתימה. כמו
היש. ואא זל מדשון כמו אש אלהים
ומי עוד כמו עוד יהלמך מלה רל מדבר יז
כל הימים תהיה האש בבית רשע
בעבור אומות רשע. ויהיה אש
בחרבן [illegible] כמו כן יהן כן ויהי מדש לולי שהוא
מתמלה

אא
אבל האיש אחד יחטא ההא
קימעה כי הוא לדישה. ואהן
מה שקרשו אם האיש אחד
הוא [illegible]

ויכמון חתולים ולא חרים כמו ואת החיה גאזא בלעז
איב ואיבתי אחת אביך והשם ואיבה אשית ענין עכין
שנאה **איך** הלא איד לעול גם אני באידכם
אשחק שנן ענד ומקרה רע ועא ואיד יעלה מן
הארץ מידשון שנן סלמ"ג עי"ן גשם שהשקה את כל פני האדמה
השמיח הכה שנשבים והעננים וכן יזוקא מטר לאידו ופי
אא"ע יזוקן הענגים מטר בעבור אידו והוא העשן העולה
מן הארץ בעבור החום יקרא בערבי בוכאר בכור בלעז
והוא איד יעלה מן הארץ כי כאשר יעלה אותו האיד מן
הארץ ויסגע בעבים ירדו הגשמים משל לעשן העולה מן
הקדירה כשיעלה למכסה ישלו מיד מים ופי רבי סעדיה
ז"ל ואיד יעלה ולא איד ואין עומד במקום שנים וכן מי מילא
הזה מתחלת העולם לא אדם שיזרע ולא איד שיעלה אא
כלא הכה בגזרותיו הכל מתוקן ונכון הוא זה הפירוש מכל
אשר מפרשים כן **איך** איך תאמרי לא נטמאתי
ובתוספת הא אהבה אחרי איבה נעשה איבה נדע
את הדבר איבה ישבה בדד ובכפל הכפי איבה אוכל
ורעיתי ואיבה אוכל ורעיתי והם מלרע ומלעיל איבה
חלבשנה איבה אטעמם כולם ענין אחד אכליש מהם
שלה על תכונת הדבר השאך נעשה והוא איכה נעשה
איכה נדע את הדבר איבה ישבדו המים האלה ויש מהם
שלה עד התימה והוא איכה ישבה איך תאמרי איכה
אוכל איכה אלבשנה ויש בלשון אנה איבה תדשה
איבה תדביץ ונחלם ראמר לשון ראיכה הוא ענינם
אנה תדשה אנה תדביץ אנה הוא **אול** בגבר
אין אל פי כוח וכן אילותי לעזרתי המשה
אכל הוא כמימן סקה כמן עזרתי ופעמים שין הסועל
נהה יש לאל ידי ואין לאל ידיך כי יש לאל ידם ושם
כמשקל אחר אול בפלס אחר ובריא אולם ופירושו ובריא
כחם והתאר האל"ף בלומ' התקיף מי כמוכה באלים
הבו לי"ן בני אלים והם המלאכים ובני איכנן שמוך ואמר
כמו בני שלשים אוהם הכבבים ובני שמוך ואומ' בני של
הכבבים ואלים על המלאכים כמו שאומ' בלון יחד כוכבי
בקר וירעו כל בני אלהים וכן ואתנהו ביד אל גוים
והוא כתוב מיד למדינאי והמסורת עליו ליתמלא
בחול ופירושו תקיף הגוים והוא נכוכד נצר וכן ואת
אילי הארץ לקח תקיפי הארץ והוא כתוב מיד אכל
ידברו לו אלי גבורים בלא יוד והמסורת עליו ליתחסר
לי יהודה כתב ונכתב התאר ביוד ידברו לו אילי גבורים
ואולי השומר טעה וחסר ביאולי הוא כתב כן ונכתב
התאר ביוד ואתנהו ביד אל גוים ואחר כתב אילי
הארץ אילי גבורים ולא כתב עליהם מי מיד תי בלא
יוד ושל אל גוים אמ' שנכתב ביוד וכן הוא כתוב ביוד
למדי נחאי אבל למערבאי הוא חסר והראי הוא אורכן
חכם

חכם שנדינהו לזהות בכל אשר נוכל כי הוא הא ר שיכי
כל הבאים אחרין כדקדוק ולשון המקרא ואמתי מעאנן
במקצת שמרים אולי גבורים בלא שאנחנו קומכים
על המסרה אשר בשמרים אשר מעאנוהו חסר והמסרה
עליו ליתחסר וקורא להם אלי הארץ תקיפי הארץ
או יהיה אלי מן אלה ואלים למי שאמ' מטעיז להתפאר
ומעריצים אדם ולא אל ולא מלאך ויתכן להיות מן השרש
הזה כאלה נוכלת עליה כי יבשו מאלים והדומים להם
ועוד נכתבם בשרש אלה אל ואבי אילה שלחה גם
אילת בשדה על משקל עורת כאיל תערוג על אפיקי
מים בא בלשון נקבה כי איל הוא שם כלל כולל זכרים
ונקבות כמו ויהילי שור וחמור ואמ' לשון נקבה לל עדת
האילים כי האילים ילכו כיחד הדבה עדרים עדרים והיא
חיה ידועה וכן עוד משל אילת אהבים ויעלת חן אן באילות
השדה אילת השחר והוא כוכב הנקר ומ' אילת השחר
מהענין הראשון כלומ' נמוח עלות השחר והנכון שאילת
השחר משל לכנסת ישראל כמו שהמשיל אותם לאילות
בשיר השירים וכן שחר כמו מי זאת הנשקפה כמו שחר
וכן המזמור הוא על כי נהיותם בגלות איל תמיד תקיעאן
הכבש הגדול יותר מבן שנה יקרא איל ומאה אלף אלים
עמר חסר הנסמך ופי אלים אלי עמר כלומ' בעלי עמר
שלא היו גזוזים איל מדין עם אלון מעב אשר בשם
באלני ממרא כמו שאמ' התרגום מישר ופי אלון מעב
שהיה כאותן המישור דבר מועב כמן אבן אז זלתה
ויחס המישור לאותן הדבר המועב להכרת המקום
בן האיל מזוזות חמשית ואל איל תימורים ומדה
אחת לאילים מסה ומפה עשנם מזוזות ואלמין עשנם
כמה **איס** איום ונורא אימה בגדלות והשם והנה
אימה וכשמוך אימת מלך ובקבץ התקבות
ואימות מות אימתה ומחד נכפלבו סימן הנקבה כמו
שנכפל משועתה ובקבץ הזכרים יהלך עלין אימים
נשאתי אמיך האימים למים הם הענקים ושראון כן
לפי שתמל אימה ומחד על רואיהם ובאימים יתהוללו
הם המסלים ויקראם אמרים עד גבאי כמו שעבים אן ניקראן
כן לפי שהעובדים אותם יתחדן מהם ושנן כולם אחד ויראה
אין מאין אתם מאין יבא עזרי עינינו שלשת מקום
כמו אנה ולא כמו לאן אם אין מתה אנכי הוי
כי גדול היום ההוא מאין כמהו ובדמיון עין המשל אין
אין זולתך לאין נכון לו מאין כמוך הן אתם מאין
כלומ' מאפס כאין שמכה אשרי עשנו כמעט כלומר
מאפס זמן ואין ישמה תחת ידך כמו אין בעדי כמו
כן ובן שר ורד ריש וריש והוא עד שאה כלומ' והלא
יש תחת ידך אך מלת לא תשמש בפנים שלא תשמש
מלת אין ומלת אין תשמש במקומות שלא תשמש לא

ואעפ

שלכ"ג ראב"ג
איוב לא מע"א
ראב"ב
איוב לו
ישע' מא
שם לא
שם א שם
דב"ר פאע"מ
ירמ' יד תל מב
תל מב
ירמ' ב
מלכ' ד יא
אסתר א
שיר ה
דבל יב
שיר א
מל' ב
תל מא
שם סב
מל' ג יחז מ
שם
ראב"ל דב כח
מיכה ב
תל עב
ישע' מב שמ"ט
תל כט
איוב לח
יחז לא
שם יז
שם לב
תל מח דב ב
ירמ' לה
תבק"א שיר ז
ראב"ט מע"ב
תל מה שמ"ט
איוב ל
תל מח דב ב
ירמ' לה
ראב"ט תל קכא
ראב"ל ירמ' ל
רות ד נחמ' ח ירמ' ל
ישע' מא תל עב
שמ"א כה

אסכן ולא יתכן זה הפירוש בכל מקום שהוא אכן

אכף פי אכף עליו פיהו. עטין לפי דעתי כמו כפף
מן יי׳ זוקף כפופים. ויהי׳ אכף והכף אחד כמו
אמל ומלל בעטן אחד. וכי הכפוק נפש עמל עמלה לו
נפש העמל היא עמלה לו לערבו. כי אכף עליו פיהו דל כי
פיהו אוכף עליו ומבקש לו אכילה בכל יום הנה כי נפש
העמל עמלה לו לערבו לאכילתו כדרך כל עמל האדם
לפיהו. אבל ואמר עליך לא יכבד. איננו מענין זה מ׳ הלף
נוסף והוא כמו וכפי. ולפי שאמר אויב כנגד המקום כתב
מעלי הרחק ואימתך אל תבעתני ואמ׳ אז מפניך לא אסתר
אדברה ולא אירא. ענה לו איהוא אינו ענוי כמוך התוכח
עמי ואם תוכל להשיבני ערכה לפני התיצבה ומה שאמרת
בפיך מעלי הרחק יגה אימתי לא תבעתך ואפי עליך לא
יכבד כי מהמר קיעתי גם אני

אכר ונפעתי בך אכר ועמדו. אכרים וכורמים אכריכם
וכורמיכם כשו אכרים אכרים ונקשו כעדר. וקראו אכר
אל אבל מקפד אל יודעי נהי. המאחר מיקדם וכן הוא
ויודעי נהי אל מספד. הוכישו אכרים הילו כורמים.
הם החורשים עובדי השדות כי שעבד השדות יקראו
כורמים. ולפי דעתי כי לפי נקראו אכרים עשי השדות
שנקראו כרים. כד גרחב. והלף נוקפת

אל אל בעי כי לא טובה השמעה. אל תאכלו מזונא
ודרך תתיבה אל מות. אל יתן למוט רגליך. כשדם אל תבא
נפשי. ויישם לאל מלתי. עינם לא ופי ויישם לאל מלתי
ללא כלום אך אין טירושה בכל המקומות לא כא במקומות
מעטים כמו שזכרתי לך במלת אין כי כל אן המלים שכן
בענין לא אין אל בכל כלי כלתי כל אחד ישלן מקום תוכל
להכיר ולהפריש בין ותדע. ואל כרוב יבא על ה
האזהרה אן על התחטה והבקשה אל משטתם היום
כמו אן פשטתם ותהיה הלמד כמקום נון שהן ממוצא
אחד. וכן לשטה ושבה. ויפה פ׳ ל יזכה שהוא כמו
בחלוף אלף כנין של ויהיה מי מ׳ שהתר עמו ופירושו
על מ׳ פשטתם היום. והתשובה היא שהשיבוהו
על גב יהודה ועל גב הירחמאל. וכן ואמר לו אל
אדות הרעה הגדולה הבאת כמו של וכן תי׳ אויהיה
פי אל כמשמעו. אמרה לו אתשה את הדבר הזה
לשלחנו כי אדות הרעה הגדולה הבאת מהאחרת.
ראבן פי אל פשטתם כמשמעו והוא דרך שאה כלומ׳
לא פשטתם היום. והתשובה כן פשטנו על גב יהודה
וג׳ ומלך אלקום עמו היא מלה אחת מורכבת ופירוש
ומלך אלקום השלא יקום מלך אחר עמו כמוהו אן יותר
חזק ממנו או הוא מטיב עצד ולבת והחיל מתנהגים
לאטו ורצונו. ושמו כמו בנגדו כמו מי יקום לי עם מרעים
ואלוחיה אלף שנים מעמים. ואלו לנבדים ולשחחות
נמכרנו. פירושם כמו אם

אלל רומאי אליל כלבם רועה האליל. וקסם ואליל
אל תפנו אל האלילים. עטין הבלו דבר שאינו
מועיל גולא כלעז. אם לשעתי אלליל מלדע. ומלעיל
אללי לי כי היתי כמקשקשין. עטינו כמו אבי. לו אחי לי
מעשה אל כתב כי הלף תמורת יוד כמו ישי אישי והוא מן
ילדה והיוד למדבר כעדן

אלה ואתאלית נגם אמרת
כאזנו. פועל יוצא ופירושו השבעת אלה. ובחש
אלות אלה לאלותנו. והשם תהיה בא אלה כי שמעתי כן.
כשמעו את דברי האלה. את כל האלות הכתובות של הספר
לשאול באלה נפשו. ומא תאלתך להם. והתן נפשם
תאנתה מי ישיבנה. כלם עמן שבועה ט הקללה
ובהזכרת השם. ועא אלי כבתולה חמרת שק. שמרושן
קונני. וכן תרגום שא קיטה טול אליא. ויקונן אל
מלכא. האלה תמימה. המועל
ההא לנקבה ושניה ידוע. תחת האלה
אשר עם שכם באלה נוכלת עליה. ויישב
ויישב תחת האלה. ויועא אלין אל
תחת האלה. וכדגש תחת האלה אשר
במקדש יי׳. הדגש תמורת הנון אשר באלה. והעם שהנון
מוכני יקודי אם הם מהשרש הזה. ומה שאמ׳ במקדש יי׳
והעם שהין נשמם נראה שהביאו שם ארון אלהים כמו שאמ׳
ויתיצבו לפני האלהים. והקנון כי יבשו מאלים אשר חמרתם
ולא ישמדו אליהם כבבהם. הטחמים באלים כולם עניכם
שם אילן ואומרים כי הוא הנקרא כלעז אולמן. ויש למרש
כן כי יבשו מאלים. הנחמים באלים. והדומים להם שם כלל
לכל אילן וכן אילי העדן. ויתאלה ואלים בוטמא אבל
ויועא אליו אל תחת האלה. תרגם אילנא. והראשון וישב
תחת האלה תרגם בוטמא. וכתבר יונה כי יקראה בערבי
בטם. ויתכן שיהין כולם משרש אול. על אובל אולי. היוד
למ׳ הטעל תמורת הה׳ והוא טם מקום. אולי ימצאבי
אולי נטתה ממני. אולי יעשה זרים. עמנם על
הדבר המסוסק ענין שמא. ופי אולי נטתה מפני לפי שאמ׳
ותט לפני שפירושו ותט מן הדרך ותעמד לפני אמ׳ אם שטתה
מפני והלכה לה כדרך גם אותך הרגתי. והמפרשים שפירשוהן
כמו לולי למה לא אדע. ועוד כי מפני הכך לפני כי המים מורה
הרחוק והלמד מורה הקרוב. שרשי פתנה אלי מים. הוד למד
הפועל תמורת הא כמלם על עטור. אן יסיו ידי הרבוי
ויחסרוס מרוב. וידבר יי׳ אל משה לאמור. ויאמר יי׳ אל אמרם
וכן כלם ומנינם ידוע. אל ידרוך הדרך בשתו. ואל יתעל
בסריונו. פי אל הדרך שידרוך קשתו ואשר יתעל בסריונו
אומ׳ תחמלו כחורה. והמפרשים פירשו אידרך כמו
איה כלומ׳ בכל דרך הדרך קשתו. ויתסמו לא ימתרד
ומתח קשתיה. ויש נוסחאות כתוב לה בה׳ לה ימתח ומתח
קשתיה. ולה שמק בשר ייכיה. תרגם אל כמו איה. ויש מהם מענין

מן

[illegible]

אך שא נא חטאתי אך הפעם וחזרה אך הפעם
עמן רוצים ירוצו והוא למשכנו ויש במקום אכל

אך הבשור לחלש בשביבי אש אך את הזהב ואת הכסף
אך נמי נזה יתנחמו אך את שבעתי תשמרו אך אם לא
אן ימים יעמוד אך העבדתני בחטאתיך אך הנה חשתך
היא כל לה והדומים להם יתפרשו בלשון אכל וכבר
פירשתיו ויש להאמת הדבר אך עצמי וכשרי אחה אך
לשקר שמרתי אך מלך ישראל הוא אך המה יחדו
שברו על ויאמר אך עמי המה אך טוב לישראל
אלהים לבד עבוא אל ודומיהם בתחלת הדברים ויש
בלשון אולי שפירושם שמא ואומר אך שרף טרף ואמר
אך חשך ישופני ונתחבר עם רק למעט יותר הרבה אך
במשה **אכל** אלא אכל יתום אמנה ואכלתי ושבעתי
ועד משל אכלה ומחתה מיה והשם יתן אכל
נשרים ומא בכח האכילה הוא ומא ואם אלין אוכיל
ויא שהוא מבטן הטבילכמו אאכיל ובתוספת מם לחמא
כל לעוף השמים ומאכל שלחנו ומא מאכלת לביתנו
וחקר הלף ושקדו מאכולת כמו מאכלת אש והנעבל
ואם האכל יאכל אשר לא תאכלנה מדונו והנעבל הכבד
ויאכילני את הרמלה ובטנך תאכל עמן האכילה בדבר
מאכלי דוש ובעבן אכילת האש ובשרו אש אוכלה הוא
והנעבל ונאכל בדרש והנעבל המדובר תאכלהו אש
ושלא נזכר שם מעלו מהדגוש אבלו שבש מלא
ובא מלאה הסעה אינו אכל והשם נקיים לשבעה
מאכלת אש ויהי העם כמתאוננים ובעמן השחה
וכלין ואכלת את כל העמים שלכן אכלה ארץ
ארץ אכלת ושבעה כי יוכלו אתיקים מהגה כלשיקמן
הזרות מהם וכן הי אי סמיכן שיין מהתן וכן כלשון הזה
בדברי רז"ל כמה לוחות מוכלות כאלון ששה ובענין
כריתת החרב ואכלה חרב הלבנה תאכל חרב ותין
תאכל כנגד החרב כלומר אם ואכך תאכל לבעון ואחרי
תאכל בשר אז מדרשים אכילה ממש דרך משל שמשחת
אשכיר חיי מדם וכן אמר חרב לזי מלאה דם הדשנה
מחלב ושלא נזכר מעלו מהדגוש חרב תאכלו
בחרב תאכלו כלומר אם תשמעו טוב הארץ תאכלו ואם
תמאנו לא תהיו מאכלים כי אם אכלים לחרב ויקרא גם
הקבין מאכלת עץ שהוא מאכל ומלה ויקח את
המאכלת ולדבים ומאכלות תמלטונו וכלם שהם
מדרש אכל ענין אחד הם כי אפלת הלחם ואכל שאכל
כלין ונעבד והשחתה הוא והתב אלא על מדרש זה
ושנין זה להכיל לשנין בקין ושם סמוך להאכיל

אכן אכן נדע הדבר אכן כחדם ותמיתון עמנו
לאמרות הדבר ולקיימו ויא המלה בשתי מלות

אכ

השיר דבית עם היא בבעולה. ובהחרבה היא כאלמנה. ועוד
נתרש וידע באלמנותין בשרש ידע. והתב לי יונה ויתכן
להיות מענין זה על יונת אלם רחוקים. והוא שם בחמש
נקודות בלומי יונת ארמון רחוקים. והישר בעיני להיותן
מענין תאלמנה שמתי שקר. ואמרו זה על עמון שהיה
גולה בין פלשתים והיה כאלם ביניהם. אך ובריא אלם לפי
דעתי שהם בני הדבים ומרושן בחם כמו שפרשתי לך
בשרש איל. **אלן** תחת אלון ולבנה. יש אומרי מרושן
כלעז פין וכן אלונים מבשן. כאלה וכאלון
ויש בלו טא בלוטין והוא הנקרא בערבי בלוט ובלעז
גאגדא. והערמון נקרא בערבי שן בלוט בלומר מלך
האלונים והוא הערמון אב האלונים נקראים גם ערמונים
הנקראים בלעז קישטנר ומאותם עושין קדשים ולוחות
וכל בנין. **אלף** אלף למטה בשש נקודות. הבה
אלפי הדל. בגעגה. שדי אלמים. ענגם ידוע.
והפועל. הבבד מן זה הענין נאמנו מאלימות
בלומי ולדות לאלמים. ושה אלמי ומי דעו. אלוף נעורי
אתה. אל תבטחו באלוף. אלוף תימן אלוף אומר. ענין
כל לשון שר וגדול. ואמרו רבותינו כל אלוף מלבותא דלא
תאגא בלומי אינו חסר מהיותן מלך לא הכתר כי מלך
יקרא בשהוא מוכתר. ואלוף שאינו מוכתר. ויש מזה הה
אלפי הדל במנשה. לל אבי ויורה עליו מה שאמרו אחריו
ואנכי העעיר בבית אבי. וכן מפרשים ועלע האלף. לל
הגדול. ויזכתן מדרש מה בבבש אלוף. שתרגם כאימר בחר
ועוא מן תאלף אלחתין. והבבד כי יאלף עונך פיך.
מלמדנו מבהמות ארץ. הראני מאלמנו. ואאלפך חכמה.
עוגם ענין למוד כי ילמד עונך מיך. וישמי שם מזה
בני לתלמיות טה ערד האלף והיה ראוי לתאלמיות
והטלוה להקל. ור יונה כתב כי התון תמורת האלף והוא
כמו אלפיות עפרושו לשון למוד בלומי כי המגדל גדור
יהיה למוד לעובדי דרכים. והנני עתיד לפרשו בשרש
תלל מלה מורכבת. ועוא שגר אלפיך. והאלפים והעדרים
הם השורים. ובאה המלה במשקל אחר דגושת הענין
אלופנו מסובלים. כי שורים מסובלים בבשר בלומי שהן
שמנים ובעלי בשר. או מסובלים בעמדה שיש לעבוד
בהן הרבה. כבבש אלוף יובל לטבוח. ויחסר מאוף כף
הדמיון או ון התוספת וטעמו כבבש כאלוף או כבבש
ואלוף כי כבבש ושור יובל לטבוח. אא

אלץ בלהמים ותאלצהו
עקר הלמד להדגש
ופירושו ותלחצהו
אם המלה הזאת תהיה
המקומות לתנאי כמו
ואם לא תשמעו אלי נו להמאל
ולקחנו את בתינו והלכנו.
ואם

כי לשון דוחק וכן הן ודחקוהו
ולמי כי דגל שהוא כמו ואלהנהן
שאמרו שהיתה שומטת כר
מתחתיו והאלף תתחלף בהיות
כמו ואדוגים כמו וחלגים
ובספר בגבל בעגים מדרש
ותאלצהו מלאך תרג ירושלמי
כמיל דעבון תקג בחיל דאלזוא
עד ותר עיבהן עד אבר ז עטן
כאדם מרגיבו תשביעו

ואם עד קרבנו והקריבו לפני ה׳ אם יעברו בגדד וג׳ ונתעם
להם את אלין הגלעד לאחזה. והמוהם רבים וכמוהם
עד אשר אם עשיתי את אשר דברתי לך כאומר כי לא
אעזבך לא אם עשיתי ובאמרו עד אשר הוא תוספת כאור
כי דילון באחד מהם. ויש לשאלה היש יקרקבנו אם אין
המשל בכם שבעים איש וג׳ אם משל בכם איש אחד.
והעליתי דרכו אם לא הינהיק פרא עלי דשא אם יגעה שור
הגלל הוא כאשר יבאו בפסוק אחד שתי שאלות הראשונה תהיה כהא והשניה כמלת אם כמו לו שכתב
וכלם אשר הם בענין זה ענין שאלה.
ויבא עליו גם הא השאלה האם תמכון
לגוע האם אין עבדתי כי. ובאו שתי
שאלות באחת כמו שבאו שני רבויים
ואף גם זאת. ושני מיעוטים הרק אם המשה המכלי אין
קבלים. ויש בענין לו אם תגביה כנשר אם יתגלי בלץ אם
אם קרן שמים. אם יעלה לשמים שיאו. אם יעמוד מושר
ושמואל. וכן כלם בזה הענין על זה הדרך. ויש כמו אם
כאשר והיה אם באל אשת אחיו. כי והיה כאשר בא ל
אשת אחיו. ואם יהיה היובל לבני ישראל. כאשר יהיה
היובל לבני ישראל כי אפלו בשיהיה היובל לבני ישראל
אעפ״כ תעמוד הנחלה מעלם ונגרעה נחלתנו כי אין זה
כמו המכר. אם ינאו בנות שילון. כאשר ינאן. ואם תקריב
מנחת בכורים. כי כאשר תקריב שעל מנחת העומר
הנה מדבר שהיא באה חובה. והיה אם כלה לאכל את
עשב הארץ. כאשר כלה. אם בקף תלוהאת עבלי
כאשר תלוה. כי חובה היא שב הבטת עבטנו. ואם
מזבח אבנים תעשה לי. כאשר תבנה לי מזבח אבנים.
כי חובה היא שב אבנים שלמות תבנה וג׳ ובמקום אשר
עד אם דברתי דברי. עד שאדבר. ואחר אם אינכם שמעים
אלי. אחר שאינכם שומעים אלי. עד אם עתרתם בתורן
על לאש ההר. עד אשר נותרתם. ויש שהוא כמו אמת אם
לא נבחד ימנו. ואם כליאה יבליאה. באמת כליאה יבלא
יי׳. אם לליעים הוא ילין. באמת ללעים הוא ילין. ובכבם
אם כהומר היוצר יחשב. באמת כחומר היוצר יחשב הכבכם
לפי שהוא מקלבעיני להפוך אתכם כמו שעל היוצר להפך
החומר מכלי לכלי. וכי כי יאמר מעשה לעשהו. כתמיהה
כלומי יאמר החומר ליוצר אם המר אותו לא עשני ומה לן
להפוך אותי כן אתם מעשי ידי ונקל בעיני הפכם. כי אם
תם הכסף. באמת תם הכסף. אם רחץ אדני את צאת בנות
ציון. באמת רחץ. כי אם ישאחרית. כי באמת יש אחרית
ותקוה למשאיך הבוכים. אם בדרתך שלי ענני. וכן כלם
אשר תמצא בזה הענין תמרש אותם בלשון אמת רעוע לומי
כי אין מלו[illegible] מדרש בהם אמת חברים כן אמן וכן
אמת[illegible] הדראי [illegible] והבורן לבנים יכיח שהוא
[illegible] להחדרן הנון אמרו אמתו אמתך. ויש למרש ואם כליאה
לתנאי ויהיה טעמו דבקעם ידעתם כי מאתנו ויהיה ויו
וידעתם [illegible] בלשון שמעא כלומי ואם היה אדה
שתמחה

מן וכל הארץ באו מצרימה לשבור אל יוסף כלומר מן יוסף
וכן ותבא את תבואתך אל ארץ כנען בשדימה כלומר
מארץ כנען ויתכן להיות לשבור אל יוסף כמו הכוך
והוא כן וכל הארץ באו מצרימה אל יוסף לשבור וכן אל ארץ
כנען בשדימה כתרגומן כמו שתרגם אותן יונתן ואסגיתית
טעותך לאתחברא לעמא דכנען למהך בנמוסי בשדאי
ותהיה במקום על ניך את הפלשתי אל מעוזו כלומר על
מעוזו ומילבה ואל הגלעד ואל האשורי אל הרים לא
אבל המון מעיך ורחץ מיך אלי התאפקון שנים שלי וכן
מי אתה קראת אל המלך כי הוא לא היה קורא אל המלך
כלא אבנר לא מדושו מי אתה קראת על המלך כלומר
שלא יראת שתעירהו משנתו בקראך לו ותהיה במקום
עם ואשה אל אחותה לא תקח קברו אתי אל אבותי
לא השליחה אל בני ישראל ותהיה במקום בית השירות
ואל הארון תתן את השרות כלומר ובארון ואל אשת
עמיתך לא תתן שכבתך כלומר ובאשת עמיתך הנה
הוא נחבא אל הכלים בכלים כלומר בתוך הכלים ויחר
אף כלק אל כלעם כמו בבלעם להטות כלבה אל ביתך
כמו בביתך ומני אדיה אל הימין כמו בימין הולך אל
דרום ומובב אל עמן כמו בדרום ובעמון והמדנים מכרו
אותו אל מצרים כמו במצרים אל גבעת הערלות כלומר
בגבעת הערלות או על גבעת הערלות ואחרי כן אבר
אכרהם את שרה אשתו אל מערת שדה המכפלה כמו
במערת ותהיה במקום את אספרה אל חץ וירדמו אל
מדין אל דרך הגוים אל תלמוד ותהיה במקום בעבור
ויאמר אברהם אל שרה אשתו כלומר בעבור שרה
ותהיה במקום בית שהוא בענין עם איש טוב זה ואל
בשורה טובה יבוא כלומר ובבשורה טובה יבא ושבתם
אלי אל גבון כל דבר ברור ונכון והדומים להם כל
אחד ואחד במקומו נבוחים למבין ולפרשם לאחד מן
הענינים אשר התבנן ויש מלה אחרת בזה השרש מורה
על הודעת הרבים כמו זה על הודעת היחיד אל כולדן
להדמה הארעות האל לאנשים האל ובתוספת הא ואלה
שמות בני ישראל אלה הדברים אלה הקרמות ויתכן
שהמלה הזאת כחת העין או בית שתי אותיות

אלה אלוה מתימן יבוא אלהים קדושים הוא לאלהי
האלהים אלהין אלהיך בלשון רבים לעולם זולתי
אחד ויתכן בו עד הבזיון ואמרו זובחו לאלהים אלהים לא
תקלל ענינו השופטים וכן לולא אלהי אמת שופטי
אמת ומי הפקוח ימים רבים יהיו ישראל בגלות שלא יהיו
להם שופטי אמת ולא כהן מורה צדק וכן אמר לשיבת
הגלות ואשיבה שפטיך כבראשונה כי כעורם בגלות אין להם
שופטי אמת ויראו בני האלהים ויבאו בני האלהים המלאכים
והנגידים אשר הלכו אלהים לפדות לו לעם נמאס ומלאכים
כמו

כמו שאמר וישלח מלאך ויוציאנו ממצרים וכן תי דא זכלן
שלוחין מן קדם ד׳ אשר פדיתי לך ממצרים גוים ואלהין
ימים ואלהין של מעשה שהיה גדולים ואיילים ויש לפרש כי מים
ממצרים עומד במקום שנים ומי ממצרים מגוים ואלהין
כמו שאמר ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים ויתן גוים דאלהין

אלה אף כי יתעב ונאלה יחדו נאלחו ענינם
נבאש והוא הפוך מן פיר אשר הלאתה בה
אלם מאלמים אלומים שנים אוגדים אגודות
והשם עוד בלשון נקבת נושא אלמתיו ומן
הענין הזה אלם ערך תדברון שם בחומש נקודות כלומר
רבוי ויתכן לפרשו מן אלם או מישום אלם נאלמה
דומיה הוא אשר לא יוכל לדבר כלבים אלמים והנפעל
נאלמתי דומיה והבחל לפני גזזיה נאלמה מלעיל והוא
מעל עבר נאלמתי לא אפתח פי תאלמנה שפתי שקר
ויפה פי ליונה שכתב מן הענין הזה כאמר לאשה שמרת
בעלה אלמנה מפני שאינה יכולה לדבר ולריב על בני
ריבה והנון באלמנה נוספת כאשר נוספה בנשים וחמנות
והיא על משקל ענה כי לא אלמן ישראל ויהודה
מאלהיו מין עבהות משקלו מעלן כמו זית ועבן נטעי
נעמנים והשם שכול ואלמון בפלס ברון ושם על מא
אלמנות הייתה והרפת אלמנתיך פלוני אלמוני כמלם
אדמוני ולפי שלא דובר שמו יקרא אלמוני וכן פלוני
ושדשו פלא מן כי יפלא ממך דבר כלומר מה ופה שמן
או נקרא אלמוני שמא היתה לו אשה ומתה והראשון נכון
כי המקום שלא נזכר שמו אמרו עליו גם זה השם אל
מקום פלוני אלמוני ויתכן לומר כי פלוני אלמוני לא נאמר על
המקום כא על בעל המקום לפי מקום בשוא בעבור הממכן
לפלני אלמוני והוכרו שניהם כמלה אחת לפלמוני המדבר דבלה
ואולם חי אני ואולם אתם עופלי שקר ענינם ענין ה מלי איוב יא
הדומים להם באמת והאולם על פני היכל הבית הוא מל א ו
בית כמו יעינו או הוא מקום שקורין בלעז בולטא וכן ואת שם ב
אולם העמודים ומא ואילו ואילמו ובלשון נקבות יחז מו שם
ואלמות סביב כפלם כבשיל ובלמות וכן ואולם בבקעה מל א ז
אשר ישפטו שם היינו אשר העיב בו כמא המשפט
ובריא אולם כי ליונה וכריא כאולם כלומר שהם בריאים מל טו
והזקים כמו האולם ודומה אותן כמין הזה מן הבנין כאשר
כאמר בבותיכן בזויות מחוטמות תבנית היכל ופי ובית מל א ב
ישבה לבית פרעה אשר לקח שלמה כאולם הזה הבנון
שנפרש אדמון מן נעה אים כאלמנותין שהוא כמו ישע יב
אדמנותין וכן ונדע אלמנותין ואמר בדברין אבל לא יחז יט
כחלוף למד בדיש מלא יתחלפן כא אותיות אהוי והישר
בשיני במשלת באלמנותין שהוא המשמנן
מעגן לאמה ונקרא הערים החרבות
לאמנות עד איה ישבה בדד העיר
רבתי עם היתה כאלמנה כי בהיות
העיר

גם בלשון ארמי התחלף
הישר כמו זארו ואלו
שפידושן והנה וכן כי
משתדר כמו משתדל

מורמות ולא הניחום עד בא השמש ואת האמונות אשר עפה
חזקיה שמודים שהיה קיום הבנין ית ניית סיקופתא כלומר
אסיקופות השערים ועוא באשר ישא האמן את הינוקן
המגדל ותשאהו אומנתו מגד לתו האמנים עלי תולב
מגדלים באמנה אתו הוא מיקור או שם והא איכה בגני
על עד תאמנה היתה הכון ראויה להדגש לחסרון טן השוש
אויהיה לשון יחידה בתוספת אא לפי זה שב אמון על מלתה
הא שכן גדול וכן ואהיה אעלו אעלו לל אעלה הקבה שהוא אמון
אמון והוא תואר או מיקור לו לומר אומנות כמו שאמר כי איש
במקום שם כלומר בגידול הייתי היה שב על החכמה היא משוקת
אעלו ואל האומנים אחאב המגדלים אותו מגערותו והם
אנשי שמתו אשר עליהם דברי המלכות ואא לל כתב מגה
בטים לא אמון בם כלומר אין בהם תרבות כי דור תה מכוון המה
כי באשר אטיב להם ישלו רעות כמו שאמר וישמן ישורון
ויבעט ואת יתר האמון הגלה בבוזר אדן רב טבחים כמו
המון ושכן אחד מעשה ידי אמן המופלא במלאכה
יקיא אומן חדש וחושב תרגומו נגר ואומן
אמץ כי אמצו ממני חזק ואמץ ולאוס מלאס ואמץ
והתאר ואמיץ כח והשם יוסיף אמץ ונא
אמצה לי ישנו ידושלם כא הפועל כמתרו והכבד ואמץ
את לבבו וכבדים כדעות ואמץ אאמצכם כמוסי ואיש
דעת מאמץ כח אמץ כח מאד וכבד אחר ויאמץ
לבבכם ויאמץ לבך והשם מאמץ מאמצים וכל מאמצי
כוח והתפעל התאמץ לעלות במדבר ותרא כי
מתאמצת היא כלם והדומה להם שבן חוזק ושבן אחר
גדים אמיצים כמו חמוצים מן חמוץ בגדים כלומר אדומים
ואעג שבכר אדומים שני גוונים הין באדמימות אחד אדום
ממש ואחר שאינו חזק באדמימות ויש מי שפירש בן
מראה הדשן וכן תרגם יונתן קטמין
אמר כה אמר ולחם אמר לו פ אמר לו לתת
אתה אומר אלי האומרה בלבבך זאת אמרת
ודבר ואל משה לאמר טרושו לאמר לישראל אבל אמש
אמר אלי לאמר הוא כבל המקור על המועל לחזק הדבר
ובבואו אחרון יותר וכן אומרים אמור למצאני הבלמון
שכתבנו מחלק הדקדוק האמור בית יעקב שיאמרו
לו בית יעקב ויקראו אותו כן ואמר נא ישראל ולעמלה
תמרו חסר לף וכן אשר ימרוך למזמה כלומר יאמרו אש
לאחיו וידברו עליך אמר אל הבהים אמרו לאחיכם
עמי ולאחותיכם רוחמה אמור להם ויאמרו לך הנני
והנפעל אשר [illegible] יאמר לישראל והשם אין
אמר ואין דברי [illegible] אמר אלה אם אמרי אשתחה
שיחי ומא ונחלת [illegible] והקבוץ להשיב אמרים
אמת אמרי נואש [illegible] ובתוספת מם ואת
מאמר מדבר אחר ומא אמרה אמרתיו השולח
אמרתו

אמרתו חרף ובסגול בעינו אמרתו והקבוץ אמרותיו אמ
אמרות טהורות עינים דוע ויש מהם אמירת הלב
הלהרגני אתה אומר כלומר אתה חושב האומרה בלבבך
ויאמר להבות אתדוד כלומר יוס להרגו וכן אמרתי אני בלבי
ועוא בראש אמיר והוא הסעיף העליון ומזה הענין אתיו
האמרתי ביך האמירך היום כלומר
רוממת והגדלת אותו וכן
יתאמרו כל פעלי און יתרוממו
ויתבאו ויתכן היות מזה
ובכבודם תתימרו כחלוף הלף כיוד ומ מזה הענין אמרו
עליך כיטוב וכרון הוא היותו מענין אמירה ויתכן למשגב
אתיו האמרת ויו האמירך מענין אמירה כלומר מכבת שיאמר
להיות לולעס והוא כיבב שתאמר להיותלך לאלהים וללכת
בדרכיו אמש אמש אא יש לתמוה איך לא הביא נשרוש
אמר אלי הן שבתי אמש שואה ומשואה שהוא לל חשך
אמש כשש כקדות ויוכח אמש הלילה שעבר יקיא אמש
אן אן הלבתם שאלה של אא
מקום ובתוספת הא יתכן שכל זה שהם מלעיל ההא
אנה אנחנו עלים אנה אלך שבסופן מקום למד כתחלתן והם
מרוחק כמו מן שם שמה מלעיל כמו לשם
אן שהיה מלרב
וכל האחרים מלעיל כמשפט כל מלה שהא נה נוקפרב
ואני אנה אני בא אנה הלך דודי ובכר בא הכון בסגול ולא
תנא מישסאנה ואנה לא הלך עבדך אנה ואנה הראשונים
בסגול שנים לבאן ולכאן עד אנה אשית נעות בנפשי
עד אנה יגאצוני עד מתי וכן עד אן תמלל אלה אף אני
בחלומי מלה מורה על המדבר מעדן ומאכן למדברים כעדם
הכתיב אשר אנו שולחים אותך אליו אכל הקרי הוא אנחנו
אלנא רבא נא לה כמו עתה אן הוא לשון תחנון ובקשה ולא
השרש נפקדה ועם האלף אנא שאנא פשע אחיך והוא
לעולם מלעיל כי הלף קמוצה והכון דגושה והוא כתוב כלף בסוף
ופעמים בא כמו אנה יי כי אני עבדך והם ששה עם המקרת
והוא ענין תחנה ובקשה ופעמים בלשון הודאה כמו אנא קטא
הבעם הזה שהתודה על חטאתם אנא יי כי אני עבדך הודה
לו על הסדון ששאה שמון בעבור שהוא עבדו
אנה ואנו הדיגים ואנו ואבלו מתחיה והשם
תאנה ואנה עמן אבל ועוא והאלהים אנה
לידו וההתפעל מתאנה הוא לי והשם כי תאנה הוא מבקש
מסלטתים ומא תאנתה מי ישיבנה ענין גרם הדבר
וקבוב ועוא בל תלך בן אני שיט אחת לשלש שנים תבא
אני שיש תרשיש נושאת זהב וכסף ובלשון זכר אני
תרס אמר נשא זהב מאוסר ובנס הא הנקבה והאניה
חשבה לשבר ולרחת אטות אבה עניינם קפיריך
אנח מה נאנחה ברמה נאנחו כל שמחי לב יאנחו
עם נסה בני ישראל והשם ונסו ומן ואניה
עניינם הדמות הנשיאה וקבי הדאנה שוטפיר בלעג
אנחנו

שתפרסו הארץ את פיה ותבלעם תדעו כי כאלו האנשים
האלה אתיי׳ ויש בענין שבועה כאדם שאומר יהיה כך
וכך אם אעשה זה אם לדוד אבדנו אם יבואון אל מנוחתי
אבל אם ידוע ונהתחברו לבנים ידגש ואפשר שיהיה
תמורת הנה כמלת אם אז יהיה שרשו אמם אמו אמך אמי
ולרבות אמות לאמתם ואמרו ונקראת המשפחה אום אז
אומה והקבוץ לאש אמות שנים עשר נשיאים לאמתם
ולא יונתן מזה הבאתי להם עד אם בחור שדד בעמליק
שהרגם אחיתי עליהון שלמיעת עולימיהון בחזין דבעיהרא
וכן הגוי כולו נקרא אום והקבוץ שבחוה על האמים ועד
המשל יתפרש כן בעטרה שעטרה לו אמו ואעפ שהאלף
נחרוץ לפי שעד המליעה הוא אומ׳ על אם שלמה ועל דרך
המשל שלמה הוא הכה ואמו הוא ישראל עמו כלומ׳ אומתו
וכתב אא״ז לכי שורש אום אומים אמם נראיה מן הערב
לאמם ״ וכן אמענה הדרך שהדרכים מונות לה מזה ומזה
נקראת אם הדרך כי שמד מלך בבל אל אם הדרך לפי שהיא
כאם לדרכים המונות אליה וכן העיר הגדולה שר ואם כ
בישראל לפי שהיא כאם לקטנות ממנה כמו שנקראו גם
הם בנות והאמה מזה והאמה מזה ענינם ידוע וכן באמת
איש אמת בעינך כי שרוע בעשר או מרושו מדת בעינך
כלומ׳ במדה שמדדת ונגעו אמות הספים המזוזות יקראו
אמות ויתר חילי סטא ודומה שדעת התרגום באמות שהם
הטבות אשר על המזוזות מזה ומזה והמשקוף נשען שלהם
ויש מפרשים כי הספים ענו ממשקופם שתי אמות אן שלש
אמלה וגם את בן האמה ההא לנקבה וההא למד הפעל
נופלת ונראה במלת ואמהותיו וילדתי ועניינם
ידועים הם הטפחות וכן ותשלח את אמתה שפחתה
ואומרים כי המלה הזאת מחלוקת בקריאתה מיש שקוראים
אותו בדגש אמתה מן אמה אדמה וכן כי רבי מעדיה במרושו
בשרבי ומדת דלעהא פירוש ותשלח זרועה
אמלל מה אמלה לבתך וכמלו הלמד בדוב ואמרו מה
היהודים האמלים שבן חולשה וכן אמלל אבי
והוא תאר מבנין פעל אם הוא קמוץ אבל מעאגהו פתחו
בדוב הסמרים וכן מעאתי במקרה שלפי שדמות השבון
אמלל לית קמץ וכל סרף פסוק כותיה ואם יהיה פעל עבר
ויהיה אמללאם אמו ונאשאר אבי שפירושו עמי וכן נראה
אתה יי׳ והחכם לי יעקב בן
אעזר כתב כי אמלל אבי תאר
ואם הוא פתוח והביא כמהו תאר ופתוח הנני ימד בעינו לב
הותל ואמלל כל ישב בה פעל עבר [illegible] כי הוא
פתוח וכן הוביש תירוש אמלל [illegible]
אמלל מרוס עם הארץ כלשון חולשה וכריתה
אמן והאמן בי׳ למען יאמינו כלם אשר הם מבנין
הפעל הם עגין הגרוחון והקבלה קרוב נעא כלעז
והם

אא״ל לא נמצא כן אחד והוא
פרח לבנון אמלל וכן נהגון
במקורות לכתוב כן על מלה אחת
ודוק ותמצא

והם יודעים מעטן אמונה כי המאמין באחד נותן האמונה
וסובר שהוא אמת בעים לא אמן בם שם על משקל אטון
מצרים והוא מעטן זה כלומ׳ בנים שאינם מאמינים אן פירושו
בעים שאין כהן אמת בבל ביתי נאמן הוא ומי בבל עבדיך
כדוד נאמן קריה נאמנה ואיש אמונים מי ימצא שם פועל
וכן עד אמונים ויבא הגוי צדיק שומר אמונים אכל אמונים
מוגר יי׳ כי בסו אמונים מבני אדם אנכי שלמי אמוני ישראל
שלשתם שם תואר כלם ענין אמת ושל דעתי כי אמת משרש
זה ומשפטו אמונת בלפם דבלות ונפלה הנן להקל המושמלה
מן בת הראוי נכת והדגש כהסמכו לה הבנים יוכיח אמרת
ומשפט שלום ותהי האמת בעדרת ההא קמוצה שריא
לדישה האמת אתכם ההא סתומה כי היא לשאלה שלח
אורך ואמתך אב לבנים יודיע אל אמתך והקבוץ ואמר
אמונות כמו מן בת בנות שלא יקובץ על מתכונת היחידה
אמן כן יעשה יי׳ אמת יהיה זה וכן יעשה יי׳ ואמר בל העם אמן
אמת יהיה זה שיהיה אור מי שישבור על אדת מלה והוא
נאמ׳ עד תפלה אז הוא עד קבלה שקבלו על עמם הקללה
אם יעבדו וכן וגם אמנה אחותי בת אבי אמת הוא שהיא
אחותי בת אבי וכן אמנם יי׳ והלם נוסמת ובשורש האלף
האמנם ישב אלהים האמנם אלם עדיך תדברון אל אמונה
ואמונה עטתני פירושו ובאמונה עטתני עמנם אמת והבנים
ל יונה בזה השרש מסיר שמה לבאמנים ועל דעתי שהוא
משרש נאם ומעטנן ויאמנו נאום שהוא לשון דבור והכון
האחרונה נוספת לסימן שם תאר כמו רחמן נעמן ונקראים
הנחים בלשונותם והיודעים בחכמת הדבר נאמנים ונאמן
ביתך ומעלתך האלף בשבא לבדו ענינו ויתקיים ביתך
וכן אם לא תאמינו כי לא תאמנו כלומ׳ אם אין אתם מאמינים
בגבור שאין אתם חזקים וקיימים באמונת הל האמינו
בי׳ אלהיכם ותאמנו כי ותתחזקו ותעליחו וכן ואמנה
על המשוררים דבר יום ביומו כלומ׳ יום בבלים שלא
היתה נפסקת ארוחה מהם להמו נתן מימין נאמנים
מקויימים ונתונים תמיד ואינם נמסקים עצות מרחוק
אמונה אמן תחסר ין החבור כמו שמש ירח עמד
שמלה פירושו קיום וקיום וכל המלות לדוב הקיום
כלומ׳ כשראה הנביא העתידה והטוב שיבא לישראל לעתיד
והרע לאומות העולם כמו שאמ׳ בפרטה שלמעלה וחפרה
הלבנה ובושה החמה כי מלך יי׳ צבאות על ירושלם ונגד
זקניו כבוד אמ׳ הנביא ארוממך ואודה שמך כי תעשה
זה הפלאים והעצות שהגדת מרחוק נתן יימו כלומר
הדברים הטובים שהבטחת לישראל עו׳ נביאיך זה ימים
רבים וזמן רחוק יש להם ין יסלרחל ואמר לה יותר מזה
שעיניך הלוא לאמונה כלומ׳ השבחתיך בהם לדבר קיים לא
לדבר בטול אמרו כל תיס אמרו קיים יתד במקום
מקום חזק וקיים מכות גדלות ונאמנות וחלים רעים
ונאמנים חזקים וקיימים ויה ידין אמונה הין מקיום

אות מ

אות ה

אות ל

אות ל

אות ל

נאסף אחרון אחיך. לשון הערוך כפעל עבר והם פתחין אני
נאסף אל עמי כפעל עומד והוא קמוץ ויאסף אל עמיו וכן
בענין זה ויאסף רגליו אל המטה תסף ותס אמעון אסף
ידיך וכן ולא יהיו עוד אספי רעב שלל מיתי רעב והפעל
הכבד ואין איש מאסף אותי הביתה כלם והדומים להם
ענין התכנס ונאמר הענין הזה במיתה כי המתהולך בדרך
שהלכו אבותיו כאן נאסף אליהם עשיר ישכב ולא יאסף
פי אם ישכב לחולי עשיר לא ימות עשיר כלומר כי קודם מיתתו
יכינו כל אשר לו כי אחר שנפל למטה אנס ירחים אותנו
וזה הוא שאמר עינו פקח ואינכנו פי נאינכנו כשרון ומזה
הענין ואסף את המערב יאסוף אותו מערבתו והנפעל
עד האסף מרים כי המורע מנהגן לשבת חוץ לחומה אי
לעיר כמו מבני אדם ובהתרפאן יאסף אליהם ויכנס בתוכם
ועוא אסוף אסף כל משל מבי האדמה אסוף אסיפם כל
מאסף כי האסף ואסיפם שרשם אסף וכן אסף אלהים את
מרפתי עד קצה מבדשים ואספתי בסשך ונמשל בינתך ומחשר
להיות מזה נפעל ונאסף שמחה וגיל ונס דגי הים יאספו
והפעל הכבד פן אסיפך עמו עד אבידה עיר כולם ענין
השרה והליה אסר ואסרה אסר ואסרמור הו
לעגותו ויאסר את ריבנו האף בשנא לבדן
ויאסר אותו לשניהם בשבא ומגול והמסורת עליו לית
רמה וכל כפתיא דשמשון דבותיה כי מבית הסורים
נחה האף והסרה מהמכתב והוא בית הסהר שנתנים
שם האסורים אסורים ידיה כלומר הגלבד בידיה כמון
הסגר בבית האסורים ומא ונתנו אותו בית האסור
והוא נפלם מאנון מערים אבוסבעלין ואפשר שיהיה
מזה המשקל ויאסו אסורין מעלירין והם היתרים שנאמר
בהם והתאר תבוא לפיך אסקת אסיר לשמע אסיקת
אסיר והיקבוץ אתפל האסירים אשר בבית הסהר
אסירין לא פתח ביתה ונרגש ואספו אסיר על
בור להוציא ממסגר אסיר כלתי בדע תחת אסיר
מי יאסר המלחמה כולם ענין קשירה וכי מי יאסר
המלחמה לענין אסירת הרכב והנפעל ואתם האסרו
אחיכם אחד יאסר ושלא נזכר מעלו מהדגוש כל
נמצאיך אסרו יחדו מרחוק אלא כי הדגש ש בקמץ מורה על
ברחו כי המצאים כן אומרן הלף החסרה כמו מבולת לכיתו
ונב אשר ברחו מדחיק נמקום מאבולת ורשי מפרש
הושבו ואסרו גמון ערקיהו במסורת לטון מסירה נמשמעון
וסיעתו שברחו וחשבו כי הו נמלטים ואסרו כמון כן
ואל יהודה כי משה השרש והביאתי אתכם במסורת
הברית משמטון במסורת אף אני אעשה
זאת לכם ואף גם זאת מהיותם
בארץ איביהם
האף תמסה עינו כולם והחמה להם עוד אומם על
ריק איבי תשלח ידך מרשוהו כמון המך אף ועל איבי
ואל

ואל מרשו מענין אף יי ומשמים יתמרש כמו כל שכן והמלל
כל מקום שתראה מלת כי אחרי תמרשנו כל שכן כמון אף
כי אנכי אענבו אף כי נתעב ונאלח אף כי הבית הישר
אף כי אמר אלהים לא תאכלו מכל עץ הגן ופי הפסוקים אמר
לאשה דברים אחרים ודומה שאמר לה כי המקום שאנו אתכם
אעפ שאתם גדולים משאר היצורים שלא יעשה לכם מעשה
כך וכך וכל שכן שאמר אליכם לא תאכלו מכל עץ הגן תמירו
שאונא אתכם ולא יקשה עליך התוספת הזה כי לא יתכן
לפרשן לשון מירוש כעולם מבלי תוספת אחר לפי שאמר
אף ואף לעולם מוסיף על אשר אמר ועוד כי דרך הכתוב
לאחוז תכלית הדברים ומתכליתם תכין ראשיתם וקנו כמי
המרגלים ששלח יהושע שאמרו כי נתן יי בידינו את כל
הארץ ולא יתכן שזה היה תחלת דבריהם כי מלת כי נותנת
טעם לאשר אמר לא אחוז הכתוב תכלית הדברים ומהם
תוכל להבין הראשית ויש שחסרה מלת כי וטעמן כל שכן
אף שכבר אמר אמר אף לאהיו ולא ירחון הביאליונה בזה
השרש והנכון שהוא משרש אנף כמון שבתמתי והוא החוטם
ושקדו אנף ויחבורו לכנויים יחבור שיתגש לחסרון הכון
ויפרו באפיו משפטו באפיו והוא מגזרת אנפתי בי
ולפי שהחטם יתראה כחוטם יקרא אף פן יחרה אף יי
אלהיך בך אדך אפים ארך כעס ארך אפים ממהר
לכעס ולא כאפים ולא כמלחמה נמשן אפים ומזה פי
אל אל שלא אויב כלומר אל אפם אל רע מעיניהם
תשלח ידך ותושעני ימיך ועל הדרך הזה ביעלאפי
ועל חמתי הייתה לי העיר הזאת וכמה השתבר הכעס
באפים לפי שהאפים גבוהים על הפנים ויעמל לאפיו מרבה
כלומר שלמטן ויעתחו אפים מרבה ותפל לאפי דוד על
פניה כלומר לפני דוד בעת אפיך תאכל לחם ממה אחת
אפים פי מנה אחת נכבדת להשיב אפים כלומר להשיב
כעסה או מירשו ראויה לפנים כלומר מנה נכבדת ואל
אל פי לפי שהיה נותן למנה אשתו ולכל מנה מנות מנה
לכל אחד ואחת ולחנה לא היה נותן כי אם מנה אחת כי
היתה לבדה בלא בן ובת היה לה כעס גדול וזה לאשר
אהבה ויי סגר רחמה אפף כי אפפו עלי רעות
אפפוני חבלי מות העמן הקי פוב
אפד ואפדתי לו בחשב האפוד וחגרת ויאפד לו בן
ויחזר ועשו החגורה נקרא האפוד אפוד ודוד
חגור אפוד בד תי ודוד אמיר כדרוט דבוקן וכן תרגם
כי בן תלבשנן בגות המלך הבתולות מעילים כדרוטין
שמנים וחמטה איש נשא אפוד בד תי דמשרין למלבש
אפוד דכוין ומא עם הא הנקבה אפדה וחשב אפדתן
אשר עליו ומענין זה ואת אפדת מסבת שבכך וחתב
אלא לל מ נמשמת אחרים אלא לל משרש זה ומענין
אומר שה תמשמת משרשו כדרון שם
תמאנו עוד זה אהלי אפדנו

אמרא

אנחנו משלנו באלהיכם מלה
אורה של המדברים בערם
ופעמים בגדעה הלף בני איש
אחד פחנו מחנו משענו ומרינו

אא
הס ג במקרא השלשי הוא
ונחנו נחלק חשים והוא כמו
אנחנו ותחסר הלף כמו
שותחסר במלת ודבר חד
אלחד

אנך והנה אדני נצב של חומת אנך בידו ואנך
יקרא בלשון ערבי אנך בדגשות הנף ומדרשו
הומה בבויה בקן מדה ובמשקולת המשפט ובידו אנך
משקלת הבדיל כיון שעשין משקלת מה שעופרת או הבדיל
ששוקלה הבנאי הנני שם אנך כי משקלת אנך ויפה כי
ל יונה הענין בהנני שם אנך כענין ושמתי משפט לקו ונדקה
למשקלת וכי לא אוסיף עוד עבור לן לא אוסיף עוד עבור
על עונותיו כי אסיקדים עליו במשפט כי כאנך המשפט ובקן
הדין אשמוט אתכם אמר יי אל כמו אני

אא
ולא שמשו בו דין
בפועל תאר אנוש
אנוקים אן בפעל
נאנס ולא בענין אחר

אנס אין אונס אין מבריח והלשון
הזה ידוע ונהוג בדברי רז"ל
הרבה

אנף אודך כי אנפתי בי מן אפך ותנבדו דרך
והתפעל גם כי התאנף בי עין בעם ואף הוא
מזה השרש והענין והתחברו לבנים אפו אפי אפך
בדגש לחסרון הנון ועוד נכתבנו בשרש אף בפני עצמו
האנפה למינה שם עוף וארזל אנפה זו דיה דגזירת

אנק ובכל ארצה יאנק חלל באנק חלל והנפעל
הנאנחים והנאנקים האנק דם ולרוב הפעולה
שב הפועל נפעל וכן הנדבריים כך
והשם בני ואנקה כולם ענין עוחה

אא
קשה לי למה לא הביא כ
ובמקומות אנקת אסיר

ועקה והוא הנוך מן ונאק מאקות חלל וכי האנקדוס מהאנק
דוס כאן אמר מעשון דוס כי האבלים אחדים עושקים ואחדה
תדוס וכתב לי יונה ונדמונו בלשון העברי באנקה שני ענינים
האחד הנעאת הנשימה והשבתה והשני הנעאתה בלא השבתה
והוא מש יאנק חלל כי החלל לא ישיב הנשימה אבל מוציא
אותה והאנקה והכרן שרין ואמשר שנקרא כן לפי שעושין
תמיד ומדרשו רבינו שלמה נבראה בלעז

אנש אנוש בחציר ימיו שם כולל לכל בני אדם ופעמים
סרט ואחזה אנוש כמגרפי ולשון רבים כולל מרטים
אנשים ופעמים תבא מלת אנשים בקמץ ולא יתפרש מאיזה
ענין הם אבל לפי ענין המקום יתפרש במו כולם אנשים לא
ידענו מיהם גדולים או מחוחים כשפרש לנו בקוף המקום
ראשי בני ישראל הנה ידענו מי לל אנשים גדולים ובלמדבית
ביתך ימותו אנשים אחר שאמר מהיות זקן בביתך ידענו
כי לל אנשים בחורים ובן בא באנשים אנשים זקנים ובלע
אנשים אחר שאמרה לן ונתתן לזי כלי חייו ראתה לומר
ובלע אנשים כשרים שבלעם נגון לבבה וראויים לשתם
לזי ואמשר שתהיה אמר מזה השרש והדגש לחסרון הנון
והראני אנשה וכן הקבוץ אמות בזמה ובכל סתבנו אותם
בשרש איש ולנקבות יחסרו הלף ואמרו נמים בקרבך

מ

אנשי אדניך ונשיך ובניך הטובים ליהם ונשיהם ובניהם
תנה את בשי ואת ילדי אנוש חיי בלי בשע כי קעיר ביום
נחלה ובאב אנוש שקב הלב ואנש הוא ויום אנוש לא
התאמיתי כי אנושה מכותיה חרפה שברה לבי ואנושה
הלף הכתובה לף המדבר ולף השרש נגדעה וקמעות הלף
מורה עליה ומטפטו ואנושה והנבעל אשר ילדה אשת
אריה לדוד ויאנש כלם ענין כאב ושבר וחולי כבד אן
ענין לע כמחשבת הלב על הדרך השלה כמו מכאב לב
ומשבר רוח לפה אמ ואנוש הוא ואמ חרפה שברה לבי
ואנושה ואמ ויום אנוש ויתכן כי לענין זה נקרא האדם
אנוש כי כל ימיו מכאובים ולזה הענין אמר ידענו בוים אנוש
המה שלה

אסם את הכרסה באסמיך דפ פה
ומלאו אסמיך שבע
הס אוצרות התבואה

אא
ודלל שמשו בו בלישנא
קדומה והעלמה באמרם
דבר הקמרימן הענין ומלזה
נקקא העור שומה

אסן ולא יהיה אמון ויקבאהו
אסון מות

אא
אסון אינו לא מיתה
מקרית בגון מיתה מדי אדם
ולא מיתה בידי שמים דאם
לאבן אחר מתערב יהודה
לאבן שבטמן לא ימות
מיתת עצמו בידי שמים

אסף ואסף איש טהור אסף מחוץ לן
אלהים את חרפתי
אספי מארץ שבעתך ועוד נפרש
הפסוק הזה בשרש כנע אוסף
העולה ויסף עוד דוד את כל

בחור אסף אסף ויעקב בלך ויאספו את השלו והנפעל
ונאסף שמחה ונגל ויאסף משה אל המחנה הוא וזקני
ישראל והפועל הכבד מאסף לכל המחנות והמאסף
הולך אחרי ארון יי ובא מוקל כי מאספיו יאכלהו
ושלא נזכר שם מעלן ממנו ואסף שללכם ואספן
אספה שנים עבן קבוץ אך יש הפרש ביניהם כמו
שאבן עתידים לבאר בשרש קבץ וכן חג האסיף
נקרא כן לפי שאוספים אז הקציר והבציר וכל הפירות
לבתים מפני הגשמים והשם אוסף כלי יבא אוסף החסיל
והקבוץ כאפסי קיץ ומלא ואסבו אספה כלם והדומים
להם לשון קבוץ ומלא אספה והקבוץ בעלי אסופות
מדרשו דבר בעלי אסומות ונקודא לחכמים בעלי החבורים
בעלי אסופות לפי שאוספין דברי החכמות בספריהם
ולבניו בית האסופים בחצרי השערים בית שהיה בבית
המקדש ל השער לעמות דדום ונקרא כן על ענין ידוע
אעלם ואמשר שהין האסופים שני מקומות למ שאמ אחר
ולאסופים שנים שנים כלומר לכל אחד מבתי האסופים
הין שנים לויים ובהכפל הענין והלמד
והאספתם אשר בקרבן הלף
נחה והאספתם מזין הענין כמו
שסתבנו בחלק הדקדוק כל

אא
אבל נמצאים כלה שהכפל
למעט כמו שחרחרת ידקדק
אדמדם כמו שפי הלא בנעבל
מלת שחרחרת עש

העם הרב שנאספו אליהם ונסתבר ונסתבר ערב רב עלה אתם
וענין קרוב לזה הנני אסיפך אל אבותיך והנפעל אשר
נאסף

ישראל ומאיליה יראתיך. עינו גדולי ישראל מגדוליה
ומכבודיה. ומזה מלון הזנה יש אמות איילה. כלומר
אמת גדולתך. ויש מי שמרש לא אמלתי לא מרשתי מהם
ומענינו ואל איילי בני ישראל המרושים שבישראל והנכבדים
תהות איילות ידיך. וכלשון זכרים על כל איילי ידי. בית
השחי. ואפשר שיהיה מזה מלון הקטה ששאמות איילה.
כלומר מדות גדולות עד בית השחי. שיגיעו הדים אל
אל שם מקום. **אער** ואשר אינו אבותיך האוערים
חמס ושוד בארמונתיהם. ואוערה על
אוצלות. ויתכן להיות ואוערה מבטן המטיל. ואעפ שהיה
לו לומר ואעירה כמו אובידה עיר. הכה מצאנו כמוהו וידביקו
שמשפטו וידביקו. מחערים שמשפטו מחעירים. ואמרנו
זה בעבור שהוא יוצא בעינינו כי מי ואוערה שמו רבי
אוערים ופקידים על האוצרות. והבטל לא יאער ולא יחשן
והשם קדש הוא ליי אוצר ליי יבא את אוצרו הטוב. והקטן
בלשון נקבות נגד על האוצלות. עינינו ידוע.
אקן ואקן ודישון אתאו ונמר. הוא תיש הבר.
אדר ויאמר אדר בגען אורו ארור ישבייה.
ואדרותי את ברכותיכם. והבטל הבגד אשר
אדרה יי המים המאדרים. אלא
והתב ל יהודה כל פי אדרה. פי אורך הוא עוד לדבים על משקל
לי מהדגוש ויתכן היותו מן מה טובו. ואדור הוא מקור
הקל. והשם את המאדרה. משפטו היה להדגש לולי היש וכא אחר העוד כדינו בכל מקום
בחלם מחתה מגנה עינן קללה וחסרון הטובה. והיא הפך
הברכה כי הברכה תוספת הטובה והמאדה חסרון הברכה.
אדר אדר אפס כי ערב. תפלה שיחסר אפס. ושלא נגזר מעכל
מהגוסף ואשר תאור יאר. ויתכן להיות מעיקר זרה
במאדרה אתם נאדים. ואעפ שהיה דאוי נאדים. בשבא
תחתה נון לפי שלא יכלה הליש לקבל דגש כשתהה. ול
יהודה שמו מעיקר נאר מקרישו ושם נכתבנו בגרה.
אדב ואדב לו יקם עליו. דבר ישעים אדב דם נאדבה
לדם. והשם ישבו בסבה למו אדב. ומלא ישב
במאדב תעדים. והשם עוד ואתם תקמו מהאורב. כלומר
ממקום המארב עמנו ידוע. והמועל הבגד ישימון לון
בעלי שבם מאדבים. ובגד אחר ויבב מחל. משפטו
ויארב. או יהיה מן הדגוש משמטו ויארב. ומזה הענין
עם ארבותיך. פי הפסוק והשמיל גאותן עלידי אותם
המארבים לו במקומותיו אוהם אילות הידים. לל כאשר
ימרש השוחה לשחות שישמיל גאותן עם ארבות ידיו כי
כוח השוחה באילות הידים. ולל שכן ימרש ישראל ידיו
בקרב מואב ישמיל גאותן. ואהזל פי והשמיל גאותן מאורב
חיילותיו. והשם מאגן ארב בשקל גורן. והקמוץ ארבות
בשקל גרבות. ובמקום ארבות בשקל גרבות דגן. ולזה
פי כי הלף נוספת ומרשון מקרוב. ברוב מקומותיו לל המשמ

ארגן

ארגן ארגן ארגן אם תחרוג את שבע
מחלמות לאשי. מעטה אורג. שמנו ידוע.
ושם כלי הארג שמקפל בו הבגד לפנו כאמרנו את חיתך
הארג. והוא כשש נקדות וחמרי הסמוך לל חיתי יתר
האדב אן בא בסמיכות שם הא הידיעה כמו הלשמות הקדש
והדומין לן וכן הי ית אכסן המדראין. וכן תהא כמנור אורגים.
ימי יקלו מני ארג. הוא אותו הכלי שבו חוטו השדב ואמר יקלו מני
ארג לפי שמעבירו האורג במהרעה באמרנו מקאר אל שאר.
ארה ואדרה כל עוברי דרך. אריתי מזרי. לקטוה לקטותי
ומן מזה הענין בשים באות מהירות אותה. אעפ
שהוא שרש אחד ופירושו כאשר תשבדרה. אמרות. יכו אן
הנשים וילקטו אותה כי אין דרך הנשים לעלות על העץ ללקוט
וכבר פרשתיו בשרש אור. ואדות לכל בהמה. ובהמה
ובסמוך אדות סוסים. וכיוד תמורת למד המעל אדיות
סוסים. שענו אבוסים תרג אבוס בעלין אריא דמרוהי.
אדיה שאג. וכלא הא ואדי יתנשא. והקמוץ ושנים אדות
עומדים אל הידות. וכלשון זכרים ונשים עשר אדיים.
ידוע. את אדגב ואת באדיה. שם לשני גבורים שבאן שם
פקח ועזרוהו להבות המלך ועור המשים איש מבני גלעדים
בא עמו. ונתחבר אדי למלת ל ונקרא ארשל המזבח. הוי
אריאל אריאל. והיתה לי באריאל. מהאריאל ולמעלה.
הקרבנות מלבנו. וקרא שם העיר ירושלם אריאל עשר המזבח
שהיה בה. והעיקותי לאריאל והיתה תאניה ואניה. ואמ הוי
אריאל אריאל קריית חנה דוד. אמ אני אעשה את העיר כמו
המזבח שזורקין עליו הדם כן תהיה כל העיר מלאה דם שיהגו
אותם בשוקים ובחוצות ונהן שאמ. והיתה לי כאריאל ודומה
כי לכן קרא המזבח אריאל לענין שאגדל כי האש הקדושה
שירדה מן השמים היתה רובעת כארי. ואמרו במסכת מדות
ההיכל ער מאחורין ורחב מלפנין ורומה לארי שג הוי אריאל
אריאל קריית חנה דוד. מה הארי הזה ער מאחורין ורחב מלפנין
אף ההיכל ער מלפנין מאחורין ורחב מלפנין. וכן הוא הבה את
שני אריאל מואב. לל שני גבורי גדולי מואב. וכן אמ התרגום
תרין רברבי מואב. והנה הגדולים והגבורים באריאל כי הארי
גדול וגבור וחזק בחיות. וכן מלת אל הוא לשון תוקף וחוזק
כמו יש לאל ידי לסב הורכבה המלה מארי ומאל. ונהסבה האלף
בהא ונקרעה הי"ד ואמרו שלמזבח והאריאל אדבגב אמות.
אדג עין אדג אדג שטה. כשש נקדות. והקמוץ באדגים
עלימים. כי אדגה עבה. הא כחה. באדג בלבנון. ידוע
ופי כי ארזה עבה קרוי המתים הסמונים באדג וכן הי וסלה
מתרון. ואדגים במקלתך. מרשונו כמו וחרוזים מן עואדך.
בחרוזים והם הענים. ויונתן תרגם אני הדקין.
אדרן אדרן לאדרה עם מעליאין. והשם אשר לקדרן
המעל מאגן מדרן כנשים. ואדרן איש מאגן.

ארגן

אפוא מה לך אפוא כי עלית כלך לגבעות שנטע עתה
וכבר פירשתין בשרש איף **אפה**
ומרחתי אפה ואפס אפיתי על גחליו לחם עשה
קופה כמו שיקרא לחם עד שיאפה וכן וטחני קמח ותיקח
את הבצק ותלש ובגדי שרומים תפטיר שבדה קריות
ותהר יהב מכשפתא לחכמין יומת המת וכן ויצאו ילדיה
והם לא נולדו אלא הין ראויים להיות ילדים ותטהרו מעות
את חטאתיכם אמר אמו תנור כעורה מואופה כלומר מצד
האופה שחבעירו מחוץ באופים והנמעל לא תאפה חמץ
חמץ תאפינה והשם מאפה תנור ומא בהתחלף האלף
כמו נחה וכתוספת מן בסוף תפיני מכרחת פתים ואמר
בלשון רבים לפי שהיתה אפויה אפיות הרבה הלטה כמחתין
ואחוב אופה בתנור וחוזר ומשבנה במהבת לשון האפייה
לעולם שלהפתים על שאר המאכלים הוא לשון בשול
אפל חשך ואפלה בחפלות נהלך ומא ותומע במו
אפל ומא מאפל ויעש מאפל ביבכם ובין
המערים ארץ מאפליה במקרת ספרים מדוקים מאפליה
המס בשוא והאלף בפתח והפא בדגש חזק וכל הספרים
היא מלה אחת ועשנה שתי מלות וכן שלהבת יה
ומאך מאפל לא השי מדוב האפל המן שמאך שלהבתיה
מדוב השלהבת וכן כל דבר שנועה לה גדילון קומך
אותן לא השם כמו כהרדיל שר גדולה לאלהים ותהי
לחרדת אלהים כפתולי אלהים גבור עיד לפע יי
אז יהיה מאפליה שם תאר לארץ והיה לחשך כלומר תחזה
שלישיה והתאר ואפל ולא נגה לו זהר שאמר חשך
ואפלה דומה כי האפלה יותר מן החשך כי חפלות הנה
השבות ונסתרות תחת הארץ פירושו מתאחרות וכן
כדברי רז"ל הא בחדפי הא באפלי וכן אמרו שהיתה שנה
אפלה ולא הין עמחים נכדים **אפן** ויסר את אפן
מרכבותיו באשר יהיה האופן לאוסעים להם
ענין כלם גלגל דבר דבר על אפנו על גלגלין והוא
מלה והוא עבר משל כלומר מיושב על מקומו ומשקלו חמנו
שהוא מן הטעים שהאחד ממנו חוכן כן האחד מזה אמן
והשטות כן כי הוא הנסתר והנגלה ולי יונה פירשו על
פנו והאלף נוספת וכתב במוכן מזה השרש ישאתי אימיך
אמונה כל נשאתי אימיך זמן רב ואמרי הזמן בערבי
אמאן בהירק האלף ודגשות המא ושוד נכתבנו אנחנו משרש
מן משקל הקומה כמו שזכרנו לי יהודה **אפס** אפס
המין כי אפס כסף מעל עבר בשקל חמץ בנת יעקב
וכן האפס לנעה חסרון שעונם ידוע כלה המין כלה הכסף
וכן כלם והשם באפס עינים תכבה אש כשש נקדות בלא
עינים האפס עוד איש הלא עוד איש עד אפס מקום
עד לא מקום באפס עשקן כחש בלא משפט ויבא
במקום בלתי אפס כי נאין כאינתי אפס מואתי ואפס את
הדבר

הדבר אשר אדבר אליך אפס לשון הפעם ואין עוד אפס
אלהים אם ואפסי עוד אני ואין בלתי עוד אפסי ארץ
קצות הארץ וכלם קרובים לענין אחד שהוא ענין כליון
ודבר שאינו אלא שבל אחד יתפרש לפי ענינו הקרוב לו
מי אפסים מי כלון שאין כהן אלא מעט ולי יונה פירשו
מי פסים והאלף נוסף כי מי כפים כי הכף בלשון ארמית
נקרא פס ידה וענינו לומר כי המים לא הין מכסים כלא
כפות רגלין ורבותינו מפרשהן שאדם עובר בהם עד
קרסוליו וכן תני מי קרסולין **אפע** ומעלכם מאפע
מאין ואזכל פירשו מאפס בחלוף סמך בעין
ולי אחיל משה אל פירשו מענין אפעה כלומר אתם מאין
ופעלכם מעשה כחשים שמזיקין לדמים נהם תבקע
אפעה אפעה ושרף מעופף תהגהו לשון אפעה הוא
מין נחש **אפק** ויתאפק ואמר שימו לחם ויתאפק
המן העצון ויתחזק העל אלה תתאפק פירוש
תתחזק שלא תרחם ואתאפק ואעלה העולה התחזקתי
ועברתי על רצוני ועל מנעותך כי כן כל לשון התאפקות
לחזק לבו לעבור על רצונו ומשיח אפיקים רמה פירוש
אזור חזקים אפיקי מים כאפיק נחלים יעבורו באפיקים
בנגב המים הנגרים בחוזק נקראים אפיקים קול עטיש
בלעז ונקרא במוכן המקומות הנגרים בהם אפיקים על
שמם לאפיקים ולגאות וכל אפיקיך חללי חרב מלו בהם
וכל אפיקי יהודה ילכו מים כי חרבים שעושים המים
הנגרים בחוזק ומה שאמר ועלה של כל אפיקן אעפ
שהאפיקים עמוק לשון נעלה הוא בנגד אי שהיא גבוהה
מכל הארצות ועוד כי מה שאמר עלכל אפיקן הוא דרך
משל כמו שאמר הנה אדני מעלה עליהם את מי הנהר
והוא משל להיל מלך אשור ואמר שימלאו כל האפיקים
מאותם המים כלומר שתמלא כל הארץ מהם ואעפ שהמים
יורדים אמר מעלה בנגד אי שהיא גבוהה בעמין אפיקי
נחושה חזקי נחושה והם מטות הכסל ומלשתים חנן
באפק שם מקום **אפר** ואכבי עפר ואפר כחסש
נקודות ענינו דשן ויתחפש באפר בעפיף והוא
הפוך מן ואת פאר המגבעות ואת אופיר ואת חמדה
שמות בני אדם ונקראו שמות מקומם של שמם והם
מקומות הזהב כאשר אמר את כל ארץ החוילה אשר שם
הזהב וכן סתב זהב מאופיר ובמקום אחר פיוחשן מלא אופיר
זהב אופיר **אעל** הלא אעלתי לי כרכה מעטן
אעל המזבח והוא שם נחמש נקודות לשבב
אעלה ייסב מאעלו ומי הלא אעלת לי כרכה כלומר
הלא הנחת אעלך לי כרכה לא אעלתי מהם לא הנחתי
הדבר אעל מי שראו אותו כלומר לא מנעתי מהם והמל
הכבד ואעל מן הרוח מנוח הלף והנמל עלין ואעל
מהתחתונות ומהתיכונות מהארץ ואל אמילי בבי

על איזה דרך תקפיהון ולאיזה פירשון על הדרך הזה כי
לאשישי משל לעושי החיל והענוג והמלכות שהם יקוד
המלכות ופי תהגו אך נבאים להם לחזקים תקראו עתה
נבאים וחלשים זכרו זאת והתאוששו והתחזקו כמון
האשישים חוזק הקיר אויהיה מענין איש אעפ שאינו משושו
כלומר הין לאנשים ואא"ל לאשישו מענין אש הכוו והשרפן
כלומר הכלמון ממעשיכם הרעים אשישי ענבים פי אשישות
מלאותיין שענבים והם הלמבות שישימו בהן היין וכן ממכוני
באשישות אשישות מלאותיין אשישה אחת וישלמרש
מזה לאשישי קיר חרשת לענין שאינם שומות חשבון
אמלל גפן שבמה אשר והשד המחלים בשש
נקודות משפך הנחלים וכן אשדות הפסגה ההר
והנגב והשפלה והאשדות והוא מדרון ההר אן הפסגה
ונקרא כן לפי שהמים הורדים על ההר אן הפסגה משפכים
למטה דרך המדרון ודומה לן בלשון ארמית שמתרגם
שופך דם האדם דישפך דמון ישפך דמיה ישתך
אשה נפלה אשיותיה הלף בקמץ חטף כמלא אחתיה
והנמרד ממנו אשיות כמלא ארחות ופירושן
יקודותיה כמו בלשון ארמית אשיא יחיטו יהב אשיא די
כית אלהא אשך מרוח אשך מעוך כעים
אשל ויטע אשל תחת האשל כן נקדות
שם כולל לכל עץ ודומה לן כדברי רז"ל דתליא
באשל דברבי פי אלונות גדולים ולאיזה אמר אפשר שיהיה
שם האילן שקורין בערבי אתל והוא דומה לאילן שקורין
בלעז טמריש אשם אשם הוא אשם אשם לוי ואשמה
הנמשל הביא כל אכלין ואשמו הלף בשוא לבדן
וכן נעריהם אמרו לא באשם ואשמו אשם אשם כמו חטא
והשם עוד פי הוא אמון הרבה אשמה והקבוץ עמכם
אשמות לוי אלהיכם והיה כי יחטא ואשם פי ישים
עצמו אשם עד אם תשים אשם נפשו וכן ואשם ישים
עצמו אשם ויתודה וכן אשר לא תעשינה ואשמו אשר
לא תעשינה בשגגה ואשם ישים עצמו אשם בהתודותו
לאשר הואלו יתנו כיום אשמתן ביום שיתודה על אשמותן
והתאר אשם ואשמים איל עאן על אשמתם פי ואשמים
כאיל כלומר כאן כאיל עאן להתודות שהם אשמים והקריבוהן
על אשמתם לאשמת העם פירושו לפי מטותו שחטא
בהוראתן כי הכהנים היו מורי התורה כמו שכתב ואת שני
ידוע ואמר אם הכהן המשיח יחטא כלומר שהורה ואשמו
העם בהוראתו שהורה אותם שלא כתורה כן הוא מתפרש
דרך משוטו לא שרצל פירשו יהולאם הורה כהן משיח ועמו
ועשו אחרים על פין יהא חייב תל אשר חטא על מה
שחטא הוא מביא אינו מביא על מה שחטאו אחרים
ומה שאמר לאשמת העם דרשו בן להיות אשמת המשיח
כאשמת העם ומה העבור אינו מביא לא על העלם
דבר

דבר עם שגגת המעשה שג ונעלם דבר מעיני הקהל ועשו
אף משיח לא יביא לא על העלם דבר עם שגגת מעשה
והקרבן עצמו שמביא על האשם יקרא אשם שחטו את
האשם והביא את אמו לוי אבל אם אין לאיש גואל להשיב
האשם אלין האשם המשב לוי לכהן שנהם פי כללם עלגזל
הגר כי על גזל הגר הבת מדבר כמו שאמר ואם אין לאיש גואל
והוא הגר שאין לו גואלים אם אין לו בנים המלל אשם הקרן והחומש
ולא הקרבן כמו שאמר מלבד איל הכפורים כי הקרן והחומש
בעון ובאשם הם הקרן שגזל והחומש שנשבע לשקר תאשם
שומרון כי מרתה באלהיה ויאשמו ישבי בה והמעל גם
עדי יען באשמו הלף בשלשתם בשוא לבדן לא והדומים
להם מענין שממה אשם ושמם בענין אחד וכן האשימם
אלהים ענין שממה ויתכן היותן מענין אשם ופי האשימם
בעונתם כלומר שלא יתכן ולא יזדמן להם מה שיחשבו עלי
והוא שאמר יפלו ממועצותיהם ובא בלשון אשם כדרך אל
השערה ולא יחטיא וכתב אאל בספר הגלוי מזה הערש
באשמטים במתים והכון נספת והוא ענין שממה לל מקום
שמם שאין שם ישוב והם הקברים וכן תי ממה דאחרין קריא
באפי מיתיא אשף לבל חרטם ואשף קל השין
לחרטמים ולאשפים דגש השין והם החוזים בכוכבים
ראבע כתב כי אשפים הם הרופאים יקרא להם בהוכד מער
שהין יודעים כרפין הזרוע או כמים לפי השתנות הגוף ומזב
החלומות הולכים לפי מתכונת הגוף מאשפות ברים אבין
והקבוץ חברן אשפתות ודקדוקן בתבתי בחלק הראשון
מן הספר הזה בשער השמות בנחי הלמד בבנין אחת ופירושן
מדמן מדמכות ושענן ידוע ואמר שיהיה מזה הענין ואת
שער האשפות ובהעלם הלף שר שער השמות ועא עלין
תרנה אשטה ושלם נשא אשפה הביא בכלותי בני אשפתן
אשטה כיקבר פתוח טאטתו הארבי הוא הכלי שמשימין
בו הדברים אשר האנשים אשר שלח משה נקם
הבית אשר בעיר כולם ענים ידוע ויש במקום
אם אשר נשיא יחטא את הבדבה אשר תשמענו פי אם
נשיא יחטא אם תשמענו ויש במקום כן יאמר שאול אל
שמואל אשר שמעתי בקולי ויש במקום למענן אשר
ייטב לך ולבניך אחריך פי למענן ייטב לך ויאריכה מגבירה
אשר עשתה מפלאת לאשרה בעבור שעשתה מפלאות ויש
במקום יין טוב אשר יפה עון אשר חטא בכל טוב ויפה
ענן והטא ויוקיפו עליו כף הדמיון כאשר עשה וכן במקומות
רבים ופעמים תחסר אשר ראיתם אתמעדים כמו כאשר
ראיתם ויבא עליו בית השידות כמו באשר את אשתו פי
בעבור שאת אשתו באשר אתו בעבור שלי ארנו
ויבא הבית שלו להודות על המקום באשר בעבר עם נפל שדוך
ובאשר חללים שם הוא ועא בזה השרש לא תטע לך אשרה
כל עץ כל עץ שעובדין אותו אן נוטעין אותו לכבוד מי שעובדים
אותו

אֲרֻחוֹ וְרִכְבֵּי דַרְעֵי עֵינוֹ דֶּרֶךְ לָאוֹרְחוֹ הַבָּא אֵלָיו הוּא
הוֹלֵךְ עוֹבֵר אוֹרֵחַ מִמְּקוֹם לִמְקוֹם וְכִי אוֹרֵחַ מַשְׁמָשִׁים מִסְּבִיב
כְּשָׁשִׁים וְהוּא אֲרוּחַת וְכֵן אַבְרֵי דֶרֶךְ שָׁשִׁים לוֹ הַקִּבּוּץ חֲדָלוּ
אֲרֻחוֹת חֲלָבֵי יְנִיקוֹת כִּי עוֹבְרֵי אֲרוּחוֹת וּבְתוֹךְ הַבִּיטוּ
אֲרֻחוֹת תַּמִּיד כֵּן אֲרֻחוֹת כָּל בּוֹצֵעַ בֶּצַע כָּל אֲרֻחוֹת יָבֵי
חֶבֶד וְאַמְתִּי אֲשֶׁר אֲרֻחוֹתֵיהֶם עִקְּשִׁים וּמִי אֲרֻחַת
יִשְׁמְעֵאלִים וְהוּא כְּמוֹ שֶׁאֵרֶת הַמִּתְרַגֵּם שְׁיָרַת עֲרָבִאי וְכֵן
אֲרֻחוֹת אֹרְחוֹת וְלִבּוֹ הוּא עִמָּן עַל לְשׁוֹן הָאֲרוּחוֹת וּמִזֶּה הַמַּשְׂכִּיל
עוֹד בְּחֶלֶם וְדֶרֶךְ אֹרְחוֹתֶיךָ בְּלֵבוֹ וְהוּא יַיְשַׁר אֹרְחוֹתֶיךָ
אֹרְחוֹתֶיךָ לַמֻּדְרִי אַבֵּל תִּשְׁמוֹר כָּל אֲרֻחוֹתַי יִקְמֵץ בְּקַלִּיאוֹת
כֵּן אֲשֶׁר וּבְקַלִּיאוֹת כֵּן בְּפִתְלֵי בְּחוּלֵם וַאֲרֻחָתוֹ אֲרֻחָתוֹ תָּמִיד
מְעוּדָתוֹ וְהוּא אוֹתוֹ שׁוּב אֲרֻחָתוֹ בְּרֶגֶל מְעוּרָתוֹ יָרֵק וְלֹא יִמְלְטוּ
אוֹ מֵהֶעָנִין הָרִאשׁוֹן אֲבָל הֵם מְבֻלָּלִים

אֹרֶךְ כִּי אָרְכוּ לוֹ שֶׁם הַיָּמִים אֲרֻכַּת הַיָּמִים וַתַּאֲרִיכֶיהָ מֵאֹרוֹתָיו
וְהַפֹּעַל הַכָּבֵד הֶאֱרִיכוּ לְמַעֲנֵיתָם הַאֲרִיכִי מֵיתָרֶיךָ וַיִּתְרוֹתֶיךָ
חֲזַק וַיַּאֲרִיכוּ הַחַיִּים וְטַעַם וַיַּאֲרִיכוּ שֶׁעָשָׂה אַחֲרֵיהֶם לְאֹרֶן
מַלְכוּתוֹ שֶׁעָשָׂה בְּעֵלָא וְעָשׂוּ אוֹתָם אֲרוּכִים יוֹתֵר מֵהֶם
כְּשֶׁיִּרְאוּ עַל פִּי הַדִּבּוּר אוֹ הֵן אוֹתָם הַבָּרִים בְּעַצְמָם וְכִי
וַיַּאֲרִיכוּ שֶׁמִּשְׁכוּ אוֹתָם כְּלַפֵּי חוּץ כְּדֵי שֶׁיִּרְאוּ עַל פִּי הַדִּבּוּר
הַבָּרִים לְמַעַן יַאֲרִיכוּן יָמֶיךָ גַּם הוּא פֹּעַל עָבַר וְאֵינֶנּוּ בּוֹדֵד
כַּאֲשֶׁר חָשְׁבוּ הַרַבִּים שֶׁכִּי יַאֲרִיכוּן יָמֶיךָ יַאֲרִיכוּן אוֹתָךְ יָמֶיךָ
כֹּה הָיָה בּוֹדֵד הָיָה קָשׁוּר עִם לָמֶד כְּמוֹ שֶׁאֲרֻכוּ לוֹ שֶׁם הַיָּמִים
וְכִי יַאֲרִיכוּ לוֹ שֶׁם הַיָּמִים כִּי הָיָה זְמַן גָּדוֹל שֶׁם וְהוּא הָאֹרֶךְ
הַיָּמִים שֶׁם וְהַיָּמִים אֲרֻכוּ לוֹ וְכֵן הַאֲרִיכוּ יָמִים עַל הָאֲדָמָה
תַּאֲרִיכוּ הָאֵמוּן שֶׁתִּשְׁבוּ עַל הָאֲדָמָה יָמִים רַבִּים כִּי אַרִיכוּת
הַיְשִׁיבָה בַּמָּקוֹם הוּא בְּיַד הָאָדָם לְפִי מִקְרֶה הוּא מַאֲרִיךְ אֲבָל
אֲרִיכוּת הַחַיִּים הוּא בְּיַד הַיָּמִים בְּגִזְרַת הַבּוֹרֵא לֹא בְּיַד הָאָדָם
לְפִי מִקְרֶה הַיָּמִים מַאֲרִיכִים וְכִי וְהַאֲרַכְתָּ יָמִים כֵּן אָמַר עַל
הָאֲדָמָה אֵין וְהַאֲרַכְתָּ יָמִים כִּי בִּשְׁבוּךְ יַאֲרִיכוּן יָמֶיךָ שֶׁתִּשְׁמוֹר
הַמִּצְוֹת וְכֵן יִרְאֶה יָרֵעַ יַאֲרִיךְ יָמִים וְהַשֶּׁם אֹרֶךְ הַתֵּבָה חֲמֵשׁ
אַמָּה חֲמִשִּׁים אַרְכּוֹ וּמֵאָה אַל לְאֹרֶךְ אַפַּיִם תַּאֲרִיכוּ וְהוּא
כְּשֵׁשׁ מַדּוֹת וְכִי הַסִּפּוּק אֵמוּ אֵין עֹה כְּמִסְּרַת הַגָּלוּי כִּי כָּל זְמַן
שֶׁתִּהְיֶה אֹרֶךְ אַפַּיִם עֲלֵיהֶם אַל תַּמְתִּינוּ כְּמוֹ שֶׁאָמַר אַרְאֶה
נִקְמָתְךָ מֵהֶם וְאִם כָּל זְמַן שֶׁתַּאֲרִיךְ אַפְּךָ עֲלֵיהֶם תַּאֲרִיךְ חַיֶּיךָ
וְהַתְּאֹר אֶרֶךְ אַפַּיִם אֶרֶךְ הָאֶבֶל כְּשֵׁשׁ מַדּוֹת וּמֵאֵין אֹרֶךְ
אֲרֻכָּה מֵאֶרֶץ מִדָּה עִנְיָנוֹ יָדוּעַ וְעֹה כִּי מַעֲלֵה אֲרוּכָה לָךְ
אַרְוֹכַת עַמִּי וַאֲרוּכָתְךָ מְהֵרָה תִּצְמָח עִנְיָנוֹ רְפוּאָה
וּבְדֶרֶךְ הַשֵּׁלָה וַתַּעַל אֲרוּכָה לַמְּלָאכָה בְּיָדָם כִּי עָלְתָה
אֲרוּכָה לְחֹרוֹת יְרוּשָׁלַיִם

אֹרֶם כִּי אַרְמוֹן נָטַשׁ וַאֲרָמוֹן
עַל מִשְׁפָּטוֹ יָשֵׁב נִבְלָע פִּעְרוֹן וְהִקְבּוּץ כְּלָשׁוֹן
נְקֻבוֹת אַרְמְנוֹת בֵּן הָדָר וַאֲכֻלָּה אַרְמְנוֹתֶיהָ וְעַל הַחֶלֶם
מִסְּבִּי הַסְּגוּרוֹת כִּי מִבְּלִי הַסְּגוּרוֹת יִפְּלוּ הַמְּגוּרוֹת
בְּזִרְזוּרוֹת אֵין הוּא מֵאֹרֶם וְהוּא הַנִּכְמָן כִּי לֹא יִשְׁתַּנֶּה אוֹתָן מִשְּׁאֵל
בְּמַמְיוֹת

בְּמַמְיוֹת וְגַם בֵּן מִבְּלִי מַמְיוֹת כְּשׁוּא שֶׁל אַרְמְנוֹת בְּאֶרֶץ
דּוֹר וְשֶׁל אַרְמְנוֹת בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם אוֹ נִסְמְכוּ עַל אוֹת הַשְּׁמוּשׁ
כְּמוֹ שֶׁהוּא מִנְהַג הַלָּשׁוֹן בַּמְּקוֹמוֹת וְכֵן בֵּה"א וְמִמּוּרַת הָאֶלֶף
וְהַשְּׁלֵבְתָּנָה הַהַרְמוֹנָה עִנְיָנוֹ הַבַּיִת הַגָּדוֹל וְהַגָּבוֹהַּ וְאַפְשָׁר
שֶׁהָאֶלֶף בֵּן נוֹסֶפֶת וְהַנּוּן עַתִּיד לְהַבִּיאוֹ בְּשֹׁרְשׁוֹ וַיֹּאֶת
וְהַשְּׁלֵבְתָּנָה הַהַרְמוֹנָה וּבְלוֹן יִתְכּוֹן מִן הַלָּא לְטוּרֵי הַרְמִיבִי
וְתַרְגֵּם מִנִּי וְאַשְׁכְּנַז הַרְמִיבִי וְתַרְגֵּם וְלַמְּנִי מִצּוֹר וְעַד כְּהָר
וְדִמֵּן הַרְמִיבִי לְכִתְּנָא וְקָרוּי עַיְרָא עַד פְּרָת

אֵרֶן בְּטַעַם אֵרֶן שֵׁם אֵילָן וְכֵן כְּדִבְרֵי דָּלֶל וְעִנְיָנוֹ הֵין מִסְּדָר
דְּרִין שֵׁם עֵצִי אֲרָזִים אֲרָנִים וְכַרוּשִׁים וְשֵׁמִי שִׁפְרוּשָׁן
לְעַנּוֹבֵר כְּעַרְבִּי וְעָשׂוּ אֲרוֹן עֵצִי
שִׁטִּים אֲרוֹן אֶחָד כִּי אֵרֶן אִישׁ
אֶחָד וַיִּשַּׁם בָּאֲרוֹן עִנְיָנוֹ יָדוּעַ
וְהוּא כְּמוֹ תֵּבָה וְנֶהֱפַךְ לְשׁוֹן
זָכָר וְנִקְבָּה לְשׁוֹן זָכָר כְּרוּב וְלְשׁוֹן נִקְבָּה וַאֲרוֹן הָאֱלֹהִים
לְלִקְחָהּ אֲשֶׁר בָּאָה אֲלֵיהֶם אֲרוֹן יְיָ

אֶרֶץ בְּיוֹם עֲשׂוֹת יְיָ אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמַיִם כְּשֵׁשׁ נִקּוּדוֹת
יָדוּעַ וְהוּא שֵׁם עַל תֵּבֵל כֹּלָהּ אוֹ עַל קִצָּתָהּ וְהוּא יוֹתֵר
כּוֹלֵל מִמְּלַת תֵּבֵל כִּי תֵּבֵל כּוֹלֵל כָּל אֲרִיעוּת הַיְשׁוּב וְאֶרֶץ
כּוֹלֵל הַמִּדְבָּר וְהַיְשׁוּב וּפְעָמִים הוּא פְּרָט אֶרֶץ מִצְרַיִם
הֵבִיאוּנִי לְמַטָּעֶיךָ וְיֹאבֵי שֶׁרֶשׁ אֶרֶץ רָץ וְהָאֶלֶף נוֹסֶפֶת וְלִפְי
שֶׁהַגַּלְגַּל רָץ עָלֶיהָ וּמְסוֹבֵב אוֹתָהּ תָּמִיד נִקְרֵאת כֵּן וְנֶהֱפַךְ
לְשׁוֹן זָכָר וְלְשׁוֹן נִקְבָּה לְשׁוֹן נִקְבָּה כְּרוּב לְשׁוֹן זָכָר וְלֹא
נָטָה אוֹתָם הָאֶרֶץ עֲנָתָם אֶרֶץ אַךְ כְּגוֹרָל יַחֲלֹק אֶת הָאָרֶץ
שֶׁרֶץ אַרְצָם עֲמָרֵי דְעִים אֲבָל אֶמְלָלָה אֶרֶץ זָכָר וְנִקְבָּה
וְהַקִּבּוּץ וּמֵאֲרָעוֹת קִבְּצָם אֲרִיעוּת גְּרִים וְלִפְי שֶׁהָאֶרֶץ שֶׁמֵּלָה
יִקְרָא הַמְּקוֹם הַשְּׁפֵל אֶרֶץ רַקָּמָתִי בְּחַוְחֹתוֹת אֶרֶץ וְהוּא
הַרְחֵס וְכַמּוֹהוּ אוֹלָן אֶחָד בָּאֶרֶץ כֹּל שֶׁמֵּל כְּגַבְּרֵי הָאוֹסְנִים
שֶׁלְּמַעְלָה מִמֶּנּוּ

אֶרֶשׁ וַאֲרֻשַׁת שְׂפָתָיִן בַּל מַנְעָתָ
מִבְּטוּא שִׂפְתָיִן

אֶרֶשׁ אֲשֶׁר אֶרֶשׁ אִשָּׁה וְלֹא לָקָחָהּ
הַעֲבָרָה הַמְאֹרֶשָׂה וְשֶׁלֹּא נִשְׂכַּר מוּעָל מִמֶּנּוּ
אֲשֶׁר לֹא אֹרֶשָׂה עִנְיָנוֹ יָדוּעַ

אֵשׁ וְאֵשׁ יַעֲלֶה מִמִּינוֹ אֶשְׁדַּת לָמוֹ
מֵאֵת יְיָ מִמִּינוֹ אֶשְׁדַּת לָמוֹ וְאֵשׁ לֹא תִּבְעָרֵהוּ
אֶת אֵשׁוֹ הַגְּדוֹלָה וְהוּקַל לְכוּ בְּאוֹר אֶשְׁכֶם וְהָלַךְ כְּסִבּוּל
וּבְלְשׁוֹן זָכָר תֹּאכְלֵהוּ אֵשׁ לֹא נוֹפֶן הִנֵּה נָגַע זֶה עַל
שְׂפָתֶיךָ כִּיטְעַם זֶה עַל הָאֵשׁ כִּי אֵשׁ יָצְאָה מֵחֶשְׁבּוֹן לֶהָבָה
מִקִּרְיַת סִיחוֹן אֶשְׁלוֹהֵט יִתְכֵּן שֶׁשֹּׁרֶשׁ הַמִּלָּה הַזֹּאת
אֵשׁ וְחִבּוּרוֹ הַנִּדְגָּשׁ יוֹכִיחוּ אוֹ נֹאמַר כִּי הַדָּגֵשׁ לְתַשְׁלוּם
הַנּוּן כְּמִלַּת אֵשׁ אִשָּׁה הוּא לְשֵׁי כְּמוֹ עִחָה עִמָּא מִן
עִחָה וְהוּא תֹּאר לְקִרְבָּן עֵשֶׂו שֶׁהוּא כֻּלָּהּ כָּאֵשׁ וְכֵן הַשֹּׁר
מֵהַקִּרְבָּן אֲשֶׁר הָיָה לְהַנִּיחַ נִקְרָא אִשָּׁה אֶחָד שִׁעְרוֹתָיו
כְּאֵשׁ אֵשׁ יְיָ וְנַחֲלָתוֹ יֹאכֵלוּן

אֵשֶׁת לְאֵשֶׁת יִקַּח חֲטָאת יְהוּדוֹת דּוֹמֶה לוֹ
כְּאַרְמִית וְאֶשְׁיָא יַחִיטוּ יְהַב אֶשְׁיָא דִּי בֵית אֱלָהָא וְיָת

בכוח האלף וכנועה משפון זהב יאותה במעוקה יאתה ומהמרון
למד הפועל וכנוח האלף העירתי מעגון ואת ונקרא במעלי
האלף הנכון אתכם האותיות שאלוני הגידו האותיות לאחור
ואותיות ואשר תבאנה קלבון ויאתיון שי מחר מחרתי ויאתיני
בבולם נראית בהן למד הפעל שהומרה כיוד ויתא ראשי
עם משפטון ויאותה והאלף במקום הא למד הפעל אתיו לאכל
כל חיתו ביער אתיו אחזה יין שובו אתיו והומרה האלף
פא הפעל בהא אתיו לאכלה לקראת עמוא אתיו מים
שי אומר למים שיבאו לקראת העמוא והוא הנודד ממקומן
מפני החרב ושנין כלם ענין ביאה בתרגום ויבא וארא

אתן ותראני האתון אתונות צחורות
אמר אליהו המדקדק

אתין אתיק על פני אתיק וחכריו כתב בשרש נתק מאין
הכרע

ואשר הם בני ארבע אותות

אבנט ואבנטך אחזקנו וששיתי להם אבנטים
והוא אזור המכנסים

אראל הן אראלם עעקן חוצה המלאך שלהם
ואראל שם גדולה הוא כמו שמידשתי למעלה
במלת אריאל וקרוב אני לומר כי הכל אחד בשרש ואעפ
שנמלה היוד באראלם וגם רגל בכרו המלאכים הקדושים
בזה הלשון לדוב גדולתם כאמרם אראים ומעוקים אחזו
באדון הקדש נעחן אראים את המעוקים ונשבה ארון הקדש
אמרו אראים על המלאכים לדוב גדולתם ומעוקים על
בני אדם החטוכים והגדולים כמו שכתב ליי מעוקי ארץ
ושת עליהם תבל שפרשו בן רבותינו שהחסידים
והגדולים נקראו מעוקי ארץ ועליהם מתקיימת תבל
ולי אדנים פי אראם מלה מורכבת אראה להם כמו
כשלם הבשר כשל להם וכן כתבו האעה ופירשו נכה
אפי הנביא להם לישראל ערות שיעעקו ואעה ומלאכי
שלום שהיו באים בדברי שלום מר יבכיון נשמון מחלות
ורא אבנו פי כי היא ירושלם כי כן נקראת הי אריאל אריאל
והטעם כאשר יראו אראלם הדוק אז יעעקו חוצה

ארגד תשימו בארגד מעדו פירשו תבה וכן
אמר התרגום תשוון בתיבותא מקטריה

ארגב
אמר אליהו המדקדק
חבל ארגוב תמהתי למה לא הביא אתו לא מה
ולא בשרש רגב ועוד אדבר בו שם איה

אשמר הביא בשרש שפר ולא ידעתי למה

ואשר הם בני חמש אותיות

אגרטלי זהב אגרטלי סגף ופירוש המלה
כלים שנותנין בהן מים לדים ארזלט
בלעז

אדרכן

אדרכן ואדרכנים רבו לאדרכנים אלף
מטבע ידוע אצלם

אחשדרפנים אא שה פי כי היא מלה מורכבת כי
אחש הוא שם הגדול בלשון ארמית
וכן אחשורוש אחש וראש ותבן מלת אחשדרפנים אחשי
דרי פנים פי השרים הגדולים העומדים תמיד פנים
כלומר הדואים פני המלך תמיד ובן

האחשתדנים מלה מורכבת ותבן המלה אחשי
תדין והיוד והמם סימן הרבים
ופי המלה כהמות גדולות ונכבדות משתמשים מקום
ומחמוד והוא מה שאמר בני הרמכים בני הסוסיות כי
הסוסיא בלשון ערבי רמכא

אלגביש ואבני אלגביש הם אבני הברד
הגדולות ועוד נכתבנו בשרש גבש

ארגמן הוא צבע אדום הנקרא כרמז ובא בה במקום
המם בארגמן וכרמיל ותכלת ותרא ארגמן
ארגוונא והגאון רבי סעדיה ז"ל פי בו תולעת שני הוא
הנקרא כלמז אבל הוא ארגמן צבע אדום אחר ואמרים
שהוא הצבע שקורין לכא ובערבי נקראה ארגוואן כן בתבל יתה"

נשלמה אות האלף

אות הבית

בבת כובעי כבבת עינו אישון עינו והוא שחרות העין
שהיומה נראית בו והמילו הבית האחת ואמרן בת
עינך והנכון והישר שהמלה נחת העין ויהיה בבה על
משקל קמה כמה לפי לא נשתנה הבית בסמיכות לשוא

באר באר את התורה הזאת פעל עבר באר היטב
מיקור ובאר על הלחות עוד מרשאת התורה
מרש היטב ועוד מעין בעם באר מים חיים חמרתי אתה באר
הזאת ובאר עגלה נכריה והקבון וכל הבארות אשר חפרו
ובמקום לא נשתנה ויחפר את בארות המים ונשתנה בארות
בארות חמר ושמם ידוע והוא שהוא שמיכנין נובעין

באש ובאש היאר וידם הולעים ויבאש פתח באתנחה
והשם ואעלה באש מחניכם ומא ועלה באשן
ותעל צחנתו ופגריהם יעלה באשם כשוא הלף והפעל הכבר
והוא עומד ולא הבאיש חמה לא היתה בו הבאישו במקן
חבורותי והיו ראו ביאיש יבש שמן רקחם עמן מרחן להבאישני
כיטב הארץ כמו שירחיק הארם הדבר המבאיש אשר
הבאשתם את ריחכם בעיני מרעה ואמר בעיני ממוך אל ריח
ואמר שמר ריח המשל ביה אומר באמי שב ל העמן כלומר שלא
ירעו לראותם להביט אמן סמן שירחיק ארם הדבר הנבאש
ולא

אותם אן טטעין אותן לכבוד מי שעובדים אותן יקרא
אשרה. ויקבוהו בלשון זכרים בָּמוֹת וּמַעֲבֹרוֹת וַאֲשֵׁרִים.
וְאֶת אֲשֵׁרָיו תִּבְרֹתוּן וַאֲשֵׁירֵיהֶם תִּשְׂרְפוּן בָּאֵשׁ. וְעֹלֵה אֲשֵׁרֵי
הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא הָלַךְ אֶשְׁרֶיךָ יִשְׂרָאֵל מִי כָמוֹךָ. שם בלשון
רבים בפלס אחלי אדני. אחלי אשרי ואעפ שזאת האלף
שרשית ואף אחלי נוספת. בְּאַשְׁרִי כִּי אִשְּׁרוּנִי בָּנוֹת.
אמרו אשרי. כי אזן שָׁמְעָה וַתְּאַשְּׁרֵנִי. לְאַהוּב בָּנוֹת וַיַּאֲשְׁרוּהָ
וְתוֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר. יאמרו לו אשרין. וְעֹלֵה תָמוּךְ אַשְׁרָיו.
דרכיו רגלי. וְכֵן בְּאַשְׁרוֹן אַחֲזָה רַגְלִי. לא תמעד אשורין
אפילו אחת מאשורין לא תמעד והוא בלשון נקבה כמו רגל
ומלה והוא דגוש אם תטה אַשְׁרֵי מִן הַדֶּרֶךְ. אַשְׁרֵנוּ עַתָּה
סְבָבוּנוּ. וכן כל הדומים להם עכ"פ ענין נתיב ודרך והפעל
הקל ממנו של דֶּרֶךְ אַשּׁוּר. וְאַשְּׁרוּ בְּדֶרֶךְ כִּינָה. ויש למדש
של דרך אשור מן אַשְּׁרֵנוּ. ולא קדוב. השלף למדבר ופירושן
כנמר שהוא מוכן לטרוף כן אשור ואביט לטרוף אותם
כמו שאמר אכנשם כדוב שכול. והכבד וְאֶל תְּאַשֵּׁר בְּדֶרֶךְ
רָעָה. אל תדרך. וַאֲשֵׁר בַּדֶּרֶךְ לְבָךְ. כי בדרך הדוגרה
שהקדיתיך והיא דרך החכמה. מַאֲשָׁרֵי הָעָם הַזֶּה. אַשְׁרֵי
חָמוֹן. מדריכי העם הזה הדריכו החמון אין יהיו לו מאשרי
ואשרן השלף בהם תמורת יוד מאשרי העם הזה. ישרון חמון
תִּדְרֹךְ וְתַאֲשׁוּר. עין ממין אוז ויש שפירשו שהוא בקם
כפרכי וכלעז כרגיל וכדרגל תאשור שוריבינה. והתבל
יתה כי נקראכן בערבי שורבין והתרגום אמ' אשכרושין
וכתב לי יונה והעין הזה קורין לו בקשבסין בערבי ואומר
שהוא שקורין לו בלעז בוש והי קרשך עשו שן בת אשרים.
דפין דאשכרושין מכבשין בשן דפיל. כי בת אשורים מלה
אחת והיא שתי מלות. **את** המלה הזאת תורה של
שעם הדבר המעולה. בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם.
וַיּוֹשֶׁב אֶת מֹשֶׁה וְאֶת אַהֲרֹן. ועלכן מלת ויושב בלשון
יחיד שהוא כופל על מלת את שפירושן שעם משה ואהרן
והמלה כוללת שניהם ואעפ שאמ' ואת אהרן. וכן הגיס אֶת
דִּבְרֵי יְהוֹנָדָב. והמוהם תִּקְרָן. הָאשָׁה אֶת שְׁנֵי הָאֲנָשִׁים וַתַּעֲמֹן
כי מלת ותעמן כופלת על מלת את. וכן כי זכור אני אֶתְּכֶם
אֶת לְבָבִים עֲמֹדִים. כלומ' שנינו כאחד דהבים אן כי עם רבים
עמדים. גַּם מֵאֵת שָׁה תֵּעָנֶה. כמו מזה. מֵאֵת דְּבִיעִית. כמו
מדביעית. וַיְרָאוּ שִׁטְרֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹתָם בָּרָע לֵאמֹר. עמם
בְּיוֹם הַמָּשַׁח אוֹתוֹ. עמו. וַיִּקְבֹּר אוֹתוֹ. שעמו כי מדעה הוא
קבר עמו. ודעת רז"ל שהשם קבר אותו כלומ' שאמ' ומפתחה
הארץ לשמן ונכנס בה וגוזע ואחר נסתמה הארץ ולא נודע
קברו. ויש מרז"ל שפירשו גם ויקבור אותו עמו כמו שאמ' על
וְהִשִּׁיאוּ אוֹתָם עֲוֹן אַשְׁמָה. זה אחד מג' אתים שהיה לי שמעל
דודם בלשון עמם וכן יביא אותו. ויקבר אותו ויבא
הָאוֹשִׁים אוֹתָם. עמם. יביא אותו אל אהל מועד
עמו. אן פירושו הכהן יביא אותו. וכן וְאֵין אִתְּכֶם אֵל כָּזֶה

אן הוא חקר ופירושו ואין משיב אתכם אל. אן אין אם דואר
אתכם שביבים אל. בבל אשר הכיתי אתכם וכן כלם על הדרך
הזה להיות מלת אף נוספת על שעם המעולה. אן הוא שעמון
אן אחר. ובאן כחלם שלא כמנהג. וברא אוֹתָהֶן בְּחַיֵּי בוֹתָם.
עד הַשְּׁמִידוֹן אוֹתְכֶם. וַאֲנַטִּים עֲדִיקִים הַמָּה יִשְׁפְּטוּ אוֹתָהֶם.
ופעמים תבא במקום מן. וְאֶת שַׁדַּי יְבָרְכֶךָ. כי מש דיכמן
שאמ' מא אביך ויעזרך. הֵם יַעֲזְרוּ אֶת הָעִיר. מן העיר
וְהִתְנַחֲלְתָּם אוֹתָם. מהם. וְאֵין מוֹתֵר אוֹתָם. מהם. וכן חָכוּכָן.
אוֹתָם. מהם. חֲלֵה אֶת רַגְלָיו. מרגליו. וכאה עם הפעל וְאֶת
מְלָכֵינוּ שָׂרֵינוּ. כהנינו. וַאֲבוֹתֵינוּ לֹא עָשׂוּ תוֹרָתֶךָ. הָאֵלִי וְאֶת
הַדּוֹב. וְאֶת הַבַּרְזֶל כַּפֶּל אֶל הַמַּיִם. מְקַבְּרִים אֶת הָעוֹבְרִים
אֶת הַנּוֹתָרִים. ויתכן למדש את העוברים עם העוברים כלומ'
הנשי תמיד יקברו עם העוברים אות הנותרים. וכן ואת
הדוב ועם הדוב בא הארי. וכן את הברזל ועם הברזל
נפל אל המים הקודה. וכן וְאֶת מְלָכֵינוּ עַמְּלָכֵינוּ שרען
הרשענו אנחנו מיגם הם לא עשו תורתך. לא הוזידרן
אותנו לא דרך הטובה. ויבא במקום אל. **ב**
וְהַרְאֵה אֶת הַכֹּהֵן. אַתְּמִי הַגִּדְתָּ מִלִּין. וַיַּגֵּשׁ דָּוִד אֶת
הָעָם וַיִּשְׁאַל לָהֶם לְשָׁלוֹם. וְאֶת בֵּית יְיָ אֲנִי הוֹלֵךְ.
וַהֲמִישֵׁנִי אֶת הָעֲמוּדִים. ובמקום למד. השמש וַיְרַעַם.
אוֹתָנוּ כמולנו. וְעָשָׂה אֶת דָּמוֹ. כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לְדַם הַפָּר.
ותבא במקום בית השמוש. וְאוֹתָנוּ אֶל תִּמְרוּדוּ. כמו בבן
וְהִתְחַלְּיוּ אוֹתָהּ כמו כה. ותבא במקום עם הי"ד דוגה את
אֲחָיו. וְלֹא נַאֲמִינָה אֶת אֶל רוּחוֹ. אֶת יַעֲקֹב אִישׁ וְכִיתוֹ
בָּאוּ. ודבים כמוהם. ושיתחבר עם המנוי ברה
שפירושן עם ידגש. אֶתִּי מִלְּבָנוֹן כַּלָּה אִתִּי מִלְּבָנוֹן תָּבוֹאִי. שיר ד
וַיָּכֹל לְדַבֵּר אִתּוֹ. וַיָּכֹל מֹשֶׁה מְדַבֵּר אִתָּם. וְאִתְּכֶם יִהְיוּ
אִישׁ אִישׁ לַמַּטֶּה. וְאִתָּנוּ תֵּשֵׁבוּ. וזה יבוא במקום על
וְהַקְטֵר אֹתוֹ כמו עלין. ויבא עם החלם כענינם אוֹתִי
אוֹתִי. יְיָ אוֹתִי בְּגִבּוֹר עָרִיץ. לְעֵינֵי הָאֲנָשִׁים הַהֹלְכִים
אוֹתָךְ. וּבְדִבְרֵי אוֹתָךְ אֶמְתָּחוּ אֶת תִּפְיָךְ. וְגַם הַטִּיב אֵין
אוֹתָם. וְכִרְשָׁה אֶת יְיָ מֵאוֹתוֹ. יֵשׁ אוֹתוֹ דְּבָרָיו. וְעֹלֶה
אֶת מַחֲרֵשְׁתּוֹ וְאֶת אֹתוֹ. לַמַּחֲרֵשׁוֹת וְלָאִתִּים. ובא כדגש
במקום הנה. וְהִתְּנוּ חַרְבוֹתָם לָאִתִּים. כמו כותו. אִתִּיכֶם
לַחֲרָבוֹת. הוא הכלי שחומרין כן הנקרא מר מדברי רז"ל.
וְעֹלֶה לִסִּימָן הַמַּעֲלָה. וְאַתָּה תְּדַבֵּר אֵלֵינוּ. וְאִם כָּבָה אַרְיֵה
עוֹשֶׂה לִי. אֶת דְּרוּב מִמְּשַׁח הַסּוֹכֵךְ. והוסימו הא כדוב
לזכר ואמרו אַתָּה הֶרְאֵיתָ לָדַעַת. ולנקבה לשולם כלא
הא ולדבים אַתֶּם עֲשִׂיתֶם. וַיֹּאמְרוּ לָהֶם אֶחָיו הֲמָה אַתֶּם
כי מה אתם אומרים כלומ' מה בפיהם מן הכשורה
הארץ. ולדבות וְאַתֶּן עֹנִי. ובתוספת הא וְאַתֶּנָה יְדַעְתֶּן.

אתה אֲתָה בֹקֶר וְגַם לַיְלָה. וְאַתָּה מֵרְסָבוֹת יִקָּדֵט עֲדִיךָ. וְאַתָּה

אלא כמקודת אתה מאר ליתת כתיב אלף וחד ואתה מלכבות ראש כתיב הא.

מלך בבל ארץ פלשתים נשען ישראל שהין הפלשתים לוחצים
אותם ויתכן גם לפרש כי על פרעה אמר שהכה בפלשתים
כמו שג בספר ירמיהו נטוים יכה פרעה את עזה ואמר הנה
מים עולים מצפון והיו לנחל שוטף וג' אבל לענין הפרשה
אל תשמחי פלשת כלך כי נשבר שבט מכך והוא עזיה
שהכה בפלשתים כמו שאמר בדברי הימים הכשמחת שמחון
והיו לוחצים ישראל גם בימי אחז ואמר עתה אל תשמחי כמו
ששמחת יגד עתה כי נשבר שבט מכך והוא יגזיהו כי
מזרע יצא עתה שיבך והוא חזקיהו שהכה בפלשתים את
עזה ואת גבוליה כמו שכתוב בספר מלכים וזה הוא שאמר
כי משרש נחש יצא צפע מבני בנו שלעזיהו יצא חזקיהו
ופרי היה לדרוש אי לפי מצפון ששם בא מאי שהיא
נמוכת לעזה ואין מי שמתאחד במועדים שיתן חזקיהו
לבא למלחמה על פלשתים כי כולם יבאו בשמחה פרא
כודד לו כעמור כודד עלגב כלומר יחידי
נדא נחדש אשר ברא מלבו כי מלבך אתה כוראם
משפטו מראם בהראות הלף עניים אשר כזב
מלבו כי מלבך אתה כוזבם ומתך הלשון הזה ל הלב כי
ענין מראית הכזב מחשבות הלב ואחר יראנו כפר
נדל לא נגדלו הנם ישראל וכל הנבדל משני הארצות
אל תורת האלהים הנדלו מתוך העדה הראת
ויבדל אהרן להקדישו והכבד הנבדל ובדילני הבדיל
יי את שבט הלוי והבדילה המרכת לכם מלרע שלא
כמשפט לא יבדיל כולם ענין הפרשה והעדים המבדלות
לבני אפרים החירן במקום שורק ומשפטו מובדלות
פרושן מופרשות אויהיה יתר מבדל נפלא ויהי המלאך
אובדל אדן אמר בן התרגום חסחום דאדון הקשה שבאוזן
אן פרושן מענין הבדלה כלומר הסרשה מהאדן מעט אן
אחד מן האוזן ויתכן לפרש כי בית בדל אדן היא בית שרשית
השרות ויהיה פרושו הרך שבאוזן והוא הדל שבאוזן ואל
את הבדיל והקמוץ בדילים ואסירה כל בדיליך את
האבן הבדיל חסר הסמוך כמו האדון הברית מין ממיבי
המתבות שטאניו בלעג
בדין לבדון ולחזיק הבית והשם לחזיק את בדיק הבית
בשש נקודות מחזיקי בדיקך הוא מקום השבר
וההריסה ונקרא כן לפי שהוא ערוך חפוש כי הבדיקה
הוא לשון חפוש בדרזל בדקו אחרין ומצאנו בו שמץ
פסול בודקין את החמץ לאור הנר
בהה תהו ובהו ענין שממה וריקות והוין תמורת
הא למד המעל ואמרו חכמי המחקר כי תהו
הוא הדבר שאין לו דמות ועורה והוא מזומן ומעותד
לקבל כל דמות וכל עורה וקורין לו בלשון יון היולי ובהו
הוא העורה והוא הדבר שיש לו כח וגכורה להלבישו את
ההיולי דמות ותמונה ובהתחברם כרעון הא היתה בריאת
העולם

בהט

בהט בהט ושש אמרו שהוא הקרא בערבי כלגט
והוא דומה לשיש
נהל ותרא כי נבהל מאד מעל עבר כי הוא מתון והמקו
ירת עליונית כחתיה מתון נבהלהון אשרבע עין
בימוני כי הוא קמוץ והבית ממאר בקמץ חטף כי בלה אחר
נבהלה מלרע ודרך הפעל במלת נבלה שאמר שתהיה
נבהלה כמו מכה נחלה ובשרש חלה נכאל היטב מנבהלו
מפנו אל תבהל מפנו ותלך תגע עדיך ותבהל ידי עם
הארץ תבהלה כמתה ההא כמתנה והכבד ויבהלך מחד
יתאום ובסופתך תבהלם לירא עם נבהלם וכבד אחר
ושדי הבהלני והשם והפקדתי עליכם בהלה ושגעתם
בבהלה והקבוץ עיר ובהלות ענין אימה ובעתה ועא
הכבד ויבהלו להביא את המן וכבד אחר ויבהל ארץ
תמרוקיה אל תבהל כרוחך ענין מהירות וחפזון ויש לפרש
מזה נבהל להון וכן שלה מבוהלת
בראשונה ואלהים אמר לבהלני
למהרנו ולזרזני ור יונה פי' בו ענין
רוממות וגדולה והפלגה
נהם זאת הבהמה אשר תאכלו בהמה ורמש ההא
לסימן הנקבה ובסמוך ואת בהמת הלויים
אכל תחת בהמתם בהמתך לא תרביע כלאים איכו יוצא
מגזרת בהמה כא מגזירת בהמת ואם לא נמצא כי לא יאמר
מבהמה בהמתך כא בהמתך כאשר בתנרתי נחלק הדיקדוק
בשער השמות והוא שם כלל ופעם פרט כי אם הבהמה אשר
אני רוכב בה הטה נא בהמות אשר עשיתי עמך בהמה
אחת טשמה בהמות ואם כן שאלנא בהמות ותורך לפי
שאמר ותורך לשון יחידה ואין עורך כי טעם ותורך כל אחת
ואחת מהבהמות אם מלת ותורך מפלת על מין הבהמות וכן
ועוף השמים ויגד לך ובסמוך בהמות שדי גם בהמות שדה
תעלה אליך בהמות נגב ומי הפסוק התנבא הנביא שיצאו
בהמות הנגב לאכול ישראל ההולכים לבקש עזר ממצרים
ומשאים על כתף עירים חיליהם ועל דבשת גמלים אוצרותם
לתת שחד למצרים לעזור והם עם שלא יועיל למן והבהמות
שאמר הנביא הם אשר אמר לביא וליש מהם אפעה ושרף מעופף
ויקרא מצרים נגב לפי שהיא דרומית לא' אויהיה מ' נגב
כמי ארץ הנגב נתתני כי מדור חיות רעות במדבר ובארץ הנגב
נהן ועל בהן ידו הימנית גודל ולרבים בהונות ידיהם
ורגליהם ויתכן שהוא משקל אחר
בהין כהין הוא מדה בעור מין נגעלכן ונוגה לו הדבר
אבל מחות מבהרת ומשאת ומספחת וכן אמרו
בספרא בהין הוא טהור הוא הוא טהור וממנו ולמעלה טמא
בתהלים הוא מתרגם מן ודומה לו בענין הנוגה מה שתי מנגה
זוהר יקרה ענני שמיא נגדן מזין יקריה מבהקין שמי שמיא
בהיר הוא בשחקים ואם בהרת לבנה היא בהרות
לבנות

ולא ידעה לראותו. וכן הבאשה הבאיש בעמון כל אשר
תמצא בלשון הזה הם עצן פרחון. אבל תפרש כל אחד
לפי שטן הקרוב לו. להבאישני ביושב הארץ להתעבני
ולמאוס בי עמון שימאס האדם ברמר המבאיש. וכן
וקשה באיש ויחפיר. שהתעבל בי נבאשו בדוד נבאשתם
אתם אצלי. והתעבל בי הבאשתם עם דוד. כלם מתפרשים
בזה המקרא. ותראת שנאתם באשה. בשונא הלף. אדע הנבאש
והפרחחר נשאתם בחשים. ענבים נבאשים ופרחחים למבחן
ישקשו אל עב אור הדומה להם מהפרות הטחוחים אוהוא מין
מאיני הקוצים. ורבי קעדיה ז"ל פירשו ענבים רעים תרגום
וירע ובאש. ורבי האי ז"ל פירשו מין ממיני הענבים הדע
שהם ומפורסם הוא מלשון משנה הענבים האובשים
מוקדם הלף על הבית. **נב** בפתבג המלך. פת
מאכל המלך. ואכלי פת. בגון פת מאכלו. פת
בתם מאכלם ונתתיך לבבל לגים. כתרגום
פירשו ונתתיך למאכל. יקרי לבבל. ר' העמן
לבבל שהלה. והיין גמל באפא בירתא
שלטכן. **נג** כל לשיה בגדוה. שלו כל בגדי
בגד. אנוגד. ולא בגדוכן בגדה אחותה יהודה.
תחר לנקבה. שהמשפט בגדה כשוא בפלג רחוקה. גדולה
בבגדוכה. ובאשת בעוריך אל יבגוד. בחלם. ובפתח מרגע
כבגד איש באחיו. והחכם ר' יעקב בן לעזר מתב שהוא
בתן נפעל ואינגו נכון כי פעלי הקשר לא יבא מהם פעול
ונפעל. ונקשר עם מם אבן בגדה אשה מבעה. והשם ובגד
בוגדים בגדו. בשש נקודות כל בגדי בגד. ושא גביאיה
כוחבים אנשי בוגדות. בפלג הנה הסולכות כאן העיר עצן
מי שעובר על ברית חבירו ומשקר בו בבטחון בו. ושא ובגד
ללבוש. בשש נקודות. ולבש בגדים אחרים. בכל עת יהיו
בגדיך לבמים. ובלשון נקבות. את מקרי עשו בה הגדול
החמודות. והיקרות בלשון נקבות קעיעות כל בגדותיך. ענינם
נד ומבנקי בד. מבנקי פשתן. מדו בד. מלבוש
פשתן. יין מדן מסמת מין בגן בעור. לבוש הבדים
לבוש בקרי פשתן. ושא מפר אותות בדים. אותות הבוזבים
חרב אל הבדים. אל הבוזבים כלומר הקוסמים וקרי קסמיא
ואל פירשו בעלי אובות מתרגום אוב ויד עמ בדין. ודרשון
והכל פי אחד כי בדין הוא לשון כזב כמו אשר בדא מלבו
בדיך מתים יחיו. כזביך. ודוב דבריך בהעדיקך עמך
מחרישים בם אדם. לא אחיש בדין. כזבין. או פירשו
גבורותיו. לא כן בדין. לא אמות כזבין. לומר לא יתקיימו
דברין שהיה מדבר בגאוה. וישמי שפירשו בגן. לומר לא
שבון בגן כיתפקק מלכותו. ושא בה עני שטים. ותשמ
בדים. ותעא את ממטה בדיה. מארת [illegible]
בדים והקטנים הידעים מהם [illegible]
בדים. לפי שהם לאדם כבדים לא [illegible] אכל בדיהו ואכל

בדין

בדין. ויש מפרשים כדי עורן. וכדין בכון שהבנים לאדם
כבדים לאילן. וכן וחלתה בדין. ויתכן שיהיה שרש כלם
כדד. בדי שאול תרדנה. דימלה נוספת וטעמן בשאול
תרדנה. וכן בדי שוקר. אמר האחד בשופר. וכן ויגעו עמים
בדי ליק. בליק. ואעפ שאמרו כי די מלה נוספת קצת
מלה עצן ישבו כי יורה. להגדלת הדבר ולהתמדתן. וכן
פי אא עה. ופירוש בשאול תרדנה. וטעם תרדנה התקוות
שבכל פעמים תקוותי. כלומר איפה תקותי. כי בשאול תרדנה
כל התקוות שישלי כמו שאמר אם אקוה שאול ביתי. ויש
מי שפירש בדי שאול ירכתי שאול. ועוד פרשו בן. על
אבני האדם שהם כמו הבדים לאילן. והוא חסר ופירושן
בדי גופו בשאול תרדנה. והחכם ר' משה בן עזרא כתב
כי השרשים הבנבים תחת הארץ מתפשטים כלפי מטה
הם הנקראות בדי שאול. וכן כי הפסוק לפי פירושו כי תקותינו
תרדנה תחת הארץ בבדי שאול. גם פרש כי על הגידים
אמר בדי שאול דרך השבלה. **נד** בדד ישב. ריק
יחידי. ובדד אינו שם תאר. לבד לבד
כי גם לנקבה. ולרבים ימצא. איכה ישבה בדד בדד ישבו. איכה א' ד' ו'
ובא עם למד השמוש בדרך השם לא עם התאר. עוכני מיכה ז'
לבדד. לפי אנו אומרים כי אינו תאר אבל הוא שם
היחידות. ויבא בענין בטחון כי השוכן בטח הוא ישב יחידי
אין ערוך להרבות אנשים לעזר שיהיו עמו לפי בדד
ישבו. שוכנו לבדד. וישכן ישראל בטח בדד. וכן יי' רק לג
בדד ינחנו. ובנפל אות הכפל בבד. אחד באחד
כלומר שיהיו שחוקים כל אחד לבדו. ויש מפרשים
משקל במשקל. וכן תא לל שישקול כל אחד ואחד
לבדו מפני ההכרע. או שיהיה משקל זה כמשקל זה
כי היה כהם שהיה משקלם שוה. והם המפורסים בתורה
נטף ושחלת וחלבנה. ולבונה. וכן אחזל הערי העמורן
לבונה וחלבנה. משקל שבעים שבעים מנה. ודוב
השתמשם בזה השם עם למד משמחות בית דוד. בכל יב
לבד ונשיהם לבד. והוא קמוץ. ובסמוך פתח לבד. מלה ה'
משרי הנעבים לבד מהבדין. והבנסן עלין עדר המס. דב יה
מלבד שבתתיו. מלבד בשי בני יעקב. פי זולת שני. ויק כב. ראש מון
בני יעקב. ושם הבנויים ידגש ויותר יעקב לבדו. ראש לב
יהיו לך לבדך. אין שוד מלבדו. הדגש לחסרון אות. מש' ה' דבלי ד'
הכפל. ופירושו זולתו. והושבתם לבדכם. אתם יחידים. ישע' ה'
אין אחר עמכם. והפעל מאכנו. ואין בודד במועדיך. שם טו
כלומר אין מתיחד במועדין. כל בזמנים שיתן נבוכד נצר
להיילותיו ביום הזה. ובזמן הזה תהין מוכנים ומזומנים
ללכת למ לחמה אין אחד מהם שיתיחד לעצמו ויפרד
ויתבע ללכת ביכלם יבאו יחד. וכן הי' ולית דמתאחר
באמניה. ואמשר כי על נבוכד נצר אמר כמו שפירשתי
וזה הוא שאמר כי מעמון ישבן בא והיא בכל שהיא גם
לעמון ארץ פלשתים כמו לעמון אי' ובאותו חרבן שהחריב

מלך

שרה כון

מש' יג שמב ו

שמ' א' יד ד' איש

איוב לא

ישע' ה

ויק' לא

שם' ה' שמ

יחז' כח

איכה א' ירמ' יב

ישע' לג ירמ

שמ' ב' מלא ג

שם

ירמ' ב' ישע' קד

ירמ' יב' יחזק' יב

ראש' כח

ויק' קה ט

ראש' כב

מל' ה'

ויק' שם

יחז' ט

ישע' מד

ירמ' ג

מל' ה' ב

איוב יה

שם טו

שמ' יב

שמ' ב' יחז' יב

שם יט

איוב יה

בוץ בוקה ומבולקה והכפעל הבוץ תבוץ
הָאָרֶץ. עניכם הריקות מרוב השלל והבזה.

בור וַהֲבוֹר רֵיק אֵין בּוֹר מַיִם. וְאֶל מַיִן כְּתִי בוֹר שֶׁקֶר תָּם.
בורות חֲעוּבִים. כמו באר אבל הבאר מחפירה
לבד מהלי בנין שם כל הבור בבנין. ולפי דעתי מבור המנוב
במקרא אין מימיו מבעין והוא שיקרין בלעז עשטירנא.
וכן אַךְ מַעְיָן ובור. כל שמימין מהוכמין ואינו כמו המעין ואשר
שרשל אמרו בור שמימין מבעין הם היו שוכרים בור במקום
באר כי לא היו שוכרים באר ברוב והנה הם שכרו בור ובאר
במשנה והבדילו מיהם שאמרו אחד באר הרבים ובור הרבים
ובאר היחיד שעשה להם פסין אבל לבור היחיד שעשה לו מחיצה
גמורה שעדה שמחים מה שזכרו הנה באר כל שמימין מבעין
ומה שזכרו בור כל שמימין מבוכמין. ובית הסהר מקרא בור
לפי שהוא דומה לבור. אֲשֶׁר בְּבֵית הַבּוֹר. בבית הסוהר.
וַיַּרְדוּהוּ מִן הַבּוֹר. וכן הקבר. כִּמְשַׁלְּתִי אֶל יוֹרְדֵי בוֹר.

בוש בֹּךְ בַּטֶּחוּן וְלֹא בוּשוּ. כי בשתי לשאול מן המלך.
בוּשָׁה אַמְּכֶם מְאֹד. בוּשָׁה וְחַפְרָה. מלשל ובוּשָׁה
הַחַמָּה מלבנה. והתאר הפנה עֵרֶף מוֹאָב בוּשׁ. מִגִּבּוֹרֶתָם
בוּשִׁים. והשם תִּכְסֶךָ בוּשָׁה. וְלוֹא וּבוּשַׁת פָּנַי כִּסָּתְנִי.
בשקל ונוסת עופים. ובתוספתא בוּן בָּשָׁנָה אֶפְרַיִם יִקָּרוּ.
ובתנ"ך יונה כי הוסיפו בן הבון לבנוי הבעל שקרא בשנה.
כמו וַהֲבִשֹּׁת אֲכָלָה אֶת יְגִיעַ אֲבוֹתֵינוּ. ושל לפרשו המשמעון
כמו שאמר וַיֵּבוֹשׁ יִשְׂרָאֵל מֵעֲצָתוֹ. והתפעל וְלֹא יִתְבּוֹשָׁשׁוּ.
והמטל הבבד וּמִשַּׁנְאֵיכֶם הָבִישׁוּתָ. עֵצַת עֲנִי תָּבִישׁוּ. הָ
הָבִישׁוּתָה כִּי אֱלֹהִים מָאָסָם. מִבִּיט וּמַחְפִּיר. וְהַיַּקֵּב
נִבְעֲטוּתָיו מְבִישָׁה. והשם עוד וְהֶחֱזִיקָה מִבְּשָׁיו. והם
בעין שהם מקום הבשת. וכן עֶרְיָה בּוּשַׁת גָּלוּי עֶרְוָה
כמו והשומר שת. ועֹלֵל נֵיחִילוּ עַד מֹשֶׁה. וַיַּעֲרוּ כוּעַד בּוּשׁ
והמטל הבבד בּוּשַׁת מַעֲרָה. מַדּוּעַ בּוּשׁ יֶבֶן לְמוֹא עַמּוֹ אַחֵר.

בזז וּבָזַז בָּזָה. בָּזְזוּ לָהֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. בַּזּוּנוּ לָכֶן.
שֶׁאֵרִית שְׁמִי יְבוּשׁוּם. וּשְׁלָלָם לָבוּז. והקלה מלת
וְנִבְוָזָה בָהֶם עַד אוֹר הַבֹּקֶר. כי עיקר הזין להדגש. והמטל
וְהָכוּ תָבוּז. ושלא נזכר מושלו וְהָב אֶל אוֹצְרוֹתָיו וּבָזָזוּ.
והשם וּבִבָּזָה לֹא שָׁלְחוּ אֶת יָדָם. ובלא הא יתר הבז.
וּבָזַז בָּזָה ההא נמפיק עניים ענין שלל.

בזה כִּי דָבָר זֶה בָּזָה בָּזִיתָ אֶת דְּבָרִי. והמטל
בָּזָה בְּשִׁמְמָה מִמְּחָה. זה מעל הכבד לְהַבְזוֹת
בְּעֵשֶׂן בְּעֵינֵיהֶן. והשם בְּזִין וַיַּקֵּם. ענין בזיון ידוע הוא
ומזה השבון לבזה נפש. והוא הזאר או מיקר נשיקל קנה
הכמה טה טוב. ופי למי שהנכון לבזה אותנו כל נפש
ולתעב אותנו כלגוי. אם הוא במקום מעול כאילו אמר
לבאי נפש. ומשבון זה עוד נִמְבָּזָה וְנִמָּס. בתוספת הגון
והמס. ועֹלֵל אֲשֶׁר בָּזוּנוּ נָהָרִים אֶרְעֵנוּ. כי הוא למי דשתי מזה
ומרש והלף תמורת הא למר המעל ושבנו שבון בזה ושלל

והם

והם שבע שרשים בענין אחד. ורוב המורקדקים אמרו כי
האלף תמורת אות הכפל והוא כמו בזוז.

בזק כְּמַרְאֵה הַבָּזָק. שמו כרק. ורבותי פרשוהו לשון
מזור. במראה הבזק ל' יהודה אומר בשם ר' שמעון בשם
ל' לוי בן מרטה בזה שהוא בוזק אור בכלה שהוא מתלהב
במהרה כלומר כמי שמפחד גשת שהיא פקולת מזרים ומעלה
להב והלהב עולה ושרד ונהוא פ' רעוא ושבו ושד ברפיות
בזק לשון מזור בזק בהן שמרא שהוו חרבי בזק בהגבלי ותון
ביריבלומ' מזר. וכן במשנה בוזקין מלח עֵגֶל וחמשה בשביל
שלא יחליק. ועוד פרשו מאיר עוא ושוב אור יהודה שאור
היוצא מן הכבשן. מאי כמראה הבזק אור יום. בל הכנה
כאור היוצא מן החרסים. וַיִּפְקְדֵם בְּבָזָק. שם מקום הזכר
בספר שופטים. וַיִּמְצָאוּ אֶת אֲדֹנִי בְּזֶק בְּבָזֶק. והגדה מהן
ויפקדם בבזק שמנאם באבנים שבול אבן אבל אחד מהם
ומנאם. ותרגום בערוך אבן במרגמה היך בזקא דכיפא
בקלעא. ומה כהון זה המרוש. ובא בענין ויפקדם בטלאים
כלומ' שלקח טלה מכל אחד מהם ומנאם בהם כמו שהיו מונין
אותם במחצית השקל. ובילמדנו ויפקדם בבזק ויפקדם
בטלאים כדאינון מקרבין כאין בזקא כדאגון עתיהין כאין אמריא.

בזר וּבְרוּשׁ לָהֶם יִבְזוֹר. כמו יפזור. והבבד
בֹּזֵר עַמִּים. כמו פזר עמים.

בחל וְגַם בַּמֶּשֶׁם בָּחֲלָה בִּי. פרושו קצה ומאסה.

בחן וּבְחַנְתִּים כְּבְחֹן אֶת הַזָּהָב. בוחן כְּלָיוֹת וָלֵב.
וּבְחַנְתִּיכָא. עֵי עַדִּיק יִבְחֹן וְרָשָׁע. ואהב בחמה. לְנַעַים
תִּבְחָנֶנּוּ. ולגדלת אפעל אֶבְחָנְךָ עַל מִי מְרִיבָה. ה' רוֹרֵת
בקמין חטף נפלס אזכרך מארץ ירדן. והנפעל בראת תבחנו.
והשם מהענין הזה כי כהן ומה אסגם שבט מואסת. ענין
כולם נסיון. ופי כי כהן ומה כלומ' כל בחיה וכל מדה
שיצעה להביא הבה עלינו יבא וכלבד שלא יביא עלינו זאת
החרב המואסת שאר העניים ואוהבת שבט בני לחרתן והנביא
קרא ישראל בנים והנכון בעיני כי פרושו כי החרב בזאתהוצאה
מתערה לבחון בהבטאדם ולנסותם כי לפי מורטה להשחידם
בה ואם לא יוסרו ישראל ולא תהיה אות והחרב מואסת שבטו
בני כמו שמואסת כל עץ מה יהיה. ועֹלֵל בָּחוּן נִתַּתִּיךָ כְּעַבְרִי.
כחלם פרושו מבער ומגדל. וכן הקימו בחוצין. והוא כשורש
והואמן הדגושים לפי לא נשתה עם הנגוי ונפתחה הבות
ובשא עֹלֵל וָבָחוּן. ומא אֶבֶן בֹּחַן. עשן הכל מבער.

בחר כִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יָהּ. יִבְחַר אֱלֹהִים חֲדָשִׁים. כִּי
בּוֹחֵר אַתָּה לְבֶן יִשַׁי. הַבּוֹחֵר בִּירוּשָׁלַיִם. בְּחָרְתִּיךָ
בְּכוּר עָנִי. פרשוהו יוסה כמו בחרתיך. ואין ערך כי נאב
אלא איננו דחוק לפרשו כן יבחרנו אדם נכור מהקיבוץ.
כי כן תרגום בחרתיך כמו בהגתיך. ויבחרנו דבריכם ויתבחרו
והנפעל וְנִבְחַר מֵחֵת מֵחַיִּים לְמָל. השאירית הנשארים בְּשֶׁקֶר נִבְחָר.
ולא שכרולי יבחר אתאל בחר.

ותולה

לבכות. ענין לובן ושגה. ולובן הבהרת הוא כשלג וכן אמורן
כהרת עזה כשלג. ואמרן יכול כשם שהיא שלישית בכתב
כך היא שלישית במראות. אל לבנה. היא אין למעלה ממה
וכמה היא לבנמותה כשלג שבוהה מרים מעורשת כשלג

בוא בא אחיך במרמה. בא בשמרן. פי בא בשבדרן אל
המלאכה לא נחנם כמן הטוא לבלא ישלם השובר
אותן אם משבר אומות כמו השוא. כי ידעתי יום טוב בנו בנמול
הלף מה מכתב. כי בא יבא. ולגזרת מעול לבלתי באן הכלים
המוחרים. והוא עבר במקום עתיד. ואמ כאו על הכלים ואעפ
שאינם מכלתי הבאה כמו אכור ירד בידן. שבן כליהם ריקים
בא מבוא בחר לחי לאי. מבא מקור. וכא כתוספת ה"א
כבאה בגלגל העירה. והוא מלרע. וגדודי מואב בארץ
בא שנה. יונתן תרגמו במקום מקור במיעל שתא ואפטר
כי הלף במקום הא בה כלומ באותה שנה. ותה יה הלף במקום
הא הכמו כמו שבאה הא הכנוי במקום לף במלת בה כרוב
גלוליו. וכן מעאנו האהנתן בה מוחרת בלף במלת על כן
גבהא קומתו. בהם תבואתך טובה. תבא לך ובבר שבלן
ויקדוק המלה בחלק הדקדוק. אל תבואני רגל גאוה. k
תבאלי. כל יד שמל תבואנו. תבא לן. וכן כל כמן הקל כזה
השרש עם הכנויים יתפרש הכנוי עם למד השמוש. ויבא
עבעים כמו חמר. ויבא על מגנים. מאלך גרבה. במלך אשורה
והדומים להם אין הכף נוספת כאשר חשבו רבים אך היא
לגוכות היודע המקום וכן כלם שהם על הדרך הזה ולו היתה
נוספת לא היה אומ כן בכל המקרא מואך בכף נוספת. והפעל
הנוסף. והביאתי עליכם. והביאו בעיר בחצן. אף לא הביאה
אסתר. מלעיל. והביאה אותם אל הכהן. מלרע. ובביא
לבב חכמה. וכשרש ידע נפרש הפסוק. לביא אתו בבלה.
כמו להביא. תביאו לחם תבואה. הלף בדגש. וכן ויביאו לן
את המנחה. אשר בידם. ויביאו לנו כיד אלהינו הטובה עלינו
ושלא כשבר פועלומאנו. כי למען הראותכה הובאתה הבה.

כי הובאו בית יוסף. אשר הובאת לך. והשם שומרי המבוא
אל מבוא השלישי. אשר בבית יי. ויביאני במבוא. והקמתן
מבואים במבואי עיר מבצרה. ובקמתן הטבות על מבואות
ים. ומא המביא מהחדים. ומא עמל הקנאה הזה בביאה
ואכלתם מן התבואה ישן. ויעשו פרי תבואה. כתבואת גרן
וכתבואת יקב. להוסיף לכם תבואתו. ותבואת הכרם. שם
כולל לכל טרי מאכל ונקרא תבואה לפי שהוא משנה הבאה
כי מטעה שעברה יקרא עבור. וכתב לי יעקב בן אעזר מזה
ועבדת לו את האדמה אתה ובניך ועבדך. והביאתי. ומלת
והבאת מלעיל ואעפ
שהמלה לשתיד. וכן איש
יביא בפרי ענין תבואה. ואין
צורך להוציאם מעניינם
וכא בלשון הזה שר כבוד כעי להשמיע. ויבא אל הגר. כא בא

אל

אל שמחתי. והדומים להם. ובא השמש. לא יבא עוד שמשך
ענין הכנסת השמש וביאתו. וכן קומי אורי כי בא אורך. כלומ
שיקבל אורך שהיית טהורה. בן עד עתה. ומכאן ואילך בבוד יי
עליך זרח. וכן פי אל מזה כי יבא כנגדך צר. כמו הנהר
שיכנס בים ולא יראה. יש לפרשו כמשמעו כשיבא הצר
להלחם על ישראל כמו הנהר שבא במרועה לוחיי. נוסקה
בן. ותשחיתנו. והמעל הנוסף. נזה הענין. והבאתי השמש בצהרים. שמוש
בוז כי מי בזליים קטנות. פתרן שלא כמשפט. לא במזן
לגנב. כי יגנב. כז לדבר יחבל לו. ובוז משקרות
יחתני. והשם בגאוה. ובוז. ונעוה לב. יהיה לבוז. כי היין.
בוזה ענין בזיון וידוע הוא
בוך נבוכים הם בארץ. השורק מקום חולם. בבכן
עדרי בקר. והעיר שושן נבוכה. והשם כי יום
מה נבלה. ומבוכה. ומבוכה. עתה תהיה מבוכתם. ענין מלבול
בול לבול עץ אם גוד. כתב ר יונה שהוא כמו עץ
ונסמך אל עץ כמו אדמת עפר. ומטר גשם
וכן כי בול הרים. שאולו. ולפי דעתי כי הוא כמו יבול
ומוצא הארץ כמו עשבים כמו אילנות. יקרא יבול כמו
ונתנה הארץ יבולה. וכן מוצא העץ שהוא הענפים יקרא
יבול. ופי לבול עץ לענף עץ ועוד נתבבן בשרש יבל
בירח בול הוא החדש הטמיני הוא מרחשון. ויא כי
יקרא בלמענין מבול בעבור רובה המשמים שירדו במרחשון
בום תבום כפת. כמו תבוז. יבום עליהם. ועלהי אבשלם
והשם ומאלהים ביתה. תבוסת אחזיהו לבא
אל יורם. כלומ שם בלבן ללכת אל יורם ובהליכה הוא
היתה תבוקתו שלא נהגבן יהוא מנהג מלך. לא בזהן
ואמ לעבדין גם אותו הכוהן. ל המרכבה. כי יום מהומה. ישעכב
ומבוסה. ענן. ומבוקה. והמעול מן המעל הכבד. כמגר. שם יה שם יה
מובס. כמו מובז. והבד אחר בטל הלמד בוקמו מקדשך. שם סב
בוקמן. את חלקתי. כמו בזזו. הם ענין הממיקה והגיאול זכריה ו
והוא הנכון. וכן בוקים. בטיט חוצות. שהוא תאר מן שם
הסגל הקל כמלא טובים בושים ופירשו מתגאים ונרחקים
בטיט חוצות כלומ אותם שהין בגבורים והם אומ העולם
יהין גרמקים בטיט חוצות. אי יה בוקים תאר יצא ופירשו
והין בגבורים על ישראל כלומ ישראל יהין בגבורים אעפ שהן
חלשים וכן אמ אחר. והין בגבור אפרים. ויהין בוקים ורוחקים
אויביהם בטיט חוצות. ממלחמה. ולחמוכי יי עמם. והוכישו
רוכבי סוסים. האומות שהם רוכבי סוסים. וכן. והתפעל
מתבוקקת בדרכיך. מתגאלת. וכתב אל מזה השרש יחל ין
והענין ענן בושקם על דל. כחלוף שין בסין כמו בולם עמוס ה
שקמים. שהוא כמו בולט. ותרגום ויחסט ובלט. ויהי
בושקם מבנין מרובע בפלם בונגכם. **בוץ** ותכריך אסתר ח
אא מה שלא הביא כאן הטבעו בבוץ. בוץ פשתן. מבנקי
רגלך לפי שהין שרשו בוץ רק נבין. כך תרגומו מבנקין דבוץ
בלאיית החולם עיין בשרשו

בוץ

ביתו וביתך בינות לבלבל אל תחת לברוב מבינות לברוכים
בינותיכם בינינו וביתך. ובהכם עליו בית השמוש לתוספת
באור ועמוחו הבן מעיר. והוא כמו בית אשר טהגו להביאה
על מלת תוך ואעפ שעכנו כלא בית כמו בבית אלא
שנהגו תוספת הבאור. עכנס ידוע. ומן הענין הזה איש
הבנים ואם הוא יור בלומ' העומד כין שתי המערכות
ביץ אפרחים אובעים. ובאקוף בעים עזובות
כיעי עמעוט בקינו האוכל מביעיקם ימות
והאחד לא מעאנו במקרא אכל משנה כיעה שנולדה
כיוסטוב ויאמ' כיעה כעים כמו אימה אימים
ביר בהקיד בר מימיה. כמו באר שושן הבירה. כי
לא לאדם הבירה. פירושו אלמון ואמר ייבן
ביהודה כירבות ועדי מסכנות. כמון נוסקת והיוד ליחש
כיוד נשים רחמנות וכשעים קדמוניות ופירושו הרמונות
ביח כי תבנה בית חדש. ויא כי ימעא בית לשון
נקבה בעבורה מעאו כי שחה אל מות כיתה
ויש לפרש כי טעם שחה אמ' המהתי למה לא הביא ואולת
על הזונה כי היא שחה אל כידיה תהרגנה שהוא לשון
מות שהוא כיתה. ואאזל נקבה
כתבי שחה לשון זכר במשקל עשה בנה ואעפ שהוא
מלעיל אין לשמחתך כל בבית ידוע. וכן אן הענף יקוא
בית גם עמור מעצה בית חמידה כרושים כיתה. וכן
היקבר שבכו בבוד איש בביתו. וכן בית הסהר אסירין
לא פתח כיתה. ושמחתך אתה וביתך. כנ כיתיך
ויעשו להם כתים. כי כנ בית כלומ' שמרו ורבו וקמושיב
יחידים כיתה. והראה בעינו כי פ' ויעשו להם כתים
שהקתירם מפרשה שלא הרעלהסכדרך שכ בירמיהו
ובברון ויסתירם שי. מבית ומחוץ מפעם ומחוץ במראה
אש בית לה סביב. מבפעם לה אחוריהם כיתה. פעמה
שב מגבת הביתן מגבת הארמון ולפי שהארמון בית
גדול ובכבד נקרא כיתן. בתים לבדים. מקומות אשר
המעים אורגות שם בתים לאשרה. פירושו ירישות
בבית מאתים. מקום שזורעים בו מאתים בית אבנים
יחבה. מקום אבנים. ובתי המטש. הוא חלי שתולין אותו
הנשים על לבן פיטורל בלעז"

בכא עוברי בעמק הבכא. כראשי הבכאים. פירשו
בן עץ התות מודיר"ש בלעז. ויתבראשי אלנא
בכה בכה בתחנן לן. ויבך עליו. ישק לן אל שאול
בכיה. ויבך אל אבר אבר. ובכו אליך כמר
נפש מספד מר. בכה תבכה בלילה. לסטר לשחר ולמחרה
ויבך אותו אביו. ואכבה בעוס נפשי. והעל הבכד רחל
מבכה על בניה. מבכות את התמוז. והשם כי גחל
אמרר בבכי אל תאיר לבחמיר. מבעי יקולך מבכי
שמעיני קול בכי. ובמלא הרבה בכא בשש נקבות
ומלא

ומלא אלון בכות. ומלא ישברון ימי בכיתו. עכנס ידוע ומענין
זה מבכי נהרות חבש. וכי הפסוק כי כרעון הבורא חבש
הנהרות אפילו מבכי כלומ' שלא יוציאו מים אפילו טפה
בבכי היוצא טפה טפה. והמעל מזה בהמך הבאתי
עד נבכי ים. כי כלא המך נבכים כמלם נרמים ועכנו
עמקיים כלומ' מקום ששם כומים הרבה. או יהיה פירושו
מרועת הים מקום ששוטף בכח והוא מעכנו בכי כי הדמע
יוצא במרועה. ור יהודה כתב עוברי בעמק הבכא. כשרש
הזה עם מבכי נהרות חבש. הבאת עד נבכיים ענין כפכי
עמון וכן דעתי יונה"

בכר בכור אתכהו תאר. והקבוץ עד נקבות מבכורות
עאנו. ועד זכרים ואת בכורי בקרנו. למכה
מעריב בבכוריהם. ותאר אחר ותאמר הבכירה. בכיר
כמלם שכיר. והפעל הדגוש ממנו לחדשין יבכר. ישא
בכורים. לא יוכל לבכר. לו משפט הבכורה. ושלא נזכר
מועלו ממנו אשר יבכר לבני. והתאר לפרי המבוכר
ותאנים עם בכורים. בכורי כל אשר בארצם. ראשית בכורי
אדמתך. ועם הא הנקבה בבכורה כתאנה. ונמשך ההא
בבכורה. כשרש קיץ. ותאר אחר בפתח הבית כתאני
הבכורות. כלם עכנם ידוע. והוא הפי הראשון. ערה
כמבכירה. היולדת ראשונה שחבליה יותר חזקים. בכור
מות. ואאזל פי בכור מות החולי הראשון שיבאלו ממנו
ימות. או הוא כמו הפוך בכור בדין. ולל כי המות יאכל בכור
בדין שהם בנו. בכורי דלים. לל ישראל שישלהם חלק
אא ראבעפ כי הבית בכורה. והלק גדול בגדלות. בכרה קלה.
משרתת והוא לשון כבר
לל בכרים שלמדין. בכרי מדין ועיטה. הבכורים והבכורות
מן הגמלים שהם עולי ימים. ותרגום
בכרי מדין הוגבי מדין. ובכרה קלה יבקא קלילא. כי הוגבי
בלשון רבות יונקים וקטנים. כמו שאמרו רזל בפשי
גמלי מבי דטשיב משבי הוגבי"

בל ולבן בל עמך. הבוני בלחלתי. ובתוספת יוד
מרדף בלי חשך. בלי משיח בשמן. כי בלה בעיר
אסף בלי יבא. מבלי באי מועד. המבלי אין קברים במערים
ועברה פה לבלי חין. אשר יעצח את רעהו בבלי דעת
על בלי הגיד לן. ורוב שלום עד בלי ירים. תשכון באהלן
מבלילן. כי תשכון משפחה אן עדה שאיננה שלו ולא מבנין
ונקדוכין תשכון באהלו. אופ תשכון חיה בלומ' שיהיה
אהלו חרב כמו שאמ' יהודה על יהוגמרית. ובחבור המלה
הזאת עם יעל בנה הרשע ואמ' ואיש הבליעל. והוא בן
בליעל מדבר אליו. כלומ' איש רשע. אלו איש הבליעל הזה
למי בת בליעל. בתרשע. אה הם תאר. ושם הרשע גם
בליעל בני בליעל. לל בני רשע. כן יהיה דבר עם לבבך בליעל
לאמר. דבר רשע. דבר בליעל יצוק בו. כי חולי רע וקשה
ודבוק בו. נאמר שכב לא יסיף לקום. ומי אתתן את אמתך
למי

ובתעלה שלשת אלפים איש בחורי ישראל ויבחר מכל
בחורי בישראל לה שנים בשוה שהם מן המשקל הקל
ומן המשקל הדמוש ובחורי ישראל הבדיל בחורים
מרחובות ומלא בחיר ע׳ כמה מדות לבחירי ויקרא עול
ימשל בחור לפי שהוא נבחר לכל דבר לכל מלאכה אין למול
ומלה יותר מהאיסן והשם תשרת משה מבחרין כמו מעורין
ובדיקבחרטם בלשון נקבות בימי בחורותיך ומלה בתוספת
מם רבל אדם מבחור בחולם וכן מבחר בדושין ושלא מבחר
בדושים שמבחר אבריו מבחר וטוב לבנון כל שותי מים
כאשר שוך על שמוך כמו את מספר מפקד העם עשיראש
המבר והמבל כהדי נחלי דבש וחמאה ומבינר משבב
ומלא ותיך הומי יושבי מרעה ונקמני טמוני חול תפשי
דרכי יקשת ובקבוץ עם מבחרין
בטוא לבטא בשפתים לכל אשר יבטא האדם והשם
הוא מבטא שפתיה ענין כולם פירוש או פתחון פה
שפתים יקרא מבטא והמעל הקל יש נוטה במדקדוקות חדש
ההא ומורת האלף
בטח בושו כי בטח שוקטו ובוטחה ובטחו כי נבחר ירדן
חל פיהו אבטח ולא אפחד ובארץ שלום אתה
בוטחן כלומר בארץ שלום שהיה לך לבטוח בהם והם אנשי
שמחות ואתה בשבנה עמהם ומבחר מהם כמו שאמר על
אנשי שמחות המבקשים את כסף ואיך תעשה בגאון
הירדן כלומר שמאשלוך לירושלם הן אמר כיבם אחיך וכית
אביך קראו אחריך מלא והבוטחים בהר שומרון בטחון
בני שדי עד אל תבטחו לכם אל דברי השקר לאמר בטח
אל לבך הבוטחים שלחילם הנה אתם בוטחים
שלדברי השקר ועל כלאח אל תבטחו והתאר על
מטקל שמול כי בך בטחו והשם ישתנה שלמים לבים
ויבאו שלהעיר בטח בקבול ומלא מה הבטחון הזה ומלא
מבטח בוגד כי מאס בי כמבטחיך ובקבול ויחד עב
מבטחה מבית אל מבטחם שמלא בהבטח ובבטחה
ומלא בטחות למרגיל אל והמעל הכבד ואתה הבטחתי את
העם הזה ואל יבטח אתכם חזקיהו מבטיחי שלשדי אמי
ואת האבטיחים אסור לומבן שהאלף נוסמת אין היה
כן ארבע אותיות אל בודקש בלעב
בטל ובטלו הטוחכות מרוטו ושבתו ודל נשתמטו
הרבה בשה הלשון הקל כעומד והדגוש כמוצא
בטן בבטן שכבאת אחיו שם נשש בקדות ובטן
רשעים תחסר ואת בטנך עבה בטנך תאכל
ומעיך תמלא ובטנם תכין מרמה כי בעיסי תשמרם בבטנך
ותרגז בטנו ידוע וכדרך השאלה מלעומת הבטן אשר
לעבר השבבה לל מקום האמצע בטנים ושקדים
יצרין להם כלעב מיוחלט ויש מפרשים בטנים הסרי
הטקא בערבי פסתאק ובכר מפרש בטנים ושקדים

משח

משח דבטסם ומשח דלוזים וכן הוא בתרגום ירושלמי
ביב ואיש נבוב לבב הכון לבנין נפעל והשורק מלקום מלא
חולם ומרושו חלול וכן מרגל עומדת עלמ הביב
מ׳ עלמ החלל ומ׳ הפסוק אומרי האדם מתחלת ילדותן
הוא חלול כמו שאין לו לב בתוכן ואחר ילבב כלומר יקוה לב
ודעת וכן אמר ועיר אדם פרא יולד כלומר בבהמה הוא מעת
לדתן לא שעתיד להלבב ולהשכיל מעט כן אתה הה
לך להכין לבך ולהעדיק השם ובשמוך נבוב לחות ולי
יהודה אמר ששרשו נבב והנכון מה שכתבתי והואמר
שבתוב כול יונה ומ׳ נבוב לוחות שהיו לוחות מלא נדין
ותוכן חלול ולא היה לו גג והיו ממלאין תוכן אדמה בשעת
חניתן להקריב עליו וזהו שאמר מזבח אדמה תעשה לי
אבל מזבח הזהב היה לו גג שנאת גבו ואת קירותיו
בין בתה לרעי מרחוק וישלמרש מזה אבדה עצה
מבטס כלומר מהבטוים והמעל ובחכמתי כי
נבונותי עם חכם ונבון חכמים ונבונים והמעל הבכר ובכל ד שמה
אלהים הבין דרכה בין תבין את אשר למך בינו רבי
בשמים מקסר השעים ואם בינה שמעה זאת ובדרך
השאלה בטרם יצבו שרותיכם אלה כלומר בטרם
שירגישו המימות האטד הכושר תחתיהן והיועא אל
אה ובפסוק אחר מעינו שניהן פעול עולתן והלוים מבינים
הבינו פתאים ערמה ובכלים הבינו את העם לתורה ומה
לב הראשון עומד והשני יינא שמתי הבינולי מבין
פתיים הבן להלאות המראה ויבן ידבר עמי וכן
מ׳ החכם ואבינ אם יבין מקשי עב כאן ישים ביה
למפרשי שב וכבד אחר ישובבהו יבונהו והתמעל
עמוד והתבונן והתבונן אליו בביר עמדתי והתבונן
בי ידיא אין ולא יתבונן מ׳ ויבא איש און ולא יתבונן
האיש שהקבה לראהו והשם וארך ימים תמנה וכ
ובתבונתו מחץ רהב לתבונתו אין מספר כיאין כשוא
מ׳ לדברים שישלו תבונה בהם אין מספר כיאין נשוא
תבונה מספר מה חיקר כמו אין חקר לתבונתו לפב
ענין לפרש כך ובתבונות בפין יחסם אשה שחת מכה
בלב כנה התבונה לבמים לפי שהדושה כאטר ישה עצמו
ויחסם במטה אשר בכפו בדרך ישרה לא יכשלו בה
ויחסם לאטם כלא התבונה בכפו וכן אמר עד זה שכל
את ידין וכן הזות תחשב לשונך ועוד נמרט בשרש
הזה מ׳ אחר והבר כזה מלת תבונה עם הבנוי גולתי
ההא מבקשם בתבונם היה ראוי כתבונתם אין היה
מלא ומלא ואשרו בדרך בינה מבינתך חדל והקימון
בילא עם בינות הוא כולם ענין תבונה והבטה והדגטה
בדמר בין האור ובין החשך בין קדש לחול הבדילים
ביבם לבין אלהיכם אשר שבר בין הבדים האלה
על בין עבותים ביבם ובינו כאלהים אמה ישמוט
בינ

ביב

מלא ינה ירמיה
שמב כלא תלמוד
מל יא
זה יא
מלבב שמיה
שמלה ראמלה תלה
דמלא
יקלא שם
מל ל
מלב
איובן שמ יח
איובן שמ יא
ירמיה
חלמוד ירמיה
עמוס ישעיה
ירמיה משלי ג
תלמוד ירמיה
שם
ישעיה
ראשלה ישעיה
מלה ירמיה
מלבן ראמלה
ישעיה איוב יב
ירמיה
ישעיה תלבב
מל יא
קה יב
הושיב מל יג
מל ה יחז ג
איובטו מלבב
חבקוק מלא ז
ראשית מלג
מלא ג
איובלו מלא ג
איוב ל שם יא
תלקמון
ישעיה תל מלא
שם כו
ישעיה
תלקמון
ישעיה
ראמל טו
יחזקאל הושע ראמל

היוד לבדו בלתי טהור הוא זולתי שטהור הוא מלומ שלא
אירעבו טומאה לא מקרה אחד היה אן שאירעבו טומאה
לפה לא בא וזה כי בלא טהור לל אן כי לא טהור וכן כל
בלתי פירושו זולתי חוץ מעטים שפירושם לא מבלתי
ערה מלומ מה שלא תסור עד בלתי שמים עד לא שמים
עד בלתי השאיר לו שריד הל בלתי שהוא קשור עם מה
הוא כמו מאין מבלתי יבלתי מאין יבולתי וכן כולם
ואשר הוא קשור עם למד הסמל הוא כמו שלא לבלתי רוס
לבבו שלא לרוס לבבו לבלתי הקריב שלא להקריב
לבלתי שבו איש משנהו שלא שבו לבלתי להעביר איש
אות בכו ואת כתו בא אש למלך שלא להעביר ולבלתי לאן
כלומ הולכים אחר רוחם ואומרים מה שלא ראן וכן כולם

במה ויקרא שמה במה כן הבמות לא ערן ובמות
עולם למורשה על במתי ארץ אעלה על
במתי יעב על במותימו תדרוך עמנם ידוע ושמרתי
המלה הזאת מנחי הלמד כמו שכתב ל יונה וד יעקב כן
אעשר כתבה מנחי העין מפני קמעת פא הנפעל בנסמך
ובבני כמו קמה בקמות פלשתים והוא הנכון וגם ל יונה
כתב כן במקום אחרי הטוב שיהיה במה עלול העין

בנה ובנה עליה מעודים גדולים בנה בתי בית
גבול לך וחסרה היוד למד הפעל והבית אשר
בגדתי לשמך והמשורת
עלין לית חסר בנות בתים
ובא מקור ביוד הרבוי בבנותיך גבך בראש כל דרך
ודקדוקן בחלק הדקדוק בנחי הלמד אז יבנה יהושע
והנפעל אבן שלמה מפני נבנה לבית הנבנה לשם יי
עבר ממקום עתיד ומידושן לבית אשר יבנה לשמי ובבכן
בתוך עמי ובנבתה העיר על תלה והשם בכן יקיר
הבנין חמש אמות ומא והגזרה והבמה ומהענין הזה
כן בנים לפי שהם בנין האב והאם וכן בת וראוי להות בנות
והראייה שאמ לרבות בנות וכן חבורן עם הבנויים ידגש
להסדרן הנון בתו בתך בתי ומשפטו נתנו מתך בנתי וכן
כולם וכן אמרו מועל הבכן על ענין הבנים ואבנה בם
אנכי ממנה אשר לא יבנה את בית אחיו ומן הענין הזה
והגזרה הזאת נקרא הרחם אבניים עשה הבנים ועל דרך
המשלתקרא העדה בת בת עמי בת עין בת בבל
בת אשורים לל עדת אשורים וכן מפרשים ובת מלך
הנגב ובת הבשים יתן לו להשחיתה כמו עדה ודאבע
פירשה כמשמעה והוא אמ על מלכות שבא וכן נקרא
האישון בת בת עינך כי השחור כמו בת לעין ואעם
שבתבמהו בשרש בבת זה הוא הנכון אצלי וכן נקרא
עוד משל החץ בן ברחינו בן חטת בני אשתו וכן
מדשתי ובן גלבר התבן או הכר יקרא בן גורן לפי
שיודש ויזורה בגורן והסעיף יקרא בן ועל בן אמצתך

לך

לך בן פורת יוסף ויהי בן בלטן נקבה לעב שיקרא גם מהרה
בנות עבה עלי שור ומורת תאר לו מן מרו ורבן ושנכן
בן גדלה עלי עין ומן מרת תמורת הא ומה שכתב בן ל
יונה שמרש מורת מן ותארבנה מהרתן וכן כתב ל יהודה
לא שלא כשתמו בשרשו טוב היה כי לולי לדשתם יהיה שנכן
בן נטע שיהיה לו מהרות ומעמים כלומ אעפ שהוא נטע יש
לו מהרות ואם הוא הפי יהיה בן סמוך לפורת וזה לא יתכן
כשבור כי בן נקוד ערי לאן היה סמוך היה נקוד בסגול כמשפט
ולדשתם לא יתפרש בן מבלי המיבות שאם ירצה לומר בן
ומורת אין לו טעם ונקראן המגדשים והכסרים בנות לפי
שהן בבנות לעיר והעיר להם כאם בית שאן ובנותיה
את קנת ואת בנותיה וכן בנות בוטחות האצבה אמרתי
כי אנשי שהבנות על הערים ואנשי בנות בוטחות על
הכסרים בני הנביאים תלמידי הנביאים שהן להם כמו בנים
וכן אמרו רבותי כל המלמד בן חבירו תו מעלה עליו הכתי
כאן ילדון וכן מת לה תולדות אהרן ומשה ואונגדב ואביהוא
לעזר ואיתמר והלא בני אהרן היו ואיך קראם תלדות משה
לא לפי שלמדם משה כאן ילדם וכאשר יבא בן בת
בלתי מיבות ובלי זכר האב אז האם יורה על הקטן והקטנה
הו בן יבא אז בתיבן ל לקטן אוקטנה אם בנים ואם בנות
ילדו ל אם הקטנים לא ילדו בעדקתם לא הם לבדם
ינעלו ויבא בן במקום איש כי בן מות הוא איש מות
וכן אם בן הבות הנשע אם איש הבות ובא בחירק תמורת
הסגול כמו יהושע בן נון שבן לילה היה וכן לילה אבד
דברי אגור בן יקה ויש מי שפרש זה כמו בינה כלומר
דברי אגור שיקיא הבין בני האלהים החסידים והבנים
לשם שהוא אוהב אותם כמו האב את הבן וכן בני בכורי
ישראל אן בני האלהים בני הגדולים לעיני בני עמי
אנשי עמי לכל בני העם אנשי העם וכן בני בליעל בני
עולה בני חיל וכל הדומים להם על זה הדרך תבנית
המשכן דמות המשכן ועורתן תבנת ידם דמות יד
אדם ועורתה ובאמרו כל מלאכות התבנית לל כל
מלאכות הכתים והכלים בעורתם וכתבל יונה ועליו בתבנה
עיר מעטן תבנית המשכן אייהה מעטן בנין מזבח והלקרוב בענין

בסר ובסר גומל האוכל הבוסר תקהינה שנן
ומא יחמק בגפן בסרן והוא הפרי שלא
נתבשל כל ערבן וקורין לו בלעז איגרץ

בעה אם תבעיון בעין והנפעל נבעו מעמנין נבעה
בחומה נשגבה תרג ויבקש ובעא ופי נבעה
על הפרץ כי בשיהיה הפרץ בחומה נשגבה יבקשן ויבקשון
משם וישמי שפרש מן הענין הזה בעים לרוחן והסר בית
הערות ומשפטו בבעים והמם נוסמת במם ריקם ופירושן
בבקשת רוחן כלומ ברעונן ועא מים תבעה אש מי שסר
האש תרתיחן המים והוא מעטן אבעבועות כי המים
בשרתחן

לעני בתר בליעל שם יי׳ משתחוה עם לפני ומירושלים תתן את
אמתך לפני יי׳ בכתרשע בלוחות שאני עומדת
שמורה לפני יי׳ בכתרשע ואש שלה ותיקון המלה בן ולפי
בנה הרשעים כל שהרשעים כל יעלה וכל עליה ובלם עבקלא

בלל כי שם בלל יי׳ ונבלה שם שמתם משמטו ונבלה
מרגש ויהיה איתן מן היכל אן נבעל לנקבה וטעמו
על שמתם וההתפעל בעמים הוא יתבולל עמנו בלבול
ידוע והכיאל יהודה עמנו שנו כלולה בשמן בלורי
בשמן נעבן ואין ערך כי עמנם אחר ומן השורש הזה
והעמנו הזה תבל עמו כמלם תמם יהלך מן משם ולפי
שמבלבל זרעו עם מי שאינו ראוי להזדווג עמו ומ׳ תבל
תבלל בעינו לובן באישון העין ונקרא תבלול שהוא
מבלבל מראה שחרות האישון ובן ארזל איזהו תבלל
לבן הסמוך בעינה ונמנק בשחור אם יגעה שור בלילו
בעדה בלילו יקעור בליל חמרין יאבלו כמו מסמוא
וכא מועל ממנו ובלל חמורים ונקרא בליל לפי שמקמוא
הבהמות מערבין ומבלבלין אותן משעורה ושבולת שועל
ויש מפרשים בלילו יקעורו עמנו שתי מלות בלו׳ יקעורו מה
שאינו שלו **בלג** ואבליגה מעמו ואתחזק והוא פעל
שמד ואעפ שהוא מבטן הפעלו מירושו אחזין
נפשי מעמו והעובר המבליג שד עלעז מי המחזיק משמר
על עז אן יהיה שור תאר המו שאנו עתידין לבאר בשרשו
מבלגיתי עלי יגון התחזק עלי יגון בלו׳ כשאר ערה
להתחזק לא אוכל לבי עלידו ומבליגתי שם מועל
מבליגית נמלם מרבית הראוי מרבית והמם והתנו נוסמות
ובכר כתבתי דקדוקו בחלק הדקדוק

בלה לא בלו שלמותיכם אחרי בלותי והבכר בלה
בשרי ועורי יבלו בחרבי ולא יוסיפו בני עולה
לבלותן והשם בל תבליתם ומא בלוי מחבות ובלוי
מלחים שטהם שתובים מיוד אחד לבד שהוא יוד למוד
המו על חודי הרבים חסרים מהמכתב וכאלו בלוא המחבות
והמלחים עמנו ידוע ומהענין הזה חשחתה נפשי משחת
בלי והוא שם נמלם שבי דלי והתאר בלה נמלם רזה דוה
ולנקבה לבלה נאומים ולרבים שקים בלים ולרבות ובעלות

בלות **בלה** לעת ערב והיה בלהה בלהות אתנך
בלהות היית ואינך עד עולם וכמוך
ואינך בלהות עלמות והוקל הלמד והמוך בה בהלה ובהלות
בלהות עלמות

בלם עדין לבלום לחסום ובדברי רזל תולה ארץ
על בלימה אין העולם מתקיים לא בזכות מי
שבולם עצמו בשעת מריבה כלומ׳ שקותם פיו ושותק ושומע
חרפתו ואינו משיב ועל המטה הוא בענין שתי מלות
שהארץ תלויה על לא דבר לפי שהיא תלויה באמצע
הגלגלים במרחק גדול מן הגלגלים מכל עד

בלס ובולם שקמים לוקט שקמים לעורך מקרו ויהיה

בולם כמו בלש תרג׳ ויחפש ובלש או בולם מערב פירוש
משרב השקמים עם דמים אחרים למאכל בקרין ובן
בדברי רזל כל דבר מעורב יקרא בלום כמו שאמרו שבן
עגו אוכל פתו מעשה בלוסה פי שנלוש הקמח והסובין
והמורסן ביחד לפי מעטרסן הסובין והמורסן עם הקמח
לשעור חלה

בלע חיל בלעו ויקאנו ויבלע מבטה ארץ בלעבי
בתבן ובלעה אותם ואת כל אשר להם
ותבלעה השבלים הדקות והשם אהבתי כל דברי בלע
והוצאתי את בלעו מפיו וכולם עמנם ידוע והפעל
הרגוש נעבן אחר בלע המות לנצח ובלע בהל הזה
יחד סביב ותבלעם כבלע רשע עדיין ממנו בלע
ולא חמל ודרך אורחותיך בלעו ומאשרין מבלעים
ושלא נזכר פועלו ממנו אם אמר איש כי יבלע פירוש
תחלת הפסוק היסופר לן כי אדבר בלומ׳ ערך לספר לן
הוא יודע הנסתרות ואם אמ׳ איש כי ערך כלא ידע ישחת
ואמר כי בפר האמת כן יבלע למלך וההתפעל וכל
הכמתם תתבלע וכל הדומים להם ענין השחתה והנפעל
בענין הזה נבלע ישראל שגו נשבר נבלעו מן היין נבלע
את היקדש בהסתר הקדש וכן יתכן למרש אם אמר איש
כי יבלע ופירושו אם אמ׳ איש כי יסתר ממנו מה שאנו
מדבר והוא כפל דבר למה שאמ׳ היסופר לן כי אדבר
ויש מפרשים אם אמ׳ איש בלבו כי יסתר ממנו לא יוכלנו
ור האיי גל פי יבלע שב׳ השמש פ אם אמ׳ איש כי
יסתר השמש כשהעבים מסתירים אותו וזהו שאמ׳
ועתה לא ראו אור כלומ׳ הנה אין כוח בידם לראות אפילו
האור כשהענים כשחקים והוא השמש בהיר הוא והם
אינם רואים אותו עד שתעבור הרוח ותטהר השחקים
מהענים ויש מפרשים מזה חיל בלעבי בענין
ותקובבני ויש לפרש מזה אהבתי כל דברי בלע כלומ׳
דברי מרמה כי המדבר במרמה מסתיר לבבו

בלץ בעקה ומבוקה ומבלקה פי מול יונה חדב
מבלי ישב ודומה למי שאומ׳ הערב למקום
שאין בו עמון בלוקה כדגשת הלמד וסתחות הבית ואומ׳
עוד אבלקת לבאב לל סגרת השער ויהיה עמנו על
הדרך הזן הרבה סוגרת ומסומרת לישב אדם סה ופירש
עוד עבן פתיחה שאומ׳ הערב גם אבלקת לבאב פתחתנו
כיזה אעלם מן המלות על דבר והמכן ויהיה עמנו על הדרך
הזן מופקדת וכן כתב אל על הדרך השני כלומ׳ יפתח
אותה ויאמן ישביה לכל עבר ומפעל היקל הבה יי׳
מיקן הארץ ובולקה

בלת כלתי בלב בן יפה סמן אולתי והיוד נוספת
כמו בזולתי אן היוד שרש והוא הנכון ונפל
היוד מבנויים להובד הקריאה ומושיב ואין בלתי
היוד

אל שנאי כעס שהם שונאים ממון עמם ואם ממון ס
שעמם שונאים כסף ממון חבריהם ועוד אמרו מלך
במשפט יעמיד ארץ ואיש תרומות יהרסנה אם דומה
הדין למלך שאינו עריך לבלוס יעמיד ארץ ואם דומה
לבהן המחזר בבית הגזבות יהרסנה ועוד כעבור אמרתו
ויבין תבעבה נפתח שיעד כאחבה כי יבעבינו את
כל מעשהו ענין השלמה ושא יתר ידו ויבעבנו מדלה
יבעבו והקל בעבד השלח יפלו ולא יבעבו והוא פועל
עומד בלומר כי יפלו של החרבות ולא יביקום כל שאינם
כשאר האיבים שתמעם כחרב מלבוא עליך ולא כמגור
השערים כמו שאמר בעד החלונים יבאו כגנב והיוצא
ובעלם כראש כולם וכי הל יבעבם אותם שהם כראש
כולם והם הבהנים אן האבות ואחר אמר ואחריתם בחרב
ההרג והם הבנים כמו שפירשנו ואם אמר ובעבם בלשון
נסתר ואחר אמר אחרי הרבה ימיא כזה בכתוב ונסתחה
הענן מפני שהמלה מלעיל בשם משיחין ור יונה פירש
ובעבם עוני הפתחו מקום עדי לפי שאמר כך הכפתור
עוני כולם ענין פתיחה והתיבה פתות אותה פתים תרגמו
בעבו יתה בעונים ויש מפרשים מזה בעבכסף לא
לקחו חתיכת כסף בלומר שלא לקחו כסף וזהב לפדיון
השבויים אלא הין הורגים אותם

בעץ את בעקן טרם יחמצן לשות בעץ מלוש
בעץ עיקה ובגלך לא בעקה ובגליהם לא
בעקן יחימה מבלי מבעל והוא מעטן בעץ כי בבלות
המבעל בעץ הרגל בטיט

בער ואת עבבי בעירך לאת בעור כי תבעור בדמוך
בבוער על בלבלות והשם והשיב לבם ביש
את בעיר מבעיר אבי עבר והבית דמויה ודאויה
להדגש כלם ענין קטיפה ויתכן למרש מזה כי ברד
יער הבעיר והוא משל על גדולי ישראל והמשילם
ליער כי עצי היער הם גדולים ורבים וקמכם להבעיר
בלומר שנותבן פרי מה שאין כעצי יער ועוד ערים
לבעורות לחומת נחשת בעמדה ואגדה לך גדולות
ובעורות לא ידעתם והדגוש ותתנו הבתים לבער
הרומה וכי תבעד מרום עבה והשם שובו לבערון
אסירי התקוה ומה עבי המבער הבמחנים אם
במבעים ובקבוץ הנקבות ולבד עיר מבערות כלם
ענין חוזק ומי שובו לבערון לעד בעדרון ויש למרש
מזה כי ידד יער הבעיר ומן הענין הזה יבער דרך
נגידים ירוממה ויתחזקה ויתכן למרשו מהענין הראשון
ומרשו יקטוף וישמיל רוח נגידים מהתגאות והוא מה
שאמר אחריו מורא למלכי ארץ ועוד ושתה לא יבער
מהם ולא יבער ממך מחמה ענים לא ימנע והשנת
בעורת לא ידאג ומה ועל דברי הבערות מנעת השמים
והעברים

והעברים ויש מפרשים מזה לשתות בעבה והבית שרש
ויתכן לומר שענין שרים בעבות וענין זה קרוב כי הדבר
הגדול והחזק נמנע מהאדם להשיגו ושית על עפר
בעבר והב והקבוץ מעבים והיה שדי בעבך והכין ויש
מפרשים מדרשים אין בו יוד אבל יהיה לשון יחיד וקבול הליש
בעבור האתחתא ואמשר גם היותו לשון רבים ואעפ
שחסר יוד כי ימצאו כמוהו רבים

בקק כי בקקנם בקקים ובקותי את עצת יהודה
וירושלם במקום הזה מעל יוצא גמן בוקק
ישראל בודד והמעל הבוק תבוק הארץ ובקה רוקן
מעבים כשקל ורחבה ונקבה משמשם נקבה בקיר
והמעל הכבד ויבוקקו את ארצה ענין ריקות

בקע בקעים ויעבירם ובקעתם להם כל בתף
ובקעה ודגדה כעלה ויבקע אלהים ארבע
המכתש אשר בלחי ויבקעו שלשת הגבורים במחנה
פלשתים ויאמר לבקעם אליו על בקעם הדות הגלעד
כמו מולח ובוקע בארץ והמעל הנוסף ונבקע עבר
אליו להבקיע אל מלך אדום ושלא נזכר מעלו ממכן
הבקעה העיר והמעל נבקעו כל מעינות תהום רבה
כי נבקעו במדבר מים אז יבקע כשחר אורך ותבקע
הארץ בקולם והזורה תבקע אמעה ונא תהיה להבקע
וההתפעל והנה התבקעו והעמקים יתבקעו והדגוש
כיני עמעוני בקעו ולוח מערות תבקע כמבאי עיר
מבקעה ומבקעים ומעוררים יבקע ערים במדבר
והיוצא לשלושי ובקעתי לתן מערות והשם והבית
הבקעים ואת בקעי עיר דוד כולם ענין בקוע
ומן הענין הזה בקע לגלגלת נקבול והוא מחצית השקל
לפי שנבקע מהשקל ומי ובקעה ודגדה הבקוע הוא יציאת
האמרוח מן הביצה ומן מעי עמעוני בקעו יוצאים בבקעה
ובהר והרבקים לבקעה וימצאו בקעה מקום מישור מן
ההרים וגם הם מענין הראשון

בקר ודרשתי את נאני ובקרתים לא יבקר הכהן ולבקר
בהיכלו והיה לי לבקר מי משיעלה כלבי לבקרן
והשם בבקרת לושה עדרו כולם ענין דרישה ובקור ומן
הענין הזה נקרא בקר כי בבקר יתבקר כל דבר לאור היום
והמבן הערב שיתערבו כל הדברים ולא יכירו אדם ויקרא
האור בקר בלן יחד כוכבי בקר כאומר כוכבי אור כמו
הללוהו כל כוכבי אור והם הטבעה המשרתים וכן נקרא
הבקר אור מן האור עד מחצית היום כאומר מן הבקר
והקבוץ היה אלוים לבקרים ויש למרש מזה ולבקר מה יכלו
כמו ולשחר בקרת תהיה מוליכה תהיה וכתב הגאון רשעדיה
כי אמר לשון בקרת לפי שהמלקות הוא כרעוה שלבקר אן
יהיה הבית במקום מא כי לפי שהם ממוצא אחד הם קרובים
בענין כמו שמצאנו בלשון המשנה הבקר לעינים שהוא כמו
הפקר

כשירתחו יעלו אבעבועות ולי יונה כי מזה הענין נבעה
כי חומה נשגבה כי החומה כשה שאי אפשר לגמול היא נוטה
לחוץ ונפוחה כמו אבעבועות לשרפה אבעבעות הלף
בו כוסמת ונכמלה בו הסאה עין ונפל למד המועל כמו תשגשגי
מן ישגה אחוז **בעט** וישמן ישרון ויבעט דרך הבעיטה
בהמה שמבעטת מרגליה לאחור ואמר עוד המשל
וישמן ישרון ויבעט והוא דרך בזיון וכן למה תבעטו בזבחי
בעל כי יקח איש אשה ובעלה ובעל בת אל בכר
הבעלה היא האישות ואמר עוד משל ואך אנך
תבעל ולאנך בעולה ומזה הענין נקרא כל שהוא אדון
הדבר בעל כמו בעל האשה שהוא אדוקה ואמרו אם
בעלין עמו לא ישלם כי ואם הרגו בעלי גויים אדני גויים
בעל הבור האיש בעל הבית ויאמרו אל בן האשה בעלת
הבית הנה בעל החלמות ובעלי המרגלים הדביקורין
בעלי חיים למורג חדש בעל מיטות לא יטמא
בעל בעמין אדון בעמין ונחסרה בית השרות או למד
ומשפטו בבעל בעמין וכל הדומים להם על הדרך הזה
ומזה השרש והענין בעליל לארץ והוא כשקל בגדיר ופרושו
אדון הארץ ועוד נתתבנו השרש עלל וישמי שפרש ואנכי
בעלתי בם נאום יי אשר בסקוק הנה ימים באים נאום יי
וכרתי את בית ישראל ואת בית יהודה ברית חדשה לא כברית
אשר כרתי את אבותם וגם כמו בעלתי או כמו בחלתי ואין
צורך רק פרושו בעלתי ממש ולא עם שאני בעלתי בם והייתי
להם לאלהים המה הסרו את בריתי וכן תי אחרעיתי ואאזלפי
כי כל לשון בעילה שהוא דבק עם בית הוא לשון גנאי וכי גם
כי אנכי בעלתי בכם ולקחתי אתכם אחד משיר ושנים ממשפחה
לשון גנאי כלומר לקחתי בכם בזמן שעבר אך עתה אקבץ
אתכם וכן אמר בערבי בעל אל דגול באל מרה כלומר יקץ בה
ונלשה ונקראו הפסילים והעגלים בזה השם בעל פעור
את שמות הבעלים כי הם כאדון לעובדיהם בעל גד סמוכו
מישר גד ואחשר שנקרא מזה קרית בעל לפי שהיתה
במישור והיא עיר בערי יהודה ונקראת גם בעלה ובעלי המן
שנאמר מבעלי יהודה
בער כי תבערה באש יי גחלים בערו ממנו והנה
הסנה בוער באש דולק באש בוערת חלקת
באש תבער יער בפשתים אשר בערו באש והנכון שכולם
מהקל פעלים עומדים וכי באש תבער יער תבשר בער
והמעל הטקף והבערתי בעצים רבבה כלומר באש גדול
המעלה עשן גדול ויבער מגדיש ועד קמה המבעיר את
הבערה והשם במלא ויקרא שם המקום ההוא תבערה
והמעל הכבד ובער עליה הכהן ובערו בהם אש לא
תבערו אש בכל משבותיכם והאבות מבערים את האש
ואת

ואת האח למנין מבוערת והיה לאדם לבער והולם ענין
הדליקה והשרפה לא שענין הבערה נופל על האש כשעמון
אש לא תצא מעולתו לאחר וענין השרפה באש ותצא שלהבת
אלא ענין שרפה ושיקבפיוש לאחר לעולם ועלה ובערתי הרע
שלראבע במזמור מה וכן מלא מקרבך בערתי הקדש מן הבית
יש הפרש בין הענין וכן ענין ולא כערתי ממנו כמעמא כי אם
יהיה לבערקין ונבערה רעה מישראל ועל כבד אחר
הנני מבעיר אחרי בעשא ואחרי ביתו והשם ברוח משמע
וברוח בער ושבה והיתה לבער וכל הדומים להם ענין
הבריתה והסרה והוא קרוב לענין הראשון ועלה כי יבער
איש שדה או כרם כי ירשה וכבד אחר ובער בשדה אחר
וירשה בערתם הכרם רעיתם והיה לבער לרעות ויתכן
גם מזה היה אדם לבער וגם זה הענין קרוב לענין הראשון
כי המרעה והמאכל הוא הבעור והכלון בעבו את בעירכם
בהמתכם ושלח את בעירה בהמתו תרג בהמה בעירא
ועלה ובאחת יבערו ויבקלו ונתתיך בין אנשים בוערים
בינו בוערים בעם ויש למרש כיד אנשים בוערים מהענין
הראשון וכן ידמה בעל המסורת שאמר בוערים שנים כתרי
לישני והנפעל נבער כל אדם מדעת עבה נבערה
והתאר איש בער לא ידע שענו דוע והוא קרוב לענין
טעבו את בשרכם כי הכסיל בבהמה
בעת והמן נבעת ובבאן נבעתי התן למד הפעל
נבלעת בדגש והשם והנה בעתה ומלא
בעותי אלוה יערבוני בעותיך עמתותני והכבד מלעות
בעתתני ובעתתו רוח רעה הבהבא רוח אלהים רעה
מבעתך כולם ענין בהלה
בעט הטבעו בבוץ רגליך כמו חק מן חקק ועוד
מן עבד וענין בוץ טיט ריקק וכן בוצאתיו
אלא בכר כתבות בעמוק בוץ ובבאין העמקים שהן מלאים
לפי שזה בוץ מחולם מורה טיט וכן הגאה גמא בלא
ששרשו מן הכמולים כי כן דרך בעה בקתר קנה ובעה
הטמות הכמולים שהם מחולם
ונחי העין בשורק **בעל** את החתיר ואת הבעלים
ידוע **בעע** כי מה תקנת חנף כי יבעע
בלהבעע בעע שגאי בעע מה בעע כי בעע ברג את
אחיכו ואם בעע כי חתם דרכיך בעע בקף בסגול
איש לבעעו מקעהו בא קעך אמת בעעך והחרמתי
לי בעעם והכבד ותבעעי רעיך בעשק כולם ענין
המדה ועשק וכי ותבעעי הרגומן ואהבת רחמך
באוכלא כלומר ונתת להם בעע בקף בעשק שעשקת
החלשים בך וכי שונאי בעע שאינם רודפים אחר
תאות העולם ואהבת העטר והמעלה לא שונאים
ומרחיקין קבוץ הממון כלא כדי חיותם ואם יהיו עשירים
יתחפקו במה שחכנם הבורא ולא ידמו לקבץ עוד
ואותם האנשים הם הראויים למנותם שופטים וכן
אדל

כל כל שפל שיהיה בעיר לא יהיה כאן כשפלה אלומשלא
תשפל ולא תרד העיר מגדולתה לעולם ולא יאמר אדם
כה שם שפל כאן על השפלה שהיא העמק נקדים ובדרים
שיש להם בהמים לבנים כמו בוד וכן שוקים בדרים אמצים
ברה ברו לכם איש בחרן ועזא ולא בדה אתם לחם
ולא אכל עמוס והברה מידה והשם ויתכנו ב
בברותי לאש ומא הביאו הברה והפעל הכבד ותבדני
לחם להברות את דוד לחם וכבד אחר היו להברות למו
והוא מקור ויתכן היותו שם כמלם חמות אחות או יהיה
מקובץ מן ברה כמו מן אלה אלות וכולם הם ענין האכילה
המועטת ושל דעתי כן הוא כברת ארץ שהכף כף דמיון
ואינה שרשית ומרושו שעור מהלך ארץ מן הבקר עד
עת האכילה כי כן משערין הולכי הדרכים והגאון פעדיה
מרשו גם הכף כף הדמיון אבל פי אותו כמו לפי הענין
בלא חבר בל לחם ומזון כתבנו בשרש בר
ברח ודוד ברח וימלט כי כורח הוא ויברח יעקב
ויברחו בהחבא והפעל הכבד והוא עובר המה
הבריחו את יושבי גת כשדד אב יבריח אם ואם בריחוהו
מעלי ויבריחו את כל העמקים לא יבריחנו בן קשרת
ושם התאר בריחיה עד ענר ומא והורדתי בריחים כלם
ומא ואת כל מבריחיו בכל אגפון וכתב אחל כי מחם
יונה לברוח תרשישה כי מלמטיי הוא כורח אינו ענין
בריחה ממש כי אין בריחה ממש לא על סבת נפש אך
פי לברוח במקום הזה למהר השליחות ופי למה היה ממהר
השליחות כדי שלא יתגלו הכה אות ומופת ויהיה סבה
שישובו אנשי מנוה ותשובתם היתה גורמת כליה לישראל
וכן אמר על כן חדמתי לברח תרשישה והל יתברך שהיה
יודע מוטנו נתגלו אותם כי אין לך אות גדול מזה
שהטילוהו בים והיו הולכים אנשי האניה לטנוה וכיון
שהיו שם וראוהו שם הכירוהו ויגע הדבר אל מלך נינוה
ומיד האמינו בו כאשר העידו אנשי האניה שהם הטילוהו
בים ופי כלשון מלפני הוא כמעות המשלח וכן יצאו
מלאכים מלפני בעים יצאו קין מלפני יי ואמר דוד
ואני אברח מפניך ולא אמר מלפניך וכן פי ושתה ברח
לך אל מקומך מהר ללכת וכן יתכן לפרש לפי מרושו
יצאו מבבל ברחו מכשדים וכן ויברחו איש לשדהו
הלוים והמשוררים ועזא לברוח בתוך הקרשים
והפעל הכבד מבריח מן הקיעה אל הקיעה והשם והבריח
התיכון חמשה בריחים של לויתן כחש בריח תחר
לפי שהוא מבריח הים מן הקיעה אל הקיעה והוא משל
על המלכים התקיפים ועוד נפרשהו בשרש נחש ויש
מפרשים מזה והורדתי בריחים כולם כלומר קשורים
בבריח ברזל ועוד נפרשהו בשרש רוח
ברך ויאמר בא ברוך יי ברוך בעלי ברוכה
את

אתי ברוכים אתם ליי ברך ברוכיי כלם תאר כולא
נבנה כמו היקל ממנו והשם ברכה בקרב הארץ ברכת
יי היא תעשיר ברכות לעד פי תשיתהו כי תקדמנו ברכות
טוב ברכות שמים מעל מכות תהום רבצת תחת והפעל
הכבד ברך את אברהם בכל ובועבר ברך נאץ יי פעל עבר
גם כי יבא בסתר ובערי כמו שבארנו בחלק הדקדוק וכן
ובדך ולא אשיבנה פעל עבר גם כי פ רושו ובדך הי אתם
ולא אשיב הברכה מהם יברך את בית ישראל ברך יי
חילו ויברך ברוך אתכם מקור על משקל יסר ישרנו
ומקור במא כי ברך אברכך והנה ברכתי ברך וכן הנה
ברך לקחתי כלומר לברך אותם לקחתי ויא שהוא שם
ויברכו העם לכל האנשים המתנדבים לשבת בירושלם
ויברכו כל הקהל לייי אלהי אבותיהם ברכו מכית יי
והנפעל ונברכו בך וההתפעל והתברכו בזרעך וכל
הדומים להם ענינם ידוע ברך נבות אלהים ברך אלהים
ומת והדומים להם כנוי הקללה קח נא את ברכתי מנחתי
וכן קח נא ברכה מאת עבדך מנחה ויתכן להיות מזה
מברך און מביא המנחה וכן לשאלו לשלום ולברכו
להביאלו מנחה ואינו כן ואלותי את ברכותיכם אשר
כתב לי יונה כן הוא נכנה ממש והראיה שאמר ואלותי כי
המאלה הפך הברכה כי הברכה תוספת הטובה והמאלה
מגרעת הטובה עשו אותי ברכה פשרה ושלום כמו ויברך
יעקב את פרעה כי תמצא איש לא תברכנו והדומים להם
שהם ענין שאת שלום וכולם ענין ברכה ומה שנמצא
ממנו בענין ברכת הנברא לא יתב הוא בענין תהלה כמו
ברכוני מלאכיו ברכי נפשי את יי והדומים להם ועזא
ויברך של מרכיו ברכה לפני יי עושנו והכבד ויקראו לפנין
אברך הלף במקום הא הברך או הלף למדבר כלומר אל אחד
היה יקורא לפנו אברך ויברך הגמלים והשם תברע כל
ברך בשש נקדות על הברכים ועל השוקים וכל ברכים
תלכנה מים ויעש פנו בין ברכיו מבדוע על ברכין
ברעון על ברכיהם והוא רפה והמקורת עליו כל לשון ברכי
ברכון דגש בר מן שנים רפין ברעון על ברכיהם הוא ברך על
ברכותי ועזא הברכה העליונה יש מפרשים המעין והאמת
כי פי בריכה מים מכונסין ולא מעין וכן בדברי רז"ל הסקות
והברכות שנתמלאן מים מערב יום טוב אסור להשקות מהן
בחולו שלמועד ופי הסקות הם חריעים שאינם בנויים
באבנים והברכות הם חריעים שהם בנויים באבנים ובסיד
ומכנסין שם מי הגשמים או מכנסין שם מים אן מוש כין
להם מים מן המעין וכן ברכת השלח לגן המלך ברכות
החשבון ברכות מים ואמר שיהיה כמותם גם ברכות
יעטה מורה וכן הסה לי ברכה מארץ הנגב נתתני ואעפ
שהיש אמעה קימץ תחת ערי וכמהן רבים אוהוא ברכה ממש
ברם וכמגבי פרומים מין ממיני הבגדים החמודות יחז כז
בריקמה

הסיקר ותרגום ירושלמי תשמיטנה ונגרשתה תשמטון יתה
ותבקרון יתה" וכי בקרת שמיטה להפקר היא לפי שלא
חופשה ועל כן לא יומתו אבל הלקות יש ואל לבי הלקות
לה ולא לו לפי שאינה היה ולא אחריה משמע היא לוקה והוא
אינו לוקה ועא עאן בקר" דוע" והקבון אם יחרוש בבקר ים
ודמות בקרים חבת לו שביב והמעל הקל ממכן כי בוקר
אנכי כלומר ידעה הבקר"

בקש בקשתיו לו בקשתיהו ולא מצאתיהו יבקש
את נפשי ובקשתי מיד אויבי דוד מיד תבקשנה
קל הקוף וכן רוב הכתן בשוא הקוף קל ושלא בזכר מעלו
ממנו ויבקש הדבר המצא ותבקשי ולא תמצאי עוד והשם
ולעשות את בקשתי וכולם ענינם ידוע"

בר מה בדי ומה בר בטוכי כמו מה בני כי כן תרגם בדא
ידבן בבר בחוץ כי כן תרגם חוץ בדא אן פירושו
בתבואה כמו נשאות בר ולחם ומזון שפירושו תבואה
לשבר בר וכן היי עשת בר אא כלבר זמוצים וכלשאר
בחלין וכן פ אאזל מזה בחין בר כתוחים וכן במסורת"
חלמים אבוס בר" ופירושו באין אלמים אין אבוס בר ופי
אבוס מגורה כמו סתחו מאבוסיה ואין עומד במקום שנים
כמו תקות ענויים ואפשר שיהיה שרש זה שפירושו תבואה
בדר וכן ידבן בבר אבל שרש מה בדי בדה על כמן כמו
שרש בכי בכה"

ברד ועמדם הימן וידומן ושאר ברדים אשר יקבן
בשמות בדור מלל ובדות מכם המורדים
והמושעים בי כמו ובחרתי ולבור אתכל בה כשורק כמו
בחולם והפעל הכבד לא לגדות ולא להבר פתח כמוף פסוק
ויקרוב מהעבן הזה וישמעני לחץ בדור שפירושו מרוץ
וכן הברו החצים שפירושו מרקן החצים וכבר פרשתי
הברו החצים כשרש אבר פ אחר והבד אחר ולברד
ולבן והה תפעל יתברו ויתלבנו עם נבר תתבר עקרו
תתברר והפעל עם נבר הברו נשאי כלי ויי והתאר ובר
הייתי בעינך כשקבר באין אלמים אבוס בר לבדי ליבב
בבה בחמה והשם בבר ידי ישיבלי ואעלף בבר מיגיך
כמו הדבר שמבדדין בן הכסף מן המגים יש מפרשים מזה
יהי פשת בר בארץ כלומי שאר מעט בר ודרע ומתבארץ
וכן ובדבי לך בורית כי הליש ראויה להדגש לולי ש לא תקבל
דגש ומשפטו בדדית בפלס גמרית ולפי שהוא מסדרה
הבגד נקרא בורית ומי לי יונה כי הוא עשב שמכבסין בן
ויש מפרשים אותן כי הוא הנקרא בלערד קבון" לברם
האלהים הראוי לברם הבית הטוהר והליש דגושה בפלס
לחתם ובעבור כי הליש לא תדגש נמשך הקמץ ונתחדש
אחרון מה תמורת הדגש כמו שהיה במלת בורית אויהיה
לברם סמל עבר כל לאשר ברם הלהים משאר הבראים
לדשת ולהכיר ואעפ שאין המנהג להכתב אותיות בכולם
שהם"

שהם אותיות השמוש בפעלים העוברים הנה מצאנו להם
משמרים יכתבון עם הא השמוש ויתפרשו במקום אשר
והבית גב כמו בהכין לו דוד וכל ההקדיש שמוא הנמצאן
פה כמו שנזכרנו בחלק הדקדוק וכן יהיה הלמד בלברם
במקום לאשר ויהיה ברם מזה השרש ועקרו להדגש אן
יהיה מטחי הלמד מן ברו לבם איש"

ברא בראשית ברא אלהים ביום ברא אלהים אדם
לב טהור בראלי אלהים ורוח נכון והנפעל
ועם נברא יהלל יה ביום הבראם ביום הבראך כונכן
והולם ענין יצירה אך יש הפרש בינהם כי לשון יצירה אינו
נופל אא על דבר שיש לן ממש ועורה ומה שאמר ויוצר
רוח אדם נקרבן על יצירת כלי הגוף המקבלים כח הרוח
והם המוח והלב ולשון בריאה נופל על כל דבר ופי
דכי קעדיה כי אמרו נקרבן ללכי הבורא בורא אותה עם
שלמות עורת האדם שהש נקרבן וכל לשון בריאה הוא
התחדש הדבר ונעתו מאין ליש וכן אמר נפקוק ולבבודי
בראתיו יצרתיו אף עשיתיו תחלה בראתין הוצאתי
אותו מאין ליש ואחכ יצרתין שהעמדתין על תכונת
העורה ואחכ עשיתין שפי תקנתין כי לשון מעשה הוא
תקון הדבר והשלמתו לפכ אמר אף עשיתין ענין אחר
מה פעל הדגוש ובראתי לך שם ובראתו והיה לך תוצאתין
יד ברא בראש דרך עיר ברא עניים בדילה ובחירה
ועא ובראו אותן בחרבותם עטנו וכרת ודמהו אאזל
ללשון הערב שאמר לבריתה אברי וכן תי ויבעטון יתהון
בפיהון ויש מי שפי מזה הענין ובראת לך כלומר
שתבדות עני הישר ותבנה שם עדים לשבת וכן אם
בריאה עשן גדילה וכן בראשית ברא והנכון שיהיה ואם
בריאה עשן יצירה כי כל דבר חדש יקרא בריאה וכן בראש
ברא וכן כוראא טב שמחים כלומי מחדש דבר שפתים
שיאמי שלום שלום לרחוק ולקרוב ועא ועגלון איש
בריא מאד עשנו שמן וכן עשרה בקר בריאים
הבריאה תבחנו ובריאות בשר ואמר בשבלים
בריאות וטבות עד ההשאה כלומי מלאות וטובות"
כן שה בריה וכן שה רבה משמטן בריאה אבלבא
כדרך בעלי ההא כי כן המנהג להתערב בחי הלמד
בעלי ההא עם בעלי הלף בהדבה מקומות ומאכלן
בריאה כלומי שה בריאה והפעל הנוסף ממכן ל
להבריאכם מראשית כל מנחת ישראל לעמי הלאן
עשן שומן"

ברד וברד ברדת הער ובדד פעל עבר שהוא
חיצין קמצן וחצין מקרן מענין ברד ובדדת
שם כמו ברד ואעפ שהוא על מא והוא פעלם דבלת
ופירושו כשיבדד לא ימול הברד בעיר ולא על הזרעים
כא בערות שלא יזיק להם וכן ובשפלה תשפל העיר
הל"

ראש"ג עמ' ל
להכד
עמ' ל
שמא יג שיר ה
שמא כב שם
ראש לא
אש ב יחז כן
המתרה
משל
איוב לט
ראש מה
שם נג הל עב
מש יד
אלא כלבר זמוצים וכלשאר
בר כתוחים וכן במסורת
דהא אין
איוב לג יחז כ
קה ח
ירמ ד
ישע מט
ירמ לא
ומשלוה שם יב
שמ כב שם
ישע נב איוב יא
תל מט יד
תל עד שיר ו
תל יה ישע א
תל עב
ירמ כ
יחז ג
לברם
ישע לב
יחז כא
שמא מא
יחז לד
תל עב
ירמ כ
ישע לב
יחז לד
תל עד
ירמ לא
יחז כא
שמא מא
יחז לד
תל עד
ירמ לא
ישע מא
יחז לד
תל עד
ירמ לא
ישע מא
יחז לד
תל עד
ירמ לא
ישע

יעשרת עמד׳ ירים יעשו בת אחת ועריב חמר יעשרה
איפה׳ והקבוץ כי עשרת הבתים המר׳ יין בתים עשרים
אלף בדגש **בתל** בתולה ואיש לא ידעה הבתולות
הימות׳ והשם לא יפרד׳ לא מצאתי לבתך בתולים
ואלה בתולי בתי׳ ואבכה של בתולי אנכי ורעותי׳ ידוע
ומזה הענין קראן רבותי׳ לאדמה שלא נתרחשה מעולם
קריקע בתולה היתה שלא עבדוה מעולם ועוד אמרו ש
שמגיע לשלב אן לבתולה כך אשה שלא נעלה נקל בתולה
בתק ובתקוך בחרבותם׳ עניינו תקיעת החרב
בגוף האדם׳
בתר ואת העמור לא בתר׳ והבגד ויבתר אותם
בתוך׳ והשם על הרי בתר׳ ויתן איש בתרו
והקבוץ בתרים׳ ויעברו בין בתריו׳ ענין חלק׳

ואשר הם בן ארבע אותיות

בדלח ועינו כעין הבדלח׳ שם הבדלח ואבן השהם
והיא אבן יקרה ואומרים שהיא יהלום׳
ויש אומרים שהיא אבן לבנה עגולה שנוקבין אותה ומחברין ממנה אבנים ועושין מהם ענקין׳
אלא המעתיק המקרא למעדים מתר אותה בדיליין והמר לי החשמן תלמידי כי לא ידע מה הוא אך יראה לי שבלקרא מן בדלח בדיליין
בלעד בלעדי אחזה אחה הורני בלעדי אלהים יעבה׳ ובלעדיך לא ירים איש את ידו׳ כמו
גולת גולתי גולתך ואין תובן המלה שתאמר בלשון יחיד
כלא בלשון רבים׳ ותכנס עליה מם השמוש מבלעדי מזבח
ד׳ אלהינו׳ ואם מיסיפין מבלי המם כמו עם המם עשו
זה לתוספת באור כמו ש הכניסו אות השמוש על תוך
ויסיפין בגולתה׳ בלעדי בין אשר אכלן הנערים׳ היוד
אינה לבנוי המדבר אעפ שהיא נראית הנה מצאנו במקומות
רבים יוד הרבים נראית כמו ונקרע לו חלוני׳ והשן שת
ואורגים חוטי׳ על כל אילי ידי׳ יוער הובי׳ ושדי בשבר
והחכם ראבע פי היוד להמי בלומר אך בלעדי ליקחן והוא
מה שאכלן נערי׳
בליעל כבר כתבנו אותו בשרש בל כי היא מלה מורכבת׳
בעבע לשחין פורח אבעבעות׳ כבר בא בדרנוהו בשרש בעה׳
בעליל בעליל לארץ׳ שם מן בעל בפלס מגדיר מן שבר ופירושו אדון לארץ ועוד נמרשנו בשרש עלל׳
בקבוק ובקבוק יוצר חרש׳ הוא כלי חרש או זולתם שפיו צר ולמה נקרא בקבוק כי כאשר שותה ממנו האדם אן שופך ממנו
עשה׳

עשה בקבוק ובלשון לעז ויין וישמעאלים שמו בוקאלי
בכר ובכרים אבוסים׳ עגלות מעומים עומדים מלא ל
על האבוס תליד׳ וכן אמ׳ המתרגם ועופא
פטימא׳ והענף המסורס הוא שיתפטם ביותר׳ ובוקא
רבא מהו ובכרבורים אבוסים׳ ל ברכיה בשפל יהודה
אמר מינו בכריא׳ ובכן אמרי ענף טהור ומעולה הוא והיה בא מבכריא והיה
עולה על שלחן שלמה בכל יום׳
בכל בכל נפשו׳ בכל בכל ואמ׳ נפשו כי הנפש מעוטה בעבי הגוף׳ וכן אמרי עבי
ובכל׳ פי בכלי בכל׳ מלא בכל׳ ועץ חנית׳ פי בכל
לכרות הקנים כמו קרדום או גרזן וכיוצא בהן׳ וכן ואת
הבכל נפל אל המים׳ לל הגרזן שבורתין בו העצים׳

נשלמה אות הבית

אות הגימל

גב והיא עלתה עליהם על הגב׳ ועשית מעקה לגגך׳
את גבהן ואת קירותיו׳ והוא מבוה בלשון גבר כמו
שאמ׳ כי יפל הנופל ממנו׳ והקבוק בלשון נקבות יהיו בחצר
גבות׳ כי שליח מלך לגבות׳ כי גאה גאה׳ כי גאון המים׳
גאה כי גאה גאה׳ כי גאו המים׳ ויגאה בשחל תאודני
פי ויגבה החולי׳ ובשחל תאודני׳ ויגאה גמא׳ פי
היגדל׳ וכלם מענין גאה וגאון כי הוא הגודל והרוממות
על כל גאה ורם׳ וראה כל גאה׳ שמענו גאון מואב גא
מאד׳ והקבוק בית גאים׳ הבוז לגאיונים׳ כמו לגאים׳ ואם הוא
שתי מלות׳ ענינו מלה אחת כמו
עגלה יפסיה׳ והיוד הנראית בו למד הפעל תמורת הא של
כל גאה ורם כמו עליונים׳ לא שנשתנו תנועותיו מפני אות
הגרון׳ ובתוב הוא מלה אחת׳ והוא הענין המפורש׳ ובא
הקרי בשתי מלות להוסיף בו ענין כי גאי הוא גאים ויוסיף
מענין העיר היונה חדב היונה שהוא שנון ולא תובן איש את
עמיתו׳ ובחסרון ההא שמענו גאון מואב גא מאד׳ והשם
גאה וגאון׳ ובהראות למד הפעל בוי גאה אמיקי מגנים
גאותו וגאונו׳ ומא נכוח למד הפעל גאות לבש׳ אתה
מושל בגאות הים׳ ומא לסבי שבר גאון׳ גאון יעקב׳
בגאון גליך׳ והקמתי ביום גאונך׳ מגבי גוה כזכרנו עוד בשרש גוה
גאל גאליי עברו ישקב׳ גאל לך אתה את גאלתי׳ ובא
גאלו הקרוב אלין׳ מגאלינו הוא לפי שלקרוב
משפט הגאולה יקרא גואל׳ והפעל אוהשיעה ידו וגגאל׳
ואם

יחד מלה
ראפלד עמלה
רבלה
שוניא
יחד יין
ראפ טוב יפ
שרש
נחפלו יחמלה
מלה ראפ כ
ראפ מלא
שם
ראפ יד
ראפ טוב
תלקמ
תלקמ
שם
שם
תלקמ
שם
ראפ היוב מלא
תלקמ
תלקמ
יחד יין יחמיג
שם
שם
יחד יין
יחמיט
יחמיט
יחמיג
שם
שם
יחמיג
יחמיג
שם
שם
שם
יחמיג
יחמיג
שם
שם
שם

בדקמה או יהיה שם כולל לבגדים הנכבדים וכן פרשו אל
והביא ראיה מלשון הערב שאומר לבגדים הנאים מבדומה
בדק בדוק בדק ותמיעם הרשלח בדקים ילכו ידוע
אדם סטדה שדקת ובדקת ובהב אבן יקרה
עהובה כמו זהב ונקראת כן לפי שהיא מבהיקה כמו
הבדק למשן היה לה בדק כלומר שתהיה לה נוגה הרבה
כמראה הבדק ובדק ממרוחתן יהלך הוא להב החנית
שדומה לבדק וכן בדק חטיתך ובדק חנית ולי יונה פירש
ובדק ממרוחתן על המרה האדומה והוא כיק המרה ואת
הבדקים מין ממיני הקועים
בדש תחת הבעבוע יעלה בדוש כדוש תדהר
ותאשור מין ממיני אדר בושמבלעד והבדושים
הבעלי החיים או החיתות שהם עין כדוש ואל פירש
הגבורים אחזתם רעדה כי הגבורים והגדולים יכנה אותם
ארזים ובדושים כמו שאמר ואבדות קומת ארזיו מבחר בדושיו
בדת דהיטנו בדותים כמו בדושים זאת אות הברית
ובדית שלומי לא תמוטו ברית חדשה לבה
נברתה ברית קיים ויא כי הנן מומרת מהא כמו שבית
והאמן ובדא אותהן ואעפ שהתוב בלף עינן בדיתה
בשל כי בשל קשיר גם בשלו עצמיה והתאר בשל
מבשל במים את הזרוע בשלה והבכר ובשלו
בהם ובשלתי ואבלתי ובכלי הבקר בשלם הבשר כי בשל
להם בשלואת הבשר לא תבשל גדי ושלא נבכר פעלן
ממנו ואם בכלי נחשת בשלה אשר תבשל בו ושם
לקדרות ומבשלו עשוי מתחת הטירות אי יהיה מבשלות
מקום השאוי לבשל שם וכן הי ואחר לבשלא עביד מלרע
לגרבכיא אלה בית המבשלים פי כתי הטבחים שהין
מבשלין שם באותן הבתים ואמ בית במקום כתי ורבים
כמוהו במקרא יחיד במקום רבים וכן אמ לא תשב אשה
לי בבית דוד מלך ישראל כי קדש המה אמ בבית דוד כמו
בבתי דוד ואמ בבית דוד עד כלל ואמ כי קדש המה עד
פרט וכן אמ אשר באה אליהם ארון יי ואעפ שלא היה
הארון אלא באחד מהבתים נקדשו כל הבתים ואמ כי לא
השב שם לן אשה ובבד אחר הבשילו אשר בלוחיה והכל
עטן אחד כי בשול הפירות כמו בטול הבשר כמו שאין ראוי
לאכול הפירות קודם שיתבשלו לא שבשול הפירות הוא בשול
הטבע ובשול הבשר ובישול בו הוא בשול המעשה וכל
לשון בשול בשר הכתוב אלא נמלאתי מה שאמ שמעאגן אחר
במקרא הוא על ידי מים שעינו עלי ואין שרה ובשלת
על האש אבל אחר שמעאגן ואכלת שלכל הדעות הוא לשון עלייה
שעינו עלי והוא ובשלו את הפסח באש כמשפט שפירו
ישן ויעלו **בשם** ויקנה בשם לא בא בבשם ההוא
ואת הבשם ואת השמן ומא וקנמן בשם מחניהן
בשם טקדות ומשקל שליש אריתי מורי עם בשמי הקמון
בשמים

בשמים לאמר והוא מקובץ מאחד מה שלשה המשקלים ובאור שמל
דקדוקים תמצא בשער דקדוק השמות
בשם יען בושם כם על אין למלה הזאת חבר
ועתה לפי מקומה עמסכם והטריחכם
עלדל אן שבן מדמם וכבר התבכן כן עא בשרש בוס
בשר ויברך כל בשר ולא ישרת כל בשר שם כלל
ופירשו מזה ובשר קדש יעברו מעליך
אא שבלמקום שתמצא כל ואנשי קדש יעברו מעליך
קמוכה אל בשר הוא שם ושם מרטאך עמי ובשרי
כלל קריאטוה כלעז ולא
כאופן אחר והקבוץ בשרים
ואין דומה לן במקלא אחה עם מעמי ובשר
מבשרי ובשר כי יהיה בן
בעורן בעור הבשר הבשר העליון החיצון יקרא
עור כנגד הבשר אשר תחתיו הפנמי ויקרא גם כן
העליון בעמון בשר ודועה בו העור לבדו והוא אמרן
ובקה עצמי לבשרי לל לעורי בעבן עפר עורם על
עצמם ומה שאמ בעורי ובבשרי ובקה עצמי לל
כי שניהם העור והבשר שבו לאחד ואין בן לא העור
העליון שהעצם דבקה בן וכן יזכר העור בכלל הבשר
והעור יאכל כדי עורן כאמ בדי גופם והקבוץ חיי
בשרים לב מרפא ומבשרך לא תתעלם לל מקרובך
כי קרובן שלאדם כבשרו הוא כמו שאמ אך עצמי
ובשרי אתה ויבא לבנוי הערוה לזכר גדלי בשר
אשר בשר חמרים בשרם כי יהיה זב מבשרו דר
בשרו את זובו או החתים בשרן מזובן והנוי לערות
הנקבה דם יהיה זובה בבשרה ועא אשר בשר את
אבי רגלי מבשר ויען המבשר ויאמר כם ישראל
לפני מלשתים מבשר טוב מבשרת ציון מבשרת
ירושלם פי את יפון המבשרת ואת ירושלם הרימי
בכות קולך ובשרי ערי יהודה ואמרי הנה אלהיכם
כמבשר בשנין פי כמבשר טוב והתפעל יתבשר
אדני המלך והשם איש בשורה אתה אשר לתתי
לן בשורה פי אשר חשב שאתן לן שכר בשורה
מספר החדשות על טוב אועל רע יקרא מבשר
לפל אמ ותהלות יי יבשרן כי הם יהין חדשים בקיפור
תהלות יי ישראל הם שהתיחדן בספור תהלות יי
עד אותן הזמן כחל הבשור שם מקום ידוע אצלם
בת ואשיתהו בתה והנכון כי שרש בתה בית
בשקל קמה ונבלע הנח בדגש בקבוץ
בבחלי הבתולות עצן שממה חלמים בת יבל איפת
ידיך ובת עדן יהיה לכם מדה ידועה והיה כמדת
האיפה שכך כתיב האיפה והבת תכן אחד יהיה
אבל האיפה מדת היבש ובת מדת הלח והבת
עשירית החמר וכן האיפה כמו שאמ מעשר
החמר הבת העשירית החמר האיפה וכן אמ כי

עשרת

ולי נראה הכיא כזה השרש אונקלוס דין הרים גבעים וכמו
כתרגום בשרש גב והוא הנכון

גבע בְּגִבְעַ בְּיָמִין כשאול ובהא הנקבה גִּבְעָה
ובמקום גִּבְעַת שָׁאוּל גִּבְעַת הָעֲרָלוֹת והר
והדבות הַגְּבָעוֹת וְהַגְּבָעוֹת וגבעה כמו הר אבל אינה גמורה
כמו ההר ועוד מִגְּבָעוֹת תַּעֲשֶׂה לָהֶם הם הכובעים שמשיימן
על הראש לתפארת ועוד וַיַּעֲלוּ הַגִּבְעָה וְאֶת גִּבְעַת גִּבְעָה
הַכֶּסֶף שלשה גביעים משקדים וכמוכה אַרְבָּעָה גְבִעִים
הָאִישׁ אֲשֶׁר נִמְצָא הַגָּבִיעַ בְּיָדוֹ והוא כמוכם אבל הוא
ששוי בתבונה אחרת והוא שאמר גביעים מלאים יין וכוסות
גבר גֶּבֶר חַסְדּוֹ עַל יְרִיאָיו כדרכות אֲבִיךָ גֶּבֶרוֹ
וְהַמַּיִם גָּבְרוּ מאלות גבר כעני כעבור ההפסק
כִּי לֹא בְכֹחַ יִגְבַּר אִישׁ כי לא למי שהוא בעל עומד
יְהוּדָה גָּבַר בְּאֶחָיו גַּם הוצרך להוסיף הבית כי זולת
גָּבְרוּ חַיִל כי גַּם גֶּבֶרוֹ זה היה לו לומר גברו מפועל
בחיל וההתפעל וְאֶל שַׁדַּי הדגש או הגבירו מפעל הכתן
יִתְגַּבְּרוּ כִּשְׁעֵיהֶם כי יִתְגַּבְּרוּ והשם קול עֲנוֹת גְּבוּרָה
והיקבוץ ואם בגבורות שמים שנה אַיֵּה קִנְאָתְךָ וּגְבוּרָתֶךָ
והפעל הכבד העבר וְגִבַּרְתִּי אֶת בֵּית יְהוּדָה וְחַיָּלִים
יַגְבִּיל וְגִבַּרְתִּים בַּיָּיִן וכי וחילים יגבר אם הקדוש ברוך הוא
עדיין הבוקע בו להוסיף כח וחיל ובכל אחר וְהַגִּבּוֹר
בְּבֵית לֶחֶם לשונו גבור כולם עמן חוזק ואומץ
ונעוה והתאר הוא הֵחֵל לִהְיוֹת גִּבּוֹר בָּאָרֶץ גִּבּוֹרִים
הֵמָּה ותאר אחר הֵן גִּבּוֹר שֶׁמְּתִינְלָךְ כי אדון וראש
ולנקבה אֶמֹר לַמֶּלֶךְ וְלַגְּבִירָה הַשְׁפִּילוּ שֵׁבוּ לְעוֹלָם
אֶהְיֶה גְּבֶרֶת מַמְלָכוֹת שֵׁנִי גִּבַּרְתִּי וְנִקְרָא
הָאִישׁ גִּבּוֹר לפי שישלט גבורה על האשה דֶּרֶךְ גֶּבֶר
בְּעַלְמָה גֶּבֶר לֹא יִעְלַח בְּיָמִין כשם נקודות וכן אמר
בארבה גֶּבֶר מִקְּשָׁלָתָן יִלְבּוֹן לפי שהמשילם לאנשים
וגבורים שַׁלְּטָה גֶּבֶר מיד שו רבותי לפי שמלטול
האיש קשה מטלטול האשה ועוד נתבונן בשרש טיל
והיקבוץ הַגְּבָרִים שֶׁלְּבַד מִטֶּרֶף וּמֹאס עִם גֶּבֶר תָּמִים ומשקל
אחר עם גִּבּוֹר תָּמִים

גבש לַאֲמוֹת וְגַבִּישׁ לְאִישָׁבֵר אבן מהאבנים
היקרות ולי נראה כי בגד ממיני המדר והפסים
וְאַבְנֵי אֶלְגָּבִישׁ כי אבני ברד דומות לגביש כי הוא
שתי מלות ממקצת מסרים המדוייקים ומקצתם
ימצא מלה אחת ואשמר יתכן להתפרש שתי מלות

גד וְהַמָּן כְּזֶרַע גַּד הוא והוא כוסכרתא בלשון
רבותי וכן בערבי נקרא לכסבור ונקרא בלעז
קוריינדרי ומה שאמר כזרע גד לכן אין ממיכות המן
לגד שיהיה עינו כך מאין הגד לכן לא שהיה גרגרים
דקים כדמות גרגרי הגד אבל המן היה לבן וכן אמר
במקום האחד ועינו כעין הבדלח להודיע כי אין

ממיכותו

ממיכותו לגד בעבור עינו כאלתכונתו ועכן אחר
הָעוֹרְכִים לַגַּד שֻׁלְחָן למשל ואמר משה הכהן שהוא כוכב
עדין שיורה עלכל דבר טוב כי כן יקרא בלשון קדר ואמר
כי כמוהו בָּאֶגֶד כלומר בא מזל טוב

גדד גָּדַדוּ עַל נֶפֶשׁ צַדִּיק וּבְחַכְמֵי אִישׁ גְּדוּדִים בָּא גַּד
כלומר גודד הגדוד כי בהולדן היהלה גדוד בנים
גַּד גְּדוּד יְגוּדֶנּוּ לַעֲלוֹת לְעֵס יְגוּדֶנּוּ הנה תמורת הכפל
ועוד נתבונן בשרש גוד והתפעל וְגִית זוֹנָה יִתְגּוֹדָדוּ
יתחברו גדודים גדודים עַתָּה תִתְגּוֹדְדִי בַּת גְּדוּד לא יענה
הבנים כזה העכן הָעוֹרְכִים לַגַּד שֻׁלְחָן כלומר כמלוי כמן
שאמר הממלאים למי ממסך ועוד עַל כָּל יָדַיִם גְּדוּדוֹת
ומלתכן מסתתרת עמו כי היה לו לומר כל ידים גדודות לכך
כלא מלת כל לא שמלתכן מסתתרת עמו ומי עליכן כל
ידים גדודות וכן הנסיך כו יונתן שתרגם עליכן מישן מתחמרין
אן יהיה גדודות שם האחד ממנו גדודה כמלם חלושה
מלוכה וההתפעל ממנו וַיִּתְגַּדְּדוּ כְּמִשְׁפָּטָם עַד מָרֵנִי
תִתְגּוֹדְדִי וְלֹא יִתְגּוֹדֵד וְלֹא יִקָּרֵחַ לֹא תִתְגּוֹדְדוּ וקדושי
כַּגֵּדִים וּמִתְגּוֹדְדִים כולם עמן שריטה בבשר ומזה
העכן נַחַת גְּדוּדֶיהָ כי החרישות שיהדוש החורש בארץ
הם כמין שריטות בבשר והם העמוקים שכין תלם לתלם
כי הגבוה יקרא תלם והחרישה שהוא העמוק גדוד

גדה וַיִּשְׁלַח יְהוּדָה אֶת גְּדִי הָעִזִּים הקטן יקרא גדי
כין מן העזים כין מן הכבשים שהרי קמך גדי
לעזים ודומה כי יש גדי שאינו מן העזים ודאבעבי לא
יקרא גדי כי מהעזים ומה שאמר גדי העזים כלומר
קטן שעדין עדיין לעזים וכן שעיר עזים ואמר כי כן
נקרא בערבי גדי והיקבוץ אֶחָד נוֹשֵׂא שְׁלֹשָׁה גְּדָיִים
שְׁנֵי גְדָיֵי עִזִּים ובלשון נקבות וְדִשִׁי אֶת גְּדִיוֹתַיִךְ לא
תִבַּשֵּׁל גְּדִי בַּחֲלֵב אִמּוֹ ומה שאמר גדי הוא הדין לכל בשר
בהמה לא שדבר הכתוב בהוה ומה שמנהג העולם לאכול
כי מנהגם היה לאכול הגדיים יותר מהטלאים כאשר
מצאנו בכל מקום במקרא שבגדיי עזים אָנֹכִי אֲשַׁלֵּחַ
גְּדִי עִזִּים וְנַעֲשָׂה לְפָנֶיךָ גְּדִי עִזִּים אֶת אֲשֶׁתּוֹ בְּגְדִי
עִזִּים אחד נושא שלשה גדיים ומה שדבר על הקטן
שבבהמה לפי שאין דרך לבשל בשר בהמה גדולה בחלבכי
החלב מתבשל במהרה ולאכן הבשר לא אֹכַל בשר הקטנים
מן הבהמות שהן קרובים להתבשל ומה שאמר בחלב אמו
לפי שחלב עזים הוא המרובה וכן דבר הכתוב על הדרך כמו
שאמר ודי חלב עזים וכן בדברי רבותי דברו בהוה לפי
שהוא הנמצא יותר כמו שאמר עד לחלבה מה שעזי חולבות
מכור לך וכן דרך הכתוב לדבר על ההוה כמו שאמר ואת בת
היענה והוא הדין ליענה עצמה לא שאין מנהג העולם לאכול
אותו לא בעודו קטן שהוא רך אבל כשיגדל בשרו קשה
מאד ואין ראוי לאכלו והנקבה הקטנה יותר רך בשרה

מהגדל

ואם לא יגאל בגאלה והשם ולך הגאלה ויש ממרשים ואשר
יגאל מן הלוים אשר יקנה כלומר אם יקנה אדם מהלוים
בית עיר חומה לא יחלט לשדה מושב מישראל לא יוצא ביובל
אם לא גאלו בכתים ויש לפרש לשון גאולה לפי שאמר גאולת
עולם תהיה ללוים יכול לא דבר הכתוב לא מישראל שלקח מיד
לוי שיש ללוי לגאול לעולם אבל לוי שלקחו מלוי לא יגאל
לעולם לפי אמר ואשר יגאל מן הלוים כלומר לוי גואל מיד לוי
גאולת עולם ואם לא גאלו ויצא ממכר בית ועיר אחוזתו ביובל
ועלה הוי מוראה ונגאלה מלרע והוא נפעל עומד במה
גאלכוך לחם מגואל ושלא נזכר פועלן ויגאלו מן הלוים
והמורכב ממנו עם הנפעל נגאלו בדם והתאר גאלי הכהנה
כולם תאמי צביה וההתפעל אשר לא יתגאל בפתבם
המלך וכבר אחר וכל מלכשי אגאלתי משפטו הגאלתי
הלף תמורת הא הכנן והפעל הקל מזה הענין יגאלהו
חשך ועלמות כולם
ענין טרוף ולכלוך ומן
יגאלהו חשך ועלמות
משנן מגאלינו הוא כלומר
יהיו קרבין החשך והעלמות ומן מזה ויגאלו מן הכהנה
גאלי הכהנה והוא הפך הענין כמו מטריש ומטרש כן
גול הוא הקרוב ומגואל הוא שמתרחק מן הקרבה והמשפחה
והם מתרחקן שלא מיעון כתב היחש

הא ויכל לה בלשון וגעלה נפשי
אתכם כחלוף עין כלף כמו מתאב
אנכי כמו מתעב אנכי לפי התרגום
ופירוש רשי

גב וזה גב המזבח על גבי חדשו חורשים ונגביהן וגבה
להם וגבותם מלאות עינים או הבן או דק מי
שהבן בטוסה ויש לו חטוטרת על גבו יקרא גבן והגן מוספת
וכן הרים גבנים ההרים השפלים כי הגבן ממנו כמימות גבן
הוא שפל קצר קומה וכן ההרים השפלים נקראו גבנים ועוד
כי נכפפה קומתן ונשנו וחדדו כיום מתן תו כמו שאמר ארץ
רעשה אף שמים נטפו הרים נזלו מפני יי ואמר ויחרד כל
ההר מאד ואת גבות עיניו הגבות אשר על העינים
ויתכן להיות מזה הן גבן הן דק ותבא ירושלמי מפרש
דגבנוי חמין עיני כי שגבות עינו מכסות עינו כל כך
הם גדולות והגבן והישר עוד בעיני שעיקר כולם לשון
גבהות כי כל דבר הטוב העליונים שלו יקראו גב וכן גב
המזבח ותבנו לך גב כמו שאמר ותעש לך רמה וכן הגבן
נקרא כן לפי שדרתו כמופר הנה שבה שדרתו עליו כה
כמו גב הבהמה לפי אמר על גבי חדשו חורשים כלומר שמוני
כפוף ומדרס לפניהם וכן הרים גבנונים כי גבוהים כי ההרים
ישלהם גב גבות כאמרעם ומשפטים מכאן ומכאן ואמר
למה תר עדון הרים גבנונים כלומר אעפ שאתם גבוהים אין
הבחירה בכם כי זה ההר חמד אלהים לשבתו וכן נקרא
גבות עינים לפי שהם גב לעינים והטבון כי שרש כל לה גבב
והדגש יהיה ונמלמלות גבנונים להקל

גא ולהשוף מים מגבא כשש כנדות והקבוץ גבאים
בגאתך

מלא ה

ישע ל

בגאתיו ובגאיו מקוה מים ותרגום בור גובא

גבה לא גבה לבי ולא רמו עיני שלבן גבהא קומתן תל קמה יחז לה
כלף תמורת הא ניגבה ני צבאות ותגבהנה
ותשאנה תועבה למני ומן ותגבהנה ובא כן לזווג מ
מלת ותעשיה ואעפ כבון הוא בלשון ומן תבואנה ותב
ותבואנה והתאר השפלתי עץ גבוה ושיני גבוהים תשפלנה
אל תרבו תדברו גבוהה גבוהה כי אמרה גבוהה
ומא תועבתי כל גבה לב גבה עינים מגבה דוץ ואפשר
שהוא ממשקל גבוה לא מפני כובד קריאת ההא מפני
המקף חסרון הקבוץ מן הבית והשם עיני גבהות אדם
ומא גובה שמים ולמני כשלון גובה רוח ויבא בגבהן
והקבוץ גבהי שמים ומא אל תבט אל מראהו ואל
גבוה קומתן כשקל כגדול זרועך והפעל הנוקף מגביה
פתחו או הגבה למעלה אם תגביה כנשר כלם עינים
ידוע ומי אם תגביה כנשר את תגביה קנך כנשר או
יהיה מועל עומד וכן המגביהי לשכת והיור מוספת וכן
המשפילי

גבח גבח הוא טהור הוא בקרחתו או בגבחתו
כן רחת או בגבחת הגבחת הוא מקום שלא
היה בו שער אבל קרחת הוא שהיה בו שער ונמרט
וכן גבחת הבגד שעדין הבגד חדש ואין בו שער מפני
העדעת אבל קרחת הבגד שנמרט שער שבו מפני שנו
והעדעת בו וכן אמר התרגום בקרחתו או בגבחתו שאמר
על הבגד בשחיקותיה או בחדתותיה וכן פירשו בגמרא
בקרחתו או השחיקים בגבחתו או החדשים ושם פירשו
קרחת וגבחת הראש ואמרו איזו קרחת ואיזו גבחת
מן הקדקד שופע לאחוריו זו היא קרחת מן הקדקד
שופע לפניו זו היא גבחת

גבל לא תגיע גבול ערך וגבולה אל סעתה סביב דפ יט יחז מג
גבול האמה כלומר המסגרת סביב תהיה זרת
והקבוץ שוד ושבר בגבולך והפעל ממנו אשר גבלו
ראשונים והיגדן יגבול אותו וגם חמת תגבל בה כי
תהיה לה גבול והכבד והגבלתי את הים הגבל את ההר שמ יט שם
כי תשים גבול והתאר מגבלות תעשה אותם כפלם שם כא
הערים המבדלות והשם כלשון נקבה וקמת גבלתו ישע נח
והקבוץ גבולות ישיגון ובמא שרשות גבלות כפלם איוב לג שמ כה
עברות ויסקלו בני שלמה ובני חירום והגבלים מלא ה
הם פוקלי האבן בקן ובמדה כמו שמוסלין פנות הבית
בקן ובמדה ונותנין חוט שלקרא בסוף מדתם אן
משרטטין בשרטוטו ומשם יפקלו האבן והוא מעבין
גבול כלומר שמין גבול למדת האבן ומפרשים פירשו
גבלים אנשי גבל שהין אומני אבן וכן זקני גבל וחכמיה
הין בך מחזיקי בדקך שהיו אומני אבן יחז כז

גבן הלא כחלב תתיכני וכגבינה תקפיאני ידוע ולי איוב ו
יונה

יחז מג

יחז לה

ישע ה

שם שם יז

ישע ה

שמ א

תל קא

מש יב תל קא

יקר ז

ישע נח

ישע נח

ויעל א

ישע נח

איוב

יחז יז

ישע ל

דין תחומא והגיכול
ליין בלעא כיתא דאטבח׳
אלא לבב לגרים ממו לבב לגרים מתבוחר
בשרש בב ויש אומר שהוא ממו גא בלא
וכן במשורת גה ליתכת הא וכן פרשי
יש לפרשון ממו גא

גהה ולא יגהה מגס
מן גזור עניינו ולא ירמא וכן לב שמח ייטיב גהה
וחפרה ממנו כף הדמיון ומשמטו בגהה כי לב שמח ייטיב
לגוף כמו הרמאה ואל״ל פירשו בלא כף הדמיון וכי לב
שמח ייטיב הרמאה כלומר כי יותר תועיל הרמאה בשהחולה
יהיה לו לב שמח ומתעורר
ומתחזק וירפא במהרה יותר
ממי שיהיה לו לב עצב הנה
כי הלב השמח ייטיב הרמאה׳
אלא ודשי״ס גהה לשון נוגה
כשאדם שמח פניו מאירות
והוא אר ועגר הדין חוץ

גהר ויגהר ארצה ויגהר עליו עניין פשוט הגוף כולו
וכי ויגהר ארצה שנפל על פניו לארץ ונתפשט
כולו וכן אם התרגום וגחין
לארצא מן הולך על גחון
אלא אכל ויגהר עליו תרגומו
ואלהיה לשון עיפורת
שעניינו הולך על פניו כפשוט הגוף כולו׳

גן מן גן יגורשו מתוך ופירושו מתוך השיר יגורשו
כתרגום תוך גן ועא ושבט לגן חסר לב גוי מתי
למתים ותשימני באדון גוך כי השלכת אחרי גוך
כל חטאי וכהבלע הכח כדגש ואותי השלכת אחרי
גוך ותשליכי אותי אחרי גוך וישליכו את תורתך
אחרי גום כמו גוף ונכנסה בו ה״א הנקבה שלך מיצא
מגוה ויתכן שההא שרש ואינה לנקבה והכי עתיד לבאר׳

גוב יעבר גבי וטפסריך בגוב גבי באו בסימן
אחד מסימני הרבים ואין וקרעלו חלוני והשופי
שת על כל אגלי ידי ואורגים חורי בכולם נפלה מהם
מם הרבים המשק גבים שקר כבן עניין כולם ארבה
כתרגום ארבה גובא ועא שאה הנחל הזה גבים גבים
באו על גבים לא מצאו מים חפירות חפירות במין בורות
ותרגום בור גובא וכן ויסכן את הבית גבים כלומר שעשה
קרון במין בורות שהין הלוחות חקוקים על תבנית הבורות
ויה וטללית ביתא בהתוכן ולא ידעתי מה הוא הינתין
והמכון בעיטי כי פי גבים עלעות כי עלעות הבהמה יקראו
גב כמו שאמרו של גבי בהמה וכן עלעות האדם כשהוא
כפוף כמו שאמר על גבי חרשו חורשים ועמנו כי קרה
הבית בעלעות כלומר בעלעות כרשים כמו שאמר יושבי
הגבים מרושו בקעות׳

גוד יגדרנו והוא יגד שקב כבר זכרנו אותם שהם
עניין גדוד ואעם שאינם משרשן ויהיה גוד וגדד
בעניין אחד וכמוהם רבים ואולם גם הם משרש גדוד
ויהיה הנה תמורת אות הכפל וישלמשם עניין כריתה
מלשון ארמי גדו אילנא׳

גוה כי השפילו ואמור גוה תבכה נפשי מסתר גוה
ונגה מעבר יבשה כמו גאה והלף מומרת מין
שלך

שלך ויצא מגוה כי רצו מגוף ואפשר להיות מגה השרש
גוי בעבור למתים ותשימני בחרון גוך וכלם שזכרנו בשרש
גן וכשכתבה כתוב יחסר הומרה ההא למד המעל
כיוד ואמרו כי מגוית הבדיה הדבש ומגיהו בחדשיש
כלתי אם גויתיכם ואת גוית שאול ואת גוית כמן
את גוותיהם כשן גופת גופתיכם׳

גוז כי גז חיש ונעשה קמוץ במוקם שב ולא היה מין
גזז היה פתורן והוא מעל עושר והיוצא ינגז
שלוים ינגז את לאמו אתה גוזי והוא תאר כמלכים
טובי כולם עשן הסרת הדבר ממקומו וגזרה׳

גוח כי אתה גוחי מבטן תאר כמלם גוזי ועניינו
מוציאי מבטן והכבד כי יגיחו ירדן אל כיהן
כי יוציא מגה ממקומו מוציא ויא שהוא כורד יוצא
ממקומו בגיחו מרחם יצא בצאתו ותנח בגהרותיך
ותוציא ויהיה מבטן הקל כמלם ותנח התבה או מבטן
הנוסף כמלם וירח יי׳ ואפשר כי מהענין הזה יקרא
גיחון לפי שהוא יוצא ומתפשט הרבה כי הוא נהר גדול
כמו שאמר הסבב את כל ארץ כוש ואל״ל כתב כי הוא
יאור מעורים ונקרא גיחון לפי שיוצא ומשקה האדמה
והקמוך לירושלם נקרא גב גיחון ואעפ שהוא קטן
והוא הנקרא שילוח כי כן הי והורדתם אותו אל גיחון
לשילוחא ואפשר שנקרא גיחון לפי שהוא יוצא אל
הגבות להשקותם חולי וגוחי את עון פלדה׳
עמנו והאמרו וקם הוא מהענין הראשון כי האמה הרעה המשיחה׳

גוי גוי אחד בארץ ויתר גויי יחלום יור הכנוי
חסרה מהמכתב ונשארה במבטא גוים רבים
ויאמר יי׳ לה שני גוים בבטנך לשמוח משחת גוך
ומשבלת גויך וגויך לא תכשלי עוד כולם נפלה
יור הרבים מהמכתב ונשארה במבטא וכן פלהי
גויי הארעות חסרה יור הרבים ונשארה במבטא׳
ואמרו על קבוץ הארבה כי גוי עלה על ארצי ורבותי יראו
הרגילו בלשונם לקרא לאיש אחר שאינו מישראל גוי
והיה ההרגל הזה אצלם לפי שמצל איש שהין רועים
לבקר שאינו מישראל כן מגוי אחר ולא נתברר אצלם
מאיזה גוי הוא אם אדומי או ישמעאל ומשאר האומות
לפי הין אומר גוי כלומר שהבוא מגוי אחר שאינו מישראל׳
ולזה אמרו גוי כופל על איש אחד כאשר אמר הגוי גם
צדיק תהלך והישר בעיני כי בעבור עמון אמר כי היה קצף
יי׳ עליו ועל עמו וכן אמר כי הבאת עלי ועל ממלכתי
חטאה גדולה ועוד וירפא אלהים את אבי מלך ואת אשתו
ואמהותיו ולדון הנה ברור כי לא ליקח אבימלך לכדן׳

גול וגלתי כי ירושלם והמעל הכבד מיל יגיל אבי צריך
ובמקרי עליו יגיל גלי מאד בת עיון והוא מלרע׳
וגילו ברעדה חבל נפטי ויגל כבודי ואתה תגיל ביני
מקדוש

אלא לבב לגרים ממו לבב לגרים מתבוחר
בשרש בב ויש אומר שהוא ממו גא בלא
וכן במשורת גה ליתכת הא וכן פרשי
יש לפרשון ממו גא

מעל כ״ם

יהיה לו לב שמח ומתעורר
ומתחזק וירפא במהרה יותר
ממי שיהיה לו לב עצב הנה
כי הלב השמח ייטיב הרמאה׳

אלא ודשי״ס גהה לשון נוגה
כשאדם שמח פניו מאירות
והוא אר ועגר הדין חוץ

אל״ל אל״ל

אל״ל

אל״ל

מהזכר לסבב אמ בת. ודשל דרשן כי לפב אמ בחלב אמן מי שיש
לו חלב אם יעא שוף שאין לו חלב אם כי אסור בשר שוף בחלב
אינו מן התורה לא מדברי סופרים. הנה מלא שלבל גדותין.
והלך שלבל גדותין על כל שפתן שפחומפה. וכתב ר
יעקב בן לעזר אשר בתוך התחל הגד ואל יעבר. הוא אחד
מן גדותין ויונתן תרגם דבגן בחלא דבשבט גד.

גדל מה גדלו מעשיך יי. אי אלהי גדלת. באשר גדלה
מעשיך. ויגדל המלך שלמה. כן הבטא אגדל ממך
פי בדבר הבטא כי גם הוא עומד ואינו יועא כאשר כתב ר
יונה. וילך הלוך וגדל. הוא מקור אותאר בעבן פועל. וה
והתפעל והתגדלתי והתקדשתי. כי על כל יתגדל. והפעל
הכבד גדל המלך אחשורוש. אחל גדלך. עבן לה וכל
הדומים להם יקר וחשיבות. ויגדל הילד. ויגדלו הנערים.
עבנם והדומה להם תוספת השבים. גם האיש משה גדול
מאד ביקר וחשיבות. אחי יפת הגדול. כשעם וכן פירשוהו
רז"ל כי יפת גדול שבאחיו היה בשנים. את שני המאורות
הגדולים. גדולים באורה. אשה גדולה חשובה ונכבדת.
המעות הגדולות. גדולות במלא. ושהתאר במלא הולך וגדל
וטוב. והקבוץ גדלי בשר. כמלא זקני מואב. והשם על
פי גדל. כגדל חסדך. את כבודו ואת גדלו. ובשורק
הללוהו ברוב גדלו. ומלא לבי הגדולה והגבורה ולגדלתו
אין חקר. ומלא כגדל זרועך. ועל עבן התרבות כי מעערי
גדלת כאב. והוא עומד ופי גדל עמי. והוא שב אל היתום
שזכר למעלה. וכן ומבטן אמי אנחנה שב אל האמנה
ומה שאמ ומבטן אמי הוא דרך הפלבה כמו כעודך עד
היום הזה ואולהו. ור יונה כתב כי גדלני עובר. והפעל
הכבד בתוספת ורבי עבן ותרבי ותגדלי. והכבד הגדיל
יך לעשות עם אלה. ועשה כרעונו והגדיל. ואל תגדל
פיך המגדילים עלי. חרפואת עמי ויגדילו על גבולם
ויגדילו על עם יי צבאות. כי יגדילו פיהם הגדיל עלי עקב
ויעפיד הענים הגדיל. כי הגדיל לעשות כוח וגבורה. עד
דוד הגדיל. כי הגדיל להבות. מגדיל ישועות מלכו.
והתאר מגדול ישועות מלכו. והפעל הרגוש מים גדלוהו.
ונגשם יגדל. גדל מרע שער ראשו. חיל גדול מאד. רל
רוב המבן. וכן ויזכרו כיום ההוא ובחים גדולים. כי
הלשון הזה משמשין בן בכל עבן הרבוי כן כעבן האיכות
כן כעבן הכמות. ויבן מגדל בתוכו. במגדל דוד צוארך.
אחתן את המגדל הזה. ובחולם ממגדל עזה. הוא הבית
הגבוה והגדול. והקבוץ בעבול מגדלים. ובלשון נקבות
ומגדלותיך יתוץ. מגדלות מרקחים. הפרחים שגדלו בשלחם
גדילים מעשה שרשרות. תרג מעשה עבות עובד גדילו.
גדילים תעשה לך. הציציות התלויות בבגד שאינם ארוגים
יקראו גדילים. ועבן הפסוק על הציצית אשר עונו במקום
אחד ומה שאמ הוה בלשון גדיל ושם בלשון ציצית כי

מצות

מצות ציצית להיות שליש גדיל ושני שלישי עכף.

גדע גדע בחרי אף. וגדעתי את זרועך. ומי יקומה
גדועים. והנפעל כגדעה חרון. כגדעה חרון
מואב. והפעל הכבד ואשיליהם
תגדעון. וכל קרני רשעים אגדע. הל עה
ושלא נזכר פועלן ממנו. שקמים
גדעון פולם עבן כריתה.

גדף את מי חרפת וגדפת. את יי הוא מגדף. והשם גדוף
והקבוץ וישראל לגדופים. וגדפי בני שמון. ובהא
הכיקבה גדופה. והקבוץ ומגדופותם אל תחנתן. ומלא חרפה
וגדופה. בפלם ענות חלושה. חרפה והגדוף עבן אחד הם.

גדר גדר דרכי בגזית. גדר בעדי ולא אצא. אדחי
גדר ולא אעבור. ולגדרים ולחוצבי האבן.
וגדרתי את גדרה. ותגדרו גדר עליית ישראל. והשם
אשר לוקח הפעל ממנו גדר מזה. וגדר מזה. פרוץ
גדרו. גדר הדחוניה. והקבוץ למה פרצתם גדריה.
יום לבנות גדריך. והשם כלשון נקבה המה הגדרים
ויושבי בשעים וגדרה. כלומ הין ישבים במקום הטעים
שהין נוטעים הנטעים ועושים הגדרות. ומלא לשם
נקבה המגדרת חגיגה. והקבוץ והתשוטטנה בגדרות.
החונים בגדרות. פרצתי כל גדרותין. ומלא וגדר אבנין
בהרבה בשם נקודות. אן הוא המשקל הראשון בעמון
לא שנשתנה. כן בממיכות כמו גזל כתף עבן הכל קתימה
וקבורה. וכל כותל העשוי לגבות ולהרמים וכל כותל
שאין כבן חזק בכבן הבתים והחומות יקרא גדר
וכן גדר החצר. וכן נאמר
למגדרה ולסתימה שעושין
למרבצן הצאן גדרות צאן. מד לג
נבנה למקנכו. וגדרות שם
לצאנכם. והוא הנאמר
בדברי רז"ל דיר כא מרם בכבעות לדיר להתעשר. ורש"י
פי מזה והתשוטטה בגדרות כלומ התעוללה בזבל
גדרות צאן דרך בזיון. ויונתן תרגם ויתחממן בסיען.

גדש מגדיש ועד קמה. ובאבלדיש. התבואה
אחר שנקצרה בשהיא עבודה בגרן נקראת
גדיש ומזה אל"ז למלוי המדה על שטה כל המדות
שהין במקדש הין בגדשות. אין מוחקין סמקום שגודשין.
ועל גדיש ישקוד. פי ימהר להאסף לקברות. כמו איוב כא
הגדיש שאוספין אותן בזמנן אחר שנבשלכן הוא
יאסף בזמנו. ורבי האיי ז"ל פי גדיש הקובה שהיא
עשויה על הקבר ממנהג ארץ ישמעאל. ופה פי כמו
שאמ"ה בתוב למעלה והוא לקברות יובל. והקובה
היא עשויה כמו הגדיש.

גה גה גבול אשר
תתגבלו את הארץ. כמו
זה וכן תרגם יונתן

דין

גזם יתר הגזם הוא מין ארבה

גזע מגזע ישי כמשל כל שלש בארץ גזעם
ובעמר ימות גזעו העץ הנקטף ושרשו נשאר
בארץ יקרא גזע וכן ארזל גזעו מחליף וכן אמרו
העולה מן הגזע שלו מן השרשים של בעל הבית פי כל
גוף האילן מן הארץ ולמעלה והעצים העולים ממנו
הן שלוקחין והשרשין הם הטמונין תחת הארץ העולה
מהם שלבעל הבית **גזר** גזר מאבלה עצן לגוזר
ים לגזרים גזרו את הילד החי ויגזרו
הנעים והנפעלים נגזר מארץ חיים והמה מידך
נגזרו והשם כין הגזרים האלה והגזרה והגזרה ענין
כריתה וחתוך וכי והגזרה והבצה הלשנה הגזורה
מהבית וכן אל מט הגזרה אשר על אחריה ואת הגזרה
בעורתה וכן מפיר גזרתם הלומ כאו נחתכו מן הסעיר
לרוב זכותם וכן אל ארץ גזרה שנכרתה מן הישוב
ומן הנמוחים ובמגזרות הבדל הם המשחרות שחותכין
בהם הנעים שיהא כליגז או הדומה להם מכלי הברזל
החותכים ואמר על דבר החזק שלא ישוב אחור ותגזר
אמר ויקם לך ויגזור עליומין והנפעל אשר נגזר עליה
כלומ נחתך הדבר שלא ישוב עוד אחור ולי יונה פי א
פי הגזרה אשר על אחריה החתוך כלומר שנחתכה
ונחלקה מושבות לישראל ולכהנים וללוים

גחל כי גחלים אתה רואה על ראשו הגימל בסגול
והסמוך בפתח גחלי רתמים אוהוא מא כמלם
נחלי ועם הסגול וגם אפיתי על גחלין והאחד
מן גחלים גחל כמלם מחם ונכנסה עליו תון הנקבה
אין גחלת לחמם וכבו את גחלתי

גחן כל הולך על גחון על גחונך תלך אמר בן
התרג על מעוהי על מערך תזיל כלומ שהולך
מקשבב ארמה על בטנו אא כי לא נקרא גחון כיון בטנם
ודומה לזה מה שאר כל שלשרעים ולא שאר בעלי חיים
אתתך נוצא גחין ולחוש לה גיא כל גיא יגשא
כמשל והשאר כעירי והלשון נקבה גיא
גדולה מאד ומא ונשב אא ט מתיבין מלא לף במסורת
בגיא ובלא לף והבי וכל ג כן הנוסחן וגם הסגי הנם
בימו ובין הגבי והקבוץ החשרי כן והתובים שתי מלות
עד נקבות גבעותיך והכר שאלתי בספר התשבי למה
וגאותיך וכיון גראית אם נגלין לקרא אותן גיהנם
לאמיקים ולגיאיות בתחתון ולא נמצא
עמקים עמוק עמקים במקרא כיון בחולם אבל בסקוק
והיון הגראית כמלת תשלג מלמון מתורגם גיהנם
כיון סתב הגימל בשבא וחסר
יוד והכון קמוצה

ולגיאיות כין הגימל והלף ממון שנסתרה כמלת גיא יגשא
והיון הגראית כמלת תמורת הא הטקסה
כי הנמרד מן גאיות בדה לרבות המורה
ההא כיון ונאמר
ואעפ שישלמו כי מלכותם מקובץ מן מלכות נלא מן
מלוכה כמו שמנבכו חלק הדקדוק כשער השמות
והוא הנכון ומזה הענין אשר שלראש גיא שמים
כל אשר על ראש הלומי יין שהוא גיא שמים דמה הראש
שלהם לרוב התענגם והתעדנם ויעקת השמן המבושם
על ראשם תמיד עד שהוא נגר כמים הנגרים בנחל ונמוא
וכן כי לי יונה **גיד** את גיד הנשה גידי כחרין ישוקנו
והנה עליהם גידים ובעצמות וגידים תסוכבני
ידוע וגיד בדגל עדכך שכתב כדגלל שש גידים כעוקה אמרן
גיל מן הילדים אשר בגילכם כדמותכם וכן ארזל
אחיו שלראש וכן גילו שלראש כלומ דומה לו
גיף יגיפו הדלתות יסגרו וכן תרג וסגרת הדלת ותגיפין
דשא ונראה מדבר ארזל שי הגפת הדלתות הוא
סגירה לבד כלתי נשלה מנעול שאמרו ושחטו פתח
אהל מועד בזמן שהוא פתוח ולא בזמן שהוא נעול
פשיטא מוקף בנעול דמי ולקן מאי אר זירא הוא עצמו
אין נשחה אלא לפתח הפתוח

גיר כאבני גיר מנופצות עמנו מיד ובארמית על
גירא דיכתל היכלא

גלל ונגללו את האבן גל עליך דרכך גולו אבנים
גדולות חל פי המערה והתאר גול חליני ימלטהו
כמלם לחם חום כל מי שמקבב דרכין לא יי יפלטהו
גלילי זהב על גלילי כסף עמן מכוב ומהמנו נקראו השורים
גלגלים בכפל הסא שהם סובבים העולם תמיד להם קורא
הגלגל יאל ויעבור כגלגל הדלת האחת גלילים עשויה
עמודים עגולים וכן גלילי זהב גלילי כסף והלעמן מכוב
וכן נקראת האבנת מגלה לפי שגוללין אותה מגלה עפה
ונקרא הדומן והמוהה גלל לפי שהוא מתגלגל בגללו לבמה
יאבד כאשר יבער הגלל בגללי עצת האדם ולחמם
בגללים ומזה סראו העלמים גלולים לזלתם ולטנופם
ודזל מ גלל זה השן שאמרו ובער את השן והא כאשר
יבער הגלל ונקרא השן גלל לפי שהוא חמוה לאבן גלל שהיא
האבן הנקראת בארמי וכלעז מרמרא ונקראת גלל כמון
שאמ גרבכין די אבן גלל וכן הקש והגבבה נקרא גלגל
נמסר שהוא מתגלגל מדוב קלותן שיתמון בגלגל כקש
לפני רוח ובגלגל [illegible] וכן נקרא הראש גלגלת
לסבובו עמוד בגלגלת ואת גלגלתו תקשו וכמסלגם
הסא כגלגל וכגלגלת כמון שנכפל כיקדקן שהוא מקן אדד
וכן נקראת חמור המסבב לסבובו גל אבנים עד בגל הדרך
והעד והראיה שנקרא גלל הכורן לרכים מזבחתם
כגלים

ולגיאיות תמורת האלף הכתוב כמלת ונשב כגיא ואלף
תמורת היון הגראית בו ומשמעו המלה ולגיאיות אין
נאמר כי היון הגראית בנשב כגיא היא הנסתרת כמלת
ולגיאיות

בקדוש ישראל תתהלל. ונפשי בגילבון תישיש. והשם
השמחים אלי גיל. אל [illegible] גיל בשמים.
כי אין לך לשמוח לשם [illegible] עמים כי הם
לא עשונו לה׳ היהם ואחרי [illegible] הבקרה
כי הנני בורא את ירושלם [illegible] ושוש. וכדין
תמורת ההא אף גילת ורנן. כולם עטן שמחה וששון
ויש מפרשים והמרין עליו [illegible] יאכלו ואין עורך דין
הוא כמשמעו מעטן שמחה וכך הוא הפירוש כי אכל
עליו [illegible] והמרין שעליו גילו קודם זה ועתה יאכלו עליו.

גוע לא גוע בעונו כי לא גועלדרו. הן גועבו אבדנו.
כל אשר בארץ יגוע. עני אני וגועי מנעורי.
ויגוע ויאסף אל עמיו. והמקור בגוע אחיכו לבני יי.
כמלך כשכב אדני המלך. ומקור אחר האם תמונו לגוע.
עטן גוישה מיתה קלה שאינה באריכות חולי.

גוף את גופת שאול ואת גופות בניו התין לקבר.
ונבלע הכח בדגש אא ורגל שמשון בלשון
והכהן בלשון זכר במלרת רבים גופים.
אם בגופו יבא בגופו יצא כמו
בגופו. ונבלע הכח בדגש כמו ופטורי יעיים לל אם
בגופו לבדו יבא שלא בא גוף אחר עמו שהוא חשתן

גור וגר זאב עם כבש. עם לבן גרתי ואחל עד
עתה. יגורו בך נדחי. גור בארץ הזאת. מי
יגור באהליך. ושאלה אשה מטבתה ומגרת ביתה.
גרים יאכלו. כי אותם שיבואו לגור יאכלו. ויש לפרש
גרים יאכלו כמו אא כי אותיות גיכרן מתחלפים
ריים שפירושו אבל לדעת ראב״ע שאין מתחלפים
כטים. פרץ בחל רק יהוא״
משם בר. כי ממקום שהיו גרים שם המים יצאו. והשם
בגרות במקום. ומלא רעות במגורים בקרבם. שדיר
כמגורין. ימי שני מגורי. כולם בשורק. והתפעל
מגור מתגורר. אשר אני מתגורר עמה עטן דירה.
והתאר מיגר יהיה דרכך. כי גרים הייתם. ובין גרו.
כי שכינו הגר אעלו לגר אשר בשעריך. הוא הנברי
הגר באי שקבל עליו שלא לעבוד עז. וכן ומאבר
לגר תועבה. וכן כלגר שהזהירה תורה שהוא גר
באי הוא שקבל עליו שלא לעבוד עז ויש מהם
שנתגיר מכל ושנתיהד והוא הגר שהזהירה תו על
עטן המצות כמו האזרח והגר. ולגר ולאזרח הארץ
והגר הגר בתוככם לא יאכל דם. ועטן שני לא תגורו
מפני איש. יגורו שכן שמרון. גרו לכם מפני חרב.
לולי כעס אויב אגור. והמתרגם תרג אותו מן אגרה
בקעיר. והשם ומגורתם אביה לקם בשורק. מגורת
רשע היא תבואנו בחולם. כי אם מגור משכיב בחולם.
מגור אל חרב הין את עמו. מגורי משביב בשורק

עטן

ענטן פחד. וכי מגורי אל חרב. פחדי חרב הין לעמר.
ועטן שלישי יגורון עלי עזים. יגורו יעמומו. הן גר יגור
אם מאותי מי גר אתך. ויש לפרש מזה יגורו שכן
שומרון. אה הם עומדים והעוברים בליום יגורו.
מלחמות. ובחולם יגורהו בחרמו. והתפעל על
רגן ותירוש יתגורדו. עטן אמיסה וקבוץ. וכי מי גר
אתך מי שיתקבץ עמך להלחם והוא אומ׳ זה שלגוב
ומגוב. עליך יפול כמו שב עלין במקום אחר שלהרי
ושדשל תפול. והשם העוד הזרע במגורה. ויתכן
לפרש מזה כי דעות במגורים. כלומ׳ במקום שנתקבצים
שם. ובתוספת שט ממין הרקן מגורות בשורק.
ואאזל כתב כי המם הראשונה לשמוש לפה נדגשה המם
השטה ופתח המם מקום חדש כמו למבראשונה.
עטנו מקום אמיפת התבואה. ויש לפרש מזה מער
מתגורר וכן תי עלעול מתכנש. ואמ׳ בן המסרה
ב בתרי לישני. וכי העוד הזרע במגורה דרך שאה
כלומ׳ ישלכם עוד זרע במגורה שתשענו עלין אין
לכם כא הזרוע בארץ לפה עריכים אתם ל ברכתי ואם
תחלו בטן הבית תכירו מיד ברכתי שא שלח לכם בזרוע
ומפרי העץ. ודבי שלמה כי עדיין לא זרעתם בשנה
זו כי הזרע עדיין במגורה והאילנות עדיין לא חבטו
פירותיהן ומעתה תזרעו בזמן ברכה כי בטן הבית
יבא ברכה כמעשה ידיכם. גור אריה יהודה. בתוך
כפירים רבתה גוריה. הייקן גוריהן בת עמי. ובחולם
נעירן הגורי אריות. ולטן מות בדי גורותינו. בני החיות
בעורם קטנים יקראו גורים.

גוש לבש בשריר בשר וגוש עפר. חתיכת עפר איוב ז׳
ודומה לו בדברי רבותינו שנשקרו בגושיהן.

גזז לגזז את צאנו. ועתה שמעתי מגזרים לך.
גזי כזרך. ויקרע את מעילו. ובחולם
והנפעל וכן נגוזו ועבר. כלומ׳ נכרתו. והשם ידך המטר
על גז. הרשא שנקיר ונשארו שרשין ועוד יצמח
עם המטר. וכן אחר גזי המלך. וכן העמר שגוזזין
מן הצאן. גז צאנך. ויקץ על מן הגזה. את פת הגזר
ומן השרש הזה והשטן הזה גזית ומשפטו להיות גזות
בדגש וכא הכח תמורת הדגש כמשפט. אבני גזית.
לא תבנה אתהן גזית. כי אבני כריתה כלומ׳ אבנים שמה
נפסלות. **גזל** והשיב את הגזלה אשר בגזל.
אשר גזלו. עבד אביהלך. פן תגזול ארת
בנותיך מעמי. והנעל וגזלה שדה. והשם
בתשומת יד או בגזל. והמוך בגזל אחו. אם עושק
רש וגזל משפט וצדקה. כחמש נקרשת שבשם ידוע.
ועלה חמר וגזל הוא בן היונה. ומ׳ גזל מעניכם
העוף הקטן כמו של גזלין. יחוף לפי שלא יעטר ליקרבן
מן היונים כא הקטנים.

וכן יקראו האדם הדר מאין חכמה גולם כאמרם שבעה דברים בגולם ושבעה בחכם

גלע וְלִמְבִי הִתְגַּלָּע הָרִיב נִטּוּשׁ׳ וְכָל אֱוִיל יִתְגַּלָּע׳ בְּכָל תְּשִׁיָּה יִתְגַּלָּע׳ יִתְעָרֵב׳

גלש שֶׁבְּלְשׁוֹן מֶהֱר גְּלָעֶד׳ לְיוֹנָה

אמ׳ ודשי מ׳ שהוא כמו התגלה לשון גלוי בלי דאייה ואומר אע שיש לדמות לו מדעתן העין המקום הוא כמו שאמרש שם ויא שהוא כמו התגעל בהמוך אותיות לשון וגעלה נפשי וס׳ בכל תעשיה יתעב וישנא״

מלשון גמי כמבי ולל מ׳ עשוין מן הגמי מטנות קטנות וזומתן אותן בזמת שלא ישתו בהם המים והם יצלם על פני המים״

גמד גֹּמֶד אֲרֻכָּתוֹ אמת הזרוע׳

אמ׳ ודשי מ׳ בלשון אשכנז דומאלנא ביש״ל אשכרי אחד והוא אמלו דוים אלן ב מלותיהוא לא יכין לדסר כן ואמ׳

והמאר וַגַּדִּים בְּמִגְדָּלֶיךָ דומאלנא וכן יראה לו במלות אחדות הַיָּן פירושן נגסים כפירושן על המקרא בלשון אשכנז אנשי מדה קערה״ שלא ביטה אותם כהובן״

גמה מְגַמַּת פְּנֵיהֶם קְדִימָה כמו פניהם וכן תרגם מקיל מכיהון דמן לדוח קדומא וכר כתבנהון עם האלף

גמל כִּי גָמַל עָלַי אֲשֶׁר גָּמַלְתָּ מֵרַחֲמָיו אֲשֶׁר גָּמַלְנוּ אוֹתוֹ גְּמוּל שֶׁל עֲבָדֶיךָ אֲחִיהָ אֲשֶׁרִי שֶׁשִּׁלַּם לָךְ אֶת גְּמוּלֶךָ שֶׁגָּמַלְתָּ לָנוּ שעשה התחלת הטובה אז הרעה וישלם השבת הטובה אז הרעה יִגְמְלֵנִי גְּדָלָיו׳ והשם הַגָּמוּל אַתָּה מְשַׁלֵּם׳ ועם הא הנקבה וְלָמָה יִגָּמֵל הַמֶּלֶךְ הַגְּמוּלָה הַזֹּאת׳ ומא תגמול שֶׁל תַּגְמוּלוֹהִי עָלַי והוא כמו הגמולין וכא כהא יוד שי׳ האדמית עלוהי ידוהי ועא וַיִּגְדַּל הַיֶּלֶד וַיִּגָּמַל נשלמה יטקנו׳ וכן עַד יִגְמֹל הַנַּעַר והפעל היקל ממנו בַּאֲשֶׁר גָּמְלָתוּ גְּמוּלֵי רוֹעֲדָיו גְּמוּלֵי מֵחֲלָב שבי עַד גָּמְלָךְ אוֹתוֹ וכן להשלמות כשול הטירות וַיִּגְמוֹל שִׁבְעִים׳ ובקר גּוֹמֵל אֶת הַגָּמָל בימעלה בָּרָה הוא׳ וגמליהם נשאים גְּמַלִּים מֵינִיקוֹת׳ ידועי

גמץ חוֹמֶר גּוּמְצָן בן יכול שתבה בן הוץ עם הדגש תרגום אל אמ׳ ויש מהן מתרגלין מלעא בכפיג הטחת הגדול לבן האותיות מתחלפין בן כזן קומצא׳ והקוף והגימל ממוצא אחד הם״

גמר גָּמַר אָמַר לְדוֹר וָדוֹר׳ גִּמְרָה חָסִיד׳ שגן כליון והשלמה׳ ואשר הוא מעל יוצא לָאֵל גּוֹמֵר עָלַי׳ משלים חסדו׳ וכן גָּמַר בַּעֲדִי׳ ישלים טובן בעדי ויש מפרשים גָּמַר נָא רֶעַ רְשָׁעִים׳ יוצא כלומ׳ הרע שעושים הרשעים יגמר אותם ויכלם׳ ויתכן היותו פועל שגמר שלומר שיכלה ויקור רע הרשעים״

גן גַּן בְּעֵדֶן מִקֶּדֶם גַּן נָעוּל אֲחוֹתִי כַּלָּה׳ גַּנִּי בְּגַן עֵדֶן לַעֲבֹדָה וְלִשְׁמֹרָה׳ ולשון רבים מַעְיַן גַּנִּים״ לרעות בגנים׳ וכא כלשון נקבה וּכְגַנָּה זְרוּעָה תַּצְמִיחַ אֶל גִּנַּת אֱגוֹז יָרַדְתִּי׳ ולשון רבות בְּגַנּוֹת עַלֵּי גָהָר׳ וְכִמְעוֹן גַּנּוֹת וְאָכְלוּ אֶת פִּרְיָהֶן׳ עֲשׂוּ גַּנּוֹת וַאֲכַלוּ אֶת פִּרְיָהֶם״ והנמון שרשם גנן והדגש מוכיח״

גנן וַגְנוֹתַי שֶׁל הָעִיר הַזֹּאת גָּנוֹן וְהִיעִיל׳ והמעל הכבד כֵּן יָגֵן׳ והשם מָגֵן גִּבּוֹרֵיהוּ מְאָתָּם׳ אֶלֶף הַמָּגֵן תָּלוּי עָלָיו׳ שֶׁלֶשׁ מֵאוֹת זָהָב יִכְלֶה שֶׁל הַמָּגֵן הָאֶחָת״ והקבוץ ושלש מאות מגנים זהב שחוטו ובלשון נקבות אֶת הַקַּנִּים וְאֶת הַמַּזְרָקוֹת׳ שלכן יקרא מגן לפי שהוא מגן על משאו שמסתיר אותו שאתה לנו מגן וסתרה ראה בעוניכן ולחיינו׳ וכן יקראו גרולי העם לפי

שהם

וכן יקראו האדם הדר מאין חכמה גולם כאמרם שבעה דברים בגולם ושבעה בחכם״

גלע וְלִמְבִי הִתְגַּלָּע הָרִיב נִטּוּשׁ׳ וְכָל אֱוִיל יִתְגַּלָּע׳ בְּכָל תְּשִׁיָּה יִתְגַּלָּע׳ יִתְעָרֵב׳

גלש שֶׁבְּלְשׁוֹן מֶהֱר גְּלָעֶד׳ לְיוֹנָה

אמ׳ ודשי מ׳ שהוא כמו התגלה לשון גלוי בלי דאייה ואומר אע שיש לדמות לו מדעתן העין המקום הוא כמו שאמרש שם ויא שהוא כמו התגעל בהמוך אותיות לשון וגעלה נפשי וס׳ בכל תעשיה יתעב וישנא״

פירשו השמימו לקוח מלשון הערב שקורין לשחר גולש ויתכן לפרשו מענין גבח הוא שאמרו התרגום גלוש הוא וכן מ׳ אהל שנמדטו ונמדקן בינות עני היער ונתיטו כאילו נסדקו כמסדק״

גם מלה שהיא בכל מקום לתוספת ענין ולי יוצה חלק אותה לענינים ואין ענוך כי כלם לתוספת מאכל גַּם אֲכוֹל אֶת בַּסְפֵינוּ׳ לפי שאמרו הלא נכריות נחשבנו לנו כי מכרנו כילא׳ ד׳ שלא נתן לנו משלנו לא אכל מה שראוי לתת לנו וגם אכל בספינו שהוא שפירותיך״ וכן גַּם שְׁנֵיכֶם יוֹם אֶחָד׳ כל אחד לרבות על הכירו׳ וכן גַּם אַתֶּם גַּם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׳ וכן גַּם בַּעַם כעם אחר כעם׳ וס׳ גַּם בָּרוּךְ יִהְיֶה׳ לפי שאמ׳ ואברהם לפי שבירך אותו שלא כדעתו כיון שהרגיש בן והבירבן יעקב היה אומ׳ גם כדוך יהיה כלומ׳ מדעתי אברך אותן עתה׳ וַיַּעַשׂ גַּם הוא מַטְעַמִּים׳ לפי שעשה יעקב מטעמים כי גם עתה עשה מטעמים וס׳ גַּם אַתֶּם גַּם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׳ גַּם אֲנַחְנוּ גַּם אַתָּה׳ גַּם אֲנַחְנוּ גַּם אֲשֶׁר נִמְצָא הַגְּבִיעַ בְּיָדוֹ׳ גַּם רֹכֵב גַּם מַרְכִּיב׳ כל אלה לפי שאין זכר מוקדם בענין הבונה לבד אמ׳ עם הקודם כי יבשר היותו אחרון לפי יאמ׳ גם עם כל אחד וכמו זה הדרך בלשון הקדש כה״ף השמש באמרן כעם כבהן׳ כעבד כאדונו׳ כמוך כמרעה כלומ׳ה כזה וזה כזה׳ וכן וַיַּלְבֵּן גַּם אָחִיו לפי שאמר בתחלה ויצא יוסף ידמה ששלחו יוסף אנשים נכבדים שישא משעם וחטאתם ואחרי כן הלבן גם הם ויפלו לפנו׳ ויש בענין אחילו כמו אֵין גַּם אֶחָד׳ אפי אחד׳ גַּם לְרֵעֵהוּ יִשָּׂנְאוּ גַּם נִשְׁחָק יִקְרָאֵב לֵב׳ והדומים להם׳ והכל בענין דבוי״

גמא הַגְּמִיאִי בָּא חֹשֶׁךְ מַיִם מִבְּרֵכָה׳ השקיעו׳ וכן בְּשֵׁשׁ וְרֹגֶז יַגְמֵא אָרֶץ׳ כאן מדוב קלותן ומהירותן ישתה בארץ׳ וכן מ׳ אחרונה מַגְמַת פְּנֵיהֶם זְדִימָה׳ והוא מן הבעל הדגוש׳ ובא בדרך בעלי ההא תאמר הכין ממנו הַמָּה גַּמְּעַת מַגְמַת מַגְמָה׳ ובמוך מגמת פניהם לל כירוח קדים שותה פניהם כלומ׳ יבאו בעצות פנים כאן רוח קדים שהיא עזה שתתה פנהם אן השקוהה״ הֵיבָאֵה גַּמָּא כְּלֹא מַעֲרֶה״ תֵּבֵת גֹּמֶא׳ וּכְלֵי גֹמֶא׳ הוא עץ קל מאד׳ ושל פרשם

מלשון

כגלים הדגש לחסרון אות הכפל כמו פת מן פרת וקן מן
קנן וכן המעין נקרא גלגל מים גלות מים
את גלות עליות והתפעל מדבר
ויגל המים משמשו שם הוא מים ואחרים העגלה יקרא גלגל
והמים גלגל עגלתו הגלגל אשר אחרים
ובגלגלין
בסגנון הגימל השביה בחירק ויתכן היות מזה קול ועמוק
בגלגל והוא אומר על גלגלי מרכבות פרעה כמו שאמר
ויסר את אסן מרכבותיו ועוד כעין הזה גלותי את חרפת
מעריים והתפעל ונגלו בשמי השמים והכבד ויגל את
האבן והכר אחר ושמלה מגוללה והתפעל מתגולל
בדם להתגולל עליכם ובפעל הפא תחת שואה התגלגלו
ונגלגלתיך מן הגלעים עמון הכל אבוב כגלי הים כל משברך
וגליך עלי עברו בשוא גלין לפי שגלי הים מתגלגלים
פתנושתם כקראן כן אחר מימין הגבעה גלות הכותרות
וגלה על ראשה כמפיק הא והיה ראוי גולתה כמו אעל
פנה הראוי פנתה אן אי יהיה מא כלא הא המקבה גולגלתם
חוץ אן יהיה המפיק לתמורת הקריאה כמו ותעלומה יוצא
אור בבחורה בטרם קיץ זלא בושמה והוא כלי עבול
כמו מזרק וכל הגלילות כלשת גלילות הכלשתים גליל
הגוים גלילות הירדן כמו גמול אוכמו מחוזאן מדינה
יוצאים אלה הגלילה הסדמונה שם מקום נקרא כן
לעמון ידוע אעלם ויצא אל הגלילות אשר נכח מעלה
אדמי וכן נקרא הגלגל אשר נכח למעלה אדמים
והבלאיקום אחד והשם אחר ויתר יוצאים הגלילה
הקדמונה נמקין בגלילא ממדתחא וכל הבבכים תחרת
השרש הזה הם ענין אחד כולם אבל כל אחד יתמרש לפי
מקומו ולפי ענינו הקרוב אין וכן בגלל הדבר הזה בקבת
הדבר הזה גלב תער הגלבים הם הסומרים ובכל
היה המלך עומד ומגלב בידו ותרגום כל זקן
גרושה גליבא חרבות עורים תרגום גלבים דמור
גלד שק תפרתי שבי גלדי עורי ודומה לו בלשון רבותי
בשוקא דגלדאי פי בשוק מתקני העורות ועוד
אמרו גלדן והעמידן על גלדן כלומר שלא נשתייר לא עורן
וכן יקראו לבהמה פשוטת שערה מחמות חולי גלודה וכן
בערבי נקרא העור אגלד גלה גלה כבוד מישראל
על כבודו מי גלה מקום גלה משוש הארץ שתה
יגלו בראש גולים יגל יבול ביתו וגם גולה אתה למקומך
פי למקומך קשור עם שוב שובר למעלה כאו אמר שוב
למקומך כי נכרי אתה וגם גלה אתה כי בגת היה יושב
לפה נקרא אחרי הגתי ופי שוב ושב עם המלך שוב
למקומך לגת אז שב עם המלך אבשלום והתפעל דודי
נעם ונגלה הבכר אשר הגלה גבבך נער
אשר הגלתי מירושלים ושלא נזכר בעלו מעשה אשר
הגלה מירושלים הגלת יהודה כלה הגלת שלומים
כמו

כמו הגלותה והשם כלי גולה ומלא גלות החל הדרה יחזקאל ב שכריה א
ונגלותי בשלה ענין אי והדומים להם ענין גלות וידוע שעיהלה
הוא כי הוא לשון כלטול והנעה ודוב הלשון הוא טלטול
השבי ושמו טלטול הנוע לבר שאין בן שבי כמו וגם עמוס ו
גולה אתה וכן ויגלם אל מנחת ועניין שני גלה חציר הלאה משלי כ
והוא פועל עומד כאן אמי נגלה חיצר ואשר הם פועל
יוצא גלה את אזן שמואל גולה עוד הולך בכיל גלוי שמואל א ט
לכל העמים ויחזה את שמר המקבה את החתום המצוה יחזקאל ב
והחקים ואת הגלוי הי ונביבית ית שטרא דזבני ית
דכתיב בעין וחתים כהלכתא וכדרזי ית שטרא פתיחה
ואגל מי שטר שגלה אזן הגוים האחרים כמו שכתוב
ואני אמרתי אגלה אזנכם וג והתפעל ונגלה ישורן יחזקאל ל
ונגלינו אליהם ותגל ערותך גם תראה חרפתך בהגלות שמואל ב ט
גלות אכל ויגל המים משמט שהוא פתח הוא משרש עמוס ה
גל מענין גלות מים והתפעל ויתגל בתוך אהלו כי יחזקאל ל
אם בהתגלות לבו והתפעל הכבד מי גלה פע לבושו איוב מא
גליתי את מסתריו ונחבה לא יכל והיא גלתה את יחזקאל כ
מקור דמיה כי מאתי גלית ותעלי ויגליני את עיני ישעיה מ ב
נלעם ויגל את מסך יהודה ותבט גל מעלי חרפה שעיה לא יט
ובוז ושלא נזכר פועלו ממנו והיצב גלתה העלתה כחוסב
ענין אן והדומים להם ענין גלוי ופי כי מאתי גלית
גלית עצמך מאתי שלא רצית לחסות ולהתכסות
תחת כנפי הגליונים והמדינים הם החלוקים הרקם שעיה ב
וכן נקראים בערבי אגלילה ונקראים לפי שנגלה
הנשר מתחתיהן מחב דקותם ויש מפרשים גליונים
מראות רחל לך גליון גדול אגרת עמוס ה

גלח וגלחה את לאשה ואת השקץ לא יגלח זכריה יקרא ג
יגלח ני כתער השכירה מגלחי בקן ישעיה ז יחזקאל

אא ויגלח ויחלף שמלותיו פי
ראבע ויגלח המגלח נזה לפי
שלא נאמר ויתגלח ולא ידעתי
מי הכריחו לזה והלא כל לשון
גלוח לא נמצא רק בפועל ו
ושמושו כמו בקל ועוד למה
לא פי ויחלף שמלתיו ויחלף
המחלף הלא גם הוא מעל ודוק

ונקרעו בגדים על דרך
כאלה מבלת עליה
כמו שאנו עתה דין לבאר
בשרש נבל ושלא נזכר
מעלו ממנו כאשר הלך עמוס ז
אם גלחתי אשר מקנה עמוס
כחי והתפעל

והתגלח עניים ידוע ויקרא ג

גלם את אדרתו ויגלם כמלאותה ומרך אותה מלכים ב
ובה הכה את המים וכן בגלומי תכלת וקמה יחזקאל כז
מלבוש שיתכסה ויתעטף האדם כה קורין לו בלעז
קפא וכן כדברי ז"ל ומיבסי גלומא ויש מפרשים
אותו כדבי הבגדים שרשלש בלשון ועה גלמי מלכים א ז
ראיתיך גופי מגוף הדבר שאין בו כל מחזיק
ולא נגמר לכלי נקרא גלם גלמי כלי עץ גלמי כלי
מתכות קודם שנגמרה מלאכתן לכלי יקראו כן
וכן

אותם כמולים עשרים גרה השקל כי משה ונמן הן
לאגורת כסף וכבר כתבנוהו בשרש אגר
גרז נגרזתי מנגד עיניך נכרתי וממנו נקרא
הגרזן לפי שהוא כורת אא גרז וגזר שניהם אחד הם
הגעים גרל גורל אחד כהמון אותיות כמון בשב וכבש
לוי וגורל אחד לעזאזל על שני השעירים גרלות
ויפל הגורל על יונה אתה תומיך גורלי ידוע
גרם גרמין כמטיל ברזל שעמין ודומה לתרגום
עצם גרמא וכן ורזה נבאה תיבש גרם ולשון
רבה תשבר גרם ישתבר חמור גרם לל חזק ובעל
כרמים ופוכל משא גדול וזהש ויט שכמו לסבול
ולי יונה פרשו שבור שאינו יכול לזוז ממקומו מן
ועצמותיהם יגרם אל גרם המעלות בשש נקדות
ל עצם המעלות כלומ ל המעלות עצמן אוהוא כענין
מדרגה ויש דרג שעיא לל המדרגה שהיה בה סימן
לשעות היום וכן תרג ל המעלות עול אבן שעיא
ועצמותיהם יגרם ישבר הגרמים ועל הדרך הזה
ישרש יסיר השרשים ומבטן הקל לא גרמו לבקר
כלומ לא טרפו כי האריה אן הזאב כטרפם ישברו
הגרמים לבקר אן מי לא השאירו אפילו הגרמים
לבקר וכדרך ההשאה ואת תרסיה תגרמי
גרן גרן נקב לא ידעם ומלאו הגרנות בר
מדשתי וכן גרנו ידוע
גרס גרסה נסטי לתאבה נשברה ונכתתה
מרוב תאותה ל משפטיך והפעל הכבד
ויגרס בחצץ שני וישבר ונכתבו בשן גרש ברמל
בשש נקדות מגרשה ומשמנה החטה הנשברת
והנפרכת פרשש טלעז ודומה לו בדברי הכותבים
הומן שנפל לתוך הגריסין
גרע ולא תגרע ממנו וכל ענן גרועה ותגרע
אליך חכמה כלומ אם היית בקוד ל איך
היתה עתה החכמה שהיית ערוך שתהיה ליך נגרעת
ותגרע שיחה לפני אל לא יגרע מעדיק עינו וגם
אני אגרע ולא תחוס ואגרע חקק והנפעל כי אין
נגרע מעבודתכם דבר למה נגרע והשם מגרעות
נתן לבית והפעל הכבד כי יגרע נטפי מים עטן
הכל המניעה והחסרון וכי מגרעות נתן לבית
סביב חוצה הנו עתיד למרשן בשרש יעב כי
היעיעים הם העלעים והתאים הין בגויות סביב חוץ
לכותל בית המקדש ואן העלעות הין תחתיים שניים
ושלישים זן עלגבן והיעיע התחתונה חמש באמה
רחבה ובנגד תקרה שלזן היעיע החתונה היה
סנס כותל ההיכל אמה אחת ועל אותה האמה היו
שוכבות קורות היעיע התחתונה והיה שלה כותל
ההיכל

ההיכל מהיעיע התחתונה ולמעלה בגרעון אמה אחת
שהיה שבין שלכותל ההיכל גרוע אמה אחת ממה שהיה
מלמעה הנה היעיע התחתונה רחבה שש אמות באותה
אמה שבנס כותל ההיכל מסף רחב על היעיע התחתונה
וכן בנגד תקרתה יעיע התכונה היה כונס כותל ההיכל
אמה אחרת ועליה הין שוכבות קורות היעיע התכונה
והיה עולה כותל ההיכל מהיעיע התיכונה ולמעלה
כמגרעת אמה אחת עד למעלה הנה היעיע השלישית
שבע אמות רחבה כאותה אמה שבנס כותל ההיכל
נוסף רחבה על התיכונה אמה וזה כי מגרעות נתן
לבית סביב חוצה ובאותם המגרעות הין שוכבות
ראשי הקורות כדי שלא יסקוב הכותל לה נחת הקורות
וזהן שאמ לכלתי אחוז בקירות הבית
גרף נהל קישון גרפם תרגום ואתה ישיב ית מגרפתא
ודומה לו בדברי רבותי גורפין מתחת וגלי והגיה
באגרף רשע באבן או באגרוף הלף נוספת כלף אזרוע
והוא חתיכת עפר וכן תחת מגרפתיהם והם כמגול
אבל בדברי רז"ל דומה כי אגרוף היא היד הכפופה כלא
הבוהן שעושין בני אדם להכות בה כמו שאמרו והן הן
אגרופין שלבית דוד ועוד אמרו בעלי אגרופין ועוד
אמרו אגרופן גדול זה אגרופן שלבן בטיה ואמרו מודה
לי יהודה כמלוא אגרוף **גרש** הנני גורש מפעלך
ואשה גרושה מאישה הרימו גרושותיהם מעל
עמי מ המקים שאתם גורשים ומשליכים עליהם הרימו
אותם מעליהם ויש סלקן תקלתכון מעל עמי ויגרשו
מימיו דמשקיט והנעלפים בגרש מ בית שהוא
מתנדנד בגלו ויוצאים ל השפה נגרשתי מנגד עיניך
ונגרשה ונשקעה ביאור מעברים והפעל הכבד גרש את
האמה הזאת ושלא נזכר מעלו כי גורשו מארצם

והשם גרש ירחים בשש נקדות והוא זמן שהפירות
מעעים ופורחים בכה הירח כאן הירח מגרש אותם
לחוץ והשם עוד בתוקפתם מגרש למען מגרשה
לבב והוא שם במקום מקור כאן אמ למען גרוש אותה
לבב וזה השם עוד לפרזות אשר הם חוץ לעיר ומגרש
לעדים ומגרשי הערים ומה לקול עעקת הנבליך
ירעשו מגרשות ונקראו כן לפי שהן חוץ לעיר כאילו
נגרשו מן העיר
גרש גרש במל בשש נקדות מגרשה ומשמנה
כבר זכרנום בשרש גרס
גשש נגששה בעורים קיר והאין עינים נגששה
הראשון מוקל והשני דגוש עכן משוש
גשם הגשם והשלג בשש נקדות גשם שוטף
ונגשם מטרות עז ויורד לכם גשם הוא המטר
החזק וכן נטע אדן ונגשם יגדל וכן אמ התרגום ומטר

מדבי

שהם מגנים על העם כמו שאמר לאלהים מגני ארץ
אהבו הבן בקלון מגנה ושם יתום מגנתלב כמו
דאמרן ואמשר שיהיה מהשמן הראשון ושרשו סמני
לב עד השמן לב הטם הזה ואמרלפי כשני הלב חולי
ידוע הוא מתחלואי המות ואומר לו נעשה אמשית לקלב
גנב למה גנבת את אלהי ויגנב יעקב את לב
לבן הארמי פי גנב דעתו ש הוא היה חושב
שהיה עם יעקב ולא ברח וכן ותגנוב אותי ולא הגדת לי
אם יהיה אותי ממקום מן מלות גנבת דעתך ממני וכן אמר
התגנוב וכפית מני גנבתי יום וגנבתי לילה והיו כשהם
כנפף והראוי גנובת יום וגנובת לילה והטעל אם גנב
יגנב והפעל הכבד מגנבי דברי ויגנב אבשלום את לב
אנשי ישראל ושלא נזכר מעלן ממנו כי גנוב גנבתי
ואלי דבר יגנב וגנב מבית האיש והתפעל ויתגנב
העם ביום ההוא והשם אם המצא תמצא בידו הגנבה
ומכר בגנבתו והתאר אם במחתרת ימצא הגנב אם
גנבים באו לך בכשת גנב ש ימצא הי כבהות גבר
דמתחשיב מהימן ואשתכח גניב
גנב אל גנני המלך ובגנני ברומים כמו אוצרות
מקום אן כלים שמכסין בם הזהב והכסף והבגדים
החמודות גבה אם יגבה אמה היה לומר המיית השור
שור על בלילן הלוך והמדה נקרא גבייה ומזה קראו
ונקטו המיית השור תקרא גביה המאריך והמתג אשר אצל
גבל ובעלה נפשי אתכם אם השוא כראש התיבה גבייה
בעין בעלה נפשך והנפעל מי שם נבעל מגבל
גבורים והשם נגעל נפשך הכל מענין מאיסה והבעלה
והרחקה ומהענין הזה שור עבר ולא יבטל רגל ולא
יפליט הזרע וישליכנו כי על התכונה יפיל טמת הזרע
ולא יפליטנה לחוץ ויעבר בה הפרה כפי התולדה
ויש שורן עבר של הנקבה ויהיה עבר פעל עומד
והנכון מה שכתבנו כי תחלית המשוך על הפר ה
ואחריתן ראשיתן על השור כי הפור דברין על שלות
הרשע וכי כל דבריו יבאו על נכון וכן אמר תמלט מרתן
ולא תשכל ודומה לו כדברי רבותי מהעילון ברותחין
כי כאשר הכלי במים רותחין יפלוט כל אשר נבלע בתוכו
גער ונער מ ונס ממרחק יגער בך השטן ומגער
בך הסר גער לכם את הארב גער חיתה
גערת גוים אברת רשע והשם ולין לא שמע געה
ובמלא ואת המגערת אעפ שהם כולם שבן אחר יש הפרש
ביניהם משום כי הדבקים בבית הם כמשמעם לשון גערה
והאחרים לשון השחתה
געש ותגעש ותרעש הארץ והתפעל ותתגעש
ותרעש הארץ שבחות ומעשו מעין
נזכר טעם ומעשו עם ומעבדו עם והתפעל יתגעשו
מים ושתו והתגעשו והתהללו עמן הגל הגדרה המלוה

אמות כא
יחזקאל יב
מעלי ט
ישעיה נה
תלים עט
ויקרא יא עט
יחזקאל יב
מעלה ב
מעלה ב
מעלה

זכרים ומאתים דבלים דבלים ועמוקים היא חתיכת
תאטים יבשות מקובעות ודרוסות יחד עד שנעשית גוף אחד

דבק ודבק באשתו ודבקה נפשי אחריך ובערי דבק
בחטאותיו יעבעם בן נבט אשר החטיא את ישראל

דבק ולשונם לחכם דבקה מפלי בשרו דביא באשר ידבק
האזור אל מתני איש ולדבקה בו מיקר והתאר יש אהב
דבק מאחז דבקה לסגף הכרוב והשם אומר לדבק טוב הוא
בשש נקדות והקבוץ בין הדבקים ובין השרין ומה שלא
נזכר פועלו מהדגוש ורבים ידבקון איש באחיהו ידבקון
ענינם ענין הכור והפעל הנוסף השבר והדבקתי דבקת אוזך
בקשקשותיך ולשונך אדבק אל חכך מודבק מלקוחתי
והוא קמץ העם שהוא שמוך כמו מתן אדם ירחיב לו או יהיה
חסר למד השמוש והיה ראוי מדבק למלקוחי ויש שיתפרשו
ענין השבה ידבק אחנו טהר הגלעד ידבקון כלשונים ארת
שאול ידבקון גם המה אחריהם היו ראויים ידביקון כמו
ידבקון אחריו והקל פן תדבקני הרעה ומתי והדעב אשר
אכלם דאגים מקוכו שם ידבק אחריכם וכן תרגום ושיגם
ואדביקנון כל ענין רדיפה והשבה ואינם יוצאים חוץ מהענין
הראשון אבל הם מענינם כי המשיג את חברו דבק בו

דבר ואין דובר אליו כן נכות עלתך דוברות דבר
דבר על אפנו הדוברות עלי עדיך עתיך

והנפעל לבו ההתמדה
כדבור לפה הוא בלשון נפעל
אז נדברו ירא אלי הנדברים
בך מה נדברכן עליך והבכך
דבר האיש אדני הארץ ויכל
לדבר אתנו רוח יי דבר בי ומלתו על לשוני פה אל פה
אדבר בו אז דברתי בחזון לחסידך דבר לשוני
ברחבי ויבר יהונתן בדוד טוב ויבר יי אל משה
לאמר את הבלך כאשר דבר לך ואשר דבר לי ולא
ידלו דברו לשלום פי דבר אתנו נבדות מדבר בך ויבר
העם באלהים ובמשה ותדבר מרים ואהרן במשה
תשב באחיך תדבר ודברתי על הנביאים דברתי אני
עם לבי כלומר חשבתי כמו שבא גם לשון האמירה בזה
השבון ושלא נזכר פועלו ממנו ביום שידובר בה
וההתפעל וישמע את הקול מדבר אליו משפטו מתדבר
והשם דבר דבר גדול ודבר מהירבאי אמוך למלרת
מה ודברים אחרים ובתוספת הא דבקה על דברת
בני האדם על דברתי מלכי עדיך על דברות בני
האדם וכמוהם רבים ועוד דבר כבד מאד נשש נקדות
והוא ענין מיתה וממנו אהי דבריך מות והפעל הנוסף
ממנו ידבר עמים תחתינו והפעל הכבד ותדבראת כל
ארץ המלכה ויה מזה אז יבר אלימו באפו ומפרשים
אלימו כמו אילי הארץ ויה מהענין הזה המכים את מצרים
בכל מכה במדבר או הוא כמשמעו ופירושו שהם עלים
קוף בכל מכה כמו שאמר את היד הגדולה שהם בעשר
מכות וכי במדבר במדברים קוף ויה ולעמיה עבד מישן
במדבריא ואע"פ פירשו כמו דבר מן ומדבדך כאוה וכן
פירשו אמרו לה האלהים שהכו את מצרים בכל מכה כדברו
וכמיותו לבד ועתה הוא בעצמו בא מייעלנו מידן מדבר
עין את כל המדבר הגדול מקום שומם שאינו נעבד ונושב
וכן מקום מדבה הבהמות יקרא מדבר רחוק מן העיר או
סמוך לעיר כמו על פני דרך את המדבר ועא בעדר בתוך
הדבלן מנהגן ובא בשתי ידיעות כמו בתוך האהלי ומתן
את הערבך והדלת מעמדת בגעה ומשפטה להחטף כמו
ולשון כבשים כדבכם ופירושו כמנהגם ודומה לתרגום וינהג
ודבל והנכון כי מזה ניקרא מדבר מקום מדשה הבהמו רל
לפי שהדועה נוהגת שם הבהמות וינהג את הצאן אחר המדבר
כתרגומו פתר שפר דעיא דמדבראי ומזה הענין אשימם
דברותיכם והם הקורות הגדולות שקושרין אותן בראשיהן
ומנהיגין אותן בם וקורין אותן בלעז לטן ולדבולה אטר
בארץ אשור עברת דבורים אבוטיבדבורים אשר תעשינה
דבורים אבי לאש בלעז להבל ולדביר ודוע והוא הבית
הפנימי כמו שאמר ויבן לו מבית לדביר לקדש הקדשים
ואמר ודביר בתוך הבית מפעמה הבין לתתן שם את ארון
ברית יי והבית החיצון נקרא היכל

דבש

שיקר הדבור שהוא באדם כמו שתאמר אדם הי מדבר ולא
תאמר אדם הי אומר אלא אם תסמכנו אל אחר אומר למלות ואעפ
שאין הסמיכה כתובה לפעמים הענין מוכן כי האומר עם
הסמיכה כמו אמרי נא אחותי את כי כוראי ירמה לומר אמרי
לשואלים אותך וכן הדומים לו של זה הדרך ולא יאמר לשון
דבור על שאינו מדבר אפי דרך משל כמו שיאמר לשון ספור
והגדה כמו ויאמרו לך הנגן ועוף השמים ויגד לך ויספרו
לך דגי הים וכן כשר יש הפרש ביניהם כי המאמר קשור
עם על ועם למד השמוש לבד והדבור קשור גם עם בית
השמוש ועם את ולא כן המאמר ומה שאמר אמרתי אני בלבי
ענינו חשבתי וכן האומרה בלבבה ויש כמו ענין על דבר
העמדדים על דבר הכסף על ענין העפרדים על ענין
הכסף וזה הדבר אשר מל יהושע זה הענין שבעבורו מל
יהושע הין מחסור כל דבר שום ענין בעולם מכל המינים
אשר האדם עדיך אינם ולא ימות מכל לבני ישראל דבר
ואין מכלים דבר ולא יראה בך ערות דבר שום ערוה בעולם
ויתכן לפרש כמו הם על דבדתי מלכי עדיך על דבדות בני
האדם וכמוהם רבים ועוד דבר כבד מאד נשש נקדות
והוא ענין מיתה וממנו אהי דבריך מות והפעל הנוסף
ממנו ידבר עמים תחתינו והפעל הכבד ותדבראת כל
ארץ המלכה ויה מזה אז יבר אלימו באפו ומפרשים
אלימו כמו אילי הארץ ויה מהענין הזה המכים את מצרים
בכל מכה במדבר או הוא כמשמעו ופירושו שהם עלים
קוף בכל מכה כמו שאמר את היד הגדולה שהם בעשר
מכות וכי במדבר במדברים קוף ויה ולעמיה עבד מישן
במדבריא ואע"פ פירשו כמו דבר מן ומדבדך כאוה וכן
פירשו אמרו לה האלהים שהכו את מצרים בכל מכה כדברו
וכמיותו לבד ועתה הוא בעצמו בא מייעלנו מידן מדבר
עין את כל המדבר הגדול מקום שומם שאינו נעבד ונושב
וכן מקום מדבה הבהמות יקרא מדבר רחוק מן העיר או
סמוך לעיר כמו על פני דרך את המדבר ועא בעדר בתוך
הדבלן מנהגן ובא בשתי ידיעות כמו בתוך האהלי ומתן
את הערבך והדלת מעמדת בגעה ומשפטה להחטף כמו
ולשון כבשים כדבכם ופירושו כמנהגם ודומה לתרגום וינהג
ודבל והנכון כי מזה ניקרא מדבר מקום מדשה הבהמו רל
לפי שהדועה נוהגת שם הבהמות וינהג את הצאן אחר המדבר
כתרגומו פתר שפר דעיא דמדבראי ומזה הענין אשימם
דברותיכם והם הקורות הגדולות שקושרין אותן בראשיהן
ומנהיגין אותן בם וקורין אותן בלעז לטן ולדבולה אטר
בארץ אשור עברת דבורים אבוטיבדבורים אשר תעשינה
דבורים אבי לאש בלעז להבל ולדביר ודוע והוא הבית
הפנימי כמו שאמר ויבן לו מבית לדביר לקדש הקדשים
ואמר ודביר בתוך הבית מפעמה הבין לתתן שם את ארון
ברית יי והבית החיצון נקרא היכל

דבש

אא

זה הישר לא נמצא בכתבי
ריקל רק בשמות המעלים
והמשלים כלא אשר הביא
גם בכתבי נפעל לא נמצאים
כגון מקומות שהביא

מרבי. והוערך לומר וגשם יגדל כי הדבר ידועבי הגשם
יגדל הכל לא כאלומר שאעפ שהוא נוטע העץ לשם
עכ הגשם יגדל אחתן וחרי הגשם בשליחות השם
יתב וכרעוט כא אעפכ עולם כמנהגן מוהג כמון שאוזל
בזה השנן הרי שנזל קאה. שלחטים ושעורה דין הוא
שלא תעמוד לא עולם כמנהגן מוהג ושוטים שקלקלן
עתידין ליתן את הדין. אכל יכ לשון אילן ויכ כמו
גוף מלשון הארמית גשמיה יעטבע. והכנון הוא
כמון מפירשנן מנכן מטר. והקבוץ ונתתי גשמיכם
בעתם. והשם כמא לא גושמה ביום עשם. ההא מפיק
ולפכ נאמר שהוא שם והכפרד גושם כפלם גודל ובא
מחובר בשורק כמו הללוהו כרוב גדלו. ופרושו ולא
ירד גשמה ביום שעם. ויתכן להיות גשמה מכנן שלא
נעכר פועלו והמפיק להפארת הקריאה לא לעורך
המפיק. הן ותשלומה יוציא אור. כבכורה בטרם קיץ.
וגלה על האשה. והפעל הנוסף היש בהבלי הגויים מגשימים.

גת חוצבו חטים בגת. ובגדיך כדורך בגת.
מ מלאה גת. והוא לעולם פתח ואפי בהפסק
והקבוץ דורכים גתות בשבת. שנים ידוע למנעך
על הגתית. פירשו מי עשה דוד המזמור בהיותו
בגת פלשתים.

ואשר הם בני ארבע אותיות

גבעל והמשתה גבעל הוא קנה המשתן
אא לפירוש זה תחקר בירת השמוש כמו בית אביה כמו בבית אביה
דלמי המשתה היתה בקנה שלה לפיכך נכתה.

גזבר על יד מתרגת הגזבר. הוא הפקיד והאוצר
וכארמית לכל גזברא די בעבר נהרה.

גלמד הלילה ההוא יהי גלמוד. שומם ויחיד
וכן שכולה וגלמודה.

גכשך וגנזכין ועליותין. כמו אוצרותין.

גרגר שנים שלשה גרגרים בראש אמיר. גלגש
בלעז ודומה לן כדברי דזל גרגרת הכד.
ועא ועשקים לגרגרותיך. וכבר זכרנוהו בשרש גרר וגרה.

נשלמה אות הגימל

אות הדלת

דד דדיה ידיך בכל עת. עשו דדי בתוליהן.
כי אותה שכבו בנעוריה והמה עשו דדי
בתוליה. הם השדים.

דאב עינו דאבה מני עוני. ובלעם
דאבה מלאתי. והפעל
הנכד בהנחת עין
הפעל ומדיבות נפש
משמטון מדאיבות.

אא עינו דאבה ש המתמה עינו
נלגת לשון נזילה תרגומו שלזב
דאיב וכן ניזבו מים תרגומו דאיבו
מיא אבלעם דאבה לשון יגון
ודאגה וכן תי נפש יעפא וכן תרגום
לשון דאגה בכל מקום

והשם ולבנו תרגין דאבה. והמקור מן הקל ולא יוסיפו
לדאבה בשקל לאהבה אתי. אלהיך. והשם כמשקל
אחר ודאבון נפש. עמנו העצבון והדאגה.

דאג ודאג לנו. עוני אגיד אדאג מחטאתי. והדשב
אשר אתם דאגים ממכו. ובשמת בצורת
לא ידאג. קמץ בזקף והוא עד ההשאה. אני דאג
את היהודים. ואת מי דאגת ותדאי. והשם ואם
לא מדאגה. עניכם הפחד והעצבון על העתיד.

דאה באשר ידאה הנשר. וידא על כנפי דגן
עמנס עוף. ואת הדאה. עוף ששמה
כן ואפשר שנקראת כן לפי שתעוף ביותר.

דב ולבע הקב דביונים. עמנו עוראת יונים.
ודומה לתרגום אשר יזוב זוב מרי ידוב
דוב כלומר מה שיזוב מן היונים. ולשון כבוד קריכן
כי הכתב הדיונים שאינן לשון כבוד. וכן כתיב
למחראות וקרי למוצאות כתיב חוריהם וקרי
עוראתם. וכן אמרו התרגום ודבעת קבא דזבל מפיקת
יונא. וכתב ר יונה שהין משמשים בו להדליק האש
מפני הקרון העצים אעלם מפני המעור. ואאזל פי
דביונים כמון שביונים כלומר הדרע שבזפק היונים
הין מוציאין לאכול מפני הרעב כי היונים הין עפים
ויחוק ואוכלין הדרע ובאים לקנס והם הין מוציאין
מה שבזפק ואוכלים.

דבב דובב שפתי ישנים. והשם ומוציא דבה
הוא כסיל. ויבא יוסף את דבתם רעה. עמנס
ודבור אך הפרש ישבין מוציא דבה ומביא דבה כי
מביא דבה הוא אמת כמון יוסף שאמר ויבא יוסף
את דבתם רעה כי אמת שהין שונאים אותו
ומדברים עליו רעה אך מוציא דבה הוא שקר
ודבר מגונה כמון ויוציאו דבת הארץ. מוציאי
דבת הארץ. ויש בלא מוציא ובלא מביא כי
שמעתי רבת רבים. ודבתך לא תשוב.

דבא וכימיך דבאך. פירושן לפי עמנו תקפך
וכן תא וכיומי עולמותך תקפך כלומר
שתהיה חזק בימי הזקנה בימי האחרות. ואאזל
פי דבאך זקנתך המוך מן דאבון נפש כימי הזקנה
ימי רעה ודאבון ועמנו כמון שמרש המתרגם.

דבל מלח דבלה. דבלת תאנים. והקטן בלשון

לאבן דומם וכמו התפעל ממקום המורכב עם המרובע גם מעמין
תדומי משמעו תתדוממי לדשת ל יהודה ופירושו תשתתקי
והמרובע לבדו אם לא מויתי ודומיתי וכ״כ הסליונה עכמן
אכדה ואפלה וכ״מ מזה משא דומה אלי קורא משעיר האומה
האובדת והיא מלכות הדשעה וכ״מ מטעיר כמו לשעיר כל
נעבור שעיר ואין ערוך לכל זה הדוחק לא דומה היא האומה
שנקראת דומה מבני ישמעאל ומשמע דומה ומשא ופירושו
משעיר כי משעיר יבא להם המחריב ומחד שעיר ישימון
עופים במגדליהם ומרוב מחד יקומו כלולה וישאו השומרים
מה מלילה והקדעת יונתן ט דומה הס אומה שלא תרגם דומה
דין דין עני ואביון אז טוב דני אלהים למען תד עון
שדין אשר דין לא ידון דוחי דן מנכי והשם דין
לא דנו דין יתום וישלחון והתאר ראיה כי לדין אבי יתומים
ודיין אלמנות והנפעל בל הגם כדון והפעל הנוסף דן ידין
עמון ועומד לדין עמים משפטו להדין כי הוא מקור ואו היה
שם היה לעד השמוש בשוא וכן דין לפניו ותחולל לן
משפטון הדין כי הוא עוי אויהיה דין לפניו שם ושם הדיב אש
חמה יגרה מדון והנעה הוא ונהפכה ליוד כמלת בכל עת
מדינים ישלח ואשת מדינים נשתה ודלף תורד מדיבי
אשה ובהעלם עין הפעל מישלח מדנים ויש לפרש מזה
ויהי איש מדון כלומר איש ריב ומלחמה ועוד נתבכון בשרש
מדד ומלת לא ידון רוחי אמר לומבו עון אחד שיהיה
מחסרי הפא שפארם כון ויהיה הנרז תמורת הדגש כמו
שהוא בויגד ישקב שמשפטו להיות ויגד כן לא ידון משפטו
לא ידון ששרשו נדן מן ושב חרבו אלבדנה מרתקה מורון
בלעג והחכם לי יהודה הביא לא ידון רוחי ויהי כל העם
כדון כעטן יגרה מדון מדינים ישלח עטן בסני עמון שהוא
מעטן מדיבה וכן כי אאזל לא יהיה רוחי העליון שנפחתי
באדם במדיבה עד לעולם עם הגוף כי הוא איננו נהכרה
בתאות הגוף והגוף נמשך לתאות הבה מות וזה באשר
הוא בשר ומתולדות הבשר שקועות וקבועות התאוות
מאריך מאה ועשרים שנה אם יחזרו בתשובה ואם לאו אכלה
אותם מקום העולם דור ולבנו דדון דאבה עמנו ששון
ושמחה ודומה לתרגום שישו אתה משוש דוכנו
עמה דון דור מדור באהלי ישב כמו מגור כתרג
גור דור וכן דורי נסע ונגלה כלומר מגורי שעולם
הזה נסע ונגלה ושא וגם דור העמים תחתיה והוא עוי
כמלם שוב קום והשם אגד אל המדבר מדבריה אש ובעים
הבר עטן הכל ההבערה הגדלה דור הולך ודור בא
והקבוץ ולבני יחד דור דורים אא אולי מזה יקראה בקשת
ובלשון נקבות דורות בכב דורא על שם אתון מדא יקדתא
ישראל דורות עולמים לדורותם ברית עולם זמן חיי
האדם ויתבן גם מזה דורי נסע ונגלה כלומר זמן חיי והוא
מהעטן הראשון כלומר כלימי אשר האדם דר בעולם הזה אחר

דוש

דוש אדוש ידושנו הלף נוסרת ודשתי את כשדכם כי
תדושו בעגלה דשא והלך תמורת הא ופירושו בעגלה
שהוא דשה שהיא אוכלת כל היום לא כעגלה הראשונה שאינה
אוכלת ועוד מכתבנו בשרש דשא ובמקצת ספרים הוא כתוב
ביא ותית הדשה תדושיה קומי ודושי בת עיון והנפעל
ונדוש מואב תחתיו והמקור בשורק בהדוש מתבן והמקור
מהנוסף לא תחסום שור בדישו משפטו בחדישו אל יהיה
בדישו שם לקוח מן והשיבלבם דיש כמו מן עור עורה והפעל
שלא נזכר פעלו ממקום ידש קצה והשם מדשתי ובן ברכי
ובמשקל אחר והשיבלבם דיש ואיקו דישון הואשם חיה
ולדעת אכקלוס הוא הראם שתרגומו רימא
דחה דחיתני אשר חשבו לדחות מעמי ומלאכי
דוחה גדר הדחויה והנפעל ידחה דשע ידחו
ונפלו בה והוא פחדו ומלעיל שלא כמנהג מדחי ישראל יכם
ואפשר שיהיה מדחי ישראל מחסרי הכון והיה ראוי להדגש
אבל הנכון שיהיה לשון נפעל מזה השרש ושלא נזכר מועלן
דחו ולא יכלו קום כן מצא נוהן כמסרים מדויקים מלרב
לי יהודה כתבן מנחי העין והשם אתדגלי מדחי ומשקל
אחר כתוב ספרת מם נקה חלק יעשה מדחה
דחן ודוחן וכוסמים מיל בלעז
דחף הדעים יאנו דחופים והנפעל והמן מדחף ור אפחד שם
והשם יעודנו למדחפות הכל עכין דחיה
דחק ואיש את אחיו לא ידחקון מפני לוחציהם
ודחקיהם תרגום לחץ ודחקא
די עד בלידי ופ״ הפסוק והייקתי לכם מדה עד בלי די
שלא יפיק לכם אוצרות ולא יהיו די לכם מגורות ומלים
לאמוף טרם התבואה והיין בקש אאזל והמלאכה הייתה דמים שמות לו
הלא יגבבו דמים דיפקים ועדכם ויבא עם אותיות השמוש
וכדי כליון וחסף ובסמוך ימצא כדי גאלתו די חשיב לן אפתא ויקר לה
הנמכרים למים כדי בכן ודי חלב עזים ללחמך ואם לא
תמצא יהי די שה די מחסורו אשר יחסר לו מדי העבודה
למלאכה אריה עורף בדי גורותיו לא התקדשו למדי עקרן
למקדי והסתר תחת חירק ממן למבראטונה ועטן הכל הקנוק
והעורך ויהי מדי אתם שכל דוד מדי עברו יקח אתכם
כי מדי דברי בן עכר אזכרכו מדי בא המלך בתיכי מדי
אדבר אזשך עטנם בכל עת ויש די שהוא נוסף ויבא עם
אותיות השמוש כאשר נוסף מו מן כי תלך במו אש והיה מדי
חדש בחדשו כ״מ מחדש לחדש ומשבת לשבת לל מהם שיבאו
משבת לשבת והם הקדובים ומהם שיבאו מחדש לחדש ומהם
משנה לשנה כמו הקידוב והריחוק ויגעגעים בדי דיק ולאמים
בדי אש בדי ארבה לדב בדי שוקר יאמר הארץ כל לו נוספים
כלו אמ בדיין נאש בארבה כשופר וכבר כתבנו מחלק הדקדוק
כי יש בהן יצאת עטן כי יחרו על הגדלת הדבר והתמדתנו
דיה והדיה למינה והקבוץ אך שם עקמודות מאסר
שיהיה

דבש וחלב. ידוע. ונקראו התמרים דבש ובמקרא הדבר הזכן
בני ישראל יאכלו תמרים דבש וכל תבואת שדה.
ולא יתכן לפרשו דבש ממש שאין תמרים בכורים מהדבש
וכן מרשו רז"ל ארץ זית שמן ודבש. אלא ושלשם שמדמאים
ושל דבשת המלים הא חטוטרת שכרן כדבש נקרא
הגמל הדבר. גבנון שעולה לו על הגב וכן אמר בן התרג על חטוטרת
גמלין דגה. וידגו לרוב בקרב הארץ. ענינו וירבו מהו הדגים
ויתכן להיות דגדגים מזה השרש ומיבות הרבים
יפות שהוא בשוא דגי הים כמו מן בנים בני מן שנים שני וכן
שמיבות דגה דגת יאוריך תבאשו דגתם בשוא ולו היה דגה
מקרי הבן לא היה משתנה בסמי כתבהון מן קמה בקמת רשך
אכל לפי שמצאנו מביאים ראיה כתוב כלף שהוא עין הפעל
וכן מצאנו הפעלה ממנו ודיגום. והתאר בהראות עין הפעל
דוגים. דגים. נכתבים עוד בשרש דוג והאמרתי כשתמשון בו
בשני השרשים ורבים כמהו דגל מחנה יהודה. בשש
נקדות והוא הנס שמרימין דגל ראשי החילות. והפעל
ממנו דוחי עץ ודרוס. ובשם אלהינו נדגול. ויומה
בגדלות דגן. דגן תירוש ויצהר. ואסף תדגנך. הוא שם
החטה או שעורה או אחד משאר המינין אחד שנמלה
קולא דבר. ובקשה ובמרה בעלה. עתן אשיפה וקבוץ
ורומה לתרגום המלים אלא הוא פעל עבר אעפ שכולן
דגורין דגורין. קמוץ כמו טרף כמיה ה מלך
ודומיהם ומתים על פי המסורת
דדה. אדדה בלשונות אדדים
עד בית אלהים. נמקדה מהם תנו התפעל והראוי
אתדדה אתדדים ועינם הטלטול והנענוע וההלוך מעט
מעט וכן בדברי רבותי האשה מדדה את בנה מדדין עגלים
ומיחים ופי אדדים אדדה עמם כלומר אתנועע עמם
שבתה מדהבה. תאר לעיר בבל שהיתה מליאה
זהב אין שהיתה לוקחות הזהב מפי מן המלכות תרגם
דהם. למה תהיה כאיש נדהם. ענינו כאדם
מבוהל שלא יוכל לה עצר בעת צרה. אשפדרנו בלעז
ואל"ל כתבי מתרגמים אותו מן הערבי שקורין למי שהוא מבוהל הלב
מחולי מדהים. דהר. ופוק דוהר. מדהרות דהרות אבירין
דרקת הסוס בכח הליכתן תקרא דהרה ופי אבירין
על הסוסים האבירים. תדהר. תאשור. הוא עץ ממיני הארזים
ופרשו רז"ל תדהר שאבא ופרשי שף בלעז
דוב. דוב אחב הוא לי. והמה דובים הלכו. שתים דובים
הדגש להבלעת הנון בדוב אלא אין להוכיח מן הענה כי
והוא היה ידוע ואמר דובים על נוכלל לומ שהוא עד ותכתוב
הנקבות כמו מן מלה נמלים אתתר המלכה אכלש להוכיח
גם נקראת היחידה דוב כלא"ה הנקבה נקבה ודוב תרגיינה מן ילדיהן
דוב. והיה ושמחו עלין דגים. דובים ושאר לעדי הדג וביוד
תמורת הין לדגים דגים ודגום ומלת דיגום קינת
שרקדים אמרו שהוא מהפעל הכבד ואמיה היוד להדגש
ויתכן

ויתכן שהוא מהפעל הנוסף ונתחסר הא הבטן והראוי והדי גום
ימצון. דג גדול ונכתב כלף מביאים ראה. וכל מקר. אם ארת
כל דגי הים. ובלשון נקבה ממעי הדגה. והקמוץ על ידי תאר
והדגה אשר ביאר תמות. דגת יאוריך תבאש דגתם מאין מים
וכבר כתבנום בשרש דגה על עקרם. ובמלא בסירות דוגה.
דוד. דוד שאול אחי אבי לבני דודיהן. אחי אביהן. דודתך
היא. אשת אחי אביך. לעיני חמאל דודי. לל בן דודי
כי כן דרך העברים כמו שאמר. וגם את לוט אחיו. לל בן אדוני
ואפשר שהיה זה חמאל אחר שהיה דודן והיה שם בעת
המקרה כי חמאל המוכר היה בן שלום ושלום היה דוד ימליהו
וזה חמאל אשר היה שם בעת המקרה היה דודן אחי אבין
וכן הי לעיני חמאל אח אבא. ועא דודי לי. ואני לן. ידידי ואהבי
כי טובים דדיך. אהביך ידודותיך. וכן שם אתן את דודי לך. שהב שפה
דדיה דודים עד הבקר. ועא בכיור אן בדוד. בפון מדוד. עם מפ ז שראב
תעבדנה. וישימו את ראשיהם בדודים. והנעה הואן תלמא מלשני
כמלת בסירות ובדודים. ענין הכל קדרות. שבי דודאי תאנים. דהב לה ימליה
נוספה בו הלף כלף לולאות חמשים וכן אמ אחרין בלא לף
לולאות המשים. וכן אמ אחרין בלא לף הדוד אחד. ענים סלים. שסלד
וכן יתכן גם ישימו את ראשיהם בדודים. בסלים. הדודאים. שה ז
נתנו ריחן. ומעא דודאים בשדה. בדודאי בני. אפשר ראמל שם
שתהיה הלף בהם נוספת או הם שרש אחר והם שרש עשב
שהוא כדמות אדם זכר ומקבה מנדרגולש בלעז
דוה. והדוה בגדתה. ענינו והחולה. וכן תדרס כמו דוה. ויקרא טון שעל
והיא הנדה ויקראה חולה לפי שאין אשה לואה דם
שלא תחלה. ואשה ואבריה כבדים עליה. על זה היה דוה. איכה ה
לבכון. על היום דוה. ומא עלי לבי דוי. בשקל גבר והיוד עם ימליה ה
ומורת ההא לומר הפעל. והשם על ערש דוי. על משקל סבך. תלמא
ולרבים המה כדוי לחמי ומשפטו דויי. יה חכם לי יהודה. איוב ל
כתב כי בדוי לחמי תאר ממוך מן דוים והנכון שהוא שם
ומא פיעלי בדתה דותה. אויוה מקור. ומא כתוספת מם מדוי. ויקראו ז
מיעדים הדעים. ומא ידבר אות מדויהם. מלבושיהם. שמואל ב
דוחן. ולא יכל. קום כמו מחון שנם שרשים וענין תלים לו
אחד לדשת החכם לי יהודה שכתבן עם נחי העין
ועא ידיחו מקובה. שם ידיחון אתה העולה. מלא ברשו מעדני. שעד יחל לי ירמ נא
הדיחם. שגון דחשנה. ורבותינו משתמשון הדבה בלשון הזה
כמו שאמרו מדיח ומולח ומדיח. דוך. אן דכו במדבה. מדבריא
ענינו כתשו במכתש והדיכה. הוה כך דקה כמו
השחיקה וכן מצאנו כדבר רז"ל שהמרישון כיניהם כחמרים
במחוסרים דיכה. מלי שמואל לא עליני דאשור כי סליני
נמרוסרין שחיקה הנה לדבריהם שהשחיקה יותר דקה
מהדיכה ומה שבן הזה נקרא העד דך. אל ישוב דך נכלם. תלים עד
דוס. שבנה דומה נגשי כדמה בתוך הים. משתתקת שסנד יחזקאל כז
אן כלותה. והשם שבי דומם בשקל יומם לא ישעיה לב
שזה שורק ונה יומם. ואפשר שהוא משרש דמם. וכן
לאבן

שהר דהב לא
דבר דהב
ישעיה לא
דגל
ישעיה ל
דגן
ירמיה ל
ישעיה לא
דגר
ישעיה לא
דדה
ישעיה לא
דהב
ירמיה ל
דהם
ירמיה ל
דהר
נחום ב
דוב
איכה ג
מלכים ב
דוב
ישעיה לא
דוה
ישעיה לא
דוך
מדבריא
דוך
ישעיה לא
דוס
ישעיה לב

אם יהי דברה אין שלין עונשדמין. וכן ויחך דמם בעינו. ומן לן
שבן כוסר וערך והרבה נשתמשו בו רז"ל בשבן ערך. הרליף לן
דמי שור במדה. לתעמוד על המקום בשעה. אא"כ יקראו המעות
שאין לך דמים. ודם שבבלרוב אדמימות. דמים ולא נמצא. שמקרא המעה דמים
היין דימה אותו לדם. בלשון יחיד

דמם מעי דתחו ולא דמו דמו עד. הגיענו אליכם. והשם יקם מעבר לדממה. ומדושיקם
מעבר ואחר שיבכה לדממה. והתאר קול דממה דקה. דממה
וקול אשמע. התמונה שהיתי רואה בעת היתה דממה ופעם
היתה משמעת קולאן מדושו הקול שהייתי שומע היה קול
דממה בלתי קול נמוך. ומא עדי לאבן דומם וכן שבי דומם
מדושו כדומם אז הוא שם. וכן עוב ויחיל לדומם תאר ואפשר
שיהין משרשו דום כמו שכתבנו. והנפעל נדמו מאות השלום
אל תדמו בעונה. גם מדמן תדומי. והאלשון נופל על לשון
דרך עחות כי מדמן שם עיר למואב וכן דרך העברי לדבר
לשון עחות בזה במקומות כמו כחשבון השבן עליה דעה.
ועקדון תעקר בבית לעפרה. עפר התפלשי. ודמון למן
עצתי. בגדל זרועך ידמו כאבן. יבושו רשעים ידמון לשאול
ונדמה שם. ואא"ל כתב כי ידמו ונדמה שרשם נדם בשקל
יפלו נמלה. והפעל הנוסף כי יי אלהיכם הדמנו. עטיכם
שנגן שפדשתי בשרש דום. שמש כמבעון דום. ודום השמש
ט ויעמד השמש כמו שפרשו בן רבותינו. ויל עגן זה מלשון
רמותי עם דמדומי חמה. האגיק דם. מדשתיו בשרש אמן.
דום עליו. והתחלל לן עגן שתיקה או עגן תוחלת. וכן דמו עד
הגיעגו אליכם. עגן תוחלת. וכן אך לאלהים דמי נפשי.

דמה לא דמה אליו כימו. דמיתי לקראת מדבר. זאת
קומתך דמתה לתמר. ואשר הוא יוצא הנוה והמעגה
דמיתי בת ציון. והנפעל נמשל בבהמות כדמו. ותמשל לבי
ונדמה. כי והיה נדמה. כפיר גוים נדמית. נדמה שחרון
מלכה. והפעל הכבד דמיתיך רעיתי. וביד הנביאים אדמה.
מה אשוך מה אדמה לך. והתפעל אדמה לעליון. משפטנו
אתדמה. והשם ודמות הבית מראיהם. כעלמנו כדמותנו.
אמך בגפן כדמך. כמן כדמותך. וכן אעל פנה כמן סנתה.
ומדם לבלות שאול כמו ועורתם הוא משקל אחד דם
בשקל און. ודב הא"י מתב שהוא עגן ריטיבות הטבע
לפי שכל דבר היוצא מדבר אחר ומדה ממנו יש בן
מדטיבות טבע. והשם במא דמיון דמיונו כארי. לטרף
לטרוף. ושא ודמיתי אמך. והנפעל כי נדמה בל עם כעבן.
בשחר נדמה נדמה מלך ישראל. נדמתה אשקלון. אוי
לי כי נדמיתי. איך נדמתה. נדמו עמי מבלי הדעת.
ונל מזה נדמה שמדון מלכה. והשם כדמי ימי אלכה.
כפלס מי שבי עצי. ומ"מ מעגין זה אמך בגפן כדמך.
כלם והדומים להם עגן כריתה וכליון. ויתכן לפרש מעגין
זה אעם שאינן משרשו כי יי אלהיכם הדמנו. ונדמה שם

יבשו רשעים ידמון לשאול. נצמו מאות השלום. ומזה הענגן
עיש נגדה ולא תדמה כלתלא תכסוך. ועא והואלאכן ידמה.
שגמו יחשוב. וכן ואשר דמה לנו דמינו אלהים חסדך. אל
תדמי בנפשך. אם לא אבאשה דמיתי כן היתה. ומא אל דמי לך.
אל תתנו דמי לו. ובמא ולילה ולא דומיה לי. נאלמתי דומיה.
והתאר אך אל אלהים דומיה נפשי. לך דומיה תהלה. עגן
כלם שתיקה. ומ"מ מזה אוי לי כי כמיתי. כלתי נשתתקתי לא
אוכל דבר. וכי לך דומיה תהלה. לל נשתתקה התהלה כנגד
מעליך העצומים שלא תשיגך תהלה. ויתכן להיות דומיה
משרש דום והיוד ליחס כיוד תחתיה שלישה. ויתכן לפרש
דמינו אלהים חסדיך עגן הסבר והתחלת כלות. סבר כאלהים
להחדך.

דמן היו דמן לאדמה. לדמן שלמי האדמה.
הוא נכל האשפה. כהדוש מתבן במו מדמן כיר.
האשפה עגמה כי כן דרך להטיל תבן באשפה ולהלך עליה
עד שתדוש ותעשה דומן ואאזל כי מדמנה. שם שר שהיה
למואב כמו שאמר גם מדמן תדומי. ופירשו ונדוש מואב במים
כמו מדמנה. כמו שדשים התבן תחתיו במקומו.

דמע ודמע תדמע. ותרד עיני דמעה. ודמעתה שלהיה.
ולא תבוא דמעתך. והקבון כלו דמעות עיני.
ידוע מלאתך ודמעך. כגון לשמן אן לין הורד מן הגת כדמע.
טפה טפה.

דנג כדונג מפני האש. הוא השעוה.

דעך דעכו כמשתה כבו. ודעך נרו. ומה שלא נזכר פועלן
מן הדגוש ואם לא נמצא. דועכו כאש קמים. והנפעל
נדעכו ממקומם עגנם הכבוי והכליון.

דפה בבן אמך תתן דופי. הוא הדבה. והאזל פרשו
מורכב מב' מלות דן כי דו הוא שגם כארמית טב
למיתב טן דו דן מי עגפין וכן בלעז דו שגם וכי המלה שתי
פות. דבר אחת בפנו ואחת שלא בפנו.

דפק ודפקום יום אחד. עגן דחייה. מתדפקים על הדלת.
קול דודי דופק. עגנם גם הדחייה והכות על הדלת.

דקק עד אשר דק לעפר. פתח ויטחן עד אשר דק. קמץ
בעבור האתנח. תדוש הרים ותדוק. ומרשיולא ידקאן.
והתאר דק מחשפם דק כעפר על הארץ. עטורת סמים דקה.
קול דממה דקה. ודקות כשר. השבלים הדקות. והפעל הכבד
וישרוף את הבמה הדק לעפר. והדקות עמים רבים. ושחקתי
מעפר הדק. טויט חומות אדיקם. וכתבל יעקב בן לעזר
הנפעל מזה כתת להדק. כעורי ופתח של משקל להחלון ויתכן
היותן מן הכבד ומשפטו להדק כמו שהזכרנו בחלק הדקדוק.
הנוטה כדוק שמים כקרום. וכן לפי דעתי אודק או תבלול בעינו
כי אז שיהיה קרום או תבלול בעינו. וכן אמרו ז"ל נדוקין שבעין.
הן אינם בשקק יטול. כעפר דק יטול אותם.

דקר והכיטו אלי את אשר דקרו. ודקור את שפיכם.
ודקרבה. והנפעל כל המצא ידקר. והפעל אין הפעל
הכבד אמשים מדקדים ומדקרים בחוטותיה. והשם בדקדקות

שיהיה מן השרש הזה אלא אלו מקרא העוף דיה לפי שהוא שחור כדיו ששרשו דיה"

ואני כותב על הספר

בדיו. ידוע. **דיק** ובמתת שליה דיק. מגדל שבונין נגד השיר להכשה. **דכא** ודכא לארץ רחתי. מקמץ כדרך בעלי ההא. ידכא עשק. ויואל אלוה וידכאיבו. ידכאום לקטן עש. וכנחה הלף אתדכאו כמלים לדכא תחת רגליו כל אסירי ארץ. ני חמץ דכאו חחלי. מדכא מענותנו. ושלא נדכה מעלו ממנו לא דכאן עד היום הזה. ושלוות תמים ידכא. והטם חשב אנוש עד דכא. כמעט דכא. והתאר ואת דכא ושפל רוח. ויתכן כי גם האחרים תאר כמו עד דכא עד היותו דכא וכן פעל דכא כמו שמרשוהו דלל וכשרש שמע נכדכא עוד. ואת דכאי דרתי ישיב. ובא ין כראית תמורת הלף למד הפעל לשון שקר ושנא דכא. שהוא ממו דכא. ובכן התפעל ויתדכאו כשער והסך לילה ודכאו. משמטם ויתדכאו. עטן כלם השבר והכתישה. **דכה** ידכה ישוח. כי ישים עמון הדשע דכא ושרש כדי שלא ישמרון בני אדם ממנו ונפל בעונמין חלבאים והנפעל לב נשבר ונדכה. והפעל הכבד כי דכיתנו במקום חנים תגלנה עצמות דכיתי. אתה דכאתי בחלל רהב. נכתב כלף במקום הא למד הפעל המומרת ביו"ד. והטם ישאן מהדות דכים הנפרד דכי כמלם עב עמים כמוכן עטן לו הטבר והכתישה.

דכף ואת הדוכיפת. תרגמנו לא כדא וכן מרשון רב ש ויהא גאון של. **דלל** דללו. ואחרנו. עטנו יבשו. וכן דללו מאבוש בעטו. ואם דלהוא ואין ידומשבת. עני ולרבים דלים. הולכים ודלים. ולנקבה דלה. דלות ורעות תואר. והטם ומדלת הארץ. אין יהיה תאר לעדה. והקבוץ ומדלות הטם ומדלות הארץ. והפעל ממנו דלותי ולי יהושיע. ובכן נמשל. ידל הבור. ישקב. מדוע אתה בכה דל בן המלך. חולה. וכן אשרי משכיל אל דל. בעל הליו עשה המזמור. וכן תדלה. יבעעכו. מרוטו חשבתי מחלי זה. שלומי שאמות ממנו. ועלא דלון עני למרום. עמנו דמן. והבר ליוה. לעטן זה. מעלה. על דל שפתי. ועוד נזכרהן בשרש דלת. ודלת לאמך בארמון. קוצות השער. **דלג** על כל הדולג על המפתן. הי על כל דמה לכין בגמוס. מלטתאי מי כמו שאמי עלכן לא ידכו. כהמי דגון על מפתן דגון. והפעל הכבד אז ידלג באיל פקדו. מדלג על הגבעות. עטנו כמו מקפץ.

דלה וגם דלה דלה לנו. ותבאנה ותדלגה. ואיש תבונה ידלנה. והטם כמו מדלי. והוא הכלי שטואבין בו. ולרבים והוא במשקל אחר. ישל מים מדלין. והיה משטנו בקמץ חטף על משקל תפנו אזנין. ובא בקמץ רחב. כמו בתוך הדברו. דלין שוקים. מפקח גבהון. כן כתבו ר' יהודה חיוג עם העוברים בבנין

ואלה כי המאריך שתות הדלת יהיה שהקמץ הוא רחב שאם היה קמץ חטף לא היה המאריך. ועלכן אמר אבי שנכתבים דברי ר' יעקב שהוא במתרגם ולא בקמץ וחטף ומלא"

הקל ואמחנו ממאנהו פתח הדלת. וכן כתבו ר' יעקב בן לעזר ואם כן הוא עוי מן הדגוש בדפוס הלמד ומשמטו להדגש ומי הייכון שוקים מפסח כי מה יעשלון. וכן המשל כמי כסילים והפעל הכבד אלוממך כי דלתיתני. ומכותנו לסגות דלותיתין אליו בעל דלותיתין תשלונה. ענמים הרמים והגבהים ואמשר שיהיה כמוהן. ולמים מדלי. כלומר מתחרת ענפיו שלון מים"

דלוח ותדלח מים בדגלך. ולא תדלחם דגל ארם עוד וכ' ופרסות בהמה לא תדלחם. עטנם הדריסה. עם עכירת המים. עורבולר כלעג"

דלף ידלוף הבית. והטם דלף עורד. כשש נקדות הוא טפטוף המטר בבית. וכן בדברי דגל. נותנין כלי תחות הדלף כשבת. וכן אל אלוה דלפה עיני. כי הדמע יורד טפה. וכן עד משל דלפה נפשי מתוגה. ממו מסחרים תכבה נפשי. טפה. וכן עד משל דלפה נפשי מתוגה. ממו מסחרים תכבה נפשי. **דלק** ודלקו בהם. ואכלום. שפתים דולקים ולב רע. עכן הבערה. ובקדחת ובדלקת. שם חולי השורף מרוב המימות. והפעל הנוסף הדלק האש. אין ידליקם. ועלא כי דלקתי אחרי. חעיו לדולקים. מעל. מי חעון יפעל לן ולחבדין שהם דולקים אחד העב. על הדים דלקון. בגאות רשע. ידלקן עב. מדלון אחרי מלשתים. עטנם עטן לדיפר. ואם פטר שיהיה מזה העכן יין ידליקם. לפי שאמר שכר ידדטו כלומר הם רודפים היין והיין ודדם ויפלם למשואות"

דלת אל הדלת. אל המזוזה. כשש נקדות. ואחר הדלת והמזוזה. והדלת שער אחרי. הדלת תסוב על צירה. ולשמם לפתוח לפני דלתים. ולרבים ודלתי הבית. ציב דלתיה. ובלשון נקבות בימים. הדלתות. דלתות לא העמדתי בשערים. ושתים דלתות לדלתות שתים מוסבות דלתות שתים לדלת אחת. ושתי דלתות לאחת. כי דגל במסבתם מדות. ארבע דלתות הילו שתים מבפנים ושתים מבחוץ. הרי עונות נפתחות לתוך הפתח לבסות עבון של כותל. והמיות נפתחות לתוך הבית לבסות אחר הדלתות שכל הבית היה טוח בזהב חוץ מאחורי הדלתות כמו ששנויה שם. דלתות הבית הפנימי. ויקב חור בדלתו. ומגור דלתיך. והוא ממשקל אחר. ויקראהו דלת הכלים כמו דלת השער. כמו שאמר ויקב חר בדלתו. והוא דלת האדון. וכן במשנה כל הכלים נטלין בשבת ודלתותיהם עמהם. שלש דלתות ואזבה. כי דפין שהן דומין לדלתות שיפתחו ויסגרו. ונסקדה הנין ממלת עלדל שפתי. כי משמטו על דלת שפתי. ועקראו השפתים דלת לפי שנפתחים ונסגרים כדלת. וכן ראוי לפנון לעטות שפתין כמו הדלת שנפתחת ונסגרת לעורך פלא יפתח הנכון שפתין כי אם לעורך. וכן דלתי פני מי יחרה. רועה לחלר שפתין"

דם דם יחשב לאיש ההוא. אל תכסי דמי. והקבורין ודמים ויין. ודמים בדמים נגעו. ותחנף הארץ בדמים. קול דמי אחיך. והסירתי דמיו מפיו. ודמיו שלין ישוש. וכן אין לו דמים כלומר

היה לו לומר דשאה בעי הטין כמו מלאה עמאה וגם אין המלה
נכתבה אצל כלף כא כהא וכן מצא במקום אחר ספרים וכבר
כתבנוהו בשרשו דוש דשן ואכל ושבע ודשן פועל עובר
והיה הדשן ושמן תאר דשנים ורעננים יהיו ישתחוו
כל דשני ארץ והשם והתענג בדשן נפשכם בשש מקדות
החדלתי את דשני כבר זכרנו דקדוק החדלתי בחלק הד
קדוק במקומו והכבד דשנתי בשמן ראשי שמוגה טובה
תדשן עצם ושלא נזכר פועלו ממנו נמצא בדבה תדשן
ועפרם מחלב ידושן ומלה מורכבת מהנפעל והתפעל
הדשנה מחלב ועא אל שמך הדשן בשש מקדות והוא
האפר וכל העמקים הסגרים הדשן פ מקום שמך הדשן
שהיה חוץ לירושלם אומ שיהיה אותו המקום נוסף כעיר
לעתיד ופ וכל העמקים הסגרים הי וכל משרא אתד דנפלן
תמן פגרי משרית אתוראה לל כ כל אותו העמק יהיה
תופסת השר וכל השדמות עד מחל קדרון והנה לא תדגם
והדשן אז תדגם אותן משרית אתוראה לפ שהין דשיכם
ושמנים כמו שב עלין ומשמן בשרו ירזה והפעל הכבד
ממנו ודשנו את המזבח ישרו דשנו ושיתי פירותיו
לדשנו ושולחתי ידשנה סלה ההא נוספת בהא ואקראה
לך ופ ישימה דשן כלומ שיורד אש מן השמים לאכלה
ולקבלה כרעון דת לפני כל יודעי דת ודין ואת דתי
המלך ודתיהם שונות אא אין לשאול למה לא הביא
לעשות כדת היום והדת אשדת לגמרו אעפ שהוא קרי
נתנה בשושן הבירה אשר ב מלות הוא מת מלה אחרת
לא כדת עמן הכל התורה והחוק אשדת לשון אשדות הפקדה

ואשר הם בני ארבע אותיות

דמשק כמאת מטה ובדמשק אשר טרושא לפי
מקומו כמו כמאת מטה אין לו חבר אז תהיה
המלה מורכבת משתי מלות בדי מטק ויהיה משק מן
שיקק ושמנו מן שוק כלומ מאחד מהרעי המטה ודי היא
מלה נוספת כמו בדי שומר כדי דיק בדי אש שהוא כמו
בשומר קדיק באש דרבן ולהביא הדרבן כולן
קמוץ לבן כפתלי ולבן אשר הבית כפתח והדלת
לשטחם מעמדת נגעיה ובה הקמץ כמו דבי חמים
בדרמנות הוא המחט התקוע בראש עץ שטוענין בן
השורים בשת החדישה אא שמה תרגם המתרגם
והמחט יקרא דרבן והעץ ב שרים שורים ד ודכבא
יקרא מלמד וכן אמרו מתד ודרבנן יקראן השרים
במשנה מלמד שבלע את הדרבנן שמה יגין העם כדרבן
הדרבן כלומר שנבלע אותו המחט התקוע בעץ בתוכו
דרדר יקשן ודרדר כלו מתוך הוא מין מחבר הקרנים
ומכל קוץ זה עבית דרדר זה קרסטהוא

שנוי דרין דרין ופ בעל הערוך קורא בלעז יד דרן

ואשר הוא בן חמש אותיות

דרכמון דרכמונים שש רבואות וכן לאדרכמונים
אלף והאלף נוספת והוא מטבע ידוע המלה
אא שיש המשכין דרכמון באותו הזמן והכבר זכרנו אותן
לאדרכון והם שני מיני באות האלף בן ארבע אותיות ואפשר
מטבעות מחתלים גסכן שהמוכן נוספות

נשלמה אות הדלת

אות ההא

הוי הילילו הה ליום והוסיפו בן האלף כדוב דבריהם יחזקאל ל
ואמרו אהה ליום ואמר אהה יי אלהים והיא יחזקאל
קריאה כך על העבר ועל הדאגה
הא הא לכם עד עבר נגס אני הא דרכך בראש נתתי כמו הכך יחזקאל יז
הבל וילכו אחרי ההבל ויהבלו הפעל הנוסף מהבילים ירמיה ט
המה אתכם והשם אחרי ההבל הבל המה ספר ט
בשש מקדות ומא הבל הבלים והוא דבר שאינו כלום קהלת א
וכן קראו רבותינו לאיד היוצא מהפה כהבל פן הבל תיגונות
כי הוא דבר המתבטל והכולה במהרה
הבן חלמות שן הבנים הם חיות שעושין מלאכה יחזקאל כז
מהעצים שלהם אן מהקרנות כמו שעושין מעצם
הפילשהוא השן ומל אותו העץ שקורין יבעם והתרגום אמ
ושן דפיל וטוסמן והוא העוף שנודע לנו בדברי רבותינו
כאמרם קריבו ליה ריש טוסא טהלבא ולא אכל ועוד אמרו
הרנגול ופסיוני וטוק כלאים זה בזה והוא שקורין לו בלעז
פון ואפשר שיעשו מלאכה מעצם שלהן וכן בלשון ערבי
נקרא אבנוס הבר הוברי שמים הם החוזים בכוכבים ישעיה מז
כמו אבנוסיהם ודומה לו בלשון ערבי שקורין לחתוך
הדבר אבנוס אבנוסים בכוכבים מחתכין הדבר וגוזרים
אמרו אבנוסים הגה והגיתי בכל מעלך לא מלכים ב ט
יהגו אבנוסים לשוב אם יהגה דמיה באשר יהגה אובן ישעיה לא
הגה ציונים הגה נהגה והמקריב משלי ישעיה נט
מלכים ישעיה נט
כמו ולהודות את בני ישראל
המלות סמו את מוריך
והמלות הנוסף
יצא מליון שם כמו הגה יונים והגה הדי והוקבשו מלכים יחזקאל כ
יחדות

חוב עצמן כולם בעינת החרב המרא בלעז

דרך נתיב וסולחת. רבותינו אמרו שהיא אבן טובה שהיא
בארבע הים ודורה שמה הוטבה באמצע ס עודה
והאירה להם בעמודים ומהם שאמרו כי לפני נקרא שם
האבן דר שקורא דרור לכל בעלי חיים בלומ"ש משמרתן

דרך אקראתם דרור חוטט. עד דרור המור הטוב שהוא
חשוי מן הזיף והתערוסת. ודרור קרון לה. בדרור
לעוף. אי שם עוף טמא והוא שקורין בלעז אימונדלא
ולפי קראת דרור לפי שהיא מקנאת בביתים מבלי פחד
כאן היא חשיבת מצבי אדם שלא ילכדוה

דרא והיו דראון לכל בשר. כי מיאוס יהיו לכל בשר מראות
אותם מרוב התולעת שבהן. וכן ואלה לחברות
לדראון עולם. ועיקר מלת דראון היא תולעת מלשון רבותיכם
הדרא דכנתא. וה נמה שבתבואה בשדה מפני שאין בה
לחה. ויותרן תרגמו בשתי מלות די ראון מיסת חזיבא.

דרב ולהעיב הדרבן. ועוד נתבנו בן ארבע אותיות

דרג בסתר המדרגה. ונמלו המדרגות תרגום לא
תעלה במעלות לא תסיק בדרגין

דרך אשר דרך בה. דרך רוכב מישרב. אשר תדרוך
כף רגלכם. והפעל המוסף והוא פעל עומד לא
הדריכוהו בני שחץ כלומר לא דרכו בו. והדריך בעליכם.
ואשר הוא פועל יוצא ודרך שנים במשקל הדריכה כב
באמתיך מפרחה הדריכוהו. כי ממנוחה הדריכוהו וכותי
מכית עייהן ערדיכון. ואפשר שיהיה והדריך בנעליכם
גם פעל יוצא. והשם דרך המלך נלך. בשש נקדות. אילך
בדרך אחר ולא שב בדרך. זה הדרך לכו בה. בדרך אשר
בא בה. והדרכתם אתם
את הדרך לכו בה לעשות
דרכו. כי לעשות דרכו
מעשה והלאה. ולהתערב שם. כי אתכם ותאבו דרך. פירוש
תאבדון מעד הדרך כלומר כי דרככם תאבד כמו שאמר ודרך
רשעים תאבד. ועל הדרך הזה נוכלת עליה שעליה מבלים
אני הולך בדרך כל הארץ. במנהג. כי השחית כל בשר את
דרכו. מנהגו. כי דרך עשים לי. מנהג הנשים. והוא הגדות.
וכן אדרת כנשים. ומטהו. ישא עליך בדרך מעקים. ממנהג
מקדים כמו שהיו מכין אותך המעקים. כן ונשאון בדרך
מעקים. כמנהגן שעשה במעקים וידן הגדולה שהראה בהם
וכי ונשאון ישא אותן מעליך ויבלה אותן אן פירושן ונשאון
על המטה שישא עליו מטהו כמו שעשה במעקים וכן פירוש
ומטהו על הים מטה. ישרר עליו כמו שערד אותן עליהם
בטביעת המעקים. והקבוץ של דרכים שבתם להם. וקבוץ
הטעם ונעקש דרכים יפול באחת. והיה אם למד ילמדו את
דרכי עמי להשבע בשמי חי ה' הדלת מעמדת בגבורה.
והמסורת עליו לית געיא. וכבדתו משאות דרכיך. דרכי
סמרתי

סמרתי ותעמדי. ודרכיך למחות מלכין. כלם עמדו אחד. כי
חפצי האדם ושפטין ומה שישתדלו הכל נקרא דרך. וכן
המעות והעברות כמו עשאו את הדרך ילכו בה. ויאחז עדיק
דרכו. ויודעי דרך עדיקים. ודרך רשעים תאבד. ובתוספת
מס מדרך כף רגל. כל דרישת הרגל. ובעמן הזה תדרכי נפשי
עוז. חסר בית השרות. ופירושו תרמסי האויבים בעוז.
כדורך בגת. אתה תדרך ביתי. ולא תסוך שמן. ותירוש. ולא
תשתה יין. בחולם בקריאת כן אשר ובקמץ חטף בקריאת
כן נפתלי. דורכים מחות בשבת. והכבד כבדן את הדריכה
והוא מקור והחירין מקום פתוח עמנם הדריסה והדישה
וכן דרכתם בסוסיך. המור מים רבים. וכי הפעוין דרכת
בים וסוסיך כמו וכן דרכו כחמר מים רבים. אן פירושן דרכת
בים על סוסיך והם הענים. ובעינן משיכת הקשת ונטייתן
דרך קשתו. אל דרך הדורך קשתו. קשתותיו דרכות
ולפי שבמשיכת הקשת ימשוך גם החץ לזה אמר דרוך חצין
דרכו חצים דרך מר. והפעל הכבד ידרכו את לשונם משפטן שפר
וידריכו. דרס. ים ודרוס ישה. הוא התימן והוא הנגב
כי בלשונות אלה נקרא

דרש דרש דרש משה. ודרשו מחרבותיהם. וכתב ר'
יצחק בן אלעזר כי בספר הלאלי כתוב עליו לית
כותה חטף וגם הנקדה לא כתב שמעאן כרוב המפרש
חטף. דרושים לכל חפציהם. ודרשתי ותחקרת. תדרש רשעו
בל תמצא. בחולם בקריאת כן אשר ובקמץ חטף בקריאת
כן נפתלי. לדרוש הדבר. נוספת כן היוד ומשפטן לדרוש
ותלך לדרוש אתיו. והפעל הכבד ונסדמו הנה נדרש.
נדרשתי ללוא שאלו. האדרוש אדרשהם. הלף תמורת
הא ומשפטן ההדרושאדרש. לי יהוה כתב כלף האדרוש
למדבר והדגש לחסרון הון התפעל וכאן הוא וכא האדרוש
אדרש כפול לחוזק הדבר כמו האכה אכה אבי ופי נדרשתי
ללוא שאלו נמצאתי ונדרמתי. דרושים לכל חפציהם.
מזומנים ונמצאים לכל החפצים בהם. והשם במדרש הנביא
עדון שידרשהן הדורש שמה כי הדברים מזומנים כן

הא ויהיה ודרשון נקמץ חטף כמו
ודרשון נקמון בבטן פועל נחלש
מנגד הריש שאינה מקבלת הדגש
על מטקלט גרשו מעמדים ונכוף
רשי באחד מהפנים ועל ודרשון
משמע מאחר אחרים שהרי נקוד
הטף קמץ

וכן על מדרש ספר. ספר
המלכים. ספר שמזומנים
בן דברי המלכים והחזרש
ימצאשם. **דשא**
דשאו גאות מדבר. והפעל יולד
הנוסף תדשא הארץ דשא. כשעירים עלי דשא. [illegible]
נקדות. והוא נקרא כן מתרגלת נאתן. וכשיגדל [illegible]
עשב כי שם דשא הוא תחלת הפעולה כעשב [illegible]
ממנו פעלה כמו מן עמר ולא כאן מן [illegible]
כי תפושן כעגלה דשא. ומשפטן דשא [illegible]
ונגדעה ההא כמו שנגדעה ממלת [illegible] השליט.
שמשפטן שיוצאה לי יונה הרחין [illegible]

היה

באחדונה לא כללו כעל המסורת בחסר והמקרה הבונה על
והיית עלי למשא לית חסר דחסר אני אהיה לו לאם יהיה
ידי יי הייה אתהיי לאלפי רבבה תהי נא אלה ביבותיכו
ביינו ובינכם מי זה אמר ותהי יאמר אלהים יהי אור
ויהי אור והנפעל נהיה הדבר הזה הכתיה בדבר הגדול
הזה עטנס ידוע ועא נהייתי ונחליתי ושבתו נהיתיה
עליון תאוה נהיה תעבר לנפש עטן שבר וטי נהיתה עלי
כשתבשה הסך ושנתי ערבה לי ויא מזה העטן ונחליתי ונהיתי
כאחד האדם ויהי רב אל עד שנת אחת לכורש המלך ושני
אנשים שני גדודים ביון בן שאול כלומר שכרו והמיתו אותו
ואין עורך להועיאם משמנס כי טי ייהי דעל שהיה בבבל
עד שנת אחת לכורש המלך וטי היו בן שאול היו עם בן
שאול וכן הי הון עם בר שאול כלומר שהין עמוכבר ונפרדו
ממנו ועתה באו בביתו במדמה כלוקחי חטים והדגוהו
ויא תאוה נהיה מהעטן הראשון ועדושו תאוה נהיה
כזמנה תעבר ולפה תועבת בסלים סור מזע לטי שתבוא
להם תאותם היך והיך יבל עבד אא כמו יתר האמון הגלה
אדני זה היך אביא אלי אדת נכוכר אדון שהוא כמו ההמון
אדון האלהים ההא תמורת אף איך
הים והמם מהומה גדולה משמעו הימם והמם האחרונה
קימן הרבים והאותיות המם הראשונה קמוצה
כדרך כל פעלם ואן היתה שרש היתה מתוחה כדרך כל
פעל והשם מהומה גדולה כי היתה מהומת מות עטנו
כעטן שבר ועא הפעל הנוסף אליד כשיחי ואהימה
תהימנה מאדם והמעל ותהום כל העיר עטנס עטן
המיה ושאון הין ותהינו לעלות ההדה עטנו ותאבן
והוא לקיוח ממלת הן כלומר שאמרתם הן ועא
שלישית הדין והיא המדה שהיתה אעלם שהיא יב לטג
והלוך ששה ביתים והיא מודת הלוח
הכל להיכל ולדבר והיכל תנוך היוד למשך ואטש
שהוא בן אר כמו אותיות והקבוץ ובן היכלות
והקבוץ כלשון זכרים והיא מהיכלי מלך ותטש בהיכלי
עגב עטנס ארמון היכלי המה תי לא תתרחצן
לכון על סתגמי נטאי שקראי קדש היכלא דיי אתון סלחין
קדש היכלא דיי אתון דבחין קדש היכלא דיי אתון סגדין
תלת זמטן בשתא אתון מתחדין קדמוהי ואאזל מרש
הפסוק כן לתבטוהו על דברי השיר שאתם אומרים
היכלי המה לא יחריב היכלין ואמר שלשה פעמים היכל
לפי שהיו שלשה מתים אולם והיכל ודביר והנביא היה
עונה להם ארץ ארץ ארץ הריהם השובים לפני בארץ
ונקראו כל השלשה בתים היכל לפי שהיכל היה הבית
הגדול ש כשלשתם וכן אמר ובנו בהיכלי אשר יסד
היכלי דומה לומר כל הבתים שלבית המקדש
הכר לא תבושו תהקרו לי עטנו תתמהולי וכתב
לי

לי יקהמי הוא רומה ללשון הערב שאומרים על הגדולה
הכך ואעה כתב הברית פיהם מזה השרש ופידושו
מעוחת מיהם כלומר עזות הפנים ומעמן שהיה להם ונקפי
תחבבו לי תמיזון מיכם לי ולא תבושו ואמר כי בלשון גמרי
הכר עזות פנים הלל שבע ביום הללתיך הלל
רשע על תאות נפשו והשם יקדש הלוליכם
ויעשו הלולים ובתוספת תין תהלה לדוד ויבא ברין
במקום האאיך לא נזכרה עיר תהלת בקמץ הלמד
והקבוץ ישב תהלות ישראל ובתוספת מם מהלל ואיש
לפי מהללו והתפעל מה תתהלל ברעה הגבור בקדוש
ישראל תתהלל ויא לתהלל עם בחלתך מעטן שמחה
מן קדש הלוליכם ואין עורך להועיאם משמן תהלה שהוא
השבח וההודאה אכל קיחוב עטנו הוא השמחה וכן
ובתולתין לא הולכו כלומר שלא באו לעת השמחה והלול
לל שלא היו לאנשים וביתה החופה נקרא כלשון לל בב
הא שעריך לומר כי ההא הלולא ושלא נזכר מעלן העור
במקום אשר כילא תבא הלולה ונא אמרתי להוללים אל
הא הודיעה על העבר תהלו לא יתיצבו הוללים שחקתי
וכן ההקדיש שמואל כמו אשר הקדיש בהוללים ובטן פועל הנוסף כי העושין
הוללם אמרתי מהוללי כי נשבעו וטי מהוללי
אשר הם מהוללים בעטו וטי כי נשבעו בתבל יונה מתחיתו
בעטיהם הין אומר ישימו אלהים כמלונו אם יהיה כך וכך
וכשנשתתף עמון ההתפעל ויתהוללו בדם יתהוללו הרכב
ישתקשקון בלחובות והתגעשו והתהוללו עלו הסוסים
והתהוללו הרכב והשם ודעת הוללות ומכלות מלאדע
והוללות לראות חכמה והוללות ומכלות הנמרד מהם
הוללה בערי ומא הוללות רשה והמסורת לית בהיה טורין
ומא ומלאכיו ישים תהלה והיתה הלמד ראויה להדגש
והוקל כמו לא ישים תפלה שהוא מן ונתן כמלילים מכסת
נטטות מן תבקן על הטה כולם עטן שגעון והיעיאה מדעת
השכל ומדרך הצדק והיושר ועטן יתהוללו הרכב כי מרוב
מרוצתם בשמחה כלו הם משתגעים מרוב השמחה וכן
שלבן יתהוללו גוים כי בראותם מפלת בבל ועטן שלושו
בהלו גרון עלי ראשי מקור מן הקלי בתשלומו כהללו כמלם
ובמתחן שמדו כל העם והנפעל הנוסף אם אראה אור ויחל
לא יהלו אורם ויהל נוטל המעולה על האור ויהלו על הנבכים
והשם ותחלתו מלאה הארץ ומא מהעטן הזה עד ירח לא
יאחיל ונכתב בן הנח אשר ביהל יהלו ואעפ שאינו עקרי
כמן שנכתב כמלת אז ואיתם ומא מעטן זה ובהלאכן ישים
תהלה ומלת לא עומדת במקום שנים וכן הוא הן בעבדין
לא יאמין ולא כמלאכין ישים תהלה ומהעטן הזה נקרא
כוכב השחר הילל בן שחר ועטן אל כולם הגבה והאור
הלא מחלאה לדמשק ומרום השמיני ובלאה וחלס הת
מעם והבלאה עם הלאה כלומר גם הלאה שמקומך
ורחק

כיחידות, ומא הגיון מלה, והגיון לבי לפניך, ומא בהכפל
עין הפעל כיבה הגיגי, ומא והגות לבי תבונות, עכן
הכל דבור ועמוק הפה, ואתב אתה כי השל הוא לשון
גמגום ועמוק ואין בו לשון קריאה ודבור כי פ׳ ובתורתן
יהגה כל שם יהיה קורא בתורה שבשבל שעה אם פ׳ שלא
בשעת קריאה יעא הדברים על פיו ומפיעין משמתין ויורה
על זה וכיתים הגה בהגה כי הוא עתן העמעוף והוא בקול
ילדה וכן קינים והגה, ועא הגה מרוחו הישמה, הגן שיגים
מכסף, הגן נשע לפני מלך, עכן השלה ואאזל כתב מזה
השרש והעכן כאשר הוגה מן המשלה והוא שלא כשכר
מעלו מן המרובע. הגן אדה נמכי הגדלת הגיגה
פ׳ ל׳ יונה דרך נכונה
בגה הלשון בחמדים
דבר הגן עשה שלא
כה וגן, ויונתן תרגם
ארח קדם ד׳ וכן ליואי״

הדך הישר חשבתו הדך דורכים ענה, מלה שהיא
מהעתה הדרכים סך לדרך עמלם, ואפשר שיהיה
מהענין הזה ולא הדר הדרים ופירשו כמו שאמר קרוב היום
מהומה, פ׳ היום יום מהומה ולא תרמה להומת הדים ושלעים
כשאדם נותן קולו שם שהוא קול גדול כי יותר גדול תהיה
חומה זאת, ולא הקול הוא מן הדים כשאדם נותן קולו שם
שילך אותו הקול עד מקום בלותו וישוב לאחור וישמע הקול
ההוא בעצמו ואותו הקול נקרא הד הדים ויש ולא לאשתיזבא
במעדי טוריא. הדה גמול ידו הדה, עכנו פשט, ול
יהודה אמר כי ההא תמורת יוד מן ידו אליה.

הדך והדך כשעם תחתם פ׳ דמוק הדשעים במקומם״
הדס והדרין הדום רגלי עד אשית אויביך הדום לרגליך
הוא שלמרך הכסא.

הדס והדס ועץ שמן, ותחת הסרפד עלה הדס, פתח
באתנה, והוא עומד בין ההדסים אשר במצולה, דוע
הדף ואם בסתר בלא אבה הדמו, ישן נעד ובקתך תהדמו
והדפתיך ממעגלך, והדת רשעים תדף, שלחתי
במקנת הסרים המדוייקים היו בסגול ובמקומות בפתח
להדף את שלו אויבך, כולם שבעים הדשה ש״
הדר והדרת פני זקן, ולא לאחדר מרבר ברוח אלהשון
והתאר פני עין הדר, והשם הוד והדר לפניו אמונה
מעביר כוחם הדר מלכות, כשם נקדות מקומות הדרים
בהדרי יקרש מרחם אחר, ועשה הסכם אבל אחר
בהדרת קדש בהם אבל אין, או יהיה הדר
שלמה כי הסמוך נמצא הקולים שוה, והכפל לקי זקנים
לא נהדרו, והדת שבל חל ומעדי לפני מלך, עמוקות נאות
והמכות הדרות בכל שם יחוד הדרים אשר אלהים
המשוקלים והמסובבים ודומה לזה שאמרו דב מעכן הדא
דפנוא

דה נתקבל כמו מעים שהם מעוקלים ומסובבים סביב סביב״
הן לכבל חומות ואמרו הוהן קריאת האכל הה צעור
הוא הוא הדבר, כמו לכסתר.
הוד הוד והדר לבשתי, הודו על ארץ ושמים, הוד בחרון
אימה, ולא נתנו עלין הוד מלכות, בשום הודן
במלחמה, והוא יצא הוד ושב ומשל, ונתתה מהודך
עלין, הוי ארון והוד הדה, ויהי בזית הודן, עטן כולם
הכרן וההדר, ור יומה הכסם בעטן הזה ולא הד הדים
הוה, ואתה הזה להם למלך, מי מה הוה לאדם, הוה גבור
לאחיך, מקום שיכול העץ שם יהוא משמטון יהוא
ובאה היוך נחה כוין וישתחון כי לשלג יאמר הוה ארץ, אוב לב
הלף תמורת הא אמצר שיהיה הוו כשרש הזה תמורת היוד
בשרש היה אן יהין שעם שרשים ועל כל סנים העטן אחד,
ועא הגה על הוה, ומא ויבטח ברוב עשרון, ובהותן
והות רשעים והדף, הות נפשו הוא ויעבתיה, והותי
מלאנים ישוא חד, והקבוץ הות בקבה, עד ועבור
הות, הות תחשוב לשונך, פ׳ תחשוב כלבן ותוציא
בלשונך, ופ׳ יעוז בהותן בדעתן שעשה לאחרים עטן
כלם והדומה להם שבר ועטים רעים, ורבינו מעדיה פ׳
בהותן בממונן והוא מעטן הראשון שלומ׳ בממון ההוה
לן, ויתכן להיות בהמוהן והות רשעים יהדף, הסך מהשמ׳
לא יעשיבו׳ מעש עדיק, ואפשר להיות מן השרש הזה
והעטן הזה תהותתו של איש״
הוי הוי אתי והוי אחות, הוי אשר שבטו אמי, הוי מלשבי
העון, הוי גוי חוטא, הוי גבדים לשחתין, הוי
האומרים לרע טוב ולטוב רע, וחסרן היוד ואמ׳ ובכל
חומות יאמרו הוהן ובכר ובהוהן שרש בסנ׳ עמון ועטן
המלה הזאת קריאת אבל והסמד ומעד ממואו, ויש שהם
לקריאה לא על אבל הוי הוי, ונוסו מאחרן עמן, הוי אוין
המלטי, ואפשר שיהיה מלותם הוי אשה שבטו אפר״
הון כל הונך ועניים, תמכר עמך כלאהון, והקבוץ
כרוב הונך ומעמסיך עמם כם רמי מחון, לא אחרון
הון לא אמרו הרשע הדי״
הזה הוזים שוכבים ישבים וכן אמ׳ המתרגם עמון
שבובין, יקעת מהמפרשים טרשן המדברים
בשינה ובמי תהו בקעת הח לאים והוא שיקורקלו כלעז
אוליאר ובלשון ערבי הדיאן הדלת ומה מקום הדן בעבדי״
הי קיים והי הי, ואפשר שרש המלה הא והוא
לשון מפשר, ולא המוהן היא בכל בשעי ישראל״
הא היא האשה, כנוי לנקבה הנפתרת״
היה הוא היה גבור עיד, אם עברתי אתי והיתי עלי
למשא, חסר יוד אשר היא במקום שורש הפעל
מהשמוב והמשורת עלין לית חסר, ואין ראיה לי שוה״
חסר שיוד אשר במקום לתוד הפעל ולמי שמשמ כתוב כהן

כאהזמה

מהרעב ואולם היאך לא נשארו כאן המשה פושים בשמרון
הנס כבל המון ישראל אשר תמו כמו שתמו האנשים כך
תמו הסוסים כן פי אאזל ויה ואם יבדון האינון בכל המונא
דישראל דסון וגם שם עיר המונה קל ההא ושקרה להיות
מסין והקבוץ המונים המונים בעמק החרוץ עטן כלם
קבוץ ורבוי העם אן ההמון אוכל דבר ובא כאלף תמורת
הא ואת יתר המון והבר בתבנוהו כשרש אמון ואפשר
שיהיה המון משרש המה בטלם שאון גאון אכל להיות הכון
שרש יותר קרוב המס כקדח אש המסים פ"ל יורה
הקש היבש והקרוב עירעה לומ' אש חזק וההא נוסף
ויהיה משרש מסס והיו"ד והמ"ם לרבים כל כקדח אש החזק
המומס כל דבר המך במהמורות כל יהומו עטנו לכב
מקומו כשוחות עמוקות וכן בדברי רז"ל בראשונה
היו קוברין אותן במהמורות ותאכל הבשר מלקטין את
העצמות וקוברין אותן בארונות הן הן אני בטיב לאל
הן לו יהי כדברך הן הייתה בזאת הן נזבח אנס
שענין אן השנים לשאלה מלת הן היא כמשמעה כי יבא
עטן השאה כלא אם וכלא הא השאה כמון אותה זה בכי
עשן והדומים לן הן הנה היו לבני ישראל ובתוספת
הא והנה אבני עמך ועם הכנני בדגש הנה העם הכך
הנה ובכנני המדבר הנני ענוכי בקלות שתי הנונין ובשואה
המון הראשונה ובדגש הנון הראשונה ובעני אמרתי
הנני הנני ובסגול המון הראשונה ובדגש שתי הנונין
ויאמר הנני בני הנני מי אתה בני והם במקרה ב
דגשין ובכנני המדברים ועתה הנני בדרך הנני עמוך
ובשלך אבחנו הנני אתנו לך בקלות שתי הנונין ובשואה
הראשונה ובדגש שתי הנונין ובסגול הראשונה הנני
ועלינו הנני עבדים לאדני הנני לך לעבדים והם
במקרה ג דגשין שנים על הדבר המזומן ובא במקום
אם וראו הן הייתה בזאת הן נזבח את תועבת מצרים
ועוא כי לא שלם עון האמורי עד הנה ולא דאיתין עד
הנה עטנים עד עתה ויומ אמר ארץ לא הייה מותבסנן
עד הן אשר המה חיים אה לא היה כל זה כי מלת הה
עדנה עד הנה ובא הנה תמיד הנון הגושה אפילו כלא
בעטן אחר קרוב לזה בנוי ועוד עין כמון שהתבתי
בחלק הראשון בעמוק הן
העבון לא שזה העטן מורה על הזמן עד הנה כלומ' עד
הזמן הזה וזה העטן האחר מורה על המקום כלומר
המקום הזה והורדתם את אביהנה לא תבוא הנה
לא אתם שלחתם אותי הנה ויכה את המים ויחצו
הנה והנה ודור דכי עי"ש וכן הנה דרך הנה פניהם
ועוא שיבא לבני הנקבות הסתרות והעברתם את
בחלת אביהן להן ובתוספת הא את בנות המלכים כי
טוב בות הנה כי חיות הנה ולהנה כמעט כל היוצא
מהנה רל מן הטרים ובא בכון לזכרים הלהן תשברנה
והנה

והנה באו עד תוך הבית לוקחי חטים
הנה הם כל בשר מפניו כתוב ויאמר הם ואמר הם
ימין מפני העמדה בזקף והוא פעל כבד והוא
עוי כמלם גל עיני ומשמטם הנה מלה ולרבים לאמר הסן
ואעפ שהוא מלעיל אין לחוש עליו כי מפני הפסק המעמד
כמו ערן ערן עד הישוד כה השני הו עמוד מפני הפסק
והראשון מפני השני ועטנים שתוק שתקן והמעל הכבד
הנוסף העובר ויהם כלב כלומ' השתיק העם שישמעו
משה ומשמטן ויהנה ויבול היותן מן הקל אכל היותן
מכנין המעיל יותר קרוב כעבור כי הוא עובר אחרי
הפך ואיש ישראל הפך באשר הפך איש מעל מדבתן
הסבו כיום קרב ושני בגבע הפך לבן ושערה
לא הפך לבן והנה לא הפך הנגעת עיט ויהפכו כעדי
דוד לדרכם כלאן כודדים והעוברים הפך לבם לשנא
עמו היהפך כושי עורו ותהפוך ותלך לארצה אפרים
היה עגה כלי הסוכה הפוך דשעים ואעפ בהפוך ארץ
הערים אשר ישב לבלתי הפכי את העיר לחקור ולהפוך
ולרגל את הארץ ולרגלה ולהפכה והשם מתוך הנפכה
ובלא הא הנקבה ויהי כך הפך מן הנשים בחמש נקדות
ותהי להפך כשש נקדות ויש סמרים שעיהם כשש נקדות
הפכם הם בהומר היוצר יחשב ולבן יקל הפכם כדי
כהומר כיד היוצר שיהפך אותן מכלי לכלי כאשר יישר
בעיניו ובתוספת תין עם הא הנקבה תהפוכה כי דור
תהפוכות המה ובתוספת מם אל המהפכת ואל העינוך
בית המהפכת והוא בית הסהר ומ' אותן הכבל הנקרא
בלעז סיפט ואאזל כתבי הם שני עינים שיש כהם מקום
עוקר בין שניהם והוא עשוי לאמורים שיכאו שם עוריקם
ומא המהפכת סדום ועמרה והוא שם סמוך אל הפעול
כמהפכת אלהים את סדום ואת עמרה שם סמוך אל המעל
אה כי מיהפי שהוא סמוך אל הפעיל ועל כי מעות קומי הוא ועוד הפכך על משקל שחרחר
והתאר בהפעל העין והלמד הפכפך דרך איש ודרך והוא תאר לדרך האיש שמעשין
בשבוי והתהפוכות ומלת נזר תאר לדרך או לאיש ועל כל
פנים הוא חסר איש רשע או איש מדמה או הדומה לן וסוף
הפסוק יורה עליו וכך ישר פעלו והנפעל נהפך אל הרודף
ולגזירת פעול ונהפוך הוא נחלתינו נהפכה לזרים כי אם ט איכה ד שמאל
נהפכו עליה אויביה ונהפכו כל פנים לרעון ונהפכו
נחליה לזמת כסגול ההא וקל הסא בקש נהפכו לו אבני אוב מא
קלע וזה אהבתי נהפכו בי כשוא ההא דגש הכא ויהפך
לבב פרעה ועבדיו אל העם נהפך עלי לבי השמש יהפך
להשך והתפעל מתהפך במקום מדין מתהפך בחוך מלתין שופטו איוב לה
תתהפך בחומר חותם להט החרב המתהפכת ושלא עבר שלח ראשית ג
פעלו מהפעל הכוסף הנהפך עלי בלהות
הצן ובאו עליך הרכב והלגל וחסר בית הרדות ומשפטן יחזקאל כה
ובאו

והנה באו עד תוך הבית לוקחי חטים שמואל שני ל
הנה הם כל בשר מפניו כתוב ויאמר הם ואמר הם עבדיהם שמואל שני ל
ימין מפני העמדה בזקף והוא פעל כבד והוא
עוי כמלם גל עיני ומשמטם הנה מלה ולרבים לאמר הסן מחבתה
ואעפ שהוא מלעיל אין לחוש עליו כי מפני הפסק המעמד
כמו ערן ערן עד הישוד כה השני הו עמוד מפני הפסק
והראשון מפני השני ועטנים שתוק שתקן והמעל הכבד
הנוסף העובר ויהם כלב כלומ' השתיק העם שישמעו מדבר ג
משה ומשמטן ויהנה ויבול היותן מן הקל אכל היותן
מכנין המעיל יותר קרוב כעבור כי הוא עובר אחרי
הפך ואיש ישראל הפך באשר הפך איש מעל מדבתן שמואל שני ל
הסבו כיום קרב ושני בגבע הפך לבן ושערה
לא הפך לבן והנה לא הפך הנגעת עיט ויהפכו כעדי שם שמואל שם
דוד לדרכם כלאן כודדים והעוברים הפך לבם לשנא
עמו היהפך כושי עורו ותהפוך ותלך לארצה אפרים
היה עגה כלי הסוכה הפוך דשעים ואעפ בהפוך ארץ
הערים אשר ישב לבלתי הפכי את העיר לחקור ולהפוך
ולרגל את הארץ ולרגלה ולהפכה והשם מתוך הנפכה
ובלא הא הנקבה ויהי כך הפך מן הנשים בחמש נקדות
ותהי להפך כשש נקדות ויש סמרים שעיהם כשש נקדות שם
הפכם הם בהומר היוצר יחשב ולבן יקל הפכם כדי
כהומר כיד היוצר שיהפך אותן מכלי לכלי כאשר יישר
בעיניו ובתוספת תין עם הא הנקבה תהפוכה כי דור
תהפוכות המה ובתוספת מם אל המהפכת ואל העינוך
בית המהפכת והוא בית הסהר ומ' אותן הכבל הנקרא
בלעז סיפט ואאזל כתבי הם שני עינים שיש כהם מקום
עוקר בין שניהם והוא עשוי לאמורים שיכאו שם עוריקם
ומא המהפכת סדום ועמרה והוא שם סמוך אל הפעול
כמהפכת אלהים את סדום ואת עמרה שם סמוך אל המעל
אה כי מיהפי שהוא סמוך אל הפעיל ועל כי מעות קומי הוא ועוד הפכך על משקל שחרחר
והתאר בהפעל העין והלמד הפכפך דרך איש ודרך והוא תאר לדרך האיש שמעשין
בשבוי והתהפוכות ומלת נזר תאר לדרך או לאיש ועל כל
פנים הוא חסר איש רשע או איש מדמה או הדומה לן וסוף
הפסוק יורה עליו וכך ישר פעלו והנפעל נהפך אל הרודף
ולגזירת פעול ונהפוך הוא נחלתינו נהפכה לזרים כי אם ט איכה ד שמאל
נהפכו עליה אויביה ונהפכו כל פנים לרעון ונהפכו
נחליה לזמת כסגול ההא וקל הסא בקש נהפכו לו אבני אוב מא
קלע וזה אהבתי נהפכו בי כשוא ההא דגש הכא ויהפך
לבב פרעה ועבדיו אל העם נהפך עלי לבי השמש יהפך
להשך והתפעל מתהפך במקום מדין מתהפך בחוך מלתין שופטו איוב לה
תתהפך בחומר חותם להט החרב המתהפכת ושלא עבר שלח ראשית ג
פעלו מהפעל הכוסף הנהפך עלי בלהות
הצן ובאו עליך הרכב והלגל וחסר בית הרדות ומשפטן יחזקאל כה
ובאו

ורחק מעליכן והיא מלה מורה על ריחוק המקום והזמן.
והנמעל אשר לשון ממכו והמהלכה לגוי שעוט כלומר
הרחוקה והמרחקה כן ט״ל יונה. ואמ״ל מדשון הבריאה
והשמאה ההולכת לפני הנאן מרוב בריאותה. וכן ט״ל
ושאתי את המולכה לשון אריות והמולכה שהמה יכולה ללכת
אחרי אכה והמהלכה שהיא הולכת מהלכה לפני הנאן אוסיף
על כחה ואשיטה לחוי עשוה וזה משל על ישראל ועל בית
דוד ממון שהיה הנכשל בהם בדור ובית דוד כאלהים
כמלאך יי׳ לפניהם. הלך ובמלאכין שיש תהלה
כפלם בתרמה לאמר. ונעתק הקמץ להה״א כמו הג
אותיות הגרון ויהיה עטן המלה כמו שפירשתיה בשרש
הלל בשתי הפנים ויהיה הלל והלה בעטן אחד
הלך הלך בדרך מרחוק. הולך לקראתך. למה לא הלמת
אלי. מלטים מחרב הלכו אל תעמודו. הן קדם
אהלך מקום למדים יהלכו. ותהלך אש. ולשונם תהלך
בארץ. והשם בהא המקבה הליכה. יכשלו בהליכתם. והקבוץ
הליכות עולם לו. הליכות שבא. עוטה הליכות ביתה.
הליכות אלי. ובלא הא המקבה הליך כדרחוק הליכי בחמה.
ומא הלך דבש בחמש נקדות. ובתוספת מם מהלך יום. ונתתי
לך מהלכים בתוך מסמרים. ושם התאר יבא הלך לאיש
העשיר בחמש נקדות. ובתוספת תין עם הא הנקבה ת
תהלוכה. ותהלוכות לימין מעל לחומה. בתוך. ואת בכ
התערובות והוא תאר כלומר היו הולכות לימין החומה. והנמעל
כעל בעטותן נהלכתי. והפעל הכבד שאינו עובר ולא הלכתי
בגדולות. יקרר הלכתי בלא חמה. כל היום יקרר הלכתי.
לאור חניך יהלכו. בית אלהים כהלך ברגש. אם יהלך
אשר על המחלים. בחיקתי יהלך ומשפטי שמר. ויסבב
בשק ויהלך אט. והעבר ערום הלכו בלי לבוש. באדרה
ירדיה אתהלך. ויתכן להיות גם ארץ לפניו יהלך. עובר
והתפעל את האלהים התהלך גם. התהלך לפני והיה
תמים. אשר התהלכו אבותי לפניו. לל ההתעקשות בעבודת
השם יתברך וכן והתהלכתי באמתך. ועטן כולם ידוע.
הלם אז הלמו עקבי סוס. כלומר נשברו ונכתתו והוא
בודד כאן אמ״ל נהלמו וכן והנה ההמון נהוג ויהלך
והלום. לל וילך הלוך והשבר. והעבר הלחוי בל ידעתי
בשיל והלמות. והלמון הלמוניין. והשם את הולם פעם.
ובתוספת מם למהלמות יקרא. ושם הכלי להלמות עמלים
והוא המקבת. ועא ואמר אל תקרב הלום. ואמרו לן מי
הביאך הלום. כי הביאותיו עד הלום. לכן ישוב עמון הלום.
עטם עמון הנה וט״ו ישוב עמון הלום ישוב עמון פעם אחר
פעם הנה בזה העטן להשוב ולהתבונן בן למה תהיה שלות
הרשעים ולמה מי כמם מלא יחנן לעמון כלומר שהם שבעים מכל
טוב בעולם הזה. ול״ו יוסר הכמים לכן ישוב עמון הלום בעטן
הראשון כלומר ישוב שהן נשברו בראותם שלות הרשעים

ומי

ומי מלא ימצו לעמון לל דמעת הבכי. סף שמר ויהלם אמשך
שתהיה הא״ד נוספת והיא אבן יקרה. וכתב החכם ראבע
כי חכם גדול מסרדי אמר שהוא הנקרא בערבי אלמאס
שהוא שובר כל האבנים ונוקב הברלח והוא מגזרת הולם
פעם הם יחדם יצאו את העיר. ובתוספת הא המרה
הגבורים. ששים המה מלכות. ונכפל לרוב הגדיעות
לא מהם ולא מהמונם ולא מהמהם. והכל בנוי לנפתרים
המם והמם גלגל עגלתו. אכלני הממני. והמותי את כל
העם ברק ויהם. ויהם את ישראל. ויהם את מחנה
מצרים. להומם ולאבדם. ויהמם. בכל מרשתי עטנם
בשרשים בעטן הראשון המה. המו גוים מטו ממלכות. תלים
על כן המון מעי לו. בהמה. בדובים בלנו ביונים
הגיאיות כלם הומות. לבי למואב כחלילים המה. שמנור
המון. ושובו לערב יהמו כבלב. כי הנה אויביך יהמיון
אזכרה אלהים ואהמה. עיר הומיה קריה עליזה. בראש
הומות תקרא. מדוע יחל הקריה הומה. והשם בהמות
ימים. ומא המית נבליך. ומא המון שיריך. עטנם מרשתי
בשרש הים בעטן השב. ומא מזה ואל המיתו אל תשא
נפשך. כלומר יסר בנך ואם יבכה ויהמה אל תשית לבך לו
ולא תשא לו נפשך לרחם עליו בדרך המוסר ויהיה
המיתו מן המה כמו בהיתו מן בכה. וכתב הח״כם לי״ר
כן לעזר מזה השרש והעטן ולא מהמהם. והוא שם המה.
בכלל קשה יבה. ועם בנוי הרבים המהם כמו שיא מעקשהם
יפהם. ויעטנו תרגם ולא מבטהון.
המל. קול המולה כקולמחנה. כלא ו״ו לקול המולה
גדולה כון עם הדגש ועטנו כמו מלה. ואמ״ל ההא
נוקבת. המון. יען המוכם מן הגוים. הרבותכם כלומר
היותכם המון רב. והוא שם ומשטנו כחולם אז
מקור והוא שמשפטו. ומ״ל כי אנ הרבית אתכם והלכתי
לכם טוב מן הגוים אשר סביבותיכם ואתם לא הלכתם
בחקותי. ועטם יש דלכי יען שאתי לכם כל טוב
בעטותם בי עד ומשמן שמרן ויבעטו ולא הלכתם
בחקותי. ואף כמשפטי הגוים לא עשיתם כי הם לא ימדון
חוקותיהם ומשפטיהם ואתם המידותם כמו שנ ותמר
את משפטי לרשעה מן הגוים. אכן לשאר מגבעות הרים
קמוץ כי אינגם מוך לרים כא אמ״ם מגבעות
ומ״ם מגבעות עומד במקום שטם לל מגבעות ומהרים
וכן הוא כי הסבוך ההמון המעמים מהגבעות ומהרים
הוא לשקר שלא יעזרו ולא יושיע בהם אבן כי אלהינו
תשועת ישראל. אב המון גוים נתתיך. כל הרעון הגדול
הזה. המון שיריך. טוב מעט לעדיק מהמון רשעים.
קול המון המשם. ומי אוהב בהמון. הבם בכל המון
ישראל אשר נשארו בה. מי העם הקוים שחושים ורעים
בכל המון ישראל שמשארו שומרון שהם כחושים

מהרעב

ורב אות זהב בקומה. שם מקום כתבתי המלה הזאת בשרש וו כיון דעת המפרשים כי והב לבדו מלה אחות אבל אני מצאתי בספרים מדוייקים את והב מלה אחות היתו נקודה בשוא

נשלמה אות הוין

אות הזין

זאב וגר זאב עם כבש. בזאבים טורפו טרף זאבי ערב. ידוע.

זבב ישרוקו לי לזבוב אשר בקצה יאורי מצרים ולדבורי מות יבאיש. ידוע.

זבד ובדני אלהים אותי זבד טוב. בשש נקדות ויש ספרים בחמש נקדות שנתן לפי מקומן נתן לי אלהים מתנת טוב. והתבל יונה כי הוא דומה ללשון הערב שאומר הלשון הזה על המתנה.

זבח אשר זבח לילי בקר. ונזבחנו ליי אלהינו אשר תזבח בערב. זבח לאלהים תורה. לזבח לילי אלהיך בגלגל. והבכר זבח אמון ונעבדם להם תזבח ונעזבוני. שלמאשי הבדים יזבחו. והשם ויזבח ויעקב זבח בהר. בסגול. ולרבים זבחים שלמים. ובתוספת הא זבחה. והקבוץ זבחות. ובלשון מזבחותם. ושם המקום שמקריבין עליו הזבחים מזבח ועשיתה מזבח מקטר קטרת אעפ שלא היו מקריבין עליו זבחים כי אם מזבח לפי שהיה מזה עליו דם הזבח אחות בשנה.

זבל הבעם יזבלו אישי עטנו ידור עמי. כי כן יקראת הדירה זבול. בנה בתי בית זבול לך. ובתוספת הא שמש ירח שמד זבלה.

זג מחרצעם שדגה קמץ והוא קליפת הענבים שמחוץ.

זה זה יתמה של הודעת הדבר המצא בקדוב בזה. ופעמים בדחוק כמו והסיבו. הר הטוב הזה והלבנון. כי יאמר זה על הידיעה. שבו נא בזה. בזה המקום. וכן מזה אחר ומזה אחר. וכן ועבדתם בזה בזה המקום והדומים להם. ופעם יחסר בית השחת שלו זה בנגב. כי עלו בזה הדרך בנגב. וכן זה ידעתי. כי אלהים לי חסר בית וט בזה הדבר אדע ואכיר כי אלהים עמי. כי ישמשנו ביום אחד. וישובו אויבי אחור. וכן יבא של הודעת הזמן המצא. זה לי עשרים שנה. אשר שגיתי זה שבעים שנה. זה ימים רבים. ואל מקום אחר במקום אחר כמו זה אהבתי ונהפכו. אל מקום אה ישרתך לבם. גר עמון זה שבנתן. שמע לאביך זה ילדך. ואין לזרך להמיאם ממשמעם. ויבא של הזמנת השת כמו הסה. ויתחבר עם הנה למה ידות הזמנת הענין בעתו כמו אכל דודי הנה זה בא. והסה זה מלאך. כנעבו. וזה בסגול הוא בלשון זכר וכי משכנעתך הזה. מדבר שבמשתך הדבר. וכחולם היא ללשון נקבה. ולשמרה מה זה עשה. גם זה לא יתי חכמה. זה מתת אלהים היא. לא זה הדרך ולא זה הנתיב. כי בזה ובזה תאכל החרב. ונכתב בוא"ו ולעבדם בארץ מצרים. ועדותי זו אלמים. ויבא עם הוא"ו כשורק והוא ללשון זכר ולנקבה גם עם זו יצרתי לי. עם זו באלת מן הדור זו לעולם. זו כחו לאלהו הלא"ל. זו חטאנו לו. עוברי אלהים. זו בעלת לנו. כארץ. זו אהלך. משכילך ואורך. כדרך. זו תלך. דרך. זו אלך. שמים. זו שמעתי. ויל מקנהם במקום אשר כמו בלשת. זו טמנו. זו חטאנו. במזמות. זו חשבו. זו שדוני. ויבא עוד לנקבה בלף במקום ון ובמן הנקבה. זאת האשה. זאת מנוחתי. והיתה זאת לכם. לחקת עולם. בזאת תבחנו. חי מרעה. בזאת אני בוטח. הזאת ידעת מני עד. בזאת. ובזאת. דברה הנערה.

זהב ויהב ובכסף. ידוע. ולפי שהזהב נך ניקא גם הדבר הזך והנקי זהב מעמון ויהב. אתה. ללהרות הזכה והנקיה. והחכם דאבא. ל מדשו זהר השמים הדומה לשון זהב כי מפאת צמן יחל להזדרך. ועוד כתם זהב בבל כיד יי. לל היין הזך והטוב. ועוד המריקים משליהם הזהב. דומה לומר השמן הזך והנקי.

זהם ובהמתן חיתן לחם. כי תחשוב כמשן המאכל לזוהמה. והיא הישה המאוסה בין מגוף האדם כן ממאכל וזומה לו בדבר רל על ענין המאכל להעביר הזוהמה. בידים מזוהמות. ושל ענין הגוף ישרל שעמדו עליהר מיני כסיקה. זוהמותן.

זהר והזהיר את העם. והזהירה. ונשמר בהא במקום. לא. והזהרתה אתהם. ולא הזהרתו. והנפעל חיה. חיה כי נזהר. את קול הטוהר. ולא נזהר. והעם לא נזהר. והוא נזהר בכשון מלט. אדבעתם. קמעים. והם נפעל עבר בענין אשר לא ידע להזהר. ויזהר. מהמה בני הזהר. מלם ענין הזהרה. ודרוש הוא. ועוא. והמשטלים. ויזהירו. הזהר. הכשיב. כמראה זהר. בעין החשמלה. ענין נגה. זן. שם. ויצרתי לי. הלא"ל. ומקני רשעים. זן. שדופי פירטו ליומה. בענין אשר. וכן דרך. ואלך. ויתנו. למרשם כולם בענין זה. והון. מהם תמורת. הא כמשפט.

זוב זב שאקן. כי חדם חללים. הן הבה. מזר. ויזובו מים. שהם יזובו. מדנקרים. בלמי. יאב דמם. והוא שר חשל. שהם מתים בדעבסתאום כלן הם מדוקרים. כי מתנבות. שדי מחסר. תנפות שדי. אשה כי יזב. זוב דמה. בבית חלב. והזב את אבן. עטן ויבהי. דוב.

ובאן עליך מחצן רכב וגלגל וט׳ חצן אחד מכלי הזיין אן
שם לכלל כלי הזיין וכן אמר התרגום וייתון עלך נמחנו ריכבא
ויש כמו ענה אן יהיה אחד ממיכו המלכות׳ ואמר לשון
הענן בהא כמו חצן בחית מן והביאן בעיך בחצן שפרושן
ברוע וכן ובאן עליך הענן ברוע ושמן חול כמו ובזעות הנגב
שפרושן חיילות׳ הדר העמדתי להדרי עוז בהדרים
שעד׳ ובמין את שפרים הריש בחטף פתח ומיעתם
בשוא לבדן והנסדר מהם הדר בכלם ארץ והקמוץ הדרים
ובסמוך בהדרי יא׳ ישודתו בהדרי קדש ומלהדריה תחצב
נחשת׳ והתאר הדרי בשדה׳ ובגמול אות הכפלהדר׳ ובתוספת
הא הדה בסון׳ ובא ההא בסתרן קטן תחת פתרן גדול׳ ולדבים
הדים׳ ובאוי להדגש לולי הדיש׳ נודי הדם עמור׳ הר שלכם
ויש שהם שתי מלות הר כמו עמור׳ ויש בהדדם שעד מקור
מהדגוש׳ ויש להשיב עליהן מסבו פתחות ההא׳ ויש מזה על
נקבם הדות הגלעד׳ הדותיהם תבקע׳ ואם הם מן השרש
הזה והענין הזה רל׳ על הערים הבצורות והרמות כהדים
ובן הנני אליך הר המשחית׳ שיר בעורה כי בכל אינה כי אם
בבקעה הן הי הדבא מחבלן׳ ובא הר מבונה בלשון נקבה
שממה תהיה הר שעיר׳

הדג כי הדג שאול את כהבי׳ יהלג בבדד בפנים׳ הדגו
איש אנשיו לבן כל הודגשין הדג בקר ושחט צאן
ויואב ואבישי אחיו הרגו לאבנר׳ ואנשיהם יהיו הדוגי מות
וטחי בהדוגים האלה הדגנו גא הדוג׳ שתלהדג ועת לדפא
ואעם שאין לדפא תמורת להדג אמ׳ לדפא כי אין להחיות המתים
שת נהוג במטהג העולם כשאר העתים אעם שהוא בדרך
נס ועתיד להיות׳ ויש להדוג כמו למחוץ׳ והשם גיא ההדגה
ליום הדגה׳ ובלא הא הנקבה בוס הדג רב׳ בשש נקדות מבת
חדב והדג ואבדן׳ ושלא נזכר פעלו אם בהדג הדוגיו הודג
כי עליך הודגנו כל היום׳ והנפעל ובנותיה אשר בשדה בחדב
תהדגנה׳ בהדג הדג בתוכך׳ במלק
בעטוף עולל ויונק׳ ומשטה
בהדג בה עטף׳

הדה הדה עמל ולד חון הדן והגן מלב דברי שקר מקור
והחולם מקום קמץ כמו הדה עמל זה ולד חון׳ ובן הגן
מקור׳ ואמ׳ל כי הודן משרש ירה כמו ולהורות את בני ישראל
תהדו חשש׳ האנכי הדיתי׳ והדית ולדתי בן׳ ובא אליה
ותהר לו׳ והתאר הנך הדה ולדתי בן׳ לאיש אשר אלה לו
אנכי הדה׳ וגם הנה הדה לזנותם׳ ובסמוך ורחמה הדת
עולם׳ ולרבות על בקעם הר ות הגלעד׳ והרותיהם תבקע
את כל הרותיה בקע׳ ולהראות למד המועל והדיותיו
בקע׳ ויאמר האחד ממנו הדית כמו שאמרו במשנה מן
דליותן דלית ובדלית ובדקל בעל הבית מודיד ומחלק ואומ
זה על מי שוט החמלה כהם כמו שאכל ועוללים ידטשו לעיניהם
ועוללים תדטש׳ ותאר אחר הוכישה הודתם׳ והשם הדון
שעבוטך

שעבוטך הדונך׳ ובהראות למד הטעל ויתן לה הדיון׳ כל
כל העטן הזה על זמן היות העובר במשי אמון׳ ועל
אא הדה ט׳ ילדה׳ וכן דעת התרגום יניאתן מבטן אמון הודה בבר׳
אתכלא גבר ונראה לי מזה הוא מה והוא שלא בגבר בעלן מהדגוש
שאומרין כתפלת ראש השנה היום
הדת עולם שפרושן נוער ונולד כאן אמ׳ יולד בבר׳ וט׳ אמר
על המבשר׳ וכן ותהר את
מדים ואת שמי כאומ׳ ותלד׳ ויל׳ הודה גבר כמשמעו
וכן דעתל יהודה שהביאן בכלל השרש כלו בעטן אחד
ולזה הט׳ יהיה ט׳ אמר על איוב והאב בגב יקיא הודה לפי
שנותן ההדיון כמו שאמר על כרמות הודי׳

הדס הדס בעברתו והדסת את מזבח הבעל הן יהדס
ולא יבטח תהדס קמיך׳ אל יהדסו לעלות אלינו׳
והנפעל וגדר אבנו נהדסה׳ ש׳ השתות יהדסון׳ והפעל
הבכד ט׳ הדס תהדסם מהדסיך ומחריבך׳ והשם עיר
ההדס בשש נקדות ומ׳ הדיסות בשורק׳ וארץ הדיסתך
ומא הדיסתין אחים׳ בחולם׳ והאחד ממנו הדיסה׳ כולם
ענין השבר וההפלה׳ ושא אל יהדסו לעלות אלי׳ כי הידעה
מן הסדר והמערכה בהורס הבנין ועוד כי בהתפשטות
יפל האחד את חבירו׳ **הדת** עד אנה תהותתו על איש
פ׳ ל׳ יונה תאריכון לשונכם׳ על בני אדם ברע ודמהן
בלשון הערב הת׳ל ובגול בשמרבה דברים ויש אותו מלשון הוות׳
הדל ואם כיכן הדל כי פעל בכד ועיקרו להדגש׳ וכן ראש לא
אל יוסף סרעה הדל׳ ואיש ברעהו יהדלו׳ אם שמ׳ דמ׳ט
כה הדל באנוש תהדלו בן׳ ובא על משפטו בדגש ויהדל איוב׳ מלא׳ה
בהם אליהו׳ והתאר מפעל שלא נזכר פעלו לב הדל׳ ישעיה מ׳ד׳
והוא מתרן׳ והשם אם לא הדלים שמדי׳ ומא חדו מהדלות׳ איוב׳ ישעל
שנים עטן השקר והתשמנב ומפשר שיהיה אם לא הדלים
שם תאר ואמ׳ זה על הבדין שהין מתעתעים בו ובעבור
המרותם דברין היה ער כלילה להשיבם תשובה ובזהו כ׳
תלן עיב׳

ואשר הוא בן ארבע אותיות

הבהב בחי הבהבי והוא עטן חדוך ודומה לן מלשון מושעה
רגל והין מהבהבים אותו באור כדי לקיים
מצות עלי׳ ועוד סתילת הבגד שקטלה ולא הבהבה
והן דומה ללשון הערב לגולה עלי הבהבי׳

נשלמה אות ההא

אות הון

ון לדבים ונים׳ ובסמוך אל העמודים׳ והם יתידות
שהין יוצאים בעמודים עשויים בעורת ון׳ והין
עשויים להמשיכו הקרבנות שם׳

ויש שם כלל לכל חית השדה ובויקרא רבה ויש שדי שמו
אלי יהודה ביר שימון הזיז הזה עוף גדול הוא ובשעה
שהוא פורש כנפיו מכהה גלגל חמה ההוד המביתך
יאבד כן יפרוש כנפיו לתימן ולמה נקרא שמו זיז שישמו
מכל מיני טעמים מזה ומזה

זיקן מאזרי זיקות ובזיקות בערתם פי נטיעות האש
ואפשר להיות מזה השרש והעטן היורה זיקים
והדגש תמורת הכח וכן ומטוחי עיעים ועוד נתתבנן בשרש

זקן **זית** זית רענן יפה
פרי תאר ושמן זית היין
ארץ זית שמן כי שני זית
שעושין שמן כי יש שניים שאינם עושים שמן וכן תא ארצא
דזיתהא עבדין משחא זתים יהיו לך ידוע

זכך ושמים לא זכו בעיניו זכו בזרה משלב והסעל
הנוסף והזכותי בבור בסף והתאר שמן זית זך
והוא יקמץ אם זך וישר אתה זך אני בלי פשע כלם סתחין
ולנקבה ולבונה זכה ותפלתי זכה ולרבים זכים ומזה
הענין נקראת הזכוכית כן לפי שהיא זכה לא יערבבה
זהב וזכוכית היא הזכוכית הלבנה היקרה מזהב שאמרו
רזל בזנוביתא חיורתי **זכר** ומה יזכה ולוד אשרה
והפעל הכבד זכיתי לבי במה יזכה נער את
ארחו וההתפעל רחצו הזכו משפטו הזדכו והבר בארצי
דקדוקן בבנין התפעל בחלק הראשון מזה הספר ועתה הוא
זכה וזכך **זכר** ולא זכר שר המשקים זכרנו את
הדגה אי הזכרנו ויזכרך פי אי אשר זכרנו תמיד
בחמלתו עלינו הוא יזכרך עמנו ופי אחרכן בסיפי מי
יבדך זכר תזכר כי זכור אני ואתה יתכן היותו ענוי
ופירושו כי זכור בשהיינו אני ואתה את יוסבים ממדים
והדבר לי יתרחק גיאת זל מחב שהוא מקור ונקשר עם
מלת אני כמו ושבח אני אני פי מלך שמור שלשתם בחב
שהם מקור ואנחנו כתבנו ושבח תאר ופי מלך שמור
יתכן רוחתו ענוי ופירושו אני מזהירך פי מלך שמור והשם
זכרון לבני ישראל בדגש ומלא קל אין זכרון לראשונים
זכרונכם משלי אפר ובקבוץ הנקבות אתספר הזכרונות
ומבלי תוספת נון תמחה את זכר עמלק בשבעה דות
אבל לזכר חדשו בחמש נקדות ולות בותיה ובתוספת
מם מזכרת עון בסלם מרעפת אבנים ויתכן שיהיה
מהפעל הנוסף זולתי שם כלומר והמנחה הזאת מזכרת
עונה היתה אם לא היה לה והפעל ונזכרתם לפני ני
ולא תזכרנה ידקותיו והימים האלה נזכרים ונעשים
ישן הזכרכם מכף תתפשו ואינגן עובר כאשר כתב
לי יונה רק הוא בודד כמשפט ופירושו ישן הזכרכם
לפני כלומר שאני זוכר אתכם מי אתם שאתם מליאי עון
בכף תתפשו והפעל הנוסף והזכרתני אל מרעה והוא
מזכיר

מזכיר שון לתמש בחזקו את ארון האלהים ושם אלהים
אחרים לא תזכירו המזכירים אתני למטעה לחוד להזכיר
ועתה זכר עטרה כראם הזכרים לילי ואל מזה ני זכרכן
ירך והיה ראוי על המשפט הריש בקמץ קטן וכמוהו ולבשם
הבהן כמו ולבשם בעדי וטרושו ירך הזכרים שלכן
ואחר ירך את בית ישראל על הסקבות וזה אינו נכון כי
בית ישראל כלל הוא על הזכרים ועל הנקבות וכן בית אהרן
ולפי דעתי כי לפי אמר הזכרים כי הם הין עולים לרגל
ובאים לבית המקדש לפי זכר אותם בסרט ושם הכלל
אמר ומזה ארגל משבב זכור וכן תא
ואת זכר לא תשכב ועם רמוא ישר
זכר תרגם דכר אן דכורא
יראה כל זכורך ובטן נפעל
ממכן וכל מקנך תזכר
ובא כאן מקנה בלשון
נקבה כלומר תהיה נזכרת שיהין נפלשים הזכרים ממנה
ואין תזכר עובר כאשר כתב לי יונה כי לא מצאנו לעולם
בטן נפעל עובר כיאם בודד ושטן שלש יזכרון כיין לבכון
והיתה ללחם לאזכרה אזכרתה לני הלף תמורת היא
ומה מזה ואחר הדלת והמזוזה שמת זכרונך והפעל הקל
ממכן יזכר כל מנחותיך וכן בזכר בטהם מזבחותם של
דעת דברים כלומר שהין מקריבים בטהם על מזבחותם ויתכן
לפרשו מהענין הראשון וכן דעת יונתן שתרגם באדכרא בטהון
הגוריהין ואפשר שיהיה דעתו גם מענין הקטורה כי כן
תלג גם אנקלוס אזכרה ארבתא ואפשר שהכל ענין אחד
כי הריח מזכיר הדבר ולפרש בזכר בטהם ענין זכרון כך
הוא פירושו כן ערב עליהם זכירת מזבחותם וקטורם
תמיד נעשה קרבנם כמו זכרם בטהם שהם אהובים להם
מאד והפעל הנוסף ממכן בזכירה תזכיר מיין מזכיר
לבונה שנתן עליה וקבול הדבר בראיון ומה שהרחיק
ליונה וקמץ הכהן ממנה מלוא קמצו את אזכרתה להיותו
מענין לא מענין זכרון הינגן נכון כי אעפ שלא היתה
באותה המנחה לבונה הרי היה מקטיר קמץ מן הקמרץ
וכן והיתה ללחם לאזכרה הכשיר מאד להיות מענין זכרון
ואמר כי לא היתה הלבונה ההיא נשרפת וגם נזה לא דבר לבונה
כי הלבונה ההיא שהיה עורך על הלחם באמת היתה נשרפת
בשבת הבאה בסלוק הלחם ובהקטרת הלבונה ההיא הין
החלות נתרות לכהנים ומתחלקות להם וזהו שאמר ביום השבת
ביום השבת יערכנו ערך חדשה ומקטיר ישנה כי בסילוק
הלחם היתה נקטרת הלבונה ההיא שהיתה של הלחם עד
השבת שהין מסלקין אותן והמה היתה הלבונה הקטרה לעבור
הלחם כימן הלחם לא היה עולה לגבוה כלום

גלל גולל וקובא בגולל בשר למו המדבה נאכלת בשר דברים כא יב
יקרא גולל כמו שיקראשובא המדבה בשתיית היין
ועתה אם תגעיאיר מזולל כי הייתי זולל והשם ממכן
ברוס גלות לבני ארם גם כמה הסגל בשורק ענין קלות ובגין תלים ב
ופי ברוס גלות ברוס הרשעים ובהשאם גלות לבני אדם

זוך כי בדבר אשר זדו עליהם כי אליי זדון והוא זד
יהיר ליץ שמו ועשרת זדים ארורים ומלא הפרים
הזדונים והשם בא זדון ובא קלון ופירושו בא איש זדון
או יהיה תואר וכן הנני אליך זדון וכשל זדון ולא
מקיים ומלא גם מזדים חשוך עבדך כלומר מהזדונות
חשכני שלא ימשלו בי ואחשוך מזיד אז אתם אם לא
תחשוב לי השגיאות ותחשוך אותי מהזדונות אז אהיה
תמים ונקיתי מפשע והפעל הנקף וכי יזיד איש כי
הזידו עליהם ודל נשתמשו הרבה בזה הלשון וקראו מזיד
לפי שעשה הדבר בדעתו

זוה בזויות מזבחן בנותינו בזויות ומלא מזויי מלאים
והם הפאות והפנות

זוך מזוזה המם נוסמת והיא לנקבה ומזוזתם אל על
מזוזתי ולדבות והתבתם על מזוזות ביתיך והם
לחיי השערים ומ ועמד על מזוזת השער ס מוך ל
למזוזת השער אבל יונתן תרגמן כמו ממתן ויקום על מקומו
תרגמ יונתן בפטר מיפא דהי כלאיי
זול הבלים בהב מכים עמן זול ודזל נשתמשו בזה
הלשון הרבה כמו שאמרו
מעבות בזול ופירות ביוקר וכן
הפעל הכבד בעמן קרוב לזה והוא
עמן הבזיון כל מבדיה הזילוה
והראוי הזילוה ובא בדגש כמו
ויליכן עליו את כל העדה זון מפיקים מזון אלבן והוא
תאר למינים הזנים כמו
הקטנות והרמים להם שנים האדם וכן במשנה הנושא
את האשה ומסקן עמה לזון את בתה שלש שנים וזולת
זה הרבה נשתמש בפעל הזה והשם בר ולחם ומזון רחב
הזונה תאר בפלס טובה ופרושו מוכרת מזון וכן תיפ
פונדקיתא ולי יונה פי כן ויתנו את הילד בזונה ויתכן שהוא
מן זה מענין זמות ולי יונה פי מזן לזן ממין לשמן מתרגום
לגינן לזנוהי וכן בשמים וזנים מרקחים והנכון נדיקדוק
וזנים מרקחים שהוא מנחי הלמד בפלס מחים פיס ועמ
ויתד תהיה לך על אזנך והלף נוסף והוא מין כלי ביין
בלשון זל וכן והזונות רחצו בשקל אומות יאמה מנוי העין
זון בים שיזונו שומרי הבית ולתשם ולא זע מקמן
ובהכבל הא והלמד ויקנו מזעזעך והשם והיה כין
זועה ידוע זוך ותשכח כי רגל תזוזה וכל את הבגה
והזוזה תבקע אמשה והמגל מקום יקמץ ושלא נסר
פעלו מקנו לא זזו ולא תבשו על דעת ל יהודה המדקדק
ועל דעתי הוא פעל עבר לגזרת פשל בפלס מהשובו אהלך
ישקב ויהיה פועל שורש ומעב שהוא שעבי בכנן הקל הנה
מיוחגן אז הלמון שקבישם כודד השמוניבל ידעתי עובר

עמן

עמן מעיבה ידוע ונקראת המכה לפי שיזורק אותה
ולא יגיה מכם מזור לחמך ישימו מזור ניל אבריסחדת
חליו ויהודה את מזורן וגם כאמ על הרמואה מזור לפי
שהרמואה תבא עי הזרת המכה כמו שאמ לא ולא רחבשו
אין רפון דיבך למזור רמואות תעלה אין לך ועא דזורר
הטעור אשטו מעדר כלעב
ותרגום עטי שתין תחל
אור זדיזותי וגם זה
העמן קרוב לעמן ראשון כי בהתעטש האדם יזור עממן
ועא לא זרן מהאותם לרוחי ארה לאשתי זורן רשעים
מרחם אמשר שהוא מהפעל היקל לגזרת פשל אתה יה
לא נשבר מועלן לדעת לי יונה והשם והיה לכם
לבגא בשקל ארה רעה והאלף מקום הא ועוד נתבכן
בשרש זרה והסעול מבטן הסעיל מוזר הייתי לאחי
והנפעל אשר נזורו מעלי בגלוליהם כלם נזורו אחור
והתאר לאיש זר וזרים לא ישבו בה מים זרים נוזלים
ונזלים ושלחתי לבבל זרים וזרה לשון נופל של הלשון
כי וזרוה משנן זרה הלאה ומשרשן ויתכן הות וזרוה
מעמן זרים ומשרשן מן היקל לגזרת פעל ופירושן ושלחתי
לבבל נכרים ועשוה נכריה בבל אשר לה כי יקחו הכל
ויבוזו אותה ועוד מגרשנן בשרש זרה כל שן עמן התגברות
וזרות ומ מים זרים נאים מגשים זר ורחוק כאן הם זרים
של המקום אשר נוזלים שם במהמכת זרים פי כמו הפכת
אנשים זרים מארץ רחוקה כשיבאו אלינו לבדוד
והפכו ושחיתנו הכל פיאין דשתם לעמוד בה והקרובים
אים עושים כן ועוד נתבכנן מרשן זרים

זרוח ולא יזח החשן עמנו ולא יגבה כלומ שלא יסור
ולא יזוז מעל האמד ודומה לו בלשון רזל
משרבן זחוחי הלב פי גבוהי לב וגם הרוזן

זרחל על כן נחלתי ואיבא עמנו לפי מקומן מחדרתי
ולי יונה פירשן התחדרתי ודמוהו ללשון המבבר
ועא זוחלי עפר בזוחלי ארץ הם השרצים הנגרים
ומתנועעים על הארץ על גחונם ודומה לו בשרי נא
שאמרו על המשרצים הקרקעים שהחלים ומזבלי
הארבן הזוחלת מראתכן לפי שהמים הם שחלין ונקרין
לעדה כמו שאמ אשר אעלשן דוגל ורבי שלמה פי
אבן גדולה שהבחורים הין מכשים אתכחם להזיזה
ולגלגה ויה אבן סכותא שעומדים עליה ומעמים לחרחק
זין בחדש זין הוא חדש אייר והאלבי הקראין כ
משום דאית ביה זיוא לאילנו פי הזיו בלשונם הנאר
והגמה וכן תרגום מגמה נגדן מדזין יקרייה
זיך והתענגתם מזיך כבודה עמנו לפי מקומן כמו
זין וכן הו מחתר יקרה ויא שהוא שם חיה מחית
השדה כמו זיז שדי שמדי וכן וזיז שדי ידעה ויא כי
זיל

עינים עינן ריחוק והלוף בהאזניחו כוספת ומשפטו והזניחו
וכתב לי יוטה כי נהגו בו העברים מנהג לשון ארמית
שמוסיפין לף כמו אשתין חמרא אתכרית רוחי וכתבו
בו גם הא הבטן וכבר כתבנו דקדוקו בחלק הדקדוק

זכרים **זכרים** יָזָכֵר מִן הַבָּשָׂן עינו ידלב ודומה לו בלשון
רז״ל דיה אם זיכה

זעה וְהָיִיתָ לְזַעֲוָה הוא הנראית למד הפעל תמורת
ההא וההא לנקבה ועינו מעינן זועה

זעך יְמֵי בִזְעָכוֹ אא״כ יתכן להיותו כמו נדעכו שמרשו בן
עינו נכרתו לשון דלוג בחילוף ין כדלת

זעם וּמָה אֶזְעֹם לֹא זָעַם יְיָ וְזָעַם עַל בְּרִית קֹדֶשׁ אֲשֶׁר
זָעַם מֹתָה זֶה שִׁבְעִים שָׁנָה זַעוּם יְיָ יִמּוֹל שָׁם

זעמה וְאִיסַת רָזוֹן זַעֲמָה יְזַעֲמוּהוּ לְאוּמִים בִּקְמֹץ הָעַיִן
וְלֵבָה זוֹעֲמָה יִשְׂרָאֵל הזין בחולם להאריך על העין
וְהִשֵּׁם זַעַם מְלֹאתָנִי זַעַם לְשׁוֹנָם שֶׁסֶף עֲלֵיהֶם זַעְמֶךָ
וְהַנִּפְעָל וַתָּנִים נִזְעָמִים עינם עינן מאיסה וזעף והעם

זעף וְעַלְיָ יִזְעַף לִבּוֹ אֶת מַרְבֵּכֶם זוֹעֲפִים וְהֵם זוֹעֲפִים
וּבְזַעְמוֹ עִם הַמַּהֲרִים מִקּוֹר וְהַתֹּאר עַל בִּיתוֹ שֶׁר
וְזָעַף וְהִשֵּׁם זַעַף יְיָ אֲשֶׁר נִזְעַמְתָּ הַיָּם מִזַּעְמוֹ עינם
עינן הקצף והכעס **זעין** אֶלִיךְ זָעֲקוּ וְנִמְלָטוּ וְחֵלֶק
הָלוֹךְ וְזָעֲקָה עבר במקום בינוני בלומר היתה
הולכת וזועקת לי יִזָּעֵקוּן אֱלֹהֵי יַדְעֻכוּךָ זַעֲקוּ וְהֵילִיל בֶּן
אָדָם וַיָּשׁוּבוּ וַיִּזָּעֲקוּךָ כי ויזעקו לך והפעל הכבד וַיַּזְעֵק
אוֹתוֹ וַיְדַבֵּר אֵלַי וְהִשֵּׁם וְזָעֲקָה בַגּוֹיִם נִשְׁמָע וְאֶת זַעֲקָתָם
שָׁמַעְתָּ עַל יַם סוּף וְאֵל יְהִי מָקוֹם לִזַּעֲקָתִי עינן זעקה
קריאה בקול גדול וכתב אאזל מזה מְרוֹב עֲשׁוּקִים
יַזְעִיקוּ וְהוּא יוֹצֵא לְטִי מעולים הרשעים והגזלנים יזעיקו
אֶת הָעֲנִיִּים וְהָעֲנִיִּים זוֹעֲקִים לֹא יִתְבָּרֵךְ הַזַּעַק לִי אֶת
אִישׁ יְהוּדָה וַיַּזְעֵק בָּרֵן אֶת זַמְלֵן וְאֶת מַתְּלַי מִדַּבֵּר
עֲשׁוּקִים יַזְעִיקוּ וְהַנִּפְעָל נִזְעָקוּ וַיַּדִּיקוּ אֶת בֶּן דָּן
מַה לָּךְ כִּי נִזְעַקְתָּ וַיַּזְעִקוּ כָּל הָעָם אֲשֶׁר בָּעִיר וְהַמִּקְוֶה
מִן הַקֵּל בְּזַעֲקֶךָ יַעִילֶךָ קְרָאֶיךָ עינם עינן קבוץ הקיות
הָעָם וְגַם לֹא מֵהַעִנְיָן הָרִאשׁוֹן כי לא יאסף העם מבלתי
הכרוז שיצעקו ויזעק להם שיאספו או בזעק האדם כמו
כן מעשק שישעקהו יאספו העם לקול זעקתו והנה
הוא מזעיק אותם ושנון אל והדומין להן בלעז אגיזרמינט
זער פַּתַּח לִי זְעִיר וַאֲחוֹךְ זְעִיר שָׁם זְעִיר שָׁם וּמֵא
מִתּוֹסֶפֶת מֵם וְשֵׁאֵר אֲנוּשׁ מִזְעָר הֲלוֹא עוֹד מְעַט
מִזְעָר תֵּרֵד מִעַט זְעִיר זַעַת וַתַּחְמֹרָה בַּחֲמַר וַבְּמִדָּה
לְזַעַת בְּמִדָּה בְּשֵׁשׁ מִקְוָוֹת מ״ע בלעז
זקן יִזְקְנוּ מֶשֶׁד לְאִישׁוֹ וּמִקּוֹם לַזָּהָב יָצָא וְהַסֵּבֶל
הַכֶּבֶד וְזָקֵן אוֹתָם מִזְקָן שִׁבְעָתַיִם עינם עינן
הַתְּבוּנָה לְאַשּׁוּר בַּלְשַׁרְצֶר זְקֵנִים דָּתָן וּבְזִקְנִים עינם
כבלים ותרגום לא לחשתים הגשו לא לזקים דנחשא
אתיקרבא

אתיקר בא הַזָּהָב הַזָּהָב לְהַבּוֹת אֵשׁ מדמי רזל והון נמקין
זִקְנֵיהֶן דְּמוֹ מִטַּמֵּיהּ דְּרַבִּי זִקֵּן וַיְהִי כִּי זָקֵן יִצְחָק מעל
עוֹבֵר וְאַבְרָהָם זָקֵן תֹּאר וּכְשֶׁמוֹךְ זָקֵן בֵּיתוֹ
זָקַנְתִּי וַשַּׁבְתִּי וְהִשֵּׁם כִּי בֶן זְקוּנִים הוּא לוֹ בֵּן לִזְקוּנָיו וְהוּא
שֵׁם בִּלְשׁוֹן רַבִּים לֹא יִבָּא מִמֶּנּוּ יָחִיד וְכֵן נְעוּרִים בְּתוּלִים
וּמֵא וְשָׁבוּ יִשְׂרָאֵל לְבַדּוֹ מִזְקָן וּמֵא וְעַד זִקְנָה אֲנִי הוּא
אַחֲרֵי זִקְנָתָהּ וְהַפֵּעֵל הַכּוֹסֵף אֶת זִקְנֵי בָאָרֶץ שְׁלוֹשׁ גַּם כִּי
יִזְקִין לֹא יָסוּר מִמֶּנָּה וְגַם אֶת הַזָּקָן תִּסְפֶּה וּבְשֶׁמוֹךְ בְּזָקֵן
עַמְּשָׁא לְנַשֵּׁק לוֹ וְהַזְקַנְתִּי בְּזָקְנוֹ יָבֹא בִּלְשׁוֹן זָכָר עַד יִמְלַח
זִקְנָם וּבִלְשׁוֹן נְקֵבָה וְכָל זָקֵן גְּדוּשָׁה וְגַם אֶת הַזָּקָן תִּסְפֶּה
זקף יְיָ זוֹקֵף כְּפוּפִים עינן מרים ותרגום וישא
עינו וירא וזקף עינוהי וחזא
זרב בְּעֵת יְזוֹרְבוּ כְּעֶמְתָּן יתכן לפרשו מלשון מרזב
בדברי רז״ל והוא המוך בלומר בעת שתראה אותם
נגרים כמרזב בעת ההיא כעמתן ורבי סעדיה פירשו לשון
יזור דומה ללשון רז״ל שאמרו הפא דכסמא נמי אסיר משום
דמרזיב בלומר שמצנן וכן הוא הפירוש בזמן החרף ובמי
הקור כעמתן בלומר בהתאספו יחד אפיקי הנחלים וכעמתן
מלשון עמות הגידים בדברי רז״ל מקום אפיפת הגידים
ור׳ משה בן גקטיליא פי׳ יזורבו כמו יעורבו בלומר בשעה
שיתחממו נכרתו כמו שאמר בחמו בד עבו ממקומם
זרה זֵרָה הַלָּאָה תִּזְרֶה לְרוּחַ וַאֲזָרֵם בְּמִזְרֶה בַּשְּׁעָרִי מלה זר יחלה יחלה
הָאָרֶץ וַיִּזֹּר עַל פְּנֵי הַמַּיִם לֹא לְזָרוֹת וְלֹא לְהָבֵר
והשם בְּרוּחַ וּבְמִזְרֶה ואאזל פי מזה וַהֲיָה לָכֶם לְזָרָא בפלס
כלה והלף מקום הא ועינן כמו שאמר עד אשר יגא מאפכם
שיזרו אותן מפיהם ומאפיהם והפעל וַיְזָרוּ בָאֲרָאוֹת כה
בְּהַזְרוֹתֵיכֶם בָּאֲרָאוֹת והפעל הכבד וְזָרִיתִים בָּאֲרָאוֹת וְשָׁלַחְתִּי
לְבָבֶל זָרִים וְזָרָה הוא לשון נופל על הלשון כי זרים מעינן
לאיש זר ויש לפרש זרים מזה העינן ויהיה תאר בפלס כלים
דוים וַהֲשַׁלִּישִׁי לְכָל רוּחַ אֶזְרֶה וְזָרִיתִי אוֹתָם בָּאֲרָאוֹת
וְזָרִיתִי אֶת עַמְּתֵיכֶם מלרע וְזָרִיתִי פֶרֶשׁ עַל פְּנֵיכֶם מלעיל
וְהַמִּסּוֹרֶת לית כותיה מלעיל אֲשֶׁר זָרוּ אֶת יְהוּדָה וְזָרַם
מֵעֵבֶר לַנָּהָר מִזְרֶה יִשְׂרָאֵל יְקַבְּצֶנּוּ כי יִהְיֶה מִזְרֵה הָרִשְׁתֶּ
היה ראוי להיות מִזְרֶה בדגש לולי הריש בפלס מגלה
ומִמִּזְרִים יָבֹאוּ פועל בפלס מגלים בלומר מן הרוחות המושבים
והמזרים תהיה הקדה ובמן שלא נזכר פועלן אֲשֶׁר אֶזְרֶה
בְּרוּחַ וּבְמִזְרֶה היה ראוי להיות זרה בדגש לולי הריש
העלולה לקבל דגש והוא תאר כי העבר זורה בפלס גולה
והתאר בא בסתם קטן להסיר מינו ובין העבר כמו כמן כמעל
מנחי הלמד שהעבר בקמץ נראה והתאר בסתם קטן נראה
נִזְרָה יִזְרֶה של נוהבסרית לולי הריש היה דגש כשקל יהוסה
וְעֹלֶה זֶר זָהָב מִתַּחַת לְזָרוֹ הוא שבוב שהב על המסגרת כ
המסגרת היתה למטה תקשה מוגל לרגל מרכבה רוחות
השלחן ודף השלחן נתון עליה וזר הזהב נתון למעלה על
שפת

והבמשל יונה בזה העיקר הרים [illegible] והכבן שהוא משל
נזל זלג וְהַמַּזְלֵג שֶׁלֹּשׁ הַשִּׁנַּיִם וְהַקִּבּוּץ בְּלַשְׁנוֹת
מַזְלֵגוֹת הוּא הַכְּלִי בַּעַל הַשִּׁנַּיִם אא
שמוציאין בו הבשר מן הקדירה תמיהתי למה לא הביא שמוקים
ואם השנים בלשון שנים ואם היה לראייה כדרכו בגון אית
בעל שלש לפי שהשנים הם אגות ושיני המזלג ש המשילם המזלגות ומזלגותיהן
בהם אמ גם בלשון מספר ואם הם שלש הם יש מזלג בעל
שלש שיטים אגות וכן שבעה עינים
זלת זלתי שת עם הָאָרֶץ וכתוספת יוד זוֹלָתִי בְּלִבְבֵן
יְהוּדָה אבל וֵאלֹהִים זוּלָתִי לֹא תִדְעוּ היוד כמו המדבר
וידוע הוא זמם עָשָׂה זִמָּם כַּאֲשֶׁר זָמַם
לַעֲשׂוֹת לְאַחִיו שלפי דְּבָרֶיךָ זַמּוֹתֶיךָ מלעיל
זמותי בַּל יַעֲבֹר פִּי מלרע והשם זְמָמוֹ אֶל תָּמֵן ומא
זמת אולת חכואת וכי הפקוק אומ כל החושב בדברי
אולת יביאהו לידי חטאת מתעבת לאדם לכן כל החושב
בדברי הלצן והוא אינו אויל אבל מתלוצץ בבני אדם ועסקין
רעים ומי שהוא חושב בדברין ודרך אחרין יביאהו לידי
תועבת אדם שיתעבוהו בני אדם וְלֹא עָשִׂיתָ אֶת הַזְּמָרָה
עַל כָּל תּוֹעֲבוֹתֶיךָ לא נתת אות לבך ולא חשבת מה עשית
על כל תועבותיך והקבוץ זְמוֹתַי תִּתְקָן וכתוספת מם מאמה
תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ כלם והדומים להם שבן מחשבה ועשה זמה
עֲשׂוֹת זִמָּה הִיא והקבוץ הוא זמות עין וכתוספת מם אֲשֶׁר
יִזְמְרוּךָ לְמִזְמָה שֶׁשּׁוֹתָה הַמִּזְמָתָה הַרַבִּים שנים עכין
טנוף ותועבה ומעשה רע ויא כלם עכין אחר כי כל זמה
מחשבה כין טוב ובין רע ולפי מקומו יתפרש כל אחד
זמן וְאֶתְּנָה לוֹ זְמַן וַיִּשְׁלַחְנִי לְכָל זְמַן וְשֶׁת יְמֵי הַפְּרִים
הָאֵלֶּה בִּזְמַנֵּיהֶם בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה אא
והפעל הדגוש ממנו לעתיד לעתים לא נמצא לשון זמן רק בספרי הגולה וכן מצאנו
מזומנים בעתים מזומנות שנים פעם אחת בקהלת וגרה
ידוע זמוך זַמְּרוּ לְמַלְּכֵנוּ זַמְּרוּ באשר כבר בתבתי שאמצאנו
אֲזַמֵּר לֵיוֹצֵר אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מלות בקהלת שלא מצאנו
טוב זַמְּרָה אֱלֹהֵינוּ והשם בתוספת רק בדברי דוד בגון כבר
מם מִזְמוֹר לְדָוִד ומא עֵת הַזָּמִיר הִגִּיעַ ומא זְמִירוֹת נָתַן ושנין
לִי חֶחֱיֶךָ נותן זמירות בַּלַּיְלָה ומא וְזִמְרַת נְבָלֶיךָ לֹא
אֶשְׁמָע עֲבִי וְזִמְרָתְיָהּ חסר יוד המדבר ומשפטו וזמרתי
והראייה שהריש קמוצה ולן היתה מלה סמוכה היתה
פתוחה כמו וזמרת נבליך וכן אשר נתנך היום בְּיָד
והוא קמוץ ומשפטו בידי וראיה גדולה יותר מהקמץ העכין
כי לבני הוא כמו עֲבִי ויד עבי עומד במקום שנים כי נמצאו
בקמץ סמוכים כמו מְעַת המלך וגולתו רבים כמו שכתב
בחלק הדקדוק מִזְמֹרוֹת מְדֻקָּקוֹת תַּעֲזֹרוֹת הם הכלים
שמזמרים בהם ומא וְהֵנָּה שׁוֹלְחִים אֶת הַזְּמוֹרָה אֶל אַפָּם
כל הריח הרע ומא מִזְמֶרֶת הָאָרֶץ כל ממי טוב הארץ
מן הפירות והוא קרוב לשון הראשון כי מיטב השיר והמשבח

שבן

שבן יקראו זמיר ושא הַזְּמוֹרָה אֲשֶׁר הָיָה בְּעֵצִי הַיָּעַר
וזמורת זר תִּזְרַע בָּהּ ומא וְזָמוֹרֵיהֶם שִׁחֲתוּ אונא הקבוץ
בלשון זכרים שבנים גפן אן נטע אחר אבל ברוב יפול
הלשון הזה של הגפן ופי ליונה מזה הענין זמיר עֲרִיצִים
יַעֲנֶה כי הלשון הזה יפול על כריתות הזמורה כמו שבא
הפעל ממנו ופי יענה כמו יקרא כלומ יקרא הבה לכריתת
העריצים והבון לפרש יענה יכנע ופירושו הכריתה
שתבא מאת השם תכניע העריצים ויהיה זמיר כלרבי
ממוך ויתכן שהוא מהענין הראשון ופירושו הזמיר
והתענוג שמתענגים בו העריצים יכניע אותם והפעל
מזה הענין לל בן כריתת הזמורה וְכַזָّמִיר לֹא תִזָּמֵר ויקרא הבה
והנפעל לא יִזָּמֵר וְלֹא יֵעָדֵר אא
על דרך תבואתי תשרישון ושם הכלי שבורתן בן הזמורות
משבח פארה שהם הכל וַחֲנִיתוֹתֵיהֶם לְמַזְמֵרוֹת רב
המשילה עין בשרשיה וַמַּזְמֵרוֹתֵיהֶם לְרִמָּחִים וְכִידֹת
הַזַּלְזַלִּים בַּמַּזְמֵרוֹת פודרו"ידא כלעז ומא מזה הענין
נוֹתֵן זְמִירוֹת בַּלַּיְלָה לל כריתה כשל רגע ימותו וחעורת
לילה ותאן וְזָמוֹר שם חיה כתב ליונה נקראת בלשון ערבי דבריים יד
גוראפה זנב וְנִתַּךְ יָנִיל לְרֹאשׁ וְלֹא לַזָּנָב והקבוץ שם כה
בלשון נקבות בֵּין שְׁנֵי הַזְּנָבוֹת מִשְּׁנֵי זַנְבוֹת אֲחוּדִים שוב טוב יעב
והפעל הכבד ממנו וְזַנַּבְתָּם אוֹתָם וַיְזַנֵּב בָּךְ כלומר יהושע דבריים כה
שהרג האחרונים שהם זנב המחנה
זנה וְזָנָה אַחֲרֵי אֱלֹהֵי נֵכָר הָאָרֶץ כִּי זָנְתָה אִמָּם שם לא הושע
וְאֶת זַנּוּת רַבִּים רַבִּים הַעֲמַתָּה בָּל זוֹנָה מִמֶּךָּ ירמיה תל יג
וַתְּזַנִּים וְגַם לֹא שָׁבַעְתְּ פי ותזני עמם אֶת לִבָּם הַזּוֹנָה יחזקאל שם
וְאֶת עֵינֵיהֶם הַזּוֹנוֹת וְזָנָתָה אֶת כָּל מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ יחזקאל ישע כג
לפי שהמשילה מהתבטל הסוחרים ממנה לחנה נשכחה
אמ שתשוב עוד לאתנה וזנתה את כל ממלכות הארץ
כלומ שיסחרו אותה מכל הממלכות בְּזִנּוּתֵךְ אַחֲרֵי יחזקאל כג
גוֹיִם וְתִזְנֶה עֲלֵיהֶן מִלְّגַשָּׁן וְהִתְאַר לְגִבְעָה וְהוּא בֶּן שופטים יט שם
אִשָּׁה זוֹנָה והשם זְנוּת יַיִן וְתִירוֹשׁ והקבוץ בפימן הושע
אחד וְנָטְשׁוּ אֶת זְנוּתֵיכֶם בְּזִנּוּתֵיךְ וּבְנָשֶׁתֵּךְ וכתוספת מם יחזקאל כג
הָיוּ בְתַחֲלָה וַיִּשְׁפְּכוּ תַּזְנוּתָם עָלֶיהָ והקבוץ וְאֶת יחזקאל שם
תַּאֲוָתֶיהָ מִמִּצְרַיִם לֹא עָזָבָה וכתוספת מם
מְלוֹב אֲגוּדֵי זוֹנָה הַמּוֹכֶרֶת גּוֹיִם בְּזִנּוּתָהּ וְנִקְלָה עֲרוַת נחום ג שם יחזקאל
זְנוּתֵךְ אם נפל מן עין המושל כמו מן הגה הגיגי כן מן
זנה זנותם והפעל הנוסף כי עָשָׂה הַזְּנוּת הַרַבִּים הושע
נִטְמָא יִשְׂרָאֵל הַזְּנוּ וְלֹא יִפְרְעוּ הַזְּנוּ הם שם
שמרים והיו מאים אֶל תְּחַלֵּל אֶת בִּתְּךָ לְהַזְנוֹתָהּ ויקרא יט
וַיְזַן אֶת יוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַם והפעל שלא נזכר פעלן מן זכה כה
הכבד הדגוש וְאַחֲרֶיךָ לֹא זוֹנֶה נכתבה בו הין עם הדגש יחזקאל
זנח זָנַח יְיָ מִזְּבְחוֹ כי לא יִזְנַח לְעוֹלָם יְיָ והעומד תהלים ב שם
וַתִּזְנַח מִשְּׁלוֹם נַפְשִׁי והפעל הנוסף וְאֶת כָּל שם דה טו
הַכֵּלִים אֲשֶׁר הִזְנִיחַ הַמֶּלֶךְ אָחָז וְהָאֲזִנִּיחוּ כְּהַדְּרֹת ישעיה יט

שנים

שנים יקראו זמיר ושא הַזְּמוֹרָה אֲשֶׁר הָיָה בְּעֵצִי הַיָּעַר יחזקאל
וזמורת זר תִּזְרַע בָּהּ ומא וְזָמוֹרֵיהֶם שִׁחֲתוּ אונא הקבוץ שיר ל נחום ב
בלשון זכרים שבנים גפן אן נטע אחר אבל ברוב יפול
הלשון הזה של הגפן ופי ליונה מזה הענין זמיר עֲרִיצִים שיר ה דה
יַעֲנֶה כי הלשון הזה יפול על כריתות הזמורה כמו שבא
הפעל ממנו ופי יענה כמו יקרא כלומ יקרא הבה לכריתת
העריצים והבון לפרש יענה יכנע ופירושו הכריתה
שתבא מאת השם תכניע העריצים ויהיה זמיר כלרבי
ממוך ויתכן שהוא מהענין הראשון ופירושו הזמיר
והתענוג שמתענגים בו העריצים יכניע אותם והפעל
מזה הענין לל בן כריתת הזמורה וְכַזָّמִיר לֹא תִזָּמֵר ויקרא הבה
אא
והנפעל לא יִזָּמֵר וְלֹא יֵעָדֵר שיר ה ב
על דרך תבואתי תשרישון ושם הכלי שבורתן בן הזמורות
משבח פארה שהם הכל וַחֲנִיתוֹתֵיהֶם לְמַזְמֵרוֹת רב
המשילה עין בשרשיה מיכה ז
וַמַּזְמֵרוֹתֵיהֶם לְרִמָּחִים וְכִידֹת יואל ד שיר ה
הַזַّלְזַלִּים בַּמַּזְמֵרוֹת פודרו"ידא כלעז ומא מזה הענין
נוֹתֵן זְמִירוֹת בַּלַּיְלָה לל כריתה כשל רגע ימותו וחעורת
לילה ותאן וְזָמוֹר שם חיה כתב ליונה נקראת בלשון ערבי דבריים יד
גוראפה זנב וְנִתַּךְ יָנִיל לְרֹאשׁ וְלֹא לַזָּנָב והקבוץ שם כה
בלשון נקבות בֵּין שְׁנֵי הַזְּנָבוֹת מִשְּׁנֵי זַנְבוֹת אֲחוּדִים שוב טוב יעב
והפעל הכבד ממנו וְזַנַּבְתָּם אוֹתָם וַיְזַנֵּב בָּךְ כלומר יהושע דבריים כה
שהרג האחרונים שהם זנב המחנה
זנה וְזָנָה אַחֲרֵי אֱלֹהֵי נֵכָר הָאָרֶץ כִּי זָנְתָה אִמָּם שם לא הושע
וְאֶת זַנּוּת רַבִּים רַבִּים הַעֲמַתָּה בָּל זוֹנָה מִמֶּךָּ ירמיה תל יג
וַתְּזַנִּים וְגַם לֹא שָׁבַעְתְּ פי ותזני עמם אֶת לִבָּם הַזּוֹנָה יחזקאל שם
וְאֶת עֵינֵיהֶם הַזּוֹנוֹת וְזָנָתָה אֶת כָּל מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ יחזקאל ישע כג
לפי שהמשילה מהתבטל הסוחרים ממנה לחנה נשכחה
אמ שתשוב עוד לאתנה וזנתה את כל ממלכות הארץ
כלומ שיסחרו אותה מכל הממלכות בְּזִנּוּתֵךְ אַחֲרֵי יחזקאל כג
גוֹיִם וְתִזְנֶה עֲלֵיהֶן מִלְّגַשָּׁן וְהִתְאַר לְגִבְעָה וְהוּא בֶּן שופטים יט שם
אִשָּׁה זוֹנָה והשם זְנוּת יַיִן וְתִירוֹשׁ והקבוץ בפימן הושע
אחד וְנָטְשׁוּ אֶת זְנוּתֵיכֶם בְּזִנּוּתֵיךְ וּבְנָשֶׁתֵּךְ וכתוספת מם יחזקאל כג
הָיוּ בְתַחֲלָה וַיִּשְׁפְּכוּ תַּזְנוּתָם עָלֶיהָ והקבוץ וְאֶת יחזקאל שם
תַּאֲוָתֶיהָ מִמִּצְרַיִם לֹא עָזָבָה וכתוספת מם
מְלוֹב אֲגוּדֵי זוֹנָה הַמּוֹכֶרֶת גּוֹיִם בְּזִנּוּתָהּ וְנִקְלָה עֲרוַת נחום ג שם יחזקאל
זְנוּתֵךְ אם נפל מן עין המושל כמו מן הגה הגיגי כן מן
זנה זנותם והפעל הנוסף כי עָשָׂה הַזְּנוּת הַרַבִּים הושע
נִטְמָא יִשְׂרָאֵל הַזְּנוּ וְלֹא יִפְרְעוּ הַזְּנוּ הם שם
שמרים והיו מאים אֶל תְּחַלֵּל אֶת בִּתְּךָ לְהַזְנוֹתָהּ ויקרא יט
וַיְזַן אֶת יוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַם והפעל שלא נזכר פעלן מן זהב כה
הכבד הדגוש וְאַחֲרֶיךָ לֹא זוֹנֶה נכתבה בו הין עם הדגש יחזקאל
זנח זָנַח יְיָ מִזְּבְחוֹ כי לא יִזְנַח לְעוֹלָם יְיָ והעומד תהלים ב שם
וַתִּזְנַח מִשְּׁלוֹם נַפְשִׁי והפעל הנוסף וְאֶת כָּל שם דה טו
הַכֵּלִים אֲשֶׁר הִזְנִיחַ הַמֶּלֶךְ אָחָז וְהָאֲזִנִּיחוּ כְּהַדְּרֹת ישעיה יט

שנים

אותה. וכן אם על זרזיר שהיא מלה מעורבת. ולא עוד
לשון נפיפה והזלה. ודומה לו בדברי רז״ל מטא אזיפא
דמיא על ראשיה. והוא הנכון אצלי בפירוש המלה הזאת.

זרזיר זַרְזִיר מָתְנַיִם אוֹ תַיִשׁ. שם חיה שבוחרי
במתניה. וי״א שהוא כלב הצד ביד ליבריר
בלעז ונקרא כן לפי שהוא דק במתניו כלומר אין הוא חבלש אין
חבור במתניו ותרגם ויעשו להם הגורות ועבדו להון זרזין
וכן תרגם ויחבש זרזיר. וי״א שהוא נמר גס הוא דק מתנים
וחזק במתניו. ולפי שהוא מין עוף טמא שבדרו דרך אמרם
לא להגים הלך זרזיר אצל עורב לא מפני שהוא מיכן
ואומרים שהוא אשטורטל בלעז אבל לא ידעתי הפירוש
מה טעם מתניה.

נשלמה אות הזין

אות החית

חוח חָתוּנֶיהָ. פי׳ ליונה עבה שקורין אורנמינטו די
אוריה. ולפי דעתי שהוא הכלי שהוא כגון מחט
שנוקבין ומחברין בו שתי שפתות החלוקין תחת הגרון
וקורין לו בלעז אגו די פומילו. וכן נקרא הכלי שמעלים
בו הדגים לפי שנוקב לחיי הדג ושמתי חחי באפך. וחתי
חחים בלחייך. ומא ובחוחי תקוב לחיין. וקורין לו אמו
די פשקר. וכן נקרא הקוץ הנוקב בחוח חוח עלה כיד
שכור. כשושנה בין החוחים. אבל ויבאהו בחחים אל
ארץ מצרים. הם מוקרות וכבלים. וכן אמר התרגום
בשלשלן. וכן ויכלו את משה בחחים בכבלים. וכן
אמר אחרי זה ויאסרהו בנחשתים.

חבב אף חובב עמים. לטמון בחבי עוט. שנים ענין
אהבה וחיבה. ובבר נשתמשו רבותינו הרבה
בזה הלשון כמו שאמרו הביבין ישראל שנקראו בשם
למקום. חיבה יתירה מדשת להם. ופי׳ לטמון בחבי עוט
לטמון עוט באהבתי אותו רק גליתי אותו ושנאתיו
והרחקתיו ממני.

חבא כי נחבא. טבל עבר. הטה הוא נחבא. פעל
עומד. למה נחבאת לברוח. נחבאים במערה.
בשוא הבית. ונחבה לא יוכל. מקור נכנה של תשלמו
והוא כשב בהא. והתבטל מן הנחורים אשר התחבאו
שם. ויתחבא האדם ואשתו. באבן מים יתחבאו.
פי׳ כשקופאים המים מפני הקור הם על פניהם כאבן
והמים מתחת אינם נראין. ומה שלא הזכר פועלו
מן הכבר יחד חבאו שני חרש. והפעל הנוסף כי
החבאתה את המלאכים. ובבר זכרתי דקדוק המלה

הזאת

הזאת בחלק הראשון מן הספר הזה בשרש חבה. ומה שלא
נזכר בשרש חבה. וכבתי פלאים הבאו. והשם שעיה לא
מכל המחבאים אשר יתחבא שם. ומא ויהי איש במחבא רוח שמואל ב׳ יחזקאל
חבה חבי כמעט רגע. והנפעל גליתי את מסתריו. שם כמיה מלכים
ונחבה לא יכל נפעל שבר אז מקור שמו שכתבתי.
גם חסר אלף וכן אמרו בנקורת שהוא חבר מן ארבע חקרים אלף בלשונא חביאה
חבר בחבר לחברה. והשם חבון. מלאכת חבקוק
עזה. והנכון חבי כמעט רגע שם
בכלם שבי כי אין בנקוק זכר למקבה
וכן כתב לי יהודה המדקדק. ואם מבחה של המחברת. ר״ק אב יחזקאל
בלבל. פי׳ רזל מחברת נפה ומעשיה קשים כלומר לא היה
הכלי עמוק כמו מרחשת לכך היו מעשיה קשים שהיה
הנאפה בה קלוי מאד מפני שלא היתה עמוקה והאש שולטת בה.
חבט כי תחבט זיתך. יחבט יי׳ משבלת הנהר. ותחבוט דבר כל שעל פה
את אשר לקטה. חבט חטים בגת. והנפעל יחבט יחבט שמואל ב׳ יחזקאל
חזה שבן החביטה בלעז אטקיירו.
חבל לא תחבל. לא יחבלו חיים. ורבב. בשוא ומתח החירת יחזקאל ח׳ זכר כל
ומה הבית. אם חבל תחבל. ולא תחבל בשוא לבדו שמות כ׳ דברים כ׳ כ
החית ומגע הבית. יחבלו שור אלמנה. ועל בגדים תבולים איכה ע״ב
אף והתמה מן הראבע יטו. והשם ובעד בריה תבלהו. משלי כ׳
שכתב שהוא לשון ענוי והרי שהנמד חבל כמלם אדון. ומא
הבית נמוה ואסהיה ענוי חבול לא ישיב. ובתוספת הא יחזקאל
היה ערך שמהיה דגושה חבלהו על משקל כבודהו הנקבה הבולה. חבולתו חוב ישיב שם
עטן הכל משכון ועינן רובם לקיחת המשכון ויש נתינת המשכון
כמו ועל עני יחבולו. כלומ׳ ילון הם המעות של משכונם
לתוחלת שיגזלן העני ויטרשו חובם ונהו ועלעני. ופי׳ יחבלו.
שור אלמנה. כמו יקחו משכון הלחנה בחוב שיש להם אעלה
וזה הדבר נמנע בעבור עליבת האלמנה כמו שכ׳ לא תחבול
בגד אלמנה. והם לא יחושו לשלבונה ולא ירחמו עליה אז
פרושו שאין להם אעלה חוב ויקחו שורה כלו להם אעלה
חוב ויהבלוה כמו שכ׳ כי תחבול אחיך חנם. והכנים ליונה איוב כ׳
בזה הענין בז לדבר יחבל לך. ועא חבלנולך. האמר בשאתי מש״ג נחמיה א׳ איוב כ׳
לא אחבל. והנטל בז לדבר יחבל לך. והשם חבול חבלנו. מש״ג נחמיה ה׳
אף כל הבלהוא שם ואינו מקור לך. והטעל הכבד וחבל ארל זחלתה
כי היה ערך להיות החית קמוצה מעשה ידיך. מחבלים ברמים. שה״ב
וכן פרשי שם ומה דקדוק בראתי משחית לחבל לחבל. ישע׳ נ״ד שם ג׳
כל הארץ. ומה שלא נזכר מעלן וחבל עול מפני שמן דוחי שם ו׳ איוב ל״ז
חבלה. ופי׳ וחבל עול לחבל עול ונחריב מפני חזקיהו
שהיה משוח בשמן כלם ענין השחתה. ולא מענין זה בעבור מיכה ב׳
טמאה תחבל וחבל נמרץ. וענין שלישי שמה חבלתך אמך. שה״ה
בעבור טמאה תחבל וחבל נמרץ. הנה יחבל און. והשם מיכה ב׳ תלים ו׳
בטרם יבא חבל לה. בחמש נקדות. ימים וחבלים יאחזון. ישע׳ ס״ו ג׳
חבלים יחלץ בחפץ. חבלי ילדה החית בעבול. וכן חבליהם איוב כ״א ב׳ ישע׳ מ״ט
תשלחנה כלם שנן עירים ומהאובים. וענין רבעי תורידם יחזקאל
כחבל

אות ח׳ חית

אות ח׳ חית

חבל לא תחבל. לא יחבלו חיים. ורבב. בשוא ומתח החירת יחזקאל ח׳ זכר כל
ומה הבית. אם חבל תחבל. ולא תחבל בשוא לבדו שמות כ׳ דברים כ׳ כ
החית ומגע הבית. יחבלו שור אלמנה. ועל בגדים תבולים איכה ע״ב
אף והתמה מן הראבע יטו. והשם ובעד בריה תבלהו. משלי כ׳
שכתב שהוא לשון ענוי והרי שהנמד חבל כמלם אדון. ומא
הבית נמוה ואסהיה ענוי חבול לא ישיב. ובתוספת הא יחזקאל
היה ערך שמהיה דגושה חבלהו על משקל כבודהו הנקבה הבולה. חבולתו חוב ישיב שם
עטן הכל משכון ועינן רובם לקיחת המשכון ויש נתינת המשכון
כמו ועל עני יחבולו. כלומ׳ ילון הם המעות של משכונם
לתוחלת שיגזלן העני ויטרשו חובם ונהו ועלעני. ופי׳ יחבלו.
שור אלמנה. כמו יקחו משכון הלחנה בחוב שיש להם אעלה
וזה הדבר נמנע בעבור עליבת האלמנה כמו שכ׳ לא תחבול
בגד אלמנה. והם לא יחושו לשלבונה ולא ירחמו עליה אז
פרושו שאין להם אעלה חוב ויקחו שורה כלו להם אעלה
חוב ויהבלוה כמו שכ׳ כי תחבול אחיך חנם. והכנים ליונה איוב כ״ב
בזה הענין בז לדבר יחבל לך. ועא חבלנולך. האמר בשאתי מש״ג נחמיה א׳ איוב כ״ב
לא אחבל. והנטל בז לדבר יחבל לך. והשם חבול חבלנו. מש״ג נחמיה ה׳
אף כל הבלהוא שם ואינו מקור לך. והטעל הכבד וחבל ארל זחלתה
כי היה ערך להיות החית קמוצה מעשה ידיך. מחבלים ברמים. שה״ב
וכן פרשי שם ומה דקדוק בראתי משחית לחבל לחבל. ישע׳ נ״ד שם ג׳
כל הארץ. ומה שלא נזכר מעלן וחבל עול מפני שמן דוחי שם ו׳ איוב ל״ז
חבלה. ופי׳ וחבל עול לחבל עול ונחריב מפני חזקיהו
שהיה משוח בשמן כלם ענין השחתה. ולא מענין זה בעבור מיכה ב׳
טמאה תחבל וחבל נמרץ. וענין שלישי שמה חבלתך אמך. שה״ה
בעבור טמאה תחבל וחבל נמרץ. הנה יחבל און. והשם מיכה ב׳ תלים ו׳
בטרם יבא חבל לה. בחמש נקדות. ימים וחבלים יאחזון. ישע׳ ס״ו ג׳
חבלים יחלץ בחפץ. חבלי ילדה החית בעבול. וכן חבליהם איוב כ״א ב׳ ישע׳ מ״ט
תשלחנה כלם שנן עירים ומהאובים. וענין רבעי תורידם יחזקאל

שמת השלחן סביב נתון על המס הנתן והמעבל מהענין הזה
ארחי ורבעי זרית כלומר מיבבת לו יהודה לו יהודה
בשרש הזה בענין ארחי ורבעי זרית ואמר וכבר ארך
ותזרקי חיל למלחמה וכן כתב אא"ל בזה השרש אבל הוא
פירשו מהענין הראשון כי ותזרהלי חיל בכל איבי נגדו
יעות וכשוקים להיותי חזק במלחמה וכן כי תזה הענין ארחי
ורבעי זרית ששה עדרים ארחי שנים פעם אחור ורבעי
אר כעה ימין ושמאל ומעלה כי אין הין מחוברים לא היה
מחזיקנו" זרח ובבוד יי עליך זרח שמש זרחה
ונודך באומר לחרב ולא יזרח כי דשון כלילה ובעד
כוכבים יחתום כיום שלה מעלים עומדים ואמר שיהיה
זרח בחשך אור לישרים מעליעא אן יהיה עומד בחבירין
ומאת זריחת השמש ריקראת מזרח ממזרח שמש עד מבואו
והשם אלהים לבגה זרחך והעצעת זרחה ממעחן שגלה
כי זריחת השמש הוא גלוי השמש כי עד עת זריחתן הוא
מכוסה ובזרחו יתגלה ויתראה אז אמר זרחה שהיתה הארשת
בהירה כשמש כמו שנקראת בהרת כאזרח מקם יהיה לכם
הוא התושב והקדמון בעיר כי הוא מגולה לכל ידוע מיהוא
ומשפחתן אבל הגר הוא מכוסה ולא ידע אדם מי הוא ומי
משפחתן כאזרח בעצן הוא העץ הלח והרטוב שהוא
מגולה ונראה ביוסין ובלחותן "זרם בזרם מים בכדים
מזרם הדים יטבו זרם יקיר בשש ניקדות עטנים בעצין
שטף ולא כזרם קיר כזרם מים המכיל הקיר וכתב הגאון
רב סעדיה מזה זל המהפכת ארים והוא כמו זרם כלומר
כמהפכת זרם מים והם שני משקלים כמוקדים וקדים אן
יהיה תאר כמלם שמיר ומירשו כמהפכת נשם ארם ושמטף
והשם עוד בלשון נקבה וזרמת סוסים ארמתם ודומה אותם
לסוסים כי אמרו כי הם שטופי זמה יותר משאר הבהמות"
והפעל הקל ממנו ארמתם שיהיו ניא וזרמת סוסים
ארמותם ואחרת סוסותא אחרתיהון והפעל שלא נזכר
פועלו זורמו מים עבות והחסר הנמחק ומשפטו זרמו מים
מי עבות והוא אומר על מחנה מערים כמו שאמר ויש קקיו
על מחנה מערים בעמוד אש ומכן לו יונה כתב שהוא מכנין
מעל הבחר ולא כי הבים ארמו והתיכו המים"
זרע והיה אם ארע ישראל זרעו חטים וזמורת ארץ
תזרענו אמר תזרעו לא שזרעין הארצן את כל
עשב זורע ארע לא שעשה זרע לא תזרע כרמך "
הזורעים ברמעה אור ארע לעדיק והמטל ונעבדתם
וגזרעתם לא תזרע ולא תצמיח ונקבה ומזרעה ארע
והשם ארע רב תוניא הארה כסגול אמר ארעו הם גרעני
המירות שהם כמו זרע שמטעים אותן ומהם עומחים הזילנות
וזרעו במים רבים ארע תמריחי לא מה שזרעת בערב ונא
מרח בבקר ובן ארעך וכן ארעה והקבוץ וזרעבם וכרמים
ישאור ומלא כזרעבר הוא ומלא כל אבע זרעב ארעה תמיח
ויתכן

ויתכן לפשוט זרעב שהוא כשקל אטון מערים אן יהיה מן
הרגושי כמלם למוד מדבר ובחלם ויקנולו מן הזרועים ודאי
ובתפסת כן ונותן להם ארעונים ומלא וכל מזרע יאור "שם ישע"ט
ומה שלא נזכר מעלן מן הרגוש אף בל זרעו והפעל שם
הבר עשב מזריע ארע אשה כי תזריע זרע העשבים ראש"א ויק"ב
והעצים והאדם הכל נקרא זרע וכן נקרא הסרי מרי נטוע
ומרי אדמותך ולא הזרוע והלחיים את הזרוע בשלה דבלי"ה מדברן
ובזרוע נטויה חשף יי את זרוע קדשו היה זרועם דב"ל ישע"נ שם
לבקרים והקבוץ בלשון זכרים וזרעים מהמון ועלדים דראש"א
ויפזו זרועי ידיו וזרועי עמים ישמוטו ולשון נקבות ראש"מ ישע"נ
כי זרועות רשעים תשברנה והזרועות הנגב לא יעמודון תלים דראש"א
וזרועות השטף ישטפו כל החיילות והתחת זרעות שם דבר"ל
עולם כי מומעל יהיה לך אלי שלם מעון ומתרה ומחחת
יהיה לך זרועות עולם לסבול אותך וכשף נוסמת ובאזרוע ירמ"ל
נטויה ואזרועי מקנה תשברו" המוב"ל
זרק ונזרקו מטה השמימה ותעי הדם ארץ על המזבח "שמט שם כד
ונזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם גם שיבה יחזק"ל הושע"ג
זרקה בן מועל מודד כלומר נזרקה בן השיבה אומרו שן
כי התולדת זרקה בן השיבה כי השיבה תבא מתולדת
האדם ומה שלא נזכר מעלן כי מי נדה לא נזרק עליו מדבר"ט
ושם הכלי שזורקין ממנו מזרק והקבוץ בלשון נקבות
ויעין ומזרקותיו ובקמץ זכרים כמזרקים לפני המזבח שמל"ב זכריה"ד
ובקמוך מזרק כסף השותים ממזרקיין חסר הנסמך מדן עמוס
ומירוש ובמזרק כסף אן זהב שותים יין אן הוא כמו
מזרקים וכן תלוי שקשם עגול טעמים והזמיסלהם"
זרת ושמים בזרת תכן זרת אלכו וזרת רחבו ישע"מ שמ"ב
נמש נקדות ידוע ומירשו בן רבותינו בל
זרת האמור בתורה חצי אמה שלשה טפחים"

ואשר הם בני ארבע אותיות

זלזל וברת הזלזלים הם סעיפי הנטויים ישעיה"ח
ברוטין בלעז"
זלעטה זלעטה אחזתם ההא לנקבה ורוח זלעמות תלקיט שם"א
מעת פוסס וכמוך מקבר זלעמות איכה ה'
רעב עמנם עטן כעתה ורעדה אן עטן שריפה"
זרזיף ארץ הוא השבר הנגד והטחתך ומלת תלים עב
על עומדת כמקום שכים וכן משפט הכתוב
ירד כמטר על גז וכרבים על זרזיף ארץ ודומה לן
בדברי רזל שאמרו דמזלא לא משום דזריף וחשב
שכמלת זרזיף נכמלה בן הטא שריש אחד להם ותוכן
אחד ואמרה כי שהמלה מורכבת משתי מלות זר זיף
ויהיה זיף מתרגום מלוה מוזיף וזר הוא על המטר
שהוא זר ואינו מטבע הארץ והוא מלוה הארץ וחוזן
אותה

ומחבש לעבותם ושלא נזכר מעשה מלחמה ולא
חבשו וכן בענין הממשלה לפי שהמושל מוסר וחובש
למי מעוברים על מצותיו אמר לא אהיה חובש האף שוכא
משמש יחבוש וכן בענין קשור הבהמה באזור שלה שקורין
בלעז עינייא אמר יחבש את חמרו חבשו לי החמור אמר
חמורים חבושים כלם אשר הם מהשרש הזה ענין אחר הם
חברת אעפ שזכרנו על מחברת בשמן בשרש חבר אמר
שתהיה התין שרשית למה שכתוב באמונה על
מעשה החבתים ומה שזכרוהו ז"ל חבתי כהן גדול
לשתן ועריכתן בטנים פי שהיה כ"ג מקריב בכל יום עשירית
האיפה במחבת מחציתה בבקר ומחציתה בערב כמו שכת
ה' קרבן אהרן וכנו חגב וחגותם אותו המין הוגג
חגי יהודה חגיך חג לוי ובחגים ובמועדים
וכן נקרא הקרבן עצמו חג על שם שקרב בחג אמרו חג
בעבותים חלב חגי שד בקר פפו שנה על שנה חגים
יקופו מלש חגיכם ומן הענין הזה יחגו ינועו בשור
אדמת יהודה למוצרים לחגא ענין תנועה כי גם הרקד
נקראת לפי שמרקדין ומטפחין בשמחת יום טוב
אבלים ושותים וחוגגים כלומר מרקדין ומפזזין ומהרהרין
בשמחה וכן פי' רבינו הי' גאון ז"ל
חגב ואת החגב למינהו ורבי בעינינו בחגבים
מן ממיני הארבה ויקבל החגב אמרו
שהוא כמו עגב מן ותעגבה עליהם והוא רמז לאבר
המשגל והכוון שהוא כמשמעו והנני עתיד למשוך בשרש
חגר בחגרי הסלע שהיו בחגרי סלע בהפכה
הרא לוו נראית כמו מן שלח שליו הייתי ושלוי
עולם ופי בחגרי בקצוי הסלע אוהו אמרן חוב הארץ ויד
בשיני כי פא חגר וחגרתם אותם מחגרת אחות
תחגור כלומר תחגור ותאסור אותם שלא יעשו
בהמתם שהיתה להם על ירושלם כי החגירה היא הקשירה
והאמירה ופי הפסוק כי חמות אדם תורך המזמור נאמר
בנבואה על מחנה אשור כשחשבה על ירושלם וזהו שאמר
בתחלת המזמור נודע בי הודה אלהים ואומר ויהי בשלם
סוכו והיא ירושלם כי עד ירושלם לא נודע אלהים
במלחמות כי כל אי כבש ובשבא לירושלם ודבר
גבורות בנגף השם אז נודע אלהים והיה גדול שכון
כמו שאמרו במחנה אשור ואמר כשתעשה נקמה
במחנה אשור אז חמת אדם תורך מי שהיתה חמתו
אליך ומתרגז בנגדך על כרחו ויורך ותשוב חמתו
הוראה לך ואז שארית חמות תחגור כלומר הנשארים
ממלכי אומות העולם שהיה להם חמה על ירושלם
אז תחגור ותאסור חמתם שיירא ממך מאשר ישמעו
שעשית במחנה אשור וזהו שאמר בסוף המזמור
יביאו דורון נוראים למלכי ארץ כשיבעור ויקטוף

דורון

דורון נוראים כמו שחפץ כל גבור חיל ונגיד ושר במחנה
אשור אשר הוא מורא למלכי ארץ או יהיה פי חמות אדם
תורך על המערים ואנשי מלחמה שהיו עם אשור במחנה
כשראו המכה הגדולה ההיא שבו לדרת היהודים ועליהם
נאמר יביאו מערים ושחד כמו ושליהם נאמר יהיה מזבח לי
בתוך ארץ מצרים וכל המרשה מתכם חגורים חגור
כלי מלחמה חגור חרבך עליך גבור אלי כבתולה
חגורת שק ושגרו שקים וטעם הפעולה בענין החגירה כמו
לובש ולבוש שאנו עתידים לבאר והתאר חגורי אזור
במתניהם בחלם והשם וחגור נתנה לבגדו ובהא
הנקבה ותחת חגורה נקבה בחגורתו אשר במותניו
והקבוץ ויעשו להם חגורות ומא מחגורת שק ענין
כלם אזור ויחגרו ממחגרותם יתנועעו מכליהם
שהם בהם כלומר מכובד כליהם יכסחון וכדברי ז"ל
על הזכין ישבו של הנסר ועל הפסל בזמן שהן מ"
מחגירין מ' בזמן שהן מתנועעין שבזמן שרגלי הפסל
איכן שוין שהאחת קצרה מחברתה וכשאדם יושב עלין
יתנועע ויתנודד אילך ואילך כמו החיגר ומא אותו
שהוא כמו הפוך ויחרגן מתרגם ומחדדים אימה
ומטוכא חרגת מותא ופרשו ויפחדו ממגרותיהם
וכן תרגם יונתן ויזועון מגירתיהון
חדד וחדו מזחבי עלב והתאר ויעשם כי כחרב חדה
והשם חדודי חרש ושלא נזכר פועלו מהנוסף
חרב הוחדה הוא מרוטה למען טבוח טבח החדה
ענין החדוד ידוע בדברי ז"ל נמלתורא חדדו סביב
ועוד אמרו שע תלמ חכמי המחדדים אה את זה בהלכה
ענין החי יפות והדקות ועוד אמרו החרש שאינו יכול
לעמוד מפני אזנו או מפני שהיה בו חדוד וחדוד חמ"ען
טהור פי שהכלי חד מתחתון ואינו יכול לישב ויתכן
להיות מן הענין הזה בבל בבל יחד ואיש יחד פני רעהו
ואעפ שאינו מן השרש הזה
חדר ויחד יתרון על משקל ויחן שם ישראל משפטו
ויחדה ודגש דלת ויחד לתיקון הקריאה כעמר
שהמלה מלעיל והשם עוז וחדוה במקומו כי יחדות יי
היא מעזכם והמעל הכבד ממנו תחדהו בשמחה עצמם
ענין שמחה ויתכן להיות מזה השרש והענין אל יחד
אא שהוא יותר נכון כי בימי שנה ומן השרש הזה בבל
יחד על משקל יעש
אבל הראשון יחד מקמן בבל יחד ואיש יחד פני רעהו
הזר בעבור האמתחה אבל הם מהענין שהקדמנו בשרש חדד
חדל עד כי יחדל לסמר חדלו גבורי בבל להלחם חדלו
רגז פי חדלו מעשות רגז היקולות יחדלון חדל
שאון עליזים פי לא יחדל אבין מקרב הארץ חדל מעבו
ונעבדה את מערים חדלו לכם מן האדם מתרחל להתפלל
בעדכם והתאר חדל וחדל אישים והפעל הכבד החדלתי
את

בְּחִבֻּל בְּשֵׁשׁ בְּקִדּוּת. בְּחִבְּלֵי אָדָם אֲמִשְׁכָּם. נִמְתָּח וְחַבְלִים
בְּרֹאשׁ שִׁנָּיו. הֵם הָעֲבוֹתוֹת. שֶׁמִּן בָּאֲרֶץ [illegible]
וּמִדְּוָשָׁן הַחֹבֶל שֶׁיִּלְבַּד בּוֹ. וְלִפְנֵי שֶׁהַנַּחְלָה תֵּחָלֵק בְּחֹבֶל
כְּמוֹ שֶׁאָמַר וְאַל רְמוּתֶךָ בְּחֶבֶל תֵּחָלֵק. מִשֶּׁלֵּךְ חֶבֶל בְּגוֹרָל.
נִקְרָא הַחֹבֶל וְהַמִּחְוֶה חֹבֶל. כָּל חֶבֶל אַרְמוֹנוֹ. גּוֹרָל אֶחָד
וְחֶבֶל אֶחָד. חֲבָלִים נָפְלוּ לִי בַּנְּעִימִים. וְיִפְלוּ חֲבָלֵי מְנַשֶּׁה
עֲשָׂרָה. הֵחִית בְּסִרְחוֹן. וְהַמִּסְוָרוֹת עָלוּ לִית סְתָם וְכָל בְּחִבְלֵי
כּוּתִיָּה. הוֹי יוֹשְׁבֵי חֶבֶל הַיָּם. אֵי וַדַּי יִתְבָּרֵן בְּסִפְרֵי יְמוֹא.
יִסַּף חֲבָלִים. אֵי יִקְבַּל תְּרֵין חוּלְקִין. רַב הַחוֹבֵל הוּא הַגְּדוֹל
שֶׁבַּסְּפִינָה. שֶׁהוּא מְמוּנֶה עַל חִבְלֵי הַסְּפִינָה לְהַנְהִיגָהּ לְמוּט
סְטָה. וְכֵן לְקוֹל בַּעֲשֹׂת חוֹבְלֶיךָ. וְהוּא תֹּאר וְכֵן בְּטוּשָׁן
חֲבָלֶיךָ. תֹּאר כְּמוֹ חוֹבְלֶיךָ. וְכִשְׁוֹבֵב בְּרֹאשׁ חֶבֶל. פֵּי לִי יוֹנָה
כִּי הוּא דָּבָר שֶׁשָּׁוֵי מְחַבְּלִים עָלָיו עַל פִּי הַמַּיִם כְּשֶׁמְּעַגְּנִין
אֶת הַסְּפִינוֹת וְכֵן יֵדְעוּ מִקְּוֹם הַעִגּוּן וְהָאָדָם הַשּׁוֹכֵב שָׁם
הוּא נִקְבָּה אֵין הוּא רַב הַחוֹבֵל עִמָּהּ וַיִּקְרָא כֵּן כִּי הוּא
שׁוֹכֵב בְּרֹאשׁ הַחֲבָלִים וְעָרִיךְ לְשׂוֹם עֵינוֹ וְלִבּוֹ עֲלֵיהֶם כְּשֶׁיַּעֲ
רִיךְ לְהַקִּיץ הַכֹּל אֵין לְהוֹלִידָן כְּמוֹהָרָה מִפְּנֵי הַלְּוָיָה וְהוּא בְּרֹאבָה
גְּדוֹלָה וְחֶבֶל הוּא שֶׁם בְּשִׁקֶּל וְהַדָּבָר אֵין בָּהֶם. וְלֹא חֶבֶל הַתּוֹרֶן
שֶׁכָּל הַחֲבָלִים תְּלוּיִין בּוֹ וְהוּא תֹּאר בְּשִׁקֶּל אֶטֶר. וְהַגְּאוֹן רַבֵּינוּ
עֲזַרְיָה פֵּי כִּי הַסְּפִינָה מִקְרֵאת חֶבֶל וְחוֹבֵל לְפִי שֶׁהַנַּהֲגַת
הַסְּפִינָה בְּמִשִּׁיחוֹת הַחֲבָלִים וּבְהַתְּרוּתָן וּפֵּי בְּרֹאשׁ חֶבֶל
בְּרֹאשׁ הַסְּפִינָה וּפֵּי לְרַב הַחוֹבֵל רֹאשׁ הַסְּפִינָה
וּפֵּי וְכִשּׁוֹבֵב בְּרֹאשׁ חֶבֶל הַתּוֹרֶן שֶׁהוּא בְּרֹאשׁ הַסְּפִינָה וְהַרּוּחַ
תְּסַעֲרֵהוּ מִתְּנוּעָה כֵּן הַשְּׁבוּר מִתְּנוּעַת בְּגוּפוֹ. וְעִנְיָן חֲמִישִׁי כִּי
בְּתַחְבּוּלוֹת תַּעֲשֶׂה לְךָ מִלְחָמָה. וְגַבְּנוּ תַּחְבּוּלוֹת יִקְרֵהוּ.
מִתְּהַפֵּךְ בְּתַחְבּוּלוֹתָיו כְּמוֹ מְזִמּוֹת וּמַחֲשָׁבוֹת שֶׁאָדָם מִתְהַפֵּךְ
בְּלִבּוֹ בְּתַחְבּוּלוֹתָיו בְּרֹאשׁ לְבָחוּר הַיְשָׁרָה. וְעִנְיָן שִׁשִּׁי חֶבֶל נִכְיוֹת
בְּשֵׁשׁ בְּקִדּוּת. חֲבָלֵי דֶשֶׁא עִם עִוְרוּנִי. הֵחִית בְּסִגּוּל עִנְיָן קָהָל
אוֹ חֲבוּרָה. וּמִעִנְיָן זֶה וְלָאֶחָד קָרָאתִי חוֹבְלִים. כִּי לְאֶחָד קָרָא
נוֹעֵם וְהוּא הַכֹּהֵן וְלָאֶחָד קָרָא חוֹבְלִים וְהוּא הַמֶּלֶךְ שֶׁהוּא
רֹאשׁ הַקְּהָלָה וְלֹא נוֹעֵם בְּשִׂיחוֹת זְרוּבָבֶל וְנְחַמְיָה הִתְרַשְּׁתָא
שֶׁהֵן מִבֵּית דָּוִד חוֹבְלִים זֶה מַלְכוּת הַכֹּהֲנִים שֶׁמִּלְּבַד שֶׁמּוּךְ
לְחָרְבָּן בֵּית שֵׁנִי וְחוֹבְלִים מֵהַעִנְיָן הַשֵּׁנִי עִנְיָן הַשְּׁחִיטָה וְהַכֹּ
הֲשִׁיחָתָן דְּדָמָם וּמַעֲלִיהֶם אַחַר מוֹת חַשְׁמוֹנַי וּבָנָיו וְחִלְּקוּ
מַלְכוּת יִשְׂרָאֵל וְגַרְמוּ חֻרְבָּן בֵּית שֵׁנִי. וְאֶפְשָׁר שֶׁעִנְיָן הַתְּחִבּוּלוֹת
וְעִנְיָן זֶה אֶחָד כִּי הַמַּחֲשָׁבוֹת הֵם אֲמִיתַּת הַדְּבָרִים וְהָעִנְיָנִים
כְּלֵב וְדוּמֶה לְעִנְיָן זֶה כְּדִבְרֵי רַז"ל חַכְמֵי תַּלְמִיד חֲכָמִים זְרָדִין
וְעוֹד אָמְרוּ אֵין עֹשִׂין מִצְוֹת חֲבִלוֹת חֲבִלוֹת".

חבק הַכְּסִיל חוֹבֵק אֶת יָדָיו. אֶת רוֹבְקֵת בֶּן. עֵת לַחֲבוֹק
וְהַכֹּבֶד חִבְּקוּ צוּר. הַאֲמִינִים שֶׁלִּי תוֹלֶעַת וְחִסְדָּן וְאַשְׁפָּתוֹת.
תַּנְבְּדֶךָ כִּי תְחַבְּקֶהָ. וַיְחַבְּקֵם וַיְבַשֵּׂק לוֹ. וְשֵׁת לְרֹחוּץ
מֵחַבֵּק. וְהַשֵּׁם מְעַט חִבֵּק נְדָיִם לְשַׁבָּב".

חבר כָּל אֵלֶּה חֲבָרוּ. שְׁתֵּי בְּתֻמּוֹת חוֹבְרוֹת. חָבוּר עֲנָבִים
וְהַשֵּׁם חֶבֶר כֹּהֲנִים. בְּשֵׁשׁ נִקְדּוֹת לְלִקּוּט הַכֹּהֲנִים

וְהַתּוֹסֶפֶת

וְהַתּוֹסֶפֶת הוּא הַטִּבְעָה וְחָבַרְתָּ לַחֲבֵרָה. וְהַתּוֹסֶפֶת מֵהַמַּחֲבֶרֶת
הַשְּׁנִיָּה לְשֶׁאֵרֶת מֵחֲבֵרָתוֹ. וְהַתֹּאַר חָבֵר הוּא לְאִישׁ מִשְׁחִית.
חֲבֵרָאנִי לְכָל אֲשֶׁר יִרְאוּךָ. כִּי אִישׁ אֶחָד חֲבֵרִים. וְחַבְרֵי
מַבְרִים. וְלִבְנֵי יִשְׂרָאֵל חֲבֵרָיו. וְלִנְקֵבָה חֲבֵרֶת עַל מִשְׁקָל
גְּבֵרֶת. וּמִמֶּנּוּ וְהִיא חֲבֵרָתֶךָ. וְהַפֹּעַל הַכְּבֵד וְתַבְרֵנָה אֶת
חֲמֵשׁ הַיְרִיעוֹת. וְשֶׁלֹּא נִזְכַּר מוּעָלוֹ מִמֶּנּוּ אֶלָּא שְׁנֵי קְעוּתָיו
וְחָבַר. וְהַתֹּאַר מִזֶּה וְכֻלּוֹ עֲלֵיהֶן חֲבָרִים לְלֵב בֵּית הַחֲבוּרָה".
וְהַהִתְפָּעֵל אֶתְחַבֵּר וְהוּשַׁפַּט. הַלֶּחֶם תְּמוּדוֹת הָיָה. וְלֶחֶם
שֵׁנִים יִתְחַבְּרוּ. בְּהִתְחַבְּרֶךָ עִם אֲחַזְיָהוּ. וְהַשֵּׁם מִמֶּנּוּ
וּמִן הַהִתְחַבְּרוּת שֶׁהוּא אֵלֶּה יַעֲשֶׂה חָכְמָה. וּפֹעַל כְּבֵד אַחַר
אַחֲבִירָה עֲלֵיכֶם הַמֵּלִים. וְשֵׁם הַפֹּעַל מִן הַדָּגֵשׁ וְעֵצִים
לְמַחֲבֹרוֹת. וַבְּזֶלֶל לְרַב לַמְּחָרִים לְדַלְתוֹת הַשְּׁעָרִים
וְלַמַּחֲבֹרוֹת. פֵּי לִי יוֹנָה מִקְּוֹם שֶׁהֵן נִקְבָּעִים וְנִתְפָּרִים שֶׁם
לַעֲבוֹדַת יי. וְאֶפְשָׁר שֶׁהִיא עִנְיָן אַחֵר מֵעִנְיָן מְלֶאכֶת הַבַּיִת
לְפִי אֲמָרָיו הַמְּסֻמָּרִים הֵן עֵרוּכִים לְמַחֲבֹרוֹת כְּמוֹ שֶׁעוֹשִׂין
בְּקִירוֹת הַבָּתִּים שֶׁמְּשַׁיְּרִין עֵצִים מְשֻׁנִּים תַּחַת מַחֲבֹרוֹת
הַקְּרָשִׁים לְנָאוֹת שֶׁלֹּא יִרְאֶה הַקִּרְעִין שֶׁבֵּין קֶרֶשׁ לְקֶרֶשׁ".
וְכֵן אֲמָרָם אַחֲרֵי וְלִקְרוֹת אֶת הַמַּיִם. הַיְתֵדְכֶם בְּמִזְרַח הַזּוֹרֵחַ
הוּא לְפִי דַעְתִּי מֵהַפֹּעַל שֶׁלֹּא נִזְכַּר מוּעָלוֹ מִן הַדָּגֵשׁ וְנִפְעַל
הַדָּגֵשׁ לְהַקֵּל. וְפֵּי הַמִּלָּה הֵיחָבֵר עִמָּךְ וְהָא אֶל דֶּרֶךְ
לֹא יִבּוֹרֵךְ רַב. וְמִן הָעִנְיָן הַזֶּה וְחוֹבֵר חָבֵר. וְכִיתָּחֵבֶר
חוֹבֵר חֲבָרִים אֲשֶׁר. בְּעֶצְמַת חֲבָרֶיךָ מְאֹד.
עָמְדִי נָא בַּחֲבָרֶיךָ". כְּמוֹ שֶׁפֵּרַשְׁנוּ רַז"ל וְחוֹבֵר
חבר אחד חבר גדול

אֶלָּא פֵּרוּשׁוֹ שֶׁהוּא בֵּית שֶׁיַּעֲשׂוּבוֹ בְּשֵׁם שֶׁאֵם הָיָה מִלְּשׁוֹן חֹבֶר הוּא לְאִישׁ מְשֻׁחִית בְּיָה שֶׁחוּר חֹבֶל מִקְּמָן וְעִנְיָנוּ מִלְּעֵב אֶכֶל זֶה הוּא הַטַּעַם מִלְּעֵיל וְכִשְׁמוֹל לְמוּחַ וּבְחוֹבֵר חוֹבֵר

וְאַחַר חֹבֵר קָטָן כִּי חֹבֵר גָּדוֹל שֶׁלּוֹחֵט וּמְקַבֵּץ שֶׁעֵת
כְּתוֹת שֶׁלְּחִיוֹת גְּדוֹלוֹת וְחֹבֵר קָטָן לְחוֹחֵט וּמְקַבֵּץ כְּתוֹת
שֶׁלְּחִיוֹת קְטַנּוֹת כְּנֶגֶן מְחַטִּים וְשֶׁקְרָכִים. חֲבוּרָה תַּרְבֶּנָה
חֲבוּרָה. הָבֵאוּ יְשׁוּן עֲמִיקוּ חֲבוּרוֹתָי. וְעַל הַדֶּגֶשׁ מִמִּלַּת
נַחֲבוּרָתוֹ. גְּרֻמָּא לָכֶן. הַחֲבוּרָה. הִיא הַשְּׁרִיטָה וְהַגְּדִידָה.
וְתַרְגֵּם יְרוּשַׁלְמִי לֹא תִתְגּוֹדְדוּן חֲבוּרָן. וְנִכְפַּל הַנּוּן וְהַלָּמֶד
בְּמִלַּת וְנָמֵר חֲבוּרוֹתָיו זֶהוּ כְּתַמֵּי הַטֹּהַר שֶׁדּוֹמִין
לְכֹתַמֵּי חֲבוּרָה. וּמִדְּבָרֵי רַז"ל מֵאוֹר כִּי הַחֲבוּרָה נִקְרֵאת
הַמַּכָּה שֶׁמִּמְּקוֹם הַדָּם בָּהּ וְלֹא יִצָּא בְּזוֹמֵרוֹם אֵינוֹ הַיָּם מַכָּה
שֶׁאֵינָהּ חוֹזֶרֶת מִמְּקוֹם הַדָּם אֶלָּא שֶׁלֹּא יֵצֵא וְנִקְרֵאת
חֲבוּרָה לְפִי שֶׁנִּחְבַּר הַדָּם בַּמָּקוֹם הַמַּכָּה וְלִפְי שֶׁהַחֲבוּרָה
הִיא בְּבָשָׂר כְּמוֹ כֵּן נִקְרֵאוּ כְּתַמֵּי הַטֹּהַר חֲבוּרוֹת".
חבש וְחָבַשְׁתָּ לָהֶם מִגְבָּעוֹת. מֵאֹרֶךְ תַּבְשׁ עָלֶיךָ.
מִנּוּף חָבוּשׁ לְרֹאשִׁי. טְבוּרָם חָבוּשׁ בַּמַּחוֹן.
וְהַפֹּעַל הַכָּבֵד מִבְּנֵי נְהָרוֹת חָבַשׁ. כֹּלֶל הַדְּמוּמִים לָהֶם
עִנְיָן קָשֹׁר וְחִשּׁוּק. וְכֵן בְּעִנְיָן קְשׁוֹר הַמַּכָּה וְהַרִּיבָה
עָלֶיהָ. וְלַנִּשְׁבֶּרֶת לֹא חֲבַשְׁתָּם. בּוֹס חָבוּשׁ אֶת
שֶׁבֶר שֶׁגּוֹ. כִּי הוּא יַרְאִיב וַיְחַבֵּשׁ. וְהַפֹּעַל הַכָּבֵד

וְהַחֹבֵשׁ

תחוללכם כמגול הלמד כלומ׳ שחוללה [redacted]
במקום עבר׳ והפעל מחוללת תבון׳ והפש[redacted]
מתשעינו׳ וההתפעל כל אמ׳ רשע הוא מתחולל [redacted]
כמהו שער מתחולל׳ ושלא נזכר פועלן מהנוסף ה׳ יחלצון
בוס אחר׳ והתאר כי יקול כחולה שמעתי בפלס טובה׳
והשם חיל כיולדה׳ ובהא הנקבה ואמלה מחילה׳ והשם
בהכפל וחלחלה מכל מתנים׳ וההתפעל ותתחלחל המלכה׳
וכל אשר זכרנו הם עצם חול וידוע הוא׳ ועוא וחלה חרב
בעצים׳ ולא חלו בה ידים׳ יחולו על ראש יואב׳ על ראש
רשעים יחול׳ פי יפול ויחלה׳ וההתפעל ומעשר מתחולל
ופי׳ ולא חלו בה ידים ולא חנו בה המחנות והחיילות כי
כמו רגע בהפכה׳ ופי׳ ל׳ יונה מזה הענין יש רעה חולה׳
והוא תאר בפלס טובה כלומ׳ רעה נופלת על בני אדם ופי׳
פירש׳ ועוא ויחל עוד שבעת ימים אחרים׳ על כן לא
יחל לטובן׳ טוב ויחיל ודומה כלומ׳ טוב שיחיל ויהיה
דומה לתשועת יי׳ ואפשר להיות ויחיל תאר משרש
יחל כפלא שריד ויהיה פי הפסוק שיהיה האדם טוב ויחיל
ודומה לתשועת יי׳ ויחילו עד בוש׳ ועצם הענין תוחלת
ובראב אזל פעל קל מזה כי חלה לטוב׳ ויורה על זה
פי׳ ידע מאת יי׳ כמו כי טוב קויתי ויבאדע׳ ויש
לשום מזה העיקר שם ליני׳ והתחולל לו׳ ויהיה הענין
תוחלת או מענין חיל כולדה׳ וכן דין לפנין והחוללו
והרכסל יהודה שם אותן מן הבפולים׳ ועוא חוללה
ידו נחש בריחה׳ רוח עמון תחוללו שם׳ ותחולל ארץ
ותבל רב מחולל כל׳ ופי׳ הפסוק הקבה שהוא רב
וארון על הכל מחולל כל העולם לכה בן אותם כולם יאחד
וזהו אמר׳ ושובר כסילים ושובר עוברים כלומר
הכסילים והעוברים על מעותין בן אותם כמו החכמים
והצדיקים׳ ואמרו לשון שבר כי הוא יתן בן ומפרנס אותם
כלן הוא חייב לזונם כאדם שחייב לתת שכרן לשכיר׳
ועוד אפרשנו בשרש שבר בעזרת הבורא׳ ותשבח
אל מחוללך׳ ושלא נזכר פועלן באין תהומות חוללתי
הן בעון חוללתי׳ ולמי גבעות חוללתי׳ הרשעים יחוללו
שעצם ענין יצירה׳ והכעס ל׳ יונה בזה הענין חולי ארץ
והיוד בו נוסף׳ ועוד הכעס בזה השרש לחול במחולות
מן המחוללות אשר בגלגל׳ וטובה הוא לשומם מפועלי
הכפל ועוד אפרשם בשרש חלל׳ ומן השרש הזה בחול
אשר על שפת הים׳ וכחול
ארבה ימים׳ וראיתי בספר
מדויין ירושלמי׳ וכחול
ארבה ימים בשורק לנהדרי
וכחולם לערבאי׳
חוס׳ וכל שה חוס בכשבים׳ שחור והנמן אעלי כי
חוס משרש חמס ושם אפרשנו׳ חוס
אתה׳

אמר חסדו שלבמקין׳ לא חסה עליך עין׳ יחוס על דל
ואביון׳ לא תחוס עינך׳ ולא תחוס עינו׳ כולם בחולם
והאחד בא לבדו בשורק׳ לא תחוס עינם׳ וכל אחוס
בשורק׳ ותחס עינו עליהם משחתם׳ ותחס עליך׳ פירושו
ותחס עינו אן נפשי׳ חוסה ני׳ על עמך׳ עצמם עצם המלה׳
חוץ׳ ויעאהו ויגרשהו מחוץ לעיר׳ בחוץ תעמד׳ החוצה
אל העין׳ עצמם ידוע׳ וכן חוץ מקבי שפירושן
גולתי׳ והכל עצם אחד׳ וכן הבמות בחוץ תרעה׳ שפירושן
שוק׳ ונתן לו כסף לחם ליום מחוץ האומים׳ בחוץ לעובדים׳
שוטטו בחוצות ירושלם׳ וחוצות תשים לך בדמשק׳
שפירושם שוקים הכל עם עצם הראשון עצם אחד׳ והתאר
ממנו בפעמי׳ ובחוצון׳ וכן ופטורי עצים מלפנים׳ ולחוצון
לפעמה׳ ולחוצון׳ ואעפ שמלפנים ולפעמה אינם תאר
ולחוצון הוא תאר והוא תאר להכל שהיה חוצון מהדביר
ולנקבה אל החצר החיצונה׳ אכל ואת מבוא המלך
החיצונה׳ הוא כמו החוצון כי הוא מלעיל הזקף בעדי והא
נוסף׳ חור׳ חור כרם ותבלת לבן׳ וכן אלזל מטות
מילת לבנה הועיב להם תבלת לבן׳ והפעל ממנו
בהראות עין הפעל ולא עצה פנו ויחורו׳ ותרג לבן חיור׳
וכנה הכנשת על דרך הלובן כי האדם שישלן מטה יתלבנו
פנו׳ וכן אזל המלבן פנו חבירו כדבים׳ ול׳ יונה פירש מזה
הענין ואורגים חורי׳ כלומ׳ בגדים לבנים׳ וכן סלי חורי׳ וטוב
הוא שיהיה סלי חורי לבן כלומ׳ סלים שמוים מן המקלות
המקולפות והם לבנים אחר הקילוף אבל הוא פ׳ על דרך
הרחוק ופי׳ מזה הענין עוד בן חורים׳ ואתבל חורי יהודה׳
וירושלם׳ ואריבה את החורים׳ חוריה ואין שם מלוכה׳
ואמ׳ השרים והגדולים יכנסו בלשון ושמעא בלשון לבן
ועוא ויקב חור כדלתו׳ ויבלא ערף חוריו׳ חורי עפר׳ ובפס
מן החורים אשר התחבאו שם׳ בשורק על חור פתן הפרץ
בחורים כלם׳ וידוע הוא׳ ויתכן לפרש מזה הענין ואורגים
חורי׳ כלומ׳ בגדים נקובים בעת אריגתן לנוי או אמר זה
על הרשתות שהם נקבים נקבים וכן ענין הפרשה כמו שאמ׳
ופורשי מכמורת שלמי מים וכן סלי חורי סלים נקובים
כי כן יעשו אותם ועוד נפרשנו בשרש חור׳ והחכם רבי
יהודה ול׳ יונה הכניסו בזה השרש וחרה בחשתה׳ ועצמי
חרה מני חרב׳ חרו ישבי ארץ׳ והנכון והישר אצלי לשמם
מפעלי הכפל׳ חוש׳ וחש עתיות תלמן׳ חשתי ולא
התשהמו׳ כנשר חש לאכול׳ חושה לעזרתי׳
ותחש על מדמה רגלי׳ כי מי יאכלומי׳ יחוש חוץ מקבי
והתאר נחלקין חושים׳ והפעל הכבד אחישה מפלטו לי אני
יי׳ בעתה אחישנה׳ והשם סרג חיש ונעוה׳ עצם ענין

אמר תמהתי למה לא הביא נעבור חושבי
כי רבו הדעות יי׳ אותן לשון מהירות
ול׳ לשון שתיקה׳ ול׳ לשון חשה׳ ול׳
לשון חמס׳ ופי׳ בשרש חשה לא הביאם

מהירות׳ ול׳ ומי יחוש
מענין חששין בדברי
רגל כלומ׳ מי יהיה חושש
להתעגל

את דשני וקבוץ החית לתפארת הענין ידוע שם יוצ בי
חדל פי יושבי הזמן והוא כמו הפוך מחדלים
והתאר ממנו מהחדל אב וימ מזה שעה משלין וחדל
חדרן כמשובת חדרך טובם כחדרך כחמש נקדות אמ
כי הטוב שבהם הוא כחדרן והוא יצא ממיט הקוצים
חדר חדר בחדר להחבה ואל חדר חדרתי בשש נ
נקדות ויבא הבחדרה ומא בחדר משבבך
ויבשר להיות משכיהם מחדרים אמרה חדרי בטן איש
בחדרי משכיתו וחדרי תימן לל פארתי תימן וכתב
החכם ראבע גלי הם הבבים שהם בפאת נגב הגלגל
הגדול ובעבור פ היושבים בפאת צמון לא יראו אותם
הכוכבים עלבן קראם חדרי כאו הם במקום מחבא וכן
מן החדר תבוא סופה והפעל מזה החודרתלהם לל
האורבת להם בחדר חדש וחדשו עלי חרב תחדש
שליך בגדי וההתפעל תתחדש כנשר נעוריכי
והתאר ואין כל חדש תחת השמש וישן מפני חדש
תוציאו כי יקח איש אשה חדשה והוא חבור חדשה
פ חדב חדשה וכן ומאכלו בריאה שפרושו שה בריאה
ואני תפלה איש תפלה והדומים להם חדשים לבקרים
לל באשה חדשה שתהיה חדשה אעלן פרט למחזיר
גרושתו אבל אמה וגרושת אחר במשמע וכל ענין
החדוש ידוע ונקרא החדש כן על חדוש הירח שמתחדש
בו ונקראו כל השלשים יום בכלל חדש ונקרא יום הראשון
לבדו חדש מחר חדש לא חדש ולא שבת והיה מדי
חדש בחדשו בשבתות ובחדשים כלאן והדומים
להם עליום הראשון בלבד אבל ביום החדש השמ
הואשם על כלו ופירושו יום שני מהחדש ואמל פי לא
חדש ולא שבת כל השלשים יום כלומ לא עבר עדיין
חדש ולא אמלו שבוע שראית אותו חדש שמים חדש
ימים שלמים והוא שלשים יום עתה יאכלם חדש את
חלקיהם החדש שנגזר עליהם והוא חדש אב
וכן בחדשה ימצאנה כחדש שנגזר עליה שלא תוכל
להנעל מכף מבקשיה ואמל פי בחדשה מקור כלומר
למה לא ייעמ כל מבקשיה כי בכל עת ימצאן אותה
כחדושה כאילו עתה מתחלת לרוץ לפניהם
חוב חבולתו חוב ישיב הוא המלוה ולל הדגילו הדמה
בזה הלשון ומזה השרש והעטן מעל כבד
ותיבתם את ראשי למלך אמ כמו שמן ראש נאמ מעל הדגש
כי כל אדם שישלון דין לשלם ריש קיימת
הן ממון הן מגוף יקרא חייב וכן לל עדכן הלשון בין לחובת
הממון בין לחובת הגוף ונקראו לזה ולזה חייב
חוג חוג חג על פני מים פי סבב והשם הישב על חוג
הארץ פי גלגל הסובב הארץ וכן וחוג שמים
יתהלך בחוגו חוג ושם הכלי שמתארין ומכוונין בן ה

העגולה שבגולה שמתרהו קונפס בלעז
חוד חודם ונשמעה אחודה נאלם חידה
חוד חידה ומשול משל ענין הכל דבר סתום
שיבינו המכיעים דבר אחר מתוך אותו הדבר
חוה אתוה דעי אף אני אחוך שמעלי ונפל ממנו הדגש
בתלי נעיר ואחוך והשם כאלף נוספת ואחוני
באזניהם הכל ענין הגדה חותיאיר ואת חותיהם נטרש
כשרש חיה חוג ויחקם אל מחוג חפצם ענינו כמו
מדינה אן פלך אויהיה ענינו גבול וכתב אאזל
מזה ויודעיו לא חגוימיו כמולא גבלו וכן הוא מחוג
חפצם גבול וכן בערבי חוג
חורן במערות ובחרחים פ במעדות אן הדומה להם
וכן אמר התרגום ואטמר עמא במערדנא
ובמעדתא והכר טרשתי חורן עלה כיד שכור
כשושנה בין החוחים כשרש חרן
חוט כחוט השני שתותיך ידוע ותרגום פתיל
תכלת חוט דתכלתא
חול לא חלתי ולא ילדתי כי חלה בם ילדה עון
חולי וגורחי ותר עש הארץ ותחול בחולם
מפני ההעמדה חול תחול כשורק הליכו בחלנו
כי חלה לטוב פ כי חלה כעבור הטוב שהיה לה
טרם זה ולי יונה הכתם זה בענין תוחלת הביתאותם
ולא חלו מלפני אדון חולי ארץ והוא עוד במקום
תוא איתן וגם מלפני אדון חולי ארץ בלומ משיב המשורר
כנגד השאה ואומ זה שתחולי לפני אדון הוא שהוא
אדון על הכל ודין הוא שיחולו הנבראים ממנו כי הוא
אדון על הכל והשיב השאה על הארץ שהיא כוללת
הים והירדן והגבעות וההרים ולל חולי מקור והיורד
לכנוי והיה דינו מלרע ובא מעליל מפני מלת ארץ
שהיא מלעיל והטעם כלן הארץ משיבה לשאה ואמרה
חולי ונוסי ודקדי הוא מלפני אדון שישלון כח ליכש
מיהים והירדן כמו שישלון כח גב להפוך העור שהוא
יכש לה ויהפכנו לאגם מים כי הוא אדון הכל לעשות
כל דבר והפכו כחמר כיד היוצר והפעל הכבד מפני
יחילו שמים ויחל מאד מהמורים אם מפני לא חחילן
ולאשה מה תחילין ויחלו מעט מעשה מלך שדים
והדגש תמורת יוד יחילו או הוא מענין תחלה ומשרשו
כל מעתה יחלו להתרעם ולהתאונן מעט מעשה מלך
שדים ועוד יתרעמו ויתאוננו יותר כשהיו בגלות
ואשר הוא עובר לאחר קולי יחיל מדבר יחיל
מדבר חדש יחילו דרכין בכל עת פי דרכי הרשע
יחילו העמים בכל עת לי יונה הכתם זה בענין
תוחלת וטעל כבד אחר והוא המדובע קולי יחולל
אילות והמיקר חולל אילות תשמור ואל שדה
תחוללם

המזבח כי יסיר חטא האדם בעבודת המזבח בהקרבת המעבר
אותה העובר עבודותיה ונעשית החטאת על ידו ומסיר
חטא האדם מה וכן ויחטאוהו ועל הדרך הזה
ההתפעל הוא יתחטא כן כלומר יסיר חטאו בהזאתן יתחטאו
בוס בשליש משברים יתחטאו כי מכל שברים אחרים
יהיו נקיים כשיזכירו גבורת לוחות ועוד נמשכו בשרש
שבר וכל כבד וכל כלי עור וכל מעשה עצים וכל כלי עץ
תתחטאו איננו יוצא כאשר חשבו אנשים לא עומד נמשפט
כל התפעל ולפי שאמר למעלה תתחטאו אתם ושביכם אמר
ועם כל בגד וכל מעשה עצים וכל כלי עץ תתחטאו כי לא
תהיה טהרתכם שלימה עד שיטהרו עמכם גם כל הבגדים
והכלים זאת תהיה חטאת מערים וחטאת כל הגוים
עונש החטאת שחטאו וכזה הדרך כי לא שלם עון האמורי
עד הנה עונש העון **חטב** ולא יחטבו מן הערים
מחטב עציך עטן בריתה והפעול מהכבד
מחטבות חבית היכל לו יונה כי בעטן אחר חטבורת
אטון מערים בזויות מחוטבות כלומר גבוהות ונשאות
ותלג האמירך היום חטבך ולפי דעתי אין להוציאו מה עטן
הראשון וכי חטובות אטון מערים שב לעדש ואמר כי
ערשה בדין חטובות ומתוקנות בעטנד ובמחוגה ובוינה
כהם מחבלים שמתקשטים בה המטות וכן בזויות מחוטבות
כי מנהג השלם לבנות זויות הבית אבנים חטובות אבני
גזית אשר שכל הבית בנויה באבנים שלמות הזויות עושין
אבני גזית ומחוטבות היטב עד שידמו כל אבני הזויות
מרוב חטיבותם בישר כאן כולם הבן אחות ודמה הבנורת
ששוות וישרות מקומות לזויות **חטם** ותהלתי
אחטם לך לל בעבור תהלתי אחריך חוטמי לך כמו
שאמר אחריך אפי כי האף והחמה יקרא גם חוטם
חטף וחטפתם לכם ואחר לחטוף עבר יחטוף עבר
במשכו בדרשתו עטן הטיפה היא לקיחת הדבר
בכוח וכמה ידות **חטר** ויצא חטר מגזע ישי כפי
אשר חטר גאוה תרגם חטרא וכי חטר
גאוה אומר כמו האגל מטה הגאות שמדבר גאוה
וגדולות על האנשים וכי יונה כי בעבור דברים שידבר
האגל יבוא עליו חוטר גאוה כלומר שיכהו מכות גדולות
על דבריו **חיי** ואל בקשר חי ויהי בלימי אדם אשר
חי וחי בהם ואם בת היא ותחיה ומלת וחיה ראויה
להדגש והתאר חי חי הוא יורך חיים בלבם היום אני
חיים בלעגנו מה לעני יודע להלך נגד החיים מים
חיים והשם בלשון רבים מות וחיים ולא יפרד וחיים
לנערותיך ויהיו חיי שרה כמפולי יוד השרש חי פרעה
אם תראון מזה חי נפשך אדני ויתבן וחי אחיך עמך
כשל עבר מזה השרש ובא כדרך פעל והשם עוד
אלהי חיות חיות הראוי כתשלומו חיות בשאל מלכות
מחזות

מחזות ושטן כולם יודע ואפשר שרש כולם חיה כמו שכתבל
יהודה **חיה** וחייתה אתה וביתך וחיתה נפשי בגללך
חיי מן האנשים ההם לא אמות כי אחיה אני עליהם
יהיו הי יי על כל מתיא אמרת לאחזה וקדם כלהון אחייתא
לורתי ואחייתני וקיימתני ויחי ישראל אשר לא תחייה והשם
אלמנות חיות ומא ולא ישאירו מחיה כי למחיה שלחכי
אלהים לפניכם ומא חיית ידך מעאתי כלומר ערב היה לך
כמו המזונות לאדם עלכן לא חלית והתאר כי חיות הערה
וכן חוה כי היא היתה אם כל חי כהתחלף היוד בקוף כדי
שלא יתערב עם זאת החיה אשר תאכלו והפעל הכבד
הטה החיה אני אותי אתכה הגדתי ואותה החייתי להחיות
רוח שמלים וכבד אחר ונפטו לא חיה החייתם כל נקבה
נפשות לבנה תחיינה כנקבה שטם חייהו כי ישראל שהוא
פעלך חיי אותן כנקבה שני הערות ובא מלת חייהו שלם
בלמד הפעל שלא כמנהג כי הוא כתוב בשני יודין ואפשר
שיהיה שסמו חיין וכן מגן גבוריהו כמו גבוריו ויואב
יחיה את שאר העיר שנגל יואב שאר העיר לדוד בנה
מן המלוא ועד הסביב ויואב בנה הומת שאר העיר ואמר
בלשון חיות כי העיר ההלוקה כמו מתה וכן היחיו ארץ
האבנים מערמות העפר והמה שרופות וכן במקום אחר
בלשון נבואה כי עלתה אלוכה להומת ירושלם ועוד וירפא
אתמזבח יי ההרוס אשר היו מנשי יבש גלעד מבשפרה
לא תחיה לחיות ערב ולחיותם מעב ומקראות הנשמה חיה
לפי שהיא חיה לעולם ואינה כמו הגוף וכן הנפש הבהמית
נקראת גם חיה וזהמתו חיתו לחם ותיתם מקדשים ותיתן
ביאור תלאה ועוד בחיים חיתם ואיש בעונו חיתן ויל מזה
וחיתם לדבר הגדול ויל בהמתם ואמר זה על דבר המקרה
ובעבן הבריאות עד חיתם וימורחו של השחין ויחי אוכי
ישוב הבשר חי כי הבריא ומחית בשר חי כי בריאות
הבשר הדי ולא יחה ממך בשר מבושל כי אם חי כמו נא
וכן מחיים בלעונו כבלעם כשאולחיים כמו חי כמו חרון
ועוד נמרש הפסוק בשרש קיר סגת חיה כי בעת הזאת לשנה
הבאה שתהיה חיה וכן כה לחי לזמן החי כלומר לשנה הטאה
שתהיו חיים ותולה החיות בעת ובזמן להתמדות החיים כן
ואמרה לחי לעשיר כי העני תשוב כמת וכן מה לעני יודע
להלך נגד החיים נגד העשירים ואין ערוך להוציאו ממשפטן
ויתכה לחי כדין לחייך כלומר יהיה כל ימיך ולדשת דלל
שקר אן למילדת חיה כמו שאמרו שלשה נאמנין על הבכור
אבין ואמו וחיה יתכן לפרש חיות הבה מילדות כלומר איבן
עדיבות למילדות אחרות כי הן שאמן מילדות וכן קר אן
למילדת חיה כמו שאמרו והחיה תגעול את הסנדל וגולת
זה וטוב הוא לפרש מזה בעת חיה כלומר בעת הזאת תהיה
ילדת ומי אחר כן והכה בן לשרה אשתך אשר ילדה חתיתם
בארץ חיים ונתתי עני בארץ חיים אתהלך לפני יי בארצות
החיים

להתעבר ולאכול בשמחה יותר מכתי "**חזק** יי עושה
חזיזים וברק לחזיז קולות ויש לומר שהם משרש
הזה כשקל הגיגי מן הגה ויתכן לפרשם שהם לון שרואה
אותם ארם מהחיקין קודם שיבא הרעם מעט והם שקורין
למפזר בלעז אבל רז"ל פירשו כמו עגן כמו שאמרו חמשה
שמות נקראו לו אד עב עגן נשיא חזיז ועוד אמרו מאי
חזיזין אמר רב יהודה מרחות מאי מרחות אמר רב פפא עבא
קלישתא דתותי עיבא קמיכתא "**חזה** שמח שמיך כי
חזה ריקם וזה חזיתי ואשמרה כלכם חזיתם
אשר אני חוזה לי ועם שאול עשיכן הוזה פירשו יוכה
כן בכל שמכן צופה עם שאול שיודיענו עת בואו ונקרבת
עתו נדחה אותו שמואל בעשותו ולא אחז ותחז בעיון
עיניכן ובהראות למד המעל המשא מה תביון בחזיון לילה והקבץ
מחזיונות לילה ומחזיונות תבעתני ומכלי הראות הי"ד
חזון כראה אלי ומא במחזה לאמר ובלשון מקרה ומחזה
אל מחזה ויש לקבל גוי ומא ביד על נביאי על חוזה
ויתכן כי כמהו ועם שאול עשיכן חוזה כלומר מחזה עשיכן
עם שאול ובריות כרתכן עמו שלא יקחכן ומא ובחזות
יעדו החוזה ומא חזות חשה וחזותם את שאול כולם
עין ראייה ותרגם ראה חזא יש מהם ראייה ממש ויש מהם
מראה הנבואה על דברי חזי כמו חזים כמו ואורים חורי
והדומים להם כמו שכתבנו בחלק הדין דוק ועא בית אבנים
יחזה פירשו יסתכל מקום חזות והחכם יהודה הכתם
ועם שאול עשיכן חזה כעין בית אבנים יחזה ולא ידענו מה
היתה דעתו בעניכם ויקח משה את החזה חזה התנופה
והקבוץ ומשימון את החלבים של החזות וידוע הוא "
חזק ויהי כי חזק ישראל ודבר המלך חזק על יואב
אם תחזק אדם ממנו חזק ואמץ חזקי ומוכל
כי חזקת ממנו יחזקו מחוך כעגול החית כן יחזקו עושי כסם
בשוא החית לחבשה לחבשה כמפיק הא כי להתחזק בה
ואשר הוא יוצא מן היכל ויעד לו ולא חזקו וכן להחזיק לחזק
אותה ויש לפרש ולא חזקו ולא חזק ממנו אולא חזק לפנו
ויהיה כי חזק על אחז ואם הוא יוצא יהיה פירושו כי הטו
לא חזק אחז לפנו הו פירושו ולא חזקו מלך אשור ומכן
לפי ששלח אחז על מלכי אשור לעזור לו אמלאדי שלא
חזקו לא שבא עליו והעד לו וזה הפרוש הוא הנכון והשם
והשמרתי חזק ממלכות הגוים הלא כחזקימו ובתוספת
הא ואם לא לקרתי כחזקה ולכל אשר יצא על הבית
לחזקה ומא כחזקת היד וחזקתו גבה לפו עד להשחית
אן יהיה מקור ומא ארחמך אי חזקי והחית בחירק כמו מן
מתר מתרי והתאר החזק הוא הרפה בחזק יבא פירשו
בחיל חזק וחילו הוא גדולו הוא שאמר וגדולו משלה לו "
ותאר במקום פעל וגדר הולך וחזק ויהי קול השופר הולך
וחזק

וחזק חזק ואמצו הבר חזקו פמקום מעלע כי חזיק
כריחי שעריך הארכי מתריך ויתרתיך חזק ואכי
אחזק את לבו ויחזק חרש את עורף לא חזקו הכהנים
את בדק הבית ופעל כבד אחר החזק מלחמתך אל העיר
ועל ידם החזיקו כלומר החזיקו המלאכה החזיקו המשמר
החזיקי מלבן כלומר החזיקו מלאכת מלבן כי החזיק עד
למעלה ופירשו החזיק מלכותו ויש נזה הפעל שהוא
קשור עם בית ועמנו שיחזיק עמנו בדבר לתקף אורנו
נחזיקה והחזיקי אותו בדך והוא כעגן אחיזה וכן ויחזיקו
האנשים בידו עודך מחזיק בתומתך ועודך מחזיק בם
אשר החזקתיך מקצות הארץ כלומר החזקתי בך וכן
שמה החזקתיכי החזיקה כי כי החזיקך חיל החזיק כל
אין בא כלא קשר בית פעמים כמו לשון אחיזה שיבא בבית
ובלא בית וכן החזק מגן ועצה ובלמד במקום בית והחזיק
לו ונשק לו והתפעל והתחזקתם ולקחתם ויתחזק
ישראל בעדי ובפתח חזק ונתחזק וכן בהפסק
נפתח על מלכות אבי ויתחזק ובעגן מה שיכל הכלי
מחזיק בתים שלשת אלפים ביבל ורז"ל הרגילו זה הלשון
באמרם כלי ריקן מחזיק מלאו מחזיק וגולת זה הדבה
חזר ואת החזיר ידוע ובמשנה כשתמשן ברכה ויקרא
בזה השרש בלשון **זרה**
חטא חטא ישראל חטא חטאה וישלם שאול
חטאן עד שר שאול חטאן כלומר עד שמותן
וחטאת עמך בחלוף הא המקבה סתין והרמות הא
בכל חטא אשר יחטא ואחטך גם אני אותך מחטן
לי כלין תמורת הא למר הפעל חטאים לי לאכל על
הדם הא חטחה והחטאי המקם עצמו פירשו חטא לי
והתאר הבה שני בי במלכה הבשאה רעים וחטאים
לי והיתי אני ובני שלמה חטאים כלומר דומה שהיה
חטאים לפניך שלא יהיה לכן בעגן המלוכה דבר ולא
כי הוא כגוי לדוד דרך מוסר לל כי יהיה החטא על דנר
וכמהו וחטאת עמך ואויבינו ילעגו למו ומקן את
כבודם והטם בכל חטא אשר יחטא כן חטאי
ידבעם בן נבט ובתוספת הא חטאה גדולה זה הדגש
בעבות השבלה חטאה ומטע וחטאה ובהרטרת
הא וחלוף הא בתין ונודשה החטאת והפעל הבבד
כן יחטיאו אותכלי אשר החטיא את בני ישראל ובא
חסר הא אשר החטי את ישראל בה הלך דרך לא
סרו וכן למען החטי את יהודה מחטיאי אדם בדבר
אל השערה ולא יחטא כלומר לא יחטיא הארבן ופעל
כבד אחר אבי חטאה כלומר שיהיה החטא עלי
ואשלם לך כמוה ומקרא הקרבן שמביאין על החטא
על שמון במקום אשר תשחט העולה תשחט החטאת
ובא חסר הא ועשיר עשיס אחד לחטאת וחטאו את
המזבח

חכמים מרחכמים ומעוף השמים יחכמנו מאביי תחכמני
מעופיך והתעטל הבה כתחכמה לו ואל תתחכם יותר

חל חלה תרימו תרומה של חלות לחם חמץ ידוע
ויתכן ששרשם חלל

חלל לבי חלל בקרבי פעל עבד כי חיינו פתח כלו אמר
נחלל ונטל חלל תאר במקום פעולי בולו קמוץ
ממותי חלל בלב ימים או בחלל והקבוץ ויפלו חללים
חללי חרב מחללי רעב והנה חללי חרב הלמד בשוא
לבדו את חללי בת עמי הלמד בשוא ופתח והחית מעורת
בגשה והמקור ממנו ואומר חלותי היא חלותי עמ חנותי
כי אכי הנכיא בהיותי בגלות אמרתי חלותי היא תמותתכי
והריגתי באדך הגלות אבל אזכור שנותימין עליון כלומי
אזכור השנים שעורר עליון ימינו והוציאנו מגלות מצרים
כן יעורר עוד ימינו להוציאנו עוד מהגלות שאנחנו בו
והפעל הכבד ממנו ולא אל ביד מחללך כמו הורגיך
מחללי חרב הדוגי חרב והיו ראויים להדגש ונטל אחר
כבד היום החלותי אלביתנו החל ובלה מלפני יי החל
הנגף היום הזה אחל תת פחדך היום הזה אחל גדלך
בעיני כל ישראל ויחל נח והמשאת החלה ויכ מזה
ויחללו מעט ממשא מלך שרים אמ והנה רזל עשו התיו של
והבר התבנהו בשרש חול תחלה שרשית ואמרו התחיל
והשם באשר בתחלה תחלת התחלת מתחיל אתחיל וכן
חכמה יראת יי ועמ כי חללי הנה עשו בהיו שלתרומה ובמס שלמוסם עין בשרש מוסם
וחללו פעתך ונחלת בך לעיני הגוים אבל ובת איש
כהן כי תחל לזנות לבלתי החל לעיני הגוים יתכן שלו
שיהם מבנין נפעל ובא החית בקמץ קטן והיתה ראויה
להכתב או הם מבנין הפעל והיו והה ראוות להפתח
כמו ולא אחל את שם קדשי לא יחל דברו שהם מעטן
זה ומבנין הפעיל ופ לא יחל דברו לא ישים דברו חולין
לא יהיה דברו קיים כמו אם אמר קדש ושלא נזכר כעלו
מעטן אז הוחל לקרוא בשם יי ופירושו כי בימי אנוש טעו
אחר עז ויקראה בשם יי אז החלה ויש אותן מעטן התחלה
ופירושו כי אז החלו בני אדם לקרוא שמות הגלולים והע
יצבים בשם יי והתאר מזה אשה זונה וחללה ויתכן מזה
העטן ואתה חלל רשע או מהעטן הראשון וכתי ואת
חייב קטולא רשיעא והשם ולהבדיל בין הקדש ובין החול
והוא דרך חול פ אעפ שיעמדו בדרך חול שלא הייכן
מבורים שנעטרך ללחם קדש אשר קדש היו כלי הנגדים
כי בעתתנו טהרנו שעמדנו ואם היתה אשה עמורה עמנו
בעתתנו לדרך טהרנו בדרך בנאדם שדעתם לדרך
וקדש

וקדש הם כלי הנגדים ואף כי היום יקדש שיהיה עמנו לחם קדש
יקדש בכלי נשמר ונזהר שיהיה מקדושה בכלי ויתן לו הכהן
קדש כי לחמי תודה שיכול ישראל לאכלן בטהרה כי לא היה שם
לחם אחר מלחם הטמא שלא היה יכול לתת ממנו כי הוא זמור
לזרים ונתן לו לחמי תודה וכן כתב אמזלי המסוק ועוד
נכתבנו בשרש עור ומה חלילה לך מעשות כדבר הזה
חלילה חי יי חלילה לי אם אעזיב אתכם כולם עטן חלול
והוא תמורת הקדושה ואמזלי מזה דעו עכון תחולל בשם
פי תמנע הגשם והוא מעטן חלילה שהוא עטן מטעה ונבר
כתבנו אותו בשרש חול ועמ ושרים כחוללים והכבד
מחללים בחלילים ושם הכלי ושמחת לבב כהולך בחליל
ולמטיהם נבל ותוף וחליל בחלילים יהמה והוא מכלי זמר
וכי רבינו שלמה זל שהוא שקורין קרמלש כלעז ונקרא כן
לפי שהוא חלול ויש עלעלן ועוד פעל כבד אחר ממנו מן
המחוללות אשר בגלן וגם מזה נקרא מחול יהללו שמו במחול
אמ תמהתי למה לא הביא לאבל מחולנו והוא לשון יחיד כי המחול שלנו והתימה על ראבע שפירשו כלשון רבים כמו מחוללינו והדי הוא הסר יוד
במחול משחקים ובלשון נקבה מחולה ובסמוך מחולת המחנים והקבוץ לחול במחולות ובא נח מחולת מחולות תמורת הדגש כי היה ראוי מחולת מחולות בדגש
ולהבדיל בינם ובין ובמחלות עפר בא כן ונקרא כן לפי
ששוחקין תוכן בחלילים ובא להול בשורק תחת חולם כמו
ולבור את כל זה ועמ ובמחלות עפר המירות חלולות תחת
העפר כמין מערות אתחלון התיבה חלוני שקופים אטומים
ונקבעו לו חלוני כמו חלונים הסתים והחלונים האטומות והקבוץ
בלשון נקבות סביב סביב כהחלונות הקלה משגיח מן
החלונות והחלונות מכסות וידוע הוא

חלא שיר אשר חלאתה בה והחלאתה לא יצאה ממנה
הראשון לפה ההא והשנ במפיק פירוש זוהמתה

חלב ובלא מחיר יין וחלב ולבן שנים מחלב לא תבשל
גדי בחלב אמו והמה ישתו חלבך ונקית חלב
גוים ידוע כל חלב וכל דם וחלב נבלה וחלב טרפה כחמש
נקדות והקבוץ של אשי החלבים ונכון הוא שיהיה מבטורות
ונאנו ומחלבהן שם תאר כתר גומו ומשמיעהן ויאמר לשמן
חלב בפלס מלך עבד שהם שמות תאר ידוע ועד השאלה
כמו שהחלב מבחר הבשר קראן למבחר כל דבר חלב כל חלב
יעהר וכל חלב תירוש ודגן ואכלו את חלב הארץ עם חלב
כליות חטה ושחלת וחלבנה סם שריחו רע והוא שרף אילן
הנמצא בערבי יון והוא כמו דבש שחור ובערבי מישה ביין
אמ ובמקר בעל הבנים אמר שחלבון מודבר מן חלב ולבן
חלבון תי בחמר חדת מבשל

חלד ממתים מחלד בשש
נקדות מאנשי הזמן וחלדי כמין נגדך אמר אבל אני
מה חלד כלומר מה אמר הא זינן כל יושבי חלד אנשי הזמן
ומעהרים ביקוס חלד פי זמנך יקוס ויאור יותר מעהרים
החלד

חלד

החיים. פירשו בהם ארץ ישראל מקראות ארץ החיים כמו ש
שנקראת ארץ עצי. וכן ארזל ארץ שמתיה חיים זיל כולם
כמשמעם. זאת הַחַיָּה אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ כהלה בכלל חיה. אבל
אֲשֶׁר יַעֲלֶה גֵּרָה אוֹ שֶׁסַע פְּרֹסֶת. על החיה לבד לא על הבהמה
כי אין לבהמה כפוי הדם. חַיָּתוֹ אֲשֶׁר הוּא נוסף כי הראוי כמו
אֲשֶׁר חַיַּת קָרֶה. ונקראת השדה חיה. חַיָּתְךָ אֲשֶׁר
קָרֶה. וְחַיַּת מִלְּטָתָיִם. וכי חיות קרה השדה בעלת הקנים והם
הרמחים. אֶל תִּתֵּן לְחַיַּת נַפְשׁ תּוֹרֶךָ. חסר הנסמך. ופירשו אל
תתן לעדת האויבים נפש תורך והיא כנסת ישראל המשולה
לתור כמו שהמשילה ליונה. וכמו לחיתשם מקושוד בהמות
חיתן שהוא שבן השבר ויהיה לחיתשם כשקל פָּנָה. אַבֵּד
אַחַר שהם גם מתחין. וכן קבוץ הבתים ביחד כמו סרד
וכיוצא בו שאינו מוקף ולא יכלו לבנותו כעיר יכנו אותו
לקבוץ הבתים לבד חיה. יֵאָסְפוּ מִלְּטָתָיִם לְחַיָּה. והתמורת
היוד בוי"ו חוות יאיר. וכן טרשל יונה. ואמרי כן קראו בלשון
ערב לקבוץ הבתים ביחוד אל חי

חיל חֵיל גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד. חילי הגדול. חֵיל כַּשְּׂדִּים.
הנעמו בחילך והולידמו. וַחֲלִיצֵי גֶבֶר. בהלחות עין
הפעל פירושה ינבא. וכל מזה וגלות החל הזה. אעפ שלא
נכתב ביוד וכתי עמא הדין ואם בא בדרך הסמיכות. וכן
אל המלך חזקיהו. בחיל כבד. כמו שומר מה מליל. ונחכך
כיין הטוב. ויתכן לפרש מזה. יהי שלום בחילך בלומבעמך
ומזה עוד ונעל בנעמיו חלבים. כי הוא שתי מלות נקליאה.
וישראל עשה חיל. המאזרני חיל עשה לי את החיל הזה.
כי הוא הכותן לך כוח לעשות חיל. תאנה והפן נתנו חילם.
ובלב חילו לא ימלט. עמן חוזק ואומץ וגבר כתבנו כשוש
גבר וחילים יגבר מזה הענין. ישא את חיל דמשק. ואת
כל חילם ואת כל טרפם. חילך כל אוצרותיך. ישאו על כתף
עירים חיליהם. כי ממון וכנוש. ויתכן גם מזה הנותן לך כח
לעשות חיל. עשה לי את החיל הזה. וישראל עושה חיל. הכל
ויאכל חל וחומה. וישפכו סוללה אל העיר ותעמד בחיל
אשר חילים. שיתו לבבכם לחילה. יהי שלום בחילך. כל אלו
פירשו בהם החומה. ורזל פירשו
חיל החומה הקטנה הרחיצונה
שלפני החומה הגדולה כאמרם
מאי חיל וחומה אלו חצר שורא ובר
שורא ואטשר שקראו המגמית חיל והחיצונה הקטנה חומה
ויהיה כי ותעמד בחיל שהפלו החומה הרחיצונה ושמדה העיר
בחיל שהיא החומה הפנימית ויתכן לפרש כי החפרה שהיא
מביב החומה תקרא חיל מתרגום בגיא בחלחה ופירוש ותעמד
בחיל ששפכו הסוללה ומלאו החפירה עפר ואבנים וזו היא
שפיכת הסוללה על דעת המתרגם שתרגם סוללה מליתא
והוא עבור עפר מדברי רזל מליא בנגא ואחר ששפכו
הסוללה לא היה להם לא להכל החומה כי ותעמד בחיל כלומר
ועמדה

אא ההא שלחילה דשא והיא
נוסמת אבל והבה כיס חילה
ההא במטק שהיא לכיבוי
הגיקבה הנשתרית

ושמדה העיר להכבש למי שמלאו החיל. וכן בחיל ובדעאל
וגלות החל הזה. **חין** וחין עבדו כתבו ל יונה שרש שבריה א איוב יא
נמצ שעמו ופירשו חזקת עבדו ואין לו חבר. ולפי
דעתי שהוא כמו חן ושוד אטרשנו בשרש חנן
חיץ וה וא כונה חיץ כי כותל. וכן בדברי רזל אבל
עושה חיץ כי מחיצה. והוא הכותל בדבריהם
חיק בחיק יבטל את הגדל. אל חיק בעיהם ונכתב בלא
יוד. ושחד בחיק חמה שבה. ותחבק חיק נכריה. משלי כא שם
והמסורת אמר חסר כלשעיהון. ולא אל חיק בעיהם חסר
אשת חיקך. לל השוכבת בחיקך. ובחיקו תשכב. שאהן
בחיקך. ובחיקו ישא. לא חיק בית הזרוע. וכן כי אותן
רבי מעדיה זל וזה בארץ שמעל שבתי זרועותיהם
ויחבים ונושאים בהם כל דבר אבל בארץ אדום ברבי
הזרוע שלהם ערים וחוגרים במתניהם על לבושיהם
ומה שמעל החגורה תוך הבגדים יקרא חיק. כי שאהן
בחיקך. כן מנהג האומן לשאת היונק על חיקו ובומך
אותו בזרועותיו. כלו כליותי בחיקי. לל בתוך מעי. איוב יט
ומחיק הצאן כי מאמעיתה ומטבורה כמו ש הרחיק יחזקאל מג
אמעיב הגוף. וכן והחיק לה סביב אמה. המקום השווה שם
והאמועב וכתיב ומתשוית אריעא ותשויתא לה אמתא
מחוד מחור ורזל פירשו חיק האמה. זה יסוד
חך וחך אכל יטעם לו. הבו ממתקים. וחבק ביין הטוב. איוב לד שם
אל תחך שוטר. ידוע. כלה בחמה העלה. כל מי. הושע ח חבקא. שיר יט
משליכי כי אור חמה. תמשוך לוותן בחמה. הוא כלי איוב ל
הברזל שמשכין בו הדגים מושקלר בלעז ויתכן ששרש
לו המלות חכך והדגש מורה עליהם. ואזל כתב כי
שרש חך חנך והדגש בחכן חכך כעבור הנון וכן בערבי חנך
חכה אֲשֶׁר יַלְחוּכוּ לוֹ. והטעל הכבד חכה את איוב ישעיה איוב לב
בדברים. וחכיתי לוי. ולבן יחשה לחנכם ישעיה שם ל
אֲשֶׁר הַמַּחֲשָׁה. הַמַּחֲכִים לַמָּוֶת וְאֵינֶנּוּ. וּבְחַכֵּי אִישׁ גְּדוֹדִים. איוב ג
היוד תמורת הא והוא מקור שנמס כענין התקוה. ופירוש
יחכה לי לחנכם יאריך זמן החטיה כמו המחכה אך
לא יעבור אן פירשו שגל יעא עלדרך עלאשר יחלתני
כלומר בטיחכם שתחסל לו לחנכם טכי ישעה וזה הוא יגבון
חכם בט אם חָכַם לְבָבֶךָ. אם חָכַמְתָּ חָכַמְתָּ לָךְ. כי משלי ט שם ט דברי לב משלי כ
חָכְמָה מְאֹד. לו. חָסְמוּ. שִׁמְלוּ. זֹאת חָכַם בְּנִי. משלי ה
וְשַׁמַּח לִבִּי. שמעומסר. וחכמו. וַיַּחְכֵּם מִכָּל הָאָדָם. שם ח
לא רבים יחכמו. והשם אני חָכְמָה שָׁכַנְתִּי. עָרְמָה. איוב לב משלי ח
חָכְמוֹת בַּחוּץ תָּרוֹנָה. חָכְמוֹת בַּעֲתָה בֵּיתָהּ. פירוש כל שם א שם ט
חכמה וחכמה. והתאר הַחָכָם עֵינָיו בְּרֹאשׁוֹ. וְחַכְמֵי חֲרָשִׁים קהלת ב ישעיה ג
ובון לָחֶשׁ. חֲכָמִים בְּעֵינֵיהֶם. חַכְמֵי יִשְׁמָעֵאל מַרְעִיתָה. שם ח שם יט
נבערה. חַכְמוֹת נָשִׁים בָּנְתָה בֵיתָהּ. נפתרפי כל משלי יד
אחת מהחכמות שבנשים. ותאר אחר תַּחְכְּמוּנִי רֹאשׁ שמ"ב כב
השלישי. והכבד וזקנין יַחְכִּם. חבר חֲבָרִים מְרַחֲפָם. תהלים שם נח

חכמים

בלעז ונקראו כן לפי שהם דומים לסכינים או נקרא לשון
שיבואם הלף ותמורה בהתלבנם לעת השיבה

חלץ חלץ מהם חלץ ונפרד והר מהם והפעל העובר
גם תנן חלצו הזעיאו שדיהן וגלו אותן להטיל
גוריהן וחלצה נעלו תשלוף נעלו ותסיריהן והכבד
וחלצו את האבנים יסירום וינתקום ממקומם וכן נקראו
חלפות הבגדים לפי שלובש אן בהסרת אן והלבש אותך
מחלצות המחלצות והמשבצות נקח לך את חלי ענתו
ויקח את חלי עתם ובענין הזה כמו כן בענין ההעלה עדיין
מעצרה נחלץ כלומר נפרד ופר מהעצרה למען חלצון ידיך
והפעל הכבד ואחלצה עוד ידי ויקם חלצה נפשי יחלצני
כי חפצתי ופי ואחלצה עוד אבל אחלצה עוד ידי כלומר
אם הייתי גומל שולמי רע אבל הייתי מעיל אותו אעפ
שהוא עוד בחסם אזור נא כגבר חלציך מחלציך
יצאן הם המתנים והפעול ממנו ועבר לכם כל חלוץ
חגור כלי מלחמה בחלצים והנפעל בחלצין חשים החלצון
מאתכם ואין החלצו יוצא כאשר כתבל יונה אבל הוא
כאן אמר החלצו מקצתכם האנשים והגבורים בכם ויהיו
על מדין ויתכן לפרש מזה וקחלך את חלי עתו אמר קח
לך אחד מהכעדים ההולכים עמי שישוב עמך ואם תירא
ממנו קח לך אתכלי מלחמתו וגם אתה לא תהרגנו
אבל ועצמתיך יחליץ עמנו ידשן על דרך ושמועה
טובה תדשן עצם ובענין הזה אמרו ז"ל העובר לפני
התיבה ביום טוב שלראש השנה אומר והחליצנו יי' אלהינו
כלומר השביענו ודשנו במעותיך או הטחבנו כן פירשוהו
לשון מנוחה ואמרו כארבע לשונות נשתמשו בלשון
הזה ישלוף ישיזיב יטה יזיין ישלוף וחלצה נעלו שזיב
חלצני יי' יזיין חלוצים תעבדון יטה ועצמותיך יחליץ
היך מה דאת אמר רעה והחליצנו

חלץ אשר חלץ צי אלהיך אותם יחלץ נחלה ויחלצון
את הארץ תתחלקו את השדה חלקו שלל אביכם
והפעל העומד חלץ לבם והנפעל איזה הדרך יחלץ אור
ויחלץ עליהם לילה כלומר בתחילת הלילה השיגם והכבד
ויחלץ לכל העם אחלקם ביעקב ויחלקו להם את הארץ
לעבר בה ושלא נזכר כועלו אז חלק עד שלל מדבה
ואדמתך בחבל תחלק וההתפעל והתחלקו אותה
לשבעה חלקים פי דתחלקו בה והשם המחלוקת האחת
ועל מחלקתו בילא פטר יהודע הכהן את המחלקות
לכל דבר המחלקות הבאה והיוצאת במחלקותם
לשבטיהם ומאן וחלק האנשים בחמש נקדות חלקי
יי' אמרה נפשי ומאן חלקת מחוקק ומאן וחלקת בית
אב כולם בעטם ידוע ומזה נקראת אחת השדות
תלוקה לפי שבן חלק אחד ובן חלק אחד החלקה אשר
לי חלקת השדה ואחלה את החלק בחלק ידרבאל
נעמ

בלעז ונקראו כן לפי שהם דומים לסכינים או נקרא לשון
שיבואם הלף ותמורה בהתלבנם לעת השיבה
הושע ה
איכה ד
דברים כה
ויקרא יד
שמות ה
נג שבת כ
ישעיה יד
בראשית לא
בראשית לא
מדבר לב
בראשית לא
ישעיה נה
דברי מש"ל יהושע
שמות יט יהושע
יהושע
יהושע
שמות לא
בראשית לא
יהושע
יהושע
יהושע

החלד והעבבר הוא הנקרא חולחה בדברי רז"ל שקורין לו בלעז
מושתילא **חלה** כי חלה ויחזק. **חלה** [illegible]
הפסוק בשלש חיה. ואת החולה לא רפאתם כי חולת
אהבה אני. ואין חולה מכם עלי. ויחלא אמא כתוב בלוח ובמגול
בעליתו אשר בשומרון ויחל כמו ויחלה שאול ושאעות
היוד מטני האתנח. והשם ידוע חולי. גם כל חלי וכל מכה לא
אמצים את חליו. וחליו וקצף. והתבל יומה כי לו וחלו וקצף נוספת
כמו לו נגעו בעור. וחיתו ארץ. ואין עורך רק בירושו ממשמעון
אמר כי הקבל והוא מי שריבה דאגתו על ממונו ולא יהנה ממנו
ולא ישמח בו לא יבעוט הדבר. וחליו הוא הכעס והקצף והקנוץ
וחליים רעים ומאמים. וכן אבן חליינו הוא כעשא. והוא חסר יוד
הרבים. ומא במחלה מעוך. ויחי איש יכלכל מחלהו. ובלשון
נקבה כל המחלה אשר שמתי במצרים. ומא כי עזבו אותו
במחליים. ומא כמו בן הלף תמורת הא למד הפעל ובא על דרך
בעלי הלף ומת בתחלאים רעים. ואת תחלאיה. והתאר
כמשקל הזה תחלואי רעב. והנפעל נהייתי ונחליתי. הזרע
בשוא ומגול מד מעיר ביום מחלה. כשוא ופתח תחת הדלת
וירושו ביום מכה נחלה כמו מחלה מכתך. ואמ על המכה
נפעלת ואעפ שהיא מועלת כי האדם הוא המחלה והמכה היא
המחלה על הסבה השנית כי הסבה הראשונה היא המביאה
אותה. ואעפ מרוב החליים אשר במכה ההיא נפעלת
ל החליים ההם כלומר מלאה מהם. וכן כי כלה ונחרצה. כי
נחרצה נעשתה. כלון חרוץ. כי כלה אך נכהלה. על זה הדרך
ויהי כי המלות הלה אינם נפעלים כמו שמות נשתנפת כן
בחלון לא יועילו. ולא נחלו של שבר יוסף. נחלה מכרתי
אין בהם לשבבך מחלה מכתך. מחלה מלה מאד. את
הנחלות לא חזקתם. בשוא לבדו. והתפעל ויעד לאמכון
להתחלות. שבב על משבבך והתחל הראה עצמך שאתה
חולה. והפעל הכפל גם אני החלתי הכותך. ויי חבץ דבריו
החלי נקרא בבעלי הלף ונפלה הלף מהמכתב. ושלא נזכר
פעלו ממנו כי החליתי. ובבר אחר אשר חלה ויי בה. ושלא
נזכר פעלו ממנו גם אתה חליתי ממנו. ועא ונמיי לא חליתי
ויחל משה את פני יי אלהיו. אחלי ארני. בתבנו אותו כשוש
אחל. ועא וחלי בתם. ותעבר נאמה וחליחה. ובתמורת היוד
בלף כמו חלאים. **חלט** ויחלטו הממנו. תרגלעמיתות
לחלוטין ותוכן המלה ויחלטוה ממנו כלומר
חטפו האמידה ממנו שאמר אחי הוא והם מהרו ואלו חטפו
הדבר ממנו ואמרו אחיך בן הדד. והנכון כי מלת הממנו
שבה למלת ינחשו. לכי האנשים ינחשו אם ממנו. שמעו
דבר טוב. ונשמעו אחי הוא מהרו ואמרו אחיך בן הדד.
חלך שטן לחלבה יצמוכו. עליך יעזוב חלבה. ההא בהם
נחסרת והעבר יקרא חלך. וכתב אאזל במוהם הבעמון
בחילך. כי הטעמו בעבות והדידמו משארם. אבל ונבל בעגמין
חיל באים. אינו מזה. כי הם שתי מלות בקריאה אעפ שהיא

בכתוב

בכתב מלה אחת. וטירושו עדת הנבאים והענים.
חלם אשר חלם להם. חלום חלמתי. או אל חולם החלום. ראש מלב שם
ההוא בעל החלומות הללזה בא. והפעל הכבד. ובכל ראש לו
אשר אתם מחלמים. הראוי מחלומים כמוהם מעוזרים. ומיה כלו
אותם. וטירושו שהיו אומרים להם שישלו בחלום כמו אלו
שעשים שאילת חלום כמו שאומר כשאול ולא ענני עוד. שמו א כח
גם ביד הנביאים גם בחלומות ואפשר שנאמר מענין זה
שמעיה המחלמי לפי שהיה חולם חלומות והיה מתפאר. ומיה כלו
שהיה חולם חלומות נבואה והיה מבטיח ישראל על שקר.
ועא יחלמו בעיהם ידבו בבדי. והפעל הכבד ותחלימני. איוב לט. ישעלח
והחייני. ענין בריאות. וכן בדברי רז"ל עתים חלום עתים
שוטה. כריך חלמות הוא חודש הבעה. וכן בדברי רז"ל איוב ו
חלבון מבחוץ והלמון מבפנים ונקרא כן לפי שהוא מאכל
בריא. והנשיא הרופא ל יעחק בן בגשת פי כריך חלמות
בדוק הבריאות כי דוק הבריא אין בו טועם אכל החולה
יש טעם בדוקן מאחרת מאדבע המדות אשר תגבר עליו
לשם שבן ואחלמה. נקרא בערבי אחלמה והיא אבן כל שמות כח
מי שהיא באצבעו לעולם יראה חלומות.
חלף חלף הלך לו. חלפו עם אניות אבה. וחלפת משם שבב איוב ט
והלאה. ויחלף ולא אבין לו. בסופות בנגב לחלוף שמא כ איוב ט
חלפו חוץ. כולם עברו עבר. בבקר ישנים וחלף. בבקר כחציר ישע כא שם כד
יחלף. והפעל הכבד והחליפו שמלותיכם. לא יחליפנו ולא תלע שם ראשלה
ויקר כד
אא שהראשון מהפעל והשני מן היקל שהוא לשון העברה אם לשון כריתה כמו שמלש אחר בענין אחר
ימיר אותו. ותחלף ארץ. ראש לא
משכרתי. כלבוש תחליפם. תל קב
ויחלופו. אם יבדת ועוד. איוב יד
יחליף. כלומר יחליף יונקותיו. ונקשתי בידי תחליף. פירוש שם כט
החוזק והתוקף שלי תחליף ותחדש לי כבודי. ואיי דבי. ישעלי
יחליפו כחם. ואחרים בחליף. ובכבד אחר ויגלח ויחלף. שם ראש מא
שמלותיו. והשם חליפות שמלות. ושלשים חליפות. שם לה שופ יד
בגדים. ויתן החליפות למגידי החידה. כלסענין התחר. שם
ישות התמורה ובא על דבר במקום זולתו עשרת אלפים מלא ה
בחדש חליפות. פי שהיו מתחדשים שהיו הולכים אל
ובאים אל. חלף עבודתכם נשש כיחדות תולה תחת חלף. מדבר יח
ועא קרוב לזה אם יחלוף ויסגר. והאלילים כליל יחלוף. איוב יה. ישעב
ומחיצה וחלטה ניאתו. מחלפה נחשת נחושה. והשם שופט ה איוב כ
עד בוא חליפתי. אשר אין חליפות למו. ומא כל בני חלוף שם יד תל נה
כלא ענין מריתה. ונקראו מי השלם בם חלוף. לפי משלי לא
שתבואם המיתה והכריתה מן העולם. ואחלפי מזה
כחציר יחלוף. אמ זרמתם שינה יהיו בבקר כחציר
יחלוף כלומר אם הם כלילה אינם בבקר כי כחציר יחלוף
והוא בודד פי יכרת. ואם בבקר ימין וחלף כמו ועוד
יחלף לערב. ומולל ויבש. ומה נקראו הסביבים
מחלפים. מחלפים תשעה ועשרים לפי שהם כורתים. עזרא א
את שבב מחלפות ראשי. הם תלתלי השער. פלוטש שופטים יז

בלעל

מן המחרה כי לעמות אבן הוא בסקור וזה בשיהין שהם
בסיטר אחד תתהפך בחומר חותם אנחנו החומר
טיט עפר וכן באלות חמר והפעל ממנו יחמו יחמרו
ויחמין יעברו כי המים העבורים הם בטיט וכן בהכפל
העין והלמד רב חמרמרו מני רבי משי חמרמרו נעברו
וחמר שעורים לטאת מעשר החומר כור והוא עשר
איפות שהם שלשים סאה חומר מים רבים גד ועבור
וכן חמרים חמרים וכן בלא חמור חמורותים ואפשר
שיהיה כן חמור לחם או יהיה חמור לחם כמו חמור גרם
והוא חסר וטרושו חמור נושא לחם וכי חמור גרם חמור
חזק בעל גרמים אחכשה לי החמור וארכב עליה אמר
עליה אולי היתה נקבה או אמר עליה על ענין כהמה עד
היות ראש חמור בשמונים כסף כמשמעו וכן הי ריש
חמדא ויל אותו כמו מעשר החומר אל לעבי יחמור
כתב ל יונה כי כן קורין אותו בלשון ערבי והוא היה דומה
לעז גדול **חמש** ומקצה אחיו לקח חמשה
אנשים ולשון נקבה וחמש צאן עשויות והח
ישבון הגדול של חמשים וחמשין ואות חמשיך חמשים
שלך והפעל תזה השרש בענין החשבון הקטן וחמשים
עלו בני ישראל כי חגורי חומש כלי זיין היא העלב
החמישית וכן פירשו רז"ל ויבהו אנגר באחרי החצירת
אל החומש אל יוחנן בדוכן חמישי מקום שמרה וכבד
תלוין בו ויל והמושים שהיה כל אחד מהם נושא חמשה
כלי זיין והר אשון כבון והפעל הכבד וחמש את ארץ מצ
כלומר יקח את החמישית והשם האיל מזונות חמישית
כי שהיו המזונות והאיל שהוא המשקף חמש עלעורת
זה חוץ לזה וזה כונם תזה כמו ששנינו יוסף בפתחים
המצוירים ויות ואילוהי ופסוהי מעטפין מענין וחמושים
עלו בני ישראל שהוא ענין הזירוז והטיקום ואת חמישתן
יוסף עליו פירשו רז"ל חמשיה מלבר והוא חמישית
הקרן ומה שאמר חמישיתן יוסף עליו דרשו בו רז"ל
לרבות הרבה חמישיות על קרן אחד אעפ שעל דרך
הדקדוק היה ראוי להיות חמישיותיו הנה מצאנו במוהו
בקבוץ הזהבים לבד ואחותיך מרוס ובנותיה מלאית
גרוב עצתיך או יהיה חמישיתיו בלשון זכרים
חמת ויכלו המים מן החמת בשש מקדות ויש
סמרים בחמש וחמת מים בפתח המלכ
הוא כאד ומזה חמת מיין מסטרו חמתך והוא מלא
ולי יונה הכסמן בענין חמת תבינים יינם אשר חמתם
שותה רוחי **חנן** וחנותי את אשר אחון אולי יחנן
יי אלהי צבאות **אחרית** יוסף וחנותי לבני בטי
כי הפסוק רוחי זרה לאשתי ולאותם שחנותי ואהבתי
כלומר לבני מטי כי חנני אלהים אשר חנן אלהים את
עבדיך ותורתך חנני חנונו אותם חלונא מני אל
ויחנכו

ויחנכו ויאמר אלהים יחאר בני חנון יחנך ליקול בעיקך
הינו אנים לבות יחנך החית בקמץ והנון דגושה אך
הקלון בהם כמנהג והמקור כתשלומן ולכן יחכה יי
לחננכם לחנן בכלם לשכב את בת יעקב אין גחלת
לחמם והמקור בלא הבשבח חנות אל חנות בפלס
חלות מן ואומר חלותי היא והשם ויתנני את חן העם ויתן שמ"א בראש לט
חנן ומזה השרש והענין וחין עקבו ובא בחיל ק והוא איוב מא
כמו כעי וכן מן ומין בן וכין מי ומר רש ורש אן ואין
וכי הפסוק לא אחריש גבורתי ואם יוכל להלחם אתן ולא
אחריש חן ערך מלחמתן כלומר אם יהיה גבור ויערוך מלחמה
עמו אודה לו גבורתיו ומצא חן לפני ערך מלחמתו ומא
אא כתב ביד והנון הזוטה בתש לומו תעד לא אתן לכם חניה יחנון
ראויה להרגש ועל זה הנרן ומא לבלתי היות לכם תחנה ויחנה יחנה לא בראש
תמורת הדגש ותמהתי למה תחנה מאת אלהיכן ומשקל אחר
לא דבר מזה מאומה
תחנונים ידבר רש ובתחנונים אוכילם רוח חן ותחנוכים מעל יחן יחנו לא בפרק יפ
קול תחנוני ובלשון נקבות תחנונות והקשיבה ביקול תחנוותי חלים לא
והנפעל מה נחנת בבאלך חבליה עיקרו נחנת והתפעל שם שם יחנכם
ואתחנן אליי בהתחננו אלינו והיה ראוי להדגש והפעל יכל ראה לב
הכבד כי יחנן קולו אל תאמין בו כי ישאקולו בדרך תחינה חשל כן
חנני יי כי אמלל אני והיה ראוי להדגש וכן כי עת לחננה חלון שם קב
הראוי לחננה החית בפתח והנון בדגש ופעל כבד אחר ומחונן מעל יל
ענים אשרין מאשר לא נזכר פועלו יחן רשע בל לחד עדין ישעיה
כלם ענין חן אבל המבין יוכל להפריש מעט בין כל אחד ואם
לפי מקומן כי פי והנותי את אשר אחן אתן חכי וכן חנכ
אלהים חלונא פני חלויחננו חנון יחנך ובתחנונים אוכילם
והדומים להם אעפ שפרושם קרוב לענין המלה וכן חכן
אלהים את עבדך חנונו אותם פירושם קרוב לענין מתנה
וכן ואתחנן בהתחננו אלינו כי יחנן קולן פירושם קרוב
לענין תפלה ובקשה כי פי חנונו אותם חנו אותנו מהם
ופי אשר חנן אלהים את עבדך כלומר כי בהם בילדים חנן
אלהים את עבדך ופי ואתחנן בקשתי מלפנו שיחנני וכן
בהתחננו אלינו וכן את בל התפלה והתחנה יראת מפיל מלב ה
אני תחנתי למני המלך והדומים להם וכולם נכנסים בענין ירבעה לה
אחד למבין ופי מה נחנת בבא לך חבלים כלומר מה חן נשאר
לך מכל אשר בעת וקמת בארדים בבא לך חבלים ותוכן
המלה מה נחנת ובא חסר על דרך השלם ויצאה תנם שמות כא
המס נוסעת כמס ריקס ופירושו ותצא בחן מאין בסף כלומר
כיון שיצאה מאין בסף כלו יוצאת בחן שמיצאה בעיני אדוניה
וכן כל הנם שבמקרא יתפרש כמו חן
חניה קרית חנה דוד וחניתי בדוך עליך וחניתי שם שם זכר ט
לבית חנה ויחן שם ישראל פגר עמלות שמ"ב חל נב
הונך פי הנה עליך כמו בני יאהוי יצאו ממני לא יגורך
רע לא יגור עמך והדומים להם ויחנה על העיר ולבדה שמו"ב יב
כולם פעלים עומדים ופי וחניתי בדוד עליך וחניתי בדוד
ופי

חמא חֲמָאָה וּדְבַשׁ יֹאכֵל עַד בַּעֲבוּר דַּעְתּוֹ לְמָאֹס בָּרָע וּלְבְחֹר בַּטּוֹב. וְהַקִּבּוּץ חֶלְקוּ מֵחֲמָאוֹת שֶׁל הַסְּתָם שֶׁתַּחַת הַלָּשׁוֹן נִמְשָׁךְ עָרֵי וְהַכֹּהֵן מֵחֲמָאוֹת וּשְׁדוּשׁוֹ חֶלְקוֹ יוֹתֵר מֵחֲמָאוֹת אֲמָרֵי פִּין. אוֹ תֵּהֵי הַחֵמָא נוֹסֶפֶת לֹא לְשִׁמּוּשׁ וְקָרָא דְּבָרֵי פִּין מֵחֲמָאוֹת לְפִי שֶׁהֵם חֲלָקִים וְכָל מֵאַחַד חֶלְקוֹ מֵחֲמָאוֹת פִּין וְהֵם הַדְּבָרִים וְאֹכֶל שֶׁהִיתָה מִסַּם הַשְּׁנִיָּה בְּמַחַת אוֹת דְּאוּיָה לְהִיוֹתָם שׁוּא מִפְּנֵי הַמִּצְוֹת לְפִין נִשְׁאָרָה בְּקֶמֶץ שֶׁלֹּא לְחַטֵּף עַל הַלָּף. **חכוד** חֲמַד בָּשָׂר מְעוֹד וְחֲמוֹד שָׁדוֹת וְגַזְלוּן וְלֹא יַחְמֹד אִישׁ אֶת אֲרָעָיו לֹא תַחְמֹד בֵּית רֵעֶךָ אֶת כְּגָדֵי עֵשָׂו כְּנָה הַגָּדוֹל הַחֲמוּדוֹת כְּלוֹמַר כְּגָדִים חֲשׁוּבִים וְסְחוּמִים חֲמוּדוֹת בְּלָהָב כִּי חֲמוּדוֹת אֲחָזָה כְּלוֹמַר אִישׁ חֲמוּדוֹת כָּל בַּעַל הַמַּעֲלוֹת הַגְּדוֹלוֹת וְהַמִּדּוֹת הַטּוֹבוֹת וְהַשֵּׁם מִמִּשְׁקָל זֶה וְכָלֵי חֲמוּדוֹת לְחֵס חֲמוּדוֹת לְחֵס חָשׁוּב וְנֶחְמָד וְרָבִי חַיִּי זָלַל לְחֵס חֵס וְדוֹמֶה לוֹ בְּדִבְרֵי רַזָּל נִפְלָה לְאוֹר וְנֶחְמָדוּ כָּבוֹד מַעֲשֶׂה כְּלוֹמַר נִתְחַמְּדוּ וְכֵן פִּירְשׁוּן הֵם לְחֵס חֲמוּדוֹת שֶׁאָמְרוּ מִאֵי לְחֵס חֲמוּדוֹת אֲמַר רַב יְהוּדָה בְּרֵיהּ דְּרַב שְׁמוּאֵל בַּר שִׁילַת מַשְׁמַיָּא דְּרַב אֲפִילוּ הָהוּא חֲמִימָא דַּהֲוָיוּ בְּזִיתֵי לֹא אֲכָלִי וְהַשֵּׁם מֵחֲמַד עֵינֶיךָ נָתְנוּ מֵחֲמוּדֵיהֶם וּמֵאֹכֶל מֵחֲמוּדֵיהֶם כָּל מֵהֶם הַתּוֹסֶפֶת וַתַּמֵּם בְּעֵשֶׂו חֲמוּדוֹן וְהַקִּבּוּץ וַחֲמוּדֵיהֶם כָּל יְעִילוּ. וּמֵאֵת הָרָעָה הַמְּדִינָה וְלִמְיַבֵּל חֲמוּדוֹת יִשְׂרָאֵל וּמֵאֵת בְּחוּרֵי חֶמֶד בְּדִמְיֵי חֶמֶד בְּטַעֲתָם שֶׁלְּשָׁדֵי חֶמֶד שֶׁל בֶּפֶן פְּרִיָּה כֶּשֶׁשׁ נִקְדוֹת וְהַפֹּעֵל הַבְּדֵי בְּעֵלוֹ חֲמוּדוֹתָי וְשַׁבְתִּי וְהַנִּפְעָל נֶחְמָד לְמַרְאֶה הַנֶּחְמָדִים מִזָּהָב. **חמה** הִנֵּה חֲמִיכָ בְּסֶלֶם אַחִיךָ מִן אַחֶה וְהִיא שָׁלְחָה אֶל חֲמִירָה בְּלָה בְּחַמּוֹתָהּ וְהַנִּפְרָד מֵהֵם לֹא מְצָאנוּ אֶלָּא הוּא חֵס חֲמוֹת כְּמוֹ אַחוֹת אַחוֹת וְאֵינוֹ נוֹפֵל זֶה הַלָּשׁוֹן לֹא עַל הָאִשָּׁה וְכֵן אֵינוֹ נוֹפֵל לָשׁוֹן חוֹתֵן וְחוֹתֶנֶת כִּי הָאִישׁ אֹכֵל בְּמִשְׁנָה מְצָאנוּ לָשׁוֹן חֵס גַּם לְהָאִישׁ כְּאָמְרוֹ הָאוֹכֵל אֶת חֲמוֹ הָאוֹכֵל אֶת חֲמוֹתוֹ הוֹמָה הָיוּ עָלֵינוּ אֲבִי חוֹמָה עַד לְדַרְתָּ חֲמוֹתֶיךָ וְקָרָאוּ יְשׁוּעָה חֲמוֹתֶיךָ יְדוּעַ חֲמָה אֵין לִי אֶתְּכֶם כְּשֶׁרֶשׁ יֵחֵס כִּי הוּא שֶׁרְשׁוֹ לְפִי דַעְתִּי.

חמט וְהַחֲמֵט וְהַתְּנִשְׁמֶת שֶׁרֶץ מִמִּינֵי הַשְּׁרָצִים וּפֵרוּשׁוֹ שֶׁהוּא שֶׁקּוֹרִין לוֹ בְּלַעַז לִימְסָא וְיֵשׁ מִי שֶׁשֶּׁרֶשׁ כִּי הוּא הַנִּקְרָא בְּלַעַז בְּלֶבֶן.

חמל וְעַל אֲשֶׁר לֹא חָמַל מִי יַחְמֹל עָלֶיךָ יְרוּשָׁלַיִם וְלֹא תַחְמוֹל וְלֹא תְכַסֶּה עָלָיו וְאַל תַּחְמֹלוּ אֶל בַּחוּרֶיהָ אַל תַּחְמֹלוּ אַל חֵן לְחַמְלָה עָלֶיךָ מִקּוֹר וּפֵא הַפֹּעֵל בְּשֶׁרֶשׁ וּבָא בְּמִשְׁקָל הַזֶּה מִקּוֹר אַחַר מִלּוֹשׁ בְּעֵין עַד חֲמָעָתוֹ וְהַשֵּׁם בְּחַמְלַת עַיִן עָלָיו וּמֵאֵת מֵחֲמַל נַפְשָׁם וּמֵאֵת וַיַּחְמֹל הַמֶּלֶךְ עַל מְפִיבֹשֶׁת וַיִּשְׁמֹר וְכֵן וַחֲמַלְתִּי עֲלֵיהֶם כַּאֲשֶׁר יַחְמֹל אִישׁ עַל בְּנוֹ וְאֵין עוֹדֵךְ לְהוֹעִיאָם מֵעֵין הַמֵּלָּה כִּי לֹא יַחְמֹל לֹא לְקוּם עִם הָאַחֲרִים אוֹכְמוֹ שֶׁפִּירְשׁוּ וְזֶלֶל שֶׁבִּיקֵשׁ עָלָיו וְחָמִים שֶׁלֹּא יִקְלְטוּנוּ הָאָרוֹן וְכֵן וַחֲמַלְתִּי

וְכֵן כַּאֲשֶׁר יַחְמוֹל מְצוּאָרִים הֵם בְּעֵטֶן הַמֵּלָּה. **חמן** וְהִכְרַתִּי אֶת חַמְּנֵיכֶם וְהַחַמָּנִים אֲשֶׁר לַמַּעֲלָה מֵעֲלֵיהֶם גִּדְעוֹן יְדוּמָה כִּי הֵם עֵינַיִם כְּמוֹ אֲשֵׁרִים וְהַכֹּהֵן שֶׁשְּׁרָשׁוֹ חֵמֶס מֵעֵכֶן חֵמָה כַּאֲשֶׁר כִּתַּרְתִּי. **חמס** חֲמַסּוֹן תּוֹרָתִי כִּי אֶחָד שֶׁאֵינוֹ מְקַיֵּמִים אוֹתָהּ כָּלוֹן גְּזֵלָה וְהַעִוָּוָה מִמְּקוֹמָהּ וְכֵן כְּתַב לְ יוֹנָה כִּי עֵטֶן הַחֵמֶס בְּלָשׁוֹן עֲרָבִי הַעֲדֵת הַדָּבָר מִמְּקוֹמוֹ. וּמִזְמוֹת עָלַי תַּחְמוֹסוּן כְּלוֹמַר שֶׁתַּחְשְׁבוּן עָלַי כִּי הַחֵמֶס אֶחָד אוֹ פֵּרוּשׁוֹ מִזְמוֹתֵיכֶם שֶׁתַּחְשְׁבוּן עָלַי חֵמֶס וְעֵטֶן. וְהַנִּטְרוֹ חוֹמֵס נַפְשׁוֹ. וַיַּחְמֹס מַגֵּן שָׁכוֹן הַכֹּהֵן כֵּן בְּעֵכֶת גַּן וְכִי כְּמוֹ שֶׁהוּא נִקְל לְהַתּוֹר וְלַהֲפִיר בְּעֵכֶת גַּן כֵּן עֲשֵׂה הוּא כְּשֶׁכֵּן שֶׁהוּא עֵין. יַחְמֹס מַגֵּפֶן בְּסָרוֹן יָפִיר וַיִּגְלַח הֵא וְהַתְּמוּנָה גְּדוֹלָה לְמַה לֹא כְּתַב מָה וְכֵן מִבְּטֶן נִפְעַל נַחְמָסוֹן עַקְבֵיךָ וְהַשֵּׁם וּמְלֹאָה הָאָרֶץ חָמָס וּרוֹמֵהוּ כְּלוֹמַר נִתְגַּלּוּ וְהוֹסֵר הַכְּסוּרֶת שֶׁעֲלֵיהֶם וְאוֹת הַחֵמֶס עוֹף מֵהַשְּׁמוֹת הַטְּמֵאִים נִקְרָא כֵּן שֶׁחוֹמֵס שְׁאָר הָעוֹפוֹת וְגוֹזֵל אוֹתָם וְכֵן הוּא תַּרְגֵּם יְרוּשַׁלְמִי חַטּוֹפִיתָא. **חמץ** כִּי לֹא חָמַץ פֹּעֵל עֹבֵר עֹרֶם יַחְמֵץ מִלּוֹשׁ בְּעֵין עַד חֲמַצָּתוֹ מִקּוֹר בְּפֶלֶם לְחַמְלָה עָלֶיךָ חֲמֵץ תַּאֲנָה תֹּאר וְהַשֵּׁם כָּל מַחֲמַצֶּת לֹא תֹאכֵלוּ וְאַפְשָׁר שֶׁיִּהְיֶה מֵחֲמַצַּת שֵׁם תֹּאר לְעַדִּיקָה וְעֵטֶם יְדוּעַ וְזֶלֶל פִּירְשׁוּ מִזֶּה אֲשֶׁרוּ חֲמוּץ כְּלוֹמַר הַמְחַמֵּץ הַדִּין שֶׁלֹּא יְדִין מִיד לֹא אֶחָד שֵׁנִי הַדָּבָר וְכֵן אָמְרוּ אַשְׁרֵי הַדַּיָּן שֶׁמְּחַמֵּץ אֶת דִּינוֹ כְּלוֹמַר אָמְרוּ אַשְׁרֵי הַמְחַמֵּץ שֶׁבֶּר יְדוּעַ מִדְּבָרוֹ וְהַהִתְפַּעֵל מִמֶּנּוּ בְּדֶרֶךְ הַהִשְׁאָלָה כִּי יִתְחַמֵּץ לְבָבִי בְּעֵנִין כַּעַס וְחוּמַץ יַיִן וְחֹמֶץ עֵנָב אֶחָד הוּא כִּי הַבְּעֵנָב כְּשֶׁהוּא חָמוּץ יוֹתֵר מִדַּאי טַעְמוֹ טַעַם חוּמֶץ. בְּלִיל חֹמֶץ יֹאכְלוּ פֵּרוּשׁוֹ לְ יוֹנָה נִקְיוּטוּב וּמִמֶּהוּ לְלָשׁוֹן הָעֵרֶב שֶׁאוֹמְרִים לְמִשְׁפּוּאַ הַבְּהֵמָה הַנְּקִי וְהַטּוּב חֲמֵצָה בְּנִקּוּדָה שֶׁל הָעֵדִי וְתֵי כְּלִיל פְּטִים. אֲשֶׁרוּ חָמוּץ תֹּאר לְעַשּׁוּק מִבֶּרֶךְ תָּעוּל וְחוֹמֶץ עוֹשֵׁק וְהוּא כְּמוֹ חוֹמֵס בְּסַמֶּךְ וְכֵן הַשְּׁבִיעִים בְּסַמֶּךְ מַעֲטֵן וְשִׁבְעַת בְּעֵדִי. וְלֹמְדָה וַקְטֹר מֵחַמֵּץ תּוֹדָה וְתֵי וּמִגְּבוֹן מִן אוֹנֶס תּוֹדָתָהּ. וְרוּעָה חֲלָלִים יְכַלִּים אֲכִין תֹּרַג וּדְמִתְחַבֵּר לְזִלִּילִי מְחַמֵּץ אֲבוֹי חָמוּץ גְּדִיס אֲדוּם לְפִי עֵטֶן הַפְּסוּק. **חמק** חֲמַק עֹבֵר סָבִיב עַד מָתַי תִּתְחַמָּקִין תִּסְבִּי וְהַשֵּׁם חָמוּק יְרֵכֶיךָ קִבּוּבֵי יְרֵכֶיךָ וְאָמַר זֶה עַל עִנְבֵי הַיְרֵכַיִם.

חמר וַיַּיִן חָמַר פֹּעֵל עֹבֵר וְתַרְגֵּם יַיִן חֲמַרָא וְכָכָה הַפֹּעֵל מִמֶּנּוּ עָלָיו עִמָּנוּ לוֹמַר שֶׁאֲדוּם הַיַּיִן יוֹתֵר כִּיכֵן עֵלַת הַיַּיִן וּבְמֵהוּ מְקוֹמוֹת דְּמֵה אוֹרֵנוּ לְדַם וְדַם עֵנָב תִּשְׁתֶּה חֵמֶר וְכֵן אַמְּרוּם חֶמֶר לְרוֹב דַּם לֹבֶן חֲשִׁיבוּת וְאַדְמִמּוּת הַיַּיִן מִמֶּנּוּ וְאֲדוּם בְּלָשׁוֹן עֲרָבִי אַחְמַאר. וְחֹמֶר בְּשֶׁשׁ נִקְדוֹת. וְעֵא וַחֲמֻרָה בְּחֹמֶר טִיט שֶׁעוֹשִׂין מִמֶּנּוּ וְמַחוּל לְבָנוֹת מִמֶּנּוּ וְלִטּוּחַ בּוֹ. וְאֵא שֶׁהוּא מִמִּין זֶפֶת. וַהֲחֹמֶר הָיָה לָהֶם לַחֹמֶר. זֶה הַסָּךְ זֶה זֶה טִיט מִיד וְזֶה טִיט עָפָר. וְהַחֹמֶר הוּא טִיט מִיד

מִן

האוצר המעולה
ונקרא כן לפי שהוא
חוזק האדם ותקפו
ומזה לא יאצר ולא
יחסן ותרגום והרסן ממגורות ואתפגרו חוסניא

חסך ועמחת השמן לא תחסר פעל עבר כי לא חמץ
ועמחת השמן לא תחסר יי׳ דשי לא אחסר חסרנו
כל יגחרב וכרעב תמכו לא חסרת דבר שרך אבן הסהר
אל יחסר המזג לא תחסר כלבה אולי יחסרון המשים
בעדיקים המשה ויחסרו המים הלוך וחסור כולם שהם
מהבנין הקלהם מעשלם נודדים ואין אחד מהם שבר
כאשר כתב יונה בסקעתם והשם הין מחסור ד׳ מחסרו
כל מחסורך עלי ומא בחוסר כל ומא וחסרון לא יוכל
להמנות ויתכן היותו תאר בשקל אכיון ומא טחסר ובכן
ולא ידעכי חסר יבואנו בשש נקדות ומא ואוליים נחסר
לבי מותן והתאר כי מה אחר חסר חסר לב והפעל
הכבד והוא עובר והמעיט לא החסיר ופרושו לא החסיר
מדתו בלקטו מעט כי בשישור לקט כל אחד מהם וכן לא
העדיף לא העדיף עלמדתו ומשקה עמא יחסיר וכבד
אחר ותחסרהו מעט מאלהים ומחסר את נפשו מטובה
וכולם עכנס ידוע **חפץ** חופף עליו בלהיום מסתיר
ומכסה שלין והשם כי על כל כבוד חפה יוצא
מחנפתו ובלה מחבה מקום הסתרת הכלה שם החתן
ויתכן להיות מעכן זה להוף ימים להוף אבות כלומר
מקום שנסתרים בו הפיבות מפני הרוחות והוא הכמל
אן יהיה עכנו שפת ימים מדברי רזל ממה שאמרן ב
נמשנה בנזיר לא יחוף ראשו באדמה מפני שמשרת
את השער ועוד אמרו אשה חופפת ביום וטובלת
בלילה והוא חכוך הראש וברידתו פייגר בלעז ולפב מקרא
שפת הים חוף לפי שבורדין שם הספינות ומן הענין הזה
חף אני ולא ענלי כלומר נקי ומנוקה מעונות

חפה וחפנו ראשם ולאשלו חפני ואשר הוא פעל
עומד ופני המן חפו כלומר נהבשו פנו מקריע
כי היה לו כשת מאשר אמלו המלך ומא אותן פעל עובר
בחברין כלומר משרתי המלך בשו פנו ממנהג הנתלים
שמכסים פניהם כי הרגישו המשרתים שיעוה המלך
לתלותן כי ראו כי כעס עליו מאד לפב אמ חרבונה
גם הנה העץ והנפעל בנפי יונה נחפה בבקף והפעל
הכבד חפה עני כרושים ויחפהו זהב טהור ויחף
את הבית כולם ענין כסוי וחרגויכם וחפא ומזה
הענין והשרש ויחפאו בני ישראל והאלף תמורת
למד הפעל ופי ויחפאו הקחירו הדיעה מהבורא ואמרו
כי מעשה בני אדם נעלמים מן הבורא ואינו יודע
ואינו משיג מהם דבר לפב ויבנו להם במות וכל
ענין

אלא והם שני שמות שלהקבה ו
סמוך ליה שלכן ישלומנה ואל דחוס
שלשני וחמישי החסין בכח ההא בפתח
והחיית בהטף פתח יכיש נקחאות בחיב
החסין ההא בקגול והחיית בין מקן ואיכון
נכון כלל

עניין הטרשה וכן אמ׳ ישעיהו הנביא עליהם וגי המעמיקים
מעי לבם ודרשה היה במחשך מעשיהם ויאמרו מי
ראנו ומי יודע ענו וכן אמ׳ הנביא עליהם כי אומרים אין יי׳
ראה אותנו עזב יי׳ את הארץ וכן פירשו רזל ויחטאו בני
ישראל מאי אמרו העמוד הזה אינו ראה ואינו שומע

חפץ בחפצה לנום אשר השליכו אדם בחפצם אני אמרתי
בחפצי אל תיראו ואל תחפצו הן יעשן נהר ולא יחפץ
והשם כי בחפצון יצאת כי לא בחפצון הצאן והנפעל נחפץ
ללכת מפני שאול נבהלו נחפצו מן קול נעמוך יחפצון עין
הכל נהין ומהירות ותנועה יש הטחד **חפן** ומלוא
הפנים מלא חפנים כי חכבשן ומלא חפנו ידוע
חפן כי חפן בבת יעקב לו חפן יי׳ להליתנו והיה אם
לא הכעתבה ואם לא יחפן האיש החפן אחפן
מות רשע עד שתחפן לא בגבורת הכוס יחפן והתאר
אם חפן בנו יי׳ כי חפן יי׳ להמיתם והשם הן בוס עמקם
תמצאו חפן ההפן לי׳ בחמש נקדות כי אם בתורת יי׳
חפנו וכל חפציך לא ישוו בה דרושים לכל חפציהם
והנכון כי דרושים לכל חפציהם תאר נפלם נקיהם
כלומ׳ לכל החפצים כהם הם דרושים אך יחפץ זנבו כמו
אלך פירשו בן שבן תנועה בהלוף עדי כזין כי הם ממונא
אחד והוא כמו הן יעשן נהר ולא יחפץ לשון תנועה כמהירות
ופי כמו ארזנבו שהוא גדול כמו ארז יעשהו במהירות

חפר כי חפרתי את הבאר הזאת חפרו שרים חופר
גומץ וחפרתי לבטח תשבב כלומ׳ תחפור נלבד
סביב בטנך ולא תעבוך לעשות חומה סביבותם אן כ
להגביה אותם כי לבטח תשבב ומ׳ כאן חפרת סביבותיך
כן תשבב לבטח ועכן קרוב לזה כי לחפור את בלהאלן
באן משם חפר הכל ויחפרו הן ממבומוכים עכן הפוש
ונקשה כי הגרפש הדבר כמו חופר לחפור פירות שעוף
ופי ריונה כי נקרא כן לרוב נקרו הפירות ונכון הוא כמו שאמ׳
ולעבולים שהיו עשין עורות עובות ועבולים להשתחוות
להם וכן הי׳ למתגד לעשותה ולילמיא ויתכן לפרש בן
עכן שתי מלות ויהיה פירושו מעכן חפירה כלומר לחפור
הפירות וכן מצאנו בדברי רזל הלשון הזה בעכן חפירה
כאמרם פירא דקולפי פי חפירה שעשין שמשליכין נה גרעינ
התמרים וכן לשון המקרא הוא מן פר התפוררה ארץ ופי
הפסוק שליך האדם את אלילי זהבו ויבזה הכל לרוב הערה
או מטבי שלא הושיעו לו ויבא לחפור חפירות להטמן שם
כמו שעשין העבולים שמסתתרין כיום בהורים וכן אמ׳
אחרין לבוא בנקרות הצורים ושא וחפרה הלבנה בעוד
יומם כושה וחטרה ובשו החוזים וחפרו היקמים ויחפרן
מהבנות ומיהם אל יחפרו והפעל הכבד והוא עומד
ואל תבלמי כי לא תחפירי החפיר לבנון על דרך משל
כמו הבמן הוכישה ואשר הוא יוצא בן מביש ומחפיר
ורשע יבאיש ויחפיר כלם ענין בשת

וכי וחניתי לביתי מעבה אבי אחרי בביתי ולא יכחדו מעבה
שיחנה עליהם ויתכן להיות וחניתי כדור [illegible]
מעבה פעלים יועאים והשם מחנה בלשון זכר ובלשון נקבה
בלשון זכר והיה המחנה הנשאר ובלשון נקבה אם תחנה עלי
מחנה המחנה האחת והקבוץ בלשון זכרים המחנים אם
במבצרים וישמו את מחנותם ויקבצו פלשתים את כל מ
מחניהם אמקה ויקרא שם המקום ההוא מחנים שנמחנים
ויקרא שם המקום כן על מחנהן שהיה עם לבן ועל מחנה אלהים
שראה אחר כן והקבוץ בלשון נקבה לשני מחנות ממחנות
פלשתים ומה מחנות בפלא מרכות אל מקום פלוני אלמוכר
מחנותי והשרש והחלם אחדים ומהשרש הזה והענין הזה
אל בית הבור ואל המחניות והלשון הזה ידוע בדברי רז"ל חיות
של ישראל ומלאי שלישראל ויקרא כן לפי שהיו שם האכסניים
ואפשר שיהיה מן השרש הזה הנה חנית המלך ויעבר אחד
מהנערים ויקחה ותצא החנית מאחריו ויפל שם ולהבית
חניתו נשען על חניתו והקבוץ בלשון זכר את החניתים ואת
המגנות ובלשון נקבות וחניתותיהם למזמרות

חנט התאנה חנטה פגיה יעיאת הפירות והראותם טרם
גמר בישולם תקרא חנטה וכן בדברי רז"ל אילן ש
שחנטו פירותיו קודם חמשה עשר בשבט מתעשר לשנה
שעברה ועא ויחנטו הרופאים לחנט את אבין ימי החנטים
הוא עבן מעשה המים שעשין למות בדי שישמוד בשרן ימים
רבים שלא יקבב ושלא יפרוד ומן השרש הזה והחטה והשעורה
חטים ושעורים כי הדגש להבלשת הבן ובן מצאנו בלשון ארמית

חנטין חנך חנוך לנער על פי דרכו התחיל ללמדהו מקט
יותו
על דרכו מעבו מעט בלומר שיוכל לקבול וכן
בדברי רז"ל משה הגיע לחינוך מעוה בלומר התחלת חיובן על
המצוות וכן אבל מחנכין אותן לשעות בלומר מתחילין להם
ומרגילין אותן להתענות מעט מעט ור יונה הביא בעא חמר
בנה בית חדש ולא חנכו ויחנכו את בית ני והשם מזמור
שיר חנכת הבית ואינו לפי דעתי כא מהענין הזה בלומר
התחלת האכילה בבית חדש יקרא חנוך כמו שיקרא התחלת
הלמוד נער ומנהגהוא שעשין קעודה שמחה באכילה
הראשונה שיאכלו בבית חדש ולפי אמר ולא חנכו לך וישוב
לביתו ויקן את חיטין הנערים שהיכך אותם ולמד אותם

חנף כי גם נביא גם כהן חנפו בארי לגזרת טעל והארץ
חנפה תחת יושביה הלא חנוף תחנף הארץ והיעא
ותחנף את הארץ אן פירושו עם הארץ והשם לעשות חנף
ומאי אמה חנפה והתאר בלו חנף ומרע והפעל הכבד ולא
תחנפו את הארץ יחניף בחלקות כלם ענין רשע ומשוא פנים
חנף ויצו אל ביתו ויחניף והטעל הכבד מחנף ללבאותיו
והשם ותכחד מחנף נפשו עשנים ידוע בדברי רז"ל
שאמרו כל מיתה האמורה בתורה סתם אינה אלא חנק

חסד עם חסיד תתחסד אה חסדך את ריבך חסד ואמת
אמרתי

ואמר לבי חלים כ
ואשלב מדבר יג
שמא יז שם כט
ראשית לב
שם שמא יז
מלבי
ירמיה לז
שמא כו
שמא כ שמא יז
שמא ב והב כב
ישעיה כ
שה ב
ראש ב שם שם
שמא
מלבי כב
דברים ב
מל אה מלל
ראש יד
ישעיה ד כב
שם ג
ישעיה ד כב
ישעיה ד דבר לה
ועל יא
שמ ב יז שם ב
אזנו
שמ ב כב שם יז ראשלה

אמרתי עולם חסד יבנה כשם נקדות חסדים יעזובן עטן החסד מל מו יוכה ב
הוא הטוב והגמילות לפנים משורת הדין ועא חסד הוא ויקרא כ
חרפה כן יחסדך שומע ישים דבריך חרפה ונבלה ומפרטים מישלי כה
פירשו מזה הענין חסדים יעזובן אבל אאזל פירשו מה הענין
הראשון והוא הכון וכך פירשו משמרים הבלי שוא חסדים
יעזובן אמיונה כל אן האנשים שהם משמרים הבלי שוא
דעתי כי חסדים יעזובן בלומר החסד והטוב שנדרון לעשות
כמו שאמר ונדרו נדרים יעזבו אותם אחר שנמלטו מן הרעה
אבל אני נקול תודה אזבחה לך אשר נדרתי אשלמה ושני
הענינים הלו שהזכרנו בחסד הם ענין אחד כי כמן שהחסד
הוא תוספת הטוב ויתרון הגמול כן חסד הוא גל תוספת הזנות
ויתרון הנבלה וכן כתב ראבע אל ואת החסידה פירשו הגל ויקרא יה
זן דיה לבנה ולמה נקרא שמה הסידה שעושה הסידות עם
הבדותיה כלומר במזונותיה שמחלקת להם

חסה וחסו בשסיני והוסה כמוהו ועדיין אחסה בסתר עמב מיד הלה
כנפיך בשוא לבדו ובעל כנפיך אחסה בשוא שם נז
ומגול ומקורת אחד מעאתי וכל מחסה מחסי לחסורת
רבין וכי בטחו לבו מעין נמונת למחותה טובטוב בנפין
וכל אחסה כותהון רפה נר מן חד ובעל כנפיך אחסה אל
הוא הפך מה שכתבנו ונה יחסו עני עמו בעל כנפיך שע כון תלל
יחסיון בשוא ומגול ומר אי אלהימו עוד חסין בו דבל לב
בך חסיה נפשי באו חסו בעלי ישמחו בל חוסיבך לעולם תלב שוכט ט
ידענו הבלא חסדיך מושיעי חוסים והשסיני מחסה תלה שם יז יוד
אא כעבור שלא נמצא לעון חסיה לעמו מחסה מזרם על שע נה
כפעלים רק סמוך לאות הבית עב
ריך למדש כאן כתוב מושיע חוסים
כמיעך ממתקומים ולכך כתב רשי
הריזה מקרא מושרש מחרב מלעים מחסה תלקד
לעמים בשוא לבדן
מחסה ועוז אלהים תל מו שסב
מחסה לנו בשוא ומתה ומא והחסות בעל מערים שע ל
לבלמה כולם עטן הסתופף אלבר גר בלעז

חסל כי יחסלנו הארבה ירחתנו ויכלנו ולפי מקרא מין דבר כה
ממיני הארבה המכלה ביותר חסיל הגבים יל ב
וכן ארזל למה נקרא שמו חסיל שהוא חוסל הכל גוכי דהוא
גבי דינא דמריה ומזה אמרו לכלות הדבר והשלמתנו
הא נראה לי שאין לומר חסלת
קדר פלוני כי חסלת לשון נקבה
ורהגי לומר חסל קדר פלוני אך
נוכל לומר חסלת מקטת פלוניות
אן פרשת פלוניות וכוכבת רשי
תמיד בפירוש התורה ר"ה

חסלת קדר פלוני אן מקטרת
פלוניות

חסם לא תחסום דבר כה
שור בדישו המחסום הוא הדבר
שישימון בפי הבהמה שלא תאכל
ולא תשך משמרה למי מחסום תלל
והוסמת היא את העוברים בלומר מותמת העוברים שלא יחזק לט
יוכלן לעבור מרוב כאשה וקרחונה אן העוברים יחסמון
אפיהם בעברים ותהיה חלת חוסמת עוברת לשלושר

חסן והיה החסן לנעתיך עחסון הוא בהלונים חזק שע ה עב
ותקיף ומא מי בגוך חסין יה בפלם גביר תל כט
שמתיו לך והשם כל חוסן העיר חסן ויגר יקחו הוא ירכב יחזק כב

האויר

מעמיה חציד להמה כחציד גבות ענינם עשב ולי יוסף
ועמחון כבין חציר מעבין הראשון כמו חצר ואת החציר ואת
הבעלים הוא הנקרא בלשון זלברתי וכתי והוא שקורין לון
בלינר מלייש **חיקין** הוי החוקים חקיקאון חוקקי
בעלים מיצבן לון היוד מוספת וכן יוד חעבי וכבר מתבכן
הדומים להם בחלק הדקדוק חקקים בשבר וחקקת עליה
עיר בחקון חוב על פני תהום בחקון מוסדי ארץ וכמו שנהם
להקל עלילותם ועל ספר חזקיה ההא במטיק עינו חקוק
אותה ושלא נזכר פעלו בספר ויחקון וכמה להקל והפעול
מהדגוש וישבה מחקק וכבן פועל במחוקק במשענותם
ומחוקק מבין רגליו חלקת מחוקק ידו מחוקקים כולם
ענין כתיבה וגם ומחוקק מבין רגליו כדרך המושל לבות
סופר ישב לרגליו ופי חלקת מחוקק כדשת התרגום
והשם חקקי און חקקי לב פי שהלב חוקק וחושב עליהם
איך לא בא לו למלחמה ולפי שנתן לכתב משפט האדם
שיש לו עם חברו ומה שרחוי לו ליקח ממנו נקרא חק כי
חקוק וחק בגד נתנו כי חק להנים מאת פרעה הטרפני
לחם חקי כי ושלים חקי המות והנגעים המכאיבים
אותי בכל יום כלום לי לחק מחקי יעמנתי אמרי פין כי
ממנהגי היה לעפון בלבי אמרי פין לבלי חק הכן המשפט
והמנהג ובהא הנקבה חקה עחת לכם ואת חק
התורה והקבון חקות עולם תמיד את חקותי תשמורו
ויתכן לפרש מזה ומחוקק מבין רגלין חלקת מחוקק
והוא המושל ונקראכן כי הוא משים החקים בארצו
ופי ומחוקק מבין רגלין שלא יסור מושל מזרעו ומבין
רגלין כמו הינעות מבין רגליה ופי חלקת מחוקק
תחלת הפסוק ויהא ראשית לו כי ראה ובחר בתחלה
לעמדו לקחת חלקו מעבר לירדן כי ראה כי טוב חלקו
מלבים ומושלים בתים פרנים וטובים וכן ני מחוקקנו
שמתן לכן החוקים **חיקה** מחיקה של חקיר שכב
מישר על המחיקה וההתפעל על שרשי רגלי
תתחקה והוא מענין חקק **חקר** ודרשת וחקרת
ושאלת חקרתני ותדע הלא אלהים יחקר
זאת כי אחקר את אבי וחקרני אל ודעלבבי לבו חקרו
את הארץ והנפעל לא נחקר משקל הנחשת כי לא
יחקר כי רבו מחקרה והכבד אזן וחקר חקן משלי
והשם אין חקר לתבונתו החקר אלוה תמצא בחמש
נקדות גדולים חקרי לב פי שהלב חופש וחוקר
עליהם הרבה איך נפלגו ולא בא למלחמה לו יונה פי
תאר של משקל ראי אלהים והענין שלבותם מגי ענים
להבליות מחקר הגדולה והשררה ובתוספת מ מאחר
ידו מחקרי ארץ בסגול המם מענין רוב החיפוש
חדר ומגמי חדה מני חרב וקרה נחשתה על כן
חדו ישבי ארץ והנטעל נחר מנוח מאש

אף

אף כי אש אבלתה ויחר והעצמות יחדו את שבי
קעוחעבלה יחש ותוכו נחר יקמץ לפי שהוא בענין
ואם הוא עבר הוא יקמץ מפני הדקף ובחירק הגדן נחר
הדוכי ועצמותי כשוקד יחדו וכי נחר מפוח מאש
אמר שהמכורן שהוא הכלי שנופחין בו האש נדלק ונשרף
מרוב התמדתו באש והעופרת תם והוא שמשמין העורפים
עם הכסף כערבו כדי שלא יכלה האש הכסף ואומר כי
המפוח נשרף מרוב נפחו באש והעופרת תם ושדיין רעים
לא נחקון והוא משל על שרל שידבר הנביא אליהם השכם
והערב כלו נשרף מרוב דברו אליהם כלומר אחר גרונו כקראון
אליהם תמיד וכן אמר במקום אחר עלכן הצבתי בנביאים
הרגתיים באמרי פי ושם כל זה לא יסרו ולא יאמינו לקול הנביא
והשם ושכן חדרים כמדבר ענין השריפה וההדלקה מרוב
התמימות והאחד מן חדרים חדר הו חדרה ומזה אמרו
לעוגה הנאפית על הגחלים חדרה באמרם ולא חדרה עג
גחלים וזולתן לפי שנשרפו פנה מקראת כן ובתלמוד
ירושלמי מפרש מזה כלי חורי כל שהין הכלים מלאים
חרדות ומן הענין הזה והשרש הזה בהכפל הפא לחתחר
ריב כלומר להדליק הריב ולהבעירו והוא מקור מן הדגוש
ופתח החית האחרונה מקום ערי ומזה עוד ובחרחר
ובחרב והוא חולי השורף מרוב חמימות

חרב חרבו פני האדמה ונהר יחרב ויבש האומר
לעולה חרבי ושעדו חרבו מאד החית
תקרא בקמץ חטף והוא עני כמו שמו ושערו ונתבל
יונה כי הנשים הין קוראים אותו כמו חרבו פני האדמה
והין מפרשים אותו גב עוי מן הדגוש של משקל פרקן
נגמי הזהב והוא השיב אותם מפני המקורת שהוא על
חרבן מאד לית דבותיה ועל חרבו המים אומר המקורת
שהם שנים ובפסוק ושלא נזכר פועלו אשר לא חורבן
והפעל הכבד ובל הנהרות אחריב ואחריב בכף פעמי
והחרבתי את ימה והשם מכל אשר בחרבה מרתן
ונתתי יאורים חרבה ויבש את הים לחרבה ומא ידי
נא חרב אל הגדה ועל כל הארץ חרב כחרב כעין שחון
ברים תכנע הרב אל מימיה ויבשו והקבון כלפי יקבות
ולא עמדו בחרבות ומא בחרבוניץ ומא ובחרחר
ובחרב בשש נקדות והתאר טוב פת חרבה ובל מנהה
גלולה בשמן וחרבה ענין היובש והגנוב והחמימות
ופי כחרב כעין כחוס במקום עיה שהיא עדה שהין לה
הכחה כן תכנע מחון זרים הכנעה כלי תקומה חרב
בעל עב כמו מי ששכב במקום חם ואחב בא במקום יקר
זהו בעל עב שלא יוכל לקבול כן יעבה ויכנע זמיר עריצים
עד שלא יוכלו לקום ועמא חרב ליי ולמרעון ויבש לו אהור
חרב ולה מני פיות יחלך חרב חדה תער הגלבים משיגהו
חרב כלי תקום בשש נקדות כלדבר הבורות יקרא חרב

אז

חפש ועבד חפשי מאדניו. שתים חפשי. פירושו חפשי
מעמל העולם כמו שאמרנו שם [illegible]
ועבד חפשי מאדניו. העברי והעבריה חפשים. ופי' יצא לחפשי
יצא למקום שיהיה חפשי כלומר שיצא מבית אדוניו לביתו. ולא
כי היו כוסף והוא כמו לחופש. ואחרים אמרו כי הלמד כוסף
ושלא נזכר מעשיו מהדגוש ממנו כי אלא חפשה. והשם אין
חפשה לא נתן לה. בטלם טומאה ואפשר שתהיה ההא כינוי
הנקבה ואעפ שהיא רפה הנה כתבנו כמהו רבים בחלק הדקדוק
ויהיה הוספה מחובר מן חפש כמו מלא קמצו מן קמץ ומן גדל
כדוב גדלו. בנגדי חפש לרכבה. כלומר בגדים יקרים הראויים
לחפשי ובן חורין. בבית החפשית נקרא בן בעבור התבודדו
שם מבני אדם ובלו חפשי מחברתם. וכי כולו יומר בית
קטן מלשון ערבי שקורין לבית קטן חפשי. ובתלמוד ירושלמי
נשה לו בית בבית הקברות כמה דאת אמר במתים חפשי כלומר
מדיקן **חפש** חופש כל חדרי בטן. והמעמוקים תחפשה
והנטל אין נחפשו עשו. והכבד ויחפש בגדול החל
וחפשתי אותו בכל אלפי יהודה. עם לבבי אשיחה. ויחפש
רוחי. כי אם אשיחה עם לבבי הוא יחפש רוחי וידע מחשבתי
תמנו חפש מחפש. ושלא נזכר פועלו ממנו ונקום רשעים
יחפש אדם. והשם חפש מחפש. והוא נחמש נקדות עטן
החפוש ידוע בעטן חקירה. וההתעל בעטן חלמות והשתנות
העשף אז הבשות באחר ויתחפש באמר. התחפש ובא במלחמה
והוא מקור ופירושו אבי מלך ישראל להתחפש ולבא במלחמה.
כלומר אתה תחפש ואבא במלחמה ואתה לבש בגדיך כי איך
ערוך להתחפש. ואחזלפי עיני אמ מלך ישראל ליהושפט
הסר מעליך בגדי מלכות והכנס במלחמה הרעתו ששניהם
יתחפשו עכהו יהושפט ואתה לבש בגדיך אסאבי אתחפש
כי אחד ממנו יכנס בהוד מלכות ולא יקבל ממנו מלך ישראל
ויתחפש וכאשר ראה יהושפט כן לא הסיר מעליו בגדי מלכות
ועל זה חשבו שרי הרכב כי מלך ישראל הוא עד שזעק והכירו
אלו בלב כחו יתחפש לבושו. ויתחפש שאול וילבש בגדים
אחרים. ויתחפש מלך ישראל.

חצץ חץ שחוטו לשונם. כחצים בידי גבור. הדגש לחקרון
אות הכפל ועטנם ידוע. הלא החצי ממך. והלאה
היו נוסף והיתה העדי לראויה להדגש ובא הנח תמורתו ומהו
ואין קצה למרבבותיו שהוא כמו קץ והא נוסף והנח תמורת
הדגש כי שרש קץ קצץ. והפעל ממנו מקול מחצצים. לליחי
ההעים ובשרש הזה מעטן חצי שהוא משרש חצה ומקפר
חצי חצי. ואפשר שנקרא החץ מעטן הזה לפי שהוא חצה
הדבר וחותך אותו. ויגרם בחצץ שני. מלא פיהו חצץ. ונקראו
כן האבנים הקטנים עד מאד כמו החול כאלו הם חתיכות גדולות
אף חצציך יתהלכו. הם הברקים או אבני הברק ונקראים כן לפי
שהם משברים ומחתכים השבים והאילנות. יצא חצץ
כלו. יוצא אותו מאוסף. והנכון שהוא מהעטן הזה שפירשנו שכן

חצר והיה חוצץ פעל קל אשר תאר כל אעפ שאין לומלך
יצא כולו ביחד מחתך וכורת העצים והאילנות להשחית
וגם יקב חצב בו. פעל עבר. שלבן חצבתי בגבעים
על דרך משל לרוב דבורו בהם כאלו מכתת אותם
בדברין. קול יי חוצב להבות אש. ובורות חצבים כי חצבתי
לך פה קבר. על החוצב בו חצבי מרום קברו. היו יוקפת
ובבר כתבנו הדומים לו בחלק הדקדוק. תחצב בחשית
והנטל לעד בעור יחצבון. ושלא נזכר פועלו מהכבד
הדגוש הביטו אל עור חצבתם. והפעל הכמו מחצבת
להב. והשם ואבני מחצב. עטן הכל הדיחה בעטן פעילה
חצה אשר חצה משה. וחצית את המלקוח. עד עוחר
יחצה. כלומר יחלק הנוף כי עד עוחר יהיה מכוסה
באותם המים ומן העוחר ולמעלה יהיה מגולה כמו שאמר
עד עוחר גיב. והוא משל על השחתת מלך אשור כל הארץ
עד שתהיה קרובה להיות נשחתת כולה כמו הבא עד עוחון
במים שהוא קרוב להיות טובע. וזה שאמר עד עוחר יחצה
מדבר על המכה שהכה מלאך יי במחנה אשור. לא יחצו
ימיהם. כי לא יגיעו עד חצי ימיהם. יחצוהו בין כתפיו
ויחצו את בשרו. ויחץ את הילדים. והשם ותהי המחצה
חלק היוצאים. ותהי מחצית הערה. ומלא מחצתה בבקר
ומלא חמתים וחצי. וכמוך חצי הירישה. ובבר בא כן מבלי
ממיכות ותנו את החצי לארבע. ובבר כתבנו דקדוקו עוד
בחלק הדקדוק. ומלא חצות לילה. והנטל ותחצן לארבע
רוחות השמים. ויחצו הנה והנה. כלם עטן הלוקה בין שיהין
החלקים בשווה או בלא שווה.

חצן והביאו בחצן. חצני בערבי. ומלא וחצנו
מעמר. עטנם ידוע. ומלא בחצן הבגד פלדא כלעז.

חצר ויהי באחד למחצרים. ובבר
אחר מחצרים בחצרות. משפטו מחצרים
עטנם תוקעים בחצוצרות כי העדי כטלה בחצוצר ורב
וכן העדי למחצרים ובמחצרים ואינה נקראת השניה
ואעפ שהיא כתובה כשין ישטבר השטת. את החצר
הפטמית. החצר החיצונה. רובם בלשון נקבה. וימצאו
בלשון זכר לפי החצר הפטמי. בלשבת גמריהו בן
שמן המופר בחצר העליון. את חלבי החצר. את עמודיו
ויבאו אל המלך חצרה. מלעיל כי הא נוסחת. והקבוץ
ומוסק חצרי. ובלשון נקבות מן הבתים מן החצרות
הוא יבנה בתי. וחצרותי. בחצרות בית יי. ומלא והיתה
כנה תנים חציר לבנות. ועטה. חציר לקנה. וגומא
שנהם עטנם כמו חיר והוא ידוע. ובתי החצרים
בחצריהם ובטירותם. חצרים תשבקחר כל אלו
והדומים להם הם הכפרים והמדינות שאינן מוקפות
חומה שהם כמו חצר. ומלא אולי נמצא חציר. ומחן
בגן חציר. בערבים על יבלימים. חציר בבצר יחבל

חרמית ושער ראשיהן לא יתגלח. מ"ש מן החרבים
החלונות תרגום בשר החלון מן חרכא"

חרל תחת חרול יעלה ברוש כשון חרלים יש כי הוא עשב
רומה לקוצים אורטיגש בלעז ויש מפרשים שהוא
הקוץ שמעמידים בתרן שלו הגבוה קרדון בלעז

חרם ואת כל הבשמה החרים והחרים יי' את לשון יש
מעצים חרוב והחרם והחרמתי את ערי יהוה
כן תחרימון פירושו ולקחתם מן החרם ושלא נזכר בועלן
לבחן לאלהים יחרם בלחרם אשר יחרם מן האדם לא
יפדה פירשו רז"ל באדם היוצא ליהרג ואמ' ערכי עלי או
דמי עלי או אדם אחר אמ' עליו ערך זה עלי או דמי זה
עלי אינו חייב כלום שהרי זה כמת הוא והמת אין לו ערך
ואין לו דמים לכך אמ' לא יפדה מות יומת כלומ' אחר שמות
ימות אין לו פדיון יחרם בל רכושו והשם בל חרם בישראל
בשש נקודות ועל עם חרמי למשפט ענין כולם ענין הריגה
וכריתה והשחתה ואיבוד ויל מזה איש חרמי וכן תי גבר
רחייב קטול וענין והחרים יי' את לשונים מעדים ענין כריתה
וגזירה בענין לגזור יסוף לגזרים וענין בל חרם בישראל
בל חרם אשר יחרים איש ליי' מבל אשר לו אעפ שאין הדבר
משחת וכלה אעל המחרים אותו הוא כאן משחת שלא יהנה
ממנו וקרוב לענין זה יצחק חרם והוא בחמש נקודות
גורהו בחרמו שלחתי את איש חרמי משטח חרמים
מעודים וחרמים ענינם מבמוות ורשתות יעודו בהם
אן חרם אן שרוצ פירשו רז"ל הרוסה שחוטמו שקוע
בין שתי העינים שבוחל שתי עינו כאחרת"

חרם האומר לחרם ולא יברך בשש נקודות בטרם
יבא החרסה ענינם השמש ומזה נקרא שער
המזרחי בבית המקדש שער החרסית לפי שהיה מכוון
כנגד זריחת השמש ויש ממנו מלמעלה החרם עד
ולא מיעל שמשא ועא ובגרב והחרם והוא הגדב היבש
ניקרא חרס לפי שמחבבין אותן בחרס כמו שאמ' ויקח
לו חרש להתגרד בו **חרף** עם חרף בפשו למורת
גלה ופרסם עצמו במלחמה למות וכן
בחרפם בפלשתים והחית מעמדת בגעא וישקו לאן
אוחה חטף ימץ ולא ותה הקריאה יהיה מקור מן הקל
ויש בחרפם לשון חדוד וכא בענין וכליותי אשתוכן
כלומ' בהתחמם לבם והתחדדם אליהם ותרגום אשר
חיין שנוטים חגידוהי מחרפין ותרג בחרב חדה
בחרבא חריפא וכן בדברי רז"ל בקביבא חריפא והיא
שפחה בחרפת לאיש מיועדת ומסורקמת וכן בדברי
רז"ל האמ' חרופתי ביהודה הרי א מקודשת ופירשו הל
בשפחה בעצמה היא שפחה והיא בת חורין המחורקת
לעבד עברי הכת מדבר וזהו פ' והפדה לא נפדתה
פדויה ואינה פדויה וכן בלשון גדוף לפי שהוא גילוי
המומין

המומין ומרסומים חרפתו את מערכות ישראל אתמי חרפתי
והרפתי בלא אויב יחרפיני ומעל הקל וחרפות חורפיך
בבלון עלי ואשיבה חרפי דבר לא יחרף לבבי ומזה
לדעת המתרגם בחרפם בפלשתים שתרג כך חשידון פלש
יאתי ותרג חרפה חשודא ויולא יחרף לבבי מענין כמי
הורפי שענינן כימי נעורתי ואאזל פ' לא יחרף לא ישוב
אחור כלומ' לא ישוב אחור לבבי מאשר אמרתי כולא חטיאתי
ובעבי יקרא מנחראף הדבר הנשוב אחור והשם חרפה
שברה לשבי חרפה והדופה והקבוץ ואלה לחרפות
וחרפות חורפיך ועא וכל בהמת הארץ עליו תחרף פירוש
הענמוד שם כימי החורף ויש חורף והכית בית החורף
מחרף ענל לא יחרוש פירושו מקור החורף דוע

חרץ לא תחרץ לבני ישראל איש את לשונו פ' לא
הניע מהם איש את לשונו לישרא ולמד לאיש
נוקפת בלמד והשלשי לאבשלום והרומין לו אמ' לאיש
מבני ישרא כלומ' אפ' איש אחד מבני ישרא לא חרץ אחד
מהם לשונו ואין על לבולם כיחד לא יחרץ בלב לשונו
אז תחרץ ענין התנועה והתאר מחשבות חרוץ אך
למותר והון אדם יקר חרוץ פ' כמו הפך והון אדם חרוץ
יקר ויש חרוץ שם ופ' היקר שבהון האדם הוא החריצות
ולרבים ויד חרוצים תעשיר ונפש חרוצים תדשן כקמץ
החית לפי שהוא מן הדגושים לולי הליש ענין הכל התנועה
ופ' חרוץ חרוצים אנשים המתנועעים עלטרפם ועושים
מלאכתם בישר וכמשפט שהם חרוצים וזריזים לקנות
השדה והשו הבא והם הפך העצלים הרמאים כי ענין
חרוץ גם ענין גזרה ומשפט כמו כמשפטיך אתה חרצתי
פ' גזרת וכן בעמק החרוץ ואמ' התרג במישר כלומ'
דינא ומזה עוד פ' כלה ונחרצה ופירשו והכלה נחרצה
ודרך הנפעל ביאורו בשרש חלה אם חרוצים ימין החית
בשוא ופתרו לפי שהם פעולים כלומ' גזרים כליון חרוץ
כי לא בחרוץ יורש קצה פ' כמו ברג חרוץ שהוא מחתך
ודש התבואה כמו שאמ' הנה שמתיך למורג חרוץ חדש
והוא כלי שרשין בו התבואה והוא לוח עץ ואנשים דקות
תחובות תחתיו לחתוך התבן ולהוציא התבואה מקליפתה
ושם הכלי מורג ונקרא חרוץ עש מלאכתו שחותך הקליפה
מלהתבואה ופ' למורג חרוץ למורג וחרוץ ואעפ שהן
שני אחד אפשר שיהיה שנוי בין מורג וחרוץ אויהיה פירושו
חרוץ תואר למורג כלומ' המורג שהוא מחתך היטב והוא
כלי גדול ובכבד אין ראוי לדוש בו הקצה וזרע הדק לכך
אמ' כי לא בחרוץ יודש קצה וכמהו ובחריצי הבדיל
בחרצות הבדיל ענין הכל החתוך והבריתה וכן אן חרוץ
אן יבלת ופירשו חתוך ופירשו רז"ל ים שלעין טרסדיק אן
נפגס אן שפתן שכסדיקה אן נטגמה ונגמתה רחוב וחרוץ
הטרה חרוצה בארץ וכן במשנה חדיין שבין שתי חצרות
חדיעים

אן כרזל או אבן החדורה כמו חרבות עוריס לל חדודי
העוריס והוא שם כלל כעין
ופעם טרט על הסיף כמו
ויעשלון אהוד חרב
וכתתו חרבותם לאתים
והדומים להם ועל התער
קח לך חרב חדה וכן
נקראת המקבת שמשתתין בה האבנים חרב כי חרבך
הנפת עליה ותחללה וכן הכשיל שמפילין בו הבנינים
ומגדלותיך יתץ בחרבותיו הנתונים אל הסוללות ואל
החרב בחרבתיהם סביב והנעל מזה חרבו כל מריבה
חדוב והחרס אחריהם והנעל חרבו המלכים והמיקור
שלא נזכר מעלו החרב בחרבו המלכים ומא והעיר
הנאת החרב והגויס הרוב חרבו והעריס הנושבות
תחרבנה למען חרבו ויאשמו ויתכן מזה הענין שערן
חרבו מאד והנעל עיר בחרבת ועריו בתוך עריס
נחרבות והכבד החריבו מלכי אשור החרבתי חומותם
מבלי עובר ואת מחריב ארעכו מהרשיך ומחריבך
ממך יצאו בתוך עריס מחרבות ושלא נזכר מעלו
אמלאה החרבה והתאר חרב הוא מאין אדם אשר
ירושלים חרבה ובכנו החרבות בקמץ הריש והוא מא
ובערי הריש והעריס החרבות הנשמות והבהלסות
כן תהיינה העריס החרבות וקמץ החית בהם לתפארת
והשם וחדשו ערי חרב לחרבות חרב שממה ובהא
הנקבה ועריכם יהיו חרבה ואתכם לחרבה ולחרפה
לחרבות חרב שממה אבל הבעלים בחרבות הוא מא
האחד ממנו חרבה בשקל בעברה השמים ואפשר שהוא
תאר ודר שו מחרבתיהם כולם ענין חרבה וידוע
חרג ויחרגו ממסגרותיהם ויכחדו תרג ומחרגים
אימה ומטוניא חרגת מותא ויש לפרשו כמו
הפוך ויחגרו ובכר זכר בזה כשערן
חרד וחרד ופחד וכל העם חרדו אחריו וחרדו
לדבעים ויחרד יאחיק והתאר מי ירא וחרד
כי היה לבו חרד על דברי האלהים החרדים אל דברי
והשם חרדה גדולה ותהי לחרדת אלהים כל חרדה
גדולה ובכר בתבנו הדומים לו כשרש אמל חרדת
אדם יתן מוקש והקבוץ חרדות ילבשו והנעל הכבד
וכל המחנה החריד להחריד את כוש בטח כל שהיה
בטח עמנם ענין הפחד בתנועת הפחד כשיבא לאדם
פחד פתאום יתנועע כל גופו וכענין התנועה מבלי
פחד הנה חרדת אליו את כל החרדה הזאת כלומר
התנועעת בעבורכו והעשת כליך ממקום למקום ופעמת
לכו מקום וכן ויחרדו בעם מעם ויחרדו זקני העיר
לקראתו יחרדו כצפור ממצרים ויבוטעו כולם בקמל

בכל יחרדו האדם כשואיכן ובכל העם חרדו אחריו ענין
תנועה חרה של הלועים חרה אפי וחרה אפיכם כן
יחרה חף יי והמקור מחרות אפם בכם ומקור אחר
השיבות מחרון אפיך שאם היה שם היה לולום מחרון בקמץ
הזות כי אינו ממוך ואמך הוא הפעול והנפעל בני אמי
ינחדו כל הנחרים כך וההתפעל אל תתחר במרעים
אל אבל תתחרה את העוסים אל תתחר במעליהם דרכו בשקל
מתחרה כארז המעא בשרש אל תתגר ויתכן שיהיה שרשן
תחרה תחר או תחרה ומשקל התרחר
תפעל וזה נכון מפני פתחותו ולו היה על משקל התגר
היה קמץ כמהו והפעל הכבד החרה החזיק ויחר על אפן
בענין הכל הכעס ועיקר הענין הימימות כי מדוב החמימות
כעוק האדם ופי החרה החזיק חמתם שעמן להתחזק
כמלאכה והשם כי חרון אל כל המולה תשלח חר וכך
ומשקל אחר מה חרי האף הגדול הדה
חרז צואריך בחרוזים ענקים והם אבנים טובות
ומרגליות נקובות מחוברות בחוט והם כן ראים
חרוזים ועטקים וכן פי׳ אינה זל ואנזים במרבלתיך
הלף תמורת חרת וכבר זכרנוהו כשרש חרז וכן חרגל
מחרוזות שלרגים והם הדגים המחוברים יחד בחוט
או כגמי ומזה קראן לקעות בתי השירים שהם דומים
זה לזה כמכלית כשלש אותיות או כשתים חרוזים
חרט ויער אותו בחרט וכתוב עליו בחרט אעש
בשש נקדות הוא עט סופרים ופי בחרט
אנוש תי כתב מפרש שכל אנוש יוכל לקרותו והנכון
כי לפי אמ בחרט אנוש להודות שיעשה המעשה ממש
ולא יחשוב שתהיה כתיבה בן שמעונה להתוב במראה
הכבואה לבד כמו שהם רוב המעשים המראים לבביאים
במראה הכבואה לבד כמו עדוף ויחף שענה לישעיהו
ואשת זנונים להושע ותגלחת ראש וזקן ליחזקאל
והדומין להן כי כל המעשים האלה לא היו לא במראה
הכבואה לבד ולא ויער אותו בחרט בדפוס בשבי
חריטים בשני כיסים וכן המטפחות והחריטים וכן
נקרא הכיס בערבי כרטה והחית בשבי כאף בערבי
במקומות רבים חרך לא יחרוך רמיה עידן פירושן
לא יחדוך איש רמיה ידן וענין הפסוק כת
אחל שקבל כך פירושן כי דרך העיידים שיעודו העופות
שנשאן כויה בראש הכנף כדי שלא יכריחו מידם ואי כן
מקעין כנפיהם בעבור שישארו בכנפיהם והם נואים
יפים למראה ואותו העיד שהוא בעל רמיה לא ישאר
ידן כוח עד אשר יעשה לו כויה כי קודם יעוף מידן
ויאבד ממכן וזה עד משל על עושר וממון שיקבץ
בחמס וברמיה כי כמהרה יאבד וענין החרוך ידוע
כדברי רזל באמרם רב ספרא חריך רישא ובלשון

משנה הכורא למה עשה כך ולמה היה כך והוא עשה אותן
ישר וכל משנהו באמונה וכענין המספר כמו כן לפי שהמספר
תלוי במחשבה לא יחשב לו עון והנפעל אך לא יחשב
אתם הכסף הנתן על ידם והטעל הכבד וחשב אתשבי מחמרו
ולא יחשבו אתם האמשים וההתפעל בגוים לא יתחשב
ויראה לענין זה לא חשב אנוש כלומר לא הרגישו להם ולא
חשבם למאומה והמוהו גבזה ולא חשבוהו אשר בעף לא
יחשבו עלהושבי שמו יי יחשב לי כלומר שיחשבו לפנו חמלות
ותחינותי ויבגיש ל העוט ול הדלות שאינו ומזה ארזל לאיש
נבכד אדם חשוב והטעל אין בכסף לא נחשב כימי שלמה
למאומה כי אין כסף לכל הכלים כי כלם היו זהב בעבור
כי לא נחשב הכסף בימי שלמה למאומה ונחשב לכם
ותרומתכם מדוע נחשבנו בהמה כי בעיה נחשב הוא
הלוא נבדיות נחשבנו לו לא יחשב לו סגול יהיה דמים
יחשבו אף הם כענים חשה למען עון לא חושה כן
תחשה ממנו ויחשו גליהם עת לעשות והטעל הכבד
החשיתי מעולם אחריש ואתם מחשים אל תעלו הלא אני
מחשה גם אני ידעתי החשו. יא כיהוא עוי והיה דאון ל
להפקד והנכון שהוא עבר כמשפטו וכי כשאמר להם גם
אני ידעתי הם החשן שלא דכרו אין עוד ואשר הוא פעל
יעא וחלוים מחשים לכל העם כולם ענין שתיקה
חשך חשך השמש בעאתו חשך בעריבה וחשכה
לכם מקסום והחשך הארץ החשכנה עיניהם
מראות והשם והשך על פני תהום יגיה חשכי ובתוספת
מים ונהיה במחשך מעשיהם מידעי מחשך כי כאן מידעי
מקום חשך שלא אראם ולא יבאו לבקרני ואני חולה
במחשכים הושיבני כי מלאו מחשכי ארץ הם הפחותים מוכני אדם
שהם בחשך וכן בל יתעב

אמה ותמה גדולה שלדשי שם מידעי מחשך נחשכתי ונחדלתי מהם משמע שהיה גדוק מחשך כשין שמאלית לשון לא חשך ממני והתרגום אמחשיך אנא כמוהון ולא ידעתי מה הוא

לחני חשכים הארר כפלם ערומים ותרב ומקעם הדלים
ומן שמא חשכיא דלות ורעות חשיכן וכישן ומא השם
בחשיכה באורה ובתהכה יוד המשך אחר הערי והמקום
חשבות מים ויקבוץ בלשון זכרים חשר הלך חשכים
והטעל הכבד והחשכתי לארץ כיום אור כמבדים יחשיך בם
חשך לא יחשיך ממך כי לא יחשיך דבר ממך שלח חשך
ויחשיך חשך ולא חשך ממנו מאומה ואת עבדו
חשך מרעה מרבך כלי חשך וכי שלא חשך ורחפו
מלרדפו ומעבר לא חשבו לוך אשר חשכתי לעת ער
חשבתי למטה משוכנו כי מגעת מעונכם מלתתנו למטה
ומלגמלכו בטוכנו גם מגרים חשוך עברך חושך
שמתנו משכיל ואחשוך גם אני אותך חלא בגלון אל
תחשוך כי לא תחשוך הקריאה וכן ויגדיל יתן ולא יחשך
ולא יחשוך המתן כי כלם פעלים ועאים אבל ועד שמתי

יחשך

יחשך ירמה שבעא פעל עומד והנפעל לא יחשך כאבי
כלם עכן מעעה ומתחמקחם חשך ביום כי ליונה כמן
חשך השמש ולא נמעא זה הפרן בלשון הקדש אך פירשו
כמשמש כענין מעעה ושבו מלה נפתרת והיא אורן כלומר
מעעה היום אורן ואמר זה לרוב הערה שתבוא להם
חשל כל הנחשלים אחריך הכון מן ויהלש יהושוב דבל לה
ודומה לו בלשון ארמית מהדיק וחשל
חשן לאמר ולחשן חשן משפט קראו חשן משפט לפי שהלה שם
שהיו עליו האורים והתמים שהיו מודיעים משפט הארם
כשהיו שואלים בהם חשף חשף צאת זרועך חשפתי שלם
שוליך וחשופי שת כמו חשופים וכן וקרעלו חלוב
וזרועך תשופה חשפי שוכל מא הטעל בסגול חשף חשפה
והשליך ויחשוף ישרות בסגול והשם מחשוף הלבן
ענין כלם ענין גלוי ומעמנם עד ההשאלה ולחשוף מים
מגבא כלומר לקחת מים מגבא ואמ גבא שאין כורק מעט
מים ואין אדם יכול לקחת מים ממנו בכלי גדול כא כשכר כלי
שיכנל לתוך שפתי השבירה בקרקע הגבא ויקח מעט
המים שבו והשלקון המים מן הגבא הכה נשאר הגבא חשוף
ומגולה לכל אמ להשוף אולמי שהמים הן בתחתי הגבא וכשלן
יקח אותם הוא מגלה אותם וכן לחשף חמשים כוכה כלומר חבל
לקחת כל התירוש עד שלא ישאר ביקב כלום ונמצאו החמשים
שהיה חושב לא הין כא עשרים כשבי חשיבי עזים אמ בן התרגום
כתרין גדי עזין כלומר שני עדרים קטנים מן העזים
חשק חשקי בכם חשקה נפשו בהתכם והשם ואת כל
חשק שלמה כחמש כקדות ענים שנטן חכן וידוע
הוא ומענין זה וחשק אותם מחשקים כסף וחשקיהם כסף
ענין הדוק ודבוק כי הין לעמודים חוטי כסף מדובקים ומקושרים
בהסתכיב כמן שעושין בהכיות העץ להדק אותם והשם
וחשקיהם וחשוריהם הכל מוצק
חשר וחשקיהם וחשריהם הכל מוצק ענין קשור וכן חשרת שם
מים ובמקומו בתלים השכת ולל השרות מים קשור
הענים זובזן ובעת קשור הענים זובזן מרוב ענים שהן מלאים
מים מחשך הארץ חתת הכיש בל חתי מרודך חתו לא
ענו עוד חתו גלוליך המה חתים נסוגים אחור התאזרן
וחתו והטעל ממני שמי נחת הוא ונחתה קשת נחשה זרועותי
כי נשברה כזרועתי והיה ראוי להיות ונחתה כדגש והוקל
כמו ורחבה ומשבה אכל כי שם ארם נחתים אעם שהוא דומה
מזה השרש טוב הוא לשומן משרש נחת לפי שאין ענין דומה
לזה הענין אל תירא ואל תחת יחתת אמרים מעם ובבגע שאול
יחתו ולא יקיא עוד ולא יחתו ועדרתי לא תחת כלומר לא
תשבר ולא תתבטל והטעל הכבד החתות כיום מרין ובוז
משפחות יחתני כן אחתך ושד בהמות יחיתן הנח תמורת
הדגש כי הראוי בן כדרך חבריו יחיתן כדגש התין והכרוש שפי
בן ליונה נכון שפי מה שאמ למעלה כי ומאם להנון יבשך אמר
למלך

חדיעים ונעיעים והרבה מזה אבל כן חדיעי החלב אמר
כן התרגום גוכנין דחלבא ואם כשר שנקלאים לשון
אותן כשעושים אותם ודומה מלאכתן למלאכת החרוץ
בדישה מחרוץ ומסד ביצקן חרוץ וחרוץ כטיט חומות
ירמד חרוץ עלי טיט עטן כולם זהב ויש אבנים טובות
יקרות והתבל יוה ויתכן להיות יד חרוצים תעשיר
נמש חרוצים תרשן מזה כל הסוחרים הגדולים הזהבים
כלומר בכלי הזהב **חרץ** חרץ עלי כשבו שרקו ויחרקו
שן שנו יחרץ חרץ עלי שמו הוא חרוק השניים
בהתקצף האדם שלחבירו **חרש** כי החרישלה והחרש
ישקב עד כאם לא אחריש כדין אל תחרש מקבל
מזעוק אליו אלהינו החרישו אלי איש מחרישלדעת
ויהי כמחריש יחריש באהבתו כלומר שתוק על כשעך
שעשית בכבד באהבתו אותך בדיך מתים יחרישו גם הוא
פועל עומד ופירושו לבדיך מתים יחרישו שעושין עמום
כחרשים כשמטים בזכיך וכן אלא יש גם אויל מחריש מעל יועא ופירש מי שיוכל להחריש
אכל ותלבה ואין מכלים ואפשר את האויל שלא ידבר הוא יחשב חכם
שהוא פעל יועא וכן כלם משכן
חרש כי השותין כלו הוא אים שומעים ידברו האחרים ועושה
עמון כחרש והפעל הקל עדי אל תחרש ממני ראיתי
אל תחרש כלומר לא תעשה עמוך כחרש אזניהם תחרשנה
והתאר לא תקלל חרש ואזני חרשים תפתחנה והשם
חרש לא אמר כשם נקדות כלומר הלכו כך משתיקה שהין עושין
עמון כחרשים שלא ירגשו כהם והתמעל ויתחרשו כל
הלילה ויתכן לפרש מזה הענין רוח קדים חרישית כלומר
חזקה שנעשו כמו אדם כחרשים כהיותה וכן תי שתיקתא
ועלא על גבי חרשו חורשים לא תחרוש בשור ובחמור יחדו
לולי חרשתם בעגלתי עד מעל אם יחרש כבקרים והשם
כחריש ובקעיר לחרוש חרישו ושם הכלי שחורשין בו את
בחרשתו ואת אחנו למחרשות ולאתים והמעל עיון שדה
תחרש ור יונה פי מזה הענין רוח קדים חרישית כלומר הרוח
שהיא בזמן החרישה שהיא קרה אלא והשין והתיו מתחלפין המו מעל דבר כמו מחר שהוא לשון מדין
ויבשה חרושה על לוח לבם
חרוחה ועלא ואבין איש ערי ולרש נחשת והתאר וחרש לא
יעבא כבל גבול ישראל הכסל נסך חרש וחרשים
חרשי משחית וחרש כשמוך הריש מתוחה כי הוא מין
ולולי הריש היה דגוש לכן לא תשתנה תנועתן נקמ"ר
כל הדגושים חרש ברזל מעבד חרש עצים בטהרן מעשה
חרש אבן לה הם קמוצים לפי הריש מתוחה ומא אבי בא חרשים
כי חרשים הין החית כשוא ומתוה והוא מין הקלים והשם נחרשת
אבן למלאכת נחרשת עצן ותכן להיות שם לוטש של חורש מחשת
וברזל ואת היותר החדמנו כלומר מחדד כל אומנות נחשת
וברזל ואת קדומו ואת מחרשתו כל מוכן לכל מלאכת החורש
ועלא אל תחרוש על רשע חורשי און יעשן ותכם חרשים כעלת
חכמים

שמא יב
משלי ח תל מה זכט
איוב מא
יחז לא
ישע יז
איוב יא איכה ב
תל קיב שם לה
תל לא ראש לד
איוב מא שמא ז
ישע מא ראש לד
שמא ו עסטה ב
איוב יא
תל לח שם לה
מיכה ז
ויקל יט שעלה
יהושע ב
שופ יז
יונה ד
תל קכט רב כב
שופ ד עמוס ו
שמלד שמא ח
שמא יג שם
ירמיה כו
שמלד שמא ח
ישע מא ראש לד
שמא יה ראש ב
ירמיה
שמא א איוב מא
תל עז שם עב נח א
ירמיה הנש ז יונה א
תל עז שם
שמא יה ראש ב
שמא א
ישע מא
תל לא ז שמא יג
ישע מד שם מד
יחז כא
ישע מא שם
שמא יה ראש ב
שמא
ראשית ד
שמא יג
תל לג ישע ב
שמא יה ראש ב
שמא יה ראש ב
שמא א
ישע מא שם כו
שמא יה ראש ב
שם פח ראש ב כו
שמא
שם ט שם ז
שמא יה ראש ב
שם פח ראש ב כו
שמא יה ראש ב
שמא
שם ט שם ז
שמא יה ראש ב
שמא
שם מח
שם ט
שמלב
שמלד שמא ח
שמלב שם
תל לב
תל לב
תל לב
איוב ב
תל לב ויק ז
תל לב
איוב ב
איוב יא
שמא
שמא יה ראש ב
שמא
שמא יה ראש ב
שמא יה ראש ב
שמא
שמא יה ראש ב
שמא
שמא יה ראש ב
שמא

חדגול וְאֵת הַחַרְגֹּל מִן מִינֵי הָאַרְבֶּה

חדטס לְפִי הַחַרְטוּם וְהַשָּׁרָף וְכַשְּׁרָפִים וְלֹא יִכְלוּ הַחַרְטֻמִּים כמו מכשפים לא שחלוקים בחכמתם כמו שאמר לַחַרְטֻמִּים וְלַאַשְּׁפִים וְלַמְּכַשְּׁפִים וכתב ראב"ע לפי החרטמים הם חכמי התולדות הידועים העיקרים ותולדות כל דבר וכל מעשה שישנו כלל לפי קראי להם מבודד מער בעבור שהם יודעים עיקר החלומות ואיך תראה הנעשה דמיונות בלילה

חדמש וְחַרְמִישׁ לא תניף מיוש מגל

חדעב חַתָּן חַד עֲבוֹת דְּשַׁע קְשָׁרִים וְאַסְרִים וכן אֵין חַד שנבח חַד עֲבוֹת לְמוֹתָם כי שלא יבאו להם יקורין וחחלואים בעת מותם כי במדבר ובחרת ימותו

חדען מְחַדְּעָנִים וְעַד אֵלֶּה הם הגדשנים הפנימים

חשמל כְּעֵין הַחַשְׁמַל מלאך ששמוכך וכעין גוון שלהבה מתוך האש וכן אדזל מעשה מתיכוק אחד שהיה רוחש במעשה מרכבה, והיה מכין החשמל ויצא אש מחשמל ואכלתן ועוד אמרו כי המלה מורכבת באמרם מאי חשמל אמר רב יהודה חיות אש ממללות ומתניתא תנא שתים חשות עתים ממללות בשעה שהדבור יוצא מפי הגבורה ממללות כלומר משבחות ומהללות השי"ת ויתכן שיהיה חשמל שם העין שה ואזדוב לעין ההיא כי אמר כעין החשמל מתוך האש ואמר כעין חַשְׁמַל כַּמַּרְאֵה אֵשׁ בית לה סביב מַמַּרְאֵה מָתְנָיו וּלְמַעְלָה ואמר במראה השכיר ומַמָּתְנָיו וּלְמַעְלָה מַמַּרְאֵה זֹהַר כְּעֵין הַחַשְׁמַל

חשמן יִהְיוּ חַשְׁמַנִּים מִנִּי מִעֲרִים אנשים גדולים וגבורים כמו שנקרא מתתיה כהן גדול חשמונאי אן הוא שם למשפחה גדולה שמה כך

אחשדרפנים אחשתרנים פירש תיס נשרש האלף

ואשר הם בני ארבע אותיות

חבעל חֲבַצֶּלֶת הַשָּׁרוֹן התין תין הנקבה כתין שושנת העמקים והיא הנקראת ודר כלי דגל דוגא בלעל

חכלל חַכְלִילִי עֵינַיִם תאר והשם חַכְלִילוּת עֵינַיִם עינים עינן אדמימות העינים מרוב שתיית היין

חלמש מִצּוּר הַחַלָּמִישׁ מצור החזק והתקיף מֵחַלָּמִישׁ צור סמוך לל מחוזק העורים והוא כמו תולעת שני תולעת ולפי שלא יפול לשון חלמיש אל על צור אמר כלי זכר הַחַלָּמִישׁ שֶׁלְּחָרוֹ שמדי פני הַחַלָּמִישׁ

חנמל וְשִׁקְּמוֹתָם בַּחַנְמֵל הוא מין ממיני הבדד ורבינו קעדיה תרגם אותו כערבי ל עקיב והוא הקרה החזק שקורין לו בלעד יצא שמשבר פרחי האילנות ומכבה הלחלוח

חקפס דַּק מְחֻקָּפָס מגולגל ועגול ולדעת אנקלוס שהוא מקלף הוא מן מחשוף הלבן ועין הפעל נפלת

חרגול וְאֵת הַחַרְגֹּל מין ממיני הארבה

חרטס לְפִי הַחַרְטֻמִּים וְהַשָּׁרָף וְכַשְּׁרָפִים וְלֹא יָכְלוּ הַחַרְטֻמִּים כמו מכשפים לא שחלוקים בחכמתם כמו שאמר לַחַרְטֻמִּים וְלַאַשְּׁפִים וְלַמְּכַשְּׁפִים וכתב ראב"ע לפי החרטמים הם חכמי התולדות הידועים העיקרים ותולדות כל דבר וכל מעשה שישנו כלל לפי קראי להם מבודד מער בעבור שהם יודעים עיקר החלומות ואיך תראה הנעשה דמיונות בלילה

חרמש וַחֲרָמִישׁ לא תניף מיוש מגל

חדעב חַתָּן חַד עֲבוֹת דְּשַׁע קְשָׁרִים וְאַסְרִים וכן אֵין חַד שנבח חַד עֲבוֹת לְמוֹתָם כי שלא יבאו להם יקורין וחחלואים בעת מותם כי במדבר ובחרת ימותו

חדען מְחַדְּעָנִים וְעַד אֵלֶּה הם הגדשנים הפנימים

חשמל כְּעֵין הַחַשְׁמַל מלאך ששמוכך וכעין גוון שלהבה מתוך האש וכן אדזל מעשה מתיכוק אחד שהיה רוחש במעשה מרכבה, והיה מכין החשמל ויצא אש מחשמל ואכלתן ועוד אמרו כי המלה מורכבת באמרם מאי חשמל אמר רב יהודה חיות אש ממללות ומתניתא תנא שתים חשות עתים ממללות בשעה שהדבור יוצא מפי הגבורה ממללות כלומר משבחות ומהללות השי"ת ויתכן שיהיה חשמל שם העין שה ואזדוב לעין ההיא כי אמר כעין החשמל מתוך האש ואמר כעין חַשְׁמַל כַּמַּרְאֵה אֵשׁ בית לה סביב מַמַּרְאֵה מָתְנָיו וּלְמַעְלָה ואמר במראה השכיר ומַמָּתְנָיו וּלְמַעְלָה מַמַּרְאֵה זֹהַר כְּעֵין הַחַשְׁמַל

חשמן יִהְיוּ חַשְׁמַנִּים מִנִּי מִעֲרִים אנשים גדולים וגבורים כמו שנקרא מתתיה כהן גדול חשמונאי אן הוא שם למשפחה גדולה שמה כך

אחשדרפנים אחשתרנים פירש תיס נשרש האלף

נשלמה אות החית

אות הטית

טבח טַבָּח חַבָּלָא חַמָּלָתָא וְטַבָּחוֹ אוֹ מִכְּרוֹ שוֹרֵף טַבּוּחַ לְעֵינֶיךָ וְטַבּוּחַ טֶבַח וְהָכֵן יוּבַל לְטַבּוּחַ והתאר וַיָּרֶם הַטַּבָּח אֶת הַשּׁוֹר וְהַשְּׁלִיָּה שר הַטַּבָּחִים לְרַקָּחוֹת וְלַטַּבָּחוֹת והשם בַּשָּׁה לְטִבְחָה יוּבַל בגזול הטית טַבְחָה טִבְחָהוּ וְהוּא הנקבה מעין טִבְחָה וְאֶת טִבְחָתִי אֲשֶׁר טָבַחְתִּי לְגוֹזְזֵי וּמֵא הֵכִינוּ לְבָנָיו מַטְבֵּחַ כולם ענין זביחה וז יוצה חלק מהם לענין בישול וכן עשו רוב המפרשים ורמו אותם ללשון הערב שאומר למכשל הבשר טבך והחיתה בערבי כף בערבי ולפי דעתי אין ערך כי כולם יתפרשו שנין זבוח

טבל וְטַבֵּל הַכֹּהֵן וטבלתם בדם אשר בסף ויטבלו את ההתנת בדם

וטבלת

לחלק בכל החמץ שעשה ית ללבנון [illegible] ארץ ישראל יבקה
אותך כלומר ישוב המשך בראשך אחר שעשה יתברך לעמוד
לפנוף ישובו ויחולו על ראשך כי כן שד בהמות יחיתו ישר
שיעשון החיות בטרפם טרף רב ימים רבים ולכפוף עם אחות
יאסף עליהם הרבה אנשים ויחתון ויהרגו אותם כן אתה כל
החמץ שעשית במה שנים ישוב עליך בפעם אחת הכל ויכסך
ויהי סירש אכל מה שסירש אותו שרש בפני עצמו כשרש חית
אינו נכון ואחר שמצאנו שרש חתת טוב הוא לשומו משרשו
ומעצמו והכח שבא תמורת הדגש אין תמה כי כן דרך הלשון
כמקומות הרבה ואם שרש יחתן חית טוב שיהיה שם ממנו
אלחתן לחית נפש תורך הכל לפי שהיו מחוחה ומה שהיא
מלה שמורה לא שתהיה הין שרש ובכר פרשנוהו משרש חיה
ויל הפסוק כי אחר עוד כילמה שדמה אי ללבנון שהוא יער
מלא עצים דמה הטובים כה לחיות שדרכן לשכן בלבנון כמו
שאמר ולבנון אין די בער וחיתו אין די עולה ויוד יחיתה אלמלך
בכל וכי הפסוק החמץ שעשית לאי והשוד שעשית לשוכנים
בה שהחתות אותם יבקע ובכלם התשלום וחחתתי את עולם
ובכר אחר וחתתני בחלומות ושלא נזכר פעלו וכלכדי
גבוריה חתתה קשתותם והחדרן ממקום שרק כמו ופתרון
שעריך תמיד לא פתחה אזנך כי מחתכן זוכה קבעה ויל
עוד חתתה בהשמטו מפעל הדגש ומלת חתתה שבה אל
בכל מלומבא היא חתתה בחטאתיה קשתות גבוריה וזה הכי
הוא הנכון והשם לבלי חת ואפשר שהוא פעל עבר ומשקל
השלם תראון חתת ותיראון ובמא ויהי חתת אלהים הראוי
חתתת בכלם ידעתי ובמא שי חתית גבורים בארץ חיים
בחתיתם מגבורתם נוטים ובתוספת מם מחתת דלים
ריש ובמא בהכפל הא וחחתנים כדרך כלומר שבריים
ומורא יבא להם לזקנים כדרך שלא יוכלו להלוך מרוב חולשת
זקנתם וכלם עצם שבירה חתה כי גחלים אתה הוחה
על ראשו הינחתה איש אש מחיא לחתות אש מיקוד
תחת גשרה במכין נפלם ותתע משפטם תחתה תתעה
יחתך וישחך מהל עצמם
עצם לקיחה ויתכן כי תחרת
משרש חתת כלומר תרד
ותחול הגשרה במכין והשם
קח את המחתה כלי לחתות בו האש ומלקחיה ומחתותיה היו
מחתות המכורה לחתות בהן אמר הכתלות שדלקו בלילה והכו
חתך נחתך על עמך ועל עיר קדשך כי נגזר ורחל הדגילן
בזה הלשון באמרם חתיכה שלבשר במקום חתך וגולגל הכה
חתל ועבר כל חתלתו והחתל לא חתלת לשום חתול
עצמם עכן חבישה ועטיפה
חתם ונחתב בספר ונחתם חתום בערור משעי מעין חתום
כמו שאמר גל נעול והוא משל על בנות ישראל שנשמרות
מהזנות או משל על בל ישראל כלומר שלא יהיו אחרי אלהים אחרים

אמה

אמה חתם תבנית כלומר אתה חותם התכנית ומשלומן כיכך
הוא חתום שלו ובעד מלבים יחתם כלו חתם שלהן ויחתירם
כמו שהחותם מקחתיר הספר כיד כל אדם יחתום יום על
הגשם שהגשם יחתידם ומונעם לעאת לדעתם כל אנשי משלהן
כלומר משלהן כשרה ויום על הקור שיגבור כיד כל אדם שלא
יוכל לעשות מעשהו מפני הקרירות ויש פירושים אחרים אבל
לן קרובים לענין הפסוקים והנפעל ונחתם בטבעת המלך
ולגזרת פעל ונחתום בטבעת
המלך והוא כינוי והשם
שימני כחותם על לבך פירוש
כחותם על היד כן שימני עלילבך ועל זרועך שלא תסירני
משם כמו הטבעת שחתמין בה הכתבים שלא יסור מן היד
שיהא משמן להתוסכו וכן חותמך ומחילך ובחא עזקתך
והפעל הכבר אן החתים כשרן מזוכו כלומר שחתם הזוב פי
האמה ונגר אותה מרוב עכין כי זוב ושבבת זרע על שני
פעים האחד ביד שהוא יורד עלול והאחר שהוא עב ומרוב
עכין ינגר פי האמה וכבר אחר יעמם חתמולמון כלומר כיום
ישמו חותם ושימן הנגבים בכותלים ובלילה יחתרן באותן
מקום שחתמו ויום יומם חתמו למון ינגרו למון שהן נגרים
כיום שלא יראם אדם וזהו לא ידעו אור והכלל כי עצם הטרש
הזה הוא עצם סגירה ולפי שהחותם הוא סוגר הספר יקרא
כן וכן הקשירות שעשה אדם על הדברים להסתירם מקראות
חותם כמו שאנזל הותמות שבקרקע מתיר אבל לא מפקיע
ולא חותך ושבכלים מתיר ומפקיע וחותך אחד שבת ואחד
יום טוב ולפי נקרא המשלים חותם כלו הוא סוגר הדבר שאין
בו עוד ללכ כאמר אתה חותם ונבנית וכן אמרו הכוחה כמשנה
וההותם בתורה מבדך לפניה ולאחריה ולפי נקראת כתיבת
העדים שטר בספר חתימה כמו שאמרו עד שיאמר לשופר
ויכתוב ולעדים ויחתמו וזולת זה הרבה לפי שהעדים הם
השלמת השטר ועדותן שאין אחריהם דבר
חתן ועתה התחתן במלך ולא תתחתן בם ויתחתן
לאחאב והתחתנו אותנו וכקרא אבי אשת האדם
חותן חותן משה ויחזק בו חותנו ואמה חותנת אדור שובב
עם חתנתו והוא נקרא חותן להם עוד מילך פה חתן וכעך
ובגותיך שמשון חתן הנמר כי אהיה חתן למלך והתבל
יונה כי אחי האשה יקרא לבעלה חותן מבני חאב חותן
משה לפי שמעא ויאמר משה לחובב בן רעואל המדיני ואומר
ונבאנה אל רעואל אביהן דומה לן כי רעואל הוא יתרו וחובב
בן יתרו ולא יתכן למשכך כי הלא אמר לו כי עלכן ידעת
חנותינו במדבר והיית לנו לעינים ויתרו הוא שהיה עמהם
במדבר כמו שאמר ושמע יתרו כהן מדין וג' אבל הנכון כי
חובב הוא יתרו ורעואל אבי יתרו ומה שאמר רעואל אביהן
הוא אבי אביהן כי כן דרך הלשון לקרוא לאבי אבין אבין
ולבן בכן בכן והשם כיום חתנתו כלומר כיום חומתן שהוא
יום

יחזקאל
איוב ט
שם
שם
יחזקאל לב
שם משלי ל
קה יב
שם כה
שם שעל
משלי כה
תהלים
שמ"ה שופ"ט דבר"ה
שמ"ה שופ"ט דבר"ה
שמ"ה
שופ"ט
שמ"ה
שופ"ט
דבר"ט
איוב לח יחזק"ו
שם ל
ירמ"ל איוב יד
שה ל
שה ב

ואכות אתן טחון מקור וכן בחוריס טחון נשאר כמלא עמוד
פתח האהל כלומר לטחון נשאר או יהיה טחון שם והגדה אמרו
כי טחון שם הרחים וכן אמרו אין רחים בכל והין המשדים נותנין
על בחור ישראל הרחיים להוליכם לבכל ודעת הנקלוס כי
ואכות אותן טחון שם לעירה פיס שתרג ושמית יתיה כשופינא
ותהיה בית השמוש חסרה והוא כמו ואכות אותן בטחון ומה
בשל קול הטחנה כי קול טחנת השיניס ומזה הענין תטחן
לאחר אשתי כלומר תעבוד אל ויכל לשון אכות תטחן לאחר
אחריס אז הוא עד כבוד כי כי אשתי והדרש הזה ידוע וכן החכם
למשכל והראיה מה שהם אחרין ירומון שהעתיק המקרא לגר
ועליה יכרעון אחרין עמי עניים ולים כי כן בחוריס טחון נשאר
תטחנו תבו ותבחתו כי השחרה היא בתיתת הרחים אובדן בחוריס לטחון לקחון לשמשה אור

טחר בשחין לעניים ובטחרים אל והכה כלשונא והלם יתיכון
ויישתרון לרף טחוריס שטליס וקדרין טחוריס וב
הוא חולי התחתונות רתיכון וקדרין טחוריס ענין
כמסורה לבתא

טטף והיו לטוטפות בין
עיניכם כי לשון טוטפות הוא כמו עיר שקושרין על
המצח כמו שאדם לא בטוטפת ולא כמגבעין ואמרו מאי
טוטפת אר אבהו המקפת מאוזן לאוזן ויש שהוא נקשר על
הדרעמו שאמר התרג ומעבדה אשר על זרועו וטוטפת
דפל דרעוה וזה טוטפת הכתבתורה ידוע והוא הנקרא
בדברי רז"ל תפילין ואמרו שהם ד' בתים תפילין של ראש ושבכן
כזה אחר הקבלה על לשון טוטפת כמו שאמרו טט בגרפי
שתים פת באפרקי שתים וכי כן עשיר בגובה הראש מקום
שמוחו שלתינוק רופס שהוא מכוון כנגד בין העינים וכן כי
לא תשימון קרחה בין עיניכם **טיט** הבילבו מטיט ומשוטיטו
ידוע ומזה ומכבוד עליון מי עכביטו והיא מלה אחת
מורכבת מן עב ומן טיט ר"ל עיה לומר רבוי הטיט

טיל ויצו הטילו גדולה אלהים ויטילו את הכלים
אשר באניה אל הים שאנו והטילו אלהים והטלתי
אתכם מעל הארץ ויטל שאול את החנית עליו להכותו
ושלא נזכר מעלו מדוע הוטלו הגם אל מדאיו יטל בחזיק
יטל את הגולל ענין הסעה והשלכה והביאו יהודה בזה
השרש הן אמת הדבר יטול מבנין נפעל ויתכן שהוא משרש נטל
ומזה הענין בהכפל הא והלמד הבה נא נשלטלך טלטלה
גבר ענין הנסיעה וההטעה ר"ל הרגילו הרבה בזה בלשון
טלטול ואמרו שלזה הפסוק טלטולא דגברא קשי מדאיתתא
לפי שהאשה תמצא יותר מרחמים מן האיש לחולשתה
ואעפ שעיר הדקדוק היה לו לומר טלטלת הלא הראיתיך
כמוהו בחלק הדקדוק כמו שריה בשת ועטה עדן וזולתם
ואז"ל כי גבר תאר לטלטלה כלומר טלטל גדול והא
טלטלה איה לנקבה אך היא נוספת ולפי דעתי כי מלרת
גבר היא קריאה כלומר אתה הגבר הבה נא מטלטלך טלטלה
ונעטך עטה ונקראו גבר לפי שהיה מתגאה ומתגבר כמו
שאמר חצבי מרוס קברין

טיף תהי טירתם נשמה בהיכליהם כי אדמון ל
ונקרא האדמון כן לפי שכותלי האדמון שנין טירות
טירות שוה כשוה כאבני גזית כי הטור הוא הנקרא כרכר
רז"ל נרכך והאומנין קורין בראש הנרכך וכן עוני גזירת
ויטור כתות אבנים הן כרכבין ויש סדרין וכן הי ומבשלות
עשוי מחצבת הטירות סביב מלרע לכרכבא לגב יקרא
האדמון טירה אבל טירת כסף אין פירושו אדמון לפי דעתי
אבל פירושו כותל כמו שאמר לוח אחד לו יונה פירשו כענין
אדמון והכדיל טור ויר כענין וכשרש ולפי דעתי כי הוא
ענין אחד ושרש אחד **טלל** הוא יבנו ויטללנו ידוע
יסבהו וכלומר ישים עליו תקרה וכן ארז"ל לסוכה
מטללתא וכן תרג כסכות כמטליא ותרג כעל קורתי כטלל
שירותי ועא כי טל אורות טלך כמלא טל והשמים יתכנו
טלם הדגש לחסרון הכתל ולשון רבים טליסאו טליים על
משקל עליים **טלא** נקוד ויטלוא בעזים העקדים ובטלאים
הנקדות והטלאות הואדושם הכתמים הגדולים כי נקוד
הואדושם הכתמים הקטנים מאדות נקדות וטלוא הוא שכתלין
רחבים וכן נעלות בלות ומטולאות שהן מתוקנות בחתיכות
עור עליהן במקום בלייתן וכן ארז"ל להתיכת עור כטלאי יבב
טלאי וכן להתיכת בגד מטלית וכן ידמו כתמי הגוון חתיכות
התיכות ותעשי לך כמות טלאות כלומר בגדים מגוונים הרבה
ויתכן להיות משרש זה זאב וטלה כלה חלב אחד ואעפ
שכתוב כהא לפי שמצא נקבועו כלף בזיון ויקבץ טלאים
ואעפ שהיה מן הדין להיות לומר טלאים כעדי כמו שאר בעלי
הלף כמו מן עמא עמהים טמא טמאים כא כקמץ כמו תת
אך נבאים מן נבה רגלים ואם תאמר כי שרשו טלה כהא ואלף
טלאים מוחרג כיד כלף ועמי הלואים הוא רחוק לפי שהשרש
הזה כלף נמצא בגלות הרבה וכהא לא נמצא ועוד כי טלאים
אינו מקובץ כדרך בעלי ההא כי היה ראוי לומר טליים כמו
מן קנה קנים ופי טלה חלב שהיה יונק עדיין חלב ולא אכל
עשב עדיין והוא המשובח ויפקדם בטלאים פירשו שהוא
שם מקום והנכון שהוא כמשמעו מן טלה שידע מעיכם
עי שהבאו כל אחד ואחד טלה כי זמן פסח היה וכן הי באמרי
פסחיא **טמא** כי טמא נזרו ועמחה שבעים כנדתה
ותטמא הארץ והנפעל והיתה אם נטמאה נטמאתן
הגוים ויא כי מזה השרש ונטמתם בם והוא חסר אלף והכנון
אעלי שהוא משרש טמה עם נטמינו בעונם והתאר ובמא
טמא יקרא כי איש טמא שפתים אנכי ובתוך עם טמא שפתים
טמאים הם וטמאים יהיו לכם ואם כל בהמה טמאה אשר לא
יקריבו ממנה הקרבן לה' כי בהמה טהורה כעלת מום ולפי שהיא
כטמאה אעל המזבח קראה טמאה כך פירשו רז"ל שבהמה
טמאה ממש כבר אמר למטה מזה ואם בבהמה הטמאה ופדה
בערכך והוא מדבר במקדיש בהמה טמאה לבדק הבית
ואעפ שאמר במקום שלמעלה ממנו אך בכור אשר יבכר לה'

וטבלת מיתך בחומץ וטובל במשמן ויאכל אותה
בעצרת הרבש ביר ביטל מדין שבע טבלים
לחיעה אך יש המרש ביטהם כי הרחיעה היא לנקות הדבר
והטבילה היא כשבאים נגיעת הדבר נדבר הלח מזעות הדבר
אז כלו ועד השלה אך בשחת תטבלני כלומ אפילו אם
התרחצתי במי שלג אחה תרחצני בשחת כלומ שלא אגעל מן
השחת קרוחי טבולים בראשיהם אומ על המצנפות שעל
ראשם שהם קרוחים ויתרים תליים לאחוריהם וטבולים כל
שהמעמות טבולים בעבע והנעל נטבלו בקצה המים

טבע טבעו גויים בשחת עשו טבעתי כיון מעולה ויטבע
ירמיהו בטיט ושלא נזכר מעלו מהדגוש טבעו
ניפסוף ושלא נזכר מעלו מהנוסף הטבעו בכוכן דגליך
ובומ לא על מה הדגיה הטבעו עמן הכל עליה ושקיעה טבעת ענגל
ובומ ישר מרעה אתטבעתו ושקתה לו הדבע טבעות זהב
כלם עמנם ידוע יש מהם בחותם ויש מהם כלא חותם ויש
מהם בית יד לכלים להכנס בהם הבדים ומ ועא בהם

טבר מעם טבור הארץ יושבי על טבור הארץ הטבור
בארם ידוע והוא השורר ובדברי דזל הדבה בארבע
כיו סתום וטבורו חתוך וזולת זה הדבה לפי שהטבור חמעע
הגוף קורא למקום שהוא מעע הארץ וקבהה טבור מעם טבור
ר"ה הארץ יושבי על טבור הארץ **טהר** ובא השמש וטהר
ומלבד מלבד ומשב וטהרה מקור דמיה הלא ארחץ בהם וטהרתי טהרתי
מחטאתי ושב כשרך לך וטהר עוי במקום עתיד והוא כמו
ותטהר לא תטהרי אחרי מתי עור כי לא תטהרי אחרי
שנטמאת ואם תאמרי שתטהרי מתי עוד לפני תטהרו
והטם והאיש אשר הוא טהור
וכמוך ונטהר ידים הטית וההא
נקראים בקמץ חטף מן הבהמה
הטהורה על המטרה הטהורה
על השלחן הטהור כי שהין זהב
טהור והשם כדמי טהרה ההא איה מפיק ואינה קימן הקרה
הנתרות אך הוא שם לבדו ומפני ההא נהפך הקמץ בטבין
הפעלי היה דאי נבא הפעל כמו שמלה חכמה ובא בתיו
בלתי שמיכות ועל טהרת לבל קדש והמחובר אל הכיכוי
ואחרי טהרתו שבעת ימים יספרו לו ואחרי שישתו
מן הרות אחרי הראותו אל הכהן לטהרתו פרושו אחרי טהרתו
אכל ובמלאת ימי טהרה ההא ממפיק והיא קימן לנקבה הנתרת
כי השם הנפרד ממנו מוהר ובעצם הטמים לטהר והפעל הבכר
וטהרו הארץ לטהרו או לטמא ומה תעשה להם לטהרם ארץ
לא מטהרה היא ושב מעמך ומטהר שמך וטהר את בני לוי
ונקיק אותם ורוחם עברה ותטהרם כי מאשר הבים מתפרדים
השמים טהורים ונבים ובן זהב טהור אחרי הנרפו ושאר מזקק
ונקי מכלמיג הוא טהור וכדברי דזל הב טהור שהין מבגים
אותו לאור ולא היה חמר כלום והתפעל אשר לא הטהרנו ממנו
וטהרו הבהנים והטהרו והחליפו שמלותיכם את האש המעהר

המקדשים

הטמאים והמטהרים אל הבגדות כטלם תנו התפעל נוטלת
להיקל ולשם בתוספת מם השבת מטהרו הטית בקמץ חטף
לתפארת ובן דגש הטית לתפארת כדגש מקדש יי' ובדיש כמוהם
והראוי כלא דגש מטהר כטלם מדבר משמר ובירוש השבת
מטהרו כלומ השבת זכותו ונקיותו ונזהר מלכותו ומקמאו לארץ

טוב מה טובו אהליך יעקב מה טובו דדיך מיין
והפעל הבבר הטיבותה כי היה שלבבך ונהתאר טוב
לבני האלהים וירא אלהים את האור כי טוב טובם בחדיק
הטובה היא אם רעה ערים וטובים ממנו ומשבעלחם
ונהיה טובים כלומ ישרים ומליאים כי טבות הבה יפות
אביב מרות הטבות שמחות וימות וכן בחור לטוב ואין איש
מבני ישראל טוב ממנו כי יפה מראה וכן הי שפיר והטם
על כל הטובה אשר עשה יי לישראל טובתי בל עליך וכלי שמיה מלין
ראו היה הטוב ההוא ובהסמכו ישוב החלם שורק ולב טוב
לבית ישראל טוב הארץ תאכלו אם תאביר כל טובי על
מעך זכר יב טובך ביעו וישלו כי טוב בחלם שם תאר
וטוב כשורק שם דבר בין בסמוך ובין בסמוכות אחד הם
והוא הנבון כי מבחר וטוב לבבן סמוך והוא בחולם

טוח טוו את העזים והשם ויביאו מטוה ידוע ופידוע
טוו את העזים את שער העזים

טוח כי טח מראות עיניהם פתח וטח את הבית קמץ
והנם טחים אותו תפל אמור אל טחי תפל ויפול
והשם אין הטיח אשר טחתם והמקור מהנפעל ואחרי
הטוח ויתכן שיהיה כי טח מראות פעל עומד או יהיה
יונא בחבירין והטוח הוא נביא השקר אן הלב כמו שאמ
לב הותל הטהו ובכן הטיח הוא שבטחין בתלי הבית בקיד
אן בחמור בין אבן לאבן מבחוץ חוכלה כותל הן אמרת
חפצת בטחות מי שת בטוחתך חכמה כי כלות ואמרן
כי נקראו כן לפי שהן טוחות ומכוסות בחלב

טור טור אודם כטדיה ארבעה טורי אבן שלשה טורי
גזית וטור כרתות ארזים וטור סביב בהם סביב
לארבעתם טיבת בסף כי שורות ומערכות ועוד נזכרנו בשרש
טיר **טוש** בנשר יטוש על אכל פידושו יחוש תרג
בנשר חש לאכול בנשרא דטאים לטיכל

טחה המטחני קשת כי בחורות החץ נמשיכתה הקשת
כלומ שיעור מדועת החץ והוא שסבלב רבים
ול יונה כי שהוא פעל ויאמר ממנו כל כנן הדגוש טיחה
טיחותי וכן טחוי מטחוים וכן ובסמוך מטחוי קשרת
ופירושו היא הרחיקה ממנו כמו שמרחיקין מושבי החץ בירותם

טחן ויטחנו בדחים ויהי טוחן בבית האסורים ויטחן
עד אשר דק כלומ שף אותן בסמירה פיס וזה יא
מחינתו קחי דחים וטחני קמח שש קמן כמוונס אמתי
על גחלן לחם והדומים להם כמו שכתבנו ובקרלן
המרקות והם השנים הגסות שהם טוחכות המאכל

ואחות

ולא גרעינן יכן כי הלוך וטפוף הין מרקדות בהלכתן בגזוה לעשות
פעיות שוות **טפח** מסגרת טופח שש אמות באמה
ויטפח ומא ועכין טפח כסבול והקבוץ מעאנו כמקרא
בלשון נקבות הנה טפחות נתתי ימי ורזל משתמשו בזה הלשון
בלשון זכרים טפחיים טמחים עטן טפח בעבן זרת הכל אין מדת
הטפח כמדת הזרת כי מדת הזרת כאצבעותיה יד ממוזרות
ומדת הטפח כאלכע אצבעות דבוקות זו בזו והזרת הא ב
טפחים המו שהתבנן ופי הנה טפחות נתתי ימי המו שמדת
הטפח קטנה כן מדת ימי לפי שאני הודעתיך קצי ומדת ימי
הנה טפחות נתתי ימי כלומר אפילו אחיה כל מה שיוכל אדם
לחיות טפחות הם ימי והלדי כאין נגדך המו שאמרי אלף שנים
כעיניך כיום אתמול ומקצד יגד הטפחות כי מן היסוד ועד
ההתלמעלה שהיה כמו כמדת הטפח ית ומשכלל כמושכיא
והסל הכבד ממנו ומיני טפחה שמים וכקצת ספרים
מדרייקים טפחה בקמץ ח טף אשר טפחתי ורבתי אמר
טפחתי בעטן גדול הנערים כי כן עושין לתינוק שמטפחין אותו
ומישרין אוכרין בכל עת כשמחתלין אותו וכן השם ממנו
עוללי טפחים כלומר עוללים שיטפחו אותם כעודם קטנים
ויתעסקו בגדולם ואכלום אחר כן הבי המטפחת אשר
עליך כידושן עעיף וכן והמטפחות והחריטים כיעעיפים
וכן כדברי רזל מטפחות ספרים שכלו עשין מהן תכריכין למת
מעוה וזן היא גוזתן ויש המטפחות מהעטן הראשון והקבתי
הידים גוכטע כלעז **טפל** טפלו עלי שקר זדים ותעמל
על עוני ואולם אתם טופלי שקר עטן הסמיכה
והדבוק וכן בדברי רזל אמרו שיהא ישראל עיקר וישקב טפלו
כלומר דבק לו ומחובר אל ופי טפלו עלי חברו עלי מה שלא
עשיתי וכן והטפל על עוני תחבר על המעט שעשיתי עונות
אחרים או עונות שעשיתי בעוד ישאיני ראוי לגמול כמו שאמר
ותוריש עונות נעורי **טפש** טפש כחלב לבם פירוש
שומן וכן תרגם השמן לב אלה וכן הדבה מלשון בער
העם טפש לבא דעמא הדין וכסיל ונבל ומטוגע
ומזה קראו לאשר הוא מבלי דעת טפש מתרגמין בלשון טפשות
טרד דלף טורד פי שאינו נפסק לא דולף תמיד וכן קראו
רזל למי שעשקן ותמיד על עטן ולא עטן ולא שקט
ממנו טורד כמו שאמרו בעל הבית טורד במועלין הוא
טרה לחי חמור טריה ומכה טריה פי לחה וכן הוא
בלשון ערבי אכל אלה וכתבתי על לחי חמור
בעל המקורות אמ"ב ואיתן נתתי טריה ולדאיתי בקפר דפואות
לשני **טרח** היו עלי לטרחה שקורין לליחה היוצאת מן
טרחכם ומשאכם מכאן שרשי זלהיה יודע המכה טרי וישרעין להוכיח
עטן הכובד והעמל ורזל והמות הרמאה והיה ראיה
הרבלו הדבה בזה הלשון והפעל הכבד מזה אף כי יטרחו
עב פי אף ברויה יטרחו העב כלומר להביא רויה לעולם
יטרחו העב ויכבידו מרוב המטר ויהיה מקרוה מוכי

תחת

ולא גרעינן יכן כי הלוך וטפוף הין מרקדות בהלכתן בגזוה לעשות
פעיות שוות **טפח** מסגרת טופח שש אמות באמה
ויטפח ומא ועכין טפח כסבול והקבוץ מעאנו כמקרא
בלשון נקבות הנה טפחות נתתי ימי ורזל משתמשו בזה הלשון
בלשון זכרים טפחיים טמחים עטן טפח בעבן זרת הכל אין מדת
הטפח כמדת הזרת כי מדת הזרת כאצבעותיה יד ממוזרות
ומדת הטפח כאלכע אצבעות דבוקות זו בזו והזרת הא ב
טפחים המו שהתבנן ופי הנה טפחות נתתי ימי המו שמדת
הטפח קטנה כן מדת ימי לפי שאני הודעתיך קצי ומדת ימי
הנה טפחות נתתי ימי כלומר אפילו אחיה כל מה שיוכל אדם
לחיות טפחות הם ימי והלדי כאין נגדך המו שאמרי אלף שנים
כעיניך כיום אתמול וממקד יגד הטפחות כי מן היסוד ועד
ההתלמעלה שהיה כמו כמדת הטפח ית ומשכלל כמושכיא
והסל הכבד ממנו ומיני טפחה שמים וכקצת ספרים
מדרייקים טפחה בקמץ ח טף אשר טפחתי ורבתי אמר
טפחתי בעטן גדול הנערים כי כן עושין לתינוק שמטפחין אותו
ומישרין אוכרין בכל עת כשמחתלין אותו וכן השם ממנו
עוללי טפחים כלומר עוללים שיטפחו אותם כעודם קטנים
ויתעסקו בגדולם ואכלום אחר כן הבי המטפחת אשר
עליך כידושן עעיף וכן והמטפחות והחריטים כיעעיפים
וכן כדברי רזל מטפחות ספרים שכלו עשין מהן תכריכין למת
מעוה וזן היא גוזתן ויש המטפחות מהעטן הראשון והקבתי
הידים גוכטע כלעז **טפל** טפלו עלי שקר זדים ותעמל
על עוני ואולם אתם טופלי שקר עטן הסמיכה
והדבוק וכן בדברי רזל אמרו שיהא ישראל עיקר וישקב טפלו
כלומר דבק לו ומחובר אל ופי טפלו עלי חברו עלי מה שלא
עשיתי וכן והטפל על עוני תחבר על המעט שעשיתי עונות
אחרים או עונות שעשיתי בעוד ישאיני ראוי לגמול כמו שאמר
ותוריש עונות נעורי **טפש** טפש כחלב לבם פירוש
שומן וכן תרגם השמן לב אלה וכן הדבה מלשון בער
העם טפש לבא דעמא הדין וכסיל ונבל ומטוגע
ומזה קראו לאשר הוא מבלי דעת טפש מתרגמין בלשון טפשות
טרד דלף טורד פי שאינו נפסק לא דולף תמיד וכן קראו
רזל למי שעשקן ותמיד על עטן ולא עטן ולא שקט
ממנו טורד כמו שאמרו בעל הבית טורד במועלין הוא
טרה לחי חמור טריה ומכה טריה פי לחה וכן הוא
בלשון ערבי אכל אלה וכתבתי על לחי חמור
בעל המקורות אמ"ב ואיתן נתתי טריה ולדאיתי בקפר דפואות
לשני **טרח** היו עלי לטרחה שקורין לליחה היוצאת מן
טרחכם ומשאכם מכאן שרשי זלהיה יודע המכה טרי וישרעין להוכיח
עטן הכובד והעמל ורזל והמות הרמאה והיה ראיה
גמורה
הרבלו הדבה בזה הלשון והפעל הכבד מזה אף כי יטרחו
עב פי אף ברויה יטרחו העב כלומר להביא רויה לעולם
יטרחו העב ויכבידו מרוב המטר ויהיה מקרוה מוכי

תחת

הרחת יוצי מקרחן ונו מן ונשאו אליך כעבים קיבה
טרם טרם אלה לדבר בשש מקרות מטרם שום אבן בטרם
יבא הרחמה בטרם תחיל ילדה עכן המלה הזאת
קדם ופי שמואל טרם ידע את ה' וטרם יגלה אליו דבר ה'
קודם שידע שמואל את ה' וקודם שיגלה אליו דבר ה' היה דר
שקרא אין ה' שמואל ולפי לא הבין כי ה' קראו אין וכן ומר אלהים
טרם יכבה פי קודם שיכבה הנר שהיה דולק בהיכל ה' ושמואל
היה שוכב במקדש שקרא ה' לשמואל ולא ויקרא נוסף בו ויישא
אכרהם את עינו הטרם תרעה כי אכדה מערים כי פירוש הקודם
ושתשלחם תרעה לדעת כי אכדה מערים כי טרם תדעהון מקרני
ה' אלהים פי אחר משה לפרעה ידעתי כי אתה ועבדיך טרם
הלא לו פי ישי ישמהם שאתפלל בעדכם תראון מפני ה' אלהים
עפרוסים עוד לא ידעכנו אבל אחר שאתפלל ויחדל הקולות
תמש ינלין והרמכן כתב והמטר תוסיפו לחטוא זל יונה הויא
יש תמש דאלל של רבי כל אלה לעינן אחר ואין עוד ריקבלם מיוסף לדם
שלמה זל

טרף ויטרף ברוע אף קדיקד העין חמץ והעין פתח כי הוא
טרף ויטאנו כלו קמוץ ובכל כתבכו הדומיקלו בחלק
הדקדוק כמלת פעל כן יטרף כמאריה נפשי ויטרף לעד אמ
כמין דאב יטרף ויכמד לטרף טרף והנפעל כל היוצא מהעה
יטרף אם טרף יטרף ושלא נזכר פעלו מהדגוש טרף טרף
יקקף והתאר לקרה הטרפה לא יאכל עבלה וטרפה לא יאכל
לטמאה בה של הטומאה באלה זהיר לכהן לפי אכל לטמאה
בהמה של אכילת נבלה וטרפה גם ישראל מזהרים ואכלה לא יאכל
להזהיר של נבלת עוף טהור שאינה מטמאה לא כאכלה כל
נבלה וטרפה מן העוף ומן הבהמה לא יאכלו הכהנים הוערך
להזהיר הכהנים לפי שהותר להם בשר מליקה הייתי אוכל ותדרן
להם שאר נבילות לפי כאמ לא יאכלו הכהנים והשטעד יאכל
טרף בשש נקדות מטרף בנו עלית מהדרי טרף פי ההרים
ששם החיות הטורפות והנה עלה זית טרף בפיה שם תואר
מפני שה ומקמוץ והוא תאר לעלה כלומר עלה זית היה טרף
כפי היונה וכן דשת אפקלוס שהוא תאר שתרגם תכיר ענין
הטרף הוא ענין הלקיחה כחטיפה וההכאה בכריתה וקראו לה
לנקובת הריאה וכוינאה טריפה אעפ שאינה נטרפת כיד
חיה ואעפ שאין מכרה כריתה לפי שמרכת הריאה מפני נקב
הריאה וכריתתה היא שאין מרכא כלא נקב ולפי שפרנסת החיות
עי טרף אמ גם לפרנסת האדם טרף שגם היא עי לקיחה זה
מזה ואעפ שאינה כטרפת החיות ויהי טרף בביתי כשש
נקדות ותתן טרף לביתה הטריפני לחם חקי כלומ פרנסני
ועלה בל טרפי שמחה תיבש פירושו עלים וכן תרגם עלה זית
טרף זיתא ויתפרו עלה תאנה והטיטו טרפי תאנן

ואשר הם בני ארבע אותיות

טאטא ויטאטאתיה במטאטאי השמד אם יהיה שרש
המלה טוא בפלבו הפא והלמד ומשקלן וכ

ומלמלתיה

זה שאמרו אם נבה מה הטומאה ונדה נעשה כך לא יתכן בענין
בכור שהרי פטר חמור לא היה נפדה בטרם כא כשה ואם
אם טמאה תרצנו ערפתו והשם ואל תאכלו כל טמאה
ונטמאתן עליו והטעל הנבר כי טמא את היה בתון ולא
יטמאו את מחניהם לטהרן או לטמאן למען טמא את מקדשי
הנה נפשי לא מטומאה וטמא את החטאת אשר בגיא בן הנם
טמא המלך והוציא יוה לן השמש בענין חרבן ואין עורך
בימקום גלולים היה והמלך הסיר הגלולים וטמא המקום
כלומר שם אותן מקום טומאה לפי שהיה מקום גלולים ועוד
שיהא מקום טומאה להשליך שם הנבלות והטמאות
ושלא נזכר פעלו מורכב עם התפעל אחרי אשר הוטמאה
משפטו עם תין התפעל התטמאה וגם זה מענין טומאה כ
אחרי שהיתה אשתו ונבעלה לאחר אעפ שגירשה הרי היא
טמאה מעלו ואחרי אחרי אשר התטמאה לשון מטעה
כלומר אחרי שמנעה ממנו שלא יכול לקחתה בעודה אשת
האחרון וכן יבוא זה הפי לדעת דזל שקבלו שאפילו נתחר
ישה לאחר אעפ שלא נבעלה לו אסורה לבעלה הראשון
דכתי והיתה לאיש אחר כיון שהיתה בה הוייה ואם נחתה
מותר לחזור לראשון כיון שלא היתה בה הוייה אם כן
הוטמאה לל ממנה וכן פי אל תאכלו כל טומאה כלומר כל
דבר המונע מן הנזיר וכן אדזל מאיר אל תאכלו כל טומאה
אל ישחק דבר לא אמר תנא דברים האסורים לנזיר ולפי שהדבר
הטמא נמנע אמר לשון טומאה על דבר המונע וההתפעל
ולאלה תטמאו לא יטמא בעל בעמין משפטם עם תין
ההתפעל תתטמאו יתטמא **טמה** טמו עינם בעינכם
ונטמתם עינן מחמות הלב ואין דשת כמו
שאמר מדוע נתן שענן בבהמה וכן עינן ונטמתם נם כ
אכילת השרצים מחמת הלב ומונעת ממנו הביה ומדברי
דזל נבטלו הפא והשין בזה הלשון באמרם מטמטם את הלב
וקלאו גם טומטום למי שהוא מחוסר שלא נראה לו זכרות
וכן זכרותו בכול השין לבדה באמרם היתה לו גומא וטמומה
בבית חייב משום בונה בשדה חייב משום חורש ומלה אחת
זכרו בלא הכפל על דברים נכבי בעלי בתים ידדים
לטמיון כלומר למקום שיהיו מחומים מהם שלא ישובו להם
עוד ויל תזה כי איש טמא שפתים כלומר מחוסם שפתים
שלא אוכל לדבר **טמן** טמן עצלו בצלחת טמנו
מחלו וטמנתם המלבו אשר טמנתין שמה
ויך את המצרי ויטמנהו בחול ויטמון אותם ישקב תחת
האלה טמון בארץ חבלן לטמון בחבי עצו והשם בתן
לבם מטמון כי יש לנו מטמונים בשדה ובשרק משמונו
מקתרים פניהם חבוש בטמון תאר במקום שיטמינם בן
וכולם ענין הסתר והשלמה **טנא** ולקח הכהן הטנא
מידך בשש נקדות ברוך טנאך ענין סל בתרג
טנף איבבה תטנפם אלהלם ובדברי דזל בענין
להלוך

להלוך בזה הלשון באמרם במבואות המטונפות וזולת זה רבים
טעה הטענו את עמי והטעל הקל מעמנו לא מעאנו במקרא יחזקאל
אך נאמר אותן על לשון המקרא כלי ספק כי הטענו
פעל יוצא לעמי והעם טועים ועוד שמעאנוהן במשנה העובר
למי התבה וטעה והוא ענין טגגה וענין תעה הכתוב בתון
הא כי ישראל בין טעה ותעה כלי שאין טעה הוא נכלל לעשות
הלב והשכל ולשון תועה איכן נהלין עלמי שתועה דרך
וטעה בטית ענין אחד הם כי הם ממוצא אחד וכן הא ותלך ותתע
ואזלת וטעת
טעם ולא טעם כל העם לחם יעם עינמוני בקצה המטה שמואל יד יט
מטעם לחם אוכל מאומה אל יטעמו מאומה והשם שמואל ב יומב
אם יש טעם בריר חלמות ויטעמו כצפיחת בדבש ויה טעמן איוב שלב מדיה
כטעם לשד השמן ובתוספת מים ועשה לי מטעמים ובקבוץ משלי כג
הבקבות אל תתאו למטעמותיו כולם ענין טעימה שיטעום משלי כג
אדם בפיו ואינו אוכל ממנו ומעביר על גרונו כא מעט וכן
אדזל מטעמות אינה עדיפה מרבה והשרוי בתענית טועם
ואין בכך כלום הנה הטעימה בפה או בלשון בלבד שיקח אדם
בקצה לשונו ויטעם בדרך הטעמים ור יוה חלק מהם בענין
אכילה ומהם בענין טעימה והנכון כי כלם ענין טעימה ומרוש
ולא טעם כל העם לחם אפי טעם ואין ערל שלא אכל ולפי שהחדך
טועם מיני המאכלים כמו שאמר ואיך אכל יטעם לן ומטעמה איוב כ מאמר
לי מטעמים כלומר תבשיל שיטעם החדך מטעמי מיני התבלין
הטובים ועא מטעם המלך ובדולין משיבי טעם וטעם זקנים יונה ג מלכו אומר
יקח ובדוך טעמך ובדוכה את לדוד נשנותן את טעמן שמואל א כה מלכו
טעמו ודאמר כי טוב כי טעמה כי טוב שחרה ענין הבלהעה שם משלי לא
והראייה בענין הלב ותוכן הדבר **טען** טענו את בעירכם ראש מלה
אלא תמהדי שלי איהו מזמחי שבתב כי טענו את בעירכם כיורש עמסון וכן תרגום
הוא מכנין פועל הדגוש שאם תחת משאן תחות טעוניה
היה מהקל היה הכהמה ובדברי דזל כדי שתהא עגלה
טעונה ולא טוענת וקשה מהלכת וטעונה אבנים וזולת
לי והלא נוכל לומר הסמיה זה הרבה תוייה כי טעכן
הו העגלה טעונה ולמה לא ענין דקירה שדוקרין הבהמות
נוכל לומר גם כן הבהמה בדרכן שלהם ללכת מהרה
היא טעונה כן פירשו אדזל ומהו ללשון
הערב שהומ אטענן לה מאר כלומר דקור החמור בדרכן ישעיה יד
למהרן וכן מטענני חרב מדוקרי חרב
טף לחם לפי הטף וכל הטף נמשים ואת כל הטף ראש מלה ראש מלה
שנים הקטנים והפעל ממנו הלוך וטטף ישע ג
תלכנה כלומר שהיו הולכות בדרכים ובשוקים מפסקות
ומרקדות בהצעה כמו הקטנים שאין להם בשת ודעת
וילכו בפסוק ובדקור לפי הכל ולא יתביישו אז יהיה כי
ונטוף מן תוך בתין כלומר ילכו בשוקים מתופפות בידיהן
ומעבקות ברגליהן ויהיה טפף ותפף בענין אחד כמו
טעה ותעה ועוד פירשו בו מלשון דזללה מחקורה
ולא גדושות לא טמפות כלומר מלאות בשוה בלא תוספת
ולא

הנחל ויבוש מיקורו של משקל אות מן אות הן יעלה במים ויבשו
ור׳ יוחנן כתב כי ויבשו כחירק הוא וחרה היוד ואמרנו לא מעאכוהו
כן בספרים המדוייקים כאן בשוא הואו וחירק היוד וחלק האחר
לא תמטיר עליה היבש עד יבשת המים מקור בפלס מבלתי
כלתיו אז יהיה שם והמעל הבכר אל אל שהאיתנו בעוריוטין
אשר הוכיש יבש אתי מים סוף הנעתי המעל בחולם הם תלרבים
עין לבן והוכישו כל מעולות יאור מן שני שרשים מן בוש ומן בוש
הייתי מן יבש והחלם מן בוש
גם הוא מעל יונה לו יונה שמהן נודע אין עוד כי כן מ׳ הפסוק
ועבר בים ערה מ׳ ועבר בים רוח ערה והבה בים גלים מ׳ והכה
הרוח אתגלי הים והוכישו הרוחות כל מעולות יאור והבד אחר
היבש בדם גיבר בים ויבשהו משפטו ויבשהו והיוד הבתוכה
היא יוד האותן עוד השרש נעדרת וכשנערה נשארה תנועתה
על היוד הנוספת ור׳ יהודה אמר בהפך זה ויא׳ כי משפטו ויבשהו
מבנין הפעל וכן דינת מאגל והשם ונוזלים על יבשה ותראה
ויבשה אז הוא תאר ובחיו תמורת ההא ויבעת ידיו ערו והיאר
כמא עין יבש נבשנו יבשה יבשות מאד העמן הזה ידוע שהוא
עמן חורב ועא לא עתה יבוש ישקב גם בוש לא יבושו יבושו
דודי ואל אבושה אני עמי יאות יאתנו מן יאת והמעל הבכר
הוכשתה יום אתכל מני עבדיך וחשר הם מעל עומד הוכשו
אפרים הגמן הוכישה עד משלבאו ישלה בוטת בשאיבה
נותנת מריה מאמור בראני וכן הוכיש תירוש הוכישו חכמים
כל הוכאיש על עם לא יוסיף לבוא כתוב בשני כחים כאף וכיוד
כי הוכיש ששון מבני אדם כלם עמן בשת ויל הגמן הוכישה
הוכיש תירוש עמן יבש והמסק

יגב לכרמים ולגבעות מ׳ עובדי השדות והשם כל מים
ויקבים וכן אמר התרגם למהוי מפלהין בחקלין ובכרמין
יגד אשר הוגה יבוס חרון אפו כי הוגה עד אנה תומון
נפשי ושמחתיך כל מוגך הא ייתדהון מונן לך
והמעל נוגי ממועד אשפרנו ראה שהיה קורא מופך
בתעלתה גובות ומעל הבכר אחר בכון שרשוניה
ויגה בני איש שיקרו ויגה ואל אל יתבו מבנין המעל משמן
ויגה והשם ונשון יגון ואנחה ומא תוגת אמו ועא באשר הוגה
מן המסלה מ׳ באשר הוסר מן המסלה והבר בתבנוהו שרש הגה
יגע יגעתי בקראי בחר גרוני עד כי יגעה ידו כי יגעתי
ישראל אל תיגע לה שעיר מכינתך חדל לא יגעו
לריק ויגעו עמים בדי ריק ומעל הבכר הוגעתם יגע בדבריכם
הוגעתני בעונותיך ובכבד אחר אל תיגע שמה אתם להעם
והשם יגיע מעבדים וכליה יעבד ומא משיב יגעו לא יבלע
כי הוא בולו קמון ושם תאר עיף ויגע כל הדברים יגיעים
תאדם בלשון יגיעה לפי שיש עמל ויגיעה לכל המתעסק בהם
ומא ושם יגוחו יגיעי כח יאמר האחד ממנו יגיע עמן היגיעה
ידוע בעמן העיפות יגר יגרתי כל שעבותי אשר אתה
יגור מפניהם עמנם עמן יראתי יגא
יד ויתן יד וישלח ידו ויתכן ששרש יד ידה וממנו ידו אלה

בלוגי

בלוגי השליכו יד נתנו יד תחת שלמה בלוגי נתנו ידים תחתיו
להיות בראשותו וכן שים נא ידך תחת ירכי כיכן מנהג לבנים
בראשות אחד ובעבודתו תעשי המלחמה אשר בידנו בראשותנו
וכן ולחחת כידך עשרה לחם ונקדים בלוגי ולקחת אותם עמך
ובראשותך וכן יקח את כל אריו מידו מראשותו וכל טוב אדנו
בידו בראשותו בידם יעיאו בראשותם כימי שהיה רועה להועיא
עומים ממעריים עי׳ סוחרי המלך שלמה היה מועיא ולהם היו נותנין
מחיר ההועאה כי מרעה מתן אותו המועא לשלמה כלי הקדש
והעזרות התרועה בידו בראשותו מעבים נתנו יד בלומר
הישמנו ידינו למעבים להחזיק כידינו ולעזרינו וכן ומטה ידו
עמך והחזקתם בו תנה את ידך ויתן ידו לקיום הכרית כי כן יהנה
לקיים כל דבר נתן אדם ידו על הכירו עד תקעת לבד הפיך
ואכשר להיות מ׳ תנה את ידך להעלותו אל המרכבה אחר שאגלו
כי לבן ישר עמון אמר לו שיתקיד ישלהו על המרכבה עמו הנך
ואב אתך כבל זאת בלוגי אם שם ידו ועזתו כדבר זה לעמותך
וכן אשר הבה כיד גדליהו בלוגי האנשים אשרהין על ידו ובעזתו
בארץ ורזל מרשוהו כאן על ידו ועזתו ההרגן כיון שהיה לו לחוש
לדבר יוחנן כן קרח ולא חש מעלה עליו הכהן כאן ההרגן על ידו
ולא הבה בהם ידים לגוף הבה הבה בלוגי לא היה בהם כח ועזה
לגוף ומעלך אין ידים לו אין לו כוח ועמדה מלאו ידכם הוא
ומלאתיך אהרן ויד כבנין כמשמעו שמלא ידיהם מן הקרבנות
וכן מלאו ידכם היום כאן תקריבו קרבן ההרגכם איש בכן ואיזו ומן
שהיד מוכנת לאדם לכל ערכו כן נקרא המקום המוכן יד ויד תהיה
לך מחוץ למחנה איש על ידו לרגליהם רחבת ידים והאתונות
רועות על ידיהם ונעו איש אתידו וידות מזה ומזה אל מקום
השבת הידות הלו הין מקום ממחבת הרועות מזה ומזה שהיה
יושב בכסא דאו כמ חלקת יאב אל ידי בלוגי סמוך לגבול
ולמקומי אשר על ידי אהרון בלבתו להשיב ידו בכבר פרת
להשיב מקומו וגבולו והיו כד אל לאשואה תחומיה בנהר
פרת שם אבנות ידין מקימותין ובכבר פרשתן כשרש ארב
ידיו ממש יד חזית בלוגי במקום שראית ושבחרת אהבת משכבם
ויקלא לה יד בשלום בלוגי מקומו ומעבתו שהעיב על שמן
והיה מעיב לו יד בלוגי שמה מעיבלו יד למערכותו וכן נקרא
עד הדלת יד שתי ידות לקרש האחד לשתי ידתיו לפי שהוא
מקום לעמידת הדלת וכן נקרא החלק יד שהוא מקום מוכן
לאדם חלקו ואבנע הידת יהיה לכם ממשאות כלם חמש ידות
עשר ידות לי המלך ויכולא שטף במים כלבומ לא לפי
שב ורחץ את כלבשרו יהול אף בית הסתרים כן הלוידין מה ידין
בגראה אף כל גומר בגראה מר טלבית הסתרים ולפי שהבורח
והגבורה ביד אמ׳ על המכה הנה יד יי׳ הויה מפני ידך בדרך
ישבתי ידי ליילה נגדה ולא תמוב הידיי תקעך פוחו ויכלתן
ויראו ישראל את היד הגדולה בבנה מאד יד האלהים שם ויהי
יד יי׳ בם ובאבותיכם ושל שאחרין בית השמוש הוא מורה על
המכה וכן הגבואה שבאה בחזקן ובכחן היתה עלי יד יי׳ כה אמר

ובלבלתיה כמבלבל או תריה האלף האחרונה במקום הא
למד הפעל ויהיה שרש המלה אלא שאם ליקדקן אין נופל הדגש
טוהר ונכללה בנפא הפעל לבד ולזה נמצאו מטאט ומטאטאים
ומשקלן ומבלבלתיה כמפעפל שרשו טאט ולזה כיון המשורר ל
אז תהיה המלה מן ארבע אותיות שלמה בקנגיול באחד מטוטין
מפעל הפעל ומי המלה אמיתית ממקומה ומקום משקומר בלעג
וכדברי רז"ל הון ידע דבקן מאי וטאטאתיה שמעוה לאמותיה
דרבי דקא אמרא להיא אתתא שקולי טאטיתא וטאטיבתא
טפסר פקדו עליה טפסר הטיית בחיריק וטפסריך בגוב
גובי הטיית בפתח שבמלה רקעין והשר

נשלמה אות הטיית

אות היוד

יאב כי למעותיך יאבתי שמנו כמו תאבתי
יאל הואיל משה באר את התורה כי הואיל הלך אחרי עון
הנה נא הואלתי ולן הואלנו ונשב הואל נא ולין
ויואל ללכת כילא נמה ויואל משה לשבת את האיש כלם שנן
הראון והחכן ומי ויואל ללכת רעה ללכת לנשות בעבור כי לא
נמה מימיו ללכת כלה וכאשר ראה כי הין כבדים עליו הדרים
מעליו ועה ויואל שאול את העם כי השביע אותם ויהיה יאל
ואלה כשבן אחד ועה אשר מאלנו ואשר חטאנו חרבאל הבדים
ונואלנו נואלו שדי ענן שנן מכשלת ומפשורת
יאר על שפת היאור כל המים אשר ביאור על יאוריהם
ועל אגמיהם על דעת אנקלוס כי היאר הוא הנהר
שתרגם יאור נהרא אבל יאוריהם תרג בלשון אחר לפי שהוא
שמך לנהרותם והיאור הם המים הנגרים והמשכים מלגים
מן הנהר ל השדות ולפי שמלום הוא שמשכים מימין ונגרים
על השדות להשקות נקרא יאור וכן חדקל נקרא יאור אחד
הנה לשפת היאר והאחד הנה לשפת היאור ועלתה באור
כולה משפטו כיאור והיוד נשלמת
יאש ליאש את לבי להרכותו ולהעבירו מלה הדברים שלא
יזכור אותם ורז"ל הרגילו בזה הלשון באמרם כל זמן
שהבעלים מתיאשים מהם יאוש ושבני רשות תקנו שבן יאוש
ידוע והנטעלו נואש ממנו שאול ולרוח אמרי נואש לא
אמרתי נואש כלומר לא אמרת נואש לבי ונמרד מלבת אחרי
אלהים אחרים אבל התחזקת בהם ובברת אותם תמיד ותאמרי
נואש לא כי אהבתי זרים כי נואש לבי מהבת השי ואמרת
לא איבד דעה כדרך אהבת זרים ואחר הם אך וכן ואמרו
נואש כי אחרי מחשבותינו כלומר נואש לבינו מהלוך אחרי
ה' כי אחרי מחשבותינו נלך והמלות האלה יש בהם הסתר שנן
לפי יתפרש כל הנסתר מהם לפי מקומו כי מלת נואש הוא
נמעל לדבר היחיד ונמצאת בזכר ובנקבה ובדברים לפי כראה
כי ההסתר לב הנולל אותם ואפשר שתהיה מלת נואש כלה המקו
ימות שם היאוש

יאת כי לך יאתה אך בזאת יאותון לנוה אנשים ויאותו הבהנים
לבלתי יקחת כסף אך בזאת כאות לכם שנן המלות
אלא אבל רשי כי לך יאתה לך נאה הלה שנן התרעות בדבר וחכונן
ואינו נכון בדקדוק כלל כי נאה ופי כי לך יאתה כלו בתרעתה
שנן אחר ושורש אחר המלוכה לך כי לך נכונה ולא
לאחר כי בכל חכמי הגוים ובכל מלכותם כלום בכל חכמותם
ובכל מלכותם מודים שאין כמוך ותרג באות בטפס ותרגום
אם יפתוך הטואים אל תאבה לא תטפס
יבב נשקפה ותיבב תרג תרועה יבבא והלשון הזה נמתפן
לזלזל אי גמוחי הוא אי ילולי הוא אי גמוחי וילולי שניהם כאחד
יבל מי יכילנו עיד מעור יכילוה רבליה יכילו שי למורא
ושלא נזכר מושלו ממנו יבל שי ובא בנזקף בקמץ
לאשור יבל שנן הבאה ויבא אותם בבלה תרגומן ואוביל
יתהון לבבל והולך מהרה ואוביל בפריע ועל יבל ישלח
שדשיו כי פלג מים וכן פלגים יבלימים ואמר בתחלה פלגים
ואחר כי שהם פלגי מים וכן אני הייתי על אובל אולי והלך
תמורת היוד ובכר בתבכוהו בשרש אבל ונתנה הארץ
יבולה והארץ תתן יבולה נאין יבול בגפנים ובחפרון
היוד לבול עץ אמגור כי בול הרים ישאולן שנים עבין
תבואה ופרי וכל מועה הארץ ופי לבול עץ לענף יגליבול
ביתן כי תבואת ביתו ויש קורות ביתולפי שאמר בגרות
כיום אפו כלומר שהין בגרות אבני ביתו ויחרב משכנו עד
והגרתי לגיא אבנה ובכר בתבנו בול הרים לבול עץ
בשרש בול והיה במשוך בחקן היובל שופרות היובלים
אמר בן התרג שופריא דחקן דבריא ובדברי רז"ל מאי משמע
דהאי יובל לשנא דדיבריא הוא דתניא אד שקיבה בשהלכתי
לשרביא הין קורין לדבריא יובלא זה שופר שעמון כן לא
יובלפי שהוא שלא יל במשוך היובל המה יעלו בהר
וכן שנת החמשים נקראת יובל לפי שהיו תוקעין בה
בשופר שלא יל עד שנת היובל ועבוד עמך יובל היא
תהיה לכם לא יעבא ביובל אן חרוץ אן יבלת הוא ורוגה
בלעז ובמשנה חותכין יבלת במקדש אבל לא כמדיה
אבל יבלת זה הבת בתורה הוא תאר לבהמה שיש לה
יבלת כמו חרוץ שהוא תאר והבת במשנה הוא שם דבר
ליבלת שעמון **יבם** בא אל אשת אחיך ויבם אותה
לא אבה יבמי פי מי שלקח יבמתו שהיא אשת
אחיו הוא נקרא מיבם והוא נקרא
אלא כי לשון יבם ויבמויש יבם לה והיא יבמה לו מאן יב
לפרשם הפך הפעולה עד יבמי ונגשה יבמתו וכן אשת
ותבואתי תשרש ופי ויבם אחיה שהה שלא תהיה היבם נקראת לה יבמה על שם
עוד לה יבם והלשון בעלה הבה שבה יבמתך
השבנה אנו שוועברין
ואין יבמתו יבמתך מחובר מן יבמה כלא מן יבמת כמון
שבתבנו בחלק הדקדוק **יבש** פי יבשו אמיקי מים
יבשו שעמונתינו יבשה הארץ ויהי מקץ ימים יבש
הטל

שעשיתי מחמתי כי וסרתי עליך וההתבטל בהתמדה יוסף
במראה אליו אתודע והפעל הכבד ואתה לא הודעתני הודיעו
בעמים הודע את רעשלם למנות מינו הודע וגבוה ממרחק
ידע והכר בתבונו דקדוקן כחלק הדקדוק כשרשו ומשרש יטב
ופירשו האזלכך כי רם ה' ושפל יראה כלומר הוא בשמים ויראה
השפל בארץ וגבוה הוא וממרחק ידע מהשמים ידע הסתרות
ויודיעם למי שירצה ואת הנעלים יודעתי כמו הודעתי או יהיה
מבטן פעל כבד ושלא נזכר פעלן מבטן הטעל או הודע אליו
חטאתנו והחלם תמורת שורק והפעל הדגוש ידעתך שאך מקומו
אלוף ומידע כלומר שידעת אותי מוד ומעמוד וכן ומידעיו
והבינו כלעצמן ידישה וידעו הוא ובהם בעצמן ההכרה וההרגשה
וכן אשר הם בעצמן המשכל והכל עצמן ידישה ולפי שקרוב האדם
ואשר הוא ממשפחתו יודעו ומכירו נקרא כן המשפחה מודע
לנעמי מודע לאישה ומודע לביתה תקרא הלא כועז מודעתנו
חסד מה הקשר ומשפטו ממודעתנו כלומר ממשפחתינו וקשרנו
ההון מקום עדי ויהיה שם המשפחה מודעת נשקל מולדת ושם
ל יהודה נעמה ויודע בהם את אבשי קבות וכל יונה בתבון
בינה ותתב בן עוד ומקרב בסילים תודע והוא ענין שמפרשים
טהן מעצמן שביה ואיבוד וכן מפרשים מזה ידוע חולי שבור
החולי וכן ידע אלמנותיו ועריהם החריב ותי ואעדי
בידעתיה ומעקשדרכיו יודע וכן פ' ל יונה מזה למנורת
ימינו כן הודע כלומר לפי ימי חיינו יסרנו אמ' דרך בקשה
להיל תרבה מוסרינו כי ימי חיינו מועטים אך יסרנו לפי ימי
חיינו ואין עוכך להוציא לן המלות מעטים כי פ' ויודע בהם
שהודיע להם פשעם ועונם בהם ושב מוכות שהיתה שם
העיר שבטוחן בה שהיתה בעורה יסרם בקוצים ששמם סכות
כמו התמולא בסוכות עורו וכן ובקרב בסילים תודע הפך
בלב כבון תבוח חכמה כי החכמה שהיא בלבארם כבון
תבוח בן ולא יודע שמו שהוא חכם ואינו מדבר בה ומוציאה
בכל מקום שהוא בא לעת הצורך אבל דבר חכמה בקרב בסילים
יודיע אותה לכל אדם כלומר שהם יודעים כך וכך ונה דומה
למה שאמרו חסתירא בלבינא קישקיש קדיא ' ופ' למנות
ימינו כן הודע למנין ימינו שהם קצרים ושבו ומעטו מחלף
שנים עד שבעים כמו שבת ימי שנותינו בהם שבעים שנה
עזרינו בלימוד החכמה והודיענו דרכיה ואז נביא ונקנה
לבב חכמה בעזרתך כמו שאמר דרכיך ' הודיעני ' פירוש
ידע כמביא למעלה כמו שפרשנו ' ופ' וידע אלמנותיו ערים
החריב כתב אמזל בן כמו ויודע אדם עוד את אשתו '
כלומר היה הורג האנשים ושוכב עם אלמנותיהם וזהו
ועריהם החריב כי לא החריב הוא ערים כידים אך זה
שהיה עושה היה חורבן עולם וכן נאמר עליו בדברי הימים
ותוכחותיו אשר עשה וכן ויודע חולי שהוא ידוע ומוחזק
לכל כי הוא בעל חליים ' ופ' ומעקשדרכיו יודע אמר הולך
כתם ילך בטוח מי שהולך תמים ילך בטוח ולא יחד מבני
אדם

ג

אדם אך מעקש דרכיו יודע ויתפרסם לבני אדם ולא יוכל להתכסות
מהם כמשפטיו הרעים ולא יוכל להיות בטוח וכן ומודיעים להלל
פ' שהיו יודעים לשורר ולהלל היטב ומודיעים לשאר אחיהם
הלוים אוב אז ידעונו פירשו הלל זה המנהג עצם ידוע בפיו ויראה
ומדבר מאלין ופירוש ידוע ששמה ידוע

יהב הישלך עליו יהבך כלומר אשר נתן לך עד היום השלך
עליו עדכך והוא יכלכלך כמו שכלכלך עד הנה אז
יהבך טס כלומר מתנותיך השלך עליו כי הוא יתנם לך והוא
יכלכלך ודל מידשוהו לשון משא וטיבה לקחוהו מלשון
חרמי נאמרים לא הון ידעי דבנן מאי השלך עליו יהבך שמעה
להוא טייעא דקאמר להוא גוברא שקול יהבך ושדי אגמלאי
הבה נדדה ונבלה שם שפתם הבה נלבנה לבנים הבה נאבה
אליך כלומר תן עזר אז עצה ונמכרה המלה הזאת לנקבה ולדבים
ואעפ שהיא לשון זכר לפי שהיה עניו ממש על מתינת הדבר לפי
שמו המלה במקום מקור אז טס כלומר עריך הדבר הזה לתת
בן עצה אז מתינת עצה אז שדר והדגילו המלה על ענין הזמנה
וזירוז אחד לחבירו על המעשה וכן לשון הליכה נזה הענין
כמו לכה נא אנקבה בשמחה לכו ונמכרנו לישמעאלים לכה
נשקה את אבינו יין לכו ונחשבה על ידמיהן מחשבות לכו
ונהה בלשון ולפי שהלכה זירוז והישיבה עצלה נאמר הזירוז
בלשון הליכה אהבו ובו פ' אהבו תמיד לומר תנו הבי המטרחת
אשר עליך כלומר הבי אותה לאחר שיאחז עמך נה כדי לשום השעורים

יהך גד יהיד לין שמון גבר יהיד ולא ינוה פ' גם רוח כי הוא
ידע ועושה הדע בדרון בגסות הרוח וכן בדברי דלל
אי בטלי יהירי בטלי אמבושי

יום מלת יום ידוע פעמים היא זמן היות השמש על הארץ
לבד כמו ויקרא אלהים לאור יום כלהיום ההוא וכל
הלילה וכן רבים ופעמים כולל יום והלילה ויהי ערב ויהי בקר
יום אחד שמור את יום השבת לקדשו והמוהסרבים ובהכפל
המם יודה על זמן השמש לבדו אז יומם ולילה יומם יענה
הא לפי לא נמצא יומם שלא חמתו לא ימיש עמוד העמן יומם
נמצא לפנו אז לאחריו לילה ריק וכן בולם אז יומים מרושנו ימים
במקום אחר ונוף אמי יומם שהוא והקבוץ ימים רבים ושב הכרן
בתוף פסוקן

שהיה עם החלם מלת יום קמץ גדול וכן ראש ראשים אבל
בהסמכן יאבד הכרן מה שאין כן בראשים כי הוא נכתב בן הכרן
כל ימי אמר ישבע העמן שבתים ימים פ' שנים שלימים וכן
הדש ימים כי לא תשלם לנו החדש והשנה לא כיום שלם לא
במקום ולפי נקרא את השנה ימים תשב הנערה אתנו ימים
אז שעור פ' שנה אז שנה חדשים וכן אז ימים אז חדש אז
ימים ימים תהיה גאלתו למועדה מימים ימימה משכה
לשנה שלשת בסף לימים לשנה ויתכן לשלשת ימים
מעשר תתיבם כמו שב מקנה שלש שנים תוציא את כל המעשר
תבואתך כלומר אעפ שתביאו זבחכם כל אלו מה יועילן אחר
שתרבו למעוד כמו שאמר במקום אחר אני ' שונא גזל בעולה

אשר

יג אלי סתר עזרתי ותהי עלי שם ידי יי. על ידי דוד מלך ישראל
כלומר במעותו ובשליחותו. והיד מאמרה בלשון נקבה כדרוב
ופעמים לשון זכר והנה יד שלוחה אלי והנה בו מגילת ספר.
אלי רמז ידיך. ונה יכתב ידו ליי. ויאמר ידו חסר כי את השירות ופורו
ישו יכתב כדרו ליי. **ידך** ידו גולל בטלם דבו משעות ואשי
דבו דבריו משמן. ופירשו השליחים בתכוהו ל יהודה
ל יונה זלל כי שרשו ידד בשקל נקלו מנשרים דבו דבריו משמן
ואמר לכתב שרשו ידה מבנין הפעיל כמו ידו אבן כי. ידי ידי.
הפשר שגזר תוכן בסמוך ובמסורת כמו גביר. מה לידידי בביתי
פירושם אהוב אהובי. מה ידידות משכנותיך. מהובות והשם
נתתי את ידידות נפשי. את אהבת נפשי. **ידה** ידו אליה.
פירשו השליחים ל יהודה אמנם מעיקר זה. גמול ידו דדה
כתמורת היד בהא והפעל הכבד לידות את שנאות הגוים לשלוך
ידו אבן כי. משפטו ידו. פירשו ושליחים ובהעדר פא הפעל
נשארה הנועתה על יוד האיתן ולד עת האל הוא מבבין
הפשל ומשפטו ידו. והפעל הכבד הנוסף הוא בעא הודיכו לך
אלהים נסאתי אדך בכלי נבל. ידו שמך גדול ונורא הודו ליי
כי טוב. יעלל לבי ומשירי אהודנו. שלבן עמים יהודוך יהודה
לתפלה. עין השבחו וההודאה. והשם אן מקור על הידות הוא
ואחרין. ובא דגש תמורת נח הודות כמו דגש שעלדו להרבה
יום הלדת את מדעה. ואעפ שנכתבה היוד בחידות כי כן נקבה
הון בעלדו להרבה שהיא פא הפעל ואעפ מדגשה הלמד לחסרון
פא הפעל ועוב מזה שנאמר כי דגש הידות להדגיש היוד ולפאר
קריאתה כי אינה דומה לון עולדו הון אעפ שהיא נכתבת אינה
נקראת והיא כלו שינה ולפי מדגשה הלמד לחסרון. אבל יוד
הידות היא נקראת אבל לא היתה קריאתה נכרת על הביאור
אם לא מדגשה. ומא תודה. וקול זמרה. ולוקח השם ממנו אודה
אתיי. על כן קראה שמו יהודה. ולפי שעיקר מלכות ישראל
יקרכם החזק יהודה נקראו כל ישראל יהודים ואל היהודים בהתכם
והחזיקו בכנף איש יהודי. וכן
נתיחס לשון הקודש בו. ואל תדבר
אליו יהודית. ונבנה פועל ממנו
בשוב מהאומות לדות היהודים ורבים מעמי הארץ מתיהדים
ועא ומודה. ושובב ירושם. גם אני אודך. אודה היה אודך מעמן השנו
ידוך אחיך. פי יודולך שאתה ראוי למלוך עליהם. והתפעל
והתודה אשר חטא עליה. והתודו את חטאתם אשר עשו. ענין
הודוי ידוע. ומזה הענין זבח לאלהים תודה. הזבח שמתודה
עליו שנותנין מקרא תודה. אבל לא היה לו תורת חטאת ואשם
לא תורת שלמים. שהתודה לא היתה נאכלת לא ליום ולילה. ואעפ
שהיה כא הזבח הזה על שגגות לא היה לו תורת חטאת ואשם
לפי שהחטאת והאשם באים על עון מיוחד. וזה הזבח היה אדם
מביא אותו של כל עונותיו בשהיה רוצה להתודות ולשוב לדרך
הטובה. ואם היה אדם מביא אותו הקרבן כשנעשה לו נס ולכן
נקראת תודה שהיה מודה לא על הנס שנעשה לו אם על תודה

יקריבנו

יקריבנו. והקריב על זבח תודה. שתי תודות גדולות פי שבו
לחמי תודה שהיו חמץ שנו שכתב על חלות לחם חמץ יקריב קרבנו
ואמר גדולותיו כמנה היו ג מינין חלות ריקיקין ורביבה והחמץ
לא היה כלא מין אחד הנה מין החמץ בנגד ג מיני מצה לפי קורא
אותם גדולות. ל יהודה ול יונה. שמן בעא שתי תודות גדולות
והתודה השנות ופי ל יונה לשון קהלה וקהלות. ורבל פרשו כמו
שכתבתי שאמרו במשנה פ שני דשמעותא אין מוסיפין על העיר
ועל העזרות לא בכד שלעא וכשתי תודות וכשיר וכד מהלכין
ושתי תודות אחריהן הפטמיות כאכלת והחיצונה כשרמת וכו וקאמר
בגמרא תנא שתי תודות שאמרו בלחמן ולא בשרן מנא הכי דאמר
קרא ואשגידה שתי תודות גדולות.

ידע ושמואל טרם ידע את יי. ולא ידע ידעתי
אתיי. המעתיק הרים ולא ידעו. והאדם ידע את חוה.
וכל אשה ידעת איש. אשר לא ידעו איש. ידעתי כי כל תוכל
ואתה אמרת ידעתיך בשם. ואדעך למען אמצא חן בעיניך.
לא ידעתי נפשי שמתני. פי לא הרגשתי בעצמי עד ששמתני
מרכבות עמי נדיב. וכן המעתיק הרים ולא ידעו. לא הרגישו
עד שהשתיקם. וכן תב ואהו שואה לא ידע. מה אדם ותדעהו
כלומר שאתה משגיח עליו ופונה על עונו. והשם כי מלאה הארץ
דעה אתיי. או הוא מקור והוא הכנון מפני מלת את. וכן לדעה
מה יעשה לו מקור. ודעו אתכם דעה. והשכל שם והקבוץ
תמיס דעות עמך. ובלא הא הנקבה דע. אשה דעי למרחוק
והקבוץ מפלאות תמיס דעם. ומא ודעת לנפשך יגעם. ודעת שם
מלחמין נבחר. ודעת שפתי ברור מללו. ופירשו ודעת ברור
שפתי מללו. ובכל מתבנן הדומים לו בחלק הדקדוק. ובא
בלשון נקבה. ישוטטו רבים. ותרבה הדעת. מלאה הדעת ממני
ומא מדע. והשכל. ויתבן ששרשו ידע בראית האמיתית מדע
אא כי בכל בארתי בסמר
הבחור כי בשלי היוד לא
יבאו דגשים רק בשעין
הבעל עדי מצב מצע ומהלן

תדע אי יהיה שרשו ידע בלא מצב
מצע. ופי ומביני מדע. מחשבה שהין דעל א
מביניים מה שבלב האדם במעטר
ומע. וכן בם במדבר מלך אל יתקלל. יה
במחשבתך ואמרו במלת מדוע שהוא מורכב מה. דוע
ונכלשה ההא. ודוע בשקל כול הרים שהוא כמו יכול. ועוד
בזכרון בשרש מדע. והנפעל לא נדע מי הטה. ולא נודע
כהן. ונודעתי למצרים. ואמר יי לא נודעתי. פירשו ובשמי
יי לא נודעתי. כי נודע דוד. ואנשים אשר אתן. כלומר נודע
ונתכרסם באיזה מקום הין. ונדע ליי. ודע במביא למעלה
ופי הסמוך אומר כמו ביתך שנבנה להוד ולתפארת כי כל מי
שהיה מביא קורדום בתבל עין בעני הלבנון לחטוב הארזים
ולהביאם לבנין הבית היה מודע כלו מביאם למעלה לפני בקא
הכבוד ושתה שתחי הזהב שבל הקדוש בעטיל ובלפורת
יהלומון הרים ומחללים משכן שמך בארות אפך על עמך
כן פי אחזל. ומשחש דרכיו ידע. ואחרי הודע בקרתי על
ידך. פי אחרי שהכרתי בעצמי והכרתי המעשים הרעים

שעשיתי

יהזקאל עזב
יהוה ב
ואלד
ויכרה ב ודכר לב
ירמיה
תלים פלד
ישעיה ל
ישעיה
זכריה ב
איכה ג
תל עה
תל עה תס זט
תסקן תסכח תסלה
נחמיה תס יב
ישעיה
תל לה תס קעד
ישעיה
ישעיה
ויכרה ב
תל לה
ישעיה תס
ישעיה
ישעיה
ישעיה

ארץ בהתרגזם חמת תנינים יינם אשר חמתם שותה רותחי
וליטה שלל שם אין המלות מסמנן חמתך וכבר זכרנו אורכו
בשרש חמת מן חמת מים והוא הנכון וזכרנו כל לון בשרש
חמה והנכון להיותם מזה השרש לטעם שפירשנו
יחף והוא הולך יחף תאר וכן מנעל רגלך מיחף ופירושו
מהלוך יחף אוהוא שם יחף ויקראו מי שאין לו מנעלים
מנעלו **יחש** ולא להתיחש אלא כן כל יחוס שבמקרא בהיכן
לצבורה כלם התיחשו כשין וכדברי רז"ל כלם כתיבין
המתיחשים ולא נמצאו והשם בשמך וכן לשון הירושלמי כמו
ואמצאה ספר היחש שענין ידיעת המשפחה מאבות
יטב וייטבו דבריהם ותיטב הנערה בעיניו ותיטב לי
משור מר והפעל הכבד היטיב כל אשר דברו
הלא דברי ייטיבו מה תטיב דרכך והלמד לא ייטיב
כהנעת היוד המה מטיבים את לבם וגם הטיב אין אותם
והטיבותי מראשותיכם פי אטיב אחריתכם מראשיתכם
ודקדוק המלה כתבנו בחלק הדקדוק להטיבך באחרית יתך
ודרשתי היטב כלומר מאד מאד וכן והיטב
חרה לך ואכות אתו טחון היטב כי ייטיב אלהי את הרעה
עליך כלומר אם ישר בעיני אבי ואם יהיה טוב לפנינו להביא
את הרעה עליך וגליתי את אזנך וכן על הרעבים להטיב
וכן מה תיטיב דרכך בהיטיבו את הארות פי כתקנו כלומר
כשיהיה מדשן המתילות שנשרפו בלילה והיה חותה אפרן
כמראה בבקר היה מתקן הארות והיה מטיבן בכל בקר
ובקר וכן ותיטב את ראשה ותתקן והשם מיטב שדהו
ומיטב כרמו כלם שבן טוב והם שני שרשים וענין אחד
יין יין לנסך בכיעית היין ובסמוך ישתו יין נסיכם
חמת תנינים יינם אשקך מיין הריקח את כוס היין
החמה השקיתנו יין תרעלה כיין הטוב שמן
הריקח היין יין החמה יין יין התרעלה כיין הטוב שמן
ההתאר שמנו כמו המלך חזקיהו בחילבבך שמי המרים
ויתבן לפרש מיין הריקח תאר ולא יהיה חסר הסמוך וקבוץ
יין מיעקבן בלשון נקבות בדברי רז"ל יינות שמנים ומלתות לזע
יכרן והוכיח אברהם את אבימלך ויכרו אמש ומשכמך
תוכיחך רבי אל מנו אוכיח המיראתך יוכיחך
פי יוכיח שמך כלומר יטענו עמך הוכח תוכיח להוכיח
מלים תחשובן ושלא נשבר פעלו ממנו והוכח במראוב על
משבבן והנפעל שם יבר כוכח עמו וזאת כל ונוכחת פי
הם דברי משה אמר בשל כל הדברים האלה שארעולה נאמרה
אחרי הוא עם מדעה ועם אבימלך נוכחה שרה ונוכחה תיאמור
אחי הוא ווו ונוכחת בוו וישא אברהם את עיניו והאדפעל
ועם ישראל יתוכחו והשם ביום תוכחה ביום שהמחתים
במדבר בשבטי ישראל משהין כלם כאחד הודעתי להם
נאמנה עובה תוכחת מגלה פי האהבה מגולה בתוכחת
כמו שאמר מי אשר יאהב אי יוכיח הוכח לחכם ויאהבך
וכשיוכיח אדם את חברו הנה האהבה מגלה בתוכחת

והאהבה

והאהבה ההיא עוברת מאהבה משתרת שיאהב אדם את חבירו
בלבו ולא יגלה לו האהבה ולא יוכיחנו כשעה שעדיך לתוכחת
והאזל פי עובה תוכחת מגולה כלומר בשעוכיח אדם את חבירו
טוב הוא לו כלומר התוכחת טובה היא מאד ואפי' היא כגלוי אהבה
כשהתוכחה היא מאהבה היא משתרת כלומר בשיוכיח האוהב
את אוהבו יוכיחנו בסתר בינו לבינו ולא יוכיחנו בגלוי כדי שלא
יתביש והקבוץ תוכחות בלאים וכקמץ גדול בתוכחות על
ענין כלם שבן הזמנת הדברים אחד לחבירו בטענות והודעת
מעשיו והוסר מתוך התוכחת ויארוב לענין זה אשר הוכיח
לכן אדני אותה הוכחת לעבדך לי עתה פירוש זמן זמנת
יכל הפעל הנוכר מעיקר זה הוא עלה פעול ולא יכול ולא יוכל יושף
להרעיב את הבעל ולא יכלו ומה יכלתי עשות וכקמץ
חטף תחות החלם ויכלתי עמד פן יאמר אויב יכלתיו פי יכולתי
לו אז ממנו וכמשקל פעל ולא יכלה עוד הענינו ולא יכלו
לעשות הפסח לא אוכל אנכי לבדי לא יוכל לבכר לאתוכלי
הא לשון רבים יכולים בחלם כפרה באשר יבלון שאת השרץ
על משקל רחוקים והאומרים בהם תמורת חלם שלא יתחלף
יכולים בשורק טועים עם שרשם אכל והמקור בחסרון
הפא ידעתי כי כל תוכל כמו יכול ומזה השרש עבו ואת מיכל
המים שנבו פלגמים **יכה** ויכום ויכותם כתבו לי יונה
כזה השרש וכן אל יהודה שאינו משרש כתת ולפי דעתי
שהנכון במלה הזאת לשומה משרש כתת עם חבר ותיה וכתותי
מפנו ואכות אתו טחון ומעוך וכתות ולא יהיה עדיי נזה
השרש ולא יקשה בעינך שהוסב הדגש בפא הפעל כי כן קרה
למלת הילוה שהיא משרש עלל וכן ויתהו מי בכי אכל משה
דמו כאבן שרשם תמם דמם ויתבן לומר כי שרש ויכתום נכרת
ילל עד אבלים ילללתה וללה מן המשנה יללת אדירי
בינאן בשוא הוו והירק היוד בקריאת בן מתלי ובחירק
הוו ונח היוד בקריאת בן אשר ובקינות הנסחאות מעאתי כהסך
כמו שקורא גב בן נפתלי ביקרותיך בנוח היוד וחירק הבית וכן
קורא בן נפתלי בכל יוד מונשת בחירק ומה שלפניה בשוא שמניח
היוד ומטיל החירק במה שלפניה כמו ליראה ליקראה ביזעאל
מניח היוד ומניע הלמד והבית בחירק יללשימון ענין הילה
היא השמעת הקול בכאב הלב וקרא שם ילולה למדבר לפי
שהמקום החרב והשמם ישמעו בן קול הרוחות הנושבות בן
בקול ילולה והמקור מן הקל הזה הלה יללת משפטו ללל
כפלם לדרות לשבת ונטלה למד הפעל להבדר קריאת שלשה
למדים כאחת והפעל הכבד מזה והילל כל יושבי הארץ הילל
ברוש הילילו אלוהי בשן ולשון הנוי והעבר שוים בזה לכן
יליל מואב למואב בלה יליל משלו יהילו הוא פעל
יענה ופירושו הגוים המושלים של ישראל יהילו אותן
ילד והיה עמל וילד שקר לא חלתי ולא ילדתי וילדו לן
בנים האהובה והשנואה ילדיה לו בנים אן בכורת
אני הנוסף ילדתיך כלומר כאן היום ילדתיך למלך בעגב
תלדי בנים בסמי ילדון הנך הרה וילדת בן אמרו שהיא הנשים
מלה

אֲשֶׁר יָשַׁב דָּוִד בְּשָׁדֶה פְּלִשְׁתִּים יָמִים וְאַרְבָּעָה חֳדָשִׁים שנה
וארבעה חדשים אבל קשה הוא למה זה ימים שנה כי היאך
היו כל הענינים הרעים אשר היה לשאול עם דוד בה חדשים כי
שתי שנים מלך שאול לבדו ולכן ארבעה הדשים וימים סמך החדש
החמישי היה בשדה פלשתים ולא זכר מכון הימים וכן אמר החלג
ומלין ואחרעה ירחין ושריין נשאר השאלה מה שאמר אכיש אֲשֶׁר
הָיָה אִתִּי זֶה יָמִים אוֹ זֶה שָׁנִים וְלֹא אשר היה אתי זה ימים ולא כי
מכירו לטובה כאלו היה אתי זה שנים ויאמר יום על העת ביום
הַשְּׁמֹר כָּל בְּכוֹר כי נעת יום עֲשִׂיתִי בַּלַּיְלָה עִמָּדְךָ וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא
שרש ישי אֲשֶׁר עוֹמֵד לְפָנַי עַמִּים וְחָרָה אַפִּי בוֹ בַּיּוֹם הַהוּא
הַיּוֹם הַזֶּה יום נְשׁוּרָה וטמים יבא עליו כף האמתי הַשְּׁבִעָה לִי
לומר השת הזאת וכלי אותו כהיום תמעאון אותו כלומר זאת
השעה תמעאון אותו וכמקבר יקטירון טוס הַחֵלֶב אבל וַיְהִי
בַּיּוֹם הַזֶּה וַיָּבֹא הַבַּיְתָה היא כף הדמיון ומו ושון ויהי יום אחד
כהיום ויבא הביתה לעשות מלאכתו כי היו לו ימים קבועים
לעשות מלאכה בבית אין לחשב חשמנות ויתחבר יום בלשון
נקבות זכור ימות עולם כי מיום זאת לי נמצא במקום אחר ספרים
מדוייקים מלה אחת ובהיומי כח יון מטיבריון בשקל
שקב ובקמוך טבעתי בין מעולה עטנו כמו טיט ואבן שנקמך
לין וכן אדמות עפר יון בון בעלמות בקדיאה עינו כיום אל אבקי
מים טרושון בעינים עינים עינך יונים טרושון עינך בעינ יונים
וַיּוֹנִים אֶל אֲרֻבֹּתֵיהֶם כיוני הגיאות כולם המות וכיונים הָבָה
נְהָגֵהָ הנפרד לא מעאכון הדבר והנקבה בני יהה יונתי בְּחַגְוֵי
הַסֶּלַע ואמרבי יונה לפי שהקטנים מן היונים הם הנשרים לקרבן
אבל הנפרד הדבר כאמר מן יונים יון כמו מן תורים תר וכן מעאכון
בדברי דגל אי תקדמה יונך ליון יש כֹּל אֲשֶׁר יַעֲמוֹד לַעֲשׂוֹת
פירוש כל אשר חשבון ועינין יש וגמים אחד הם
יון שנקים מידנים עינו כמו מזויים מן כלי זיין ולי ישקב
בן לעזר כתבו בעטן מזון יון לֹא יַחְגְּרוּ בַּיַּעַר
במקום הזיער ולשון ביש ידוע בדבר דגל ואמרו מאי לא
יהגרו ביער אמר אבי לא יחגרו במקום שמזיעין בדתניא בשהן
הוגרין אין חוגרין למטה ממותיהם ולא למעלה מזעיליהם
לא בגבר אעלי ידיהם ובתי לא יקרון על הרעיהון על לבהון
ייקרון בְּזַיַּת אֶפֶן הָאֹכֶל לָהֶם עמר בעמל גדולי ביגיעה תעא
זיעת הפנים יחד כִּקְהֲלָם אֶל תֵּחַד בְּבוֹרִי זכרתי אותו בשער
אחד יַד וַיַּחַד לְמִנִּי אמי יַד הִיא יְחִידָה ידוע והם מעטן
אחד ונקראת הנשמה יחידה מֵיַד כֶּלֶב יְחִידָתִי לפי שהיא יחידה
בנגד חלקי הגוף והחוטנין שהם רבים ואינם ממינה יַחַד יָבוֹאוּ
גְדוּדִים וַיַּחֲדוּ הַיַּמִּים אֶל רֹאשׁוֹ וגם זה מעטן אחד כי בשיתחברו
רבים נראים כאחד ועל דעתי כי יחדו הוא שימן הרבים על יחיד
כמו עליו אין ואעם שאין בן יחד בדבר
הרי מעאכון עליו נשמים ידעם בלא
יוד וכן יחדו נמצאו בוד שלשה
יַחְדָּו כֻּלָּם שְׁנֵיהֶם כי גם הֵמָּה הָבֵנוּ
עַמּוֹ יַחְדָּיו כי מַלְכָּם בַּגּוֹלָה יֵלֵךְ

הא כן הוא כתיב אבל הקרי
הוא כי יחד כל עלו כתוב עליו
קרי
אלא שנמצא מלת יחדין על
נקבות דבות במו ואחנו יחדו
אין דראתנו בבית גבי שתים
נשים זונות

כהבן

כהבן ושרין יחדין ולפי שנתקבצו בו היחידות והרבוי נאמר כן
והפעל הכבד יחד לבבי ליראה שמך בגדל כבוד יחד כתבמהן
בשרש חדה יחל וַיָּחֵלוּ לָקוּם דָּבָר וַיָּחֵלוּ בַמַּטָּר לִי בַּאֲשֶׁר
יַחֲלוּ לָךְ ולא יַחֲלוּ בְּנֵי אָדָם יַחֲלוּ יִשְׂרָאֵל אֶל יְיָ זכר
דָּבָר לְעַבְדְּךָ עַל אֲשֶׁר יִחַלְתָּנִי יצא לשלשי לל נתתי תוחלת
שחמרת לי שאוחל לך וכן ויחלו לקים דבר לל שנתנים תוחלת
לטס לקים דבר נגוחתם אשר הוא שוא וכזב וַיָּחֵל עוד משפטו
וַיָּחֵל ונא עוד ויכשהו אן יהיה ויחל משרש חיל כמו שכתבנו
אותו בשערן לי שמעו ויחלו באכן כהכסף כמו הטיבו כלאשר
דברן ודגש הלמד לתפחדת המלה כמו הדל פרזון בשרש חדלו
ונחה מא הפעל והוסב החרק בון כמנהג אותיות השמוש עם
היוד בחוב והנפעל ותרא כי כוחלה אבדה תקוותה פירוש כי
עמדה ימים רבים בתוחלת והנה אבדה תקוותה וכן וַיָּחֵל
עוד שבעת ימים שעמד בתוחלת השבעה ימים הרא שנים
ועוד שבעת ימים אחרים והחל כי ותרא כי נוחלתם בהפך
התוחלת כלומר אבדה תוחלתה וכן אמר ויחל עוד שבעת
ימים אינו מבנין נפעל מא מבנין התפעל ומשפטו ויתחל ולולי
החית היה דגש לא יהיה בבנין אחד דבר והפכו מא בשני מבנים
ישרש וישרש ואחר שהנפעל מזה ענינו בהפך התוחלת ראוי
להיות ויחל מבנין התפעל וטוב היה מה שאמר אם הוד היחה
מתוחה אבל מעאכור קמוצה המשפטו האיתן מבנין נפעל
כמו שכתבנו בחלק הדקדוק והפעל הבד הָן הוֹחַלְתִּי לְדַבְּרֵיכֶם אינו לפי
וְהוֹחַלְתִּי כי לא יַדַּבְּרוּ לא כֵן אוחילה לְפָנֶיךָ כלומר לא טוב
שאחריך לסמך ואוחיל שתלך ותהיו אנ מעמי אך ויקדו
שלשה שבטים מֵעֵי מֵעֵי אוחילה אפשר שיהיה זה מעבין
חיל כיולדה ויהיה יחל וחיל כבנין אחד כלומר אתחיל למעי
מרוב דאגתי והמייתי אן מרושון אכאב ואחיל מכאב מעי ומכאב
קירות לבי אי יהיה מעבין זה השרש עצמן וכן הפי אמרתי שאתן
תוחלת למעי כי עדיין יקון הטוב אעפ שהן עתה בדע והנה
קירות לבי הומה לי ולא אוכל להחריש ולשתוק משאגרתי
והמייתי והשס הוֹחֶלֶת מְמוּשָׁבָה הֵן תוחלתו נִכְבָּדָה
יחס יַחֲמַתְנִי אִמִּי כי יחמה אמי בעתיחם הצאן
לִיחֻמָּה בַּמַּקְלוֹת וכבר זכרתי דקדוק ליחמה
בחלק הדקדוק בנחי הפא בשרשו והפעל הקל וַיֶּחֱמוּ הַצֹּאן
אֶל הַמַּקְלוֹת וַיַּחֲמֵה בְּבֵאָן לִשְׁתּוֹת ענין המימות ויחס
והחס בבנין אחד והנפעל הַיַּחֲמִים בָּאֵלִים ודקדוקן
זכרנו בחלק הדקדוק ולפי שיתחמם האדם נעת בעסן
וכן הכעס מרוב חמימות האדם הוא נקרא הכעס חמה
חֲמָה אֵין לִי כפלם דעה עזה ובתב כלף וַיָּצָא בְחֵמָא
גְדוֹלָה כִּדְחֹן הַלִּבִּי בְּחֵמָה כתבנו בשרש חמא כי הוא
כמו חמאה וכקמוך חֵמַת מֶלֶךְ מַלְאֲכֵי מָוֶת וַחֲמַת הַמֶּלֶךְ
שֶׁכָּבָה בפלם עמתיי והקבוץ שאר ית המות תחגור בפלם
עצות מרחוק וכבר פירשנו סקוק שאר ית המות תחגור
בשרש חגר חֵמַת לְמוֹ הַדְּמוּת חֵמַת נָחָשׁ לפי שהרוב בעם
האדם ידמה כי יטיל ארס מפיו ומפיו כמו הנחשים שיטילו

ארס

הימין או הימין תאר לשון וכן שים ימינך על ראשו היד הימין
וכתר היד בלשון הזכר כמו והניף ידך שלחה לי והנה כן מגלת
ספר יכתב ידו לי וכן נצב ימינו כעב אוירא למו יד ימינך
הלומה ידך הימין במו ידימינו ושמן ימינו יקרא נמשכו
עוד בשרש עצם ולפי שהכח הוא בעד ימין בכה הכוח בימין
וימינם ימין שקר כחש וגבורתם שקר ול אדונים פי אותנו
לשון שבועה מן הערבי לפי שאמר אשר פיהם דבר שוא אמר
ושבועתם שבועת שקר והתאר עוד כמו ים מועה ויקרא
שם הימים יכין את אעבעו הימנית ועל בוהן ידו הימנית
והתבל יונה כי בא בן קמוץ להבדיל בינו ובין המתחש אל
שבט בנימין איש ימיני וכן כתב רב יהודה ונהגו במנהגו
שמא שמאלי בקמץ הם גב מפני שזה לעומת זה ואעפ
שבשמאל אין ערוך הבדלה ויפה כתבו וכן מצאנו במשנה
בעינן ההבדלה בין שני עניים באמרם במשנת מרה אל
יהושע לא שמעתי לא שלשית אמרו לו מה לשון שלשית
אמר להם כך שמעתי קחם אמר בן עזאי אני אמרש אם אתה
אומר שלשית לאחרונה במנין והשאתה אומר שלשיתם
שלש שנים כיוצא בו כרם רבעי אמרו לו מה הלשון רבעי
אמר להם כך שמעתי קחם אמר בן עזאי אני אמרש אם אתה
אומר רביעי רביעי לאחרים במנין והשאתה אומר רבעי בן
ארבע שנים ונתחבר שם הענין אמרו ואבין קרא לו
נעמין פירושו בן ימין ולפי שהימין הכבד והכיב על
האדם מן השמאל והקטן שבבנים הכיב על האדם יותר
קראו בנימין כלומר בן ימיני הכיב והכבד עלי ונתיחשו
בני שבטו אין פעם עם השם המלא כמו בן ימיני ועם
הימין לבדו כמו איש ימיני ונקראת פאת הדרום ימין
כי היא לימין האדם בעת פנו למזרח כי פאת המזרח
תקרא פנים כמו שנקרא המערב אחור עפון וימין אתה
בראתם וכן בתוספתתו תימן אלוה מתימן יבוא תימנה
ומזרחה וכן נקרא דרום נגב ונסמכה אל תימנה נגבה
תימנה ואעפ שהכל אחד כמו אדמות עפר מטיט היון
או להוסיף ביאור כי תימנה יותר לשון מבואר מנגבה
וכן קדמה מזרחה השעיר העפיר

יכוך ובכבודם תתימרון אמר בן התרג תתפארון ויתכן
בן טהיור תמורת אף אמר מעטין ויי האמירך
היום יתאמרו כל מעלליהן מי תתימרו תתגדלו ותתרוממו
וכן יתאמרון **יגה** ולא תונו איש את עמיתו הונו בך
והאבלתי את מוניך ומן הפעל הקל העיר היונה
מפני חרבי היונה מפני חרון היונה ועל דעת ר יונה כי עם
יחד עגל טרם ענין ההונאה דרוש והוא ענין קחת ממון
אחרים בדרך מקח וממכר או גזולתו שלא מדעת אן
מדעתו ולא יונעוד נשיאי את עמי כלומר שלא יאחזו
נחלתם בחזקה וכן להוכתם מאחזם והיו לא יכסון
למסבהון מחזקתהון וכן והאבלתי את מוניך תרג
ית מעתיך וכן כנס יחד חרב היונה העיר היונה
ואדל"

ואדל"ש אונאה בדברים והטה ונר לא תונה לא תונה בדברים
ולא תלחצנו בממון שלא יאמר לגר זכור מעשיך הראשונים
וכן אם היה בן גרים לא יאמר לו זכור מעשה אבותיך וכן אם
היה ישראל בעל תשובה לא יאמר לו זכור מעשיך הראשונים
והבאר יהודה כזה השרש וכזה הענין ותחליתו יהיה מכון
והכון יותר שיהיה משרש כן

יכון לא הניח לאיש לעשקם ויוכיח עליהם מלכים
למשמרת ויגער בהם בגדן ערן הניחו לכם
אדם והבחתיו של אדמתו ועתה הניחה לי אמרים הנחלו
להפחו במדבר ושלא נזכר פעלו ממכון בגעגו ולא הנחלנו
והניחה שם על מכנתה והטם ולחב מקום המנח חמש
אמות שכיב שכיב פי המקום
המוכן מלב נותן כלומר שהניחו
אותו אויר שיהיה חצר חמש
אמות שכיב ולפי שם מקום
כשוא כדרך הסמוכים אמרנו

אמר הדגש שבנון הוא במקום יור
השרש לפי דעת המדקדקים
ולפי דעתי שהדגש מקום כון
השרש ושרשו כון כמו כיארתי
נסתר הכחור כמאמר כינקרה

כ המוכן שם כלומר מקום ההנחה ענין הכל עזיבה והוא קדוב
לענין מכוחה כי העזב הדבר ומניחו מלהתעסק בו הוא נח
מהדבר וכן הדבר המוכן הנה הוא נח במקום שיניחוהו ולא
יעיעוהו אך יהיה מזה השרש והענין טוב מלא כף נחת
דברי חכמים בנחת נשמעים ויהיה מחת מן ינח נשקל
שחת מן ישח דעת מן ידע וכן ונחת שלחנך מלא דשן
מזה השרש ופירושו מה שמוכן בשולחנך וכן אם יחד
על עפר נחת לשיהיו איברין מוכנים על עפר אויהיה כמו
גיד מתרגום וירד ונחת ופירושו כולכו יחד נרד על עפר

יכן ויכתת חלב בגים ראש מחבים יכן באשר ישא
האומן את היונק והפעל הכבד ויעקהו דבש
מסלע ותיעק לך את הילד להיניקת בני ויניקהו לי
אשה מיניקת ידוע ונקראן הנטיעות הילדות הרכות
יונקות כמו שנקרא הילד יונק ויעל ביונק לפמן ילכו
יונקותיו ומלא את ראש יונקותיו שטף

יקד יקד ארץ על מכוניה וישדותיך בשפיים ונגר
להוכיח ישדותיו כי הוא עליים ישדה החלו הערחות
ליקוד בדגש וכיור והפעל והיכל תוקד למן היום הקדה
ההא רפה והפעל הכבד ישדת עוד כי כן יקד המלך ידי
ודבכל יקדו הבית הזה בכבודו ויקדנה ומיקד אבנים
יקרות והתאר הנכי יקד בעצים אבן והוא פתח ושלא
נזכר פעלו והיכל לא יקד והפעל מהפעל הנוסף מוקד

הא ודשרכתב שהראשון פתח
לפי שהוא דבוק וכן ועל דעתו
שהם שמות ולא כבר הקבים
לדעת המחבר

מוקד הראשון רטה והוא שם
והשני פעול והוא דגש אויהיה
הראשון פעול והשני הדגוש
שם כמו שכתב ר יהודה ואין

מעם למה שהטיג עליו יונה לומר ששניהם פעולים ומה
מעם לשני פעולים כאחד רק הנכון כי האחד פעול והשני
שם וכן פני הלוט הלוטו האחד שם והשני פעול ושלא
נזכר

מלה מורכבת מן ולדות וילדות או יהיה מבטן כועל על משקל
שופטות מן למשופטי אתחנן ילד חמס הרה ולדות יחדון
עירים אחזוני בעירי ולדה את הילוד החי ארס ילוד אשה
ואלה שמות הילדים אשר היו לו כירושלים הרה עמל וילד
און לדת חק וימלאו ימיה לדת והשם מלידה ומבטן ומעריון
וכחו אין ללדה תאר כפלם הרה וכן כמו אשת לדה ויהיה
אשת מוכרת כמו אשת יפת תאר והפעל הכבד ותקרת המילדת
ונקראת מילדת לפי שמתיעדת הילדות ללדת ושלא ינזכר פעלו
מזה אשר ילד לו ילדו ילדי יוסף בטרם הרים ילדו כלומר
שיצאו נכון העירה ונתנבן כמו עם הדגש אשר ולד לישראל
כי ארס לעמל יולד מה נעשה לנער היולד ובכד אחר והולד
בן מריץ הם אבי המוליד הלה עמל ולדתן והוליד אין כעדי
וכוד ויולד בנים ובנות והבטן הזה על הזכר והקל על הנקבה
ברוב ופעמים על הזכר כמו וכוש ילד ואר מכשד ילד את
שלח שמעלאביך זה ילדך והדומים להם והמקור ממה
שלא נזכר שם פועלו ממנו יום הלדת את מרעה והדגש
תמורת הטן וטירושו יום הולדת לפרעה שנולד לובן אן
טירושו שנולד הוא עצמו שהיה עושה משתה בכל שנה
באותו יום ונכתב כמו עם הדגש ביום הולדת אותך הראשון
והשם מולדת בית או מולדת חוץ או הוא תאר והוא הנכון
ולפי פשטו הפסוק הוא פ מה שאמרת אביך אומת אמו כלומר
כין שנולדה לאביך מאשה אחרת וזו היא מולדת בית וכין
שנולדה לאמך מאיש אחר וזו היא מולדת חוץ וכן הא ויהיה
מולדת שם תואר של משקל מחמעת בשלמים ומוד ערד
כנחים כמו שבתבנו בחלק הדקדוק ורבל דרשו מן שאומרין
לאביך קיים את אמה וזו היא מולדת בית כין שאומרין לאביך
הוציא את אמה כגון בת ממזרת אובת נתינה וזו היא מולדת
חוץ ומולדתך אשר הולדתך אחריהם כי כמים שתולד אחריהם
באחרון מולדתו מבולדתיך ומולדתיך והתפעל ויתילדו על
משקחותם הלמד אינה דגשה והיוד פתוחה מעמדת בגעיא
ופירושו הראון ממי נולדו כלומר הראון יהשם מאיזה שבט הם
והמפעל המולדים לך אם ילד גוי ובא דגש תמורת הנון אל
נולדו להרבה וכן אלה מולדולו בירושלים ונכתבו שניהם
כמו עם הדגש ושם לזכר המולד ילד הילד איבן בשם מקדות
לא הייה לה ילד נקמעה היוד מפני הסגין ויצאו ילדיה
ילדיהן תפלחנה ובא בחירק היוד הלא אתם ילדי משב
ולנקבה בחלי את הילדה הזאת בפתח היוד וכן תמורת
היוד אין לה ילד כפלם חכם ומא ילד ביתו ומא
את הילוד החי והבר שבדבריהן מעול ושם לימי הגערות כי
הילדות והשחרות הבל שמוח בחור בילדותיך ולפי שהזמן
מוליד הקורות נקראו קורות הזמן ילד כי לא תדע מה ילד
יום ומא אלה תולדות יעקב הקורות אשר קרוהו כדבר יוסף
ונבות ידידתו למרים אלה תולדות נח כולל כל לידתן
וקורותיו לפי שזכר ולד נח שלשה בנים ואלה שפר קורותיו
וכן בכל מקום שתמצא לשון תולדות מקומו יורה עליו אם
ללידה שנאה אם למקרים ולפי שהלב מוליד המה שבות

והמצות

מלא כב רבלא
שע כה מלא ב
איב לה לא איטו
עה כ רחב כה
רוב ט שע לב
ירמ יב
דאשיתלה
עס מן עס כ תל ג
שופט יה
איבה שופ יז יחד
שע כה שבט
דאשיה
עס ט שם
משלי כב
דאש כ
יחז יז
ויקל יה
דאש מרח
עס יא יחזקיון
מל א
מרח שע כ
דה כ כי שם ב
דאש לה
שמב ו שמכה
איבלנו ושע כב
דאש לה
עס יא עס יב ויק כב
מלכים ב
קל יא
שם
משלי כב
דאש לון
שכו

והשעות נקראו מחשבות הלב ושעותיו ילדים ובילדי בנים
ישפיקון ויולדו ובילדי בנים כלומר שישפיקו בחכמות החיצונות
שיתעסקו בהם ולא יתעסקו בחקי האלהים ובתורתו ויגלעוך
כעלמים שמחדשים בכליום והתאר לנולד לנער היולד ומא
כל הבן הילוד ואלה שמות הילודים לו כירושלים הילודים בעקוס בזה
ילך ויולך משה ילך נא ביקרבינו ובהתב מה הפעל בהלת
אילבה שולל ורוח ובגבעות תלבנה חלב לרוב
התמדת הגרת החלב כמה ההליכה לבבעות ואעפ שהחלב
הוא ההולך והנגר וכן ילכו מים כמה ההליכה לאפיקים ואעפ
שהמים הם ההולכים והנגרים ושל דרך הזה תדרנה שיטנו
דמיה לבו ונחשבה על ימיהן מחשבות לבה בא אנשבה
בשחרה לבו ונוכחה לבו ומחברו לי שמעאלים לבו ונכהו
בלשון כאן המקומות אין שנים הליכה ממש לא זירוז המעשה
כמו שבתבנו בשרש יהב ונכתב לשון הליכה כלא האנשלשה
מקומות לך בא אתי אל מקום אחר לך ונקרבה כאחד
המקומות לך מתרחה בנים והפעל הנוסף הילכי אתבילך
הזה והולך מהרה אל העדה והעלתי עוליס בדרך לא
ידעו ויולך אי אתהים אותי נהגו ילך פתח מפני ההעמדה
ילך אז בדב אז ילבשת פירשו רבותינו זכרונם לברכה
זו חגירת המתרית שמלפפתן עד יום המיתה
ילק ילקן בשש מקדות אכל הילקן
הוא מין ממיני הארבה
ים כמים לים מכסים כהעלות הים לגלין וים אמר
אין עמדי הים ראה ויבש הים אם תנין והחרבתי
את ימה וכאים מכונה בלשון נקבה ואת הים הוריד מעל
הביקר הנחשת אשר תחתיה והקבוץ ולמקוה המים קרא
ימים על ימים יקרה עוד נשברת מימים דרוש ולפי שהים
הגדול לפאת מערב איקראו לפאת מערבים ים ודרום
ירשה ימה וקדמה ומפשר ששרש ים ימם ודגש הכינוי
והקבוץ יוכיר אז יהיה שרשו יום ויהיה הדגש תמורת הנון
והראייה קמעותן כי כלים קמוץ גולתים סוף ועלה
מזה השרש אשר מצא את הימים במדבר והם הפרדים
כי הם מהרכבת שני מינים הסוס והחמור וכאמרו אשר
מצא פירושו כדשתן מיאמי היה רועה החמורים וחשב
כדשתן שירכיב הסוס על החמורה והוא הוציא זה המין
בעולם ואז על עצה כסול היה והביא כסולין בעולם כי כן
ענעון אחין היה שבאעל אמו והוליד ממנה עכה
ימין אם השמאל ושמאלה כנוח היוד פ אל אבי לעד ימין
מימינים ומשמאלים כגוע היוד התאחדי הימיני
נחה היוד ובאה אל פשה תמורת היוד כמלת כי תאמיכון
וכי תשמאילו והתאר ומבי אחריה אל הימין ואפנה על
ימין אז על שמאל כלומר עד הימין וכן הותם עליך ימיני
כי ישית אצבעיך ימיכן ותחזיר ימין יאחיד עדן הימין
ועין ימיכן בהה תבוקה כגיקור לבם בעין ימין עין הערד
הימין עליך ימיכן יקר עדן הימין שוק הימין שוק עדן

הימין

עס יא יחזקיון
מל א
מרח שע כ
דה כ כי שם ב
דאש לה
שמב ו שמכה
איבלנו ושע כב
דאש לה
עס יא עס יב ויק כב
מלכים ב
קל יא
שם
משלי כב
דאש לון
שכו

להוותי כאין ימצא תועלת גדולה להותי ולא שוגר לתן כלומר
התועלת לא עוזר למון והם שמחים ללא דבר לתועלת שלא
יהיה בולהם עזר. על פני עורי הישלים. יעלי סלע. אולת
ההרים. ויבעלת חן. ותרגום אתן ישלא והוא תיש הבר.
יעלן. יען אשר עשית. יען אשר לא ידעה לעין הוא ארץ
הארץ. יען משח יי אותו. יען וכיען במשפטי מחסו
כולם פירושם בעבור ונכפל יען
וכיען להודיענו הדבה טעמים
יש לטלטולם ולגלותם בעבור כך
אלא פי פירושו בעבור ולא כא
לעולם רק על תשלום גמול
אם טוב ואם רע
וכעבור כך. ואתבת הישעה. לבכות. ישעה כיעטים במדבר
הם עוסות שוכני מדבר ומשמיעים קול ללה.
יעף. ולאמים בדי אש ויעפו. לא ייעף ולא ייגע. ויעפו.
כעלים ויגעו. ולאמים בדי ריק יעפו. והתאר לשתות
הייעף. ענין העיסות ידוע. וכן לעות את יעף דבר. והוא הנמה
לשמוע דבר יי. מועף כיעף. מעגן עוף מועף פעול כפלם
מוענן וכיעף שם נפלם ניקר. ומ הפסוק גבר ל שראיתי בחזון
בתחלה שהיה עף למעלה עתה ראיתיו שהיה נוגע אי. ועא
ותועפות הדים לו. בתועפות ראסלו. וכסף תועפות לך.
עמנם ענין חוזק. יען. כי יי עבאות יען מי יפר. אשר
ישעני. אישעיך נא עצה. אישעה עליך עיב לל כעיכ.
ופירושו שמשים השגחתי ועיב עליך ואישעך וכן נפש אויבך
ובכר הדחבנו של הענין הזה בשרש אוה. עמו עצה. יועץ
בליעל. והשם עצה. ובמקום עצתי. ובקבוץ עצות מרחוק.
ועם הכינו רבו הזכרים לבד בלאות ברב עצתיך. ומא
מועצה. והקבוץ ילבו במועצות. וממועצותיהם ישבעו.
והבטל את מי נועצן. מה אתם נועצים. ואת נועצים חכמה.
ובועצה יחדיו. ויעצן המלך. והתפעל ויתיעצו. על אמונך לחוע.
יער. יער. כל עץ. בעצי היער. ישנו ביערים. והקמן
בלשון יחכות. ויחשוף יערות. ידוע. ועא אבלתי
יערי עם דבשי. כיערת הדבש. היא חלת הדבש. קודם שיעיאו
ממנה הדבש ברישקא בלעב. יפה. מה יפית ומה נעמת.
מה יפו פעמיך. ייף בגדלו בחירין. היוד הראשונה ונוח
השניה בקריאת בן נתתלי. ובקריאת בן אשר. ייף בשוא
הראשונה וחירק השניה. ובמקום את הספרים מעאתי בחרק
הראשונה ושוא השניה לבן אשר. וזה היא הקריאה.
הבוזה עא. וישב. ותיפי מאד מאד. בקריאת בן אשר
מלעיל בטי מטעין. ובקריאת בן נתתלי מלרע בפטכו
ואחד לבד. ובהפל היוד והפא. יפיפיתי מבני אדם. ופא
הפעל הטף קמץ. והשם מבלל יופי. על יפי חכמתך בשוא
לבד. והראי בקמץ הטף. מה טובו ומה יפיו. והתאר
יפה עשיתיך. יפה את עיתי. ובהפל העין והלמד עגלה
יפה מיה מיעים. ואעפ שנכתב בשתי מלות שבמו מלה
אחת. ובמוהו פקח קוח. והבוז לבא יוכים. והוא יהגינו
עלמות. והתפעל לעשות. ותיפי. כלומ תתקשטי. ותראי
עמוך שאת יפה. בעיר העובים. והפעל הבכד בכסף
ובזהב יפה.

יפח. ויפח ליצן. ובמקום ויפח חמס. מ' הוגה. ומעפעף. חבקק ב' הל כב
וההתפעל ממנו. תתיפח תמרש בפיה. מ' תהגה.
ותהמה. ותקונן על הרוגיה. ויתר ומשתחוה. ומרמא ידהא
ומרה. ווי כעס לי. ואמשר שיהיה. ומחלקן משרש מיח מן
ויפיח כמו. ויפיח בזבים עד שיאר. והענין אחד.
יפע. וחללו. יפעתך. שחתת חכמתך. על יפעתך. פירושו זהרך.
הופיע. מהר פארן. נגלה בזהרו. ובכבודו. ועל יפעת
רשעים הופעתי. הזהרת על עמתם כלומ שתשלים עמתם
ושיגיע אליהם בעמתם זהרך ורעוך. ובהפך זה הענין. ותפיע
כמו אפל. ותחשך. ואם בלשון ארמה לבינוי. ויש לפרשו בחשבון
ופירושו המקום המופע. והנאור שבה הוא כמו אופל.
יפת. תגולבם מופת. אבי מופתכם. את כל המופתים האלה.
עניכו כמו אות. לא שמלת אות. ומופלת במקומות שלא
תפול מלת מופת כמו איש על דגלו באותות. והיתה לאות
ברית. ולא תפול באותם המקומות. ובדומיהם מופת כ
המופת הוא דבר נראה. להאמין בו דבר. ויעאבו שעתיד
להראות. ומלת אות תבוא גם בזה הענין. אם שפעמים
תבוא לסימן לבד ולא כן מלת מופת.
יצא. יצאתי. ליצע עמיך. ובא עלום יצתי. חסר אלף. חבקק ג איוב א
אא פי שנפלה הוא. והוטל. וכן הוצת מבין הגליון. בשגגה. דבל כח יה ו
תבועת הלף על הנדי. ויא. שיצא. משפטו שיוצאה. אך שצא. ראש כב
שהלף תחת ההא. ולף השרש. יצא. יצבב. לא. יצא. כעבא. יצא. דב כל שבא כב
הסדה.
בהאב. ואמי. אתכם. כלומ יצא. ממקומן. ממעורת. עדולם שיעדו
שמה בעבודי. ויעמדו אתכם. עד אשר. הדע. מה. יעשה לי
אלים. כי שמא שאולהיה. שוכא אותם. לשכאת דוד. בנם.
טוב. בתי. כי תצאי. עם נעריתן. פ' כי תמאי. לשדה. עם נערותן. רות ב
הייעה. השדה. פ' הייעא. מן השדה. או הוא. פעל. בכד. ופירושן. דב יד
אשר. יוציא. השדה. העיר. הוצאת. אלף. אינכו. פעל. יוצא. כאשר. עמוס ה
חשבו. אנשים. כי. יוצאת. על. בנסת. העם. לא. על. העיר. שעמה
כיכן. דרך. הלשון. לומ. עמו. אנשי. העיר. כלשון. העיר. המון. ותבא
העיר. במעור. ועשתה. עמך. מלחמה. והם. לא. תשלים. עמך.
ארץ. כי. תחטא. לי. וגולתם. רבים. והשם. מוציאי. מעין. ויתכן. הבב לב
היותן. תאר. ומא. השם. בגללי. צאת. הארם. וכסיתי. את. צאתך. יחז ד דב כב
אא. ונהמר. יצאת. מן. יצא. ומא. יצאת. בנות. ציון. ומצאתן. לא. ישעי מש ל
כמו. שיצת. מן. ישן. לחץ. ומא. יצא. תאמר. לו. והמסורת. ישעי ל
לית. לשון. טרוף. ולפי. שעואה. היא. לכלוך. אמר. לבגדים.
המלוכלכים. הבגדים. העואים. ובתשלומין. עואים. ובהפל. בבריה כ
השין. והלמד. היצאצאים. והעפיעות. הבטים. והבכות. ויצאצאי.
מעיך. ויצאצאי. ישורשן. כלומ. יציאות. הזרעים. והפעל. הבכד. איוב לא
פ' הוציא. יי. והוציאתי. אתכם. מוצא. אותן. החוצה. ויוצאהן. שמ יח. יחז טו
לחרבי. העין. הוציאו. את. הכסף. לשכר. חרשי. העץ. ויוצא. מלכ יב. שס טו
מנחים. את. הכסף. על. ישראל. כלומ. הוציאן. עליהם. שהם. מעין
אותו. והיוו. בהראות. חוד. הייצא. אתך. היא. מוצאת. ושלא. יחב ח. שס לא
נזכר. פעלן. והיא. מעמים. הוצאה. והשם. מוצא. הקוסים. יחז לח. מלא
כי. לא. ממוצא. וממערב. פ' ממוצא. השמש. ומוצא. מים. תלעה. ישע כח

בעבור ממונו הנמצא בידיהם. והשם אל יסור המחברים ערות ישראל
ובשדרן הוא יסר המעבלה מעבל. ובהיא המקנה יסורתו בהרדי
קדש. ומלא נתמשך עד הטהרות. ומלא מצוה מוסרות
העלעות ובחלם ותלהבו מוסרי הרים. ובקבוץ הסקבות ואבן
למוסרות מוסרות השמים. והנפעל נוסדו יחד בהשקרם יחד
עלי. ואעפ שלא קרובים בענין השעה. והסוד גם המוהם יסדת
עוז ביכון יסד המולך. וכן ואלה הנסד שלמה. ט ולה הקבוצות
והמדות אשר נתיעץ שלמה לבנות בהם את בית האלהים והעזה
והסוד לקח מאבין כמו שמת. ויתן דוד לשלמה בנו את תבנית
האולם ולא ימלטו מהשנין הראשון כי הם בכללו כי העזה
והסוד למעשה ביסוד לבנין. יסף על נשר אדם לא ייסף
חסר המעלבלות הסך השמן של כשרלא ייסף מזה
השמן. וכן ויושם באדרון חסר המשים ויהיה יסף ויסף בענין
אחד ועוד אמרו המדקדקים שהוא כמו יוסף והוא שלא
נזכר פעלו מתרש סוף. וכן פירשו ויושם באדרון כמו ויושם
יסף. ולא יסף עוד לדעתה. ולא יסמה שוב אלין עוד
יסמתה על השמועה אשר שמעתי. קול גדול ולא
יסף. פי ולא יסף עוד קול גדול כמהו. ויתבאו ולא יסמו.
פי ולא ישמו עוד להתנבאות ממון שארל שלא נתנבאו אלא
אותו היום בלבד. והמתרגם הועיאם לעלא שתרג ולא סקו ולא
פסקו. אם יסמם אמנחנו. הנני יסיף על ימיך. הנני יוסיף
להפליא את העם. והנפעל ונוסף גם הוא על שטאיע. ונוסמה
בחלתן. יש יפגד. ונוסף עוד. והפעל הכבד ושתים ולא אוסיף
לא אסף לשמוע. יוסף לי בן אחר. זכר מלחמה אל תוסף
בפיתן בהסקן. לא תאסיפון לשת תבן לעם. נתתה כלף במקום
ון וכן ואסף שאול לרוא. אל תוסף על דברין. בשבו שוואין
כי לא תוסיפו יקראו לך רבה ועבנוגה. כי לא תוסיפו יקראו
לך גברת ממלכות. שהם מלרע בפשטו אחד לבדן. וכן
הוא המשרת עליהם. כי בטעם מלרע בענין הכל ידוע לו יונה
הסריד ביסהם ואין ערך רק הכל בענין אחד
יסר. יסר לך במאתי ואסרים. והנפעל הסרי. ינשלם הקרן
שופטי ארץ. בדברים לא יסר עבד. והפעל הכבד
יקרבו יה. ויסרתי אתכם אף אני. אשר ייסר איש את בנו.
ויסרון למשפט. ויסמתי לסרה אתכם. הרוב עם שדי יסור.
מקור ואעפ שהיוד בחירק. ויסרבי מלכת. ובאלמוד הפועל
מעירי שלא בדרך הבדין. ואפשר שיהיה ויסרבי מהקל ויוד
הכתובה. יוד איתן ויוד הפעל בבלעת כדגש הסמך כמו
ובמקבות ינרהו. והשם מסר בני אל תמאס. מוסר
עלומינו שלום. מוסר הבלים עין הוא. ואל מי הרוב עם שדי
יסור שם כמו מיסר וקמרושן המדרך המוסר הוא שיריב
האדם עם שדי. והנפעל מורכב עם התפעל ונוסרו כל המים
משפטו ונתוסרו כלם בענין מוסר יש בדברים ויש נמהורת
ומזה ויסרו למשפט. בענין הכות אגרופי האחישה במשפט
הארעה. ועלא אסירים בשמע לעבדתם. והבד אחר ואני
ישרתי חזקתי זרועותם. והשם מוסר מלכים פתח. ובחלם
תמורת השרין ובמוסרם יחתום. ובעדי סחרתי למוסרי
ונשוא עין הפעל בן יחזיקו מוסרי עזאדך. וקבון

הנקבות

הנקבות נתקן מוסרות. עבתיה את מוסרותיכם. ומוסרות
עדות מי פתח. שכן הכל ענין קשירה.

יעד מן המועד אשר יעדו. אשר לא יעדה. ואם לבכן
ישרדה. והנפעל ונועדתי לך שם. כי הנה המלכים
נועדו. אשר אעשר לך שמה. והפעל הכבד מימי ממוני ומי
יעידני. הכון דמעה בזה. ובאחר אשר נסמר אכל ואם
למשפט מי יעידני. הכון רבוה מועדים לפני הכלי. אנה
מסיך מעדות שנן הכל זימון. ול יהודה חלק לעא יעידני
ואין עורך כי הם מענין זימון. ופי מי יכמוני ומי יעידני מי
יזמין לי כמוני. ופי ואם למשפט מי יעידני מי יזמיני
למשפט עם השי. והשם כמועד שנת השמטה. כי אקח
מועד מהבקר ועד עת מועד. ויאכלו את המועד שבעת
ימים. ט. זכרו המועד מועד ושבת. ובחגים ובמועדים
ומלא ואין בורד במועדין בקמין הענן. ובון תן הקבות
לשבתות ולחדשים ולמועדות. ט. הכל זמן זמנים. ופי
ועד עת מועד מועד הקרבן שהוא תמיד השחר והוא
ארבע שעות. וכתי מזאתנכם תמידא עד דאיתסיק
ונקרא מקום הקיבוץ לזמן ידוע מועד. שאגן עורדיך
בקרב מועדיך. לל בקרב בית המקדש שהין נועדים
שבכל ישראל. וכן שרפו כל מועדי אל. שחת מועדן
וכן נקרא אהל מועד לפי שהיו ישראל נועדים ונקבעים
שם. ועוד לפי שנועד שם עם משה כמו שאמר ונועדתי
לך שם. קריאי מועד. בשהיו נועדים הגדולים על איזה
דבר שיהיה הם הין קרואים כי הין אנשים גדולים. ואשב
בהר מועד. ירכתי צפון. מקום שיתקבצו ויועדו שם כל
המלכים אין כירכתי צמן. והוא בבל. ובית מועד לכל חי.
הקבר שיועדו שם כלחי בבא קיעם. והשם במא ערי
המועדה. פי שהין אלה הערים להועד שם כל מכה נפש
בשגגה. וכן נקרא הקהל עדה. קריאי העדה. עדתי לפי
שהם נזמנים בהקהלם יחד. וכן אסיפת דבורים. והנה
עדת דבורים בהאספם יחד כלם נזמנים זה אצל זה
לבא בהקבעם יחד. **יעה** ויעה בדד מחסה. בזב. יעיר
ויסיר. ומזה מאמי אמת. הנעים שהין מסירין בהם
הדשן בתרגומו ומגרופיתא שהיה גורף בהן הדשן מהמזבח
יעך את עם כעך. כמו עך. ויהיה יעך ועך בענין אחד
אה. וכתב ראבע לא מדעאם. וכן תרגמו ינתן ית מדות עם
הכון שרש אן נפעל והאומר. תקיף. ומה כמו לועך בחלוף
כי הכון תחת למד לא דבר מהוה. למד בכון כמו לשכה ושכה
בענין כמו מעם לועך. **יעט** מעיל ידקה. יעטתי עוטה
אור כשלמה. ויעטו. ויעטה בענין אחד
יעל מה הועיל פסל. ואין בם מועיל לה. והדומים להם
בענים לתת התועלת. ויש שענים לקח כל התועלת
מה אועיל מחטאתי. ומה מועיל מי נפגע בן. וחלקי יוסה
להותי. ומילו לעא בלומ משתדלו. ויבקשו להותי. ומן מדיך
להגיאו מענין. ופי להותי. ועילו לנפטותם כלומ שמחים

שהכה הוא יער גובי ולא יער גובי שם ועכשו יעיה מן האוכה
וכן לא כריתת גובא או פירושו אסיפה כלומר אסיפת הארבה
וקן לא ויער יי אלהים מן האדמה כל חית השדה ואת כל
עוף השמים ויבא אל האדם כמו ויאסף בעטרם אעברם בבטן
ויערי בעל כלם כלומר אברי העורים או הוא שם ומאי הוא
ידעי יערכן כלומר ידע שיעורתכן מעפר ואם להפרד מכלוכל
מתאותה הגוף והנפעל לבטי לא נוער אל והוא סמוך כי הוא
פתח ופירושו לא נוער מא וכבר פירשתי בשער הפעלים שור
השני עכן היעירה ידוע וכבר כי אינוהו בשרש כרא והוא
גם במעשה האדם ובמעולתו ובמקבות יעיהן יעשהן
ויחדשהן הנה אנכי יוער עליכם רעה מחדש יוער עמל
עליחק כי הרשע מחדש בכליים און ועמל כאו חק עלין
לעשותכן וכן עושה כלי החומר יקרא יוער כמפורש ויקנית
בקבן יוער חדש ובשחס ירדתי בית היוער הכיוער הזה
לא אוכל לעשות לכם האמר הומר ליוערו כחומר ביד
היוער ושם למלאכת היוער ויער אמר ליוערו לא הכין
כחמש נקדות כי כטוח יוער יערו עליו אכל השליכהו אל
היוער ואשליך אתו ביתי אל היוער הוא כמו אוער מעכן
אוער ובחי לתחות יד אמר כלא והחכם ראכע פירשו
כמשמעו כלומר ביתי ומה שאתי ביתי ליוער כאומר
ביתו ושלא נזכר מועלן מהדגוש ימים יערו ופי יוערו
על איברי האדם ואעפ שלא שכרם הכה זכר גלמי ראן
עיניך אמר כי כתחלת יעירתי שהייתי גולם קודם יעירת
האברים ראן עיניך כלומר שאתה ראית שתהיה יעירתי כך
ועל אפרך כלם יכתבו האברים העתידים להוסד בגלמי
כלם ידועים לפניך וכימים רבים יוערו שהין נוערים באותן
הגולם יום יום ולא היה אחד מהם נכר באותן הגולם תחלת
יעירתו ואעפ שהין כלם באותה טפה בכח התולדת לא היה
נכר כה עורת העין והאזן והאברים האחרים אלא שיוערו
נה אחר כן יום אחר יום ועל זה הדרך פירשו ראבע ומחוטו
ולא כלמוד אף והוא כן בכתוב אכל הקרי ו ויהיה פירשו
עד הקרי ולו לאפרך כלומר אעפ שיכים יוערו לאפרך הוא
כאחד כלומר ידוע לפניך הכל דרך כלל ושלא נזכר פעלו
מהכוסף כל כלי יוער עליך לא יצלח ונקראת תאות לב
האדם ומעונו יער וכל יער מחשבות לבו כי יער לב
האדם רע מבעריו יער שמוך תמור כחמש נקודות
ונקראן לפי שהוא יער ומועל העבים כלב שהלב מחזיק
אותם ופי יער שמוך הוא היער הטוב כי יש יער טוב ויער
רע ופי הפסוק יער הרשיע השמוך ונשען עליך תעדהו
מרע ותן לו שלום כי כן בטוח ובזה השרש עם בלבבך
לא יער עבדך במלאות שפיקיער לו כי עתה תבדי
מיושב ויבא יעקב מאד ויער לו יערו עבדי אוכו
ויער לאמנון להתחלות בעבור תמר אחותו ויער להם
מאד ותער לדוד מאד והשם מן המער אקראתי יה
אן יהיה שרשו עיר כלם עכן הער שהוא הכך המרחב

ויש

ויש לומר כי ויער להם מאד ויער לאמנון ויער לו יהיו משרש
ערה ויהיה יער ועדה בעכן אחר

יעת ותעת בתבכי היער בחש יעתו והנפעל ומעתה
חמתי במקום הזה ולא תבכה אשר היא מעתה כמו
עריו מעתה מבלי יושב מעתה במדבר והפעל הכבד
למה הייתו עבדיך הנני מעית בך אש ויעת אש בעיון
ואפשר שיהיה הייתו מהכנותיה מעל עומד אן יהיה יעא
והוא חסר המעיתים כלם עכן הבערה והדלקה אכל אעיתכה
יחד אשר שהוא מזה השכן אינו מזה השרש כי הוא משרש
עית ולא עריו מעתה מעתה כמדבר עכן שמומה הקרי קרווה
ודין **יקב** גרן ויקב לא ידשב כשש נקודות המן הגורן
אן מן היקב ונקי יקב חעב בו ידוע
יקד ותיקד עד שאול חרחתית יקד יקוד אש שיקדת והשם
יקוד כיקוד אש ומא כמוקד שחרו על מוקדה על
המזבח והשם למקום שיוקדת בו האש לחתות אש מיקוד
כוגר כלעז ושלא נזכר בעלן מהפעל בטקף והאש על המזבח
תוקד בו עמיכם עכן הבערה **יקר** ולו יקרת עמים
שם נפלם דברת בני האדם ודגש הקיף להפארת
כדגש מקדש יי וכן ותבז ליקרת אם הקיף דגושה והנחה
יוד ליקרת אם והטלה הנטעתה של הלמד ומשפטו ליקרת
אם ופי שניהם משמעת שקבול המעוה ופי ולו יקרת עמים
אין ישמעון העמים לקבל עליהם מה שיעוש ופי ליקרת אם
למשמעת אם כלומר שין שתבוז למשמעתה ולמה שתעוה
עלין יקרוה עורבי נחל ודמה לי יוה המלה הזאת לעורבי נחל הענין
יקע והקעתם לי יקעים בהר לפני יי והקע אתם לי
נגד המזבח את עצמות המוקעים עכן התליה
על העץ ולא זכר ל יהודה בזה השרש כן תקע נפשי ממך
ותקע נפשה מהם ותקע נפשי מעליה ותקע כף ירך יעקב
ואמרו לא מיא מזה השרש כא הפעל הכבד אשר נהפכה
בו היוד לוו נוה נראה כי אינם בדעתן מזה השרש ואולי
דעתן שהם משרש קעע אשר נקעה נפשי מעל אחותה
אשר נקעה נפשך מהם ויהיה נקעה כפלם ורחבה ונבכה
נבקה וגם יתכן להיות ותקע כף ירך יעקב כתקע נפשי
מזה השרש ונקשה שרש אחר ש יהיה הנקבו שרש כלסקע
ובא הגרן כמלת ותקע תמורת הדגש ממו טבא כמלת ויגד
יעקב נגיד והם עכן הסרתה הדבר ממקומו ושליגר כלעז
יקף כי הקיפו ימי המשתה עדת מרעים הקיפוני כי
הקיפה העקה הקיף את העיר בעירי ויוד לא
תקיפון פאת לאשכם איבי בבטש יקיפו עלי עכנים עכין
סבוב ותרג ונסב את הר שעיר ואקפנא ואזלנא תקיפון
פאת לאשכם זה המשרש ירעיע לאחורי אזנו ולפרזתכן
ואפשר שיהיה זה הפעל מפעלי הכון **יקץ** ויקץ יעקב
מעכתו ויקץ כי מיינו ויקיצו
מזעזעיך היוד מעמדת בגעיא
לחסרון היוד כא הפעל ידוע

אה ג מונהון חסר היוד השרש
ומימן אבל תרדמת תשמשון
כשלן יי דתליס ושאר מלאים

יקר

ויצרים למועצי דעת כשוא ובקבוץ מועצי בקר ועדר חרשים
תרבין במועצי גולה ויכתוב משה את מועציהם ויתכן
להיות למועצי דעת משרש מעצ לפי שהוא כשוא ושם
נכתבנו שם ט חיים הם למועציהם ומא למות תועצורת
יעב אתה העבת כל גבולות ארץ עב גבולות עמים
כמו יעיב העיבו משחית אנשים ילכדו והבה מעב
לך דרך קשתו ויעיבו עליהם הדרכן פי לחדד הדרכן
ולהעמידו בתוך המלמד וזכרי יוכה שלא נזכר פעלו מזה
והעב גלתה העלתה ואין לו פעל רק הכנון במלה הזאת
כמו שכתב רב שמואל הנגיד זלי העב שם המלה והמפעל
נעב לריבי ועמד לדין עמים נעב ימיכו בעד הטבה לא
יבלבל פי החולה שהיא עומדת במקומה שלא תחל ללכת
נעבו שמיכך וההתפעל ויתעב מלאך כדרך לפעלו
יתעבו מלכי ארץ ותתעב אתותו משפטו ותתעב וכבר
זכרנו דקדוק המלה הזאת בחלק הדקדוק ואל יהודה כי
יעב גבולות עמים מיקור מן הדגוש כלם ענין העמדה
וההתפעל והנפעל לשון עמידה והשם מעב מלשתים
אנשי המעבה והמעב הם אוחזי העבות ההולכים לפני החיל
והם מעמידים העם המעב והמשחית המשחית הם
הזועאים מהמואבב תי אסטרטיגא ומחבלא וכן תרגם מעב
מלשתים מעב העבלים אסטרטיג ופחל ומעבה מעבדת
קברתבחל ונשתנה בסמיכות מעבת הבעל וכן הקמץ
בסמיכות ויעאו את מעבות בית הבעל ומעבות עבך
לאחרין תרד והמעבה היא אבן שמעיבין אותה להשתחות
לה או לעמוד הקבר ופי מעב מלשתים מערכתם ומעמדם
וכן אנשי המעבה עורכי המלחמה ומעמידי העם ועדתי
עליך מעב הוא מגדל עץ שמעיבין נגד העיר ללכדה
יעג הנעגבו כלי יין והעגבתיה כיום הזלדה אעיבה נא
עמך והנעגבו למשל עמים והעיבו בשער משבטו
ויעגה את המקלות אשר פעל העב על הארץ מעיב את הגת
העמר ושלא נזכר פעלו ממנו עאהבם ובקרבם יעג כלם
העמדה ומפשר שיהיה זה הפעל מפעלי הנון
יעד ואעיבה שאול הבך ושק ואמר יעד ושלא נזכר פעלו
ממנו תחתיך יעד רמה שק ואמר יעד לרבים
ויש מי שאומר כי יעד לרבים פעל עבר והיוד בו שרש ממה
שלא נזכר פעלו מהדגוש והראשון בון ועינם בענין מרישה
לא שענין מרישה מלמעלה כתב וענין יעד מלמטה והשם
יעודי עלה פירושו מטתי אם זכרתיך על יעודי ונקראת
כן המטה של הבגדים המעיעים תחת הארם ומא כי יעד
המעד ושם נופל על דבר אחר ויבן על קיר הבית יעד היעד
התחתונה היעד הוא שעושין כמעד הבית מקיר לקיר
כמו שליה והוא כמו חדר להשתמש בו בהעבר זהו ענין מלת
יעד אבל היעד הנזכר מתוך היה חוץ לקיר בית המקדש
כמין לשכות בנויות סביב סביב לבית המקדש והוא
הנקרא יעד ונקרא תא ונקרא עלב וזהו שאמר עלעות סביב

מתח

מעל תל עה
יחז כ תל לג
מעל תל סח
שם עד דכל לב
ירמה שכ א טו
איכה שא א יג
מחוס ל
ישעב איכה שלא
שכטו תדבר כב
תל ב שמב
שכ א יג
שם יד
שם יג
שם ויקרא לה
תל ב ג
שם יחז כו
ישע כד
ירמיה תק ב ראש לב
איוב שמוס ה
ראש ל דבר כח שופט י
שכ ו
תל קלט שיב כח
שם יד אסתר ד
ראש כ תל שב
שיב כח
תל א ג שם

מתח הלעג התיכונה וכבר טרשתי ענינו היטב בשרש
גרע ופי אל מזה אהל בל יעגן והכון כוסמת והוא שם שע לב
דבר או תאר ומירושו אהל שלא ירד ושלא יהיה מועע לעולם
אל לעולם יהיה פרוש יעגן ויעגן עליה שמן עגון עקון לקחש ויקב ישע כו
בחסרון הפא והכון כוסמת ועוד נכתבנו כח העגן ויעגן מלא יח
על העולה אור יהודה כי הוא עתיד והיור יור איתן ויור
השרש מעמודת בגעיא ונכון הוא ואין להשיב עליו ולי יוסה
אפי שהוא עוי והיור יור השרש ובא מעמוד בגעיא כמו משכן
וקחו לכם עגן וגם זה נכון עגן לעם ויאכלו פי עגן התבשיל מלא ד
בקשרות לעם וגם יעוק בו מים כלם פעלים יועאים אבל יחז כל
ויעגן רם המבה אל חיק הרכב פעל עומד ויתכן להיות מן מלא כב
השרש הזה ועור יעוק עמודי מלבי שמן אמ זה להפלגרת איוב כא
הרבוי כאן העור כלו מותך בשמן אי היה פירושו מן העור
הין יעוקים פלבי שמן וכן ואכן יעוק מחוטה כלומר באבן שם כב
מותך הנחשת אז יהין שכהם פעלים עומדים מכחי העין כמו
שאנו עתידים לזכרם והפעל הכבד והיא משעקת ושלא מלא ד
נזכר פועלו ממנו הנעקן חן בשמתותיך בהר יעקן יקודם פירושן תל כה איוב כב
ביקודם כלם ענין יעיקה ואין לחלק ענין התכה מענין יעיקה
כמו שחלקם ר יונה כי היעיקה וההתכה אחד הוא והוא
חלק לשון ההתכה יעקים כי יעוקתו ובדברי הימים בשלא מלא ב
יעקים במעקתו וההפרד מועקת בחלם אן בשרק והקבוץ והכל
ושבעה מועקות בעקת עפר למועק ויעש את הים מועק שכ ד איוב כה דהכל
כלומר משאנו מותך מועק נחשת סמוך לפב הוא פתרון מלא ב
ולית כותיה פתח יעקם המלך לעקת אדני הקדש דהכל שמלא
לי יהודה כתב הכל ענין אחד ויפה כתב ויתכן להיות בעקת
עפר למועק עכ כן חזק כלומר בחתוך העפר להיותו חזק
וקבוע וכן אמ אחרין והגבים ידכן וכן לבן יעוק מן אבן איוב מא
יעוק כמלה תחתית כלומר חזק קבוע וכן דבר כלי יעל יעוק שם תל כלא
בן וכן והיית מועק חזק והמוהם חזקים כראי מועק איוב יא שם לב
כלומר חזק ואעפ שכזה יש לנו טעם כתב מזה שיהיה
מהענין הראשון וכן פירושו אומ על השמים כי הם חזקים
וכרחים ומזהירים כמראה המותך כיכן עושין מראות
מהנחשת המותך יפה שהוא צף והיר ומזהיר כמו
ויעש את הכיור נחשת ואת כנו נחשת במראות העובאות
ויל שם ראי שלא היה מענין במראות העובאות אבל
יהיה ראי מראה ממש ופי בהירים ומזהירים כמראה
הדבר המותך שהוא מזהיר בשעת התכתו אבל לאחר
ימים הוא מעלה חלודה אבל השמים הם בהירים בכל יום
בבהירות הדבר המועק בשעת יציקתו אבל ויעקם לפני ישע ב
אלה יותר טוב כי הוא ממוייעגום יגי ואעפ שידמה מן השרש
כי אותיות גיכין מתחלפים הזה בפלס ויעקם טוב
הוא לשמון משרש עיק ומענין מעוק ארץ ובאדגש הענדי שכ ה ב
תמורת הנון כמו ויליגו עליך יעל את הדם אשר יעל ראש ב
מי יעל אל עם גויעתי לי ויעל רוח אלם בקרבו ישע יג שם לא זכריב
וכבר פירשנו זה הפסוק בשרש כרא יעל גוני כלומר עמוס ז
שהבה

ויעל

ויתכן לפרשו כלא חסרון כ"ת כי לדוב הלת הדמשה שתרד
מן העינים בנה הירידה לעינים. ועל דרך הזה והגבעות תלכנה
חלב. ילכו מים כלה. ויליל ירד בבכי. ויא אותן מעטן אריד
בשיחי וכן וירדתי על ההרים והפעל הכבד הנרדנו בידנו.
והנרדתם את אבי הנה. ובשנעב המשכן וירדו אותו הלוים.
ויורד בגבהות מים. ויורד דירו אל זקנו. נחה על המון מערים.
והוריד הן. פירושו לפנין לארץ תחתיות. ויא אותן מעטן אריד
בשיחי ואין לו טעם. והטם הם במורד בית חורון. ויבוס
במורד. ויל מזה המה הין במורדי אור. והנני עתיד
לפרשו בשרש מרד. ושלא נזכר פעלו ממנו אך אל שאול
תורד. והורד המשכן. ויא אפוד ירד בדו. כמו הוריד וקשה
הוא למרש זה שיהיה פעל הקל מזה השרש ועוד כי לא מצ
אבותינו כא עומד ויתכן לפרש כשירד אביתר באפוד בידו
ירד. ויל אביתר כשנדח ולקח עמו כלין ובגדין היתה
עבה מאת ה' שלקח האפוד בתוך כלין והוא לא הרגיש
בדבר ולא ידע עד בואו לדוד לפי לא אמר הוריד כי הוא
לא הורידו בדעתו רק ירד האפוד בידו בדרך מקרה
והוא הנכון. ופי' ל' ענה וירדתי על ההרים ועליתי. וכן
ולא ירד עמנו במלחמה. ואין טעם לפירושו כי העלייה
הפך הירידה היא וכן לא ירד עמנו במלחמה אינו כי אם
כמשמעו כי דרך המלחמה להיות בעמק ולא בהר וכן
תמצא לעולם לשון ירידה במלחמה. ומה שאמר לא עלה
עמנו במלחמה בנגד המקום שעלו להלחם כמו שאמר
ופלשתים עלו ישראל. ופי' וירדתי על ההרים וירדתי
מהמעמה ללכת על ההרים כי בית יפתח היה במעמה
והמעמה היתה גבוהה על ההרים. ואמרה בתו ארד
מהמעמה ולכה לי על ההרים ואמרד מבני אדם ואתבודד
שם ואבכה על בתולי. וכן וירד הסלע. נראה שהיה
עמק בין הערבה שהיה שם דוד וכין הסלע ואמר וירד
ירד העמק לעלות הסלע. מעשה מורד. ענין ריקעוהוא
יאוב לענין ירידה. ויא עובד בכוש כמו שתא עד ידות
חומותיך. עד ידתה. והכל נכנס תחת ענין ארגד.
ואפשר שיהיה מעשה מורד משרש ירד עא מושך
השבת. ואשם שזה חלם וזה שרק ואז יהיה דבק עמנו
היטב מן ורד של הכרובים ותרגם ויקשו ורדידן.
ירה. ירה נס. המעבה חשרי יתי כי ובינך. ירית
לכם גולה לפני. ורוני הזרים. לירות המון
אופל. ובא כלף תמורתה הא למד הפעל לירו אבחצים
ובאבנים גדולות. ויריס אבד חשבון. ופרושו טרה
אותם ונלחם עמם עד שאבד חשבון אה נפעל אויבה
ירה. ופעל הכבד ורן המוראים אל עבדיך. כתכלף
נחה במקום הפעל למד. ימצאו והמורים אבשים
בקשת. הרבי לחומד. ואתמשל כעבר. אדה אחכם
בוד אל. ורם אלהים. כלם עטין שלהה. ומעטן זה
פי' אא אל מי כמוהו מורה. פירושו משליך ומורד לארץ

בעטן

בעטן שאמר מי הוא שגיב בכוחו ועא אשר הורה יהודע ל
הכהן. ויורים. ויאמר לי הורה. ואני אחריש. ולא שמעתי
בקול מורי אלהי יוקנו. עלה הורת כתן בלבו. כלם עטין לימוד
ואפשר להיותם זה מגבעת המורה בעמק. אן יהיה שם
מקום ואם יהיה מזה הענין פי' כי בגבעה היה עופה שהיה
מורה ליושבים בעמק בבוא חיל עליהם ומפי מגבעתא
דמסתכיא. ואל יהורה ולא ימנע להיות משיקר זה הורן
והוגן מלב דכדי ישקר. וכבר כתבתון בשרש הרה והוא
הנכון. ושם כתבתי גם כי אחזל כתבון מזה השרש והענין
והשם מעטן זה. שהוא לימוד התורה והמצוה תורת יי
תמימה. את הקים. ואת החורת. ויאמר משמרתי מצותי
חקותי. ותורתי. ויתכן להיות מזה. ואת תורת האדם
ועוד נכתבון בשרש תור. והתורה היא תכונת המצוה
היאך תעשה. והמשפט הוא דין האדם כין איש לחבירו
והחוק הוא הדבר הנגזר על האדם לעשותו במצוה אן
במנהג. והמשמרת היא לשמור שלא לעבור על המצוה
ולעשות גדר על המצוה ואפ שכל אחד שמן נפרב
שעמון יבא האחד במקום הבירו במקומות כמו שיתבאר
בעטן כל אחד מהן בשרשו. ועא ירה. ומלקוש. ובאלף דבר יא
תחת הא עמרה. גם הוא יורא. ופרושו המדה הענים גם מב יא
הוא יקרא מורה. מטר המורה. את הארץ. ומא ארת
המורה לעבדיה. מורה ומלקוש בראשון. ולא יבנף עוד
מוריך. והיו עיניך רואות את מוריך. עטנם מטר. ואמטר
שיהיה יוד מוריך לקבוץ כי שטיהם מליאים ביוד אן יהיה
יוד למד הפעל תמורת הא ופי' ולא יכנף עוד מוריך לא
יאסף עוד מטרך למישהין בעת בעורת כמו שאמר ונתן יי
לכם לחם עני ומים לחץ בשר אותם על השבע ואמלא יאסף
ולא ישמר עוד מטרך והין שיטך רואות את מטרך כלומר
בשיטך תראה שיהיה זה בקרוב. ויא מוריך מעטן השבר
שטן הוראה כלומר המורים אותך בדרך ישרה לא ירדפון
שיהיו בכנף הארץ והם חזקיהו ושרין. ואחזל כיתב אלהין
יורנו. מעטן השלשי מעטירנו. ירח עשה יבח למועדים. תל קד
יבח לא יגיה אורו. יבח לאיר אורן. ויבחך לא
יאסף. הוא הלבנה. ולפי שהלבנה מתחדשת בכל חדש נקרא
החדש ירח ברח. המאתים בסגול. מי יתנני כירחי חדם. מלא ח אוב כט
ולפי שהירח מתחדש סמוכים דמות קראון בלשון רבים ואעפ
שאינו אלא אחד. ואמ גרש יבחים. פי' כי הירח יבשל המדות. ובל לג
ירט. ירט הדרך. לנגדי. פירושו שטה. ופי' הפסוק כן אמר מד כב
המלאך הנה אנכי יצאתי לשטן כי אמרתי האיש
הזה הירט הדרך. ובלבן לקלל. ואינו הולך דרך ישרה. ומלת
לנגדי לפטר כן פירשו אחזל. וכן ושלדי דשעים ירטיבו איוב ו
אא כבר כתבתי בחלק ולולי הריש היה טרגם כמו יתכבי
הראשון בה השרש ומריך
שיין גם כן בשרש רטה
ויא כי שרש ירטיב רטר.
ירך. ירך ובתוך. אשר שלף הדרך. יחז כד ראש לב
ובסמוך ירך יעקב. בשש נקלות. תחת יריכו. שם שם כד

מתחת

יקר זכרל יהודה מה יקר חסדך אלהים פעל עם ואולי
מעאן בעפרו הקוף פתוחה ומאשר מעאנוהו אנחנו
בשפרינו קמוץ כלו נכון להיות תואר השם ולי מה יקרו רעיך
אל כלומ׳ יקרו וגדלו מחשיגם מאשר יקרתי בעיני אשר
יקרתי מעליהם כלומ׳ יקרתי בעצמי וסרתי משליהם מ׳ לא
הייתי יקר בעיניהם תיקר נפשי בעיניך ויקר שמו מאד
הוד בחירין ובערי ייקר נמס בעיניו והוא מלא עם מה הפעל
ויקר סדיון נפשם מה הפעל נעלמות מ׳ המחתב ממנהג והפעל
הכבד הוקר רגלך מיקיר אנוש מפז והתאר יקר מחכמה
ומכבוד וירח יקר הולך ובסמוך יקר רוח והקמוץ בעי עין
היקרים ולנקבה יקרה היא מפנינים ובסמוך ממת יקרת
כל יקרת פנת מוסך או יהיה קמוץ שלסמוך ושניהם
קמוצים ל מוסך כמו הדי יחלי דבש או יהיה יקרת שם
כלתי סמוך ואעפ שהוא פתוח כמו עגלת שליש לתתי
נוגת לך והדומין להם ומה הבן יקיר לי אפרים והשם אחד
היקר יתנו יקר לבעליהן קמוץ ובסמוך פתוח כיקר ברים
פ׳ כמשובח שבכשים והוא החלב שהיה כולה של המזבח
ואת יקר תפארת גדולתן כתב ל יהודה שהוא פתוח ול
יוה כתב שהוא קמוץ ואמנם מעאנוהו במקומות הקפרים
המדוייקים קמוץ ובקעתם פתוח ואפשר שהוא קמוץ אעפ
שהוא קמוץ כמו כתב שהוא קמוץ בין בסמוך בין בסמוכות
כמו ובכתב בית ישראל או יהיה מוכרת ווי ואת עומדת
במקום שנים ומשפטו ואת יקר ותפארת גדולתו וקיבוץ
התאר בלשון נקבות אפשר יקרות לשאר הבית ופירו שו כ
בכבודות וכמו שמשתמשין בכבוד בעצמן בכבודות ובעצמן בכבוד
כך משתמשין ביקר בעצמן בכבודות ובעצמן בכבוד כי עניים
שווה וקבוץ הפס בלשון נקבות לא יהיה אור יקרות וקפאון
מ׳ לא יהיה אור יקרות שהוא האור הבהיר ולא אור קפאון
שהוא אור עבות לא כך כי נוגה כמו שאמר לא יום ולא לילה
והוא משל על הישועה ועל העבות שיהיו בתחלת הישועה
ויתלא יהא נהורא אלהין עדי וגליד עבות מלבים מ׳ קדותיך
נבלעה מה הפעל בדגש הקוף ואעפ שהיא בתנועה או הדגש
לתפארת היריעה כמו שמתבאר בחלק הדקדוק והומה היוד
והטלה תנועתה בבית השירות ומשפטו כיקרותיך כך
היא קריאתן בן נפתלי אה קיצהלי מאחר שאנו מומרין על
וקריאתן אשר הבית קריאתן בן אשר למה הוא ניקוד בכל
בשוא והיוד בחירק הספרים כמו קריאתן בן נפתלי כיקרותיך
כמשפטו והוא תואר הבית בחירק ולא כיקרותיך
ומ׳ בנהבדות שלך כלומ׳ בנשים הנכבדות שלך הין בהן עבות
מלבים יקוש יקשתי לך שמרני מידי פח יקשו לי שמשנו
כעמוד נמלטה ופח יקשים והפעל נקשת כאמרי
שך ונמלטנו כעבדו ונקשתו תלבדו כן תקוק שבן והשם כ
מוקש הוא לך נפלת מועד מוקד והקבוץ במוקשים יקב
אף מוקשים אתו לי שלה וכקבוץ הנקבות ומוקשות מעלי
אין והתאר לפח הלוכד פח יקוש על כל דרכו בחלם

ומשרק

ומשרק ובעבור מיד יקוש ישור כשך יקשים בפלס עצום
שנומים והתאר לנלכד יקשים בני האדם ובפר מרשתי זה ט
דקדוקן בשער הרביעי בטור הפעלים

ירא ולא ירא אלהים כי יראו המלדות את האלהים ובה שמא
לא עזקתי כי יראה כי לא יראונו אתי למען
יראותם אתי אלהיכם בקמץ הריש ולית כותיה עמוך
לבו לא ירא ויירא ויאמר ואירא כי עירום אנכי ואחבא
ייראו מגבעת אלון ירא אתי כל הארץ ותיראן המלדות
את האלהים ואשף שאול לירוא מפני דוד ליראה אורתי
כל הימים מיראתו אותו ירא אתי בטומלך אך יראן
אתי משפטו יראן לא שכחה בן הלף כדי שלא ידמה
אה משוס שלא ילא יראני הרס למלת יראו מן ראה תיראן היובי
ויי לכב כחה הלף ובן היא נקה חתת ותיראן שניהם כתובים
במלת לראובני השורק שבאלף ביוד ומזה השרש והענין
קורין כריש ואין לריש נקודה
ונקורין אותו לראובני הלמוד והתאר אשרי איש ירא את
קמוצה והריש אינה נקודה יי ובסמוך אשרי כל ירא
יראי יי הללוהו אשה יראת יי היא תתהלל והשם יו בילן
שי למורא לבית המקדש שהוא מקום המורא ואת
מוראו לא תירא ולא תערינו ומוראכם וחתתכם יהיה
שיהיה יי מורה להם הה במקום הלף אויה יכולים שי
למורא תאר לשי וכן הוא מוראכם והשם במא יראה
ויראה להם יראת יי ראשית הדעת ובעבור תהיה יראתו
והפעל נורא מאד נוראות בעדין תעשנו למען תורא
ופי הפסוק אאזל כי הבה נתן ממשלה לעלינים לעשות
הפעל בארץ אבל הסליחה איה עמהם כא עמו למה
שלא יאמרו בני אדם בלבם אם אנחנו חוטאים יתפיקון
לנו המלאכים ושאנו עונינו בא להודיע כי אין עמהם
הסליחה למען שיראו בני האדם את השי למען כי עמו
הסליחה לא עם אחר אולתו והחכם ראבע פירשו אם
לא תסלח לאיראוך החוטאים ישבו חכעם בכל אורך
נפשם ומעם נורא מחרץ נוראה פי ליונה רחוק ורחוקה
ואין להעיאם מעמנם אעפ שמטמעות הכאוב מדבר על
עם רחוק ושל ארץ רחוקה כי לעולם יירא הודם הרחוקים
ממנו שלא ידע מנהגם וגבורתם מהקרובים שידע שיהם
מנהגם וגבורתם וידמה בעיניו על הרחוקים שהן גבורים
וחזקים יותר והפעל הכבד כי יראני העם עמ גדשוני
מרושו הסחידוני וכן אשר הין מיראים אתי אגרות
שלח טוביה ליראני ליראים ולבהלם
ירד ירד ירדנו בתחלה והיום רד מאד חסר הפא
והלכה וירדתי על ההרים ויגידו לדוד וירד
הבלע ולא ירד עמנו במלחמה אז במלחמה ירד ונקפה
בבהמה בגיעה תרד וירדו אחי יוסף עשרה לדון שמה
ושמרו לנו מעט מירדי בור כמשך בקמץ בטעם שר
רדת חומותיך שר ירדתה עיני עיני יורדה מים פי
ירדה במים וכן ותרדנה שניהם ומשה תרדנה בזמעה
ויתכן

שבתחמש פ״ו כי הם מנדים ומרחיקים יום רע כדבריהם
ובמתשבותם שלא יבאו עליהם ומגישים שיבת החמש
לכן קראתי לזאת דברי הם שבת פ״ו לפי שישראל הולכים
למערים ושואים עזר ממערים ולא יועילו למו לכן
קראתי לזאת ירושלם דהב הם שבת כלומר חזקים יהיו
היושבים כה ובטחון בשם ולא ילכו לבקש עזר כי
הישיבה יותר חוזק ותוקף להם מההליכה זה שבתה
הבית מעט שבתך בתוך מדמה וילמדה שרוף שרמו
בשבת כלומר במקום שבתם והיותם שם ישרפו וכתב
אאזל מזה הטרש כשיבתו במתנים והא חסר פא
הפעל ומשפטו כישיבתו והנפעל בעריס אשר לא נושבו
אל ארץ נושבת וכבר כאר תי שענן כשער הפעלים
כטור השע נושבת מימים ימי כמו כימים ובחי דהות
יתיבא כגן ימימיא ויתכן לפרשו כמשמעו לפי שישובה
היה מסחורת היס ודרך היס היה כמאיה כל הטוב כמו
שכתב כפרשה האחרת והפעל הכבד והושיבו את
נבות בראש העם ההושיבו כשיס בברות פ״ו אשר
הושיבו מושיב יחידים כביתה ויושיבם לבעח מושיבי
עקרת הבית הושב את אביך ואת אחיך ומלה
מורכבת מן ישב ושוב והושבותים כי רחמתים
וש לא נכבד פעלו ממנו והשבתם לבדם בקרב הארץ
אם ישוב ישיבני ישוב מקור מזה השורש כל אם
ישיבם לירושלם לישיבה שאשב שם ועבדתי אתי יי
האומר לירושלם תושב והשם הנה נא מושב העיר
טוב פתחלפו שהוא סמוך וכן בית מושב עיר
חומה כלומר שימכור בית בתוך עיר שיש לה חומה
על מושבו והקבוץ ובכל מושבי הארץ והקבוץ
כלשון נקבות מושבות בכל מושבותיכם והתבלי
יונה ובכל מושב בית עיבא עבדים תאר לכל כל
הישבים והשוכנים בבית עיבא והתאר למי שאתך
ומן ישיבתו במקום כשכיר בתושב קמוך תושב
כהן כפתח כי הוא סמוך ופירושו תושב זה קנוי
קנין עולם והוא הנרעע שכיר זה קנוי קנין שנים
והוא היוצא בשש ותושב ושכיר האמורים בפסוק
הם גרים ועבדים לא מולים והבד אחר וישבו
טירותיהם בך שענים דומה מהם ענין הישיבה
ממש ומהם ענין עבדה ואעפ שהוא עומד על
ר גלין כמו אשרי יושבי ביתיך ויושב חצת האלה
והדומים להם ומהם ענין אריכות חיות האדם
במקום שיהיה שם ומהם ענין העמדה וקיום
ישה להחיל אנהבי יש יש דרך ישר לפני
איש יש מפגר ונוסף עוד וישאתר יהיה
הענין הישא את לבבך ישר באשר לבבי עם לבבך
ואחר יהנכדב יש אם ישבם עושים אם ישכנא
מעליחי דרכי כי את אשר ישבנו פה כלם ענין דבר
הנמצא

הנמצא ומזה נקראת התורה והחכמה ומעשה הטוב והישר
תושיה הגדיל תושיה יעמון לישרים תושיה והיוד למד
הפעל לפי שהיא מעאת לעולם כי כל הישים יחסרו ויחזרו
לאין והתורה והחכמה תעמד בישותה כלימי עד ולא תעשה
אא וכבוים דברי הרלבג ידיהם תשיה פ״ו כליש וכל דבר
שנקראתושיה כל מנהג שהשבו לעשות ישח וישחך
ושמוש הנאות שראוי לאדם בקרבך שם כפלם וישעך
שיתנהגבו ולכך נקרא
החורה והחכמה תושיה התן לנו עצנו והנעתך ויה
ויהא למורע במשך והפעל ממנו שחי ובעבורה עשיו
הבנעי ואם כי שרשלן שחח ושחך פעל ולא שם ומשפטו
וישחך כפלם ויפרך ויתכן להיות מהשרש הזה והענין
היה שחתעד יבירה לבשע שחת כשחתם נתפש
ישט מאשר יושיט לו המלך ויושט המלך לאסתר
ותרגום וישלח ידו ויקחה והושיט ידיה ונקבה
ישם והאדמה לא תשם ותשם ארץ למשן תשם מדעה
והמלות תשמנה והשם הנשקף עלפני הישימון
ילל ישימון תענו במדבר כישימון דרך ואפשר שיהיה
מזה השרש ונשים עד נפח אם לא ישים עליהם נויהם
כפלם יעיב דלתיה וכן כתב האזל כולם ענין שממה
ישן ישכתי אז ינוח לי בבטח וישנו בעדים ויישכן
שנת עולם ולא יקיצו ויישן ויחלם שנת כי לא
הא כדי להפריד בינו ובין ישנו אם לא ירעו היוד מעמדת
אחרי דברי לא ישנו שאין בגעיא עורה למה תישן יי
כו בגעיא והוא לשון שיכלי
מיבנו מטרח לו לישון והתאר ויקץ
כישן יי אבי ישיבה ולבי עד והשם אל תהבב שינה פן
תורש כן יתן לו דרון שינה הלף תמורת הא מתוקה
שנת העובד שנת עולם וכלי ממיבות עם התין אם
אחק שנת לעיני ועפעפי נהיתה עליך והפעל הכבד
ותישבהו על כרביה ידוע ועא ואכלתם ישן חנשים
ישנים והנפעל ממנו ונושבתם בארץ ישן נושן ללישן
מאד ישן שלאשתקד נושן שלשלש שנים ידעת מושכת
היא ידוע ישע יעאת ליישע עמך מעדי ויישעו
מעדי ויש כסגול והתבנו אותם כחלק הדקדוק
כי כל ישעו וכל חמדם כי לא יעמיד כחירק היוד וכסגול
וישעך תתן לנו ומא ויהי לי לישועה אמר לבנשי
ישעתך אט ובתוספת היו ונמל מא הפעל ויעש יי
תשועה גדולה הכותן תשועה למלכים ולי התשועה
ותשועה כלוב יעיין שאחר הסום לתשועה ועוד נזכרים
בשרש שוע ואאזל פ״ו מזה הענין אם כמידולהן שוע
פ״ו כמד שהוא יום המיתה להן תשועה לאותן שהן מגיעי
כוח כחיים כמו שאמר ושם יכוחו מגיעי כח ויהיה שוע
מן ישע כחסרון הא כמו כול הרים שהוא כמו יכול חסר
הא והפעל הכבד ממנו כי הושיע יי אלשיחו ויהי לם
למושיע הושע יי את עמך השעינו אלהי ישעיכם
והשם מושעת והקמץ האל לבנו אל למשעות והפעל
ישרא״

ישעיה ל
ישעיה כ״ד מ״ל
איוב ה
מיכה ג
יחזק
ירמיה ט״ו כ״ב
שם ט״ו
יחזק כ״ו
שם ט״ו
יחזק כ״ו
שם ל״ד ט״ו
יחזק ל״ד
יחזק ל״ד
שם ל״ד
יחזק ל״ד
ראש״ל יחזק ל״ד
תל״ל ל״ד
תל״ל איוב ל
תל״ל יחזק ל״ד
בבריה
ישע ה
שם ב
שם ב
איוב ל
ישע ה
יחזק ל״ד
ישע ה
תל״ל
תל״ל
תל״ל

מִמְּתַנְּסִים וְעַד יְרִיבִים. יִדּוּעַ וְזֶה הָעִנְיָן יְרִבָּה וְקָטָה. שֶׁהוּא
לְכָל הַמְּנוּרָה יָרֵךְ הַמְּזַבֵּחַ. פְּאַת הַמִּזְבֵּחַ. וְכֵן הַנְּקֵבָה
וְיַרְכָתוֹ עַל יְרֵכְתֵי צָפוֹן. כְּלוֹמַר פְּאַת אַרְצוֹ הָיָה יָדוּן. וְלִירֻכָתִי
הַמִּשְׁכָּן יָמָּה. יַרְכָתֵי עָנָן יַרְשָׁתִי לְבָבוֹן. לִירֻכָתַיִם יָמָּה.
כְּתַרְגֵּם לָהֶם עִנְיָן הַזְּכָרִים וְהַנְּקֵבוֹת וְעִנְיָנָם פָּאוּרָ"ל.
יִדַּע. נַפְשׁוֹ יַדַּעְתָּהוּ. וְלֹא יָדַע לְבָבְךָ כִּמְחַנְּךָ. וַיֵּדַע
בְּעֵינַי אֲשֶׁר עָשָׂה. וַיֵּדַע לְמֹשֶׁה בְּשַׁבּוֹרָם. מִדּוּעַ
לֹא יָדַעְנוּ. תֵּדַע שֶׁכֵּן בְּאַחֲזִין. אֵין לִי לְמִי שֶׁהוּא פְּטוּל עוֹמֵד
אֶתְמָה יָדַע לָנוּ שֶׁכֵּן בְּכָרִי. שֶׁאֵינוֹ הָיָה שֶׁכְּעַל שֶׁכֵּן בְּכָרִי.
הַלֵּל יָדַע לָנוּ הַיּוֹד כְּקָמֵץ כְּמוֹ
לִי יָדַע לָנוּ דָּבָר שֶׁכֵּן בְּכָרִי. נִדְעָלֵךְ מֵהֶם אוֹ יָדַע.
וְהוּא מְלַעֵל. וְכֵן יָדַע שָׁרִיד בְּאָהֳלוֹ. כֹּלֶשׁ עִנְיָן יָדוּעַ וְיָדַע
בְּעִנְיָן אֶחָד. וְלֹא יְהוּדָה לְהַהִכָּא בְּזֶה הַשֹּׁרֶשׁ כִּי אִם נַפְשׁוֹ יָדַעְתָּהוּ
לוֹ וְדַעְתּוֹ בְּלוֹ לְהִיוֹתָם מִשֹּׁרֶשׁ יָדַע בְּדֶרֶךְ גְּזֵרוֹת. וְהַנְּכוֹן לְשׁוֹמֵשׁ
בְּזֶה הַשֹּׁרֶשׁ עַם וְנַפְשׁוֹ יָדַעְתָּהוּ לוֹ וְכֹלֶשׁ עִנְיָן אֶחָד. וְלֹא וְנַפְשׁוֹ
יָדַעְתָּהוּ לוֹ עִנְיָן תְּרוּעָה כִּי יָדַעְתָּ בְּעִבּוּרוֹ כְּמוֹ שֶׁאִם חֲלָבָי מוֹאָב
יָרִיעוּ נוֹטָה שָׁמַיִם בְּיָרִיעָה. יְרִיעוֹת עִזִּים. יִדּוּעַ.
וְיָרֵק. יָרֵק יָרַק בְּפָנָיו. עֲרֵקָה בְּפָנָיו. יִדּוּעַ. אֹכֶל וּמְפַנֶּה לֹא
חָשְׁכוּ רוּחַ. עַד כְּלוּ עֵרֶק. וְכִי יָרוּק הָעֵשֶׂב. מִשֹּׁרֶשׁ
רֵקָק וְאֵם הַם עִנְיָן אֶחָד. וְעֵשָׂו כְּלוּרֵק עֵשֶׂב. נָשַׁשׁ נִקְדַּת
כָּל יָרֵק בַּעֵץ. וְמֹאוֹ וְיָרֵק דֶּשֶׁא. וְהַתֹּאר וְאַחַר כָּל יָרוּק יִדְרוֹשׁ
לְכָל לְעֵשֶׂב יָרוּק. לְגַן יָרָק. בְּגַן הַיָּרָק. אַרְחַת יָרָק. הוּא
תֹּאר לְעֵשֶׂב שֶׁהוּא מֵאֹכֶל אָדָם. וְכֵן קָרָאוֹ רַז"ל לְעֵשֶׂב שֶׁהוּא
מֵאֹכֶל אָדָם יָרָק. וְהַקְּבוּץ יְרָקוֹת. אֵלֶּה זֶה אֵינוֹ לְאִיה גְּמוּרָה כִּי
וְהַכֹּל הָעִנְיָן וְהַלְּמֵד לְדוּב הַיָּרָק. גַּם מִן יָרָק שֶׁהוּא נָשַׁשׁ נִקְדַּת
נוֹהֵל לְדוּב יְרָקוֹת בְּקַמְּרָן
יְרַקְרַק. אוֹ אֲדַמְדַּם. יְרַקְרַקּוֹת. הַיְּשׁוּבוּ מִן אֶרֶץ אַרְעוֹת
אוֹ אֲדַמְדַּמּוֹת. וְכִי בִּירַקְרַק. וּמִן עֵצֶם עֲעָמוֹת וְתִימָה
חָדוּן. כִּי יֵשׁ זָהָב שֶׁנּוֹטֶה מְעַט. לְמַהֲלָא כִּי מִשְׁדָּמוֹן וּכִירַקּוֹן
גּוֹנוֹ לְגוֹן הַיָּרָק. אוֹ יִרְקְרַק שֶׁם לְגוֹן הַמְּכוּרָכָם. וְשֵׁם כְּמוֹ
וְהַקְּפוּ כֻּלָּם לִירַקּוֹן. וְהוּא כִּי הַבְּהַל הָאָדָם וְהַבָּא אֵלָיו
הָעֵרָה סְתָאוֹם יְשׁוּבוּן פְּנֵי יְרָקוֹת. יִרְשׁ. יָרַשׁ יִשְׂרָאֵל אֶת
יוֹרְשָׁיו. וַיְרַשְׁנוּ אוֹתָהּ. וַיִּרְשְׁתָּם אוֹתָהּ. וַיֵּשְׁבְתָּם בָּהּ.
וַיִּרְשָׁהוּ בְּחֵרֶב. לְגָזְרַת פְּעַל בְּעֵרִי. וְכֵן וַיִּרְשָׁהוּ הַקָּטֹן וְקִטֹּר.
כִּי הַגּוֹיִם אֲשֶׁר אַתָּה יוֹרֵשׁ אוֹתָם. בַּמָּה אֲדַע כִּי אִירָשֶׁנָּה.
כִּי לֹא יִירַשׁ בֶּן הָאָמָה הַזֹּאת. אֲשֶׁר יָצָא מִמְּעֶיךָ הוּא יִירָשֶׁךָ.
סְמוּךְ אֱלֹהֶיךָ אוֹתוֹ תִירָשׁ. וַיִּרְשׁוּ אוֹתָהּ וַיֵּשְׁבוּ בָהּ. וּבְנֵי
עֵשָׂו יִירָשׁוּם. כְּלוֹמַר לְקַחוּ יְרוּשָׁתָם. וְאֵין עוֹרֵךְ לְהוֹעִיאָם
מִמֶּנָּה יְרוּשָׁה. כַּאֲשֶׁר כָּתַב לִי יוֹנָה שֶׁמְּרוּשָׁם בְּעִנְיָן הַשְּׁלוּחַ
וְכֵן שְׁאֵרִיתָה הַרְבֵּה מְאֹד לְרִשְׁתָּהּ. וְהָעוֹי הַשְּׁלֹם יָם וְדָרוֹם
יִרָשָׁה. וְכַחֲרוֹן הַיּוֹד הַחֲלָרָשׁ. וְבְעֵרִי יַעֲלֶה רֵשׁ. קוּם רֵשׁ וְחַת
כֶּרֶם נְכוֹת. כּוֹאוּ אֲשׁוּחַת הָאָרֶץ. הַלְּיָרְשֵׁנוּ וְקָרָאתָם לָנוּ.
הַיּוֹד מְעַמְּדוֹת בְּגַעְיָא כְּמוֹ קִרְעוֹת הַסְּרִיס. וּפְרוּשׁוּם יְרָאוּם
לָנוּ לִירֵשׁ מִמֶּנּוּ. וְאֵם לֹא כְּעַבְדּוֹ מָה קְרָאתָם לָנוּ. וְכֵן
נִרְאֶה כִּי לִקְחוּת מִמֶּנּוּ קְרָאתָם לָנוּ. וְהַתֹּאר וְהָיָה אֲדוֹם
יְרֻשָׁה וְהָיָה יְרֻשָׁה שֵׂעִיר אֹיְבָיו. כִּי יִהְיֶה יְרוּשָׁה שֵׂעִיר
לְאוֹיְבָיו. וְהַשֹּׁרֶשׁ יְרֻשָׁה לְעֵשָׂו. תַּחַת יְרֻשַׁת יְדֵי שִׁבְטֶךָ.

כִּי. נִתַּן לִי שֶׁאֶגּוּר בְּאֹהֶלְךָ. שֶׁהוּא יְרוּשַׁת יְרֵאֵי שִׁמְךָ. וְהַפְעֵל
הַכָּבֵד וְהוֹרִשְׁתָּם לְבַדְּרָם. אֶת אֲשֶׁר יוֹרִישְׁךָ מִמּוֹשַׁב אֱלֹהֶיךָ.
וְהוֹרִישָׁנוּ עֲוֹנוֹת נְעוּרַי. וַיַּרְשֵׁנוּ יוֹרִישֶׁנָּה. כִּי וְלוֹרְשָׁנוּ יוֹרִישֶׁנָּה.
וְהַשֵּׁם לְמוֹרֵשׁ קְפוֹד. אֶת מוֹרַשְׁיהֶם. מוֹרֵשׁי לְבָבִי. קְעֵיפִי
לְבָבִי כְּלוֹמַר מָה שֶׁמּוֹרִישׁ הַלֵּב וּמַנְחִיל כָּאוֹ הַקְּעֵיפִים וְהַחֲשָׁבוֹת
הַלֵּב נְחֻלָּה בְּהִיוֹתָם מוּכָנִים לְאָדָם וּמְזוּמָנִים. וְעַם הָאֶבְיוֹנִים
מוֹרָשָׁה קְהִלַּת יַעֲקֹב. לָנוּ הִיא נִתְּנָה הָאָרֶץ לְמוֹרָשָׁה. כּוֹלֶם רַבִּים יָחֵד
עִנְיָן אֶחָד עִנְיָן יְרוּשָׁה. יֵשׁ מֵהֶם יְרוּשַׁת הַבֵּן מֵהָאָב. וְיֵשׁ
מֵהֶם לְקִיחַת הַדָּבָר מִיַּד אַחֵר לְלֹא שְׁלוּחַ יְרוּשָׁתָן וּמָה
שֶׁהָיָה בִּרְשׁוּתָן בְּחֶזְקָתָן כְּמוֹ שֶׁהַבֵּן לוֹקֵחַ כֹּחַ אָבִיו וְכָעֵין
הַגֵּרוּשׁ וְהַשִּׁלּוּחַ. יְיָ אֱלֹהֶיךָ מוֹרִישׁ אוֹתָם מִפָּנֶיךָ. וְאַתָּה תִּפָּל
אֲשֶׁר הוֹרִישׁ יְיָ אֱלֹהֵיכֶם מִפָּנֵיכֶם. הִנֵּה יְיָ יוֹרִישֶׁנָּה. וְהָבָה בָּם
חֵילָה. אֲבָנוֹן בַּדָּבָר. וְאוֹרִשְׁנוּ. וְאֵם לֹא תוֹרִישׁוּן אֶת יוֹשְׁבֵי
הָאָרֶץ מִפְּנֵיכֶם. וְהוֹרַשְׁתָּם אֶת הָעִיר. כִּי אֶת יוֹשְׁבֵי הָעִיר
מִבְּטוּנוֹ יוֹרִישֶׁנוּ אֵל. וְכֵן הַקֹּל בְּזֶה הָעִנְיָן לָרֶשֶׁת אוֹתָם
מִפָּנֶיךָ. וְהַכְּלָלוֹת שֶׁהוּא קָשׁוּר עִם הוּא לְשׁוֹן גֵּרוּשׁ
וְשִׁלּוּחַ. וְיִתְּכֵן לְפָרֵשׁ לָרֶשֶׁת אוֹתָם מִפָּנֶיךָ לְשׁוֹן יְרוּשָׁה
וְיִהְיֶה מִפָּנֶיךָ דָּבוּק עִם כִּי יוֹרִיתֶךָ לֹא עִם לָרֶשֶׁת וְיִהְיֶה אֹב
כָּל כְּעִנְיָן הַקֹּל בְּעִנְיָן יְרוּשָׁה לֹא יִהְיֶה אֶחָד מֵהֶם לְשׁוֹן גֵּרוּשׁ
וְשִׁלּוּחַ. וְהַפֹּעַל הַדָּגוּשׁ בְּזֶה הָעִנְיָן יִרַשׁ הַעֲלָעֵל. וְעֹלֶה
קָרוֹב לְזֶה. יְיָ מוֹרִישׁ מַשְׁשִׁיר. תּוֹרִישֵׁמוֹ יָדִי. אוֹ יְהוּדָה
תּוֹרִישֵׁמוֹ מִעִנְיָן הַגֵּרוּשׁ. וְהַנִּפְעָל פֶּן תִּוָּרֵשׁ. וְנִפְעָל נִרְדַּשׁ
יְגֵנֶבְתִּי. עִנְיָן הָרְשׁוּת וְהַמְּסִבָּנוּת. וּמֵעִנְיָן זֶה הַיּוֹ הַלּוֹרְשָׁנוּ
קְרָאתָם לָנוּ. הַלְּמַסְבָּנוּתָא קְרִיתוּן לָנוּ. וְזֶה הָעִיקָּר
שֵׁם אֲשֶׁר אֵינֶנּוּ מִן הָעִנְיָנִים הָאֵלֶּה תִּירוּשׁ. וַיַּעֲבֹר בַּאֲשֶׁר
יִמָּצֵא הַתִּירוּשׁ בָּאֲשֶׁכּוֹל. כְּפֶלֶס תִּינוֹק מִן יַיִן לֹא שֶׁתְּנוּק
הָאֵר וְזֶה שֵׁם. וְהוּא הַיַּיִן הַחָדָשׁ. יָשַׁשׁ. יָשַׁן וַיָּשַׁשׁ. דְּהַבְּלוֹן
בְּעֵרִי. וְבַחֵרֶק. גַּם שָׁבַגַּם יָשִׁישׁ בָּנוּ. בִּישִׁישִׁים. אוּבְטוּן
חֲכָמָיו. הַם הַזְּקֵנִים רַבִּי הַיָּמִים. כִּי הַיָּשִׁישׁ רַב יָמִים
מֵהַזָּקֵן. וּמֵהַשֵּׁב. וְכוֹנוּ הוּא לְהִיוֹתָם מַעֲשִׂיב. וַיִּשְׁרֵן
וַיִּשַׁשׁ כְּעִנְיָן אֶחָד. וְנִקְרָא הַזָّקֵן יָשִׁישׁ לְפִי שֶׁעָמַד הַיָּשׁוּת
בּוֹ יָמִים רַבִּים. יָשַׁב. אַבְרָם יָשַׁב בְּאֶרֶץ כְּנָעַן. רָאוּבֵן
וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן. וְעַל הַכֹּהֵן יֵשֵׁב עַל הַבִּסֵּא. שֶׁמָּה שֶׁכִּיאָא
יָשַׁב אֲשֶׁר עִם הַמֶּלֶךְ. וַיֵּשֶׁב הַמֶּלֶךְ שֶׁל הַלֶּחֶם לְאָכְלוֹ. שֶׁסֵּ שֶׁם
יָשְׁבוּ לְבַקֵּשׁ לָךְ. וַיֵּשֶׁב תַּחַת הָאֵלָה אֲשֶׁר יוֹשְׁבֵי. תֵּל קְלָב שׁוּפִי תֵּל פֵּר
בְּיָתֶךָ. אָנֹכִי אֵשֵׁב עַד שׁוּבֶךָ. כְּלוֹמַר אֶתְעַכֵּב. וַתֵּשֶׁבוּן. שׁוּפִי דְּבָרִים
בְּקָדֵשׁ יָמִים. כִּתְעַכְּבוּתָם. וְשָׁבוּ אֶל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר יִרְמְלָה
נָטַעְתִּי לָכֶם. בְּשִׁבְעוֹת תֵּשְׁבוּ. לֹא תֵּשֵׁב לָמֶעֶרֶב. לְמַעַן יִקְבַּר שֶׁסֵּ
לֹא תֵּשְׁבִי. הַיּוֹשְׁבִי בַּשָּׁמַיִם. וְאַתָּה חָדוּשׁ יִשְׂרָאֵל תְּהִלּוֹת. תֵּל קְלָב שֶׁסֵּ
יִשְׂרָאֵל. כִּי וְאַתָּה שֹׁאֲתָה קְדוֹשׁ יוֹשֵׁב לְעוֹלָם אַתָּה
תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל. אִם שׁוּב תֵּשְׁבוּ. אֹר יְהוּדָה כִּי נֶהְפַּךְ
פֹּה הַפֹּעַל לְעִנְיָן בְּמִלַּת שׁוּב. וְהַכּוֹן שֶׁהוּן כְּשׁוּב הוּא
וּן גַּמְשָׁךְ וְפֹה הַפֹּעַל נִגְרָעָה כְּדֶרֶךְ חֲבֵרָיו כִּי הַפֹּה
שָׁבוּ נָא בָּזֶה. קוּם עֲלֵה בֵּית אֵל וְשֶׁב שָׁם. בָּכוֹד לָאִישׁ
שֶׁבֶת מֵרִיב. וְעוֹד נִזְהָרוּ בְּשֹׁרֶשׁ שֶׁבֶת. וַתַּגִּישׁוּן עַמּוּקִי

נשלמה אות היוד

אות הכף

כאב וָאָנִי עָנִי וְכוֹאֵב בְּהִיוֹתָם כּוֹאֲבִים אַךְ כְּשֶׁרוֹ עָלָיו יִכְאָב וְהַשֵּׁם כִּי גָדַל הַכְּאֵב וְאַתָּה תַּעֲקֹר מִכְּאֹב לֵב וּמֵאֵת מִי יֵשׁ מַכְאוֹב כְּמַכְאוֹבִי וְהַפֹּעַל הַכְּבֵד כִּי הוּא יַכְאִיב וַיִּחְבַּשׁ יִקְוֹן מַכְאִיב יִדּוֹעַ וְכָאוּב עֹד הַשְּׁאֵלָה וְכָל הַחֲלִיקָה הַטּוֹבָה תַּכְאִיבוּן בְּאַכְזָרִיּוּת וְעַל זֶה הַטַּעַם אַךְ כְּשֶׁרוֹ עָלָיו יִכְאָב כְּלוֹמַר שֶׁיִּשְׁחַת גּוּפוֹ כִּי אֵין הַמֵּת מוֹאֵב וּמַרְגִּישׁ וּמִרְגּוּשׁ עָלָיו עִנְיָנוֹ

כאה יֵשׁ בַּהֲוֹת לֵב אֲדַיִּק וְהַפֹּעַל וַהֲוֹתוֹ עֵינַיִם בְּתָיִם וְטָבָאָה וְנִכְאָה לֵבָב לְמוֹתָת וְהַתֹּאַר וְנָפַל בְּשַׁעֲמָיו חֵל הָאֵים כִּי הַם שְׁתֵּי מִלּוֹת מִקְרִיאָה לֵל מִחָה הָעֵינַיִם וְהָאֵים וְכָאִים בְּסֶלֶק דְּוִים כְּלִים וְעִנְיָנָם עִנְיָן כְּאֵב וּמַדּוֹרָה

ככב כּוֹכָב אֱלֹהֵיכֶם וְאֵת הַכּוֹכָבִים יִדּוֹעַ וְדִמָּה הַמֶּלֶךְ לְרוֹב גְּדוּלָתוֹ וּמִשְׁלָתוֹ הִדְמָה לְכוֹכָב דֶּרֶךְ כּוֹכָב מִיַּעֲקֹב

כבד כָּבְדָה מְאֹד יַד הָאֱלֹהִים שָׁם וְחַטֹּאתָם כִּי כָּבְדָה מְאֹד וְתִכְבַּד הַמִּלְחָמָה אֶל שָׁאוּל יִכְבְּדוּ בָנָיו וְלֹא יֵדַע כְּלוֹמַר הָיוּ רַבִּים אוֹ יִהְיֶה לָהֶם מִמּוֹן רַב וְכָבֵד כִּי הַסְּכוּ וְעָעוּרוּ וְלֹא יָכִין לְמוֹ וְכֵן וַתִּמָּלְאוּ וַתִּכְבַּדְנָה מְאֹד כְּלֵבִים לְמַעַן שְׁמִי יִכְבַּד יְיָ כְּלוֹמַר כְּבֹדוֹ הוּא וּרְשִׁיעֵי יִכְבַּד לְשׁוֹן כָּבוֹד וְלֹא יִתְמַנּוּ דְּבָרָיו וְלֹא נִמְעָא לְשׁוֹן כָּבוֹד בְּכָבוֹד הַלְּעוֹלָם עָלֵינוּ דְּבָרִין וְלַמְשָׁא הַם עָלֵינוּ וְהוּא יִהְיֶה מְאֹד וְנִגְלֶה כְּשֶׁמּוֹתָם וְהַם יִכּוֹשׁוּ וְכֵן וְלֹא נִכְבַּד עָלֶיךָ כְּלוֹמַר לֹא נִהְיֶה עָלֶיךָ לְטוֹרַח וְלַמְשָׁא תִּכְבַּד הָעֲבוֹדָה עַל הָאֲנָשִׁים וַיִּכְבַּד לֵב פַּרְעֹה וְעַמּוֹ וְיִשְׂרָאֵל בָּדָדוּ מִזְּקָן וְלֹא בְּכָבְדָה אֲזָנוֹ מִשְּׁמוֹעַ וְהַתֹּאַר כָּבֵד לֵב פַּרְעֹה כְּמַשְׁאָ כָּבֵד יִכְבְּדוּ מִמֶּנּוּ כִּי כָּבֵד עָלָיו וְגָלָחוּ וְאַכְבְּדֵם כָּבֵד מְאֹד בַּמִּקְנֶה בַּכֶּסֶף וּבַזָּהָב כִּי כָּבֵד הַדָּבָר מִסְפַּד גָּדוֹל וְכָבֵד כְּעַל קֶלֶעַ כָּבֵד בָּאָרֶץ שַׁעְתָּךְ כְּלוֹמַר קֶלַע גָּדוֹל שֶׁיִּשְׁלוּ עַל גָּדוֹל וּמִעֵּאוּ בּוֹ מִנּוּחָה הַהוֹלְכִים בָּאָרֶץ עִיפָה עִמּוֹךְ הַכָּבֵד הַזֶּה הַגָּדוֹל כָּבֵד מְאֹד לְפִיכָּן לֹא הָיָה בְּקַרְבָּהּ כְּמוֹהוּ וְיָדֵי מֹשֶׁה כְּבֵדִים כִּי כָּבֵד מִמֶּךָּ הַדָّבָר וּכְמוֹךְ כָּבֵד פֶּה וְכָבֵד לָשׁוֹן אָנֹכִי וְלֹא עַם כָּבֵד עֹרֶף הַשֵּׁב נִקּוּדוֹת וְהַשֵּׁם כּוֹבֵד אֶבֶן וְנִטְבָּל הַחוֹל וְלֹא וְהוּא תֹּאר כְּפֶלֶס אֲדוֹנָה וְאֵת הַכְּבוֹדָה לְמַעְלָה וְהוּא כְּתוֹב כְּוֹן עַם הַדֶּגֶשׁ וְכָבֵד כְּתִבְנוֹ הַדְּמִיּוֹת לוֹ כְּחֵלֶק הַדִּקְדּוּק לֵל מִקְנֵיהֶם וּשְׁאֵר מִמְּנוּם וְלֹא יַעֲהֵגוּהוּ בְּכָבְדוּת וְהַפֹּעַל הַכְּבִיד הַכְּבִיד אֶת עֵינָיו וְהַכְּבֵדוּת לֹא יַעֲשֶׂה כִּי שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם מִמּוֹן רַב וְכָבֵד וְנִשְׁאָר לָכֶן לְהַכְּבִיד לְהַרְבּוֹת שֶׁד מִלְּחָמָה הִכְבַּדְתִּי אֶת לִבּוֹ וַיַּכְבֵּד שָׁרָה אֶת לִבּוֹ וְאֲזָנָיו הַכְּבֵד

ושיעל

ושיעל

וְשִׁינָיו הַשֵּׁב וְהַכְּבֵד אֶת לִבּוֹ וְכָבֵד אַחַר לְמַעַן תַּכְבִּדוּן אֶת לְכַבְּדֶם כַּאֲשֶׁר כִּבַּדְתִּי מִלְּעֵרָה וְהַפֹּעַל בְּאֵין מַעְיָנוֹת כְּבָדֵי מַיִם כְּלוֹמַר עַד לֹא תִּהְיוּמוּת וְעַד לֹא מַעְיָנוֹ מַיִם חוֹלְלָתִי וְהַהִתְפַּעֵל הִתְכַּבֵּד כֵּלֵךְ הִתְכַּבְּדוּ כַּאֲרֻבָּה כְּלֵס עֵינָן הַכְּבֵדוּת וְהַכְּבֵדוּת וְהַכֹּל עֵינָן אֶחָד כִּי רַבּוּי כָּל דָּבָר הוּא כְּבֵדוּת וְלֹא הִתְכַּבֵּד כֵּלֵךְ הִתְכַּבְּדוּ כַּאֲרֻבָּה כְּעֵינָן וְטַאֲטַאתִיהָ מִלְּטוֹן וְלֹא מִהְכַּבְּדוּן בֵּן הַמְּטוֹת מִהְכַּבְּדוּת שֶׁלְּמַרְה וְהַם הַיְּעִים שֶׁמִּהְכַּבְּדוּן כֵּהֵן אֶת הַבַּיִת וּמִפְרָשִׁים עוֹד מִזֶּה בְּכָבוֹד מִכֹּלְכֹּל חֲמֻדָה וְכָעֵינָן הַכָּבוֹד וְהוּא יָרוּב לְעֵינָן שֶׁהִקְדִּימוֹ וְהַכְּבֵדוּתוֹ מַעֲשׂוֹת דְּרָכֶיךָ כִּי יָבֹא דְּרָכֶךָ וְכִבְדֶנְךָ פֵּ כִּי יָבֹא דַּרְכֶּךָ שֶׁיִּתְאַמֵּת הַדָּבָר שֶׁכְּשֶׁרְתָּנוּ וְכִבַּדְתָּנוּ לְכֵן הַגִּידָה נָא שְׁמֶךָ וַיֹּאמֶר כִּי יָבֹא דַּרְכֶּךָ כִּירוּשָׁן הַם נִדְעָ שְׁמֶךָ כְּשֶׁיָּבֹא אֶעֱלֶנוּ דַּרְכֶּךָ וְעֵינָךְ וְכִבַּדְתָּנוּ כִּי כָבֵד אֶכְבְּדֶךָ מְאֹד כִּי מְכַבְּדַי אֲכַבֵּד וְכוֹזֵי יֵקַלּוּ לְקַדֵּשׁ יָדֵי מְכוּבָד וְשֶׁלֹּא נִזְכַּר מַעֲלוֹ מִמֶּנּוּ וְשׁוֹמֵר תּוֹבַחַת יְכַבֵּד וְהַפֹּעַל מַה שֶׁכָּבַד הַיּוֹם מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל מֵעַל עֶבֶד כִּי הוּא פַּרְעֹה וְהָאִישׁ נִכְבָּד מֵעַל עוֹמֵד כִּי הוּא קָמוּץ רַבִּים וְנִכְבָּדִים וְנִכְבְּדֵיהֶם כַּכְּלִי בַּדֶּרֶל כִּבְדוּת מִדַּבֵּר כָּךְ כִּי מַעֲלוּת וּמִדּוֹת נִכְבָּדוּת מִדַّבֵּר כָּךְ וְהוּא חֹמֶר הַמְּתוּאָר כֵּן וִידַבֵּר אֶתֶם קְטוֹת קְטָנָה אוֹ גְּדוֹלָה כִּי מִי כָּל לִיּוֹם קְטַנּוֹת וְהַחֹמֶס לָהֶם וְשַׁלְּטוּ כָּל הָעָם הָכְבֵּד אֲשֶׁר אָמְרָתָ עִמָּם הַכְּבֵדָה וַיַּקְ וְאַכְבֵּדָה כְּמַלְעָה הָלַךְ בְּחִירֶיךָ וְהַהִתְפַּעֵל מִמִּתְכַּבֵּד וְחָמֵר לֵחֵס וְהַשֵּׁם אֶת כָּל הַכָּבוֹד וְאַחֲרֵי כָּבוֹד תִּקְחֵנִי תֵּת לַיְיָ אֱלֹהֵיכֶם כָּבוֹד כְּלוֹמַר שֶׁתְּכַבְּדוּהוּ בְּתִפְלַּתְכֶם וּבְהוֹדוֹתֵיכֶם עוֹמְתִיכֶם לְמַעַן וְכִשִׁיסִיא כָּבוֹד לַיְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְתֵן לוֹ תּוֹדָה וּבְהִיכָּלוֹ כֻּלּוֹ אֹמֵר כָּבוֹד הַשֵּׁם וְהַתְּהִלָּה כִּי הוּא הַכָּבוֹד לְבוּרָא יִתְבָּרֵךְ וְהַתֹּאַר לְנֹקְבָה כָּל כְּבוֹדָהּ בַּת מֶלֶךְ מִטְּמֵנָה וַיִּשְׁבֹּת עַל מִטַּת כְּבוֹדָהּ שֶׁהֵם כְּתוּבִים מִן עַם הַדֶּגֶשׁ וְכָבֵד כְּתִבְנוֹ הַדְּמִיּוֹת לוֹ כְּחֵלֶק הַדִּקְדּוּק וְנִקְרָא רֶ הַשְּׁמוּעָה הָעֶלְיוֹנָה כָּבוֹד לְפִי שֶׁהִיא כְּבוֹד הַגּוּף וַיִּקְרוּ לְמַעַן יַעֲמֹדְךָ כָּבוֹד שֶׁמַּחֲלִבִּי וַיַּגֵּל כְּבוֹדִי וְכָבוֹדִי לְעֵמֶר יִשְׁכֹּן אֶלָּה כִּיקָהֲלָם אֶל תְּחַד כְּבוֹדִי וְפֵ וְכָבוֹדִי לְעֵמֶר יִשְׁכֹּן אֶלָּה עוֹד מָשָׁל כִּי הַשְּׁמוּעָה לֹא תִּשְׁכֹּן בְּעֵמֶר אֲכָלָהוּ עוֹד מָשָׁל כְּמוֹ דְּבִקָה לְעֵמֶר נַפְשִׁי וְפֵ וְאַחַר כָּבוֹד תִּקָּחֵנִי אֲמֵ כִּתְחִלָּה כְּעֵתְכֶם תִּטְחֵנִי כְּלוֹמַר כְּלוּמֵי הָיוּתִי תִּמְחֵנִי כְּעֵתְכֶם וְאַחַר כָּבוֹד תִּקָּחֵנִי אוֹ הַכָּבוֹד אֲמִתְּקָחֵנִי וְפֵ אַחַר כָּבוֹד שֶׁלָּחֵנִי אַחַר כָּל הַנְּבוּאוֹת הָאֵן לְהַכְּבִיד וְלַהַרְחִיב שֶׁלָּחֵנִי כִּי הַנּוֹגְעִים בָּהֶם נוֹגְעִים בְּבָבַת עֵינָן יוֹתֶרֶת הַכָּבֵד עַד יַפְלִיג חֵין כְּבוֹדוֹ יִדּוֹעַ

כבה כִּמְשֹׁחָה כָּבוּ לֹא תִּכְבֶּה וְהַפֹּעַל הַכְּבֵד וְלֹא תְּכַבֶּה אֶתְּכֶם יִשְׂרָאֵל וּמִשְׁחָה כָּבָה לֹא יִכְבֶּה וְכִבּוּ אֶת גַּחֲלָתִי לֹא יוּכַל לְכַבּוֹת אֶת הָאֶבֶן יִדּוֹעַ

כבל עִנּוּ בַּכֶּבֶל רַגְלוֹ בְּשֶׁשׁ נִקּוּדוֹת כְּבָבֶל הָיָה שֶׁלְּשַׁלּוֹת שֶׁלְּרֶגֶל אֶרֶץ כְּבוּל פִּרְשׁוּ בּוֹ שֶׁנִּקְרָאת הָאֶרֶץ כֵּן לְפִי שֶׁהַדֶּגֶל מִשְׁתַּקְּעוֹת וְנִכְבֶּלֶת בָּהּ מְרוּבֶּה הַטִּיט שֶׁכָּהּ אוֹ שֶׁהִיתָה חוֹל וְכֵן אֶרֶץ כְּבוּל אֶרֶץ שֶׁאֵינָהּ עֲשׂוּיָה כְּרוּת רַב כְּחַמְּנוּ בְּרִי יִשְׂחָק אֲמֵ חַמְּטוּן אֶלֶץ הִיתָה אֲמוּרָה לִי לָה כְּבוּל

דמשתקעת

ישראל נושע בי׳ עם נושע בי׳ פתח
כי הוא פועל עבר אין המלך נושע
ברב חיל קמץ כי הוא עומד ונושעתם
מאויביכם ישף תרשיש שהם ישמה ועוד מתבנן בשרש
שמה ושר לאשר ישר בעיני באשר ישר בעיני
ויועץ כי ישר הדבר בעיני כל העם שלשתם פועל עבר
כי עייניהם פתוחות ולא ישרו בעיניו כי היא ישרה בעיני
אולי ישר בעיני האלהים ותישר בעיני שמשון וישרהו
המרות דגש השין להבלעת היוד מה הפעל והתהר שם
ישר ובשמוך ותועבתו ישר דרך כי ישרים דרכי יי
וירדו כם ישרים לבקר כי הישרים ישלהם ממעלה וגדולה
על העשירים הכסילים אוהבי העולם הזה והוא שאר עליהם
נמשל בבהמות נדמו ואעפ שבשלם הזה הכסילים רודים
עשירים כמו שאמר עשיר ברשים ימשול לעולם בבחינת שרים
הם המושלים והדורים בלומר שלהם מעלה יתירה בעו הבא
והוא נקרא להם ערב לעשירים ועורת העשירים לבלות
שאול בלומר פופם לבלות שאול ממותם בעורם מהבל
והמחזר שהיה להם ולאבן עורת הישרים אעפ שתשחת
העורה הגופנית עורת נפשם קיימת לעד והשם ישר
לבי אמרי ומא ודובר ישרים יאהב ואפשר שיהיה
מחובר מן ישר לבי ומפני הוכר הקריאה בא כשואל
לבדו ולא בא בקמץ חטף כמשפט כמו שבא בקריסמן
נקר להקל ומא כתוספת מם והיה העקוב למישור
וקמץ מישר והקבוץ הולך לדודי למישרים כי היין
הטוב ישר ויערב לאדם מאד וכן יתהלך במישרים
ומא ובישרת לבב והפעל הכבד כל פקודי כל ישרתי
המישרים אורחותם מישר על המחקה ישרו בערבה
מסלה לאלהינו והדרים אישר ויישרם למעלה מערבה
התוב כשני יודין הראשונה נקראת בפתח והשניה נחה
ומשפטו ויישרם בהנעת שתי יודין ובנוח היוד מה הפעל
הנטלה תנועתה על היוד הנוספת ובמא בהראות מה הפעל
בקריאה שלא נתנהג ועשעשיך אמר כן קרי אבל כתיב הושר
ישירו נגדיך הישר לפני דרכך על משקל הושב את אביך
יתך ידה ליתר תשלחבה וכן הוא מן התבה היא כתיב
תמוש היתד התקעה כמבואר בחלק הדקדוק

יתד לתלות עליו והקבוץ בלשון נקבות וכל היתדות
למשכן ולחצר וכל יתדותיו וכל יתדות החצר יסע יתדותם
פי אפי אחד מיתדותיו ידוע ויתדות המשכן היו קשורים
במיתרים לאריעות האהל והיו תקועים היתדות בארץ
בחצות המשכן כדי שלא תסע הדוח הרוחות וכן לקלעי
החצר וכן נקרא הכלי שמקפל בו האוכל הכנד יתד ובא
בהא הידיעה עם הסמיכות את היתד האהל והכד פושבוהו
בשרש אהל יתם כל אלמנה ויתום לא תענון יתומים
היינו ואין אב פי אפי שאבינו חי יתומים היינו בלא אין
לנו אב וזהו שאמר אחריו אמותינו כאלמנות ולא אמר אלמנות

יתר

יתר יתר מרעהו עדיף ותאר ועשנו יתר ומשובחן ופי
הפסוק אמר החכם באמת כי העדיף יתר ומשובח
מרעהו שאינו עדיף וישלון שכר מעשיו כעו הבא ודרך
רשעים תתעם פי ואם תאמר אחר שהעדיף יתר מרשהו למה
אין הולכים כני העולם בדרכיו לפי שדרך רשעים עלחה ודא
כעולם הזה והיא תתעה אותם לאחוז דרך הרשעים ולהעזה
דרך העדיפים והתכל יהודה כי ויותר לנוא השמש ויותר
מהבמה תאר ויתכן לומר שהן שמות כמו יתרון ואעפ שרוב
השמות במשקל הזה מלעיל כאן אן מלרע וכן ואת היותר
הרמנו וכן יער גובי והשם יתר שאת ויתר עז אשלם
על יתר עושי באוה פי ומשלם גמול על היתר ועל הגאות
שמתגאה על העניים מי שרגיל לעשות הגאוה והוא בשש
יקדות ויש כחמש יקדות גדול יתר מאד והתבל יוכה כי
גדול יתר מאד תאר ויתכן היותן שם כחבלין והחכם
ראכנ פי ויתר עז תאר ומא מה יתרון לאדם ומא מותר
האדם מן הבהמה אין ומא על כן יתרה עשה ופירושן
הממון שקיבן וסקדתם על נחל הערבים ישאום וכתנן
תמורת ההיא על כן יתרת עשה אבדן קמוץ עמ עדי
ונמרת יה והפעל הכבד הותר בני תמוותה מחז במים
אל תותר אז יהיה אתותר משלא נזכר פועלן ממנו ובא
החולם תמורת שורק כלם עמן השכח והמעלה והתב
ל אדנים מזה הענין יתר הלים מרעהו כלומר המשובחן
שבהדים ועוד נהתבנו בשרש תור זבעמן השאר ואת שמא כון
היותר הרמנו והשם יתר המים כל המלאכה ומיתר ייאל ניקי
חשמן והבחון יתרים לעולליהם והעבעל ולא כותר תלי מל כב
מהם איש והכותר בשמן אשר עליך הבהן אבי ניקי מלא יה
כותרתי בא יא לילבדי ומם ינתר מבשר המלואים שמכנ
לא ינתר דבר והפעל הכבד אשר הותיר הבדר הותיר ישע לנו שמ
לנו שריד המעט ויותירו אנשים ממנו כלם עמן השאר ישע א שמ
ועא כונגו חצם על יתר הלא כשע יתרם בם שהם תל יא איוב
חושבים שהם נקשרים בעולם הזה ואת מיתריהם שמ לה
עמנם חבלים אבל יתרים לחים עמנם שבטים כי שופ
מה טעם ליתרים העשויים מעשתן אן מנקבים להיותם
לחים אן יבשים אבלל על שבטים ובאמרו יתרים כי
כן עשין מן השבטים חבלים בעודם לחים שיוכלו לקפל
אותם כי יתרי פתח פי יתר יראתי שהייתי אוסר אותם איוב
בו פתח אותו השם עד שלא יראו ולא נגנו מפני ואותי
עגה ומא הלא נעיתרם בם על מיתרי הגוף אשר
קיום העצבים בהם אמר יתקן ויסרדן ויאבדן וכן
יתרי פתח פי מתן עצבי והרפה מיתרי כאשר ירפה
מיתר הקשת ומא מזה הותר בני תמוותה כלומר
התר יתרם וקשורם לפי שאמר אנקת אסיר אמר שיתירם
מן המאסר ואת היותרת על הכבד הוא הנקרא שמ כט
בלשון רזל טרפט וכלעה אכרש ואמר על הכבד ופירושן
עם הכבד כי מעט מן הכבד היה נוטל עם היותרת

נשלמה

תאר אחת מן ההות לבנות כאשר כתבנו ואמנם שמלת
נגע לשון זכר אפשר שתמצא לשון נקבה כמו נגע ערשת
כי תהיה באדם אז תשוב תהיה לה ערעת וכן ונסתה כהה
לא יכבה תאר ופירושו הפשתה הקרובה לכבות לא יכבה
כמו שאמר קנה רעוץ לא ישבור כלומר כלך יהיו דברי ההגדת
מלכותו בחתכי אפי החלושים לא יתרשו בן עתן הכהה
הוא הקמוט והעתר והשהנגע או השבר קרוב לרמאה
יתקמט הבשר והבכו פשה הנגע ופי השטן הזה כעינים
כי ידוע הוא כי הזקנים יתקמטו שיניהם ויכנסו בחוריהם
לפי שיתקמטו יתרי השן כי יגבר עליו היבש וחחלש הרוחת
ופי והיה בלרוחן כי תעעור ותקעור רוחם ותחלש ופי לא
יכהה ולא ירוץ לא יחלש ולא ישבר כלומר לא יתרפה
מלעשות המשפט לפי שאמר קנה רעוץ לא ישבור ופשתה
כהה לא יכבה ידמה כי יהיה רפה וחלש ולא יעשה
משפט לפי אמר לאמת יוציא משפט ולא יתרשל ולא
יחלש כדבר המשפט עד ישים בארץ משפט ופי ולא
כהה כם לא עער נהם ולא מנעם מלבת כדרכיהם הרעים

כהן הוא אשר כהן בבית אשר בנה שלמה והבנו לו
ויכהן אלעזר בנו תחתיו להכהן לי לכהן בו לי
אין הוי נוסף תאר נוסלת על הפעל שהוא פועל והתאר
מבטן היקל והוא כהן לאל עליון וגם הכהנים הנגשים
אליו אהלן הכהן אמור אל הכהנים והשם כהנה כהת
עולם כלם בעטן עבודה בגדולה כי הכהנים הין עובדי
השם ואשי העם וגם הכהנים הנגשים לי אינו אומר על
בנו אהרן כא על הבכורות
כי אז היתה עבודה בבכורי
ישראל וכל עובד יקרא כהן
וכן עוד כמו כהן מדין כן אדמות הכהנים לא קנה היה
כהן לאחד עובדן ובכל שעתן ושמעאלים בראש כלם כי
האהוב הנאמן עובד לאוהבו בשמותיו הנכונות וכן אחה
כהן לעולם כלומר עבדי ואש ישראל על דבר שאתה מלך
עדיין כמו שהכהן הוא ראש לעם וכן ומידעיו והכהנים ראשון
וכן מוליך כהנים שולל ראשים וכן חבר כהנים יתן מאד
יגדל מאדו כלבושים נאים וכן ובני דוד כהנים היו
וכן אומר בדברי הימים במקומו ובני דוד הראשונים ליד
המלך אוט ובני דוד כהנים הין שהין עובדי יי ויריאין
ויתר הדברים הוראבל למה שהתה בדברי הימים במקומו
הפי הראשון הוא האמת **כרע** כה אמר יי כה עשון
אבותיכם אעפ שהתנבה זאת המלה בהא קריאתה
בוין ובכפל הכף כמה במבטא ההא ועשית לאהרן
ולבניו כבה וזה כה את ששה לי שבבה השבשתנו
כבה לא תרע את משאה האלהים ויתכן ששרש כבה
כך והא נוסף כמו אין אבה וכן סתלי יעקב בן לעזר
ל ונתנה המשורת על וכבה תאכלו אתן לית כוותיה
מלרע ואם הוא ששרש כבה כך היה ראוי לכתב בן

ראשון

ראשון כזה האות ואחרין כבב וכבר לא שאני כתבתים כסדר
שהתכסל יקנה ואעפ שבון הוא יותר מדרך הדקדוק כמו
שהתכסל ישקבכן לעזר ועוד כי רבותי משתמשו הדבר
בלשון כך כלאהא כיבן השרש והעקר והנב המלה הזאת
עשה כמו כן ויט ששנה כמו הטה שים כה כמו אדרי
ואחיך כדרך יוסה גלבה עד כה ונשתחוה עד כה
והנה לא שמעתי עד כה עד עתה ייהי עד כה ועד כה
והשמים התקדרו עבים ורוח כיבן וכן כך ולייה מדש
היכה ואיכה מלות מורכבות מן אי וכה ובכר כתבתי אותם
בשרש איך **כוה** כי תלך כמואט לא תכוה ובגליון לא
תכוינה והטה ויהיה מחית המכה מכות איש
אא לא כיבל לשון כויה רק על כויה תחת כויה ופירשו מכה
כשר שנהו כאש ולא השרף כלו היעטן והשרש כי תחת יופי
וכן בדברי רבי תחת יופי אמר רבא הינו דאמרי אינא שי
הלופי שומרא כואה ויהיה כי מן כוה כמלם כי מן כוה אף
כרי יעדיה עב אז יהיה כמשמעו ופירושו כל זה
שפר המן והטקפה יהיה להם תחת הי יופי
כוח גם כחן ידיהם למה לי כחי ואשית אוט יבש
בחרש כחי כת החכם ראבע ז"ל כעבור היותחיי
האדם לתת התולדות הקושרה הכל המעמדת הגוף כמה
הלחה נשם כת לפי אמר יבש כחרש כחי אם כחה אכלתי
בלי כסף בכחו ובגבהים ידוע והאנקה והכחן כתבי
יונה כי הוא הנקרא בשרבי חדרון והואמתין העב ובינו
שלמה ז"ל כתב ש הוא שקורין לן בלעז לוגירט
כול ובל בשליש פי ומדד והכעל הכבד אלהים כת
יכיל פי כך היתה מדתנו כלומר כך היה מחזיק קטן
מהכיל את השלה מהחזיק כלכך כלומר שלא היתה מדתנו
גדולה לכל השלות והשלמים אשר לא יכילן המים לא
יחזיקון המים לא יצאו מהם כי הם כשברים מרבה להכיל
פי הכוס בא גדולה להחזיק הרבה כמו שאמר השמוקה
והרחבה להכיל למעשן ברק פי הרבה והחדה להחזיק
ולקבול ההרג ולמעשן הרבות בריקה להפחיד העמים והאל
פי להכיל כמו לאכיל ובכר כתבנוהו בשרש אכל ובולא יאכ
מאד ומי יכילנו ומי יקבלנו ומן הענין הזה והשרש הזה
בהכפל הפא והלמד הנה השמים ושמי השמים לא יכלכלוך
כלומר לא יחזיקוך ולא יקבלוך ונלאיתי לכל לקבול
ולהחזיק ומי מכלכל את יום בואו מי יוכל להחזיק ולקבול
המעבה לא יכלכל החולה שעומדת במקום אחר לא יקבל
אותה ולא יחזקה רוח איש יכלכל מחלהו ורוחו נכאה מי
ישאנה כלומר יותר נקל לקבול חלי הגוף מחלי הנפש
ועה קרוב לזה והוא כלכל את המלך וכלכלתי אותך שם
וכלכלם לחם ומים ואכלכלם לחם ומים ויכלכל יוסף את
אביו ואת אחיו ענין זה הוא שנן המזון לקפיר העורך
כמדת כל אחד ואחד ואינו יוצא מהענין הראשון אבל
הוא נכלל בו וכן יכלכל דבריו במשפט כלומר שיעשם

במשפט

דמשתקעא כרעא בגוה כי כבלא כירחש המטון חול׳
כבש אל מסלת שדה כובש שם תאר למכבש הבגדים וכן
רז״ל נשתמשו בתאר הזה בקל אשתייר ההוא כובש
ומי שדה כובש שדה שהיין שוטחין שם הכובשים בגדיהם
לשמש וכן תי׳ חקל משטוח יקריא והפעל הכבד כבש בין
לבושו וכבסתם בגדיכם בבסי מרבה לכך בבסני מעוכי
ושלא נזכר פעלו ממנו והכבש שטוח וטהור ומקור מורכב
מהתפעל ומזה שלא נזכר פעלו מהמוסף אחרי הכבסאת הנגע
ידוע **כבע** וכובע ישועה בראשו מכבע נחשת על ראשו
מלעיל ומלרע מגן וכובע הלו בך כלם מגן וכובע
והתיצבו בכובעים הוא כלי מגן של הראש קומא כלעז
כבד הן אל כביר לא ימאס כביר כח לב כביר מאביך
ימים ושאר מעט מזער לא כביר ואוריד כאביר
ישבים הלף נוסחת אז המלה מורכבת מן כביר ואביר וזה
להגדלה ירוע כביר לא חקר כשאון מים כבירים והשם
כתוסחת יתן אכל לאביר כלומ׳ לדוב שבן כלם העועם
וההגדלה הן בעטין הכמות הן בעטין האיכות והפעל הכבד
ממנו בכלי דעת מלין יכביר כלומ׳ ירבה ויגדיל באשר
יגוע בכבדה מי כנפה וכן במא ושעיתלו מכבד כביר
העזים מי כר שלעמר עזים וכן במא ויקח המכבד ישכל
במים מי כר ויש גוכא וכן תרג׳ ותכשהו בשמיה והוא כגד
שב וילך מאתו כבדת ארץ בעוד כבדת ארץ לבא אפרנה
מרשונו מיל כי אומרים שכן מהלך מקבורת רחל לאפרת
מיל ובכר מרשתיו כשרש כבדה כי דעתי כן שהכף כן שמוש
ולא שרש מה שהיה כבד הוא ואמר להיות כבד הייה שבכר
מתן כשבכר הימים הבאים הכל נשכח מי לא כאשר היה
כבר ולא כימים הבאים מין זכרון להכם עם הכסיל ואעפ
שלאורך ימים הכל נשכח מה שהיה כבד נקרא שמו כבד
היה לעולמים כי כבד ראה האלהים את מעשיך בכל
מקום שהיא המלה הזאת הוא לזמן שעבר יאן כלעז ומי
מה שהיה כבר הוא מה שהיה כבר כימים קדמונים עכשו
הוא ויש כשבכר הימים הבאים כמה שהיה כבר ומה שהיה
כימים הבאים הכל נשכח זכרון הכסיל
כבש והכבשו אבני אלעי מי לי יונה והכבשו אויביהם באבני
קלע אז יהיה מרושו והכבשו אנשי אבני קלע כלומ׳
הקולעים ילכדו שלא ישילום יכבוש עונותינו ויכבשום
לעבדים ולשפחות ומלאו את הארץ והכבשה הגם לכבוש
את המלכה שני בבית והיה אמתנו כובשים את בעינינו ואת
בנותינו והשמל ונכבשה הארץ ויש מבנותינו נכבשות
והכבד מכל הגוים אשר בכבש שנן כלם הדייה והתפישה
בסחן ועלא והכבש בזהב לבקא מאתים כשש נקדות מרושו
מדרגה וכן במשנה עלה בכבש ואינו שמו במעלות
אבנים אן שעים שהם זה על זה לא מעלה אחת לבד
והוא משופע והולך ונעלה מהארקע עד המקום שעולין
בו לין לכבש הין עושין למזבח בכבש והיה אסור לעשות

לן

לן מעלות כמו שבתוב ולא תעלה במעלות והכבש הזה של
בקא היה לסבי המעלות שמוך לקרקע והין עולין ממכן
למעלות ומלת מאחזים שבה ל המעלות שהין מאחזים
בבקא ודבקים בו ועלא מיחד בבשן בעשן הבבשן הוא
ששורמין האבנים לסיד או אשר מבשלין בו כלי החרש
הוא יקרא בבשן ושאומין בו הלחם בהדביקה יקרא תנור
ועוד מרשנו בשרש תנר **כבש** בבש אחד בן שתנו
בשש נקדות בבשים בני שנה והבבשה אחת בת
שמנה בסתם הכף ביאם בבשה אחת קטנה בחירק
והיקבוץ שבע בבשות הצאן לבדיהן ושקא בבש בן
שנה כי הגדול משנה יקרא איל **כדד** בידודי אש
מי נעוני אש ומהשרש הזה כד הקמח לא
בלתה ובדה על שבמה והדגש לחסרון הכפל ידוע
ועד ההשלה ותשבר כד על המבוע והאמומז בן של
הכרם שתבקע ואמ׳ על המבוע ימז לקבר כמו שאמר
ונרוץ הגלגל אל הבור ולל כמו שדרך הכד להוליך
אותו ל המבוע כי הוא מקומה כן מקום האדם כקבר ושם
תבקע כריסו **כדר** כמלך עתיד לבידור ובא כמא
בדור אל ארץ רחבת ידים ונחסר ממנו כף
הדמיון ומרושו כבדור והבדור הוא ידוע במשכרה
אא ויתן בדור בשור מקף וכן הבדור והאימוס והוא שקורין
ראבע מיכף בדור משרתת לן בלעז פלא ומי רבי מעדיה
וכן לפי מרוש רשי זל׳ זל כמלך עתיד לבידור על
הגלגל ומי בגלגל זה העתיד לקבוב הבידור כלומ׳ כי
הערות האלה יקובבוהן ויקיפוהן תמיד כמו שהגלגל
עתיד תמיד לקבוב בלי הפסק ויש אותן כמשמעו כמלך
שהוא עתיד לבידור המלחמה שלומ׳ לקבוב המלחמה
כי אז יאסוף גדודין כן תתקבצהן בלהות לנגח ומשרת
המלחמה הוא כסבוב והקיף מכל עד וכן קורין למערכת
המלחמה טורב״ימנכטו בלעז וכן אמ׳ ויבא המעגלה
שובב כמעגל לפי שהמחנה הוא עגול וכן וחטרתי
בדור עליך ונחסר ממנו כף הדמיון כבדור או כירת
השירות כבדור **כהה** לא כהתה עינו ותכהין עיני
מראות ותכה מכעש עינו לא יכהה ולא ירוץ והקמר
והנה כהה הנגע ושטלה אינה מן העור והיא כהה
תחת רוח כהה בעור בשרם כהרות כהות לבנות
ועינינו החלו כהות מי החלו להיות כהות אויהיה כהות
מקור ויהיה קמץ קטן תחת קמץ גדול והיה משמטו
כהות כמלם אלות שוא ראות רבות והשם אין כהה
לשברך והפעל הכבד ולא כהה בם וכן וכהתה כל
רוחו והוא פעל עומד ויתכן להיות כהה הנגע פעל
עובר מזה הכבד לא שאין מנהג מאשר עיניהם
הא מהדגוש להיות פא הפעל כערי כא נחרץ כמשמטו
בלא אות גרונית נהג מהר טוהר להט כהן וכן מזה
השרש ולא כהה כם אב טוב הוא שיהיה כהה הנגע

תאר

הייתי אומר כלומר אם בזמן שהייתי נחמד
ועני מאד הייתי אומר כלה אדם שאומר שלא תהיה לי
המלוכה הוא ונו היא המחנה הגדולה והנפעל
יוכיחך ובבזבזך הן תחלתו בבזבה והשם שוא ודבר
כזב ותדבר אלי בבזים ויתעוים בזביהם והשם בתוספת
לך תהיה לי כמו מבזב ופי תהיה לי כנגד השו כי הידה
מתרעם הנביא על שהבטיחו ואל ונתתיך לעור מכנר
והם הין מקללים ומזכים אותו ופי כמו [illegible] כמו מקור
כזב ואמר מכזב וכמוהו כתי מכזיבל מכזב והוא דרך
עחות כי מכזיב שם שיר כמו שנ וקעילה ומכזיב ומרשה
ומכזב הוא כזב סלומנט בלעז והפעל הכבד עד אמונים
לא יכזב אמר כדבריה שאינם עדות כלומר אמר כדברי
הבאי לא יכזב לא איש אל ויכזב אל תכזב בשפחתך
אשר לא יכזבו מימיו ובלשונם ובזבולו והכבד אחר ואם
לא איפה מי יכזיבני כלומר שישים דברי כזב כלם עתן
אחד ופי לא יכזבו מימין עד ותירוש יבחש בה בחש מעשה
זית כזך לא אכזב כי ישוכנו מוסר אכזרי ופירושו
מוסר אדם אכזרי כי מוסר עמוך כי הוא מתחזק
אומר מכת אויב אכזרי אכזרי המה ולא ירחמו רחמי
רשעים אכזרי והשם אכזריותם אכזריות הוא הפך
הרחמנות כחך לא נבחד שמי וכל דבר לא יבחד
מן המלך והפעל הכבד לא בחרתי אמרי
קדוש ולא בחרו מאבותם פי ולא בחרו מה ששמעו
מאבותם אל תבחר ממני לא נבחד מאדני והכבד
אחר יבחידנה תחת לשונו כלם ענין ההסתר וההעלמה
ואיפה ישרים נבחרו נשמדו ונכרתו ויבטחו שרים
בכחרות נגזלת מאין ישב ופרושו וישבון שרים
שמקבלים להיות נבחרות והפעל הכבד והבחרתיו
לכן ובבחידם מגוי ובבחיד את שלשת הרועים
בירח אחד ויבחר כל גבור חיל ונגיד ושר כלם ענין
כריתה והסרה כחל בחלת עיניך פי תקנת
עינך בכוחל והוא הכוך וכן קורין לו בערבי אלכחל
כחש ובחש בעמיתו בחשלו בחשוביי בני בגד
יבחשולי ותבחש שרה אלה ראיתי באחד מספרי
אלה ובחש והתעל בני בגד המקורות כי ותבחש הקף
יתבחשולי והתאר בנים בחשים כמקום לפי שלא היתה
והשם אבבנו בבחש ומאלה דגילה לבחוש נשם רבי
ומבחש יפרון והקבוץ ובבחשיהם שרים כלם ענין
כפירה וכזב ועד השאה כחש מעשה זית פי כזב
תוחלת המחלים אין ותירוש יבחש בה כלומר יכזיב
תוחלתם ובהמן ב דקבירין בם וקורין בה עלפי המקורות
נעה ובשרי בחש משמן פי נחש וכן בדברי רבל בהמה
בחושה והשם ויקם כי בחש והנפעל ויבחשו איביך
לך כלומר שיהיו מחושים ודלים ונכשלים לך והתפעל
בני בגד יתבחשולי או יהיו מהענין הראשון כמו
שבתבנו ומרשון שיכפרו עלמה שעשו והגשו יכפרו עתה המרוב
מורא ויאמרו שלא עשו כי המלה הראשונה חלקה ליונה
על פעם רבים ופי רובם בלשון אשר וכן עשו רוב
המפרשים והנכון פי היא לעולם מלת טעם והנה אשלך
מקעתם ותכין השאר כי עם קשה ערף הוא ושלחתי פי
לפי שאמר הלה הנה אנכי שלח מלאך לפניך לשמר בו כי
לא ישא לפשעכם אמר מלעה ילך נא יי בקרבנו כי עם
קשה ערף הוא ומתמידין הם לחטוא ואם תשלח מלאך
לפנינו ותמלא שא לפשעינו כדגע נהיה כלים אבל עריך
אחלך אתה והם יחטאון לך ים לשרת לשעטו ולחטאתכם
כי תוריש את הכנעני כי ירבב בבל לו כי חזק הוא
פי לפי ערך שתוריש את הכנעני לפי שהוא חזק ורכב
כדגל לו והם לא תורישנו יזיק לך שבוטנו אעלך ויהיה
לעניים כעדך שכל אתידין כי מנשה הכבור פי נתן
ידין כשכל כי מנשה הכבור והיה לו לחת ימיט על ראשו
אם לא ששכל והבין כרוח הקודש כי הקטן יגדל ממנו וזה
טעם שכל אתידין כי מנשה הכבור כלא היה משים ימינו
על ראש מנשה לא היה שכל כזה לא כמנהג העולם
ליי אלהינו הרחמים והסליחות כי מרדנו פי לפי
שמרדנו בו ערך שיהין לו הרחמים והסליחות לרחב
עלינו ולסלוח לנו על כל פשעינו והנה הראיתיך הדרך
במקעת אותם שמפרטים אותם במקום אעפ ותכין ותדע
לנשארים והכלל לך כי היא מלת הטעם ואתה תכין כל
אחד ואחד לפי מקומו יש שהוא במקום לפי עם שין
השירות והם הרוב כמו כי חטאתנו לך לפי שחטאנו לך
ועם שין השירות לבדה כי נתן לאבאך לחם ויש במקום
כף ושין השירות כי תוליד בנים כשתוליד בנים ובהיותה
קשורה עם מלת אם כמוכן ויש מהם למענו והם הרוב
כמו כי הם אל המקום כי אם עונותיכם וישמהם לרבות
כי הם הכיתם כל חיל כשדים הנלחמים אתכם כי אם ישאנו
כי ונתתן בני כי אם תבבסי בנחל ומעמים עם הא אתמיהה
הכי אחי אתה והיא פעמים לאמותת הדבר וכפי הכי
יקרא שמו יעקב מן השלשה הכי עבד
כיך יראו עיניו כידון כמו אידון גטה בכידון אשר בידך
הוא הרומח שבן הכס וכן ויישחק לעשש כידון
ואפשר שיהיה זה הרומח לבדו כלא הכס ואמר עשש כידון
רעש הרומח בהליכתו כשמולכין אותו וכמוהם עוד
להב חנית וכידון פי להב חנית ולהב כידון אבל וכידון
נחשת בין כתבין אינו רומח כי הוא כלי מכן לכפין ואמר
כן התרג ומחעמא דנחשא קשת וכידון יחזיקו אמר כן
התרג קשתן ותריסין כיל ולכלי לא יאמר שוע כחיין
ובעדי ובכלי שלו לעשם והיוד יתר היחש כיוד מוכיח
אדם אחרי הוא ההיכל לפני כלי הוא כנגד השוע כי
השוע יותר מהנדיב והכלי טוב מהנבל ולפי דעתכי
מלת כלי גדרה מענין וכל בעליש ומשרשן ולפי מקרא
כלי

מגל איוב מא
מגל שופטים
יחזקאל
מגל
שמות
מגל
מגל
ישעיה מלעה
איוב כד
שמואל יחזקאל
שמואל
שמואל
שמואל
שמואל
שמואל
שמואל
שמואל
שמואל
מלכים
מלכים
ישעיה
מלכים
ישעיה
ישעיה
מלכים
ישעיה
מלכים
ישעיה
איוב
שמואל
מלכים
ישעיה
מלכים
ישעיה
מלכים
ישעיה

כמשטו ומישר ובמדה ולא ידבה בדברים אופי ובמין עטנין
בלומ׳ שמסדר הוצאותן ומתנותן בסדר ובמשטע ומזה
השרש והעטן ולכלי לא יאמר שנע ועוד נתתה בשלכיל
כון ויבנו בלחם אחד והנעל נכון לא נכון לעשות כן
בשאר נכון מצא לאין נכון לן פ׳ למי שהמזון אין
נכון ומזומן לן והיה אמת נכון בדבר בלומ׳ נכון נפי הערים
כאשר חקרת ושבתם אלי אל נכון פ׳ עם נכון בלומ׳ עם
דבר אמת ונכון ואמת שתודיענו לי מקומו באמת כי בא
שאול אל נכון באמת בבונו לעשים שפטים ותכון מלכותו
והנעל הכבד הכין לבו אל המקום אשר הכי טתי הכנו
והקרשנו מי יכין לערב עידו ויכינו את המנחה וטכוח
שבח והכן ולא יכין לדבר כן בלומ׳ לא יכין הדבר כפין
לדבר כישר מה שהיה אומלן מובנים בבית סביב
ושלא נזכר מעלו ממנו והוכן בחקר בקא פתח כי הוא
בעל עבר מוקב לשתיד מסכ׳ הוא גם הוא ללמלך הוכן
קמעץ כיהוא מעל עומד ובכר אחר אשר כונן להשחית
וכונן לחקר אבותם בלומ׳ כונן דשתך לחקור ולדרוש
הדברים ושלא נזכר מעלו ממנו ביום הבראך כונבנו
ועם ההתנעל ובתבונה יתכונן בלם ענין הבנה ודעת
והתאר מזה לאכן אנחנו עושים בלומ׳ לא טוב לא כן
אוחילה למטיך אם כבים אתם בלומ׳ נכונים ואמתים כן
בנות עלפחד זוכרות כן מטה בני יוסף דוברים ולא
מצאולהם כן בלומ׳ כחשבון שהיו הם נפיה עגול מעשה
כן בלומ׳ משטה ישר וישחבדא בעיר אשר בן שלו פ׳
המעשה היטר אשר עשו ובכורתם לאכן לאכן ידברו
לא טוב בלי חזקו בן תרנם לא יחזקו חוזק טוב יקרוב
לעטן אובלבן שבמקלא ויעשו בן הרטומים כן כמון
שהין עושים הם ויושביה כמוכן ימותון כמון שהארץ
תגבלה כן ימותון ישביה ויבלו כי עלכן לא נתתיה פ׳ כי
עלכן שלא נתתיה עלכן מלא לב האדם אשר מלאון לבן
לעשות כן כאשר יעבון אותו כן יגבה וכן יפרוץ בלומ׳
כל מה שהין מעניס אותו כן היה דבה ופורץ יותר וכמהו
קראון להם כן הלבו מפניהם ובא על מלה הזאת למד
השירות לבן חי אני נאום יי׳ לכן ישבב עמך הלילה ויש
שיתמרש מהם באמת שהם התחלת הדברים ויש שתמרש
אותם בעבור זה ויש שתבא עליו כיתה השירות ובכן אבוא
אל המלך בלומ׳ וכזה שתתענו ותבקשו רחמי אבוא למלך
אשר לא כרת ואבטח ברחמי העור ובכן בחיתי רשעים
קבורים ויתכן למרש זה ובאמת והשם אבא עד תבוטנו
בלומ׳ מקום מושבן שהוא נכון שם ומה מכון לשבתך
ובתוספת הא המקנה האחת ויעש את המבטנות פ׳
מושב הכורות ומשורק והעבה שם על מבמתה מקום
מושבו ומה ועל השלבים כן ממעל ובהבלע והסתר
ברגש ויעש את הכור בחשת ואת סגו כחשת מקום

מושבן

מושבן והשיבך עלבנך מקום מושבך שהיית נכון כן
מתחלה וכהא הנקבה ובבה אשר בטעה ימינך לל ארץ
ישראל עד מכון לשבתך מעלתי מקדשיי מקדש כונן ידיך
ואמ׳ בו לשון נטישה כמו שמעאנו ויטע אהלי אפדנו
ושוד שהמשיל אותה לגפן במזמור ובבר מרשון המלה
הזאת כמו נטיעה כמו שאמ׳ אחרין ושל כן אמעתלך שהוא
כמו כן מורת יוסף לעשות כונים למלאכת המשכן עשיכן
לה כנים להעביבה ואת כיון עלמיכם פ׳ מיכ מאכלים
שהין מכינים ומגישים למלאכת השמים ולעלמיהם ואולי
קראם כונים וכיון למין לבם ודעתם עליהם לעשותם ולתקנם
היטב ופ׳ מן עוד שהוא כוכב שבתי וכן נקרא בלע ישמעאל
ופרש כיון ועשו דמותן לעבדו ויתכונם כדוטין ותרג
חגור אפוד כד כדוטי דכון כמות המלך הבתולות מעליה
כדוטין **כוש** וכוש מעשה בידי כוש ביון ביד
יי׳ ויין חמר מלא מסך גבישים מלאים יין וכוקות
ידוע מכת חלקי וכוש מכת כוסם הוא החלק ויא כי
זה הלשון הוא על החלק הגדול ואת הכוש ואת השלך
בכוש חרבות שם שוף טמאלה נודעה עליכן ורבי שלמה
גל פ׳ פלקון בלעז ואותו שקורין סלקון הוא ממעא נשוב
ועדן כן כמו האדם שאר העמות ואחר שאמ׳ הכת בכוש
חרבות ידמה שהוא מדברי **כור** מכור הבצל בחתוך
כסף בתוך כור מעלף לכסף וכור לזהב הוא כלי
שמותיך כו העורף הכסף והזהב כורים עשרים אלף
הכור הוא החומר והוא שלשים סאה מכורותיך ומולדתיך
בהלם ומשרש הכף בארץ מכלותיך כמו מגורותיך וכן
על אדמת מכרתם **כוש** עבד מלך הכושי תי
עבדא דמלכא עדיקיהן ולפי דעתי כי הכושי שב
לעבד בלומ׳ שזה היה כושי שהיה עבד המלך ברח
הכושי הכושים והלובים ובהראות היוד הלא כבני
כושיים אתם לי בני ישראל הם כבני כוש כחב הלא
כבני כושיים אתם לי עד היהסוך כושי עורן בלומר
כמו שהכושי לא ישתנה עורן כן אתם לא השתנתם
ולא שבתם ממעשיכם הרעים וכן לזה הענין נקרא
שאול כוש כמו שכתב על דברי כוש בן ימיני כי לא
נשתנה לבו משנאת דוד אעפ שהיה אומ׳ שוב בכו
דוד כי לא אעלך עוד על אודות האשה הכשית
לפי שהיתה מדיינת קראה כן והכושים והמדיינים והיש
ומעאים כלם אחדים ושונים יחד כמו שאומ׳ והנה ארחת
ישמעאים ואהב אמ׳ והמדינים מכרו אותו וכן במלחמת
גדעון עם מדין אמ׳ כי ישמעאים הם ודברו רע על
משה על שלקח אשה ממדינים והוא משתדר עליהם
והם משתדר על הנבואה הלא גם בגדבר
כזב כל האדם כוזב ופי המקום האמנתי כי אדבר
האמנה גדולה היתה לי כי הייתי מדבר כאשר
עשתי בלומ׳ כאשר הייתי בעני בורח והשהייתי בחפצי

הייתי

כלותיו ממשמרת כלב הזה וכן הוא מרבית בלב

כלה כי לא בלו רחמיו כלו שני מיחל עיני בלו לי שנותיך

ואתם בני ישראל לא כליתם וכלותם אליהם והוא

תאר והאחד ממונו כי כלה ונחרעה כי כלה אך נבהלה

ויחרון כלם יכליון כד ראמוה לא תכלה ביקמין ומשפטון

כסגול נחרב וכרעב עד כלותם והשם כלה אמה עושה

עשו כלה ומא כליון חרון והפעל הכבד ולא כליתי את

בני ישראל בחירק לתתו והבלבחי כליתי בעדי ואכל

אותם באמר ותבל תלונתם מעלי כן אכלך בדרך משפטו

אכלך בנתתו הכף ודגש הלמד מכלות עיניכם ומלמדי

אבלה עד בלותם ונתתב כלף לבלה הכשע ולהתם

חטאת עשו כלם והדומים להם עכן כליון והשחתה ויש

בעכן השלמה והוא קרוב לשכן השלמה כלה הבית לכל

דבריו כלומר נשלם הבית ויכלו באמם תקונה ותכליה

שבע שני השבע בכלותכי אל תעזבני זמן השלמת

כחי והוא שת הזקנה ותכל כל עבודת משכן אהל

מועד והשם כשלחו כלה גרש יגרש כשישלחכם

כהשלמת כלכם ישלחכם שלא ישאר אחד ונתוספת

תיו לכל תכלה ראיתי קץ כלומר להשלמת כל הדברים

ראיתי קץ אבל מאוד רחבה מאד ואין לה קץ שאפ

שהמצוות ישלהן קץ ותשבון ידוע הענפים מהסתכים

לאין קץ והאומר כי תכלה מגזרת וכל נשלש על משקל

מתגרת ידך עשה נזה ובזה כי שעהם מעט הלמד עד

הדקדוק ועוד פרשו רחבה מצותך מאד על מעורת

הלב אבל מצות המקף ישלה קץ וזה הכי הוא האמת

ומא תכלית שנאה שנאתים לכל תכלית הוא חזקר

והפעל הכבד ויכל אלהים ביום השביעי ותכל לבשקתון

ויכן שלמה את הבית ויכלהו ביום כלות מעשה כי

תכלה לעבור בכלותך מחטא יכלו ימיהם בטוב

ושלא נזכר פעלו ממנו כלו תפלות דוד בן ישי ויכלו ה

השמים והארץ וכל צבאם כלם והדומים להם עכן

השלמה ובפרוש כלו תפלות דוד בן ישי דבן דעות

המפרשים ולפי דעתי כי זה המזמור הוא תכלית כל

תפלותו ואעפ שלא כתבו בסוף אולי היתה דעתו לכלות

קצרו בספר המעלות וההלולים כי אין המזמורים מסו

דרים על סדר המעשים הלא תראה מזמור כברכתו

מפני אבשלום ואחרין כמה מזמורים שאין טרם מעשה

אבשלום ובזה המזמור התפלל על שלמה שתכון מלכותו

וזה היה בעת זקנותו כשהוקם שלמה למלך ואחר זה

לא קרה אותו דבר שידבר עליו ובזה כלו דבריו ותפלותיו

ועשה כלתה לתשועתך נעשי בסעה וגם כלתה נעשי והפעל

הכבד ותכל דוד המלך פי ותכל נעמי דוד והחכם ראבן

פירשו פעל יחיד והוא אומר על אם אבשלום שהיתה מתאוה

לדוד עד שרצה לעמת ממקומו אבנן ולא הזכירה הכתוב

כמו אשר ילדה אותה ללוי ואותו ילדה אחרי אבשלום

עמנו

עיבהב תלאט ס״ז

מלא ב רבלכה

שנלה עמיה א

שע לא מלא יז

ירבלו יחז יח

ראשיה שע לי מד פה

שנעוט יחז מב

מל יז שמ לב

ויקל כן איוב לא

שמ טו ומל ט

מלא ן

איוב ן ראשלה

תלים נא

שמלט

שס יא

תלקלט

תלקלט איוב כח

ראש ב שס כד

מלא ן מל ג

רפ כן יחז חלב

איובלן תל עב

ראש ב

עינכם ועכן הדומה להם עכן תאוה וחשק ועא והוא בעכן

כלא כלף מכל ארה בעבלאתי בגבלי כתוב כלף ונקרא

בבעלי ההא ואת בעיהם כלו בבית לא יכלה ממך אשר

כליתיב היום הזה מבוא בימים כלם עכן מטעה ועירה

ואמשר להיות מזה העכן מקרב חיקך כלה כלומר מעירך

ומיכך מקרב חיקך והועאה לכקום מקמה בחויב ומן

השרש הזה ואת שתי הכליות והוא ידוע ויא כי נקראו כן

בעבור שיש להם כוח בתאות המשגל מעכן נכספה וגם

כלתה נפשי ועד ההשאה כליות חטה כי גבורי החטה

דומות לכליות ומן השרש הזה בלבלי יעד עליך מים חיים

אל כלי ואל כליך לא תתן וכלים מכלים שונים ועתה

שא נא כליך ומשתמשים כמלה הזאת בכל כלי השמיש

כמו ואל כליך לא תתן וכלים מכלים שונים והדומים להם

כלי הקטן מכלי הגבות ועד כל כלי הנבלים מרושכל

השמיש הקטן כלומר שמשימין מהן הדברים הקטנים

וטעם מכלי הגבות בקמיכות לפי שיש בכלים הנקראים

הגבות כלים שונים אהמלה וכן כלי הנבלים ויתר מכלי

הגבות מהטא לבושי אמודא ועד בנו לו אחרי נבלין

וכן מזה בכליונעים אומרי הכילי מדותיהן רעים וחסרים

כלומר אין עלי הואדע הדעת לתת משלו לא אפ כשיכור

יכבור כמדה רעה וחסרה ומשתמשים עוד כמלה הזאת

בכלי זין כמו כל כלי יעד עליך ואם בכלי ברזל ושתה

שא נא כלך והדומה להם ומשתמשים בעוד בבגדים

ובשאר תשמישי הבית ובכל אשר תשב עליו וכן

ובכלה תעדה בכליה כלומר בגדיה ותכשיטיה ומשתמשים

בן עוד בבגדים בכלי מלאכת איש וכלון כל כלי ברזל

ורזל נשתמשו בבגדים כמקומות רבים באמורים מביאין

כלים מבית האומן מכון כר מבית הכרד וזולת זה הרבה

ומא הוא מכלות זהב פ כלי הזהב והמלם בן מספרת

כלח תבא בכלח אליקבר הכף כסגול עלימון אבד

כלח הוא עת הזקנה **כלם** אל ישוב דך

נכלם כבלמים מאד הלא תבלם שבעת ימים מאת

הכלם כושו והבלמו מדרכיכם והשם כסתה כלמה פני

והקבוץ מכלמות ורוק ומא הלמות עולם תשרלא תשבחן

בשורק והפעל הכבד ט הבלמון אבין וכסגול ההא לא

הבלמנים ותלעב ואין מכלים מכלים דבר בארץ גם

הכלים לא ידענו פ לא הרגישו מהכלמה שיכלימום אדם

עלרוע מעשיהם ושלא נזכר פעלו ממנו כושו והבלמון

וחפו ראשם ולא הבלמנו כלם עכן כלימה ידוע הוא

והוא יותר מן הכושת כמו שאמר כושו וגם כבלמון כשתי

וגם כבלמתי ועוד כי כלימה לעולם מדרך הגנאי והכושת

פעמים מדרך השבח מעד הענוה כלף בכשיל וכלמות

לא כמבן עכן קדרומות מתוגגים בכולא היוד למשך והוא

לשון בכשיל וכלמות הבית והכלא מתחלפין כשקל ואלמות סביב

ומראה לי שהוא לשון אשכבר אלבן סביב האחד מהם

אלם

מלא ן

איוב ן ראשלה

תלים נא

שמלט

שס יא

תלקלט

שמ יד

כלי שהוא עשוי ומוציא הוצאותיו כמדה קיבוכה שלא
יותר כלום וכלי רעים אלא כי הכון שכלי הוא שם על המשקל
שם הכילות האחד ממנו שיב והין עוד דומה לון ולא שיקרא
כל כמלם גר כן ולרבים כלי כאלו הוא ב מלאכתי לי כי הוא
אומ תמיד של שלי
כלים ולל כי המדות שלו רשים הם כי המדה הקיבוכה והשוה
טובה כדוב הדברים אבל מדות הכלי רשים כמלה הדברים
כי לא יוסיף דבר על המדה הקיבוכה לא כהוצאת כיתו
ולא כמתן הענים ושנו עדה כמלאשר יוציא ועוד
כמדשנו כשרש כלה מעטן כלי כלים אוזאדן כלטז
כיס כסיל וכמה כתבל יוצה כי הוא חבור הכוכבים
הקדא כערבי אתוריא והחכם ראבע ז"ל כתב כי
הקדמונים אמרו כי מה שבעה כוכבים והם כסוף מזל
טלה והראים הם ששה וכתב כי הכבון בעטן כי הוא
כוכב אחד והוא כוכב גדול יקרא שן השור השמאלי
וכסיל הוא כוכב גדול והוא לב מזל עקרב. הקשר
מעלות כימה. הגל ישבו ענה גדולה ומקטרא לפידי
וכסיליש בן חמות גדולה ומכבשא לפידי לפר אמאן
מושבות כסיל תמתה שהוא מפתח הטירות ומוצאם
והנני עתיד לפרש עוד כשרש קשר **כיס** כיס
אחד יהיה לכלכם מעשה הקל אבני כיס לא יהיה
לך בכיסך ידוע **כוף** ובכפים עלן חוזי עפר
והכפים תרג סלעניטא **כיר** כיור נחשת כלי שהיה
בן מים תמיד וכמו הן והבה כיור אן בדוד
אבל הוא שהיו רחצין בן הכשר ולא שהיו בן מים תמיד
ובמוהן ועשה כיורים עשרה ויתן חמשה מימין
וחמשה משמאל לרחצה בהם את מעשה העולה
ואעפ שהיה מעשה זה הכיור ואותן כלי אחד הוא
ודומה כעין אותן הכלי שקורין לון קונקא בלעז אבל
אותן מלמשכן היולן פות שיוצאין מהן המים כשהיו
רוחצין הכהנים ממנו את ידיהם ואת רגליהם שג ממנו
ולא כתוכן ואגדל כי בנת אחת היה הכהן רוחץ ממנו
ידיו ורגליו הא מעד משה ידו הימנית על גבי רגלו הימנית
ואת ידו השמאלית על גבי רגלו השמאלית ורוחץ בבת אחת
כיור אש בעצים כי לפיד אש תנור והיצים כירים הוא
מקום שפיתת שתי קדרות לכך נקרא כלשון שם הלה
נגזרת ממלת כיור אש בעצים לפי שמדלי קין בן האש
תמיד לבשל נקראכן. **כלל** כלילת יופי תאר כל שהלה
יופי מהלל יופי שם כל שעמן היא מהלל היופי
שהיא יופי כל הארצות ומא לבשי מכלול שלם בחולם
ובשרך המה דומליך במכללים והפעל ממנו כללו ופיך
ומזה הענין עוד אהבת כלולתיך כלה קשרה. כי
האשה בימי חופתה כל ימיה וכל תכשיטיה אז הם ונקר
את אפי אחר החופה כלה להמיה ולחמותה ערוסת
כלתך וכלתו אשת בנעים.

מאחז פני השמים הטראים כמא בלומר כי בכוחן ישמרון וישרש
עליהם עצמן והקבוץ בלשון נקבות בסמאות למשמט בסמאת
ליבית דוד ונמלה הלף ממלת עלכם יה מפני שנתחבר
עם יה והיא מלה אחרת הסמך בשוא והענין ידוע לוס הסמא
יבא בימנו זמן וכן בבסה לוס חגינו והה תמורת אלפהם
בשש נקדות כסף ארס עדוס כסה דשת וכסה בלון
עדוס והשם כסוי עור תחש ומא ואין כסוחלאבדון
על ארבע בנמות כסותך כי היא כמחנה לבדה ומאועשית
מכסה לאהל והתפעל ותקח העפרף ותכסם תכסה
שטחה במשאון הראוי תתכסה והנפעל בהמון בלין
בכסתה לבלתי הכסות והפעל הכבד כסה העגן ועוב
לא כסיתי אליך כסיתי כחדיק ופי הסוק העולנו מאויבי
לי כי לא גליתי ריבי לבני אדם כי שוא תשוקת אדם לא
כסיתי מהם ואיך לבדך גליתי וזה טעם איך כסיתי איך
נעקתי בסתר ובמכסה מבני אדם ובעדי כסתי עליו את
תהום וכסיתי בבנותך שמים ויכסם העגן בעגן אכסנו
והוקל תהמות יכסיומו אשר תכסה בה ותקחי את
בגדי רקמתך ותכסים פי ותכסי בם אויסמך אל הכנייב
בדרך לבישה ילבשם הכהן לבש בגדיך כלומר הבגדים
שנתתי לך שתכסים לכבוד כבואך אליתי כסית אותם
לפני העלמים אויהיהכנו ותכסים לעלמי זכר שזכר
כלומר כסית העלמים בבגדי רקמה ועדוס כסה בגד
בבגד כי תראה ערום וכסיתנו והשם ולמכסה עתיק
כמו כסות והוא כמלם ממלא על מלא אה וכן מכסך תולעה
גדותיו שהוא שם תחר כמו מלא הוא שם ולא כינוי וכן
וכן ימוך המקרה הוא לקרוי ולמכסה עתיק שהוא כמלון מכסה
הבית ושלא נזכר מעלן ממנו בפקודי הלוים עלה ונחשך שמו
יכסה כסף שרעפה באש כסוחה קוצים כסוחים
והחאר לנקבה ותהי נבלתם כסוחה כמלם
ושבולה אין בהם עצמן כדיתה תרגם לא תזמר לא תכסח
כסל הכסיל חובק אתידיו והכסיל בחשך הולך
והמעל הקל ממנו ובאחרת יבערו ויכסלו והשם
זה דרכם כסל למו בשש נקדות ומא אשת כסילות
המיה ומא ואל ישובו לכסלה ידוע ועא וישימון כ
באלהים כסלם אם שמתי זהב כסלו כי יי יהיה בכסלך
אשר יקוט כסלו הלא יראתך כסלתך עצמם עצמן
הבטחון והתקוה ופי רבי מעדיה מזה טוב בש הולך
בתמו מעקש שפתיו והוא כסיל פי והוא בוטח
בעשרו והוא בנגד רש ושקט שסתיו בנגד הולך
בתמו וכן בשבעה הפסוק בחלק השלישי מן הספר
אמי והוא עשיר במקום שאמי הנה והוא כסיל עש
כסיל ובימה כתב ליונה כי הוא בוכב גדול יקרא
בערבי קוהיל והבוכבים המתחברים אלין נקראים של
שמו כסילים כי כוכבי השמים כסיליהם וה חכם
ראבע זל פי שהם שם בוכבים בשם הסדרים ונקרא

מחד

אחד מהם כסיל והוא האדוס ההורג הגמלים אם יראוהן
ומעם וכסיליהם קרוב מגזרת על הכסלים או מושכות
כסיל תמתון מרשתין כשרש רימה ויעש מימה עליכסל
ויתתחת לב אשר עליהן אשר עלהכסלים ידוע וקורין להן
כלעז פלטרש ופי אשר עלהכסלים חסר ואין ואשר על
הכסלים והכסלים הם סמוך לכליות ותחת המתנים והם עיקרי
היריכים ותרג גיסקיא וכדברי רזל בכות שנים שימון עד
שמאל ממהר לבוא מפני שנושאות אחיהן על גיסקיהן ותרג
עלעד תאמנה על גסקין כסם בסוס יכסמו ארת
ראשיהם הרזל כתסכורת שלבן לעשא ראטו
שלזה כעד עיקרו שלזה ויי סמרא יסמרון כלומר לא
יגלחו ראשם כהעברת תער ולא ישלחו גב סרע שלא יגלחו
כלל לא יסמרו ראשיהם כדרך השוה והחטה והכסמת
ודוחן וכסמים כדגש הסמך אישטלטא כלעז
כסף כאריה יכסוף לטרוף למעשה ידיך תכסוף והנמעל
נכסמה וגם כלתה נפשי כי נכסף נכסף פחה לבית
מביך הגוי לא נכסף שנן תאוה וחשק ואגלמי הגוי
הא ולכן נקרא הכסף כולמי לא נכסף גוי שאין לו עשת מלשון
שהוא חשק ותאות כל אדם התלמוד איכסיף כאכסוף אפי
זהב וכסף בשש נקדות והקבוץ בסמים עלהשיב כפיהם
איש אל שקן ידוע כסת הוי למחתרות בשתורב
הנו אל כסותיהבה כסת ידוע כדברי רזל כאמרם
וכי לא היהלו למשה כד אוכסת לישב עליה כסרת
הסכלים טמאה מדרש והוא שעושין ומשימין על ראשיהן
שיהא כח להם לסבול המשא כסת עגולה הכדור
והאמוס פי כסת קטנה שעושין השרים לשוס תחת ראשיהם
וקורין לו אכלילוד כעס בשש ילאה ובעס קמץ כלו
ובעס הדבה וחלון ובעסך חינו קמץ וחינו פתרח
ויכעס אמא אל הרואה והכבד ובעסתה מעבחה כעסוכי
בהכליקם והכבד אחר אשר הכעיס אתיי אלהי ישראל
בגוי נבל אכעיסם כן תכעיסנה להכעיסו במעשה ידיכם
כי הכעיסו לנגד הבונים לל כי הכעיסונו נגד הבונים
והכעסתי לב עמים רבים והשם גם כעס כעס לאביון
כסיל כי מרוב שיחי ובעסי יש מהן שנתקבו בשין כי לאויל
יהמה כעש ותבה מכעס עיני ותרב כעשך עמדי לן
שקול ישקל בעשי לי יוה כתב לו שקול ישקל כעס כי
מרוב שיחי ובעסי שרש בפני עצמן בשין כעשן כאב
ואין ענוך כי בשה אדם דואג ובואב יכעס בעצמו ועוד
כי מרוב שיחי ובעסי הוא בכל הספרים המדוייקים אשר
ראינו בסמך והקבוץ עלכל הכעסים אשר הכעיסו מנשה
הכל ענין קינה וחרון אף לי יוה כתב כי הכעיסו לנגד הבונים
ענין הלעג והבוז ואין ענוך כי מרושן כי הכעיסו אותנו נגד
הבונים כמו שפרשנו כלומר להנא לב הבונים שלא לבנות
כסף בכסף נכסף פעל עומד ונבר נכסף בלשון זכר בכרון
בל נכסף מבנה אן יהיה מעל יוא ופרושן בסף כל

מחד

אֲלֵם כְּלֶף וְהוּא כְּלִי שֶׁמְּשַׁבְּרִין וּמִסְתַּתְּרִין בּוֹ הָאַבִּירִים

כְּמוֹ בְּמַה לְּךָ בְּשָׂרִי טֵרוּשׁ יְחִשּׁוּק וְהִתְהַלֵּךְ כְּמוֹ
עָגִיל וְכַמַּז טֵרוּשׁ רְזֵל זֶה דְּמוּם שֶׁלְּבִית הָרֹחַץ

כְּמוֹן עַל כְּמוֹן יִשַּׁב הוּא הַמְּקוֹם אוֹמְרִין בְּלַעַז בְּמַרְמִבִּי
הַזָּהָב וְהַכֶּסֶף כִּי מְטַמְּטֵם וְדוֹמֶה לוֹ בְּלָשׁוֹן אַרְמִית
וְאֲשֶׁר לֹא עָדָה וְדֶלֶא כְּמוֹן לִיהּ **כְּמַשׁ** הֲלֹא הוּא כְּמַשׁ
עַמְּדִי כִּי גָנוּז **כְּמוֹר** כִּי נִקְמְרוּ רַחֲמַיִן אֶל אַחֵיהֶן יַחַד
נִקְמְרוּ רַחֲמֵי כִּי כְּתַרְגְּלָן וְהָמוֹ כְּתַרְגּוּמוֹ אִוְטְרוּשׁ
נִתְחַמְּמוּ וְיִהְיוּ קְרוּבִים לְעָטֵן עוֹלָם כְּתַנּוּר טְמוּרוּ שֶׁטְּרוּשׁוֹן
שֶׁחֹרוּן וְמִזֶּה נִקְרָאוּ הַכּוּמָרִים וְהִשְׁבִּית אֶת הַכְּמָרִים
וְכְמָרָיו עֲלֵיהֶן יַגִּילוּ וְתַרְגַּם רַק אַדְמוּת אֵלֶּה שֶׁנִּקְרָאוּ כֵּן לְפִי שֶׁהֵן
הַכֹּהֲנִים לְבוּשׁ אַרְעָא דְּכוּמְרִיָּא סְגוּרִים יָחַד כְּמוֹ שֶׁהִתְּחִלָּה
וְהֵם עֹנֶג לְבוּשֵׁי שְׁחוֹרִים וְכִי אֶת כְּתִשְׁבִּי בְּשֶׁרֶשׁ כְּמוֹר שֵׁשׁ
שֵׁשׁ הַכְּמָרִים עִם הַכֹּהֲנִים עִם שְׁאָר עֹנֶג שְׁחוֹרִים לוּבְשִׁים
שְׁחוֹרִים וְלֹא כְּתוֹאַר מְכֻמָּר כְּתֹאַר כְּמוּכָר וְלֹא יִפְלוּ כ
כְּמַכְמוֹרִין כְּשֵׁשׁוּם וְלֹא וְכוּרְשֵׁי מְכֻמּוֹרֶת וְלֹא יֵאָסְפוּם
כְּמַכְמָרוֹתָן הֵם הַרְשָׁתוֹת שֶׁעֹדִים בָּהֶם **כֵּן** וַיַּעֲשׂוּ כֵּן
הַחַרְטֻמִּים הַמְּלֶה הַזֹּאת זְכַרְתִּיהָ בְּשֹׁרֶשׁ כֵּן וְכֵן בְּתִקְבֹּתִי
שֵׁם וְכָנָה אֲשֶׁר נָטְעָה יְמִינֶךָ וְהָיָה לְכִבְיָם וְהָיָה כְּבָיָם וְהַמַּרְדּוּ
מִנְּאֻמָּתוֹ כְּדִבְרֵי רַזַּל בְּהוּא הַנְּקֻבָּה הַהוּגָבָה בְּשִׁבְתִּי אֶבֶל
וְיִהְיוּ הַכְּבָיָם הוּא כְּלַל עֵלְהַמִּין **כִּבְרָה** כִּי לֹא יָדַעְתִּי אֲבָרֵהוּ
אֲבָרֵךְ וְלֹא יָדַעְתִּנִי וְאֶל אָדָם לֹא אֲבָרֵהוּ עֹנֶשׁ
כִּבּוֹת וְהַעֲלֵם הַשֵּׁם דֶּרֶךְ כְּבוֹד וְאַמְּרוּ אִיהוּא לְאִיּוֹב לֹא אַכְּפֵהוּ
שְׁמֶךָ וְלֹא אַעֲלִימוּ אֶת אַחֶרֶת רָשָׁע וְלֹא אֶשָּׂא פָנֶיךָ וְכֵשֵׁם
יִשְׂרָאֵל יִכָּבֵד כִּי כִּבְּדָה שְׁמוֹ וְאַמְּרוּ יִשְׂרָאֵל הוּא וְכִי אַכִּיר
וְלֹא יָדַעְתִּנִי אֲמוּ וְאִקְרָא לְךָ בְּשִׁמְךָ כְּלוּמַר קְרָאתִיךָ בְּשִׁמְךָ
וְהוּא כּוֹרֵשׁ וְקְרָאתִיךָ בְּלֹא שְׁמֶךָ לֹא בְּכִנּוּי וְהוּא מֶלֶךְ אוֹ
מְשִׁיחַ וְעוֹד לֹא יָדַעְתָּנִי כִּי אֲנִי הוּא הַנּוֹתֵן לְךָ כֹּחַ בַּעֲבוּר
יִשְׂרָאֵל כְּדֵי שֶׁתְּזַיֵּאוּם מִגְּלוּת בָּבֶל וְהֵן אַרְזֵל לִשְׁמוֹרֶת
הַקֹּבֶה שֶׁהֵם שְׁמוֹת הַנֶּאֱמָר בְּכָל הַכְּנוּיִים הַיָּיב

כִּבַּסְתִּי לִי גַּם כֶּסֶף גַּם זָהָב כּוּנָם מֵאֵת מִי הַיָּב
לְךָ הַכּוֹת אֶת כָּל הַיְּהוּדִים וְשֶׁת הַכּוֹת אֲבָנִים לְהַכּוֹת
אֶת הַגְּרִים וְהַפְּעֵל הַכֹּבֶד וְהַנִּשְׁתָּנִים אֶל אַדְמָתָם כִּדְרָכֵי
יִשְׂרָאֵל יִכָּבֵד וְהַהִתְפַּעֵל וְהַמַּשְׁבֵּה עֵרָה הִתְכַּבֵּד כּוּלָם
עִנְיָן אַסִּיפָה וּמִזֶּה קְרָאוּ לַמְּקוֹם בֵּית הַתְּפִלָּה בֵּית הַכְּנֶסֶת
לְפִי שֶׁנֶּאֱסָפִים שָׁם לְתְפִלָּה מְכֻבָּסִי בֶּגֶד וּמְכֻבָּסִי מִשְׁתִּים
יִדְעוּ וְכֵן רָאוּ מְכֻבָּסִים בְּלָשׁוֹן שְׁנַיִם וְהוּא בֶּגֶד אֶחָד לְפִי שֶׁיֵּשׁ
לוֹ שְׁתֵּי כְּתֹפוֹת **כִּנָּה** הֲרָאִיתָ כִּי כִּנָּה אַחְאָב וַיִּכְנַע
מִדֵּין מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּהִכָּנֵעַ מְנַשֶּׁה אֲבִיךָ
וְהִכְנַעְתָּנוּ שֵׁב מִמֶּנּוּ אַף יְיָ וְהַכֹּבֶד וְהִכְנַעְתִּי אֶת כָּל אוֹיְבֶיךָ
הוּא יַשְׁמִידוּם וְהוּא יַכְנִיעֵם לְפָנֶיךָ וַיַּכְנִיעֵם אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַהוּא
וַיַּכְנִיעַ בְּעֻמָּל לְבָבָם וְהַשֵּׁם אַסְפִי מֵאֶרֶץ כִּנְעָתֶךָ כְּלוּם עִנְיָן
הַשְּׁפָלָה וְכִי אַסְפִי מֵאֶרֶץ כִּנְעָתֶךָ אַסְפִי מֵהַטּוּלָם הַהֲכָנָעָה
שֶׁהָיִית עוֹשֶׂה לָהֶם כִּי אֵת שְׁדֵדָה לְשִׁבְתָּם בַּמִּעוּר וְשִׁבְנֵי אַסְפִי
כְּעִנְיָן אַסְוָף יָדֶיךָ כְּמִנְיָן כִּדְרוֹ מֵאֲזֵי מִדְּשָׁה וַיַּכִּיאֵהוּ אֶל
אֶרֶץ

אֶרֶץ כְּנַעַן כְּעֵד רוֹבְלִים שֵׁמוֹ הַטַּנְטַסְתָּ וְחַגּוֹר בַּתְּנָה מִשְׁלֵא
לְכִנְעָנִי וְלִדְעַת הַתְּרַגֵּן וַיַּרְא שֵׁם יְהוּדָה בַּת אִישׁ כְּנַעֲנִי
יְחֻעוּהוּ כֵּן כְּנַעֲנִים וְכָא כְּמוֹ כְּנַעֲנִיָּה כְּכִבְדֵי אֶרֶץ **פִּ** הוּכָא יִשְׁבָּנוּ
סוּחֲרֵיהָ וְלֹא מִזֶּה הַסְּפִי מֵאֶרֶץ כִּנְעָתֶךָ וְכֵן אַסְּפִי הַתַּרְגּוּם
כְּנַשִּׁי מֵאַרְעָא סְחוֹרָתֶךָ וְכֵן יִתְּכֵן מִזֶּה כִּי כְּרֵמָה כְּלַעַם כְּנַעַן עַמְּנָה
כְּלוּמַר הַיְשִׁירִים בַּעֲלֵי הַסְּחוֹרָה כְּמוֹ שֶׁאָמַר בְּרוּחָם כֹּל גְּבוּלֵי
כֶּסֶף וְכֵן וְלֹא יִהְיֶה כְּנַעֲנִי עוֹד סוֹחֵר כְּלוּמַר כִּי הֵן הַמְּקֻדָּשִׁים זְכַרְיָה יָד
כְּלִים לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ עַד שֶׁלֹּא יַעֲטָרוּם לְסוֹחֵר שֶׁיִּמְכּוֹר לָהֶם
וְהַאֶזֶל הַתֵּב כְּנַעַר מִמֶּשׁ מִבְּנֵי כְּנַעַן וְלִפְי שֶׁהוּא חוּטְבֵי עֵצִים
וְשׁוֹאֲבֵי מַיִם כְּנַעַנִּים וְהֵם הַחַיִּים שֶׁהֵם יְהוֹשֻׁעַ חוֹטְבֵי
עֵצִים וְשׁוֹאֲבֵי מַיִם לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ אָמַר כִּי לֹא יִהְיוּ עוֹד הֵם
חוֹטְבֵי עֵצִים וְשׁוֹאֲבֵי מַיִם כִּי מִגְּדוֹלֵי הָאוּמּוֹת יִבְחֲרוּ לַעֲבוֹדַת
בֵּית הַמִּקְדָּשׁ כְּמוֹ שֶׁהָיוּ וְגַם מֵהֵם אֶקַּח לְכֹהֲנִים וּלְלִוִּיִּם

כַּף כָּל בַּעַל כַּנָּף כָּל עוֹף כָּל כַּנָּף כִּי כָּל עוֹר כַּעַל כַּנָּף
כַּנָּף דְּנָשִׁים נֶעֱלָמָה וְלַהֲנָה כְּנָפַיִם כְּנָפַי הַחַיָּה דָּה
יִפְרֹשׂ כְּנָפָיו כְּנָפַי יוֹנָה נֶחְפֶּה בַּכֶּסֶף יְדוּעַ וְעוֹד הַהֶשְׁאֵר
אֲשֶׁר בָּאֶת לְחַטּוֹת חֲתֵלֶת כְּנָפָיו כְּלוּמַר לְהַסְתַּנְּוֵר בְּעֵל
עַל עִינוֹת הַכָּנָף שֶׁל אַרְבַּע כְּנָפוֹת כִּסּוּתָךְ וְנָגַע בְּכַנְפָן
אֶל הַלֶּחֶם קְעוּת הַבֶּגֶד מִלְּמַטָּה יִקְרָא כָּנָף וְכֵן מִכְּנַף
הָאָרֶץ לֶאֱחֹז בְּכַנְפוֹת הָאָרֶץ כִּקְצוֹת הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי כְּנָפַי
שֶׁאֵחֹר כְּלוּמַר אֵם יִלֵּךְ לִקְצֵה הַמִּזְרָח וּמַרְבָּא בְּכַנְפֵיהּ דִּימָה
מְרִישׁוּת הָאוֹר לְמְרִישׁוּת הַכָּנָף וְעַל כַּנָּף שְׁקוּעִים מְשׁוּמָם
עַל מְרִישׁוּת הַשְּׁקוּעִים יִהְיוּ אֲדָם מְשׁוּמָם וְתָמָה וְלֹא
יִכָּנֵף עוֹד מוֹרֶיךָ לֹא יִאָסֵף וְלֹא יִשְׁעַר וְדוּמֶה לוֹ בְּלָשׁוֹן
רַזֵּל שֶׁקּוֹרִין לְאַסִּיפַת הָעָם וְעַיְרַתָּם בְּגוּפָיָא וְיָמֹל לֹא
יִדְחֵק כְּלוּמַר לֹא יִהְיוּ בְּכַנְפֵי הָאָרֶץ וְכָבֵד מִרְשָׁתוֹן לֹא בְּשֹׁרֶשׁ
יָדָה **כֹּבֶד** פָּבוֹר וְעוּבָב וַיְהִי לְאֲבֵל לְבוֹרִי וְהִקְבּוּץ
וְקוֹל כְּנָפֶיךָ לֹא יִשָּׁמַע עוֹד וְכִלְשׁוֹן נִקְבּוֹת
אֵלֶּה יִקְשֶׁה לִי לָמָה לֹא הֵבִיא בְּמִרְת וְכִקְבּוּץ נִגְבֵּי מִמּוֹתָם יְהוֹשֻׁעַ יוֹ
שֶׁהַשְּׁקָלוֹת וְיוֹתָרוֹן תַּרְגּוּם בְּמִרְת בְּכָל מָקוֹם גִּינְסָר וְהִיא אֶרֶץ שְׁמִיכָה
מְאֹד וְכֵן יִם וְדָרוֹם יְרוּשָׁה תַּרְגּוּם יְרוּשַׁלְמִי מַעֲרָב יַמָּא דְּגִינְסָר
וּבְבִכּוּרוֹת וּבְבַלִּים תָּלִינוּ כְּבוּרוֹתֵינוּ יְדוּעַ
כֶּסֶף תִּכְסוּ עַל הַשָּׂה וְהַשֵּׁם בְּמִכְסַת נְמָטוֹת אֶת מִכְסַת רַ
הַעֲרֵכֶךָ וְמוֹ וַיְהִי הַמְּכֻסָּה לַיָּי כְּלַם עִנְיָן מִנְיָן וְנִקְרָא
הַמֶּכֶס עַל שֵׁם מִנְיָן לְפִי שֶׁדֶּרֶךְ לוֹקְחֵי הַמֶּכֶס לִקְחַת בְּמִנְיָן
מִן הָעוֹבֵר עֲלֵיהֶם חֲמִישִׁית אוֹ שִׁשִּׁית אוֹ עֲשִׂירִית לְפִי
הַחוֹק וְהַמִّנְהָג וְלֹא כְּשֶׁתַּמְשׁוּ הַרְבֵּה בְּלָשׁוֹן מֶכֶס בְּאֶמְרָם
הָיָה עוֹבֵר עַל בֵּית הַמֶּכֶס וְגוֹלַת זֶה הַרְבֵּה עַד שֶׁמְּרֹב שִׁמּוּשָׁן
בּוֹ קִבְּעוּ הֵם שֶׁרְשִׁית וְקָרְאוּ לְלוֹקְחֵי הַמֶּכֶס מוֹכְסִים
בְּאֶמְרָם אֵין מוֹרְטִין מִתִּבַּת הַמּוֹכְסִים כְּמוֹ שֶׁקִּבְּעוּ תֵּין
תְּחִלָּה וְאָמְרוּ מִתְּחִילִין וְתֵין תֵּר וּמִזֶּה וְאָמְרוּ תּוֹרֵס
תּוֹרְמִין **כִּסָּא** כִּסֵּא הַכָּבוֹד וַיֵּשֶׁב שְׁלֹמֹה עַל כִּסֵּא יְיָ
כְּלוּמַר לְמִשְׁנָטוֹ כִּי הַמִּשְׁנָטוֹ לֵאלֹהִים הוּא הַיֹּשֵׁב
עַל כִּסְאוֹ הַשָּׁמַיִם כִּסְאוֹ וְנִמְצָאוּ בָּהֶם שֵׁשׁ מַעֲלוֹת
לְהַשָּׂה וְלֵאשׁ עָגוֹל לְהַשָּׂה מְאֻחָז פְּנֵי כִּסֵּה כִּי הַקֹּבֶה

מאחל

מאחל

כלומר שכלי הפוך עליהן הטשטש הכבש כאפר
כך עם חלב בכרים אורדים בכרים לטבוח ביקר כרים
לל ממשובח שבכרים והוא החלב שהיה כלה על
המזבח והכרים הם הכבשים הא ואחכ"ל בכרי מדין
מדה הטריש ואוכלי הכית
ועוד ההשאלה מקראן הנגידים לשמוש כל כרים שלמדין
והאשלים כרים ממו שנקראן
גם לים ועתודים שלחו כר מושל ארץ ויקח את שרי המאות
לבדי ולבדים ומלת לבדי נגעה ממנה מס הדבים ומשכטו
לכרים וכן ויקח את שרי המאות ואת הבדי אי יהיה שם
כך לקבוץ הנגידים ושים עליה כרים נגידים ושרי החילות
ואחזל בתב ושים עליה כרים לשוש כרים כבשים כמו שעושין
חילי הברזל לנגד החומה וכן נקרא מקום מרעה הכבשים
ושאר הבהמות כר כי ירחב לבשו כרים העמן ור יונה פי
שלחו כר מושל ארץ בן הגמל ונקרא מושל ארץ מדוב
מדעתו וקלותו והבעתו המקומות אשר ינין אליהם
ואחזל פי שלחו כר בכש ופי אותו סמוך לפי שהוא פתוח
וכן פי אותו הכבשות שלמושל הארץ והוא חזקיהו שלחו
אותם מואב מסלע מדבר והיא מערי מואב אל הר
בת עין שלחו אותם למושל חזקיהו ואמרה בעבור היו
רגילים לשלוח מס למלך ישראל כמו שבת ומישע מלך
מואב היה נוקד והשיב למלך ישראל מאה אלף כרים וג'
ובמות אחאב פשעו ולא שלחו כמו שבת ויפשע מלך
מואב במלך ישראל וג' ושתה בהתחזק מלך ישראל אמר
שישיבו לו המס בהתחלה ויתכן שישרש זה כרר
כבר ובבר לחם אחת פי לחם הא בבר פיתב המחבר
גדול כי השאר חלות וקיקין בשרש בה למה שם בה
השרש פה עין בממון
לאגרות כסף ובבר לחם בתרגומן בראש אות הכף
מיתא דלחמא כלומר חתיכת לחם
בבר יבדן תרגומן מישר ירדנא כבר זהב ויבר
בבבים כסף הואל לקח בכרים ויקח בדו עשר שבלי
כסף כבר החול היה שטים לטרין ושלקדש מאה ומשרע
לטרין כדר בבר הגמל הוא מדרעת הגמל ובמדבר
רגלבר ובסת כרים ובסתות והם שמו המלה בדבריהם
בבמולים עליהן שמנו בבר הגמל כפול כמו שאמרו מביאין
כלים מבית האומן בגון בר מבית
הבדר וכר כדבריהם הוא ש
ששובבים עליו כאמרים אמי לה
בתי כריסו כרי
כרב כרוב אחד מקצה מזה
והיו הכרבים מרשי הבמים והאבעזלפי כי
כרוב כולל לכל מדה כי אין הכרובים שבתורה פירשו
שהם עורת אדם ופני הכרוב אשר במראות יחזקאל אמה
שהוא אומר על פני השור שאמר בפסוק אחד ופני שור
מהשמאל לארבעתם ובפסוק אחר אמר פני האחד פני
הכרוב במקום שאמר הבה פני שור ומזל שמו הכף
משמשת

משמשת שאמרן שי פי כרוב מרבאמר כדמות שדים הין
והקשו אן המקומות אשר בחזקאל והנעו יחזקאל בקש עליהם
רחמים והסכן לכרוב אלא אין קטיגור נעשה סניגור
והקשו עוד מה שאמר בסוף פני האחד פני הכרוב ופני השני
פני האדם והלא אדם וכרוב אחד הוא ותרצו אמר רבי ואמר
רבי יעשה אחד כרובים שי יעשה הכרובים מדוקמרת
בעורת כרובים ונקרא המלך כרוב עד השאלה נגזלה
את הכרוב ממעשה הסוכה כרה כור בבה ויחפרהו
אגטים לבריתלי פי כרתלי אגטים לשמוע עולה
והטאה לא שלת עד הנה שמוע מזבח טוב בקבלי
אשר בריוני לי כי יתכן שיעקב אבי עה כרה וחפר קברו
בחיין כי יכרה איש כור כורה שחת והשם ומכרה מלח
ומלא נות כרות רועים וגדרות עמן כי מקום שיכרן הרועים
להיות שם מקנהם נבלאים והנפעל עד יכרה לבשב
שחת כולם עמן חפירה ויתכן לפרש ומכרה מלח מלח
ודומה לו כדברי רזל שאמרן לתל התבואה כר ואמרן החחיל
למוד אומר ברוך השולח כרכה כבר הזה ועא יכרה לבם
בבה גדולה ותכרו עלבעבם יכרו עלינו חבים והפעל
הכבד להכרות אתבור כן כתוב אבלקרי להכרות כן אזל
כת להכרות וקרי להכרות בתחלה להכרותו ולכסוף ל
להכרותו וכן כתב מנחם בן סרוק כי הכתוב להכרות וכן
כתב ר יהודה ואנחנו לא מצאנוהו כן בכל הספרים המדוייקים
אשר ראינו וכן כתב ר יונה כי לא מצא כתוב להכרות כשום
ספר מדוייק ולא במסורת שנים עמן אכילה וכתב אזל
בסמר הגלוי כי לשון כרה היא ארוחה גדולה וכרה היא ארוחה
קטנה ופי מה שאזל בתחלה להכרותו ולכסוף להכרותו
בתחלה הטירון כו שיאכל מעט ונהן להכרותו כמו ואכרה
מידה שהוא אוכל מעט כדרך החולה ולכסוף להכרותו
שיאכילהו הרבה אחר כאשר יחל לאכול מעט ועא ונם
מים תכרו מאתם ואכרה לי ודגש הכף לתפארת כדגש
יקרך עון והשם ונתתי מכרם ורחוק המכבים מכרה
עשים עמן קטן ויתכן להיות מזה של מכרם בכסף עדיין כמו
שאמר במקום אחר לקנות בכסף דלים ועא מזה בן בני אשר
בריתלי ואעפ שאבותיהם קנה אותו הריהואכלו קנהו אומנם
שקנה חלק עשו בנגיד עדשים ויכרו שם
כדך ותכדיך בוץ ואבגמון טלת שלמשתן ונקא תכריך
עש שהאדם כורך עצמו ומתעטף בו ובדברי רזל
תכריכי המת והם נשתמשן בזה השרש כפעל הקל באמרם
אפי נחש כדוך על עקבן לא יפסיק כדוכה ומונחת בקרן זית
כדס ויטעבדס ועד בדס ביה כמש נקדות בדמי שלי
לבני לא יכנה דרך בדמים ופי רבי אעדיה זל לא
יפנה דרך ישוב כי הבדמים קרובים לעיר לעולם והרשע
לא יפנה דרך ישוב לא כל ימיו יהיה במדברות ואת כי הכף
שמש כמו בדמים ובדמין סמוך ונקראן יעובדי הבדמים
כורמים לבדמים ולי ובדים אבדיהם ובדמיהם ופי ועד כדס
זית

אחד מהם כמשי. ז׳ וכיכף במוטים הבלבוף בחמון לאשון
והנפעל חכף לאלהי מרום. משמעו אכפף. והשם לענף
הנגזר מזה כפה ואגמון. וכתרגום לא ענגה. סמות תמרים
לפי שהיא כפופה וכן כי אאזל מזה בעודה בבמו יבלעבה.
כלומר כאשר יראה הדובר אותה כענף יבלענה ועודה נענף
ומזה נקרא עוד לתוך היד כף לפי שהיא כפופה. מלא כף
בחת. וימלא כפו מחנה. בעודה בכפו יבלענה. על לא
חמס בכפי. וכפון פרושות השמים. אפרש את כפי אליו.
והיה שימו לפיהם. וחבקי עליך לא יכבד כמו וכפי והאלף
נוסף והכבד כתבמהון נשרש אכף. על כפים כסה אור.
שענים לפי שבתחלה הענן כבף כמו שאמר עב קטנה כבף
איש ולפי שהם כמו כפה על בני אדם. וכן ושבותי כפי כלומר
אסכך בענני עליך עד עברי אהוא כף ממש והוא דרך
משל. וכן נשא לבבינו אל כפים. שענים וישלמדשם מלשון
כף ומירושון נשא לבבינו עם כפינו על דרך נשאי ידי אל
דביר קדשך. או פ נשים לבבינו בכפינו ונשא אותו למשאת
אל בשמים. וכן פ דבי מעדיה זלהן על כפים חיאותיך.
שענים וכן כתב אאזל ויתכן למרשון כמש מענו כאן על כפים
חקותיך שאראה אותך תמיד וכן פירשון החכם ראבע זל
וכן נקרא תחתית הרגל כף מכף רגלו. מכף רגלך. וכן על
כף הירך לפי שהענף הנכנס בן עצם הירך כפוף וגם נקרא
כן לפי שהבשר אשר סביב עצם הקולית העליונה עשויה
כמין כף. וכן כף אחת עשרה זהב. כפות זהב. הוא הבזך
והיא כפופה קולירא בלעז. כפה. מתן כסתר יכפה אף
ישכך האף ויתחזן ודומה לזן. בלשון רזל מתן את
הסל לפני האמרוחים שעלו ושירדו בשבת ענין הכפיה
הוא שפני הכלי למטה וגבו למעלה. ולי יהודה הביא בזה
השרש אכף לאלהי מרום. אלא פ שהם היה בקמץ היה מזה
ואולי מצאו בספרין קמוץ. השרש והיה עתיד נפעל למשקל
ורזל נשתמשו הרבה בזה. תגל ערותך שהגימל קמוצה
השרש בענין ההכרה באמרים כופין אותן עד שיאמרו שאה אני
וזולת זה הרבה. וענין יפה אף הוא יותר קרוב לזה הענין אשר
שענין כופן אותן וענין ממון את הסל קרובים

כפל. וכפלת את הירעה השבשית. רבעיהיה כפול. והנפעל
ותכפל חרב שלשיתה. והשם בכפל רסנו מיבא כשש
נקדות. כפלים בכל חטאתה. מערת המכפלה. מערה לפנים
ממערה. כפן כמה שרשיה שלין. אספה והוא הפוך מן
הדומה לו. בדברי רזל שקורין לאסיפת העם הנופיא
לשד ולכפן תשחק. תרג רעב סגא. ואאזל מרשון היטב
והוא חסרון הנים כלומר אסיפת המעות בשת שהמעורת
ביקר מימה עזרך לזכור רעב שתי פעמים והלא זכרון
בראש טלם בעב סרך ממות. כפס. וכפים מעין עינך
אם נדמה אותן למה שאאזל בפלים. אריחי הוא פ
משבן האבן שנסר בפסוק ולשון הפסוק ודמה פ הוא מענין
העין כי כבר זכר כי האבן מקיר תצעק. וכן תי ושיפא מגומרישא
עמלה. לל חתיכה מהקורה.

כפל

כפר. וכפרתי אתה מכית ומחוץ בכפר. הוא שקורין לן
בערבי קסר והוא כמין חמר. ולזמת מדברי רזל
כומרא. ומזה נקראת כמרת. ועשית כפרת. לפי שהיתה
מכסה לארון. כי אמר אכפרה פניו. פ הסיר כעסו. לא תוכלי
כפרה להסירה ולבטלה. ואם שחתם יכפרה. ישירנה. ושלא
נזכר מעלן ממנו וכפר בריתכם את מות. כלומר יסר
ויתבטל. והשם איש כפר נפשו. פ הסרת עון נפשו כלומר
פדיונו. אם כפר ינשת עליו. נתתי כסרך מעדים. ועתן
הכפרה כמו כן מזה העתן כי הכפרה היא הסרת העונות וכן
הרזל מזכה מזיח מכפר והקשה המקשה היינו מזיח
היינו מכפר ותירץ המתרץ מזיח גזירות מכפר עונות
ושטהם לשון הסרה הוא כי מזיח מן ולא יזח החשן מעל
האפוד וכן שמשון הם נזה הלשון בלשון הסרה בהדבה
מקומות כאמרם מכפר ליה בבליתא דפרקא כלומר מסיר
שמנו ומעבירו בבגד קשה שיקנחנו בו אולי אכפרה.
בעד חטאתכם. אסיר עונותיכם וחטאתיכם בהתפללי
בעד חטאותיכם אואסיר כעס הבורא שבעס עליכם
בעד חטאתכם. וכפר אהרן בנתינת הדם על קרנות המזבח
יסיר עונות ישראל שיריעה לפני המקום. לכפר על נפשותיכם
כפר לעמך ישראל. ושלא נזכר מעלן אשר כפר בהם. דב בא
ולארץ לא יכפר. וההתעלאם יתכפר עון בית עלי. ועמד בזה
הנפעל ונכפר להם הדם משמטו ונתכפר. והשם יום. דב בא
כפרים. ועא כפר הערבי. וכפר העמוני. ומא כליבה
בכפרים. ומא לבה ונעדה. יחדו בכפרים. תרג הטיר
ובכותיה וכפרנהא. והם כתים חוץ לעיר לכפריים
ולעובדי אדמה. אשכל הכפר. הוא הנקרא בערבי
אחכא. ומן כפרים עם עדים. ומא כפרים עם נדדים.
מנשם אחד ואינו כמו אשכל הכפר. והחכם ראבע כתב
כי אשכול הכפר הוא אשכל הדקל. יש לדקל שמורת
משתנים כפי שני זמנו וישלו זמן הנקרא בלשון ערבי
כפר ולו ריח טוב. כפיר. ותנין. ומני כפיר אל התמונה מסן
כפיר ארות. הכפירים שואגים לטרף. הם עולי ימים
מהאריות ומהחיות רעות וכפיר גדול מגור כמו שאמר
ותעל אחת מגוריה כפיר היה. ואמר עד ההשלה כפיר
גוים גדמת כלומר גדולם ותקיפים. שוחרי תרשיש. וכל
כפיריה. כלומר גדוליה ותקיפיה. דין כהפור על הארץ.
כפור באמר. יסגר הוא שנופל בשחר בימי הקור וקורין
לו כלעב קונגלטי. ולכפורי הזהב. כמות זהב ורזל מרשום
מזרקים שאמרו ודם הסכין במא מקנח ליה בשפת מזרק
כדמת כפורי זהב ונקראו כן שם שמקנחים בהם הסכין
מן הדם כמו מכפר ליה בבליתא דמרקא שענינו מקנח
כמו שפירשנו. כפש. הכמשטו בחבר יעטו וגאלבו
ואמשר לדמותן. לדברי רזל שאמרו הוא מדד
במדה נעשה שפירשו מדה גסה כלומר יותר מדאי כן
הכמשטו שמנו כלי בחבר עד שהסנו בן. ומא כמושה תלה

כלל

השעה גם קלא לכשרים שהם יודעים העתי דותבי מלא
תם מולד האדם לנהוג המעלות על הכוכבים ועל מכטי
הכוכבים המשרתים ושבר המאורות ותקופות השנה והחדש
והשבוע והיום והם יודעים מולד נגבר כנר והתאר
ואל עוגביכם ואל בשפיכם והשם נכשפיה הרבים
כשר איזה יכשר הזה אן זה והתאר וכשר הדבר לפני
המלך והשם ומה משרון לבעליה ומהבכד ויתרון
הכשר חבמה עטנם היושר והנכונה מועיל אמירים ב
בכושרות הם טבעות הכלים והכף בעטן קוף כמו קשורים
ב הכף והקוף ממועה אחד וכן מי יתכן אתרוחיי בכף
והקן משלים הרבה בקוף והעטן אחד ידיה שלחה
בכישור הוא שקורין ודטיל בלומ שמש ימין אותו בראש
הפלך כדי ליישר המטוה והוא נגזר מהעטן הראשון
כתת וחתותי מסטו ערין ומעוך וחתות בשבר בכל
יוצרים בחות כתון אתיבם לחרבות ואכורת
אותן טחון משטטו אבות בפלם וחכותי את אשר אחון
אן הוא כמשטטו במשקל מה אקוב והשם בתית למאור
ופירשון דגל שהיה כותש הזתים במכתש ולא היה טוחכם
כרחים כדי שלא יהיו שמרים ואחר שהועיא טופה ואשונה
היה מבטסן לר יחים וטוחכן ואותן השמן שהועיא עלידי
טחינה כשר למנחות ופסול למנורה שבתית למאורה
ומה שאמר במנחות בשמן כתית רבע ההין לא נאמר
לחובה והפעל הכבד ויפום
ויקח יום והבר פירשתין כשרש
יכת ויתכן להיות עוד משרש נכת וכן ואכות אתון טחון
ושלא נזכר פעלן מהבכד ושאיה יכת שער פי וכשאיה
יכת שער וכל מסיליה יכתון והבר אחר וכתת כחש
הנחשת וכתתון חרבותם לאתים וכתתו את הארץ
והשם ולא ימעא כמכתתו חרש עטן כלם הרעיעה השבר
ובתבל יונה כי מן השרש הזה חטים מכות והוא שם
עגל משור כל חטים טחונים ואחל שקלו כשקל משור
מן נשר וכן מכות שרשו נכת ותרגו נשכן ונכתון והא
שלה היא נכיתה וכן כדברי רגל מנכית ואשלאבי מנרי
כתב וכתבלה ספר כריתות מספרן אשר כתבת אזן
לך מגלת ספר וכתבת אליה והיא כתובה
סתים ואחור וזה יכתוב ויזן לחי פי יכתוב בידן ויכתוב
יהושע את הדברים האלה בספר תורת אלהים ותי
וכתב יהושע כתבמיא האלין ואעטעון בספר אוריתא
דיי ונחלקן מרגל אמי על שמונה פסוקים מן ויכתב משה
עד סוף התורה אמר יהושע כתבם בתורה ואמי על
מרשת ערי מקלטו אמי שכתבם יהושע בספרו כמן
שכתובים בתורה ולפי פשט הפסוק יראה כי על דבר
הברית שכרת עם ישראל אמי שכתב זיהיה פירושן כמן
שתי ולא יתכן שכתב דברי הברית בספר התורה
כל הכתוב לחיים וכתוב בספר אמתם יי יספור
בכתוב

בכתוב עמים ועל לבם אכתבנה בשוא ופתח התין לבן
נכתלי ולבן אשר אכתבנה בקמץ חטף והשם על הכתיבה
עשמה הכל מידיי עלי השכיל מדינה ומדינה בכתבה
בתוספת מם והמכתב מכתב אלהים הוא והשם על הספר
השלוח כי כתב אשר נכתב בשם המלך ובתוספת מם ובא
אליו מכתב מאליהו הנביא והנפעל בשם המלך אתשוחוש
אמ שבתבכן הוא בקמץ בכתב בא לבן והפעל הכבד
בעבור הזקף אכל בכתב ומכתבים עמל כתבו ואשר שהוא
דמדרכי הוא קמוץ בעבור
שהוא כינוי תאר
יצא לשלשי ונתבתם עקב טרוש
שיקשקב בכשרו ויכתוב בהותו אחרות
כתל אחר בתלינו הוא הקיר
כתם בכתם אופיר בשש נקודות כתם סג לבתם ופך
וחסרה הוי כמו שמש יחו וזולתן או הוא סמוך כתם
לפז ויחסן אין להשיבותן כמו זהב מופז ולבתם אמרתי
מבטחי ישנה הבתם הטוב וחלי בתם הוא הזהב הטוב
וליונה כתב הם הטטים ויחסן אותן לאופיר ולפז ידמה
שהוא זהב לא פטנים ומן העטן הזה מכתם לדוד כלומ
היה עליו המזמור כתם נעוך כמו נר שם ודגל
קראן לרושם הדבר כתם טיקא כלעז כתן ויטבלו את
הכתנת בדם משטתי את כתנתי ויפשיטו את יוסף את
כתנתו והקבוץ והלבשתן אותם כתנות וישאום בכתנותם
התין בשוא לבדן ודינו בקמץ חטף ובספר אחד מדוייק
מעאתי התין בקמץ חטף ומא ויעשו את הכתנות שש כתנות
עור ומא את כתנת הפסים ועשה לו כתנת פסים ופעם
יקראו הכתנת והמעיל כאחת שדומה כי שניהם ענין אחד
כאשר כתוב ועליה כתנת פסים כי כן תלבשן בנות המלך
הכתולות מעילים אבל הכתונת הכת בבגדי כהונה איכן
המעיל כי כלאחד ואחד בגד בפני עצמו
כתף בכתף ישאו ויתנו בכתף סורבת כתפי משכמה
תמול בכתפם במוטות ידוע ומה שאמר כתפות
חוברות לפי שהין על הכתפות נקראו כתפות ולכתף השנית
וכתפות הפחתו ועמו בכתף פלשתים עטנם עד ומאה
וכמוך אל כתף הבית בשש נקודות ופי ועמו בכתף פלשתים
שיהין הפלשתים עיפים והלשים בכתפם כלומ בהר עם אן יהיה
מהענין הראשון ומדושו שיהין ישראל עיפי כתף מרוב הכות
בפלשתים ויתחברין כתף אחד לממרדי את פלשתאי
כתר בחר מלכות בשש נקודות כי יכתירון עדיקים
פי יחשבוני עליהם לכתר ועדנמים יכתירון דעת
ישימון הדעת בכתר על ראשם המתרת האחת ושתי כתרות
עשה נקראו כן לפי שהין על ראש השמודים בכתר ולפי
שהכתר הוא עגול סביב שתמשון בזה הלשון בענין סבוב
ואמרו אבירי בשן הקרוני מדושן סבבוב כתרו את בטמין
סבבו אותו עד שלא יטלטום הה והנה הבכד אחר כי ישעב
מכתיר את העדיק מסבב אותו ומקיפו אבל בתר לי זעיר
ואחרון הוא ענין אחר ושנינו לפי מקומו המתגלי מעט ודוס

זית. ון ועד עומד במקום שנים ומשכנו ועד כרם וזית אין
אהיה כרם סמוך לזית ויקרא כרם זית מקום נטיעת זתים
הרבה כאחד וכן דעת רז"ל בזה שאמרו כרם זית איקרי
כרם סתמא לא איקרי ויקרא כרם לקבוץ נטיעות זתים
הרבה במקום אחד כמו שיקרא שדה הגפנים הרבה באחד
כרם כולא תקרא הגפן כרם ולא מקום נטיעת גפן ארוכת
ושתים לא נטיעות הרבה ביחד וכן ארז"ל כי יקרא כרם
גפנים נטועות שתים בנגד שתים ואחת יוצאה נגב פחות
מכן לא יקרא גפן כרם כי ויחל נח איש האדמה ויטע כרם
הדבר ידוע כי הוא לא החל לנטעת הכרמים אבל שהיו נטעים
בתחלה הגפנים נפרדים כשאר העצים לאכול פריהן לא
לשתות יינם מהם והוא החל לנטוע הגפנים הרבה ביחד
כדי לעשות מהם יין ונהן ויטע כרם ויש כן בכרמי עין גדי
כי אינו אומר על כרם גפנים לא על אילנות רבים נטועים יחד
כדיב כדי עבבן בחדיה בלתי ברע תחת אשיר שרש
החכם ראב"ע ז"ל לא ימלט לא אותן שיכרע
ויטמון תחת אשיר ותחת הרוגים יפולו להמלט ול ארזי
למשה ז"ל פי' זולתי זאת הכדיעה שיש להם באדעם
עתה שהאומות מבטעים אותם אפירים ולבן והרוגים
יטולו ותחת הוא במקום מגן שבו איש תחתיו כדבר על
בדבריהם מרדוע על כרבין וכרביסכרעות תמאמץ
וכלכם לטבח תכרעו והטעל הכבד ובחורי ישראל הכריע
תכריע שמי תחתי הכרעתי עינים עינים עין הכעה
ומזה נקראו נגלי הבהמה כרעים לפי שהם רוחעות הכריעת
הכרכים שהם כרעים אז כדל אזן והיקרב והכרעים ירחץ
במים אשר לו כרעים ממעל לרגליו הם אצבעות הרגלים
היתרות ממעל לארבע הרגלים שיש לחגב סמוך לראשו
ובהם הוא מתחזק כשרוצה לקפוץ ובהן שאמלנתר בהן ע"ה הארץ
כרש מלא כרשו תעדני ידוע בדברי ז"ל באמרם
כרש הטבוריות שיקבה אלא כבר הקבתי בשרש יחש
אזן שבקרע רוב הרעונה וזולת זה שכן ראוי לכתוב קמץ
הרבה כלת כלתי אחת אבנים במקום שין שמלית אך לא
כרית לאמר כלתו ישרה כאוס ני' יש מחלוקת
בקריאת המלה הזאת יש שקורין אותה בקמץ חטף ואומרים
שהוא ענוי ויש שקורין אותה בהעמדה וכן מעאבוה בספר
ריס מדחייקים הכף מעמדת בנעיא והוא הנכון ויהיה
עבר במקום עתיד כלתו ישרה כי כן דרך המקרא
במקומות רבים ובדברי הנבואה הרבה מאד וקמץ נאם
ל פעל עבר אם שאינו מן המנהג בדברי הנבואה הנה נא
המוהן ידון לטטרן נאם המלך ני' עבאות שמו וכן עם פעל
עבר בדברי תוכחה כלם פעלתם כי נאם ני' נכרת
כרית לא היינו כלתו כרית בברית שבע הנה אנכי כרת
כרית כרת לנו ברית אלות שואה ברות ברית ויכרות
יהונתן עם בית דוד כרת כי עם בן ישי כרתו שערה
כחרון מא הפעל וכרות שפכה והשם ונתבלה מקר

כריתות

כריתות והקבוץ ואתן את מקבר כריתותיה אליה והנפעל
ונכרת מעמי אחרי רשעים נכרתה ונכרתה הנפש שמל תלל
ההיא הכרת תכרת ושלא נזכר פעלו מצאנו מהדבוש לא מל כו
כרתשלך והאשרה אשר עליו כרתה והפעל הכבד
והכרתי לאחאב כי יכרית לי אלהיך להכרית העמרדעים מלכ רב
ולא נכרית מהבהמה פי ולא נכרית העיר מהבהמה מלא
ושלא נזכר פעלו הכרת מעזה ונסך ידוע ופי כרודך
שפכה שנכרת הגיד ושובאינו יורה כחץ קלוח הדרע
לא שופך ושותת ואינו מוליד והכרתי והפלתי שתי
משפחות היו בישראל ששמסכך ויה קשתיא וקלעיא
אבל נגב הכרתי הוא מפלשתים כמו שכ עליהם גוי
כרתים והכרתי את כרתים כרתות ארצים פי קורות
ארזים כרותות וחטובות היטב כשב אם כשב
הוא מקריב כשש מקודות והכשבים הסדיד
ישקב ידוע כי הוא כמו המוך בכש ובשב אחד הוא
ובאשר הוא כן שנה יקרא כשב ובכש ויותר מכן שכה
יקרא איל כשה עבית כשית עטנו כמו כמלך בלומר דבר לכ
כשית לבכך מרוב השומן עד אשר לא תבין
כשל כשל כח הסכל ונשלתי היום כי כשלה נחמד הנפל יכ
ירושלם כשלו מעהרים כמשך כי כשלה שסגט שס
בקחוב המות ובחורים כשול ובשלו ואין כשבטין שסל תלקה
כושל פושל יקימון מליך והנפעל והיה הנכשל איובד זכל יב
בהם ביום ההוא כדוד ונכשלים אזרו חיל ובכשלו שמאב משכל
אל יגבל לבך משפטו ובהכשלו והפעל הכבד הכשיל איבה
כחי הכשלתם רבים בתורה והשם ולמכשול לב והקבוץ מלאב שמאכה
והרבה המכשולים ומא המכשלה הזאת תחת ידיך יחז כח ישעב
והקבוץ ואת המכשלות את הרשעים ומא ולמני כשלון עמבא מש יו
גבה רוח כולם עונם עון עולת התגבורות וכמי כח
וכן בעטן נגיפת הרגל במה שיסגב בן יכשלו בגויתם נחוס ב
והנפעל ואם תרוץ לא תכשל יכשלו בהליכתם מש נחוס ב
ובשעת הרעה לא יכשלבה רודפי יכשלו והפעל יחז לה ירמ ב
הכבד הכשלתם רבים בתורה ובכשילם בדרכיהם מלא ב ירמיה
והשם ונתתי מכשול לפניו והעם שהעטן הזה יחז ג
והעטן הראשון קרובים והכל עטן אחד יש להסריש
אלא אבל תרג של בכשיל - מעט בטיהם בכשיל ובלפות תל עלי
ובלמוס תרג בקופץ ומכשולת יהלמון פירושו קרדום
דיוסטר עיין לעולבשרש כלף וכן תרג וכקרדומות באן
לך וכמה דעלין בכשילין כשף מעונן ומכחש יז יח
מכשף מכשפה לא תחיה אמר מכשפה לפי שמכב
שרוב כשפים נשים נעשאן לחדטים ולאשפים דעל
ולמכשפים כתב החכם ראב"ע ז"ל כי המכשפים הם
המשגים דבר התולדת למראה העין והכשדים הם
חכמי המזלות וקרא נבוכד נצר למכשפים לפי שהם
יודעים השעות הראויות לעשות בהם מעשיהם אולי
יתחבלו וידענו מה החלום כמו מערבות הרבים בזאת

השעה

נשלמה אות הכף

אות הלמד

לאב באדץ תלאובות באדץ ענאון ומקומות חרדים
ויבשים וכתל יונה כיכן
קוראים בערבי מקום הענא
לאה הנשה.
דבר אליך תלאה ילאון למענא הפתח תבוא
אליך ותלא והנעל ולאו מעיים כלאית כלוב שעתיך
כלאיתי הטחם והנעל הכבד ומה כלאיתיך ההא נסגול
והלף נעירי אך שתה הלאב תהיה הלאת כי תלאו נפש
את אלהי והשם את כל התלאה ובתוספת שתי אותיות
המם והתיו הנה מתלאה ותי הא דאייתינא מלי אותנא
ולפירושן הוא כמו מתלאה המם בחירק ובא הפתח במקומו
כמו למבריא שונה חלקו מחמאות פין כמו שבתבנו בחלק
הד קדוק כולם שעון הימשה הן יגיעת מחשבות בעינים
שיקוץ בהם האדם הן יגיעת הפעולות ותלא ואתה עיף
ויגע את משלהי ולאי **לאט** והמלך לאט את פניו
פירושו כסה ונהפכה זאת האף בהא במלת
בלהטיהם ונחה במלת בלטיהם ועינו במעשה הכשל
ימים שעושים בהקתר ובכסוי מבני אדם בתחבולות
ובדמיונות ומשך שיהיה בלהטיהם משרש להכ
ומעינכן לו יהודה הבא לאט הא כמו מקום וקאב שאון
בשרש לוט ובא שלם בתמורת ומקום והאמה וישבה
הוין בלף והוא בכון **לאך** ומלאך בא אל איוב ויבאו
המלאכים מלאכי אלהים המם במלאך מאל
יתות הנוספות ולא ישמע עוד קול מלאכה הוא
כמו מלאכיך ובא עלי תחת הא שהיה לו לומר תחת שתי
כף הבנוי מקום קמץ והה הכפין האחת היא תחת יוד
בהא אשר עניתי אתכה ול ע"מן הנקבה כמו לכל עובדי
יוכה כתב כי ההא מקום יוד והשתת מקום קמץ ובא קמץ
קטן תחת קמץ גדול
והוא כמו מלאכי כמו שובי נפשי למנוחיכי ול יהודה
כן כלעם כתב כי קול מלאכה כי קול השטים אוכלות
הטרף כמו שאמר והכרתי מארץ טרפך ובלשון סרס
יקראו הריחיים מלאכה והם הטוחנות והשיניים
נקראו טוחנות והשם המלאכתי עינים ידוע שהוא
עצן השליחות כן מנהג אדם בין מאת הבורא יתברך
וכן הנביא נקרא מלאך לפי שהוא שליח השם וישלח
מלאך ויוציאנו ממצרים והוא מרגה וכן ויאמר חגי
מלאך ה' ויהי מלאכים במלאכי האלהים וכן פירוש
ויעל מלאך ה' מן הגלגל אל הבוכים ויהי כדבר מלאך
ה' את הדברים האלה אמרו שזה המלאך הוא מיוחס
ועוא בזה הטרש מלאכה מכל מלאכתו אשר עשה
וימל

הושע ג
איוב ל
איוב ל
שמ"ב יט
איוב ל
איוב ל
מלא א
שמ"ב יט
שמ"ב טס ח
איוב ל
איוב ל
שסכ"ח
בחוס ב
חגי א
דהא לו
שופט ב טס
ראשית ב

ויכול הענין הזה על מעשה האדם וממונו ושכנו והמלאכה שעל
היתה דיים לל הכסף והזהב אשר הביאו ושאר הדברים
לבנל המלאכה לל המקנה וכן וכל המלאכה ומלאכה ומנים
ובסמוך למלאכת השמים והוא חסר לך אם לא שלח ידו
במלאכת רעהו וכן במוכרת והלוים במלאכת והקבוץ מלאכות
ובסמוך נגוע הלף כל מלאכות הבנית לשני כל מלאכותיך והה
כתבתי כל המלות האלה בשרש הזה כי כן כתבם לי יומה והישנו
כתבתי כל המלות האלה בשרש הזה כי כן כתבם לי יומה והישנו
כהם שהמם נוספת ויתכן לומר כהם שהמם שרשית ויהיו בב
אבנע אותיות ומה למלכת השמים המם שרש לשון מלוכה
רוצה לומר לבוכב גדול שבשמים ויתן לבוכבת שמיא
לאם ולאום מלאום יאמון עשו לאמים הוכחות בלאמים
ולאומי אלי הקיצו נכתב כן הכרו שהוא הון עם
הדגש והבר כתבנו הדומים לו בחלק הדקדוק הם כמו הומים
לבב נס לי לבב המוסס לבב
הא תכונתי למה לא הביא עקש והנעל הכבד ממכן
ובסמיכות לבב מרעה
הא שפ הוא הטך הפעולה לבבתיני אחותי כלה כי הפירות
כמו תכונתי תשרש והה את לבבי אומחעתאת לבבי
הפירות את לבבי וכלשון בחץ עיניך והנעל ואישנבוב
אשבנד דו הנשט אנטהע
רשו מיך לבב פי ההדם נכוב וחלול בת
יחלה בחין דעת ומחכי לבב שישלו לבב ודעת והקבוץ
בלשון נקבות כל לבבות דורשיי ובלשון זכרים מחומות
על לבבהן ובהעדר בית הכמלה לב ובלשון נקבה
לבה מה המלה לבתך והקבוץ לבות ולישרים בלבותם
לב חכם לימינו בלומר הוא מזומן לו שהימין מזומן
לאדם לכל מעשה ולפי שהלב הוא משכן השכל אמר
קונה לב כאן אמר קונה דעת בלב ולב ידברו מי שמראה
כמין שלבו טוב והוא רע הנה כשידבר ידבר בשם לבבות
וכן ולעדור בלא לב ולב שלא היו להם שני לבבות במלחמה
אבל בלב שלם היו כלחמים כמו שאמר עודדי מעברה
בלבב שלם ולפי שהלב מיינו בגוף האדם ושעמן נאמר
למיעוט כל גוף ושונם שלו לב נוער בחט עד לב השמים
בלבת אש מתוך הסנה בלב האלה ואל לב שקוניהם
ותנועבותיהם לבם הולך ויש שפירשו בלבת אש כמו כלהב
האש ואם כן תהיה המלה מנהי הלמד לבת בפלס אות נפשך
ודומה לו בדברי המשנה אחד המבעיר ואחד המלבה
ותלבב לעיני שתי לבבות הוא הבעיר הרקיק שקולין אותו בחשדת
לבא בלביא שכן הוא הארי מה אמך לביא משסטון
לביאה אבל בא היוד מקום הלף והלף במקום הא
והקבוץ נפשי בתוך לביאים והכנון לביאים כמו ומן נביא
נביאים והקבוץ בלשון נקבות מתחבין ללבאותיו
לבט ואויל שמתים ילבט ועם לא יבין ילבט מרושן
יתעוות בלומר יתעוות בדבריו או מרושן יכשל ואזל
כתב בפי משלי כי הוא דומה לערבי כשתי לשונות לבט כי
כמו מהר בה לשון אחרת יתלבט שהו מוקח ופי ללשון הראשון
ימהר ולא יאריך למחשבה להתבונן היאך יעשה המעוה
והענין

עד שאחוך ר"ת ולתורתו אין ייחלו יבחנון ותרגום
ולילה ולא דומיה לי ולא אבתר לי ואע"ג דלפי מזה נתרן
את בטמן כלומר המתינו להם עד שיעלו ורדפו אחריהן
כמו שאמר ונתקנוהו מן העיר וזהו שאמר הרדיפוהו ואינו
אומר רדפוהו כי הם עשו כראונם ונקו כדי שירדפו אחריהם
ואמרו נפיס הם כאשר בראשונה וזהו מנוחה הרדיפוהו
בכוסם ישראל הרדיפו בטמן במנוחה אחריהם ולא נתפזרו
עד אשר שבו עליהם כתנש אם תכתוש את האויל
במכתש עטן הכתישה ידוע ושם הכלי שמתשין
בו בתוכו מכתש את המכתש אשר בלחי גומה אשר
השן שוכב בה עשויה כמכתש וכן חי' בכא דכלועא
הלילו יושבי המכתש הי' דיתבין בנחלא דקדרון וכמורש
אגדה שער הדגים זו עכו שבתוכה כחיקם שלדגים פי
ששם נעורים דגים הרבה וילללה מן המשנה זו לוד
שהוא שני לירושלם ושבר גדול מהגבעות זו עיפורי
שיושבת בראש ההרים הילילו יושבי המכתש זו טבריה
שהיא עמוקה מכל ארץ ישראל

ואשר הם בני ארבע אותיות

כדכד ושמתי כדכד שמשותיך נמק שפור תרגום
ירושלמי כד דדינא ושפרינא והנה נמצא
בפסוק אחד שניהם בנפך ארמון ורקמה וכוס וגאמות
וכדכד כלכל ויכלכל יוסף את אביו יכלכל דברין
במשפט בכל שברתים עם הדומה להן כשרשכול
כפתר וכפתר תחת שני הקנים כפתריהם וקנותם
פירושם תפוח שהיו כמין תפוחים נולטי"ם
מקום המנורה הך הכפתור וירעשו הספים הכפתור הוא
המשקוף המוחך על שתי הספים שהם העזרות וקראו
כפתור לפי שעושין אותו עגול מרחיק וכפתוריה וכן
בכפתוריה ילכן ואמר בו התרגום כתפורן תרעהא
כרכר מברכר בכל עוז פירושו מרקד ומזה נקראו
הגמלים או ההמות הקלות בהליכתם כרכרות
בעגבים ובמרדים וכרכרות לפי שברוב קלותם ומהירותם
דומים שמרקדים ויש מפרשר משכח ובכרכרות ומתשכחן
כרבל ודוד מכרבל במעילתו פי מעטף ומכוסה
וכן בארמית בטעיהון אלא הוא כמין כובע שמשימין
וכרבלתהון כרכב כרכב המזכרן תחת על הראש ושקרן כרכלא לשון כרבלתא דתורבגול
בתרגום סובביה ובדברי רז"ל אותם גולמי כלי עץ כל
שעתיד לשוף ולהרבב כלומר לסבב במחזרה והיה למזכרן
סובב סביב והיה לשוף שלש אמות שלגובה המזכרן כי
גבהו עשר אמות ומה שאמר ושלש אמות קומתו משפת
סובב ולמעלה ונחלקו בזה רבי יהודה אומר דברים
כתבם ושלש אמות קומתו היה לבד ור' יוסי אומר קומתו

היה

היה פי שנים מדתכן באריכן במזבח הפנימי ומה שאמר ושלש
אמות קומתו משפת סובב ולמעלה ומכבר הנחשת היה
תחתיו והיה מגיע עד חצי גובה המזבח והוא היה סימן
לחצי גבהו להבדיל בין דמים העליונים לדמים התחתונים
ואע"ג כי שני כרכובים הין האחד הוא זה שאמרנו ובכרכוב
אחר היה להלוך רגלי הכהנים ולא לשחרקן כלומר שלא
ימעדו רגליהם בשהין משמשים במזבח

כרכם נדך וכרכום הוא שקורין שה ד
לו בערבי זעפראן ודוגעהא
כרמל וכרמל כיקלונו ולחם מלבד ויקב
וקלי וכרמל נקראת כן
השבולת בשהיא ארכה והיא לחה
עדיין וכפרא כרמל דך מל כלומר
דך ומלא דביל ישמעאל תנא כרמל
כד מלא כלומר שמלאה השבולת
בכד שהוא מלא נועה ואע"ג
נתבן מורכב כרמל כד מלשון רגל
כרים ובקתות ומל גב מלשון רגל
מילתא אן בשויה יקירא שהוא בגד משי ראשך עליך כרמל שה ז
הוא עין עכבו ואומרים שהוא עין שבו וכן כיוד וכרמיל הכב
ותבלת אל הר הכרמל כי בתבור בהרים ובכרמל ונאסף מלאת ירמלו
שמחה וגילו מן הכרמל ושב לבנון לכרמל והכרמל ליער שעיר שם שבו
יחשב וכבוד יערו וכרמלו הר הכרמל הר ידוע בארץ שם יסו
אלא הלמד שלכרמלו דגושה ישראל ששמו כך ונקרא כן לפי
וכן מן כרזל וכרזלי הגלעדי שהיה מקום שדות ואילנות
הלמד דגושה כיכן הוא כרמל שם למקום
אילנות פירות ושדות תבואה בכל מקום ופי ושב לבנון
לכרמל דרך משל כלומר אותם שהם רמים שתה כמו ארזי
לבנון הרמים והנשאים יהיו כמו עני הכרמל שהן שפלים
והכרמל ליער יחשב פי ואותם שהם שפלים עתה כמו
עני הכרמל יהיו רמים כמו עני יער הלבנון ונתתה בגבוה
על מלכות חזקיהו וכן בגבוה אחרת שאמר והיה מדבר שם לב
לכרמל והכרמל ליער יחשב פי הערים שהם כמו
המדבר שאין בו אילנות ולא עצים יהיו כמו הכרמל
שיש בו אילנות פירות ושדות גדע והכרמל ליער
שיש בו אדנים ואילנות גבוהים לל שיעלו ישראל ממדרגה
למדרגה כרסם ובכסמה חזיר מיער יחסלנו תלים פ
הארבה תרגום ירושלמי אדי יקרסם
יתיה גובא וכן במשנה שהה שיקרסמה ממלים והקוף
והכף ממוצא אחד הם ויל המלה מורכבת ירסם מנה
כלומר ימלא כרסן ממנה כרפס חוד כרפס אסתר א
אלא יש שהוא מין עכבי ירוק וכעל
העירוק כתב שיקרא כלפי ישמעאל
כרמס וכלעז אפין וכלשון אסבכר
אימוך ועוד פי שהוא פיטרוסליון
וכל שהוא בלשון אשכנז פיטרסיל ויש כי כרפס היא מלה מורכבת
מן כר וסס מר מן כרים ובשתות וסס הוא מין כלי מלאת

ותבלת
הוא עכבו מן העכבים
ואומרים שהוא ירוק

משלמה

עניינו חכירת הנכסים והוא כמו הסוך קהלת

לא לא אַבַּלְתִּי בְּאוֹנִי מִמֶּנּוּ לֹא תִשָּׂא שְׁמֵעַ שָׁוְא וְהֵין כְּלָא

הֵין המלה הזאת ענינה ירוע ושלחה ומקום נמלחה
פירשנו בשער אין ונתבנו המלה הזאת בשרש לו לבי
שקריאתה בוו ופעמים רבות
היא בוו בכתוב ויבנס עליו
הא התימה במקום אם הֲלֹא
שֶׁמַּעְתָּ בְּחַיָּי אם לא שמעת בחיי ואינו התחלת הדברים
אך מתחלת זה אמלה בעד שלא תלך ללקט בשדה אחר
וכשוף הדברים אמר הלא שמעת בחיי כלומר לא שמעת
מה שהזהרתיך השמרי שלא תלכי ללקוט בשדה אחר
וכן הֲלֹא כִּי מְשַׁחֵךְ יָ֑ד עַל־מַחֲלַתְּוֹ לְנַגִּיד וכא נהא במקום
הלף הֲלֹא היא בְּרֶכֶת בְּנֵי עַמּוֹן ופירושו לפי שהסליאן
הדבר וחמ הנה שרשו שרש ברזל רומה שלא חס בלהן
מטת עץ והשומעים זה הדבר יפלא בעיניהם לפי אמ
הלה היא ברכת בני עמון כלומ אם לא יאמינו השומעים
הלא ימצאוה ברכת בני עמון שטס היא ובאה עליו הון
הקמוצה בשני מקומות
ועטה לתמיהה וְלֹא יָלֵךְ
בָּא אֲתָנוּ וְלֹא יִתֵּן בָּא לְעֶבְרֶךָ
ובאה מלה אחרת בזה השרש
כתובה בוו ובשורק ופעמים
עם ון ואלף ועינה במקומות
כמו אם כמו לוא הֶחֱשַׁבְתָּ
לְמַעְנוּתֶךָ לוֹ הֲחַיֵּיתָם אוֹתָם ותבא בענין שמא כמו לו
ישטמנו ויסף ותהיה בענין ולוא לו ישמעאל יהיה לפניך
לו יהי כדברך לוּנ וְלוּנ אֶחָד שֵׁמֶן מדה קטנה ידועה
ביניהם והוא אחד מעשרים וארבעה בקאה והוא ששור
ששה ביצים לוה לָוִינוּ כֶּסֶף לְמִדַּת הַמֶּלֶךְ וְאַתָּה לֹא
תִלְוֶה לוה רָשָׁע והפעל הכבד וְהַלְוִיתָ גּוֹיִם רַבִּים
הוא יַלְוֶךָ וְאַתָּה לֹא תַלְוֶה כֹּה תַלְוֶה יָ֑ד חוֹנֵן וְעַל־מַלְוֶה כֹּלֶה
ענין ההלוואה ידוע ועא והוא יַלְוֶנּוּ בְּעַמְּלוֹ והנפעל ונִלְוָה
הַגֵּר עֲלֵיהֶם יִלָּוֶה אִישׁ אֶל־אָחִיו הַנִּלְוִים עָלַיִךְ הַנִّלְוָה אֵלַיִךְ
הוא בינוני והקמץ שלא ממנהג ואפשר שיהיה עבר
וההא במקום אשר כהא ההלכוא אתנו כאן וְנִלְוָה אֵלַיִךְ
עמי כמו הלון והשם כי לְוִיתֵן הִם ענין כלם ענין חבור
ודבוק ומן הענין הזה עוד כְּמַעֲרֶה אִישׁ וְלִוִּיתָ עָרֵב פירושו
חבורים וכן לוּיוֹת מַעֲשֵׂה מוֹרֵד מְעֻבָּד אִישׁ לוּיוֹרֵ
תמשך לְוִיתָן סְחָבָה לְוִיתָן זֶה יָצַרְתָּ לְשַׂחֵק בּוֹ אַתָּה רָצַצְתָּ
רָאשֵׁי לְוִיתָן וְעַל לְוִיתָן תַּחַשׁ בְּרִיחַ אם כי ראבע שהוא מין
כלם הם שם התכן הגדול אשר בים
הָעֲתִידִים עוֹרֵר לְוִיתָן פירושו
אכלם וכן בתלמוד ירושלמי לא תעורר אשה לויתה
כמוער כדא העתידים עורר לויתן וכן כי הרב רבי כן
מעדיה ז"ל לוֹךְ אֶל־לְבוֹ מֵעֵינֶיךָ בְּעוֹד תּוֹעֵיָה פירוש

k

k ישורון k יבטון מנגד עיניך והנמל כי תועבת יי׳ בלוז וכן
ותבטחו בעושק ובלוז פירושו וכדומה כלוז כמו משל פכ
מוטה עוד והעיר מלאה מוטה ולא יזנה כי ובלוז עם
ובלוזים במעבלותם והכבד אל לבו מעיניך שמרה בתוך
לבבך והדגש תמורת הנון כמו שבא בגד ילבו ומזה
הענין השם משרש לזה ולזות שפתים הרחק ממך ולוז
ושרמון הוא שקורין לו כלעז אמילטיר ורבי סעדיה ז"ל פי
לוז שקדים בעבור שקראוכן בלשון ישמעא וכן בתרגום
ירושלמי תרגום שקדים לוזים לוח עַל־לוּחַ לִבָּם
וְהַלְּחֹת מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הֵמָּה שְׁנֵי לוחות אֲבָנִים
נכוב לוחות פירושים משנה כמו לך את שני לוחות
ידוע ובמלת לוחותים לשון רבי ולשון שניהם הדברי
היה בתחלת השנים ואבא אל הכתב בי הטעם איש הפיעות
יעשו אותם משני לוחות בַּל־יָצַן לַחַ הוכשתי עץ לַח
לחים ויבשים והשם לַחַ ולא נס לחה בכלם התכל הנס
בריש ידוע כי הוא הפך היובש לוט לוטה בשמלה
מעוטפת בשמלה ופי אחרי האמוד כמו שתי כתר
דשאיל ליה באמודא מִי הַלּוּט הלוט הראשון שם והשני
פעול ובתמורת הון כאלף נעה לָאַט אֶת פָּנָיו וכבד בתבנוהן
שרש כפני עמון והפעל הכבד וַיַּלְטֵם בְּאַרְדֵּתוֹ ענינם
ההסתר והכיסוי והשם מזה דַּבְּרוּ אֶל־דָּוִד בַּלָּט וַתָּבֹא
בַּלָּאט והוא כתוב בלף כלומ בסתר אכל לָאַט לִי לַנַּעַר
לְהַכְשִׁלוֹם והדומים לו כבד כתבתים בשער הלף בשרש אט
נבאתי ערי ולט נבאתי ולוט פירשונו כי הוא הנקרא
בערבי שיך כלוט ונקרא כלוט הנקרא כלעז גלבטץ
ושיך כלוט נקרא כלעז קשטנש ולבראשית רבה נבאת
שעוה ולוט משטיבי ידוע הוא לוּל וּבְלוּלִים עֲלֵי־עֵל
הַתְּלוּיָה נכתב בוו ודגש כי במעלות וְהִנֵּה מִסְבֹּתֵיהֶן
לפי שהיו עולין במסבה והלול בכן עמוד אבנים עשוי מעלות
מעלות והעולה בו מקיף והולך סביב העמוד ועולין בו
כמה אמות ואין ערך לשפוע בשאר עולם וכלעז קורין לו
ירץ ורזל אמרו במסכת מדות ומסבה היתה עולה בקרן
מזרחית צפונית לקרן מערבית דרומית שבה הין עולים
לגגות התאים והו כמו שהיא שנויה שם וְלִלּוּלִים ובארובות
כלומ דרך אדובה הין עולים מזון לבן ובדברי רזל לול אדובה
באמרם לול הפתחן כין כית לעליה ומזה השרש לְלָאוֹת
תְּכֵלֶת הלף נוסף כלף חודאי תאנים ופי בתי אחיזרה
שנאחזים בהם הקרסים לאריש כלעז ומזה השרש עוד
לוּלִיֵּי עֲבוֹתוֹת לוּלִי בְּעֵצֶב אוֹיֵב אָנוּר רוכס בתוספת יוד
אה ולא נמצאים דין אילו ויש כתובים כלף לוּלָא חֲרַשְׁתֶּם
שהביא לבן הלל וה כתיבין
בְּעֶגְלָתִי לוּלָא הִתְמַהְמַהְנוּ כִּי
לף וז ראשי פסוקים כתיבין
לולי ביוד
לוּלָא מָרַרְתִּי לוּלָא הֶאֱמַנְתִּי לְרָאוֹת
בטוכיי בארץ חיים כי לוּלָא דִּבַּרְתִּי אֵז מֵהַמְּתֵר נַעֲלָה הָעָם
ענין המלה אם לא ואפשר שהמלה מורכבת מן לו שעמכן אם
ומן לא ונכתבה פעמים ביוד לפי שהמלה נקראת בעורי ומ

כי

והענין השני מוסף הוא כמה שיעוה על שתי מעשים ולא יתן
ידיד לו האמת לבן וַתְּהִי לָהֶם הַלְּבֵנָה לְאָבֶן וְחֵמֶר הָיָה לָהֶם הַלְּבֵנִים לְאֶבְנִים מלבינים ידוע והפעל הבבד ממנו
נלבֵּנָה לְבֵנִים לְלַבֵּן הַלְּבֵנִים והבבשן שעורפן בו הלבנים
יקרא מלבן וְהֶעֱבִיר אוֹתָם בַּמַּלְבֵּן כלומר שרפם בבבשן
הלבנים ויתן גדר יתהוון בעוקיא כלומר היה מגדר אותם
בחוצות להמיתם מיתה קשה ובזה ומה שתרגם במלבן
בעוקיא הפשר שדעתו שנקרא העוקיא מלבן לפי שהוא
כאשטנוות הדורות מפה ומפה מדברי רז"ל מלבנות
התמהה שהן עגולות לפי שהן מעוגות והן אמרו מלבנות
הפתחים והם מזוזות הפתחים מזה ומזה בַּמַּלְבֵּן
במקום שעושין הלבנים הַחֲזִיקִי מַלְבֵּן כלומר בני בבשן
הלבנים ויתכן שענין הלבנים מענין הלובן לפי שבכל
דבר העשוי באש יתלבן וכן יתברר ויתלבנו ויצרפו
וכן אמרו בזה הענין מלבנן באור וכן טהורים כזרעגד
לְבֵן פי' המן היה לבן והיה מגרים כזרעגד מחשוף ה
הַלְּבָן וכשמוך ולבן שנים מתלבב כמגול לבנה אדמדמות
כהות לבנות והפעל הבבד ממנו בשלג ולבינו והוא
פעל עומד וכן הלבינו שדיבה כל שיבשו והזרו לבנים
ומשלג אלבין והיועא ולבבר ולבן עד שתקן היה
ראוי ולהלבן ובהעדר ההא הוטלה תגושתה על למד
השימוש ובענין התפעל יתברר ויתלבנו ופי' יונה כי
לבנת הספיר שם פי' לובן ספיר וכן אמר הגאון כי הספיר
לבן וראבע אל כתב בפירושו כי הספיר אדום והעד אדמון
עצם מפנינים ספיר גזרתם והטעם כמו למו ובכן נגריה
משלג יצחו מחלב ועוד למה אמר במעשה היה לו לומר
במראה לבנת הספיר רק הנכון כי היה מגזרת לבנה כמו
השכת מים מגזרת חשכה והנה לבנת הספיר כמו אבן
ספיר שראה יחזקאל ודעת הדרש בזה הדרך שראו דמות
לבנה תחת רגלי כסא הכבוד לראות ולזכור שנשתעבדו
ישראל תחת יד מצרים במעשה לבנים וחמרה הַלְּבֵנָה
היא הירח ונקראת כן לפי שהיא נראית לבנה תַּחַת אֲדֹנָי
וְלִבְנָה מַקְלְבֵנָה הוא עץ שגזרתו לבן וכתב יונה כי
הוא הנקרא בערבי לובני לבונה זכה ידוע ופי' עם הלעזי
לבונה המעים היוצאת מהם הלבונה כי הלבונה הוא שקף
עץ עלמות לבן יהל לבן שם אחד מאויבי דוד ונמותן
עשה זה המזמור ויתכן הוא הכוך מן נבל ואמרו לבת כי
הלמד לשמוש והוא שם מטורר אחר ששמו בן והוא מפורש
בדברי הימים עם שכת ושמהם אחיהם המשנים בן ויעיל
ושמירמות ונזה המזמור אמר דוד עלמות גליתי ונמוח מלשתים
ונגן אותו בן המטורר ואם תאמר הלל לבן הלמד בשוא
כמו לאסף כי לא תבוא ידישה על שם אדם ועל שם עיר
התשובה אעפ שאין מנהג הלשון כן יבא כמתים כן לרוב
הידישה כמו שבא בשם שיר שאמר אשר בשבו ויקדם
בטלאים בסוכות בקרקר וכן אמר לבן כידישה כי ישלא

יקתבקן

יקתבקן בו בלשון בן מן הבנים לבב אמר לבן המטורר הידוע
בשמו לבנו שמו לבש אֲשֶׁר לָבַשׁ בֶּן הַמֶּלֶךְ ולגזרת
פעל לָבַשׁ יְיָ עוֹז הִתְאַזָּר יִלְבַּשׁ עַל בְּשָׂרוֹ וְנִחַץ
בַּמַּיִם אֶת בְּשָׂרוֹ וְלִבְשָׁם שִׁבְעַת יָמִים יִלְבְּשֵׁם הַכֹּהֵן
וְאַתָּה לְבַשׁ בְּגָדֶיךָ עָדִיךְ לָבַשְׁתִּי וַיִּלְבְּשֵׁנִי וְעַל כֹּל
הַלּוֹבְשִׁים מַלְבּוּשׁ בַּדִּי הָיָה לָבוּשׁ בְּגָדִים עֹמְדִים וְהִנֵּה
הִיא אֶחָד לָבוּשׁ בַּדִּים לָבוּשׁ שָׁנִים וכמוך לבוש בדים
לבושי תכלת וענין הפעול כלבישה לפי שאחר שלבש
האדם את הבגד הנה הוא לבוש מן הבגד וכן הבגד לבוש
עליו וכן חוגר וחגור בזה הדרך וכן אחוזי חרב וכן ואתה
תאזור מתניך אזור כמתנן לבמש ואין לחוס לו לָחֹס
לאכול ובגד ללבש והשם וַיִּתֵּן הַלְּבוּשׁ וְהַסּוּס וכמוספת
מם ושל מלבוש בדי ומא בגדי נקם תלבושת והפעל הבבד
וַיַּלְבֵּשׁ אוֹתָם אֶת אַלְעָזָר בְּנוֹ הַלְּבִישָׁהוּ עַל יָדָיו הַלְּבִישֵׁנִי
בִּגְדֵי יֵשַׁע וְהַלְבֵשׁ אוֹתְךָ מַחֲלָצוֹת והבד אחר מלבשים בגדים
לבס שֵׁנִי הַהֲלָגוּמִים ובמקום אחר אלמוגים ושניהם
שנן אחד והוא שקורין לו בלעז קורלן וישמי שפי'
אותו הענן שעובעין בו שנקרא בערבי אלבקס שקורין לו
בלעז ברזיל ואעפ שהתרתי כי המלה הזאת כוספת בה
האלף כמו שכתב ר' יונה יתכן שהוא בן ארבע אותיות
ותהיה האלף שרשית כמו שהתרתי א בנט וזולתן מן
המלות שאין להם הכרע בשער האלף במדובעים
לוה וַתֵּלֶךְ אֶרֶץ מְעָרַיִם שנו ותשתגע כי מרוב
הרעב יצא אדם מדעתו וכן בהפל פא הפעל
כמתלהלה היורה זקים והגאון רבי קשריה ז"ל פי' ותלה
כמו ותלא כלומר כאדם הנלאה לאידע מה לעשות וכן
כמתלהלה המראה עצמו כאילו לאידע מה לעשות
להב וַיְהִי בַּעֲלוֹת הַלַּהַב והקבוץ מִבֵּין לַהֲבִים פְּנֵיהֶם
ובלשון נקבה לַהֲבָה מקרית סיחן ומא לַהֶבֶת
שלהבת והקבוץ אֵשׁ לַהֲבוֹת בְּאַרְצָם בפלס בהדורת
ובמוך לַהֲבוֹת אֵשׁ ידוע ולפי שהחרב דומה ללהב
בהתלהט נקראת להב וַיָּבֹא גַּם הַיַּעַר אַחֲרֵי הַלַּהַב
וכן דמהו ללהב ולברק לַהַב חֶרֶב וּבְרַק חֲנִית ובלשון
נקבה לַהֶבֶת חֲנִיתוֹ הוא הברזל אשר בחנית
להג וְלֶהָג הַרְבֵּה שנו למוד מאין הבה
להט אֵשׁ לוֹהֵט אֲשֶׁבְּבָה לוֹהֲטִים פירושו בתוך
לוהטים והפעל הבבד וְלַהֵט אוֹתָם הַיּוֹם הַבָּא
וְלֶהָבָה לַהֲטָה וְתַלְהֵט מוֹקְדֵי הָרִים וְתַלְהֲטֵהוּ מִסָּבִיב
שנים ענין שריפה ואמ' וְאֶת לַהַט הַחֶרֶב ענין להב
חרב וברק חנית ויתכן להיות מזה השרש והענין בְּלַהֲטֵיהֶם
כיש ממעשה הכשפים כלהט החרב
להם דִּבְרֵי גְרָגָן כְּמִתְלַהֲמִים שנו חלקים כלומ' דברי
הא ורשי' כמתלהמים גרגן הם חלקים ואין אדם מרגיש
לשון מהלומות ולפי זה יהיה נהם והם ירדו חדרי בטן
הלם ולהם אחד בהפוך אותיות לְהָרֵץ אֶת לַהֲקַת הַנְּבִיאִים
שנו

ראש יא שנה
שם
ראש יא שנה
שמ"ב יב
ראש מג
בחוסב
ראש מג
ראש מג
שמ"ב
שמ"ן
ראשית ל
שמות ויק"ג
שם ישע"א
ישע"ה
הלכה ראש"ה
שמ"ב
שמ"ל
ראש מג
שמ"ל שה"ד
תלט
ראש"ל
שמ"ל
שמ"ל
ראש מג
שמ"ל
שמ"ל
שמ"ל
שמ"ל
ראש מג
ראש מג
ראש מג

לחם יותר משאר המאכלים לפי שהוא עיקר מאכל האדם
ונוכל על הבשר לכדו לחם אשה אתקרבנו לחמי לאשי
וכן כי אתן לחם אלהיהם הוא מקריב וכן המה ברוני לחמי ומא
ולתתם בגלילים ומיטר עליהן בלחומו לחם אלהיו מקדשי
הקדשים ומן הקדשים יאכל כולל הבשר והתרומות וכן
מלחם אביה תאכל נשתיתה עץ בלחמו בשרין ואכל
פירשו הכוך נשתיתה לחמו בעץ כלומר נשתיתה מאכלו
בעץ והעץ הוא הנקרא בערבי דפלא והוא סם המות ועלין
נאמר ויורהו ה׳ עץ וישלך וגו׳ והיה גם בתוך גם בדברי רבל
וכן ה׳ גרמי סמא דמותא במלה מאשר שמנה לחמו כולל
כל מאכל כלומר כל מאכל שתעשה אדם יהיה שמן ומלת
שמנה נופלת על אדם כל אם מארץ שמינה יהיה לחמו והוא
חסר דמן ומאכלו בריחה ועוד נקרשנו בשרש שמן אם הוא
שמנה על לחמו ויראה כי עונה הוחלה שהוא לשון נקבה
וכן לחם תבואה שתים רל חלות והכלל כיכל לחם עשנו
מאכל וכן מקה העשן מלחמה ליי לפי שיש במלחמה
מאכל החרב מזה ומזה והפעל מזה לחם את לוחמי
לוחם ילחמו כי רבים לוחמים לי מרום והנפעל אם
נלחום נלחם בם אשר נלחם אני עליכם בעבורכם
כי ה׳ נלחם להם בעבורם אז נלחמו וילחמו עליה
וילחם עם לבנה ה׳ ילחם לכם בעבורם לא תעלו ולא
תלחמו וילחמו חנם וילחמו כי חנם וכתב ל יונה מ
אז לחם שעלים מעל עבר מן הקל עד יבש חציר ואעפ
שהוא בסגול פעמים יבא הסגולתחות עלי ואם הי
מהפעל הכבד היה הלמד בפתח כמנהג אבל מאחר שהוא
קמוץ הוא פעל עבר מהקל ויתכן היותו שם כמלק חמץ
כלומר אז היתה מלחמה בשערים ואעפ שזה בסגולה מעלי
לחץ והוא לחץ את בני ישראל בחזקה וגם לא תלחץ
ולחצתם אותן בדלת מפני לוחציהם הלוחצים
אתכם ותלחץ את דגל בלעם והשם גם ראיתי את הלחץ
לחם ער עלים לחץ והמעל ותלחץ אל הזיר כלם ענין דחק
לחש עלי יתלחשו ידברו בסוד ובחשאי כי עבדיו
מתלחשים וכן נקרא הדבר הנדבר בחשאי לחש
אם ישוך הנחש בלא לחש אשר לא ישמע לקול מלחשים
והם החברים המלחשים על החשים ויתכן לומר בכון
הקל מזה כי מצאנו שלום בן הלוחש ויתכן כי היה לחש
k החשים לפה נקרא כן אז היה יתן נכון לחש ואו היה
שם הפעם ולא שם תאר לא היתה נכנסת עלין הא
הידיעה וכן וגבון לחש נכון הענה והסוד וכן עצון
לחש מי שמכו התפלה בעת שמוסרך למו והתפלה היא
בחשאי ובחי הנחש והלחשים פירשו בו כי הם חלי האזן
ובלעז דר״ילש ונקראת כן לפי שהאזן היא בעלת הלחש
לטא והלטאה הוא מין ממיני הטרפים ומי רשי״ז
לנגד חשיכה בלעז לטש לוטש בלחוש בחשאי
ובדבל מחדד ללטש את מחרשתו ואת אתנו וכן
ולטש

ויקרא מד כח
ויקרא איוב
עמוס א איוב ל ויק״ר
שם כב
ירמיה
ירמיה
שם
תהלים שמ״ב
שם
ויקרא
תהלים שמ״ב
שם
ישעיה
שם
שם
שם
שם
ישעיה
תהלים
ויקרא
ראש״ל
שמות

ילטוש עיני לי יחדד והכבד בתער מלטש
ליל שיתי בליל עלך ובתוקפת הא לילה בלילה ההוא
והקבוץ בלשון נקבות על משבבי בלילות ולילות
עגול מגולו ובעמוך ליל שמרים הוא ליי וכן אמר שמר
מה מליל וחסר הנסמך ויא שהוא מוכרת הרגעה לילית
שם חיה מדברית ולפי שעוקת בלילה נקראתכן ויא שהוא
עוף גדל מן הדוח כמו סלמנדרא מן האש ויקורלו גמלין
ליש ליש אובד מבלי טרף לביא וליש הוא האריה הגדול
לכך ושאול לבד את המלוכה לבדתי את עיר המים
ושלל העיר אשר לבדנו השבט אשר ילבדכוריי
ונחנה שלה העיר ולבדה עונותיו ילבדונו באה הכון דפה
ובחולב שלא כמנהגי מנהג נון ו כינוי הנסתר להיות נדגש
ובשורק וכן בא כמוהו וקבנו לי משם כמו שבקבנו בחלין
הדקדוק והנפעל נלבד בשחיתותם כלבדתי באמרי פיך
כי נלבדה העיר והיה הנלבד בחרם והתפעל יתלבדו
ולא יתפרדו אפי תהום יתלבדו והשם ושמר הנלך מלבד
ומא ומלבדתנו עלי נתיב למנ עני אלמגים כמו אמים
ובכר פירשמוהו בשערו למד בלמד עדן מלרב
ישמעו ולמדו למענן ילמד לירא ולמד לטרף טרף
ולמדתם אותם ושמרתם לעשותם אם למד ילמדו אתדרכי
עמי והתאר ולמודי מלחמה ומא אשור בלמד ובלתך
למד בכלם בבד ובמעוך למד כמו בכד מה פי בני אשור
היו בלמודים לבא תמיד איך בקחורה בן כתבואאל ועוד
נכתבנו בשרש ומא בכם טן בגדול מבין שם תלמיד
והבכר למד דעת ראה למדתי אתכם אשר אנכי מלמד
אתכם עגלה מלמדה מלמדי מלחמה ושלא נשבר מעלן
ממנו העגל לא למד והתאר מרא למד מדבר לשון למודים
למדי הרע ובלבבך למודי ה׳ עינים תלמד והרגל וידוע
הוא ומזה נקרא המקל שבראשו תקוע המחט הנקרא דרכן
מלמד במלמד הנבר לפי שמלמד ומורה הכוך לחרישה

לעב ויהיו מלעיבים במלאכי
האלהים משחקים ומלעיגים
ותרג והייתי בעינו כמתעתע
ואהי בעינוהי כמתלעב
לעב לעגה לך בחולת סת ציון
יי ילעגו למו ותלעב
ואין מהלים והשם לעג ונקם לסם לסביבותינו והכבד ולעיגן
למו ויילעב על היהודים מלעיגים בם ענין הלעג וידוע
וכן בענין הפך תכונת הדבר בלעגי שפה ובלשון אחרת
בלעג לשון אין כינה והם כמו המוכים מן ולשון עלגים תמהר
לדבר אחות לעג מעם לועג כלומר מדבר לשון אחר
ומה שנהגן לקרא ליהודים שאינן לשון הקדש וכן כמשנה
שלמדינת רומא לועגים בתבתי יקרין אותה ללועזות בלעז ואגדו
הטעם בקבר התשבי יעלה כי עוד לעזיוני לכל בשר
שיחפוץ לדשתנו

לעגו

אלא כלשון ארמי הוא עלב
הענין קודם ללמוד והדבה מלות
מתוגמין בלשון שעלבן כמוכי
ראה״ יי בעני בעלבי ויתעללו
בו ואתעלבן וכן הדבה בדברי
רבל ויהיו לעב ועלב קרובים
בלשון כדברי רבל

כי לולא דברת לו לא דברת ואמרת יקומו כא הנערים לא
היתה מלחמה זאת לון והוא לן בלילה ההוא ולבן
בגבעה נון השרש נבלעת בנון כדגש הרבים
ומשפטו ולבנו והתאר מדוע אתם לגס נגד החומה
כמלך אם סבים אתם ולבה בתוך ביתו המגול מיאם יקמץ
וכן והחזרה תבקע אכעה והפעל הכבד וילן יהושע וילן
שם בלילה ההוא במאמרו ילין עוד וילינו שם כי ברחוב ילין
לין ברחוב אל תלן ובהמרותם תלן עיר ממותלין לל
שלא היה ישן בעבור המות חבריו דבריו ומרשיעים אותו
ויה תלן עיר מעטן השקידה על העטן תמיד ופי עיר הש
גחתי כלומר תמיד אני חושב ומעין בהמרותם וכא כלשון
הקדש לשון לינה בעטן השקידה כמו בעמדו ילין עוד
ושבע ילין בלי מקד רע עד מתי תלין בקרבך וכן ולינה
בתוך ביתו והדומים להם שאין עטנם ליבת הלילה לבד
לא השקידה תמיד ולפי שליבת הלילה היא בטול כל
העסקים והשקידה על השינה והמנוחה אמר איוב כי
הה עד כלילה והיתה שקידתו בהמרותם ואדם ביקר
בלילין פי היקר שיש לאדם והוא הממון לא ילין עמו
במותו רק יעזבנו וכן אמר אחרון בסוף המזמור אדם
ביקר ולא יכין פי שלא יכין בעודנו מחיים עם הממון ול
יהודה הלוי פירשו כן ישעם האדם יקר שלא ילין והטעם
שלא ישכב וימות והוא בבוד הנשמה ואדם שלא למד
ולא יכין עכ הם בהמות נמשו בטוב תלין בשי מורת
נפשו תנוח בטוב והפעל היוצא מזה ערוס ילינו מבלי
לטוש מקום לנו לילין כמו להלין והתפעל בעל שדי
יתלונן והשם אל המלון מלון ארחים ובהא הנקבה
ובשורק כמלונה במקשה והתגודדה במלונה והיא
סוכת השומר שילין בה בלילה ולפי נקראת מלונה כי
אינה לדירה אלא שילין בה בלילה ועה מהכבד אשר
הלינותם שלי וילן העם על משה ובדגש תמורת הכדז
וילינו עליו את כל העדה והוא פעל יוצא לשלישי אשר
אשתם מליצים עלין כי תלינו עלינו ובאדוב הענין הזה
בדגש להפריש בינו ובין הענין האחר והשם שמעתי את
תלונות והדגש תמורת הנון כי היה דומה תלונות בפלס תבונות
תשובות והנפעל מזה הענין ילונו על משה ועל אהרן וענין
התלונה תרעומת לונו ושתו ולנו עינו וכלנו על
כן דברי לנו נבלנו ושחתנו והשם ושמתה שכן
בלוניך פירשו בבית הבלעה והפעל הכבד ילנו קדש ומזה
השרש ואפרחיו יבלעו דם כי יבלעו דם ונקדמה למר הפעל
למה הפעל לפי שכבד על הלשון להבר שני עיינין בארחד
ומשפטו ילועגו ולל ילנו קדש לשון דבור מלשון דלל לעי
באוריתא ופי הפסוק מוקש הוא לאדם שילבד בו שיאמר קדש
כלומר כשידור דבר ואמר זה יהיה קדש ואחר יתחרט בו ואם
שיאמרו ואחר נדרים לבקר כלומר אחר שנדר יבקר ויחפש
אחר עינכם אם יוכל להשלים הנדר אם לא וזהו מוקשלן כי

יאדם

יאדם הכדר היה לו לבקר ולחפש בעינו היטב אם יוכל להש
לים נדרו אם ידור ובעינו הזה אמר גם שלמה אל תתן את
פיך לחטיא את בשרך ול תאמר לפני המלאך כי שגגה היא
לוץ ולעתך לבדך תשא והפעל הכבד אם לעגים הוא
ילין בדרים הלעגים ובהכפלה מד הפעל משך ידן
את לועגים והוא תאר כי אין היה פעלהה מפעל הכפל
וההתפעל ועתה אל תתלעגו והתאר לין חבה ומתי ישרים
לין היין פי שותה היין ודיהיר לין שמן אם לעגים הוא
ילין עינן הלעגות ידוע ועה עד כלעל ילין משפט
אמלים ילין אשם כי המלין בינותם אם יש עלין מלאך
מלין מלעי רשע וכן נמלעי שדי בכל ומלעיך משנו
כי והשם להבין משל ומליצה עינם תוכן הדבר והטעמה
ופי עד כלעל ילין משפט אמר כי עד הכלעל יתקן
עדותנו כמיטב דברו ואעם שהוא שקר יתקן עדותנו
כמשפט כלו הוא אמתנו כן אמר אחרון ופי רשעים יבלע יען
כלומר כשה השקר כמיטב טעמותנו לוש ותקח קמח
ותלש לשות בעקן ותקחו את הבעקן ותלש אמר
כעק עש קומו ובכר בתבנו הדומים לו כשרש אפה לוטי
ועשי עגות עינן הלישה ידוע לך הנער הלך אשר
אמר כן דינת המפרשים ואני אומר מעבר הלך כמו הלבר
כי הלך הוא כמו ההוא לבן אמרן וכן לנקבה המה השומית
למי שעומד מרחוק כן נכר בין נקבה כמו הפלשתי הלך השומית
הלך ובתוקפת בא לנכר האיש הלזה ולנקבה בתוקפת ון בחלם
הארץ הלזו
בפשט אחד לזה ולזות שפתים הרחק ממך כבר
פירשתין בשרש לוז לחה בשבט יבן על הלחי
בלחי החמור לחי המור טרנה כי הכיתה את כל
אויבי לחי כלומר דרך בזיון כי מכת לחי היא מכת בזיון
הבזיון והלחיים באו לחייך בתורים ולחיי למורטים
על לחי עמים לחך בלחוך השור את ירק השדה
והכסה המים אשר בתעלה לחכה עתה לחמו הקהל
עפר ילחכו ענין הלחיכה ידוע לחם כי לחמו לחם
רשע כלומר אכלו מאכלם רשע ובל אלחם
במטעמיהם אל תלחם את לחם רע עין כי תשב ללחום
את מושל לבו לחמו בלחמי ולחמי דשף פי אכולי
דשף ויה מזה ושרש המים להמים ובכר בתבנוהן
בשרש חמם ובל לחם עינו בלל לבל מאכל ועל הלחם
לבדו כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם בשש נקודות
להוציא לחם מן הארץ אמרה שהוא תבלית העשב כי
הלחם אינו יוצא מן הארץ אלא עי סבות קדמוהו וכן אמר
בלי עשה קמח לפי שתבלית העמדת הקמח אעפ שיש
ביניהם פעלים יצא ממעל מועל עד שיגיע התבלית
והוא הקמח ואינו התבלית האחרון כי התבלית האחרון
הוא הלחם במה שיאות האדם והוגל הלשון הזה על

הלחם

לשד לשד השמן כי החכם ראבע ז"ל שהלמד שרשות
וכן נהגך לשדי שמנים המך החורב והיובש ועור
נכתבים בשרש שרד בעה"ט ושד מלבים תינוק מענינו שחון

לשך ויקח שמואל את שאול ואת נערו ויביאם לשכתה
כלומר אל הלשכה אשר היו אוכלים בה ולשכה ומתנה
והקבוץ אל הלשכות לבית הארעי הוא כמו חדר

לשם לשם שבו בשם נקודת המבל יוה"כ נקרא בערבי
אבגיב **לשן** לשון מגדרת גדולות לשוני עט
סופר מהיר ולשוני מודבק מלקחי ולשוני אם יהגה
רמיה והקבוץ בלשון נקבות לקבץ את כל הגויים והלשונות
ללשונותם בארעותם ידוע והפעל הבבד ממנו אל תלשן
עבד אל תדונו ובבד אחר מלשני בסתר רעהו והוא
מבנין פועל הדומה למרובע ויוד בן נוספת יאמר ממנו
מלשן בשקל משופט ומפני תוספת היוד שבה למד
לקמץ חטף לשון זהב אחד ל"ל שבטו זהב שדומה ללשון
וכן בדרך ההשלה עוד לשון אש לשונים מן הלשון
הפונה בגבה עלע בדומה לשון וכן הי מן כיפה
לתז לתז לאטר על המלחמה על הבגדים והי קומטרא
ובדברי רז"ל קומטרי דספריא והם תיבות
שמשימין בהם הספרים או לוחות שמשימין על הספרים
ומדבקים אותם בהם לכבודם ולשמרם וכן המלתזה
מקום אן כלי שהין בשמרים שם הבגדים
לתך ולתך שעורים בשש נקדות הוא הי החמור
לתע מלתעות הפרים הם השיניים הגדולים והנעל
מזה ושני הפרים נתעו משפטן נלתעו ולל
שקדת המלתעות ונפלתם ממו ישרש שהוא שקדת השדש
מתלהלה המתלהלה הזורה זיקים שתבנוהן בשרש
להה

כשלמה אות הלמד

אות המם

מאד והנה טוב מאד אל תקעו יד מאד אל
תעבור עד מאד כי עד מאד דבק עם את
חקיך אשמר ואל תגל מפי דבר אמת עד מאד
כי כל אמת עד עולם כלומר כל ימי חיי מאד מאד עכין
המלה הזאת ענין הרבה וכן ובכל מאדך רבו הטמון
או פרושו רב רב אהוב אותו בכל מה שתוכל ותהיה
האהבה גמורה בלב **מאה** מאה בכסף ובקמוץ
מאת בסד הכסף והקבוץ למאות ולאלפים והכסל
ומאתים לספרים את מלין הזה כמאה שרש וכן בשנה
וריונה כתב כי הוא לנקבה והא השרש למד הפעל
כמלה ונהפכת יו"ד במלת ויקח את שני המאות בחתוב
ואינו נקרא כן ויתכן כי המשפט כן כמו שכתב ריונה

וכן

וכן ראיתי למדקדקים אחרים שכתבו כן וגם אני כתבתי
כן בחלק הדקדוק לפי שכל שם מנחי הלמד שהוא בקמץ
גדול ההא לנקבה ולמד הפעל נופלת בהראיה בהתחלפה
נתנו בסמיכות ובכנוי וכל שם מנחי הלמד שהוא פתוח
כפתח קטן ההא שרש הפעל לפה לא תשוב יתן בסמיכות
ובכנוי והכל כי ארתי בחלק הדקדוק בשער השמות נעחי
הלמד אשר הוא עושה ע"ע מאת כי מאתימים או מאת
שנים ונואריך לו **מאס** כי תשה בדעתך משאת מאמה
דבר מאמה ולא ידבק בדרך מאמה ואל תעש לו
אלא ישי כי שלקחתי מהתו מאמה רע ולקחתי מאתו
ומאמה חסר לא ואינו לא מיצחתי מאמה רואה את כל המאמה
כן בכל הספרים עם מינו כמינן מישט אחר מישוט וכן הדין
שלותך ולא מסקין לא כבון אך כמשה ההא מספת לפי
שלותך ורומיהו שהמלה מלטיל ועונה כלום
וכא כלי הא כלא נחה והוטלה תמוטתה על המס וכבפי
דבק מאום ועוד נכתבנו בשרש מוס
מאן מאן כלעם הלוך עמנו מאנו נחת מוסר אם
מאן ימאן אביה והתאר אם מאן אתה לעלות
כמלא ושבות אני את המתים ומא מאן המאנים לשמעאת
דברי **מאס** כי מאס יי ממבטחיך המאוס מאסתי
והתה נבחתי ותמאס על מאסם את תורת יי
הוסב הקמץ החטף לאלף להרחיב עליה וכן ישן מאסבם
בדבר ידיה המס מקדא בקמץ רחב והאלף בקמץ חטף
ואמלא שלא מבהן לי נכתב בואלף יתירה בין הממך וכף
הנמרא והנעל בסף נמאס ואשת נעורים כי תמאס
אכל ימאסו כמו מים יתהלכו הלף תמורת הכפל
ומשפטו מסקו כמו בזאן שדים אר"ן שהוא כמו בזבו
וכן עורי רגע ימאס משפטו ומסק ולא מאס כחבירין
מעבן מאוס **מאר** מלון ממאיר שגנו מאו מכאיב וכן
ברעת ממחרת **מגד** ומגד תבואות שמש ומגד שמים
מטל נשש נקדות עם מי מגדים והקבוץ בלא נקבות
עם תוספת נון ומגדנות נתן לאחיה ולאמה מביאים מנחה
לבי בירושלים ומגדנות לחזקיהו ויתן להם אביהם מתנות
רבות לכסף ולזהב ולמגדנות כלל המלה הזאת הדבר
המשובח והמעולה בין בפירות בין בכסף וזהב ואבנים יקרות
ובגדים וכל אחד ואחד לפי מקומו הכתובבן יקרא הדבר
הא יא שהמס מוספת והכון המשובח והמעולה בהם מגד
שרשית שרשו גדן ומגדנות ומגדנות וכן כי ממגד שמים מטל
על משקל משמרות כי הטל הוא המשובח מן המטר
שיעטל ולא יזיק **מגל** שלחו מגל ותופש מגל עמכן
הא וחרמש לא תניף הא ומגלא חרמש ומפשר שהמלה הזאת
וכל המזמרות הי למגלין אבל מבעלי הכון והמס נוסקת במלק
שלחו ומגל ותופש מגל ד"ר מיה
שבהם תרגם יונתן הרבא משל מותן וכן בתב אל הביא
לו ראיה מן הערבי כי יקרא בערבי מנגאל מגן
אשר מגן עליך בדרך שמנו כתן ומסר וכן אמר התרגום
ומסר

לעט הַלְשִׁיטִנִי נָא הָאֲכִילֵנִי וְכַמִּשְׁנָה אֵין מְמִירִין אֶת
הָעֲגָלִים אֲבָל מְלַעֲטִין אוֹתָן וְכִי אֵינוֹ הִיא הַמְּלָאָה
וְאֵינוֹ הִיא הַלַּעֲטָה כְּמוֹ שֶׁמְּפוֹרָשׁ בְּמַסֶּכֶת שַׁבָּת וְאָמְרוּ עוֹד
אֵין שֶׁהַלַּעֲטָה חֲלָתִית אֵין שֶׁאֲכִילָה הַדְּרוֹפִי וְהוּא פֹּעַל עוֹמֵד
לען הָבִינִי מַאֲכִילֵם אֶת הָעָם הַזֶּה לַעֲנָה בְּדַר שֶׁנִּי וּמְרוּדִי
לַעֲנָה וַרֹאשׁ פּוֹרֶה רֹאשׁ וְלַעֲנָה הַהֶסְכֵּים לַלַּעֲנָה
מִשְׁקֶה יְדוּעַ הוּא כְּמוֹרוּשׁ בְּמְרִידוּת אֲכָל הֵם שְׁנֵי מִיכָּן
וְלֹא שֶׁהוּא הַשֵּׁב כַּמִּקְרָא כְּלוּעַ אֲשִׁינָן וְלִיוֹנָה כִּי מִזֶּה
לב עֲדַיִן הָהֵמָּה לַעֲגוֹת כְּלוּעַ וְחִשּׁוּב מְרוּרוּת וּמְעוּקָרוּת
בְּעוֹלָם עֵר לֵב הַכְּמוֹת בְּכִית שְׁלוּעַ אֲכָל וְלֹא יִתֵּן מוֹרֵדְ
הַדִּקְדּוּק כִּי הַלֵּל לַעֲנוֹת הַלְּמֵד בְּשׁוּא וְהַשְּׁרֵשׁ עִם אַרְשֵׁנוּ עוֹד
לפד כַּלְפִּיד יְבַעֵר לַפִּיד כְּמוֹ הוּא הָעֵץ הַדּוֹלֵק אֵשֶׁת
לַפִּידוֹת אֵשֶׁת בְּרַק וְכַרַק וְלַפִּיד קְרוּבִים בְּשֵׁם וַיַּבְעֵר
אֵשׁ בַּלַּפִּידִים עֵשׂ שְׁמוֹת כִּי קוֹדֶם שֶׁהִבְעִיר בָּהֶם הָאֵשׁ לֹא הָיוּ
נִקְרָאִים לַפִּידִים כִּי אִם עֵצִים וְכֵן וְטַחַנְתִּי קֶמַח אֲמִתִּי שֶׁל חֲלִילִין
לחם אֶת הַחוֹלוֹת וְאֶת הַלַּפִּידִים עֵר הַדְּמִיוֹן כְּאוֹרוֹ לַפִּידִים מוּעָרִים
לפרת יַלְפוּת שְׁמְשׁוֹן עִטְנוּ וּיְטַה וְהַסְּטֵל וַיְתַרֵּד הָאִישׁ
וַיַּלְפֵּת יַלְפוּתוֹ אַרְחוֹת דְּרָכָם יִנְטוּ וַיַּתְּ[illegible]ן
לער וַיְהִי הַמְּלָעֵר עִנְטוּ לִפְנֵי מְקוֹמוֹ הָאוֹעֵר אֶת הַמְּזוֹנָה
עַל הַמְּאֻכָּלִים וְהִתְבּוֹנֵן יוֹנָה בְּזֶה הַשּׁוֹרֶשׁ וְהַמֵּשׁ
נוֹסֶפֶת וַיִּתְכֵּן שֶׁהַמֵּשׁ שֹׁרֶשׁ וְהוּא כֵּן אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת
לקן אֲשֶׁר לַקְּרָא הַכְּלָבִים כֹּל אֲשֶׁר יָלוּץ בִּלְשׁוֹנוֹ מִן הַמַּיִם
יָלִקֵּן הַכְּלָבִים וְהַטֵּל הַכְּבֵד הַמְּלַקְּקִים בְּיָדָם אֶל פִּיהֶם
לקד עִנְיָנוֹ כְּעִנְיָן לְהִיוֹת יְדוּעַ הוּא לִקְדֹּן וְאֶתְכֶם לַקֵּדוֹן יָדִי
וְכַחֲסִדּוֹן הַפֹּא קַח עַל מַיִם רַבִּים וְהוּא קָמוּץ לְהַמְרִיד
בֵּינוֹ וּבֵין הָעָם אֲשֶׁר לִקְחוּנִי מִבֵּית אָבִי לָקַחְתָּה אֶת הַתַּרְפִּים
הַעֲבֵל לִקְחוּם לַמְּוָוֹת לָקַח פַּר אֶחָד בֶּן בָּקָר וְלָקַח שֵׂעִיר אֶחָד
וְכַחֲסִדּוֹן הַפֹּא וַאֲתָה קַח לְךָ קַחוּ לָכֶם וְלִבְלְתִּי קַחַת מִשָּׁם
כִּמְתָּח וְכִשּׁוּא הַקּוּף קַחַתָּ כֶּסֶף הַמְּעַט קַחְתָּךְ אֶת אִישִׁי
וְלָקַחְתָּ גַּם אֶת דּוֹדָאִים בְּנִי הַלְּמֵד לְשִׁירוֹת כִּי יִקַּח אִישׁ
אִשָּׁה וּמְרוּבֶּה הַשְּׁתַּמֵּשׁ בְּלָשׁוֹן הַזֶּה חִסְרוּ פֵּא הַפֹּעַל כְּרוּב
וְגַם דֶּגֶשׁ הַיָּאוּ וְהַחֵיָה בַּתְּלָחֵם אֶלָּא וְזֶה דּוּקָא כְּשֶׁהַקּוּף נִקּוּדָה כְּשׁוּא וְלֹא בְּנִקּוּדָה אַרְוִיתָא
וְרוּבֶּה כֵּן קָחֵם עַל זְרוֹעוֹתָיו
מִקְּוֹר כְּלוּעַ לִקְחַת אוֹתָם עַל זְרוֹעוֹתָיו אוֹ מֵעַל עֹבֶר מִקְּחוּ עַל
מִים רַבִּים וַיִּקַּח קֶרַח לִקַּח שְׁנֵיהֶם תַּבְרִיר וְהַתְּשׁוּבָה
הַדָּבָר וְכֵן וַיִּקְחוּ שְׁלֹשִׁים מְרַגְּלִים וַיֵּרְדוּ אוֹתוֹ וְכֵן וַתַּקְשֵׁלוּם
לָקַח וַיַּעֲבֹר לוֹ בְּתָיו לִקַּח בְּשִׁעְמוֹ וְזֹאת הַשָּׁעָה וְכֵן מַה שֶּׁקַּח
לְבָבֶךָ תִּקַּח לָהּ תַּשְׁבֵּם לְשִׁעְמוֹ לֹא תַּחֲזוֹר עוֹד עָלֶיהָ
אַחֲרֵיהָ וְכִשְׁנוֹן מִיתַת הַנְּדִיקִים כִּי לָקַח אוֹתוֹ אֱלֹהִים כִּי
יִקַּחְנִי סֶלָה וַאֲחַר כָּבוֹד תִּקָּחֵנִי וְהַנִּפְעָל הוּא בְּעֹנוֹ לִקְרֹן
וַאֲרוֹן הָאֱלֹהִים נִלְקָחָה אֶל הַלֶּקַח אֶלָּא נִמְצָא אֲרוֹן בְּלָשׁוֹן זָכָר וּבְלָשׁוֹן נְקֵבָה כְּמוֹ אוֹר נִמְצָא אֲרוֹן
אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וְהַתְּפִעֵלוּהוּ מִתְּ
לְקִחָתִי וּמָה שֶׁלֹּא נִזְכַּר פְּעֹלוֹ מֵהַדְּגוּשׁ
מִי לָקַח עַמִּי חֵטְא וְהַתְּאַר מִמֶּנּוּ אִם תִּרְאֶה אוֹתִי לָקַח מֵאִתָּךְ
כִּי הוּא קָמוּץ כִּי מֵאִיש לָקַחְתָּה זֹאת בְּקַלּוּת הַקּוּף וּבְקָמוּץ חִטּוּף

וְשֶׁלֹּא נִזְכַּר פְּעֹלוֹ מִמֶּנּוּ מֵהַנּוֹסָף יִקַּח נָא מְעַט מַיִם בִּיקַּח
מִגְּבוּר מַלְקוֹחַ וְהַשֵּׁם אֶת הַשָּׁבִי וְאֶת הַמַּלְקוֹחַ מַלְקוֹחַ
עָרִיץ וְזֶה מַה שֶּׁנִּשְׁתַּמֵּשׁ בְּזֶה הַשֵּׁם בְּעִנְיַן הַשָּׁלָל וּמַה
שֶּׁאָמַר אֶת הַשָּׁבִי וְאֶת הַמַّלְקוֹחַ וְאֶת הַשָּׁלָל אֵין הַשָּׁבִי עַל
הָאָדָם וְאֶת הַמַּלְקוֹחַ עַל הַבְּהֵמוֹת וְאֶת הַשָּׁלָל עַל הַבְּגָדִים
וְהַכֵּלִים וְכֵן יִתְפָּרֵשׁוּ כֻּלָּם כְּאֶחָד אֲבָל הָאַחַר יָבֹא בְּמָקוֹם
חֲבֵרוֹ כְּמוֹ וְקָרָאתָ אֶת הַמַּלְקוֹחַ כְּאֵין עַל הָאָדָם וְעַל הַבְּהֵמָה
וְכָאֵין זֶה שָׁלָל דּוֹר עַל הַבְּהֵמָה וְלֹא כְּחִסְרוֹן פֵּא הַפֹּעַל
וְמַקָּח שֶׁהָיָה בְּחִירֵק הַמֵּשׁ וְסִקְרָאת הָעֲבוֹתָ לְפִי שֶׁהִיא לוֹקַחַת
הוֹרֵי מַלְקָחַיִם כַּמַּלְקָחַיִם לָקַח מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ כְּגָזוּל
הַמֵּשׁ עַמַּלְקָחָיו עַמַּחְתּוֹתָיו כִּי מַחְתָּה הַמֵּשׁ וְנִקְרָא בְּלָשׁוֹן
שְׁנֵים לְפִי שֶׁהוּא שְׁנֵים וּמַלְקָחַי הַמְּנוֹרָה הַמַּלְקָחוֹת בְּהֵם
הַמַּתְּלוֹת מִתּוֹךְ הַשְּׁמֵן וְלַשְּׁכֵן וְלַמִּשְׁכָּן כְּמוֹ הַכְּרוֹת וְלַשּׁוֹנִי
מוּדְבָּק מַלְקוֹחָיו מַה שֶּׁעַל הַלָּשׁוֹן וּמַלְקוֹחָיו נִקְרָאוּ מַלְקוֹחַיִם
לְפִי שֶׁהֵם נִקְבָּעִים וּלוֹקְחִים בְּעֵת הַלְּעִיקָה וְהַשֵּׁם בְּעִנְיַן
הַמִּקְרֶה הַמְּכַיְּמִים אֶת הַמַּקָּחוֹת וְכַלְשֹׁבֶר בְּחִירֵק הַמֵּשׁ
וְכֵן בְּדִבְרֵי רַזַּל מִקָּח וּמִמֹּכָר וּמִזֶּה לוֹקְחֵי חֵטְאִים וּמִיּוֹשֵׁן
לוֹקְחֵי הַטִּיּוּם כֵּן הָיוּ בְּזִבְכֵּן חֵטְאִין וְכֵן זַמְּמָה שָׁדֶה
וְהַקָּחוּהוּ וּבְעִנְיַן הַמֵּדַע וּמִתּוֹךְ הַמַּאֲמָר יִלְקַח טוּב
בַּתָּתִי לָכֶם תּוֹרָתִי אֶל תַּעֲזֹבוּ וַיּוֹקַשׁ לָקַח בְּקוֹל יַעֲרֹף
כַּמַּטָּר לִקְחִי הִטַּתוּ כְּרוּב לִקְחָה וּמִשָּׁם הַלּוֹקְחִים לְשׁוֹנָם
וַיִּנְאֲמוּ וְאוּם בְּעִנְיַן לְשׁוֹנָם יַחֲלִיקוּן וְלִיוֹנָה כִּי מִזֶּה
וַיִּקְחוּ הָאֲנָשִׁים מִעֵרָם כְּלוּעַ לְמַדּוּ וַיְדַעוּ מִיּוֹבֵשׁ עֵרֹם
כִּי הָאֲמוּת אַתֶּם וְאֵין עָרִיךְ לְהוֹעִיאוּן מִעְנָיָן לִקְחָה כִּי לֹא
כִּי אַנְשֵׁי יִשְׂרָאֵל לִקְחוּ מֵעֵרָם וְאֲכָלוּן לְקִיּוּם בְּרִיתָם שֶׁהֵם
וְכֵן וַיִּקַּח וַיִּתֵּן אֶת הָעֵדוּת הוּא כְּמִשְׁמַעְכְּלוּעַ לִקְחוּ לוּחוֹת
הַבְּרִית וְנִתְּנֵם בָּאָרוֹן לִקְטוּ לָקֹחַ מִשְׁנֶה אֲשֶׁר
יִלְקְטוּן יוֹם יוֹם וְהַשֵּׁם וַלָּקֶט קְרִיבֵךְ כְּשֵׁשׁ נִקּוּדוֹת
וְהַכֶּבֶד וַתְּלֵא הַעוֹתָה אֶת אֲשֶׁר לִקְטָה לְלַקֵּט אוֹרוֹת
וַיַּלְקֵט וַיִּסַּף וַיַّלְקֵט מִמֶּנּוּ בְּקַעוֹת שָׂדֶה וַאֲלַקֵּטָה
בְּשִׁבֹּלֶת אֲלַקֵּטָה נָא וַאֲסַפְתִּי בָּעֳמָרִים הַקּוּף כְּשֵׁנִיהֶם
בְּקָמוּץ הַטַּף וְשֶׁלֹּא נִזְכַּר פְּעֹלוֹ מִמֶּנּוּ וַאֲתֶם תִּלְקְטוּן
לְאַחַד אֶחָד וְהַהִתְפָּעֵל וַיִּתְלַקְּטוּ אֶלִּיפָחֵן יָדוּעַ בְּכֶלִי
הָרוֹעִים אֲשֶׁר לוֹ וַיַּלְקֵט הוּא כְּלִי שֶׁמְּשִׁים בּוֹ הָרוֹעֶה
יָדוֹ אוֹ הוּא כְּלִי שֶׁמְּשִׁים בּוֹ הַקּוֹלֵעַ אֲבָנִים שֶׁלְּקַט לְקַלַּע
לקש יוֹרֶה וַמַּלְקוֹשׁ הִיוֹרֶה הוּא הַמָّטָר הָבָא רִאשׁוֹן
וּמַלְקוֹשׁ הוּא הַמְּאֻחָר וְכֵן הַעֹטֵב הַמְּאֻחָר
בְּתַחֲלַת עֲלוֹת הַלָּקֶשׁ וְהָיָה לָקֶשׁ אַחַר גִּזֵּי הַמֶּלֶךְ
הוּא וְרִשְׁיוֹ כִּי לִקְטוּ לְשׁוֹן זְמָרָה וְהַנִّפְעָל הוּא כְּשֶׁשׁ נִקּוּדוֹת
וְכָתַב שֵׁם וְכֵן יִשְׂרָאֵל אַחֲרֵי הַכֶּבֶד מִזֶּה וְכֶלֶשׁ לָשׁוֹן אִיּוֹב כֹּל
מְאֹרֶלֶה לִקְטוּ הַסְּכֵן הַקְּלִיר כִּי בֵּן אֶגְזֹל כִּי כֵּן אֵת שִׁיחָרוֹן
יִקַּר גַּם כֵּן הַהוּשְׁעוֹרֶת הַכֶּרֶם לְעוֹרֵךְ הַרְשֵׁב כְּלוּעַ

שֶׁיַּחֲזוּ הַעֲבָדִים נִגְפָּנִים אַחַר שֶׁכְּמוֹן שְׁאָר הַכְּרָמִים
לְהִתְגַּשֵּׁל הַיָּטֵב הַעֲבָדִים נִגְפָּנִים וְעוֹשִׁין הַיַּן הַמְּשֻׁבָּח
וּמִפְּנֵי אוֹ מוֹת הַרְשָׁע יִפְחֲדוּ וְלֹא יַעֲבוֹדוּ אֶרֶם הַשָּׁפָּ שֶׁכְּמוֹן
שְׁאָר הַכְּרָמִים

לעד

הדבר וכמה היא שאלה על שאין הדבר כמה בר דשעיב
ידעך פירושו עד כמה מהל בבאך מהול במים
עינו מזוג והבאלל ראיה אהזל מה ערבי שאומר
לדבר המעורב מהלא מהלל מהר מהר עושה להתחתן
ומהרתם והורדתם את אבי מהרה ולבה מהרי שלש
קרים פירושו מהרי ויחי מהרו את המן אפשר שהוא
יוצא או פירושו מהרו וקראו אותה המן וכן מהרה מיביהו
כן ימלא למהר לשלחם מן הארץ והתאר קרוב ומהר
מאד כמלם ושבחו אבי אם מאן אתה ומא סומר מהיר
איש מהיר במלאכתו וכסמוך ומהיר עדיך והשלא
תוהל בשלחם מהר ואפשר כמוהו מהר קח את הלבוש
אן יהיה עוני מהר ופירושו מהר וקח ומא מהרה חושה
אל תעצר והולך מהרה והנה מהרה קליבא מהרה
רדה ענין כלם ענין הזריזות ועא נפעל הקל מהר
ומהרנה יבאו מעבותם אחר מהרו והכר מרשתי זה
הפסוק בשרש אחר והשם מהר נתן כמהר הבתולות
ענין זה ענין המתן והשלוח והפעל והיכו מענין זה
הגוי המר והנמהר ולבב נמהרים יבין לדעת יגורו
לנמהרי לב לדעת נפתלים נמהרה ענין זה ענין הפחזות
ואפשר שבא הלשון הזה לפי שהפתיים מעשיהם נמהרות
ונהלה ולא ימתינו למעשיהם ולדברים ולא ישגיחו ולא
ישכילו בהם ואפשר יהיה מה ענין הראשון
מוג הנוגע בארץ ותמוג פעל עומד והזעה ותמוגנו
ביד שונאינו למען למוג לב נבפלו כו מלת הטעם
ואות הטעם כי היה מספיק באמרו למען מוג לב או למוג
לב מבלי שאמר למען ורבים בזה הלשון להוספת באור
והנפעל והיה המון במוג וההתפעל וכל הגבעות
תתמוגגנה והמרובע ברביעים אה ודשי מזה השרש
תמוגגה ותמוגגני תושיר ביד מוגיך מעיר ומטלט
ענינם ענין המסיקה ופירוש ליך ואינו דרכעיר והכר
ותמוגגני תושיה תמס ותעבור ממני תושיר
מוח ומוח שאמותיו ישקה ידוע ומזה השרש הוא
ענין חדבות מחים גדים יאכלו עלות מחים
אשלה לך ופירושו הטלאים והכבשים והשמנים ותאר
אותם כלשון מוח כי המוח שמן ונבחר ומי וחדבות
מחים כמו הפך וחדבות גדים מחים יאכלו ואמ״ז
על חרבן הארץ אמ״כי הבתים יהיו חרבה עד שידענו
כה הכבשים כמו הגם לדעות במקום המדשה ובחדבות
שהיו גדים מתחלה שהיו סתים עתה יאכלו בהם מחים
או מי עד משל ודענו כבשים כדברים אמ״ שידעו הכבשים
והם הענים שהם חלטים כמו הגם שיכלו הרשעים ואין
עושק אותם וחדבות מחים והם הרשעים המתענגים
והמתעדנים העניים שיבואו לגזר בהם יאכלום עלות
בבלות הרשעים יאכלו חלקם העניים כמו ומטה
ידו עבדך צדיק מט לבני רשע ומטים
לדעת

לדעת תמוט בגלם והגבעות תמוטינה והשם לא יתן רגלך שעבר תלה
לעולם מוט לצדיק אל יתן למוט רגליך והפעל הכבד עם זכה
כי שיטו עליאון והנפעל כל נמוטו כשבי ויחזקהו עם לה שבבה יעל לא
במים מריס לא ימוט ימוטו עליהם נחלים וההתפעל חל קפ
מוט התמוטטה הארץ ענינם ענין הטיה והמעידה יעב כל
וקרובלזה הענין ישאהו במוט ונתנו על המלט ל מלא שם
אש כור מוטהו אם תסיר מתוכך מוטה ויקח חנניה יחוס א ישע לה ירב לפה
הנביא את המוטה מעל צואר ירמיה הנביא וישברהו
אעם שהמוטה לשון נקבה אבל ויש כרהו כנגד העול
כי המוטה היא העול או נקראת מוטה הרעועה שנקשר
כה העול והקבוץ בהתפס במוטות מוטות עץ שברת להאמינו ירמיה
ובהבלע הנה כדגש וחומר החולם כשרק ויהי מטות ישע ה
הנפין ענינם ענין מוסרות או כדי עץ ואזל כתב מטות
כנפין כשרש נטה והדגש להבלעת הנון והוא כשקל
מפנה עמונה שהוא שם והרבים מטות כשקל מכנות
כי השרק והקמץ הטף שוים ופירושו נטיית מחנהו יהיה
מלא רחב ארצך וכמדרש תנחומא כמו הם מוטות
כנפי התרנגול אחד משתים בכנפיו אחד מס באלוקי
קבחריב מלא רוחב ארץ יהודה מוך ומך אחיך יש כה
וכי ימוך אחיך בתבל יונה המלות הלו מתחי העין עם
לפי שמעא ומך אחיך קמוץ ולהיה מפעלי הכפל היה
פתוח ודעת החכם יהודה שהם מפעלי הכפל שלא
שברם בפתיה עין ובשרש מכך מתבם בעזרת השם
מול ומלינו אלהיך ומלחם את עדלת לבבכם ויחל דב לב עם יהושע
את בני ישראל על כל מול בעדלה כי על כל ישע
אה מול הוא תאר עלמשקל מולו על כל אשר בעדלה
שגלב אבל דגלה הוא מן נביאנו מולים ועל
ובפעל הא יקורין למי שמלאת עלישראל שהם מולים ועל
בתיכוק מוהל ולתיכוק הנימול הגוים שהם ערלים כי מולים ישע ה
מהול וכן תרגדמים למולות היו והנפעל המול ימול ואם יחוקאל ל
כדמאדמהולתא וכן כדמייך לא תשמעו אליהן להמול
חיי הראשון הי כדמאדמהולתא
ובגוים הישמעו ימול בשר יש כב
ערלתו והפעל הכבד בשם כי אמילם והמרובע חלקיה
ימולל ויבש והוא כפל עומד או חסר הפעל והוא הרוח עם ל
עוד ורוח עברה בו ואינכו וההתפעל ידרוך חצין כמון יש כה
יתמוללו ענין כולם ענין כריתה ויל מזה קול המולה יחז א
ובכבד כתבנוהו כשרש המל ועוד נכתבנו כשרש מלל
מול האלהים נגד האלהים ויסב מאעלן אל מול אחר יחוס ה שמ״א יב
בלתי מקום אחר ובחלם תמורת השורק מול קוף יבל א
ובאלף כחה תחת הוו והתורה השנית ההולכת למואל יחוס כ
כלם ענינם נגד ועומה מום מום בן בנין מומם יש לא יבל
ידוע ויתכן להיות מזה ובכפי דבק מאום ונכתב איוב לא
בשני כחים הלף והוו וכן ילדים אשר אין בהם כל מאום יבל
מון כי לא דאיתם כל תמונה ותמונת ני ביטו יבל יבל
המלה הזאת נופלת על אורת הדבר ועל תבנתן
המובן בחושים ותמול גב על אורת השכל שלא יובן
באחד

הדבר ובמה היא שאלה על שאין הדבר כמה בר דשעיב
ידעך פירושו עד כמה מהל בבאך מהול במים
עינו מזוג והבאלל ראיה אהזל מה ערבי שאומר
לדבר המעורב מהלא מהלל מהר מהר עושה להתחתן
ומהרתם והורדתם את אבי מהרה ולבה מהרי שלש
קרים פירושו מהרי ויחי מהרו את המן אפשר שהוא
יוצא או פירושו מהרו וקראו אותה המן וכן מהרה מיביהו
כן ימלא למהר לשלחם מן הארץ והתאר קרוב ומהר
מאד כמלם ושבחו אבי אם מאן אתה ומא סומר מהיר
איש מהיר במלאכתו וכסמוך ומהיר עדיך והשלא
תוהל בשלחם מהר ואפשר כמוהו מהר קח את הלבוש
אן יהיה עוני מהר ופירושו מהר וקח ומא מהרה חושה
אל תעצר והולך מהרה והנה מהרה קליבא מהרה
רדה ענין כלם ענין הזריזות ועא נפעל הקל מהר
ומהרנה יבאו מעבותם אחר מהרו והכר מרשתי זה
הפסוק בשרש אחר והשם מהר נתן כמהר הבתולות
ענין זה ענין המתן והשלוח והפעל והיכו מענין זה
הגוי המר והנמהר ולבב נמהרים יבין לדעת יגורו
לנמהרי לב לדעת נפתלים נמהרה ענין זה ענין הפחזות
ואפשר שבא הלשון הזה לפי שהפתיים מעשיהם נמהרות
ונהלה ולא ימתינו למעשיהם ולדברים ולא ישגיחו ולא
ישכילו בהם ואפשר יהיה מה ענין הראשון
מוג הנוגע בארץ ותמוג פעל עומד והזעה ותמוגנו
ביד שונאינו למען למוג לב נבפלו כו מלת הטעם
ואות הטעם כי היה מספיק באמרו למען מוג לב או למוג
לב מבלי שאמר למען ורבים בזה הלשון להוספת באור
והנפעל והיה המון במוג וההתפעל וכל הגבעות
תתמוגגנה והמרובע ברביעים אה ודשי מזה השרש
תמוגגה ותמוגגני תושיר ביד מוגיך מעיר ומטלט
ענינם ענין המסיקה ופירוש ליך ואינו דרכעיר והכר
ותמוגגני תושיה תמס ותעבור ממני תושיר
מוח ומוח שאמותיו ישקה ידוע ומזה השרש הוא
ענין חדבות מחים גדים יאכלו עלות מחים
אשלה לך ופירושו הטלאים והכבשים והשמנים ותאר
אותם כלשון מוח כי המוח שמן ונבחר ומי וחדבות
מחים כמו הפך וחדבות גדים מחים יאכלו ואמ״ז
על חרבן הארץ אמ״כי הבתים יהיו חרבה עד שידענו
כה הכבשים כמו הגם לדעות במקום המדשה ובחדבות
שהיו גדים מתחלה שהיו סתים עתה יאכלו בהם מחים
או מי עד משל ודענו כבשים כדברים אמ״ שידעו הכבשים
והם הענים שהם חלטים כמו הגם שיכלו הרשעים ואין
עושק אותם וחדבות מחים והם הרשעים המתענגים
והמתעדנים העניים שיבואו לגזר בהם יאכלום עלות
בבלות הרשעים יאכלו חלקם העניים כמו ומטה
ידו עבדך צדיק מט לבני רשע ומטים
לדעת

ומסר שכאן בידך וכן שבועת תפארת אמתיך בלומר
תתן ותמסור לך שבועת תפארת אמתיך ישראל אתנך
ואמסרך ביד האויב מגר וכבאו לארץ מגרתך עינו
הפלגו ותרגו ויפל רוכבו אחור וימגר רכביהון לאחרא
והתבל יונה מזה השרש והענין בקל מגרי אל חרב בין
את עמי בלומר גמולי חרב היו עמי ותהיה מלת את נוספת
כמו ואת הבריזל כמלא הפיס והבר כתבתי מגורי אחרב
בשרש גור בענין פחד מוד מדו כד חגור מדו לבשו
בחירק והוו כהם נוספת ויבש קללה במדו בפתח
והיין לעיני והקבוץ בפתח ועדיו קדושים והקבוץ בלשון
נקבות בחירק על מדותיו כי מדותיו כיתה אומר
והוא יקרא כי הבגד וכן שפה לפיו כמו חחרא עטנס עטן
לבוש ואפשר שיהיה שרש המלה הזאת מודד והוא הנכון
בעבור הדגש מדד מי מדד בשעלו מים ומדותם
מחוץ לעיר ומדותי מעלתם ראשונה אלחיקם
ויומד אלף באמה ויומדו בעמך והנפעל אשר לא ימד
אם ימדו שמים והפעל הבבד ויומדדם בחבל ויומדד
שני חבלים להמית וכבד אחר עמד ויומדד ארץ
וההתפעל ויתמודד על הילך בלומר נשתטח עליו ופקוק
עמד ויומודד ארץ פירשו האזלכן עמד הארון בגלגל
ויחלק להם הארץ במדה ויתר גוים הוא אם מארעסופי
ויתר מן לנתר בהן על הארץ שתרגומו לקפצא מן מקמין
על הגבעות והוא פעליוצא והשם תכן במדה ארבה
מארץ מדה במפיק ההא משפטו מדתה כמו עובר
בשוק אעל פנה שמשפטו פנתה וכן תכבד כזה הראיתה
ולי יעקב בן לעזר כתב שהן שמות בלשון זכר יאמר בהם
מד בב וקמון מד זה גורלך מנת מדיך איש מדה כי
מדה גדולה וכן אנשי מדות מדות גדולות וכן אבנה
לי בית מדות מדות גדולות ומא מי שם ממדיה עמ
מעני שאול ששרשו ערד ענין כלם ענין מדה ולי יונה
חלק זה לשון ענינים כאשר חלקם החכם לי יהודה ואין עורך
כי אעפ שזה מדת השטח וזה מדת המלוי הכל ענין מדה
ואחד הוא ופירשו מזה הענין ויהי איש מדון כי במקומו
בדברי הימים איש מדה וכן חתי והוה גבר דמשחן והנה
כן תמודת הדגש והוא מזה השרש ובבר התבנהו בשרש
דון עם ומטלה מדינים וכתב לי יהודה בזה השרש מדד
ערב מעל עבר ואזל התבו בשרש בדד ושם נתבנן
עוד אכל למדת הלך אינו מזה השרש כי משפטו מנדת
והמים נוספת והוא מענין מגדה בלו ולך ופירשו רגל
מהרה אן מסת המלך בלשון הזה בקף גלגלתא והלך זו מר טוכא
כי מנת המלך תשורה שנשלח למלך נשעבר עליהם
מדין מדינה מדינה בהבה ידוע והיא כולל ערים
רבים וכן בכלם המדינה אם היא עם כלל ופעם
פרט ונסבי על מדין שם דרך חיה ידוע אמלם אם הוא
שם שעיר הנזכר בספר יהושע ואמר המשורת מדין גבה
לישבי

לישבי מדין ונסבה ישבי על מדין להטות מדין חד לשון
קרתא חד לשון ארח חד לשון דין מד ע מד נשא תתנשא
על קהלין המלה הזאת עשנה כמו למה ולא כי היא
שתי מלות מה דע מן ידע בלומר מה דע זה הדבר מה ענינו
מה המלה הזאת שאה לדעת ענין הדבר היאך הוא אמה
הוא מה תאמרו ומה דמות תערכו לו לראות מה יקרא
לו מה זה מהרתי למענו כמי והדומים לאה ואין המלה
הזאת שאה עלהי מדבר אמלת מיהוא שאה עלין ומה
שאמרו אמרו להם אחיהם מה אתם כי מה נשורות נפיכם
בלומר מה אתם אומרים ויש שהוא כמקום מתי עד מה יי
תאמר למח עד מתי והנקוד כסגול עד מה הכוד לכליה
כמו עד מתי ויש שהוא נקוד בסגול והוא שאה על הדבר
מה הוא מה עשית לנו ומה חטאתי לך ויש שיבא עם
למד שטרשו כעבור למה זה שלחתי נעבור מה
שלחתנו כזה הדרך למה אמרת אחותי היא למה זה
אתה נוטל של עיך וכן הנקוד בסגול למה לא תבכי
ולמה לא תאכלו ולמה ירע לבבך וכי יונה למה
אשכל גם שביבם למה עמות לעיניך והדומים להם כמו
לבלתי ואין טעם לכי הזה אך כי בחבריהם כעבור מה
כי למה אשכל למה תרעה שאשכל וקבלם ותבנם עלין
השין עם הלמד שלמה אהיה בעטיה ויש שתחסר הלמד
ופירשו גם כעבור מה לא תשאל מטעי ויש לה פלגת
הדבר ולמעלתו הגדולה מה רב טובך אשר צפנת
ליראיך מה טובו ומה יפיו מה טובו דדיך מיין
עם המלה הזאת הסתר דבר כמו ויהי מה ארוכן
בלומר ויהי מה שיהיה איש חשש ארוכן ואגדה
וכן ועבור עליכה בלומר עבור עלימה שיעבור
ואיש חושש ויש שיבא בענין נהי כמו מה אמלה
לבתך מה אמך לביא ומה אתבונן על בתולה
כענין איך וכן מה נעבוד אתיני ואין עורך רק
פירושם המשמעם כי כי מה נעבוד אמנו לא נדע
באיזה מין ממיני המקנה נעבדנו וכי ומה אתבונן
על בתולה ומה יהיה חלקי אם אתבונן על בתולה
כמו שאמר ומה חלק אלוה ממעל ויבא על המלה
הזאת הכף והיא שאה על מות הדבר במה יקר
שנתיך ויבא להגדלת הדבר כמו זה כמה שנים
בלומר שנים רבות ולחסרון הדבר במה לי חטאות
ועונות והדומים להם והפרש יש בין כמה וכן איך
שהוא גם שאה על הדבר מ איך היא שאה על תכונת
הדבר

ומחיצבלו ואם הוא מזה השרש ירעה לומר מרכת הדייק שלו
יתן בחומותיך והוא שיקורין לן קלברי ויתכן לומר מ המם
נוספת כי כן מצאנו בדברי רז"ל מתקטלין בחיי קבל והוא
הקשת שקורין ארקו או בלישטר ולא יתן בחומותיך שיורו
בהם החצים בחומות שלא יוכל אדם לעמוד על החומות
ושלא שמנים מחזיקים והוא מעטן שפרשנו בשרש מוח
מעטן מוח ויהיה מוח ומרחה בעטן אחד

מרחץ מרחץ כיוס אמו מלכים מלרע מרחץ לאש מלעיל
מפני מלה זשרא מחצתי ואני ארפא עוחצה
וחלפה רגלו וחצין ומרחץ פי ובחצין ומרחץ מחצין מתנים
קמין והשמרחץ מכתו ירפא שעטנו ענין דקירה כלעז
נתרא אבל לשון תמחצן רגלך הוא כמו הכוך תמחץ מן
חמוץ כגרים שפרשו אדום ופירשו האדם רגלך בדם
האויבים ותמחץ לשון כלביך מנהו פי מן הדם ומלרע
תמחץ עומדת במקום שנים כלומר תמחץ רגלך ותמחץ
לשון כלביך מדם האויבים ונקמץ בדם לפי שאינו נקמץ
למלות לשון כלביך לא למלות מאויבים המאוחר ומפני
מס האויבים אין לן משפט הקמיכות להפחדו

מרחץ מחצה ראשון הסירה ראשון מעלין וכן כדברי
רז"ל אין מוחקין במקום שנודשין ואין נודשין
במקום שמוחקין הוא
שמעביר המוחק על המדה
ומסיר כל מה שמשיג על
המדה מרחר מחר אנכי
נצב למחר יהיה הוא היום שיבא אחר היום שהוא
כן ויש שאינו מקלוב אחר היום כא לאחר זמן כרחוק כי
ישאלך בנך מחר יאמרו בטבם לבבמנו ובקלוב
ורחוק אל תתהלל ביום מחר ובתוספת תנו וכל יום
המחרת וכן בקמוך ממחרת הפסח לא שזה קמוץ וזה
פתוח מפני הקמיכות ויבם דוד מהבשף ועד הערב
למקרתם פי מנשף יום זה עד ערביים שני כל אורכו
הערב עד הבקר שהוא מחרת ולפי אמר למחרתם שבקר
יום שני מחרת שני הנשים שעברו ומחיר בלב פיבנו
אחזה מחותך מחיר לא מחיר ולא בשחד ולא
רבית במחיריהם ענין הכלדמי הדבר וערכו פדיון כלעז
מטט בל מלוטו פעמי יש קמרים שממצא בהם דגוש
ואם כן הוא מזה השרש ואם אינו דגוש הוא
משרש מוט ובכל מתבכהן שם ומן השרש הזה ושב
על המטה מטתו שלשלה מטות זהב וכסף ועוד
נכתבנו בשרש נטה ואפשר שיהיה גם משרש הזה
מטה ויהיו מים מלמעלה והיא נוסף מתני המלה
מלעיל ואעפ"כ לא נמצא מבלי הא אבל מעלה נאמר מבלי
הא לידרשהו לזה ממעל ויתכן להיות מטה משרש
נטה ושם נכתבנו מטל גמלין המטיל בדגל עינו
בשבט ברזל מטר ישרף במטר לחי ונתתי

מטר

מטר ארעכם בעתו ונקמך אגשם מטר גשם יתן לכם
כמו אדמת עפר מטיט היון והקבוץ כלשון נקבורת
מטרות עזן והנמעל ממנו הלקה אחת תמטר והמעל
הבכד והמטרתי על עיר אחת הנני ממטיר לחם
ימטר על רעים חים וחלקה אשר לא תמטיר עליה
תיבש פי שלא תמטיר עליה העב ויהיה מעל יוצא לשני
והמטרתי והכירין מעל יוצא לשלישי וכן כא המעל הזה
על הערים ועל הערים אעזה מהמטיר עליו מטר
כמי המלה הזאת על ידיעתה כן דעת מי הוא כמו שנמל
על זולתו מלת מה ומי מה אתם מה אתם אומרים כי
מלת מה שלהכשורה אשר כניהם לא עליהם כי בכר ידוע
כי שלוחים היו ומה שאמרנו למלאך כי שמך ולא אמר
יה שמך כמו שמצאנו בכל מקום מלת זה השם שאינו נזכר
אינו הענין אבל השם הנזכר הוא במקום הענין ויאמר עלין
מי כמו מי אביהלך ומי שמם מידוד ומי כן ישי יכן כל הפעלים
ימצאנו על השם הנזכר כמו על הענין והוא מושב עליו לאות
ולפיכן ולא יתכן זאת השאלה כא על ענין החי המדבר
לבדו אושל שמו הנזכר יתכן למרש לפי שאין ידיעת האיש
הגדול הנכבד אעל בוכבי האדם כא כשמו ההולך למחוק
ולא ראו אותן מעולם ויכירו אותן וידעו אותו לזכור שמו
השם הוא אעלם בענין אחר שנזכר ונודע ויתכן על השם
שאת מיכמו על הענין וכן מנוח כשב על המלאך ויהיה
נביא ואדם גדול ונכבד ולא ראה אותו מעולם ולא הכיר
אותו עד יום שטל אותו מי שמך כלומר מי אתה כי כשמעת
מהיום והלאה שמך נכבדך וזהו שאמר דכרך וכבודך הם
יבא אדם במעותך ויזכור שמך והבדנוך ופי מי אתה כתי
אמבול יונה שהוא כמו מה וכן אמר במי שמך ואין עורך כי
יתכן שלא הכירה אותה כראותה אותה כמו שאמר הכתי כעדים
יכיר איש את רשהו אולא ראתה אותה עדיין כשפתחה לה
להכנס וקרר הכתי כמענה אנכי רות שהיה משפט המענה
כמונה ג הכתי לקרר כמקומות רבות ולקמוך על המכין
ופי מי מעט יעקב הלא שומרון ומי במות יהודה הלא ירושלים
מיהוא שגרם לפשע יעקב הלא אנשי שומרון כשוקם העגלים
ומי הוא שגרם לבמות יהודה הלא הם ירושלים שאינם
מתנהגים כעבודתם כהוגן וכל אחד ואחד הולך ובוכה
במה לענמו ופי מי לך כל המחנה הזה אשר פגשתי מי הוא
ששגרת לו כל המחנה הזה שלך אשר פגשתי ובלמי אשר
הפכסל יונה פרשתים לך והכלל שלא תמצא מי כא עלה מדבר
כמי מים רבים מי הירדן אפשר כי שרש המלה הזאת
מיה ומשכטו מים מים ומשפט מי מי ולעולם הוא
לשון רבים ונאמר מים כלשון שנים לפי שנחלקן לשני מחלקות
שהבדיל הרקיע בין מים העליונים למים התחתונים ונכפלה
המלה במלת מימי הירדן וכן הדרך לכפלה בהתחברה עם שומר
הבנים ולקחתי את לחמי ואת מימי ונתתי מי מין בלמקוה
מימיהם ואם מימיך משתה מימינו הכשף שתינו ויתכן

לומר

באחד מן החושים כי אם בשכל וזהו אמונת יי׳ יביט
מוץ במוץ יסוער מגורן כי אם במוץ אשר תדפנו
רוח הוא הדין שבתבן במוץ עבר יום ת׳ ותהון
דמן למוצא דנשבא רוחא וכתבנא דעד מן קדם יומא
כי כעשן שעובר מסבר השמש מור ודרור בעמן
המור כתב החכם ראבע״ש שמרשוהו מושקן
ואם היה מור מושקן לא היה אומאר יתו מור כי המושקן
אינו עמון שיארה והוא מ״ ר אותן בשם ממיני הצמחים
שיתלקט ורבי חיי ז״ל מ״ שהוא שרף עץ שיש לו רירו
טוב הנקרא בערבי לובן ל״ דהבאן ולזה הם יתכן לוכר
אריתי מור וממדרש חזית מה המור הזה ראש לכל
הבשמים אף אברהם אבי ראש לכל הצדיקים מה המור
הזה כלמי שלוקט אותו ידיו מתמרות כך אברהם אבי
ממרר בעמון מה המור הזה אינו מפיח ריחו לא באור
כך אברהם אבי לא הודיע מעשיו הטובים לא בכשרון המע
מוש לא מעשו מעל עומד וכן כי הבדים ומעשו אכל
ומשתי את עצון הארץ היא מעליעא והמעל
הכבד לא ימיש עמוד הבנן לא תמישו משם צואלותיכם
והמישתי את העמודים כלם עצון הסלה ואת העמודים
כמו ל״ העמודים וכן ואתבית״ אני הולך ויל״ והמישתי
אות העמודים מעצון מישוש למי שאמ״ אות ואין עורך
אבל לא ימיש מתוך האהל מעל מומד וכן ולא ימיש
מעשות מרי ואמשר גם לא ימיש עמוד הענן מעל עומד
מעות שמתיו ולא אמיש כלומ״ שמרתי מצות שמתיו ולא
אמיש ממנה או הוא מעליעא כלומ״ לא אמיש אותה מלבי
ולל מזה השרש והעצון ומשש חשך כמו שאמ״ התרגום או
יהיה מעצון מישוש וכן ידיהם ולא ימישון
מות כי מת הילד כן תרבה הרעה ומתי לשחר
ירידוך ומתה ממותי חלל בלב ימים וכי ימות מן
הבהמה ימת תחתיו מכני הרעב קרוב למות ומת לבן
כי קרבו והוא הביה לאכן שנשתתק ויהי כמת אמות מיתה
גמורה בשנת מות המלך עזיהו פירשו ז״ל שנה שנעטרע
כמו אל נא תהי כמת וכן״ כשתא דאתנגעה מלכא למה
נמות לעיניך גם אנחנו אדמתינו כי האדמה השממה
כמתה שאינה מוציאה עשב ועץ פרי כמשפטה עד יום
מותה כחולם ובעת מותה כשרץ והתאר אשר אין שם
מת בלבנו מתים מתה אנכי ומן הענין הזה תי׳ וכמודו מתי
רעב ויקירהון מיתון בכפנא ולא דרך הדקדוק אינו כמן
מפני שוא המם והשם מות וחיים ביד לשון כן אתה מות
הבא מות יהלך וכתוקפת הא המתה לחבירו והקבוץ
כמודן הוא מותי שרלים תמות ביד ארים ואת עשיר במותיו
וכתוקפת מם ממותי חללים ימותו ממותי חלל בלב
ימים כפלם כמכמרי עיר מבוקעה ושעם הקבוץ במות
שנעגרים ימיתון הארם בדקדוקות רבות אן כמישורים קשים
וכן ומותי חלל בלב ימים כי הטובעים לא ימות בבת אחת
ומא

ומא בני תמותה והפעל הכבד והמיתה איש אן אשר
והכיתיו והמיתיו נכתב ביוד עם הדגש ויל״ מזה
ואל המיתון אל תשא נפשך כלומ״ יקר בכך בטחת לא
שתמיתנו מאוכות והכבד מרשטוהו בשרש המה מתוך
כשהמלך המומחים ושלא בזכר מעלו ממנו והמרת
ותליתם אותו על עץ לא יומתו אבות על בנים וכבד
הא הוא לשון זכר כלו אמ״ מותת
אותי והוא שב על היום שזכר
למעלה מ״ שאותן היום לא המית
אותי ורשיי מלאך המות
אחר אנכי מותתי את
משיחי״ ממותת אחרון
אשר לא מותתני מרחם
ומותתרשעה מזב אל יחסר המזב זה הלשון
ידוע בדברי ז״ל יין מזוג מ״ משוך שמערבין בו מים
מזה מזי רעב עמנו שרוטי רעב וכן כארמית
למזא למתוצא ואעפ שאין מם למזא שרשית
מזרן אין מזרן עוד ולמזרן המיד יהי הגדר המם בערי
ומא ומזרן אפיקים רבה שעמם עצון הוזרן
והוקף ולפי שהחגורה חוזק המתנים קרא החגורה מזרן
ולמזרן המיד יחגרה מזרך הביא״ יונה בזה השרש
לאבא ממזר אפשר שיהין שם המין כוקפות במן
שבוקפן בהרקן ממגורות ויהיה מעצון זר וזרים
והממזר הוא ידוע בדברי ז״ל מחייבי כריתות ומחייבי
מיתות כ״ והנה הוא זר וכן דומה שהיה דעת יונתן
כי ישב ממזר באשדוד מעצון זר שתרגם ויתכון בני
ישראל באשדוד דהון מיה בנוכראין התוציא מזרות
אלא יא שהממזר הוא מלשון
והזורה תכון עאפעה והומלל
דלל בנים מוזרות ופ״ ממזר
דכר נשחת ואינו שלן יומא
כמו שאר״ל מעולם לא ראינו
כן ונכד לממזר אם עשה דור
שני אינו עושה דור שלישי
בעתן מרשוכו מון מזלות
ויתכן שיהיה שם לאחד מן
המכבים ומן מזה ומגדלים
קרה הכבד מתבנהו ומשוש זה
מחה ומחה אל מי המים
ומחה מי אלהים דמעה
מעל כל פנים מחיתי בעב משעיך אכלה ומחתה פיה
ומחיתי את ירושלים כאשר ימחה את הצלחת מחה ומחתה פיה
חסדי ואטאתם מלפניך אל תמחי הי״ד תמורות ההא
למד הפעל ובא בחרקן המנהג הי״ד ומזה העין ודרכיך
למחות מלכין כלומ״ להשחית דרכי המלכים ענינם והפתח
בלמד למחות ומורת חרק אם הוא מן הקל ואם הוא מן
הכבד משפטן להמחות והנפעל ונמחו מעשיכם ומחן
מספר חיים ומחו מן הארץ ענין כלם הסרה והשחתה
ועינן ומחה יי׳ אלהים דמעה שעין אכלה ומחתה פיה
כאשר ימחה את הצלחת מחה והפך עלפניה ענין
קנוח והכל ענין אחד וכן ומחיתי את ירושלים ומ״
ומחיתי את ירושלים מושביה ועא ומחה של פתך
יש פרחת ובא עד ויך שרשין בלבנון ותרג והכה ומחה
וכן ומחאו כף כמו יכו כף ישן מחאכיך ובא הלף תמורת
הא למד הפעל ונתבו ל״ יהודה ור״ יונה בזה השרש

ומחי״

ועל הדרך הזה, וזרעו יהיה מלא הגוים, ויפל מלא קומתו
מלאה, מלא כף נחת, וכן מקום אף מלון הקבה שש אמות
מעילה, וכן לקבוץ הדברים כי הוא דומה למלוי, אשר
יקרא עליו מלא רועים, וכן קראו אחריך מלא, כלומר
לאסוף ולקבץ אחריך, ורביבו חיי זלפי שהיא מן המלות
שמתרשים אותם בהפכם כלומר חסר ככל דבר כמו שאמרו
לשומא סגי נהור, וכן הברו הרחים מלאו השלטים כלומר
חסרו אותם והכינום למלחמה, ועוד מהדגוש יקראו מלאו
ואמרו כי האספו והוא קל, וכן ומלאו את החצרות חללים
ומזה לפי דעתי בנה את המלא, והוא מקום בירושלים
סמוך לחומה מבפנים ולא היה בנוי אלא היה רחבה שהיו
נאספים שם כשהיו עושים שם אפיפה וקבוץ לפי נקרא
מלא ושלמה בנה אותו המקום, וההתפעל מזה עליו
יתמלאון כלומר יאספו ויתקבצו עלי כל אן עכין קמץ
והם קרובים בענין והפעל הכבד מלא כרשו משדבי
כקמץ ובעורי מלא עין משקט ומדקה מלא ידן
בקשת כלומר שם כל ידו וכל כחו בקשת, וכמוהו
מלאתי אפרים, וארם מלאו את הארץ, פעל עבר
מהדגוש והוא קל, וכן כי רוח מלא מחלה בבאלי דוח
חזק יותר מלה ומדרוש שהוא לזרות ולהבר, והממלאים
למני ממסך, כי ממלאים כליהם לממסך המני והוא
מאסר הבוכבים כמו שאנו עתידים לפרש בשרשמה
עד ימלה שחקיך, ההא תמורת הלף, ותמלא בדה
ומלאתם בו מלאת אבן, וקבוץ השם במלואם ודל
שהיה ממלא המשבעות באבנים ולפי נקראו האבנים
אבני מלואים, הרחב פיך ואמלאהו, כפל ממנו הדגש
להקל כי שבעת ימים ימלא את ידכם, כלומר מלא
את ידכם מן הקרבנות, וכן ויבלא את יד אחד מבנין
וכן החמץ ימלא את ידן, והתאר מזה הבנין והוא עומד
בדמות פעול והוא ממלא על כל גדותיו, והוא כמלם
למתעב גוי שהוא גם תאר במקום פעול, והשם איל
המלואים, והוא כמו השלמים כי זבח שלמים היה ומלואים
ושלמים אחים הם בלשון ועוד נפרשנו בשרש שלם
ומלא יושבת על מלאתה, והפעל שראשי נמלא טל
ותמלא הארץ אמלאה החרבה, ומלא את החמה
וכן בעטין ההשלמה כי הוא אחד בענין המלוי כי מלאו
ימי, ומלואת הימים האלה, נכתב בו ובאלף עד
יום מלאתי ימי מלואיכם באלף, והתאר כמו שיבש
מלא כלומר שכושל והגיע זמנו והוא נשרף במהרה
ולפי שהדבר השלם והגיע זמנו לכריתה נקרא מלא
אמרו בענין הכריתה בלא יומו תמלא, וכן התמלא
בשבות עורן, ויא
כי האלף תמורת הכפל
ושרשם מלל אן יהיה כי בלא יומו תמלא במו מקצ-
יבש מלא כלומר יקודם זמנו תבא בטתו להשלמות

ימיה

ימיה ותיבש וזה הוא דרך משל שימות בלא זמנו אן תקור
העלחתו ממנו כקרוב, וכן בכסף מלא כלומר ברמים שלמים
והפעל הכבד ואני אבוא אחריך ומלאתי את דבריך כי מלא
והשלמתי, ימלאום למלך, והוא קל הלמד כי הרושו השלמתם
כי מלאו אחרי יי, והוא קל הלמד כי השלימו דעתן הבורא
ללכת אחרין, ויל מזה והממלאים למני ממסך כלומר
משלימים לו הממסך, ויל מזה מלאו השלטים כלומר
השלימום כיחד כולם ועדכו אותם, מלאתך ודמעך כידוש
כשהתמלא התבואה שלך והתבשלתן ממנה הבכורים ודמעך
היא התרומה שיפריש מן התרומה תבואה אחר הבכורים
ואפשר שיאמר דמעך כעבור היין היורד כדמע מן היקב
וכן המלאה הזרע, וחסר הנסמך כלומר מלאת הזרע והיא
תבואת הזרע כשנתבשל, וכן היין נקרא מלאה, ומלאה
מן היקב כי אין הענבים נדרכין כיקב עד גמר כי שולם
מלה, במלה תמלה, מם מלח בגדול, ושלא נזכר פעלן
מהנוסף, והמלח לא המלחת, דוב כי שמים
בעשן נמלחו, ענין השחתה והליה, וכן ובלוני מלחים כלויים
וישנים, ומזה עוד ארץ מלחה ולא תשב, ומשבנתנו מלחה
ארץ מרי למלחה, כי ארץ גזרה ושממה שלא תצמיח כלומר מלקן
שנגזרה מן הישוב, וכן ברית מלח עולם, כי ברית נגזר
שלא תפסקן, נתן ממלכה לדוד על ישראל לעולם לו ולבנין
ברית מלח, ברית נגזר שלא תפסקן הממלכה מבנין
לעולם, ובקרוב לענין זה הקוטפים מלוח עלי שיח
והמלוח הוא מן המשבים הקשים והרעים ולא יעמוד כא
במקום קשה דומה למלחה, ויש שהוא הנקרא בלעז

אלא ודבות כי רשולי מלוח מלשון אשמנך מלו והוא עמוד עב ירוק גדל סביב האילנות הגדולים ועוד יא כי הם עמודים מלוחים וכו אלא שהם חרולים וכן ממשקן חרול תרגם יונתן משמט מלוחים

אורטיבא ויא כי הם עמודים מלוחים בטעמם ויקראן בערבי גאמול
ממלח טהור קדש, אמר בן
התרגום מעורב כלומר שיהין
הקמים שחוקים ומעורבים
יחד היטב, וכי דכיבו שלמה כי מזה הענין נקראן תופשי
המשטים מלחים, ויראן המלחים מלחיך וחובליך לפי
שמהמכין את המים במשוטות כשמהיגין את הספינה
כשהן יושבין כאדם המהפך בכף בנים לערבן במים וכל
דבר שאדם רועה לערב ימה יפה מהפכן כאעבע או בבגד
ואפשר שיהיה כי ממולח מענין מלח כי מלח אדומית
היה בה ממו שנזכר בפטום הקטרת מלח אדומית רובע
מלכו, ונמלטתי מידו, והיה הנמלט מחרב חזאל שאלי
נפ, ונמלטה, כי הפאיש ואם אשה ונמלטה מלעיל
והיה דינן מלרע כי הוא כמנוי אן יהיה עבר ומרושן כן האיש
אשר נפ והאשה אשר נמלטה, ויא כי הא ונמלטה נוסף
לפי הוא מלעיל, אמלטה נא שמה, מלרע, אמלטה נא
אמלטה בחד מלעיל ובחד מלרע וקיים לוטלמטה רוד למעלה
אדרבה את אחי מלעיל כי
המלט המלטו אל ארץ פלשתים

המלטו

לומ׳ שהמם והיו״ד השב׳ ללשון רבים ואעפ״ש שהוא שמו לשון
רבים אחר שהוא לשון יחיד כי לא ימצא יחיד ומחבן עשן
המם הראשונה כמו שרשית כמו שעשוגב כמלת מים
השואות שאמרו פעמים מיגרה לא זורק עליו אעפ״ש שמי
הוא לשון רבים אמ׳ לא זורק לשון יחיד על הענין והנ״ל
יתן מים על ארץ יצל מים מרלין מי המדים המאדרים
כמו מים המרים מים ברבים כמו מי ברכים כי בהדבר
מקומות יבא הסמוך מקום המוכרת והמוכרת מקום
הסמוך ומי יהודה יבאו עד משל לומ׳ ממקומו ומחבר
יצא בתמי זהב כך היה שמומי זהב ואת בת מערף הבא
כין עשה סר למינו את הית הא אין לחמוה למה לא
הארץ למינה מה שדומה הביא במינים ועוגב כי
לו והוא מתבוכרכן שרשו מן אז מכן כי הכון
דגושה ביץ כשרש מן
מיץ כי מיץ חלב ומיץ אפים יוציא ריב ומיץ אף יוציא
דם כלם שבן המעיה והתאר כי אמם המיץ
ואמ׳ שבן המעיה כחלב להוציא החמאה כי ידוע הוא
כי בהקשת החלב בחוך הכאד בחוזק תצא החמאה והמ׳
עיה בהקשה היא וכן מיץ אפים כי בהתחזק החרון באפים
יעשה מהם כאן ימיץ אותם מיץ ימיקו ויבכרו בדבר עשק
ימקו כדבריהם והמשנה הוץ ממוכה שחן לפי שהיא
ממיקתו מיר הה״מיר גוי אלהים כתב יו״ד כין הא
הפעל וכן פא הפעל והוא הנה אשר בהקים השיב
ונכתב בזאת המלה שלא המונהג ואפשר שהמנה להדיב
המלה בשב׳ שבנים האחד לשון המיר הוא לשון החלפה כלומ׳
אם בחליף גוי אלהים כאלהים אחרים אעפ״ש שהמה לא אלהים
והשבן השב׳ מן ובהבורם תתמרון ויהיה המיר בשקל
הטיב ומרושו הה״ל גוי אלהים אחרים שאינן אלהים ואעפ״
שהמה לא אלהים לא זה ולא זה המיר הכורו ולא ימיר אותו
ולא ימר ולא ישביר בארשית הארץ והטם תמורה והיה
הוא ותמורתו שבנים ענין החלפה דבר בדבר
מכך ימכון בעצם ויתכן שיהיה וכי ימוך אחיך מזה
ובא השורש במקום חולם וכירון ושמוח וכן ומך
אחיך עמך ואעפ״ש שהוא קמוץ שלא כדרך פעלי הכפלאולי
בא הנה בזה לתמורת אות הכפל והנפעל ימך המיאריה
ושלא נזכר פעלו מהנחתף והמכובל יקמיון והיה ראוי
והמכו והלם ענין שפלות ואל״ל כתב כי המכו שרשו נמך
והביא ראיה מדברי הל״ל מקום ממוך בפלס גדול ועורכי
הלל והנמכו בדמש הכפאם היה שרשו מכך ואין ראיה מן
ידמו כאכן ושתחיר בכי אבל כי לפי דשתנו שרשם נדם
כתם אבל לפי מה שבתבנו אתנחנו אותם מן הכמלים בא
גב והנמכו כמוהם ומקום ממוך הנגמר בדברי דגל יתכן
גב מהכמולים ויהיה נפעל בפלס נגוז מן נגזו ועבר
מכך לאיש אשר מכר לו כי מכרו מערים כי יערם
מכרם וכי ימכור איש ויתקרם ביד מצן ושעתים
וכי תמכרו ממכר לכי ומכרי את השמן מכרה כסום
והנפעל

והנפעל הן בעונותיכם מכרתם כי נמכרנו אני ועמי ישע׳ נ׳ אשתר׳ ב׳
והתפעל והתמכרתם שם לאויביך אשר התמכרך לעשות רב׳ כה׳ מלא כא
הרע התמכרך לעשות הרע כלם שבן מהירה כי פירוש שם
אשר התמכר לעשות הרע יען התמכרך לעשות הרע
מרוב השתדלותו בעשות השבירות כאן מכר שעמו למעולה
ההיא והשם מביאים ראה והלמכר בשש נקדות ומא כמ״ג
ומוכרי כל מוכר מי המוכר אל מוכר לא ישוב לבד שם יחז׳ ז
מתכרין על האבות ל״לבר ממה שמכרו האבות זה לזה רב׳ יה
בימי דוד ושמואל שנקבעו המשמרות ומכרו זה לזה
טול אתה שבתך ואני שבתי כלי חמס מכרותיהם ם ראש מ״ט
פירשו כן כמו מגורותיהם כמו מכורותיך מולדותיך יחז׳ ל״
והוא בחולם ובשרק הכף בארץ מכרותיך על ארץ שם כא שם כ״ט
מכרתם וכן אמ׳ התרגום בארע תותבותהון עבדו גמרא
וכי למודכן כלי חמס מכרותיהם לשון יוני שקורין לחובות מוכרה
מלל מי מלל לאברהם ברור מלל מי ימלל גבורות ראש כא מ׳ לג תל״ל
ל״ל והשם אין מלה בלשונו ל״ל אל המלה כמו שם קלל יחז׳ א
מלה וכן דעת התרג שאמ׳ קל מלולהון וכבר כתבנו
אותו שרשבפני שעמו המל והקבוץ בלשון זכרים המלה איוב ל״
אא ועשרה הן בלשון רבים והלם מלים תתשובו תחבירה שם
בחזב וכל שאר מלין כגון עליהם במלים ומעמים גב
כא כגון כמו אני אשיבך מלין הלא אזן מלין תבחן שם לה שם כ
וזולתם תרג וידבר ומליל ומן הענין הזה הפעל הקל
עד ההשאה מולל בגליו שמן קורץ בעינין הלומ׳ כאן מש׳ ל
מדבר בגליו כשרומז בהם ועא שטתם מלולת בדרך רב׳ כה
ענין המלילה ידוע כדברי הל״ל המלל מלולות מערב
שבת למחר מנטה עליד עליד ואוכל ועוד אמרו
מוללין מלילות ומפרכין קטמת ביום טוב
מלא ובכוד בני מלא את המשכן פעל עבר כי מלאן שמ״ג ישע׳ ב
מקדם כי מלאן ארעא כשמים יותר מכבר
מזרח ל״ל קדם כמו ישמעאל שבנו ויטור בפיש ובקדמה
ובא מלו תוכך חמס שר פעלי הה״ה ומלאו את המקום יחז׳ כה יבמ״ט
הזה דם נקיים והעוי מלאו ארבעה בדים מים והוא מלא יה
כי את השמים ואת הארץ אני מלא מלאים את הבל רב׳ כב ישע׳ ג
אן והדומים להם פעלים יוצאים ויש מהם פעלים עומדים
כי מלאתי מלים והוא חסר אלף כי מלאה הארץ חמס איוב כ״ל ראש ג
תמלאמו נפשי שפרושו תמלא מהם נפשי ומלאן בחרון שמ״ט נבל כ
כי כמדרש המזבח כמו שאמ׳ בגזיות מזבח ובני תל״ל
מלא ימלאו לבן ומי ומיכום מלא מלא חכמה מלא יחז׳ כה שם ל״ז
הגזה ומלא ברכתי׳ כלומ׳ והיה מלא ברכתי׳ אן רב׳ לב
יהיה פעל עבר מוטב לעתיד מפני הון כלומ׳ ומלא
ברכתי׳ והתאר השמוך בן עם מלא ימים ולל מלו יחז׳ ל
תוכך חמס פעל שמר וכן הי׳ אתמליאן מדרך חטוף
והשם מלא הים מלא ביתו ידעם הים ומלואן יחז׳ כה שופ׳ מלי כב
הארץ ומלואה מלא כל הארץ כמוהו כי מה שהוא תלכו שם כ״ד
מלא הארץ מחי ונומה ודומם הוא כבודו שלהקבה
ועל

לומ׳ שהמם והיו״ד השב׳ ללשון רבים ואעפ״ש שהוא שמו לשון
רבים אחר שהוא לשון יחיד כי לא ימצא יחיד ומחבן עשן
המם הראשונה כמו שרשית כמו שעשוגב כמלת מים
מלי יב
השואות שאמרו פעמים מיגרה לא זורק עליו אעפ״ש שמי
יחיד יא
הוא לשון רבים אמ׳ לא זורק לשון יחיד על הענין והנ״ל
מלכי שם
יתן מים על ארץ יצל מים מרלין מי המדים המאדרים
יחז׳ לז
כמו מים המרים מים ברבים כמו מי ברכים כי בהדבר
מקומות יבא הסמוך מקום המוכרת והמוכרת מקום
שע׳ לח
הסמוך ומי יהודה יבאו עד משל לומ׳ ממקומו ומחבר
ראש לו
יצא בתמי זהב כך היה שמומי זהב ואת בת מערף הבא
שם שם
כין עשה סר למינו את הית הא אין לחמוה למה לא
הארץ למינה מה שדומה הביא במינים ועוגב כי
לו והוא מתבוכרכן שרשו מן אז מכן כי הכון
דגושה ביץ כשרש מן
מיץ כי מיץ חלב ומיץ אפים יוציא ריב ומיץ אף יוציא
משל לה שם
דם כלם שבן המעיה והתאר כי אמם המיץ
ישע׳ ז
ואמ׳ שבן המעיה כחלב להוציא החמאה כי ידוע הוא
כי בהקשת החלב בחוך הכאד בחוזק תצא החמאה והמ׳
עיה בהקשה היא וכן מיץ אפים כי בהתחזק החרון באפים
יעשה מהם כאן ימיץ אותם מיץ ימיקו ויבכרו בדבר עשק תל עב
ימקו כדבריהם והמשנה הוץ ממוכה שחן לפי שהיא
ממיקתו מיר הה״מיר גוי אלהים כתב יו״ד כין הא
הפעל וכן פא הפעל והוא הנה אשר בהקים השיב
ונכתב בזאת המלה שלא המונהג ואפשר שהמנה להדיב
המלה בשב׳ שבנים האחד לשון המיר הוא לשון החלפה כלומ׳
אם בחליף גוי אלהים כאלהים אחרים אעפ״ש שהמה לא אלהים
ישע׳ מא
והשבן השב׳ מן ובהבורם תתמרון ויהיה המיר בשקל
הטיב ומרושו הה״ל גוי אלהים אחרים שאינן אלהים ואעפ״
יחז׳ ב ויק׳ כב
שהמה לא אלהים לא זה ולא זה המיר הכורו ולא ימיר אותו
יחז׳ מח ויק׳ כב
ולא ימר ולא ישביר בארשית הארץ והטם תמורה והיה
הוא ותמורתו שבנים ענין החלפה דבר בדבר
מכך ימכון בעצם ויתכן שיהיה וכי ימוך אחיך מזה תל״ל ויקרא כה
ובא השורש במקום חולם וכירון ושמוח וכן ומך שם
אחיך עמך ואעפ״ש שהוא קמוץ שלא כדרך פעלי הכפלאולי
בא הנה בזה לתמורת אות הכפל והנפעל ימך המיאריה יחז׳ ל
ושלא נזכר פעלו מהנחתף והמכובל יקמיון והיה ראוי איוב כ״ל
והמכו והלם ענין שפלות ואל״ל כתב כי המכו שרשו נמך
והביא ראיה מדברי הל״ל מקום ממוך בפלס גדול ועורכי
הלל והנמכו בדמש הכפאם היה שרשו מכך ואין ראיה מן
ידמו כאכן ושתחיר בכי אבל כי לפי דשתנו שרשם נדם
כתם אבל לפי מה שבתבנו אתנחנו אותם מן הכמלים בא
גב והנמכו כמוהם ומקום ממוך הנגמר בדברי דגל יתכן
גב מהכמולים ויהיה נפעל בפלס נגוז מן נגזו ועבר
מכך לאיש אשר מכר לו כי מכרו מערים כי יערם ויק׳ כה ראש לו
מכרם וכי ימכור איש ויתקרם ביד מצן ושעתים רב׳ לב עב כא שופ׳
וכי תמכרו ממכר לכי ומכרי את השמן מכרה כסום ויק׳ כה
מלכ׳ ל מל׳ כה
והנפעל

ישראל לא יקחו כלום בתחלות ואפי׳ בהן הדינו כי הם עולות
בבנות ישראל בחזקת פקולות שנבעלו לפסול להן והרי
הן בכלל זונות ואסורות להם ואם יבואו לקחת אמה לא
יקחו כלום אמה מהבהמים כי אותן לא תעבו ובחזקת פשרות
הן ויבא בעבדיו יותר שמן שישון מחבריך יותר מחבריך
תכונך מעשים יותר משאר נשים טובשם משמן טוב
והדומים להם ינתן בעל מהם חסר למד השימוש
עצמן יותר מלהם כלומר יותר מרעלך מומה שבלבינו להדע
להם ויש בעצמן פחות ויצא גבול בני דן מהם ויעלו בני דן
ולחמו עם לשם וילכדו אותה כלומר הגבול יצא לבני דן
פחות מהם לכך יצאו ולחמו עם לשם ויש במקום בית
ממחרת השבת יטמנו הכהן כמו במחרת וכן בשם אחרים
יאכל ומחרת מקריבא כמו בפסיני עתה מקרוב כמו
בקרוב מהיבלך של ירושלם כמו בהיבלך מפי עוללים
כמו בפי ואפשר שיהיה בחותם מכל עורלי הייתי חרפה
כלומר בינהם ויש למרשם במשמעם כי פ מפיני ללמשיני
נגלה בבודו ובא לישראל ופי מהיבלך על ירושלם כי משם
תבוא להם הישועה כמו שאמרו אלהים ממקדשיך מפני
הכבוד השכן במקדש לכך לך יוכילו מלכים שי ופי מפי
עוללים כי מעה שיתחיל התינוק לדבר ודעעוז הבורא
כי הפליא האדם בנשמה השכלית ולא ידע זה הדבר עד
שיתחיל לדבר ופי מכל עורלי מכל מה שעושים לי
עורלי הייתי חרפה לרואים אותי ופי נמלטים ונאמר ביין
כמו מי הגיד מראש שאמר כלומר מתחלה מעת שעלה
נמחשבה ונגזר דבר כורש ועד עתה מי הגיד אן כלי
השמים כי זה יהיה לעתיד ופי לא יהיה משם עוד עול
שלא יצא משם לקבר עול ימים ולא זקן שלא ימלא ימין
ופי מטרם שום אבן שימו לבבכם מהעתים שעברן
טרם שום אבן עד היום הזה ופי מאין במוך ממה שאבן
רואים שאין במוך ידשנו כי גדול אתה וגדול שמך
בגבורה ומחרתבא כמס כי לא יבא על מחר ומחרת
כית השימוש לעולם ותכנס עלו מס השימוש ובאשר
תבוא המלה הזאת עם הכנויים נכפלה ברוב וזה עם
בני המדבר בעד עצמן והמדברים בעדם ועם כיבני
הנמצא והנמצאת הנסתר והנסתרת יאמר למדבר בעדו
ממני ודגש המם השניה להבלעת נון ודגש הכון
להבלעת נון מן השני הנכמל וכן למדברים בעדם ממנו
ולנמצא ולנמצאת בכל הדגש השני ממך ומס
בהפסקין הנמצא ממך בדגש הכף שיהיה גם גולתי
החסרון ולנסתר ולנסתרת ממנו ומנה ובבר בא
בלא בכל המדבר בעדן שען מי נסע ונגלה מני מה
מני יהלוך לשאוה עצה ולא מני והגגול המס דברי
עונות גברו מני וכן בא עם הנסתר בלא כמל ובכנוי
עם הא״ן שמין מנהן המס מגול והנון רמה בשוא ובא
הנון דגושה ובגגול והמס בחירק מאוביים מנהו

ועם

ועם בני הדבים בהא ומס ומנוס אבד מנהם ויבא בעצן חוץ
הין לו ממנו בן או בת כי אין לו חוץ ממנה בן או בת ואמר
המסורת עלין ששה קבירין ממנה ויקרין ממנו ולא אקס ולא
יב ממנו ועל העבים אצוה מהמטיר עלין מטר שלא
ימטירון עלין מטר והוא כמ בלעל מדבר אלין שלא יחוש
לדבר אין והשבתיך מזונה להיות זונה וכן ומאסך
ממלך מהיות מלך ישרך מגבירה מהיות גבירה לכן
ונבחידם מגוי מהיות גוי גם מיום אני הוא קודם היום
כלומר קודם הזמן בעל השכון עמדו מכחן נסים כתב ל
ונה כמו מכלי כוח וכן כתב רשי ואהל הנשים מפני
כח אויביהם עומדים כעל השכון במנים ועוגב כלי מכלי
הנגן והבאון רבי מעדה פ אותו לשון מינים כלומר במינים
רבים מכלי הנגן מנה ואתה תמנה לך חיל מונה מספר
לכוכבים ומנתי אתכם לחרב למנות ימינו כן
הודע והוא מקור ול יונה כתב שהוא שם והנפעל גם
ערבך ימנה לא יספרו ולא ימנו והשם והממלאים למני
ממשך כמו מנן כלומר למנן הכוכבים והם ג כוכבי לכת
ויש שהוא שם כוכב כולם והדומים להם עצן מנן ומספר
וכתב ל יונה בזה הענין המנה יהיה לכם ול יונה השיב
עלין לדעתן ואעפ שיהיה מנה משקל כמו שפירשנו
וכן שלשת מנים זהב וכסף מנים אלמים אעפ ישבו מנן
ידוע והמנה הוא ששים שקלים והשקל עשרים גרה כמו
שאמר והשקל עשרים גרה עשרים שקלים המשה ועשרים
שקלים עשרה והמשה שקל המנה יהיה לכם ומה שחלק
המנה הזה למשקלים כי כל אחד היה משקל בפני עצמו וכן
כולם הו מנה וכן בכל משקל ישבו מנן ידוע כמה אונקיאות
ישבו וכמה פשוטים ישבו והנה לגל כ כרן המנה במקומות
הא ואבעכתב כי מנים הם בעצן משקל שהוא הליטרא
משקלים וכן שבעה שקלים כאמרם מנה דכילה ובמקומות
תיג שבעה מנן

בעצן מנן כאמרם כתולה גוכה
מאתים ולמנה מנה והוא מאה גוז והכל אחד כי לא נקרא
המשקל מנה לא מפני המספר הידוע שבו כי במקומות אין
קורין ליטרא לעשרים גוז ומזה עשרת מועם פירושן
פעמים ולפי שהם מנן נאמר בזה הלשון ושאשר מנה אדם
מאהבלכם ולילות עמל מגולי ויתן דג גדול ויזמן להם
המלך חסד ואמת מן יצערהו עוי חסר כמו עו את בני ישראל
ומשפטו מנה כלם עצן המנה ומתנה והשם למשה הנה
למנה פי מתנה וחלק מנה אחת אפים מנת שוגלים
מנת חלקי וכוסי ומשלחן מגות את תמרוקיה ואת מנוחיה
עצן מתנות וחלקים ובא בתשלמון מנות הלוים מנות
המשוררים והשוערים ובתמורת היו״ד כלף מנאות התורה
פי חוקי הכהנים שעותה התורה ובאן קמוצים בקמץ עד
המורגת להקל הקריאה כי היו ראויים מנות הא בחירק
כמו עדקות ברכות בסמוך ובא השם מבלי הא ויקראו בית שמו
ישראל את שמו מן ומנך לא מנעת מהם והוא בשקל
עד

המלט על נפשך והפעל הכבד נפשו מלט בערי ומלט
הוא את העיר בסתרו ימלט אי נקי הממלטים את
נפשך וכל ברגליו לא ימלט כי לא ימלט נפשו והרג
פעל ואתמלטה בעור שני שנים ענין הפלטה וידועה הוא
ועל קדוב לזה שמה קנה אל המ"ם והפא מתחלפין מליטה
קפוז ותמלט וכבד אחר ומליטה כמו ומרק כי מליס ומרק
והמליטה ברר ענין השלכת קדי
העובר בלידה ומזה הענין כי רודי אש יתמלטו כלומר
יושלכו ויתפזרו וכן בשרש כלט הם שניה ענינים האל קדוביים
זה לזה והכל ענין אחד וטמנתם במלט בשש מקודות
כי חמר ששושין מסיד ומחול ודומה לו כדברי רז"ל ואע"פ
דעכד כהו המלטה כי שתיקן מקום הקודות בסיד ואע"פ
שיש מפרשים אותן החורים שהם מקום הנחת הקירות
זה יותר נכון כי הוא אמ' כי קירי לא הויא חזקה והם החורים
מקום הנחת הקורות מה הוסיף עוד ואע"ג דעכד כהו
המלטה וכן בלשון ערבי נקרא אמלט ועוד נתבנו בשרש עב
מלך בחברון מלך שבע שנים ומלך מלך ה' שכיל
ומלכת בכל אשר תאוה נפשך המולך תחת
יאשיהו אביו ותמליה מלכת על הארץ התמלוך כי אתה
מתחרה בארז הן לארץ ימלוך מלך יימלוך לעולם ועד
מלוך עליונו מלכי עליונו לפני מלך מלך ובא אתנ' בני
ומלך בשש נקודות והקבוץ הרבעה מלכים ונכתב כאלף
המשך לעת ראת מלאכים והשם מלוכה ואת דבר
המלוכה לא הגיד לו ומא ממלכה ושריה לך יי' הממלכה
ממלכת כהנים ותהי ראשית ממלכתו לא נעשה כן לכל
ממלכות ממלכות עוג בשורק את ממלכות ישראל וכי
ומכלי מס נפסת ממלכות בשדים עד מלוך מלכות פרס
ומלכותו בכל משלה וקבוצו הרבעה מלכיות ולפי שהחתן וההא
שוים כאה היור שהיא מקום ההא בקבוץ תמורת החתן ומשפטה
לבא תמורת ההא וכן נהגו בקבוץ גלות גליות ויש מזה למלכת
השמים לל להוכב גדול שבשמים והפעל הכבד המליך את
שאול ונמליך עליהם מלך ושלא נדבר פעלו מתנו אשר
המלך של מלכות בשדים ענין המלוכה ידוע ועא ומלך לבי
עלי ענינו ויתיצב והוא דומה לארמית מלכי ישמר עלך וכן
בדברי רז"ל המלך בקונך ועא ויש מזה כן תבמים אני כן מלכי
קדם כמו יושבי קדם ור יונה כי מזה למחות מלכין וכן פירש
מזה התמלוך כי אתה מתחרה בארז התנו ומשבת במאריך
והמם מטוא ומתרגם כלומ' התחשוב בלבך להדמות ולהשתוות
למלך הגדול ואין ערוך להוציאם מענין מלוכה וכי למחות מלכין
פרשתנו בשרש מרה ופי התמלוך כי אתה מתחרה בארז התדמה
היות מלך ותתגאה להתחרות בארז כלומ' גדול ממך כלומ' אין
המלכות לך להתגאות על גדול ממך אשר יתן מגדלו למולך
ולמולך שקצן בני עמון שם עזכך ונו עבודתה שמוסר בנו
לבומרים ועושין שתי מדורות גדולות ומעבירין את הבן בתוכן

בין

בין שתי מדורות האש לא תתן זו מסירות הבומרים להעביר
זו השברת האש מלך מה נמלעו לחכי אמרתך כי מה תלקיט
נמתקן ומה מדעו לל שהיה כחוזק המתיקות ומטר
להיות מליעה וכן שמליני שדי בכל ומליעך פשעו בי הכב לב ישע לב
ויהיה מליני מליעך כמו שדי שריך מן השרש הזה
מלך ומלך את ראשו כי ירדף אותנו ממול ערפו ואזל יק"א
כיעד מולקין חטאת העוף נותן שתי גפיה בין שתי
אצבעותיו ושתי רגליה בין שתי אצבעותיו והיה מותרז
עוראה על שתי אצבעותיו והיה מולק בצפורן ממול עורף
עד שמגיע לסימנין וקוצץ אותן או רובן ואינו מבדיל שלא
ולא יבדיל אבל בעולת העוף שאמ' ומלק את ראשו ולא אמ'
ולא יבדיל היה מולק ומבדיל הראש בעצמו והגוף בעצמו
כון מן היום ההוא והלאה המן הבעץ ויכנס עליו הלוד לחן יחיל לט ראש ג
היום הזה לחן עולם ועד עולם למרחוק עינינו יביטו שבט ראש ה
למיום עד אמרים ולא נשא דוד מספרם למבן עשרים שנה ישע ד הראה
ולמטה ונכנסו הלוד והמם והבית כאחד כי למבר אשונה
לא אתם והמם מתוחה ומשפטה כחירק ובתוספת יוד
ובערי הכנן עורומי דרך הטו מבי ארם ובחירק הכנן ישע ל
מבי אמרים מבי מכיר למבי אשור וערי מעור ודגשות שופ' שם מיה ו
הכנן באה מפני הטיפות המלה כי לא יתכן בלתי דגש
אם לא יולד בין המם והכנן ומרוב השתמשם במלה
הזאת יחסרוה כרוב ויבליעוה כדגש משקב אחיך יב"ן
מפני אלהים ממבי שיבה תקום ובאחה הער הערי ראש ג יק"ט
תמורת הדגש מאופה מחלד מהלוך מעבור מיאש
ובכבר באן עם החית ועם הריש בחירק והכל ביארנו
היטב בחלק הראשון מזה השמר בשער הפעלים בטור
הראשון מחשנאי מן יקומון כי אשר יקומון עליהם כי יה לב
מר לי מאד מכם כי מאד אהבתכם מכל עורבי הייתי דות א
חרפה כלומ' מדבריהם ומלעגיהם עלי כלהיום הי רב תל לא
הדפה מאשר שמנה לחמן כלומ' מאשר תנא בדבר ראש לט
לעולם כי שמנה תהיה לחמן כלומ' מרגן המוציאה לחם
תהיה דשנה ושמנה והוא יתן מערבי מלך מאל אביך שפלה
כי מל אביך בא לך זה והוא מה שספר למעלה ותשב
באיתן קשתו אומ' כל זה הטוב בא לך מל אביך
שיעזרך ומאת שדי שיברכך ולא נבדית מהבהמה תלא יה
כי ולא נבדית העיר מהבהמה ואני לא נתתי מרועה ירמ' יב
אחריך כלומ' לא דחקתי עמי ולא דאגתי מזה הדבר
שאהיה רועה אחריך ויש אנוש לא התאוותי כי ידעתי
כי יום אנוש יהיה לי יום הנבואה אבל אתה הברחת
אותי מהכן יקחו כי יש מהכנים שיקחו והם כהנים יחז מד
הדיוטים שמותרים באמונות וכן אמ' התרג שאל ההיא
יקבון ויש לפי שאמ' בתחלת הפרשה והכהנים הלוים
בני עדוק אשר שמרו את משמרת מקדשי בתעות
בני ישראל מעלי דומה כי בשהיו תועים ישראל הכהנים
לא היו תועים לפב אמ' להם לכהנים שאם יקחו מבנות

ישראל

מעה מעי מעי אוחילה. עלכן מעי למואב כמכור יהמו.
ממעי הדברה. ונאצאי מעיך במעותיו האחד מהם
מעה בתלמ כלי פרי שבי אבל המעותיו הוא מלא האחד
ממנו מעה וטרושו ונאצאי מעיך ונאצאי מעי הים והם
הדגים ואמרכן עד וידגון לרב כיקרב הארץ ומעים ידוע
כדברי רזל נא זאב ומטל אתבני מעים והאבולל האברים
הפטמים הריאה והלב והכבד והדקין ונהגו קריאתם מעים
בלשון שנים מפני הדקין שהן כפולין ומסובבין וכן הריאה
היא שתי ערוגות ומה שאמר המו מעי לו המון מעיך ורחמיך
הוא אומר על הלב שהוא כעל [illegible] משנה
ולו תכון ההמיה ושולחה [illegible]
והורחך בתוך מעי כלו אמר בתוך לבי
כי הלב הוא מבלל המעים ואמר המון
מעי בלשון רבים לפי שהלב שיקר המעים תלה המעים בו
כי הוא שיקר חיי הגוף אף כי האברים הפנימיים הסמוכים
לו אבל מעי חמדמרו יתכן על הלב כמו שאמר נהפך לבי
בקרבי ויתכן על הדקין ועל שאר המעים כלן מעבדו ומשחתו
ומה שאמר מעיו עשת שן אמר על הבטן ולפי שהמעים
מכסים לבטן קרא לבטן מעים וכן תרגם בבטנה במעהא
ויל במעותיו שלאבני החולדה
שבהם אבנים קטנות דמורת
המעות הנזכרים בדברי רזל
מעות קונות וגולת זה הרבה
מה שזכרו בזכר המטבע וכן תי בשרוהי והם אבני החול
שהם מרודות קטנות **מעט** הון מהבל ימעט אל
ימעט לבבך והרביתים ולא ימעטו והשם מעט
מים בכלי הלא מעט ימי חרל המעט שכב שמעטבעטו
רגלי המעט מהם אבל למקדש מעט הוא תאר כי למקדש
קמוץ והיטו שמוך ומעט תאר לו וכן הקיבוץ יהיו בלין
ממעטים עלכן יהיו דבריך מעטים ומה השם כלפי מעטו
השנים או הוא מקור והפעל הכבד והמעטתים לבלתי
רדות בגוים והמעטה אתכם תמעיט מקנתו כן
תמעיטו המרבה והממעיט וכבד אחר ובלי הטוחנות
כי מעטו והוא יוצא כמטמטו ומי כי מעטו הטחינה בלומ
שלא יהלן השיניים לטחוק ולכסות המאכל כי אם מעט
מעך ומעוך וחתות ושלא נזכר פועלן שמה מעכו
אדיהן עמכם שבן העשוי כעבין הסחיטה ומי
מעוך בשביעי מעכין ביד חטתן מעוכה בחרץ מי תקועה
מעל מעל מעל בחרם מעל האחרון שהוא סתור
בולן ומלעיל הוא שם וגם הראשון הוא מלעיל
מפני סמיכותו לשם והוא מלעיל אבל הראשון הענין קמוץ
שהוא פועל עבר ולי יהודה מתב כי הראשון מלרע ולא
מצאנוהו אנחנו כן בסמרים המרוייקים ומעלה מעל
בגד כי תמעול מעל במשמט לא יעל מו כי הסרינב
ביהודה ומעול מעל בגד ומעול הוא מקור ואמשר שהוא
פעל

פעל עבר בשקל ולא יבול יוסף כאשר כתב ליונה עבר נם
הבחש והשקר הטן ואמר ומעיל ומעילקטן מעשה לוקמן
כי כן תלבשן בכות המלך הבתולות מעילים הוא לבוש מכבד
אבל מעילים הנזכרים הנה אינן בכתונת המעיל הכתוב
בתורה כי זה היה כתבונת הכתונת כמו שאמר כתונת פסים
ויש מעילים כרדוטין **מעמן** למעמן אשר ביאו בני ישראל
למעמן אנשמו למעני למעמן דוד עבדי לא למעמכם אני
עושה שנים כעבור ופי כי עמך הסליחה למעמן תורא לפי
שידעו בני אדם כי כידך כוח העונש וידעו כי עמך הסליחה
הנה אם הטאו ישובו אליך ויראו ממך שלא יוסיפו לחטוא
כדי שלא תענישם ואם ישובו תסלח להם וכבר כתבתי פי
הפסוק בשרש ירא כי אחד והלמד כלמעמן כמו בית כעבור
ולא יתכן לומר אותם מבלי הלמד ומבלי הבית ויתכן לומר
כי שרש למעמן ענה כי מרושו כמו עמן שהוא הסבה והעלה
מער במערה אשר בשדה המכפלה אל מערת עבדם
את המערות ואת המערות הכדות תחת הארץ
והביאו יונה בשרש זה המער איש ולויות סביב המערה
גבע והנני שתיד לפרשם בשרש ערה בעזרת האל
מעץ מעצה תהיה ההא לנקבה מעצות תאבלו ידוע ור
יונה הביאו בזה השרש המשפטים המלות המסיקות
ואשר ששרש המלה הזאת נעה ממו מקה ומריבה אויהיה שרשה מעץ
מעצ למעצן תמיטו והתעצמתם מזיז הבורה שעצן המעיעה
ידוע והכבר כתבתי כי אמסם המוץ בשרש מוץ
מעא מעאה חן במדבר ולא מעאה הזונה מכנה אם הבאר
תגידו לאותה לי שבעת ימי המשתה ומעאתם ויאמר
לא מעאתיה ממעאכם אותו ממשך טעמו להרחיב על
הלף כי מועאו מעאה חיים כי חיים הם למועאיהם ושרים
למועאיך עת ומועא אבי מר ממות אין בשורה מועאת
אה והתימה על יאכיב שכתב נחה הלף במועאת שלוש מהיאת
על מועאת שלוש שנחה הלף
והרי היא נעה כשרות המסיה הלף בתנושתה וכי אין בשורה
מועאת אין הבשורה מועאת לך מיקום עתה שתבשר היום
הזה ויתליתלך בשורתא מתיהבאלך מעאנא את החצים
ומעאה חן ושקל טוב מעאת חן בעיני ומעאו חדגעבלבמשבם
והעלותי להם למען ימעאו פי למען ימעאו ערות רבות ויאמר
כל אחד אוי לי על שברי וג׳ ושוד אני עתיד למרטו בשרש עור
את כל המועאות אותם פי הקורות המועאות אותם אם את
כל דבר הים יאסף להם ומעא להם פי ומעא להם או יהיה פיחשון
ויסמיך להם ופי בו אאזלבן כי כאשר התאוה עמן ובקר
היה להם הרבה אך לא היו יכולים לאכול ממנו עד שביאוהו
לפתח אהל מועד בעבור זריקת הדם והקטר חלבים שמן שבת
איש איש מבני ישראל וג׳ ושוד אם לא היובו ביתו טהורים לא
יאכלו ממנו עד שביאוהו לפתח אהל מועד בעבור זריקת
הדם שמן שהתוב אשר יאכל מזבח השלמים אשר לי וטומאתו
עליו ונכרתה אמר משה אם עמן ובקר ישחט להם שיוכלו
לשחוט בכל מקום ומעא להם באמת ישפיק להם כי הרבה
עמן

אכשלום כלומר ודכן אחריהם כי היתה מגפה בהם ומתנם יי
בידינו והוא גם בן חיל פי ושמע השומע קולם והוא ה
השומע אמילו יהיה בן חיל ולבו כלב האריה המם ימס
לקולם ולמה כי ידע ישראל כי גבור אביך וכל חיל אשר
אתו והשם תמם יהלוך והתינו נוספת והוא כשקל תבל עשו
וכהא נוספת כקדוחו אש המסים היתה ראויה הסמך להרגש
לחסרון הכפל ופירושו האש המקפם בלדבר והאחר ממכן
המס כמו חמס ופי ל יונה למס מרעהו חסר כעל יונא
והנכון שהוא עומד וכן פירושו אומר על מה שאמר למעלה
כהתרעמו של חבירו אמר כעבור מישהוא נמס ומק מיקורן
יותר מרעהו אומרים עליו מיחשד ויראת שדי יעזוב
ועלכן באן עליו הייסורין היתה למס שבר שדי
יסים ידוע מסת כרבתידך תרגום דיי מחסרון כ
אה יגל מסת כר השמך כמסת חסרונה מסה המסין
דגושה מורה על הכפל את לב העם כמו שבלול
תמס יהלוך כרמעתי ערקי אמסה ותמס כעצע חמודן
עניים ענין מסם וידוע וכתב ל יהודה כי המסין כא עד
לשון ארמית אישתין חמרא וכן עשו בכל תגמולהי עלי
שנה גן כן עד ידוהי ומגלוהי כי עד לשון עברי היה
משכטו עד השלם המסין בשרק הוא כמו עטין רגלי ובכר
כתבנו דקדוקן כחלק הדקדוק בשרשו

מסך מסך כיחדבה רוחו עוזים שנן תערובת ובלבול
וכן כענין המזג שהוא תערובת המים עם היין
מסכה יינה ושתו יין מסכתי והשם מלא מסך כשש
הא כלם ענין מזיגה מחלוף מקדות ומא לחקור מסך
גימל בכף כמו ויסכרו כמו ויסגרו
למי ממסך והתב ל יונה בזה
השרש כאחד מהסנים כל אבן יסרה מסכתך כלומר מתערבת
עמך והנכון כי הוא משרש שוך משנן הסר משובתן ואעם
שזה כסמך וזה בשין אחד הם כלומר גדרתך היא מאבנים
יקרות **מסר** למסר מעלביני והנפעל ויומסרו מאלפי
ישראל ענים ענין הנתינה בכל לב והתשומה
אה לא נמצא זה הלשון כיקאלו
השעם שהביא ושעיהם נמרעת
הן בגוף האדם עצמו ודזל
הרגילו הרבה בזה הענין נתינת האדם עצמו בכל לב
במקום שכנה כמוסר עצמו למיתה ראשונים שהיו
מוסרין עצמן על קדושת השם ואלתם הרבה וכן אמרו
אה כי לא נמצא לשון נתינה נמשנה משה קבל תורה
מתורגם בלשון מסירה לין מסיני ומסרה ליהושע ותרגם
כשהוא אמור אל לשון יד ויתנהון לי אהינו ומסריה ותרגם
אשר מגן יריך בידך ומסר שנאך בידך
מעד ולא מעד נקרסקלי לא תמעד אשורין נבלי
בטחתי לא אמעד והנפעל הכבד ומתעיהם
תמיד המעד ויל מזה והעמדתם לבל מתכים עד
הסוך והתאר לנקבה משלא נזכר מעלן ובכל מועדת
והשם כבון למועדי רגל כלם ענין השמטה ותרגם ולא מעדו
קרסולי ולא אזדעזעו רכובתי

מעה

אכשלום כלומר ודכן אחריהם כי היתה מגפה בהם ומתנם יי
בידינו והוא גם בן חיל פי ושמע השומע קולם והוא ה
השומע אמילו יהיה בן חיל ולבו כלב האריה המס ימס
לקולם ולמה כי ידע ישראל כי גבור אביך וכל חיל אשר
אתו והשם תמם יהלוך והתינו נוספת והוא כשקל תבל עשו
וכהא נוספת כקדוחו אש המסים היתה ראויה הסמך להרגש
לחסרון הכפל ופירושו האש המקפם בלדבר והאחר ממכן
המס כמו חמס ופי ל יונה למס מרעהו חסר כעל יונא
והנכון שהוא עומד וכן פירושו אומר על מה שאמר למעלה
כהתרעמו של חבירו אמר כעבור מישהוא נמס ומק מיקורן
יותר מרעהו אומרים עליו מיחשד ויראת שדי יעזוב
ועלכן באן עליו הייסורין היתה למס שבר שדי יעזוב
יסים ידוע מסת כרבתידך תרגום דיי מחסרון כ
אה יגל מסת כר השמך כמסת חסרונה מסה המסין
דגושה מורה על הכפל את לב העם כמו שבלול
תמס יהלוך כרמעתי ערקי אמסה ותמס כעצע חמודן
עניים ענין מסם וידוע וכתב ל יהודה כי המסין כא עד
לשון ארמית אישתין חמרא וכן עשו בכל תגמולהי עלי
שנה גן כן עד ידוהי ומגלוהי כי עד לשון עברי היה
משכטו עד השלם המסין בשרק הוא כמו עטין רגלי ובכר
כתבנו דקדוקן כחלק הדקדוק בשרשו

מסך מסך כיחדבה רוחו עוזים שנן תערובת ובלבול
וכן כענין המזג שהוא תערובת המים עם היין
מסכה יינה ושתו יין מסכתי והשם מלא מסך כשש
הא כלם ענין מזיגה מחלוף מקדות ומא לחקור מסך
גימל בכף כמו ויסכרו כמו ויסגרו
למי ממסך והתב ל יונה בזה
השרש כאחד מהסנים כל אבן יסרה מסכתך כלומר מתערבת
עמך והנכון כי הוא משרש שוך משנן הסר משובתן ואעם
שזה כסמך וזה בשין אחד הם כלומר גדרתך היא מאבנים
יקרות **מסר** למסר מעלביני והנפעל ויומסרו מאלפי
ישראל ענים ענין הנתינה בכל לב והתשומה
אה לא נמצא זה הלשון כיקאלו
השעם שהביא ושעיהם נמרעת
הן בגוף האדם עצמו ודזל
הרגילו הרבה בזה הענין נתינת האדם עצמו בכל לב
במקום שכנה כמוסר עצמו למיתה ראשונים שהיו
מוסרין עצמן על קדושת השם ואלתם הרבה וכן אמרו
אה כי לא נמצא לשון נתינה נמשנה משה קבל תורה
מתורגם בלשון מסירה לין מסיני ומסרה ליהושע ותרגם
כשהוא אמור אל לשון יד ויתנהון לי אהינו ומסריה ותרגם
אשר מגן יריך בידך ומסר שנאך בידך
מעד ולא מעד נקרסקלי לא תמעד אשורין נבלי
בטחתי לא אמעד והנפעל הכבד ומתעיהם
תמיד המעד ויל מזה והעמדתם לבל מתכים עד
הסוך והתאר לנקבה משלא נזכר מעלן ובכל מועדת
והשם כבון למועדי רגל כלם ענין השמטה ותרגם ולא מעדו
קרסולי ולא אזדעזעו רכובתי

מעה

ויַמְרֵרוּ אֶת חַיֵּיהֶם וכבר אחר כי המר שרילי והמר עליו
כהמר על הבכור ועוד כזה המעל אל תמר בו ולפי שנקשר
עם בית הוא הענין תמרר והנמעל בעוד ויריחו לא יבמר
בענין לא נתחלף וכתב אחל מזה אדה פל שנותי עלמד
נפשי כלומר אשתעשע בל ימי על שהחליף לי שהוסיף לי
בשנותי ואמיתי שליהם יהיו כלומר עתה ידעתי כי על השנים
הקצובות לבני אדם כל מנך תוסיף עלימיהם כמו שהוסיפת
לי וכבר נתבארו לו לי בשרש חיה ועוד שיתי לך תמורים כלומר
הם העינים הגבוהים וכן הכעים אמרים תמרורים כלומר
תמרורים שעשה הכעים השי״ ההתנעל בהנעל המ״ם בענין
הזה ויתמרמר אלין כלומר גבה והתעלה בגדרו ויתבן הכעים
אמרים תמרורים מהענין הראשון ומרושן הכעים אמרים
בעצם תמרורים והנכון להיות במר מדלי מזה השרש ויהיה
מזה הענין ענין הגבהה ויהיה נשף הדלי כן לפי שנופל
מגבוה כמו שבתבנו ישפוך לארץ מדלתי מרוקת סתנים
בקרבו ובבלם ממרורתו ויהלוך הוא כיס המרה ומי המוהם
השכלות מרורות והמעל הכבד ימרדהו ורבנו כלומר שהמו
חייהם עד המרה מרא שור ומריא וחלב מריאים
מריאי בשן ושלם מריאיהם מין ממיני הבקר
הגדולים ואמר המטוטמים שבבהמות יראאן מריאים
ודומה לו בדברי רזל אין ממרין את העגלים אבל מלעיטין
אותן ואמרו איזו היא המראה ואיזו היא הלעטה המראה
למקום שאינה יכולה להחזיר פי שמוריד המאכל בכלונו
שלעגל במקום שאינו יכול להחזירו מתוך כלונו אלא
חיצוב הוא בכלונו זו היא המראה שאסור לעשות בשבת
בעת במרוס תמריא מרושן תגביה
מרג הנה שמתיך למורג חרוץ חדש מקבים
ובהם יתרות שלעץ אז שלמזל שרשין בהם
התבואה ופי למורג חרוץ למורג וחרוץ כי המורג כמו
החרוץ והחרוץ כמו המורג שנהם עשויים לדוש בהם
התבואה כי כן מצאנו במקום אחר כי לא בחרוץ יודש
קצוח ולפי אדי לא נמוריגי מרגלא לא שיתבן שיהיה
הפרש מענין בינהם שיהיה האחד גדול מחבירו או ישונה
בעשייתו והקבוץ נדגש והמוזגים עלי הבקר לעצים
והמוזגים לעצים מרד וגם במלך נבובד בגר מרד
עשלש עשרה שנה מרדו מרושן ובשלש עשרה
שנה בין אל תמרדו ואתנו אל תמרודו המה היו
מורדי אור כלומר שהם מורדים באור ואינם מכירים
אותו ויתבן למרש ממורדי אור המ״ם נוספת ושרשו ירד
ופי המה היו מירדת האור כלומר לערב ילכו ונחשך
לחתור נקירות הבתים והשם הם במרד ואם במעל
בעשש נקדות ומלא בן טעות המרדות ועוד מורדים חבא
בית והשם ימי עניה ומרודיה ממון בימי עניה בגור
עני ומרודי עמנם עטן דשת ושכלות ועוד נתבם
בשרש רוד מרה אשר מרה את מיצי כי מרת בך

כי

כי אותי מרתה ולא מרו את דברן כי האותות אשר שם
כאשר עוהכן היו וכן באו העפרדעים והערוב אמ״ ולא
מרו את דברו משה ואהרן אשר שלח על המכות כי מרו
מריתי עורר ומורה שמעו נא המורים ותהיין מרת רוח
כל אחות ואחות היתה מורה רוחם כלומר מחלפת ומשנה
רעונם אן יהיה שם כפלם ולדבר עליו תועה והשם כמלא
כי בית מרי המה גם היום מרי שיחי כי אמרי ברעתי את מרך
כשנל המ״ם לשוב לעבר ותם כמרים בחיים המ״ם והתאר
כמשקל השם ואמרתם אל מרי אל בית ישראל וכן אל תהי
מרי כבית המרי הראשון תאר כשקל פתי והשני שם אן
יהיה גם הראשון שם ויהיה חסר והנכון בו אל תהי איש מרי
וכן ואני תפלה ואני איש תפלה וכן אך מרי יבקשבע תאר
אן שם חסר איש והמעל הכבד כי המרו את רוחן ומרושן כי
המרו משה ואהרן את דבר השם ורוחן כמו דברו ויבטא
השם כשפתיו שלא כנען לארץ ומרובי ממרים היתם
בעמה במרוהו במדבר ותמר את משפטי לרשעה למרות
עיני כבודו משכטו להמרות וכן למרות עליון בעיה
ובהמרותם חלן עיני דגש המ״ם להתמרות ומרושן ובתמרות
ההתולים תלן עיני כלומר באמות ההתולים אינם עמדי אבל
בתמורתם תלן עיני ואני שומר תמיד האמת שהוא תמורת
ההתולים ובבר מרשתי כו״ אחר בשרש התל ובשרש לון
כולם ענין שנות וחלוף הדבר והתעוה ומן הענין הזה תי
על הארץ מרתים על ארעא דעמא סרבן ומן הענין הזה
את עני ישראל מורה מאד כלומר משתנה מאד ומתחלף
ומורה לא נבלה על ראשו הוא התאר
מרח ומרחו על השרין ויחד ענין הנישה והתול וכן
אה רזל מרשו כושי מרחשים מרוח אשך שמרחו אשכן ומעכן
ההחד שמרחו אשכן מרוש מרוח
מרט ואמרטה משער ראשי
שנעשו כאחד וכן דעת רשי
ופי השני שרוח נאשכן כמרוש
שנתעבה
ואמה מהם המים ואמרטם
ולחיי למורטים חבל בתף מרוטה
והנמעל כי ימרט ראשו והתאר ממה שלא נזכר מעלן להרגוש
אל גוי ממשך ומורט עגל והקנה אינו אבל עמנם כמלת
השער או עור הבשר או עקירתן ובענין המריקה והעברת
החלודה חרב הוחבה וגם מרוטה לטבח מרוטה ויתן
אותה למרטה והמעל מן הכבד נחשת ממרט ושלא
נזכר פעלו ממנו למען היה לה בגד מרטה והיא מורטה
והטית בהם דגושה לתמארת מרץ והבל מרץ מה
נמרצו אמרי ישר אבלה מרצת והמעל הכבד מרה
ימריצך כי תעמה עמנם ענין חוזק ותוקף
מרק מרקו הרמחים נחשת מרוק ושלא נזכר פעלן
מהדגוש ומרק ושטף במים והשם תמרוק ברע
ענין המריקה ידוע ופי ומרק ושטף במים שימריקהו
ושטפוהו היטב ובדברי רזל מריקה בחמין ושטיפה
בעונן ומקום אמרו מריקה ושטיפה בימנן והבעלה
בחמין ומזה נקרא לקישוט הכשים ומרוק לפי שהוא
מרוק

ראן וכיר להם וכן אם אתכל דגיהים יאסף להם יספיק להם
אכל אם זה לא יהיה איך יאכלו כשר שיספיק להם ענהו
הלה הידיו תקער אט אתן להם כשר שיספיק להם זולת
ראן ובקר ודגים וכן בטעל בענין הסמוך ואל אחרין אליעזר
ולבנון אביאם ולא ימצא להם אשכר לא ימלט מזה הענין
את כל התלאה אשר מצאתם בדרך ומצאתנו עוות רבות
ומצאנו עון האלהים מצא את עון עבדיך ולא מצאו להם
כן ואם לא מצאה הבן והשם על זאת יתפלל כל חסיד אליך
לעת מצוא והמדרש עד דרשוני בהמצאו והנפעל ולא
ממצא חרב וחנות כי נמצאו בעמר כל נמצאיך אסרו
יחדו כי הנמצאים בך הנמצאים בשושן בשוא העדי
כמשקל אתם נטמאים נחבאים במערה אשר מצא אתנו
אם המצא תמצא כידו לא ימצא לנו הדר לא לא יספיק
והנפעל הכבד ובארח איש שיעבאנו והנה אנכי ממציא את
האדם איש כיד רעהו וכך מלכו ולא המציתיך ביד דוד
נא עד בעלי ההא בתמורת הלף בהא כמשטט ואת השלה
המציאו אליו לנתחיה בולם ענין המציאה והוא כעבכן
הזמנה ולפי הענין הזה נוכל למרש אין בשורה מוצאת
מזרמות בלומר לא ידומן בשכר כזאת הבשורה

מעד ודוד אז במעדה וילכד דוד את מעוזת ציון
וכל עליה ומעוזתה בחולם ופירושו כל הצובאים
והבונים עליה מעוזות ללכדה יי שלעי ומעוזתי וישב
דוד במעוזה על שון פלע ומעוזה והקבוץ לבית מעוזות
ומבלי ההא וישב דוד במעד הוקל המם כמם למט ממסך
כי היו ראויות להדגש ממשפט והקבוץ בלשון נקבות את
המערות ואת המעדות במדבר במעדות ובהה ובמעדות
וכן כא בתמוך מעדות סלעים משגבו במעדות עין גדי
ובמא ובנה עליה מעורים גדולים כלאן והדומים להם
הם ענין המגדלים הגבוהים והסלעים הרמים ומה שאמר
וישמע דוד וירד אל המעוזה נראה כי היה בסלע ההוא
מערה כי ימצאו מערות הרבה בסלעים או המקום שהיה
דוד דר בו היה גבוה מהמעוזה וכן ויעלו אותם לעמק עכור
וירדתי על ההרים כמו שפירשנו ואין ירד כמו ויעלה לאשר
השבלי יונה כי לא מצאנו שתי מלות במקרא זה הכך זה
וזה כנגד זה שיעשו שלם כיניהם פעם אחת ויעלה זה
אעל זה אן ירד זה אעל זה

מצר שתית מצית אך שמרה ימצו ושתו ויחץ טל
מן הגבה והנפעל ומצה דמו ימצה אל יקור
המזבח ומי מלא ומעולמו פירושו מי הוק מלא עניים
ידוע בענין המציעה **מצר** על מצת אהרן המם בעדי
מעחך חזק לעמות מעחם של מעחות האנשים ידוע
ומעחת נחשת על הגלין טס שלנחשת וקראן מעחה
שהיה כדמות המעחה שנושאות על מעחן הנערות
מצר בלדבה השיגה בין המצרים כלומר בין הגדרים
גדר מזה וגדר מזה שלא תוכל לנוס אה ואנה

ובמוך

ובמוך מצרי שאול מצאוני כחו מזמנים זמנו ואפשר חלקיו
שיהיה הנמרד מהם מן המצר ויאמר מן מעוי מעדים כמון
מן ענב ענבים לא שזה מן הדגושים אן יהיה מן המעד
שרש אחר יצראן ערד כמו שכתבנו בשרש יער וכן בדברי
רזל אילן הסמוך למעד מעדים הרחיב לן ודומה כי דעתם
שהמם שרשי המרן מצר לומעד ראובן מעד אחד ויתכן
להיות שרש מעדים ערד וכן ומעדי שאול מצאוני כמלכ
ממדי מן שם ממדיה **מקקן** ונמקן כל עבא השמים שעלל
ובם אנחנו נמקים ואיך נהיה ימקן בעונם ולשונן חגלב רק כן בפה יד
תמק בפיהם והנפעל הבכ[illegible] בשרון והשם תחת כשם שם שעב
מן יהיה ופירושן כי[illegible]זן הבשר ומעמידן והמה
מק הכך שרשם כמק יהיה עבדי וזל מקק שלפרים שם ה
והואמה שנקבב מהם **מקל** מקל שקד מקל תבאה יחבא שם עלה
ובמקליך לה בעירי ובמתה מקל לבנה ובמנו חגלט יחש ל
ונקבוץ כל הדגש כי במקלי עברתי ומקלן יגיד לן שלב הוש ל
ויצג את המקלות ואפשר שתהיה המלה מבעלי הנון והמם יחש ל
נוספת **מר** במר מדלי בטפה הנוזלת מן הדלי שעמ
ויתכן ששרש המלה הזאת מדר מעכין ויתמרמר אלין דנל ה
שיבלי לך תמרורים שהוא ענין הגבהות ולזה הענין יחבל
נקראת הטפה הנופלת מן הדלי א הבור כשמעליב
אא ויותר נכון מה שפרשי הדלי מן הבור מר לפי שנופלת
שהוא כמשמעו לשון מרירות מגבוה **מרר** מר נפשי שמא ל
ולפי זה שרשו מרר כי מרדים הם עשקה שמטו ראש כל
גדולה ומרה מרה בלעבה ובא הלף ומורת ההא משלי ה
קרבן לי מרה והיא מרת נפש כי מר לי מאד מבם רות א שמאא רות א
כי רע ומר עזבך את יי אלהיך אך כי עולה נפש כל ימב שמא ל
הנעם פעל עבר כי הוא מלעל כשע סעטין ויתכן
גם כי ימר לי פעל עבר לפי שהוא פתחאן יהיה שם
חלת תאר ואעם שבתארי פעלי הכפל מעאנו מקחים
מעטיסהם וכן עלמר נפשי שסם לומעל שה עלת מחר שעלה
נפשי ובתר דאוסף עלחיי ושזיב מומרר עשר וכן
הבה לשלום מר לי מר והשם עם הא הנקבה מרה שם
ובקבוץ לב ירדני מרת נפשו והריש דגושה והביא מש יד
לי יהודה עם זה מרת רוח והיה ראוי להדגש ולהטיף ראש כלו
המם והנכון שהוא משרש מרה והשם בתשלום מרור
והקבוץ של מעות ומרורים השבעני במרורים ובקבוץ מל ע אינה
הנקבות כי תכתב שלי מרורות אשכלות מרורות איוב דב לב
ומא כשברון מתנים ובמרירות ומא בכי תמרורים יחל לא ימל לא
והתאר וקטב מרירי כמרירי יום כי כמו אותם שהם דב לב איוב
מרירי יום וקשי מזל יהין מבעתים אותו היום בקללתם
ויל כי הכף נוקסת כמו כחמות הלילה כמשיגי גבול
ועינן וקטב מרירי חוזק החוס הדומה לקם המות ומא
ומר ליולדתו כמלם מכם ומא כי ישבעני במרורים מש יד איוב ט
והנעלימר שבר לשותיו כמלם ותקל גבורתה בעימה ישע כד
והפעל הכבד אמרר בבכי כי אמרר נפשי אן השומעים שם כב

וימרון

צמלי

שביה רכה לא

חלבנ ראש מלד שוקא

ויקראכה חלים לב

שיגיב ישבה

שעב לב חשל

ראש לל

שבלבב יחוש לב

חוב לל בכלי יא

שנלבב

ויקראט

דהא יא שם

שעלמו

חליה שבבה

איוב לט חללא

דהא יא

שוטע ל

שבבלבב יחזיט

שעלב שמא כד

קהט

שבבה

שעב נא חלעה

שונן ויקא שם ה

חלים עג

שמבח

יחזב שם ט

שמא יז

איבה א

מש יד איובט

ישע כד

איוב דב לב

יחל לא ימל לא

איוב

שם ב

וכן משקן ביתי והנני עתיד להתבן בשרש שקן ואמר
כתב משקן ביתי וממשקן חדול בזה השרש בעינן אחר
ופירשם עינן עזיבה ע"כ כן משקן ביתי בן שאעזוב כל
אשר לי בידו והוא ממשקן לשון ר' וכן ממשקן חדול ש
שיהיה המקום נשמט ונעזב מלא חדולים ובא על דרך
והארץ תעזב מהם ובתי ממשקן חדול משמט מלוחן
ובדמשק ערש פירשתין באות הדלת בן מרכב אותיות
מתג כמתג ודמן עדיו לבלוס מתג לחמור כשש
נקדות ומתגי כשפתיך שלשתם ענין אחד ומתג
לחמור הוא דרבן הבדל החבוב בקצה הענן שדוקרין בן
החמור למהרו במתג ודמן ומתגי כשפתיך הוא הבדל
הדרוך שמשימין בפי הבהמה
להנהיגה והוא שקורין לו בלעז
פרין והוא כמו הרסן אשר שאינו
עשוי כתכונתו ונקחדור את
מתג הבהמה מיד פלשתים ת"
תיקון אמתא ובדברי הימים במקומו ויקח דוד את גרת
ובגותה מיד פלשתים אולי מתג האמה היא אבל לגת ובגותה
מתה מתים יחדישו ממתים ידרך יצ' מתי מספר ויהי
מתנו מספר ובכודו מתי
רשב כלומר עם כבודו יהיו רעבים
וכבר כתבנו אותו בשרש מות על דעת המתרגם מתיך
בחרב יפולו והשם מעביר מתים אין מתוס בבשרי מבף
רגל ועד ראש אין בו מתם והמם נוסף במם שלשום
ובכן המלה הזאת אנשים וכי אין מתוס בבשרי לא שאחר
כי יורת אנוש ועוד נכתבנו בשרש תמם וכן מעביר מתים
משיר שיש בה אנשים הרבה כלומר עיר רושבת ומלרת
מתים לא מצאנו היחיד מתנה ומשקלה פנים ונים כי
גם להסלא נמצא יחיד אבל קאים שהוא במשקלם שלו יחיד
מתה מתה ויתחזק באהל לשבת ענין המשיבה
והפרישה וכן בדברי הימים במקומו ויקח דוד את גרת
ויבא הגביע בהמתחת בנימין והלף נוספת והתנן
לנקבה והיא לקמיבות נהפכה כי מבלי הקמיבות אמתחה
נבלע הזכרה והנכון כי אמתחת אחד בקמוץ ובמורכת
והיבורו לכינויים יהיה אמתחתו אמתחתי ולו היהמן
אמתחה היה התין רמה והוא הטף ונקראכן לפי שהוא
מתחה תמיד בכל עת שממלאין אותו כי אשר הוא דק
הוא מהוסף ומקופל יחד ובעת שממלאין אותו יוקחין
אותו והקבוץ מלא את המתחות האשים בפי אמתחותינו
מתי מתי תרחמי עד מתי
שאנתך למתי אעתיר
לדידוע מתן ממתים ועד יזבים מתכבס חגורים
חגרה בעוז מתניך מעמדת של מחנו וקח את בקומך
במתניו כי שהיה תלוי נאזור מתמו הם החלצים מקום
שהוגרין שליו מתק מתקו לו וגבי נחל אתקו רעה

כי מתק לו הרמה אז מתק בפון כי הרמה והמעל הכבד אם
המתיק בפון רעה והוא ש' ההשלה והוא פעל עומד וכן אשר
יחדו נמתיק עוד והוא פועל יוצא והשם ומתק שפתים
יוסיף לקח בן בקודות ומלא החך לתי את מתקי המם
בקמץ חטף וכתוספת מם חכו ממתקים והתאר מה מתוק
מדבש ותהי בפי כדבש למתוק כ' כדבש שהוא לאדם
למתוק כן היתה מתוקה בפי והתאר בשורק מתקה
שנת העובד ומתוקים מדבש ועד השלה ומתוק מאד

ואשר הוא בן מרכב אותיות

מהמה חשתי ולא התמהמהתי לולא התמהמהכן
ראונכי מתמהמה התמהמהו תמהו ולא
יכלו להתמהמה ואחור נמלט עד התמהוהם אם
יתמהמה חבה לו ענין כולם ענין עכוב וכי התמהמהו
ותמהו התמהמהו במחשבה ותמהו ויהיה בעיניכם כלא

נשלמה אות המם

אות הנון

נא דבר נא בעזני העם
נא תמיה אני למה לא הביא כאן
שרש נאה ענין יופי והוא הביא
אותו בשרש אוה ויותר נכון
להכתב פה שרש נפט ענמו
ושיין כמו נוקי שכתבתי בשרש אוה
אף אנא שא נא פשעתחיך אנאיצ' הושיעה נא ויתכן
כי האף שרש וכבר כתבנוהו בשרש אן אל תאבלו מבכו
נא כי שאינו מבושל כל ערבו וכן בדברי רז"ל יוצאין נמצה
נא מאי מצה נא כל שפורקה ואין חוטין נמשכין ממנה
נאם ויאמרו נאם נאם פעע לבעע חרבו מאד נאם
יצ' ומשכו אתכם נאם יצ' ענינם ענין מאמר
ומלת נאום הוא שם ואשר שהוא פעול מתוך אבל
ויאמרו נאום הוא שם בשקל זבול ומזה מסיר שפה
אא לפי כי זה יהיה היחיד לנאמנים והם הצחים בלשונם
ממנו נאמן בתוספת נון עם
יהמן עין בשרש דהם ויודעים בחכמת הדבר
נאף ושין נואף שמרה בשף
אשר ינאף את אשת איש והכבד אשר נאפה משבה יצ'
ישראל האשה המנאפת וינאפו את נשי רעיהם והשם
אא תמיה אני למה לא פירש
ניאוף כמו שפירשו רז"ל אין
פיאוף אא אשת איש וכן נמצא
בכל המקרא והראיה הבדולה
שנבהשעלא אפקוד על
בנותיכם כי תנאפנה ועל
כלותיכם כי תנאפנה ודיק
עליון נאנו וינאף בעם אפו
והמעל הכבד נאף יצ' נאנו האמשים האלה ואת אמנת
קדוש ישראל נאנו ונאצו והמר את ברית שר אמרה
ינאעוני

למלה מיאופים והם הצחים בלשונם
ויודעים בחכמת הדבר
נאף ושין נואף שמרה בשף
והכבד אשר נאפה משבה יצ'
לבלה מיאופים והכפל למד
הפעל ונאפופה מבין שדיה יודע
נאץ ותנחת נאץ לבי
נאצו כל תוכחתי ועצת
עליון נאצו וינאץ בעם אפו
והמעל הכבד נאץ יצ' נאצו האמשים האלה ואת אמנת
קדוש ישראל נאצו ונאצו והמר את ברית שר אמרה

ממרק זוהמת הבשר ומנקהו ומתנן תמרוקיהן ובתמרוקי
הנשים וכן נקרא למים שנתבשל בהם הבשר מרק ל"ל
שישבו מריקת הבשר ואת המרק
שמוך ומרק מגוללים עליהם
משש אולי ימשש אבי והוקל
גשה נא ואמשך בני כי
היה ראוי להדגש והמעל הדבר כי
משששת את שלל שלל שלשן המשוש ידוע ויל מזה ומשש חשך
משה כי מן המים משיתיהו ויל מזה ויזכר ימי עולם
משה שמו אז הוא ממשמשו ועמנו משה ועמו
והמעל הדבר ומשני מים רבים עמנם ענין המשיבה
וההוצאה ואכסך משי פירוש נגד משי והוא ידוע
משוח ישן משחתי אותי דברי הנביא נגד המשיח
יאמר ישן משחתי אותי וג' אשר משחתי שם
ומשחתי את חנאל משחים בשמן למשוח עליהם מלך
למשחך למלך השין בקמץ רחב והחית בקמץ חטף
למשחה בהם לך בתרגום למשחה בלומר בעבור שאתה
משוח והן נתתים לך ולבניך ואת אחיך ואת בני תמשוח
קמ"ס משחהו והאחר בהן המשיח בלי משיחה בלומר כך
עבל כאן לא היה משוח בשמן למלוכה למשיחו לבורש
אל תגעו במשיחי המזה על האבות שהם גדולים ונכבדים
כמו המלכים שהם משוחים בשמן והאר אחר ומשום
בשער נחולם נמלא ירוב ונחוק ומא ברוב ממשח הסוכך
קמוו הבשרים משחומגן מ"ש שימשחון עליהם מלך ביבכר
מת בלשאצר והמלך הוא המגן ויל מגן ממש שימשחון
המגן וינהגהו אותו כדי להחליק אותו שלא יעבדוהו כלי
זין וכך מפרשים בענין הזה כלי משיח בשמן כמו שאמר
ישם נגעל מגן גבורים ואומר שהיה המגן כאולא ממשוח
בשמן והשם שמן המשחה שמן משחת קדש והנמעל כי
נמשח דוד למלך כיום המשחו אותו כולם ענין משיחה
בשמן אן בגולתן וידוע הוא ולמי שמנו המלוכה והגדולה
יי משיחה כאמר למנוי אשר שאינו יי משיחה כלומר משיחה
ומשחתי את חנאל תמשח לנביא תחתיך וכן בשם משה יי
אותי הם דברי הנביא של עשמו **משך** ואיש משך
בקשת לתגמו אשר לא משכה נעל עלכן משכתיך
חסד מ"ש משכתי אליך חסד וכן משוך חסדך ליודעיך עד
ויש אלין חסד תמשך לוחתן בחבה משכו אחיה ואת כל
המוניה המים תקרא בקמץ חטף בהשמטו הנוי כי ענוי ביחיד
משוך בחולם וכן קבלנו קריאתה בקמץ חטף וכן מצאתי
בספר מדוייק במסורת עלה לית חטף ובא בחירק לגזרת
פעל משכו ונקחו לכם צאן והים מעמדת בגעיה במשכו
ברעתן במשך בקרן הי"ובל ומשך האורב מ"ש משך
בשומר אן משך העם אשר אתנו העיר לך ומשכתי בדר
תבור מ"ש ומשכת העם אליך בהר תבור ואמר בלשון משיה
כמרשון תרגומם בעל כרחם ותמתם כדברים עד שתביאם
למלחמה

אשתב עם
שוב ל
שעב כה
חאב כו
עם
עם לא שבב
שעב יג
חלא יה
יחז יו
שעב יא
חאב לא
חלא יט שבב כט
שלב ט שבא טו
שבב מד יח
שבב ל
שבא יו ויקד שבא
שעב לה
חלא קה
ירב כב
יחז כח
שע כה
חלא קה
עמ כט עם ל
הא יד מד ו
חלא יט שם שעב כא
חלא כב
רב כא ירב לא
חלא
איוב מ יחז לב
חלא יט שם יחז לא
שעב מו הא כו
חלא יב תלמ
יהושע שב ה
עם ד

למלחמה כי הן מתיראים מכני חיל פיקרא וכן פ' ומשכתי א
אליך אל נחל קישון את סיסרא שר צבא יבין את רכבו
ואת המונו כי אמרו כי אמרנו ראו מפלתו ומנעוהו
לעאת למלחמה והקבה חזק את לבו ומשכו לנחל קישון
מושכים בשבט סופר פ' כי הסופר מושך השט על הספר
בכתבו למשך בין את בשרי לנהגו ולמשכו בין והנמעל
לא תמשך עוד ימיה לא ימשכו והשם כושא משך
הנדיב בשש נקדות ומשך הבמה המבינים אבלי גדתי
אה"ל שאלו השעם הם לשון
קטיה כי רוב מה שאין האדם
בתורה ומשך ותרק ואמ"ו יסף
ק' גורין כי הם אנשי טושקיה
והחכם ראבע"ם מזה קוקים מיזנים משכים הין מיוחסים
למשך כי משם יבאו הקוקים האבירים הומים ומתאוים
להנקה ופ' ומשך חכמה יקר החכמה כי הדבר היקר
ימשך שמו למרחוק וכן משך הזרע כי הזרע יקר לזרעו
ואף כי כארץ הנגב ולטעם זה יאמר על נשא הזרע לזרעו
כמושך הזרע והמעל הדבר מן הדגוש תוחלת ממושבה אל
גוי ומשך ומורט **משל** ולא כמשלו אשר משל ויעב
ומשל על פיאו ומשלת בגוים רבים משל בנו
גם אתה ומשלו מים ועד ים מושל בגבורתו מושל עמים
ויסתחקו מושלין יהילו והבר מדשבוהן כשרש ילל והבך
המשל ומחד עמון והשם ומשל מומשל רב המים מחירין
ובתוספתא הא אתין המתשלה הראשונה למתשלת היום
למתשלת הלילה ומתשלתך בכל דור ודור ומתשלתך
אתן בידו והקבוץ למתשלות בלילה המים כבלם בקנול
ישראל מתשלותיו המים כמתה ועלה הנה מל המושל מליך
ימשול על כן יאמרו המושלים מושלי העם הזה ויתן
תרגמו מהענין הראשון שלטוני שמא והעיבני למשל עמים
והשם להבין משל משל הקדמוני והוא שמוך ומיושן
משל מושל הקדמוני אן הוא כמא ואינו שמוך והקדמוני
אה ויא משלאיש הקדמוני תאר לן ישא משלו למשל
והוא אדם הראשון שאמר
האשה אשר נתת עמדי
והיא אמרה הנחש השיאני
והינו מדשעים יצא רשע
משל ומשל הוא
דברים סתומים וכן בענין הזה זכרונכם משלי אפר
והנמעל נמשל בהמות נדמו ומשלתי עם יורדי
בור והתמעל ואתמשל בעפר ואפר והבבר
ומשילני ונרמה והתאר מזה המשלים לבית אביהם
לל דומים להם בגבורה כי גבורי חיל המה ובא בחירק
המים כמו שחליה המרשעת הערים המבדלות
משק ומשק חרול מרושן לפי מקומן מוצא החרולים
בלומר שיתמרחשם ממני החרבן ויל מלשון
שוקק ישתקשקון לל שיהיה המקום מלא חרולים העומד
שם ישמע קול חרולים נשקין זה על זה בנשוב בהם
הרוח ויהיה שרשן שקק ולי יוסה הביא בזה השרש
וכן

כנבלה המושלכת ומזה נקראת הגויה המתה המפלרת
נבלה וחלב נבלה נבלתו
יקומון פי עם נבלתי יקומון
מתיך ומא אן כנבלת חיה
טמאה לא תאכלו בנבלתם על
העץ אוהם מא ופעם שתנה
ופעם לא שתנה כמו שבתבנו
בחלק הדקדוק בשער השמות
וכן נאמר בלשון מליצה על
הגויה המתה ויסר לראורת
מפלת האדיה אבל נבלה היא מענין מליצה נבל ימלאין ואחד
נושא נבלין כשש נקדות ויש סמרים בחמש נקדות פי
נאד עור אז כד יוצר כי כן כתוב ושברה כשבר נבל יוצרים
ונבליהם יצמו לכבלי חרש נבל ותוף נבל והמור נבל
נשור בחמש נקדות אבל בכלי נבל שגול והמפורות עלין
לית סגול וחד והיה כנור ונבל עלי עשור ועלי נבל וכ
ובכנורות ובנבלים הוא כלי מכלי הזמר מכלי האמנות
ועד בלבלי הנבלים תי מהכניא לבשי איפודא ועד כנ
לוי אחדי נבליא ובכלי שמים מי ישכיב פי גשמי שמים
וכן ויהי המבול כי משפטו מובל

נבע נחל נובע והשם מבוע ומעיין למבועי מים
ועל מבועי מים ובהלם נביעת המים היא יציאתם
מהמקור ותשבר כד על המבוע הכד הוא המדה והמבוע
הוא הכבד שהמדה סמוכה עליו לפי אמ ותשבר כד על
המבוע והכבד הוא מקור הדם לפי קראן מבוע וכן נקרא
הדבור בלשון הזה לפי שהוא יוצא מהפה כמים מהמקור
יום ליום יביע אומר הנה יביענו בפיהם אביעה חידות
תביענה שפתי תהלה וכן באיש יביע שמן רוקח אומכי
הזבוב באיש שמן מוקח ולא יפסק האיש מ כל עדת
יביע הזבוב האיש ו ויעיאן ול יונה פירשו בענין הדבור כלות
מדבר באשו כלו ידבר ויבריז על נאשו בחוקן ובא עד ושמן
ימינו יקרא והרבי יצחק אבן גיאת פירשו מענין הבעבעות
ומשרשו כי כתב כי הוא מבנין הכבד מפעלי הכפלי כאשר
יבאיש השמן יעשה הבעבועות **נגב** מלך הנגב בשש
נקדות עמנה ונגבה הוא דרום
מ ארץ הנגב בחמש
פי ארץ חרבה וחרדה וכן באמרים בנגב בקנאות בנגב
משא בהמות נגב ותרג חרבן מי האדמה נגיבן אפר
ארעא וכן בדברי רזל מגבן והן טהורין וגולת גדה
נשתמשו בלשון הזה הרבה ודוד קם מאל הנגב של נגב
יהודה ועל נגב הירחמאלי ואל נגב הקרי אל נגב ואל
עקלג יתכן במלם שפרושם המדבר ומקום החרב והיבש
אפרושם דרום וכן ערי הנגב עגרו אן יהיה פי לה ארץ
מישור כי גם המדבר הוא מישור והדרום שעמון נקרא עב
נגב לפי שיש בפאת דרום חרב הרבה ואין בה ישוב כמו
בשאר הסאות מפני החמימות **נגד** מי הגיד לך את
מי הגדתי מלין כמו אמי הגדתי
היום ליי אלהיך

בלומ

בלומ אספר ואקרא הדברים למנו ואתן לפנין הודאה כי כאתי
אל המקום אשר הבטיח את אבותינו לתתלנו ובעל הבנים מגיד יקר
דבר בינדי וכיוד המשך וכן ותגיד לבני ישראל הגיד בגיד
למלך מגדות מלדנה ואתם הלוא תגידו הגידו ונגידכן
מי הגידו עלין דבר שקר ונגדנו למלך כמו שאמרלכן ונכהן
בלשון ושלא נזכר מעלו והגד לך הגד הגד לי הגד מקור
ענין מלם ענין סמור לא ש ענין ההגדה יבא גם על החדשות
ולא כן ענין סמור לא על הדבר שנעשה אן נאמר נגדי מעיהן
כן נקדות בהן נגדיך ונעשה לו עדר בנגדן בלומר שתהיה
לפנין ולעומתן תמיד לשרתו והכף בכף בהיות כי הכעיסו לנגד
הבונים הלמד בלמד לעומת ולמד לנוכח יאמר עם הלמד ובלתי
הלמד ובתוספת הא נגדה בא לכל עמון אתהיה ההא במקום
למד השימוש כולם ענינם לעומת ונוכח והאשר המלה הזאת
עם מם ענינה מרחוק כמו ותשב לה מנגד מנגד נגבי יעמדון
בלומ רחוק לעומתי ונהחילא יקרבון לי לפקדני ואתה תתיצב
מנגד ומה שאמר ויעמדו מנגד מרחוק להורות על המרחק
יותר או תוספת ביאור ומן הענין הזה יקרא ראש העם נגיד
ואתה תהיה לנגיד מפני שהעם שמים פניהם תמיד וסומים
אין בכל עניניהם נגיד חקר תבונות ורב מעשקות מעוף
הפסוק למדנו מ תחלתן כי הוא חקר מלות ימות וסמך הכתוב
על המבין כי מעאנן במקומות רבים נמקרא חסר ענין מהפסוק
לפי שהוא מובן ממנו וכן הוא משפט הפסוק נגיד חקר תבונות
ורב מעשקות ימות כקוצר ימים ושונא בצע יאריך ימים
ואזל פירשו מלשון תרג כשני ענינים משכן תרגומו נגידו כלומ
ימשך מן העולם מי שהוא רב מעשקות אך שונא בצע יאריך
ימים ויותר טוב מזה מלשון ויגוע ואתנגיד כלומ ימות קודם
זמנו וכן נקראו מזה הדברים הטובים והחכמות נגידים מפני
שהם פונים אליהם מפני חשיבותם שמעון כי נגידים אדברי

נגה שלהבת נגה אור ולא יגה שביב אשן והשם ונגה
באור תהיה ונגה לו שביב ומא לגגהות בהפלות יהלך
בפלם בארץ נכוחות יעול והכבד ויי יגיה חשכי ירחלאגיה
אולן ענינם ענין זהר **נגח** וכי יגח שור איש והכבד ונקרעים
תנגח וכל המחלות בהם עמים יגפח בך עד ינגחנו מנגף
ימה ועמונה מגבה והתאר והם שור נגח הוא ההתפעל ובעת
כן יתנגח עמו מלך בנגב ענינם ענין ההדיפה והמכה בקרן
נגל שלחו מגל משפטו מנגל והדגש להקדון המן וכן
יקרא בערבי מנגל כגון וכבר כתבנוהן באות המם
נגן קדמו שרים אחר נוגנים השרים הם כפה והנוגנים הם
ביד בכלי פי קדמו שרים ואחריהם נוגנים והכבד ונגן
בידו וטוב לך והיה בנגן המנגן מנגן במנור והשם נגינה
למנחת של נגינת לדוד התן מקוסהא וכבר כתבנו הדומים לו
בחלק הדקדוק והקבוץ ונגינותי נגנן ומא אני מנגינתם ענין
הנגון דומה והוא כאחד מכלי הזמר **נגע** החיל אשר נגע
אלהים בלבם עד יעזר
נגעו באשר לא נגעונך
פי להרע וכן לבלתי נגעך

הנגע

מה דומה לשון נגיעה בכנין היקל הוא לשון
נגיעה ממש שוקאר בלעז ומה שהו בכנין
הפעיל הוא לשון השגה גז פ"ר בלעז

יַמְצִיאוּנִי וְכָל מְבַקְשַׁי לֹא יִרְאוּהָ חָפַשׂ כִּי יִמָּצֵא נִמְצָאתָ וְגַם
הוא מיקר וההתפעל עם הפעול מזה הכון תָּמִיד כָּל
הַיּוֹם שְׁמִי מְנוּאָץ משפטו מתנואץ אוהוא מורכב עם
שלא נזכר פעלן כאשר כתבתי בחלק הדקדוק בכינון
נִשְׁעָר הַפְּעָלִים וְהַשֵּׁם יוֹם עֶרֶב וְתוֹכֵחָה וְנִמְאָסָה וּמֹאֹס
וַיַּעֲשׂוּ נִמְאָסוֹת גְּדוֹלוֹת כשגול הכון שָׁמַעְתִּי אֶת מְלֻמְאָתֶיךָ
בקמץ הכון והאלף עכון כלם עכון מיאוס ואשר הם מהפעל
הכבד הם קרובים לעכון הכשרה וכולם קרובים כעכון
נאץ וְנִאַץ בַּאֲקוֹת חָלָל מֵעִיר הה אכל אכן נופל לא על
מְתֵים יִנְאָקוּן וַיִּשְׁמַע עכון הריגה ולאכן עכון
אֱלֹהִים אֶת נַאֲקָתָם עכנס עכון זעקה
נאר נֵאַר מִקְדָּשׁוֹ כחירץ נֵאַרְתָּ בְּרִית עֲבָדֶךָ נְעִירֵי
עכון הרחקה והשלכה מן הלב ואל פרשם עכון
הִשְׁחַתָּה וכתב עמהם נאור אֲתָה כשקל יכול והנפעל מזה
אֶתְנָם כַּאֲרִים ולולי האלף היה ומנש פה הפעל כמו נגשים ונכבד
כתבמהו כשרש חדר נכב וְאִישׁ נָכוֹב יִלְבַּב נכוב לחות
כבד כתבתים כשרש כבד נבא וְלֹא קָם נָבִיא עוֹד
בְּיִשְׂרָאֵל יִהְיֶה נְבִיאֶךָ כמו שאמר הואיהיה לך לפה
כמו שהנביא מדבר לעם כשליחותה אל כן ודבר הוא
כשליחותך מה שתאמרלן כמו אא ורש כתב שנביא הוא
שאמר ואתה תהיה לן לאלהים מלשון ב שפתים ואין המפ
ירשים מודים לן
וַיָּרֵא אֶת לַקַּחַת נְבִיאִים וְהִקְרַב אֶל הַנְּבִיאָה לפי שהיתה
אשת הנביא קראה נביאה וְגַם אא נביאה אומרים בתקורת
לְנוֹעַדְיָה הַנְּבִיאָה כתב ל יונה ה פשים שנקראה כל אחת
כי הוא כמו הנביא כי אין נועדיה נביאה בפקוק מדים דבורה
אשה והתב והבר אמרו כי הוא חולדה כושביה ואקרב אל
שמעיה בן דליה וקראו נועדיה כעבור אמרו לן נועד הנביאה
אל בית האלהים וזה לא יתכן אמרו לן נועד אל בית
האלהים וזה לא יתכן בלשון לעשות הנקבה זכר והזכר
נקבה והבר כתבנו מקצת מן הדומים כן בחלק הדקדוק
ויתבנו דשתינו בהם שם ומועדיה היתה אשה נביאת
שקר שכרוה מנבלט וטוביה להפחיד מתמיה וכן שכר
נביאי שקר אחרים להמרידו כמו שאמר וליתר הנביאים
אשר מיראים אותי והמפעל ממנו יָקֵם אֶת דְּבָרֶיךָ
אֲשֶׁר נִבָּאתָ וכתב ביו"ד מדוע נִבֵּיתָ בְשֵׁם יְיָ וְנִבָּאתָ
כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִי עָלֶיךָ אֶסֶף הַנָּבִיא וְלִשְׁתִּים לְחוּקוֹת הוא
נָבָא בֶּן אַרְם הַנָּבִיא אֶל נְבִיאֵי יִשְׂרָאֵל הַנְּבָאִים בקמץ
וְשֶׁאֵר נְבָאִים הַנְּבָאִים כשוא אֲשֶׁר שָׁלְחוֹ יְיָ שֵׁם לְהַנָּבֵא
הַנָּבִיא בֶּן אַרְם והמיקר בתוספת הי"ו אִישׁ מַחֲזִיקוֹ כה
בְּהַנָּבְאָתוֹ ובא הענין הזה בלשון נפעל לפי שענינן
קיבול הנבואה מהא ולדבר בה א השלחא אין יחיד אומרים
וְהַהִתְפַּעֵל מזה מִתְנַבְּאִים וַיִּתְנַבְּאוּ עַד לַעֲלוֹת הַבָּמָה
הַנְּבִיאוֹן נִבְעַל מִשְׁפָּטוֹ הַנְּבִיאוֹן וכן וְהִתְנַבֵּאתִי כַּאֲשֶׁר
עָנִי מִשְׁפָּטוֹ וְהִתְנַבֵּאתִי אא כרוב לשון נבואת שקר בא
הַמִּתְנַבְּאוֹת מִלִּבְּךָן בלשון התפעל עד יש מתנשר
וגומ' ודוק

וַיִּתְנַבֵּא בתוך הַבַּיִת תרגמו ואשתבי בגו ביתא ובאה
מלת וְהִתְנַבֵּיתָ עמוס עוד כעל ההא וכן וַיִּבָּל מֵהִתְנַבּוֹת
נכח לא יוכלו לנכח עיקת הכלים תקרא נכיחה
נכט וְנִכְּטוּ לַאֲרֶץ הכון שרש והוא פעל עבר מהדגוש
ויא שהוא נפעל ובכר אחר לא הִכִּיט אָוֶן בְּיַעֲקֹב
וְהִכִּיטוּ אַחֲרֵי כִּשְׁוָה וְהִבַּטְתָּ עַד מָעוֹן הַבָּט בָּא הַשָּׁמָיִם
אַל תַּבִּיט אַחֲרֶיךָ הַמַּבִּיט לַאֲרֶץ וַתִּרְעָד וַהַבִּיט אֶל
עַמָּל לא תוכל מהביט אל האלהים ומיקור ארור
בְּעֵרֵי הַבָּט נָא יָמִין וּרְאֵה והשם הנה הה מַבִּיטָנוּ
מִבְּרוּשׁ מַבָּטָם בפתח הלם וְעִקְּרוֹן הוכיש מַבָּטָה
הלם בכגול עטנם עכון ההשגחה
נבל נָבֵל עֵץ פעל עבר כפלם יבש העיר אֲבֵלָה
נָבְלָה הָאָרֶץ נָבֵל תִּבּוֹל כְּנֵבֶל עָלֶה יִבְּמֵן
וְעֵין כּוֹבֵל עָבִי תִּפְאַרְתּוֹ וַהֲיִתָה עִיצַת נוֹבֵל וכ
וְכוֹבֵלֶת מִתְאָנָה והתאר וְהָעֲלֶה נָבֵל כְּאֵלָה
נוֹבֶלֶת עֲלֵיהָ כי שקראת האלה נובלת לפי שעליה
נובלים וכי נובלת מעד עליה ועל זה הדרך
מגולחי זקן שזקנם מגולח וקרועי בגדים שבגד
דיהם קרועים וכן חגור כלי מלחמה שמתניהם
חגורים בכלי מלחמה וכן וחלקה אשר לא תמטיר
עליה תיבש שיבש עשבה וכן העיר היוצאת אלף
כי אנשי העיר הם היוצאים וכן ותבא העיר במעור
ואם לא תשליט עמך ועשתה עמך מלחמה והדומים
להם והבכר וְנָבֵל כְּעֵלֶה כָּלֶה בא הקמץ תמורת הדגש
כמו שבא גב ויזר יעקב כזיד משפטם ויזר ונבל בדגש
עין הפעל ושיקרם וַיְנַזֵּר וַיְנַבֵּל אן יהיה מכנין כפעל
ושקרו ונבל ובהעדר כון השרש הוטלה תנועתה על
כון הנוספת כמשפט כלם עכון כפלה ומזה נקרא
לאדם המחות והנופל כבלי נָבֵל כְּבֵלָה יְדַבֵּר בְּאֶחָד
הַנְּבָלִים כדבר אחת הנבלות עכון הכל כפלה וירידה
ונאמ' כון העכון הזה אם נָבֵלָה בְּהִתְעַשֵּׁא ופי הפסקון
אם נפלת מגדולתך היה בהתכבד והמשא שלא תשא
מן הנבלים ומאנשים שאינם ראויים לשאתך כלומ' הוקר
נפשך אעפ שנפלת כמו שהיית יקר קודם לכן וחדל
משאולא נשים שאינם ראויים ומעשות דברים המגונים
לך וזהו שאמ' ואם זמותיך לסה כלומ' אם חשבת
לשאול שיש יד לסה שלא לשא ושלא לעשות דבר שאינו
ראוי לך לעשות ותזה עוד לְבִלְתִּי עֲשׂוֹת עִמָּם נְבֵלָה
כלומ' דבר בעור ומגונה וכן בְּנִבְלַת שִׁקְמֵיהֶם כעור גלגלים
וְלֹא אֲבַלֶּה אֶת נִבְלָתָה והכבד אַל תָּבֵל בְּיָמָיו כְּבוֹדֶךָ
כלומ' תמיתהו ולא תמיתהו וַיְנַבֵּל עוֹר יְשׁוּעָתוֹ הוריהו
מגדולתו לפי מקשבתו ולפי מעשיו וְהִשְׁלַכְתִּי עָלֶיךָ
שִׁקְצִים וְנִבַּלְתִּיךָ כלומ' אשימך כעורה ומגונה אא פרושו
כנבלה

לבד על הנדר נכללו בו מלות השמוש שלא לעורך כיהיה
מסתיק באמרם לבד או על אכל הוא תוספת כיאור וכן משפט
לשון הקדש בהזכה מקומות המו המבלי אין קבלים ואולת זה
הרבה ועכין הגדיבות דוע והואמי שנפטו רחבה לתת משלן
במקום ראוי וכפי הראוי לו **נדר** המנדים ליום רע אחיכם
שנאיכם מנדיכם עונכם עכין ריחוק ואפשר שיהיה מזה
השרש נדה היא והדגש לחסרון נון השרש ועקרו נגרה בפלס
נגלה ועא לבל גזכות יתנגדה אא ומזה קראו יגל למרה שתהכיק האשה לבעלה מעות או מטלטלין גדוניא
בשיש נקדות ובמון תמורת ההא
אן היא נוספת ואת נתת את נדבך
והוא מתן הגזוה **נדר** לבלתי ידחממנו נדר לבדוח
עליו גדגן אפשר שיהיה לנדר פטל יוצא אן יהיה
עומד והוא נופל על המגן והנפעל ממנו נדר ותושיה נוחה
ממנו ונרחה ידו בגדגן לבלתי הישב המלך את נדרו
אם יהיה נדחך אן את שיו נדחים נדחי שולם וכה ברכיון
עין הפעל נדחי ישראל יבנע ואפשר שיהיה תאר קל עם
שמחילב ישרילב ואפשר גם להיותן נפעל משרש זחה
ושם בתבנוהו והפעול מהדגוש ואמלה מנהח כי לא אפלה
מנדח ובכד אחר והדיח עליכו את הרעה והיה בעבי מדח
למען הדיחי אתכם להדיחך מן הדרך וידיחו את יושבי
עיר ם והשם מדוח והקבוץ משאות שוא ומדוחים
נדן וישב חרבו אל נדנה כי לא נתתיקה והוא התער
שהחרב נתון בתוכו וכן בלשון ארמית אתכרכרת
רוחי אנה דניאל בגן נדנה ושמי שמי מזה הענין לא ידון
רוחי בחרם שהגוף לרוח כנדן ויהיה מזה השרש גם כן
והנה תמורת הדגש והיה ראוי להיות ידון בפלס יגוש כמו
ויגד יעקב נגיד שבא בו הנה תמורת הדגש ואת נתת את
נדנך פרשתיו בשרש נדה **נדף** אשר תדפנו רוח אל
ידפנו לא איש בהנדף עשן אא ובמקומות נדף קמיון לפי שהן תיארים ואא בפתח נדף ואינו לפי שהוא עכי
תנדף והנפעל הבלה כנדף תעוף
כקש נדף תשתון ומלת כהנדוף
עשן יא שהוא מיאר מכנין נפעל והראוי בהנדף ויא שהוא
מקור מכנין הפעיל ואני מתבתין בשרש הפעלים שם הפעל
מכנין הפעיל וכן בהתוך כשף והענין הזה כענין דחיפה
נדר כי נדר נדר עבדך איש כי ידר נדר ויעקב
נדר לאמר ידרו נדרים כי תחדל לנדור ונדר
ה מחם נה נקדות והשאר בן נקדות כמו שכתב כן
בחלקן הדיקדוק ענים ידוע **נהה** ונהה כהי כהיה
נחה על המון מעבים והשם אל יודעי נהי ומא
נהי נהיה בפלס שומלה ויל נהיה משרש היה מענין
נהייתי ונחליתי ומא ולא נהי בהם ומא נעשאו אליך
בעיהם קיינה והוא נפלס אף ברי יטריחו עב משרש
רוה בעיהם בפלס בפיהם וכה בא בפלס שר מן שדד כי
זה אשם שהוא מנחי הלמד הה בא כמל העין אן הלמד
כשאר הכמלים ועקר נה נהה בפלס נוהה ונפל אחד

מהאין

מהאין להקל מנהגו כל הכמולים ומלת בעיהם היוד הטחה
תמורת ההא עין הפעל ואעם שאין מנהג ההא להיות נעלמת
בהיותה פא הפעל ועין הפעל כא בהיותה למד הפעל באה
במלה הזאת נעלמות בעבור התחברה עם הא מזה הכיכוי
אבל באמת היה המשר לומר בעיהם הכנוי לבדה בלא הא שהם
בפלס קום ול יהודה ול יונה שמן נה בהם ונשאן אך בעיהם
משרש נוה והנמן בעיני מה שהתבתי בהם לפי ענכם
אבל לפי דרך הדיקדוק הנכון מה שהתבו הם ענים עכין קיינה
נף ולא נוה בהם לא ישאר מי ש יבכה ויקונן עליהם ויתר
ולא מבני בעיהון ויתבן להיות מן הענין הזה ויבאו כל בית
ישראל אחרי ה כלומר שהתאבלו על משיהם הדעיבשם
אחרי ה אן יהיה ויבהו המו ויאספו מתרגום ונקון איה כל הגוים
ויתיבהון למפלה בהכל יממיא ויהיה מזה הענין גם ולא נה
בהם בעכין שאמר לא מהם ולא מהמונם ולל ולא מנה שבהם
כלומר לא מקבוץ שבהם **נהג** אותי נהג וילך כוהג בעמן
ונסף ויבהג אתכל מקבהו ולבי נהג בחכמה כלומר
נהג עמו בחכמה ועבא ואחיו נוהגים בעגלה ומלכיהם
נהוגים נהג ולך כי בשגעון ינהג כי יבהג מחטהו נהגן
לפי המקרה ההוא וכי נהגן של העמן והבקר שזכר כלומר
הכלכמו שלקחדוד הכל נהגן ולא הבחו דבר שלא היה
להם פחד ומקעתם הלכו לפי המקרה ויאמרו זה שלל דוד
והבכד נהג רוח קדים ותבהג את בנותי מנהגות בקוליהם
כי מנהגות אותן וקולן בקוליונים וכלם פעלים ויאשם והשם
כמנהג יהוא בן נמשי ענים ידוע **נהל** נהלת בעזך ועל
מבועי מים ינהלם אין מנהל לה וינהלם בלחם
וינהלם מסביב כלומר נהלם בחסדו שלא פחדו מכל סביבם
והתפעל אתנהלה לאחרי ענים עכין נוהג נכל הנהלולים
אין ממיני העגים השפלים והפחותים ואאזל בתבו משרש
הלל והכון מוספת וכן תי והלבתי תושבחתא **נהם** ונהמת משלה
כאחרי ינהם איש אל אחיו ישאגה בכפירים
וינהום ויהום עליו כיום ההוא והשם נהם בכפיר אימרת
אא תמהתי למה לא הביאארי מלך ומא שאגתי מנהמות לבי
נוהם שהוא בינוני אעפ שהוא כמתרגם על משקל אובד עמות בנהמתים ענים כעכין שאגה
נהף הינהף מלא עלי דשא
בין שיחים ינהקון ענים עכין המיה **נהר** ונהרו אל
טוב לי ונהרו אליו כל הגוים ולא ינהרו אליו עוד גוים
ענים עכין מרועה החפץ ומבה הענין נקרא הנהר לפי
שהוא מקום מרועת המים נהר כלבין בעבר הנהר והקבוץ תלמו יתנבל
מקום נהרים יאורים נהרי נחלי קמוך על קמוך וכבר
מתבנן הרומיסלן בשרש באר ובקבוץ הנקבות ועל נהרות
ומגבה ויורד בנהרות מים על נתרות בבל על נהרותם
ועא הביטו אליו ונהרו אז תראי ונהרת ויא מזה ונהרך
אליו והשם ואל תוסע עליו נהרה ענים עכין אורה ותרגום
אור נהורא ומזה הענין המנהרות אשר בהרים והם
המערות ובנה אותם בלשון אורה מפני החלון שיבכם

ממנו

הנוגע באיש הזה להרע לו לא תגע בו כי מאנה לנגע בנפשי
שלמן לא נחתיך לנגע אליה ולא ישיף עוד לבעת בך הלא
כנגעת בה יגע בהרים ויששנו והפעל הכבד שאינו יוצא שד
לשמים הגיע מגיע השמימה שת הגמיר הגיע אשר כי לדקות
השון כל הגעיל הוא יוצא ואשר הוא יוצא והגעתיהו אל הארץ
ונגלה ישודו והגשתם אל המשקף ותגע לרגליו ויגע שלם פי
המלאך הגיע הרעה עלמי וישלח יי אתיו ויגע שלמי פירוש
הגיע ידו שלמי ואם לא תגיע ידו כלומר שלא הגיע ידו למון שיק
יה כושה ופירשו ז"ל אין לו כלות ולא לעשוק כאומנותו ואפילו
היה לו השה או רמון ולא היהלו הוצאת הדרך מביא קרבן עוי שב
ר"ש שנעשה השגה והקרבה ועוד נגעו מכה ואדי נגעו כל
הנוגע והשם נגע רעת איש נגע לבבו בסגול הנון נגעים
גדולים והפעל הכבד כי נגעוני ויגעני אתפרעה ושלא
נזכר שלון ממנו ושם אדם לא יגעו והפעל מזה הענין ויגעו
יהוטע וכל ישראל כלומר הראו עצמם שהיו כנגעים ומוכים
כי היו נסים לפניהם כדי להתיקם מן העיר ויתכן לפרשו שהיו
כן נגועים כי אחד שהיו נסים לא יתכן שלא היו נגעים שהרי לא
היו משיבים מלחמה לרודפים אחריהם ולו היה פירושו שהראו
עצמם נגועים מכלתי שהיו נגועים היה אומר בלשון התפעל
ויתנגעו כי כן המשפט נגף ינגפו אשה הרה וכי יגוף שור
איש כי יגוף יגף ינגפו נגוף ורמוא ינגוף יי את הילד אשר
ילדה אשת אוריה לדוד ויאנש פי נגפו כחולי קשה לנגף את
מעריים כלם פעלים יוצאים והשמד אלא התן כשניהם הינה לכהן
פן תגוף באבן רגלך ורגלך לא הזכר ריק לנקבה נתתי כי
תגוף והנפעל כי נגף לבני ישראל יגל לשון נקבה
פתח והוא נפעל עבר אך נגוף נגף הוא יתנך יי נגף קמוצים
והם מינונים בהנגף עמך ישראל והתפעל ובטרם יתנגפו
רגליכם על הרי נשף והשם ולא יהיה בהם נגף בן נקדות ומאניהי
אחרי המגפה את כל מגפתי כולם ענין הדחיפה והמכה יש
מהם במיתה וישמהם בלא מיתה נגר שביב נגרה ולא תדמה
ידי ליילה נגרה מנגן נפעל וכן נגרות שם אפו וכמים הנגרים
ארעה ויום מזה חרץ חדל מעם גר והכבד והגרתי לבני אדם
ויגר מזה יגירהו על ידי חרב ותגר את בני ישראל על ידי חרב
כמים מגרים במורד שענין ההתכה וההגרה ומה שנכל מזה
הלשון כדמעה כמו שיש נגרה וכדם כמו ותגר את בני ישראל
יגירוהו על ידי חרב וכמים כמו כמים מוגרים במורד והמים
הנגרים ארעה ובין כמו ויגר מזה הוא ענין ההתכה כמשמעו
וכן ידי לילה נגרה כל מוכתי נגרה שר ויתכן כמים שאגורה
ומה שאמר כאבנים וכמו הם הוא כענין הגרת הדבר ונלגולן כי
מגבוה לעמוק נגש יי גש אליו יהודה ותגשן השקחות
גש הלאה ובטחן גש מגע כי גשה לי ואשבה גש שמה
בעבורי שאשב כריחו כי יגר לי המקום וכן גש הלאה כי אעם
שהוא רחוק ממקום שקרב הוא יקרב אל המקום האחר גשו נא
אלי ויגשו גשו הלום לגשת אלי עד גשתו עד אחיו אל תגש
כי יקרשתיך והנפעל יען כי נגש הפעה כן כתבו ר' יונה
וכן בחקעת הספרים והמסורת לית בספרא ועוד מקורות אחר
נגש ונגש ר' ופי' ואיש ישראל וחברו ירהבו נשה אסכן לפי
המשורת

המשורת יבקי נגש נשין כי לה הארבעה לבד הם בכין
ובקעת הספרים ימיעא יעקי נגש בכין ודעת המתרגם כן
שתרג חלף דאיתדברב שמא הדין ונגש משה לבדו ואחרי שכבר שלם
כן נגשו כל בני ישראל ונגעה יבקהו אלין ונס הכהנים הנגשים דב כה שכ"ט
אלין והזתפעל התנגשו יחדו מלוי הנים והכבד והגישון שע מלי שכ"ב
אדנין ויגש לו ואכל ר' יונה כתב לא תגש ותקדים בעדינו דהשכ"ז שכ"ט
הדעה פעל עומד ותכן לפרשו יוצא כחברו ר"ל תגש האויבים
ותקדימם בעדינו ושלא נזכר פעלן לא לבחשתים הגשו שכ"ב
נגש נגש את הכסף ואת הזהב לא יגש אתך עדהו ואת מלכ כב דב טו
אחיו וכל עצבים תגשו חן שבת נוגש והמגשים שעכה שפ"ל שכ"ה
אנים והנפעל ונגש העם איש באחזו ואיש בדעהו ואיש ישראל שע ג שכ"א
ראו כי עד לו כי נגש העם נגש והוא נעגה יען כי נגש העם שע כב שכ"ט
כלם ענין לחן נך שמו נד אחד מעבר ממון נך עשנם ענין יהוש ג שכ"ט
אה ואנקלוס ורש"י ודאבע יקבון כיחד כענין גדיש והפשר
שלשתם פירשו הכמו חומה שהמלה מנוחי העין
נדך כי נדדו ממני נדדה שנת המלך ותדד שנתי מעיני הוש ז אס ו דאיכלה
דוד ממך מלכי עבאות ידודון ידודון ולא הייה נחוס ב תל סח שע ו
נודך בנף וגם הוא פעל עומד ומי אין נודד מעד כנפו כמו
כאלה נובלת עליה שמי מעד עליה או טפלת מלת נודד
עלכנף כלומר אין כנף נודד ראבעזל פירשו פעל יוצא
והשם חרחיק נדוד מחולם ושבעתי נדודים עדי נשף נשורק תל כה איוב ז
ומא ומדד ערב משמטו בתשלומו מנדד כמלם משקל והפעל שם
הכבד ומתבל ינדהו ושלא נזכר פעלן ממנו וידך בחגיון שם יח שם ב
ליילה ור' יהודה הביאו מדד פעל הקל וחמה כי פירו שלמוד
בו השגהו שמיעא וידד הוד בחרק ואם היה כן היה מהקל
אבל אחר שמצאנו בכל הספרים הוד בקבוץ שפתים הוא
משלא נזכר פעלן בלי ספק והכבד אחר שמש ידחה ומדדי כחוס ג
וכן כתבו ר' יונה לפי שהוא סתום ולו היה מנחי העין היה
בעירי כמו כאשר כונן ואגל כתבו פעל שלא נזכר פעלן
מנחי העין כמו כאן תהומות חוללתי עמודי שמים
יוסף כיוס הבראך כוכבן ויפה כתב לפי שהוא פעל עומד
וכולם ענין התכעה וההרחקה ומזה השרש והענין בימי יחזקאל ב
נדת דותה בנדת עמי הארעות והדנה בנדתה כי כי עב ויקטון מד יט
נדה לא זרק עליו והוציאו את הנדה מן הקרש כלומר דהב כט
הטומאה ונהם לנדה יהיה עלכן נתתיו להם לנדה יחז ז שם
שירחקן ממנו וילכו בגלות והתאר נדה היא ארץ נדה ויק ב עבדא ט
ענין הכל הריחוק ונקראומי נדה לפי שהיו המים לעורך הרחוק
והוא הטמא נדב אשר נדב לבם אותם אשר נדבה רוחן שמלה שם
אותן אשר ידבנו לבו והתאר ונדיב נדיבות ענין שם כה יעב לב
כל נדיב לב להושיבי עם נדיבים ורוח נדיבה תסמכיני שמלה תלקיב שסנא
תדדך כרחם נדיבתי יתכן לפרשו על הנפש כמו שנאמר איוב ל
במקום אחר ורוח נדיבה תסמכיני כי הנטה נמלת הנדיבות
אומר כן של מעלה יתרה הראויה לבא כמו שאמר ונשב עבדה
ישושתי נדיבות ענן והוא על נדיבות יקום כי מעלות נדיבות שעלב
ובטבורם יאם והשם נדבה לנו גשם נדבות נדבות פיהוה שמלה תלקיח שסקיט
וההתפעל אני בישר לבבי התנדבתי המתנדבים בעם דה א כט שתה
לבד"

למי שהוא גם לעיר מקלטו לא תקחו ממנו כסף לשובו לו
ויפה פ׳ ויהיה לנוס תאר כשיקל עוד לב והפעל הכבד הטס
את עבדין ואת מקנהו להטס מפני מדין והשם ונמנוס בשם
ולא המנו ונמנוס אבד מנהם ועם מיני כשורש ומנוסי
בוס עברה ועם הא הנקבה ומנוסה לא תלכון ונטע מנשת
חלב כולם ענין מנוסה וירחעה הוא וס׳ ולא נס לחה עד
ההשלה כלומ׳ לא הלך לחותו והאזלפ׳ בקפר הגלוי ולא
יכשל לחותן מלשון ערבי יכש הלחם נס לכובב ויפה פ׳ כי
מה טעם לעשה וכריחה על הלחות וס׳ עלעוס בנוס פרשו
ל׳ יוסי מענין מתנוססות על אדמתן ענין הגובה והמעלה
ואין עורך להועיאו ממשמעו כמו שכתבנו גבל יהודה
ואעפ שחשב ל׳ יונה לתפוש עליו מהו שעשה כרוב מקומו
יתן לא נלכד כשחיתתו וכן הוא הפ׳ כי אמ׳ למעלה נשובה
ארחת תושעון ולא אביתם ותאמרו לא כי על סוס נגוס על
כן תנוסון כלומ׳ אני אמרתי כי בתוך ארעכם תושעון מהאויב
בשובה ונחת אם תשמעו אין ולא אביתם לשמוע ותאמרו
לא כ׳ יבא האויב נגוס לאשור ולמעריס לעזרה על כן
תנוסון כדבריכם ולא המנוסה שחשבתם לא תנוסו הנה
והנה להנעל מהאויב בבאן כארעכם ולא תושעון כאותה
המנוסה כאשר חשבתם לא ישיגן אתכם אויביכם וילכדן
אתכם וזהו שאמ׳ עלכן יקלו רודפיכם נוע תנוע
ארץ בשבור ונע לבו ולבב עמו כנוע עני ערד
מפרזון והייתי מענך כי נעים כי תשמרם בבטנך ועוד
נכתבם בשרש נעם והכבד הנע ועוה פ׳ שלא הטע ועוה
אותם כולם עבדי הלא לטלכון והלאיכון והעבעותי
בבלה הגוים ויטעם במדבר ותעבעו על ברכי וכפות ידי
ואשר הוא עומד מהכבד המה ישעון לאכול והנפעל
אם ינוטו ונפלו עלם אוכל באשר ינוע בבברה כלם ענין
התנועה וידוע ומן הענין הזה והשרש הזה נהכפל הפא
והלמד ובמנעים ובעלעלים ונטתה הענין להרחיב
והוא מבלי הבגון שיטע גומן וירקד בהם
נוף נפתי משבבי ענין התבה והגלוף בבשמים והשם
כופת תטופנה שמתותיך בלה ונפת צופים ונפת
מתוק על חכך כמלא בשתמן בוט וכשיבא כלי שמיות
צופים הן בשמים הוא עד חקרון לא שהוא מובן ממקום
אחר על חבירו וכן הפעל הכבד ממנו בשם גדכות תניף
אלהים כלומ׳ תגיל ותטרף ועל הטף אהרן תנופה ויטהו
תנופה מגזל שהיה מוליך ומביא וזהו לשון הנפה התנופה
אילך ואילך אבל תרומה היתה הגבהה למעלה שהיה
מעלה ומוריד וזהו שאמ׳ אשר הנף ואשר הרים התנופה
מוליך ומביא והתרומה מעלה ומוריד וכן והניף ידו אל
המקום ונפף המעורב כדרך המלחשים על המה שמניפין
ידם עליה הנה והנה וכן זה יתגדל המשור על מנסרו כי
המשור הכורתו בו מניף אותו אילך ואילך ושלא נזכר
פעלו ממנו אשר הנף והמקור מן הפעול להנפה גוים

נכתת

נכתתשוא אהוא שם והשם נפה ובקמוך בנפת שוא וכדרי
רגל אמרו נפה לבברה שמרקדין בה את הקמח ואמרו נפה
שמוציאה את הקמח וקולטת את הסולת ונקראת כן לפי
שמטטין אותה אילך ואילך כשמרקדין את הקמח וכבד
אחר יטפך ידו בעטן אחרך ראש הטעה כי הכוזה לדבר
מנף ומטע ידו וראשו עליו וכן הקורא לאחר מטף לן
בידו שיבא לין ולזה הענין כאמ׳ מפני תנופת ידי צבאות
אשר הוא מנף כלומ׳ שמטף ידו לנלחמים בו ומביאם עלין
וכן הטמיד ויבאו מתחזיבדיבים וכן ובמלחמות תנופה
נלחם בם יפה נוף משוש כל הארץ כי מחוז אופלך וכן
כמה בן אבינדב כל פת דאר ובמות דור וכן אמ׳ החרב
כמלכי דור וכן שלשת הנפת תלחה פלכין וס׳ אזליפה
נוף כן אמ׳ כי הבורא יתע חלק עולמו לב חלקים והם
נקראים אקלימים וכלשון הקדש מוכות וכלנוף נוף האויר
משונה זה מזה ומי שיגיע מנוף תולדתו ויכנס בנוף אחר
יחלה על הדוב להשתנות האויר ממזג תולדתו אבל ירושלם
היתה יפת הנופות וכלמי שיבא איה משאר הנופות יהיה
בריא ושלם וזהו שאמ׳ משוש כל הארץ נוף הנעו הר מוניס
אה הוא הפעל עומד ודבים ויגאון השקד הלפו מקום
טועים בו והושבים שהא הא היוד ורמז בו על השיבה לפי
לשלה ולא ידעו כי הא שלהפרחה שהיא לבנה כפרח הלבן והשם
מושך שעמו ואחר עמו והריהוא כאילו אמ׳ ההנעו נהבלע עין הפעל כדגש העדי
עלתה נעה נמעק ההא והנמד כן אמ׳ כן הנמדד מנה
בהא והראוי כתה כמו אעלפנה שהראוי כתה והוא הנכון
ממנו מלת עלתה ובתוספת אכר גמל יהיה נעה ההא רפה
ויבלך פנית נעה ועם הנון הנוספת הנעים כלא בארץ
והדגש בכולם תמורת הכרן ענין כלם ענין כרח ועא ופנעלו
לנעון כמלא כיחוז מן נוח ומידושו כן הדשף כלוגא כלעז
והתאר מזה הענין ונוענים כשין נהשתחלל כמלם לוענים
מקלוץ ול יהודה כתב נוענים משרש נעץ והוא יחיד כיומנו
ובשרש והנכון אב לשומו משרשנוץ עם ומעולו לנעון שכתב
ל׳ יהודה נשרש נוח שהוא משרש נוץ ומן ונאון השקד מענין
נאון ואעם שהלפנו נחה נוף למען היות עד לדור שבדי
אה והוא כמו נר בעירי וכן עד בירושלם בחירק נר לרגלי דרכך
ישבע ויש בחירק נר ושער בעירי וכן נר רשעים בחירק
כמו נר בעירי וכן תרגומו שהגן דרשיעא
נר בעירי וכן הכלי שדולקת בו הפתילה נקרא נר והקבוץ מלשון
נקבות גבה עלות אהרן את הגרות בהיטיבו את הגרות גרות
המערכה ואת כדותיה יש מהן הפתילה הדולקת ויש מהן
הכלי שדולקת בו והכלי שמשימין עליו אותה נר נקרא על
שמו מנורה וזה משה המנרה ואת מנורת המאור כלומר
שהיה המאור עליה תמיד ועא נירו לבם כנר רב אכל כיר
ראשים כיר רשעים חטאת כלומ׳ רוס עינים ורחב לבב זהן
נר רשעים שהוא חטאת ואמ׳ נר עד משל על מחשבות

הלב

ממנו שמה האורה כמו שכנה גם כזה העבן על מאורת מעונו

נוא ואם הביא אביה אותה ולמה תביאון את לב בני
ישראל שמן ראש אליו ראשי נכתב בלא לף הבבר
כתבנו הדומים לו כחלק הדקדוק והשם וידעתם את תנואתי
תנואות שלי ימצא עמנו עמנו עמנו שכל הדברים והמחשבות
וביטולם **נוב** חיל כי יבוב עוד ינובון בשיבה ול מזה
ותירוש יעובב בתולות וכי הסעוקים מה טובו ומה יפיו
כל מה טוב הדגן והיין שיגדל אותם בחורים ואותן בתולות
בעת ששאלו מיז מטר ולבלאיש עשב בשדה יתן על כן
מעזרת הל ומרוב הדגן והתירוש ומטובו יהיו הבחורים
והבתולות יפים וחזקים כן פירשו האגל והשם מתנובות
שדי עמנו עמנו יראת הפירות והעשבים וגידולם וכן
בעבן הרבות העושר והעדן והטוב שהוא בגדול המחים
הולך וגדל כמו שאמר הילכי ינוב עוד ינובון בשיבה וכן
בעבן הדבור כי הוא פרי הלשון מי ברייך ינובבמבה והשם
טב שמחים ובכן נגזה אכלו והפעל המרובב והוא יוצא
לשלשי ותירוש יעובב בתולות כי הדגן והתירוש ישמח
הבחורים והבתולות ויעובב אותם שירים ומזמירות ול שיאכלו
וישתו ושמחו ביום התשוה ההיא **נוד** נעבנד תהיה בארץ
נודו לו כל סביביו ואל תנודו לו לבוא לנוד לו
ולבחמו ינודו לו ינחמו אותו מי ינוד לך ובחולם ואל
תנוד להם עמנו הנעבוע והטלטול ובא בעבן נחמת האבל
וסיפור הארות עמו לפי שה מנחמים נדים ממקומם זה
מפה וזה מפה להם האבל ויטלטלו בעבורו וכן בעבן
הזה ההתעבל אמרים מתנודד כלומר מעמד קורותיו ביכן
לבין עעמון ובעבן הנוד והתנודדה במלועה כי מדי
דבריך בו תתנודד כי באדם המתנודד ומבדבר לשמוחה
והפעל הבבר ויד רשעים אל תורבי להביד ונל ישראל
ובליעל בקרץ מנד כלהם והשם ישב בארץ עד כודי
ספרתה אתה ועם כלם נוקפת מנד ראש ומא ועד שפתי
ישן ובהא הנקבה לנדה היתה ומא גד שעיר ויתכן
מן הארש הזה נעבוכמו גד וכבר כתבנוהו בארש כד
ונאמת נאוד החלב בנאד מקיטור שימה דמעיכי
בנאדיך והקבוץ ואלה נאדות היין ונאדות יין בלים
ונכתבה בהם הלף במקום ו שין הפעל אכל את נאוד החלב
נכתב בלף ו **נוה** גבר יהיד ולא ינוה כי לא ישכון בנוה
ונוה יקרא משכן האדם בוה חשלח ונעבב בוה שמחן
ואקבב בוהו פתאום בנוה שלום אל נוה קדשך והפעל
הבבר מתנו זה אל ואכוהו כי אעטה לו נוה ומשכן תאר
האטה בלשון הזה לפי שהיא ישבת בבית תמיד הבוה
והמעבבה וכמוך ונות בית חבלים שלל ושלם נות עבדיך
אי היה נות עבדיך על הבית עמו וכן נקרא לאהל הרועים
נוה אם לקחתיך מן הבוה אל נוה אתנן כי הטוה מקום
איתן וכן ותשב באיתן קשתו כל במקום איתן והקבוץ
נות ברות רוחים והמרה הוא בלף על נאות מדבר ישבה
ונדמו נאות השלום כי דשאו נאות מדבר מקום נאות

מדבר

מדבר כי אהלי הרועים במדבר מקום מרעה בנאות דשא
ירבי עבי בנאות מקום רשא ולא כה בהם ומשאו אליך
בביהם קיבה כתבנו אותו בשרש נהה **נוח** לא שקטתי
ולא נחתי ונחנו עליו באשר יחול הבל אנוח לים עדה
כי כאשר חשבתי לנוח כהכך לי לים מה ינוחו של משכבותם
ויבדרו אל בבל הבל הדברים האלה בשם דוד וינוחו כי
כי יגעים היו מן הדרך ומיפור זה כעבור שרוחם מלא טוח
עד שדברו לו הדברים בשם דוד ויתן ופסקו כלומר כסיון
מלדבר עוד עד שישמעו תשובתו למען ינוח לבוחה
עליהם ומם וינחבים השביעי ותנח התבה והשם לריח
טוחה ומשקלו פעלול וכן בזה המשקל ופעלו לני עוון מן
נוח והקבוץ ריח טוחיהם ומן הענין הזה דברי חכמים
בנחת כשמעים טוב מלאכף בנחת ובכבר כתבנו אותן
בשרש יכח ול יונה כתבם בזה השרש עד אשר שורה
ברוחת הנגדר מן רוח והפעל הבבר והניחותי לך יקר
בנך ויבחך והניחותי תמותי כך וינחיליהם להעבר
בלבה אל כיתך ובאשר ינוח ירו ובבד עמלך ויעבחו
בתוך הבקעה רוחיי תניחנו והשם הלא אבקש לך
מנוח ממכוח הארון והקבוץ והשרש הוא מקום חכם
שובי נפשי למנוחיכי ומא מנוחה לא מצאתי והיתה
מנחתו כבוד ושלוה שתרגם רב תקרובתא ומא שהיה ריע המלך
כמו מנחה שתרגם רב תקרובתא ומא שהיה ריע המלך
והיה עם המלך בעת מנוחתו להחבה ולשוח להתרוח
עמו והקבוץ ובמנחות שאנות ומא הנחה למרומות
שאה עבן המנוחה ידוע והכל עבן אחד בין המנוחה
מהמלאכה ומעשי האדם ומהיגישה ומהעדות בין הבית
הדבר אמרם שהוא כח בן הכל מנוחה **נוט** ישב כרובים
תנוט הארץ עמנו כעבן תמוט **נום** בלו רעיך מלך
אשור נמו שבתם כי נמו כבר נתם הנה לא ינום ולא
ישן והשם מקרעים תלביט נמה והתו הפתחים ומנוגה
לעמדיך והקבוץ מעבו תנומות כתנומות עלי משכב
התנומה אינה חזקה כמו השינה ריקה היא מעבו מעבו מקדר כלעז
נוס ולא נס לחה ונסבו לחמם ונסתם גיא הרי כך
אנו קוראין עלה ושבתם ונסתם ושת ואסתתר
חילא דטוריא דומה כי היה קורא אותן ונסתם בשקל
נפעל ושרשו אסתם ואומרים כיכן נמצא נמקעת שמרים
מדוייקים אבל אם לא ראיתין והחכם ראה בעבל כתב כי
אנשי מדרש קוראים אותן כי אם כוס **בנוס** לא ישיחון
לב על סוס בנוס ונעם החוצה בנוסם מפני בני ישראל
ולא תקחו כסף לנוס אל עיר מקלטו כי למי שישלח לנוס
לא תקחו כסף ממנו לשוב לשבת בארץ עד מות הכהן
הגדול כלומר לא תקחו ממנו כסף אבל ינוס אל עיר מקלטו
כמשפטו שוגג ואם נס שם לא תקחו ממנו כסף לשוב לשבת
בארץ עד מות הכהן הגדול ובספרי מפרש הפסוק בחדיד
הרי שהרג בחדיד שומע אני יתן ממנו ויגלה תל ולא
תקחו כסף לנוס ורבי שלמה כי לנוס תאר כמו לנוס כלומר

למי

הנחילו אותם בני בנחל עלון מים ושלא נשבר פעלו ממנו
כן הנחלתי לי ירחי שוא וההתפעל והתנחלתם אותם
למעות אבותי כמו תתנחלו ופי והתנחלתם אותם מהם כמו
הם יצאו את העיר ועוד מדין נחל מעם גר והיה מהנחל
תשחה נחלה עבר על נמשיכו וכלשון שנים אל כל אשר
יבא שם נחלים והקבון כל הנחלים הולכים אל
הים נחלי בלי עלי בעתונו נחרי נחלי דבש וחמאה נא
סמוך על סמוך וכן את מספר מפקד העם ומביער
משגב חומותיך מבחר וטוב לבנון חכמי יועצי פרעה
ושכנו טמוני חול ויחפרו עבדי עזיה בנחל בחלקי
נחל חלקך העמק שנגרים בו המים יקרא נחל ואעם
שאין בו מים יקרא גם נחלי המקום הוא הנקרא נחל
וכן והשקה את נחל השטים והעיר אשר בנחלו הן נדרי
רגל כי ישבת בנחל אל נחל איתן היה בו מים כי כן כתוב
ירחצו את ידיהם וכן ועדנה בנחל איתן ששוטפים בו
המים בכוח למנעך אל הנחילות שם מגון היה ידוע אצלם
ורבי האי ז"ל פי המלה מלשון נחיל שלדבורים ולפי מנהגו
היה דומה לשריקת דבורים נחם כי נחם על אמונן
כי מות הוא נפעל עבר ושיקרו נחם והיתה החות
ראויה להדבש וכן אותם יראה פרעה ונחם ונחמו אתכם
ונחמתי על הרעה וינחם יעקב אחרי אמו מאנה
להנחם על בניה גלאתי הנחם והשם נחם ישחר מעיני
ומא ואשלם כיחומים דברים נחמים וחסר הנסמך
והראוי דברים דברי נחומים ומא זאת נחמתי בעני
ומא כוסך תנחומים משוד תנחומיך ישעשעו
נפשי וכן בון הנקבות תנחומות אל והפעל הכבד כי נחם
ינין נחם כל מרבותיה נחמו עמי
כאיש אשר אמו תנחמנו כדבר
האבלים ינחם ולמנחמים ולא
מצאתי ושלא נשבר פעלו ממנו
קוברה לא נחמה ובמרושלים תנוחמו והתפעל ויתאמן
להתנחם הוי אנחם מעני הראוי אתנחם כן מתנו ר"
יונה באפשר ואני אמר כי איכון כי הכון קמוצה ולפי
הוא מבנין כפעל ואם היה מבנין התפעל היתה סתוחה
כי עם ההית לא יבא תשלום הדגש כמו שהתבתי בחלק
הדקדוק והניחותי חמתי בם והנחמתי ובכרתי משפטיך
מעולם ואתנחם מתנחם לך להרגך כולם ענין תנחו
כלם ידוע הוא ועוד ויי נחם כי המליך את שאול
פתח כי הוא כפעל עבר והראוי בו נכחם ואין איש נחם
על רעתו קמץ והוא כפעל עומד וכן ונחם על הרעה
קמץ כי נחמתי כי עשיתים וינחם יי על הרעה
וההתפעל ועל עבדיך יתנחם והשם יחד נרמזו מחומי
כלם ענין חרטה ופי נרמזו מחומי מתגלגלו חרטותי
כשחשבתי להכן ולשוחת אותם
כחון כי היה דבר המלך בחון
ענינו ענין מהירות

אמר ל"ב
איכה ג' ר"ל
מד ל"ב
איכה ב' מלא ל"ב
תל קכ"ד יחז' ל"ו
קה ח'
תל ל"ה איוב כ"
ראב"ן ישע' כ"ד
יחז' ל"ד רבל ב'
שם כ"א
עכ"ה
תל ה'
שמ"ב י"ד
יחז' ל"ב שם י"ד
ירמ' ח' ראש"ל
ירמ' ל"א שם ט"ו
הוש' ג' ישע' כ"ו
זכר' א'
תל קי"ט
ירמ' י"ט שם ל"ו תל נ"ד
איב ט"ו ישע' נ"ח
שם ל"
שם כ"ט איב כ"ט
תל מ"ט
ישע' כ"ד שם ל"ו ראש"ל
ישע' א'
איב ל"
ראש"ל
שמ"א ט"ו
ירמ' ח'
יונה ד'
ראש"ל עמ"ל ב' ז'
הושע' א'
מכ"א כ"א

נחר

נחר מנחיריו יעא עשן הסשני נקבי האף ונקראת
העשישה ישב הכרובים מדן נשמע בחרטת קופין הוד
נחרו אינה נחש נחשתי ונברכני יי בגלליך מעונן
ומנחש ואמנשים ינחשו הלא ידעתם כי ינחש ינחש איש
אשר במוני והשם כי לא ינחש ביעקב ולא הלך בנעם
כמעם לקראת נחשים עמן הנחש האשור פרזל מנחש
זה האומר פתון נפלה מפיו מקלו נפלה מידו נמו קורא לון
מהחרין עורב קורא לו עכי הכסיקון נחש מימינו ושועל
משמאלו תתחילמו שחרית הוא ראש חדש הוא מועדי
שבת ועוד אמרו תנו דנכן לא תנחשו כנגן לו המנחשים
בחולדה ובעופות ובכוכבים ופי כי ינחש ינחש בן ישאל
מנחשים בעבורו ויי שהוא שעמו ינחש בו כולמר יחשוב
אבדת הנביע לנחש דעלעמון שאבד ממנו הכלי שהיה
שותה בו והנחש הייה ערום ידוע נחש עקש יקרא כן
לפי שהוא שורף נהבל פין נחש נחשת כתב האזלאמרן
חכמי הרפואות כי אדם אשר ישכנו הנחש ויראה הנחשת
מיד מות לפי אמר הבה למשה עשה לך נחש ר"
והיה כל הנשוך וראה אותו וחי בהפך טבע העו להגדיל
הטב וכן דכלת תאנים לחזקיהו וכן ויורהו יי עץ כי אמרו
כי עץ מר היה נחשים עפעונים הראוי נחשים ועפעונים
כמו שמשירה אלה נדו נחש בריח של לויתן נחש ברח
נחש עקלתון אעזה את הנחש הוא לויתן ונקרא
כן לפי שדומה לנחש ונקרא גם תנין הוא והדגים הגדולים
כמו שנקראו נחשי הבשה תנינים גם וענין נחש בריח
עקלתון הוא משל על מלכי אומות העולם ויי נחש בריח התלי
ונקרא נחש עקלתון כעבור שהוא כמו מעוות ובריח שהוא
מבריח מן הקצה אל הקצה נחשת קלל נחשת ממורט
וכלי נחשת מזהב טובה נחשת רבה מאד עשה שלמה
אתים הנחשת ידוע וישאו את כל נחשתם בבלה לא הייה
משקל לנחשתם כל הכלים האלה בשרק ובאה ידיעה אחר
הכינוי כמו ותפתח ותראהו את הילד והדומים לו כמו שהתבנו
בחלק הדקדוק אם כשרי נחוש פי אאזל הוא שקורין לן
בלעז אעזרן וכן ואת אדעם בנראשה מעתך נחשה וכן
פי כל נחשת ונחשה שבמקרא שמדבר עליו לעתן חוזק
וכן בלם פרי קורדים הולכי רכיל נחשת ובדיל פי כמו
שהנחשת מעורב עם הבדיל לחתוך יפה והוא שקורין לן
בלעז אעזרן כך הם מעורבים זה עם זה כדי לחתוך לחתוך וכן
תי מהלכין בנבילן ממה דמערב נחשא עם פרזלא ואמרי
מורדים כי פרי הוא כמו שרי בשין כלומר אחרי המורדים כלומר
העברים מורדים ודשם והולכי רכיל לאחרינם ממו הנחשת
עם הבדיל שלא יעשה מלאכת החתוך זה מכלי זה הכביד
נחשתי ויאסרהו בנחשתים ובגליל לא לנחשתים הגשן
כלם בשורק והם הכלים ונקראן כן לפי שעושין אותן מנחשת
וכן אמר התרגום בנחשתים בשלשלן דנחש ואמר נחשתים כלשון
שרים לפי שעושין אותן לשתי הרגלים ויאמר לו נחשתים
תוקפת

מנ"ל ל"ב
איב ל"ז
תל ל"ה
איב כ"ה מלא ל"ב
תל ל"ד יחז' ל"ו
קה ח'
תל ל"ה איוב כ"
תל ל"ה איוב כ"
רבל ב'
שם כ"א
עכ"ה
תל ה'
רבל ב'
שמ"ב ל"ד
יחז' ל"ב שם ל"ד
ירמ' ח' ראש"ל
ירמ' ל"א שם ט"ו
הוש' ג' ישע' כ"ו
זכר' א'
תל קי"ט
ירמ' י"ט שם ל"ו תל נ"ד
איב ט"ו ישע' נ"ח
שם ל"
שם כ"ט איב כ"ט
תל מ"ט
ישע' כ"ד שם ל"ו ראש"ל
ישע' א'
איב ל"
ראש"ל
שמ"א ט"ו
ירמ' ח'
יונה ד'
ראש"ל עמ"ל ב' ז'
הושע' א'
מכ"א כ"א
איב ל"ז
איב ל"ז
תל ל"ה
איב ל"ז
איב ל"ז
תל ל"ה
איב ל"ז
איב ל"ז
תל ל"ה

הלב כמו שרו לכם כיר. עניכם ענין חרישה ומרג ושחוש
חרישו ולמיכר נדיה. ובדבריו זל שדה טר טר שנה
וזרע שנה. **נוש** הוסיף יומה זה השרש לפי שמעא
חרמה שבדה. לבי ואנושה. והנכון הוא מה שמתבתי
בשרש אנש. **נגד** ויגד יעקב בגיד. ויגלה אל שרי הגיד
אל הלוחם ואל. הגיד. פי נגיד תנשיל ויגד ויבטל ובא
במלת ויגד הנה תמורת הדגש מ היה ראוי להיות ויגד בדגש
עין הפעל. **נגה** ואשר יגה מדמה על הבגד אשר יגה
עליה. ויג. מדמה אל הקיר. והכבד והגה על הבית
כי יגה גויים רבים. יגה שבע פעמים הגה עליהם מי חטאת
ומגה מי הנדה. ויזמנו. ופי ומגה מי הנדה ארזלי המגה
שהור. לא על הנושא הוא אמר שהוא טמא טומאה חמורה
לטמא בגדים שעליו מה שאין כן בנוגע שהנוגע אינו טמא
בגדים ומה שהוא נלשון מגה לומר שאינו טמא עד
שיהא בהם כדי הזייה ולזה הפי יהיה מגה שם כמו מטה
ופי הפסוק מי שמשא הזאת מי הנגה יבבא בגדין עטן
ההזאה ידוע בעטן הטפטוף. ופי כן יגה גויים רבים כעטן
ידבר והוא פעל יוצא. **נגל** הריס נגלו
מפני מי. מים זרים נוזלים ונוגליהם. בלשתיין
ויוצא נוזלים מסלע. יגל מים מדלין. ישב רוחו ויגלו מים
אלה הם פעלים עומדים והיוצאים ועמעמיכן יגלו מים
ושחקים יגלו ארץ. אשר יגלו שחקים. והכבד מים מעור
הגיל למון. וכלם שעין ההגדה. ומגה העטן והשרש מפעל
הריס נגלו. וכאן מפני ההפסק לגזרת פעול והדגש
לתפארת המלה כדגש חדלו מרגון בישראל חדלו. לי יהודה
כתבו בשרש גלל ואינכן נכון לפי שלא מצאנו מעטינו בשרש
גלל ומהשרש הזה והעטין הזה לשמש ולירח ולמזלות
ולפי שהם נוגלים מחדוותם
נראה כן הוצאה מגלות
בעתן פירושו כמו מגלותיו יהיה שם כוכב
נזם נזם זהב. בשש מקדות. ואת הנזמים אשר באזניכם
ונזמי האף. ידוע. **נזק** בנזק המלך. כן מקדות
זה הלשון ידוע בדברי רזל. ושמושם כן במעלים כמעל
ובמעל הכבד ושלא נזכר מעלו ממנו המעל כמו שאמרו
רזל במשנה הנזקין שמין לבן בעדית. והכבד וכשהזיק
רוב המזיק. ושלא נזכר מעלו והנזק בהם אחד חייב ומלתם
הרבה. **נזר** אשר נזרו מעלי גלוליהם כלם נזרו.
אחור. כבר כתבנום בשרש אור ואמשר שיהין מזה
השרש בפלס קטנתי. ולא ימלו. והנפעל מנזרו מחדשי בני
ישראל. ונזרו למשת הנזר באשר עשיתי זה במה שנים
פי אם אנזר ממאכל וממשתה ומתעטרים. והשם כלי מי
נזרו. גזי נזרך. גדול השער יקרא נזר. את שער ראש
נזרו. והתאר נזר נזיר. כי נזיר אלהים יהיה הנער. והשם
עלה זה ואת ענבי נזירך. והמעל הכבד והזרתם את בני
ישראל מין ושבר ישר. פי ישיר עמהו כי גם הוא פעל יוצא
להיר

להזיר. כלומר נזרו. ענין כלם המרישות ופי ואת ענבי
נזירך הענבים שפרשת מהם ולא התעסקת בהם מעבודה
ולפי שהנזיר לא יגלח שער ראשו אמרו לשער הארוך
גזי נזרך והשליכי. ועל אמת ענין נגד הקדש. ויתן עליו את שמלת יה
הנזר ואת העדות. פי נזר עטרה. וכן נזר שמן משחת. ויקיא כא
אלהיו. כי נזר אלהיו על ראשו והוא כה נקדות. והתאר מלו
ולקדיקר נזיר אחיו. כלומר ראש אחיו ומשוטר. ומא מנזרך נחוסב
כאדבה כלומר השרים בעלי העטרות ומגש כן מנזרך
לתפארת כדגש קוף מקדש. ואפשר שיהיה נזיר ארזין
מהענין הראשון לפי שהיה מורש מהם. התוציא מגדות היבלה
בעתן. כבר כתבנוהו בשרשו כשרש מזר ונשרש נזל
שהם כמו מזלות אם שם כוכב. **נחה** נחית כמנחת עמיך. חל
מי נחתי עד אדום. ונחתי תמיד. לך נחה את העם. שם פח ישיבה שולל
ונחתי כארנה מישור. והכבד תנחה אותך. לנחותם הדרך. חל כל מש ז שכ
ינחיני במעגלי צדק. ולפני גדולים ינחנו. ובתנוחות חל גל מש יח חל עח
בפיו ינחם. וינחם בחלה. ובחבור שוטח למים וינחם. מל יח חיב יב
ועיש על בנוה תנחם. וינחם אתפני מלך מואב. כולם יסלה שכיא כב
עטן הולמה והנהגה. ויבינו את המנחה פירשתי המלה ראשית מב
הזאת בשרש מנח. **נחל** ואלה אשר נחלו בני ישראל. יהוש יד
ונחלו לעולם. מלא. ונחל אחם. ינחלו לכם ארץ. שמלב מד לב
הארץ. ושלחת לעוניכן ולחטאתיכן. ונחלתכן תנחל אותכן שמלב חל מב
שנהיה מחלתך כמו שאמר מחלקי עמו יעקב. חבל דבל לב
נחלתו. והם עבדך ונחלתך. וכן ונחלתי את יהודה חלקן שם ט
כלומר יהודה היה נחלת השם לעולם על אדמת הקדש.
ופי כי אתה תנחל בכל הגוים. אמר בתחלת המזמור עד
מתי תשפטו עול ואמר קומה אלהים שפטה הארץ כלומר
קח משפט העניים והעושקים המוק מידי הרשעים שופטי
עולם כי אתה תנחל העניים בכל הגוים כלומר באיזה גוי שיהין
העניים והעשוקים הם עמך ונחלתך. ואתה תנחל אותם
ותעולם מיד העשקים. והשם ונחלה לא יהיה לו בקרב שסיה
אחין. הוא נחלתו. והנפעל יתכן
לפרש מזה ונחלתך לשבט המים יחז כב
אעפ שפירשתיו בשרש חלל ויתכן
להיות מזה ומשפטו נחלת ולולי
החית היה דגש ונחלת כך. ופירושו
שיחורם לבן היית נחלתי אבלמין
שחטאות אין את נחלתי לא תהיה.
ונחלת כך ולאמי. והכבד יוצא לשנים פעולים אלה אשר יהושע
נחל משה בערבות מואב. אלה הנחלות אשר נחלו. שסיט
אלעזר הכהן ויהושע בן נון. וכבד אחר יוצא גם כן
לשנים פעולים כי אתה תנחיל את העם הזה. ביום שסא דבל כא

הטחילו

אא שיותר נכון כעין שיהיה
שרשם מגלה ומגל ומקל
ומומיהם

אא כי נחלה נמצא בל ג
דרכים האחד הוא ומלה לא
יהיה לו החית בחטף פתח
והבא לנקבה והשני נחלה
עבד על נפשינו החית נשוא
והבא נוקפת והשלישי נחלה
מבתי שהוא לשון חל הנון
לנפעל והחית נשבא ומחשון
כמו נבאמת

כי הפסוק כי ישראל היו מטיפין ואומרין לנביאי האמת אל
תטיפו הנטיפות והשרות לבד מן השקרים והנטיפות
הם הענין ואומרים שקורין לבדולח הזך בערבי נטף
נטף ושחלת אמרו שהוא ערי ונקראכן עוד שנוטף מעצי
הקטף כמו שאזל ערי אינו לא שרף הנוטף מעצי הקטף
כלסמון כלעז ועוד מזה הנטיפות והשרות כלי שמטחין בו
הערי נטר הביטור לעולם ונוטר הוא לאויביו לאבטור
לעולם לא תקוס ולא תבטור שמוני מטרה ארת
הכרמים כלם ענין שמירה ותרגום וישמור ונטר ומעין
הזה אמר לדבר שמעיבין בן לירות שם הרעים מטרה ויקימני
לו למטרה וכלף מקום הא במטרא לחץ וכן נגדר מזה
הענין בחצר המטרה כמו שנ בענין זה ויאסף אותם אל
משמר וכן ועמדו בשער המטרה שהיו השומרים עומדים
שם נטש והנה נטש אביך את דברי האתונות ועל
מי נשתה מעטו הישאן כי נטשתה עמך בית
יעקב ולא נטשתני לנשיך נטשתיך המדברה תשמטנה
ונטשתה כי לא יטוש ה' את עמו ויטש דודאות הבלים
ולמבי התגלע הריב נטוש והנמעל נטשה על אדמתה
נטשו חבליך נטשו עברוים ינטשו בלחי ינטשו
בעמקין רבאים ושלא נזכר מעלן ממנו מהדגוש תרמון
נטש ענין הכל ענין עזיבה והנחה אכל ונטשתי אתכם
ואת השיר אשר נתתי לכם ולאבותיכם מעל מי הוא ענין
ונתשתי בתוך וכן אם ינתשו מים זרים כמו אם יינטשו נטיות
כי הנטו והטיות ממונעא אחד וכן טעה ותעה בענין אחד
ועטן קרוב לזה והוא טעל עומד ויטש על המחנה עינו
ויפטוט וכן ותטוש המלחמה והנה נטושים על פני כל
הארץ מקום חרב נטושה כלם ענין פשיטה והנחה ויתכן
מזה נטשו עברוים ינטשו בלחי ינטשו מעמק רפאים
והוא עובר ודמיו עליו יטוש כלומר יכה עליו דמיו אשר
שפך ונקראו מזה הענין הקנעים האלוכים שמתפשטים
אנה ואנה נטישות ואת הנטישות הסיר הנץ הסירו
נטישותיה וגם הסירו נטישותיה שיב החומה מלליץ
בלעז ואת זית נטיתיה נין ונכד ולבני ולבני בני
בנים נחד ענינם כמו כן ומא ואחריתו יהיה אמון
והנמעל ממנו לפני שמש יגון שמו וכבר כתבנו שם יחד
בשרשיהם עיק ותקרן
האשה הזלד ותעיקהו מענין
יגון והם שנים שרשים וענינם
אחד הוא נכד ונין ונכד מן סגדות ולבני ולבני בני
הוא בן הבן נכה והכה בנים חילה והכיתי את כל
גבולה והכיתין והמתין בדבר ה' הכיני נא נכתב
ביור מקום למור הפעל והכיתי במור הכה תכה והכיתי
קשתך מיד שמואלך נין את הנחיתי בקיר לבן ונכהו
בלשון יד ויחבשנו נין הבדד ואך אותך אשה בפי אל
בפי והך כף אל כף ויבוכף והך את שפר הארץ נין
שרשה

שרשה כלומר יכה שרשין הנה והטה דל שילבן שרשין לרחוק
ובא הלשון הזה בענין ונוחה אל בתוך ים במרת הנה אנכי
מכה במטה אשר בידי האשה המה והנה שבריך מכים
ועד השלה ויכו את עקבו דל וירדסו כישלה עיר הואהוא
ולא עלה העם שהרי אמר מקטן ועד גדול לא הניתן איש
ושלא נזכר מעלו ממנו אשר הבה את המדינית ונכתב
הא אכל והם תבו לרגלך בון שב הדגש האבה בעשב ויבש
שרשותה יבש ומן החימה לבי על מה תבן ושלא נזכר מעלן
כי לא הביא הולי אכל מהבנו מהדגוש והמשתה והשערה נבחה
והחטה והכסמת לא נבן והנמעל ושבתם מאחרין ונכה
ונות וכתב לי יעקב בן לעזר דל שם בלשון זכר מבה נמעל
הכף כמלא מסה והקבוץ מן המכים אשר יכהו המרמים וכן
כתב אאל ור יונה כתב כי הוא מקובץ מן מכה לשון נקבה
כמו מן חטה חטים שנה שנים פנה פנים והשם בלשון נקבה
מכה מכת חרב מה המכות האלה והפלא יי את מכותך
נא כסימן רבוי הנקבות לבד שלבון הכללא על המנהג
וענין קרוב לזה נכה רגלים נאשמו עלי בכים והקבץ נהתחלף
ההא כלף נראית תהגואך בכאים והנמעל ממנו נבאו כמן
הארץ ואטשר להיות מזה הענין מלעה נכה וקראוכן לפי
אאזיש להקשות על מה שהיה נכה דגלים וכן לפי מלעה חגורא
שקורא אותו בדברי הימים נכון נכון נכח השלחן ומא כברון
נכה בסתם בלי זכר מלעה תחנו ענינם ענין נגד ועמות
שלא עלה נכה מלך מצרים לנכח אשתו כי לעות את אשתו כלומר
נראה שקיה שם עמם שכלן נכה כעבורה ויא לנכח אשתו כי מתפללו
היה נכח אשתו כדי שיכוין לבו בתפלה עליה ומן הענין הזה
ונכוחה לא תעבל לבוא לא תחנו לבם נכוחות בארץ נכוחות
ינגל והמשקל הזה בלשון זכר הולך נכוחו בלם נכוחים
למכין ענינם היושר והנכונה ובאו בלשון הזה למי שהם
נכח האדם כמו שנקראו גם נגדים בענין זה הדברים
הטובים כמו שפרשתי בשרש נגד נכל ואדור נוכל
והשם בכליהם והכבד אשר נקלו לבם וההתפעל
ויתנכלו אותו להמיתו להתנכל בעבדיו ענינם המחשבה
הרשה העמומה בלב ויהיה ממנה המשמה בערמה ותרגום
להרגו בערמה למקטליה בנכלו נכס בנכסים רבים
אא בפסוק זה נכלל כל דבר שובאל אהליהם הלשון
כסף וזהב ומקנה ושמלות הזה ידוע בדבר ידל והוא כולל
לכן לא ידעתי מה לל בכסים כלדבר קרקע ומטלטלין כולם
במקום הזה וכל לשון חיל מתורגם בלשון נכסין ובכל וגם הבהמות כיכן אמרו במשמה
מאדך ותרגומו מכל נכסך המקדיש נכסיו והיתה בהן בהמה
בלשון יחיד ראויה ליקרב עגלה מזבח ומן וכא
ומית לענש נכסין נכר ולא נכר שוע לפני דל הוא
נמעל וכן לא נכרו בחוצות וההתמול גם כמעללין
יתנכר נער ואאל טרשו בהכר ההכרה כלומר הנער
במעללין יתנכר שאם מעלו זך וישר אומאין זה מעשה
נער והבכד ולא הכירו כי הינדין והמה הכירו את קול
הנעל

תוספת האותיות למעט כלומר שלא היה לו תועלת כמו
שהתבאר בשרש אישון וכן אמינו כי התוספת למעט
שלן השמך נחשתך פי תחתיתך והוא שכנה מ לערוה
וכן אמר התרגום חלף דאת גליאה בהתוחיך וכן ותרה
נחשתה תחתיתה וכן במשנה חביות שהיא מליאה
משקין טהורין ונתנה למטה מנחשתן שלתבור פי תחתיתן
נחת מי יחת עליכן משכטו ינחת ולולי החית היה
דגש ופירושו מי ירד אומי יחנה ותרג וירד ונחת
ותנוחת עלי ירך ותרד על מכתך והשם אם יחד על עפר
נחת ונחת ארזנו יראה והתאר כי שם אדם מחתים וכא
הדגש תמורת הנון כי הראוי נחיתים כפלם שרידים ושרשו
ירדים והונים שם והנפעל כי חייך נחתו כי משפטו ונחתו
כלומר ירדו וחנו עלי והפעל הכבד שמה נחתי גבוריך
פי הוריד שמה גבוריך ומלאכיך לעזרה עד מן שמים
כלהמן וכבר אחר נחת גדודיה פי הוריד המטר בגדודיה
כמו שאמר תלמיה רוה ויתכן להיות מזה ונחת שלחנך מלא
דשן כלומר מה שירד ויחנה על שלחנך וכבר כתבנו אותנו
בשרש ינח ויתכן להיות מזה השרש ובדגש שאול יחתנו
ודגשות ההין מפני ההפסק לתפארת והתבנו ונחת בשרת
מהשה בשרש חתת **נטה** כי יאב נטה אחרי אדוניה
ואחרי אבשלום לא נטה אמר זה לפי שמודרן שניהם
אבשלום ואדוניה אמר כי יאב לא היה נפכם במרד אבשלום
אבל במרד אדוניה היה נפכם ונטה אחרי להחזיק המלכה
אדון כי דוד היה זקן ולא פחד ממנו ואין באבשלום שלמה
כאשר כתב יונה כי לא נמצא זה ההפך שיזכור אדם אחד
במקום חבירו וגם זרע יעקב ודוד אין יעקב אהרן כי אם
יעקב עצמו כלומר לא אמאס זרע יעקב וזרע דוד כי אם
שדוד מזרע יעקב אחר שנבחר למלך וזרעו אחרין הוא
ראש למשפחתו כולה ואמר מזרע דוד יהיו מושלים בישראל
וכן משאר זרע יעקב יהיו גדולים ורבים ומושלים על זרע
ישראל ובכללם הכהנים שבכר ושאר נשיאי ישראל שלא
יהיו עוד בממשלת האומות לא בממשלת מלכיהם ונשיאיהם
כמו שאמר ואשיבה שפטיך וכן בני יעקב ויוסף סלה לדלשאר
בני יעקב וזכר יוסף לפי שהיה ראש והחכם ראבן אל פי
איך מי שהוא מזרע יעקב אמאס בעבור שאמרה תורה
שלא יהיה מלך ומושל בישראל כי אם ביעקב ועוד שהוא המשפחת
דוד והנה הם שתי מעלות מהחורבן נטה ללון נטה לך על
ימינך כמעט נטיו רגלי עד נטות היום אם תטה אשר מני
הדרך ויטו אחרי הבצע אל תט ימין ושמאל אן והזומים
להם הם מעלים שומרים ואמר הם מעלים יוצאים הנני נטה
אליה כנהר שלום ויט שמים ירד ויעמשה אחיו ויט
אדלה בית אל נטיתי לבי לעשות חוקיך כיקיר נטוי ומני
כל נטוי וגזרעב נטוקה כטויות גרון והנפעל כי יגטו אלי
אדם והמעל הכבד שלי הלה חקר לא תטה משפט הטה
אשרי אזנך והעיר מלאה מטה מ דין מטה אל תט לבי
לדבר

לדבר רע דרכו שמרתי ולא אמט ויט את לבב אל איש יהודה
ויט אלינו חסד שנים שנים ההטייה וההגעה לדבר
ומזה השרש והענין ואמט אלין אוכיל פי ואטה לין מאכל
וכן סורו מטי דרך הטו מני אלהו אשב שידמה פעל עומד
כמו סורו אינו לא מעלינו ופירושו הטו אותנו מדרך
לדרך אחרת כמו שאמר אחרין השביתן מסכנו את קדוש
ישראל ושנן קרוב לזה מטה שמים ושנן קרוב לזה
כנחלים כטוי ונו שנטה שנן משיטה ומתיחה ופיל יונה
מזה ושל כנרים חבלים ינו אעלכל מזבחן כלומר ישטנו
וישענו אעלכל מזבח אן יהיה מה שנן הראשון והוא הנכון
ומה שנן הזה נקראת מטה ויתחזק ישראל חשב על המטה
השוכבים על מטות שן והראוי כהן מנטה מטות ונקראת
כן לפי שהאדם שוכב עליה ומשש שנון ושנון עליה
וכבר כתבנוהו בשרש מטט וכן נאמר מזה מטה ויאמר
מטה את מטה האלהים בידו והקבוץ כלשון נקבות
את כל המטות מלחמיני וכלשון זכרים נקבת במטין
ראש מרזין ונקראכן לפי שהאדם נשען עלין ופי יונה
עץ המטה מהשבן הראשון ויפה פי לפי שאמר מרח הזרון
ונקרא השבט מטה אלף למטה כי שנן שבט ומטה אחר
כלם ענין משען וקראמ בשבטי לחם מטה לחם מטה
לחם שבר כלומר משען וחזק ואפשר להיות מן השרש
הזה מטה וכבר כתבנוהו בשרש מטט
נטל כי נטל עלין אנכי נטל עליך פירושו נשא תרג
ושא ונטל הגאים כדק יטול והשם נטל החול
מחמש מקרות כלומר משא החול ומא כל נטילי כסף כלומר
כל משאי כסף הן יהיה נטילי כסף נושאי כסף כלומר
העשירים ראשי הכסף וקראמ התרגום כל עתירי נכסיא
והמעל הכבד וינטלם וישאם **נטע** נטע ארן נטעתי
לי כרמים עטעתם כל עץ מאכל נטעו נטעים
ועת לעקור נטוע ויטעי עוד תטעו כרמים על
כן תטעו שעי נעמנים ויטעו כרמים לא יטעו ואחר
יאכל כולם בדגש הטית לבנות ולנטוע עת לטעת
ועד הרחבה ויטע אהלי אפדנו לנטוע שמים וכן
והרשאלות נטועים ועד ההשלה ונטעתיו ושכן אחיו
ונטעתים על אדמתם תביאמו ותטעמו והשם ועשה
קציר המו נטע נטעי נעמנים ומא שנע שעשעין ומא
אשר נמנו כנטעים ומא מטעי להתפאר למטעי כרם
נצר מטעי והנפעל אף כל נטעו עמכם ידוע
נטף וידי נטפו מור אף שמים נטפו נפת תטופנה
אמר הנפרד ממנו נטף בשני קמצין או נטף בשני ניקודות
או נטף בשוא ומתחאו נטף
עירי ויקמן כל אן משקלים
יבאו בסמיכות הרבים עמ
נטפי מים
יגרע נטפי מים והכבד והטימן
ההרים עקים ענין הגל ההגלה
וההתסה וכדרך ההשלה בענין
הדבור ועליהם תטוף מלרבי
בענין תגל כטל אמרתי והמעל הכבד אטיף לך לין לשכר
והטף אל דרום והיה מטיף הפס הדה אל תטימן ימין

הַמֶּסֶל נָסַךְ חָרֵשׁ וּפְסָלִי וְנִסְכִּי עֵצֶב וְהַדּוֹמִים לָהֶם מִזֶּה הָעִנְיָן
כִּי הָיוּ עֲשׂוּיִין הַפֶּסֶל מֵעֵץ וּמְחַפִּין אוֹתוֹ זָהָב וָכֶסֶף וְלֹא עוֹד
מִזֶּה וְלִנְסָךְ מַסֵּכָה וְלֹא רוּחִי וְהוּא מָשָׁל עַל הָעֵצָה וּפֵי
הַמַּסֵּכָה וְהַמַּסֵּכוֹת הוּא שֶׁסּ לְדַבֵּר שֶׁמַּכְסִין הַהֵן עַל הַמִּטָּה
וְאַמְּ אֶת יִתֹּר הָאוֹר וְאֶת הַמַּסֵּכוֹת כִּי עֲדַיִן הָיוּ הַמַּסֵּכוֹת
בַּמְּקוֹם שֶׁהָיוּ אוֹרְגִים אוֹתָהּ וְהַכֹּל הַקַּיִּץ וּפֵי קְשׁוּתָהּ הַנֵּסֶךְ
אֲשֶׁר יִסַּךְ בְּהֵן שֶׁהָיוּ הַקְּשׁוּת כְּמִין תַּנּוּרִי קְנִים חֲלוּלִים וּמַשִּׂים
אוֹתָם עַל רֹאשׁ כְּלֵלֹחֶם וְלֹחֶם כְּדֵי שֶׁיִּכָּנֵס הָרוּחַ כִּי בָהֶם כְּדֵי
שֶׁלֹּא יִתְעַכֵּל הַלֶּחֶם וְהִנֵּה הַקְּשׁוּת הָיוּ אַחַר וְכִסּוּי לַלֶּחֶם
וְעֹלֶה מִי יַעֲר אֵל וּפְסָלִי נָסַךְ וּפְסָלִי וְנִסְכִּי כִּי שֶׁקֶר נִסְכּוּ
מֶסֶל וּמַסֵּכָה לֹא יִסָּכוּ לַיָּיִן וְנֵסֶךְ לֹא תַשְׁקוּ עֲלֵיהֶן מִהֶן
נֵשֶׁשׁ נְקֻדּוֹת וּמֵהֶם בְּרֹאמֹשׁ וּכְבָר אֵלּוּ הַנִּפְרָד מִמֶּנּוּ נֵסֶךְ עַל
כַּתְבָּנוּס בְּחֶלְקֵי הַדִּקְדּוּק וּמֵאֵלּוּ מִשְׁקַל הַסִּיד וְהַסִּיד מִמִּשְׁקַל
יִשְׁתַּנִּין נִסְכֵּיהֶם וְהַכֶּבֶד וְהַשִּׁיכוֹן נֵסֶךְ הַנִّסְכָּם יֹאמַר וְנִסְכּוּ
נִסְכֵּיהֶם הֵסֵךְ נֵסֶךְ שֵׁבֶר יַיִּסֶּךְ כְּגִיעוּת הַיָּין
אוֹתָם לַיָּיִן וְכֶבֶד אֶחָד יַיִּסֶּךְ אוֹתָם לַיָּיִן עֹשֶׂה כּוֹלֵל וְהַדּוֹמִים
לָהֶם עִנְיָן יַעִיקָה וְהַתָּכָה וְעֹלֶה וַאֲנִי נָסַכְתִּי מַלְכִּי וְהַנִּפְעָל
מִזֶּה נִסַּכְתִּי מֵרֹאשׁ וְהַתֹּאר וְגַם אֱלֹהֵיהֶם עַם נִסְכֵּיהֶם
עַם פְּלֵי חֲמֻדָּתָם נִסְכֵּי מַיִּחוֹן עִנְיָן כְּלֵי הַגְּדוֹלָה וְהַקְּדֻ
שׁוֹת וְהַנִּסְכּוֹת וּמֵאֵלּוּ וּמִזֶּה וְלִנְסָךְ מַסֵּכָה וְלֹא רוּחִי כְּלוֹמַר
שֶׁמַּשִּׂימִים עֲלֵיהֶם קְרָיָנִים שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּתִי שֶׁהֵן מַכְעִיסִים
עוֹד מִפְּרוּעָה כְּמוֹ שֶׁאֹמַר לְעוֹז מִמְּעוֹז פְּרוּעָה וְלַחֲסוּת
בְּעֵלְמוֹרִים נֶסַע כִּי יִנָּסַע מֶלֶךְ יְהוּדָה נָסַע מֵאַחֲרָיו
וַיִּסַּע אַחֲרֵיהֶם וְהִנֵּה מְעַרְבִים נוֹסְעִים אַחֲרֵיהֶם דּוֹב
הַכֹּחַ נָטוּא וְהַסְּמוּךְ הוּא יָסַל וַיִּסְעוּ מִסְּכוֹת נִסְעֵרֶה
וְנִלְבָּה וְנִדְגַּשׁ וַנִּסְעָה מִנֶּגֶר אֲחֻזָּה אֹמֶר וְזֶה דּוֹקָא כְּעוֹתִיד שֶׁל כְּשֶׁעֵין הַפֹּעַל כְּשׁוּא כְּמוֹ
וַיִּקְעוּ וַיִּשְׂרוּ אֶל כְּשֶׁעֵין הַפֹּעַל מִבְּנֵי מִפְּרוּעָה לֹא יִפֹּל
הַדָּגֵשׁ כִּי מְשַׁנִּים מְאֹד כְּמוֹ וַיִּדְגְּשׁוּ וַיִּפְלוּ וַיִּתְּנוּ כּוֹלֵל דְּגוּשִׁים
וַיֹּא כִּי נַעֲשָׂה וְלֵכָה עוֹד בְּתוֹסֶפֶת
הָא קוּמוּ נְסָעוּ הָלוֹךְ וְנִסְעוּ וַיְהִי
בְּנִסְעָם הָאָרוֹן אֵלּוּ וְהַדּוֹמִים לָהֶם
הֵם פְּעָלִים עוֹמְדִים וְהַיּוֹצְאִים
וַיִּסַּע אֶת הַיַּתֵּד הָאֶחָד וַיִּסָּעוּ עִם הַבְּרִיחַ וַיֵּלְכוּ אֵלֶּה
עוֹמְדִים וּפֵי וַיִּסָּעוּ וַיִּסָּעוּ עוֹמְדִים כְּלוֹמַר שֶׁהֵם הַדְּלָתוֹת וְכֵן
וַיִּסַּע אֶת הַיַּתֵּד וְהַנִּפְעָל דּוֹדִי נָסַע וְנִגְלָה הֲלֹא נָסַע
יִתְרוֹ וְהַפֹּעַל הַכֶּבֶד וַיִּסַּע מֹשֶׁה אֶת יִשְׂרָאֵל וַהֲמֵלִיץ
תַּסִּיעוּ וַיַּסִּיעוּ אֲבָנִים גְּדוֹלוֹת מַסִּיעַ אֲבָנִים וְהַשֵּׁם
אֶבֶן שְׁלֵמָה מַסָּע כִּי שֶׁהֵן מַסִּיעִים הָאֲבָנוֹת שְׁלֵמוֹת
מֵהָהָר וְלֹא שֶׁהֵן בּוֹנִין מֵאוֹתָן שֶׁהֵן מוּצָאִין פְּסוּלוֹת
רַק הַסִּיעוּ אוֹתָם מֵהָהָר וְכֵן כָּתוּב וַיַּסִּיעוּ אֲבָנִים גְּדוֹלוֹת
וְהַקָּבוּץ וַיֵּלֶךְ לְמַסָּעָיו וְהַקָּהָל אֶת מוֹצָאֵיהֶם לְמַסְּעֵיהֶם
אֵלֶּה מַסְּעֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהַשֵּׁם כְּעִנְיַן הַמִּקְוֶה וְלִמַּסָּע
אֶת הַמַּחֲנוֹת כֹּל אֹמֶר וְלַהַסִּיעַ אֶת הַמַּחֲנוֹת וְכֵן קוּם
לֵךְ לְמַסָּע לְמַסֵּי הָעָם כֹּל עִנְיָנוֹ יַחַד חֲנִית מַסָּע
וְשִׁרְיָה שֵׁם כְּלִי מִכְּלֵי מִלְחָמָה וְכֵן פֵּרוּשׁוֹ הַמַּסְּעוֹת
וְכֵן אֹמֶר הַמִּקְרָה מִשְׁגָּב וְאִימָן בְּתֵרֵי לִשְׁנֵי וְלֹא יוֹנָה
פֵּרוּשׁוֹ מְעוֹנָן נִמְשָׁה כְּמוֹ אֶבֶן שְׁלֵמָה מַסָּע וְלֹא
הַחִיתָ הַמּוּסְשָׁת כִּי לֹא הַזְּגוּרָה בְּחֶרֶב

אֵלֶּה כֵּן לְשׁוֹן עֶלְיוֹנָה מִתּוּרְגָּם
כְּלִשְׁוֹן קֵין וְדוֹקָא כְּמִקְוֶר
וְכְמוֹ וְכַעֲתִיד אֶכֶל נַעֲבֹר
וְכִבְיָנוֹ מִתּוּרְגָּם כְּלֵי מְלָכִים

נָעַל נָעַל נָעַל

קול הנער הלוי ואין לי מביר ואינם מביטים לדבר יהודית
לא תבינו פנים במשפט ויבר יהודה הבר פנים לא טוב
וישראל לא ידעכן קמוץ ומשפטו צידי נגד אחיכם הבר
לך והתאר איש מאת מבריו מאת מבריבם והשם הברת
פניהם עמתה בם ענין ההכרה ידוע ועא ביום בקרן והוא
מקור והתפעל בשתיו ויגבר
שונא והבכד ויגברו את המיקום
הזה כן יעברו עמיכם ואותם
לא תגברו והתפעל ורים
מתגבלה ויתגבר אליהם ענין ההכחשה והגזרות והענין
הזה הפך הענין הראשון והתאר מזה הענין בלבן גבר
אלהי גבר הארץ וכיר איש גבר מלבוש גברי ונבריים
נאו שעריו מגבריה אמריה החליקה גבריה עבמדתו
הלוא גבריות נחשבכנו לו והשם ונגבר לפועלי אמן כשש
נקדות ואם יהיה ביום נגרן שם יהיה מוא ועא נגר אותו
אלהים בידי כי מגר והעגיר והנגון להיות נגר שם
ותאר ביאל גבר תאר וכן כלבן נגר ואותם שבא הקמיבות
עליהם יהיו שם כמו גבי גבר גבי הגבר אלהי הגבר
אלהי גבר נגרת נבראת ועדי ולט הלף תמורת ו המשך
ופירושו דבר נחמד וכן ויראם את בל בית נגרתה
בית חמדתו וכן אמר התרגום יתבל בית גנזוהי ויש נגאת
ועדי ולוט טרי החדוב ובגר מפרט נגאת שעוה וידוע
הוא ויתכן להיות מהשרש הזה ויבנם ויבתום ומשפטו
היה ויכיתום כמו וידבקון גם המה שמשפטו וידביקון וכן
ואבות אותו טחון אפשר להיות מעקר זה ועינים מרשתי
בשרש כתת כלה בעלותך לבגוד
משפטו בהעלותך ופי כהשליכך
והשם ולא יטה לארץ מגלם בפלם
ונתתי מכרים פי תכליתם והשלמותם
נמול ומלתם את בשר ערלתכם ומה שרש הזה
והענין הזה לא שהם פעלים עומדים ומפעל
מל קעירו כעין יצא ויפל ובראש שבולת ימלון והנפעל
נמלו אותן כאשר הם נמולים ובא במשקל נפעל כמו
נשלוח קפרים כולם ענין בריתה לך אל גמלה עגל ובקבוץ
הגמלים עם לא עד ידוע נמר ונמר חברבורותיו וקלון
מגמרים קוקין והיא חיה שעורה כתמים כתמים
נמר שוקד על עריהם המשיל האויב בנמר נסס
ונסה נס לגמים כי נסי ידוע ועיקר הענין מענין
גבהות והתרוממות כי נושא הנס הוא נושאו גבוה שמתרומם
עלבלבב העבא ואחרין ילבו והפעל הקל ממנו כמוקם
נוקם ועינינו כי כשימוק נושא הנס בלבב העבא ימשון
ויכרזון והפעל הכבד הדומה למר וכעברות ינוססה בן
כלומר התרוממה על הנר להשיבו אחור וההתפעל נתתי
ליראיך נס להתנוסס כי להתרומם ולהתעלות כי אכנו
נזר מתנוססות על אדמתן כי מתרוממות על יהודה

כתב כמקום נוקם עא על יונה כתבן שרש אחר וענין אחר
וכן הילון יקרא גם לפי שמרימין אותו על התורן בל יחזקו
בן תרנם בל מרשו נס וכנסעל הגבעה
נסע לא יסע כלמות והפעל הכבד מסיע גבול המסיגי
גבול לא תסיג גבול רעך אל תסיג גבול עולם
וכמוהם אעפ שנכתב בשין גבולות ישיגו ענין כולם ענין
הדביקה והקודם ודחותו ממקומו ואמטר להיות מן
השרש הזה בענין אחר ונסע מאחר אלהיכן והוא מקור
מן הקל ושלא בזכר פעלן מהנוסף ממנו והושג אחור
משפטו והנני עתיד לכתבם בשרש קוג
נסה חלקל יונה השרש הזה לג עניים ואינם כי אם
ענין אחר כאשר כתבם לי יהודה והאלהים
נסה את אברהם אשר נקוני אבותיכם ועל נסותם
אתי כי לבעבור נסות אתכם בא האלהים כי החכם
הגדול השלוקף הלהי הלמכם אל תיראו מהמראה
הגדולה אשר לאותם כילא היתה רק שיגיע לכם האמת
ובראות העין בעבור שכשיגיעה אתכם בנביא השקר
ויאמר כתירת מה ששמעתם אותו שתעמדו על אמונתכם
ולא ימעדו אשוריכם ולולי ששמעתם אותו מן המראה
הגדולה היה אפשר שתשמעו לו אחר שיאמר שהוא
שליח אמת ובמדרש מפרש נסות לשון רוממות מענין
נס כלומר להגדיל ולרומם אתכם בא האלהים אליכם ובענין
הזה כילא נסיתי כילא נסה הנסה דבר אליך תלאה
כי אם נסה המונסה לדבר אליך דעגו שתלאה ואעפ
ועיעור כמלין מי יוכל אן הנסה אלהים לא תנסון להה
בא הנסה בשמחה הנסה אתך והשם מסה ומריבה
למסת גיים ילעב המסות הגדולות כולם ענין מדינה
וכי כילא נסיתי לא בחרתי עוד פעם אחרת ללכת
באהלם לא ארע ללכת בהם וכי המסות הגדולות
שהיה הבה בוחן אותם במבחנים אם יעמדו בנסיון אם לא
נסח בית גאים ישמר יי יחזק ויסחך מאהל
והפעל העומד ונגרים יקחון ממנה והנפעל
ונסחתם מעל האדמה ענין כולם הרס ונתיצה והשם
אלה שיתר נכון לומר שהמם מזה ושמרתם את משמרת
היא לשמוש ואעפ שהיא נמתה הבית משחן
נמיצה המוהו למבראשונה הבית משמרת משכן כלומר
המם במתן וכן לא התקרשו לחדי
שלא ישחת אחר מכם ויפרד מקדר המשמרה ללכת
לבקום אחר וכן כענין מן יהר כן לעלות אליכי הנפרד
מהקדר ומהאסיפה כלו הורס המעמד ונותנו אויביה
פירושו שלא תסיחו דעתכם לענין אחר רק יהיו עיניכם
ולבבכם ומיה למשמרת הבית ובענין הזה אל תשל השחת
הדשת כלומר שמסיר אדם לבו ומעבירו מהענין ופונה לבו
ודעתו לענין אחר נסך כי נסך יי עליהם נוח תרדמה
והמסכה הנסך נבה והמסכה ערה כהתבסך את
היתר האדם ואת המסכת ואת קשות הנסך אשר יסך
בהן ענין כולם ההסתר והכיסוי וילכי שקר נסכו

לנעמה ולא תהיה כרשות אחר וכנה המת בנפש כי סיבת
המיתה בהפרד הנפש מן הגוף ואמר נעל כל נפשות מות לא
יבא הנוגע במות לכל נפש וכן מאשר חטא של הנפש ויש
מדרגל שנרשו מאשר חטא על הנפש על שעיר שעמון כן
היין הוה חטא על הנפש המתאוה שמנע תאותה כן היין
מכל וכל נפש כי תמעל נפש כי תגע ונפש כי תחטא
לפי שהיא בעלת הרעון והתאוה תלה החטא והמעל בה
וכן נגיעת הגוף כי פעל הגוף כשתופה וכן אמר אל תתנו
בנפשכם כלומר כרעונם וכתאותם להסור שביו בנפשו
כלומר כרעונו שלא כרשות המלך ויאמר נפש על הנשימה
וההבל היוצא מהמה נפשו בחלים תלהט וכמוהו כי ראבע
על לכן הרחינה שאול נפשה והנפעל שבת וינפש וינפש
כן אמתך כלומר שתכוח נפשו
כן ואת הכן למינהו יאבר כן הוא העוף שעדין בן
העופות ויחזור ליד נעליו
אשמרויר כלעז ומי אותו כעל
הערוך אשטור כלעז נעב נעיב מלה כי תל מלה
וכן נקראת האבן שמעמידין אותה לעובדה ופעל
מעבדה וכן נקרא נעיב העם והממונה בהם נעיב פלשתים
ויתכן נעיבים בארץ יהודה שעם עשר נעבים ממונים
ונעבים על העם לבד משרי הנעבים כי משרים הנעבים
ומם הרבים ומדה והדומים לון כתבנו בחלק הדקדוק
אן טרושו משרי הנעבים שהין שם שרים על הנעבים
והנעבים על שאר העם ומלך אין באדום נעב מלך
כי בימי יהושפט לא היה מלך באדום אבל הנעב היה
להם מלך כי הנעיבים שהין ממעמידין להם מלכי בית דוד
כי תחת ידם היו בימי דוד ומן שהת ויעשו נעיבים
ויהיו כל אדום עבדים לדוד והטעם שהזכיר ענין זה בזה
הפסוק ולפי שהלך יהושפט בדרך ויתר הקדש אשר
היה בימי אסא אבו בער מן האהן לפי לא פשע אדום
מתחת ידו ועוד בימין אין מלך באדום אך הנעב שהקים
הוא היה להם מלך אבל בימי יהורם בנו שעשה הרע נשיב
ומיד מרד בו אדום כמו שהת בימיו פשע אדום מתחת
יד יהודה וימליכו עליהם מלך הנעבה לא יבלבל כי
השה החולה העומדת במקומה שלא תוכל לזוז ויבא
גם הנעב אחר הלהב הוא יד הסכין שהוא מעמיד הסכין
להיות לון יד לחתוך בו וכן ולהעיב הדרכן כי ולהעמיד
הדרכן כלומר כי כמעירה מסהיה מתקן כל הכלים האלה
והיה מעמיד בו הדרכן שהיה מחדדו ומלטשו בו ויתכן
דוב לה שבתבנו הנה מושרש יעב כמו שבתבנו שמה
דומיהם לא שאין הכרע נעד כי נעוגם נעבו כי נעא
תנעא ובא הלף תמורת הא והיה ראוי להיות תעה
בפלס תעה ובא הנח תמורת הדגש כמנהג ארך האבר
מלא הנעה גדול בנמים ורוב כוחה והקיר את מראתו
בנעתה ומדל שהיה יאודר סביב הזפין בסכין כגון
ארוכה

ויקל לא
מלה יבש
ומקה שסלב
שסה
חלים סלו
שם קה
בנפש עבדי כלומר כרעונם וכתאותם להסור שביו בנפשו
כלומר כרעונו שלא כרשות המלך ויאמר נפש על הנשימה
ההבל היוצא מהמה נפשו בחלים תלהט וכמוהו כי ראבע
הוב מא
מלה שמלא שסלב
על לכן הרחינה שאול נפשה והנפעל שבת וינפש וינפש
כן אמתך כלומר שתכוח נפשו
אה נמת המעא בשנוף
ויקל לה הוב לטו
כן ואת הכן למינהו יאבר כן הוא העוף שעדין בן
העופות ויחזור ליד נעליו
אה כקראכן כעבור שהוא
אשמרויר כלעז ומי אותו כעל
כעל כועות הדכה
הערוך אשטור כלעז נעב נעיב מלה כי תל מלה
ראשיתיב
ויקל כן
וכן נקראת האבן שמעמידין אותה לעובדה ופעל
שנא יב
מעבדה וכן נקרא נעיב העם והממונה בהם נעיב פלשתים
הלכין מלא ד
ויתכן נעיבים בארץ יהודה שעם עשר נעבים ממונים
שסה
ונעבים על העם לבד משרי הנעבים כי משרים הנעבים
ומם הרבים ומדה והדומים לון כתבנו בחלק הדקדוק
אן טרושו משרי הנעבים שהין שם שרים על הנעבים
שם לב
והנעבים על שאר העם ומלך אין באדום נעב מלך
כי בימי יהושפט לא היה מלך באדום אבל הנעב היה
להם מלך כי הנעיבים שהין ממעמידין להם מלכי בית דוד
דהא יה
כי תחת ידם היו בימי דוד ומן שהת ויעשו נעיבים
ויהיו כל אדום עבדים לדוד והטעם שהזכיר ענין זה בזה
הפסוק ולפי שהלך יהושפט בדרך ויתר הקדש אשר
היה בימי אסא אבו בער מן האהן לפי לא פשע אדום
מתחת ידו ועוד בימין אין מלך באדום אך הנעב שהקים
הוא היה להם מלך אבל בימי יהורם בנו שעשה הרע נשיב
ומיד מרד בו אדום כמו שהת בימיו פשע אדום מתחת
בהריה יא
יד יהודה וימליכו עליהם מלך הנעבה לא יבלבל כי
שופט ד
השה החולה העומדת במקומה שלא תוכל לזוז ויבא
גם הנעב אחר הלהב הוא יד הסכין שהוא מעמיד הסכין
שמא יב
להיות לון יד לחתוך בו וכן ולהעיב הדרכן כי ולהעמיד
הדרכן כלומר כי כמעירה מסהיה מתקן כל הכלים האלה
והיה מעמיד בו הדרכן שהיה מחדדו ומלטשו בו ויתכן
דוב לה שבתבנו הנה מושרש יעב כמו שבתבנו שמה
איכה ד יבכמ
דומיהם לא שאין הכרע נעד כי נעוגם נעבו כי נעא
תנעא ובא הלף תמורת הא והיה ראוי להיות תעה
יחז יב
בפלס תעה ובא הנח תמורת הדגש כמנהג ארך האבר
שם ויקל א
מלא הנעה גדול בנמים ורוב כוחה והקיר את מראתו
בנעתה ומדל שהיה יאודר סביב הזפין בסכין כגון
ארוכה

ארוכה ונוטלן שם הנועה שלהעור וכי כי נעו גם נעו שלום
שהלכו במהרה ועמוכלן היה להם נועה וכן כי נעא תעא
ויתכן שיקרא הכן מזה הענין כלומר שישלוכה בנעתן כבנמין
לעוף הדבר כמו שאמר המביאתך יאבד כן יפרש הנביאים הוב לטו
לתימן ועא המעל הכבד אשר הצו על משה ועל אהרן יוד כו
כהעותם עליו נהעותו את אדם נהדים והשם אנשי מעותך הלא שמנה
ומא אוהב שעיב אוהב מעה הן לריב ומעה תעומון והמעל שמנה
שני אנשים עברים נעים ויעמו שניהם וכי יעמו אנשים שיב שיב כי שבלה
כולם שבים ענין מריבה ועא עריך תעיה מאין ישב והנעל שמנה
מלים נעים ענים ענים חרבה ושממה וכי גלים נעים כאן שמנלה
אמר אתה לתשאות ערים כעורות שיהיו חרבות ויהין לגלים
ואל לסתבם משרש כן עלתה כעה הבנו הרמונים ומעינן הסלו שיר
כל הערים הבעורות תהיינה גלי אבנים עומחים דשא
נעח מנעחים להעביר את העם לנעח על מלאכת בית הכפ עבדא
ל למנעח לחד למנעח כנגינות ענין חזק וקרא הלא שסא
בעל השיר והנגון מנעח כלומשהוא חזק על המלאכה ושר
ויקנין שליה והשם וגם נעח ישראל הנון כערי והמסורת שמ הטו
ל כלשניהון כעירי וכבד כתבנום בחלק הדקדוק וכי נעה
ישראל חזקים וכוחם וכן אבד נעחי ואוריד לארץ נעחם אוכה ב שנ שב
ויז נעחם על בגדי כלומדמם שהוא הכח והחיים היה שם ירמיהו
כאבי נעח חזק והוא יתאר והנפעל משובה נעחת עקדו שסח
נעחות אן יהיה שם כמא יאמר הזכר ממנו נעח נפלא גבח
כי נעחת חזקה מותמדת שלא יפרדו ממנה כי הדבר החזק
הוא מותמד ויהי עוד לנעח לעולם למעה נעחים לעולמי עד חלמנו שנלה
נעל ואמרתם מעלנו נפלא נמעלנו אשר יבעל אלך שמ רכ
להבעל מפני מלך אשור והכבד המה כמנדאתם נעלן שנב יה יד
נמשם וכבד אחר והעל לא העלתי את עמיך והעלתם את שמה יהושב
נמשוהינו למען העל אותנו כאור מעל מעריפה הלוא ראשון ענד שסלב
זה אור מעל מאמ והטם רוח והעלה וענין קרוב לזה אשחרל
וכעלתם את מעריים ויבעלו להם לאין משה וכבד אחר
אשר העיל אלהים מאביכו ויעל אלהים את מקנה אביכם ראשלה שם
והעיל עיבנו כי יעל ראותיכו ומראה שיעבו בהכנקו באחד חלבב
מן המקומות ואל העל מפי דבר אמת עד מאד והתפעל חלקיט
ויתנעלו בני ישראל את עדיים מהר חורב כי התנעלו מעדים שלא
שלא לבשוהו עוד ענין השלילה והקרה וגם הענין הראשון
בכלל ענין זה כי הה עלה היא הסדה מהלוקרו אורנו
נצר עיני ני נערותי עדותיך נצרתי נוצר תאנה מס כב חלקיש מסכב
יא כל מריה אני ני נוצרה לנוצרי בריתו נצור מצורה שנכב חלה טהב
ונצרות ולא ידעתם כי שמורות ונשגבות מהשיג אויהם שעב לה
לדעתם והנשאר והנצור כלומשמור מהשיג אין שירב יחז ו משל ב
אונה ונצרת לב כי שמורת לב כלומשלא יוכל אדם לקחתה
ולפתחתה כן היא מפתה בני אדם נצור לשונך מרע ובחסרון חל לד
כא הפעל ינר תעדה וכן הי נביא טר מהדותא נצרה על שנח חל קמא
דל שמתי נתי בתוקפת הא ודגש הנרי לתפארת הדגש מקדש
וכן נצרה כי היא חייך הדגש לתפארת ומענין זה ממגדל מס ד חלבב
נוערים

והם

וכן במשנה בנערות שלמשתיסו הוא מה שמנער ומנפץ
מתיקן המשתן ממנו והפעל הכבד ונער בדרעה וחילון
בבה ינער האלהים וינער ינ׳ את מערים וההתפעל
התנערי מעפר ויתמוזה והנער נער כלומ׳ והנער חדיף
יורע כן טוב לרע כמו המנער שמנער את הפקולת
ועוד כי נער אנכי מישהוא קטן בשנים יקרא נער ולפי
שדרך הקטן לשרת את הגדול יקרא המשרת נער ואעפ
שהוא גדול בשנים נער עברי והוא נער את בני בלהה
ומשרתו יהושע בן נון נער גיחזי נערו יקומו נא הנערים
בנערי שדי המדינות ארחבעם היה נער כי הנער בדעתו
והנער נער כי הנער עדיין הוא נער קטן כי כן כל חדשים
היה כי כן כתוב עד הגמל הנער ודרך הנער ליכן עד
עשרים והרבשה חדשים ואחזל כתב והנער נער גדול
משנו כלומ׳ נער גדול היה לפי שנו יותר מן הראוי והקטן
שבעאן כמו כן נקרא נער הנער לא יבקש והנשברת
לא ירפא והנערה יפה עד מאד נערות בתולות נערות
אסתר רבקה ונערותיה והשם רבת ערדוני מנעורי
מגדלים בנעוריהם ובקבוץ הנקבות כי היו בני ישראל
ובני יהודה אך עושים הרע בעיני מנעורותיהם ומלא
תמות בנער נפשם ויעלזה מה ענין השני כלומ׳ במיתה ישה

נפח והבאתם הביתה ונפחתי בו כלומ׳ שילך בדרך מאחרה
נופחו באש חרוש ויפח באפיו בדוד נפוח פעול
במקום תאר ולל כופח כלומ׳ רוחה שמעלה הבל כי בעת
הדתיחה תעלה הקדרה הבל והנפיחה הבל הפה אויהי נפוח
פעול כמשמעו ואמ׳ על הפיד והדוד נפוח לפי שנופחין בו
בעת תעלה דתיחתו עמי בהריגים האלה ויהיו לפחת עליון
אש ושם הכלי שנופחין בו מפוח בחר מפוח מאש ושלא
נשבר פעלו ממנו מהדגוש אש לא נפח וקרוב לענין הדה
נפחה נמטה והשם מפח נפש והכבד ונמש בעליה הפחתי
והפחתם אותו ועונם שנן דאבון ודאגה ומי שישלו דאבון
נפש כלו נפשו נפחה ויוצאה ממנו וכי והפחתם אותן תביאו
את הגזול ותפיחו ותראיבו נפש בעלין שגזלתם ממנו ויהי
ושניקמון יתיה כלומ׳ תפילו הקדבן דרך בזיון בשתביאוהו

נסך נסך מסיר ויהלום אבן מהאבנים יקרות והיא שחורה
נפל לא נפל דבר אחד וכי נפלה אימתכם עלינו ולמה
נפלו מטך ואת הנופלים אשר נפלו של המלך ומי
ומטמטה נפלו על דוד לבו ונפלה אל מחנה ארם אל הבשדים
אתה נופל ונפל חלל בתוכם וכן נהפל הלמ׳ ונפלל חלל
בתוכה ובתרבד יתר מון קטילין בגוה או יהיה משרש פליס
ומענינו כאשר כתבו ר׳ יהודה מיום נפלו עד היום הזה
נקמן חטף ובחירק מא הפעל כי לא יהיה אחרי נפלו מקול
נפלת לא נופל אבי מרבים כלומ׳ פחדת וכן ויפלו מאד
בעיניהם כלומ׳ היו נפולים ופחותים מאד בעיניהם לנגדכן
כי ראו שנעשתה החומה על כרחם על פני כל אחיו נפל
כלומ׳ נפל גורלו או בעבן שכן וכן נפלים בעמק ולל גאם
יפול

יפול עין כמוהם ונפלו ולא יקומו כי יפול הנופל ממנו והימים יה א׳ יפלו
הראשונים יפלו כי יפול לא יוסיף ובעד השלח יפלו ותפל
מעל הגמל חשבה מחלה נופלת עליו כלם עמנם עמן
אחד ובלאחד מתפרש לפי הענין אשר הוא בו והפעל
הכבד ראו הפלתי לכם כן הפילה לישראל בקחלה ואור
מצ לא יפלון ולא הפיל מכל דבריו ארצה לא הפילו ממעלליהם
וההתפעל ואתנפל לפני ינ׳ אשר התנפלתי ולהתנפל עליונו
והשם ומפלבר והוא מסלת הבר ומה שנופל ממנו נבבדה
ובהא הנקבה והיתה מעי מפלה נקמן הכא ובעדי שמה
למפלה קריה בעתיה למחלה ויפל לראות את מפלת
הארץ כלומ׳ גויתה הארץ מקום שנפל שם וכן על מפלתו
שמכו כל עוף השמים מקול מפלתו הרעשתי גויים שם
נפל אשת בשש נקדות טוב ממנו הנפל בנפל בומון
הוא העובר שמפלת האשה ונקרא כן לפי שנופל ומת
מפלי בשרו דנקן כי חתיכות בשרו כלומ׳ שנתלין בבשרו שם מלא
חתיכות בשר אן ידאה זה מפני שמנו ודומה כאן נופלים
ממנו והם דבקים בו שלא ימוטו הנפלים היו בארץ רחשיתו
הם האנשים הגדולים בעלי אקומה גדולה ונקראן כן
שיפול האדם מפחדם מפני שהם גבוהים כלבך כי לענין
זה נקראן האימים כמו כן וכן הר נופל וכול גבוה ותלול איובי׳ד

נפץ כי ראיתי כי נפצן העם מרומתיך נפוצו גויים שמא׳ג שע׳לג
ומאלה נפצה כל הארץ והמקור והוא יונא ונפוץ ראשי שוכ׳
הכדים והשם נמץ ונרמס ואבן כבד בשש נקדות והכבד שע׳ל
ונפצתים אישאל אחיו ונפצן את עולליך אל השלע ירמ׳ג תל קלט
ונפצתי בגוים ונבליהם ינפצו כבלי יוצר תנפצם ירמ׳נא שם מח תל׳ב
באבנו גיד מנפצות כולם ענין פיזור ויש מהם פיזור עם ישע׳ו
השבר והרעוץ ושם הכלי שמנפצין בו מפץ אחה ירמ׳נא
לי כעדי וכקמץ ואיש כלי מפצו בדן והתאר העצב יחז׳ ט ירמ׳כב
נבזה נמוץ בשורק ובחולם נמצים אל הרים כיעאן תל׳ב כב
ותהי שם המלחמה נמצאת והיא מלה זרה כי משמטה שמ׳ב יה
נמוצה כמלה גדולה הו נמצאת בשקל קטרת נחשת אכל
נשאר בו הקמץ על דרך הדיר כמו בגדה אחזתה
אלא ומן הדומה שלא הביא והאזל כתב ונבליהם ינפצו
וכללות נפץ יד עם והוא ירק ידיקן מתרגום ותער כדה
כי אם הוא לשון נמיצה אן שכלה
ונפצת קולתה כמו שאכול ולבן ידיקן והוא כמל הדבר
נפש נפש תחת נפש בשש נקדות נמש שבעה הנמש שע׳לא תל׳ה
ההיא ופעמים בא בלשון זכר ונקבה לדבר בן על תל׳ה
הגוף אחד נפש מחמש המאות נפש שנים כל נפש שע׳לא ראש מ׳ז
ארבעה עשר ונפש כי תחטא ושמעה קול אלה ויק׳ה מל׳ יט
והקבון ועל הנפשות אשר היו שם להמית נפשות ונקבון יחז׳ יג תל קה
הזכרים מעוזדות את נפשים ברזל בחה נפשו אמ׳ כן
אלא לא נמצא רק זה לבד לפי שהנפש מענה בענני הגוף
וכן בגועל נפשך גופך ואמ׳ על דרך משל נשבע ינ׳ אל׳ יחז׳ יז עמ׳
אלא לשון נפשו רבים מוענים בנפשו וכן אשר לא נשא תל׳ה
מנורים שהוא הת נפשו וקרי נפשו אהנה ויעשו איוב לג
נפשי ואינו אלא ון זעירא יל׳ ונפשו ושלחתה למעה כלומ׳ שקדיה דב כח
ינ׳ את המלה בקודתה נפשו

לעמה

הָעֵדִים. והוא המקום המנוקר בעור במערה וכיוצא בה וכן
אמ׳ התרגום במערת טינרא וענין הנקור ידוע.

נקש בפעל בפיו נקש בשון. כי הקבה מאבד הרשע
בפעל בפיו ומועל בפיו הוא המוקש לו עד ויפול
בשחת יפעל כי נקש ויקש ענין אחד. והנפעל כן תנקש
אחריהם כמו כן תוקש. והכבד וינקשו מבקשי נפשי כלומ׳
שמון מוקש. ינקש נושה לכל אשר לו כלומ׳ ישים מוקש
ויקח כל אשר לו. וההתפעל מתנקש לנפשי להמיתם כי כי
הוא מסבב ומתחכם להיותו קשור ונוקש בנפשו ולשום
מוקש בנפשי להמיתני ואעפ שהוא פועל שמהו פעול מרוב
דגילות והתמדת המוקש והלכידה במחשבתו ממו שכתבנו
במלת הנדברים כך כי ברוב התמדת הדבור יקראו כלשון
פעולים ואעפ שהם טעלים וכן מתדפקים על הדלת

נרך נרך וברכום כערי הנון כרכי בתנריחון בחיריק
הנון והקבוץ כמרים עם נרכים. וכתבו יונה
כי נאמ׳ בן כי הוא הולך ויא כי הוא המושקן ואבע ל
פירש כי הוא בושם דומה לברכום.

נשש כי נשש אלהים ענין שכחה.

נשא ולא נשא אותם הארץ פירשו ולא קבל. ונשאתם
את חניכם כאשר יובלון שאת בשאת אותו.
רע שאתי עליך חרפה שאני ואני אדבר כלומ׳ כבלן
מדבר מלי עליכם אעפ שקשה עליכם והכרחני לדבר.
ומעליהם נשאים נושאת זהב וכסף בהראות האלף
בתנועה נשאותיכם עמוקות. הנשאים מעי רחם ונשאתם
את סבות מלבכם. וחטאי גלוליכן תשאינה בהראות
האלף בקריאה. והנפעל נשוא. נשוא. ומטמטו ינשאו.
וכן נשוא לשוא עליך. משפטו נשא. ובכר בתמנן זקנן
בחלק הדקדוק. והשם וינעלו להם לאין מעשא. מעשא
לעבדה. מעשא בני חמת. ובהא הנקבה. וכבד מעשה.
ואשר הוא פעל יוצא לשלישי לא חמור אחד מקם נשאתי
כלומ׳ לא מחתי עליו משא. והפעל הדגוש ונשא אתכם
בענות. כולם והדומים להם בענין הטעיה והמשא
ידוע וכל הענינים הנכנסים בשרש הזה כולם נכנסים
בענין אחד הנשיאה והנטילה. וקל הוא להסיר מעט
ביטרם כל אחד לפי מקומו ולפי אין ערך להזכיר
כל הענינים נפני עצמם. שאי בכך. שא נא בלבך.
נשאתיך נעיני כל ראיה. בגוה האלף. לא תשא שמע
שוא. לא תשא את שם. אלהיך לשוא. ישא ביום
ההוא לאמור לא אהיה חובש. כי ישא השם בשבועה.
כל אשר נשאו לבו. ונשאך לבך. נישא משל. שא
כמו זה המשל. שא מדברותיך. כי מדברותיך שעות
לן ישא תמיד כמו ואומ׳ תורה אנוה לבן משה. ואשא
את היין ואתנה למלך. נישא משאות. ישא ברכה מאת
ה׳. משאת כפי מנחת ערב. ונשא אנף ונשה פרי.
כי יעבן נשא פרין. נישא עיניו וירא. נישא ויקב נגלין

ותשנה זקנן ותבכינה עוד. ותשנה עלינו הי בהעלם הלף
מן הכתב. נישא עשן קולן ויבך. ישאו בתוף וכנור כי ישאו
קולם בקול תוף וכנור או כמו שנושאים קולם הוללים עם התוף
והכנור. נשא את תפלה. כי תשא התפלה לשם או תשא קול
בתפלה אורכים. וכן ישאו מדבר ועדין. כי ישאו קול. ואלין
הוא נושא את נפשו. את מחמד עיניהם. ואת משא נפשם
כי רושו לפנו בניהם וכנותיהם שהם מחמד עיניהם ולהם
הם נושאים את נפשם. נשאי. ידיאל דביר קדשך. ונא הלף
בהעלם כבעלי ההא. ונשו את כלמתם. הנשה דבר אליך
תלאה. בחלוף שין בסמך ולף בהא. ובכר התבנו אותו בשרש
נהה. ובשאת הכרובים את כנפיהם. בשוא גליו אתה תשבחם
כלומ׳ בהתרומם גליו אתה תשקיטם. ותאר לגדול ונשיא
בעמך לא תאור. כי יעשה הנשיא נדבה. שנים עשר
נשיאים. והענינים להתרוממם יקראו נשיאים מעלה
נשיאים. נשיאים ורוח וגשם אין. והשם בכפול הכון אם
יעלה לשמים נשיאו. כי גדולתו ורוממותו. ישא מרעך חת
ראשך מעליך. כי תשא את ראש בני ישראל. את ראשם
לא תשא. ישא מדעך את ראשך. אשר נשאו ידו במלך
כי נשא אשא להם. כי אשא להם האויב ויות אם יתובון
משכן אשכון להם. וחרפה לא נשא על קרובן. לא
הטיל עליו שום דבר חרפה. נשיה עליהו אור פסך יב.
בחלוף שין בסמך ולף בהא. הלא שאתו תבעת אחבים
ומשאתו לא אוכל. אך משאתו ישאו לבדיה. ובכנוה
הלף ונעלמה. מהמדבר משאתו בגדו אלים. גדולתו ורוממותו.
ומזה כי רשו יחד שאת כלומ׳ יתרון הגדולה והתוקף היה
ראוי לך לולי שעליות משכבי אביך. ואם תשאו מבמתיהם
לבביהם. כלומ׳ אם תקחו. ולא ביולו בבים כי אם בנות. ישאום
בני קיש אחיהם. כלומ׳ ויקחום לנשים. וישאו להם נשים
מן אביות. ובתים ונשאו. ולקחו. וקרוב ענין הנשוא לענין
הלקיחה. וכן ישא ברכה מאת ה׳. יקח. וכן במשנה נטולה
שאר. וכן נשתמשו בנטילה שהיא הנשיאה בענין הלקיחה
טול חכמן זה טול אתה. יקנסך ואם מרות. נשא עליו את
הנשא הזה. הבה נשאתי בניך. לא ישא חבל כפר. אנלי
ישא בני. לולי בני. יהושפט מלך יהודה אני נושא. ומשחים
בים בתורה. כלומ׳ נושאים ספר הגדולים בתורה. ואינכם
מוכיחין אותם. שלא בעבדם על דברי תורה. ולא כי אינכם
שבכר אמן עומד במקום שנים. כלומ׳ אינכם נושאים פנים
בתורה. אבל אתם מחללים אותה. והשם כי אין עם אלהינו
עלה. ומשוא פנים. ומקח שחד. כי החוטא והמתבייש נופלים
אין כמו שאמ׳ ולמה נטלו סנין והמקבל לו פנים כלו נושא
פנו שנטלו. וכן ולא ישא אלהים נפש. כלומ׳ לא ישא פני נפש שמבי
שימלטוה מן המיתה. וכן בענין המחילה והסליחה שא נא
חטאתי. שא נא חטא אחיך. ונשאתי לכל המקום בעבורם.
הלא אם תיטיב שאת. כלומ׳ אם תיטיב משכיל יהיה לך מפרה
וכן פאל מה יתר שאת. והיא תמלה לא יתל שיגבר הכפרה

והם העופות שעומדים במגדל וכן קראן נוערים בהר
אפרים או יהיה קראן נוערים מיוחסים לאמקומם והראשון
נכון וי"ל יונה פ' נוערים באים מארץ ארחין עם מיוחסים
לנבוכד נצר וכן פאר"ל תעור שלוש יעדה והאישון עינו
ליילה ויום אמרה כיקמן חטף העדי במקעת הסמרים וכ
וברי יתך יבעורן כולם עטן שמירה ופי' ממגדל נוערים עד
עיר מבצר מגדל שאינו לשוב לא שעומד העופה שם
ופי' קראן נוערים העופים והשומרים יקראו קומו ונעלה עין
ועלה ובנעורים ילינו ונעורי ישראל להשיב כעיר נעורה
עטנס עטן חרבה ופי' אאל מזה
ונעורת לב דל חרבת דעת וכתב
כיכן בדברי הפילוסוף ישבו עולמים בחרבן שכלם ואמרו על
האשה הזונה חרבת שכל ועלה ונער משדשיו יהרה נער
מטעי כנער נתעב כחמש נקדות עניים יומן או עכף
ופי' כנער נתעב כמו שמשליך אדם הנער שהוא נתעב
שאינו מעלה ומוציא אדם אותו מהחטירה שלו ומשליכו
כן אתה השלכת מקברך ניקן כנקיקי הסלע ובנקיקי
הסלעים עטנס חורי הסלעים או שיני הסלעים
נקב ובא בכפו ונקבה נקבת במטין במוקשים ינקב אף
אל צרור נקוב ינקב חור והשם ואל מקבת כור
כלומ' כור נקובה שנוקרתם ממנה וכן שם הכלי שמוסקלין
בו האבנים ונוקבין אותן בו ניקרא מקבת והוא השיש שראשו
האחד חד לנקוב ולפסול בו ובראשו האחר מכין בו והולמים
בו במלאכת המזל והנחושת ונולתם ותשם את המקבת
בדה ומקבות והמגרן ומקבות יעדהו במסרות ובמקבות
יתבקום ומן העטן הזה נגזר נקבה ועלה נקבו ראשית
הגוים נקבה שברך עלי אשר פי' יקבנו יקב בן האשה
הישראלית פירש השם באותיותיו וקלל ועם עטן הקללה
ונוקב שם יי' כלומ' מפרש ומקלל שאינו חייב עד שיפרש
ויקלל יקבהו אורריום יקבהולאום ואיקוב בוהו פתאום
נקד נקדות בכסף עטן הנקוד ידוע וכן נקראן הבהמות
הלבנות שיש בהם כתמים שחורים או שחורות שיש
בהם כתמים לבנים דומות לנקודות ועלוא ונקד נקדים
ובדדים ואת כל העזים הנקודות וכל שרוב הבהמות על
זה הדרך נקרא הדושה אותם או בעל המקנה עלשמסומשע
מלך מואב חיה נוקד אשר היה בנוקדים מתקונב ובתי
מרי גיתין וכן נקרא הלחם היבש המעופש לפי שהעפוש
בלחם לבן וירוק ושחור נקדים
נקודים ועתה הנה יבש והיה
נקדים עשרה לחם ונקדים
ונתנקודים כסמנן ובדברי רז"ל מת הבאה בכסמנן נפ"ל ח"
ל מת הבאה בכסמנן מת בין מתובלת בין שאינה מתובלת
שעושין אותה טעמין יבשין והם מכין אותה בבית המשתה
נקד ונקיתי המים לא נקיתי מנסתרות נקני ונקה לא
אנקך כלומ' לא אניחך מן העונש שישאר העם

נקי

והם העופים שעומדים במגדל וכן קראן נוערים בהר
אפרים או יהיה קראן נוערים מיוחסים לאמקומם והראשון
נכון וי"ל יונה פ' נוערים באים מארץ ארחין עם מיוחסים
לנבוכד נצר וכן פאר"ל תעור שלוש יעדה והאישון עינו
ליילה ויום אמרה כיקמן חטף העדי במקעת הסמרים וכ
וברי יתך יבעורן כולם עטן שמירה ופי' ממגדל נוערים עד
עיר מבצר מגדל שאינו לשוב לא שעומד העופה שם
ופי' קראן נוערים העופים והשומרים יקראו קומו ונעלה עין
ועלה ובנעורים ילינו ונעורי ישראל להשיב כעיר נעורה
עטנס עטן חרבה ופי' אאל מזה
ונעורת לב דל חרבת דעת וכתב
כיכן בדברי הפילוסוף ישבו עולמים בחרבן שכלם ואמרו על
האשה הזונה חרבת שכל ועלה ונער משדשיו יהרה נער
מטעי כנער נתעב כחמש נקדות עניים יומן או עכף
ופי' כנער נתעב כמו שמשליך אדם הנער שהוא נתעב
שאינו מעלה ומוציא אדם אותו מהחטירה שלו ומשליכו
כן אתה השלכת מקברך ניקן כנקיקי הסלע ובנקיקי
הסלעים עטנס חורי הסלעים או שיני הסלעים
נקב ובא בכפו ונקבה נקבת במטין במוקשים ינקב אף
אל צרור נקוב ינקב חור והשם ואל מקבת כור
כלומ' כור נקובה שנוקרתם ממנה וכן שם הכלי שמוסקלין
בו האבנים ונוקבין אותן בו ניקרא מקבת והוא השיש שראשו
האחד חד לנקוב ולפסול בו ובראשו האחר מכין בו והולמים
בו במלאכת המזל והנחושת ונולתם ותשם את המקבת
בדה ומקבות והמגרן ומקבות יעדהו במסרות ובמקבות
יתבקום ומן העטן הזה נגזר נקבה ועלה נקבו ראשית
הגוים נקבה שברך עלי אשר פי' יקבנו יקב בן האשה
הישראלית פירש השם באותיותיו וקלל ועם עטן הקללה
ונוקב שם יי' כלומ' מפרש ומקלל שאינו חייב עד שיפרש
ויקלל יקבהו אורריום יקבהולאום ואיקוב בוהו פתאום
נקד נקדות בכסף עטן הנקוד ידוע וכן נקראן הבהמות
הלבנות שיש בהם כתמים שחורים או שחורות שיש
בהם כתמים לבנים דומות לנקודות ועלוא ונקד נקדים
ובדדים ואת כל העזים הנקודות וכל שרוב הבהמות על
זה הדרך נקרא הדושה אותם או בעל המקנה עלשמסומשע
מלך מואב חיה נוקד אשר היה בנוקדים מתקונב ובתי
מרי גיתין וכן נקרא הלחם היבש המעופש לפי שהעפוש
בלחם לבן וירוק ושחור נקדים
נקודים ועתה הנה יבש והיה
נקדים עשרה לחם ונקדים
ונתנקודים כסמנן ובדברי רז"ל מת הבאה בכסמנן נפ"ל ח"
ל מת הבאה בכסמנן מת בין מתובלת בין שאינה מתובלת
שעושין אותה טעמין יבשין והם מכין אותה בבית המשתה
נקד ונקיתי המים לא נקיתי מנסתרות נקני ונקה לא
אנקך כלומ' לא אניחך מן העונש שישאר העם

נקי

נקי ממך ונקה לא ינקה פי' לא יניחה את האדם מן העון
מכל וכל אעפ שהוא נושא עון לא יענש את האדם מעט
כדי ליסר ולהשיבו לדרך טובה ודלפירשו מנקה הוא
לשבים ואינו מנקה לשאינם שבים והשם לא יוכל לנקיון
נקיון שבים והתאר ובעל השור נקי ולא ישכך דם נקי
נקי כפים נקיים אנחנו ובתבו כלף אשר שפכו דם נקיא
ואל תתן עליכם דם נקיא ובאו עד כחי הלף נשיא נביא
והנפעל ונקה האישמעון ונקיתי משבועתי זאת ונקתה
לארץ תשב פי' תהיה נקיה מאנשיה ומוחין ישב בה
כי כל הגוב מזה כמוה נקה פי' המגלה היתה כתובה
פנים ואחור והיה מעד האחד כתוב אלות הגנב ומעד
האחד אלות הנשבע לשקר ועל שנשם אומ' נקה שיהרת
מן העולם ויהיה נקי מכל טוב ופי' כמוה ממון פני המגלה
האחת כן פני המגילה האחרת כתובה בלה זובלו וכן כמוך
כמוהם והמיקור מהיכל ואתה הנקה תנקה ואת המנקיות
ואת מנקיותיו מחלוקת בין רז"ל א' כי המנקיות לא הכינים
שהין המין יתדות שלזהב ועומדין בארץ וגבוהין מעל
השלחן ומפועלין פנולין לתמוך הקנים והם הקשות שלא
ישברו במשא הלחם ויש מהם שאמרו קשותיו לו כעפין
ומנקיותיו לו הקנים ולזה הדשת נקראו כן לפי שמנקין
הלחם שלא יתעפש נקם נקם נקמות בני ישראל
ונקמתי ני' מיקך כנקם ינקם ינלעדין עד יקום מי אלבין
לא תקום ולא תטור והשם ונקם ישיב לעדיו נקם ברית ינקם ניקם
ומא נקמה והקבונן אל נקמות ה' נוטיב והנטל ונקמתי
מאויבי ואנקמה מאויבי והבבד ונקמתי דמי עבדי
ונקמתי את נקמתך כי אם נקמתי כלומ' אעשה
נקמה בכם וכן נקשר הבית כי נקמות ני' היא הנקמן
בה ונקמו בהם וההתפעל מטבי אויב ומתנקם כלומר
שמראה עצמו בהרבותו להרע כלו לוקח נקמה ומשלם
גמול ושלא נזכר פעלו מהנוסף יקם קין לל תלקח
נקמתן ממנו מההורגים אותו וכן לא יקם כי בסכנו הוא
נקף חגים ינקפו כלומ' יכרתו ראשם ותרא ומרפתן
ותקפיה העדופה דנקיפא והשם ונשאר בן
עוללות כנקף זית ומא ותחת חגורה נקפה והכבד
ונקף כבבי הער בברזל ואחר עוד נקפו זאת
פי' שברו ונקדו התולעים זאת ומ' זאת על העצים
וכולם עטן שבירה וכריתה וכן בדברי רז"ל המנקף
בראש הזית וכן אמרו אין אדם נקף אעבנו מלמטה
לא אם מכרזין עליו מלמעלה וכן אמרו דם נקוף מוציא
כדם מעבור ומעונה עלי הקוף כי הקיפו אי המשתה
כבר כתבנום נשרש יקף נקר נקר כסם כל עין
ימין יקדוה עורבי נחל והבבד לילה עצבי
נקר מעלי העינים האנשים הם תנקר ויבקרו את
עינו ושלא נזכר פעלו ממכן ואל מקבת כור נקרתם
והשם ושמתיך בנקרת הצור והקבוץ לבוא בנקדות
הגדים

נקי

ויש חכמים דבאו החלי כלומר שהיה המות להם בכוש
שיקחם והשם כשי ישלמו את כשיך ומא ומשא בלשון
משא איש באחרון נעזבה נא את המשא הזה ועוד
נקבה משאת מאומה והקבוץ בעורכים משאות
ויתכן כל בעל משה ידון שם כפלם מטה גוד הנעה
אלגל כי נקראכן שנשה ממקומו ושלה כלומר שכרן
מקומו וסר לו ממכון והיה כהון למרש גוד הנשה גוד
הנפסק מן נטוה גבורתם ויה יהגב מזה השרש אלא
שטוב הוא להבר נשתה גבורתם עם ונטתן מים כשרש
נשת ומלת נשים הן נשיהם נשיך כתבנו אותם כשרש
אנש נשך אם ישך הנחש כחלם ונפתח אחריתן
כנחש ישך ונקמץ מפני ההפסק אצוה את הנחש
ונשכם הכושרים כשטהם והכבד וכשבו אתכם וינשכו
את העם ולפי שהרבית הוא כאן כושך האדם נקרא נשך
כל דבר אשר ישך והכבד לא תשיך לאחיך והשם
נשך כסף נשך אכל כשש נקדות ולא תשיך עובר
לשלישי המלוה הוא משיך והכסף או האוכל כושך
כמו שאמר כל דבר אשר ישך והלוה כשוך ודגל אמרו
שהוא אזהרה ללוה ועא לעשות לו נשבה ויפקדו
ביום ההוא אנשים על הנשכות הוא כמו לשבה לשבות
נשל ונשל הבדל מן העץ כי ישל ביתך אלה הם
עומדים והיונאים ונשל גויים רבים מפניך
כי ישל אלוה נפשו משפטו ישל כדגש וכא הכרן
תמורתן כמו ויגד יעקב נגיד ועוד נכתבנו כשרש
שלה של נשליך כפלם גש פגענו והכבד וינשל
את היהודים מאילות עניים ההשרה והסתירה
נשם ואת כל הנשמה החיים כל אשר נשמת רוח
חיים באפיו דומה כי כלדוח בעלי חיים יקרא
נשמה ולפי כמך לרוח כלומר כל שיש לו נשימת
רוח כלומר תכונה וכן ויהי חלין חיין מאד עד אשר
לא נותרה בו נשמה כלומר שלא היתה לו נשימה
ונתבטלה תכונתו ונעצרה נשימתו וכן ואני
מעתה לא יעמד פי כחי ונשמה לא נשארה בי
הכל המאמר ההוא עד הפלגה שהרי היה מדבר
מנשמת אליתקן בדוח עד ובדוח פון כל יבאם ונשמת
מי יצאה ממך כמו דבר מי כי הדיבור בנשימה ופי
רושו ממי קבלת לה הדברים שדברת ראבע בתב
כל אשר נשמת רוח חיים שבה לאדם כילא מעאנו
נשמה חוץ מנשמת האדם ודבים אמרו שנקראת
כן כעבור שה יא מן השמים ואם הם שנים שרשים
נמצא כמוהו רבים ואת הנשמה ואת הנשאת עוף
ממיני העופות ואמרו כי נקרא כן שכל הדואה אותו
ישום וכתב רשי ז"ל כי הוא אא לא מצאתי כן בכל הנשמאות
הנקרא עוטיטא וגם זרד שלפי רשי"ק על הדוק ובנשוף
השם כשרעים והחומכו דפ שמיני כי מוק ובנשוף עוטיטא
והתנשמת וכתב רבי שלמה תנשמת שבעמקת כי קלבא שרייץ כלעז הנתוק בלילה ובו' אבל
כי הוא הנקרא בלעז טלמא וחומה לעבר על תנשמת שבכל ירעים כי שקרין לה טלמא בלעז

נשף

נשף וגם נשף בהם ויבשו נשמתי כרוחך עצם הריחוף
והנטיחה ניקומו כנשף לבוא אל מחנה ארם
ונטרם יתנגפו רגליהם על הרי נשף כלומר על הרי חשך
ולפי שהלילה חשך אמר נשף ושן נואף שמרה נשף
קדמתי בנשף ואשועה מאחרי בנשף נשף חשיך שם
לי לחרדה בנשף בערבים ויכם דוד מהנשף ועד הערב
למחרתם כשש נקדות ושבעתי נדודים עדי נשף
יחשכו כוכבי נשפו כולם עצם לילה ויאמר מזה נשפרה
כרוחך וכבר כיארנו מהנשף ועד הערב כשרש מחר
ודשת ז"ל כי גם יקרא נשף תחלת הלילה כשמותחילה החשך
ותחלת היום כשסר החשך ואמרו על זה הפסוק מהנשף
ועד הערב כאן אמר מהכיר כי גם הוא יקרא נשף ואמרו אמר
רב השיתרי כשני הון נשף יממא ואחא ליליא נשף ליליא
ואתא יומא ואת הינשוף כשרץ וכחלם ינשוף ועורב
ישכנו בה עוף שהוא עף כלילה נשק והחזיקה בן
ונשקה לו ינק ושלום נשקו עד משל שמתי שק
ישקו איש אל נשקו ויפל על צוארי ויישקהו ישקבי
מנשיקות פיהו אשקה נא לאבי ולאמי ותשק ידי לפי
ועל פיך ישק כל עמי כלומר להודותו לאדון כיצן עמשא
לנשקלו ונקנת ספרים מדוייקים אשקה נא לאבי ולאמי
נקמץ הטף והוא לגזרת אפעל ובמקצתם כחטף פתח
והכבד מנשיקות אשה אל אחותה כלומר מגיעות כאן נשקות
זו לזו וכבר אחר נשקו בר ויעשק לכל אחיו לנשק לבני
ולבנותי ועא אל נשק בית היער כחמש נקדות ומשורת
אחד מצאתי כל נשק כשש נקדות כמו יבלח מנשק ברזל
והמה מביאים איש מנחתו נ"ר ונשק נבשמים וחברו דדה
סבותה לראשי בוס נשק ועיר מבצר והנשק כי בנשק
יבערו אש בנשק ומגן ועצה הוא כמו זין והפעל ממנו
נושקי רומי קשת כלומר נושאי כליזין וכן נושקי קשת
מימינים ומשמאלים באבנים ובחצים בקשת ולדעת
המתרגם כן ועל פיך ישק כל עמי
נשן ואש נשקה בעקב משקלו נפעלה והכבד ובעון
והשיקו אף ישיקו ואפה לחם עצם הבערה
נשר הנשר הגדול גדול הכנפים בו נקדות על כנפי
נשרים כי כמו אם הייתם עלכנפי נשרים שנשמרתם
מהלנזק כי הנשר הזה יעוף גמה מהלעוף ונושא אפרוחיו
על כנפיו לשמרם כמו שאמר ימרוש כנפיו יקחהו ישאלו
אבר כנשרים כתב הגאון רבי סעדיה ז"ל כי הנשר לעשר
שנים יעלה מאד על סלע ויקיע השמים ויקרב לחום השמש
ויסיל עצמו כים לרוב החום וימרט ויתחדש ויעלה אבר
וישוב לימי עלומיו וכן כל עשר שנים ובשנת המאה יעלה
כמנהגו ויפול כים וימותשם נשר אם יתגדל המשור
על מגינו שמנו אותו מחסרי הטן עמל מבעב ואעפ
שזה בחולם וזה בשרק למה שמצאנו בלשונה אף הנסורת
שלבעל הבית ועוד אמרו לבוחות הנסורים מסכים

בנסרים

ראש ג
של הנון וזן היא הברכה שבירכו שאמא לשמע שבר יאלהי
אביך אשרי נשוי משע ובא עד בעלי ההא ושליחות הפשע
היא נשיאתו ונטילתו מעל האדם והנפעל ונשא כל אשר
בכיתך ונשא בם את השלחן נשאת נשא לנו נשאת תאר
לתשורה הנשאת אבל נשא לנו מהכבד ואפשר שיהיה גם
נשאת שם מן הכבד בפלס ושבות על מלאת ושם התשורה
במא ותנא אחריו משאת המלך בסתר ובערי ארוחה
ומשאת וישלחהו והקמוץ וישא משאות וכן התרומה
לא יתב את משאת משה ואת ראשית משאותיכם וכן
חיים מלך עור נשא את שלמה בעצי ארזים מהכבד
ובאן נשאלנו נשא את שלמה בקמץ בדרך בעלי ההא וכן
דבא לארץ חייתי ופי נשא את שלמה נשא אותו ומכלאותו
ובלבלן בלה הדברים והנפעל עוד הרמים והנשאים ועל
בל גבעה נשאה וההתפעל מתנשא לא מר ותנשא מלחמתו
ינשאון להשמיד חזון וינשא לעיני כל הגוים והפעל הכבד
עוד וכי נשא מלחמתו בעדי מנשאים את היהודים וינטלם
וינשאם ינשאהו אבשי מקומו ובעטן הנבואה נשא עליו
את המשא הזה משא מעברים המשא אשר חזה משא
אשר יסרתו ואמו משאות שוא ומרוחים נקראת הנבואה
משא שהיא נשאת בפי האדם וכן הין אומי ישראל לומיהו
מה משא יי עטן הפסוקים ההם כי הם בשהין שואים לנביא
מה משא יי לא היה דעתם לנבואה אלא ללשון כובד ומשא
כמו משא בני קהת כי היה דבר יי להם למשא בכתף ויודע
הנסתרות גלה מחשבתם לנביא למה אמר כי המשא יהיה
לאיש דברו כלומר דברו שלאדם יהיה משא כי הדבר נשא
בפיו למה נקראת הנבואה משא ואתם תהפכו דברי
אלהים ותהיה כונתכם בן לשון כבדות והפעל הכבד
עוד והשיאו אותם עון אשמה והוא יונה לשלישי והשיאו
כל ישראל אל העיר ההיא חבלים והשם בעטן המקור
למשאות אותה משרשיה כלומר להשיא אותה ולעקור
אותה משרשיה ועלא ישאם אדר ואנעיו פי ושרפם וכן
והמשאת החלה ועל בית הכרם שאו משאת וכן מעטו
ישאני עונכם ואשר הוא פעל עומד ותשא הארץ מפעם
וכן ישא בשיחי משבבי ויתכן שנקראת השרפה כן
לעטן הלהב הנשא למעלה וכן במשנה משאין משאות
ואפשר שיהיה שאת אנפחת שאת המקבה היא מעטן
זה עטן שרפה כמו שאמר ערבת המכוה היא שהיא עטן
שרפה והנכון להיות מה עטן הראשון לשון הגבהה וכן מגדל
נמיטרא שאת זו שאת בהרת זו בהרת מפחת שני לבהרת
מראה עמוק שני לשאת מה לשון שאת מוגבהת המראה
על שהם גבוהים ממראה החמה מה לשון עמוק עמוקה
ממראה החמה שהם עמוקים ממראה הזל מה לשון מפחת
טמלה שג מפחתי נא אל אחרת הכהונות לאבולפת לתם
נשא הנפעל חזה נשאו שרי יוף והכבד הנחש השיאני
השואה ובלו לך אל תשיאון נפשותיכם אבן השא
השאת לעם הזה אל ישיא לבם חזקיהו כולם והחומים סלהם
עטן

ראש ג
מלא ג
ישע לט
שמלא שמב יט
ראש לא
ירמיה מ
מלא ט
ישע מ
מלא מד כד
רש לא
הה ב לא שבה
אמט ישע מב עז א
מלב ט ישע יט
חב א משל איכה ב
ירמיה ב
מד ל
ירמיה ב
דהב כד יחל ה
מלא ט
ישע מ
מלא מד כד
רש לא
הה ב לא שבה
אמט ישע מב עז א
מלב ט ישע יט
חב א משל איכה ב
ירמיה ב
מד ל
ירמיה ב
ויקרא שמב יז
יחז יד
שמבה
שופט יבמו איב לב
נחום א איוב ב
ויקרא יג שם
ישע יט יחשב
עובא ירמיה שסד
מלב יח

עטן ההסתה והכתוב ועלא להשות גלים נעים נכתח ההא שסיט
והשין דגושה ויש סמרים מדויקים ניקוד בהם להשות
הלמד פתוחה וההא נחה עבד לעשות ולזאת הקליאה
יהיה משרש שאה ומשפטו להשאות כאשר כת במקומו
נסכר ישעיה והשם השאת והשבר ומא הלימה בעמיך איכה ב תל עד
למשאות המלחם למשאות ומא תפסה שנאה במשאון שס עב מש כו
עטן חדבה ושממה נשב כי רוחי נשבה מ והכבד שעין
ישב ירחן זלומים וישב אותם אברם עטן ההפרחה תל קנט ראש מו
והדיחוף נשב או השיבה ידו ולא השיבון את ימי שני ויקרא ראש מו
חיי אבותי פן ימהר והשיבנו והשיבון בי ירבה שמב מו דביט
הדרך והשבתם ואמרתם אלהים כי השב תשיב ואין משיב ראשמוד שמאל
ידו אלמין כלם שעין ההדביקה ההגעה והשם כי שיחזור שסיד מלא יה
שיבלו כלומר עטן ישלו עם אחר או השבת אריכין במלחמה
שיב שם בחסדון הכון כמו שיאמם יעלה לשמים שיאון
וכמוהם ואעם שנכתב בסמך ותשב ולא תמליט כלומר מיכה ו
תגיע להליין ולא תפליט אותו רק תפיל אותו
נשה נשיתי טובה וכא המקור כלף ונשיתי אתכם ומכב
נשא עוד ילדך תשי היוד במקום הא למד דב לב
הפעל ומשפטו תשה ועקרו תנשה והנפעל ישראל ישע מד
אא לפי שהוא פעל עומד לא תנשני פי לא תנשה ממני
צריך לפרשו כן כי לא יכא ומהעטן הזה באדון נשיה תל פה
כמו בפעל עומד יקבל ליך והיא מקום המתים כי הם
נשכחים והפעל הכבד כי השה אלהי חכמה כי נשי תיב לט איוב יא
לך אלוה מעונך ובבר כתבכו כי נשני אלהים בשרש ראש מא
נשש ויא שהוא מזה השרש מהדגוש והפתח יחתחדיק
ועלא לא נשיתי ולא משוכי פי לא נשיתי מהם ולא משן ירמיה ט
בי והוא כמל הדבר ועטן הכפל שלא נקשתי אני מהם
וגם הם לא נתנוהו לי מעצמם אולא נשיתי אני בדם
והם לא נשוכי כי המלוה הוא קשור בבית והלוה בלא
בית וכן בנשה בחשר נשא בן ונשה בן אלה לאלותם ישע כד מלא ח
ונכתבן כאשר נשא בן ונשא בן בלף במקום הא והא
בלא קשר הבית וכל איש אשר לא נשא והוא בלף שמא כב
ובגול ועלם שתבוא המלה פעמים בלא
קשר הבית הוא חסר הקשר והעטן מורה עלין שמן
והנשא בא לקחת או מי מנושי פי מנושים בי מלב ישע ג
ואינגן רחוק שיקראא נשה הלוה והמלוה כי הקשר
מפריד בינהם ובחסר הקשר העטן מורה שזכר
כמלוה כלוה לפי שהאחד רוצה בן משאת הכסף
והאחד משאת אוכל ולדעת התרגום התאר מזה
נשים נשה שתרג ונשים משלובן ובמדי חובא שסג
שליטון לה והפעל הכבד כי תשה בדעך משאתך דב לד
מאומה ולל מזה כי ישה לך אלוה מעונך כלומר איוב יא
שיחיי בך אלוה מעונך וכן פ ונשאבן אמה יחיבן מלא ח
השופט שבמעה לא ישיא אויב בן נכתב ונקרא תל כט
כבעלי הלף כלומר לא יהיה לו כנשה שיקח ממנכן
וכן ישי מת והוא נחסרון לף כמו אל יני ראשי שסה
ויי

נשלמה אות הכון

אות הסמך

סס יבמ"ר יאכלס סס הוא העש האוכל בגדי עמוד
סאה ויהי סאה סלת כשוא הסמך וסאה סלת משקל
נקמין חטף הסמך ההא לסימן נקבה ולמד הפעל
נפלה ונהפכה היו כמלת סאתים והוא משנה סאה כמו
ממאה מאתים והקבוץ שלש סאים ונעלמה ממכון ההא
כמו שנעלמה ההא מן שנה כשנים ויתכן לומר כי ההא
נסאה שרש והוא למד הפעל כמו ההא כשנה ואין כה
קימן נקבה ואעפ שהמלה בנקבה ויתכן עוד כי ההא כשנה
לנקבה ולמד הפעל נפלה כמו שכתבנו בחלק הדקדוק
ועניה שהיא מדה הידועה אצלם שליש המדה הנקראת
כמוכן אצלם איפה ומלת בסאסאה כשלחה תר"בה מעכן
זה ואפשר שהוא שם במקום סאה ונכפל בו הפא והשין והה
נמוף למד הפעל כמו יפיפית מכני אדם שהוא פעל מגזרת
יפה נכפל בו הפא והשין והיוד שבין הפא והתין למד הפעל
ועוד ישלומי שהוא מקור מכנין הדגוש לל במדדה ונכפל
בו הפא לבד כמו שנכפלה במלת זרזיף שהוא משרש זרף
כאשר כתבתי במקומו והלף הראשונה עין הפעל והאחרונה
מתחלפת בהא למד הפעל ומשקל המלה כפעפלה
סאן כי כל סאון סואן כרעש עטנו לפי מקומו ענר
ועדה וסאון שם נפלא טחון וסואן פועל נפלא
טוחן ואזל פי מתרגם שלנעליך שריפיך ומלשון וגל
מסאני אוהמי אומי כל נעל נועל כרעש ושמלותיו
מגוללות בדמים תהיה לשרפה ואמרה על מנחידיב
ויה מסבהון ומתנהון כרשע **סבב** וסבב בית אל
סובב סובב הולך הרוח ונהפכו אות הכפל סבוב
גם סבבוב סבון ענין והקיפוה סובי עיר יסובו עלי רבים
והיה תסבבה אלמותיכם וסבותי אני ליאש את לבי
והמעל הכבד יסבותי את לבם והסב לב מלך אשור
אחרי הסבו אותנו הסבו אלי מוסבות שם ויסב אלהים
את העם ויסב חזקיהו פניו אל הקיר וכא ויסבו את
ארון אלהי ישראל כדגש הסמך והבית ושלא נזכר
פעלו ממכון על המון ויסב והוא כתוב בוו ודגש ופליגי
עליה יוסב רפה ופעל הדגוש לבעבור סבב את פני
הדבר ופעל כבד אחר יסובבה על חומותיה יסובבהו
יבוקהו נחבה תסובב גבר והמטילי לנקבה מבקשת
בעלה כמו שב במקום אחר וכקשו את יי אלהיהם ואת
דוד מלכם והנפעל ונסב הגבול נסבו על הבית ונסבו
בתיהם לאחרים וכא מוקל ורחבה ונעקבה למעלה
ומשפטו המלה ונסבה כמו נסבה אלי את יקב לא יסבו
בלבתן ויסב מעליהם ויסב מהעלן ותסב המלוכה
והשם

אות הסמך

והשם סביב סביב והקבוץ כלשון זכרים וסביבון נשערה
מאד אכלה חרב סביביך ואכלה כל סביביה כלשון נקבות
סביבות שמו איתה ועל סביבותיו שב הרוח על כן סביבותיך
סחים ובהבלעת אות הכפל כי היתה סבה מעם יי ובחוקפת
כון כי היתה נסבה מעם האלהים או הוא נפעל עומד והוא
הנכון כמו שכתב בחלק הדקדוק והשם עוד ובחוקפת מם
משבחלע עד שהמלך במסבו לאש מסבי והקבוץ כלשון
נקבות והוא מסבות ענין כולם וכל אשר הם מזה השרש ענין
סובב והקטת הדבר והחכם לי יונה חלק השרש הזה לשלשה
ענינים והשיב על החכם לי יהודה שכתבם כולם ענין אחד
ועל דעתי כי דעת החכם לי יהודה ישרה ונכוחה כי כלם ענין
אחד כי אשר נפלאו נעיני לי יונה להועיאם מענין סיבוב והקפה
כמו וסבותי אני ליאש חתלכי סובב סובב הולך הרוח
ואתה הסבות אתלבם והסב לב מלך אשור עליהם וכל
אשר חבר עליהם עוד לא ימלט אחד מהן מענין הסיבוב
והקפה אבל הם בכללן כי אין הגילגול והחזרה וההפך מכלי
הסיבוב וההקפה ומה שאמר עד שהמלך במקומו דהש מסיבי
שהוא ענין אחד מענין הסבה ממה שאזל לא יאכל עד
שיסב אינו כן כי ההסיבה בלשון רבותי הוא לשון סיבוב
והקפה כי לפי שהיתה ישיבתם ואכילתם ושתייתם במסיבה
שהיתה דרכם לישב על המאכל והמשתה סביב סביב ובעת
אכילתם ושתייתם היו נסמכים עד שמלא דרך הסיבות
יראו גם לסמיכה הסיבה ותדע כי לא יקראו לשום סמיכה
בעולם הסיבה כי בעת האכילה והשתייה שדרכם לשבת
סביב וכן אמר התרגום וישבו לאכלם ואסחרו למיכל לחמה
סבא ונסבאה שבר זולל וסובא אל תהי בסובאיין וכשבאים
סבואים והתאר מובאים סבאים ממדבר כלומר שתויים
ושכורים ונקרא על שם זה היין סבאך מהולבמים ולפי ניאה
מוכר היין סובא כמאמר בעלה שיר אמות כל האנוש נמעא בעולם
לבד מסבאים הם הנבלים אשר לקחון מעט בכף ונון במי
אא זה השיר הוא בספר המקרא זה ב למלאות הנבלים וכן אזל
סיר תגיות חכרון משורר ששמו למוכרת היין ההיא מסובתא
ר"ח יס"ר ישקב לרבי תם ז"ל
ומקרה מפתחא לגויה פוש ומבאים
אנשי מדה שם אומה מבני כוש וילכן מובאים סבאים ממדבר
סבך כי עד סירים סבכים והשם נאחז בסבך ושף סבכי
היער ומא נסבך עץ חרדמות הבית נקראת בקמץ תל על
חטף ומא עלה אריה מסבכו הבית כשוא ופתוח ויש פתרים
כשוא לבדו ודגש הבית לתפארת והנפרד ממנו ואעפ שנכתב
כשין תחת שובך האלה ופעל שלא נזכר מעלו על גל שרשין
ונקבו הכל ענין הסתבכות והסתעפות ועקר הלשון שנקרא
כן הענף והסעיף לפי שהענפים והסעיפים נאחזים ונקשרים
ומעורבים זה בזה ונקרא כן בלשון רזל הדבר הנקשר והנאחז
והמעורבב מסובך כמו שאמרו תחת עמר מסובך ואלת זה
מה שזכרו נזה ומן הענין הזה שבכים מעשה שבכה ואעפ
שזה נשין וזה נסמך אחרי הוא כדומה קן השבכה זה על זה
לענף

בנפרים וכן המשור ניקרא בערבי מנשאר והוא הכלי
שיקורין לו בלעז שיירא והפעל מזה ונשר במגרה היה
משפטן ונשר השין דגושה כמלש ויגש אבדהם ובא הכח
תמורת הדגש כמו שבא כן בויגד יעקב כנ"ל

נשרת נשתה גבורתם לשונם בעמא נשתה הדגשות
מסני ההפשק לתפארת והכפעל ונשתו מים מתהום
כולם ענין הפסק הדבר ואבדו **נתב** ימלם נתיב לאמו
נתיב לא ידעו עיט הדרי בנו בנתיב מעותיך
ודרך נתיבה אל מות ההארמה והיתה ראויה במפין ובהא
הנקבה ובמים עזים נתיבה נתסו נתיבתי מבע רגלך
מנתיבתם והקבוץ בנתיבות לא ידעו אדריכם ענינומו"ר
נתח ונתח אותו לנתחיו ויתהר לעצמיה לשנים עשר
נתחים תנתח לנתחיו אסף סתחיה אליה כל נתח
טוב כסגולה הנון ויש ספרים נערי ענין נתחים נתחים
נתך ונתתך עליו ויתכו מים
שאגותי ולא תתך חמתי
מירושלם כן תתך חמתי עליכם
והכפעל ומטר לא נתך ארצה עד
נתך מים עליהם באשר נתך אפי וחמתי על יושבי ירושלם
ונתכתם בתוכה חמתי אשר נתכה בנו וחמתי נתכרל
חמותו נתכה באש לל כדבר הנתך מסני האש והכבד והתכתי
אתכם התיכו עבדיך ויתיכו את הכסף בתוך הכור והמקור
השלם למחת עליו אש להנתיך והשם בהתוך כסף בתוך כור
ושלא נזכר פעלו ממנו כן תתכו בתוכה ענין העיקה והדקה
נתן נתן חברהם מתכות ואויבי נתה לי ערף בחסרון הקעוות
שלא כמנהג בעבר כי יתן איש אל רעהו ויתנו לישראל
נתנה ראש ואנחנו נתן לך כמתה לגזרת פעל ונתנו ארץ
בכותינו הלשון למלך נתנוך אשר יי אלהיך נותן לך ונתון
את אלהיהם באש לבלתי נתן זרע ונתון אותו של כל ארץ
מעבדים נתנים נתנים המה לי תקלי הנתש תנה את נשי תנו
את ארון הקדש בבית אשר בנה שלמה האשה אשר נתתה
עמדי ויתנך תנה את ירך וגם כל בני המלך בתנוך תחת
שלמה מעבדים נתנו יד שוא זמרה ותנו תוף כיום חתנו
לתת לך לתתן עם את ארון יי מקור בתוספת הכון והתאר
ומן הנתיבים שנתן חדר והשרים לעבודת הלוים והכפעל
כבוד הלבנון נתן לך והיא לא נתנה לו לאשה ונתנה לך
גם את זאת ונתנה לנערים המתהלכים ברגלי אדם ונתתם
ביד אויב תבן אין נתן לעבדיך ותבן לא נתן לכם הנתן
תנתן הנער הזאת ושלא נזכר פעלו מן הכבד כי יתן מים על
זרע והשם מהר נתך וממנו תרומת מתכם ובהא הנקבה
עבודת מתנה איש כמתנת ידו ומא ואתנה לך מתת מתת
אלהים היא ענינם ידוע נתם בתקון גתיבתי ענין הריקה
נתן כי נתן את מזנה הבעל יתאנו סביב ארץ
מזבחותם תתוצן גם אל יתענך לגזרה ובא ותתנו
הבתים מחקל ומשפטו להדגש מלתעות כפירים נתן יי
לנחוש"

לנחוש ולנתוץ המתונים אל הסולות והכפעל והערים נתענן ימנא שמלג
ממנו וכל עריו נתנו מסני יי ומומני חרון אפו והכבד נחוסא ירמיה
אשר נתן יחזקיהו אבין ונתעתם את מזבחותם ונתענו דהבלג זב יב
רמותיך ושלא נזכר פעלו ממנו והנה נתן מזבח הבעל יחז יז שכ"ל
ושלא נזכר פעלו מהנוסף תנור וכירים יתן כולם ענין שבירה ויקרא יא
והריסה **נתק** כי משם אתקנך עקרו אנתקך והנון נוספת ירמיה
ונתקן ובדות ונתקן כהן מן העיר ויקרא כב
דגש הקוף לתפארת כדגש מקדש
יי והכפעל ולא נתקן שדוך נעלין ישעיה
נתקן בסמות רגלי הבהמים ומותי נתקן מוקשי לבבי ונעים יהושע איוב יז ירמיה
לא נתקן לא נמהרה יבתק באשר יבתק פתיל הנעורת יחה"ל שופ יז ירמיה
והכבד נתקן מוסרותיו ומוסרותיך אנתק ויבתק ארת שמ"ל שופ יז
הימים הלא את שרשיה ינתק ושדיך תנתקי וכבד יחז יז שכ"ב
אחר עד הנתקנו אותם מן העיר הנתקם כעאן לטבחה יהושע ירמיה
ושלא נזכר פעלו ממנו הנתקו מן העיר כולם ענין ההעתקה שוכ
והעקירה ומזה הענין נתוק ובדות והואמי שבעיו תלושין ויקרא כב
ביד עד שנפסקו חוטין שתלויין בהם אבל נתוקים הם
בתוך הכים והכים לא נתלש נתק הוא כשש נקדות שם יב
שם נגעשהוא במקום שער ופירשו שהוא כתם שחור
ואשר להיות מזה השרש אתיק אל סני אתיק ודגש יחז מב
הענין לחסרון הנון הנופלת כי יקבלו אתיקים ואתיקיה שם שם מא
מומו ומומו ויש ענין זווות נתר ינתר ממקומו והכבד איוב לז
נאה ינתר גוים יי מתיר אסורים הנתר אגדות חבב תל קמון ישע נח
מוטה וכבד אחר קרוב לענין זה לנתר בהן של הארץ ויקרא יא
וכתב אאזל מזה ויתר גוים ועל שבעה אמות הוא אומ
שקסעם והגלם מארעם קצת מרגל יש להם סבדא זאת
ואמרו מאי משמע דהאי ויתר לישנא דגלות הוא דהת
לנתר בהם על הארץ ומתר גמיכן לקפעא בהן וענין
לנתר הוא כתרגומו ענין הדלוג וההעתקה מהמקום
וכן כולם הנזכרים ענין ההסרה וההעתקה מהמקום
ומזה הענין כי אם תבבקי מתר והוא כשש נקודות ירמיה
ונקרא כן לפי שמעביר הבתים ומקירין ממקומן ויש
שפירשו בו שהוא שקורין לו בלעז אלום שמלבנין
בו הצמר ויש שפירשו שהוא העבר שרוחצין בו
הראש ומנקין בו כל דבר **נתש** ונתש את ישראל מל איוב
ועדים נתשתי ונתשתי אשריך ויתשם לי תלט מיכה לב כט
ונטעתי אתכם ולא אתוש לנתוש ולסתוץ והכפעל ירמיה
לא יתש ולא יהרס אם ינתשו מים ערים ושלא שמא שם לא
נזכר פעלו מהדגש ותתש בחמה ענין כולם העקירה שם יח יחז יט
אבלאם ינתשו מים ערים יקרוב ענינו כמו ינטשו נטיות
כי הטיות והתינו ממוצע אחד ויבאו בענין אחד כמו
טעה ותעה וכן ונטשתי אתכם ואת העיר אשר נתתי ירמיה
לכם ולאבותיכם מעל פני בענין ונתשתי ברתי"

ובן ארבע אותיות

הביאלי יונה וכתב הנשתנן ומורשו סתב המסורש עזראל
ואינכו לשון עברית כי אם לשון ארמית"

נשלמה"

ושאר אחר מסיך הוא את רגליו להסך את רגליו כגון למי
רגלים ויתר עכיד ערמה: למעבד ערמה: דל לה פורת
לנקבים גדולים וכן במשנה זה הכלל היה במקדש כל
המסך את רגליו היה טמון טבילה וכל המטיל מים טמון ק
קידוש ידים ורגלים. סוף כי בא סוף פרעה. והנקבר
סופה לשוקתי ברכבי פרעה כי תרבב על סוסיך
דברתם בים סוסיך. רמז לענינים. ושם עוף בזה השם בסוף
עגור בן אצמיך. כי בסוף ועגור כמו שמש ירח וכוכבים
אחר אמרו ביור תחת הוו ותור וסיס ועגור. והוא שם עוף
ואם בן התרגום ושמינא וכורביא וקנוכתא וכדברי רזל
קס ריש לקיש עוף כורביא ומי רבי שלמה זל מרואה כלעז
סוף בסוותמו. ובדרם לא יעוף יחדו יקומו. והפעל הנכד
חסף כל חסף חסיסם. אבל אסוף אינו מעיקר זה
כי משרש אסף כאשר כתבתיו בשרש הלף אבל הוא
מענין לו ושנים ענין אליה. ומענין זה סוף דבר הכל נשמע
סוף כל הדברים. מצאתם אותו בסוף הנחל. אחרית הדבר
ותכליתו. ולא ימלט מענין זה. וכגלגל לפני סופה. ובמונן
בנבתו סופה. בסוחה. הנשערה ברוחו. וגלגליו כסופה. בקומת
בנגב לתלוף. כי גם הוא ענין אליה שהוא הרוחות והזעות
שהם מעטים הדברים קל מהרה. ומכלים אותם. ולא ותשם
בסוף של שמת היאור. הנה בסוף המלון. הוא הגומא ויש
ממנו גדל בקרקע הים בשיקרי הדים. ועליו כאמ סוף
חבוש לראשו. וגם הוא לא ימלט מהענין הראשון כי אפשר
שנקרא כן לפי שהוא כלה במהרה. סור. והענין סר
מעל האהל. ויל כמו זה הכל סר. כי
הטובה. וסרתם מן הדרך. ושרי בארץ יבתבו. כל קורים
ממנו והוא תאר כי יבאו תארי נחי העין פעמים נשורין
כמו ותבט עינו בשורי. שובי מלחמה. וכן קורי הגפן
ברכיה. כל הנטישות הקורים מן הגפן כלומר כך נהפכתם
לי כקורי הגפן והגפן בכריה. אלא הוא תאר ולא יתכן האות
גולה. וקורה כל קורה ממקומה. כעול כי הוא פעל יומר יכן
כי גם אוי להם בשורי מהם. כתב ראב"ע
כתיב בשין והוא כמו בסמך. והפעל הנכד. הסיר ני מחך
כל חולי. ותסר בגדי אלמנותיה. הסיר המענפת. הדיים
הטבעה כי אם הסירך המורים. הסמחים. ההא בשוא
וסגול מוסר מעיר. ושלא נזכר פעלו מעיר הוסר
התמיד. אך ירא אני כי סר לראות אסרה בא ואחריה.
קורה שבה סה אלוכי אלמוב. והדומים להם כי ידמה
כי הם עלה הסך הענין הראשון אבל לדקות העין תכיר
שהוא נכלל בענין הראשון כי הגם מסתתר עמהם ולל
כי סר ממקומו לראות קורה ממקומך ושבה מה ומזה
הענין. ובר מרבה מרוחים. כלומר קרוב לבא אבל הקרחים
ועלה סר מבאם. כי נבאש תרג ויבאש וסרי כלומר מרוב
שתייתם נבאש מבאם בפיהם. ויל מזה הכל סר. ועלה
כי דבר אמרה. תאר בפלס ורחל בתו באה. כל דבר
דברה

דברה סרה העמיקו סרה. דבר עושין וסרה. עוד תוסיפו סרה
כי דברה סרה. אם עלי לה סרה. מה זה דוחק סרה. בר ונעף
יקורו כי. וכמן הפעל מזה לדעת קצת המפרשים חי אל
הסיר משפטי. וכמן מרובע דרכי קורר. והתאר כי כפרה
קורבה. ויתנו כתף קורדת. שמן המלות האלו העותות והשתנות
מהמנהג. והתב הרבי יעחיה בן גיאת דרכי קורר מקסירים
מכוכים. והתב החכם לי יונה כי סר ונעף מפעלי הכפל
ראייתו שהוא פתח ואם היה מפעלי ה' שן היה קמץ כי
התארים עלולי העין קמוצים והנחנו מעאנו בקמרים
מדוייקים רוב התאריים מפעלי הכפל קמוצים כמו התאריים
עלולי העין אשר שמיך מתם פתחין וכן ממעאו תאריים מפתי
העין מעטים כפתח כמו מיחל לבטה לה. כל עין לה מפקים
מזן אלזן. ודע כי הרבה ממנו פתחין אבסר ונעף והבינין
נאו במוהם אבי יהין מנחי העין או מפעלי הכפל ואמר
עליהם בעל המסורת כ פתחין. והשלישית בשער סור. תלה
תי בתרע נטריא. וכדברי רזל שהוא שער המזרחי ל
שמות נקראו לו שער סור ששם הין שמאים פורשין ההד
סודו טמא יקראו למו. שער הישוד ששם הין מיסדים
ההלכה. שער חרסית שהוא מכוון כנגד זריחת השמש
הא כמה דתימר האומר לחרס ולא ירח. שער האתון
שהוא משמש בנסה ויציאה. שער התוך שהוא מתוצע
בין שני שערים. שער חדש ששם חדשו סוכרים את
ההלכה. שער העליון שהוא למעלה מעזרת ישראל
קות. ובדם ענבים סותה. פרוש כסותו
סחב. וסחבנו אותו עד הנחל. כי חומת העיר נסחב עד
הנחל ואמאותו על החומה ואעפ שהיא לשון נקבה
לפי שנקרא גם שור שהוא לשון זכר. אם לא. אחבום עיני
הצאן. סחוב והשלך. ואת הבלבים לסחוב בלוי. סחבות
אלא וכן סחף ענינם אחד והבית. ענין בולם הגדירה והמשיכה
והפא מתחלכן המוכשב ונשף
בקרקע טיל בלעז. ולל סחבות
הבגדים הכלויים שנסחבו בקרקע ובאשפה. סחה. ותחיתי
עברה מחנה. והשם אחי ומאוס בפלס שבי. עבי
ענינם בענין סחב לא שזה הוא גזירת הטיט מן הקרקע
והדברים המאוסים כשמבדין הקרקע ההוא.
סחף מטר סוחף. ואין לחם. והנכעל מדוע נסחף מדיך.
ענינם ענין הולכה וגזיה והדיטה כי זרם המטר
גורף ומולך העצים והזרעים וכן בדברי רזל נסתחפה שדהו.
סחר. סחרו אל ארץ. ולא ידעו כי סבבו. לבי סחרחר. הלך
הלך סביב סביב ואינו מישוב מדוב הערות ותרג
סביב סביב סחור סחור ויסב מעליהם ואסתחר מלותהון
ומזה הענין יקרא התגר סוחר לפי שהוא סובב ארץ
הארצות תמיד הולך ושב. עובר לסוחר. אנשים מדינים
סוחרים. אשר סוחריה שרים. שבו וסחרוה. לל סחרן
בה. תרשיש סוחרתך. לל מביאה הסחורות אליך. והשם
אויים רבים סחורת ידך. ומא סחרה ואתגרה. טוב סחרה
ומא

לענף או לקעף הקשר והכאוזר אחד על חבירו
קבל עונותיהם קבלנו. ומה אם בינקבלם והפעל מכבין
הדגוש אלופינו מקובלים. וההתפעל ויתקבל החגב
והשם לקבל קבל בית. וקף כחמש נקדות הקירונו מקבל שבמו
ומא נושא קבל שם כפלם שבת. ומא שם הנקבה קבלה. והקמץ
קבלות מצרים למצון עונותן בקבלותם. ומא את עול קבלן
הבית בקמץ חטף וענין הכל בוכר המשא וטיבתו על הכתף
וכי אופינו מקובלים כל שוורינו חזקים ויכולים לקבול משאם
ושמרתם אותנו מקובלים לרוב הכשר והשומן שהין שמנים
הרבה וכעלי כשר כאן הכשר והשומן למשא עליהם. ופירוש
ויתקבל החגב כל שאכילו החגב שהוא עוף קטן יתקבל עליו
אם יעוה עליו שלא יוכל לקבול אותו ויהיה עליו למשא אבל
החגב **קגד** יקגד לו וישחטהו לכול עין אקגוד תרגו וישחטהו
ושגד **קבל** והיתה לי קבלה. ומגלת תלים עטן יחוד
הכסף והזהב והאבנים טובות באוצר
קגן והקגנים לא ידעו אנה הלכתי. פחות וקגנים. ויבא
קגנים כמו חומר. כי ויבא על קגנים כמו היוצר על
החומר והם השרים הגדולים ובלשון משנה נקרא המשנה
לכהן קטן **קגר** והדלת קגר אחריו. קגר את קרן עיר דוד
וינ קגר. ויחמלה קגר עליהם המדבר. והוא עומד
בחבירו והינו בודד ומדושו כא המדבר קגר עליהם הדרך
שלא יוכלו לעבור. ויהי השער לקגור. ובגור ודלתך בעדך
קגרו דלתות האולם. והפעל כקגר לבא. תקגר שבעת ימים
והפעל מהדגוש מוקגרת ומקגרת. ושלא נזכר פעלו ממנו
קגר כל בית מבוא. וקגרו של מקגר. והשם להוציא מקקגר
מקגר והוא שם בית הסהר. והקבוץ בלשון נקבות ויחגרו
ממקגרותם. ושם כמלא ויתנהו בקגר. והוא שם הכבל ותי
נקולרין. ומלא בתוקפת מם בתחלה ותנו באחרונה. ועשית
לו מקגרת טפח. שהיא קוגרת תוך השלחן. והבר ביארכן
אותו בשרש זה היטב. ומא ומקבץ עגור לבם. כל על
השומן הקוגר לבם שלא ישכילו כמו שאמר
השמן לב העם הזה. והפעל הכבד והקגיר הכהן את הבקר
והקגירו הכהן שבשתימים. כל ישמידכו קגור שלא יאכלו
אדם וגם קגור היה שלא היה יוצא בין העם. ועא לא תקגיר
עבד אל אדניו. ולנו הקגירו כיד המלך. ולא הקגרתני כיד
אויב הקגירנו בעלי קשילה. וכן פעל הכבד אחר קגר
אלהים היום את אויבך בידך. אשר קגרני בידך. שקגרך
בידי בעבור כולם והדומה להם כתיבה ומקרה ואעפ לא
אמלטו מן הענין הראשון כי יקרובים הם כענין. ועא לא יתן
קגוד תחתיה. הוא הזהב הטהור הנקי. וכן אמר זהב קגור
כלומר מטהר ומחוקק. ואמשר שיהיה מהענין הזה החרש
והמקגר. כל האנשים הגדולים והחשובים. וכן יקרא לחשוב
מבלי המלחמה קגור כמו שאמר והדרן חמת ומקגור לקראתם
רודפי. ולל ומקגור עוי מהענין הראשון כלומר קגור לקראתם
שלא יעברו וירדפו אחרי. ומהענין הראשון שד שם כמל

הלמוד

הלמוד דלף עוד ביום קגריר. כל ביום המטר שיהיו בני אדם
נקגרים בבתיהם שלא יוכלו לעאת מסבי המטר
קדן קדרן עשתה ותמכור שלשים קדרים. הוא כסות
הלילה המכוך לבשר עשוי מכשתים ויש מהם
עשויים להתעטף בהם כיום לינעול **קדר** עלמות
הא לא נמצא לשון קדר במקרא
רק זה לבד אבל התרג שלשון
ערך מתורגם כלשון קדרא וכן
לשון טור וטוריס
ולא קדרים כי
קדרי הבוכים אן יהיה פרושן
כי בחקאם החשך הכל מכולכל
ואין שם שום קדר ותרגום שתים מערבות תלתין קדרין
ומן הענין הזה נצא אחור המקדרונה. ואמר בו התרגום
לאכקדרא וכן הוא כי האכקדרה מקודרת ומערבת קפקלים
וכקאות לישיבת האנשים. ומן הענין הזה כתוב בשין שדרות
באגזים. והבא אל השדרות יומת. הוציאו אותה אל מבית
לשדרות כל נאמרו ושדרות כאגזים שעשה מערבות
התקרה כאגזים. **קהר** שדרך הגן הקהר. תרגום ירח
ירחא. ועל זה נקראו מראות הנשים שהרוכים
כמו שאמר והשבים והשהרוכים שהם דומים לקהר
והוא כתוב בשין בית הקהר בית המאסר שהוא עגול דמות
הקהר. קוג אלו קג נחלו. מדרכיו ישבע קוג לב. והפעל
והנפעל לא נקוג אחור לבבו. נקוגים אחור. ואת
הנקוגים מאחרי. נקוגו אחור. יסגו ויבגדו. באבותם
ונקוג מאחר אלהיהם. וכן קשת יהונתן לא נשוג אחור
ואעפ שנכתב בשין. ושלא נזכר פעלו. והקג אחור משפט
והדגש תמורת המה בהוקם והושב עטן הכל התאחרות
והתנכרות. ועא קוגה בשושנים. כי נגדרת ונגבלת וכן
בלשון המשנה ועשו סיג לתורה. כל גדר וגבול.
קוד קודי. ליריאיו. כיאם בלה קודו. וקוד אחר אל אבל
ענין ענה ודבר אחר. ומזה הענין לא ישבתי בסוד
משחקים. כל בעתם בשמחתכם יחד לשחוק ולהבלי
העולם. וכן ועל קוד מחוזים יחדו בקוד ישרים ועדרי.
ולי יונה חלקם לשני ענינים והכוון שהכל ענין אחד
ומן השרש הזה והענין הזה הוקד שלמה לבנות את בית
האלהים. כלומר נתיעצו ועמדו בקוד הענין עם דוד אבין
כמו שג ויתן דוד לשלמה את תבנית האולם. ותשם
בקד נגלי. ומא אותן כי הוא הענין שמשימין בן רגלי האסורים
קיפש בלעז ועוד נכתבנו באות השין.
קוה ויתן על פנין מקוה. הוא הצעיף
קוך וקוך לא סכתי. ורחצתי וסכתי. ושמן לא תקוך
ופירושו ושמן לא תקוך בשרך ושערך. ותקבך
בשמן. והפעל הכבד ירחץ ויקך. והביאו אינה שם
בזה השרש כרוב המשחת הקוכך. אמר קוכך שם
השמן הטוב שהיה מנהג המלכים להמשח בו ואירי
כי מלת ממשח מתוחה בעבור שהיא נסמכת ל קוכך
ויפה כי נהפכנו הלמוד כמו שנהפכו מלת לשוטטו בעמים
שהוא מן שוט. ועל שם זה נקרא הלבן שמשימין בו
השמן אסוך. אסוך שמן. על שמכין ממנו הלף נוסטר
ועא

לעגף או לקעף הקשר והכאוזר אחד על חבירו
קבל עונותיהם קבלנו. ומה אם בינקבלם והפעל מכבין
הדגוש אלופינו מקובלים. וההתפעל ויתקבל החגב
והשם לקבל קבל בית. וקף כחמש נקדות הקירונו מקבל שבמו
ומא נושא קבל שם כפלם שבת. ומא שם הנקבה קבלה. והקמץ
קבלות מצרים למצון עונותן בקבלותם. ומא את עול קבלן
הבית בקמץ חטף וענין הכל בוכר המשא וטיבתו על הכתף
וכי אופינו מקובלים כל שוורינו חזקים ויכולים לקבול משאם
ושמרתם אותנו מקובלים לרוב הכשר והשומן שהין שמנים
הרבה וכעלי כשר כאן הכשר והשומן למשא עליהם. ופירוש
ויתקבל החגב כל שאכילו החגב שהוא עוף קטן יתקבל עליו
אם יעוה עליו שלא יוכל לקבול אותו ויהיה עליו למשא אבל
החגב **קגד** יקגד לו וישחטהו לכול עין אקגוד תרגו וישחטהו
ושגד **קבל** והיתה לי קבלה. ומגלת תלים עטן יחוד
הכסף והזהב והאבנים טובות באוצר
קגן והקגנים לא ידעו אנה הלכתי. פחות וקגנים. ויבא
קגנים כמו חומר. כי ויבא על קגנים כמו היוצר על
החומר והם השרים הגדולים ובלשון משנה נקרא המשנה
לכהן קטן **קגר** והדלת קגר אחריו. קגר את קרן עיר דוד
וינ קגר. ויחמלה קגר עליהם המדבר. והוא עומד
בחבירו והינו בודד ומדושו כא המדבר קגר עליהם הדרך
שלא יוכלו לעבור. ויהי השער לקגור. ובגור ודלתך בעדך
קגרו דלתות האולם. והפעל כקגר לבא. תקגר שבעת ימים
והפעל מהדגוש מוקגרת ומקגרת. ושלא נזכר פעלו ממנו
קגר כל בית מבוא. והקגר של מקגר. והשם להוציא מקקגר
מקגר והוא שם בית הסהר. והקבוץ בלשון נקבות ויחגרו
ממקגרותם. ושם כמלא ויתנהו בקגר. והוא שם הכבל ותי
נקולרין. ומלא בתוקפת מם בתחלה ותנו באחרונה. ועשית
לו מקגרת טפח. שהיא קוגרת תוך השלחן. והבר ביארכן
אותו בשרש זה היטב. ומא ומקבץ עגור לבם. כל על
השומן הקוגר לבם שלא ישכילו כמו שאמר
השמן לב העם הזה. והפעל הכבד והקגיר הכהן את הבקר
והקגירו הכהן שבשתימים. כל ישמידכו קגור שלא יאכלו
אדם וגם קגור היה שלא היה יוצא בין העם. ועא לא תקגיר
עבד אל אדניו. ולנו הקגירו כיד המלך. ולא הקגרתני כיד
אויב הקגירנו בעלי קשילה. וכן פעל הכבד אחר קגר
אלהים היום את אויבך בידך. אשר קגרני בידך. שקגרך
בידי בעבור כולם והדומה להם כתיבה ומקרה ואעפ לא
אמלטו מן הענין הראשון כי יקרובים הם כענין. ועא לא יתן
קגוד תחתיה. הוא הזהב הטהור הנקי. וכן אמר זהב קגור
כלומר מטהר ומחוקק. ואמשר שיהיה מהענין הזה החרש
והמקגר. כל האנשים הגדולים והחשובים. וכן יקרא לחשוב
מבלי המלחמה קגור כמו שאמר והדרן חמת ומקגור לקראתם
רודפי. ולל ומקגור עוי מהענין הראשון כלומר קגור לקראתם
שלא יעברו וירדפו אחרי. ומהענין הראשון שד שם כמל

הלמוד

עשרה אותיות והכתיב לי יונה בזה הענין ותהי לו סוכה
כלומר אותיות ההנהון והישר בעיני כי פי סוכה מועילה
כמו מה יקבל לך הלא ליקבל בדר ועתה שתהיה מועילה
לו מפני הענה וזהו שאמר ושבבה בחיקך והסלאדכי
המלך ועוד פירשו סוכה מחממת ומורה עליו ושבבה
בחיקך וזה לאדני המלך דל שלא ידעה איך היתה לו
מחממת ושוכבת עמו כי אמורה היתה לו משום לא
ידבה לו נטים וכבר הין לו שמונה עשר וכן לפי דעתי
בנקב עינים יסבן בם כלומר יתחמם בם בעמלן בם וכן
קורין בערבי לדבר החם שלכון ויש יסבן בם מענין שבנה
גומה שבש תמשו דל הדבה בזה הלשון כאמרם במשנה
המפרש והיועא בש"ירה והמסוכן ועוד אמרו השוחט
את המסוכנת ונולת לה רבים המסבן תרומה הנעקר
לי יונה בענין ערי מסבנות ועל דעתי שהוא מענין
טוב ילד מסבן ואל לא גבר את האיש המסבן
והאיש המסבן שפירושו עני וכן תרג עני מסכן וכן
פי הפקוק כי אמר למעלה הפסל כסף חרש ועורף בזהב
יקעבו ותוקות כסף עורף וזה הוא מעשה העש
ריים שעשו הפסילים מכסף ומזהב והעני המסבן
שאינו יכול לעשותו מזהב וכסף לתרומה לפסלו
עץ לא יקבב יבחר כלומר אחר שלא יוכל לעשותו
זהב וכסף יבקש ויבחר העץ המובחר שלא יקבב
והשם מזה והענין ארץ אשר לא במסכנות
מכך פי יסבר פי דובבי שקר ויסבדו מעמות תהום
ענין סגירה ומזה הענין אעפ שנכתב בשין
כל שושי שכר אגמי נפש והוא בשש נקדות פי
שסוגרין נפש המים לקבץ המים ולעזור הדגים ליש
קלבשא בלעז ויתכן לפרש לפי שאמר והין שתותיה
מדכאים אומר כי עתה יהין אגמי נפש אותם שהין
עושין השכר כלומר החומות ואף אגמי נמקום עין
ועא וסבבתי את מעיים שמו וסגרתי מענין סגרך
יי בידי כמו שפירשנו מכת הסבת ושמע ישראל
כמו האזן ושמע אשקולטא כלעז ולי יונה פירשו
לשון קבלה ואינו נכון לפי שמלת שמע מתאחרת
שהיה משפטו להתקדם כי קודם ישמע אדם ואח"כ
יקבל ואין ראיה מעשה ונשמע כי פי נעשה ונשמע
נעשה מה ששמענו ונשמע מה שיבא כי יי אמר פירשו
נעשה מעות עשה ונשמע מעות לא תעשה שהן
בשמיעה ונקבלה לבד והביא בזה הענין את אבות
מלכים כלומר קבול עמדת אא אולי הוא היה עשוי על
מלכים ואפשר שיהיה אבות עורת השוף המקרא בלשון
שם האלוה שהין עובדים אשמנו קלות וכלעז מאפיל
והוא מעפעף בלשון בני אדם
סל נבשל העליון שלי חורי עמנם ידוע ויתכן ששרש
סל סלל כי הוא גדגש בקבוץ ובכנוי ובהכפל הפא
והלמד הישב ידך כבוער על שלקלות ועוד נתחבן
בן

תל לב שסח
תל לב שסח
תל לב שסח
שע"א שס לה
תל לב שסח
שע"ט לה כ
תל לב שסח
שע"ט לה
תל לב שסח
שע"ט לה
תל לב שסח
שע"ט לה

ומא מקחר בסף. נתני קחר גוים ומקחר כוש. ובתוספת
מס ומקחר הרובלים. וכן נקרא מזה הענין המגן שהיא
עגולה מכיבה מכיב מוחרה. ענה ומחרה אמתנו. רודלא
בלעז. ודר ומחרת. אבן יקרה ואפשר שתהיה כיד המוחרים
תמיד ולמה נקראת מוחרת כמו שאמרנו נזל על דר ומחרת
שהיא אבן אחת שקוראה דרור לכל בעלי מחורה.
סחש ובשנה השנית מחיש. הוא העומה משרשי בזרע
ויה קתקתון כלומר הבא אחר השפיה.
סיג בסף היה לסיגים. היו לי בית ישראל לסיג. הוא
הדבר הרע הנשאר אחר שהותך הכסף או שאר
המתכות ונכחר הטוב שבו ונזוקן וישאר הרע הוא יקרא
סיג. בסף סיגים. שלא נזוקן ולא הוסרו הסיגים ממנו.
סיר בשבתנו של סיר הבשר. שמות הסיר שמות ונס
יעקבו מים. סיר נמוה מות בסיר. סיר אשר חלאתה
בה. תחת הסיר. עמוס קדרה. והקבוץ בלשון נקבה בסירות
ובדורים. ועשית סירותיו. בטרם יבינו סירותיכם אטד.
ומסיבינו על הקדרות עד ההשאה. ולל בטרם שירגישו
הסירות האטד כלומר שיתחממו מן האטד הבוער
תחתיהם כמו חי שהבשר בקדרה עדיין חי שלא נתבשל
כלום כן יבא החרון והשבר להם מתאום. ומ הסוק עד
הבשר עודנו בין שיניהם טרם יכרת ואף כי חרה בעם
יעלה בקול הסירים הנה סך את דרכך בסירים כי עד
סירים סבבים. ובלשון נקבות ואחריתכן בסירות דוגה
ענין כולם והדומים להם קצרים. ומה מזה הענין דרכי
קודר. ולל בסירות דוגה מהענין הראשון והן הדוגיות
ולמה שהן קטנות קרא אותן בלשון סיר ובנותיכן
בדוגית עיידין. **סית** כי יסיתך אחיך בן אמך. ונשקת את
דוד בהם אסיר. הסיתך כי ההא בחטף סגול. ואף
הסיתך מפי עד. ההא בחטף פתח. כי חמה פן יסיתך. ות
ותסיתהו לשאול מאת אביה. ותסיתנו לבלעו חנם.
ויסיתם אלהים ממנו. אשר הסתה אותו הדגש תמורת
הכח אשר בהסתה או הסיתה. וכן בדגש מא המעל הסיתוך
ובלולך. פן יסית אתכם הזקיהו. והדגש תמורת המה
כלם אשר הם מזה השרש ענין הסתה והשלמה מדעת
לדעת אחר. ומירושו ויסיתם אלהים ממנו בענין ויסירם
כלומר העיר דוחם והסית לבם לסור ממנו כמו שהמ ויי
שאו. **סכך** עובדים במנסיהם. ממשה הסוכך. ברוב
הסוכך. וכן נשבותי בכי ואנשי שנכתב בשין. ושבות
על האדון את הפרוכת. סבותה בענלך. סבותה בתוף
ויסבו הדרובים. סבהו אלים אלהי. והמעל הכבד
ויסך בדלתים ים. בחברתו יסך לך. ויסך אלוה בעדו
ושלא נזכר מעלו ממנו אשר יסך בהן. וכבד אחר
ולכתב בשין ובעמות וגדים תשובבי. והשם שוך
כי יצמיבו בסבה. ונכתב בשין ויחמם בגן שהו. ובהא
הנקבה וקבה תהיה לעל יומם מחרב בסבות תשבון.

שבעתים. ומא בתוספת מס פרס ענן למסך. ארת
מסך הפתח. משפטו מוסבך בטלם מוכלל. והובן הלוכך
הוא מבקה קרטים ועולות עליהם ובאים הנלחמים אל
העיר ונכנסים תחתין עד להומה ותותרין תחתיו החומה
והוא מגן עליהם מן האבנים המשליכין מעל החומה
ובלעז קורין לה טלמא. ומזה השרש והענין הזה. ואדת
מוסך השבת. בשקל מעשה מורד ששרשו ודד ואעפ
שזה בשורק וזה בחולם אחד הם ומירשולו יוכה מהסה
המשמרה כלומר המקום שיחסו בו אנשי המשמרה ויתפקוק
וכתב רבי שלמה גם אהל עשוי לעל לשבת תחתין בעזרה
ביום השבת. הענין הזה רובו ענין הסיבוך למעלה. ויש שהוא
ענין מהיעה ומגן והבדל בין דבר לדבר כמו ונסכות על
הארון את הפרכת. ויסך על ארון העדות כי לא
היה הפרכת על הארון לא סמוך לו מבדיל בינו ובין אהל
מועד. וכן פרוכת המסך. ואת המסך הפתח סבותה בענן
לך. ויסך בדלתים ים כי אבור בסך. כי כמנין הקה ל
ובכללו ודומהלו בדברי רזל בענין מנין הכל סך זביתא
סך קירי פלסתר סך הכל ונולת זה ממה ששתמשו בזה
הלשון הדבה והוסיפו עליו מס ואמרו ובלבד שלא ישבר
לו סבוס מיקח. **סכל** עם סכל ואין לב בנים סכלים.
נסכלתי לא שמרתי. את מצותיך. והשם נתן הסכל
במרומים רבים בשש מקדות. ולא שהוא ענין שכל בשן
והוא הנכון ועוד נפרשנו בשרש שכל. ומא הסכלות
הוללות. והפעל הדגוש והוא יומא סכל נא את עצת
אחיתפל. ודעתם יסכל. והפעל הכבד הסכלתי ואשגה.
הסכלת עשו. ודומה שאינם פועלים עובדים ומזה
הענין אעפ שהוא כתוב בשין ודעת הוללות ושכלות.
ואמ המקרה כל לשון טפשותא כתוב בסמך כד מן חד
כתוב בשין ודעת הוללות ושכלות. **סכן** הוכרז
בדבר לא יסכון. לא יסכן גבר כי תאמר. מה יסכן
לך. הלא לא יסכן גבר כי יסכן עליהו משכיל. כי
הלא יועיל גבר נדיקן ובישר מעשה כי לו לבדו
יועיל ולא לא ענים ענין תועלת. ואבעי הלאל
יסכן גבר ענין תוכחת כלומר הלא יוכיח גבר אוזכיח
כין שניהם משכיל. והפעל הכבד הסכן נא עמו
ושלם. והוא עובר ממשפטו בהסתר מלת דרכיך
כי תועיל דרכיך עמו. ותהי בשלום. וכן כל דרכי
הסכנתה. כי הרגל הרגלתי. ולל מזה
הענין הסכן נא עמו ושלם. כי הרגל עמו שתהיה עמו
תמיד ולא מזה. וכל דרכי הסכנת. הרגלת דרכי כלומר
שאתה יודע אותם תמיד. ועלך נא אל הסוכן בה
כי הפקיד על האוצר. וכן ויבן שני מסכנות לסרעה.
ואת כל מסכנות ערי פתלי. ויבן ביהודה בירכות
ערי מסכנות. ומסכנות לתבואות דגן ותירש ויצהר.

שעמדו שערותיו חדים מכוונים כלעג ועל ויחזקהו
במסמרים לא ימוט כתחת המס וברזל לרוב
למסמרים לדלתות השערים בחירק המס וקבוץ
הנקבות במסלות ובמקבות יחזקום וכתב בשין
והמשמרות נעשים כתחת המס ומשקל למסמרות
בחירק ענינם ידוע ועל דעתי כי גם הם מהענין הראשון
כי נהסמך הכשר אז שערות הראש יקומו ויעמדו כמסמרות
סנה מדוע לא יבער הסנה ורעון שוכני סנה יא
אותן על השי כלומר עון הל ששכן בסנה
הבאתה לראש יוסף אז טרושו רעון האדם השוכן
בסנה לל במדבר ובמקום היובש כי הסנה גדל בארץ
ציה ומהוא רעונו המטר ששול תמיד תבאתה לראש
יוסף ונקרא הר סיני על שמו בהראות לאחד הבעל בחבטא
סער וסער בחסד כסאן ולחס לבב אטש יסער
עובר לשון וסערו לבבם עובר לשלישי כי כי
ומשרן לבבם כלחס כי הלחס יסער הלב וכן סער לבך
בת לחס והוא קמוץ שלא כמשכנו אבל סער נא לבבך
שהוא קמוץ הוא חטוף כי הוא סמוך כמקף בארה אתי
הביתה וסערה הוו במאריך והסמך בשוא ויש ספרים
ש הסמך בקמץ חטף ומזה קראו רזל למאכל סעודה
ומאשר הוא עובר לשני עוד סערנו ושעה וימינך
תסעדני להכין אותה ולסעדה מסעד לבית יי כי כרשנוהו
נשרש כלל ענין כולם הסעד והסמך
סערה מרוח סערה מסער
יתפרש לפי מקומו
מרוח מתעוררת מן הסער
ויא כמו נוסעה בחסרון א הפעל
סעף ולה סעפיה כסעפיה כוליה ובהבלעת הכה
נדגש על שתי הסעפים והוא עוד השלה לל
שתי מחשבות לבב אמ שתי לפי שהוא בני למחשבות
שהם בלשון נקבה וכן בשעמים מחזיקות לילה לבן
שעמי ישיבוני ונתנם כשין לל המחשבות שתי מחשבות
ללב כסעפים לאילן והקבוץ בלשון נקבות לא דמו אל
סעפותיו כסעפותיו קבנו בחתה העין והפעל הכבד
מהם מסעף מארה לל כורות
הסעפים ומזה הענין עוד
השלה בסעיף מלע עיטם
ובסעפי הסלעים תחת סעפי הסלעים בדרך שן
הסלע שהוא דומה לסלע בסעיף לאילן והחכמל
יונה כתב עא לכן שעמי ישיבוני סעמים שנאתי
ועל דעתי שהוא מהענין הראשון עוד ההשאלה
כי המחשבות ללב כמו הסעיפים לאילן ופי יונה
סעיפים תאר לל בעלי המחשבות הרעות והנכון שקא
שם למחשבות לל כל שאר המחשבות שנאתי אבל
תורתך אהבתי וכל מחשבותי איה והנפרד ממנו

הא ובן דעת כן פרוק וראכנ
אבל רש"י לשון עקירה
מן ויעקר כעץ הקותי ולא
אבה הדקדוק

הבעלים שהן כמו הפעולה
כמו תבואתו תשרש ופירוש
מקעף הקרת הסעפים

סעף

סעף ולולי הענין העלולה לקבל דגש היה סעף כסלם
והדבר אין בהם לי נקם ושלם סער יסערו לבבי
ויסער לב מלך ארם והשם ויהי סער גדול בים
כי בשלי הסער הגדול הזה וסער מתחולל סער מתגרר
כן תרדפם בסערך ומא רוח סערה סופה וסערה ויעל
אליהו בסערה השמים הסמך בקמץ חטף והבית מעמרת
נגעיא הנה סערתיי והקבוץ ורוח סערות תבקע
והלך בסערות תימן ובשין ושערן חרבו מאד כמו חלון
ישערנו והנפעל וקביבו נשערה מאד והשם אחזן
שער ומא נסופה ונשערה דרכו ועוד נכתבם באורב
השין עם חבריהם הכתובים בשין וכי כמו חי כמו חרון
ישערהו יסער ממנו וכבר פירשתי הפסוק בשרש סיר
ואסערם על כל הגוים כי רושו ואסער עמם כאשר
פירשתיו בשער הדקדוק בבמן הקל כי בכן הקל והנפעל
מזה המול בודד ואינו עובר כאשר כתב החכם ל יונה
והכעל הכבד שהוא עובר ממנו וישערהו ממקומו כי
הוא מהדגוש כמלם בערהו והוא כתוב בשין ומה שכתב
החכם ל יונה שהוא נפעל לא נראה לי כי לא מצאנו לעולם
נפעל עובר כא בודד והדגש שאמ איננו ושלא נזכר
פעלו ממוקן יסוער מוקן משמנו היה יסוער בפתרך
והתמעל ושתער עלין מלך העמון והוא כתוב בשין
סף סף כעל מן הדם אשר בסף שומרי הסף משכב
נסמות בפתח סמות בסף והסמות והמזמרות
והמזקות בחירק והדגש לאות הכפל ואכשר לומ שיהין
מן השנים ענינם שהוא שם כלל לכלי היין אל לשאר כלי
הבית לגדולים ולקטנים וכשנזכר עמהם כלי אחר הם
פרט לכלים שהם עשויים בתבונת הכדים ותי סמות
קולין והא וכדה על שכמה וקולתה ועא ויאמר את סף
השער דך הכפתור וירעשו הסמים הסף הוא מזוזת
השער אבל משקוף הוא המסתן העליון וכתב החכם
ליהודה שהוא המשקוף ולא נלי אמ הבת על המשקף
ועל שתי המזוזות ותרגם המתרג של שקפא ועל תרתין
סיפיא ועוד אם היה המשקוף סף איך יכנהו בלשון רבים
לשער אחד כמו שאמ הך הכפתור וירעשו הסמים ואין
לשער אחד כא משקוף אחד אבל שלן שתי מזוזות ולא
מצאנו משקופים ביאן משקוף בשער כא אחד ואמר
שנקרא כן לפי שהוא נשקף ונראה לפי שהוא עליון כוהלת
פתח הבית וירדיה על הסף על אחד מן המזוזות ומה שאמ
כתבתם סמם את ספי ומזוזתם אל מזוזתי הוא בכל דבר
כמו שהוא מנהג הבת לכתל הדבר בשתי לשונות והענין
אחד ויתכן לא תרגם מזוזתם בענין מזוזה שתרגם
במתנהון סמיהון מקבל לפי בית מקדשי וכנוטהון בסטר
עזרתי היא בחה בסף הבית והבער את במזוזת שער
הבית ומסך סף הבית בלא זכר שער לקיר הלשון כמו
שאמ גם במזוזה ונתן אל מזוזת הבית ויא כי כמו שקראן

לחיי

ויולדה וכן קלו לרוכב בערבות רוממולו וגדלו לו
וכן מסלות בלבבם ומלה מדובשת בפול הפא סלסליה
ותרוממך רוממה ותרוממך וכן מסתולל בעמי מחתר
ימים ומתגאה בהם לבלתי שלהם מסלות לבית"י אשר
לוי תקרות ולפי שהן גבוהים קראם כן או יהיה מסלות
מעלות ולפי שהן כמו הדרך שידרכו בהן בני אדם תמיד
קראם כן אבל לפי מה שאמרנו מלים עלה מעער
לבית"ז במקום שאמרנו הנה מסלות לבית"י נפרש מסילות
נעטן מעער ויהיה התקרה כמו שאמרנו כי גם היא מעער
אן יהיה בנין אחר כמו עמודים עשוי לעער ולחוזק ועוא
סילון ממאיר בחיריק כי סלבים וסלוכים בפתח ועטנו
כמו קוץ והטעל הקל ממנו ויעלו שלי דרכם ויבקלו שלי
ארחות אורחם וכן כתבו החכם רבינו וכן כתבו ר' יהודה
בן כלעם וכן כתבו אאזל סלא המסלאים נפש הלף
הזאת תמורת הא לא תסלה בכתם אופיר אותהיה
הלף שרשית כלף קרא ויהיה סלא וסלה עטן אחד ופירוש
המסלאים הנערכים בפש סלד ואסלדה בחילה כי
אני מרחמים ונמה בחילה ובדברי דל"ל שהיד קולדת
סלה סליתי כל שוגים מחיקך והטעל הכבד סלה כל
אבירי יתכן לפרש עטנים מעטן מסלה אעפ
שהם שני שרשים לל"ד ומקום כל שוגים וכן סלה
כל אבירי דרך ורמס כל אבירי בקרבי ועוא לא תסלה
בכתם אופיר עטנו לא תערך ובבר זכרנוהו משרש סלא
סלח סלחתי כדברך לא יאבה ה' סלוח לו שלח נא
לעון העם הזה והנטל
ונסלח לו והתאר טוב ושלח
והשם כי עמך הסליחה סלם והנה סלם מעב ארצה
סלן סילון ממאיר עטנו כמו קוץ מכאיב וכן כי
סרבים וסלוכים קוצים כן הביאו יונה שרש בפנ
עעמן ובבר כתבנו אותו בשרש סלל סלע ושים בסלע
קנך בסגול הסמך ודברתם אל הסלע סלעים מחסה
לשפנים עטן סלע ידוע וכנו המבערים הגבוהים לסלע
למי שרובם נבנים על סלע כמו שאמרנו שים בסלע קנך
והתרג ושוי בכרך תקיף מדורך וכן ותמש את הסלע
במקלמה ויקרא את שמה יקתאל תרג והבש את ברכא
ועד משל"י סלעי ומעוזתי עד מגדל עוז שס"י סלעו
מגור ויעבור כי כו התרג כמו מלכו ושלטנוהו מן קדם
דחלא יעדון ואפשר לפרשו כמשמעו ויהיה למו משתתל
לל ולסלעו מגור יעבור כלומ' שינוס אל סלעו ואל מגדלין
החזקים מרוב מגור ואאזל כי דרך העולם משרחאדם
מפני אויבו ויבא למבער מעזולא יפחד אך מפני תגופת
יד ה' אפי' סלעו ומבערין מגור ומפחד יעבור ויפחד עוד
ולא יאמין בחיים סלף ויסלף דברי מדיקים אולת אדם
תסלף דרכו ואיתנים יסלף והשם וסלף כוגדים ישרם
בשש נקדות עטן עוות סלת סלת חטים משלתה
ומשמנה

ומשמנה הוא הקמח שהוא טחון טחיכה בקה וכן אמרו
במשנה נמה שהיא מוציאה את הקמח וקולטת את הסולת
סם קח לך סמים כלל לכל לון הסמנים שנזכר ומורט
אחרכן נטף ושחלת וחלבנה סמים ולבונה זכה
פירשובו סם שקרויכן כי איך יהיה כלל הסמים והרי נכר
בתחלה קח לך סמים נטף אבל רל"ל קבלו הלכה למשה
מסיני כי אם סמנים נאמרו לו למשה בסיני ומ' הפסוק
כך קח לך סמים שנים נטף ושחלת וחלבנה הרי חמשה
כלל עוד במנין אשר נכר שהם חמשה הנה עשרה ולבונה
נכה הנה יא ורל"ל נש תמשו הרבה בזה הלשון כאמרם
סם פלוני יפה לו סם פלוני רעלן עוד אמרולוא תשרי
אא כל שהפרש בין סמים סמוא והוסיפו בו הנגן ואמרו אין
וכשמים הוא כי כשמים הם שורין סמנין מבעוד יום ואפשר
לרא אכל ולריח טוב הכל
סמים הם לרמוא ששרשם סמם ואעפ שאין
ראיה אחרת לא דגש מם סמים סמך כי סמך
משה אתידיו עליו וסמך ידו של הקיר והלוים
יסמכו אתידיהם סומך ה' לכל הנפלים יער סמוך
תער שלוש שלוש סמוך לבו לא יבא וחמתי היא
סמכתיו ועדקתו היא סמכתהו והנפל עליך נסמכתי
מבטן אשר יסמך איש עליו ויסמכו העם עלדברי
יחזקיהו עטן המלות הלה והדומים להם המשטן
וכי יער סמוך תער כל יער שהוא סומך ונשען עליך
תערנו ויהיה נשלוש כי כך נטוה ויש עטן קרוב לזה
הטען סמך מלך בבל אל ירושלם עלי סמכה חמתך
והטעל ממנו סמכוני באשישות עטן המלות האלה
הקירוב והסבוב ובנותי נשתמשו הרבה בזה הלשון
באמרם ערב שבת סמוך לחשיכה ושלת זה הרבה
מאד ובעטן הראשון כמוכן שאמרו הכי דעלך קא
מאיכנא כלומ' משענתי ושברי עליך ונתן ותירוש
סמיכתין כל שיהין סמוכים וקרובים לו לעולם וכן
ורעה מריבה תסמכני שתהיה סמוכה וקרובה לי
תמיד ועוא ותכסהו בשמיבה והוא כתוב בשין והוא
הכסות העב שיצאן עליו עיעות מן העמר והוא
שקראולו רל"ל גלמקר וקורין לו בלעז קוט ודומה
לן בדברי רבותי שקורין לדבר העב ממיכתא כמו
שאמרו ממיכתא וקלשתא ונולת זה הרבה והנכי
עתיד לבארו באות השין בגזרת האליתבדך
סמל סמל הקנאה המקנה כחמש נקודות
תמונת כל סמל עטן הפסילים והאלים
ויתכן להיות עיקר המלה עורה מן העורות או כלל
עורות אחר שאמ' תמונת כל סמל סמן ושעורה
בסמן כי לסימן ולגבול הלחם סמר סמר מפחדך
בשרי כי לקח סמר והכבד תסמר שערת בשרי
והוא מעל עובר כמשפטו כי מרושן הדוח תסמר
שערת בשרי עטן הנעירה והרעדה שלא באדם
שעמדן

ישפיק גב חסרים וכתובין כשין ישפיק עפר שומרון שפיק
עליהו וחד מלא וכתיב סמך בינונו יסמוך ועניינם מענין
הסמוך שהוא לשונך והורגל הלשון הזה בדברי רז"ל ועוד
אנחנו עתידין לכתוב ענין זה באות ה"ש ומי הסמוך כן
ישליכך ויהדפך עם סמוך הממון שלך כלומר שלא יועילך
הממון וזה"ש אחרכן ורב כפר אליעזר וכן בינונו יסמוך
לל יסמיק דברין וירבה אותם בינונו שלא יתבייש ממנו
וזה"ש אחרכן וירב אמרין לל והחכם ר' יונה הנעקב
בענין הראשון עם שנוי מעט וכן בענין הסמוך הפעל
הכבד ובילדי נכרים ישמיקון והוא כתוב בשין מי יאמרו
שדי להם נעעות ובמרשבות הנכרים ויעיחו דברי הש"ם
ותורותיו והנני עתיד לבארם באות ה"ש

ספר אחרי כן ספר את העם וסמרה לה שבעת ימים
ונספרת לך שבעה שבעות תספר לך איה שוקל
איה סופר איה המגדלים כלומר שתירא ותפחד
עדין אשר שכבר בא מלך המשיח עדין יהיה לבד אימה
ממלכי האומות שהם סופרים ושוקלים הכסף שהיו לוקחים
מם מישראל שהיו קופרים לישראל לגלגלת ולוקחין המס
מהם במשקל סמרו מגדליה והנפעל אשר לא יסמרו
ולא ימנו מרוב והשם כתוספת מם את מספר ימיך אמלא
ובלא תוספת אחרי הספר תשר סמרם דוד והקבוץ ממנו
ביבותי בסמרים והשם בענין המקור ומספר את רובע
ישראל כלומר ולקבור רובע ישראל כי הוא קמוץ ואיכנו
סמוך ועוד מלת את מורה עליו שאינו סמוך אל הכנון
בו שיהיה שם בסמוך ום מקור כמו ולמסע את המחנות
והתאר כי לא ידעתי סטורות והוא תאר לערקתך ותשועתך
שהזכיר אמ"ל לא ידעתי שיוכלו להיות סטורות אז יהיה שם
יחידה סטורה בשקל נשורה כלומר לא ידעתי להם מספרים
ענין הכל והדומה להם מטן ובא פעל הכבד מזה הענין
אספר כל שמחותי כי אמנה כל עצמותי מרוב בחשותי
סמרתי כל משפטי סיך ספר אתה לחנן תעדין ספרו
נאלי ושלא נזכר פעלו אשר לא ספר להם והשם את
יספר החלום ואת שברו כולם והדומה להם ענין קימוד
והגדה וזה הענין לעולם מהבנין הכבד הדגוש ומן מזה
הענין מי יספר שחקים בחכמה והחכם ר' יונה פירשו
מענין כתיבה ואחרל פירשו מענין ספיר כל שעשאם
בענין ספיר כמו שאמר ותחת רגלין כמעשה לבנת הספיר
וכן כי מזה אז ראה ויספרה ואכתוב בספר בחמש
נקדות בספר התורה הזאת אל יודע ספר בבא
הספר הזה אליכם לא ידעתי ספר לא ידעתי לקראן
מספרך אשר בחברתך והתב אחרל מזה ביבותי בספרים
והם ספר המקנה וספר הגלוי שכתב ירמיהו ובהא
הנקבה סמרה ועם הבנו הלא בספרתך ברוך בן נריה
הסופר ויקראן סופרי המלך כולו אמרתה אחה יי
יספר בכתב עמים ענין הכל והדומה להם ענין כתיבה

ולמדים

ולמדים ספר ולשון כשדים מי כתיבת כשדים ולשון כשדים
ויש נודי סמרתה אתה יז' יסמור מענין השני ושני הענינים
קרובים כי כתיבת הספר הוא סיכור הדברים ויל"ן ספר
תולדות אדם לשון סמור ועא נסך ספיר ויהלם ממעשה
לבנת הספיר ספיר גזרתם יכ' האבן היקרה שקורין לה
בלעז עפיר ואסכן הוא אין הערך לון כמראה לא כיקר
וגדולה כמו המסולאים כמז כי לא ישרבו האדם לשבר
במראה לא באודם או בלובן והחכם ראבע"ט כי היא אבן
אדומה יקרה כמו שכתבנו בשרש לבן והגאון מ"ר הספיר
לבן ואמ' שהוא שקורין בלעז קריסטל ובמדרש מעשה
באדם אחד שהלך למכור ספיר ברומי אמלו הלוקח עד
לבדקו אקחנו נתנו עד הערן והתחיל מכה עליו בפטיש
נבקע הערן ונחלק הפטיש והספיר עמוד במקומו ולפיזה
המדרש היא האבן שקורין לה דיאמנטי והיא לבנה וזכה
סקל עוד מעט וסקלני יסקלתו באבנים והנפעל יסקל
יסקל השור והפעל הכבד ויסקל באבנים את דוד
ושלא נזכר פעלו כי סקל בנות ובמת ובהסך הענין סקלו
מאבן לפי שהוא דבוק עם מם וכן ויעזקהו ויסקלהו והוא
חסר הדבק ויירשו ויסקלהו מאבנים כל הערת האבנים
ונקות הכרם ממנו ואחל כתבם כולם ענין אחד כי כי
ויסקלהו בנה לו גדר אבנים אחד שעשה לו החפירה סביב
וזהו ויעזקהו כמו ומעזו שהיה עוזק כדברי רז"ל ומי סקלו
מאבן עשו מסילה גבוהה מאבנים גדולות סדך כי
בסדרה סורדה סדר ישראל סורד ומורה אף סורדים
שכנו אחיחה ואף סורדים לשמון יה אלהים כל סדרי סורדים
יסורוכי משפט הנשל להדבש אויהיה יסורו מנחי הענין
וענינם הענות והשתכות מהמנהג וכבר כתבנו ובכי
סורר כי כסדרה סורדה סר ועף כי דבר סדה מנחי הענין
סרב כי סרבים וסלונים ממאנים וממרים ותרג ומאן
ונסריב ותרג עם מרי סרבן והלשון הזה יזוע בדברי
רז"ל כאמרם ולא יהיה סרבן באותה שעה ואלת זה הדבה מאד
סרה ואל יתעל כמרינו לבשו הסרינות הם לבושי
הכרזל אזבירגש בלעז סרדן לגפן סורחת
אא כי הבן שלתשרון אינה תסלח על אחורי המשכן
לנוכח הבכר כן לסקה בסחרת
ושבל הידיעה והוא כבל שומר
ומקרחן הוא שם תואר ואינו ומקרחים על ערשותם מקרחי
פעלו אין פעול כמעלים טבולים מרבה מקרחים והשם
עומדים

ומקרח העודף כמגול ענין הכל היתרון וההתפשטות ומי
ומקרחים על ערשותם שהם שוכבים על ערשותם תמיד
ומתפשטים עליהם מהתענג ומהתענוג אן מרושו בגדים
מקרחים על ערשותם ומי מקרחי טבולים כתבנו בשרש טבל
ועא נסרחה חרמתם ענין הטבל בקמץ חטף כמקדה ונבאשה
ובלשון רז"ל טפה מקרחה סרן ובעיני הסרנים לא טוב אחרה
אא כי לא ניחראן סרנים ענינם שרים ועא ומרני כחשרת
רק שרי פלשתים לבד הם הלוחות והוא הנכון דומה ללש המשנה

מקבלין

לחיי השערים סתם כן נקראת האסקונסה הראשונה שלפי
והוא שאינו ידוע על הסף וכן היא באה בסף הבית וכן
בתתם סתם את סתי ונקראת האסקונסה כן לפי שהסתים
סמוכים וולכן עליה ועל הסתוסף בבית אלהי עטן בחסות
אבירגר בלעז וכאן שיהיה עטן אחד עם סף הבית כי דרך
הסף יכנס אדם בבית והבית הוא מקום מחסות

סף גם תבן גם מספוא רב עמכם נתתי מספוא לתבן לאורם
הוא שסכלל למאכל
הבהמות בשעורים ושבולת
שועל ושאר הדברים לבד מתבן

סף וסדרו לו כל ישראל לא יסדרו לו כי עמתם וסדור
ואל תלך לסדור ולא תספד ולא תבכה והנפעל
לא יסדרו ולא יקברו והשם כמספד של היחיד וכסמוך
בתתה מספד בית האבל ענים דוב **ספה** סתרה
בהמות ועוף והוא פועל עומד וכן וגם את הצאן
תספה ואשר הם פועלים יעמדים האף תספה עדיין עם
רשע מבקשי נפשי לסכותה והנפעל או במלחמה ורד
ונספה ויש נספה בלא משטר וכל הנספה יפול בחרב
שכל מי שהגיע זמנו למות לא ימות על מטתו אלא ימות
בחרב עתה אספה יום אחד כיד שאול והנפעל הכבד
אספה עלימו רעות ענים וענין הדומה להם ענין כליון
ופי אספה עלימו רעות ולא כל הרעות שבעולם אבלה גם
שלא אביה רעה בעולם שלא אביאנה עליהם ועל אמנו
שנה על שנה עולותיהם אמנו על בחיבם לקטת עוד
על חרון אפי לבעבור אמות הבלה אמות חטאת על חטאתם
שבן לא והדומים להם תוספת ויתרון ופי לבעבן אמות הרוה
הרשע חושב בלבו להלוך בשרירות לבו לבעבן תת יתרון ועל
אמת לנפש הרוה והיא המתאוה על העמאה והיא הנפש
השכלית ידמה בשינון כי הדרך הישר להדות הנפש המתאוה
לאכול ולהתענג ואפי בדברים האשרים ולא הרוה נפש ה
השכלית והיא רמז לעדיקים והעמאה נפש המתאוה והיא
רמז לרשעים כי היא עמאה לתאוות העולם תמיד ולא תשבע
ונפש השכלית היא רוה שתסיק במה שיגיעה מן העולם כשע
עדיק אוכל לשובע נפשו ובגן רשעים תחסר ופי הבשר כי
הרשע חושב בלבו כי העדיקים רבים בגדי וכזבותם אבל
ולא יגיעו עונש זה ולך בשרירות לבי והחכם לי יונה מרע
לבעבן אמות הרוה מהענין הראשון כלומר שיראה הרשע בלית
העדיק עם הרשע ואין יתרון העדיק על הרשע בחות אומר כי
אין גמול ואין שונש ואומר שלום יהיה לי וגו היא דעת בעלי
הקדמות אשר אינם מאמינים בגמול ובעונש וקלל הנביא
בעל הדעה הזאת כמו שאמר לא יאבה ה' סלוח לו ולא מהענין
הזה וכל הנספה יפול בחרב
כלומר כל הנספה על בגד העיר
להיות נחלט עמהם במעור יפול בחרב בשתלבד העיר
ומתי כל דעל להרבי עירא יתקטלון בחרבא

אלא כי חל תוסף על דברי הוא
מורכב מן קוף וספה

סמך סמכתי כא אל אחות הבהמות והנפעל ונסמכתו על
בית יעקב והתפעל מהסתמך במחלת יי והבכד
מסמך חמותך ואף שבר ושלא נזכר פעלו תחת חרול
יסמך כלומר שמהנס לעמוד בין שיחים תחת החרולים
ענים הקבוץ והדבוק ואסיפת דבר אל דבר ואפשר שנגזר
מן הענין הזה שאת אם סמכתי מסמכתי היא כי היא החזקת
הגאמצת והמקובצת יחד ולא כל פי שרשו כי לבב נקראת
סמכתי לפי שהיא מכלה לבהרת שכיה להבלוכן מלשון
סמכתי נא ומן הענין הזה עוד ויקן למשמט והבה מסמך
והוא כתוב בשין כלומר אני קויתי שיעשו משפט הענים
והעשוקים והנה הם להם מספר ונגע ערעת וקוירב
שיעשו להם עדקה והנה עשקה שעושקן מן העושק
שעושקים אותם והנפעל הכבד מאמנו ושמה
בנות ציון אשב שכתוב בשין ועושות המסמכות על
ראש ונתעתי את מסמכותיכם הסכמו מטפחות ר
ונקראו כן לפי שהן נדבקות ונעמדות תמיד על הראש
ומה שאמר ועושות המסמכות על ראש כל קומה הוא
מדבר הכשפים הידוע אצלם את סמיח קצירך תשטף
סמיחיה עפר ארץ הוא העמה היוצא מכלי חרישה
וזריעה ולא תשטף סמיחיה כמו הכוך מן מעור קוחף
ופירושו סמיחי המעור תשטף עפר ארץ וזכר המים
בלשון נקבה ולא תעלת המים כמו שאמר מי כלב לשטף
תעלה **סמל** בסמל אדירים שם נה נקדות מלא
הסמל מים אמר כן התרגם מלא לקבא דמיא והוא
חמת מים כלי עור שעושין אותו למים כך פי רב שריתא
גאון ותרגם כסמל אדירים צמילי גבריא ותרגם השותים
אלא וכן בלשון זומי קורין לבוקאו כמו זרקין דשתין נמילי
לענות מולא כמא דמויה חמר ועשית קערותיו
תרגום ירוש למי מילותיה ובלשון יון קורין למים מילי
סמן חלקת מחוקק סמון פירושו מאודה כלומר
שהיה חלקים שלבבו גד חלקת מחוקק ומושל
שהיה הבל בגוי ומקודה כהוגן ומזבו לאדים שרבשום
מעבר לירדן וכן ויסמן את הבית גבים וסמן באבן
לשבת בבתיכם סמונים והשם עד קידות הסמן כלם חבא מלא
ענין קדוי הבתים וכסויים וקרוב לענין זה עשמני טמוני
חול והוא כתוב בשין שפוט כמו טמוט אל ירחתי בקמצה חוב
סמך סמכו עליך ויסמך את בנו סמכתי עליך
לבן סמך אל ירך ישמך עליו בסימן והוא כת
בשין תחת רשעים סמכם לל הבה סמך הרשעים במקומם
ענים ענין המת כף אל כף אז על עא וסמך מואב בקיאן
פועל בודד כלומר יתגולל ויתהפך ולפי דעתי עא
בן יסיתך בשסמך והוא כתוב בשין וכן בתבול יונה
אבל ראיתיו במקצת הספרים בסמך וכן בינינו יסמוך
מזה הענין והוא כתוב בסמך ובמקצת ספרים ראיתין
בשין אבל המסורת ראיתי על אם ישמך עפר שומרון

תַּעֲבֹד עִמָּדִי הֲלֹא בְּרָחֵל עָבַדְתִּי עִמָּךְ וְהִתְאַר עֶבֶד
אֲדֹנִי זֶה נֵשׁ נִקְדוֹת עֶבֶד עֲבָדִים יִהְיֶה לְאַחֶיךָ וְסָיְיָה
אַבְרָהָם וְתַדְמִתְּיוּ עֲבָדִים לְמַדְעָה כִּי הָאֲדָמָה כְּעֶבֶד
לְבַעֲלֶיהָ וְהַשֵּׁם עֲבוֹדָת עֲבוֹדָה כִּי הַשִּׁיר שֶׁהוּא עֲמוּדַת
הַקַּרְקַע וּמֵא וּבַעֲבוֹדָתֵנוּ לֹא עֲזָבָנוּ אֱלֹהֵינוּ וְכַעֲנָן עֲבוֹדַת
הָאֲדָמָה וַעֲבוֹדָתָ לוֹאת הָאֲדָמָה עוֹבֵד אֲדָמָה הַלָּשׁוֹן הַזֶּה
פֹּעֵל הַקַּל בּוֹ עַל הָעוֹבֵד וְעַל הַנַּעֲבָד אֵין שִׁיעוּר הַבְּדֵל
בֵּינֵיהֶם כִּי הַנַּעֲבָד קָשׁוּר עִם בֵּית כְּמוֹ לֹא תַעֲבֹד בִּי אֶסְכֹּן
תֹּאמַר עַל הַנַּעֲבָד עוֹבֵד אוֹתוֹ וְתֹאמַר עַל הָאָדוֹן עוֹבֵד בּוֹ
וְדַעַת אִינְקְלוֹס בְּוַעֲבָדוּם וְעָנוּ אוֹתָם שֶׁהוּא כְּמוֹ וַעֲבָדוּן
גַּם לְפִי תַּרְגֵּם וַיִּפְלְחוּן בָּהֶן וַיֵּשׁ לְפָרְשׁוֹ כְּמִשְׁמָעוֹ וַיִּהְיוּ
וַעֲבָדוּם עַל יִשְׂרָאֵל וְעָנוּ אוֹתָם עַל מַעֲרִים הַנַּעֲבָל אֲשֶׁר
לֹא יַעֲבֹד בּוֹ וְלֹא יִזְרַע מֶלֶךְ לְשָׂדֶה נַעֲבָד מַה תְּמוּדַת
עֲבוֹדַת הָאֲדָמָה בּוֹ יִקָּרֵא נַעֲבָד וְאִם הוּא עוֹבֵד וְכֵן
וְנַעֲבָדְתָּם וְזָרַעְתָּם אוֹתוֹ לְמֹד לְשָׂדֶה כַּעֲבוֹר וּפִרְשׁוֹ
חֹתֵם הַמֶּלֶךְ אֵינוֹ נַעֲבָד אֶלָּא כַּעֲבוֹר הַשָּׂדֶה שֶׁמִּמֶּנּוּ יֵצֵא
לוֹ מַה שֶׁיִּתֵּן וַיֵּאָכֵל לְחֵילוֹתָיו וְזֶה הַפֵּי הוּא הַכָּבוֹן הַמֵּעֵל
הַכָּבוֹד וְהַעֲבַדְתִּיךָ אֶת אֹיְבֶיךָ וַיַּעֲבִידוּ מַעֲרִים אֶת בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל לֹא הַעֲבַדְתִּיךָ בְּמִנְחָה לֹא הִכְרַחְתִּיךָ לַעֲבוֹד
לְפָנַי בְּמִנְחָה וְשֶׁלֹּא נִזְכַּר פְּעֻלָּן מִן הַדְּגוּשׁ וּמִן הַעֲבוֹדָה
הַקָּשָׁה אֲשֶׁר עָבַד בָּךְ אֲשֶׁר לֹא עָבַד בָּהּ עִנְיָן הַלָּ הַשְּׁמוּשׁ
לְפָנַי אָדָם וַעֲבוֹדַת אֱלוֹת וַעֲבוֹדַת הָאֲדָמָה וְלָרוּב יַעֲרֹךְ
אָדָם לְ הָאֲדָמָה וְשִׁיחָה עֲרֵיכָה מִתְעַסֵּק תַּעֲבִיד בָּהּ הוּא אֵלֶיהָ
כַּעֲבֹד לְפָנַי אֲחוֹנִי וְנִקְרְאוּ תוֹצָאוֹת הָאֲדָמָה עֹשֶׂה הָעֲבוֹדָה
שֶׁעוֹבְדִין אוֹתָהּ עֲבוֹדָה אֶלָּא כְּשֶׁאֵינוֹ לְמַה הַבַּיִת שֶׁלְּמַעֲבָדֵיהֶם
וַעֲבָדָה רַבָּה מְאֹד לָכֵן דְּגוּשָׁה וּבַיִת שֶׁלּוֹ עֲבָדֵיהֶם לְמַדְעָה
יָבִיר מַעֲבָדֵיהֶם וּפִרְשׁוּ וְהַשִּׁיבוֹתִי לְפִי שֶׁהָעֵין שֶׁלְּמַעֲבָדֵיהֶם
מַעֲשֵׂיהֶם בְּתַרְגּוּם בְּשׁוּא נָח וְשֵׁיֵךְ אַחֲרָיו דָּגֵשׁ אֵל וְעֵין
מַעֲשֶׂה עוֹבְדָא וְכֵן כֻּלָּא שֶׁלְּעַבְדֵיהֶם הִיא בְּחָטֵף פַּתָּח שֶׁלֹּא
מִם הַנּוֹסֶפֶת וַעֲבָדֵיהֶם יָבִיר בָּאֶלֶף הַיָּמִים מַעֲשֵׂיהֶם וְכֵן וַעֲבָדוּ בְּכֹחַ וּמִכְחָה וְכֵן וְכוּשׁוּ
עוֹבְדֵי פְּשָׁתִּים שְׂרִיקוֹת וְכֵן לַעֲבוֹד עֲבוֹדָתוֹ בְּכָרְיָה
עֲבוֹדָתוֹ וְכֵן וַעֲבֹדַת הָעֲדָקָה עֲבָה עֲבִיתָ בְּשִׁיתָ
חֲטֵי עֲבָה לְשׁוֹן עוּבִי יְדוּעַ בְּדִבְרֵי רַזֵּל בְּמַעֲבֵי הָאֲדָמָה
פִּי בְּעוּבִי הָאֲדָמָה יִצְקָם כְּלוּמַר מִדּוּב כְּלֵי הַנְּחֹשֶׁת וּמִגְדָּל
הַכֵּלִים לֹא יִקְפִּיקוּ לָהֶם כּוּרִים וְלֹא יִתְּכֵן הִתְּכָתָם בְּכוּרִים
וַיִּצְקָם בְּעוּבִי הָאֲדָמָה כְּלוּמַר שֶׁחָפְרוּ בָּאֲדָמָה בְּעֵין כּוּרִים
וְהַחֹכֶם לִיוֹנָה פִּי שֵׁשֶׁת הַכּוּרִים מִן הַמְּשׁוּבָח שֶׁבַּחֹמֶר
וּמִן הָעֵב שֶׁבּוֹ וְזֶהוּ דַּעַת הַמְתַרְגֵּם שֶׁתַּרְגֵּם גַּרְגִּשְׁתָּא
וְהוּא עַמְרַאדּוּם וַיְרוּץ קוֹרִין לוֹ בְּלַעַז אַרְזִילָא יַעֲשׂוּ
מִמֶּנּוּ הַכּוּרִים לְהַתִּיךְ בָּהֶם הַמַּתְּכוֹת וַיִּתְּכֵן לְמַרְשׁ מִזֶּה
הָעִנְיָן וּמִזֶּה הַשֹּׁרֶשׁ בְּעֵב הָעֵנָן שֶׁהוּא מָתוּחַ בְּמֶלֶשׁ עַן
מִן עוּזָה קוֹן מִן קוּזָה וְלוֹ הִיא מִנְהַג הָעֵין הַיָּה קְמוּץ וְלֹא
נִשְׁתַּמֵּשׁ אֶלָּא בְּקָמִיצוֹת כְּמוֹ בְּעֵב בְּלֵל הָעֵב מַלְקוֹשׁ
שֶׁהֵם קְמוּצִים בְּקָמִיצוֹת וּפִרְשׁוּ בְּעוּבִי הָעֵנָן וְכֵן
בְּעוּבִי

בְּעוּבִי בָּבִי מְגַנֵּן בְּעוּבִי הָאֲדָמָה שֵׁם בְּשִׁקְלָעֵי שְׁבִי וְהַחֹכֶם
לִיוֹנָה לֹא זָכַר לָן הַשִּׁיעוּם וְבְעוּבִיגְבִי מְגַנֵּן אֵין סָפֵק כִּי הָיָה
לוֹ לְזָכְרוֹ הַכָּה וְאוֹלֵי הוּא שֶׁגָּגַת הַכּוֹתֵב וּיֵמֵ מִזֶּה בְּאוּבְעֵבִים
כְּלוּמַר בְּיָעֵרִים הַעֲבִים וְהַמְסוּכָּכִים לְהַסְתִּיר שֵׁם
עֵבֶט לַעֲמֹד עֲבוֹטוֹ יוֹצִיא אֵלֶיךָ אֶת הָעֲבוֹט הוּא
הַמִּשְׁכּוֹן זֶכֶר שֶׁהוּא תָּמוּס וּמְעוּכָב בְּיַד הָאָדָם
וְזֶהוּ לַעֲבוֹט עֲבוֹטוֹ לְתָמוּס מִשְׁכּוֹנוֹ וּמִזֶּה נִגְזַר וְלֹא
יַעֲבֹטוּן אַרְחוֹתָם כְּלוּמַר לֹא יַעֲבֹרוּ בְּאוֹרְחוֹתָם כִּי בְּמוֹהִיר
יִרְוָעוּן כַּאֲשֶׁר אָמַר הַגְּבוּרִים יִרְוָעוּן וְכֵן אָמַר הַתַּרְגּוּם וְלֹא
מַעֲבִכִין אָרְחָתְהוֹן וּיֵמֵ וְלֹא יִשְׁאִילוּ אוֹרְחוֹתָם זֶה לָזֶה מִן
הָעֵבֶט תַּעֲבִיטוּנוּ לְפִי שֶׁאָמַר וְאִישׁ בְּדַרְכּוֹ יָלוּן וּיֵמֵ כְּמוֹ
לֹא יִשְׁוֹתוּ וְכֵן בְּלָשׁוֹן עַרְבִּי הָעֵבֶט תַּעֲבִיטוּנוּ הַלְוָה תַּלְוֹנוּ
דִּי מְחַסְּרוּנוּ לְפִי שֶׁהַלְּוָאָה עַל הַמִּשְׁכָּן נִקְרֵאת הָעֵבֶט
וְכֵן אָמַר הַתַּרְגֵּם אוֹזַפְנָא תּוֹזַפְנִיהּ וְכֵן וְהַעֲבַטְתָּ גּוֹיִם רַבִּים
וְהַלְוִיתָ וְאַתָּה לֹא תַעֲבוֹט לֹא תַלְוֶה וְאֲשֶׁר לִהְיוֹת מִזֶּה
עַבְטִיטוּ כְּמֶלֶשׁ מַגְרִיר לְלַרְיוּ מִמּוֹן וְכֵבֶר מַתְּנוּ בְּשֹׁרֶשׁ
שִׁיטוּ כִּי הִיא מִלָּה מוּרְכֶּבֶת עֵבֶר וְהוּא עֵבֶר לְמַטֶּה
וַעֲבַרְתִּי בְּאַרְצִי מִעֲרִים וַיַּעֲבֹר עֲלֵי מַה פִּי שֶׁה שִׁשְׁבוּר
אֶלָּא זְהוּמָה שֶׁל דָּאגָה לְעַבְרָךְ וּמֵאֱלֹהֵי מִשְׁמַטּוּ יַעֲבוֹר לְעַבְרֶךָ
בְּבְרִית הַזֶּה מִלַּת עֵבֶר כְּחַסְדּוֹן בְּבְרִית לְפִי שֶׁדֶּרֶךְ הַבְּרִית
בְּרִית לְהַסֵּךְ וְהַמַּשְׁכִּיל יָבִין הוּא לַעֲבוֹר בֵּין בִּתְרֵי הַבְּהֵמָה
אוֹ הָעוֹף הִשְׁחוּט כִּי לְכֵן יִבְתְּרוּ אוֹתוֹ וַיַּעֲבְרוּ בַּעֲלֵי הַבְּרִית
בֵּין הַבְּתָרִים וְכֵן אָמַר בְּבְרִית אַבְרָהָם אֲנִי עִם הַבָּה אֲשֶׁר
עָבַר בֵּין הַגְּזָרִים הָאֵלֶּה וְכֵן וַיַּעֲבְרוּ בֵּין בְּתָרָיו לְפִי אָמוּר
לְעַבְרֶךָ בְּבְרִית וְאֵין כָּךְ לַעֲבוֹר בְּרִיתוֹ כִּי לֹא שִׁיטוּשׁ וַיַּעַשׂ
הַבְּרִית וַיַּעֲבוֹר עָלָיו כְּלוּמַר מֵעַל בְּרִיתוֹ וְכוּנָגֵם עָבְרוּ אֶת
בְּרִיתִי פִּי מֵעַל בְּרִיתִי וַאֲתֵן לָהֶם יַעֲבְרוּם וְאֶתְּנָם לָהֶם הַמְעוּתוֹת
וְהֵם יַעֲבִירוּם מֵעֲלֵיהֶם וַיַּנִּיחוּם וּמִיָּם לֹא יַעֲבְרוּ בּוֹ לֹא
יַעֲבְרוּ עַל מְאוֹרוֹ לֹא כְּמוֹ שֶׁעָשָׂה בֵּן יַעֲשׂוּ זַמּוֹתִי כַּל יַעֲבֹר
פִּי מְחַשְּׁבֵי לֹא יַעֲבְרוּ לֹא כְּפִי בֵּן מְחַשְּׁבֵי אֵינוֹ אֶחָד
בְּפֶה וְאֶחָד בְּלֵב וַתֹּאמְרִי לֹא אֶעֱבוֹר פִּי לֹא אַעֲבוֹר בְּבְרִיתֵךְ
וְהַמַּעֵל הַכָּבֵד הַעֲבִיר אוֹתוֹ לְעָרִים וְכֹא לַמָּה הַעֲבַרְתָּ הַעֲבִיר
שֶׁלֹּא כְּמִנְהַג כִּי הָהֵן נִקּוּדָה בְּעִירִי וְהָעֵין כְּשׁוּא וְסָתוּם וְכֵן
זְכָרוּהוּ בְּחֵלֶק הַדִּקְדּוּק וַיִּקְחֵם וַיַּעֲבִירֵם וְהַעֲבַרְתָּ שׁוֹפָר
תְּרוּעָה מַעֲבִירִים עַסִּ"ל פִּי מַעֲבִירִים אוֹתָם מִלְּבוֹא לְבֵית
הַמִּקְדָּשׁ לְזִכָּרוֹן וּיֵמֵ כְּמוֹ וַיַּעֲבִירוּ קוֹל כְּלוּמַר אֲנִי שׁוֹמֵעַ
כִּי עַסִּ"ל מַעֲבִירִים קוֹל עֲלֵיכֶם שֶׁאַתֶּם חוֹטְאִים וּמְרַגְּזִים
עֲלֵיכֶם וְהַעֲבַרְתִּי אֶת אֹיְבֶיךָ בְּאַרְצָם אֲשֶׁר לֹא יָדַעְתָּ
פִּי אַעֲבִיר אוֹתָם לְאוֹיְבֶיךָ וְהוּא יָרֵה הַחֵי לְהַעֲבִירָן
לְהַעֲבִיר הַנַּעַר אוֹ מִקְּוֹם הַמִּטָּרָה וְהַעֲבִיר אֶת בְּנוֹ בָּאֵשׁ
וְהַעֲבִיר אוֹתָם בַּמַّלְבֵּן פִּי הַעֲבִירָם וְשָׁרְפָם בַּמַּלְבֵּן וְהוּא
מְקוֹם שְׁרִיפַת הַלְּבֵנִים וְהַשֵּׁם וַעֲבָרָה הָעֲבָרָה לַעֲבִיר
אֶת בֵּית הַמֶּלֶךְ וּיֵמֵ הַעֲבָרָה תֵּאָר לְשַׁפִּינָה הַקְּטַנָּה הַמַּעֲבֶרֶת
שֶׁעוֹבְרִין בָּהּ אֶת רֹחַב הַנָּהָר וּמֵא מַעֲבַרְיַבֵּן וְכֹהֵא
הַנִּקְבָּה עָבְרוּ מַעֲבָרָה וְהַקְּמוּץ עַל הַמַּעֲבֹרוֹת בְּשׁוּא וּיֵמֵ

מסבכים בכסרים וכן אמר התרגום ובסרין דנחש
סרס ואל יאמר הסריס ויטמע עבד מלך הכושי איש
סריס שבעת הסריסים וסריסי המלך הגיון
ומה את סריסי מדעה הם המסורסים וידוע הוא לפוטיפר
סריס מדעה הוא סריס בעים ולא סריס הגיד לסר היתה לו
אשה ויש סריס שעינו שר וממונה אא"כ לא נמצאו המשרתים
והיו סריסים בהיכל המלך בבל וכן נקראים סריסים בחצר
הי ויהון דבדכין ושמן הוא פוטיפר וכבל ומדי כי בחותן
סריס מדעה על שני סריסין סריסי האדעות ובמשרתי המלך
מדעה ובדכין **סרף** ונשאו דודו ומקדמו הוא אחי אמו
כי דודו הוא אחי אביו ומקדמו אחי אמו ולא מעכבן
שריפה כלומר מי ששרפו להועיל אא"כ ומקדמו הגדול והחשוב
עצמים מן הבית ויש ויטליכה שנקרובין הראוי לעשות לן
קריביה מן יקידא **סתן** כי הנה שריפה בדרך שורפין המלכים
הסתו עבר הוא זמן החרף ותרג קיץ וחרף קיטא ושתוא
סתם סתם את מוצא מימי גיחון שתם תפלה בשן וכל
מעינו מים מים מתמו אא"כ תמיד אני למה לא הביא ונסתם
לסתום את מימי העינות כל גיחה הרי שתי ויסתתם בן קוקין
סתום לארעמוך סתמים אותו אשר מזדרן בגון בחרין ומסתם
וחתמים והנמעל כי החלו המרעים להסתם והכבד סתמום
מלשתים עגין הסתימה ידוע **סתר** נסתרה ברכי מיי
ומסתרן אסתר המשאלים והנסתרים מסתר
הנסתרות לי אלהינו אם יסתר איש במסתרים ואין נסתר
מחסתו ומטען מה ישתרו להם טחורים ואעפ שהוא בשן
הכל עגין אחד ופירושן כי הין הטחורים מכוסים להם מבפנים
והכבד יסתיר בסתר אהלו ויסתר פנים ומי ישוגבנו
אסתירה פני מהם ויסתירו בעשתו הסתירני לסתיר
עצה כמו להסתיר וחטאותיכם הסתירו פנים מהם משמוע
הוא יוצא לשני פעולים והכבד הדגש סתרי נדחים מהבה
מסותרת ומרשנו הטמון בשרש יכה והתפעל הלא דור
מסתתר עמנו ובינת נבונו תסתתר והשם אתה סתר
לי מעגר חוי סתר למו מפני שודד כה נקדות בסתר
המדרגה אעניך בסתר רגים עגן פירושן בעגין ויענ"ז את
איוב מן הסערה בסתר אהלו ובהא הנקבה יהי עליהם
סתרה ובתוספת מם יארב במסתר במסתרים יהרג
עני ומא ובמסתר פנים ממנו ומא ולמחסה ולמסתור
וסתר מים ישטפו אן יהיה סתר ממון לפנים ויהיה פירושן
מעגן שנשתמשו בו הלל הדבה באמרם הקותר את בותלן
ואחרים רבים כדברי הם בזה העגין

ואשר הם בני ארבע אותיות

סבסך ומכבתי מעבים במעבים ואת אויבי ישבסך
עגין בלבול
סלסל בבוער בלסלות
פירושן הפכם לי
יונה סמון גלגלים ועל דעתי

נשלמה אות הסמך

אות העין

עב ועב על מיהם ועב עין אל מבי האולם מהחוץ
ועלעות הבית והעבים ממני דגשות הבית
ירמה שעדשון עבב אן יהיה מנחי העין ושרשו עוב
ויהיה משקל עבים ללים כי ימירון הנה בדגש מהרבה
מקומות ואדזל תניא עלעות הבית אן המלטמין
והעבים אן המרישות נמי מלטמין החורים שמטרין
אדסלקיר להנחת הקורות כמו שאמרון ממקום אחר
ואעג דמנהן בהן המלטה אמ' ממנא לכי מפי סנא לי
ולא מיתרע אשיתאי כי אעפ שמכיר בחורים סיד
חומר וחולאן שעים למקום הנחת לראשי הקורות
אינה חזקה דיכיל למימר להכי הנחתי הדבר ההוא
במקום הקורות שאם יתמיים עמי ומרעלי חלקן
המוחל שלא יזדעזע הכותל בעת שיעשון בו חתרים
ויניחו בהם החומר אן הגין להנחת לראשי הקורות
וכן אמ' הגביא שהיו העלעבים והם העעים בקירות
הבית סביב ויוצאים חוצה לקבל עליהם לראשי
הקורות שלא יהיו אחוזים בקירות הבית והעבים
אן המרישות כי הקורות הגדולות יקראו מרישות
וכן אמרו ועל מרוש שבמאן סבירה **עבד** ועבד
הלוי הוא עבדו את דבר לעומר ועבדום
ועבדו אתם ועבדתי חנם לא תעבד מ' עבודת
עבד ועבדו בו גוים רבים אם ישמעו ועבדו למי
אני אעבוד כן תעבדו לעבדים בעבדה ואשר

במקומות רבים ולפי הגימל נקודה בעדי כמו שהיה
אם היה שלם תעגנה ואם היה שרשו ענה היתה נקודה
מגול כמו שין תעשנה והדומים לו עגל עגול סביב
תאר כפלם אדום עקוב מרבעות לא עגלורת
והשם ושחול יושב ישן במעגל והוא מקום המחנה
ונתוספת הא ויבא המעגלה ונקרא כן לפי שבמחנה
יחנו בסבוב ובמעגל ישר מעגל עדיק תפלס פלס
מעגל רגליך פרשו רשת ליד מעגל והקבוץ במעגלי
עדיק ובלשון נקבות ומלוזים ממעגלותם עין אילו
הדרך והמסילה טבעת עגיל ומוז חלי האצטס
וכן כתמ ועגילים על אצבעך עגל בן בקר נה נקדות
עגלה משלשת פי שלש עגלות ואין לומרת ג שנים
כי בת ג שנים תקרא פרה עגלים שיקון לעגלות בית
און כולם עגינים ידוע עגלה חדשה ויתקלהם יוסף
עגלות על פי מדעה שש עגלות עב ואומן עגלה
עגינים ידוע נקראת העגלה כן לפי שהיא עגולה
עגם עגמה נפשי לאביון פירושו דאגה וכן בדברי
רז"ל לא יתלוש מפני עגמת נפש
עגר פסוק עגור כן אעגאף אתר וקים ועגור
אמרו התרג ונקבותא היא סנונית הנזכרת
בדברי רז"ל איזות סנונית עלה בשר וכי רבי חיי ז"ל
בטאף בערבי והוא שקורין לו בלעז ארונדונא
ומ"ל עגור הוא עוף שמעגף בלשון שלבב אדם
בשמלמדין אותו נאעוח בלעז עד עד שבן
הדודים עד יבא עד אשר אם הביאם המלה
הזאת בשתבא על פעל עבר או עתיד תבוא בדרך
קערה בחסרון אשר כי אין קשר המלה כא עם השם
או המלה עד שבן ל"ל עד אשר שבן עד יבא עד
אשר יבא עד עמה עד אשר יעמוד ועד קשתו
ועד חגורו ונשים עד נמח תגע עדיך ותבהל
עדיך תאחה עד שיפוח היום עד בואי אליך
מיעקימה עד הגבול שלחוך הן עד ירח עקרה
גדולה ומרה עד מאד עד מהרה ידון דברו והוא
שכור עד מאד יפה עד מאד ויחילו עד בוש
עד לא שמת חלה עד לשמים הגיע בא המלאך
עד הם ולא שב בא עד אליהם ולא שב והורכבה
מלה זו עם הן והנה ונסקדה ההא ונשארה הכון
אשר עדן לא היה אשר המה חיים עדנה הדלת
בסגול והראי עד הן עד הנה ויבא בתוספת
יוד ואחריתו עדי אובד כולם בעטין הזה ידוע
וכן לפי דעתי אם יכוסר העון הזה להם עד תמותון
כלומר כי המות תהיה לכם כפרה אז הדין אחר המיתה
ואל"ז לכל שיש בידו חילול השם אין בוח בתשובה
לתלות ולא ביום הכפורים לכפר ולא בייסורין למרק
אלא כולן תולין ומיתה ממרקת שבאם יכפר העון
הזה

הזה לכם עד תמותון עד הגבול שלחוך כי עד הגבול
שהין שם האויבים כלו מקרו אותך בידם ואתה היית
נוטה בהם ול יונה מרשו כמו מן כלומ שלחוך מגבולך
וממחוזך ויש בעטין עוד הלא זה דברי עד היותי על
אדמתי כמו בעוד היותי על אדמתי וכן עד התמה הבם
עד זה מדבר בעוד זה מדבר ויש בעטין על אשר עד
מידבא ונתוספת בית ובעד השלח יפלו ולא יבעטו
ויסגור יי בעדו עלין בעדה ובעד בעיר יגמר בעדי
גמור חסדו עלי כי בעד אשה זונה העתירו בעדי
וכפר בעדן לא תגיש ותקדים בעדיכו הבעה אין היוד
לרבוי כי אין רבוי בזאת המלה אך היא נוספת ביוד עדי
אובד יי הטוב יכפר בעד הוא דבק עם הפסוק הבא
אחריו וכל לבנו הכין לדרוש האלהים והחכם נאבע
כי איננו דבוק וכל לבבו הכין הוא אומ על הזקיהו וכי
יכפר בעד בעד לה שאכלו הפסח בטומאה ולא יתכן
לומ המלות האלה בעטין הזה מכלי הבית ויש בעטין
כמו בעד החלונים יבאו בגנב ויפל אחזיה בעד השבכה
ויעקף אביימלך מלך פלשתים בעד החלון ונכנסה
עליו המס מבעד לעמתך ויל אותו מבפנים ויש כמו
למד השמוש בעד מעדות עדות עולם אמרי עמל ובחן
שהן בעטים גבוהים יחדבו וישובו למעדות ויש כמו
דבר האזינה עדי בנו עפר פי דבדי ועדיכם אתבונן
פי אתבונן דבריכם ויתבן שהם מלשון עדין לבלום
שפירושו פיו ולפי יקראו הדברים כן ואמשר שהם
שרש אחד והחכם ל יונה מרשו בעטין ל כלומ האזינה
אי וכן אמ כמוהו עדיך תאתה ועא שוכן עד נטחן
בין עדי עד עומדת לעד ואל לעד תזכור עון
הזאת ידעתך מי עד ועד ארגיעה לשון שקר עד
עולמי עד ובקבול לעולם ועד כולם בעטים עולם
ועוד נזכרם בשרש עוד ועא יאכל עד אז חלק עד
שלל מרבה ון החבור מקתרת עמון והנכון עד
ושלל כמו שמש ירח ובעטים שלל ותרג שלל עדאה
ועוד נזכרנו בשרש עוד כי השרש על נכון ועא
ובבגד עדים פי נגדי ממרטוטין ובלאות וכן בדברי
רז"ל המשמשת בעדים ועוד אמ המשמשת בשני עדים
והן הן תיקוניה ועוותיה ועוד אמרו עד שהוא נתון תחת
הכר ונמצא עליו דס פ ממרטוט שלבגד שהאשה
מקנחת בו ובודקת שעמה בו אם תראה עליו דם ויל
מתרגום סמחת עדיתא והוא נגע והבגד המושם עליו
הוא ממאם ויתבן גם ששרשו עוד ועדים נפלם ופטורי
עיניים אויהיה שרשו עדד עדד יתוסו אלמנה ועודד
מעודד עניים יי ואנחנו נקמנו ונתעודד אעפ
שאנחנו מביאים אותם בכפולים אפשר שיהין מעלתי
העין ועינים עמן תקומה והתדומות והביא להם
אל"ז ראייה מהערבי אעדדני עזרני ומכיני
עדה

ירמיה ראשלב והמעברות נמשכו בקמץ ועד השלה עובר לסוחר
לפי שהכמס כמעמים לוקח אותו הסוחר ומעמים נותן
ירמ לב אותן כאן הוא עובר ושב תמיד ליד הסוחר. ובגבר
עברו יין פי עבר עליו היין והשכירהו או עבר אותן
שמב יח כלומר שהיה יותר חזק ממנו כמו ויעבר את הפושי שלומ
ירמיה רק אותן יותר ממנו ועברו וכן עברו דברי רב יותר עשו
יונה א רעות ממה שעשו רשים אחרים. עבדי אנכי ומשמחת
שמב יחזא עבר מעבר הנהר כה נקדות מעד הנהר. איש אל עמר
שעמו פטו אל עד פטו כלומר העד שבגד פטו איש לעבדו תנו
מלא ד מכל עבדיו מכל עדדיו אתם תהיו לעבר אחד. לעד
שמא ד שמלה אחד והאיר אל עבר פעה פי שיהיו פי ששה הגרות
שברחשי הקנים היועאים מעדדיה מתבכין כלפי
האמעע שיהיה אור הגרות על עד מי הקנה האמעעי
מלא ו שהוא גוף המנורה. ועלה ויעבר בתוקות זהב ויכריח
תרג מכריח מן הקעה אל הקעה מעבר מן שיפיה לשיפיה
מעכו שס יד ועלה עובר מתעבר על ריב לא לו. וכסיל מתעבר ובוטח
שס מל עח מתעברו חוטא נפשו. לל מתעבר בו. ובנחלתו התעבר
שסלב דב ג התעברת עם משיחך. ויתעבר ריב. והשם עברה
מל עח ירמו איוב כא ויעש ועלה את דור עברתו. ליום עברות יובלו. נעשה
תלים ז איוב לא בעברות עורבי. בפתח העין. חכץ עברות אמך. כפגול
לבן נפתלי ולבן אשר בפתח עברות. שמנם הין עף וה
יהושע ה יהרן ויאכלו מעבור הארץ. מדגן הארץ תרגום דגן
שיבורא ויתכן לומר כי אשר הוא משנה שעברה יקרא
עבור ואשר הוא משנה הבאה יקרא תבואה. וכתב
משלי כב אאזל בחיבור הלקט מעטן זה. ושבט עברתו יכלה.
אמר בראש הפסוק חורש עולה יקצר און ושבט הוא
השבט שחובטין בו את התבואה אחר כי יכלה השבט
שמ יז קודם שיועיא מקעדו תבואה. ואולם בעבור זאת. בגלל
תל קלב מיכה ב כך וכך. בעבור דוד. כגללו. בעבור טמאה תחבל. בעבור
שמ כ שטמאה תחבל. בעבור ישמרו חקין. בעבור שישמרון.
ואבין בעבור נעלים. מכרו האבין בעבור נעלים שיקחו
עליו ואינו נכון לה שתמש בו מכלי הבית כמו שעושים
שמב יב מקצת הטיטים. בעבור הילד חי עמות. ותבך. עשנו כעוד
שהילד היא מרושן בעבור הילד כשהיה חי עמות. ותבך
שמ כ ונוסמה בו למוד שמרושה גב בעבור כי לבעבור בקורת
אתכם. והכסל לתוקפת ביאור כמו מת בתוך. ובית בבין
איוב כא תיעור. שורו עבר. זה הלשון ידוע בדברי רז"ל מה מעוברת
וכיוצא בזה שנשתמשו בזה הלשון הרבה ועבין שורו עבר
ישע יד מרשנוהו כשרש געל. והתב אאזל בעבין זה. ועברתו
לא כן בדיו. פי בדיו בנו. ואמר לאבן פי בנו אינם בנים כי
ממזרים הם ולו היה מסתכל בהדין שהיה מלוט אביהם
יואל א לא היה מתגאה. עבש עבשו מרדות. כמו שמשו כמלה
אחד כי התעב פשון גרגרי הזרע תחת מגרפותיהם
ושבין העמוש יחוע בדברי רז"ל הפת שעפשה. עבות
ויעגף יבין עבות. תאר שור עקוב הלב. ועלי עבין עבות.

אלה

אלה עבותה בעלם עבין בה מדם מן עקוב הלב. אימה יחזק
מן איום ונורא. והקבוץ נתתן עמלתנו אלבין עבותים שסלה
עשנים עבין מעשה עבות שתרגומו גדיל מה שנעשה
מן החבל הוא הנקרא גדיל. וכן העלין בשהם רבים
כאן אחד יקראו עבות כמו שפרשל כי זה יקרא עבות
כשהדק תלתא טרפי כקנא חדא או יותר והענף הוא
לעלין כמו החוטין הנתלין אחר מעשה הגדיל סחבל
וכן דימוהו רזל על עבין ציצית שליש גדיל ושני שלישי
ענף דימו החוטים הנתלים לענף והגדיל הוא העבות
כמו שאמר גדילים מעשה שרשרות לבב אמר גדילים
תעשה לך. והעבות העגלה. וכחבל העגלה. והקבוץ שעלה
כלשון זכרים עבותים חדשים. ולשון נקבות שרתי שמלט
העבותות הזהב. בעבותות אהבה. והכעל הדגוש הוש יא
מזה. והגדול הזה נפשו הוא ויעבתנה. כלומר כין שלטתם מיכה ז
השר והשופט והגדול עשו ההות והשקר כמו עבות
כלומר יחזיקוה עד שיועיאו הגזילה לעצומם. ואאזל פי
כי לשון עבות חבל משלשה מיתרים או רעועות טרייא
כלעז לבב אמר ויעבתנה מ' וישלשוה כי הם שלש בפסוק
השר והשופט והגדול ולבב אאזל עבות ההדק שלשה
עלים כאן אחד כי עבות לשון שלש הוא
עגב. ובכל אשר עגבה. מאסוכך עוגבים. ותשחת יחז כג ירמ
עגבתה. כי עגבים במיהם המה עושים כשיר יחז כב שס לג
עגבים. ותעגב על מאהביה. עגבי אהבה ודברי חשק. שס כב
נמנים ועגב. ועגבי לקול כוכים. ויתמו זה כשיר תלקב איוב ל
עגבים כזמר אבובין והוא כלי מכלי הנגון וכי כב
עגבים בפיהם המה עושים מדמים בפיהם ובדבריהם
כי דברי חשק להם דבריך ולאבן לבם. ויתלשון לעג
ותעתוע שתרגם ארי תולעבא בפומהון אינון עבדין
עגבה. הלהן תעגבה. בפלם אשר לא תעשנה ועשנן דות א
תתאחרנה ותתעכבה. והנכון והישר בעיני
בזאת המלה ששרשה עגן כמו שנשתמשו רז"ל
הדבה בזה השרש כמו שאמרו עגונה לא שרה
היושבת בלא בעל ועוד אמרו ובלבד שלא ישהא
העגונה שבהן שלשים יום כלומר שלא ישהא אותה
הבהמה שלקח באחרונה שלשים יום וכן אמרו מהר
את הכס ואת השיגון ותני לי חייא או שיגונין שלה
והא הלהן תעגנה. והן הקדומים הגדולים שקושרין
אותם בחבלים ומשליכים אותם כים להעמיד הספינה
והוא שקורין בלעז אנקורש ותרג' וסוגרו על מסגר
ויתעגנון בבית עגונא. ולאשר בחשך הגלו לדעגונין
ובבתי כלאים החבאן ובבתי יסורין עגונהון והקרה
גון השרש לפי שאם היתה גון השרש נכללת עם
גון הדבות והיינו אומרים תעגבה היה כבד על
הלשון ולהקרון גון השרש היתה גון הדבות ואויה
להדגש ובא הגון תמורת הדגש כמו שבא גם כן

במקומות

עד תעודה לתורה ולתעודה עדות יצ׳ באמונה וכן אמרן
העדות למטי העדות על הלוחות שהין בתוכו שקן עדות
לישראל ובחולם ועדותי זו אלמדם ובלשון נקבות העדות
והחקים והמשפטים אשר יגורי עדותיו גם עדותיך
שעשועי כי הוא מקובץ מן עדה המצבה תהיה לי
לעדה כי שו היה מקובץ מן עדות היה עדיות והחסרה
עין הטעם למד המעל במלת בדרך
עדותיך דבקתי בעדותיך והדן
מיסלהם שנראת כהם ון נקראה
כמו שנהכה ועולתה קפעה פיה עלבני עלוה ולא
יתכן לומר שתהיה הון הנראית בעדותיך ון הרבות
כון עדותיך הנקה כילא מצאנו ון הרבות נראית
והסרידל יהודה מזה הענין מה אעידך מה אדמה לך
ויתכן לפרשו בזה הענין כל מה אעיד לך כלומר מה
אומה אתן להעיד לך להראותך ולה עידך שלקו כמותך
ושכאה להם לעה כרשתך ועל ענין ההתמדה והזמן ההוה
עוד זה מדבר בעוד שלשת ימים בעוד הילד חי צמתי
בעוד שלשה חדשים לקעיר בעוד הכבדת ארץ וכי כעוד
שלשת ימים כעוד שלשה הדשים בקוף כלומר כקוף
שלש מהזמן הזה ולאם עודני חי ה׳ ולא שאתי ממך
אם עודני חי כעת שתמלוך לא שאתי ממך שתעשה
עמי חסד ה׳ ולא אמות כי זה כטוח אני שתעשה
אכל שאתי ממך אם לא אהיה חי כעת שתמלוך
שלא תכרית חסדך מעם ביתי ולא כהכרית ה׳ את
אויבי דוד ביתי לא יכרת מלפניך עודך מחזיק
בתומתך ועודך מחזיק בם עודם מדבקים עמו
הן בעודני חי עמהם היום כי כל עוד נשמתי בי
כל זמן שהנשמה בי עולם ועד כלומי התמדת
העולם מומבים לעד לעולם להשתרם עדי עד עד
עולם שוכן עד ומזה הענין תאר ועד בשחק יאמין
סלה כלומר קיים תמיד ומחי עוד כל ימי הארץ לא
אסיף לחלל עוד את האדמה ולא אוסיף עוד להכות
את כל חי לא יאמר לך עוד עזובה ולא יהיה עוד
המים למבול כל לון רוצים לומר לא יהיה זה לעולם וכן
עוד יהללוך סלה לעולם ויש לזמן מעט כמו ועמלו
לא יגמר עוד איכו לל לעולם אל כל זמן שהיין כן
וכן ולא יקמו עוד גדודי ארם לבוא בארץ ישראל
באותו זמן וכן כי כל עוד נשמתי כי כל זמן המעט
הזה שנפשי כי ויש בענין יותר כמו ויאמר ה׳ לו עוד
והדומים לון רבים וכן ויבך על ציאן עוד ויש בענין
עדיין עוד היום גדול עוד אושיבך באהלים ישבה
ירושלם עוד תחתיה והדומה להם ולכן כמו אלים
שובבי קבר אשר לא זכרתם עוד כלומר עדיין לא
זכרתם וזה לאות שיבא מועד שיזכרו בו המתים
וכן ולא ענני עוד ויתכן לפרש באלה עודך מחזיק
בתומתך

עו

עדה ועדות עדי תעבד גזלה וחליצה עוד תעבר חפיך
והרוצא ממנו ועבדך עדי אז היה מהפעל הכבד
ויהיה פתח קטן תחת פתח גדול והשם ייחן עליו את הנגע
ואת הבשורת עדות לאסף מגזמור כלומר פאר והמודה הוא
לאסף זה המזמור והשם נמנא ואני עדיו לבאון שמהו
ותבואי בעדי עדיים כלומר שהגעת לזמן העדי והקשוט
הזכה ועלא לא עדה עליו שחל שבר ותהא אשר עבר בין הגדרים
הלה דעדא בין פלגיא הלין והפעל הכבד מתנו מעדה
בגד כיוס חגה מסיר ומעביר הבגד ביום קרה ויל מזה הן
עד יבוח כל מסיר אור הירח ועלא במתגבר כן עדין לבלוס
פן המשכיע בטוב שבעך שך עדן ויתעדנו בטובך
הנחל ויתענגו והשם היתה לי עדנה תענוג והוא ומי
הבחרות וכלא הא הנקבה גן בעדן כל עצי עדן בחמש
יקרות ואדבעה מהם בשש יקרות שהם שם עיר ותכנוס
נחלק הדקדוק כלא כרשון מעדני המלכים שני עם
עדנים אמרו שהוא חסר כלומר מלכי שבן שני ומאכילן
עדנים וכן אמר התרגם ומוכיל לכון תכנוקין ול יונה כי
המלכי שבן שני מיני עדנים ועל דעתי כי אין לשנות
על הכתוב ואמר עדן על הלבוש כי כמו שהמאכל הטוב
עדן לגוף כן הלבוש הנאה וכל דבר המהנה לגוף יקרא
עדן ושם התאר שמעי זאת עדינה והשם כתוספת מם
ויתן מעדני מלכים לבשלך והוא יתן מעדני מלך ויבך אלין
אבגד מעדנות כי במעדנות כלומר בשמחה ובתענוג
הלך לין כי כחר מותן מחיין ול מעדנות שהלך אלין
בקשורים וכן הקשר מעדנות כימה קשרי כימה
על הטרות וכי אגד מעדנות שהלך לין בקשורים
ובשלשלאות שהיה בהן ונכון זה הכי וכן כדברי הלל בזה
הלשון בענין קשיה כין שהתיר ראשי מעדנים שלהם
כשרים ול יונה פירשו שיחסהו על הגשימות לרוב תענג
יגותין וגדל מלכותו עדף ועדה העדף העודפים
על הלוים חצי הירשה הטרפת והכבד לא העדיף
המרבה ענים עטן יתרון עדר איש לא נעדר לא
חסר ולא נפקד אחת מהנה לא נעדרה ותהי
האמת נעדרת והכבד לא ישרדו דבר כולם והדומה
להם עטן חסרון ועלא עודרי מעבדה בלבב שלם כי עורכי
וכן אמר בפשיק למעלה עורכי מלחמה לה לעדור בלא לב
ולב כי אין היו לערוך מלחמה בנגד איבי דוד כלא לבו לב
כלומר שלא היו להם שתי לבבות כלא לב שלם לדוד וכן אמר
לנגד זה שדרי מערכה בלבב שלם שהיה לבם שלם לדוד
ועדרים לאורות כי מערכים לא בוקים ומזה יקרא מערכת
הצאן עדרים עדר עדר לבדו שם עדרי הצאן נאשמן
ועלא לא יזמר ולא יעדר וכל הדרים אשר במעדר ישדרון
עטן אן עטן חפרה ומערת הכרמים ובדברי הלל עדר עמי
ואעדור עמך אין עדרין עם הגוי בכלאים וכי וכל הדרים
אשר במעדר לל הדרים אשר יחמו ויעבדון לא תבא שמה

יחז לב הרשב יחל לא
יחז לו
מלכים א
חלב
יחז ב
עס יו
הזכה
ישע כה
מוב כה
חל לב
עס יב יחזל
יחז ל
יחז לא
עס ב
ירמיה שמב ה
יחז ד
חל איב עס יב
ישע מד
חל לה
עמ יא טו
ישע מד
חש מט נחש מט
שמ א טו
הוב לה
ישע מד
שמ יב יחל
עמ יב
ישע מד
עמ יב
ישע מד
עמ יב
ישע מד
חל לד
ישע מד
חל לב
עס
חל לב
חל לב יחל
עמ יב
חל לב
עמ יב
חל לב
עמ יב
חל לב

מלך ברב הטירותיו מענפון ויאת ולא יעיר כל חמתו שלמה
ויעאים הטירה והקיעה אטירה שחר פעלים עומדים
ול משה ההכן פי אטירה שחר פעל יוצא והטעם עורה
הנכל כי אני אטירך בשחר וכן כתב אאגל מזה קול ני
לעיר יקרא המון להעיר וכן ני בעיר עלמם תבזה ומ מזה
ישכות מעיר ובכר אחר ועורר ני עליו והוא עורר ארת
חניתו עורר ארמונותיה אם תעירו ואם תעורר עורה
את הכוכבים וההתבטל המונו והתעוררתי כי מעאו רב
מתעורר להחזיק בך ענין הערה שוטר בלעז ומזה אמ
התרגום ויקץ והתער והכיאל יוה בזה הענין ערער
תתערער כלומר האומות תנודה ותנועה אנה ואנה
וכן פנה אל תפלת הערער כלומר שמעורר התפלה תמיד
וכן פי מזה הענין עיר והבהלות כלומר המיה ותנועה ויפה
פירש ומזה הענין ברחתי לאיש אשר יעשנה עיר
ועונה כלומר שלא ישארלן משיר דברים ענוה עליהם
וכן פירשוהו רזל אם תלגי חכם הוא לא יהיה לו עד בחכמ
ועונה בתלמידים בעצת שבר שעברו פירשו כו שהוא
הכוך מן ירועענו מענין תרועה אהוא המון יעירו ונכסלה
מהמא ועל דעתי שהוא לשון שבר מדברי רזל שאמרו
נמחקה המגלה ואמרה איט שוחה מערערין אותה פי
אם לא תרעה לשתות השוטה משברין ומכין אותה אעפ
שביעוערו לא נכפלה הבוכא המא כלבד שיהם עמן אחר
ושרש אחד להם וכן ל מזה ערער תתערער וכן ל מזה
עורר ארמונותיה וכן ני פגרו כרעיתהא ונאם נשוא
לשוא ערך ני ערך ני אויבך ושונאך
ומלאו פני תבל ערים וכלימלאן ונלשבר עומד
במקום שנים ופי ערים אויבים וכן ני בעלי דבב ויש למשו
כשלשמש כי הוא הרק הערים המון שאמר ועדין הדק
וכשימותו הוא ובמון ימלאן פני תבל ערים וכן פירש
אאגל עיר ובהלות אויב ול
מזה והשמדתי ערך ונני
והשיבי בעלי דבבך וכן אמ בעל המקרה על ויהי ערך
ל בלישניהן הד חסר והד מלא והשמדתי עריך ולד
יעתל אינו מזה נשוא לשוא עריך כלא תשבו עמהם
ויתכן לפרש והשמדתי עריך כמשמעון המון שאמר
והכרתי ערי אריך כלומר שלא יהיו להם ערים בחומה
מרוב אדם ומרוב השלום המון שאמר מרוחתשב ירושלם
ופי נשוא לשוא יהו המון נשאו ומירושון אויביך נשאו
שמך לשוא ול משה ההכן פי נשוא פעול כמשפטו
ופי כי עריך הוא הגוי שמך המון נאץ מאיתאת אויבי
לי בדבר הזה ומירושון שמך הוא נשוא לשוא כמיהם
ועלה פשוטה ועורה והוא מיקור למעין המיט אל
מעוריהם ענין חשוף וגילוי והנמל מזה ערייה
תעור בן שחקך אבל עריה הוא שם מפני הלמד מזה
הענין ועלה בהבות עור בעור הבשר והקבוץ ואת
עורות

עורות בדיי העזים וכקבוץ הזכרים עורנו בהנור נכמרן
הא יש לתמוה על מה שאמר עינים ירחב ועלה ואת שני עזקיהן
וכקבוץ הזכרים עורנו וגוי עור יעור מקחים והתאוראו מקחם
והלא הוא חסר יוד ויעריך מו שור והולכתי עורים כיאם
למשל אחד מעור שלנו כמרן הסירך העורים והפסחים והתאר
הא ולפי פירוש רשי הוא שם נלשון נקבה עורת מן שבור
דבר שלמות עורין כלי נקבה למקחם עיניים עורות מי העורים
והפסחים כם עלמי מהשת ובכר יתא דל יעור אמרו אנשי
יבוס לא כרהם כרות עמנו כדית שאין זרעך יורש את עיר
היבוס ואנו מוכרין לו את משרת המבצלה ועשה כן ואנשי
יבוס עשו עלמי נחשת והשמידום כרחוב העיר וכתבו
עליהם כרית שבועת אברהם וכשבאו ישראל לארץ לא
יכלו להכנס שם מפני השבועה שנ ואת היבוסי יושבי
ירושלים לא יכלו בני ישראל להורישם וכשמלך דוד רעה
להכנס שם ולא הטחוהו שנ ואמרו אנשי יבוס לדוד לא
יבא דוד אמרו לו אין אתה יכול להכנס עד שתסיר העלמים
הללו שכתוב עליהם כרית השבועה שנ כי אם הסירך
העורים והפסחים ואין הם העלמים שעשיתם להם ולא יראו
דגלים להם ולא יהלכו שנואי נפש דוד שונא מלשמוע
ומלעבוד עז והחכם ראבעזל פי כי אם הסירך כמו אם
הסיר לך כלומר אם נסיר למלהמתך העורים והפסחים
שבכנו הם ימנעוך שלא תבוא הנה כי בטטנו חזק ויתר
העורים והפסחים הטאיא וחייביא עוש עשוזבואן
כל הגוים מרושו האספו וכן אמ התרגם ויתכנשון
וייתון כל עממיא ומזה נקרא עש מקיל וכימה שהוא
אסימת הכוכבים והוא ענב טלה וכן ידבאום לבני עש
כלומר כל זמן שהעש קיים לל לעולם כמו שנלמוח יאכדון
ונראית עין הפעל כיוד ועיש על בביה תנחם
עות עותה ושתי המלכה והטבעל בן בעות המדדורת
תאר בפלס נפעל ובכר התבנהו משרש עוה
והפעל הדגוש לעות ארם בריבו כי שקר עותני את תעד
עותך והתפעל והתעותו אנשי החיל והשם עותה
בשקל בלהה ראיתה ני עותתי כלם עול ועות וידועהוא
ועלה לדעת לעות את עקב דבר פי לזמן ליעף דבר והוא
העמא לשמוע את דבר ני שי זמינו לו הדבר בעתו ומזה
עת לדת ועת למות לא עת הבאסף המקנה בעת הריח
אם לעת בזאת בא העת קרוב היום ובהתחבר עם
הבנויים דגש התין למד הפעל תמורת הנח כמו ופטורי
עינים שהוא מן עין ויתכן היות שרש עת עתת ובא לעות
בשורק כמו ולבור אתכל זה וכן דבותי זכרוהו כמו כאמרם
לעיתתי ערב אויהיה לעיתתי ערב בשני סימני דבור
בדבוי הזכרים ובדבוי הנקבות ואין שם כפל וכן מראשתי
שאול בשני סימני דבוי ונתתי משמרתם בעתם ביבם
לא ידע האדם את עתו וקרוב לבא עתה למה תמות
בלא עתך פי עת הקרוב לאדם בחוב והוא לש בעים

ענן מעון תנים מעון אריות משכן התנים ומגורים
ותבא תפלתם למעון קדשו לשמים היהלי לעור
מעון ולא יברת מעונה ההא במוסיף אשר עויתי מעון
כאשר עויתי במעון לל זבחי ומנחתי אשר עויתי לעשותם
במשכני ובמקדשי אתם תכעיטו כהם והבטת ער מעון
כי אתה תכיט הער שיהיה במעון לל ער על הכהן שיהיה
במעון כי שני כהנים במקדש עריס זה לזה כשתי נשי האיש
שנקראו ערותם שאמר וכעסתה ערתה גם כעס וכן ברבי
רזל נקראו ערות מטרות ערותיהן וערות ערותיהן לפי שהן
בבית אחד והן ערותו לזן וכן הכהנים ואמר השי לעלי תכיט
הכהן שיהיה עליך בבית המקדש ויהיה הוא שיקר ואתה
טפללן ושל זרעו אמר לן כן ולא על שעמו והאכלו חיין
היה גדול שבבית אבי מעון אהבה הייתה לנו לל מקום הייתה לנו
ושוכל ומומך וכן עליון שמות מעונך וכן רזל בגן שמו של
הקבה מקום לפי שהוא מקומו של עולמו ואין עולמו מקומו
והרזל מי מעון אתה הייתה לנו מן שון בלומר שכל שיר בני
אדם תלויים אין כמו שאמר הנביא כי ליי עין אדם וקבוץ
מעון כשורק ובנו את אהליהם ואת המעונים אשר מצאו
שמה ובהא הנקבה מעונה אלהי קדם ומעונתן בעון
ומעונתין טרדה ועלא שאבה בסוחה ועונתה את הקבוץ
להשמיש כמו שהרזל שנה שלהלן הם מעוש לעשב
ואמרו עוד העונה האמורה בעורה הטילים בכל יום הכו
ישלים שתים בשבת החמרים אחת בשבת הגמלים אחת
לשלשים יום הסמנים אחת לשבעה חדשים ואמרו עוד לעת
עונה המקדיש פרותיו עד שלא באו לעונת המעשרות
כי לזמן ועת המעשרות ועונן ונחש וכשף מעונן ומנחש
ומכשף ועוננים בפלשתים תאר וכן בני עוגבה לא תעוננו
ומעוננים לא יהיו לך הרזל מעונן זה האחזאת השנים
ל שקיבה אומר זה המחשב עתים ושעות ואומר היום יפה
לעשות למחר יפה ליקח עוף בחלום עוף מחזה עוף
יומם ועף אלי אחד מן השרפים פא הפעל יקראת
בקמץ חטף כי גם היש ונעשה והפעל הכבד ועוף יעופף
על הארץ והתפעל ממנו פעוף יתעופף כבורם ואפשר
שיהיה מזה השרש מעוף מעוף ויהיה יור כעוף נוסף ביור
יקום שהוא מן קום וכבר כתבנו אותו בשרש עוף ושם
מרשנוהו והביאל יהודה בזה הענין מגלה עמקות וכן אמר
התרג מגלה מרחק ומן כמולה מתרגם וכמלת ותעוף
ועלא תעמה בכקר תהיה בלומר אם תחשך עתה בבקר
תהיה עושה שחר עמה ארץ עיפה כמו אוכל נשי
כיחס הנקבה כמו ישועתה וכתב אבן אזרא כי כמו אכל
הוא מקום שלא יזרח בו השמש ששה חדשים שאין
תחת קו הארץ ולא ישיבנו אור השמש זמן ארוך וכי ולא
קדרים שאין שם סדרי ירח וכוכבים ותופע כמו אוכל ותחשך
כמו אותן אוכל ומלא הטם מעוף עוקה והפעל הכבד תבה
העין

העין כי לא מועף לבד מן הקרקע בלומר לא החשיך לה
לארץ ישראל לאשר מועקה כעת הראשון בלומר לא היתה
הערה הראשונה כשה גלם בלמלך אשור בערה הזאת כי
כמעט הראשונה הקל ולא הגלה לא זמלן ונמתלי ו זרה
האחרון הכביד מנחריב ויתכן שיהיה מועף שם וכן מועקן
והביאל יהודה בכלל לן הנעיף עמך בן ואינבן ועינבלם
בחשך והחסלה ועלא הסך זה לדעת רוב המפרשים תעפה
אלא ולפיזה יהיו ב עמים דבר בכקר תהיה והפעל הכבד
והפכו כשרש אחד ונהלא יתכן התעיף עמך בן ואינבן עמים
ההבריקה והאורה וכן מפרשים מזה עושה שחר עיפה
וכבד אחר בעופי חדבי על מעיהם לל בהבריקי אותה
ולה טי אותה בהועיאה מנדנה ויש לפרשו מהעין האשון
עמן התנועה בלומר בהכעי אותה ודופי אותה עליהם
להרוג ועמן התנועה קרוב לעמן העיפה ובדברי רזל
בעמן זה אין מדליקין בערי מפני שהוא עף בלומר מרחו
ונע מן הבר ומתנ הנה והנה וכן ארזל היתה מעופפת
בזמן שבמיה נוגעין בקן חייב לשלה בלומר מתנועעות
שאינה עמה לא קרוב לעיפה וכן לפי דעתי ועמ בבתף
פלשתים ימה והוא ממון בלומר יגונו ישראל לרוח
פלשתים לשלול ולבוז בז ואעפ שלא בא בבתף בדרך
הסמיכות כי היה לן לומר בבתף כשש מקדות וכתב כן
אשר כי באבן בעבור מא פלשתים להקן הקריאה
והשם בעמן זה כמו בעמעפי שחר נגה השחר ואורן היובב
וכן יקרא בעמן זה אישון העין עפעף לעפעפי תמולה תל קלל
עפעפין יבחנו בני אדם ועל עפעפי צלמות ושמעפיכן שם יה היובל
יזלו מים ותי וגלגלי שמנא יגרן מיא ועמן שלישי
עיפה נפשי להורגים והוא נרדם ויעף ימות עמנף דוד שם כא
שניהם פא הפעל בפתח להבדיל ביניהם ובין ויעף
אלי שהוא עא והתאר עיף ויגע ולפי שהשיף עמא
למים קראו בדרך ההשלה לעמוא עיף ואעפ שאין בן
עמן העימות כא עמן העמאה לבד כמו שאמר כאשר
יחלום הצמא והנה שותה והקיץ והנה עיף ונפשו
שוקקה וכן הארץ העמאה שלא ירד עליה מטר
בארץ עיה ועיף כלים נפשי בארץ עיפה לך תלה
פעל תלע בבד בארץ שוקה ומן מזה העמן ועמן
בבתף פלשתים וכבר פרשתין כשרש כרתף
עור לא אבזר כי יעורכן הוא פעליעא והאחרים
עומדים עורה בבודי עורה הנבל וכנור עורי
עורי דבורה עורי לאבן דומם עורה לבה תישן
ועורה אלי משפט עוית בלומר עורה אל להביא משפט
שעוית והיא המלוכה והתאר אני ושינה ולבי ער שירה
והגמעל כי נעור ממעון קדשו יעורו ויעלו בגים
ומלכים רבים יעורו מירכתי ארץ וכבר כתבנו כי
כעור ממעון קדשו כשרש נער לדעתי יונה ונזלתו
מן המפרשים והפעל הכבד העיר יי את רוח כורש
מלך

כי היא עוזרת האדם תמיד ומשמשתן עד העזרה הגדולה
עד השערה התחתונה והעזרה הגדולה נדלתה לעזרה
הוא החיצר שנאספים בני ישראל בבית המקדש להתפלל שם
והכה שומעים ועוזרים לפה נקראת עזרה כי כל הבא להתפלל
שם כלב שלם נעזר בין אליהן

אלא תרגום כעט כרגל
בקלמוס דסופרא וכן בלשון
רומי קורין לעט קלמוס
כתיבה תחת היקוף

עט עט סופר מהיר בעט
ברזל ועופרת פי קלמוס

ומי בעט ברזל ועופרת לא ששנה מלת עט על עופרת כי
בעט עופרת לא יתכן על העור רק פירושו בעט הברזל
ובעופרת כמי שיכתוב על האבנים חוקק תחלה האבן
בעט ואחר ממלא החקק עופרת כדי שיהא קיים לעד כאן
ישאר החקק ויקן יתכונו עדי החקק לימים ותשוב הכתי
בה מחקקת ולא תראה והקבל יונה שדמה שמלת עט
היא מן השלישית משרש עטה אחר שמצאנו בדברי רז"ל
ארבעה מתן בעטין שלנחש וכירשו בן בקלמוס שנכתב
בו המות לבני אדם והנכון מה שפירשו עוד בעטין כ
בשמתן כמו עטה ועשם והראיה כי אמר התרגום על ישי כי
הוא מראה בעה שמתן בעטין שלנחש ואמר התרג כמקום
ועובד הוליד אתישי ושובד אוליד יתישי דמתקרי נחש
בגין דלא אשתכחת ביה שלא ושחיתא לאתמסרא בידוי
דמלאכא דמותא למיקב ית נפשיה מניה והיא יומין סגיאין
עד דאדכר ריקדס"ל שיטא דיהב חויא לחוה וכו' והיה עט
מן השנים אומנתי הענין שיהיה שרשו עט ולא מן הש
השלישים מנחי הלמ"ד **עטה** ועטה את ארץ מצרים
כאשר יעטה הרועה את בגדו עטה אור כשלמה
הבגד יעטה ועל שמים ועטה ועטך עטה והפעל
מהדגוש מעטה לטבח בשקל מגלה והפעל הכבד
ומכן העטיה עליו כשה שלה והשם מעטה תהלה
עניים ענין העטיפה בכמות ועא בהראות למ"ד הפעל
שלמה אהיה כעטה פי כנוטה וסרה על עדרי חבירך
וכן ויעט העם אל השלל ותעט אל השלל ולמי שהיו
והתנין מתוחים הם משרש זה אכל ויעט בהם שהיו
קמוצה הוא משרש עט כמו שאכן עתידים לבאר

עטן עטינו מלאו חלב יפה הכלים שחולבין לתוכן
ואין כזה יתרון עושר וגדולה לא ידמה כי ידעה
לופי הכלים הגדולים וכתב החכם ל יונה כי בלשון ערבי
יקראו עטינים המקומות

אלא הכלים שמחלבים בתוכן
החלב נקראו עטינים כלא קבל
ולא הדדים נקראו עטיכים

שמקבצים בהן המים ואלמקי
והלשון רז"ל המוטל זתים
מן המעטן והוא הכלי שנותנין בו הזתים **עטף**
ועמקים יעטפו בר הלמ"ד יתכשו מרוב הרבואה
ועניין העטף ידוע בדברי רז"ל נתעטף ויצא לקראתן
ואמרו כל עטיפה שאינה כעטיפת ישמעאל איסה שרשה
והוא שמכסה שמו ונקמו וחוטמו במטפחתו כעליתן
המחלאות והמעטפות הוא הבשות שמתכסים בו
יעטף

יעטף ימין ולא אראה כאן יתכסה ויתעלם לעד דרוס ולא
אראנו יעטף שית חמקם למו יתכסה ויתחבא לגזל עוכרי
דרכים לשית ולקחת החמס למו כי יראה מלפני יעטף כי
הרוח תצא מלפני שיעטוף האדם ולבשנו ומזה לתחית
המתים כי הרוח אעפ שהיא עטמית היא מכסהו ומחסיהו
כי מכלתה הוא כאבן ובא הלשון הזה בענין הירה והעוקה
ובענין מרבית התפלה והבקשה כי האדם בעת צרתו הוא
מדוכה ומעוכה כאן הוא מתעטף קיתנו מן עזתו ועל עניין זה
נאמר תפלה לעני כי יעטף ויעטפים כרעב נמשם נהם מתעטף
כעטף עולל ויונק בהתעטפם בחלל
כעטף לבי בהתעטף עלי נפשי ואגל
כי רוח מלפני יעטף ממו תפלה לעניי
יעטף אמר כי לא לעולם אריב כלומר לא אהיה נמריכה לעולם
ובקעף כי הרוח שבהם תעטוף ותתפלל לפני שאוציאנה
מעונות הגוף ושאתן לישראל לב חדש שלא יחטאון עוד
ואני אעשה בקשתה ושאלתה כי אני ששיתי הנשמות והם
עליונות מהעדי ומבית משכני ועא ובהעטיף הענן
לאיתים והיה העטופים לבן ענין התאחד כתרגומן
ובלקישות ענא לל על לידת הענן שתלדנה בחרונה בלן
שילדו רוב הענן וכאותו שמלאישים ישקב את המקלות
כי הזמן שתלדנה רוב הענן ידע יעקב כי יבא לבן על הענן
לראות מה תלדנה ולפה לא היה משים המקלות באותו זמן
עטר לעטרת עני והריס העטרה משית לראשו עטרת
פז והקבוץ ועשית עטרות הענין ידוע והפעל
הקל מזה השם עוטרים אלדוד ואל אמשין פי מסבבים אותנו
ומאריכים לסבב בעטרה לתפשם והפעל הכבד על ער
המעטירה נותנת עטרה והכבד לאשיה ואפשר להיות ממנו
ריעון העטרנו כמו תעטירנו כמו ישרדנו המלך ופירושו
תסובבנו ריעון סביבין בענה שהיא שבולה בעטרה ואפשר
לומר גם שהוא מן הקל והכבד אחד עטרת שנת טובתך
בעטרה שעטרה לו אמו המעטרתו חסד ורחמים וכבוד
והדר תעטרהו **עטש** עטשותיו תהל אור הלשון הזה
ידוע בדברי רז"ל המתעטש בתפלה שמן יפה לו עטושמן
יפה לחולה אשטר נודד בלעב **עיב** איבה יעיב בעמן
ל"ל כעטים יחשיך מן עב עבים אחר לו כעב טל כעב
מלקוש הנה עב קטנה כף איש הנה ל"ל רוכב על עב
בל ואמ"ל יעב במקום יחשיך כי יום המעונן חשך ול
הרימם בתחלה עד העבים ובאמן השליכם לארץ וזהו
שאמר אחרין השליך משמים ארץ והראשון נכון בעבים
כי מקומות הגבוהות בעבים וכבר פירשנוהו בשרש
עבה כי אחר וקבוץ עב בלשון פקבות עבות בקיר לא
עבות זרמו מים עבות **עיר** לעי השדה בעלם אף
כי יטרוח עבמן רוח ובעלם גי מן נשאן איך בגיהם
קינה וכי לעי השדה להרבות השדה וכחך לא נעי ישלח
יד והיתה מעי מפלה הלם נוסטת והקבוץ שמו ארב

ירושלם

או לשמונים שנה כמו שאמרו שנותיכן נתנו שבעים שנה ואם
בגבורות שמונים שנה והקבוץ ולעתים מחוקות הוא נבא והיה
אמונת עתך כלם ענין זמן ומזה עוד ועת אשמע ודע לב
חכם כלומר שידע החכם זמן כל הדברים ומשפטם ודעת העתים
ודעתי הזמנים לכל דבר ולכל ענין כמו שאמר החכם לכל זמן ועת
לכל חפץ וכן אזל שיודעים לעבר שנים ולקבוע החדשים
וכן ובני יששכר יודעי בינה לעתים בעתים מדמנות כל
שלא היה שם הפסק אופי מזומנות על המשמרות שהין מזומנים
לעתים הידועים לקרבן ולבכורים יבא לעתים מזמנים פי
לעתים שתן אותן זמן שיבא למטנו והקבוץ בלשון נקבות
בדרך עתותי והתאר עם יוד היחס כדאיש עתי איש מזומן
ללכת עם שהולך שם עתים הרבה והחכם יונה הועיאם לעא
ואין ערך ומזה עוד שתה אקום יאמר ני ועתה אני המלך
לא ידעת לא עתה יבוש ועקב ואני מעתה לא אעמד כי כם
ונשמה לא נשארה בי וכן כלם מהענין הזה כל השת הזאת
ויא כי עת חסר נון הנראית בלשון ארמית וכעת
עד ועד משלשת ואת כל העזים הנקדות והטלאות ואם עד
קרבנו ידיעות עזים מרושן עמר עזים וכן טוו את
העזים ידוע ויתכן ששרשו עזז והדגש בחבורו ויהיה כשקל
מתים או עגל כשקל חטים וכן בערבי עגל עגאל מלה
מורכבת מן עז ואל ונקרא ההר כן לפי שהעז היה הולך לשם
ותרגום הולך אזיל עזל ותעזיד מדין יעז בהותו ה
החכמה תעוז לחכם גם הוא נודד כאשר כתב החכם
ר יהודה כלומר תהיה לו עזה ושלטת והחכם יונה כתב שהוא
עובר עוזה אלהים נכתב בוו ובדגש והוא עוזי פירוש עוזה
אלהים בעבורינו ובנגד האויב כמו
שמעלת לנו מעמים רבות וענין זן
כמו זו הטאנו לו יהיה כענין אשר
אז יהיה בענין זה והמקור לעוז במעוז מרשה ובתשלומין ב
בעזוז שנות תהום והמעל הבכד העזה מעה ותאמר לו בקלות
הזין והיתה ראויה להדגש והשם עוז לעמו יתן בחלם ובקמץ
השקני בעזך ישמעו מלך עזי וזמרת יה ני
עזי וזמרת יה ויהי לי לישועה ושאבא בשרין ני עז ומגני בן
בטח לבי ובתשלומים ועזוז מלחמה ועזוז נוראותיך יאמרו
ועזוזו ונפלאותיו ובתוספת מם ונמל הכפל לעוז במעוז מרשה
על ראש המעוז הזה ואמיזה על הסלע הוא מקום מעוז ני
עז ומעזי לשמיד מעזיה הגון כוסתאו היא תחת אות הכפל
והזין רמה כי שדד מעזכך כי חדותי היא מעזכם הזין דמשה
והתאר ומלך עז ישלבם כי עז העם יתר שאת ויתר עז
ובכד כתבנו מרושן כשרש נשא בטני פעם יגורו עלי עזים
ומזה עזה ובתשלומין ני עזוז וגבור המוציא רכב וסוס חיל
ועזגב כפלם חתול מגול הוא ומזה העזן ואת הסרם ואת ה
הבעזיה כי עלדוב עזה נקראתכן וכן ממאנוה ממשה שנקראת
עז חרן מכנף העז ומרשומ שהוא עזניה לי יונה פי מזה
עזאזל כלומר שהיה קטה ועז ובכד כתבנוהו כשרש עז
עזב עזב הקטר כמו של כן יעזבאיש כי לא אעזבך אל

אל לשמונים שנה כמו שאמרו שנותיכן נתנו שבעים שנה ואם
בגבורות שמונים שנה והקבוץ ולעתים מחוקות הוא נבא והיה
אמונת עתך כלם ענין זמן ומזה עוד ועת אשמע ודע לב
חכם כלומר שידע החכם זמן כל הדברים ומשפטם ודעת העתים
ודעתי הזמנים לכל דבר ולכל ענין כמו שאמר החכם לכל זמן ועת
לכל חפץ וכן אזל שיודעים לעבר שנים ולקבוע החדשים
וכן ובני יששכר יודעי בינה לעתים בעתים מדמנות כל
שלא היה שם הפסק אופי מזומנות על המשמרות שהין מזומנים
לעתים הידועים לקרבן ולבכורים יבא לעתים מזמנים פי
לעתים שתן אותן זמן שיבא למטנו והקבוץ בלשון נקבות
בדרך עתותי והתאר עם יוד היחס כדאיש עתי איש מזומן
ללכת עם שהולך שם עתים הרבה והחכם יונה הועיאם לעא
ואין ערך ומזה עוד שתה אקום יאמר ני ועתה אני המלך
לא ידעת לא עתה יבוש ועקב ואני מעתה לא אעמד כי כם
ונשמה לא נשארה בי וכן כלם מהענין הזה כל השת הזאת
ויא כי עת חסר נון הנראית בלשון ארמית וכעת
עד ועד משלשת ואת כל העזים הנקדות והטלאות ואם עד
קרבנו ידיעות עזים מרושן עמר עזים וכן טוו את
העזים ידוע ויתכן ששרשו עזז והדגש בחבורו ויהיה כשקל
מתים או עגל כשקל חטים וכן בערבי עגל עגאל מלה
מורכבת מן עז ואל ונקרא ההר כן לפי שהעז היה הולך לשם
ותרגום הולך אזיל עזל ותעזיד מדין יעז בהותו ה
החכמה תעוז לחכם גם הוא נודד כאשר כתב החכם
ר יהודה כלומר תהיה לו עזה ושלטת והחכם יונה כתב שהוא
עובר עוזה אלהים נכתב בוו ובדגש והוא עוזי פירוש עוזה
אלהים בעבורינו ובנגד האויב כמו
שמעלת לנו מעמים רבות וענין זן
כמו זו הטאנו לו יהיה כענין אשר
אז יהיה בענין זה והמקור לעוז במעוז מרשה ובתשלומין ב
בעזוז שנות תהום והמעל הבכד העזה מעה ותאמר לו בקלות
הזין והיתה ראויה להדגש והשם עוז לעמו יתן בחלם ובקמץ
השקני בעזך ישמעו מלך עזי וזמרת יה ני
עזי וזמרת יה ויהי לי לישועה ושאבא בשרין ני עז ומגני בן
בטח לבי ובתשלומים ועזוז מלחמה ועזוז נוראותיך יאמרו
ועזוזו ונפלאותיו ובתוספת מם ונמל הכפל לעוז במעוז מרשה
על ראש המעוז הזה ואמיזה על הסלע הוא מקום מעוז ני
עז ומעזי לשמיד מעזיה הגון כוסתאו היא תחת אות הכפל
והזין רמה כי שדד מעזכך כי חדותי היא מעזכם הזין דמשה
והתאר ומלך עז ישלבם כי עז העם יתר שאת ויתר עז
ובכד כתבנו מרושן כשרש נשא בטני פעם יגורו עלי עזים
ומזה עזה ובתשלומין ני עזוז וגבור המוציא רכב וסוס חיל
ועזגב כפלם חתול מגול הוא ומזה העזן ואת הסרם ואת ה
הבעזיה כי עלדוב עזה נקראתכן וכן ממאנוה ממשה שנקראת
עז חרן מכנף העז ומרשומ שהוא עזניה לי יונה פי מזה
עזאזל כלומר שהיה קטה ועז ובכד כתבנוהו כשרש עז
עזב עזב הקטר כמו של כן יעזבאיש כי לא אעזבך אל

נא תעזב אותנו ויעזב את עבדיו ואת מקנהו בשדה
עזבות עני ערוער ורבה העזבה בקרב הארץ כלל
הבתים והשדות והכרמים העזובים והשוממים מאין אדם
ויא שהוא שם כשקל מלוה עליך יעזב חלבה עד השלך
עליו יהבך היעזבו להם היבחון פי וכי מבורים הם
שיעזבו להם לבנות בית המקדש ולזבוח שמור ועזוב
כתב האזל שעור העושר שהוא שעור בבתים ועזוב המקנה
שהוא עזוב כשדה משם עזבה את הארץ והוא עקור
והבא לנקבה ואעפ שהיא זכר כתבנוה עם הבדותיה
הדמות הראויות להראות במקום בחלק הדקדוק והמסורת
עליו ב עזבה יתמיך ודין מזה ידענו שהעין הטופר
ילדה ועזוב והנפעל מדגש נעזב בית האלהים פתח כי
הוא מעל עזר לא ראיתי עדיק נעזב קמוץ מפני שהוא
בנוי אומפני ההפסק עוד לא נעזבה תעזב האדמה
בעדי הלמעגך תעזב הארץ עין הפעל כפתוח ומה שלא
נזכר מעלו המון עוד עזב וכן איך לא עזבה עיר מרושן
איך לא עוזבה מלהלחם עליה וכן אי איכדין לא אשתכיקת
ויל מין ויעזבו ירושלם כלומר איך לא נבנתה ולא מתחזקה
ועא ירוב לענין הזה בעזבונך בקנו וכל אשר כמרשה
ההיא ענינם שנן שחורה והזין דגושה ועא ויעזבו ירושלם
עד החומה הרחבה ויל כמוהו היעזבו להם היזבחו ענין
כנין והוזק וכדברי רזל התחתון כותן הקורה והעליון
המעזיבה עריך שיהא תחתון מעזיבה גטפחים והוא
כלל לבנין שעל התקרה והתקרה היא הקורות אן הקנים
שמקרה כהן והטיט שנותן עליה ומעגל כמעגלה ניקראת
מעזיבה והוא הוזק התקרה וכענין טעינת המשא עזב
תעזב עמו אעזבה עלי שיחי עזק ויעזקהו וישקלהו
פירושו חמרו וכן כדברי רזל הלך כשדה ומעזקו ישב
ועוזק תחת הזתים מרושן חופר ומשליך את האבנים ומתכן
אופירושו עושה גדר סביבותיו ונפל ויעזקהו גדרו
סביבותיו כטבעת שהוא עמל ותרגום טבעת עזקא
עזל עד הנה עזלנו ני המעתיך אף עזלתיך איש
את דעתן ישעורו וכשל עוזר ונפל עזר ני
אלהים יעזר לי ויעזרו אחרי אדניה יעזרה אלהים
למנות כקר מאל אביך ישעזרך הוו כענין שין השמוש
ומרושן מל אביך באלך זה התוקף שיעזרך והנפעל
כו בטח לבי ונעזרתי ויעזרו עליהם כי הפליא להעזר
ומעל הכבד הם מעזרים אותם משפטו מעזרים כפלם
אשר אתם מחלמים שמשפטו מחלמים כמו שבאן גם
ידרכו אתלטונם וידבקו גם המה שמשפטם וידריכו
וידביקו כפי אשר הם מעזרים לל כי הם עוזרים אותם
ומעזירים אותם לאחרים והשם ועזר מעזיו תהיה
בחמש מקרות דוגב שמים בעזרך ומא עזה כמות
נמצא מאד האם אין עזרתי בי החכמה והעריה כ
השארת אותי ואם של האשה נעשה לו עזר כנגדו

כי

ויל עד מואב כמו עיר או הוא שם העיר כך וכבר פרשתי
ומלאתם תכל ערים והשמדתי עריך בשרש עור בשני
פנים ועא ועיר פרא אדם ילך פרושו ובעיר פרא ועל
עיר בן אתנות רוכבים על שלשים עירים ובהסתר עין
המעל אסרי לבקע עירה ועינו החמור בעורו קטן ומלא
הלשון גס על הפרא שהפרא דומה לחמור אך הפרא ממין היה
והחמור ממין הבהמה כמו שאזל כדי שיכיר בין חמור לערוד
והערוד הוא הפרא עיש ועיש על בנה תנחם שבבנורה
בשרש עש עכם את תפארת העכבים והמעל הדגש
ממנו ומבגליהם תעבקנה תקשקשנה בשבקים שברגל
ליהם והוא חלי שמקשקש שמושאות הסוסים ברגליהם וגב
נקרא הכבל עכם לפי שהוא מתקשקש כמוכן ובעבם אל
מוסר אויל הוא בשש נקדות עבר עבר אני את
הארץ עברתם אותי בעברך ביום הזה ואתביית
בעברי האתה זה שוכר ישראל והמעל ובאבי בעבר
ובתבואתך שע בעברת לי יונה כתב כי הוא שם ומשקלו
במשנה נברכת הכובסין ענינם ענין השחתה
עלל שפוך על עולל עוללים טאלולים ונעני עולל
ויונק מפי עוללים ויונקים הם הקטנים והפשר
שיהין המלות מרובעים מן עולמים ומזה עוד שמי נגשין
מעולל והוא תאר בתוספת מם והתאר עוד בתוספת תיו
ותעוללים ומשלוגם ויש עא שהוא ענין שעם המעשה
והפעלה אבל הוא על ענינים שונים כל אחד לפי מקומו
נורא עלילה נורא מעשה כלומר שמעשיו נוראים וכן
גדול הבעה ורב הבעלילה כלומר רב המעשה ובא עליה
ועליה בכמו מליה ומליה אשר התעללתי במצרים
שהראיתי בהם מעשי הנוראים והגדולים לבני ישראל
עלילותיו מעשיו הגדולים וכן אזכור מעלליה ומעלליך
אשיחה וכל הנומים לאן על הדרך הזה אחר בתעלוליהם
במעשה ההשחתה וההרס שאתעלל בהם להתעולל
עלילות בדשון הגי׳ פי׳ העלילות שהם בדשב וכן רעב
מעלליכם ואתבל אלילותיכם אשר נטמאתם בם
ובעלילותיכם הנשחתות אשר עוללתי עיני עוללה
לנפשי עשתה לנפשי הראגה והראגון מרוב בכותה
מכל בנות עירי ועוללם לגון באשר עוללתי לו עשה
להם הגמול על פשעם כאשר עשיתי לי כי התעללת בי
עשיתי בי מעשה בגיון והשתעשעים ונחקתבי וכן פן
יבאו הערלים ההלה והתעללו בי ודקרני והתעללו בי
יעשו בי בהרגם אותי דקירת נקמה ובגיון ויתעללו בה
עשו בה מעשה תועבה ותעלול במשגל וכא ההתעל
בענין הזה בענין פעל לפי שהוא מורה רוב הפעולה ומנהג
הלשון כמוב המעולה שישיבו הפעל לה התפעל פעלים
ואם הם בעצמם פעולים כמו הנזכרים כך מתרגמים על
הדלת והדומים להם שהתבבו בחלק הראשון מן הספר
בענין התעל ועוללתי בעבר קרני שעשיתי קרני
בעסל

בעבר כלומר עוללתי ראשי בעפר ואפר עלילות דברים הוא
גלגול הדברים בעקיפין אנקישוש כלעז ורגל הגילון כזה
הלשון באמרם כל שכן שעלה מעא לטמא משקין שהן עלולין
לקבל טומאה ועא כמו על ידיהם בכלם והבאתי מורך כלבבם
מן רכך ופרושו כמוממות וכשיאות ידיהם ואפשר להיות מזה
ועוללתי בעפר קרני רל ועוללתי קרני בעפר כלומר העליתי
עפר על ראשי את גלות עלות גלות השדה העליונה
וכ׳ יונה מזה נורא עלילה והוא תאר אחר תאר כלומר מורא
ועליון והה נוספת ואינו נכון בעבור היות המלה מליע להיות
ההא נוספת וכן מזה בעליל לארץ כלומר בכסף הארוך
כמשובה שבעפר ובעליון שבו כבורי המערך יעשה אדם
מן העפר המשובח ואזל כמו עלי בתוך הריחות בעלי
והוא שם כלי שבותשין בתוכו וכן בעליל הכור שמותיכין
לתוכו הזהב והכסף לפי שדומה לו ויהיה עלי ועליל שרשם
עלה עלי כשקל שבי עבי עליל כשקל הגיב מן הגה חדיב
מן חזה בן כתב ומן אעלנו כי עלי המכתש שבותשין בתוכו
לא יד במכתש שבותשין בו ובכר פרשתין שהבית שרשית
וכי בעליל אדון הארץ ושבה המלה כנגד השי׳ שאמר בתחלה
אמרות אמרות טהורות אמרי אמרותיו כסף צרוף מאדון
הארץ שהוא השי׳ שהוא ערך וזקק אותם ורגל פרשו בעליל
במקום הנראה והנגלה כאמרם כן שנראה בעליל ואמרו
מאי משמע דהאי עליל לישנא דגלוי הוא דהת בעליל
לארץ ועוד אמרו ומדדן שאם מצאה החלל בעליל לעיר
מעוה לעסוק במדידה כלומר אעפ שגלוי ונראה לנו שהחלל
קרוב לעיר הזאת מעוה למדוד ועא עוולל עוללו בגפן
לא תעולל אחריך ונשאר בו עוללות ויעוללהו במסלות
לל שלא השאירו בו עוללות שכל שמצאו במסלות הרגו
ומה מזה עמי נוגשיו מעוללל ובתי עמי דרכוהי נגזרו
כמעוללי כרמא ועא לא עלה עליה עול ברזל ומריקתי
עלון אבי אוניף על עלבים ידוע עלג ולשון עלגים תמהר
לדבר ערחות כמו הטוך בלעגי שפה והמעל גלעג לשון
אין בנה עלה ומשה עלה אל האלהים עליתי למרום
מי זאת עולה מן המדבר עולים אל האלהים ומעל
אלהים מעל אבותם כי עלה השחר כלומר עלה מהר היום
מלמעלה החרם פי מעלות זהר השמש ואיחתן ויתעד לא
מועל שמשא כלומר טרם בא השמש ויהיה לדשתן פרוש
מלמעלה שהיה השמש עדיין למעלה מראית כדקי ע שלא
נכנס עדיין תחת הארץ עלה הגבול מטרף בני עליתי
פי מטרף האויבים ותעלית מעלה גדולה אן פרושן משעלית
מן הטרף רבעת ושבבת כארי מאין מחריד ותעל ארחך
מגדיה כפיר הייה פי רבתה אחת מגוריה עד שעלה במעלות
הימים עד שהיה כפיר ובשר עלה עלה על הגדים והעצמות
עולה הוא אשה ויין נחתם לבי יקרא הקרבן האהבך לפי
שהיה עלה כולו כליל על המזבח שונא בגל בעולה
פי אם יקריב אדם לפני שלה גזלה אם שונא אותה

כמו

ירושלם לעיים וירושלם עיים תהיה כולם עטן חדבה ״
ושמחה בעבי העברים תלא במגיזתם עבראי ויתם עד
המעברות עד מגיזתא אן מי עי עיים גל גליים ובל אחד
מי החדבה לגליים ותי והיתה בכל לגליים ליגדין ותרגם לעני
השדה ליגרי חקלא ומי אך לא בעי ישלח יד אך לא יקבל
ישלח הכה ליסר בני אדם כי שם יגוחו מיסורין וכפידו ש שלח
להסיתם להם תשועה עוד שלח העזאת מקבל ישבי
הגבים העיזן העיזו בני בנימין
העיזו אל תעמדו כולם עטן
המנוקה והאסיפה אל השר
עיט ויעט בהם לפי שהיוד
קמוצה הוא משרש הזה ויהיה מן עטן עיט שהוא העוף
קורא ממזרח עיט הוא אות על מרש וכנהו בלשון עוף לרוב
קלותן ומהירותן לבא לבכל ויבד העיט על הפגרים יקץ
עלין העיט כשנהם ההא קמוצה שהיא לידיעה העיט ענוע
בחלתילי העיט סביב עליה ההא כשנהם מנוחה שהיא
לתמיהה ומדוכי העוף הדורס הוא הנקרא עיט וכמוך
ועזבו ויחדו לעיט הרים לעיט עפור הסמיכות הזה כמו
יכות אדמות עפר טיט היון ומי ויעט כהם הדיחם והפריחם
מעלמנו ומנחם חבר קורא ממזרח עיט עם עטה ונעם
לשון עזה ואשעתי הבא אחרין יוכיח ומי העיט ענוכב
נחלתי לי כתבו אזלכן העיט ענוע מדם חללים יהיה סביב
על נחלתי שבחרתי לי ואחר שישבע העיט יבאו חית השדה
לאכול כמו שאמר לכן אספו כל חית השדה בעבור כי כן המנהג
שהשופות יבואו על החללים תחלה והחיות רואות העוף ענוע
ויתורון מקום החללים עוד בעים רוחן יתמרש לפי עמנו
בתוקף רוחן וכבר מרשתן בשרש בעה מעא ול אחד ל
חשה גל מרשן מן לעני השדה שמרושו גלויהיה בעים כמו
בגלם כלומר בגלי הים והנהר יוסף ידן ורוחן עין כי עין
בעין יראו עינים להם ולא יראו עיני אל עדיקים לחרות
עני כבודן כלומי אמי כפרהסיא הם ממרים ונהש וחטאתם
כסתם הגידו לא כחדו שאין להם בשת שיכחדו הטאתם ועני
חקר יוד עין הפעל כי לבי עין ארי כלומי הבטתם ותוחלתם
לבי ולין נושאים עוניהם והוא בלשון נקבה עין תלעג לאב
עיניך תראינה ירושלם ואת עיניהם הגטות כי עיני עיניו
משוטטות בכל הארץ ובא ביקבוץ בלשון זכרים יראו עיניו
ידון עיני הבה משוטטים עיניך לגבה ביטון שבעה
עינים ומי שבעה עינים כאשר מי לפנין שבעה לה עיני
המה משוטטים בכל הארץ ולי עיני ישמרו הבנין
שלא יהיה יכולת ביד שונאי ישראל להשבית המלאכה
וטעם שבעה שמירות רבות מאו שבע בחטאתיכם שבע
ופול עדיין נקם וגולתם רבים ידוע והפעל הקל ממגזיר
שאול עוין את דוד כלומי נותן עינו עלין ומביטו הבטת
השמאה ולפי זמנו כיכן בהבטת הפוחלת כל מעיני בך
כלומי כל הבטתי ותוחלתי בך ודל הדגילו הלשון בבנין
הדגוש הרבה באמרים אין לה עין עליה אין מעיינין במקום
שמכר ישין

והיתה לכן לעיים כלומי שתורה אותכן הדרך
הטוב כמו העיים שמורין לאדם דרכן אן מרושן שתהיה
לכן לעינים ונראה אותך תמיד ונוכל לגמלך טובה ותשב
בפתח עיים היא בעיים בפתח שהוא כגלוי ונפרהסיא
שהין עוברים ושבים דרך שבכמו שאמי על הדרך ועיכן
בעין הבדלה מראיתן ממראה הבדולה כעין תרשיש כמו
איתן כי יתן בכוס עיכן מראהו והרן ואם בעיני עמד
הבתים לא הפך הנגע את עיכן מראהן שהיה בן מתחלה ולא
מזה יצא מחלב עיניהן כלומי יזהירו מראיתם מיוב השמן
ומפרשים יצא הזהיר כמו השמש יצא על הארץ הבה הוא
לך בקמת עיים מי הלך בסף נתתי לאחיך שיקנה לך בן
בקות נאה שהיא עשויה שיעים עיים וכן מרשן נבדל
אולי יראה ני בעיני יי כן כי היוד הנקדמת בין העין והכון
ראויה להאחד ומשמעו בעני ויתד מעת עיר ויתכן
לפרש כעיר נעני שאינו שתה וגל הדגילו הרבה בזה
הלשון באמרים מעין שמנה עשרה משין כל ברכה וברכה
כלומי מעינן כל ברכה ומזה תלא עין יעקב כעין ברכתא
דבריכון כלומי כעינן שמרכם כן בכל חכלם ומרלם נארץ
ושכן כל אחד בטח בחלקן שנפל לו עלעין המים והוא
בלשון נקבה על כן אמר שמה עין הקורא אל עין משפט
היא קדש והקבוץ עינות תהומות ובמוך עינות מים
בעיני בעזוז עינות תהום ובתוספתם מעין נדפש
חלמיש למעינו מים העין בשוא והחוד נוקף כוי בכן
בעור והקבוץ המשלח מעינים בנחלים ובמוך
מעעיני הישועה העין בפתח אל כל מעיני המים
העין בשוא ובקבוץ הנקבות באין מעינות נבבני מים
ובמוך כל מעינות תהום רבה העין בשוא עין יעקב
עד ממקור ישראל והכתיב לי יונה עם אן כל מעיני בך
ולא כן כל עיני והשגחתי כך עיף ייגע עיפה
אלה והם שני שרשים כעין אחד כמשי כבר שהכנום בשרש עיף
יעף ועיף ועוד עין בשרש עיף עין הנה אנכי מעיר
תחתיכם כאשר תעיר הבעלה מעיר כעל יוצא תעיר
כעל בודד ואמי על העגלה תעיר עד משל כי אינה בעלת
הים שתעיר ותער ואמי עמיר ולא משא אחר כי מסב
הנסרן הוא יותר מיער נשא העמיר מן משא ארזר
עמתה מוצאה כמתינו מקמי עיתה רשע תלג זוה עקא
עור ואת אשר בעיר וקבוצו בהסתר היוד עין המעל
ויתן אבל בערים ערים לשבת ובהראות היוד
ושלשים שלשים עריים להם ולא אבא בעיר בהסתר
עמנו מן הסקוץ ועמנו לא אבא בעיר אחרת כי אם
בירושלם ולי יונה בתבנשם לי יעחק בן שאול עמנו
ואם לא אבא בעיר כלומי שלא יבלבלו מקום והוצרך
לזה בעבור שאמי בקרבך קדוש ובא עיר בלשון זכר
ועריה עלה כי מי ועריה עלה נמסקין כל אחד ואחד
מעריה ויתכן כי אמי לשון זכר על העם אשר בעיר

ולא

ותתעלל עליני כמו ליי. ונתן הספר על אשר לא ידע
ספר כלומר לאשר לא ידע ספר ודברתי על הנביאים
כמו אל הנביאים כי יסכן עליהם כמו אליהם ועתה אמור
בא אל אחי יהודה ועל יושבי ירושלים כמו אל יושבי ירושלים
איש אל רעהו ואיש אל אחיו כמו אל ויבא במקום בית
השמש ועל דרכך כמו ובדרכך המלט על נפשך כמו
בנפשך ונתתי אותם על כל אחד כמו בכל אחד כל ימי
חיינו על בית יי כמו בבית יי תפתח את שתי האבנים
על שמות בני ישראל בשמות ועל ידו החזיק בידו כלומר
במעותו ובגשותו והדומים לו רבים סמוך על הלת יד
על זה הדרך ישובו לא על חסדי ישובו לא על עורך ולא
על דרך ויש שהוא תאר לפי שהוא קמוץ כמו נאם הגבר
הקם על כלומר עליון וכן ואל על יקראהו תאר ואעפ שהוא
פתוח את השוק והעליה כמו ירושו אשר עליה והוא הירך
שהוא על השוק וכן תי וירכיה והנה עלה זית טרף בפיה
ויתפרו עלה תאנה ידוע והביאו עלי זית ועלי עץ
שתן ועלי הדס ועלי תמרים
ועלי עץ עבות כל של העצים עם העלים כחלה נובלת
עלה חסר יוד וירשו מזה מעליו איש טוב ואחזל כי
הצית אש עליה כלומר בעליה ודוכש כי מזה כן יסיר
עליה כן יחסר אשר לו העלה כל שכן הפרי
עלץ יעלץ שדי ובל אשר בו יעלזו חסידים בכבוד שמחו
ועלזי בכל לב כקמץ הטף ועלזו לחיו כחידין
כן תעלזה נכות העדלים כי רעתכי אז תעלזי מירוש
כשתעשי רעות אז תעלזי והתאר ויורד הדרה והמונה
ושאונה ועלז בה כי וכל עלז ושמח שיש בה ידע לשאול
ועל הדרך הזה תי ודתקף נהון ויי ועלז בה האויב
ובדגש במא עליני באותך שאון עליזים קריה עליזה
הכל ענין השמחה והגילה והשברתים למעין ועלזן
הוצי אור יונה לעא עטן הרעדה ואין ערוך כי השכור
ירבה לשתות ולשחוק ולהשתגע ויי כמו כן מעטן
הרעדה ועלז בה כי אומר מערבי עלז אלות וכתב ל
יונה כי היא רעדה שאוחזת המשקיף עלהמת ואוחזת
החולה גב בעבור חלישות כחו וכן אוחזת השכור בעבור
חלישות גדין כמו שאמר נוד תגוע ארץ כשכור ואפשר
כי אותה הרעדה היא כדרך השחוק וכן כתב ראבע כשם
ל יונה כי הוא כדרך השחוק שיארע לקצת המתים בעת
המות וכזה כתב ל יונה כי רעתכי אז תעלזי ומירוש
מפני רעתכי שעשית מאז תעלזי עתה וכן כי מזה
קריה עליזה כמו שאמר חלליך לא חללי חרב
עלט ועלטה היה בעלטה
תוציא הוא חשך ואפלה
עלם ונעלם זכר ונעלמה מעיני כלחי תהי נעלמה
כלומר כאן לא היית עד ושתו ולענו והיו כלא היו
ועם נעלמים לא אבוא אנשים חוטאים בסתר
וההתעל

ראה שון יחז יב

ונין ד איוב כח
כתוב ג
תלמוד

וההתעלמכן עליהן יתעלם שלב ועוד אפרשנו כמרש
יחיד והתעלמתי מהם והפעל הכבד ואם העלם עליהן
עם הארץ ויי העלים ממנו ואעלים עיני בן כלומר מהן
כי אם לקחתי כופר והייתי מעלים עיני מן הדין שלא הייתי
דן אותו בהוגן או מירושו ואעלים עיני בנותן הכופר כלומר
שכסיתי והעלמתי עיני עליו ולא גליתי את פשעו ואחזל
מירשו אם אבוש לאמר לפני אותו שלקחתי הכופר ממנו
אעלים עיני שלא אביטבו אל תעלם אזנך והש
עלמיו למאור פניך כל שגיאותיו כן כי השגיאות נעלמות
מן האדם וכתוקפת התיו ובהא הנקבה ותעלמה יועיא
אור ואעפ שהא מפיק איננה הא הכיבו והמוהו ובלה על
ראשה כבמוה כטרסקיץ והקנוץ תעלמות לב כולם
שכן הסתר זה מעמון ומזה על עלמות שיר על נסתר
השיר ותעלומיו ויי עוד מזה והוא יגהגינו על מות
עד כי יעמינו בסבה יקתירנו בסתר אהלה תעפנם
בסבה מריב לשונות אבל במסורת אומרים שתי מלות
וכן נמצא בספרים מדוייקים שלמות שתי מלות ומירושן
עד מות כלומר יגהגינו עד מותינו בן מי זה העלם כשש
נקדות והוא הנער וכי בן מי זה העלם לא היה שול בן מי
היה כי כבר שלח אין שישלחהו אין לנגן לפנו אבל
כשובן מהבות את הפלשתי ואמר את גבורתו שלבן מי
הוא כלומר אם היה בן גבור ולזה ענה אבנר חי נפשך
המלך אם ידעתי כי האיש כימי שאול זקן בא באנשים
וכששאל שאול את דוד בן מי אתה הנער הבין דוד כי
היה שול אותו לדשת אם היה אביו גבור וענהו בן עבדך
ישי בית הלחמי כלומר מבית לחם הוא ואיש מלחמה היה
ומתור קס וידוע היה בגבורה לכך היו קורין אותו בית
הלחמי כי המלה ישבה טעם שני הענינים והיה העלמה
היוצאת לשאוב הנערה ויתכן לקרוא עלמה לבתולה ול
ול בעולה כמו שנה הנה העלמה הרה בעולה היתה והיא
אשת הנביא או אשת אחז אבל שמנו אל אינו חזק יהו
כראיות כרורות וכן ודרך גבר בעלמה לא יתכן לפרש
בתולה כי אם אחרון כן דרך אשה מנאפת אכלה ומחתה
פיה ואמרה לא פעלתי און ואם בתחלה שלטה המה
נטלאו ממנו וג כלומר דברים שהן נעלמים שלא יכירם
אדם דרך נשר בשמים לא יכיר אדם דרך שפורה באויר
וכן דרך נחש על צור וכן דרך גבר בעלמה שאינה מכרת
הבעלה אבל בבתולה נכר המשלה כלי ספק עוד הביא
אחזל ראיות כנגד הנוערים במלה הזאת בספר הברית
שחברו להשיב להם על האמונה ואם כא היה לשון עלמה
בתולה לא יאמר ממנו לזכר עלם כמו שלא יאמר מבתולה
לזכר בתול והקמוץ בתוך עלמות תוספות ויי מזה יהגינן
עלמות והקר סף הדמיון יהגינן כשלמות כימי הנערים
שהוציאו ויהגינן ממעדים ואעפ שהיה שתי מלות כמו
שכתבנו יתכן כה פי מלה אחת כמו עבלה יפה פיה
לבו

תלמוד

תלמוד

תלמוד

כמו שאמרו והכאתם גזול והתאר אדמה לעליון הבריה
העליונה ועלה שמיר ושית ועלתה אדמונותיה קירים תעלה
הארץ מקום אדמונותיה קירים על אדמת עמי קוץ שמיר
תעלה ידמה הענין הזה שהוא מעליונא ואינו אבל מדובב
שיגדל שם השמיר והקוץ וישלו הדבה כלו האדמה עולה
בקוץ ושמיר ומה שאמר על אדמת עמי מלת על שבה
למעלה שאמר כוסדיס של שדה המד על גפן מריה של אדמת
עמי אשר תעלה קוץ ושמיר והנעל מעלה הענין ובהעלותן
ישענו העלו משכיב ויעלו מעל משכן קדש ובא ותעלו של
שפת לשון ודבת עם כשוא ופתח העין שלא במשפט והתת
ומעל ואל יתעל בעיונו משפטו יתעלה והפעל הכבד העלה
דוד אשר העלנו מארץ מצרים כלה בחבה העלה ההא
בעיר והעין כשוא ופתח ודקדוקן כתבנו בחלק הדקדוק
והעלתה לו מימים נפתח בגלל העין מעלים את ארון ני
אלף עולות ועלה שלמה ועל עולות במזבח בהעלות ני
את אליהו העלה אבשה ארץ פ אעלה מילות ושלא
נזכר מעלו ממונו העלה על המזבח הבני והעב גלתה
העלתה פ העלתה של המרכבה להוליכה נשמה והשם
ומעלות ועלבב המחשבות העולות עלו וחכם ופי ידעתיה
עלבלאחת מהמעלות ומזה הענין עליה ויקר אל העליה
עליית קיר המקרה במים עליותיו לפי שהם על הבית ואדם
עולה להן וכן לא תעלה במעלות במדרגות לפי שאדם
עולה בהם וכן ומעלותיהו פעמות קדים ובא עם בני ההא
והיו כמשפט שלא מונהג על המעלות הי טול הבן שעיא
והוא שאמרו במשנה אבן השעות והיא שמסמכין בה לדעת
שעות היום והשם עוד דרך מעלה בית חורון במעלה העיר
במעלה יקבי במבחר כל עם הטובים והגדולים שבמלכים
וכן מונה מעלות מעלין כפלם מעשין ומא ועולתו אשר
יעלה ביתיני ועלייתו והקבוץ ומעלות שבעה עולותיו
ומא ואל הכתף מחזיקה לעולה בסגול בשאל ירה ומלקש
ופ כמו מעלה מדרגה ומא מעל מעל ליקיע שרפים
עומדים מעל לו ובהא הנקבה על האדון מלמעלה
אז ההא נוספת ויעלו אותם עמק עכור מה שאמר ויעלו
לא אמר לענין העמק כי היה לו לומר וירידו אותם עמק עכור
אבל ידמה כי בין יריחו ובין עמק עכור הה הר או גבעה ואמר
לשון עליה כנגד אותן ההר או הגבעה כי הנסיעה מיריחו
היתה עליה אעפ שהלכו לעמק עכור וכן וירדתי של ההרים
לפי שהיתה המעמה גבוהה על ההרים אמר ירדה אעפ שהליכה על ההרים
עליה וכן ויגידו לדוד וירד המלך
ומא קרוב לא כמעלות גריש ומעני עלה פ מהיום שחללת
נפסק יעזר שדד מוקב ועריה עלה ותעל שבבת הבטל
ומא ידה הענין הזה עלתה ידו על יד יעבו תבות ותפסק
וכן תי ותתלוש ידיה כלומר כשיחזיק איש ביד רעהו
תפסק ידו כמו שאמר המלך כשרו והעל הכבד אל תעלבו
בחצי

בחצי ימי ואנכי אעלך גם עלה כולם ענין הכריתה וההפקה
וכתב אאזל מזה והעב גלתה העלתה ויש שפירשו מזה
והבית הבה יהיה עליון לשון כריתה והשחתה ואין עורך
להמעיאו מהענין הראשון ופירושו והבית הזה שהוא עתה
עליון כשיחטאו כל עובר עליו ישום וישרוק וכן תי דהוה
שלאה יהא חרב וכן אמר בדברי הימים והבית הזה אשר
היה עליון לכל עובר עליו ישום ויתכן לפרש אעלך גם עלה
לשון עלייה ממש רמז לקבורה שיקבר בארץ כענין הרמז
לבנין שיעלו ממעריים וכן יתכן לפרש יעוב עלה ויהיה דכר
עלה לפחד כמים אותן גרם כמים עלה וגבר עליך וכמוהו
הנה מים עולים מתגברים וכן ותעלה המלחמה היתה
הולכת ומתגברת וכדומה לענין הזה ארזל מקער ועולה
פ הולך וגומר בכל כחו תפלתו ועא ואת המים אשר בתעלה
לחבה ואשר עשה את הברכה ואת התעלה אל קצה
תעלת הברכה והקבוץ ואת תעלותיה שלחה היא אמת
המים ועא לשוא הרבית רפואות תעלה אין לך הכבד
מעלה לה ארוכה מדועלא עלתה ארוכת בת עמי וקרוב
הוא לענין הראשון ומהענין הראשון עוד בתוך הריפות
בעלי והוא יד המכתש הנקרא בלשון רבותי מוכנא ומקרא
כן לפי שמעלין אותן כשכותשין בו ואמרו אין מוטלקאת
העלי לקעב עליון כשר לל על הבוכנא הגדולה שכותשין
בה הריפות וכוונא כדבר שמלאכתן מרובה לפב אין
ראוי לטלטלן ביום טוב ויש מזה והעלות והמות ולפי דה פ דר
דעתי שהוא כלי קטן ששואבין בו היין ודומה לן בדברי
רזל עלת מקפת כבד וכן אמרו בתלמוד עליתא דדיכרי
ופירשובו כלי קטן ששואבין בו היין ויש מלה בזה השרש
והוא מהענין הראשון נשתמשו בה הרבה עלי עשור
ועלי נבל ומבלי יוד הרבים על פני המים עלמה תכבו
ועל השנות החלום ויכסה עלין כף הדמיון בעל גמלות
בעל ישלם בעל כל אשר גמלנו ויבא בענין עם
ויבאו האנשים על הנשים פ עם הנשים נחה ארם
על אפריים עם אפרים ועיש על בניה תנחם עם מיר
ולא שחם על יאן לבן עם יאן לבן ועשית חקד על
עבדך עם עבדך עלין מטה מנשה כלומר עמו נרגלו
ונגרר ומוך אין וכן והוא עומד עליהם תחת העץ
שרפים עומדים מעל לו ממוך לו וכן וזבחתי עליו
את עולותיך ואת שלמיך ממוך לו כי על המזבח לא
היה זובח ושכות על האדון את הברכת נשך על אדון
העדות ממוך לו כי המרחת לא היתה על האדון אלא
מקף בינו ובין אהל מועד הונים עליהם ממוך לים
ונתתי על המערכת לבונה זכה ממוך למערכת
ויבא כמו עד והוא יגהגנו עלמות כלומר עד מותינו
וכן על המעברות וכמו אל והיא עלתה עליהם כמו
אליהם וילך אלקנה הרמתה על ביתו כמו אל ביתו ויאמר
חלקיהו הכהן הגדול על מפר הסופר כמו אל שפן
ותתפלל

שמפרש אותו לשון עוני עמים הר יקראו ובתשלום
אחריך בנימין בעממיך ואת עממי הארץ והמן שב
עם על קבוץ וקהלת האנשים כן יאמר בדברים האחרים
כמו שב על הארבה עם רב ועצום כמהו לא נהיה מן העולם
ועל הנמלים נאמר עם לא עז ונאמר על שפנים עם לא עצום
וכן כל האזל עם זרעתי לי תהלתי יפסרו ועל החיות אמר
שאמר בחסוק שלפניו תבבדני חית השדה ואמר שם זרעתי
לי תהלתי יספרו ולא אותי קראת יעקב עמד כי מי
עמד כמוני יקרא כמו עמדה כמישור ואתה פה עמד
עמדי אם יעמד מחנה ישמואל לפני עמדו עמדו ואין
מפנה עמד פתח האהל מקור כמו ויכלתי עמד ביום
עמדך מנגד המס מעמדת בגעוא ובא אל עמדי אעלי
במקום שאני עומד ויעמדני על עמדי כמו שהייתי בתחלת
עומד ויעמד השמן נפסק שלא הוריק עוד ותעמד מלדת
פסקה וירח עמד ויעמד השמש בחצי השמים ותעמד
מלחמה ותתקיים היתקיים ויתחזק ויעמד
כל העם בברית נתחזקו בקבלת הברית לקיימן למען
יעמדו ימים רבים יתקיימו בין העומדים האלה כן
המקיימים הלה והוא רמז למלאכים הקיימים לעד וכן
עמוך שמים ידוקם ולעמוד בדבל והמישני אתהעמודים
לפי שהעמודים קיום הבית או אשר הם תחתיהם ולדמיון
העמוד נקרא עמוד העגן ועמוד האש והפעל הכבד
ויעמידם לעד לעולם שהיו קיימים לעד והעמדנו עלינו
מעות קיימנו וקבלנו על עצמנו ולהעמיד את חרבותינו
והעמדת להם בל מתנים כי כהשבע האדם הוא כפוף
ובהפסק המשענת יעמוד מלהכפף וכן תי ולא תהי להון
לבית קומתי שלומי תעמידם על מתניהם שלא יקומו עוד
עליך ודבר פרשנו בו פא נשרש מעד ומלך ישראל היה
כמעמיד במרכבה הבחארם פי היה מחזיק עצמו ומתחזק
שלא יראוהו ארם נגע לאהיה מראה עצמו כאן לא הוכה
כדי שלא יתחזק ארם על ישראל במלחמה והפעל מעמד
במרכבה ואין מעמד ושלא נזכר פעלו יעמד חי ופי לא
תעמוד על דם רעיך לל שלא תעמוד לאחוד שלא תלך
ותעילהו אם תוכל כמו שפרשו רזל מנ שאם תראה חבירך
עובע בנהר אן לסטים באים עליו אוחיה רשה באה
עליו שחייב להעילו תלא תעמוד על דם רעך ופרוש
לשמור את בריתו לעמדה לעמוד בה והשם מעמד
ממעמדך והרסך יקח מכם עמדתו כי לי יונה כמו
אמרתו מלשון אמר ויתכן לפרשו מענין עגירה כמש
פטו וכפרושו ילמד מכם עמידתו כלומר שלא תינא
ישבת ינהגו למקפר בית האעל שילמד מכם עמידתו
כמו שאתם לא יצאתם להקפר בגלות אחיכם כן לא
יצאו הם בגלותכם בעוד שדי עמדי ואתה מה שעוד
עמדי יעור יעוך עמדי כמו עמי ואמשר שנגזרה
המלה מענין עמידה כל עמוד במקום עמדי כלומר
במקום

במקום שאני בו ולא מצאנו מלה זו כלא עם המדבר כעדו
עמל אשר לא עמלתי מי נפש עמל עמלהלן שוא
עמלו כעניו כן שיעמל תחת השמש והשם
עמל ובעצב ועמל לאמים ירשון ודהבם עמל ואון
עמל הבסילים תיגעכו דאה עני ועמלי את עמליכו
ואת לחצנו והתאר נפש עמל עמלה לו להלמות עמלים
עצם הכל יגיעה וטורח ועאקרוב לזה תחת לשונו עמל
ואון ומאדמה לא יצמח עמל כי אדם לעמל יולד ושדי
אם כתב דאכבל עמל עמל יקצרהו עצם כל אן והדומה
עמוך להון הוא כמוהו להם עול עמק ויעמוק איש על
חמורו ועומסים על החמורים יום יעמק לבו
כל עומסיה שרוט ישרטו העמקים מני בטן נשאותיכם
עמקות וכתוב משין והנושאים בסבל עומשים והטעל
הכבד אבי העגים עליכם והשם אבן מעמקה עצם הכל
הטעינה והמשא עמק מאד עמיקו מחשבותיך והתאר
עמוק מעור הבשר והקבוץ מים עמוקים עצה כלב
איש בדגש וכן לנקבה העמקה והרחבה ולרבות מגלה
עמקות מני השך כלם בדגש ול יונה כתב מגלה עמקות
רפה ולא כן מצאנוהו אנחנו ומלא עם עמקי שפה שהגדיל
ממנו עמק בפלם דשן ושמן ומזה נקרא הגיא עמק לפי
שהוא עמוק בעמק הבכא במחשך נקדות וקבוצו ולא אלהי
עמקים הוא והשם נמא שמים לרום וארץ לעומק והתוספת
מם מעמקים קראתיך יי והכבד העמיקו סרה כלומר
הרבו לעשות סרה כי כמו שהעמיק הוא רב מהארם מהגיע
איז כן כל דבר הריבוי יקרא בלשון שוק וכן הבגדים שאלה
העמיקא שחתו המעמיקים מיי עמוק עמוק מי ימצאנו
אם יתכן לפרש שהוא לשון עם עמוק שלה יגיעו לדברת
עקימות בהפוך אותיות והוא השמה עמר והתעמר בו
לשון עיות תרב ישעיה שחתו ומכרו לא התעמר בה
עקימות שחיית

ענין שמוש עם הקחורה כמו שאל הגונב נפש מישראל
אינו חייב עד שיכניסו לביתו וישתמש בו ומכרו שאמר
והתעמר בו ומכרו שישתמש בו לא תתעמר בה לא תשתמש
והשתעבד בה אחר שנעלתה עמר לגלגלת מדה כמו
שאמר והעמר עשירית האפה הוא וכן והטף את בעמר
ושבחתי עומר שדה ואחסמתי בעמרים ומא גבעמיר
מאחרי הקוצר וכלפיד אש בעמיר היא אגדת השבלים
והמעל הדגש ממנו והענו מעמר עמות ועל הבר
עמיתו וכחש בעמיתו ואל אשת עמיתך הבר
לעמת הבעה יחידה לנכח העינה ויקול האופים לעומתם
לנכחם והלמד בהם לשמש כלמד לנכחו לנכרו ובלא למד
השירות כל עמת שבא וקשרו מלת כל עם עמת על דרך
האמירה כל קביל דנא והנכון מה שכתב בו הגאון אבן מאיר
כי לשונות לא יבא מבלי הלמד כמו למינן שלא תחסר ממנו
הלמד וכית בעבור וכל עמות שבא הסך כף הדמיון והלמד
מן לעמת והיה ראוי להיות מלה אחת כל עמת ושבר כמו

הרבה

לגאי יוכים פיקת קוח שהם שתי מלות ועינם מלה אחת
הקיצותי ימי עולמין ימי כעורין וכן ישוב לימי עולמין
עמוקין מלאו עולמין כי חטאת עלומין כי בשת עלומיך
תשכחי ויש מזה ועם בעלמים לא אבא כלומ׳ שעושה
מעשה כעורים לעולם ועד תמעת עולמים העולם
הזה והעולם הבא וכן עור עולמים אגורה באהלך עולמים
אם טרושן זמנים אדוכים כן באהל ימים נכיסיעת העולם
האחרון ועבדו לעולם ל׳ כל הימים עד היובל אל תסב
גבול עולם כי מעולם שברתי עלך מזמן רב לעולם לא
אשבח פקודיך והדומה לן ל׳ כל ימיחיי כי אמרתי עולם
חסד יבנה כי אמרתי כלבי שהסדך עם דוד יבנה לעולם
והיה עומדת אמונתך עמו כמו שהשמים עומדים ובא
נמה אשים את שמי לעולם ויש כי יקרא שלום כענין עלם
שהוא שם הנער כי לא תשיגכו הרס והשחתה כמו ולבן חדש
כימי הזקנה כי הוא כמו העולם כל ימי התמדתן ויש אותו
מלשון ונעלם דבר וזה
לדוב סתרין ועומק ענינו
לדעת אותם עלם בחיל
תמוגתו ולא יעלם והנעלם כעלמה והתעל
נתעלמה בחבים ענין שמחה וגילה עלף כעין עלמן
שבכו עלין עלמה והוא תאר ומזה הכפן בתוספת ה׳ כמו
צחה עמא אשה לזי והתעל ותך המשמש על ראש יתה
ויתעלף תתעלמה הבתולת הבתולות ענין הכל העיפות
ורוב היגיעה בנפש והבהלה עד שלא יוכל אדם לעמוד
על עמו וכמעט תצא רוחו וכן בדברי ז״ל גדה שמא
יתעלמה וכל לעני השדה עלין עלמה לדוב התאכלותם
עלין עד שלא יוכלו לעמוד על עמוס כמו שאמ׳ ואקדיר
עלין לבנון מעלמת סמידים ותכם בעיף ותתעלף ענין
העטוף והכיסוי עלץ עלין לבי בני יעלין השדה
בעלין עדיקים נבה תמרת והשם עליות עלי עתם
כמו לא כל עב במסתר ענין שמחה וגילה ולן ג שרשים
בגין וכסמך ובעדי נשתוים עלין לעלוקה שתי בנות
פ׳ בו מבינו מעדיה ענין העדר כלומ׳ה העדר בבעלי
חיים הוא על שני פנים האחד העדר החיים כמותם וזהו
שאול שאמ׳ והשני העדר שלא יהין וזהו ועצר רחם וכן
בעמחים ארץ לא שבעה מים ולא תועיא העמחים והשני
כלות העמחים אחר היותם ואש לא אמרה הון ושקר
המלה הזאת נראה בעני שהיא המלה בעצמה הנזכרת
בדברי ז״ל מסיקבת עלוקה והיא התולעת הגדילה
בנהלות ונתמשת ברגלי האדם וברגלי הבהמה בעברם
בנהרות ושואבת דמם עד שתמלא ותנפח ונופלת והמשיל
זה הענין הנזכר במקום לעלוקה
שהיא אינה אומרת די בשתית
הדם וכן לעז המתרגם לעלים אחרני
עם המלה הזאת ענין חבור וזכוק ויש מענין המלה הזאת

לא

לא עמדו כלומ׳ לא הין עמו ולא נתחברו אלו מגדלן
ביופין ויתכן ששרש המלה עמם ויהיה ממכון עם
העם הזה לפי שאסיפת האנשים והבורים זה עם זה יקרא
עם לפי נדבש בחבורן עם הבמיים יהיי אלהיך עמך
והעם אשר עמון הדגש להקרון אות הכפל ומלת ושם
ידבר עמנו אל אדונים וכן אל יונה שהוא כמון עמון
והנכון ויהם דברי הנביא עם הבירין כלומ׳ היום ידבר
עמנו שם במקום שדבר עמון כלומ׳ כי עוד נשארה
למקום מעלה ובא יי אלהי כל קדושים עמך אל -
אדונים וכן אל יונה שהיא כמון עמון ולא נמצא זה הפך
אא וכן הי וכל קדושיה כעמיה והנכון כיהוה מדבר כנגד
וכן פ׳ ראכע ותמהתי למה לא ירושלים כי המלאכים יהין
ריכרבן רשי מאומה
עמה לעזרתה עמון הרואבני
והבני לקחו בחלקם פ׳ עם חני שבט מנשה האחר ולפי
שזכר לתשעת השבטים וחצי שבט מנשה האחר סמך
ולא זכר חצי האחר ואמ׳ עמון כלון זכרון ותבא זאת המלה
במקום בית ידעתי עם לבבך כמו בלבבך פן יהיה דבר
עם לבבך בליעל לאמר בלבבך אם הלכתי עם שוא
נשוא תחת האלה אשר עם שכם נשכם ואמרת
בעירי עם יקבר אבי ואמי בקבר וישב יעקב עם
באר לחי ראי בבאר מי ברכין ויקם יהונתן
מעם השלחן אשר עם בית און פ׳ עמוך לבית און
הם עם יבוס כמו עמוך לבוס המה עם בית מיכה
עמוך לבית מיכה ומקום ו״ אדמני עם יפה עינים
אדמני ויפה עינים וכן כל מבעיך תאמים עם בחורים
תאנים ובחורים ויראוך עם שמש ל׳ כל ימי התמדת
השמש ובא במקום את שהוא נופל על הפעול ושאהו
מבית אביהם אשר בגבעה עם ארון האלהים כמו
את ארון האלהים ובכל הפעול בזה הפסוק כי מתחלה
אמ׳ וישאהו ופ׳ עוד מה נשאו את ארון האלהים וכן
יביאה את תרומתי ותפתח ותראהו את הילד והדומים
להם כמו שהתבנו בחלק הדקדוק ויש וישאהו בעל
הארגז שהשימו פלשתים לאשם ואל״ל פדשו עם
ארון האלהים כי עזא היה הולך עם ארון האלהים ואחיו
לפני הארון ועלכם שלהידו עזא ומות והחטא בעבור
שאחז בארון כי נשאו הארון לא היו אוחזים בו אלא נמוטות
בתחם עמם אדזים לא עמדו בלשתום לא
עמוך איבה ישם אהב ענין הכל ההסתר
והכיסוי ועמוהו הוא פעל עובר ל״ל שלא כסוהו ולא
הסתירוהו האדזים הגבוהים כי הוא עלה על כולם
ועמוך כודד פ׳ עטנו עמך כלומ׳ לא נסתרו ולא
נעלמו ממך כל סתום שלא ידעתם ואל״ל פ׳ עמוך
מן עם כלומ׳ הדברים לא הין עמוך סתומים עם לב
ענים כדוב הוא כלשון זכר ומומים לשון נקבה
מדוע שלבבה העם הזה וחטאתי עמוך העם אשר
בקדבה ישבת לבטח וכן חבי כמעט רגע לכמי
שמפרש

ואני ונעמי הרשעים וכן על זה הדרך יחלקו עני בעצמו
כלומר הנכנע מפני השם בהכנעתו יחלקו אותו ויעלהו
מעזרתו שהוא בה לעני שאמר למעלה והכה לב ישיבו
אף לא ישועו כי אסרם והשם כמו אמרתי מתעברי
וקרוב לעני הזה עני מאד יאכלו ענוים וישבעו והשם
עקב ענוה ועצותך תדבר וכנוח הוו ועצותך תדבר
ומה ענוה ארץ שיהיה שפלות רוח ומזה העני עכב
ורוכב על חמור וקרוי עצותן ורכיב על חמרא וכן
והשארתי בקרבך עם עני ודל וכתי עם עצותן ומקבל
עולבן ועמא הוא עני רע נתן אלהים לבני אדם לענות
בו ובעצם עינו עקר רע להתעקר בו ובעצם עקרו כי
בא החלום ברוב ענין בעקרים
ומעסקים וכתב אחזל מזה
לב עדיק יבקה לענות ומי על
אשר הקדים וטהורים אמרי נועם אמר לב עדיק לענין
יבקה ויחשוב להועיל לענין ולא ידבר בלא ענין והוא
שם בכלל מנות חדים לחנות ימינו שהוא כמו למתנן
ימינו וכן לענות כמו לענין גם זה הכל ענין רע לל
ענין איש רעני הוא פתוח והוא סמוך והמקורת עליו
לית פתח והביאל יונה בענין זה כל עליני למי עבהן
כלומר לענין שהוא רועה בו ויתכן למשל למעשהו נעבדו
ומי ל יונה הוא ענין רע לענות בו כי האלהים מעבה
בשמחת לבו ועצותך תדבר ענין ההשגחה ומפשר
שיהיה מעבה בשמחת לבו מענין עדות וכת הגאון
ליעחק אבן גיאת ז"ל כי מי ענין ולענות בו הבוה בחסין
והתעקרותיו בו וממנו ועצותך תדבר עזרתך ורעונך
וממנו כל פעל יי למענהו למען חפצו ורעונו אשר הוא
הסבה והעלה והחפץ והביאל יונה אעבה את השמים
והם יעבו את הארץ והארץ תענה את הדגן והם יענו
את ישראל בענין הכונה ועל דעתי שהם מה ענין
הראשון שהוא השבת הדבור ומי אעבה את השמים כי
מרוב הערו את השמים כאו הם ישאלוהו המטר והוא
ימטיר אותם והם יעבו את הארץ כאו הארץ תשאלם
המטר והם יתנו המטר והארץ תענה את הדגן כאו
הם ישאלוהו שתוציאם מי עמדה ימים רבים שלא הוציאה
אותם ולא ששתה מירות והם יענו את ישראל כאו עמק
ישראל ושל עלעמדו חרב מה ימים ואחר שירבה
הדגן והתירוש והיצהר יבכה הישוב וכן והכסף יענה
את הכל כאו כל ענני האדם ישאלו לכסף והכסף ימלא
את הכל ומזה כי האלהים מעבה בשמחת לבו כלומר
כי הוא רוצה בשמחתו ומזמן לו הוא פעל יוצא לשלשי
כי האלהים מעבה והדגן והתירוש והכסף והזהב יענוהו
למלאת חפצו ועמא בבחיי מעבה אמד [illegible] ומא
הארץ כולמעבתם הוא הקן שיחרוש החורש בשורים
בשיעור שיריעו בו ואחר יחזור ויעשה אחר כמוהו
וכן עד שיחרוש כל השדה ובלעז שלק וכן בעמא
כאקדם

כאקדם לשתי עוכותם האחד עוטה בפלס שואה והוא דמיך
לשתי הממלכות אסרים ויהודה ענף שרש ועבף
ועבמיה ארזיאל אכל עגפים תתנן לא נגזר מעלף
אכל הוא מא כאשר פרשתין כשער השמות כמקומו
והתאר טריה ועבתה והעבן ידוב עבן כאחד עבן
מעואריך ועבים לגרגרותיך ובקבוץ הנקבות
ולבד מן העבנות אשר בעוארי גמליהם הואחלי חלוי
בעואר ויבא תחת הגרון לכן עבתמון מאנה כלומר שמן
הגאוה ענק לעוארונם העבים העבים לן דועה לומר
טענהו ושים על עוארו כענק חרוזות חרוזות מן הדגן והתירוש
והיצהר ענש ועבשו אותו מאה כסף ועבש את הארץ
יין עבשים ישתו גם עבוש לעדיק לא טוב והנמעל
ופחיים עברו ונעבשו עבש עבש יבנים היוב ובכוי מינת
המיון ואשר שיהיה ופחיים עברו ונעבשו היוב נתינת
הנפש כלומר המיתה כמו שנשתמשו ז"ל הדבר כזה הלשון
כאמרם במעבש וקטיל ונולת זה הרבה ושל הדרך הזה
פרשו גם הם עמש לעדיק לא טוב עסם ועסותם
רשעים עטן הדריקה והמתישה פרמריץ כלעז
הא שיתכן לומר שיוד שלמוני ומזה נקרא עסים יבטוהדים
אינו למזכר כעדו רק ליחס עין עסים ובעסים דמים ישבדון
כשרש רמן מעסים רמוני הוא המשקה
היוצא על ידי הסחיטה והרתישה עפא מבין עפאים
יתנו קול הלף נחה והיוד נעה הם הסעיפים וכן כארמית
אתרו עפיה עפיה שפיר ול עפיה עליו והוא הנכון לענין
הסקוק וכן מבין עפאים מבין העלין
עפל עפל ובחן עפל בת עין וקבב לעפל ויגביהה
מאד ובחנמת העפל בנה לרב מקום גבוה
ומכער ומזה ויעפילו לעלות אל ראש ההר פי הגביהן
לב והזקוהו לעלות אנגרי"שירון כלעז ומזה עוד הנה
עמלה לא ישרה נפשו בו ומי הסקוק פי ארחי"ל משה ז"ל חכן ב
פי נבון אומר כי נפש הרשע שלא ישרה בשעמו ואין לה
בטחון ואמונה כשי עפלה כלומר שמה שעמה בעפל ומכער
אכל הנדיק הבוטח בי' באמונתו ובבטחונו יהיה ולא
יעטרך לשוש שעמו בעפל ומכער ויבא אל העפל ויקחו
מנם ויקחו בבית פי למקום גמה הר אן גבשה חוץ לעיר
והפקיד בבית שהיה שם הכסף וחליפות השמלות ויהי
ועל לאתר כסי תדגאותו ממו אופל ומזה עמלים שאנחנו
אא וכן ויעפילו לעלות ממדרש קודים מחדרים שהוא מבוי
לתכומא לשון הוטך ואפלה לתחתונות עפר עפר מן
האדמה כדגל מעפר יקחו עד אשר דן לעפר
ואשליך את עפרו וראש עפרות תבל ועפרות זהבלן
פי העפרות שיוקח מהם הזהב או יקרא הזהב השחוק עפר
כמו שבת ואשליך את עפרו כמו שאדגל וכן האפר יקרא
עפר מעפר שרפת החטאת עפר אדמה ארץ תבל
אדבעתם עפן אחד ונקמכו זה לזה כמו עפרות תבל
אדמת עפר על עפר ארץ ואעפר יש הפרש ביניהם
מעט

הדבה מן הדברים שנפרדו כמו ולאמירים פיקח יאח שהם
שתי מלות ועינם מלה אחת וכחלם לענמות אחד החלקים
כמו לשומת וכן שכועות ימים מעות יאכל כמו שמעת יומם
ענן כעב הענן וראתה האשה בענן ו ענן כבד מאד
על ההר ענן כדול ואש מתלקחת והכעול הדגש
ממנו בעבור ענן על הארץ והוא אמה הם שני שרשים בענן
קל מענן ומבחש ומעונים אחד עין ועכן מן ענן נאמר
לא יהיולך כבר פרשתיו בשרש ועונים כמלשתים מן ויבדת
לאכבע כסתר מחוס וכבר
עון בעונן עונה ענב וגם השיבותי עליו נמתר הכחור
בעונים כמאמרם ינקר יג
ענב תשתה חמר
כמדבר ידוע ואת ענבי נזירך הדגש לתפארת והתבכן
הדומים לו מחלק הדקדוק ענב והתענבתם מזיד כבודה
והתענגו על דוב שלום והתענגר בדשן נפשכם
והתענג עליו מהתענג ומרך והפעל הכבד תנוה והמשבבה
והשם כהיכלי ענג ובתוספת הו לא נאוה לכסיל תענוג
והבה כתענוגים והקבוץ בלשון נקבות ותענגות בני האדם
והתאר והענג מאד הבשר בך והענגה עונן ההשתעשעות
והנעימות בהנאות הנפש אמר כי לא לבד על הנאת הנפש כי גם
ענך אשגדנו עטרות לי על הנאת הגוף יפול לשון ענגות ענוג
עמדם על גדגדותיך ענה מה ענה לי ויען כל
העם עני לי עני המלות שרותיה תענה פירוש אחות
משרותיה תענה אף היא תשיב אמריה לה ולא תענה
לשון רבות וכהתון בדגש כמו עיר תראינה כה ומי תשיב
אמריה לה לזה הפירוש לעומה ולא עכו העם אותו דבר
הענין הזה הוא השבת הדיבור בדוב ויש שהוא השבת
הדבור כמו ויען איוב הראשון ואמרתם מה ענה לי כה
תאמר אל הנביא מה ענך לי ענתי ואמרתי שמואל ראה
את שאול לי ענהו כלם יענו ויאמרו אליך והשם כי
אין מענה אלהים והדומים להם והנפעל הלוב דברים לא
יענה אני לי אענה לו מי כעבור שמי אעם שהוא איכן
ראוי נענתי לו נה בדוב גלולין כלות אעם שהוא כא
בדוב גלולו אני לי נענתי לו ונא כתוב בהא ואין ההא
מפיק ובמקומות קפדים כאקרי ועכם פרשו בלף וכן
אמי התהבוס אנאיי משתאל ליה כמאמריה זאת לתתכב
אבל לדעת התרג כא דבק עם נענתי לו ולפרשינו דכן
עכדוב גלולו ונענה ונענתי עכנם נעתר ונשתרתי
ועוד אבאר הענין הזה בשרש עתר והפעל אנוקף ורוחם
יהי נא ענתי ענני והוא עובר לשנים פעולים לל יבר ירחב
לענות והשם אשר לא מצאו אמ והכלל לשהם לשון עדות
ומצאו מענה ומלי מענה דמוקים לבית השמוש אבל לפ
לשון ושא קרוב לזה הענין עני לא ימצא כן בפעל
שקר בגה כאחיו לא תענה הדגוש ואמנל אבל לפ עני
בריעך עד שקר וענתה בי הוא כקל ורוב לשון נפעל
ודרשתי לי עבה כי ישמע והתפעל הוא לשון הכנעה
אל ויענם כי ישנה בם וחטאתינו ומצאים מהם מעטים בבנין
הקל ודרוש ותמצא

ענתה

ענתה בכו כי כל חטאות וה טואת ענתה בכן ועבה באון
ישראל כמנו בחשי כמנו ענה אבן מקיר תזעק וכפים
מעץ יענבה כי יעיד עמה כלומר הכפים יעיד עם האבן
כי גם הוא מגולה כולם ענן עדות ועלא קרוב לו ותבן עמלו
להם מרים ענו לי כתורה עלי באר ענולה ועבה
אים באלמנותיו וענתה שמה כימי נעוריה והפעל
הכבד מענן זה למנעך על מחלת לענות בדם חמר
ענולה קול ענות אנכי שומע ענן הכל הגבהת הקול
נשיה ויש באכל והוא ענה אים באלמנותיו וכן
כדברי דל מענות אכל לא מטפחות ולא מקוננות
וכי הענני שכולן עונות כאחת ומזה הענן מקור מפעל
הקל אין קול ענות גבורה ואין קול ענות חלושה כי לא
אלא ולמזה יהיה ענות שם ענקת המנעדים כמלחמה
כי ענקת הוא שם ולא מקור ולא ענקת המנעדים ויל
גם מזה הענן וכים מענן יענה כמו שאמר כי אבן
מקיר תזעק אמר והכפים יענק עמה כי גם הוא מגזלה
ויל מזה כי שמעני אל ענך כלומר אל ענקתך כי
כודאי מתוך ענה ענקה לא וכן דעת אנקלוס שתרג
ארי קבילי צלותך ואם היה ענן עוני היה אומר
ראה ולא שמע וכן מזה הענן הידד כדורכים ענה
ולא ענה בדרך כחו עניתי בעוס נפשי ויענך ויעיבך
אם ענה תענה אותו ואענה את זרעו לענן זאת
הלף יפה ושלא נזכר פעלו טוב לי כי עניתי אשר לא
תענה והמקור ממנו את כל עונותו או הוא שם כמלם
עלות לבני אדם ואם זה בחולם עין הפעל וזה בשורק
והתפעל וכי התענית בכל אשר התענה אמר והנפעל
נבש והוא ענה ונמש ענה תשביע לענות מפני
משמטו להענות והפעל הקל ממנו לפי דעתי אני
עניתי מאד והכבד פרשתי בפסוק זה בשרש כבד
ולמזה ענה גאון ישראל בפניו וכן הי ומאך יקר
ישראל ואיכון הזן וכן מזה הענין יענו כי אין לו עזר
עדיים יענה מקולם לא יחת ומהמונם לא יענה
וכן טרם אענה אני שוגג כי טרם הכנני הייתי חוטא
שוגג הייתי כי לא הייתי מונה לא מעותך ולא אמותך ולא
הייתי נוחנם על לב וזהרם ועתה בראיתי שחטאתי
בהפנותי לבי מאמרתך נכנעתי ושבתי לשמור אמרתך
ולזכור אותה תמיד כדי שלא אהיה שוגג כאחת ממעותיך
ואפשר להיות בכן הפעל מזה ישמע לי ענם והתאר
יד עני ואביון לא חזיקה העניים והאביונים עניה
קוערה והשם ענות עני והשם עוד לחם עוני נקרא
כן עשה שנתענו במצרים כי על זה בחרתי מעוני וכי
הסקוק כן השמר אל תפן אל און כלומר היה לך להשמר
שלא תפנה לאון ולהעדיק עצמך ולהרשיע כן השם
כי על זה מחרת מעוני כלומר על זה הסנת לאון ולהעדיק
עצמך בחרת יותר מלשקרם מלפני ולומר הערך

ואני

כמו ריבה הגישו שמותיכם חוקף ריבכם והאיתיכם
וכן כדברי רז"ל בזה הלשון שנים שנתעצמו בדין ונפל
בעצמיו חילבאים בתקף ריבו ומלחמותיו ושעמוניו
תחד לריבים התקיפים ולחלחמות החזקות עצם מעצמי
בשש נקדות דבקה עצמי לבשרי אמ"ל הרוב עצם לשון
פירשנוהו בשרש בשר עצם אל נקבה וכן ועצמי חדה
ומיירא בלשון זכר עצם
עצמו והקבוץ בלשון זכרים ל עצמו ומעטים ומעטיהו
בעצמים בבטן המלאה כל הטובר אשר בבטן ההדה
והקבוץ בלשון נקבות אספר כל עצמותי העצמות
היבשות ועצמותיכם כדשא תפרחנה ועצמותיהם
יגרם ידוע נקרא כן לפי שהעצם חזק ותקיף מהבשר
ולפי שהעצם חוזק הגוף ומעמידן נקרא הגוף עצם אדמון
עצם מפטנים בשש נקדות אך עצמי ובשרי אתה עצמך
ובשרך אנחנו ואעפ"ש שזכר בשר עם העצם הענם שזכר
אינו מיוחד על העצם לבד כ"א על הגוף ובשר שזכר
אחרין הוא כפל דבר כיגם בשר לבדו יאמר על הגוף כמו
שג' ומבשרך לא תתעלם שהוא הקרוב שהוא כגופן
שלאדם וכדברי רז"ל הדבה בזכר העצם כמקום הגוף כ
כאמרם הלך הוא בעצמו ויתבן לה יותר כמו אן אעפ
שהוא הוא לא נבחד עצמי ימוך כלומר גופי וכן כל דבר
יקרא עצם בעצם היום הזה בשש נקדות בגופן שליום
ובעצם השמים לטהר בגוף השמים והפעל הדגשמוהו
וזה האחרון עצמן כי שכר עצמותיו ועא ועצם עינו
מקראות כבד וההבד ויעצם את עיניהם עינים הסתימה
וכן בדברי רז"ל המעצם עינו שלמות קודם יראת השמה
הרי זה שופך דמים עצר כי עצר עצרני עצרכי יי
מלדת ועצר את השמים הן יעצר במים ויבשו כי
אם אשה עצרה לבו מנועה מזרע כלומר עצורה בעצמה
שלא היתה עמהם בתמול שלשם בעצתי ויהיו כלי הנערים
קדש אב מותר לבן לאכלו והוא דרך חול כירוש והוא
הלחם אין בן מעלה אחר שהוא מוסר מלפניו כי אין
מעלה בלחם הפנים אחר הקטרת בזיכים ואף כי היום
יקדש בכלי אין עורך לומר זה שנוכל לאכלו אלא אפ"ז זה
שהוא על השלחן שהוא קדוש בכלי שהשלחן מקדשו
ובל זמן שהוא על השלחן ישבו מעלה אעפ"כ נוכל לא
לאכלו מאחר שאין לך לחם אחר ואנחנו רעבים שאין
לך דבר שעומד במקום ראוי אל עז וגם ושל כך
נראה זה לפי מדברי רז"ל במנחה ת"ו וכבר פירשתיו פירוש
אחר בשרש חלל והשם שאול ועצר רחם והפעל
והמלחמה נעצרה מהעצר שמים עצם המטרה ובעצם
קרוב לזה והוא עצם העבוד ולא עצרתי מרחם לא עבדתי
הבוח לעצמי ולא עצר כחם ובכבשם ולא עצרו לבלכת
אל תרשיע כי לא עצרוטה ללכת תרשיע שרים
עצרו במלין נעצרה נא מתך ולא נעצרה הבשם
עצר בעצמותי סר יחנו עמר בחצר המטרה אל תעצר
לי

לי לרבוב אל תעבר לי הבהמה לרבוב ועצור ועזוב כי טרל
ואסף עצור ועזוב כתב אזל עצור העושר שהוא עצור
בבתים ועזוב המקנה שהוא עזוב בשדה והפעל נעצר
לעכבני כלומר מעכב שם להתפלל והשם מעצר ומשלטן
ליקח מקום שהיה עצור שם ומזבן על הגלות ומא
כי אין לנו מעצר ומא איש אשר אין מעצר לרוחו עצן
כולם העכוב והמניעה ומזה נקרא המלכות והממשלה
עצר ירש עצר בשש נקדות זה יעצר בעמי אל יעצר
עמך אנוש לפי שהמלך אן הגושל שער העם מלעקרת
ומלעשות דבר בלי רשות כש וכלעדיך לא ירים איש את
ידו ואת רגלו ומזה נקרא קבוץ האנשים והסיפתם
במקום אחד עצרה קדשו עוס קראו עצרה עצרת
כוגדים לפי שנעצרים ומתעכבים במקום אסיפתם
ואזל לפי עצרת כוגדים מלכות בוגדים מן ירש עצר
ונקרא החג עצרת לפי שנעצרים ונמנעים בו העם
מעשות מלאכה ושמיני שלעצרת הוא הנקרא עצרת
מיוחד לפי שלא היה בן דבר לבנות אותן כמו חג המצות
וחג השבועות וחג הסוכות אולפי שהין נעצרים בו עולי
הרגל אחר השלימם חג הסכות לעשות אותו היום קדש
עקב עקב הלב מפל שם תאר כי בכל אחז יעקב יעקב
העין בשוא לבד וכל שוסבר בש בשוא ופתח
ויעקבני זה פעמים והתאר לנקבה עקבה מדם יאמר כן
עקוב עקבה כמו מן אדום אדומה והשם ויהוא עשר
בעקבה ענין הכל התרמית והערמה וכן פרזל עקבה
מדם שהין שוקבין להרוב נפשות כלומר מערימין ובמקום
אחר פירשו עקבה מלהבלשון שאמרו בתלמוד ירושלמי
אם ישבו עקבתיין אסור ואמרו מהו עקבתיין דהוא
דמלכלך בדבת עקבה מדם והיה העקוב למישור הדרך
המעוקל וקשה לעלות בו יאחז בעקב פיך ואהיה
תשומנו עקב ידו אוחזת בעקב עשו הוא אחורי הרגל
הגדיל עלי עקב פי הגדיל עלי עקבו כלומר תחת רגלו
והקבוץ בלשון זכרים עמי לך בעקבי העמן כלומר
הליכות ובלשון נקבות עקבות משיחך ועקבותיך לא
נודעו כל מקום הליכותיך ודגש קוף עקבות ועקבותיך
לתפארת והנפעל מזה בבטן עקב כלומר אחז בעקבו
ומזה נטיתי לבי לעשות חזיק לעולם עקב בה נקודות
כלומר עד סוף העולם וכן ואעדה עקב עד סוף העולם
כל כלימי חיותי והוא נגד עקב כלומר לסוף ואמרו לסוף
עקב לפי שהעקב סוף הגוף ומזה שר הפעל הכבד ולא
יעקבם כי ישמע קולו לא יאחרם לסוף אך יבא תכף הכרע
אל ואם יעקבם כמו יעבדם הרעם וכן אמ' על השכר עקב
בחילוף קוף בכף וכן בדברי רז"ל קפלכמו סמ"ג לפי שהשכר סוף המעשה שיהיה רב
עקב תשמעון בשכר שתשמעון
ישנו על עקב בעתם בשכר כשתם ישובם אחור בשמרם
עקבי רב שכר רב וכן עקב אשר שמע אברהם שקב היתה
רגלי

מעט כי עפר יקרא כל זה וכן אדמה כמו שאמר ואדמה
על ראשו ומעט כי אדמה האדמה על הדק והארץ ותבליש
ביניהם הפרש מעט כי ארץ היא כלל הכל ישוב ומדבר
ותבל כלל על הישוב וכן הדברים הדקים יכונו בעפר
כמו שאמר וידק לעפר ונשא את עפרם וישלך את
עפרה והפעל הכבד הנלקח ממנו ועפר כעפר מאש
הם עומדת עליו כעומדת הוא האבר כחרגומו ואמורן
שנקרא בלב עש האפר כי כל המותבות יאכלם העפר
ויפחתן כהיותם כן אבל העומדת תוסיף בעפר לעופר
האילים כשני עפרים הוא ילד האיל או העגל
עץ עץ פרי עמי בעצו ישאל בעצך ומקל מדמתך
תשבי עצים ויבש עצי עולה וכאמרו בעצו
ישל רמז כנגד העלמים שהם מעץ הנאמנים של המנחשים
כמו שאדזל מנחש זה האומר סתם כמלה מפין חקלו כפל
מידו כנו קורא לו מאחרין ונהש ומקלו גידלו כפל הענין
כמנהג הלשון וכהא הנקבה ברוח עצה ושפכו על ירושלם
קוללה ההא דמה ואינה כמו עץ חמתו הוא יד החנית
וכתיב חק כי הוא עשוי כמו החץ עצב ולא עצבו אבין
פעל עבר כלומר לא הרגיזו ולא הראיבו ועצבת רוחו
ועשיתי מדעה לכלתי עצבי הא כן מצאנו שרשים רבים
פעל עומד ופרשנו שתעשה שבמקום אחד הם עומדים
עמי שלא אעצב ולא אראב ובמקום אחר הם יוצאים כמו
הסך בזל יצק ודומיהם
מרעה והנפעל נעצב אל דוד נעצב המלך על בנו שפ
והם נפעל עבר כי הם פתחון אל ידע זאת ויתנתן בן יעצב
ועתה אל תעצבו והתפעל ויתעצב אללבו ויתעצבו
האנשים והפעל הכבד והיה מרו ויעצבו את רוח קדשו
כלומר הרגיזו והראיבו את רוח קדשו בדברי יעצבו
ופעל הכבד אחר יעצבהו כשימון והשם אם דרך עצב כי
כלומר אם דרך הרגזה ודאגה כי על המקרים שיבואו
לא שהכלאם מקבל מאהבה או פרישו אם אני הולך דרך
רע שירגיזך ויכעיסך ומא ולא יוסיף עצב עמה מן נקדות
ודבר עצב יעלה אף ומא למעצבה תשכבון ומא קורץ עין
יתן עצבות ובמקום ובעצבת לב מחץ נכאה והקבוץ בגורתי
בל עצבותי מתכבש לעצמותם ירבו עצבותם עין כולם
הרוגז והדאגה ואמר מתכבש על הדאגה עד השאה כי בקאר
הדומא לשבורי לב ומזה הענין בקראן תלמי עד עצבים
הבעב גבזה בן תאמר עצבי עשם כי הם דאגה ורוגז
למתעסק בהם ומרגיז בהם השי ויתכן לפרשמזה אם
דרך עצב כי כלומר אם אני פונה אל העצבים וכן עשימלה
בנים להעצבה כלומר לעשות לה עצבים אויהיה להעצבה
עד הכינוי כל לשמוחה והא להעצבה רמה ומשמטה מפיק
והבר כתכבוהו עם החמים לן בחלק הדקדוק ועא קרוב
לזה מקבע אבנים יעצב בהם יתעמל ויתוגע בהם והפעל
הכבד ידך שעבתי כלומר עמלו ויגעו כשידתך והוא עד
משל והחכם ר משה בן פרישו מענין הגידים שנקראן
עצבים כל בראן עצבי ובשרי והשם בעצב תלדי בנים
הכל

בבל עצב יהיה מותר כל נקודת וכל עצביהם תנגשן מש"ל ישע"ה
ודגש הענדי כדגש קוף מקדש לי ועצביך בבית נכרי מש"ה
ומא כי ילדתי בעצב מעצבך ומרגזך ומא בעצבון להלך ישע"ל
תאכלנה שעבונך והקנך מעצבון עינינו עטן הכל ראש"ה שם שם
העמל והיגיעה וכי כל עצב יהיה מותר בכל עמל
שישמול האדם יהיהלו יתרון ומעלה ממנו כי ברוב
העמל יגיע האדם להועלה ואל העושר והשררה
אך עמל השפתים ויגיעת הדבור אין כה מבטון כמאס
הסרון וגרעון וזהו שאמר ודבר שפתים אך למחסור
עצב חרש כרזל מעצב מעצה ידי חרש במעצד ישע"ל ירמ"ו
הוא הקרדום או הכלי שקורין לו כלעז דולדו"יא
או אותן שקורין א"ישא ומה שהכריחנו לשון הפעם
הלה הוא שמצאנו עלין נדברי רז"ל כי אמרו במשנה
מה שחרש מועיל כמעצד הרישן שלו ובכשיל של
בעל הבית ואמרה הכריתא מה שהחרש מועיל במעצד
והנפסק בגלגלה הרישן שלבעל הבית ודעת המשנה
במעצד שהוא הקטן והוא שקורין לו כלעז דולדו"יא
או אותן שקורין א"ישא כי שניהם קטנים לפיכך מה
שמועיל במעצד הרישן שלחרש והכשיל הוא הקרדום
הגדול לפי מה שמועיל בן הוא שלבעל הבית ולא
זכר בכריתא כשיל כי קרא לו מעצד ולדעת הכריתא
הכ המעצד הוא הקרדום הגדול לפי מה שמועיל
כהוא שלבעל הבית ומה שאמרן עוד אם היה חרש
נותנין לו שני מעצדין הוא הגדול והקטן כמו שפרשנו
עצה עוצה עינינו לחשוב תהמכות כי אותם כי יותר מש"ן
יחשוב האדם כשעינין סחמות מהשעינין מקוחות
שלאיפנה אנה ואנה ואין לבן כא על הדבר ההוא שהא
הושב בן לעמת העצה ושרבה הוא קינה השדרה ויקל ג
ודזל שמן המלה הזאת מתרש יעץ שאמרו מקום
שהכליות ויעצות ולמעלה מן הכליות היה מקירה
עצל לך אל נמלה עצל עצלה תפל תרדמה בעצלתים מש"ן שס"ט קה"ל

ימך בעצלה מן המלה כלשון שנים לפי שעינה
עצלות הידים ולחם עצלות לא תאכל והפעל ממנו מש"לא
אל תעצלו ענין הכל התרשלות כדבר העורך והמכבד שופ"ה
מעשותן מכני לאות נמשה העצל מתעורר הדברים שערוך אליהם
עצם ועצם כחו ולא בכחו כי עצמתה ממנו ואויבי דנ"א ראש"ן חל"ל
חיים עצמו עצמו לי חלמותיהם עב ירמ"ו שמ"א
ועצום ועצמים הטאתיכם והשם כחי ועוצם ידי עמה דבל"א
לא נכחד עצמי ממך ומא זה ימות בעצם ממן משש חל"ל אוב"ה
נקדות לל בתוקף שלמותן ומא ולאין אונים ירבה ישע"מ
עצמה וכן שש עצמה חטף והמקורת עליו ירבה כתוס"ה
ודין ופרישו כמש היה לך לעשמה כמו שאמרנו ולוכים
הון בעזרתך ובמקום בעצמות חבריך ומא ותעצמות ישע"מ חל"ס
לעם והפעל הכבד ישעימהו מעריו ענין הכל החוזק שס"ה
והתוקף והגדולה כענין האיבות והכמות וכן נאמר
לענין הוזק הריב ובין עצומים ימריד כלומר בן המחזקים מש"ה

מדיבה

כמו שכתבנו ועוד אני עבדך עבד את הנער אם ערבת
לבעלך אבי אערבנו בערבים מעאות שימה נא
ערבני עמך והתפעל התערבנא את אדני המלך
אשור והשם ערב ערבי לפני רעהו פירמנות כלעז
והמשכון אם תתן ערבון עד שלחך ומזה הענין לפי
דעתי ואת ערבתם תקח כלומר משכונם כדרך אנשי
הערבא לשים משכונות על הועאתם לפי שאין המעות
מצויין עמהן ואמלו שיקח ויוציא משכונם מאשר משכונן
אצלו וכן בני התערבות בני השרים שהיו נותנין אותם
בבית המלך ערבים שלא ימרדו בן אי שטיט כלעז
והפעל ממנו שדותינו וכרמינו ובתינו אנחנו ערבים
כלומר ממשכנים ומזה קראו למאחר מערב וערב
ואת כל הערב אשר בתוכה כה נקודות מערבך
וכל קהלך בתוכך כל אנשי מערבך מחזיקי ידיך
ועורבי מעבך וכתב אגל מזה ואת העורבים עויתי
לכלכל שם והעורבים מביאים לו לחם ובשר ומקרא
המאחר כן לפי שדרך הקוחרים לערב זה לזה בקחורתם
אשר שמתי ערבה כיתו מדבר וכן במדבר בערבה
עיה ועברה ערבה לולחם לבערים היה השדרון
בערבה בערבות מואב זאב ערבות ישדדם ואחרי
מזאבי ערב שוטטיה זאבי ערב כולם והדומים להם
שכן מדבר ומפשר למרש
זאבי ערב זאב עדבות
מן ערב שהוא הלילה לפי
שהזאבים באים לעיר
בלילה לטרוף וכתר מדיבי ממשא ערב וכל בשיאיחדר
ואת כל מלכי ערב משא
בערב וכן כל מלכי הערב
השוכנים במדבר והוא
בשש נקדות והם הערבים
השוכנים במדבר אבל
ואת כל הערב הוא עם
המקובץ מעמים רבים
כמו וגם ערב רב ויש קומבוותא לשון ערבוב והוא
כה נקדות והמסורת אומיא בשלש נקדות ערוב
ומטוה בשתי נקודות בערבים על יבלי מים ערבי
נחל ידוע ברה בחיל הערוג על אמיקי מים כן
בפטי חיש אליך תזעק ותהמה ולשון עריבה
לאיל [illegible] מן געיה לשור ולשון שאגה ונהימה ונעיה
לאריה [illegible] כדי דגל לשון נעירה לחמור כמו שאמרו
משמורה ראשונה חמור נוער ואמת תערוג לשון נקבה
כיא פטר כי הנקבה היא העורגת יותר לשמא מן הזכר
ואמיאל ואם היא נקבה כמו שאמר גמל על הנקבות
גמלים מיניקות אן יהיה כי כאיל כנפש איל בערוגת
הבשם והיקבוץ מערבות מטעה לערבות הבשם
בשוחרעין

ראש כלל מעל ן
ראש מלב מעל לב
איב כן ישע לו
משלי יז
ראש לח
שמא יד
ירמ א
ירמ נא
ישע מ
ירמ ב
ישע לב מלב
ירמ חבק א
עכניה ב
אמא ורשי כי על ערבה הוא לשון מדבר כמו בארץ ערבה ושוחה לא שהערבה בכל היה כה ישוב וחרבה ובמקום אחר מפרש לשון משור עין ירמיהו יז
יחז כז
ירמיה ישע לא
תהלים
אמא בעשרה לשונות משמש השרש הזה וכבר הבאתי שיר בסוף ספר הבחור אשר חבר עתה מקרוב מעשרה בתים ובסוף בל בית ערבים שעין דא עין דא חוץ מלשון בל ערב למינולא יעולתי להכנס עמהם מפני משקל השיר ויונתן תרגם ואת העורבים ובדביא פירוש קוחרים גדולים
ישע לד ויק כג
תהלים
שם יט
יחז כז
ירמ נא
ישע לב מלב
ירמ חבק א
עכניה ב
תהלים
שיר ח
יחז יז שיר ו
שמ כה
יחז כז
ירמ יג ב
שמ כה חוב לב

כשזרעין הגן עושין אותו תלמים תלמים שורות שורות
והשורה בקראת ערוגה והלשון ידוע בדברי רזל באמרם
ערוגה שהיא ששה על ששה וזולת זה הדרכה
ערך ומסדרות ערוך מי פתחו תרג סדרא למשר מדבר
כערוגא דמדוריה במדברא והוא חמור הכר
ואזל כדי שיכיר בין חמור לערוך ערה תחת אשר
הערה למות נפשו ופעלבכד אחר אל תיגר
נפשי ותער בדה ויערו את האדון עינן יצמיחה ויעיקה
ואפשר להיות מזה הענין תשכרי ותתערי ביכן דרך
השכור להקיא אחר שנשתכר הרבה ועוא את מקורה
הערה וכבד אחר פתהן יעיה ערות יסוד עד עאר
ערו ערו עד היסוד בה וההתפעל תשכרי ותתערי עד
וישכר ויתגל בתוך אהלה והשם ואת עמוס ועריה
מי כעמוס וכעריה וכן והיחוך עירוס ועריה אן יהיה
תאר וכשידבר על כי ידבר פעל לשון זכר ופעל לשון
נקבה כמו שכתבנו בחלק הדקדוק והוא הכמן עריה
כשת עריה תשור בשתך אבל תעור מנחי העין ערות
אביך ושרות אמך לא תגלה כי ערות הארץ באתם
לראות ומא כמער איש ולויות סביב והראיתי גוים
מעדך עינן כלו עינן גלוי ולי יונה מי כמער אש מעד
כלומר שהעורות היו מקיטות בלעד מעדי כל קדש וקדש
כמו שאמר מעבר איש לויות וכן מי מעדיה בבע מעד
הגבעה ויה מומישר גבשתא ותרגם מעבר איש לויות
מהבש עובד דבוק וכן תרג כמעבר איש ולויות סביב כבש
חד ומדבק קחור קחור ויתכן להיות מזה הענין עד
יעדה עלינו רוח ממרום כלומר עד שלה אולה מהענין
הראשון וכא עד אשפוך אתרוחי ועוא נקיד עבה מגן
והוא ענין דבוק כלומר שדבק המגינים ל ההומה להלחם
ל העיר וכן הי ועל שורא דבקן תריקין והומה לון כדכרי
רזל מעורה בטרפשין כלומר דבוקה אם הין מעורות בגידין
אסורות ודומה שפרשל מן הענין הזה כמעבר איש שאמרו
מאי כמעבר איש ולויות סביב אמר דבא בר שילא כאיש
המעורה בלויה שלו כלומר כאיש הדבק בחשתו פה כנגד
פה והכנים לי יהודה בענין נקיד שרה מגן עד יערה
עלינו ועוא עדות עליאור והוא תאר לדקות לדשאים שם יט
הלחים וכא בפלג בלות ומטולאות וכן ממערה גבע
כל מקום קמוך לגבעה שיהיה שם מקום דשאים ועשבים
וכהן כן ללחות הדשאים שבו וההתפעל מזה הענין
ומתעדה כאזרח בעבן כלומר מתלהלה
ערך ועדך עדה העולה ועדון עלין ערך לחם ניקן שמיב
ועדך את הגרות בעותי אלוה ועדכוני בפתח ניקר חוב
הענין כל יערכו לפני ובגדה ויערכה לי בשוא הענין ולא ישע מד חוב לב
עדך חלי מלין כיקר אערך לך אערוך לך תפלתי תלה
עדוך האיש למלחמה עדוך מלחמה קמוך והענין ירמ יג ב
בשוא וקמול ערבה בכל עד מדה ערכה לפני שמ כה חוב לב
התיעבה

רוצה אחרת עמו וכן קראו לשכר אחרית כי אם יש אחרית
ותקוותך לא תכרת וכן פירשו אזל למה אירא בימי רע עון
עקבי יסבני השכר הרע שיהיה לי לאחריתי ערתי
יסובבני אם למה אירא כי עתה הנני מקבל שכר מעשי
ועון שאמר הוא שכר העון כמו כי לא שלם עון האמרי ואת
עקבו מים לעיר פירשו כמו סובו והאזל פירשו מעינין ויש
ויעקבני שאמר כמו התרגום והכמעט שהוא מעינין מארב
כל מאורבו היה מים לעיר וכן אמר התרגום כזה ויתכמנה
מערב לקראתו עקד ויעקד את יצחק בנו ויקשור
ויתן פני הצאן אל עקוד עקדים נקדים מי שהבחולים
שלהן במקום שקושרין אותו היד והרגל שכופפין היד על
הרגל וקושרין ובאותו מקום היו בתמיהם לכך קראן עקדים
בית עקד הרועים כחמש מקדות הי בית בנשת רעיא
והאזל מי בית שהיו הרועים גוזזים ששאת צאנם ובשעת
הגזיזה קושרין אותם ברגליהם מקום העקידה
עקה ועשית מעקה לגגך הוא כמין שעושין לגג
סביבותיו כמין גבוה עשרה טפחים או יותר
כדי שלא יפול הנופל ממנו עקל עלבן יצא משפט
מעוקל מי מעוות נחש עקלתון הוא לויתן ההולך
בים דרך שקלתון שמעקל עמו שאינו יכול לפשוט
עמו במקומות מהים מדוב גדלו וארכו וכן קראו נחש
בריח שמבריחן מקומות מהים מן הקצה אל הקצה והוא
משל על מלכי האומות וכבר כתבנו בו פא כשרש נחש
ובהבל העין והלמד אחוזות עקלקלות והמטים עקלקלותם
כל עקב עקר לעקר בטעם והבטל ועקרון
תעקר כל דבר הנהדם אם הנתלש משרשו יפול בו לשון
עקירה כלומר הקרת השיקר כי השרש הוא עקר בארמית
כלם עקר שרשוהי וכן כל הרגילו לקרוא ליקרי הדברים
עקר והבטל הכבד כבדיתת עקבי הבהמה את עקביהם
תעקר את סוסיהם עקר ויעקר דוד את כל הרכב
עקרון שור כי רגלי הבהמה הם יסוד ועקר לבהמה מה
שאין כן באדם לפי הנה כבדיתת עקבי הבהמה בלשון
עקירה כמו תלישת הנטוע משרשו אם לעקר משפחת
גר כה נקודות אזל זה שאמרכל לעז עמוה להיות
לה שמש וקראו עקר לפי שנעקר מכל עסקין לשמש
לעז לטטוב עינים ולשאוב מים עקר ועקרה מושיבי
עקרת הבית האשה שאינה יולדת נקראת עקרה וכן
האיש שאינו מוליד נקרא עקר ואפשר שנקראת כן
שנעקרה זכר שאינה יכולה לקבל הזרע וכן האיש
שאינו מוציא הזרע כמשפט עקש תם אבי ויעקשני
והבכר נתבחתיהם
ועקשו להם ואת כל הישרה יעקשו ומעקש דרכיו
יזרע והתאר דור עקש אשר אורחותיהם עקשים
תועבת ה' עקשי לב והשם הסר ממך עקשות פה
כלם"

כלם הנושות היקוף ומא מעקשים למישור הכלעגין עוות
ערך ואנכי הולך ערירי יהיד כלא בנים וכן שתבואת
הא ודוכש ורשי ז עלמרשו האישהזה ערירי ערירים יהיו
ערירי מלשון ערו ועוה"ט בן אזל אעפ שיש לו בנים קוברן
וכן הא ערירי כלא ולד
ויהיו כלא בנים ערירים ימותו
שלא יהיו להם בנים ערב ובשמחתו לא יתערב
ויתערבו בגוים ולמדו שפתיהם לא יתערב והשם
וגם ערב רב עלה אתם ויבדילו כל ערב בחמש נקודות
ענין ערבוב והתחבלות הדברים ומזה נקרא הערב
אחר כיאת השמש ערב בערב בשר לאכול בשש
נקדות מפני שהוא עת החשך ויתערבו הדברים שלא
יכיר אדם ולא יפריד בין דבר לדבר ולפי שהערב יחלק
הלילה מן היום נקראת הלילה ערב ויהי בקר ויהי
כיקר מתי אקום ומתי ערב כין הערבים הוא מעת
נטות השמש למערב והוא משש שעות ולמעלה עד
הלילה ואמר ערבים שהם שנים כי מעת שתתחיל השמש
לנטות הוא הערב האחד ואחר כיאת השמש הוא
הערב השני ובין הזמן הזה הוא מה שאומר עלו כין הער
ביום ופאת כיאת השמש נקרא מערב ויראו מערב
את שם יי' וכהא הנוספת מעבר לירדן מערבה רשרים הא כמו דהב לב
למטה מערבה כיהס מלעיל ובהא הנקבה למבן
ידעו ומזרח שמש ומערבה מערבה לגיחון הס דהב לב
מלרע והמבל ממנו הנה נמלה הוס לערוב ערבה
כל שמחה כלומר השמה את השב ויבא ערב בבר
בחמש נקדות הוא חוט האריגה שקורין לוכלש טרמא
ונקרא כן שמתערב עם השתי כי חוט השתי הוא דק
וחוט הערב הוא עבה ממנו ומתערב עם השתי ואת דב יד
כל עורב לעיכו ואת העורבים צויתי לכלכלך שם
והעורבים מביאים לו לחם ובשר יקרוני עורבי בחל
ירוע ומלאו בתי מעבים את השב ויבא ערב בבר
הם אמסטופי החיות ממיעים הדבה ועה ערבה לי
מנחת יהודה כלומר תיטב ותהיה לו ותכשר לפנין
וכן ערבה שבתך ושתך ערבה לי יערב עלין שיחי
אשר ערבת עליהם ערב לאיש לחם שקר כי יקולך
ערב ובחיהם לא ערבו לי והעובר מזה ערוב עבדך
לטוב כלומר הטיב והטר עבדך לטוב וכן ישקהלי
ערבני ויתכן להיות מזה מיהוא זה ערב את לבן
לבשת אלי כלומר מי הוא זה אשר הטיב את לבן
והכשירו לבשת לו ומזה נקראו השמים ערבות
לרוכב בערבות לפי שהם טובים ומכבדים וכן ממשים
מזה ואת בני ערבות לל בני האילים והחטובים
וכן אמר התרגום ית בני דברכיא וכתב ל יונה ויאמר
להיות מן הענין הזה ואת העורבים צויתי לכלכלך שם
ואומרו צויתי לל שהעיר את רוחם לכלכלהו וה כמו
שהם שורבים ממש שהם העופות הטמאות השחורות
כמו

ישע' מלב
ירמ' כב
ישע' מה
ויק' יא
ישע' כד
מל' א יב
ישע' מה
מל' ב
מל' ב
דב' ל
מל' ב
ישע' מה
מל' ב
ישע' כד
ירמ' ל
מל' ב
ישע' מה
מל' ב
ישע' מה
מל' ב
ישע' מה

עריץ לפי שיעריצו בני אדם וייראו ממנו כגבור עריץ
יחז כח ישעיה
עריצי גוים ואת אלהי ישראל לעריצו שיתנו לו העלי
יעות והכח שיאמרו עליו שהוא שורש וכן יתכן אולי
עסח
תעשוני תתחזקי שיעריצו אויביך ממך הוא מוראכם
והוא מעריצכם שסכלתם יתן
הא כלשון עריץ שהוא שם
תואר אינו לא לשון עולה לשון ועיין
אוכל למאכיר פלומר הוא
מעריצכם שתעריצו ממנו כמו הוא מוראכם שתיראו ממנו
איוב ל שם
ערין העורקים עיה תרג ויכם ועדין ערקי לא ישכבון
גידי כרזל עשות תרגומו
הא תמהה על תרג שלו דמו
ערקין דכרזל פלוס גידי כרזל
מכם ישרה שתרג ודרפון
ותרג שלרבה דמין עריקין
כמו שג במקום אחר וגיד כרזל
ערפך ובעורכי יקראון הגידין לעורק ערש הנה עדשו
דכלי ג
ערש ברזל על ערש דף כשש יקדות אף עדשנו
תל הא שיר א
ועבנה והקבון כלשון יקבות ומרחים על עדשותם
עמ ל
חדג מטה ערסא עשש עש יאכלם כי כבגד יאכלם
ישע נ שם
עש פי כמו שאוכל העש הכגד כן יאכלם העש
פלוס דכר יקל יאכלם וכן הכבגד יכלו עש יאכלם
ועש הוא התולעת האוכל הבגדים והכעל ממכו
תלא שם
עשה בבעם עיני נפשי ובטני ועצמי עשש
ראש דב יא
עשב עשב מזריע זרע ונתתי עשב בשדך כי
ישע מד
יקדות וכל עשבם אוכיש ידוע והקבון כלפי
מש לב
יקבות עשבות הליים ודגשות השין להתארת וכי הפסוק
כן אמר ידוע תדע מי אתך שית לבך לעדרים כלומר
שתכין לעדריך מאכל בביתכי לא לעולם חוסן כלומר
ולא ימצא בכל שת מרעה בשדות כיש עת שייבש
השב וזהו גלה חציר ונראה דשא אעפ שנראה הדשא
איכה ב
פעמים נאסף ויכלו עשבות הרים עשה עשה יבי
ישע מ
תאר זמים שפטי ארץ בתהו עשה
עד ונטה
רב כו
עליה קותהו ואבני נהו על כל הגוים אשר עשה
ישע מה רב לב
אנכי עשיתי ארץ הוא עשה ויכוננך העטיה בהר
מדה ראש ב
סיני אשר ברא אלהים לעשות כי לעשות מהיום ההוא
ואילך כלומר כי הוא ברא כלמין ומין מהנבראים בששת
ימי בראשית להיות עושים הם ומחדשים כל אחד במינו
קה ט
עוד כל ימי העולם והנפעל בכל אשר נעשה תחת
ישע מ מחלה
השמש ישועות כל נעשה ארץ ואשר היה נעשה
אסתר ז
ליום אחד עד חצי המלכות ותעש ולא נמלטו מעמים
ראש יה
זה ויתהר לעשות אותו שפרושו לתקן אותו וכן
שמלא שמג יט
לעשות את יום השבת לתקנו ולשומרו וכן ולא עשה
דבל כא
רגליו ישטוף את עפרניה וכולם שפרושם תקון כי
קה ל
גם הם כלולים בענין הראשון וכן יל מזה כי אינם יודעים
לעשות רע פי אינם יודעים לתקן הרע שעשו בזכות
שהם נותנים כי אינם חוזרים בתשובה מה יועיל הקרבן
ומה כי מלת רק נסתרת עמו ושרשו כי הם אינם יודעים
דב ל
לעשות רק רע וכן בחסרון מלת רק לא תעשון בכל
אשר אנחנו עושים פה היום איש כל הישר בעיניו
פי

פי רק איש כל הישר בעינו יעשה להקריב קרבנותיו בבמותיו
ולא יעזרך להבאים בבמה גדולה כמו ששתה הנחש עושין
שאין לנו רשות לשחוט ולהקריב לא בהל מועד של המזבח
וזה"ש כי לא באתם עד עתה אל המנוחה ואל הנחלה אל המנוחה
אל שילה ואל הנחלה אל ירושלים כלומר יקודש שהבאתם אל המנוחה
ואל הנחלה הוחרה כמו תנלכם משתעבדו את הירדן וכן
ועזה תחות מעשה מקשה כי מעשה אינם ממוך למקשה
ישע ג
כי הוא כמנול ולא מעשה ומקשה כמו שמש ירח וכדושו תחת
התיקון וההשויה כלומר תחת תיקון השער והשויתו תהיה
קיחה וכן אשר פרושם אפיפה וקנין כמו ותעש הארץ
ראש לא
ואת הכסף אשר עשו בחרן עשה לי את החיל הזה
שם כ דבה
והדומה להם כי הקנין והאסיפה והתיקון הכל הוא מעשה
וכן ויאשר עשה את משה ואת אהרן כלומר שהגדילם
שמא לב
כרוחן והזמינם לשליחותן ויות דעבד גבורן על ידי
משה ואהרן ויפה כתב יהודה שלא כתב בכולם לא
עניין אחד כי כולם עלה אבל כל אחד יתפרש לפי מקומו ל
הלשון הקרוב אין והשם כי אין מעשה וחשבון ודעת
זה ט
והקבון את כל המעשים שנעשו ואיש במעון מעשהו
שם א שמא לה
במרמל כל העון והבקר שלו כי לפי שהאדם המתעסק
בקנין העון כל משאהו ומלאכתו עליהם אמר עליכן מעשה
וכן יבן כשחר במעשיך וכן אמר עליהם מלאכה לרגל
ירמ לה רמב לג
המלאכה אשר לפני אשר נקהלתי שם ביום המעשר
שמא ב
כל ביום ששתין בו מעשה כי אותו יום רוח היה והי רה
מהגם לעשות מלאכה ברוח כמו שהוא מהגם הנשים שלנו
ביום שאינן עשות מלאכה ברוח וכן אמר התרגום ומה דחולא
ועשתה את עפרנה תגדל אותם כך פי לי עקיבה כדי
רב לא
שתתגנה בעינינו ולא יקחנה ונלחה את ראשה כי שיער
האשה יפה ולא יעזר פי שתסיר אותם ותאיה לדברין
ולא עשה רגליו ולא עשה שמלו ועניין שני הנכי עושה
שמ כ יט עמ ב
את כל מעניך בעשות ממעניים דבריך והטעל הכבד ושם
יחז לב שם
עשו דבי בתוליהן והמה עשו דבי בתוליהן ושלא נזכר שם
פעלו עשיתי בסתר עניין הכל הסחיטה והכתישה
תל קלט
עשן והדסיני עשן כלו פעל עבר כי היעיו קמץ וחיצון
שמ יט
מתוך בעב הרים ועשנו והתאר ואת הדר עשן
תל קמד שמב
האורים העשנים והשם תנור עשן ומשר שהוא תאר
ישע ו ראש טו
כעשן נעלחו והבערתי בעשן רבה כלומר כאש גדול
ישע נא נחוסב
שנראה עשנו מרחוק וכסמוך והנה עלה עשן העיר
יהושח
ומא בעשן הכבשן כשש יקדות ידוע ולפי שהאף והחרון
שמ יט
הוא הרמימות וכן כתהו כאש כיאש קדחה באפי כמהו גם
בעשן עד מתי עשית בתפלת עמך יעשן אפך באמן
תל ב שם עד
מרעיתך עלה עשן כאפו יעשן אף יי ויקנאתו
שמ לב רב לט
עשין אתמי עשיתי ואת מי רצותי לא תעשון ארץ
שמא יב ויק יד
רעך ולא תגזול איכנו כפל הדבר כי פי לא תשמון
את רעך אם בא ממון רעך בידך בפקדון או בהלואה אל
תתחיל לו שכרו כשיש אלכו ממך לא תכבש הממון
ותאמר

שמ"ל התעצבה מי ערוך מלחמה או ערוך מערכתך והשם ערות
המערבה ענין פולס והדומים להם ענין סדר ושם מיאס
שמ"ל המלחמה מין המערבה בפתח היום והקבוץ מערכות וכ
שם כב שם יב וכסמוך מערכות פלשתים מערכות ישראל מערכות
שם יד אלהים חיים כולם בפתח השין כלומר מקום שעורכין המל
שמ"ל שמ"ל יד יחמה לו נכרת לו ערך לחם וערך בגדים כחמש יקרות
כלומר סדר בגדיו חמה מערך להם ואמרנו התרג' שוב למשין
תש"ן לאחם מערכי לב בפתח השין מה שיחשוב וסדר כלבו
להועיל בלשונו ומעמים לא ידמון לו לדבר מה שחשב כי
מי הוא מעמה לשון עד אם אערוך מי ישיעני ועמ"ק רוב
הוכח תלפט ליה לא יערכנה זהב וזכוכית כי מי בשחרן יערך לו וחתה
שם נה הוכח אמוש בערכי לא ידע אמוש ערכה ואמרכי מה דמות
שע"ל תערכו לו מהמעל הכבד ומשפטו תעריכו כמו ודכקו גם
המה שמשפטו ודביקו לפי שהוא יועל לשלישי מי הדמות
ויק כב שם עורך והארם מעריך וכן והעריך אותו הכהן מעריכם הכהן
שם כעערכך הכהן והיה ערכך הכסף לזכר הכהן ואינכה
שם כוספת כאשר חשבו רבים כלכערך שתשים עליו כן יהיה
ואעפ שנכנסה עליו הא הידיעה אלא ולמי זה יהיה הא של
במלת הערכך שלא ממנהג הנה הכהן לקריאה ולא לדיעה
כמו הן בתוך האהלי ועמן אלו השוי והשומא
ויק יט יאש לד ערל ועבלתם ערלתו את פריו והשם לאיש אשר
יהושע א לו ערלה ומא אל גבעת הערלות והתאר
ראש יב יחל מל וערל לבב אשר לא ימול ומא ערל לב וערל בשר בשר
שמו נקודות מי הסמוך מן ערל לבב ערל שפתים כלומר דבר
היתר והכבד שראוי להשליכו ולהשחיו יקרא ערלה וכן
ערל שפתים מי העלם יכבדו עליו דבריו ויוציא משפטיו
דברים יתרים עד שיגיע להדבור שרוצה לדבר והוא שקורין
ירמו לו בלעז אופס וכן ערלה אזנם לשון נקבה כלומר כבדה
ויותרת בשר כלו איננה ברויה לשמוע וכן ערל לב ערלו
לב כלו לבם כבד ויתר בשר ושומן המכסהו שלא ייכל
ירמ"ט להבין עד השמן לב העם הזה ואזנו הכבד רדה והשבנה
יחזל"ב את ערלים אשר ירדו ערלים אל ארץ תחתיות וכן כלם
שם אשר הם מיחזק במרשת טחה על המון מערים כל בהם
בבדי העובות ויתרי החטאים אנ"ר ושם ערלי לבבות
חבק"ב וכן אמ"ר התרגום בהם חייביא שתה גם אתה והערל התגלה
שתגלה ערותך עד ושכר ויתגל או הוא הפוך והנכון כו
שמ"ה כ"ב מש"ל והרעל מענין חוק התרעלה ערם ערום ערים הוא וקרי
שם עז תלים כב יעדים ושומר תוכחת יערים על עמך יערימו אשר
ראשית ב והתאר והנחש היה ערום אלא כלערום לשון יחיד בשורק הוא
איוב ה מסר מחשבות ערומים לשון ערמה כמו והנחש היה ערום
יהושע ט והשם יעשו גם המה והמקורת עלה לית דכותיה וכל המלי
איוב ה בערמה לוכד חכמים דכותיה אבל ערום שהוא מחולם הוא
בערמם הטבון בן לשון ערטילאי וכן בשהעין בערי כמו
בערומתם וכן כתבנם ערום אנכי ואחסה וכן מתנו המקורת
ערבים הנמן כתבותם שמין כן ערומים שהוא לשון ערמה
שמן התגלות והשרמה וכן שהוא לשון ערטילאי ורמיון
ועמ"ל רבן ערטילאין חדיקין כי דגושין ומיון
אחר וגבי יחלים בנחת בשמעים ידון

ועמ"ל ועדומים כמה בגד ואתה עדום ועדיה וגם הוא תאר יחל"ה שם יד
כי כשידבר עלי ידבר בלשון זכר ונקבה ונכתב ביוד
המשך אחר השין ועדום יכסה בגד כי עדום אנכי שם יה ראש ג
בהיותך עדום ועדיה כי עדמים הם ומא ערום ורחף יחל"ן ראש ג ישע"ב
והקבוץ ויהיו שבהם עדומים ובגדי עדומים תמשיט ראש ג איוב כב
בדגש ונכתבו כולו עם הדגש והדומים להם כתבנו מחלף
הדקדוק והמקורת חכי מין רמן ערטילאין דגשין ומא
התאר מעדמיהם הלבישו אנ"ר והנאשם והשם שר ובעדום שם דהב כה דבל כה
ובחוסר כל ויתכן גב ערום ועריה ומרושו כערום ועריה
ועטכסי דוב ומא כקעה הערמה ערמות חטים והקבוץ יוחנ שיר ז
כלשון נקבות ויתכן ערמות ערמות ובלשון זכרים סלוה דהב לא ירמ"ג
כמו ערמים והנמעל מזה כערמומים כלומר שמדו של"ו
ערמות ערמות ממו שאר נעבו כמונר וכדרך ההשאה
היהיו את האבנים מערמות העפר והמה שרופות לה נחמ"ל ראש ל
ולוז וערמון ערמונים לא היו בפאדונן הם הקדמים יחז לא
בלשון רמות ותלי וכן אמ"ר התרג' ודלוב ואומרים כי
הוא האילן הנקרא בלעז קשטניר ערם מראשית מי טו
עריסותיכם וראשית עבי קותיכם מיושו כמין והוא ידוע יחז מל
ערף ידך בערף אויביך כי עם קשה ערף הוא ערף ראש מל"ו שמ"לב
ולאפים פנו אלי ערף ולא פנים ואת ערפך יחל"ה שם ב
הקשה ממול ערפו העורף הוא אחורי הפים וכן דל"ג ויק ה
הגל עורף ולהדי פנים ומול עורף הוא מה שאחורי
הגרון והנמעל ממנו ועקתן כלומר שתכרות ערפו שמ"ב
אמ"ר ומ"ר ומרמתן לשון הכרה כלומר ופרל שמכה אותן בקוטין
שיעשה בו שימון להכירן שהוא כמור ממול ערפו וכן ערפה שם דב כה
ואינו ידוע למי שיתיתכו כי בהמה
מה הטוקרת וכן תרגם הלא כעבר
מודעתנו כיש נקחות מתורגם
מערמגא וכן בדברי רזל מעשים
אבור מערמיא כי מהרו ואוהבו
כמו שנתרשתי בספר התשבי
השה לפני אחשוב אותנו כאן הוא ערף כלב לפני כי
אמאם בזכרהיהם ועלוף מזבחותם יהרגם וכן ערל הולי ישעיה
ואור חשך בעריפה לדעת דרכים כלומר בהריקותיה
ובחבוותיה ולפי דשתי בעריפה כמו בשמיה ללכי
השמש והסהר חשבו לה בשמיה מרוב הארה וכנה
השמים ערופים עש שערפו טל כמו שאמר עליהם אף דב לב
שמיו יערפו טל וכי יערפו זלו וכן יערוף כמטר לקחי שם לב
יזל ערפן לא תערפן מספיהם לא תערפון ולא תיראון שם ב שם א
פעל בודד והנמעל העובר ביאמו לארץ החרן ישע"ב
העלה נגף תערפן כי אחרי ארץ המון רבה אולי תערוני איוב יב שם לא
עמנו והדומה להם השכר והחתת וכי אולי תערוני ישע"ב
תשכרי אויבך והשם בעורן אבלים לשמן בשיקל איוב
גבול זכול לל בכין בי הנחלים ומא מקעף מאתה בתערעה ישע"ב
בתוקף גדול ובשבר והנמעל אל מערבן בסוד קדושים תל כט

ראש כב עת לא עת האסף המקנה כבר פירשנוה וכשיש עת
היבטו עתך במלך עתיד לבי דור אמר זה לפי שמעתה לעתה אתיא
אשתר ז מזומן ולהוות היהודים ובר בגד שישרש אלעת הוא
איוב ג יעתידים מזומנים העתידים עות ואומר אני שיותר נכון לומר
שישרשן עתת ודגש הבי והכמ"ס
ויכחון ויהיה לעות יגל ולבור את
עורר לויתן המזומנים לעורר כלומר זה מין כבר

זכר לב אכלם אש עתידות למו מה שמזומן להם לבוא כך
ישע ג הבורעות ועתידותיהם שוקיתי מה שמזומן להם מן
הסגולה והחמדה אן יהיה פירושו תחומיהם לפי שאמר
ואסיר גבולות עמים כי הגבול והזמון קרובים בענין והפעל
מעל לד הכבד מזה ועתה נשדה לך הא ממיק כינוי למלאכה
שזכר כלומר תכין ותזרע מלאכתך בשדה ואחר תבנה
איוב טו כיתך וההתפעל התעתדו לגלים המזומנות להרבה
ראש לא ולהיותם לגלים העתידים העולים על העץ ידועים הם
הזכרים מן העזים ויקראן גדי תישים והגדולים יקראו
עתודים והתישים והקטנים יקראן שעירים ויקראו
ישע יד האילים והגדולים בזה הלשון נדרך ההשלה על עתודי
ארץ לפי שהם הולכים לפני העם ומהגיגים אותם כעתודים
שם ט לעני הצאן עתם נעתם ארץ אמר לשון שריפה מלשון לא
חשבה הארץ מלשון ערבי יחרוך ובדעתי לא התחרך
אל עתמה חשך ואמר בו התרגום חדוכת ארעא
איוב כא עתקן עתקו גם גדרו חיל עבו וחזקו ואמר על הדברים
דה אל הענים החזקים והדברים עתיקים ומא יעא עתקן
שמא תלא מטיבים הדוברות על עדיך עתקן ומא הון עתקן ומדקה
תשח ישע נב רב וגדול ומא ולמכסה עתיקן לי לבקות עב וחשוב
איוב ד ומא ועור יעתקן ממקומו יסור ויעקר והפעל הכבד
שם ט ראש יד המעתיקן הרים ולא ידעו כלומר עוקרם ממקומם ועתקן
איוב יד משם הבנה לי ועתקן והלון משם העתיקו מהם מלים
עקרו הדברים מהם שלא היו להם עוד דברים לענות
משלי כד אשר העתיקו אנשי חזקיה כותב המסרים מספר לספר
יקרא מעתיק לפי שמעתיק ועוקר הדברים מספר לספר
ואעפ שדברי הספר הראשון אינם נעתקים ממנו הרי
ישע כח הספר כלו הוא מעתיק אותם והתאר עתיקי משדים
כלומר שנעקרו משדים שלא ייעקו עוד כמו גמול מחלב
ואחזל בתבו מה ענין הראשון כלומר עתיקים ושאובים
חלו משדים מדוב חלב שינקו ואין להם תבונה ומא שתיך
בכל עורכי כלומר נתישנה בעבור כל עוררי המעטים
אותי ומדוב בכיתם של הבעם נתישנה ודומה לו בלשון
דניאל ז ארמית ועתיק יומין יתיב ותרגום ישן שתיק ויתכן
איוב לג לפרש מזה והדברים עתיקים עתר יעתר אל אלה
ישעיה יז ויעתרהו והנפעל ונעתר להם ונרפאם בפתח ונעתור
ראשית שמות להם מי מבחובו בחולם ויעתר לו יי והכבד והעתרתי
שם איוב כב אליי למתי אעתיר לך תעתיר אליו וישמעך והשם
ירמיה לב וגליתי להם עתרת שלום ואמת עמנה רעוי ותפלה
ויתו ואגלי להקן תרעת ובחוא ואחויכון ד' יהכן באורח
שלם וקשוט והעותר או המשתיר הוא המרצה וה
והמתפלל

והמתפלל והנעתר ומי שיתפלל אין הוא המרוצה ומקבל
התפלה ואני תמיה עלמה שנהגו בתפילת שלום במוצאי
יום הכפורים אחד לחברון תענה ותעתר ולתקבל תפלתך
וכן אמר הפייטן תזכו לשנים רבות תענו ותעתרו ואין זה יוד
לשון הפסוק כי הכה הוא הנעתר כשמקבל התפלה ואפשר
שנהגו כן לפי שמעאנו בלשון מענה העונה והענוה כאחד
כי הוה כתוב ויי עניהו שני ייי עניני כי השי' הוא העונה
הקורא והעוניך והאדם הוא הענוה כמו שאמרו הן מעניך
החם ולא אענה ומעאנו כמוכן לשון הנפעל כשי' אני יי
מענה לו כי נענתי לו ועתה אגלה לך זה הטעם כי עלם
ערוך טעם כי הנפעל והנפעל זה לעומת זה כי זה פועל
וזה פעול ואיך יהיה לשון זה מוקל על זה אך הטעם כי לשון
מענה הוא על שני פנים ממו שהתבנו כשרשו האחד הוא
תחלת הדבור כמו ויען איוב הראשון ועניתי ואמרת ושמול
ראה את שאול יי עניהו והשני הוא השבת הדבור והוא
הנמצא כרוב וכשאנו כי הקבה הוא העונה כי הוא לקורא
ולעוניך וכשאנו עליו כענה ונענתי הוא ענה לעונה
לין והוא הקוראן והעוניך ומפשר כי על זה הבנו כן בלשון
עתירה ואעפ שאינו נמצא כן למדן מזה כי ענים קרוב
והלשון קצר אליבן וטוב הוא להרחיבו כדמיון הנמצא
בפסוק אך שלא נמא מדרך לשון הפסוק מבלמו שעשו
אא בזאת המלה משתבשים קצת בני עמינו הקראים בשם
האשכנזים וקורין הטוטים מיטים בקרובות אשר חברו
שאומרים בשבתות וימים טובים והוא חטא גדול עליהם והמ
קרובן ואומרים שהוא ראשי
תיבות קולרה וישועה באהלי
צדיקים וכבר השיבותי עליהם
בספר התשבי וכתבתי שם איך
בא להם זה השבוש והכלל כי
טעותם הוא לומר קרובן ואינו אל
הקרבות לפי שמקרבין אותן אל
התפלה
יי שפתי תפתח ומי יגיד
תהלתיך ועא ועתרתם עלי דבריכם כלומר דברתם יחזקאל
עלי דברים עבים והנפעל ממנו ונעתרות נשיקות שונא שם כב
ומן הענין הזה ועתר ענן הקטרת עולה פ עובי ענן יחזקאל
הקטרת ויתכן שהכל ענין אחד ענן דבור והענן הראשון
הוא זכוי התפלה עתרי בת פני שם אומר עבד

ואשר הם בני ארבע אותיות

עבטיט ומכביד עליו שבטיט מלה מורכבת מן עב הבקר
ומן טיט והכר בתבונה בשרש טיט ובשרש עבט
עטלף ואת העטלף לחפור טרות ולעטלפים הוא ויק יא ישע ב
העכבר בעל כנפים אשר יעוף בלילה
עכבר החלד והעכבר ידוע ויק יא
עכביש וקורי עכביש יאריגו ובית עכביש מבטחן ישע נט יהוח
הוא העש הנמצא בבתים והוא כאורג וכבוכה
ביקרות ובהתלים עכשוב חמת עכשוב חמת שמתימן תל לקמ
אלה אחד מגוחלי עמר ממין פתן
עקלב

והאכילא אחזירכו לך ופי ולא תגזול שחוטף ממנו או לוקח
ממנו בחזקה וכן מגזל והביאו ראיה מן ויגזול את הראבות
מיד המערי וכן הפרידם הכתוב באמרו או בגזל או עשק את
עמיתו והנה נתב אל ענינם בפסוק עשוקים בני ישראל ובני
יהודה יחדו וכל שוביהם החזיקו בם מאנו שלחם ומה שאמר
והעילו בגזל מיד עשוק לא שהכל אחד לא שבודאי הגוזל
עשוק כי אחר שיגזול הכירו בחזקה אין לו שישעקנו אם
יבא ממונו לידו ומלת עשוק תאר בפלס גדול וחזק ולפי
דעתי כן הוא אדם עשוק בדם נפש תאר והוא כמו עשק
ואעפ שהוא בשורק ממנה כמוהן תאריס בשורק וכן מאגל
הן שחוטו תאר ממו שוחט ופירושו אדם שהוא עושק אחריס
בדם נפש כלומר שהוא הורג בני אדם ואגל פי עשוק שעשקו
יעדן הדע והדב את הנפש עד ידתו לגיהנם לא יתמכו בן
בני אדם ולא יעצרהו ואמר יומם בעבור שהוא בפחד כל
ימיו ופי עשקה לי שרבני לפי דעתי שהוא אנוי ואעפ
שאינו חטוף הנה כמוהו שחדה בפשעי חסיד אני ופירושו
ויתר והוסיף לי ימי ושנו ובדברי רז"ל עשיק לגבך ושוי
לברשיך פי לכשות את עמוך יצה הכסות ביתור ובתוספת
דמים אעפ שאינו שוה כל כך אבל לבטוך קנה בשוה ובכר
פירשוהו עא מעל עובר לנקבה ופירושו עשקה לי מחלתי
ערבני אתה וזה שכתבתי הוא הישר והנכון בעיני ופירוש
עליהם יהיו עלהשנים שקצבת לאדם עליהם יוכל לחיות
עד רעונך כמו שאני עושה כי בכר משלמו ימי הקצובים
והוספת לי עליהם חמש עשרה שנה ולכל בהן חיי רוחי
לכל אפר ואוכלי בהן בשני התוספת חיי רוחי ובדרך
ההשלה הן עשוק נהר כלומר שמושכו כולו שפין כלו עשקו
והפעל הכבד המעשקה כתולת בת עידון והשם פי העושק
יהולל חכם ובתוספת לם עם הא הנקבה רב מעשקות
מואס בבעבר מעשקות עשק נקרא שם הבאר עשק
בראש נקודות והתפעל
ממנו כי התעשקו עמו ענין
טרידה ועדעור מדברי רז"ל ויעאו עליה עשקים פי מערער לוה
שלי היא עשר אך עשרתי מעאתי אזן לי לא יעשר
ולא יקום חילו והפעל הכבד ואינכון יועא אל תירא כי
יעשיר איש בדרך יגי ואשיר בכוח הלף ויד חזעים תעטור
עלכן גדלו ויעשירו ואשר הם פעליועא אני השערתי את
אדם ישערנו המלך עשר גדול רבת תעשרה משפטים
ועשרנו תעשירנה ברכתי יגי היא תעשיר והתאר עשיר
ורש נתגשו ואת עשיר במותיו ועשירים בשפל ישבו
ופי ליזנה ואת עשיר במותיו כמו רשע ועשירים בשפל כמו
חמרים ואין נכון להוציאם מענין עושר ופי ואת עשיר במותיו
לפי שאמר ויתן את רשעים קברו כלומר שמת יקרים ומנו שהרגוהו
שלא חנם בכסף כמו הרשעים שמתים טרם זמנם כמו שאמר
הנביא אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם שהרגים אותם
על רשעם וכן ואת עשיר במותיו כמו השעיר שהורגים אותו

ויקר
ירמ
שס כב
שס כג
שס כד
שס כה
איוב ט
שע כה קה ג
משלי כח
שע לב רחש כו
שס
הוש יב חו כו
תל מט
זכריה מט ג
ירמיה רחש יד
שמא יד תלקה
משו שס כב
שס כב שע כה קה ג

על

על שדרו ופי ועשירים בשפל ישבו לפי שאמר השכל במדומים
רבים רז"ל בעלי החכמה והשכל נתנו ממדומים על חכמתם
אבל העשירים שאין עסקם של החכמה כלא לקבץ ממון בשפל ישבו
עשר נאנבס עשר רז"ל יקח המעשר והסעל הכבד שמא ח
עשר תעשרנו לך רז"ל אתן המעשר לך והכבד אחר ראש סח
לעשר את כל מעשר תבואתך רז"ל לתת המעשר ומשפט רב כו
המלה להעשר וכן בעשר הלוים בהעשר והשם הביאו בחלי מלא ב
את כל המעשר אל בית האוצר ואסבאל יגאל איש מעשרו ויק כז
והקבוץ בלשון נקבות מכל מעשרותיכם ומא ועשרון סלת מד יח ויק יד
ומא והעמר עשירית האיפה כלזה אחד מעשרה ושם שמ יו
המסתר כולו עשר עשרי דות לי במלך בשש ניקודות שמ ג יט
עשרה הבף ולפי שהעשרה הוא סוף החשבון והולל כל מד ז
השבון יבא בעמים לסך בשבון ואינו רוצה בו השבון
לבד ממון זה עשר פעמים תכלימו ואמו בעשר נשים מו יט ויק כו
מעשרה שליטים כי שתה כמונו עשרה אלפים והתאר קה ז שמ יא יח
המיוחד ממנו העשירי יהיה קדש בעשירי בחמשה ויק כז יחז לב
להודש בשנה העשירית ושם מספר כלו ועשרים בזה שס כט מל אד
לפי שאמרנו לפי שיש בו שתי עשרות והקבל המספר עד
מאה על עשור ועל כבל תאר לכלי הנגון ששבנו עשרה תל עב
יתרים בכבל עשור אזמרה לך חסר ממנו התוספת שס קמד
ומשפטנו בכבל ועשור וכן שמש ירח עמד זבולה כ
בעשר לחדש ימים או עשור תאר לזמן ופי בעשור ירמ נב ראש כד
לחדש היום העשירי מן החדש או כמו שהתבנו ופי אן עשור
תאר כולל כל מספר ימים או חדשים או שנים ובזה לל
עשרה חדשים ושם תאר כמו לנקבה ועוד מה עשירה שע ו
והוא תאר כולל כל המספר לל כי עוד יהיו בה עשרה
מלכים טרם הגלות כי בימי עזיהו נאמרה זו הנבואה
ומהנו עד הגלות עשרה מלכים
עשרת שמנו עשותו אחו ונכו בדבל עשות זך וקלל ירמיה יחז לד
ועשות תאר לבדל בפלס רחוק קרוב והוא
הנקרא בלעז אנייר אן הבדל הנקרא הינדי ניית עדיקן
דמדבל לל שבטי בדל כמו וגדד בדל עדף וכן בדברי
רז"ל עששית שלבדל הין מחמין מערב יום הכפורים
והשם עשתן בשש ניקודות לל בזכות השן ומא לעשתות שיר מו יב
שאנן בפלס עבדות ופי הסוק אבן איוב על עמו שהוא
לפיד בוז ותרס זה היה לעשתות שהכן בלומר לבזות
ונוגס השאכן והשיקו ועתה נכון למועדי רז"ל ועא
אולי יתשבות האלהים לנו יתר עה ויתחשב לנו מ הדעון יונה א
מחשבה אבדו עשתותיו בגגל העין פי מחשבותיו תל קמו
והדומה לו בלשון ארמית מלבא עמית להקמותיה חשב דניאל
ורעה ותרגם אחרי מחשבותיו נלך בתר עשתוכא
ומזה הענין לעשתי עשר חדש שעשתי עשרה ירי עות זכל א שמנו
והוא אחד עשר ונקרא כן לפי שהוא מחשבת הסופר
ותחלת מה שיעלה בלבו לקפור אחר עשרה כי עשרה
סוף המספר ולי יונה פרשו עד שתי וכבר שבתנו דברין
בחלק הדקדוק

שת

שלא נשלה כל ערכה באילן וטמנה כתבן להתבטל שם
ואפשר כי שרש המלה פוג או פגג לפי כך נדגשה
פגל פגול הוא לא יֵרָצֶה ומרבה פגולים אליהם הוא הבשר
שנשתנה ריחו ומראהו וכן אל תאכל מבשר עורה
כלומר שאינו נשרף יד שתערד עורתו **פגע** וַיִּפְגְּעוּ בוֹ מַלְאֲכֵי
אֱלֹהִים וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם בִּפְגְּעוֹ בוֹ כִּי תִפְגַּע שׁוֹר אֹיִבֶךָ
וּפָגַע הַדּוֹב כִּי יִפְגְּעוּ בָּכֶם עֵינוֹ פְּגִישָׁה וּמִזֶּה הַעֵינוֹ וּפָגַע
הַגְּבוּל בְּתָבוֹר וְכַאֲשֶׁר יִפְגְּעוּן מְעָפִין וַפָּגַע אֶל הַנַּחַל וּמִזֶּה
עוֹד לִבִּי דִּשְׁתִּי פָּגַעְתָּ אֶת שֵׁשׁ וְשִׁשָּׁה עָדִיק לֹל מִתְחַלֵּה
פְּגִעַת וּמְצָאַת מִי שֶׁהִיא שֵׁשׁ וְשִׁמְרוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְשׁוּשָׁה עָדִין
וְהוּא רָמֵז לְאַבְרָהָם אָבִי וְשָׁאַר הָעֲדִיקִים אַחֲרָיו שֶׁהֵן זוֹכְרִים
אוֹתָךְ בְּעֵת הַבְּעֵס כְּמִדּוֹתֶיךָ הַיְדוּעוֹת שֶׁהֵם חַנּוּן וְרַחוּם אֶרֶךְ
אַפַּיִם וְהַמֵּעֵל הַבְּדֵל אֲסֵלָא הִפְגַּעְתִּי בְּרִבְעַת רָעָה וְבִעֵרַת
עֲלֵה אֶת הָאוֹיֵב וְכַנְּגֵד יִשְׂרָאֵל יִדְבַּר כְּמוֹ שֶׁאָמַר הֵילֵךְ וְכֹל
אוֹעֲרוֹתֶיךָ לְנוּ אוֹתָן וְהַשֵּׁם וְאֵין פָּגַעְרָע בְּקוֹל הַסָּלָה
וְכַחוּסְפַת מֵס לָמָה שֶׁמַּתִּי לְמִפְגַּעְלֶךָ גַּשׁ פְּגַעְנוּ לְפָגַע
בְּהִבָּ״ל פֶּן יִפְגַּעְנוּ בְּדָבָר פֶּן תִּפְגְּעוּנִי עֵינוֹ פְּגִיעָה בְּחוֹב
בְּאָדָם לְהַמִּיתוֹ וַיִּתְכַּן לִהְיוֹת מִשְּׁגוּן זֶה נֶקֶשׁ אַחֲרָה וְלֹא אֶפְגַּע
אָדָם בְּחִסְרוֹן כַּף הַדְּמִיוֹן לֹל לֹא אֶפְגַּעַם כְּשֶׁאֵר אָדָם אֶלָּא
שֶׁאֶקַּח נִקְמָתִי שְׁלֵמָה מֵהֶם וְהַכִּיאֵל יוֹנָה אֵל בְּעֵינֵן זֶה
פְּגַעַת אֶת שֵׁשׁ וְעֹלָה וְאֵל תִּפְגַּעְנִי עֵדָה נוֹעִיל מִי יִפְגַּעְנוּ
וּפְגַעוּלִי בְּעֵמְרוֹן בֶּן עֵרֶד יִפְגַּעוּנָא בְּנֵי צְבָאוֹת וְהַסֵּעֵל
הַבְּדֵל הַפְּגִיעוּ בַּמֶּלֶךְ לְבִלְתִּי שְׁרוֹף אֶת הַמַּגֵּלָה וַיִּשְׁתּוֹמֵם
כִּי אֵין מַפְגִּיעַ וַיִּצָּן עֲלֵיהָ בְּמַפְגִּיעַ כְּלוֹמַר יִעוּה עַל עֵב
הַמְּטֵר שֶׁתַּמְטִיר בְּתְפִלָּה שֶׁמִּתְפַּלְּלִין בְּיַד אָדָם וְכֵבֶר מִרְשָׁנוּ
כֵּן סֹלָה בְּשֵׁרֶשׁ אוֹר וְלַמַּעֲשִׂים מַפְגִּיעַ עֵינוֹ תְּחִנָּה וּבַקָּשָׁה
וְהַכִּיאֵל יוֹנָה בְּעֵינוֹ זֶה אֵם לֹא הִפְגַּעְתִּי בְּךָ כְּלוֹמַר שֶׁאִשְׁתְּנוּ
שֶׁיִּבָּקֵשׁ וַיִּתְחַנֵּן לְךָ וְכֵן דַּעְתִּדּוּב הַמַּרְשִׁים וְכַנְּגֵד הַנָּבִיא
יִדְבַּר וְכֵן אֵב עֵרֶד לְמֵרֶשׁ הַפְּסוּק בְּשֵׁרֶשׁ שֶׁאֵר וְאֵמִי מִזֶּה
וְלֹא אֶפְגַּעַ אָדָם כְּלוֹמַר לֹא אֶקַּח נְקִשַׁת אָדָם וְתוֹאֲחוּ עֲלֵיהֶם
וְכֵן מַפְרִשִׁים פְּגִעַת אֶת שֵׁשׁ וְשִׁשָּׁה עָדִין כְּלוֹמַר בֵּיאֵרַת
מִקְבֵּל פּוּם הַמַּרְשִׁיקִים וְנִקְשָׁתָם וְאוֹמֵי הַעוֹתֵר בְּלָשׁוֹן
פְּגִיעָה הוּא קִשּׁוּר שֵׁם בֵּית בְּנִשְׁתֵּי אֵמוּ וְאֵל תִּפְגַּעְנִי וְחַבְרוּ
אוֹ בְּלֹא קִשּׁוּר וְהוּא חִסָּר הַנַּעְתָּר הַלָּה וְהַכְּלָל דּוּב לְשׁוֹן פְּגִיעָה
כְּמוֹ כִּי אֵין מַפְגִּיעַ וְלַמּוֹשִׁעִים כֵּן שֶׁהוּא מִשְׁמַעַת לְשֵׁם תְּפִלָּה
יִפְגַּעַ וְחַבְרֵיהֶם אֲבָל כְּשֶׁהוּא אוֹ לְשׁוֹן פְּגִישָׁה אוֹ לְשֵׁם מִיתָה
קִשּׁוּר בְּלֹא בֵּית הוּא גוֹמֵל עַל תְּמִיד מוּחָבָר לְבֵית וְדֶרֶךְ וּתְמִצָּא
הַנַּעְתָּר כְּמוֹ וְלֹא אִפְגַּע אָדָם **פְּגַר** גַּב הַפֶּגֶר בְּשֵׁשׁ
נִאֲדוּת בְּפֶגֶר מוּבָס וְמֵעֵבֶד פֶּגֶר פְּגָרִים מֵתִים
וּפְגָרֵיכֶם אֲחֵתֶם יִפֹּל עַל פִּגְרֵי גִּלּוּלֵיכֶם יִדּוּעַ וּפֹ
פְּגָרֵיכֶם אֲחֵתֶם אֲמֵי אֲחֵתֶם לְבַאֵר כִּי אֵם אֵמִי וּפְגָרֵיכֶם
לְבַדּוּ יוּבַן מִמְּקוֹם פְּגָרֵי בְּעֵיהֶם לְפִי כֵּן אָמַר אֶתְכֶם
הַפֶּגֶר הוּא הַגּוּף בְּלֹא רוּחַ אֲשֶׁר פִּגְרוּ מַלְכֵּת אֲחֲרֵי
דָּוִד פֹּ נִחְלְשוּ וְהוּן יִגְעִים וְלֹא יוּכְלוּ לְלֶכֶת וְיִהְיֶה פִּגְרוּ
כְּמוֹ וּפִתְרוּ שֶׁעֲרֵיךָ שֶׁהַחִידִין בְּמִקְוֹם שׁוֹרֵק אֵין יִהְיֶה
כֵּן

הא כבר כתבתי בספר התשבי ההיתר שכן פגר ומכילה בס״ע לפעלה בעמוק שלי בשרש בלו והכלל כל לשון פגר איכו מהל״ר על גויתא דרס שמת ובכלה היא במשנה לחק ישב בס לשון פגר אינו מהל״ר על גויתא דרס ושע שמרב ודיק ותמצא והנה במצא פסוק כדברי הימים שבשיל כ״ב ודבוש ופגרים ויש ספרים כתוב ודבוש ובגדים והוא טעות והראיה שנמקר שלו לית ראס היה ובגדים הרי נמצאים יותר ודיק ותמצא

כגון כעל בעצמו ויהיה עומד אז יהיה יועא וכרושו פגרן עצמם כלומר הראן עצמם נחלשים ואשם שלא היו כדי לשבת על הכלים יותר מלכת ודומה לו בדברי רזל יומא דמגברי דבגן אמרי האידנא יומא דשמתי כלומר היום שהן נחלשים התלמידים ונעים מן הגידקא ולא הן יכולים לבא

לביה המדרש הין קורין אותן היום למשל יומא דשמתי כלומר יום בטול כמו המגלה השמם שהוא בבטול שאינו מיטל שכר על תקון השמם לבד כא על תקון הראש או הזקן
פגש בל המחנה הזה אשר פגשתי ותפגש אותם
כי יפגשך עשו אחי הגימל בקמץ מעמד ודמה
ויפגשהו יי״ פגוש דוב שכול באיש והנפעל עשיר ויש
נפגשו והבדר ומם יפגשו חשך עינים עינן פגיעה
פדה פדה בשלום נפשי והוא יפדה את ישראל והשם
פדות שלח לעמו ומא ויקר פדיון נפשם ובמם
את כסף הפדיום נפלא שלשם ומא ואת פדוי השלשה
שהאחד ממנו פדוי בשקל כמוי עוד תרגש והנפעל לא
נפדתה והפעל הבבד אשר לא ישדה והפדה כי והפדה
שהוא יקייב בפדיונה כלומר שמבדיל פדיונה מספר השנים
שהיתה אעלו כלו שכורה אעלו ותתן לו השאר ויוצאה
והמקור מבכן שלא נבבר מעלו ממכן והפדה לא נפדתה
וכי ושמתי פדת בין עמי ובין עמיך שהפדות הוא
שיפדו ויגאלו הם מן הערוב והוא הפרש והבדה בין עמי ובין
עמיך **פדן** ויטע אהלי אפדנו הלף נוקפת ופדונשן
ארמונו ובדברי רזל ניקרא הארמון אפדנא והאזל
כתב כי הלף שרש והנון נוספת מענין ואפדתלו מפדן
אדם פדנה אדם ניקרא כן לפי שהין שני מקומות שהין
נקראים ארם אדם נהרים וארם עובה ולשון פדן בדברי
רזל שנים ההוא גוכרא דגזל פדנא דתורי מחבריה כ״
נמד בקר ותלג ויקרו עמד הבקר פדן דתורי ואשם שיש
גב ארם ומשק וארם בית רחוב שנים מלה קדובים זה
לזה לכל מזוה אותם השנים וארם אשר מעבר הנהר
זהו ארם נהרים ויש פדן ארם שדה ארם וכן יקרא
בלשון משנה השדה פדן וכן כתב אזל וכתב ויטע
אהלי אפדנו בשרש אפוד מן ואפדתלו **פדע**
פדעהו מדת שחת כמו פדהו **פדר** ואת הפדר
ואת ראשו ואת פדרו פי
חלב וכן אמר התרגום ויתן תרגיה
ואזל מלמד שהיה חופר
הפדר

אא ועל שהענין במקום הא שרשית ויהיה כדע בענין כמו פדה כהא וכן התגלע בענין כמו התגלה בהא כמו שכתבתי בשרש גלע אא ובעב המרחון כי הקנה והלב והריאה והבבד שקראין פדר ולפי משמעות הפסוק אינו כן

עקרב נחש שרף ועקרב למעלה עקרבים מקום
נחשים ועקרבים היה אותו המעלה ונואיסר
אתכם בעקרבים מין מיני הקוצים איגלמיר בלעז
ולמה זה ואל עקרבים אתה יושב או הוא מה שכתוב הראשון
ערער בערבה הוא עץ הגדל במדבר כארץ ציה
ואומרים שהוא הנקרא בערבי אלהל והוא עץ
הנקרא בלעז מרבי ויש שהוא הנקרא בלעז ינברי והמשיל
כי בגלות לערער ואמר מנה אל תפלת הערער והבר התכנו
בשרש עוד כי אחר ואפשר להיות מזה ותהיינה כערוער
במדבר הלוי הערער בשרבה ויש והון במגדל ערוער
דשרן משכונן במדבריא ותרג בערער בשרבה בעכבוראנא
וכי רבי חיים אל עכבית הוא קוץ מכחוץ ומבפנים ספר יאכל
ונקרא ערער ולי יונה כתב מזה עזובות ערי ערוער כי
הנבואה על דמשק וערוער היתה עיר מערי מואב ונקראת
דמשק ערוער לפי שעתידה להיות כערוער במדבר ואין
ערוך לפירושו אעפ שהמדרש מפייענו כי אפשר שהיתה
בדמשק גם עיר גדולה ששמה ערוער לפי אפשר ערי
ערוער הקמוכות לה ואעפ שהיתה בערי מואב ערוער
היתה גם בדמשק עיר שמה ערוער והנה בערי בני
עמון היתה עיר שמה ערוער כמו שבת עד ערוער אשר
על פני רבה וכן משמעות הכת מערוער אשר על שפת
נחל ארנון ודמה כי ערוער אחרת היתה ולגם עזובות
ערי ערוער על ישראל כי לישראל היתה אותה ערוער שלקו
יחזה מיד האמורי ולבני גד היתה ולפי שנועדו יחדיו ראין
מלך ארם ופקח בן רמליהו להלחם על יהודה זכר בנבואת
דמשק במפלתה מפלת ערי ישראל כי בזמן אחד היתה
מפלתם עי מלך אשור וחרבן ארץ בני גד ובני ראובן שהיתה
שם ערוער היתה קודם זה עי מלך אשור וכן אמר בזאת
הנבואה ושאר ארם בכבוד בני ישראל יהיו

ערפל ומשה נגש אל
הערפל הוא
החשך והעבה
עשתרת ועשתרות
צאנך אמרן
שהם נקבות הצאן והזכר
למה נקרא שמם עשתרות שמעשרות בעליהן שמובר
את הגבה והצמר והטלאים לבעל ולעשתרות עלמים
עשויים בצורות עשתרות

נשלמה אות העין

אות הפא

פאה לפאה בחתת על הרבים הפאות נמחין פארבי
מואב קנה בלדבר ואמנו יקרא פאה קצוצי פאה
כל מקוצעים ומחוזרים לפאה והפעל הבבד מזה אמר רבי
אמאיהם פי אמרם בכל פיאה לא תקיפו פאת ראשכם
מגזל עוף הראש והוא המשוה עדשיו לאחורי אזנו ול
ולמה רחתו מאת בקנבך הוא שבולת הזרע ועל מזה מתקנן
שערה ועוד נכתבנו בשרש כות **פאר** התפאר עלי
כן יתפאר עלי ישראל היתפאר המגזן על בחוצב
כו אשר בך אתפאר והשם פי תפארת עצמו אתה לבבוד
ולתפארת והפעל הדגוש ולקדוש ישראל כי מאבך ובית
תפארתי אפאר לפאר מקום מקדשי והשם עוד לתת
להם פאר תחת אפר אמת פארי המגבעות פארי פשתים
יהיו על ראשם הפארים והעבדות הם המגבעות שהם
פאר לאדם בשהם על ראשו ופארכם על ראשכם חסר
יוד הרבים ענין כולם השבח והיופי ויתחפש בפאר נתכנן
בשרש אפר כי הוא הפוך מן פארי המגבעות ומי התפאר
עלי תן תפארתו ושבח לעמך עלי שתאמר למות אעתיר
לך וכן אעשה על פנים קבצו פארו שם כמול הלמד
ומירושו קבצו פאר שלא נשאר להם עד וכבכים אספו
נהם כן מי מנחם ודונש מי לשון ובשלובפרור והאלף
נוספת ומדרשו קבצו כל שחרות הסרור ואחזל עבר
לדונש בשרשו ואמר לא יתכן כדברי מנחם כי הפרש
יש בין אסיפה לקבוץ כי לשון קיבוץ לא יתכן לא על
אסיפת דברים המפוזרים שיקבצם למקום אחד לפי
לא יתכן בלפנים קבצו פארם שלא נראה אך לשון
אסיפה יתכן בזה הענין כמו ויאסוף רגליו ויאסף אל
עמיו אסוף ידיך ולא יתכן לומר קבוץ ידיך ויקבוץ כמלון
ויתכן להיות מזה השרש מפעל פארה בשרין ותאבבנה
פארותיו בחלם כמו מעיף מעמותיו והפעל מומן לא
תפאר אחריך והוא פתח להבדיל הענין כלומר שלא תחול
אה לפי זה הדרוש יהיה מה שנשאר בפארות ומגזל מרשו
פעולת תפא כפעלת הפעלים לשון פאר שאמרו שלא תטול
שהם הפך הפעולה כמו ובכל תפאריתו ממנו ואפשר שנקרא
תבואתי הדרש אף כאן לא תפאר לא תטול מילות כל הקעיף הגדול והגבוה פארה
הענף אלא תשאיר פיאה לפי שהוא פאר האילן ומזמן ואפשר
כי שרש פארה פארותיו פרה כמו שכתב לי יהודה והיה
הלף הקודמות לריש כמו ון המשך ויהיה פארה שם מבחי
הלמד נשקל ולדבר עליו תושה ואעפ שבא מסעף
פארה בשרש השרש והחלם אחדים במשקל אין ראה
שיהין מזה השרש מצי הלף הקודמת לריש כי ממעטים
מהם יבא זה כי הנה נכתב ותשלח פארות הריש קודמת
לאלף וכן פארותיו הרוב נכתבו הריש קודם הלף והמסורת
תבא עליהם כי שנים נכתבו לף קודם לריש ותארבה
פארותיו ותחת פארותיו לדן ושאר ריש קודם לאלף שם
פג היתאמה חמטה פגיה הם התאנים שלא בשלו כל
אלא כל שרי שלא נתבשל כל ערכן ומגזל הפגים משזריחו
נקרא פג כמו שאגזל משל לאשה ושד אמרו תנו זכנן פגה
שאכלה פג שביעית וכן דבר שלא שטמה בתבן כי התאנה
בזמנו נקרא פג כמו שאגזל ראיה שלא
היתה בת שבע לחד לא שאכלה פגה ושד אומרים
למטה בשרש פגר

וכן ניפץ העם מעליו והמעלה מרובע ומקטיש יכוצץ עליו
וההתפעל ממנו ויתפוצצו הרדי עד ואמרו כי מפיץ וחיב
הוא שם הפטיש שיפוצץ הסלעים והשם תמיעה כמלכ
תקומה תשובה והקבוץ תמוצות ובא בחלם תפוצותיכם
עמלתם בכלי חמדה התיז בחרב שלא במנהג ובמהובחרב
התיז אם לא שריתיך לטוב שהיה ראוי שריתך למה שאמר
כי מלאו ימיכם לטבוח ומלאו גם ימיכם לבא תפוצותיכם
בלומר באו ימיכם לטבוח ולגלות בלא ענין סדור ואמר
כשכירת הסלעים והפטיש יפוצץ סלע שכשכירת הסלעים
יתפוצצו שברי הסלעים הנה והנה ומעל בגד ממנו כמול
הפא והלמד ואחז בערפי ויפצפצני העצב נבזה נפוץ
נפוצים אל ההרים כתבנום כשרש נפץ פוץ פקוד פליליה
והשם לטובה ולמכשול לב והפעל הבגד יחזקום ולא
יפיק והשם ומיק ברדים עניים ענין מכשול ופ פקון
פליליה כפליליה בלומר נשלו במשפט ועא הפעל הבגד
ותפקון לדעב נפשך כי תוציא אין נפשך ורעונך זמומו אל
תפקון אל תוציא מחשבתן ואל תשליכה ויפק דעון מיד
ויוציא עון מפקים מזן אל בן מוציאים ממין זה אל מין
אחר בלומר לדוב מלא הגזות מיד התבואה ונולתה מרעים
ומוציאים ממין זה אל המין האחר ומערבים זה עם זה ויל
מזה ולא יפיק ויהיה פעל עומד בלומר שלא יצא ממקומו
פוד הפעל הבגד יי הפיד עצת גויים את בריתי הפר
מפר אותות בדים לך הפרה אתבריתך וחקדי
לא אפיר מעמו ואם הפר יפר ואישה יפרנו שלא נזכר
פעלו ממנו גם בריתי תפר את דוד עבדי עניים הבטול
ועא נפעל בגד אחר אחה פורדתי בעזרך ים והתפעל
פוד התפוררה הארץ והפעל הבגד ממנו כפול הפא והלמד
שלון הייתי ויפרפרני ענין הדיעון והשבר ויא מזה
לחפור פרות ולעטלפים כי לחפור בקשים וחפירות
ובבר פירשנו המקום כשרש חפר ומזה הענין נקרא
הגת פורה כמה דרכתי לבדי לחשוף המשיס פרה
לפי שדורכים ורוצצים הענבים אן הזתים בתוכה ויות
פורה דרכתי בבעוטו דמתבעיט במעצרתא ותרגם
תמשיס פורה גרבין דחמרא המלפור הוא הגורל
פירושו עמו והקבוץ ימי המוריכ פוש פשון
בגשין ביתמשו הבעגלה דשה ויצאתם ופשתם
בעגלי מדבר ענין רבוי ואפשר שיהיה מהענין הזה
פישון ונקרא הנהר ההואכן לפי שמימיו רבים אן מרבים
ומוגדלים יותר משאר הנהרים והענין זה אל למה
נקרא שמו פרת שמימיו מרים ורבים חדקל שמימיו
חדים וקלים והנפעל נפושו עמך על ההרים ויות
ענין פיזור אתבדרון עמך והשם ולא ידע בפש מאד
ואעפ שהוא פתח ימצאו כמהו מנחי העין כמו שבתבנו
בחלק הדקדוק ועינינו לא ידע איזב לדב מאד בדרכי
יי ובמשפטיו לפיכך הוא מתקצף ומכביד מלין

פות

אלא ונקרא ערות האשה פות
והוא זכרוב לשון לעגם ללשון
אשכנז ויותר נכון שיהיה שרש
שלפתהן פתה כימין שרש פות
לא מוכל לומר פתהן כמו שלא מוכל
לומר מין טוב טכהן ומן אור אהרן
ונקרא הערוה פתה לפי שיפתה
כה הפתי

פות והפותות לדלתות הבית הוא כמין כיס קטן של
ברזל שיסוב עיר הדלת עליה
ומן שאמרו במשנה הכותה
שתחת העיר ומזה פתהן
ישרה והנמרד ממנו מות וכ

ובהסמכו לבכוי פתהן והוא כבוי לערוה

פזך ניפצו זרועי ידין ויתחזקו מפזך ומכרכר מתחזק
ורוקד כיקן דרך הרוקדים לחזק אגן
ידיהם תשית לראשו עטרת פז הוא הזהב הטוב המזוקק
כי יותר הוא חזק המזוקק והפעול ממנו זהב מופז בלומר
מזוקק ומחוזק ובלשון נוספת ומתיבו חמרים בבתכאיפב
ויש לפרש מזה ויכון זרועי ידין

פזר שה פזורה ישראל והנפעל נפזרו שמעינו לפי שאול
כסר נתן לאביוכם פזרת אויביך ותפזרי את דרכיך
כמר בחסר יפזר ישמפזר ונוסף עוד מפזר ומפורד ענין כלים
ההפעה פחד ופחד ורחב לבבך מחרד בעין חטאים שם
פחדו פחד ופחדו אליי ואל טובו ושל זה הדרך ופחדו
ורגזו שלל הטובה ושל כל השלום אשר אני עושה לה והשם
פחדו פחד כי לא היה טחר כמוהו ופחד יעחק היה לי מי
שמפחד יעחק ממנו היה עמי וזהו שאמר ויישבע יעקב שם
בפחד אביו יעחק כמי שמפחד יעחק ממנו אמר ענין זה
כי עחק לפי שפחד מהשם ומפר שמו כדבר השקידה
ויקבץ השם אל פחדים באזנו והשם נהא הנקבה פחדה
ולא פחדתי אליך והפעל הבגד אשרי אדם מפחד תמיד
ותפחד תמיד בלהיות מפני חמת המעיק והבגד אחר והוא
יוצא ורוב עצמותי הפחיד וענין אחר גידי פרן דין
ישורבן ותרגום מרוח אשר מדים פחדין

פחה לחם הפחה הפא כסבול והוא מין הדגשים לולי הפיות
העלולה לקבל דגש והה לנקבה והה למד הפעל
נגרעה ובא נהא הנקבה ואעפ שהשם לזכר והנה כמהו
כמשקלו בשם המספר ששה ובשמות בני אדם מצא לזכר
שם עם הה כמו לבנה חגבה חוטה חוטה כלה וזולתם
והה בלה השמות היא נוספת לא שהיא סימן לנקבה
ובסמוך נפתח כלו פחת יהודה והוא מלרע ובא כן בתין
גם בלי סמיכות ואיך תשיב את פני פחת אחד עבדי אדני
הקטנים ובא אחר מלעיל אמר אל זרובבל פחת יהודה
והכנוי הקריבהו נא לפחתך והקבוץ פחות ותגבים הלם
אא יא שנקרא פחת לפי שהוא חסר ממנו למד הפעל ועקרן
פחות המעלה משאר שרי המלכות כמו שאמר במקום אחר על
וזה לא יתכן כי הוא אינה ערשית
והראיה פחה גם סרגון
פחות עבר הנהר לפות פחם
בארץ יהודה משמטו פחתם כמו ומודם לבלות שאול חזבול
לן שמשמטו ומודתם וענין פחה כמו נגיד פחז
אנשים רקים ומוחזים כי קלים בלומר קלי הדעת
וכן נביאיה מוחזים והשם פחז כמים אל תותר שלומר
תנועה

אות פא
חכץ ב
ירמ לה
אין ין ירמ לד
אל א כב שע לח
שמ א כה ירמ ל
מחוס ב
ישע נח תל קל
תל קמ
משל ח
תל קמד
שם לב ראש יז
ישע מד תל א טו
תל כט מד ל שם
ישע לב
תל עד
ישע כד
איוב יז
ישע יב
שבפב חבק ב
אסתר ג
ישע חבק א
ירמ מלא ב
ראש ב
ישע לו תל קל
שם קיב שם לט ירמ ל
תל קלב מש א מש ב
ישע שם לב תל יד
מש ב ירמ ל
תל יד ראש לא
תל יד שם לא
ירמ ל
ישע מ
מש ב מש ח
ישע מא
תל יד שם
חבק ב
ירמ ל
מלא א יחז כב
יחז ב
מלא ב
ראש ב
ירמ ל
ירמ ל
מלא ב
ראש ב
חבק ב
איוב לה
שם לב ראש יז
ישע מד מלא טו
תל כט מד ל שם
ירמ לב
תל עד
ישע כד
איוב יז
ישע יב
שבפב חבק ב
אסתר ג
ישע חבק א
ירמ מלא ב
ראש ב
חוס ב
איוב לה
שוף ט
ראש ב ירמ ל

הבדר את בית השחיטה ומעלהו וזהו דרך כבוד שלמעלה

פה מי שם פה לאדם ידוע ומי להלחש עם יהושע ועם
ישראל מה אחד כשעה אחת ובהסמה אחרת
ובסמוך המורה ההא כיוד כי מיי דבר ויש פי בחרב חדה
היוד למדבר בעדו ויוד השרש בסקדת שלא יתכן בלשון
לקבץ שני נחים רמים ושניהם אות אחת ולומר מי בהגעת
היוד הראשונה כבד גם על הלשון ואמר על הדבר ועל המאמר
מה אשר ימרה אתפיך על פי יצ יתנו הן אני המיך לאל בלומר
הנני נשפט עמך בעבור הא המאמרך שאמרתי כי לא איש
כמוני אעננו נבא יחדו למשפט והנני איש כמוך מחומר
קורעתי גם אני ויקראו גם לשפת הנגד העליונה מקום שמהבים
ראשונה הנקרא בדברי רזל בית העואר של פי מדוחנו שמה
יהיה לפנו בפי תחרא וכן קראו לחודו שלחרב לפי חרב
ולה שני פיות הפא בעברי רל שהיו לה שני חודים מזה ומזה
והבליעו הנו בדבש והפא בחירק ואמר חדה חרב פורת
ובה כפל הפא וחרב פיות ובא הקבוץ בלשון זכרים וקבה
פים פ פעירה שיש לה פיים רבים ותרגומו שוסינא לימא
בלעז ואל פ פעירה לש וכן פעירה פים רבות מלשון
ופעור בו שהוא רבוי דברים ותחנונים ונשתמשו בו עוד
על שיעור הדברים לחם לפי הטף איש לפי אכלו בשעור
הטף כמו שיאכלו איש כפי עבודתו ולפי העלות הענן
על פי הדברים לפי דברי לפי שהלן ויהי נא פ שנים ברוחך
חלקי שיעור שני חלקי דורך
לקחת לו פ שנים שיעור שני
חלקים ומה אשליך לכם
מרל ואחה עמד הנה ואומר עד פה תבוא עד
הנה ונכתב בלף ומא ישיתמאון בליך ואזלפי ארחך
שאמרים עד זה הגבול תבוא קרא לשפת הים פה ואמר
ומא ישיתו ולחם בגאון גליך ויפה פ ונכתבו מהם רבים
בוו שנים שלחבות מפו ואחיקהה מפו ומפו וגולתם ומלת
מיפה פרשתיה בשרש איף **פוג** על בן תפוג תורה
ויבך לבו והנמגל נפוגתי ונדהיתי והשם אל
תתני פוגת לך ונקמהה המלה על לומר השרות כמו
השבוני באהלים והשם עוד בתוספתא מאין הפורת
ענין רפיון והלישות ובדברי רזל ונחוש דלמא פייגא
דעתיהו דעבדיא בלומר שומא תחלש דעתה עבוד ועוד
אמרו גוף קשה יין מפיגו בלומר
מחלישו ומקיר כחו ותרגום
וריחו לא נמר וריחיה לא סג
בלומר שלא נחלש ריחו היין **פוח** עד שיבוהו הים והמעל
ההבר הפיחו בני ישלו משמין עינן נפיחה ויל מדבר
הענן כל עורך ונפיחו בהם בלומר שלא ישוב אותם לבלום
כאש שברתי אפיחו עליך כמו שנופחים באש בדי שתבער
ומזה הענן פיח הכבשן בלומר נפיחת הכבשן והוא הנקרא
בלשון

בלשון רזל רמין ושקל ב בלעז ומזה נקרא הדבור בלשון
הזה לפי שהוא נפיחת הפה ויפיחו כזבים עד שקר בלומר
מי שידבר כזבים בדברי העולם כן עוד עדות שקר
מפני שהורגל בכזבים: ויש מזה יפיחלו בלומר שידבר
לו אמרות אי אמרות טהורות אשיחנו כישע ואפשר
מזה השרש ויפיח לקין והבל בתבנהו כשרש יפח והענין
אחד ושא פחיקו שהפה נשבר עמם פחים בדרך שקש
ומטר על רשעים פחים בדרך ההשלה בלומר יביא עליהם
דברים שיכשלו בהם כמו שיכשל הנלכד בפח ויתכן שהם
שרש והיא כמו פחם לפי שאמר אחרון אש וגפרית והמעל
אא ולפי זה היה פחים לשון
יחיד כמו פחם שהם היה לשון
רבים היה לומר פחמים
הבבר ממנו יפיח בהם יפיחו לו
פי מי שהרשע יפיחלו ויקבב
ללבדו והוא הענן אף אמר אילכן
מידו ואשיתנו כישע יפיחו קריה הפח בחורים בלם
בלומר שילבדו אותם בולם ויטמינום בחורים ויחבאום
שם כמו שאמר אחרון ובבתי בלאים החבאו אם פ באותם
החורים שנטמנו ובבתי בלאים שהחבאו שם ילבדו ועא
קרוב לזה ויקעי פחים ויצק עו את פחי הזהב פ טעים
לנדש בלעז ונקראו כן שהם פרושים כמו הפרח
פוך כי יתחרעי בפוך עינך ותשם בפוך עינה הוא
הכחול השחור מרבין בפוך אבני פוך
אבן יקרה שעינה כעין הפוך ואומרים שהוא שקורין לה
בלעז קרבונקלי או לל על הפוך עמון מיגם הוא אבן
פול ומול ועדשים ידוע
פון נשאתי אמיך אפונה הנכון והישר במלה הזאת
שהיא גזורה ממלת פן ומעטרה לל הבדתי עלי אמיה
שאני מפחד תמיד ממך ואומר פן יקראני כך וכך עלהעונות
כי כל אדם מפחד אומר בלבו פן יהיה זה וזה אן שמא יהיה
אא ורשי פ אפונה לשון דבר
דבור על אופנין ולא יתכן כלל
כי הלל אפונה האלף בחטף פתח
והטעם מלרע על משקל אגוזה
מבוחיה
אא ומלת פן לא תתחבר כן עם
העתיד ומה שמצא פן מנהלן
עדים לל שהוא עבר בחקום שעיד
ומזה הורים עוברים במקום
שתידים
כך וכך ואפונה דומטו בלעז
פן בחרב אנא אדת חיים פן
תפלם פן יפקד עליה פן ישלח
תפלם פן ינון בלם ענינם שמא ופ פן
תפלם בתמיהא בלומר תחשוב
שמא תפלם ארח חיים לא
תעשה לא כשו מעגלותיה לא
תדע בלומר לא תדגיש בדבר עד שינועו מעגלותיה לאמות
ויש שפרושם שלא פן תשיב את בני שמה שלא תשיב
את בני פן תחתון שלא תמותון **פוץ** פן נפוץ נפוצנו
מעגיבתיך חוצה ותמצינה מבלי
הרועה ותמצאן הצאן עוד תמצינה עדי מטוב פעו בעם
והבעל אשר נמוצתם בם והוא כחלם והבבל
מחבדים ומפיצים עלה מפיץ של פיך מפיץ וחרב
המץ עברות חפיך ויפץ אי אותם ימיץ ענן אורן וכן
ויכון העם בארץ מעלייה והמפיץ הוא פרעה
שהבריחם לעץ לקושש קש ואפשר שהוא פעל עומד
וכן

פלג כי בימיו נפלגה הארץ כלומר נחלקה למחלקות ה׳
הלשון ומסבת מחלקות הלשון נחלקה גב לישוב
לפלגות ראובן גדולים חקרי לב כי למחלקות ראובן שנחלקו
מאחיו ולא יצאו למלחמה הזאת גדולים חקרי לב כלומר:
דברים רבים לבי חוקר וחוקק עליהם לפלגות בית האבות
למחלקות בית האבות שהיו המחלקות להם וללוים על
משמרותם וכן כולא לפלגות בית האבות ומא פלג אלהים
מלא מים כשש נקודות והיקבוץ פלגים יבלי מים עלפלגי
מים ומא אליה בפלגות נהרי נחלי דבש וחמאה
הפלג הוא חלקי המים שנחלקים המים הנגרים לפלגים
קטנים ריל כלעז והפעל הנכד מי פלג לשטף תעלה פלג
לשונם **פלך** כאש מלדות הרכב מן לפיד אש נדרך ההפך
פלה והפלה יי׳ בין מקנה ישראל כי הפלה יי׳ חסידלו ונכתב
כלף והפלאתי את מכותיך כלומר יכריש מכותיך ויבדילם
ממכות אחרות שיהיו גדולות ונאמנות מגולתם
והפליתי ביום ההוא כלומר אפריש ארץ גשן משאר ארץ
מצרים שלא יהיה שם ערוב אשר יפלה יי׳ פלה חשדיך
מושיע רחוקים ממתקוממים כימיכך כי אתה מושיע
חוקים הפרש חסדיך מאותם המתקוממים כימיכך
והנפעל ונפליאו אב ושמך כלומר נהיה נפרשים מכל
העמים נבא שכינתך ונכודך ביניכם **פלח** כמו פולח
ונוקב והפעל הנכד ויפלח אל עיר הנדר יפלח
פליותי עצמן כקוב והשם כפלה חזיתיה נפגול הפא
היא התחתונה מן הרחים שירמו הרחים כאן נקעה אחת
מחברתה פלח לבב חתיכה מהעליונה מן הרחים
הנקראת רכב פלח דבלה חתיכת דבלה בפלח הרמון
נקע הרמון **פלט** ופלטו פליטיהם והשם ויבא
הפליט פליטי הגוים ויזכרו פליטיהם כי אמרו
פליטי אפרים כי המחותים שבאפרים הין אומרים אתם
גלעד מה אתם השבים בתוך אפרים ובתוך מנשה
ונקראו הפליטים מחותים כי הם כמו פליטי הגדולים
והחשובים וכן לפי דעתי פליטי הגוים המחותים לה
להכרית את פליטיו לה נחרץ ובעדי ושלחתי מהם
פליטים בנו פלטים כי שהיו מורחים להמלט אם יוכלו
והפעל הנכד תפלטני מריבי עם פלטה נפש מרשע
חרבך ומפלטיני והוא קל ברב פלט תסובבני פלה והשם והיה
המחנה הנשאר לפליטה ופעל הנכד אחר ויפליט ואין
מעיל הכל שגגן העלה והמלטה וכי רבי פלט שבדן
והודאת ההעלה כלומר שאם נעלם מן האויב ארנגן ואורה
לך וכי ויפליט ואין מעיל וישלחל ויבחז ואין מעיל
מידו ועלא קרוב לזה ותסגר ולא תפליט ואשר תפלט
לחרב אתן שכן השלכת העובר בלידה וכן שלא אין
פלט

פלטלמו כלומר שלחה והרחקה להם ודומה לו בלשון רזל
נדה שפלטה שכבת זרע ותרג ויקא אתיוכה ופליט ית
יוכה והנכון בעיני לפרש על און פלט למו מהענין הראשון
והוא כדרך התמיהה **פלך** ומחזיק בפלך והוא כשש
נקדות והוא מטה המשענת וכמו תמכו פלך המוטה
שטוות בו הנשים חיי פלך ידושלם שר חיי פלך קעילה
אלא צריך להיות הכף דגושה לפלכו מחוז תרג כל הבל ארגוב
כמו מן מלך מלכה וכן כל זה כל בית פלך טרכוכא וכן תרגום
המשיקל בשלמיך המעלמן מכמר שלשת הכפרת תלתה פלכין
פלס ישר מעגל אדיק תפלס פלס מעגל רגליך יפלס
נתיב לאמון יעגנם ישר המעגל והנתיב ומזה
ושקל בפלס הרים והוא כשש נקדות והוא ישר המאזנים
והוא מה שתופס כידו השקל שלשון המאזנים סתומן ויא
כי נקרא פלס מטה הנרזל ששוקלין בו והוא משומן כמימנין
לדעת המשקלים ותולין של נקודות המימנין אבן המשקל
וידועה הוא **פלץ** ושמוריה יתפלצון והשם פלצות כעצתכי
עצמן אימה ורעדה ובדרך כמו ללעב אשר ששתה מפלצת
לאשרה ויכרת אשא את מפלצתה תפלצתך השיא אותך
כמו שעבים שהוא כמו ללעב הפסלים וכן ובאימים יתהוללן
או כי תפלצתך השיא אותך גאותך וכנה הגאוה כלפי אימה
ורעדה ללעבי הכף הגאוה האימה והיראה
פלש עפר התפלשי כי בעפר והתפלשו אדירי עצמן
עצמן התגלגל והתכסות בעפר ובאפר
פלש מפלשי עב כמו מפרשי עב ולא כמו משקלימן
ושקל בפלס הרים **פן** פן בחרב אינא ליקבאתכך
פן אמות עליה בכר שברתים בשרש פון ואעל כל מנה
תאדב של אדבב פנותיו עובר בשוק אעלמנה ההא
במפרק שקדו פנתה אויהיה מא כלא האפן והקבוץ ממנו
עד שער המטה ויחה לראש מנה שבן שוית ולפי שהוזק
הבית המנות אמר על המגדלים החזקים מנות על הערים
הבצרות ועל המנות המבוהות ולפי שפנות הבית מן הבנים
הגדולות בנה האנשים הגדולים והאילים כפנות בשן
הלוס כל פנות העם ויתיצבו פנות כל העם ויתבן היות
פנה פנות משרש פנן לסב מדגשו **פנן** ונחוק מפטיבים
אלא ודשי כי כעבים מדגליות והוא שם כלל לכל אבנים יקרות וכן בלשון
רומי קורין לאבנים יקרות מרגליטה כדיש השניה מיאם הלמד
מכבה אדמון עצם מפטיבים כלומר שעצמם אדום
יותר מפטיבים והם אבנים יקרות
פנג בחטי מנית ומפגו דבש יא שהוא שם מקום וכן
מנית והתרגום אומר וקוליא וקוליא בדברי רזל
הוא עשב מדקות השדה הטאכלים שאמרו מעל כן קוליא
ויוסף כן גורין אמר כי פנג הוא כלשמו והיה נמצא בירושל
והנה אמר הסוק ובדי והעדי מפרשים אותן שמן אפרסמון
שהוא הנקרא בלשמו **פנה** כי פנה אל אלהים אחרים
כי פנו אלי ערף ולא פנים ובכל אשר יפנה ישכיל
המאילו פנו כי פנה אלי וחנני אשר לבבו מונה הישם
ויכן

תנוטר וקלות היער היה לך במים הקלים הנגרים לסב לא תותך
לא יהיה לך יתרון והשם במא
בשקליהם ובמחצלותם ויתרקים
ובוחזים סריקין וצשרין פירוש
נגרים תרגם דבר יי מדה בסר
פחם ופעל בפחם פרחם
לגחלים הפא בסגולי חוע
פחרת אל הסחת הגדולה הוא
שם במשקל ארץ ונפתח מסבי החית והקבוץ
באחת הפחתים חסירה ושוחה ותרגמי כרן שורקה
ללכרני אדי כרן סחית סחתת היא חקרון ודבותיכן
משתמשו הרבה בזה הלשון באמרם אין מחתין את הכר
מפני שהוא עושה כלי ואמרו עוד לא סחות ולא יתר
פטד אדם כטדה ובדקת סטדת בוש אבן מהאבנים
היקרות והומריס כי היא אבן ירוקה והתבל יונה
כי היא הנקראת בלשון ערבי אלמרד פטר ויפטר מפני
שאול שמעומד והמעל העובר בילא פטר יהעדע
הבהן את המחלקות פ לא שלחם ולא התירם ללכת אבל
עכבם כמו שלבאי השבת עם יצאי השבת והלשון הזה
מורגל במשנה פטור ותמוריהו חייב וכן יתפרש פטורים
כי יומם ולילה עליהם במלאכה פ' פטורים משאר מלאכות
כי כמלאכת השיר הין מתעסקים יומם ולילה והיו ישבין
בלשכות כוטר מים ראשיתמדון והמעל הכבד יפטירו
בשפה והשם פטר מל רחם בשש נקדות וכהא הנקבה פטרה
ובסמוך פטרת מל רחם עמן השלוח והמתיחה ותרא והאנשים
שלחו ובכריא אתפטרו וחרב ושלח רעיעים חפטים ופטר
ואעסין בנו חורין ופי פוטר מים כמו המשלח מים והמותרן
אותם תחלה והם נגרים שלא יוכל ארם להשיבם כן ראשית
המדון ופי יפטירו בשפה שלחו בשפה הדברים ויפתחו
אותם ולפי שהבכור הוא שלוח הרחם ופתיחתו והבקעתו
תחלה נקרא כן וכן ופטורי עיעים שפתחו בהם העיעים
והפרחים פטש וקפטיש ימעין שלב היא המוקבת
הגדולה פיד ופיד שבהם מי יודע אם בטרם להן שנב
עמן אד פיס ויעש כמה עלי בסל הם הקמטים שנעשים
בבטן האיש השמן ותרגמו ועבד רוטבא עלוי כפלא
ותרא נהפך לשדי אתהפך לרטב פכה והנה מים
מפכים יוצאים ומזה נקרא העלוחית כך השמן
לפי שמוציאין ומריקים השמן ממנו פכך בני מכרת
העבים הביאו לי יונה ולא ידעתי למה כיהוא שם
המשמות עבדי בנו שלמה נקרא על שמן ידוע אעלם כמו
שנקראן כולם איש על שמו בשמן מקרה מן המקרים אעלם
פלל דאה פעך לא פללתי לא עשיתי משפט ודין בעמכי
שאוכל שד דאה פעך ויעמד פנחס ויפלל עשה
המשפט שדיקר זמרי וכזבי בת צור ויפלל אלהים אשר
פללת לאחותך והנפעל לדעתי יהודה ומפלל חלל והקאר
עם

עם יד היחש נסיהוא עון פלילי והקבוץ בפליור היחש
והוא עון פלילים ונתן בפלילים והשם עשי פלילי
וביור היחש פקון פלילה שבין הכל המשפט והדין
ופ ופללו אלהים אמ' אם יחטא איש לאיש ופללו אלהים
כלומ' שישבטו הדיין ויעיאנו מן יד הכרו בעוותו מה
שיתכן לן לעשות אויעשה פשרה בינהם אבלאם לא יחטא
איש מי יתפלל לן כלומ' מי יהיה נזקק להשפט עמו ולומר
נעשה בינהם דין כך וכך ואמ' לשופט בלשון התפעל שהוא
הפעול וכן אמ' ונשפטתי אתן ברבר ובדם נהשפטי אתכם
לשון כם לפי שהשופט חוזר הטעמות ומראה טעות כל
אחד להבירו כאלו הוא נשפט נאמרו דברי הנשפטים
ופ אשר פללת לאחותך אמ' גם את שאי כלמוך ביאת
שפטות לאחותך בתחלה כשהחלה להרע היית שופטת
אותה על הטאתיה ושנה הרעת לעשות ממנה ותעדק
אותה בחטאתיך אשר הרבית ממנה ואמ' על התחנה
והבקשה בבנין התפעל ויתפלל אברהם אל האלהים
והתפלל אל הבית ויתפלל בעדך והיה והשם תפלה
למשה שמעתי את תפלתך לפי שהמתפלל יבקש ומתכון
שישפטנו בחומין ולא יפנה לריב הרשות שעשה כי
המשפט הוא שיעזוב לן משכות ולא יזכרם לן כולם
כמו שאמ' הנביא ירבי יי אך נמשפט אתמך בן תמעיטני
פלא כי יפלא ממך דבר לא נפלאות היא ממך נפלאתה
אהבתך לי בשני שמעו המקרה כמו כי החכאותה
נפלאים מעשיך בגדולות ובנפלאות ממנו שיחו בבל תלקלט
נפלאותיו ונכתב בבעלי ההא אורך עלבי כוראורת
נפליתי והשם עושה פלא בשש נקדות ותרד פלאים
והקבוץ בלשון נקבות פלאות ערותיך יקץ המלאות
ובתוספת מם מפלאות תמים דעים והתאר פליאה
דעת ממני כמו שיאמ' מן שריד שרידה ומן פליט
פליטה ומשקל התאר פלא יעץ והוא בשש נקודות
והפעל הכבד המלא עצה כי המליא חסדולי אשר עצה
עמכם להפליא המלא נפלא וההתפעל ותשוב תתפלא
כי ענין פלא ידוע ומזה הענין והוא פלאי והוא שם
תאר לשם הנפלא כלומ' שמני נפלא ונשגב מלהודיענו לך
וכן לישקב אבי שלא ידעה המלאך להודיעלן שמו ואל
למה זה תשאל לשמי והיה זה בשבור כי הין המלאכים
נראים להם כדמות האנשים ולא הין מגלים שהן מלאכים
לגמר לא הין מזכירים שמם וכן פלוני אלמוני האיש
המכוסה שמו אל הזכר אותן יאמרו עלין פלוני
אא וכדברי הימים מדרש הפלוני ואעפ שהוא ידוע אל
והוא שם מקום וכן כל ג' חבריו הזכר אותן ואינו דומה
שבענין נקראים עמ' מן ומם לקרותו בשמו יאמ' עלין
ובשמו אל יקרא אותו חלק הפלטי פלוני וכן דל הדגילו בלשונם
והוא במעבר דומה בעורת
האותיות הין עם היור דומין בזה ועא קרוב לזה כי יפליא
לגדר גדר בגיר וכבד אחר לבלא גדר שעונם עכין
הפרשה ובענין הזה שרשו פלה בהא"

ומסבה בשש בקודות הלשון הזה נופל על פקילת האבנים
ברוב וכן על העצים הנושאים את עץ פסלם ושאריתו
לאל עשה לפסלו והוא עבר את הפסילים מקום שהיו שם
פסלים אבנים פעה בילדה אפעה עינו אעיין
וכן בדברי רז"ל מתם גוי מופעה פעי פעיתא היא
דא אפעה ושרף מעופף מין נחש פעל מי פעל ועשה
חטאת מה
תפעל בו ומעלי רע על משכבותם והשם כפעל בפיו נוקש
רשע ואפשר שיהיה הקבוץ מונו רב פעלים כמו מן רמח
רמחים ומן בקר בקרים ולשהיה גדול המעשים הטובים
פעלך בקרב שנים ובא שלא במשפט בחלם ופעלו לא יתן
לו כי היה משפטו ופעלו ופרושו ושכר פעלו וכן בא בוהו
בחלם שלא במשפט ותארו מבני אדם כי היה לאוי תארו
ואם אל כתב כי ופעלו בא במשפטו ואינגן שם אלא פעל
ופי ופועלו שעבד עמו לא יתקלו שכירותו וזה הפי הוא
הנכון ומא פעלת שכיר ופרושו שכר פעולתו ובקבוץ
לפעלות אדם ומא לכו עראן מפעלות אלהים
פעם פעם בחוץ פעם ברחובות זאת הפעם שבע
פעמים אכלנו ואחזינו אם הפעם הזה
האלהים ופי יונה מזה ותחל רוחו
לפעמו כל החלה הנבואה לבוא
אין פעם ראשונה אין היה לפעמו
לשברן ולבתתו מעטן ותפעם רוחו נפעמתי ולא אדבר
שהוא לשון שבר ובתות והוא הנכון וההתפעל מזה
ותתפעם רוחו והשם את הולם פעם כל שבר המכה אין
מכת השבר אין היה פעם שם כלי שמכין בו והוא נקבת
וכן אפי התרג דמטברן בקרנקא ומזה הענין יקרא הזוג
פעמון פעמונים ורמון לפי שהוא מתקשקש ומתנענע
בעבבל שבתוכו ויתנו את הפעמונים בתוך הרמונים
כלומר בין רמון ורמון היה פעמון ורבותי פרשו מזה
לפעמו שהיתה רוח הנבואה מקשקשת לפנין כזוג
ויל מזה הרי מה פעמיך לחשאות מרן שמן מחלמותיך
ועא מהיכנו פעמיך הרי מה פעמיך בגדי זלי רב
רגלים ופרשו מזה עלע אל עלע שלש ושלשים פעמים
ויש תלתין ותלת חדא עשר בסדרא ובקבוץ הנקבות
על אדבע פעמותיו כל גויותיו
פער פי פערתי ואשאפה
ומעדה פיה ופיהם
פערו למלקוש פערו עלי פיהם
הבית נסקרת וכולם ענין פתיחה פעה ואנכי פעיתי
פי אשר פנו שמתי הכל יפעה פיהו מעה פיך ואכול
ומזה מה ומצאתך כולם ענין פתיחה ועא קרוב לזה
פעני והעילני הפוה את דחי שברו ענין פרוץ ופתוח
המאסר פערו פעחי רבה ונהלי מעוהרים רבה
ענינו הרמת חול ואת שני הותיהם פעוה ענינו
שברו

פעל

ומסבה בשש בקודות הלשון הזה נופל על פקילת האבנים
ברוב וכן על העצים הנושאים את עץ פסלם ושאריתו
לאל עשה לפסלו והוא עבר את הפסילים מקום שהיו שם
פסלים אבנים פעה בילדה אפעה עינו אעיין
וכן בדברי רז"ל מתם גוי מופעה פעי פעיתא היא
דא אפעה ושרף מעופף מין נחש פעל מי פעל ועשה
חטאת מה
תפעל בו ומעלי רע על משכבותם והשם כפעל בפיו נוקש
רשע ואפשר שיהיה הקבוץ מונו רב פעלים כמו מן רמח
רמחים ומן בקר בקרים ולשהיה גדול המעשים הטובים
פעלך בקרב שנים ובא שלא במשפט בחלם ופעלו לא יתן
לו כי היה משפטו ופעלו ופרושו ושכר פעלו וכן בא בוהו
בחלם שלא במשפט ותארו מבני אדם כי היה לאוי תארו
ואם אל כתב כי ופעלו בא במשפטו ואינגן שם אלא פעל
ופי ופועלו שעבד עמו לא יתקלו שכירותו וזה הפי הוא
הנכון ומא פעלת שכיר ופרושו שכר פעולתו ובקבוץ
לפעלות אדם ומא לכו עראן מפעלות אלהים
פעם פעם בחוץ פעם ברחובות זאת הפעם שבע
פעמים אכלנו ואחזינו אם הפעם הזה
האלהים ופי יונה מזה ותחל רוחו
לפעמו כל החלה הנבואה לבוא
אין פעם ראשונה אין היה לפעמו
לשברן ולבתתו מעטן ותפעם רוחו נפעמתי ולא אדבר
שהוא לשון שבר ובתות והוא הנכון וההתפעל מזה
ותתפעם רוחו והשם את הולם פעם כל שבר המכה אין
מכת השבר אין היה פעם שם כלי שמכין בו והוא נקבת
וכן אפי התרג דמטברן בקרנקא ומזה הענין יקרא הזוג
פעמון פעמונים ורמון לפי שהוא מתקשקש ומתנענע
בעבבל שבתוכו ויתנו את הפעמונים בתוך הרמונים
כלומר בין רמון ורמון היה פעמון ורבותי פרשו מזה
לפעמו שהיתה רוח הנבואה מקשקשת לפנין כזוג
ויל מזה הרי מה פעמיך לחשאות מרן שמן מחלמותיך
ועא מהיכנו פעמיך הרי מה פעמיך בגדי זלי רב
רגלים ופרשו מזה עלע אל עלע שלש ושלשים פעמים
ויש תלתין ותלת חדא עשר בסדרא ובקבוץ הנקבות
על אדבע פעמותיו כל גויותיו
פער פי פערתי ואשאפה
ומעדה פיה ופיהם
פערו למלקוש פערו עלי פיהם
הבית נסקרת וכולם ענין פתיחה פעה ואנכי פעיתי
פי אשר פנו שמתי הכל יפעה פיהו מעה פיך ואכול
ומזה מה ומצאתך כולם ענין פתיחה ועא קרוב לזה
פעני והעילני הפוה את דחי שברו ענין פרוץ ופתוח
המאסר פערו פעחי רבה ונהלי מעוהרים רבה
ענינו הרמת חול ואת שני הותיהם פעוה ענינו
שברו

פעל אשר פעל ויפעל בהן פעלות לבנות ענינו
הסרת היקלף מעל העץ בעודו לח
פעם הרששת חדש פעמיה ענינו בקעת אותה ותרג
וקרע לון חלוני ופעים ליה חדכין ובדברי רבותינו
חרס כדי ליתן בין פעים לחבירו ויעה לומר בין בקע לחבירו
פעע הפעי פעעוני הפה ופעוע פעעו דבא והשם
פעע תחת פעע בגדול שענה שבן בקע כלומר
מכה שמוציאה דם נמלא כלעז והרגיל ושלמי ובקעת
עני העולה ופעעיקסין לעלוה ופי פעוע דבא שנבקעינו
ביעין ואם אחת מהן פער ויפער בם מאד ויפער בו
לקחת ויפאן ויפערו הותנו ויפערו בו עד כוש
ויפערו באיש כלוט והמקור מהפעל הכבד ואין אתרים
הפער הכל ענין העברה על דעון האדם וההכרח הפעירה
פיס פרשתנו נשרש מה פקד ויפקד את שרה פקד
פקדתי אתכם ותדרשם ולא פקדתם אותם ופקדת
טך ואת אחיך תפקד לשלום ויפקד שמשון את אשתו
בגדי עדים פקדונא וראו מי הלך מעמנו וביום פקדי
ופקדתי עליהם חטאתם עבל יוליך את עדקיהו ושם
יהיה עד פקדי אותו ותפקד שלי שון האשה כן יפקד
עליה לילה רוס הארנה פוקד שון אכות כי אין פקד אפו
כלומר בחמס הוא מחזיק ומשורר אפו ולא ידע בדרכי
השם ובמשפטיו והנפעל ונפקדתי כי יפקד מושבך
ושלא נזכר פעלו מבכין הפעל היא העיר הפקד ומי היא
העיר שהפקד עליה עונה וההתפעל ויתפקד הפשם והיה
אין שם איש והוא זעל והפא בקמץ והשם באנשי הפקדה
קרבו פקדות העיר כשת פקדתם יאבדו ופקדת כל
האדם יפקד עליהם ואל ישבי פקוד היא בכל וקראה
כן לפי שבא עת לפקוד שנה ויום תן לא תרגמו אלי לדשתו
היא שם עיר מערי בבל וכן פקוד ושוע וקוע לדשתו שמות
מדינות ענין כלם והדומה להם ענין גבירה והשגחה על
הדבר ופי כן יפקד עליה כן יפקוד עליה האויב כלומר
שמא יזכרנה האויב ויתן פנו להלחם עליה לילה ויום
אחרנה ופי עד פקדי אותו נאום יי שא זכרכן ואקרו
נשמותו מזה כן ועא אשה דעותה לא פקדו ודונש בן
אא כי לא נמצא לשון הפקדון כשרש פקד בכנין הקלין כשב מקומו רק ולא פקדון מאומה ואשה דעותה לא פקדון וכל שאר לשון הפקדון הנמצא בכנין נפעל ולפי התרגום
יתר שנותי לשון זכרון
נפקד מאנו איש כי יפקד
מושבך ולא נפקד לקם מאומה ויפקד מעבדי דוד תשעה
עשר איש ושאל אם הפקד יפקד ולא יחתו ולא יפקדו
נאם יי ושלא נזכר מעלו מהדגש פקדתי יתר שכרכי
ענין הכל והדומה להם והפקדון ופי כי יפקד מושבך בעבור
חוסר מושבך שלא תהיה שם ת פקדת הלוה תזכר שיזכרך
אבי כשיראה מושבך חסר מן אין ישב ועא ויפקד שאול
את

לעל

וכן נירד משה וכן בטמון אחריו סגולכם עמונה לפכות
ערב כשהערב מונה ובא לפכות כיאר כשהכיאר מוכיר
ובא והשם ומעלותיהן מגות קדים כשקל למכות ימיכן
והפעל הכבד הפנה ערף מואב בוש לא הפנו אכות אל
בניה מדבון ניריס לא החזירו להם פניהם וכן ומוכוש נכון
ולא הפנו אשר מקנה עמונה בהמונתן שבמון ללכדך
וכן זנב אל זנב ושלא נזכר פעלו ממנו נמוהפנו העמיקן
לשבת ישבי דדן ויהיו עוי כאשר השבו אנשים כי לא
יתכן עוי מזה הבנין רק הוא עבר ופירושו כך אמר כנגד
עשו נכון ישבי דדן כי בכר הפנו אויבכם לבא עליכם
והעמיקן לשבת בארצכם ולגרש אתכם ולהגלותכם
ואה זל ש כאשר אמרו להם כושן הם הפנו והעמיקן לברוח
והרחיקן מקום שבתם שלא תשיגם יד האויב וכן יתמרט
העמיקן לשבת ישבי העיר המלם עכן הבטה השער המונה
כמו שער הפנה ונקראת הפנה מונה לפי שהיא מכוונת הקיר
ויוכן ומזה נקראו פנים לפי שהם כוונות הגה והנה פנים
בפנים מדוגנו סביבם רעים ופנים נזעמים ויפלו פניו ואין
אשא פני ובלשון נקבות אמנה פנך מועדות לפני יי ויעשם
לפנינו לאכל כברחו מפני אחיו מפני אשר ירד עליו יי
בחש אם מפני לא תחילו ועם המם והלמוד כי מלפני יי
הוא בורחן מלפני אלהי ישראב מלפניך משפטי יצא ועדיך
להתכונן היאך כא המם והלמוד בשמוש כאחרונה הפך זה
כי המם מורה הריחוק והלמוד מורה הקירוב אכל לל מה
מקום שהוא לפני יי והוא מקום קדולה הגבואה וכן מלפני
לוה יעקב מפני משה שהוא נמצא שמוד לפני יי וכן
מלגעלה ומלמטה ומלם קרובים למבין וכן תכנם הלמוד
על המם כמו שהתבנו בשרש מן עלפני כל אחיו נפל לל
שנפל גורלו כגורל אחיו הוא היה גבור ציד לפני יי לל
שהיה מקריב מעידן לפני יי אן יהיה לפני יי להגדיל גבורתו
כמו שיר המעלה לאלהים כהדרי אל כמו שהתבנו בשרש אמל
ועד ההשלה ותחדש מני אדמה אל מול פני המלחמה אם
לא על פניך יברכך לל מחייך וכן ועל פניכם אם אבדב
ושניהם עכן שבושה וכן ומת הדן על פני תרח אביו
כלומר בחיי אביו על פני אהרן אביהם בחיי אהרן וכן מי
יגד שלפני דרכו בחיין ויעיאך בפנו בחיין כלומר
בשבועתו אל פנו ישלם לו בחיין לפני שמש ויכון שמו
בעוד שהשמש קיים וכן ורבאים לפני עש בעוד שהעש
קיים כלומר לעולם כמו שאמר למען יאבדו לא יהיה לך
אלהים אחרים על פני בעוד שאני קיים והוא לעולם או
יהיה ש על פני לפני ואמר בסתר לפנו הוא אל תתן את
אמתך לפני בת בליעל חסר ופירושו אל תתן את אמתך
לפני השם בת בליעל ונקרא מה שבנגד פני האדם
פנים והבכן אחור והיא בתוכה פנים ואחור ובעבן
ההקדמה לפנים הארץ ישרתך ואת יהודה שלח לפנין
לפני בא יסיי ולפני מזה יאדם זה הוא ההיכל לפני

פ"

פירושו הפנימי וקראן פנימי ואעפ שהוא חיצון לדביר לפי
שהוא פנימי לאולם אן פ לפני לפי שהיה לפני הדביר ב
בכניסה ובא היוד ליחס כיוד כילי אולל לפנים ובא כן כמו
והשופי שות אורגים חורי ודומיהם שהם כמו חשופים חוריים
ועם היוד והמם מלפנים ולחיצון והיוד והנון אעפ שהם מל אי
לשון רבים אחר שהמלה בלשון יחיד עשו היוד והמם כמו
שרש והבינם עליה יוד היחש ויוד מם הרבים ווין רבין
הדבות הבית הפנימי בפנימי ובחיצון וחדרי הפנימים יחז מלא דהא כלה
אל החצר הפנימית ולתוכן הפנימיות כל לא תאר אל ל לכב ל
אכלפל הבורה בת מלך פנימה הוא שם והא כוקפתכי תלמוד
המלה מלעיל ופירושה עמודת בפנים ולפי שהבעל נראה
בפנים כנהו כם כאמרו ופניה לא היולה עוד הכפרה שמלא ראש לל
פנו מני כשושי רע ונתתי את פני בעמש הביא פני תלל ניקב איכה
יי חלקם לא אפיל פני בכם אעזבה פני ואכלינה ויל ירמיה איכה
מזה ויעיאך בפנו כלומר בשמן שבעם כמעדים וכן
לפי דעתי מזה לא יהיה לך אלהים אחרים על פני לל
להבעיסני כמו שנ בעפוני מהבליהם ועא נפעל הכבד
פנה אויבך ואני פניתי הבית פנו דרך ענים ידוע עכב יחש לל ישעיה
פנך מפנין מנוער שבדו מעבנו ומערבו ותרג מעדני מש פט
מלך תכנוקי מלכא פס כתנת פסים לל היה ראש לל
מעבעים רבים שכל פס ממנו היה מעבע בפני עצמן
ותרג ככף איש כפסות ידא ומזה יהי פסת בר בארץ כלומר תל עב
חלקת בר ואאזל פירשו כמשמעו פס ידא כלומר יזרענו
כף מלא תבואה אפי כהרים ירשש כלבנון פרין וכתבכי
שרש פס ידא סתנת פסים פסס והוא הנכון והדגש לאות
פסס יי פסו אמונים מבני אדם כלומר אפסו עס יב
פסג עלה ראש הפסגה המוגבשה והפעל הכבד מחונן זכ ג
פסגו ארמנותיה כלומר חזקו וכנרו אחמנותיה תלמוד
פסח אז ידלג כאיל פסח חיש עור או פסח פסח שתי ישעיה לה ויק כא עכ ג
רגליו והקבוץ פסחים בזבח והוא קל והנפעל שע לג
ממנו ויפל ויפסח ידוע ומן הענין הקרוב אלו ופסח יי עמב ל עכ ב
על הפתח כלומר ידלג על הפתח כראותו הדם ולא יבא
המשחית ופסחתי עליכם ולפי יקרא הזבח ההוא עס
פסח ואמרתם זבח פסח הוא ליי כמגזל הפא לפר עס
שפסח על בתי בני ישראל וקפץ עליהם ודלג וכן גגון
והיציל פסוח והמליט לפי שפסח ודלג על ירושלם בבא ישע לא
המלאך המשחית על מחנה אשור והקבוץ נתנו לפסחים דבב לה
עד מתי אתם פוסחים על שתי הסעיפים שאין אתם תלא יה
עומדים ומתקיימים על אחת מהם לא פוסחים ומדלגים
על שתיהם והפעל הכבד ויפסחו על המזבח אשר עשה עס
שעברו עליו כפסחים שלא היה זעתם מתיישבת ומתקיימת
עליו ויתן ומשחתון על אבוא דעבד כלומר היו מרקדים
כמשפטם של מזבחותם וכי אשר עשה העושה אותו לשם
הבעל אחאב או זולתו פסל פסל לך שני לחות אבנים עמ לה
ויפסול שני לחות והשם פסילי אלהיהם ומה פסל עס דב ז עס יו

ומקבה

שלל שוכב רכב
ראש לל שכ יל
יחז מלא
ירמיה עס מו
עס יחזט
שלא שוכ מו
ירמ מט
ראש כל
עס
ראש מלה ראש ל
עכב יחז כה ראש כל
עס לה שס שמיט
ירמ יונה א
תלקל עס יז
ראש כל
עס
תלקל שמב יח
איוב א עס
ראש לה
מלג איוב כא
דבר ל
תל עב עס ז
איוב ל
שכב
שכא א
יחז כ
תל לב ראש מו
תלא ג נחמ ג מלא ו

תחת הארץ והנפעל נפרד מקין קמוץ ואעפ שעיטכן
ידמה נפעל עכר נפרדו אין הגוים הפרד נא מעלי כי
מעמיך יפרדו לתאוה יבקש נפרד כי מי שנפרד בדעתו
ובעצתו ולא יאמין לעצת חברין יבקש התאוות וכל תושיה
יתבלע בלומי מראה שעמון מתערב בכל הבמה ואינו כא
הולך אחר תאותלבו והגאון ל סעריה זל כי הוא הבוגד
והנפרד מהמון העם והעוזב אמונתם אמיתי הוא הולך אחר
תאוה ועב נפרד מדעת קהלו ומאמונתם ובכל תושיה
יתבלע בכל טענה שתביא ריב עמך ויבזבך עב אחרין
לא יחפוץ בקיל בתבונה בלומי לא יחפוץ בתבונה כא כמריבתו
לבלות דוע לבבו וההתפעל והתפרדו אל שמותי יתפרדו
כל פעליאון ובני לביא יתפרדו והנפעל הבבד הפריד יעקב
יפריד ביני וביניך בהפרידו בני אדם ובבד אחר כי הסעם
הזונות יפרדו בלומי שמפרישין הנשים מבעליהן לזנות
עמהן ואאזל בתבו בענין פרד ולל כי הם שטופים
בזנות כמו הפרד כי אין בהמות שטוף בזנות כמו הפרד
ומי יעשו עם הזונות מעשה פרד שאינן עושה פירות
כן הם ישבבו עם הזונות בדרך שלא יולידו

פרה ומרי נו בארץ פרה ורבה פרו ורבו בן פורת
יוסף אשתך בגפן פוריה כהראות לאד הנפל
וכן פוריה ועגמה בשקל בוריה ובער משדשיו יפריה
והשם עץ פרי כי עץ עשה פרי ונטעו גנות ואכלו את
פריהן ונטעו גפנות ואכלו את פרין ועשו גנות ואכלו
את פריהם ופריבם תשאון לעמי ישראל הפא בקבול
ויקבון פרי לא מעאנו במקרא אכל במשנה מעאנוהו
מקובץ בלשון נקבות פירות והפעל הבבד והפריתי
אותך כי הפרני אלהים ויפר את עמו ומזה הענין והשש
אסרין עשה לו המלך שלמה והלף נוספת והוא מטה
שנושאין בה הכלות וכן קראו רזל למטה פוריא ופרשו
עץ שסרין ודכין עליה ויתכן להיות מזה השרש מסעף
פארה ותאבכנה פארותיו ותשלח פארת והרמים
להם ופרשו מענינם כן פורת יוסף והבר בארנו ענין
זה בשרש פאר פרד פרדות תשב ירושלים היושבים
בערי הפרדות ובקבון הזכרים נקבתם במטעין ראש
פרדיו הם שרי המישור שאין להם לא מכער ולא חומה
ושם כלל להם חד לו פרדון אדקות פרדונן והיושבים
בערי הפרדות נקראו פרדים היהודים הפרדים

פרח פרח מטה אהרן הפרחה הגפן מטהו יפרח
עדיין בתמר יפרח יפרח במיו עדיין פרוח
תפרח ותגל ערבה ותפרח כחבצלת והשם פרח
שונן בקמל בסתוריה ופרחיה והבר מרבדים
ומריחן ואהל רשעים ומריחן בחעדות אלהינו פריחה
אן הן פעלים עומדים והיוצא הפרחתי עץ יבש הענין
ידוע ומה שאמר ויצא פרח בעצן ציץ הנפרח על
יציאת העלים תחלה ואחר כן וזה הסך הטבע

כעין

כעין השקד והיה זה להגדיל הנס ועתן קרוב לזה להגלות
הדבר ולהתפשט אם פרוח תפרח הצרעת בשחין פרחה
פורח באדם ובבהמה על ימין פרחה יקומון בהבל הלמד
ופרושו הקטנים והנערים יקומו על ימינו ללעג עלין
וכן נקראו קטני העכות אפרוחים אפרוחים אן ביצים
וכן בדברי רזל פרחי כהונה והם בני הכהנים הנערים
ויא כי פרחה שם מורכב ומשמעו פרח הה והוא רומז
בו לבני אדם הנקלים והנבזים ודומה אותם לפרח החוזר
והקוץ שאין בו ממש אשר אתה מעורדות שם את
הנפשות לכורחות כי מעוכבות תרג יעופף על הארץ
יפרח על הרעא וכי אשר אתה מעורדות להרגם לקות
נפשותם פורחות והולכות להם **פרט** ופרט כרמך לא
תלקט כשש נקדות והם הגרגרים האחרים הנושרים
בשת הבעירה ואדזל שב גרגרים פרט שלשה איכן פרט
ודומה הלשון הזה למה שאמרו בלו ופרט ומזה הפורטים
על כי הנבל כי מתאחדים אן כי הפורטים בלומי פותחים
השירים והזמירות שלהם עם הנבל ודומה לן בלשון הבותי
הון פרטין שבותיה ומי הפורטים מלשון פרוטה הידוע
בדברי רבותינו בלומי שבותן כל אחד פרוטה למשורר

פרך ויעבידו מעבדים את בני ישראל בפרך לא ירדנו
בפרך לעשיך בשש נקדות כי בקוש ובדעוץ ובדברי
רבותי שתהא נמרכת בעמורן ועשית פרכת כי יעיה
שהיתה מסך לאהרן להבדיל בינו ובין אהל מועד ובדברי
רבותי ותלה בחומת בנו פרכיות שחורות כי ידיעות שחורות
כאהלי קידר **פרס** ובגדיו לא יפרום ובגדיהם לא רב
תפרומו ולא חמותו בגדין יהיו פרומים ענין קדיעה ואחד
שאדזל ואוחז בבגדיה אם נקרעו נקרעו ואם נפרמו נפרמו
נראה כי יש הפרש בין קדיעה לפרימה כי הקדיעה בבגד
גופו שלא במקום התפר והפרימה במקום התפר

פרס הלא פרס לרעב לחמך וכן פרש אין להם ופרשו
בחשר בסיר אעפ שבתבו בשין ענינם ענין חתיכה
בידים פעיר בלעז ודומה לו בדזל הנותן פרוסה לעני
וכן בא הלשון בפריסת הידים והגוף באבל מרוב העער
ותניחם תפרש המיה פרשה עין כדיה והן כתובין בשין
ובתב בסמך ולא יפרסו להם על אבל והמסורת בלשון
פרסה כתוב בשין בד מן ב כתובין סמך הלא פרס לרעב
לחמך ולא יפרסו להם [illegible] יפרסו להם ולא יבאו לנחמו
על מת בלומי לא יפטר [illegible] ולא ינחמו החיים
והמפרש פרשו ולא יפרשו להם לא יפרסו על אבל כמו
שפורסים לאבל והרעבים לו הלחם כשמברך אותו ונהש
לנחמו על מת וכן פאאזל פרשה עין בדיה כי המנהג
שלמנחמין פורשים להם לאבל והיא בענמה פרשה בידיה
כי אין לה מנחם ועגא בל מפרסת פרסה שיש לה שרטר
פרסות וכי עוד ושומעת שסב שפרסותיה סדוקות מל
מטה כמו מלמעלה כיש בהמה שפרסותיה סדוקות

מלמעלה

שופט ד
ראש ו שס יב
שס לה חש יח
שס יח
שמ״ט אבל
דל כה
וכן בדברי
ויא כי פרחה שם מורכב ומשמעו פרח הה והוא רומז
בו לבני אדם הנקלים והנבזים ודומה אותם לפרח החוזר
והקוץ שאין בו ממש אשר אתה מעורדות שם את
הנפשות לכורחות כי מעוכבות תרג יעופף על הארץ
יפרח על הרעא וכי אשר אתה מעורדות להרגם לקות
נפשותם פורחות והולכות להם **פרט** ופרט כרמך לא
תלקט כשש נקדות והם הגרגרים האחרים הנושרים
בשת הבעירה ואדזל שב גרגרים פרט שלשה איכן פרט
ודומה הלשון הזה למה שאמרו בלו ופרט ומזה הפורטים
על כי הנבל כי מתאחדים אן כי הפורטים בלומי פותחים
השירים והזמירות שלהם עם הנבל ודומה לן בלשון הבותי
הון פרטין שבותיה ומי הפורטים מלשון פרוטה הידוע
בדברי רבותינו בלומי שבותן כל אחד פרוטה למשורר
פרך ויעבידו מעבדים את בני ישראל בפרך לא ירדנו
בפרך לעשיך בשש נקדות כי בקוש ובדעוץ ובדברי
רבותי שתהא נמרכת בעמורן ועשית פרכת כי יעיה
שהיתה מסך לאהרן להבדיל בינו ובין אהל מועד ובדברי
רבותי ותלה בחומת בנו פרכיות שחורות כי ידיעות שחורות
כאהלי קידר **פרס** ובגדיו לא יפרום ובגדיהם לא רב
תפרומו ולא חמותו בגדין יהיו פרומים ענין קדיעה ואחד
שאדזל ואוחז בבגדיה אם נקרעו נקרעו ואם נפרמו נפרמו
נראה כי יש הפרש בין קדיעה לפרימה כי הקדיעה בבגד
גופו שלא במקום התפר והפרימה במקום התפר
פרס הלא פרס לרעב לחמך וכן פרש אין להם ופרשו
בחשר בסיר אעפ שבתבו בשין ענינם ענין חתיכה
בידים פעיר בלעז ודומה לו בדזל הנותן פרוסה לעני
וכן בא הלשון בפריסת הידים והגוף באבל מרוב העער
ותניחם תפרש המיה פרשה עין כדיה והן כתובין בשין
ובתב בסמך ולא יפרסו להם על אבל והמסורת בלשון
פרסה כתוב בשין בד מן ב כתובין סמך הלא פרס לרעב
לחמך ולא יפרסו להם [illegible] יפרסו להם ולא יבאו לנחמו
על מת בלומי לא יפטר [illegible] ולא ינחמו החיים
והמפרש פרשו ולא יפרשו להם לא יפרסו על אבל כמו
שפורסים לאבל והרעבים לו הלחם כשמברך אותו ונהש
לנחמו על מת וכן פאאזל פרשה עין כדיה כי המנהג
שלמנחמין פורשים להם לאבל והיא בענמה פרשה בידיה
כי אין לה מנחם ועגא בל מפרסת פרסה שיש לה שרטר
פרסות וכי עוד ושומעת שסב שפרסותיה סדוקות מל
מטה כמו מלמעלה כיש בהמה שפרסותיה סדוקות

מלמעלה

אתם בשם ויפקדם בטלאים תפקדו אותם לעבודתם ולא
יהיה בהם נגף בפקד אותם אלה פקודי המשכן והטעם
הכבד כי אלהים עבאות מפקד צבא מלחמה ושלא נזכר
פעלו ממנו אשר פקד שלמה ההתפעל ואיש ישראל
התפקדו והוא קל והפא כקמץ וכן ויתפקדו בני בנימין
לבד מישבי הגבעה התפקדו קלים והפא כקמץ ועם מה
שלא נזכר פעלו לא התפקדו בתוכם וכני ישראל התפקדו
ובלבלו והם קלים וכקמץ הפא שמן הכל והדומה להם
שמן מספר ומתן ונא והוא מספר שלי לנגות לו בית
שמנו עוה כתרגומו והשם פקודי בני ישראל פי מעות
ובתוספת מס במפקד יחזקיהו המלך כלומר במעותו
ושלמו במפקד הבית במעות הבית כלומר מה שהיה מעות
של הבית לעשות בן המעם שהין מקומות חלוקים בבית
לכל דברי הבית ויתנאתר ותחי לביתא ומסמ הנקבה
ויהי בעת ויבא את הארון אל מקומתו המלך בתוך
הלוים פי מעות המלך ולא במקום בית השרות מקדתך
שמרה דוחי ומעותך ועא מקח מידם ויפקד בבית
והפעל הכבד למחמש יפקיד כלו וישב אל מקומו
אשר הפקדתנו שם ויפקידו את ירמיהו בחצר המטרה
ואת המגלה הפקידו ושלא נזכר פעלו ממנו אשר
המקד אתו והשם הו את הפקדון והיה האל לפקדון
שמן גנזה והנהר ולמזה מקדתם של מחל העברים
ישאום ונא מפקדו שלי צבאות ומקדתי עליהם
ארבע משמרות פקדו עליה טפסר וכתבל יושה עם
כמן הקל ויפקד אותו לבלבל בית יוסף ואנחנו
מנאמנותו בספרים המדוייקים ויפקד אותו מבטן
הפעיל והמקורות עליו ב ויפקד עליהם את גדליהו
ודין ויפקד שר הטבחים את יוסף יפקד בני אלהי הדוחות
ואת אחיהן ואת בניו תפקד הפקדים אשר לאלפי הצבא
והכפעל ויפקדו ביום ההוא אנשים על הלשכות ויפקדו
השוערים והמשוררים והפעל הכבד והפקדתי עליכם
בהלה אשר הפקיד מלך בבל בערי יהודה ראה
הפקדתיך היום הזה ואתה הפקד את הלוים הפקד
עליו רשע והפקידו עליה אנשים לשמרם המפקדים
בית יי ויפקד אותו לכל עבד בית יוסף ויפקדם
דור המלך של הראובני והתאר אשר היה פקיד על
אנשי המלחמה לה׳ות [illegible] בית יי ומא פקוד משע
והשם בעל פקידות ומ[illegible] לפקדה אחת
ופקדת משמרת בני מרר [illegible] ישראל ושמתי
פקדתך עלום לל המק שיראון הפקידים עליך והקמון
ונשם והמרע פקדות בית יי ביד הלהנים ונשם הכהן
פקדות על בית יי זיל מזה חקרבו פקדות שמן הכל
והדומה להם מכמי וגבדות ומזה הענין לפי דערבי
מפקדתו יקח אחר כלומר שהוא פקיד ומומונה עליו
והיא אשתו או ממונו פקדו ועל בית יהודה אפקדו
את

אתם ויפקדו אלהים את עמיה פוקדם עורים ותפקדה ראשכה תלקמו
אמ׳ ותפקחנה עינ שמהם עינ שעמהם עינ שעמהם אשר עינם פקוחות ראש ג׳ ירכ׳ לב
כלומר הנוסחאות הוא כתוב פקוחה אזנם פקחנא ארנ שע מב מלכו
בכתב הקלהוא שעות גמורה עינו והנפעל אז תפקחנה שע לה
כי היה מן הקל וערך להכתב עינו עורים והתאר אם פקחנ שע׳ל
אחר כך בכתב שטל עינ עורים והתאר אם פקחנ שע׳ל
אם עור והקבוץ שני פקחים בקלות הקוף שמן הכל עס כב
הסתיחה ובא השם ממנו בהפעל השין והלמד ולאקורים שע׳ס
פקחקנה בהפעל השין והלמד במלת מתלחל ופירשו
כתורה המאשר ואעפ שהוא כתוב שתי מלות שמנו מלה
אחת ויל שמנו שתי מלות ויהיה קוח מקור מן לקח
ומשפטו פקח לקוח כלומר לפתוח אותם ולקחתם מהגלות
ואזל כתבי קוח שם בית הסהר נקרא כן לפי שהאקורים
לקוחים והלואים שם ופ׳ פקחקוח לפתוח להם בית הסהר
פקע וימצא בפן שדה וילקט ממנו פקעות שדה מלכ׳
פ׳ בעל הערוך שהוא כמין אבטיחים קטנים
והם מרים ועושין מזרע שלהם שמן הוא שארזל בשמן
פקעות והוא הנקרא בלשון שמעל חכטל ומעאנו כפ׳
גאון שהפקעות הם הנקראים בערבי אלאגן ופקעים מל א ו
מתנחת לשמתו סביב שהיתה עורתם כעורת פקעות
שדה ויש ועורת כיעין אב היתה דעתן שהיתה עורתם
עגולה כעורת הביעים ודומה לו בדברי רזל הבדור
והפקעות שלגמי ועוד אמרו בשתי פקעיות שלשתי הוא
שקורין לו בלעז קפריל ובדברי הימים אולי הין לפקעים
פי נקר והיו דומים לבקרים לא במקום כא בפיהם
כי גופם היה כדמות ביעים לדעת המתרגם
פר בן בקר פרים בני בקר מי יקרא אפי הזקן ויקרא מל כה
ובאמרו בן בקר ידמה שאינו גדול כשנים והקטן
יקרא עגל וכן דרגל פר יכול זקן תלבן אובן יכול קטן
תל פר הא כיצד בן שלש שנים ועד השני שבע שנים שופ׳
נפרשנו בשרש שנה ומלה ודומה תרעיבה ברות הבשן שע׳ לא עמ׳ד
דמה להם הנשים הנכבדות פרך ובשלו בפרור מל יא
אן מפרור הוא היורה שמבשלין בן ויל מזה כל שמ׳ה יגל ב
פנים קבצנו מאדור לל שחדות וכבר פירשנו אותנו
בשרש מאר פרא כי הוא בין אחים יפריא יכבה השע׳ב
אא לפי זה הלל ארם פרא כי כן ויפרה ולי יזנה פירשו לשון
דיך הלשון להקדים המתואר פרא פרא אדם בן נקדות ראש ב
קודם התואר כמו איש חכם ואין פירושו אדם מדברי כמרא
לומ׳ חכם איש אך נמצא כמוהו ומתוב בהא פרה למד יעקב
וכפיל אדם בזה אמו שהוא ומתב בהא פרה למד יעקב
כמו ואדם סגיל ויותר כמו פי מדבר והקבוץ בן פראים הוב כל
ראבע שחקר ויו החבור במדבר הוא חמור הבר
ופירושו פרא ואדם
פרד ובא הפרד בשש נקדות איש על פרדו על שמ׳ב יה עס יב
המדה אשר לי בעבים ובפרדים ידוע וכתב מל א ישע מו
רבי הא״ה הגאון כי נקרא פרד בעבור שלא יליד והוא
נפרד ובפרדיהם פרדות נמרשות עבשו מרדות תחת יחל א יגל א
מגרמותיהם פי גדרי הדע שהם נמרדות ונמזרות
תחת

שדי ובמרשבים בפיהם ענין כולם והדומים להם ענין שטוח
והשם מזה הענין מקרשי עב והוא התפשטות העבים
ועתה קרוב לזה מבטן נמעל והנשארים לבל רוחם מקרשו
והכבד כי באחרב ערוחות הבשמים מרשתי אתכם שמן מזר
כמו שאדבר רוחות השמים רחוקים זה מזה כן ארחיק
אתכם מפזרי אתכם זה מזה ועתה ומרשו כמשר בסיר
מוציא אין להם והכבד מרשה עון בידיה תמרש בפיה
מרשתים כשור מרש ויל מזה בפרש שדי
פרת והנהר הרביעי הוא פרת וכי אאזל מזה המרתמים
כלומר המחות הישנים על נהר פרת
פשה כי פשה הנגע ואם פשה תפשה לא פשתה
ענינם הרעה והפשטה פשה וישחני שמני
שומם עונו שמעני ובקעני ותרקם וישקף שמואל
את אגג ופשה שמואל ובמשנה אילן שנמשה קושרין אותו
בשביעית ועוד בדברים הוה מפשה ויהיה ליה לאותה לאותה
פשט ופשט את בגדיו ויפשטו גם הוא בגדיו ואת
בגדי דקמתם יפשטו ותאר לנקבה פשוטה
ועורה אז הוא מקור בתוספתא והוא הנכון כי הוא מל
ישל והכבד לפשט את החללים והעם ישובו אחריו אך
לפשט כי לפשט החללים שהיה הוא הורג וההתעל
ויתפשטו יהונתן את המעיל אשר עליו כי מן המעיל
וכבד אחר בכוד מעלי המשיט כן אפשיטנה עדותה
כי אפשיטנה שתהיה עדומה מכל בגדיה והפשט את
אהלן שבנים ידוע וכן להסרת העור מעל הבשר
והפשיטו את העולה ושרם מעליהם הפשיטו ועתה
ופשטתי על העיר ועמלקי פשטו אל משטותם היום
ויפשטו על הגמלים ענין המריעה וההליכה לשלול שלל
פשט מלך מואב פשע בי והם פשעו בי ויפשעו -
ישראל בבית דוד פשע ובחש בימיו פשע
אדום מתחת יד יהודה אז תפשע לבנה בעת ההיא
ופשע מבטן יולאי לך ולמושעים יסמיע כהתם
המושעים כתב החכם ל יונה שהוא שם ממון כהתם
המשעים לל העונשים שעברו עליהם והחכם ראבע
פרשו המשמשו מועלים והטעם כי בעבור שהיומשעי
ישראל רבים שב נמהרו מד היומם והשם על לל דבר
פשע בשגול מה פשעי ועלבל משעים תכסה אהבה
ואת כל פשעיהם והטבל אח נפשע מוקדים עוד
כי קשה הוא מקרית עוד ענין הפשע הוא המרד ונאת
מדשות האדון או המצוה אותו של הדבר וכן אלל
עונות לו הדרוכות וזה הבלתי תברת הנפש ההיא
עונהבה פשעים לו המדרים וזה מלך מואב פשעי
אז תפשע לבנה בעת ההיא חטאים לו השגורת
והא נפש כי תחטא בשגגה וכן מה שב בענין הסקדון
על לל דבר פשע ולל פשע בסקדון שלא שמרו כדוך
השמרים אעפ שאין בהן מרד ואינו מאבדו בידים

ניקרא

ישע א
איכלה
יחז יז
זכר ב
מיכה ב
איכה ל שסא
ירמל
ראשב אסתא
ניקר עס שם
איכה ב
ניקר שמא יט
יחז כו ישע לב
דה אי שבב כב
שמא יח
מלכב ישע א מלא יב
ישע נט מלב ח
שס ישע מלח
שסכב דשלח
שמכב
ראשלא משב
ניקר משלי יח

ניקרא כמשנה אחר שאינו נותן עינו ולבו ושמירתו בסקדון
אשר הסקד אחנו כלו הוא מורד במסקיד אילן ויצא מתחת
יד מעותו שזוהו לשמור הדבר וקבל עליו לשמרו ולא שמרו
פשע אכשעה כה כי הנעדה והוא בקמץ חטף במקצת
הספרים והשם כי הפשע ביני ובין המות בסגול
עמנו מנעד כלומר דבר מועט והלשון הזה מורגל בדלזל
באמרם כשיעה גסה נוטלת אחד מחמש מאות ממאור
עינו שלאדם וכנה הערוה בלשון הזה ואמ עד המכשעה
כמו שכנה כל כרגלים כמו שאמ לא עשה רגלין אך מסיך
הוא את רגלין פשק פושק שפתיו מחתה לו כלומר מחתה
והכבד ותפשקי את רגליך כי ותפקחי והוא עד המשכל
פשר מי יודע פשר דבר בשש בקדות ויש מפרים שהוא
הא כי פשר כמו שתר הריש בשש בקדות עינו פתרון דבר
והשין מתחלפין כמו הרושה והרג איש כפתרון חלומו גבר
שלוח לבם כמו חרותה מן כמשדן חלמיה פשת והכשתה
חרות ולא הלוחות או הוא כחלוף אותיות פשר כמו והשעורה בהחה ופשתה
פרש כמו הכש וכשב כהה לא יכבה ובא הכנו כלפ
זכרים ואעפ שהענין לשון נקבות עמרי ופשתי ובא
הא היה לו כלומר ופשתי כב הקבוץ הכ כלשון זכרים כמשתים
תמן כמו מן שמחה שמחתי אשר בעדן באש בעמר או כמשתים
כמשתי העץ ופרושו כענין הפשתים כי עדיין היה בקבה
שלו והוא יקרא עץ ויוצא כמריבות בלשון הקודש
כי פעמים ישוב הקומך נקמך והקמך שמך כמו
תולעת שני ואת שני התולעת והוא כשיתכן כל אחד
מהם קומך וכקמך והכל לפי הענין והביאור
פתת פתות אותה פתים ענין חתיכה ושבר וכן פרד
אא כלשון פתאינו כמו לי בעל הלחם לכדון ופ כתיב כמו רבי הלחם לחם חתיכת לחם ואכל פתי
לבדי מפתו תאכל פתך
בקרחן כפתים כי כמו הדבר הנכעב לבעים וכתשלומין
ובפתותי לחם ובדרל יהודה כבר עא מהפעל הכבד
והפתיתי כשמתיך ומשמט המלה המתות בחולם ועוד
נתבנו כשרש פתה על מתבנתן ויתכן להיותן מהענין
הנזכר ענין חתיכה ושברה לענין הסקון שאפ אחי עד
חנם ברעך היה עד חנם בו תשברהו ותכהו כשפתיך
פתח כן יפתח לבבכם ויפת בעתר לבי ולפותה שמתין
לא תתערב שנו הרית הלב לזולתן שלא עד האות
והשכל כי ולפותה שלא תתערב ולפותה כשפתיו
הלא תתערב כמי שנוטה אליך כשפתיו וכדברו חלקלקות
אך ולבו לא נכון עמך ומותה תמית קנאה מי שיטה לכל
דבר שיראה ותהוה לו תמיתנו הקנאה שיקנא לכל דבר
המדה שיראה לזולתו כיונה מותה אין לב כי כמו היונה
שנוטה אל האוכל ואין לה לב להבין ולהבדיל הרשת מחקה
ללכדה בנטותה על האוכל כן אמרים שנטה אל אשר תמשיכהו
תאותו למדרים ולאשור לנקש עדר אין לו לב לדעת ולהבין

כי

מלמעלה ומלמטה דבקות כמו שמ"ל בהמה אשר
היא מכרסת פרסה ושסעת אינה שוסעת כמו הגמל והארנב
והכלב והחזיר ובא השם הזה בלשון זכרים ופרסיהן יפרס
ואת הפרס בשם נקדות והוא עוף גדול שוכן במדבר
כדרדל פרס ושניה בישוב לא שכיחי וכתבל יונה והוא
שקורין לו בערבי עקאב פרע שמעון מוסר וחכמן
ואל תפרעו ותפרעו כל עצת סודיכם מוסר פרעהו אל
תעבר בו והמעבר באין חזון יפרע עם והמעבר הכבד תפריע
את העם מעשיו עכן כלם והדומים להם המרי והריחוק
והביטול ומ"ל אותם מדרדל היוראות המבלה למפרע כלומר
השבת הדבר לאחור וההפך וכן לא תפרע ולא אחוסכלומר
שלא אשוב אחור ממה שדברתי ושאני פרע הוא כי פרעה
אהרן כי מגולה מעשיו הרעים וכן ופרע את האשה
כלומר גלה שער ראשה הנסתר תחת העטיף וכן גדל פרע
שער ראשו הפא בסגול וראשו יהיה פרוע את ראשו לא
יפרע ראשיכם אל תפרעו כי דרך האבל לגלות ראשו
ולהסיר מעטפתן או מגבעתן ופארו מעל ראשו וכי גדל
פרע כי בשיגדל שערו הנה הוא מגולה תחת המעטפת
ומ"ל תוה הענין בפרוע פרעות בישראל כי הפריעם
ביהודה ובא מראש פרעות אויב נקמות האויב וכן
בפרוע פרעות בישראל והמעל הכבד כי הפריע ביהודה
ותרגום נקום נקמות בני ישראל אתפרע פורענות
פרץ על אשר פרץ בי פרץ בעזא פרצו ויעבורו
אשר הבה טרוים פרוץ גדרו פרצו ודמים
בדמים נגעו ותפרץ בם מגפה כן יפרץ בם פרץ נחל
מעם גר יפרצו פרץ עבלפני פרץ ותרוש יקבך יפרצו
מה פרצת עליך פרץ פרצתי ימה וקדמה ויפרץ האיש
מאחר ומקבהו פרץ בארץ כן יבבה וכן יפרץ בימין ושמאל
תפרצי והכפעל אין חזון נפרץ והתפעל המתפרצים איש
מפני אדניו והכבד וחומת ירושלם מפורצת והשם פרץ
בשם נקבות כפרץ רחב יאתיו פרץ על פני פרץ עתוקפת
כלם עול מפרצין ישכון לא עליתם בפרצות אפשר שהוא
מקובץ מן פרץ כמו מן ארץ ארצות או יהיה האחד מומכן
פרעה וכן בדרדל פרעה דחוקה מותר להכנס בה בשבת
והתאר אחרות פריץ ופריצים חיות בל יעלה ומאבאנה
פריעים וחללה המעברת פריעים ובני פריצי עמך כולם
שבן אחד והוא שבן הדרים [illegible] מעה אכל לרוב הדברים
ושומם ידמה לפרעה כמו [illegible] פרץ בארץ ותרוש
יקבך יפרצו ויפרץ האיש מאחר מאחר ופרצתימה וקדמה
והדומים להם כלו מדובם יפרצו הדרים שלא יכלם מקום
נגדך ובהפך זה מה דהבנו ולא יפרצו וכן ועל מפרצין
ישכון כל מקום התפשטות הדרות ומ"ל ועל מפרצין ה
המקומות שפרוצות הדרות שם ישכון לשמרם מפכי
האויבים לבלא בא למלחמה וכן ומרעה ושלחה כלומר
נשלחה הנה והטה ושא ויפרעו בו עבדיו ויפרץ בו אבשלום

ויפרץ

ויפרץ בו ויעבר בפרצים פסף ויפרץ בו ולא אבה לקחתן ובברכה
כלם ענין התפעל והוא הפוך מן ויפעל אמר ובכל פרשתן
פרק ונפרקתי עלו מעל עואיך פרק ואין מעיל והשם
ואל תעבר על הפרק בחשב פרק מלאה בשש
נקדות והפעל הכבד פרקן נזמי הזהב ונפרם יפרק
מפרקן הרים וההתפעל התפרקו ויתנו לי ויתפרקן כל
השם וכי התפרקן מנזמי הזהב אשר באזניהם ולכה כא
בלשון התפעל כי כענין הדול עשו ורצון להיותם נפרקים
מנזמיהם שלא יהיו להם עוד התפרקו ובשן הלל בענין
השבר והטרשה דבר מדבר וכי ואתעמד על הפרק לא
היה לך לעמוד על השבר הבא לישראל אך היה לך להעלים
אם היית יכול ובאמרך לא תעמד על דם רעך ומ"ל
על הפרק כראשי הדרכים מקום שיתפרקן ממנו
הדרכים שם היית עומד והיית אומר לבכליים איזה
דרך הלך הפליט ותשבר מפרקתן הוא ענין הענאר
וכן אדזל ודלמא בעצם דמפרקת איפגים ולפי שהוא
פרקים פרקים נקרא כן ענין קרוב לענין הראשון
ויפרקן מעריכו פרק אין מידם תלג ונושע ופרק
פרש לפרש להם על פיו והשם ואת פרשת הכסף
ונפרשת גדלת מרדכי והפעל הכבד ויקראו
בספר בתורת האלהים מפורש ושלא נזכר מעלו ממנו
כי לא מפרש מה יעשה לו ענין הכל הבאור והפירוש
והכפעל כענין קרוב לזה בדברים אותן בתוך עמנו כפרשות
פירושן נפרדות ועא הפעל הכבד ונעמעתי יפריש
והוא ענין עריקא כדברי רבותי חויא עריקיא מגייר
בלעז ומזה הענין נקרא רוכב הסוס פרש פרש מעלה
כי מעלה להב החרב ובדקחנית ווץ ולהב נוקפרת
כווץ וישא אברהם את עיניו או הוא חסר דל מעלה
חנית או כי דון והדומה להם מכלי המלחמה ברכבן
ונפרשיו את הרכב ואת הפרשים מיאל פרש ונקרא
כן לפי שהוא מפריש הקום כמגפים שבוגלין להדין
אותו ויתכן להיות מזה נפרשיו לא ידקנו הם שיבי
החדון שהם חדים ומ"ל סוסים ופרשים ופרדים נתנו
עזבונך מין מקוקים מוחקים יקראו כן ואין עורך
רק הוא כמשמעו ועשנו כמו שאמרהמה דכלך בנפש
אדם ועא ובדיתי פרש על פניכם פרש חגיכם בשש
נקודות את עורו ואת פרשו על פרשה ישרף הוא
הזבל שבדרך הבהמה פרש הן פרש עליו אורו פרש
ענין לחקך ופרש בפנו אל הבית הפרש את
כפי אליו ויפרוש אותה לפני ופרשו בגד פליל תקלת
וכפנו מגשות הטמים מרשי בנפים פרשו ונשת ליד
מעגל ונשת פרושה על תבור ופרשי מהמורדת
בשחר פרוש על הדדים והפעל הכבד ממנו ופרש
ידיו בקרבו באשר יפרש השוחה לשחות כפרשתי
ידי אליך פרשתי ידי כל היום אל עם סורר בפרש

שדי

וכי כפתולי אלהים נפתלתי נתהפכתי ונשתנדלתי עם אחותי
לנאוה גם יבולתי ומלך נפתולי אל מולת אלהים לגורל הכל
תולים ועמוס עד מאמליה שלהבת יה עיר גדולה לאלהים
כהדריא אשר אין עמיד פתיל כי חתיכת בגד קטנה ודומה
לו בדברי המשנה פתילת הבגד שקפלה ולא הבהבה
ומהו לפי ד שתיחותמך ומתיבלך לאדרתו או הענף שעל
ראשו וכן דשת המתרגם שתרגם שושיפך ותרג יילט פטן
באדרתן בשושיפיה ותרג המחלנות והמעטפות מתינא
ושושיפא ותרג ומרשן השמלה ומרשן שושיפא פתיל
הערגרת פתיל תכלת חוט כפול ושזור וכן אל פתיל
שיהיה טווי ושזור והקבוץ ויעץ פתילים וכן חותכך
ופתילך לדשת יקרת המפרשים והנכון מה שכתבתי בן
וכל הנכנס תחת השרש הזה הוא עטן אחד עטן העות
והמנך כי החוט כשהוא כפול ושזור הוא משוות וקן הבגד
שנעשה מן החוטים השזורים ולא מצה נפתולי אלהים
נפתלתי כלומר נתחזקתי עם אחותי כי החוט כשיכפל
ויהיה שזור הוא יותר חזק והתאר כהכפל העין והלמד
דור עקש ונפתלתל פתן עלוך פתן כמו פתן חרש
בשש נקדות מרוקת פתנים בקרבו לאש פתנים
יבן הם הנחשים הרעים ואמר פתן חרש לעומת דעתו
כלומר שאין לו לחש כרתות אל המפתן מתחת מפתן
הבית חד ימה היא האסקופה התחתונה אשר ידרכנה
וכן אמר התרגום סקופתא פתנ פתנ ישבר הפא
כשהול בפתנ פתאום ואם בפתנ בלא איבה
פתאום בלא כוונה פתל באשר פתר לנו נותר
אין אותו תשמע חלום לפתור אותן איש כפתרון
חלומו הלא לאלהים פתרונים עכין הכל
פרוש וביאור החלום

הא ולא נמצא זה הלשון רק בפתרון החלומות והוא כמו פשרון כמו שמתרגמי בשרש פשר

ואשר הם בני ארבע אותיות

פלגש ויפגש את בלהה פלגש אביו ולבני הפלגשים
אשר לאברהם ופלגשו אשר בשכם ילדה לו
כמה היא בן היא האמה המיוחדת לאדם למשכבו בלא
סתובה ובלא קידושין ופ
ותעקבה על פלגשיהם
אנשים לא נשים פרוש
שבריהם ויורה עליה

הא ועב נקראת פלגש שהיא מלה מורכבת מן פלג אשה פ' חצי אשה ובלשון זרמי אדם שיש לו שתי נשים קורא אותן אלו פלגש בב סגולים ובפא דמויה

אשר בשר חמורים בשרם והנכון בעיני שיהיה פ
פלגשיהם כמשמעון ופ על המוש אמר כלך חשיקה
בהם שר שנדמית להם כמו פלגשיהם לא שרותיהם ולשון
זה נוטה התרגום שאמר ואתרמיאת למהוי שמטא להון
פעמת פעמח שם תאר כמלם פרשן ופ עפנת
פעמה הנמנעות מולה ואמרו שהוא פעל עבר
מקה דגש והנכון בו פעמה בחירק הפא ואמרו הפיטן
ממנו כל הבנן כמו שאמר הפיט המכעמה עמוקות שתוקות

ויש

ויש אומרים כי עמנת פעמה לשון מערי הוא

פרדס פרדס רמונים שומר הפרדס עני המאכל
הא עבקורן הגנים לבן
ענין פרדים הן לשון יון
פרור אל לשבת נתן המלך
הפרים אשר בפרורים
פ' השבית את הסוסים אשר נתנו מלכי יהודה לעבודת
השמש ונתנו אותם כלשבת נתן מלך שהיה ממונה ומקיד
כמגרשי הערים והעריהם וכן בדרגל יקראו מגרשי הערים
כן בכל יכל פרורהא כהוגרב נהדעא וכל פרורהא נהוג
בשמאל ועיד אמרו הקומה שזה נסוריא כקונה בפרורי
ירושלם ותרגום ירושלמי ירעשו מגרשות יזעון פרורא
הא יה שמור כדין ומרבר כבית
ענין אחד והוא והבית מחחלפין
שוו תאוה מיו ותאבה נכ יתיא
יתבן בעיני לא תרעשם כמו
שתרגם המחבר
וכן תרגם ירעשו האיים יזעון
טוריא פרבך לפרבך
לפעבב חבשה שם
הבית מקרא כן וכן שמוהו רגל
באמרם האיך דאסרבר חד הוא ואחריתא כעותא הוא דהגיל
ויתיב גביה משום דקאי אכראי ואמ מאי לסרבר אמ רבה
בר שילא במאן דאמ כלפי בר פרעש אחרי פרעש אחד
ידוע ולגרעותן ולחולשתן כנגד המלך כנה
עמו בכלב ופרעוש ויה נהר חלש בתר הדיוט חד ותרג
לבקש את פרעש אחד יה חלש חד ועוד הוא שם אדם
פרשך ויצא הפרשדרה ילבו שהוא שם מקום כך
והנון והה נוספים כשנון הא המסדרונה
או שהם יש כהם הנון והה לתאר כלשון מקנה כמו מחרונה
בראשונה ואעפ שהיה משמעם מלרע אם הה לשון נקבה
ודשת התרגום בן שהוא פרש והדלת נוסמת כלומ אחר
שתקע החרב בבטנו יצא הפרש מבטנו וכתרג אותו ומין
אוכלא שפוך ודומה ש דעתו היתה שהמלה מורכבת מן
פרשומן שדונה שהוא לשון שטיכה כתרגומו
פרשז פרשז עליו עבנו אמרו שהוא כמו פרש כשן והזין
נוסף ויא שהמלה מורכבת משלש מלות פרש שדי זן
פרתם הפרתמים הם השרים הגדולים המיוחסים ואגל
כתב כי המם כוסמת המם פתאם שלשם והם הפחות
שלשבר מהר פרת פתגל ותחת פתיבל מחגורת שיך
לכוש שלובשין אותו לכבוד ולתפארת ואמר שהוא
הנקרא לגלא ויה החגור שחוגרות הנשים שקורין ינלא
פתגם פתגם המלך והוא יקמן בסמיכת תיג דבר פתגם

ואשר הוא בן חמש אותיות

פתשגן פתשגן הכתב ומיש וזה פרשגן הנשתון טומש
הא עמיה אם לחה הביא פתשגן כתיו אורם
פרשגן כיש ועוד קשה שאמר פתגם לא
נמצא לא בספר הגולה והלא מצא בקהלת
לא נשאה פתגם ועוד קשה שכשרש פתגם
דלעיל הביא פתגם המלך שהוא קמץ בשמיות
היה לו להביא גם זה דבקהלת שהוא קמוץ —
במוכרת מ הוא בזקף קטן

הכתב ותרגום ארת
משטה התורה ירא
פתשגן שריתא בתיו
ותרגום דכתב שם
על

פתגם
בעות עבדשים
שירד מהגל
מל כ כה
הא עבקורן הגנים לבן
ענין פרדים הן לשון יון
מל ב כה
מל ד יט
ראש לה
עופ יון
שמ לט
שם
יחז כב
ראש מא
שמ א כב
ראש מא
מל ד שם לה
ראש מא שם
שם
שם
שמ לה שם כה
שופ ח
יחז כב
אוב כ שם
ראש מא
שמ א כב
ראש מא
שם
שם
שמ לה שם כה
שופ ח
יחז כב
אסת א
יחז ג
אסת א
אסת א
שבב יגד
ראש מא

כי יוצר הכל ישלים כל חסרון לבקש עזר מבלתו וכן אנו הסמוך
שאחרינו כאשר ילמד אמרוש עליהם רשתי ולפי נקרא ה׳
השוטר פתי לפי שהוא נוטה לכל דבר כמו שאמר פתי יאמין
לכל דבר שומר פתאים ה׳ כתב בלא יוד הלף נחה ואינה
למד הפעל כי היוד הנעה היא למד הפעל ויוד הרבים כפלה
וכן בחלון פתאים וכן ואראה בפתאים הבינו פתאים עיבר
פתאים פתאים עברו נעבשו ונכתבו בלא אלף עם יוד הפעל
לבד עד מתי פתים כי משובת פתים ונכתב בשני יודין
ביוד למד הפעל וביוד הרבים ופתיים עברו ונענשו ושם
דבר פתיות ובל ידעה מה׳ וכמשקל היתאר עד מתי פתיים
תאהבו פתי כשקל מדי ומזה הענין והעקר עזרה
חלת פתאום והאלף תמורתה הא למד הפעל והוא משקל שלשם
ויאמר ה׳ פתאום ופתאום יבא אל היכלו על כן פתאום יבא
אידו שהוא ענין מהירות ופתע ודבר שלא ידמש אדם כ
עד שיהיה כי הפתי עשה דברין במהירות כמו שאמר
ועצת נפתלים נמהרה ולנחיק הדבר יותר נכפל עם פתע
בפתע פתאום אשר פתאום בפתע והנעל אם נפתה לבי
פתיתני ה׳ ואפתה משפטו אפתה והפעל הכבד פתיתני
ה׳ פתיתני את הנביא ההוא מי יפתה את אחאב הפה
אני מפתיה כתב בן היוד במקום למד הפעל וכתב ל
אתיל מעטה מזה והפתיתני בשפתיך והה במקום אם כאן
אמ׳ ואם פתיתה המסוך כן הוא לתהי עד הנס ברעך
ואם פתיתה כלומ׳ תפ שפתיתה בשפתיך אשר בגדו
והעיד בעבורך עדות שקר לתעיד לון בעבור זה עדות
שקר ונהש אחריו אל תאמר כאשר עשה לכן אעשה
לו וגו׳ ועא הפעל הכבד יפתה אלהים ליפת משפחתו יפתה
ותלב כי ירחיב ה׳ לך אל יפתה ולא מזה הענין ולפתה
שפתיו כלומ׳ למד חיב פיהן
לדבר דברי דין והדפות
וגדופי בני אדם לא תתחבר
עמו אן פ לענין שאמור

הא ולדעת רבל מזה השרש ערוך
מאתמול תפתה הוא הגיהנם ויקרא
בגיהנם תפתה כי המפותה בערון
מפל שם והתיו בראשון נוספת
כמו בתרומה לאמר עוד עין בשרש
פתה

גולה סוד הולך רכיל ואמ׳ ולפותה שפתיו שמרחיב שפתיו
ומגלה סוד לא תתערב עמו פתח ודלתי שמים פתח
כי לא פתח ויך ה׳ אל אילא פתחת תרשע לאשלמא
נפתחה לך ויעזבו את הבר פתחה להיות עיניך פתוחות
יפתח לך את אוצרו הטוב פתח לבנון דלתיך פתחו
שערים ויבא גוי צדיק והמקור בחיריק הפא נפתח אדת
יקבר ותיכם ובפתחו עמדו בלהם כי בשפתה טולקרוא
בתורה פותח את ידיך פתוח תפתח את ידך וכל כלי
פתוח אבדת פתחה בידו והנפל שערי הלור
נפתח יהיה לקור נפתח סגור יהיה לא יפתח והשם
עם כון נפעל מעשן מי נפתוח והשם פתח דבריך יאיר
הפא נחמץ [illegible] כי גו ובין פתח השער שהוא פתוח
קטן שמור פתחי שך ולא מזה מגביה פתחו מבקש שבר
כלומ׳ שמדבר גבוהות על בני אדם וכן הא מטרש בדרגל
ומא

ומא והם על המפתחו ולבקר לבקר כלומ׳ ממונים לשתורו
השערים לבקר לבקר ובסמוך ומפתחו שפתי מישרים
ומא ולך אתן מפתחו פה בתוכם כי בתוך ישראל כי יראון
בראותיך מתיקיות ובשרש יקרן אפרש הסמוך עוד
ומזה נקרא הפתח לפתח חטאת רובץ בפגול ויצא
אליהם לוט הפתחה והשתחוו עם הארץ פתח השער
ההוא מגביה פתחו כלומ׳ שמתעסק בבניינים גדולים
עד שאר זל על העוסק בבנין מתמסכן ונקרא פתח מה
שיש מן השער חוץ לדלתות כי הכל יקרא שער כן מבנים
כן מבחוץ עם הדלתות והאסקופה היצוקה כמו שהיא
עם המזוזות והמשקוף נקרא שער לפי שהוא נפתח תמיד
אף בהסגר הדלתות הוא נשאר פתוח וכן שם הכלי שפותחין
בו ויקחו את המפתח ויפתחו ובסמוך לא נשתנה מפתחן
בית דוד ותי מטתה בית מקדשא ושלטן בית דוד ושלא
נזכר פעלן מהדגוש ופתחו שעריך תמיד גם מאז לא
פתחה אזנך כפתח הסמדר והחרק בהם תמורת השרק
והראוי בהם ופתחו פתחה אזנך פתח הסמדר בשורק
כמו מאתנן זונה קבעה שהחרק תמורת שורק ומשפטו
קבעה כן דעת המדקדקים ויותר נכון בעיב שיהיו מן
הדגוש בלא תמורה ויהיו פעלים עומדים ובענין ההתל
שהוא קרוב לענין הפתיחה כי יתר פתח ויעבר מושר
הלבים פתרן ויפתח הגמלים אל יתהלל חוגר כמפתרן
פתח חי צבאות ובשע לפתח בני תמונה יפתח ויסגר
אדמתו הנכי מפתח פתחה כי כאן היתה האבן מאסר
כל הימים שבטלו המלאכה ושתה יפתחנה וישימו אותה
בבנין והפעל הקלאסיקי לא פתח ביתה והפעל ולא
נפתח אזור חלצין יסגר על איש ולא יפתח ויתכן תגה
הענין תפתח הבעה והתפעל התפתח מוסרי ואחלך
כי התפתח ממוסרי נואלך כי בבנין התפעל אינו יוצא
כמו שהתבנו בחלק הדקדוק ובענין החתירה והחקיקה
שגם הוא ענין קרוב לאו ונפתחתי עליהם פתוחי האטם
תפתח את שתי האמים ושתה פתוחיה יחד ויתכן
לפרש הענין זה הנכי מפתח פתחה ולפי שהשלמות
תכונת האבן הי פה היא העורים והפרחים והכפתורים
שיפתחו ויגידו בה אמ׳ כן עד משל כלומ׳ הנכי משליחה
לבנין בכל תכונתה ומן הענין הזה נקראו החרבות והמה
פתיחות ואת אלן נמדוד כפתחיה וכל יונה כמוהם
ויבואו פתחי נדיבים ועוד כי טאחד מהפנים חרב חרב
פתוחה חרב פתחו ושעים ענין לטישה וחדוד ואין
עודך רק שנים הן נעשת החרב מתערה כמו שב פתוח
על הגעות האסור ממאסרו והתרכנו
פתל נפתולי אלהים נפתלתי אין כהם נפתל ועקש
ועצת נפתלים נמהרה וההתפעל ועם עקש
תתפתל ועם עקש תתפתל עיקרו תתחפל ומשפטו
תתפתל ונהפכת עין הפעל בא הפעל ענין כשם ההפוך
והעוות

לעמודות תפלו בהם עדה אחרת ההא דפה ומשפטה להיות
מכין וכבר זכרנו הדומים לן
בחלק הדקדוק ענינם ידוע
והדגש בהם כהתחברם לחסרון אות הכפלה כן מצאתם כמו
בדרך לה שוחט מן העדדין שחיטתן כשרה המולך מן
העדדין מליקתן פסולה ומולתם רבים עדה ואשר לא
עדה ואחרה עדה את נפשי לקחתה והשם
עליון בלבלי בלא עדיה כולם
עבן הונה ועא כנן כמעל
נעדו עדיהם כי נשמו עדיהם כתרג והשמותי ואעדה וכן
תרגמתהו וכהו עדיא ומקנא עדק עדקו יחדיו עדיה
ממנו יתנו עדיהם ויעדקו
תעדקנה ממך כי לא יעדק
לבנך בלחי והתאר יי העדיק
ונשלף דברי עדיקים מנטים
בעלי טעמות ודומה לן ואנשים עדיקים המה ישפטו
אותם חקים ומשפטים עדיקים ואם שבי עדיק
ימלט כי העדיק בשבין זה ימלט כלומר כי נעדק לקחו
וזה מאמר האומות שאומרין שהם גבורים ועדיקים
בשבי ישראל ששבו אותם ואיך ימלטו מידם ענה הכה
גם שבי גבור יקח אעפ שאתם גבורים אני אקח השבי
מידכם ומה שאמרתם ואם שבי עדיק ימלט איכו שבי
עדיק לא מלקח עריץ וימלט מידכם שאין לכם בו דין
ומלבנים ונאמר עדיק כי אם הגיד מלפנים העתי דורנ
נאמ נבואה כי הוא עדיק ונאמן בדברין והברתי ממך
עדיק ונעשה לי ואחלי מיכך שכאן נדיל לשי עתה חייכן
והשם עדיק עדיק בשש נקודות אמרתי עדק מאל
ובלשון נקבה ויחשבהלו עדקה ענתה כי עדקתי
והנפעל ונעדק קדש והתפעל מה נדבר ומה נעדק
כלומר כוחל לטעון שהיה עדיקים והפעל הכבד
והעדיקו את הצדיק בלא אשר יהיה לן ריב ומשפט
והעדקתיו אני והעדקתיו על העונק כי כודאי האחד
יעדיק והאחד ירשיע אבל על העונק אלוה הוא אשר
לן ריב ומשפט כי לא מעדיק רשע שני ונשע העדיקו
ומעדיקי הרבים וכבר אחר עדקה נפטה משבי
ישראל ותעדקי את אחותך דבר כי חמאתי עדקך
כעדקתך אחותך התנו נוסחת המשפט שנוסף הא
על המקור כמו לאהבה אתי אלהיך עהב וכן שער
עהב והפעל מהנוסף אלי נחשת מעהב טובה
שבים חמורות בעהב גוון קרוב
לגון הזהב וכן אחל תחלת
העהב נאה וכאה כשול והוא כיוצאת בן היונה ארחר
שבטלך השער הראשון והוא מעהב דומה גוונו לגון
הזהב וכן אמרו מפני שנחשתן מעהב ועוד עהבן פנון
שלל שלות האדון פנון עהל בגאון בי עהלו איש אל
אשת בשרו ויעהלו ותעהלו כאדרים עהלי ודכי
והעמל

שבי א ל

ל

ל

שמות כא

יבמות מד מלה

ל

ל

ל

על האבנים את משנה תורת משה ית מרשגן אוריתא דמשה
כריש וכן בארמית מרשגן אוריתא כריש ושניהם ענין אחד
ולפי דעתי כי אינם לשון עברית כי אם ארמית כי לא נמצאו
כי אם בספרי הגולה וכן פתגם וכן שתון

נשלמה אות הפא

אות העדי

עאל ויקבהון עאלים עלון חתת עאלים ישמב הם עניים
או עמוחים גדולים על המים ועל הנעה וט׳ יקבוהון
עאלים והעאלים הם עלון והפסוקים ההם יתפרשו בדרך
תימה כי מרוב גדלן לא ישכב תחת עלים ואין עלים כעו שיקבוהו
עב שש עגלות עב ובעבים ועפרים בלים מהוברים
שמושאים בני אדם בהם בגלגב הבהמה וכן דעת המתרגם
בהם ש״ה עגלות מכוסות שאמר שית עגלן כד מחטין ועגלות
עמוך עגלות שלמכסה וחרא ירושלמי שית עגלן מגזגן בלומי
שכל עגלה הין לה זוג נקר המושכן אותה ויתכן לפרש שהם
מיני בהמה החלד והעבבר והעב הוא הנקרא גר״שנט בלעז
עבא אשר עבאו על ירושלם ויעבאו על ארץ העובאים
על אריאל לעבא עלהי עין לעבא עבא תוספרת
כיאור כי דילו בלעבא וכן מקרקר קיר ותשרש שרשיה
ובטרו הלף ומטלתה מן המכתב וכל עובדיה ומעורדתה והשם
כל ירעא עבא ואמרתי מיתי מעבא נכתב בהא רבה
עבאך כי נתן לעבאך ועבאו מקרין והקבוץ ברכו ויי
על עבאיו ובלשון נקבות על עבאותם ״ עבאות אלהי
העבאות כלומר אדון החילות חילות מעלה וחילות מטה
והטעם כי אעפ שהכה והאומץ עם החילות בהסכמתם
כלב אחד והתאספם יחד אשבר הוא אדון ומושל עליהם
ולא יעלוהו בכוחם כא בכוחו וברעונו והפעל הכבד
המעבא את עם הארץ כולם ענין אמיתת החיל וכן
כמראות העובאות אשר עבאו מקרוב אהל מועד שהן כמות
ישראל מתאספות פתח אהל מועד ומביאות כי יד יהן אפילו
המראות שלהן לנדבת המשכן ועא הלא עבא לאכוש
עלי ארץ על ימי עבאי אחיל כי מלאה עבאה ואמרת
הדבר ועבא גדול ועבא תמוך
על המקדש בעצב ענין הכל
קין וזמן ויי ועבא גדול חפץ מן הארמית ד״ה הוה עבא הוה
קבל והחכם ראבן פירשו מן הענין הראשון כלומר ועבא
גדול נראה לו לדבר כמראות הלילה **עבה** ועבתה
בטנה והתאר לנקבה ואת בטנך עבה והפעל
הכבד לעבות בטן כי משמעו לה עבות כמו לנחותם ומן
השרש הזה אל ועבי תאמי עבה והקבוץ לרבים האחד
העבים ונגרשה ממנו יחד הרבים ומתנב כלף ובאר הלף
נרה והיו רשה לעבים של הרבים למהר ויחד הרבים
נגרשה ולהשמלה בהם היחד כאלף בעבות או בחילות
השדה

עבד והיא חיה ידועה מחלת עבי עבי היא לבלהארעות
ונתתי עבי בארץ חיים עבי לעדיק לעטרת עבי עבי
תפארתו עבי ארץ בית הישימות ועבי עדין העבי ישראל
לחלל באון כל עבי לעבי ולכבוד שבנים החפץ והרעון
ובלשון ארמית דיהעה עבא הוה יקטיל ובקבוץ הדבורת
הומרה היה כלף מחלת עבי עבאות גוים ואמטר שיהיה
עבאות גוים מן עבא ומזה נקראת ארץ ישראל עבי אל
הנגב ואל המערב ואל העבי ועמד בארץ העבי בני ישלים
להר עבי יקדש לפי שהיא ארץ הפץ ויי אותם כולם לשון
הדר ופאר ודעת רזל״ל לפי נקראת אי עבי מה עבי קל
כרגלו מכל החיות אף ארץ ישראל קלה לכשל פירותיה מכל
הארצות **עבט** ויעבטה חלי ענו לפי מקומן ענין
נחינה והשטה וכן כמשנה אחרים ומך ובית העבטה
ואמרו בגמרא מה בית העבטה מקום שעובטין אותן
אא״ה כי עבט הוא לשון מין
ויעבטה לה קלי ואל הביא
לן ראיה מן הערב עבט בנקודה
של העדי **עבט** העיט עמעב
נחלתי לי לפי שהוא גוטן גוטן קראו לו כן כאן הוא
עבוט ואמרים כי הוא שוף אחד שהוא עבוב והלה עומות
מאסמים אין לאכלו ששואים אותו ״ה שף עבוב
מגולל בדם ששאר עופות מאסמים אין ונתבתי פרשן
בשרש עיט עבט ריקחים בסגול העדי שלל עבעים
ענין העביעה יעוב בדברי רזל הנותן אמר לעבט לעבוב
לו אדום ועבטו שחור הנשקף שלגי העבועים המדבר
עבוב היא חיה הנזכרת ברזל״ל מאיר מאכאף העבוב
ואמרו עבוב אמא ומי אמא אמה כיכן מהגם להקחיר
אותיות הגרון וכתי עלגי העבועים לרולת אטניא
ובכל הענין הזה מטפה שלבון חיה וישבו מיב
עבט כמנין ימות הדמיה ומן השרש הזה אעבב
אלהים היא אעבטו הימנית והלף נוסמת כי כן מצא
כוהן ממשה שנשתמשו בו בעבל הכבד ואם הין שניהם
אא״ה שהוא השחוק שעוחקין שם
ה״ה עבעות ניקורין לו הלה מורה
כלעבו ואין לו שם כלשון אשכנז
שנים הממונה אומ״ להם
העבינו ופרשו בגמרא
תמה הנעיאן אעבעתיכם
למען **עבר** אם יעבר הפעמר בכסף ויעברו אותם
חמרים חמרים ויעברו בר ויעבר עבר ולבדה
מי שמיבת השלה כמו שמרשנו בשרש שלל או פרשנו
ויעבר עם כעמר ולבדה והשם עמבר שימו אתם מלבי
שני עברים שבנים ענין הקבון **עבת** של חטלן
לה מן העבתים מן האגודות ותרג מלקחרה
עבתהא וכן בד״ל אף העבת לפי שהמלקחים לקחים
הדבר והעגדין אותו נקראו כן **עדד** על עד חשאן
מעד שאול יצאים מעדיה על עדי המשכן
ולעגנים בעדכם והעלכם לעדים מיקרא קצר הוא
ופירושו לעגנים לעדים ול יומה מנב כי הדגש תמוהת
הנדז כמו ומטורי עיים והוא מן עיד ופירושו יהין לכם
למזודות

ויער להם מקומם והטעם להיותם נחבאים במקום אחד
למען ימצאו אותם הקולעים ואשר הם עומדים ויער לא
ולא חצון והבער לו חלה את פני יי אלהיו ובערת הערל
לא כלב אשה מערה כלומר כואבת ושומרת בדוחק ויל
ויער לו יועא כלומר מלך אשור הער לאחז כלם והדומים
להם ענין הכאב והדחק ומה שיש בו בשבן האויב גם כי
האויב מכאיב ודוחק ולפי ששתי נשים אין יותר לאיש
אחד האחת שונאה לחברתה ומקנאה לה ומקומם ער להם
נקראת כל אחת מהם ערה כנגד חברתה וכעסתה ערתה
וכן פירשתי והבטתי ער משון נשרש ענן וגם זה הענין
כלו שהוא ענין הדחק הוא קרוב לענין הראשון כי הישב
במעור הוא בדוחק שם ובערה ויתכן להיות זה הענין כלו
שרשו ערר ועא וערתה הכסף וערתם אותם בכבשיך ויער
כבריס בעף ויערו וימנו מי וכבר מנו אותו תחלה ואחר
ערו אותו עור תענדה ענין גנזת הכסף או כל דבר
נכסיך והיועא בו עם הקשירה וזה הענין קרוב לענין
שלפנינו כי קושרי הדבר דוחק אותו ועא עיר באמן —
לשולחיו ועיר בגוים שלח השולחים בעם עירים והתעסל
ממכון וילכו ויעטרו ענינם ענין שליחות ועא הדלת
תקב על עירה והוא רגל הדלת שתעוב הדלת עליו ותרג
שתי ידות תרתין עירין ויש כי עיר הוא החקק שבמפתן
שנכנסה בו רגל הדלת ואינו כן והראיה שתי דרות
ואותו החקק שנכנסה בו רגל הדלת נקרא ענור כמו
שאמרו במשנה העיר והענור והקורה והמנעול והמ
פתח שנשברו מתקנן במועד ומה שאמר תקוב על עירה
שרומה כי דבר אחר הוא העיר זולתי הדלת כן הואכי יש
שאין עושין העיר מגוף הדלת אלא נוקבין הדלת וקובעין
בו עץ או ברזל להכניסו מחזיק המפתח כדי שיקוב וכן
אמרו במשנה מחזירין עיר התחתון במקדש אבל לא
נמדיה והעליון כאן וכאן אסור ורזל פירשו מענין זה
כי נהפכו עליה עיריה וכבר כתבנו אותו במלת אבנים
בשרש אבן ועא ינער יעתק ממקומו ויעתק ער ממקומו
עומד למבין עם על הענור והקבוץ והערים מתנו
מתנו חלקת הערים ופרשו חלקת החזקים כי חזקים
הם הערים כמו הענורים שהיא מולאה ולא מנדא
מלאה לא יחדו נפלו ובקבוץ הקבות בעורות יאחזים
ובחלם כשמיר חצץ מער יתקה עפרה ער ומא
נחשבו שנים סלע ולחוזק הענורים כמה הלבנון
לדמותן לא למעשין והוא דרך העברה הענור
צור עולמים ואין ענר בהלהינו ויל כמו
מקומו כלומר עם בעבור טשק ורגזן
ויעתק ער ממקומו כלומר ממקום
שנבל יוכה מהענין הזה ותבן ענר מענר לה
ובן ערי מעורה ביהודה והל הדומים
לה ענין חזק ואמר וכן כתב מעה הכלי חזק
הקם

ויעתק ואמעם ויל מזה יאורי מעור לפי שהנהרות והיאורים
חוזק העיר וכן ואתיעבה עלמעור וימרדלל וחרבו יאורי חבל
מעור ואחריב בכף פעמי כל יאורי מעור כמו יאורי מצרים
וכן למעו אשור ועדי מעור ולמעו מעור כמו מצרים ויר
יאורי מעור כהרין עמיקין ועא ער ואור חשך בעדיתיה
פרשו בו שמש ירח ויתכן לפרשו כמשמעו אויב כלומר
יראה והנה חשך ער האור שחשך בהריקות המדינה
אויהיה שם והנה חשך הערה הבאה עליו ואמר שעמוד
הטעם במלת חשך ועא בענין החדוד אף תשיב עור חרבו
חדוד חרבו וכן חרבות ערים חרבות חדודים כלומר חרבות
שיש להן חדודין אויהיה עור ועורים תזר ועור חרבו
כמו חרבו העור כלומר חרבו החד וכן חרבות ערים חרבות
חדים ואם נסמך המתואר אל התאר כמו בני שלשים
תולעת שני שני התולעת ויתמזה הענין חלקת הערים
שתהא אחשבת קטוליא ועא אחור ויקדם ערתני ויער
אותו בחרב ערלת הבית ונערם לבלות שאול והנכון
בו ערותם וכן כתבונם ערבים הראו מתבונתם ויל מזה
ויערו וימנו שעמו הכסף מטבע להועיא לאומפס לקמות
שנים ואבנים וכן דעת רזל במלת וערתי הכסף שאמרו
דבר שיש לו ערה ומן השרש הזה ער צואר יחעה ומשם
לכידה הזהב על ינאלו ונמתכה בהם הלף למשך ונפלה
מן ואדיהם לא הביאו ערם בעבדת אדניהם ופעמים
שברו הצואר כלשון שנים לפי שהוא שני עדדין הימין
והשמאל בה על ינאלין ויפל על ינאלין ופעמים יבא
הקמץ בשוא הון ויפל על ינאלי בימין אחין הביאו את
ינאליכם בעול חלך בכל ובתוקפת כון באחד ענק
מינאלוניך ונטאלה הלף בינאלי ובינאליכם ומינאלוניך
ואעפ שאבד מהם המשך יקובין בלשון נקבה אשר לא
תמישו משם ינאלותיכם ענחה על עחיה קלע שמתהו
שבנו עחיה מאחרי לחומה בעחיתים מקום הגבוה
בקלע והוא מקום היובש והעמוא לפי שהוא נקראכן ומזה
בהכפלגם הפא והשביע בעחעחות נמשך דל בזמן
יובש ועמא והתאר והמונו עזה עמא נפלא אבה לוי
מן אשש ועא עחו מחלב והיהראוי להדגש לולי החית
והתאר דודי עה ארום ברוס עה רוח עח שמים והקאר
בלשון נקבות תמהר לדבר עחות כלומר אמרות עחות ענין
כלם הזכות והבהירות וילדות עה שפיים מהענין הראשון
רוח יבשה כלומר שאין בה תועלת לבני אדם אך היא חזק
להם לא לזרות ולא להבר תועלת כי היא עשבת
גמדבר שאין שם זרע כדרך מת עמי כמו אותה הרוח
אן פרושו משל על דבר נער הבא דרך בת עמי
כלומר שיבא על ירושלם ודמה אותו לרוח חזק שאינה טובה
לזרות ולהבר אך הוא חזק יותר ונהש רוח מלא מלה כלומר
רוח חזק יותר מלה מרוח לזרות ומרוח להבר
עחן ותעל עחנתו כמו באשו עחיק למה זה עחקי
שדה לא עחקתי כל השומע יעחק לי ותעחק שדה
בקרבה

חזקים

כלומר רוחה גוף יותר שלא היתה נפקדת מצות הלוים והי
והמשוררים והשוערים ופירושו מה שמצוה על ישראל להת
להם המעשרות המעלה והחקים שמור מצותי וחיה
עוז מראש הרים יענו עוזה על היין ועוזה ירמשלם
עלתה ועוזתך מלאה הארץ
שבנים עכין עשקה על הרעה הבאה
על האדם עול האומר לעולה
חרבי מי על בבל שהיא מקום מים ובתוספת מים ות
והשלכני מעולה במעולותיה ובחלם ירדו במעולות כמו
אבן במחשבים במעולות ואת דורמיהם השלכתי במעולות
שבנים עכין רבוי המים ושמקם עוים למה עמנו ולא
ראתה עמו שבעתיים עם דור עם ועומו עבלי
ואל תאכלו ואל תשתו הנוס עמהו מאי מי אם עמותם
בעבורי וכי אני עתיד לעוס לא בשונות אבותיכם שחרב
הבית ומה תתנולי בעומכם הן באכלכם ושתותיכם עד
אם עדיקת מה תתנלו ולא אם תעשו משכט אמות וחסד
ורחמים לא תעומו יבנה הבית שאה תם עמים בעבורו
ותשמחו בבנינו ותאכלו ותשתו והשם ייקראו עוים
והקבוץ בלשון נקבות דברי הנעומות ידוע אבל קראו
עוים והשיבו את נבות בראש העם כתב אחזלי איבו
לשון עם תענית כא לשון קיבוץ מלשון עומות הגידין
מן התלמוד והקבל קריאת עוס שאינו בענין תשובה
והן ביתי בוס עוס ביום קבוץ עון אין אובדותיו
עמי נכתבה אחת המלה כלף וקריאתה מין עבה ואלפים
פלם בלא אלף וההא נוקמת ונהפכה לאלף נראית במלה
וגדרות לעמאהם הבהמה הדקה הכבשים והעזים יקראו
עאן פעם כולל כלם כמו ואם מן העאן קרבנו ופעם מורגו
על אחד מהם ולו עאן שלשת אלפים ואלף עזים לל הכבשים
ויחמו העאן לל הנקבות וכן העתדים העולים על העאן
ופעם יהיה כלל הבהמה הדקה והבקר עאנכם ובשר שהרי
לא זכר בקר בפרטה והוא שם כולל לא ימעא בלשון רבים
ושתי עאן ומרבע עאן מאה עאן עוף עפומים על
ראשי והשקתי ארץ עמקך מדמך
על ההרים כלומר המקומות שעפים
המים עליהם עתה אשקה אותם
מדמך ויעפדם עליהם עד שיעלה
ההרים והבכר אשר הניף את מי ים סוף וניעף הבדל
ופירושו הגביא הניף הבדל ומן הטרש הזה עוף דבש
אמרי נועם ונופת צופים הם חלות הדבש הרישקא בלעז
עוף והביאותי לאדמה הרקבי רוח בשבי אשר ינין
לך ואחר
שמעין לה אם יהיה מוצק שם והשם ובעוקן הנתים ומחוקת
מים כמעור ובמעוק ומה בארץ ערה ועשה והתאר כל
איש מעוקן שבן עוקה ידוע שבנין עדה ובענין ההתכה
הכשל הכל ועור יעמן עמדי ואבן יעוק מחוצה ובבן הוא
להיות מן הטרש הזה עקון לחם כלומר שבכן הבלה בעת

שמוסרך

שמוסרך למו ויא שהוא משרש יעק ובכר בתבנוהן שם וכ
ובענין העמדה ויעקם למבי מרושו ושמירום והדגש
תמורת הכח כמו וילינו עליו והשם משנין זה מענין מעמק
מירושו מעמור מעוקי ארץ כלומר עמורי ארץ
עור ועלתה עליה כי מעור אליעזר לעור אל דוד ואל
חשיו אל תערים אל תעמר אתה מואב ויעור עליה
והנה ערים עליה והם ערים אתה עיר ועלתי עליך
מעב עלי עילם עור מדי והוא מלרע בעור עליה לורו
אחר ויש מזה אחור ועקדם עלתני והנעלם כמיר מעדה
הא והכר המלה כשרש והשורק מקום ראם וכתי בקרתה
מעד בלשון הרבן עבר ועיירן עלה וכן תרג והבשאר
והבעור ודאו שתאר וישול לכרכי עיירא וכבר
בתבנוהן כשרש מעד והבכר והעד לך ואפשר להיות
מזה אל תעד את מואב והשם ובבתך מעור במעור
ובמעוק ועם הכנו בשורק עד כלותכי מעוך וכן
הקבוץ והקימותי עליך מעורות וכן נקראת עיר מבצר
מעור לפי שלא יכבוש אדם אותה בחזקה אם לא מעור
שיבנו עליה ויעמדו קביבתיה מעור עד ודרתה
מרעב ומעמא ותבן עור מעורלה ישבת במעור
מי יבילנו עיר מעור ויבן ערים למעור ביהודה
ערי מעור חומות דלתים ובריח ואתיצבה על
מעור ועם הא הנקבה הוא כשורק ויבן ערי מעורה
ביהודה בעור מעורה וכן הקבוץ לכל ערי המעורות
ויתן להם אביהם מתנות רבות לבסף ולזהב ולמגדנות עם
עם ערי מעורות ביהודה ויחזק את המעורות ועא
קרוב לזה והוא ענין הרחק בכל ערתם לעד והמקבה
ערה בהתבנה פעל עבר כי הוא מלעיל וכן קער
שהקדים פעל עבר כי הוא חעין קמץ וחעיר פתרון
ואשר הוא יוצא ויערתי את ערריך כי עוררך משרש
ערר ויהודה לא יערר את אפרים ויתכן להיות מזה
השבן אתער את מואב אתערם והתאר ער לי מאד
כי ער לי בער הרחבתי לי ער ומעוק מעאמי ער לי
המקום הנה נא המקום אשר אמרנו ושבים שם
למעך ער ממנו והבטתי ער מעון וכן האויב נקרא
ער כי יבא בנהר ער כי אין הער שוה בנזק המלך
איש ער ואויב נעב ימינו כער ערי ילטוש עינו לי
אל תתנכי מטמש ערי והשם ערה כמבכרה ושלים
לשתות בערה כי לעתות שאנחנו בימה ובעוקה
בכל ערתם לן ער בשש ערות ינילך ויתכן להיות לי
ער שם וכן ער לי מאד כי ערלי ער ומעוק יתכן
היותם שם אלתי תאר ומה עיר עירים ומבצר שהאן
עירים אחזוני בעירי ולבה כי נהמכו עליה ערך עבקבן
עירי עלי ולא ערתי כתו וכנו בענין זה לעלמים ומאמרו
חרבי עירים כמו שהנו גבלהם ענבים והמשל הבבר
והערותי לאדם מלרע והערותי להם למען יתעאן
מלעיל כי למען יתעאן אשר אמרתי עליהם והחכם
ראבע כי הפוק כן כי המי יבא עליהם אלעים ודובים

ויתר

ישעיה מ"ל
ישע' מ"ל שם כ"ד
ירמיה ל"ד שם כ"ו
הא שנמצא גם של הטובה
עם מראש הרים יענו
שמדבר בנחמות
ישע' מ"ל
יונה ב' מיכה ז'
שמו"ב ה"ל מ"ח
בחמ"ל
ישע' כ"ח
שמו"א ל"ה שמ"ב י"ב
אסתר ז' ד'
יונה ב'
אסתר ט' מ"ל כ"ה
ירמיה ל"ד
תל"ל ד"ה י"ח
עמוס ח"ב
ירמיה ל"ו שם
תל"ל ה"ט
מ"ל ל"ב
ויקרא ב'
שמו"א כ"ה
ראש ל' שם ל"א
שמ"א
ישע' מ"ל ל"ד
איכה ג' יחז' ל"ב
אלה הכלים שעשים כמתרגם החלה
הזאת ומחדרין אחזה מעל ידאן
פלן הוא הרימו מכבין הפעיל
ואינו לא מן הקל והוא מעל שמחר
ומרושו המים מעמעם עפו על
ראשי
דב' י"א מ"ל ל"ב
תש"ז
תל"ט
ישע' ל"ט איוב ל"ב
דב' כ"ח ישע' נ"א איוב ל"ן
ישע' ד"כ ל"ט
דב' כ"ח ישע' ל
שמו"א
איוב כ"ט שם כ"ח
ישע'

הרשעי׳ משבטים יכנס בן ראש הדג ובלבדו
עלה אעלה בשר לעלות לבהן והתנדר עלי מאס עלי
אש והשם בהכפל שין המעל עלי לחם שעורים
כפלם הביא מן הגה ופירושו עוגת לחם שעורים וכתי חדר
ולחם שעורים והיא העוגה כמו שאר זל ולא חדרה עוגה
גחלים ובקראת כן לפי שהיא נאפית עוגה בגחלים כמו העלי
ומפני זה נקראת בן חדרה שהוא עשן שריפה וכבר זכרנו
אותו עוד בשרש עלל **עלה** מדוע דרך רשעים עלחה
אשר לא יעלה לכל והיא לא תעלה ותעלה למלוכה
וקדרך עלה רבב והטעל הכבד וה עלחת ובנית בית
אלהיך עלה והעלה עלו והעליהו וישב שלמה של הסמה
ל׳ למלך בחת דוד אבין ויעלה ויהי איש מעליה אל
תתחר במעליה דרכו פי כמי שדרכו מעליה התעליה
דרכיכן והעובר ל׳ הקלחם ישך בא מעלה דרכי והעליה
דרכך מעליה בידו והעליהה בא לעברך מלעיל אבה
ל׳ העליהה בא מלרע ומה שאמרי אז תעלה את דרכך
שעם שאין ההעלחה תלויה ביד האדם לפי כי משמה מעות
ל׳ ועל ידם תבוא לו ההעלחה כאן הוא מעליה דרכיו עשן
ההעלחה ידוע והוא האמת הטוב ובוא ל׳ האדם בדרך
ישרה בלא שיבוב ועשן קרוב לזה ועלהו הידרן לחבי
המלך כלומר הדריכוהו ועברו בוכלו מקשו אותו ותרגום
ויבקע עצי עולה ועלו אבי עלתא וכן פן יעלה באש
בית יוסף יבקע ועלה עליך רעה כלומר תבא ותדרוך
ותעבור עליך וכן ותעלה עליו רוחי ל׳ ועא קחולי עלוחית
חדשה פי כמו עבעבת ותרג׳ עבעבת עלוחית וכן בדרבל
וכי לעור על פני עלוחיתו הוא ערוך וזולת זה ומא טמן
עמל ידו בעלחת בראשי מחה את העלחת פי הדרה אן
קערה והקבון ובדרים בעלחות הנה תמורת הדגש
כי היה ראוי עלחות כמו מן טבעת טבעות ול׳ טמן
עמל ידו בעלחת כמו כחיק והוא הנכון לענין הפסוק ומה
שאמר החיק בזה הלשון כי כן נטמנת היד בחיק כמו שנמצא
הדבר בענבת אן נקדיה **עלם** בעלם אלהים בשם
נקודות אך בעלם יתהלך איש בעלמנו כדמותינו
ואת כל עלמי מסכותם בעיר עלמות תבזה עכן עלם
כעכן דמות והוא פעמים נופל על העורה מורגשת כמו
עלמי מסכותם עלמי טהורים וזולתם ופעמים על
העורה שאינה מורגשת אלא עורה מחשבית כל ערך
ודמיון במעלה וזהו בעלם אלהים בעלמנו כדמותכן
ואפשר להיות כמותם ויולד בדמותנו בעלמנו שהיה נערך
אין ודומה לו בענינו בחכמתנו ומעלתנו וכתב ר׳ יונה אך
בעלם כמו חשך וכן כתבו אחל ודמהו ללשון הערב שאומר
לחשך עלם נקודה על העי׳ ופירשו כי האדם כמתהלך
בחשך על אשר לא ידע איה מחנו וכן פירשו מזה תשתלא
בעלמון כלומר בטבע היום יתלבנו שלג וכבשו ערוף
בחשך ויהי עלמות מעטן חשך ויפרשו אותו מעשה
השרש וכן הוא מעטן חשך כמו שאמרנו חשך ואין
עלמות

עלמות להשתחוות שם אבל להיות מזה השרש אינו נכון להתבונת
הון כי הכל עלמותו כפלם מרדות עבדות והנכון שיהיה
עלמות מלה מורכבת מעל ומות כמו שפי אותן הגאון רב
סעדיה ז׳ל שתי מלות על המות והוא חשך ומפלה כמו שאמר
ארץ שיפחה כמו אפל **עלע** ויכן יי חלה את העלע
מלרע והקבון בלשון מקבה ויקח אחת מעלעתיו
ולפי שהעלעות שני עד דים הימין והשמאל כנה עד כל דבר
בלשון עלע ועלעל המשכן השנית ויעונה בלשון זמר לקרשי שכ׳ שם
עלע המשכן האחד בעלע ההר מלעיל ומלרע פרנה
העלע התיבונה ורחב העלע ארבע אמות עלע אל עלע
שלש כלם מלרע כאותו ענין וכן כארץ כטמן בעלע
נקבר איש אכין הן ועלע האלף מלרע באותו ענין ואשר
הם מלעיל כא הטעל בסגול והקבון בלשון זכרים שכ׳
עלעים הדלת האחת גלילים כלומר שני עדי הדלת האחת
היו עגולים ויתר עדין וכת ושפ קלעים הדלת השנית גלילים
והקבון הנקבות ויעש עלעות סביב והוא הענין שעשה
סביב בית המקדש וכבר פירשתין בשרש יעע ובשרש
גרע ולפי שהקורות לבית כמו העלעות לגוף אמר ויכן
את קירות הבית מבית בעלעות ארזים והעלעות
עלע אל עלע כל הקורות ונקרא הפסוק עולע לפי שהולך
על עדו האחד והוא עולע עלי רכו אוסף העולעה
והשם כיאנו לעלע עכון שומר עלעי ומעלעי שמחו ונאסף
עמם בלי עמתך מבעד לעמתך עמה בפלם כלה
גבה והעמה היא עיעות הטער שמכיבה האשה
עלפניה קלין כלעז ול יוסה פי בן המסורה עמתך עמים הולם
יחזקן עליו עמים הם מעמנן עמה והוא תואר במשקל כביר
אדיר ועמנו ליסטים ואיש רק ומחז ומנהג הליסטים ארץ
ישמעאל לגדל שער נאשם ולעשותם עמה תלויה להם
אחורי העואר ונודלים השער כמו עבות ואי׳ ביהם הליסטים

אא יאמר עמים הוא לשון יחיד עמ׳ ליסטים והראיה יחזקן עליו עמים מדלא קאמר יחזקון שוכני המדבדות הולכים ערומים ומגדלים שער ומתכסים בשערם עד שתותיהם

עמא ולא עמאו בחרבות הוליכם השקיט מא מעט מים שע מה שכ׳ ל
כי עמאתי עי׳ עמא שם העם למים וכא עד כעלי ההא שמ׳ ל
ועמית והלכת אל הכלים והתאר ומשקה עמא יחקיר דעבים רות ב שע לב
גם עמאים והשם ועתה אמות בעמא לא רעב ללחם ולא תל קן שנ טו עמ
עמא למים ולעמאי ושקוני חומץ ושברו מראים עמאם תל מט שם קד
פי ל׳ יוסי יקחו רוות עמאם והלקיחה בן בדרך ואת רעבון
בתיכם יקחו ולכו ועוד אפרשנו בשרש עבר ומא ועמאון שע לה
למבעי מים ועמאון אשר אין מים והשם עוד בלשון נקבה רבח
והחנך מעמאה **עמד** הנעמדים לבעל מעור ויעמד יבב מר כה שם
ישראל לבעל מעור ענין חבור ודבוק והתאר אשר אין שם יט
עמיד מתיל עליו פי שאין חתיכת בגד דבוקה עליו לסתמון
כי כלי חרס מטמא מתוכו ולא מבחוץ ונקרא עמיד החלי
שעל היד לפי שהוא מחובר בה תמיד אעדה ועמיד שם לא
ושני עמידים עליהם וכן נקרא גג הבהמות מפני החבור רמש כד
ווקח

בקרבה כלומר עחיקה ואמרה בקרבה לא שהמאמה דבר
מפיה עב כחשה בעבור היראה אן פי ותעלחק שדה
בקרבה שיעחקה בינה לבין עצמה שלא ראה אותה אדם
עוחיקת והשם עחוק עשה לי אלהים זה עחוק בפה
והכבד ויעחק לפניהם ויעחק את רבקה אשתו ויצמו
לעחק וזה שעשוע ושמחה אה איש כלשון עחוק ה לשונות
לעחק כי להתעלל בי אשר
עלדה לאברהם מעחק מ
מלעיג וכולם בנבים תואת העחוק ערוך אתנות ע
עחרות עשנו לבנות וכן ועמר אחר לבן
עיה ויי אדיר לא יעברנו כמלם אף כרי יטריח עב
לעי השדה והקבוץ יצאו מלאכים מלחמה בעים
ועים מיד כתים היור יור הרבים ויור השרש נפל ונהראות
היור אשור יקרה לעיים ועינים סמינה סמינות ול משה
הכהן מ מזה לעם לעיים והלמוד כלמוד לעבדך לעקב
ופירושן לאנשי הסמינות עיה גם חוס למרות עליון בעיה
והקבוץ בלשון נקבות הלכו בעיות נהר מ הלכו המים
במקום הציה והמדבר כמון נהר ומא הרב בעון משקל
ריעון שנים עינן חורב ומדבר ובעון שם עיים ונפגשו
עיים אתאיים חיות השוכנות בציה ותי תמון לבנון
יכרעו עיים אומות השוכנים במדבר או הוא מהעינן
הראשון כלומר בעלי הסמינות כמו שאמר אחרין מלכי
תרשיש ואבנו מ לעם לעיים השוכנים במדבר והטעם
אעפ שהוא בים וישלו כה גדול תתנהו מהכלל שבי מדבר
עין מה הענין הלב ובנה אעלו עין כמלם חבורן ידים
העיבי לך עינים עינים כענין מעבה שמשימין אותו
על הקבר או לאות על הדרכים עיץ עץ המטה והפעל
הכבד ויעצו כל טעלי און ויעיעו מעיר מעשב הארץ
ויעיץ ופרח ישראל ויעץ עיץ ופטרי עצים היור נבלעת
כדגש והענין עיורים כמו סרחים ועיעים והשם עם רעין
הנקבה והיתה עיעת נובל ונזכר שהרומקבה כי נוכל לשון
זכר ונקמך המתואר ל התאר כמונו שלשים או יהיה שם
בלתי סמוך ובא כדרך הסמוך כמו עגלת שלשיה ל תחני
פוגרתלך והדומים להם ענין כולם גלוי הסרחים והראותם
ש ירד וקרוב לענין זה מעין מן החרבים כלומר מגלה עמו ומראה
ונשקף מן החלונות ויה מזה ושליו ויעיץ נגדן כלומר במקום
שאעמיד אדון לדור על המקום ההוא יראה כגדולו יהיה פרושו
נגדן שעל ראשו יהיה ויעיץ כלומר גדולתו והדרתו
בכלים ועא ועיעיה עיץ ביד הנגר. והוא טעם
הפעל ממנו ושליו עיץ בגדן. ועא תפ עין למואב
שקף שיפרחו בו ותרגם עיר עיעים שהעל עמי דין שמרחו בהן
ושמולהם עיעית ענף הבגד אה דוב העולם לועגין עיעית גלשון
מה שנשאר מן הארוג שהוא דביסואין בושמין דביס מן הוא שם גלל
נתלה בו יקרא עיעית ולסב יקרא החוטין שעוה הסת לתלות
בכנף הבגד עיעית וכן תלתלי השער הנתלים כמו ענף הבגד
ויקחם בעיעת ראשי ויה מזה מעין מן החרבים כלומר מראה
עיעות

עיעות ראשו ומקראות עיעית עשה הענף הנתלה בו כדרוב
חוטי העיעית הם ענף כמו שאמרו שלש שלש גדילים
שלש ענף וכן אמרו אין עיעית לא ענף והא ויקחם בעיעית
ראשי וכענין זה אמרו עיעין המעבכין את המילה
עיר עיר נחמן לשולחין בכר כתבנו הענין הזה בשרש
אלבי שאין עיר דבשה נאמר עור עירת אעיתה יחד
שאין שרשן עירת בשאר כלשון
זה שבכלם הערי ובשה כדין
חסרי כא יור שיש בגמוק
עטין הבעה והדלקה ועיות
ויעת בעטין אחר עלל
ימיו בעל עובר כמו העל שעובר במהרה בהתפטרם
השמש ול כעלה העוף העובר בעופטו וכן פרשו במדרש
כעל עובר בהדין עופא דעבר בטוליה וטוליה עבר עמיה
כי יבטו עללי ערב סבהן עליים עללן ולא יחריך ימים
בעל בעל החכמה בעל הכסף מ יגוח האדם בעלהחכמה
כשיהיה גם בעל הכסף כשיהיה לו דיסמין שיתקבל יותר
בעינו בני אדם כשלא יעטרך להם ויוכל להתעסק בחכמה
כשיהיה לו כמה יחיה כמו שהמ בפסוק האחר טובה חכמה
עם נחלה אעפ יתרון הדעת הוא שהחכמה לבדה תחיה
בעליה בעל קרתי סר עלם מעליהם ונשן העלים והפעל
ממנו מבנין היקל באשר עללו שערי ירושלם כלומר שהעריב
השמש ועללן שערי ירושלם והפעל מבנין הפעיל וחרש
מעל כלומר עשה עלאו יהיה שם תאר והתאר בהפעל גם
מא הפעל הוא ענין עלעלבנים כלומר שמעלת על העולם
מרוב בנפיה והוא עד משל עלרוב הסחורות ומיני הדברים
היוצאים ממנה לשאר ארצות ויה ראונון לה בסמכן ואל
ישהון פרים כנשרא ודומים בכנפיה עא לקול עללן הבקר
שמתי והכפעל אשר כל שומעין העלמה שמי אזנו אשר
כל שומעה תעלמה אזנו והכבד אשר כל שומע תעלמה
שתי אזנו ענין תנועת הרעש שנדמנו כלעז והשם
עלול לחם שעורים כלומר שמעלעש להם שעורים ואה
שהיה מתהפך במחנה מדין ועוד נפרשנו כשרש עלה
ומזה על מעלות הסוס והם הזגים התלויים בסוס שהם
אה הלל בסגול הפא הראשונה מתק שקשים וכן בהפעל הפא
והשניה כמו כדרכה ותמהתי ובמנעמים ובעלעלים בסגול
לתה לא הביא כאן ירש העלעל
והביא אותו שרש לסבי שמנו
בסוף שרש הערי
הפא בעלעלי שמע בחרין
הפא והם שני כלי נחשת שחקשין
זה בזה ומשמע עין קול וכן אמ במשנה הקיש בן אדם בעלעל
אבל בעלעלי תרועה הוא אמ על הרועות ובמלאות עם
הבעל בני חסף בעלעלים בעלעלים מחשת להשמיע
ונקרא בלשון שטס לפי שהם שני כלים שמקשין אדם
ומכוונות בעלעלים נחשת כתבנו הדומים לבחלין
הדקדוק שהוא חלק הראשון מן הספר לשון עלעלי שמחה
באשר עללו שערי ירושלם ענינם שבן שמקשים
ל יהודה ומי כאשר עללו שערי ירושלם שהשמ שמקשן
מלכסבם שערי ירושלם כלומר שהיה שרב שהבנין כמלון
שהקבנו הוא שבנין אל ואל עלעלים הראשון כלי שדוקרים איוב מלא
בו הדבר שהקלו אותו ירמיה מלכי ושם שהוא כלי
העשר

ענן אוהל בלי עצן כי בל ישתין ואהל פירשו משרש
ומעטנו ושם באהלנהו עעף ותכס בעפיף ועמר
עביפה מעליך עשוף שמשמין בן הנטים פעהם
עעף עשן לבם עשקו ויי שמחי על כן הם עעפים עלי
הלבנון ועעף פא הטל בחמין חטף כי אם עפר
יעעף והשם ויעעף עעפה הלה הבעעפה הבאה אלי
ואת עעפתם שמחתי והשמל ויעעפו מכל חוגר חגורה
ויעעף איש ישראל והכבד שהל מעעף אבי אבי עענם
כעכן זעקה כדן עער ויעערו ולא יבין למן עמם ימשנו
כמן שאמר בהפכו יבכדו בכו ולא ידע ובן והכבדתים ולא
יעערו והשם והיה ואשיתך מעער הלא מעער היא
כלומר הלא היא דבר מעער למעער ישנו עם קדשך פרוש
לזמן מועטו ישנו נחלתם עם קדשך כי לא עמדן בה אלא
זמן מועטו ובאו אויבים ובחסנו מקדשך ומא והעעיד
כעשרתן והעעירה גם היא שלחו עעיריהם השמיעו
זעקה עעיריך והשיבותי ידי על העתדים תאר כפלם
אחרים ומא יצא יאן אחת מעעירה ודגש הענדי
להתפארת הקריאה כלם עמן מעוט הא לבי שהאדמה משמע
ויית השמיעו זעקה עעיריה שהחס כמפרת שאם היה
שלמונה א ואפשר שהיה דעתנו שבנה הגדולים בלשון
משרש עד גמי עפר עפר ערם על עמם עגיבן דבן
ובדרך לחמו שהחמץ עופרן כלומר חובשן
עפה עופה נתתיך עופן עורים יעפיו עיניו בגוים
הנעפה ועמי הוא אלי חרב עטה העפית ויהיה
העפית תאר לעוטה והחין ומחרת הא למד הפעל או תהיה
התיז נוקפת בכלם דליתמן דליותין זית מן הזויות מזבחן
וכבר עפה העפית מדר מגרתא אית אחתא דקרין מגרתא
עפיתא והשחיתי ארץ עפיך מדמך שעמנו ארץ השקטק
והכתתך כלומר הפי המקומות הגבוהים אשקה מדמך וכבר
בחבכון בן סא כשרש עוף והפעל הכבד בעפיתנו עפיכנו
כיקר אעבך לך ואעפה ויהי בזי אעפה עפה דרך עמדי
ועפי ובזה הכבין הוא ראוי לענין תוחלת כי המיחל לאחר
מכיטלן והשם ויעף אליה
על מעפה ומא עופיה כמן
בעפיתנו עפיכנו ומקרא המקום
הגבוה מעפה לפי שאדם עופה ממנו למרחוק אלי
המעפה כלם עמן הבטה ועא ועפה ראשיהם ועפיך
אחקם ויעף אתהבית מעפה עלחרש והשם עפו
למזבח ויתכן להיות מעה השרש והענין והעפת אשר
על ראשו אמות חמש ומקראת הבותרת כן לפי שהיתה
עפו לעמוד והחין כעפת מקומם הא למד הפעל כתרגומו
או תהיה החין כשניהם נוקפת מתין גבית דבלת ולמד הפעל
עלה והנני עתיד לכשב עמת מרש [illegible]
[illegible] השם הגאון [illegible]
[illegible] המים
[illegible] בדבש
[illegible]

ואוכלין אותן כדבש ותמר כחקיקיטון
בדבש וכי הגאון שביחת מן עפיחת
המים כי עושין מהם כדמות כלים

ועיורים ובכים ובן תרג עגתרות הזהב מקיקיטון דדהב ולשון
כלים הם עמן עמיך עמן רוח עמנתיך אשר עמנתי
ליביאיך ואלה עמתך בלבבך כי לבם עמתי משכל
יעמן לישרים תושיה ומעוקי תעמן אתך את שני האנשים
ותמנו כי אם תעמנו כי לא החכיאה שניהם יחד במקום
אחד רק זה לבדו וזה לבדו כדי שלא ירגש עליהם אדם
ויל כי מלת ותעמנו שב מלת אחת שה יא מולדת שניהם
וכן ויושב אתו משה ואת אהרן ויתכן לפי שהיה משה עיקר
הא ויותר בכון לפרש שבנו הנסתר שב על
מעשה הסמרה כי משרתה המעשה בקמר
ואהרן וכי עמה עמן רוח מי שירעה לעמן האשה הרעה
ולהסתירה מלא ישמעו בחזק עניה הרעים כמו אם ירעה
לעמן הרוח מלא יוכל לעמן אחנו ושמן ימינו יקרא כמו
שמן ימינו שיקרא ויכריז על עמנו שהוא רוקח והמיה מן
האשה יגישו בה מרחוק ויקרא השמן הרוקח שמן ימינו
לפי שיד הימין מוכנת להשוח ומה שרבין מה מן השמן שמן
מדיון כי יעמנו בקבה יעמה לנו יתם יעמנו לנמשותם
ואהל כי נעמה לנו יחנם יעמנו לנמשותם מלים עומדים
וכן יגורו יעמונו כלומר יארבו שמשימין עמנם נמוק ומעמן
וכן עיני לחלמה יעמנו והללו את עמנו כעול ופירושן
הדבר הנסתר והמוענב אי יהיה שם וכן מעמנו תלא בטנם
הטוב הצמון אעלך לתתו לאשר ישר בעיניך ולפי קרא טוב
העל הזה עמון כי לא תשיגהו יד האדם לרעונו כא ברעון הבורא
והנה הטוב לעינו נאמנו ממנו כלו הוא עמון ויתיעצו עבל
עמוך כי על ישראל שהם עמוסים ומתורים תחת כנפיך והמעל
ולא מעמן שונה מגרד עיך מקצר שנים נעמנו לעריץ והפעל
הכבד מי יתן משאול תעמנני ולא יקלה עוד הנעמנו ודגש
הערי להתפארת כדגש מקדש יי והשם נבטו מעמנו כולם
עמן הקתר והענב אומר לעמון תיב ובא בשוה שלא כמריות
ואל המלכים אשר מעמון עמונה ושבה ירוע והיא הכתרה
השמאלית ונקראתבן לפי שהישוב בה בקיעה הן אחרון
הוא מקום עמון מקום נראה לבני אדם אבל
השמש אינו על שתו וכא על הפיה הדרשה
עמון מהשמש עמנ כי משרש נחש
וכעמעוני מריש נחשים עמעומים מחשון נחשים
ונמעמים אי יהיה עמעומים עאר לנחשים שהוא שיהיה
הנחש הקשה והמנ עמיני הבקר כי עמיני
הנעמנים והעמעומים כי הבמס והבכות
והמתאחות והמרגו התרגום בכא ובכי בעא
עמר ישובו שמן ישבים בבקר
וכן
ויל עמר
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ויקח עמד בקר בשש בקרות ועמד חמורים את רוכבים
עמדים פרשתן בשרש את שנים עשר עמדים ונעמדתי
בך אבר ועמדו שרות עמדי סרים פי החכם ראבע זל
בעבור השנים הגבול הנה הכרמים נעמדים יחד ומלבי מרה
שיחרוש עמד בקר ביום קרא עמד אה התיו לנקבה נשתרת וכן
כרם והמעל הבכר מומן מעמדת מרשי עש בפרי אבי הלשון
לשון נקבה
על מתנו ובכד אחר ולשונך תעמד
מרמה כלם עטן חבור עמוח עמה כו ועמוחו מכין חעיר
ערס יעמוח המוחו לכם מן השדה עומהות אחריהן
והמעל העובר מן היקל יעד עומחן עיים והשם ומוח האמנה
בקבול והבכר ושערך עמוחו עד יעמוח זקנכם ויחל שער
ראשו לעמוח והוא מעל עומד והעובר מן הבכר המוסף
לא תגרע ולא תעמיחו יקון ודרדר תעמו חלך והעובר
לשלשי עמוחיה חעיר לבהמה המעמיחה הרים חעיר
והולידה והעמיחה עטן כולם עטן הגדול
עמק ושדים עומקים פי יבשים ונגובים ובדרך לתמחק
ויפהלו ומזה מקראה הענבים היבשים עמוקים
ושני עמוקים אמר בן התבל ותרין אה וכן נקראים יה כמו יעיא
אתכולין ושבכין יבשין כלשה עמוקי
עמר ויקח את עמרת הארז מעמרת הארז הגדולה ובין
עבותים הייתה עמרתו ולא יתבוחת עמרתם אל
בין עבותים עטנם הסעיף הגבוה עמר ומשתים בשש
בקרות ועמר עחר עמרי ומשתי כעמר יהיו פי כעמר הלבן
ידוע עמרת עמותו בבור חיי והמעל בעת יזרבו בעמותו
ויא אותו מחזבדן מלשון עמות הגדין בדרדל
והשם לעמיתת לקוטה אותו עמותתי קמתי בעותיך
עמותתי ובכר כיאתנו דקדוק המלה הזאת בחלק הדקדוק
מזה השער בשער המעלים בטור השלישי ובכד ארזר
אותו העמית העמתה כל זנה ממך ומשנאי העמיתם
יעמיתם אלהיכם כולם עטן כריתה ענן כענת שלג
כיום קציר עטנו שבן קרירות ומיצאנו הכל בדרדל
כשביל שלא תעטנו חס לתוך ענן מפרישו מן החמה על
הענבות ומן הענבת על החמה ושא ולעטנם בעדכם
ולעטנים בעיניכם עטן קון ופרשו בו מסובת קרים הענבות
לסגור ולכלוא אותם מהין יוצא ומאין בא איהיה דרך משל
כמו לשכים בעיניכם ובחסרון אות הכפל והל מעטים יקחהו
עטים פחים בדרך שקט ובלשון נקבות ונשא אתכם בענות
ולא עטים פחים מעטן קרירות בלומר הקרירות בפחים בדרך
עקש ושא ונושא העטה הולך לבנו עורבי עטה ולמה עטה
ומוחרה אמתו והקבוץ ובכל עיר ועיר עטות ומחים
כלי מלחמה דומה למגן מרגא בלעז וכן בערבי אדריקה
ולא תזה ונשא אתכם בעטות והם הדוגיות הקטנות שהם
עשויות במגן ועטה וכן כדרדל ואחריתכן בסירות דוגה שהמו
קומכות אומר המוכרת הספינה מכראת הדוגיות ואמר
קומכות בארמא דישראל הוא קרי לה דוגית בדרכת ואחריתכן
בסירות דוגה וכתי בעטות מן עטה ומגן ויטלון יתכון מ
שמגיא על תרישכן ובנתיכן בדוגיות עידן

ענה

ענה ותעטנה בארץ שבנו שבן נעיה וכן אמר התרג ונעיצת
בארעא וכן ותעטנה מעל החמור הטילה עטמה מלך
בחזקה מן החמור בארץ כלו היתה נעיה בארץ אבל התרגום
אמר כזה ואתרכינת מעל חמרא וכן ותעטנה בארץ הוא כמו
עומד והתיו לנקבה כשתרגם
כתרגום ותטל מעל הגמל ואתרכינת
כי יתד הוא לשון נקבה והראיה
ענם עטמות ריקות פי קטנות
ריקות ובדרדל פת עטומה
בקערה פת הכתובה פתיתים קטנים ויש עטומות מלשון עטמא
בדברי רבותי שהוא הסלע והשבולים הגדילות בסלעים יש
בהן יונק עד שהן ריקות הרבה מפני היבש וכן פת עטומה
פי פת היבשה כי הפת היבשה יעשו אותה פתיתין קטנים
לשרות במרק בקערה ענב ואת עטוביה חשבמה עטבן
השפלים והמסותתרים מלוב עגותם בהם תמצא
החכמה והמקור מן הכבד והענב לבת ומשנה הרעיב לדיין
ענף ענף יענפך עטה פי הסבך הכוך ושבכך סביב
בקבוב המעטת ובמעטת בד יענף הסיר המעטפת
והרים הטהרה מעטה ואם כעט הענף הטהור ומעיל מעטף
והקבוץ בלשון נקבות והעטות והדדים ידוע
ענן אל המהפכת ואל העינוים הואבית הקהר ומ שתי
המלות הלה כבלים המהפכת הוא כלי מקבר והוא
שני עינים ועשים נתנים בית העואר שיכנסו שם האסורים
ועינוק כלי מקבר לידים ענן ויגע בענור פי מוזב
הדוע בדרדל והוא שנשמכן מומי הגג וכן לקול ענוך
המעיל הענים לעמודים בשמכם המים ויש ויגע בענור ושרי
למכבש בראבי ענד פי עדו נושאי ארון יי בכות
עדה פי כל אחת מהבכות גבהה עד שעדה
על החומה והבנות הם הפארות ודרך בית הדעד בשם מ"ש הכ"ג
הנעד ארץ בעדך בישימון סלה והשם מטיבי עדד תל"ס מ"ל
תרחיב עדי תחתי ששה עדים ובתוקטת הא את תל"ה ע"ג
קול העדה ובתוקפת מס מי מעדי בכי כונני ולבים הה"ד אל
וכשים כמעדין והכבד והעדה למלך בלהות עין רבלה
כלם פקיעה ופקיעות העדה ועמיד הם מחלי הדוע מ"ל
כמו שב ואעדה אשר שלו זרעו והקבוץ מכלי האלף
נוקפת הפארים והעדות ויש ושרי דגלא ודמה כי
הוא כלי אחר יש שהוא עשוי לדוע ויש שהוא עשוי
לדגל ואשר עשוי לדגל נקרא עדה על התבונה לשון
עדד ואשר עשוי לדוע לפי שהוא עשוי על תבונת אותו
שלדגל נקרא גם אעשה עדה מהר עדה להתחדן
פי גולה והולך ממקום למקום בלומר מהר הגלה
והאמור לה פתח ממוסרו וכן את עדה זונה כיכן דרך
הזונה ללכת ממקום למקום ומבית לבית כמו שאמר
עליה ממקום אחר בביתה לא ישבכו רגליה וכן עוברה
בדוב כוחן אך הוא מעל ידעא פי מקיע ממקום למקום
בלומר מקיע ישראל מכל מקומות גלותם אשר נתנו שמה
ושלח נבב כוחן אמן ומלחתי לו מעשים ועדוהו בלומר
אשלח לעבלים ומסרים אותן והקיעוהו ממקומו והגלוהו
אך ועדוהו מהבנין הכבד הדגוש

ענן

הדמור באדם. ונתן אמרתך
תעמעף. כמו תשה אמרתך
יחז יז אֶת עַמְעָפָה שְׁמוֹ. מן מעיט
הגדבה ובערבי עמעף והיא המחוקה כמו שאל"ל ערבי
מחל פרט לעמעפה הגדילה בין ההרים והם פרשו הפסוק
כן קרת עלמים ברים עמעפה שמו אני עשיתי אותם
כעמעפה הגדילה של מיסרבים והם שמו עמעפה כעמעפה
הגדלה בין ההרים ולדבריהם פ' שמו שם ישראל עמעף
ויֹת עמעפה שמו גמן כעבה שוייה. ל"ל אעפ שלקחו ברע
וזרעון שמו בגמן נטועה כלומר כי כמוהה גדלה.
עכלת עד עֲרָפֶת. אומרים כי היא הארץ הקראת מרגה
הכלקוסלך עֲרָפֶתָה אֲשֶׁר לְעִידוֹן. היא שם עיר
בארץ עידון.

ובן חמש אותיות

שמ"ח שם שי עַמְרְדְּעֵ וַתַּעַל הַעַמְרְדְּעֵ וַיַּעַלוּאֵת הַעַמְרְדְּעִים וַיִּשְׁלָךְ
הַיְאוֹר עַמְרְדְּעִים. ידוע ויתכן להיות ומעל
העמרדע שם כלל המין ולא שיאמר על אחות מהן וכן
תל עה ותהי הבטם וכן אמר ונמרדע תַּשְׁחִיתֶם.

נשלמה אות העדי

אות הקוף

ויק יא ישע לה קא וְאֵת הַקֵּאת. וְיִרְשׁוּהָ הַקֵּאת. וקטר. כן הביאל זנה
זה השרש והביא הקאה בה"א ואמ' הכר המירון
ה"א כתין ואמרו הקאת. והטה הקאה בה"א לא נמצא
ולמה היתה דשתן כי עיקר הקאת בה"א והתין תמורתה
ומי הביאו בעברי הזאת. וכן הפייט שאמ' לבום מדבר
וקן אות דשתן כדעת לי יונה. והנכון כי קאת התין שרשית
תל קב והוא כשקל דבר. ובקמוץ וְהַמִּיתִי לִקְאַת מִדְבָּר. ובת
ילמוד ירושלמי תמיד ישמעאל קאת זה הקיץ. וכמשנה
ולא כשמן קיץ. ובמדרש נעי מאי שמן קיץ אמ' שמואל
ויקיח עוף אחד יש בברכי הים וקיץ שמו. קאה. בַּאֲשֶׁר
יָקִיאָה אֶת הַגּוֹי. כמשקל שאה בגה קאה. וכמה הארץ
בלשון זכר וכן ולא נשא אותם הארץ ובתמורת הלף
ירמה כיד שתו. ושכרה וקיז. שבן הקיץ ידוע ומוד נזכרכן
מל ב' בשרש קוא. קב. ולבע הקב דמעים. מדה שהיא
ששית הסאה. ויתכן ששרש המלה קבב כי כמקבץ
ידגש קבים. קבב. וְקִבּוּתוֹ לִי מִשָּׁם. מָה אֶקְבֹּב
לא קבה אל. וְקִבַּבְתִּי מִשָּׁם שמנם שבן קללה.
ויבא אחר איש ישראל אל הקבה. כמו אל האהל המופין
וְאֵת הַקֻּבָּה אֶל הַקֻּבָּה. אז יהי[illegible]
וְהַלְּחָיִים וְהַקֻּבָּה כתרגומו כ[illegible]

שבמשנה

אלא כי התנין הוא לבקבה הקבקבת
שאם היתה לבקבה נמצאת
עליך לומר העממתי תשרזי

שבמשנה הבהמה שבו כמקבץ חלב היונק וקרוש בן ונזכר באשרה
עוד ההשלה[illegible] כן בעבי האדם. ולל פרטו קבתה מקום
הערוה כמשה וקבה אין לגזור על שרשו. ולי יונה מתבון
בשרש קבה בלם חמה וכבר כתבנו הטוב והישר בחמה
ששרשו יחס. וקבה לבמה שהמלה בחשבה בקמיבות
המלה קיבת הנכרי הקוף בעיני ובן אמרן בקמיבות הבעי
כשרה שיקבה מן הטרפה קבתה אסורה ידמה ששרשו
קוב ויהיה אב ואת האשה לא קבתה מלא ויהיה מעני העין
והכפרד קובה ובהוחבר בא בקמץ חטף תמורת החלם
אן הוא מנחי הלמד והכפרד קובת בשקל שוקת.
קבל וְקִבֵּל הַיְּהוּדִים. וְקִבְּלוּ הַכֹּהֲנִים. וַיְקַבְּלֵם דָּוִד. אפ ע"ל ר"ה יב
אלא זה לשון ארמי הוא לבן לא נמצא לא בספרי הגולה ואחד מ"ע ע"ל ר"ה
בחשלי"ב נאיב בסקוין אחד הכל לא נמצא לא בתורה ולא בנביאים. וקבל מוסר. וההטעל מקבילת הלולאות כלם ענין קבלה. שהוא בענין לקיחה. ופרשו מזה ומתי קבלן. כי כלי שהוא יחז כב
מכה בנגד החומה תלה נגד קבל. וכן טעם מקבילות
הלולאות שתהיה הכל אחת נגד חברתה בשוה ושמן נגד
ענין הקבלה אחד. וכן ויכהו שבל עם נגד העם. והוא שתי תל ב טו
מלות ובכר פרשתי ומתי קבלן בשרש מחה מא יותר
קרוב מזה אצלי. קבע. וְקִבַּעְתֶּם קוֹבְעֵיהֶם נֶפֶשׁ. הֵיקִבַּע מש כב תל ב
אָדָם אֱלֹהִים. כי אתם קוֹבְעִים אוֹתִי. וַאֲמַרְתֶּם בַּמֶּה שם שם
קִבַּעְנוּךָ. שמן גזל ולקיחה בהכרח. ונתן קוֹבֵעַ מַחֲשֶׁבֶת שמ"א יד
עַל לְאַשּׁוּר. ומלרע עָנָה וּמָגֵן וְקוֹבֵעַ שִׁימוֹן עָלָיִךְ. יחז כב
והמקורה עליו לית מחתיה ולפ שמעיא נמקעת סטרים
ומתקבוצה גחשת של ראשו כקוף והוא בקוף כרוב
הסמרים והמסרה מעדה עליו ולפ שלא ימנה אדם
בו אחת וב הסה המסרה אשר שליו לית בקוף. ונחד
עגה ומגן וקובע. ותרדיה מלאים ושאר אי"א מובע
כלם בכף בר מן ליון תרין כקוף והוא כלי מגן על הראש
קְבָעַת מִם הַחֲרָעָלָה. ענבן שמרים מוגד לאיש בלעב ישע לה
ויֹת פילי בבלא דלוטאר. ותרגום בסקל אדרים בפילי
אלא כראה שתרג המלה לשון גביע גבריא. קבץ. וַיִּקְבֹּץ רחש מלא
וחלוף ב בקוף כדין אותיות גיבין אֵת כָּל אֹכֶל. וַיִּקְבֹּץ שם
אֵת כָּל אֹכֶל. וקובץ עליך עצה. וְכָל נַעֲרֵי חֲמוּדִים שם מש יב כתמ"א
של המלאכה. שלח חמץ אלי אֵת כָּל יִשְׂרָאֵל. קבצנו שלא"ה ע"ל
נקבים כתירין. לְקַבְּצִי מַמְלָכוֹת. בקמץ חטף. והשם ע"ל
קבוצת בסף ונחשת. והטעל אך שם נקבצניות. כל יחז כב שע"ל
עאן אדר יקבצו לך. והכבד כל פרס יקבצו פחרור. שמ"ש ע"ל
וקבצתים מארבע ארץ. ותקבצו אֵת מֵי הַבְּרֵכָה חשלוה ירמ"ל ישע כב
הַתַּחְתּוֹנָה. לחונן דלים יקבצנו. לכן אשר. ולבן נתלי מש"ל
יקבצנו יקל. והשם בעשיך ינילוך קבצך. כלומ' יקהליך. ישע נ"ד
ושלא נזכר סמלון כי מתתנן זונה יקבצה. החירק תחת שורק מיכה א
סמון ופתרון שעריך תגיד כן כתב לי יונה. ובכן הוא שיה יה
קבצה מן הבבר ופרושו כ מתתנן זונה קבצה שומרון
מה שהיה לה. ועד אתנן זונה ישובו וכן ופתרון הוא מהבבר

הוא

הקופה מטרשישה כה שתי עטרות לרוחב [illegible]
עשה בה עטרה אחת מ׳ הסיבוב שעשין לקשר סביבותיו
כל עמוד טהורה כל עמוד בלבד שתי עטרים חיות שהורות
ובלשון זכר כי עמוד מורד על גב אשר שם עטרים יקבנו
שם כולל לכל עוף ונעשה מרטנס עמוד מעשה בית ארזו
קנלה שהאחרון מרגו הראשון גבמרגו והוא עוף
קטן והוא רב המין לכל כלל כל עוף בזה השם והעמד
העשיר ועמיד הבית עמדי חטאת שמים עשר ידוע
ותרגם שעיר עמידא ומה שאמרו עמיד השעיר נפל לבאר
כמו נגבה תימנה קדמה מזרחה מ׳ הלשון האחרון מבואר
מן הראשון ולשון עמיר הוא מורגל בלשון כמון שעיר כמו
בלשון ארמי אף השעיר מן ושתער עלין מלך העמן
בעמרן שמיר ושלחה את עמרנה ידוע גלמי שחותר
אדם בעמרכון קרא לעגל בדגל החותר בעמרן לכל אמר
בעמרן שמיר מ׳ שמיר הוא הבדל החזק וכן במדרש
נטל עמרן של לבדל עמרת ושמת אשר על ראשון
אמות חמשו בשם יחידות שמנו כמו כותרת הכן הוא
במקומו כמלכים וכבר פרשתיו בשרש עמר
עקל ובדמל בעקלון אלא דשתו אחר שהבדמל יקלו כאש
שובדין אותו וכן גרש בדמל וכן מ׳ שי
אמבו החרב ומירוכן בשורה לחה גרשה כריחים
בלבנשיה ערך ועדרו אתם ערוך את המזבחים כי
עורים הם לבם וערתי את עוריך לעורים לך
ואפשר להיות מזה השרש ויהיה לא ישר את המים והכר
סנבנוהו בשרש עור ותהיינה ערות לערור לגלות שרותה
והשם מן המערר בין המערים ומערי שאול מעאור והחכם
לי יהודה שם שא וכשתהה ערותה לערור לגלות ערותה
והכר כיארנו עמן ערתה בשרש עור וכתב לי יהודה בעקל זה
והיה לך ה׳ עלותי לאדם כשבר בתנכם כשרש עור וכן סתבנו
שם עמ׳ ואויב ערה כמכבירה כמשב עלות ערלי מאד והחמש
להם ויתכן היות שבט כלם ערד ושא מי ערד מים בשמלה
עורר מים בעבין כערור אבן במדבר והכבד ומכסים
ומעוררים והשם עלור הכשף לקח כרו מתחבר אל עלור
נקבר והנה איש עלור בקפו את עלורות בקפיהם עלור
המלור לדרי לי עבנים עמן קטירה ואפשר להיות משרש
הה ונשמן הבה עור עבורה וכבר כתבתי בשרש עור לשרש
מר והנכון שהיה מן השמן הזה והיה ערלות עד
יום מתן כלומר כל הן קטורות שלא הותרגלה נשא לאדם
ולא יטל ערלו חרון חבר לא מעשה מסכם ערלי מ׳ אבן והוא
כמו מר ועור ומר כמבן אחד ערב ומר כובה של פנים
ועל סתרין כאש עבית תאר שר שי אזנך קשבת
לא שערבת קמון מפני הסכין אלא ושא מי ערבת כמו שרמת מחלוף
ועמנן סמון אמו כמרת כי ערבת ערי סתר מלאית הכית חלוף מא
המכוה היא שמעבים עמן שריפה ערות ומבן ארבע
ושמון ומקר כמלם מעבר ערי מדי מן הגלשר עלי
גלשר וקחי ערי שמקון חטף ונשוא לבדן ומרי ושמו והוא
נטף שהזכיר הלת בסמוכי הקטורת וכן כדהל וכן

דב׳ ד׳ יחז׳ ז׳ ויק׳ ד׳
תל׳ ב׳ שם ק׳
שם כ׳
דעל׳ ח׳
שם שם
עזרא ה׳
דה׳ ב׳ ב׳
ירמי׳ ז׳ דב׳ כ׳ א׳
דה׳ ב׳
מל׳ ב׳
מל׳ ג׳ שם ס׳
שם שמ׳ כ׳
ישע׳ ל׳ א׳
שמ׳ ב׳ ויק׳ ה׳
תל׳ ב׳ איכה א׳
תל׳ ב׳ שמא ויק׳ ה׳
דב׳ כ׳ ה׳ על א׳
אמ׳ ז׳ ירמי׳ איוב
שמ׳ ב׳ כ׳
מל׳ ל׳
איוב כ׳ מ׳ ל׳ ישע׳ ט׳
משל׳ ז׳ חבק׳ א׳
דאמ׳ ב׳ שם חב׳
עיר א׳
ישע׳ א׳
עלט׳ מאב׳ ז׳
יחז׳ ל׳ א׳
מל׳ ז׳
דה׳ ב׳ ב׳
יחז׳ כ׳ ד׳
דאל׳ ח׳ ירמי׳ ח׳
שם מ׳ דאל׳ ל׳

כמלל אומר הערי אינו אלא שרף הנוטף מעצי היקטף שרושמין
אלא וכתב ראבעבשם הגאון כשמן ויצא ממנו הערי והוא המקרא
מ׳ הוא הקשה מעב עיקרים בלשמן בלעד ערח מר עורר עמ׳ א׳
והוקיטון בתב כי הוא מר׳ אן
שמן מאילן בא תיריחו והכבד ביי שאף ישרים עבנים הגבהת ישע׳ ל׳ ב׳
היקול בעקה וכן בעבין זה נקרא הכבן הגבוה ויבאו אל עליון שופ׳ ט׳
בית אל ויעשימו שם לה ערים מעתנו עליהם ארבע ערים בחש שם שם
והיקבון בקלעים ובעדי הקלעים ובעבותות ואל׳ ל׳ כי לפיכך שמא׳ ב׳
נקרא המגדל ערוה לפי שהמטה השומר שם עורה ועונן
ערך ואבחנו בכרות עינים מזה לבמון בכל ערך הלשון דה׳ ב׳ ב׳
הזה ידוע בדרזל אות שהמטה עורך בהן טבורין
והתאר עריך לבריות ואלקים הרבה והפטל הקל ממכן
אמרו במשנה לקח מבוה לשתה כנו אל לגל ושא ערך
לן מותר למכרו וכן שמשרבו בכנין עשל ובכנין הספל הדה
ובכנין התפטל ערע ושמו ערוע אזב אב ומעורע ויק׳ כב שמ׳ ב׳
והיה הוא מעורע במחזר מעורעת שלב והשם דה׳ ב׳ ב׳ מל׳ ב׳
בגבעלשת ידוע ושלחתי את הערעה אמרו שהמן מין ויק׳ ב׳ שמ׳ ב׳
שרש העוף והיתה מכה אותם כעיניהם ומטילה בהם
ארש והם מתים והחכם ראבעזל מרשון משבן ערשת
ערף לשון עקף עורף ערוף הוא מקור אן יהיה תחר ירמי׳
לעורף ערפתיך ולא כתפך ערפתי כל הבעל שעלה תל׳ ל׳
אמרת ערפה אמרתי אתפתה ואמרתי אל תפתה שם ה׳ שם סקה ישע׳
ואעבמנו לך שם ותתה הנכ עורף הנכ עורפם כשף שונ׳ ג׳ שם ל׳ ירמי׳
ערוף ערופה אמרתך מאד ערפה כליותי ולבי הכל תל׳ ב׳ שם ק׳ ל׳ שם
עמן ההעורה זקון ושם בכל שמתיכן בן מעבך משל׳ ז׳
לכשף והנטל ויתלפנו ויעקפו רבים דעל׳ ל׳

ואשר הם בני ארבע אותיות

עלעל עלעל כסמים וכן ובעלעל דמים ראשון כתבמים ישעיה מ׳ כ׳
בשרש עלל ויבשו העלעל תא סקה והוא מין דל כה
ארבה וכן בדרזל סקה ומתרגם מ׳ הוא עלה מלונות
ונעלים ומוצן לחותם ענתר עפתרות הבקר מ׳ זכל ל׳
אלא ויש לומר שטקן עלעל ל׳ יונה שרביטי הזהב
בעבור שישלון אל בעלעלי
שמב ומשבתים ויחתר נכון להיות שני כלים כמין
שני ענורות כמון שאמרו המדיקים מעליהם הזהב וכן
תל׳ אסקיטין דרהב והוא שם כלי המן שכתבנו בשרש
עפה ענבן עמנת אחת כמו עלוחית כתר המון א׳ שמ׳ ל׳
ענבע כדובים שנים מעשה עצעים מן שתנים דה׳ ב׳ ב׳
כלומר מעשה עגלים כמון שסבל כדובים
כדביא וכן אמרו תנא אסקלסם הגר אומ׳ כדובים מעשה
עצבונים היו ומעדדין את מבהם כתלמיד הפשר מבנן
ומקבל מעדדין את מבהם לפי שבת אחד אומ׳ ומבהם איש
לאחיו ונתוב אחד אומ׳ ומבהם לבית מלאמשה בדבר
[illegible] ענבת לבלבל
[illegible] ישעיה ל׳ א׳
[illegible] שם מ׳ ל׳ שם
[illegible] שם לא
[illegible] ונעבן הענבוף בעבות סמבן
[illegible]

הדבור

רביעי ועל זה שאם על המאכל שהוא לרביעי אם הקא שמא
ואמרו לא והראה כי על המאכל לבדו שאם שאמר מקדש
ולא אמר הייקדשו ויש מדול שאמרו כי טעו הכהנים כזה
ותשובה כי הרביעי טמא הוא מקדש אכל עד השאלה
האחרת ששאם יגע טרוא נעט נכל לה השיבוהו כראוי
פי אם תהיה הכנף טמאה טומאת נפל שנמצא שהכנף
אב הטומאה והבשר ולד דאשון והלחם והנזיר והמשקין
שני והמאכל שלישי ויענו הכהנים ויאמרו טמא ושלישי
מקדש הי יודעין שהוא טמא אכל רביעי מקדש לא היו
יודעין שהוא טמא וכזה טעו לפי השיבם הנביא ואשר
יקריבו שם טמא הוא ויש מדול שאמרו כי לא טעו כאחת
מהם יש מהם שאמרו כי המשי מקדש שלו מהם כראשונה
וכראוי השיבוהו שאינו טמא ויש מהם שאמרו כי אדם
שגזרו רביעי מקדש שלם וכראוי השיבוהו ומזה שהשיב
להם ואשר יקריבו שם טמא הוא פי אעפ שהם יודעים
הלכות טומאה וטהרה כל אשר יקריבו לפני כלו הוא טמא
הואיל והם מתעצלים בבנין הבית ועניין הפרשה מוכיח
זה הטעם שלא טען שלא הוכיחם לא על ענין הבית
בכל הפרשה כל אשר יגע בבשרה יקדש פי כל דבר אוכל
שיגע בבשר החטאת ויבלע ממנה יקדש כלומר יהיה
קדש כמוה שאם פסולה היא החטאת בגון פיגולו פסול
אחר יפסל הנוגע בה ואם כשרה היא יאכל הנוגע בה
כחמור שבה כלומר אם נגע בשר שלמים שנשחט מחמת
החטאת שנשחטה היום נאכל אותו בשר שלמים בו ביום
כלבד כדין שלמים הנאכלים לשני ימים ולילה אחת אכל
לא בלילה כבשר החטאת שהחטאת נאכלת ליום ולילה
הנה לפי שהחומרא שבשר בבשר שלמים נאכלת כדין בשר
שלמים ואם החומרא בבשר החטאת בגון שנשחטו היום
החטאת והשלמים ונגע בשר השלמים בחטאת נאכל כדין
חטאת היום והלילה כלבד הכל לא למחר שאר בשר
שלמים וזהו פי יאכל כחמור שבה כל הנוגע במזבח יקדש
אפי קרבן פסול שעלה עליו קדשו המזבח להשירו וכן
שעלה לא ירד והוא שיהא ראוי למזבח לא שנפסל באחד
מהדברים המפסלים הקרבן וכן כל הנוגע בהם יקדש
שג בכלי שרת משבנם לתוכן קדש קדושת הגוף
ליפסל באחד מן הדברים המפסלים הדברים שיש להם
קדושת הגוף ואינו עומד לעמוד לחולין והשם קדש
והקבוץ מקדשי הקדשים ואיש את קדשיו לו
יהיו ובלא חטף מראמן קדשים קדשי בית ומא את
מקדשו ממנו ובית הקדש נקרא מקדש ועשו לי כ
מקדש ומקדשי תיראו והקבוץ והטף אל מקדשים
וכן ארמון המלך לפי שהוא במקדש שלא יכנסו שם לא
הי יודעים נקראכן כי מקדש מלך הוא ובא אל מקדשו
להתפלל ולא יבל חללת מ[illegible]
למקדש כלומר מקום שילכו [illegible] להשגיב [illegible]
הפי יהיה פי לשני בתי ישראל [illegible] לטוב ולאחד לרע

כי שבא וסיעתו השלמון עם מלך אשור וחזקיה וסיעתו
לא השלמון [illegible] לא תאמרון קשר לכל אשר יאמר העם
הזה קשר נראה כי מקצות העם הין קושרין ומורדים לתת
העיר ביד מלך אשור ואמר לחזקיה וסיעתו היה שם הכה
למקדש ולארמון להשגיב בו ולבית הקושרים יהיה לאכן
נגף ולעור מכשול ויל עוד למקדש להזמנה כלומר
להזמנת מורעבות כלות למכשול יהיה לעמיהם כמו שאמר
ונתתי מכשול לפני ויהיה פי שני בתי ישראל פקח בן רמליהו
ושבנא וסיעתן כי שנהם הי רועים ממפלת מלכות בית
דוד ויהיה פי ליושב ירושלם בעבור ישב יוחלם והוא
חזקיה וסיעתו והי להם למקדש מעט עד מגדל שבא
שבי כלומר שהם נשבים בו מעט כעודם בגלות ומחלל
מקדשיהם כמו מקדש יהם לא שהוא מא האחד מומנן
מקדש בשקל למתעב גוי והתאר חדוש הוא קדושים
יהיו לאלהיהם ונקדש בכבודי ונקדשתי בם לעיני
הגוים נקדובי מקדש וההתפעל והתגדלתי והתקדשתי
לא ההתקדשו למדי והיא מתקדשת מטומאתה במתקדשים
והמטהרים והפעל הכבד ויקדש אותו קדש לי כל בכור
ולא יקדשו את העם בבגדיהם פי שלא יקדשו אותם כבגדים
בהם בבגדי כהונה כא ונה כא יגעו העם בבגדיהם ידמה שהם
קדושים כמוהם וכן תי ולא יתערבון עם עמא כלבושיהן
ובכר אחר אשר הקדש הקדשתי אותם בלהבשר אשר
ילך בחקיך ובמצוותיך הבכר תקדיש פי אעפ שקדושתן
מרחם על הי הוא קדוש לבכורה לא יקריב איש אותו
פי לא יקדישנו לקרבן אחר והקדישו את קדוש יעקב
פי יתכנו לו הקדושה כהלתם ועא קדשו עליה מלחמה
קדשו עוס קראו מערה ויקדישו את קדש בגלל כהר
בפחלי ויקדש ישי את בנו ובכר אחר הקדש קרבן
והקדישם ליום הריגה וההתפעל בליל התקדש חג התקדשו
ובאתם אתי נזבח והשם והיה למקדש עונם וכל הדומים
להם ענין הזמנה וכמון הוא להיות כליל התקדש חג
התקדשו ובאתם מהענין הראשון כלומר הלילה הזה
שימות בו חיל סנחריב יהיה לכם שמחה כליל שמקדשין
בן החג והוא ליל הפקדה וגם חדש הייה בארץ ותירגם
בקדשים ישבר הקדשים מן הארץ לא תהיה קדשה
ולא יהיה קדש כולם עמנם שהם מזומנים למשכב
אלא שהוא לשון כהה נכפי קהרה תקהיה שנן והפעל
הנכבד אם יקהה הברזל
עמנם הולשת הכריתה נשנים אן בברזל
יקהל נקהלו היהודים הניקהלים עליך ויקהל העם
על אהרן ויהי כהקהל העדה ויקהל כל העם
אל ירמיהו בבית ה' והשם לעודה ונקהלו עם רב הקהל
חקה ואת לכם ההא הא הקריאה כהא האמור בית יעקב
הדור אתם דאו דברי ומא ונתן עליהם קהלה גדולה
הא כי גם שיש רבות נקראו קהל
שג וכל הנשים העמדות שם קהל
גדול ידמה מד
יקהלת מעשב ואת כל העדה
הקהילו הקהל את העם
והקהיל

והוא פעל עומד כמו אל ומפתחו שבתיך. והתפעל יתקבצו
בלבעלי מגדל שם. ויתקן בנו יחבו. [illegible] בלשון
אך יש הפרש בין שניהם כמו שכתב אחז לבחיבור הלקט כי
לשון קיבוץ לא יאמר כי אם על הכסות ולשון אסיפה יאמר
אע"פ שהיכן מפוזר ממנו אסוף ידך ולא יאמר קבוץ ידיך
וכן ויאסוף רגליו. ואין איש מאסף אותי ולא יאמר מקבץ אותי.
קבר. ואחר יכן קבר אברהם שלה קברו. שמה קברתי
אחר יקברו את אבינו. ויקבור אותו קבור חמור.
והשם בקבר אשר אי ש האלהים בשש מקדות המבלי אין
קברים. וכן קבוץ הנקבות והוא לקבורות. ובל סביב ותנו
קברותנו. ומא וגם קבורה לא היתה לו. מערה של קבורה
היא מערת קברת רחל. ויהי קהלה סביבות קברתה. ומ
וגם קבורה לא היתה לו ערבי הקבורה והם התבריכן
והטעל תקבר בשיבה טובה. והכבד ואין מקבר. ומערים
מקברים. ושלא נזכר מעלו שמה קבר אברהם.
קדד. ויקד דוד אפים. ויקדו וישתחוו. עינים הכנעות
הקדקד ושחותן כי קדקד משמש קדד לא שנכפלה
כו הפא. ונטרף ורוע אף קדקד. ולקדקד נזיר אחיו. ועל
קדקדו חמסו יקד. קדקד שער. כי יקדקד יחלק שער
הראש הנין לימין והנין לשמאל. אמר קדקדך. ו ענוך
כמתכנן עם בני ארבע אותיות. וקבה חמש מאות. תא
וקציעתא. וכן נזכרה בדרשל בפיטום הקטרת מר וקציעה.
וכן ניקראת בלשון ערבי ובלשון יון קציעה ועוד נתכנן
בשרש. ורבינו סעדיה כתב כי הוא הקושט
יקדחן כי אש קדחה באפי. פעל עומד. והשעה כי אש
קדחתם באפי. הן בלבכם קדחי אש. בקדחת אש
המלקים. עבין בערה ושריפה. ומזה נאמר אתה שחפרת
את הקדחת. והוא החולי השורף מחוב החמימות והוא
ש יקראו לו אש שלעמות לחבבי אקדחן. היא וכן מה
אכנים היקדות ואולי נקראת כן כי מוראיתה כמראה האש
קדם. מימי קדם שמה. מראש הרי קדם. כן נקדמת
והקבוץ מומנו קדמים. והמתוך מראש מקדמי ארץ.
ומא והוא יתר משל הקדמוני. במים קדמונים. וכשנים
קדמוניות. קדמוניות אל תתבוננו. ומא השם שקדמת
שלף יבש. מימי קדם קדמתה. והא כיבוי לנקבה והיא
כמפין. תשובן לקדמתן. תשבנה לקדמותכן. והקבוץ
והושבתי אתכם כקדמותיכם. ומא מחל קדומים. והמעל
הכבד מהם עלבן קדמתי לברוחו תרשישה. קדמו שרים
אחר נוגנים. חסר ו' החבור ומשמטן ואחר נוגנים כמו
שמש ירח. ראובן שמעון. קדמני ימי עוד. מחשב קדמוני
נבכים. במה אקדם. אשר לא קדמו. אתכם בלחם ובמים
כי תקדמנו ברכות טוב. פי ברכות טוב פעל עומד
הוא. קדמה פנו הכריעהו. וכבד אחר מי הקדמני. ואשלם
לא תגיש. ותקדים בעדינו הבשה. כלם ענין הקדמה וידוע
הוא. אל יוסה חלקם לשני עניים ואין ענין כי פי קדמה פנו

הכריעהו הדרתן לפנו כיקדמך. וחזרנך. והכריעהו. וכן כי
ומנן כרכות טוב. ממה אקדים להם ממוה
שזכרנו ושלא זכרנו. וההמלה היא ההקדמה. וכן יקרא
מאת המזרח קדם בשם שיקרא כנגדו מאת מערב אחור
ואחרון. גן בעדן מקדם. מקדם לגן עדן. הן אחדם מקדמי
קדמה מזרחה. שפל לבאר כי יותר מקבאר ורחב לשון
מזרח מלשון קדם וכן נגבה תימנה. הבשר השעיר.
קדמת חשור. אל הגלילה הקדמונה. המזרחית. וכן
ניקרא רוח מאת המזרח קדים. ורוח הקדים. בעקרים
בשמים. ומה שאמר ויהיה נעוזן תימן יתכן שהיתה
הרוח מזרחית ודרומית. וכן ניקרא הים המזרחי. ארת
מנו אלהים המזרחי. הקדמוני. ובלמו אלהים האחרון.
קדר. ונקבר עליהם הים. שקדרו השמים. שמש ירדה
קדרו. קודר הלבשתי בלי חמה. קדרתי שמה
החזקתיכי. ושעריה אחלש. קדרו לארץ. בהבל אם
קודר שחותי. וקודרים שגבו. ישע. הקודרים מפי אחזו
פי הנחלים הקודרים מהתחלת זמן הקרח שיבבן המים
ויכנסו שטפי הארץ מהם ויחשכו המים עד שהשלג
כשימלא בהם מתכסה בהם לרוב חשכותם ואע"פ לשלים
נעמתים אותן המים אע"פ שהיו רבים ונכזבה תוחלת
הולכי. דרכים בהם כן בנזכרה תוחלתי פחכרי לה. והשם
אלבש שמים קדרות. ומא וכי הלבכן קדרנית. והפעל
הכבד ואקדיר עליו לבנון. וההתפעל השמים התקדרו.
עבים ורוח. עמן הכל עמן החשכה. ומה שב ממנו בענין
שמלות שהוא גם שבן חשכה כלם ענין אחד. ומזה קראון
לכלי ש מכשלין בו קדירה לפי שהיא שחורה מה המדרת
האש תחתיה. קדש. וקדש הוא והבדין כי קדשו. אל שמבטע מלי יי
תגש בי כי קדשתיך. כי קדשתי מוקד. ואף כי הוא יקדש שמ"ה כמ
בכלי. פן תקדש המלאה. כן תאסר כהתאה כקדש. וכן
אלא התנ היא לבקבה נסתרת אל"ל מ"ג לכלאי הכרם שהן
והמקדש אותנו למקרא הזכר אסורים בהסמה כמו להלן
שנעה כיהוא פעל עומד והלל
תקדיש. ואיש כי יקדיש את ביתו קדש
לי. ונאמר כאן כן הקדש מה להלן אסור בהנאה אף כאן
אסור בהנאה. וכן ואל כל מאכל הקדש. כי הטמא כלומר חב"ב
שיאסר מטמאתנו כקדש שהוא אסור. ומי הבקר
ששל חב"ל לבהנים תורת הטמאות אולי שאחזו בגלות
ושל להם אם ישא איש כסף קדש מכנף בגדו כי בכנף
בגדו שהיא טמא שנגע בשרץ ונשא בשר קדש בכנף
בגדו הטה הכנף ראשון לטומאה. ובשר קדש שכי
ונגע בטמא להלחם כי מה שבכנפו והוא הבשר נגע
בו חל הלחם אל הכנ"ד אל הין אל אשמן ונגע אין
אל המאכל הקדש כי הטמא המאכל הזה שבא וכיעי
לטומאה כי הטרף הוא אב הטומאה. והכנף ראשון
ש[illegible] ש שני והלחם והנזיר והמשקין
[illegible] ם שלשתן המאכל שנגע בא

רביעי

על נטלם טורים כושים והשם ורמי הקומה גדעים וכמוהו
ואכרת קומת ארזיו כל הגבוהים שבארזים כמו שאמר אחר
ראשון זאת קומתך דמיתה לתמר ויפל מלא קומתו ונקרא
התכואה קורס שיקערוה קמה לפי שהיא קמה המלה כאחרת
מגדיש ועד קמה בקמות פלשתים וקמה בידך ממלכת
ישראל תעמוד ותתקיים וכן לא תקום ולא תהיה וכן ויקם
הבית אשר בשר כיקום שקמו דברי עליכם לרעה ויקום
נחולם דבר מי יקום ממנו ומהם ויקם שדה עמרון כלומר
שיעמוד ויתקיים בידו ותגזר אומר ויקם לך וכן בשבון הקיום
הטעל הכבד נמאמר אסתר קים קימו וקבלו היהודים
קימנו כדברך וכבד אחר הקימותי את דבר יי יקם מעברה
לדממה ושלא נזכר פעל ממנו הקם על ומי יקם מעברה
לדממה המעברה שהקים שיבנה לדממה וכבד אחר
וחדבותיה אקומם והעומד לאויב יקומם וההתפעל ממנו
מהתקוממים כימיכך ומתקוממי כעול ובתקוממיך
אתקוטט והוא האר בהוספת תין אונפל ממנו מס הביאוני
והשם ואולך אתכם קוממיות כלומר בקומה זקופה שלא
תתחדו מהדם עד יוצאים כידרמה ומא ולא תהיה לכם
תקומה ונמלך אליקום עמו כירשתיו נשרש אל כי היא
מלה מורכבת מן אל ומן קום ושם במא בהוספת יוד
וימוז את כל היקום ואת כל היקום אשר ברגליהם
והוא שם כלל לכלי של האדמה אמא והתימא על האבנ שבתב
ושם במא אם לא נכחד קימנו נמרשת נחלא נמצא היקום
והוא כמו קימנו כמירי כל כמא נמרשה אז והנה שכתוב היקום
קימנו מי כאמת לא נכחד אשר ברגליהם נמרשת שקב
יקומינו מהכל במכולכי שאמן גם יש לתמוה על הדקדק שלא
הביא שכתוב וקימתם הכיטה
כת ובכן ויתרים אכלה אש מי יתר הרשעים והם שהין
אחיב כמדוס ושמורה ושם במא ומימותי לך במקום ושמתי
מקום והוא בלשון זכר ברוב ובלשון נקבה ולא עוד
תשובתו מקומו והיקבצו באחד המקומות ונזכר בלשון
זכר והקובץ בלשון נקבה ואיזה מקום נעזבתי כל
למנוחתי אז באיזה מקום מנוחתי כי מקום אינו קמוך
ואיזה מקום לא ידעאל ראמר הנמוך ומי רושו מקום איש
שלא ירע אל מקום שם קבר הוא כמו הפוך מקום
קבר שם וכבר כתבנו הדומים לו בחלק הדקדוק ולעולם
יבא שלמלת אשר ועל שין השימש בסמיכות במקום
אשר תמחה מעלה במקום אשר נברחת מקום אשר
יוסף אמור שם מקום אשר אמרי המלך אמרים
מקום אשר ימל העין שם יהוא ודל בכן שמו שלהקנה
מקום לפי שהוא מקומו שלשלם ואין שלם מקומו כמו
שנקרא בה משון משנה אלהי קדם ויגר כי נוח והעלה
ישמוד ליהודים ממקום אחר אמא וכתב ראבנשזה הפלא
רמז בו להבה לפי שלא ידע
לכתוב השם בגלה לפי שנכ[illegible]
קון שא קינה קינה היא וקונה ויקונה ויקונן ירקיה ויקיים
למקונות בגות הגן [illegible] אמה הרגש לחמון
הגל

שלא כי יהיה מאי להיות הכפל ענין המפר ומדזל קינה אחרת אונ[illegible]
מחונה משלש ענין וכולן עונות ומשקל קנו שלש מלות
משקל נחשת כי ליוה להבת חכיתו וכתב האזל כי קנו הוא
העץ והמר הוא להבת ללהבת קנו וכן כלשון ערבי אומרים
לעץ החכת לקנה ויתכן להיות פירוש קנו כוכב או שדין
קוף שנבים וקופים הקוף הוא שקורין לו כלעז שימיא
והיא חיה שעורת פניה דומה לעורת בני האדם ומתופשת
בידיה כמו האדם ומן השרש הזה תקופת השנה להתקפות
הימים ותקופתו על קעותם והם מענין כי הקיפו ימי המשחה
ויקף ויקף בענין אחד והוא ענין סבוב ואמר תקופת השכה
להתקופות הימים על תקופת השמש שישוב בסוף השנה לתקופתו
קון נקן עליו הביט ינקין ונחף על קינך ועל קינך כלוב
קין כי מלמלא פירות הקין וכן והלחם והקין הבדות
המיבשין בקין ועתקעתי בחיי ינקנו מטבי בני ישראל ינקן
מואב ינקן כישראל וימלך על ארם ואל תקן בתוכחתנו
כחלם ואקין בם כשורק אשר אתהקין ואמשל שיהיה ינקן
כשרל פועל יוצא והכבד בעלה ביהודה ונקינה כלומר
אא ולא ונקינה נעשה קנין נעשה להם שיקונו מכוס כולם
מתוכה כמו שאומר החרבן ענין ענוקה וערה ואמר ואקונן בם
וכמליך מלך בתוכה עד משלכמו ותקנר נשון בעמל
ישרל ועא לא הקין הבעד הקינותי ועוד עמך הקיעותי
ואראה העירה והקיעה אשבעה בהקין תמונתך והם
מענין ינקון ינקב ויקן ויקון כענין אחד ועא בא הקן
הקן עליך הקן מענין קון ואגב שקן מפעלי הכפל כי
הדגש מורה עליו קנו קנך ועוד שהוא ענין קנין כמו שאמו
ענידין לזכרו גם יתכן להיות קן מקה השרש והדגש תמורת
הנו כמו ופטורי ענים והתאר מקה הקינעה והיא אשר
בקנה ועא ויקון ודרדר קוצים בקוחים ידוע ושא קנותי
רמיסי ליבה קנעותיו תלתלים כדגש הערי הם מחלפות
הראש ובשרש חלף פרשתיו קון אמקרתי ושתיתי
מים מקור מים חיים פי קדתי נאתי עד המקור
כלומר ששתיתי כל מימי הנהרות והיאורים מרוב חלי עד
שבאתי למקוריהם ושתיתי מימיהם ויה אנא הויתי חפר
גוכן ושתי מיין והטעל הכבד טהקיר ביר מימיה כן הקנה
רעתה ומזה השרש וקורי עכביש יארגו קוריהם לא
יהיו לבגד ופרושם ירעה ואמזל פרושם כמו קמות בתינו
רועה לומר כמו העכביש שתארוג לבגדות כמו הקורות
קוש זכר לי יוה בזה השרש ולמוכיח בשער יקשון ולפי
דעתי שהוא מפעל הכפל ונשרש קשש כמו שבעה
עם הקיקשו ונקשו קטט ונקטו בגבהם כקטה בחשי
בחיי כמלקוח חכה ומקנה ענים כי יתה הכר זכרכום
בשרש קוט קטב וקטב מדרי מקטב ישוד צהרים דב לפי
בשש נקדות ומא אה קטבן שאול זה הענין כמו כן ענין
כריתה והוא החולי שבא מתאום לאדם ומתיתן זהרג ירושלמי
לחטוב עצים למקטב ריקין קטל אם תקטל אלוה רשב
בן יקטלינו לו אחל והשם מהר ששו מקטל קמץ
ממ

וברקיל את הקל והשם מקלקלים אבדך ובמקום
המקנות במקלקלות כל אלהים קוף אחר מאה
כשקל הנכי אחריכם באה אן יהיה מכחי הלמד
ומשקלו עשה בכה והכבד ולא תקיא אותכם הארץ ויקא
את יונה כן תשבעכם והקאתו והשם קיא עואה מ קיא
ועואה בהתעות שכור מקיאו ועפר מואב בקיאו והוכבה
זאת המלה שם מלת קלון וקיקלון על כבודך וכעדי כסלב
שב על קיאו עכן הקאה ידוע קוב הדרוע והלחיים הקנה
ואת האשה אל קבחה כבר שבנוס כשרש קבב ושם
כאדכן שבנוס קוה וקוי יי המה ירשו ארץ אשר לא בישו
קוי ובתמורת הזכיר וקוי יי יחליפו כח ויזר הדבר
הסרה מה מהתב ישאה במבטא והשם מקוה ישראל
ולא ויכלו באמם תקוה ותקותי מי שורה והכבד קיתי
קוחה נפשי אם אקוה שאול ביתי יקון לעשות עבים
יקון לאור ולין כלם עכן הסבר והתוחלת ועא ונקוו אליה
כל הגוים יקון המים והשם מקוה מים ובלשון נקה ומקוה
עשיתם בין החומותים שבנוס עכן קבוע ועכן שלשי יקון
המדה יקון שלשים באמה יקוב אותו יקונו ומבוקה משבו
אחר מעט כוסה וכמו שהבונה בוטה הקו מעט אחר מעט
ומא את תקונת חוט השני ונסמוך אלחוט כמו אדמות עפר
ויה תובא דחוט שהוריתא ותרג שמה לפיו תורא יהא מיקף
לפומיה אב דשת התרגום מתקות חוט השני שפת כבד
אדום ויתכן להיות מטה ויכלו באמה תקוה לפי שהמשיל
ומן לכלי האורג שבו חוט העלב אמ יותר קלו מכלי הארג שאין בו חוט שהוא הולך יחד בקלות
ומזה הענין מקוה קוחתי המלך
יקחו מקוה במחיר כלומר שהין
קוחרי המלך מוציאים הקוסים ממערים והין לוקחים
בירושלם במחיר הקוסים מקוה שהין מוליכים למערים
מקוא יקחו במחיר כתוב באלף ויתכן כי הין מוציאים ה
בתקוה ממערים כמו הקוסים כי כן מצאנו כי מלאכת הפשתן
ושבודתן היא במערים יותר משאר ארצות וכן אמר ובשן עובדי
פשתים שזיקות וכן שש ברקמה ממערים ופ יקחו מקוה
במחיר לפי שהקוסים לא הין מוציאים אותם קוחרי שלמה
במחיר אבל המקוה הין מוציאים במחיר כי פרשה מתן לשלמה
מוצא הקוסים שיוכל הוא להוציא קוסים בכל ענין וכל מי
שיוציא קוסים ממלכי הארץ גם ממערים שיוציאו עי שלמה
ולן יתכן מה שהיו נותנים למלך מערים בהוצאת הקוסים
ואמ הכתוב כי קוחרי שלמה הין מוציאים קוסים ממערים
לירושלם בלא מחיר אבל המקוה מלאכת הפשתן שהין
מוציאים ממערים הין מוציאים במחיר ואחר אומ במה הין
עתכן הוצאת הקוסים ממערים מלכי הארץ מהבה כשש
מאות כסף וכן מלכי החתים ומלכי ארם כל מי שהיה עריך
להוציא קוסים ממערים ברם יוציאו כלומר עי קוחרי המלך
שלמה הין מוציאים ולהם הין נותנים מחיר ההוצאה כי פרשה
נתן אותן המוצא לשלמה ויתכן להיות מענין זה אם אקוה
שאולביתי כמואס אבנה שאולביתי לפי שהענין נעשה

בנטות

בנטות הקו וכן קולקין בכן אחר בכן כלומר יענו להם הנביאים
מעלה אחר מעונה ובכולהם בכן אחר בכן כי המעונה והחוקה
מן הבכן ומזה מקראת הענה יסור וכן בכל הארץ יצא
יאם בכנס קוט חלבעים שנה אחוט כדור כשורק
ובחלם אשר יקוט כסלו והתפעל לאיתי בוגדים
ואתקוטטה ובתקוממיך אתקוטט והנטעל ונקוטותם
בגבעם והביא ל יהודה ונקוטו בפיהם בכן מעל מנחי
העין דומה שמצאנו בספרין נטה ול יונה כתב שמצאנו דגש
וכן מצאנוהו בספרים מדוייקים והמסורת עליו לירד
ודגש ואב יהיה מפעלי הכפל וכן בקטעה נפשי בחיי כפלם
ורחבה ונסבה עבנס ענין כריתה ומן הענין הזה והשרש
הזה לפי דעתי במעטט ול ראיתי בוגדים ואתקוטטה
ובתקוממיך אתקוטט ענין קטטה שהוא ענין מריבה
בדרזל וכן יתכן להיות מזה ארבעים שנה אקוט בדור
כלומר שהיה בקטטה בדור המדבר ואעפב אינו רחוקים הענין
קול היקול קול יעקב ושמעו לקולך שמע בקולי
קול נגידים נחבאו מרושו לקול נגידים נחבאו אן
מרושו כלא חמדון כמו שהתבנו אותו עם חכירין בשרש
אוה וקול שופר הלוא קול גלי אדנינו אחריו ויהי קולות
ובקים ודוע ישמהם בקול עם הדיבור ויש כלא דיבור
קולה כבחשיבך מקול עקת מגדים לך כי נחיל יבאן
אליה ובקדומות להשחיתה ואמבחש כמו קול הנחש
שהולך למרחוק ומצאנו הליכה בקול קול יי אלהים
מתהלך בגן ויה נקוש שיניהון כחוזין בחלין
קוס נקאס שאון בעמך נכתבה בן הלף נוהה שהיא הנשנו
עין הפעל ולא קס בביא עוד שחה אקוס ויקס
שדה עפרון קוס התהלך בארץ ולא תנסיך קוס ויקס
אבי ויאכל קוס נא שבה ויקס הבעם כל הוס ההוא כי
קמוכי עדי שיקל בת קמה כאמה ויקס בי בחשי ולא
קמה עוד רוח ושבשקמה כי קמו שבעו מעיבו ואמר
לשון קימה בעין כאשר תבהינה שיני האדם לעת
הזוקן יתקמטו יתרי העין ותקוס העין ותכנס למעלה
ומ לפי שגנו שבן כלין עינים ותי כלן עיניהם קמא
עיניהון וכן תרגם ושיכו קמה כי קמו עיכו משיבו
קמה כל הקמים עליך שאון קמיך והלינשבי לב
קמי מרשו בו שהם כשדים בת כש כלומר ישבי
כשדים וכן ומלך שטך בבל בת כש ויתכן לפרש
שיהיה ארץ כשדים חסר כלומר ישבי ארץ שדים
ומסוך על המבין לפי שזכר בבל וכן מנהג בהרבה
מקומות ולב קמי כמשמעו לב אויבי כמו תהלוס
קמיך לשמעה בקמיהם והדומים להם ונקראו האוינים
קמים לפי שקמים על שכנגדם לרשה ויהיה תמונת
הפסוק כן ואל לבקמי ישבי ארץ כשדים ויה הפסוק כן
כדנ[illegible] מייתי על בבל ועל יתבי
[illegible] דכשדאי [illegible] טולין דדם לבהון ושפרין
בקומה מוההון מחבלה [illegible] ומבכן מלך ישראל הקומים מלב יו
עבלי

אותם ואעפ שכתוב לא תלין נבלתו על העץ אמרו מוטב
שתעקר אותו אחת מן התורה ויתקדש שם שמים נמצא שהם
עובדים ושונים אומרים מה טיבן של אלו אומרים להם בעמים
הם מה עשו משטו ידיהם בגרים גרורים אמרו אין לך אומה
ראויה להדבק מה באומה זו ובהכל גם מה המעל קלקל בחיים
וכל הגבעות המקלקלון והם מעמין קלקול כדרגל שהוא מעמין
הדרש והה שחתה כמו שאמרו כל המקלקלין בטורין שולחן זה
נשחתשו הבה בזה הלשון וכי יונה פירשם לשון תנועה בעמין
הקלות וכן מנכס אאזל לל קלקל בחיים עוה לירות החיים
למעלה והם יטל החקלאר בני שמון ילך שם וכן דשת יורדן
שתרג קשית כגרדיא כחשת קלל מי אמא כל מי קשית בגרדיא
הנחשת המחורט והדך ומזה והוא ירה בקשת ובחיים
לא פנים קלקל בלום שלא לוטשו פני הדגל ומזה העמין חבר
מנחם קלקל בחיים קלה אשר קלם מלך בבל אביב
קלוי באש מעות וקלוי והתאר ולחם וקלי וכרמל ומחבר
כאלף איפת הקלית הזה ואאזל מי מזה כי בקלי מלא מקלה
יש מלא פנים הם קלון עשם עמן שריפה ועליה ועמ מקלה
אבין ואמו והנפעל ונקלה כמו מואב איש צע ונקלה כי
בקלי מלאו ונקלה מי נגע נקלה והשם שבעת קלון מבחר
ונקלון על הבורך מלה מורכבת מן קיא וקלון עשם שמן בזיון
קלה ובבשר בתוך קלחת אמ בי בקלחת כמו בעלחת
או בקלחת אמבו התרג היקוף הה עדי מתחלטן כמו קלים
עלים עין בשרשם
ואו בקדירא קלט שרוע וקלוט הוא שרגלו אמופה
ומזה ודגל מי שמר שותין קלוטות ברגלי הסוס אן
ההמור עדי מקלט שהין קלוטות וקובעות בתוכן הנשים
שם ובמשנה כדי שיקלוטו את העין כלומ שיקח הצמר וקלטנו
יקלם לעבר ויקלם לחבפה עקלקם כל בגדים נשם בקדות
ומה ויקלשה לכל הארצות שמן הלעג והבוז והה
ונשלבו כופל על המלעיג והוא קשור עם בית והוא מקלים
יתקלם יתקלסו בך יתקלסו בן ויאמרו לו עלה קרחה
ולמי שיתמיד הלעג עליהם הבה הוא מתמעל הלעג בהם
ופעם הלשון הזה נופל על השבח כמו ולא הייתי מגונה
לקלם אחבן כלומ לשבח אתכן אלא אם יהיו שנים בשרש
אחד דבר והמבוטה לא יתכן
שלוקחות אותו ויתכן להיות
בשמן זה והוא מלכים יתקלם כלומ ישתבח בהם אבל
למה שאמ אחריו ורוזנים משחק לו ידמה מן העמין הרא
ישמן יותר וכמי והוא שלמלכיא מתלעב ובשמן הסם
אמרו בקדיש ותעלה ויתקלם אבל רב שמרם בחמן לא מי
בקדוד תפלות שחבר שחין ראוי לומ ויתקלם ומם לקלם
אתכן מעמין הלעג והבוז ויהיה כל הלשון משמין לעג ובוז
והשמין כי הזוה לעשות לאתכן אחר שלקחה אותו ולעמת
עלהאנה אחריה ומבזה אותו בלבה למי שמביאה לדבריה
ונדה נמתכן שמתיה אן שמנו כי הזוה לעשות לאתכן ממון
נפם בזוה ומבזה אחת כדי שיבזה לו אחרונות לא די
שלא היית כאמה בזה העמין [illegible]
קלע כל זה קלע באבן [illegible]

והבכר

והבלד בי יקח משם אבן ויקלע ואת מבט אויבך יקלעה מתוך שבא"ל שם
ה"ש אבן בתוך כף הקלע בתוך כף הקלע ויקלע בידו שם"ל שם"ל
פרוגר אבלה הבט קלע את יושבי הארץ בתפם הדאדת ירמי
ומה אותם להבן בתוך הקלע כלומ ישליכם מכוח ויקבן מלא
הקלעים תאר למשליכים בקלע משב קלע ויקלע עליהם מלא שם
מקלעות ברובים מקלעת מקעים מעוה מתוחים ואולי הין שם
פתוחים כפתוח הקלע שזכרנו קלעים לקעי מי ידיעות נקראון שבב
כן כי נעשו מעשה פתוח ושני קלעים הילת השעת גלילים מלא
עשנו כמו עלעים כמו שאמ שני עלעים הדלת האחת ומה
שאמ קלעים לפי שהעלעים הן מעשה קלעים ואת שנהם עידין
קלש ולשלש קלשון הוא הכלי שישלו שינים שמקלקן בו שמ"ל
הזבל והזבן וקורין לו פורקא בלעז ושם הכלי קלשון
ובהמרן שלש כאילו אמר קלשון שלש השינים
קמוח קמה שעורים כסגול ותקח קמח ותלש קחו חיים מלא שלא פח ישלש
ועחכי קמח אמ קמוח שם עוטן פלא יטחון אדם
הקמוח וכן אמרתי של הקלין לחם כי לא היה לחם עד שנאפה
ואחרים אולתם כמו שהתבנו כשרש אפה וכן כלי עשה קמח הוא
התבנוס כשרש לחם קמט ותקמטו לעד היה עמן הקמוט אי"ו
ידוע כדרגל אחר שבלה הכשר ודבן הקמטים ונחלת זה
ממה שזכרן בזה העמין רונעא בלעז ונהש ויקס כי כחשי
כי מפנכחש הבשר יתקמט העור ושלא נזכר פעלן ממכן
אשר קמטון ולא עדי והוא שי השלה מזה העמין כלומ שנדרתן
בלא עתם כלו בא עת זקנתם למות ועת הזוקן הוא עת הקמוט
אן יהיה קמטו כשנו כברתו ממנה המוך כדברי דגל קטום
קמל הקמיר לבגון אמל מתח נאתנו קמה ונקוף אמלך
כלומ מכרתו קמץ ונמצין משם מלוא קמצו עמן
קבוץ ואסיטה הל מלוא קמצו מלא הגרופו כשאוסף
העצמותין אל כף הד וכדרגל כיעד הוא עושה משם שלש
אצבעותין על מק ידו ומוחק בגודלו מלמעלה ובאצבעו
קטנה מלמטה והכה ותעש הארץ בשבעשבי השבבר כאמ מלא
לקמצים לל שאקטו אנשי הארץ הבר לקבוצים שקבצו
ואסכו תבואה רבה אופי ותעש הארץ ממש לל שהוציאה
הארץ תבואה רבה מפרוטה אחת קמצים
קמש קמשש ונחזה והיה עלה כלו קמשים מין ממיני שעלה מש כה
הקוצים ופרוש אורטיגא בלעז
קמן אשר שם עמרים ישבנו מקנתה בארבים כבר זכרנו שלקח ירמי כה
דקדוק המלה הזאת בחלק הדקדוק נטור השלישי
והיו ביונה תקנן בעברי פחת שמה הזעבה קמז ובא קל עם מלה שעלה
בשעבולתיו קבנו כל עוף השמים ורדר יקן לה ובמקום קן יחז לא תל מי רב כב
עמור נטתה אומר שם יקבו אגרב כלומ נאקם ומלבו ומכתו חיו פט
וכן ואם בין כנפים שים קנך והקבוץ קנים תעשה ארת שבת יא מאי
הנבה הנשר עיר קנו רעה לומר אפר ודי יקנו רב לב
קנא תחת אשר יקנא אלהין יקנא את אשתו הקנא מי כה עם ח
אחה לי מרוש בעבודי וכן אשר יקנא לאלהין בעבור מי יא
אלהין כן נתתו לבני ישראל ויהנה בעבור כי ישראל נעבוד שמב כה
שרמן הגבעונים לישראל רעה שאול להרותם ולכלותם מחולת
הסם

מפני ההסכין עינים ההרג **קטן** חטאתי מכל החטאים ותחקן
עוד זאת בעיניך והשם ואת המאורה בחרון אף ונחל
אש הוא קטני עבה דל אצבע היקטן אלא והשם עם המקורות והתיכון
ובקמין ודוד הוא הקטן והקבוץ הקטן כל אתמה ומקום
הקטנים עם הגדולים לעשות קטנה
אוגדולה כי מי כי ליום קטנות והמקור מן הפעל הכבד להקטין
אשה ודקדוק קטב שבה מתכנהו נחלק הדקדוק שהקדמנו
בשער השמות **טף** זאת ראש יקיקותיו קטף נקטפה
מלילות מראש יוקיקותיו כך אחאיבו לשון מריתה ממש כא
הקטוף והמעל עורנו כאבנו לא יקטף לשון כריתה כדרים כלי כדהל שהוא
עינים עין כריתה **קטר** אשר עין הלשה
קטרן שמה הכהנים וקטר מחמין תנה מקטרת מור
ולבונה כלומר שכנגדיה משושנים סמים והשם הלא את הקטר
אשר קטרתם כמלך והדבר אין כהם והכבד אחר והקטירם
הטמן להקטיר אשה כהטיבו את הנרות יקטירנה ושלא
נזכר מעלו ממנו כלילת הקטר והשם מקבר מעצ לשמי
עצ משחת מן כי משחתם בהם כלומר בכל מקום קטרת
מוגשת לשמי ומנחה טהורה אין עיתי להם ואבעי גדול
שמי בגוים כלומר ממזרח שמש ועד מבואו מגדלים שמי
ואחשוב להם גדול שמי כאן מגישים מנחה טהורה ומקטירים
לפני לא כאשר אתם עושים שמקריבין לחם מגאל ומחללים
שמי ונהש אחרי ואתם מחללים אותו ואגלה אעב שעבדים
שם לעבד לשם יהיה עובדים ובוחתם לשמים ואעב שהוא פעול
ופ מוקטר מוגש כל ההקטרה על קטרת הסמים וההגשה
על הקרבנות והמנחה על מנחת הסלת והשם ישימו קטרה
באפך ובתנו ושים קטרת ושמתי וקטרתי בקמן חטף לקרי
את בן אשר המשטו ולקח את בן סתלי וקטרתי מחה וכן
וקטרתי ושמתי פליגן ומא קיטור הארץ כקיטור הכבשן
כי הייתי כנאד בקיטור דמה עור כשרו לנאד כקיטור כי הוא
יבש שלג וקיטור הוא הבל שעולה מן הארץ שדומה לעשן
ושם המחתה שישים בה הקטרת ובידו מקטרת להקטיר
ואיש מקטרתו בידו ושם למזבח שמקטירין עליו מקטר
קטרת כתרו מפני הגמיכות והקבוץ כלשון נקבות והוא מלא
ואת כל המקטרות הקירן באבנים מקעות הקיר חצרות
קטורות טרושו קטורות ותרג ותקטר וקטרת וכן באמית
עוד משרי קטרין מתיר קשרים קטרי הציה משתרין קשרי
מתכו ולל הצרות קטולות מחוברות וקשורות בזויות החצר
בן בזן הזוית ובא עד ותקשר כל החומה עד חציה
וכן תי דרתא מקטרן ובמקבת מדות אמרו אין קטורות אלא
שאינן מקורות **קיקן** ימין אלהים קיקיון ובמשנה ולא
בשמן קיקן ואמרו בגמרא מאי קיקן קיקאן דיונה פי שמואל
בן חסכי שהוא הנקרא בערבי אלדוב ואמרו בר כר חנה
לדידי חזי לי קיקיון דיונה לעלינא דמי ואני פשקי כי
בין בעבי הלים הוא גדל ועלמס הכוון מדלן יהיה פי עלמי ה
הגרות מדלן אחנו לעל ומפרי ידוהי עבד ן משחא מגדשינן
עשין שמן ומעאתי פי עשליבא כתשובת הגאונים אילן קרן יש

במקומנו

במקומנו ושושה גלשינן ועושין מהם וכל מי שיש לו ענה הרבה
שנאה ממנו ושמו בלשון ערבי אלרוע **קיר** קיר המזבח יקיר
נעשת בקיר השני נעשה בא שלית קיר **קטנה** פירוש
כותל הירוש במשנה ומקום עליה לקיר כלומר שתהיה
העליה בנויה בכותלים שהוא בנין אבנים לא מחזיות קנים
והוצים והקבוץ בלשון מן כות בקירות הבית את הגן ואת
קירותיו וקירותיו עין וכדרך ההשאה קירות לבי המהלי
חמלבי מפני שהלב ישבו דפנות והחלים והפעל הכבד ממנו
ונקרקר בל בני שת כא הפעל כמתה ומשפטה בחירק אכל
התנועות מושתנות בהרבה מקומות מקרקר קיר היה
משפטו מקרקר בעיני לא שהתנועות מושתנות ועינים
הריסת הקיר כמו שהוא משרש מסיר השרש כן מקרקר
הורס הקיר וחמי קיר לחומת כאור כי ריהיה לו כמקרקר
כמו לענוא עבא ותשרש שרשיה ויקמו קמים
קלל הן קללותי מה אשיבך כי קלות והמעל ונקלותי
עוד מזאת וכוזי יקלו על נקלה פי על אמרה
נקלה ותקל גמרתה והכבד ומדוגב הקלותני להקל כל
נבבדי ארץ כלם והדומים להם ענין בזיון ויתכן לפרש
מזה כי מקללים להם בנו כמו שאמי ובוזי יקלו וכענין
הקלות והם קרובים בענין קל הוא עלמני מים קלים היו
רודפינו ובהכפל הפא בלחם הקלוקל מלגל בעבור שהיה
הגן נגלע באבנים ק ראהו וכן והשם והיה מקול אנותה
והמקורת עליו לית חסר בקלילותה ובדברי רגל מפרשים
אותו ממשמעו ואמרו קול כאשה ערוה ומה טעם והיה
מקול אנותה ותחיך את האבן ואת האבן והמעל יקלון
ודפיכם בחירק היור ומגש הקוף להבילנו ובין
בוזי יקלו והמעל הכבד הקל ארצה ובמלן וכענין הקללה
אבין ואמו קלל ומקלל אביו ואמו לא תקלל חרש קלה
מקללים כבר שברמו דקדוקו כחלק הדקדוק בעור הג
כי מקללים להם בנו וקלל במלכו ושלא נזכר מעלו
מעמנו תקלל חלקתם בארץ והשם בכבה וקללה כי אל לא דב יא
קללת אלהים תלוי כלומר על שקלל את השם תלוי ויל
מהשבון הראשון כלומר בזיון אלהים הוא התלוי שכשיראה
אדם אותו תלוי אמר בעל שחירף וגידף הוא תלוי הנה הדבר
בזיון אלהים והוא הדין לכל הנתלים כאי כי שני מעמים
יש לדבר אחד כי קללת אלהים תלוי וזהו טעם שלא תטמא את
ולעובד עצ שהיו נתלים ועוד טעם שלא תטמא את
אדמתך והוא טעם גם לכל הנתלים כאי כי המת כארץ
שאינו נקבר בחומות הארץ היא וכן עשה יהושע הגבעה
כמלך העי ובחמשת המלכים שנוה להורידם לערב
ולעשות עליהם גל אבנים וכן שתידין ישראל לעשות בהרוגי
גוג ומגוג כמו שהתוב ויקברום בית ישראל למען טהר את
הארץ הדיאתה דומה שכל זמן שלא נקבר המת הוא טומאת
הארץ [illegible] את בני שאול המוקעים עד נתך
[illegible] מים ולא נתכו [illegible] ורה מעיק ועד תשרי וזהו
מתחלת קציר עד נתך [illegible] מים פרגל כי לפלא קברו

אותם

וַיִּקְצֹץ אֶת יָדֶיהָם וְאֶת רַגְלֵיהֶם. עֵצֶן חוּתָךְ וְכֹ׳ יִהְיֶה הַשֹּׁרֶשׁ
הַזֶּה וְהָעֵצֶן הַזֶּה בְּתוֹכוֹ. עֵץ שֶׁל בָּשָׂר וְהוּא שֶׁעַל הַזְּמַן כְּשֶׁהוּא
חָתוּךְ. אִם תַּחְלִיתוֹ כְּמוֹ מִקְצָת שְׁנַיִם מַצְשֶׂה שִׁמְטָה. וְאֵינוֹ
שֶׁעֲדַיִן שַׁיָּךְ לְהַשְּׁמִטּוֹת כְּסָפִים הוּא תַּחְלָה לְהַשְּׁמִטּוֹת קְרִיעָה
וְלִשְׁלוּחַ עֲבָדִים. וְכֵן מִקְצָת שְׁנַיִם תַּשְׁלֹחַ. תַּחְלַת שְׁנָה
שֶׁמַּעֲשִׂית כִּי הָרִאשׁוֹן וְהַסּוֹף יִקָּרֵא יָפֶה. וְיִתְבָּאֵר מִזֶּה וְשַׁלְּלָ קְמוּצִי
סָפֵר בְּלוֹמַר הַמְּחַבְּרִים בְּסוֹף הַיְשׁוּב בְּמַהוּת הָעוֹלָם. עַד אָנָה
תְּשִׁימוּן קְמוּצִי לְמִלִּין הַכֵּן תְּמוּרַת הַכְּלוּם לְרִשְׁתָּ קְמוּצִי הַמִּדְקָד
יָפֶה כִּי לֹא תִּמָּכֵן שֶׁהוּ תַּמְמוּ אוֹ יִהְיֶה קָטֹן וְקַן שֶׁרֹשׁ קָטָן
וְלַחֲפָרוּן הַכֵּן יִדְגֹּשׁ יָקָן בְּהַתְּחַבְּרוּ קָטָן קָטָן.

קָצָב וַיִּקְצָב עֵץ בְּלוֹמַר וַיִּכְרֹת עֵצִים בְּמִדָּה שֶׁיִּהְיֶה הַיָּד לְכַרְמֶל
וְהַשֵּׁם מִקְצָבוֹת אַחַת קָצָב אֶחָד. אֵלּוּ וְאֵלּוּ קוֹרִין לְשׁוֹן שֶׁחוּתָךְ הַשֹּׁרֶשׁ קָצָב
כֵּשֶׁם מִקְדּוֹת בְּלוֹמַר מִדָּה אַרְזֶרֶת.
וְחוּתָךְ אֶחָד לְקָצְבֵי הַיָּדוֹת לְאַחֲרִיתָם וּפוּטָם כְּגֶדֶר
הַקְּצוּבוֹת שֶׁוֹת בְּקוֹמָתָן כְּמִדָּתָן כָּאֵלּוּ הֵם חוּתָכוֹת בְּשָׁוָה
וְהוּא חֹסֶר הַתְּוָאר רוֹצֶה לוֹמַר הָעֲצִים הַקְּצוּבוֹת.
קְצָוָה מִקְצָוָה בְּאֵלֶּה לְקָצוֹת בְּיִשְׂרָאֵל. וְהַמִּקְצוֹר מִן הַיָּדוֹל
קְצוֹת עֲמָמִים רַבִּים עֵצֶן כְּרִיתָה וְחוּתָךְ וְלֹא הַשְּׁלִשָׁה
שְׁרָשִׁים שֶׁנִּכְרְתוּ עִמָּהֶם אַחַר. אֵלּוּ מִכָּאן קְצָוָה וְקָנִין כְּמוֹ שֶׁגֵּג
וְכַרְמֶל כְּזֶה לְקָצוֹת בְּתָאֵנִים וּמִזֶּה מִמִּינוֹ שֶׁגֵּג וּמִשְׁבָּרָה
בְּלוֹמַר לְחוּתָךְ דְּבֶלֶת תְּאֵנִים. אֲבָלִים לְחוּכָר עִמָּהֶם לְקָצְבֵי הַיָּדוֹת כָּךְ כֹּל.
וְכֵן מִקְרָאוֹתָם הַמִּקְוֹם וְהַטָּהָר יִקָּרֵא כְּמוֹ שֶׁנִּכְרְתוּ גַּם קָן
וְקָצַב מִן הַקְּצָוָה אֶל הַקְּצָוָה. קְצָוָה גְּבוּלָהּ. וְהַקְּבוּץ וְלָקוּחוּ
שֶׁם הָאָרֶץ אִישׁ אֶחָד מִקְצָוָיוּ וְהָיְתָה הַקְּצָוָה מְאוּיָה לְהַדְגִּישׁ
אוֹ הוּא חֹסֶר מֵשֶׁם הַמְּרוּשָׁ וּמִשְׁפָּטוֹ אֵלּוּ שֶׁלֹּא לְמִקְצָוָיוּ מִשֶּׁם
מִמִּקְצָוָיוּ. וְהַקְּבוּץ מִזֶּה בְּלָשׁוֹן הַשְּׁמוּשׁ וּמִשֶּׁם מִקְצָוָה אַחֵר
מִשֶּׁהוּתַּם פְּתַח וְכֵן מָה שֶׁהַבִּיא
אֶחָד מִקְצָוָת יָמִים וּמִקְצָוָתָם
שֶׁמֵּרוּ וּמִקְצָוָה אַחֵרִים בְּמוֹלָם
הַלָּם בְּרִשְׁמוֹתָם כִּי אֵין אַחֲרֵי הָאֶחָד.
נִקְבוֹת עַל שְׁנֵי קְצוֹת הַחֹשֶׁן.
וּבְלָשׁוֹן נִקְבָּה מִקְצָוָה בַּחֹשֶׁן.
וְהַקְּבוּץ וְאֵת שְׁתֵּי קְצוֹת שְׁתֵּי
הָעֲבוֹתוֹת שֶׁל מַרְבַּדְּ קְצוֹתָיו. מִקְצוֹת בְּנָפָיו וְשֵׁם קְצוֹרֶת
בְּנָפָיו. וְהַרְאוֹת לְמַד הַמַּגְלָה כִּי כֵּן הַזְּכָרִים מְכֻסִּים כָּל
קְצוֹתֵי אָרֶץ. וּבְקִבּוּץ הַנִּקְבוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת וְשֵׁנִי קְצוֹת. וּמִשְׁקָל
אַחַר וּמִקְצָוָת יָמִים שֶׁלָּהּ. וּמִקְצָתָם יַעֲבֹדוּ לְמִנְיָן הַמַּלְאָךְ.
מִקְצָוָה חֲמִשִּׁים אַמָּה. וּפִי מִקְצָוָה רַגְלַיִם מִדַּת
רַגְלַיִם וְחֹמֶשׁ שׁוֹתָה אֵי מִשְׁלֹחַ הַכִּסֵּל כֹּל הַגְּלִין כְּרוּתוֹת
וְלוּ וְהַכֹּל לְגַלּוֹת עַד שֶׁיִּטְרַדְּ לְשָׁלוֹת הַכִּסֵּל מֵאֵין לוֹ שְׁמֹלֶת
בּ. וְהַכֹּל הַנִּטְשָׁר אֶת הָעֵבֶר אֲשֶׁר הָיָה. בְּלוֹמַר הַשֵּׁם אוֹתוֹ
לִקְצָוָה הַבַּיִת לְפָנוֹתוֹ וְלִהְיוֹתוֹ חוּץ לָעִיר. הַקְּצוֹת אֶת
הַבַּיִת. וַיֵּלֶךְ לְשׁוֹן הֵלוּךְ כְּמוֹ יִקְרָא. וּמִן הַשֹּׁרֶשׁ הַזֶּה וְהָעֵצֶן
הַזֶּה וְאֵין יָדוּעַ לְמַדְבָּרוֹתָיו כְּמוֹ הַשֵּׁם בָּכָה. וְהוּא כְּמוֹ
קֵן וְהַפְּטוּר שֶׁיִּהְיֶה מִשֹּׁרֶשׁ קָטָן וְתִהְיֶה הֵהֵא נוֹסֶפֶת.
קְצוֹן וְהַטֵּן קָצוּן. כִּי לֹא בְּהַתְּחַבְּרוּתוֹ יִקָּרֵא כְּגוֹל
וְהוּא יָדוּעַ שֶׁחוּר וְהַנִּ[illegible]
קֵן וְהָיִיתָ לְמַלְאָכָן. אֶל
כָּל קְרָנָיִךְ בָּרוּחַ יִ[illegible]

קְצוֹת וְאֶת בְּרִיתִי יַקְצִיעַ מִבֵּית. כְּתַרְגּוּמוֹ יִקְלַף גֹּלֶל יִשִׁיר הַבַּיִת וַיַּן יָד
וְכֵן יִקְרָא הַכֹּל שֶׁמִּקְלָף בּוֹ הַחֹדֶשׁ הָעֵצֶן וּמִחֲלִיקָן יִשְׁמָהוּ
מִקְצָעוֹת. וְאֵינוֹ מִקְצָעוֹת לְשׁוֹן רַבִּים כִּי הֵם שְׁנֵי כֵלִים לְעֵצֶן
הַמְּלָאכָה הָאֶחָד קוֹרִין לוֹ מִיסְטֶרוּ. וְהָאֶחָד יוֹרִין לוֹ מַלְבָּא וְכוּלֵּי
בְּאַזְמַלְיָא וְזֶה הַכֵּלִי הוּא כְּמוֹ אַזְמֵל. בְּמִקְצָעוֹת הַחֵצֶר. וַיַּעֲבִירֵנִי
אֶל אַרְבַּעַת מִקְצָעוֹתֵי הַחֵצֶר. וּבְקִבּוּץ הַסְּמִיכוּת לְשֵׁם הַמִּקְצָעוֹת.
בְּאַרְבַּעַת מִקְצָעוֹתָיו הַחֵצֶר. וּמִקְצָעוֹתָיו לוֹ. וְהוּא לְמִקְצָעוֹת
הַמִּשְׁכָּן עֲנִיּוּם פָּנוֹת. וְהַפֵּעֵל מִמֶּנּוּ מִקְצָה אַחַת לְאַרְבַּעְתָּם
מִהַקְּצָעוֹת. כִּי בַּעֲלוֹת פָּנוֹת מוֹר וַאֲהָלוֹת קְצִיעוֹת. תַּרְגּוּם
קִדָּה קְצִישָׁתָא וְכֵן כְּתַבְנוּ מֵהוּא הַקִּשְׁטוּ וְכֵן כִּי הַמְּחוּן לְרַב
מְעַדְיָה אֹכֶל כִּשְׁטוּם הַקְּטֹרֶת שֶׁכֵּר אוֹתוֹ כִּשְׁנֵי מִינִים שֶׁאָמַר
מוֹר וְכַרְכּוֹם שֶׁבּוֹלֶת כֶּרֶד וְקִצִּישָׁה שִׁשָּׁה שֶׁשֶׁר שִׁשָּׁה עֲשָׂר
מִנָּה הַקִּשְׁטוּ שְׁנֵים עָשָׂר קְלִיפָה שְׁלֹשָׁה. וְסֵדֶר רַב אַחֵן כִּי
שֶׁהַקִּשְׁטוּ הוּא שֶׁקּוֹרִין לוֹ בַּעֲרַבִּי קַרְפָּטוּ וְכִי קִצִּישָׁה אֲגֹבֶר.
קְנָף כָּנָף. כִּי שֶׁל אֲבוֹתֵיהֶם כָּנָף. וְשֶׁלָּבָל הַבְּרִיָּה יֵשׁ כָּנָף.
הַמְּתֹר וְהַקְּנָף. וְהַשֵּׁם כִּי יָצָא הַקְּנָף כֵּן פִּקּוּדוּת
עַל אֲבוֹתֵיהֶם כָּנָף. כִּי בְּקִצְפִּי הִכִּיתִיךָ. מִקְצֵה הַתֵּבֵל
הָאָרֶץ. וְכִמְגוֹל אֶל בְּקִצְעָקָה תַּטְחִיחוּ. וְהַהִתְפַּעֵל וְהַיָּדוּעַ
יִלְעַב וְהִתְקַצְּפוּ. וְהַכְּבֵד וְכַחוֹרֵב הִקְצַפְתָּם. מַקְצִיעֵי עֵינָם
עֵינוּן הַרְתִּיחָה בְּכַעַס. וּמִזֶּה מֵאוֹר לְרַתִּיחוּת הַמַּיִם כְּתוּבִים
הַרְוָח בְּקִצְפָּם עַל מִפְּנֵי אֲשֶׁר מָרוּ בְּלִבָּם. וְסֵדֶר בְּרִתִּיחוּת
עַל אַפִּימָיו. וְלֹא אוֹתוֹ קְלִיפַת הָעֵצֶן. וְכֵן וְאֶתְּנֵנִי לְדַוָּאָה. יוֹאֵל
בְּלוֹמַר שֶׁנִּקְלְפָה מִרּוּבָה הַיָּבֵשׁ כְּמוֹ שֶׁאָמַר הַמְּשֹׁרֵר. נִיחַ
לְמַרְשׁ וְתֵאוֹתִי לְקִצְעָפָה מֵהָעֵצֶן הָרִאשׁוֹן הַמְּלֻכָּדוֹת לְמוֹאָבִי.
קְצֵר כִּי קָצַר הַמַּעֲצֵב. הַקָּצָר רוּחַ. וְקָצַר יָדִי. יִשְׁעָיָה מִלְּרָה
מִקְדּוּת וְתִקְצַר מִשֶּׁל הָעָם. הַיָּד. וְקָצַר. וְלַהֲרוּת מִלְּרָה עַל יוֹאֵל
מַגּוּל שְׁנוֹת רְבָעִים תִּקְצֹרְנָה. וְהַשֵּׁם מִקְצָר רוּחַ. וְהַמֻּאָר
קָצַר יָמִים עַל בֵּן לוֹנֵנוּ. קָצַר אַפַּיִם. וְשֶׁלָּהּ. וְהַמֻּאָר
הַמְּמִיכוּת יִאָמֵר אֹרֶךְ. וְהַקְּצוּרָה לְשֵׁם הַקְּצָרָה. יִשְׁעָיָה
וּמֵאֵת הַלְּשָׁכוֹת שֶׁל שְׁנוֹת קְצֻלּוֹת. כְּמוֹ הַרְאוֹת לְחוּרְדָּת
אֹעֶב שֶׁהוּא בְּשָׁרֵשׁ הַמִּשְׁקָל אֶחָד וְכֵן הַמִּשְׁקָל אֶחָד בְּרִיחַ
בְּזֶה הַמִּשְׁקָל שֶׁרֹעַ וְחָלוּשׁ. בְּלוֹמַר הַמְּשֹׁרֵר וְהַמְּשֹׁרֵר
בְּדֶרֶךְ כֹּחוֹ יִקְצַר יָמָיו. וְהַכֵּבֵד אַחַר הַקְּצָרָה יִקְרָא שֶׁעֵנוּן
הַכֹּל הַעוֹנֵן וְהַקָּצָר וְהוּא הַפֵּרֶשׁ הָאַחֵר
נַעֲנֵנוּ. וַמַּלְיָלִין כִּקְצָרִי. וְשֶׁלָּהּ יִקְצָרוּ
וְהַדּוֹמִים לָהֶם עֵצֶן מִשְׁפָּט. וּמִזֶּה
בְּלוֹמַר שֶׁהוּא מִשְׁתַּמֵּשׁ וְעֵצֶר לְעַבְּדוּת
לְשׁוֹנוֹ מִכּוֹת שֶׁל הַקְּטִיעָה שֶׁהוּא לוֹ
הַמְּגַלִּיוֹ. וְעֵצֶר מִקְצָרוּ שֶׁל הַקְּטִיעָה
וְהָיָה בְּאֶמְצַע יָמָיו. תֹּאר מִמֶּלֶךְ
בְּחָרִיט וּבְקִיצוּר. אֶצֶל. וְקָצוּר. כִּי לְמַעַן
קָצוּר בְּיוֹם שְׁלֹמֹה. וְכֵן הַשֵּׁם שֶׁהוּא
וְהַטּוּם שֶׁהַרְבֵּה בְּמִדָּה וְגָדוֹל וְהַכֹּל
עִתָּה שֶׁהוּת לְהַשְׁלִיךְ דָּבָר מִמְּקוֹמוֹ
בְּיוֹם כַּחֲלוֹ. בְּלוֹמַר שֶׁיִּקְצְרוּ וְיִקְצְרוּ
הוּא

השם והבה הדבה מהם והרב אותם ויקחו בן אחיו אל הנון שם
ויקנאו אותו מלאתים ובאמונן להקל מהם
בזרעון הדומים להם בחלק הדקדוק ותקבא רחה בארתה
והתאר כי יבא שמו ומלא קנאה ונוקם ביי והשם רחם קטנה
ביאתי ליי והקבוץ כי מבטחת אבאות הוא והפעל הנוסף
יקנאהו בדרים ממל היקאה המיקה ובא בדרך בעלי ההא
ומשפטו מקיא בפלס משמא לגוים ואני אקנאם בלא עם
כולם מן הפעל הנוסף כי הם יוצאים לפלשתי וכן מן הדגוש
הם יקנאו בלא אל והוא קל הנון והן ויקנאו אותו מהלאשר
עשו אבותם ענין הקנאה ידוע והוא קרוב לענין החמוד

קנה אשר קנה אברהם קנית איש אתי קונה שמים
וארץ הלא הוא אביך כונך כי תקנה עבד עברי
זכור עד תך קנית קדם כי אמה אם היה לו להביא והמקור קנה
קנית כליותי והשם מקנה וקנין מלפס אי קנות והכסוף א נמצא
קנין כסף וכאמרו מקנה וקנין שניהם קנו חכמה מה טוב
כמו מקניהם מקנם האחד על מחרוץ וקנות מבינה נבחר
הבהמות והאחד על שאר נכסים מהכסף
והפעל ונקנה השדה עוד אלא קנה הלי עלמה שמ ביהושע
יקנן בתים והפעל הנוסף כי על הסמיך ומגרשיהם למקניהם
חדש הקנני מקנני לומר ולקנינם מקניהם הם הבהמות
לתרגי שאהיה קונה מקנה הגשות ומקנים הם הדקות והרגי
לבעיריהן ולגדיהן עכל ועוד
תמהתי כי בכל הנוקחות מצאתי
תרגם של וקנינם ולקנינהון

ושובך אדמה והשם לאברהם מקנתך כסף ומלא
מקנה השדה וכולם ענין קנין והוא בנגד המכירה וידוע
ויש קנין שאין שם מכירה ולא דמים כמו קנה שמים וארץ
והדומים לו והבהמות הגשות והדקות יקראו מקנה לפי שהן
קנין האדם וכספו ומסקנו ומקנה רב היה גם מקנה בקר
וצאן ומכה היה לי אינו ממוך כי הוא מתודקדק מאד מעשה
מה הוא המקנה בוקר ומן וכל מקנך ותבואתך ועשה מקנך
בוס ההוא יתכן שיהיה לשון יחיד והיו"ד למד הפעל ואשם
שהוא שלא כמוהו אז יהיה לשון רבים ואשם שאמר ודשה
הנה כמוהו רבים וכן הוא הקבוץ מקנים כמו מן מעשה מעשה
ויביאו את מקניהם אל יוסף והם מקנך ושתה אתי ומקני
אתי ואת בני ואת מקני בעמא ושא בשעיר ימד הנה
קנה ומתוך קמלו ידוע ולפי שעשים מן הקמה מדה אמר
המשל מאות קנים בקנה המדה וכן הבדים הדקים שהם
בדמות הקנה וקנה ושעה קנים שלשה קני מכה
ובקנון הקנמות המתרקם מקנמם וכן קטרת היד סגרא
קנה ומדרוש מקנה תשבר והאחרה ומשמטה במפיק
והוא מפרק הזרוע עד סרק הכתף וכן הדמים לפי שהן
בדמות הקנה שקראו כן בעד חיות שבה הגדרה הגדולות
בדמים וכן כל המאזנים שתלוין בן הכטות מזנה ומקנה יקרא
קנה וכסף בקנה ישקלו וכן אל נעד מאזנים תלויה
באויר שלשה טפחים ובגבהים מן הארץ ג טפחים וקנה
ומתני שלה שנים עשר טפחים וכן הבשם שהוא בתמות
קנה הקרא בלעז קנה ויקנה כסף לא חמת לי בכסף אחו
ונקנה הטוב מארץ מרחק **קנס** קנה וקנמון וקנמן הכסף
מחזיקו

מקנים יקנה הקרא בלעז אלבון
קסם יקוסם ויבש עמבריקטף והוא כמו יקצבן כנדי יחד יד
קוסם קסמים ובושו החוזים וחברו הקוסמים דב יה מיהה
והשם חקם על שכיר מלך בשם נקודות ויקסמון מש מלכ
קסמים אמר יקסמים לתוקסת כיאור כמו מקר קר קיר לעבא
עבא והשרש שרשיה וקסמים בדם פרושו ומי קסמים מד כב
אם פרושו מיני קסמים אמה שעדיכן אין מעינו הקסמים
והשבה לכם מקסם קסמי נא לי באוב הקוף בקמץ דחב
והקמך בקמץ חטף ומלא השם ומקסם חלק והוא פתח שלא
כמשפטו כי אינו סמוך וכבר כתבנוהו בחלק הדקדוק בשער
אא ונהו המרש שבין בשוף השמות עם חבירין ומטר שיהיה
ויקסם כי הכשוף הוא להרע ממוך ויהיה חלק תאר לאיש הדובר
ולה דין לכל אדם והקסם הוא חלקות והוא כביא השקר הלשון
לדעת העתידות ובן אמרו על לדעת העתידות
כלנים שידע לבוין השעה הזה כו לל כל מלאכה שעושין אותה
לדעת העתידות **קסת** וקסת הסופר במותנו בשש עש ט
עקודותו והוא שלי הדין והתרגום ופנקס סופרא והוא
מה שכותב עליו הסופר כי אולות ואעפב ענין הפסוק
הוא על עזרך הדין לא הלוח שאמר והתנית בו ואולי לפי
שתלוין במתני הסופר הכיר והלוח עם כלי הדין כלל הכל בנקס

קעע כן תקע נפשי ממך ותקע כפך ירך יעקב ותקע
נפשה מהם ותקע נפשי מעליך באשר יקעה עש עש
נפשי מעל אחותה שבדנו המלות הלה בשרש יקע ואולי
הם מזה השרש ועינים ענין הסרת הדבר ממקומו ד"שלוגר
בלעז ויתכן מזה השרש פקוד ושוע וקעב והוא שם תאר עש כב
מתארי השמות האנשים הנכבדים **קעד** הקעדה מד ג
האחת קעדת פסף ושתי קעדתיו בשוא היקוף עם שמלה
שלא כמשפטו כי המשפטו בפתח שמו קעדת פסף וכבר
כתבנו הדומים לו בחלק הדקדוק שבנו ידוע
קפא קפאו תהומות הקופאים על שתריהם ענינם עש ט דכא
עמידת הדבר הנתך ילד בלעז ומקנו יקרות זבלה
ויקפאון לב השלה הקפא וכבר פרשנו מה שרש יקר
והפעל הכבד והגביה תקפיאם והוא כשמשמין בחלב איכ
דבר המשמרן יקרא אז גבינה **קפד** קפדתי באורגתי יעלה
כי כמו שהארג מקפיד הארשה מהמנור מהר בהשלימו
אותה והשם קפדה בא ענין כריתה למלאכת קמד ויקשרה יחז ז
קמדת ויקמד הוא שוף משוכבי המדבר וכתב אל כי יקמד
הוא הכקרא בערבי קמאד ויקרא בלעז טרטוגא
אלא כן תתחלף הד והז בלשון **קפץ** שמה קפצה קמז שמו קסד עש לה
אר מי ללשון שבדי כמו זהב
דהב ודומיהן רבים **קפץ** אם קפצן כאף ראמרו אלה תל עב
ועולתה קמצה פיה ולא הייה דב טו
תקפצן את ידך יקשמו המלכים מהם ענין סתימה ומניעה ישע כב
מקפצן על הבטות כמו מדלה וממהר ללכת והפעל שיר ב
כבל יקפצון כלומר כמהרה היו כלים ולא נודע מקומם איוב כד
כמו המדלה [illegible] ושבע **קצץ** וקצותה את דבלה
[illegible] והפעל הכבד קצץ עבות יחמד תל קכט
[illegible] ויקצצם טהרים [illegible] כות ידיהם ורגליהם יקצצים עמלה שוב א

ויקצצו

בקרבה כלומר בתוך לבה קרבם בתימו לעולם כלומר בתוך
יבתם שיהיו שומרים בבתיהם לעולם ויהמוו הפוך קברם
בקרב בית ישראל בשש מקורות כי יקנם בקרבך נביא
בתוכך וכן נקראו המעים לפי שהם בתוך והקרב והבריאה
יקרבו והבריאו ועוד כיום הלחמו ביום קרב טובה חכמה
מלבי קרב פדה בשלום נפשי מקרבי נמנעו הולכים
בקרב נקרב לבו כלומר מן חלק ולבו מלחמה והקיבוץ
בלשון נקבות תקרבות יחמנו עלם ענין מלחמה ותרגום
מלחמה קרבא ובאו מקרב לי נקרב לבו בקמץ חטף
תחת הקמץ הרחב לתפארת או יהיה עקרם בחלם ומפני
המיבות המקף הושבו לקמץ חטף אשר שאין להן מיבות
אחל קרה המה קרוהו ולקרות את הבתים לקרות את
שערי הכיבה המקרה במים עליותיו ענינם תיקון
הקורות וכסות בהן הבית קורה אחת מפיל הקורה
בעל קורתי קורות בתינו ארזים ושם לכלל הקרוי ומך
המקרה נמלם ולמוכסה עתיק כלומר שישפלו הקורות
ויבטו לנמל מפני הדלף הטורד עליהם ועוד בטוב
צדיקים תעלץ קריה קריית חנה דוד אשר שהוא
סמוך והסר הכסמך או באה התין במקום הא ובכר כתובנו
הדומים לו בחלק הדקדוק ובלשון שנים נלבדה קריתים
ויתכן שהוא שם עיר מערי מואב וכן זכר אותה בספור
ערי מואב ועל קריתים ועל בית גמול והקבוץ נלבדה
הקריות בחרק הריש ודגש היו"ד ופירושו כלאחת ואחת
מהקריות ודקדוק המלה כתובנו בחלק הדקדוק ויתכן
שהיא שם עיר מערי מואב וכן זכר אותה בספור ערי
מואב ועל קריות ועל בעדה ואעפ שנכנסה עליו הא הידיעה
הנה כמוהו הטי בקלקר בשטים ובאה תיו תמורת הא
הנקבה אולמר הפעל על בפי מרומי קרת ליד שערים
לפי קרת כעאתי שער עלי קרת ותרג עיר קרתא והפעל
הכבד מזה והקרתים לכם ערים ועוד אשר קרך בדרך
וקרהו המלון הקרך דבר אמר כן הוא כמו שש וקרהו והקרא
במקרה הבסיל בם אני יקרם אכל בקמץ וקראהו כאלף
וייחד מקרה את אשר תקרה והכבד כי הקרה אלהיך
לפני הקרה נא לפני והשם מקרה אחד כי אמר מקרה
הוא כי מקרה בני האדם ומקרה הבהמה ומקרה אחד
להם שלשתם כמגול והם מוכרת ופ כיבני האדם
מקרה בעולם וכן הבהמה ומקרה אחד להם במיתתם
ומוד ואם תלבו עמי קרי כלומר שתאמרו הישקריכם
שאני מביא עליכם דרך מקרה הם ואינם תגמול עונו
יתנכם ומוד מקרה לילה כי הקוף רמשה והמם לשמוש
והנמל כקרתי בהר הגלבע אחרה כה ויקר אלהים
אל בלעם אם יקרא עון משפטו יקרא בקמץ כלומר
יקרה לך ויתכן היותו מן הקל והדגש לתפארת כדגש
מקרש יי קרח קרחי נגדי לא תקרחה קרחה קראשם
ועל כל ראש קרחה כמה קרחה אל בעה ונכתב

כאלף

כאלף והקריחו אליך קרחא הרחיב קרחתך בנשר ומאוכי
יהיה בקרחת בקרחתו או בגבחתו וכבר פירשנוהו סרש
גבה והתאר קרח הוא עלה קרח והנמעל ולא יקרחן להם
והכבד והקריחו אליך קרחא כל ראש מקרח שנים מריטת
השער ועוד וקרח בלילה בעין הקרח המורא כסגול משליך
קרחו כמתים קונגלפי כלעז **קרס** וקרסתי עליהם עור
מעל יעוד עכן כשי מעל יעוד לי
העור על הכשר וכן כדד אל קרוס שעלה מחמות מכה
וכן אמרו אין מתנין מת לתנור עם חשיכה ולא הדרה עב
גחלים לא כדי שיקרמו פניה **קרן** הקרן הגדולה כשש
נקודות ובא מהוה כלשון זכר ובלשון נקבה בסעיף
אחד יצא קרן אחת מעשיה ולו קרנים בעל הקרנים
והקרנים גבהות וישבר את שתי קרנו כלה קבוץ
השנים ואינם שהקוף בשוה שלא כמהגב זה המשקל
כשנים כי המשפט כקבוץ השנים בזה המשקל הקוף נפתח
כמו הלא בחזקיהו לקחנו לו קרנים טאתיו בסבך בקרנו
ובסמוך ולקרני רשעים אגדע והוא דרך משל וכן רמה
קרנו ונקרן ישע וירם קרן משיחו אמרה קרן לבית ישראל
דל תחקף וכי העלה קרן כתב אחזל כן אמ' כיום ההוא כזמן
ההוא שתהיה מלכות נבוכד נצר וכנו וכן מנו שעמדה המלכות
שבעים שנה אמ' בתוך הזמן הזה אמיה קרן לבית ישראל
והוא מרש שנולד לחמשים מהגלות וזהו ממועא דבר
עד משיח נגיד שבועים שבעה שהם חמשים שנה ואמ'
על כורש קרן כמו שאמ' למשיחו לכורש כי קרן ישראל היה
ומשיחם ועלידו יצאו מהגלות ומה שאמ' ולך אתן מקרן
פה שיראו ישראל שבואותיך מתקיימות ובקבוץ הקבות
ארבע קרנות אלה הקרנות אשר זרו את יהודה לדות
את קרנות הגוים הרומים קרנות צדיק והוא דרך משל
קרנות שן מרש עוד כשרש שן והפעל הכבד ממנו מקרן
מפרים על קרנות המזבח וששית קרנותיו זויות ובקבלעה
הזרות יקרא כלשון הקרן ועוד כי יקרן עור פני משה והשם
קרן והשנים יצאים מידו לו ענין זהר וקרוב הוא לענין
הראשון כי בהתכל האדם כשמש הטב אז בכל אורה
ודמה לו שיעשה הזוהר קרנים ומן הענין הזה ועל לתי
אא ונשי פי בשם רבנו גרשון בעבר קרני כלומר זהרי וכבודי
מאור הגולה כלעז אישקרוסיר
כלק וטטיאן נגון הנה נראה
מכאן שלגה הזה הזה ערמתי
וקבלתי אני שהיה אשכנזי
קרס כרע בלקורס נמ קרסן ישעמו
כרעו ענין קרס וכרע
אחר ענין הכפיפה והבאת את
הקרסים שיהיו ראשיהם כפופים לתפוש בלולאות
קרע קרע את מלכות ישראל ונקרע אותו מן הבקר
ויקרע את בגדיו קרעו בגדיהם קרועי הבתכתן
באקמוץ וסמוך כמו לבוש הבדים קרועי בגדים עד מכלת
עליה והדומים להם שמתבנו כשרש נכל יקרעה בתער
הסופר והשם קרע והקמוץ נקרעים תלבים טמה והנמעל
והמזבח נקרע יהיה לו לא יקרע ענין הכל נקיעה וחתוך

הוא קשור עם נר קטיר כלומר נטוי נעמוכי [illegible]
בתחלה והה עלוה רבה שהיה לך ואבל יתוף ב׳ שבחות אלהי
ישעך ואבלכן ימד קטיריך קרד. ויקור ויחוס. מעדה הבד
ביום שבה. ואין כסחת בשבה. לולי הריש היה דגש כמו
חכמה. לכמה בקרתו מי יעמוד בפלס ומאזנים. וכן מים קרים.
בפלס ומלים. וכן בעליתי המקרה. ולולי הריש היה בפלס
מוחתה מגמה. ופרושן בעליה שהיה מי משב בה הרוח עשויה
לימי הקיץ לקרר. וכן אמר התרגם בעליתא בית קיטא. ודל
זכרון הלשון הזה שלם בכתלו מיא קרירי חמרא אף בתקופת
תמוז יקרר ליה. קלא. ולחשך שמה ליילה. ולשלמה שבוך
לא שמה. מקרים. שמו אשור הבלו. לראות מה יקרא
לו. וזה שמו אדם. יקראו. יקרא הדורות מראש. קורחים
אליו. נוה הלף. יקרא לאלוה ויעבהו. יקרא אלוה מבל ערת
יקראני ואבינה. לקרות בשם ה׳. יקרא מה זה. יקרא בגרון.
אחר כן יהבלו אחרים. שלשים יקרואים על גדולים
ויקרות לעבדים המלכות. אשה יקרואי הבשר. אחר יקרא
יקרים. יקרא מעשר. הוא רתן ואבירים. אחיו הבעיה
והשם מקרא קדש. בלמכון הר עון ועל מקראיה. מקום
שנקרא שם שמקראי קדש. ומה יקרא אליה את יקראה.
והנשמה אשר לא יקראתי. ויהיו נקראים לצדקה. והמעל
מקרא קדש. ישלא נזכר מעלו ומנו ומטעם
שמשון יקרא לך. לחפצים לדם יקורא הבלבל בראנו יקרא
לא יקרא בשמי. כי כשתה אינכם
יקרא [illegible] לה כלם
עמון [illegible] לפי
[illegible] ומן ימין יקרא. מרשנו
כשהם עמון שמקרשון יכריע. וכן
[illegible] הון לטוב
[illegible] ומשלה הטוב [illegible] עשרה
[illegible] לכם שמים [illegible] ולהשתבון כשם הבריות קשה
[illegible] הרוב עשים [illegible] להשתבון
[illegible] ומה מרוע הקראתה. ויקראהו
[illegible] ובתב בה [illegible] יקרא לעמוך.
[illegible] נמה אלף. ובמה אלף יקראת
[illegible] ומשמנו נקראה. וילכן
[illegible] ובכון הוא [illegible] עמון הרשון
[illegible] ולשרך [illegible] יקראנה.
[illegible] ומלחמה. והכשל [illegible] יקרא איש
בליעל [illegible] בן הכרי. יקרא [illegible] כהר הגלבע.
[illegible] שריתי מבעלי [illegible] נשקל כליתי
[illegible] בני [illegible] יקרא [illegible]
[illegible] ואשר [illegible] יקרא [illegible]
[illegible] יקרא [illegible]

[illegible] יקרוף ביקרא ברים הוא העוף הטרא מרד ון
[illegible] ופי קורא הכי שהוא מחקף כי [illegible] אחר וחכן עליהם
כלו הם שלך ולא [illegible] הזכר הוא אחר שהוא רוכן על
הביצים שילדה הקורא הנקבה ונהנו לא ילד ט הוא לא ילד
אותם ואמות הוא זה בי הן [illegible] מכה הגן לרוות רוכן על
הביצים כמו הנקבה [illegible] ברעשה יקורא שכר [illegible]
מחיב וחכמים מטרין אכל [illegible] ההלכה [illegible]
כי הקורא כין שכר בן מקבה [illegible] על כיני אחרים. וכאשר
ירדוף [illegible] חסדי ופרושו כאשר ירחף
הניר [illegible] כהרים. וסני מקה דמתרגם יקוריאה בטורין
יקרב ולא יקרב אל אל כל הלילה. יקרבתי אל בבעמון
ויקרבו אל אשר לעם. גם הוא פעל עומד. וכתיב
ויתערבון עם עמיא. קרבה שמת הטבע. אל אלהיה לא
יקרבו. העדי לגזרות מועל. ואם יקרב לא יקרב אליה.
ואיקרב אל הבעיה. ואז יקרב לשמשנו. אל תקרבו אלוה
והיה בקרב אמו לבוא תחוות לו. טרא כמקין חטאתו קרבה
אל הבלאה. בקרבתם למכיני. קרב מקה [illegible] קרבה
אל בשרי גאלה. מלם מלים עמודים. ויקרא המלך את
המזבח. ויקרב המלך שלמה. פעל יוצא כלומר
ש[illegible] קרבנו על המזבח. [illegible] יהיה על המזבח [illegible]
המזבח וגם הוא פעל עומד. והתאר קרובים. קרובים
אליו. ואיש את קרובו. בקרובי אחרש. ומה נעת של
הקרב אל שלחן המלך שלמה. הולך וקרב. הקה בני
צדוק הקרבים. והשם קרבתאלהים. ויקרבת
אלהים לי טוב. חטף. ושם סרים קרבת אלהים [illegible]
מלשל. וקרבת אלהים לי טוב. חטף. ושם סרים [illegible]
אלהים יחפצון. חטף וקרבת אלהים לי טוב [illegible]
בסתר אכלה ומכלה. סמוך שניהם עם מלשל והמשל

אלה והמשל מקורות הסראכן. ויקרב בשלבית. ויקרבתם
עשה התחלתן שהוא אלף את מלכן. בסתר לשבעיכם. והפעל
[illegible] אחר [illegible] ולחד וחד. הנבי. ויקריב הכהן את
לתת [illegible] הון כמן [illegible] אחרי. הכל. אחת בנו ויקריב.
אכלה לאת [illegible] ואכלה מיד [illegible] לת
וכן [illegible] אלף בזה הדרך. כן אחת. היקרב אחיה בני אהרן.
[illegible] לית [illegible] לית. וכן אחרת. הם מקרבים בעון לבון
הגדולה שלמוף [illegible] ומרכב. אלי. ועשה הקריב.
הגדולה מן [illegible] ופרושו [illegible]
[illegible] מחובר [illegible] כי הוא שלישי. וכן
[illegible] כמאיר. ויקריב לבוא
מיערמה. ואמשר שהוא פעל שמד. ובריאחר פי
קרבן פעבור. קרבו ריבכם. שקרב [illegible] בפלס מלב לשונם.
לן ירעים. והעמד כי יקרבו לבא. ושלדבר הקרב
על המזבח [illegible] ארבעת הקרן וכפות הבית
[illegible] ולא יוצה [illegible] מחשבת היקף
[illegible] הקרבן [illegible]
[illegible]

[illegible] יקרא
[illegible] יקרא
[illegible] יקרא

והקשרים ובתי הנמצא כל על החליים והענקים שקושרת
האשה בראשה או בגדותיה וכן בהתחבר הזכרים והנקבות
בהיבמה אחות כי יקשרתם הלבש עליו אחיתופל מקושרים
עם אבשלום קשר עליך עמוס והשם לא תאמרון קשר
בשש נקודות ויהי הקשר אמיץ וההתעל ויתקשר יהוא
והקשרים ליעקב העמן המקשרות תרגומו בכרייא
והם שנולדו בימי נסן והם חזקים וכריאים מהאחרים
ונקראים בלשון קשר כי הקשר חזק קשת קשת גבורים
בשש נקודות אחת קשתי בחתי בענן ונראתה
הקשת בענן שריה תבור קשתך מקשת אשרו כי מחר
הקשת מאשרו שמשו אשרו והקמתי קשתות בשרים
תרי עשרה דובהקשת ופירושו יורע לעשות הקשתות או
שם בסלם שבת והמקובן ממנו וכל קשתותיו דרכות
וקשתותם תשברנה אז יהיה דגש השין לתמארת

ואשר הם בני ארבע אותיות

קדיקד ולקדקד נזיר אחיו כבר זכרנוהו בשרש קדד
והקדקד הוא מקום שמוחו שלתינוק רופש
קעקע וכתבת קעקע ס חדות שיחדות בבשרו
ודל נשתמשו בבגדי הדגוש כאמרם מקעקע
כל הבירה כולה ומחזיר מרש למעליו ויתכן שיהיו כ
משרש קעע כיהוא מעגין מן תקע נשי
קרקר ונקרקר כל בני שת מקרקר קיר עניכם
הליקה וכבר זכרתי אותם בשרש קיר
קרדם ואת קרדמו ולהקרדמים ומקמץ הנקבות ויקח
אבימלך את הקרדמות כתב לי יונה כי הם המורות
ולא יתכן כי המר הוא כלי אחר שיחמרבו והוא הנקרא
בלשון הקדש את והקרדום הוא כלי שמבקעים בו עצים
דשטרל בלעז וכן זכרו רבל מר וקרדום בשני כלים בכמו
שאמרו ואף אמה שאול לא אמר אלא במר בסל וקרדום
הוא יל ונפש אבגרייהו ובוטר פקידייהו
קרסל ולא מעדו קרסלי הם הארכובות אז היתירות
שממעל לרגלים ותרג אטר לו כרעים דליה
קרסולין והם הרגלים היתירות ממעל לארבע רגלים
שיש לחגב קמוך לראש ובהם הוא מתחזק כשרעה
לקפוץ ונהש לבתר בהם על הארץ ואמרו במשנה
ובחגבים כלשיש לו ד רגלים ור כנפים וקרסולין וכנפין
המכסין את רובו ותרג בהונות ידו ורגלין ית קרסולי
ידוהי ורגלוהי **קרקע** בקרקע המשכן ואם יפתחו
מגבד עיני בקרקעהים ירחב
קשקש הנפיד וקשקש שת והקמתי ודרבתי דגיר
יאחיך בקשקשותיך אל אל תרגם קשקשים
הקבועים בו שנקרין הפורח בהן ומשה נאמר ושרין
בקשקשים הוא למשל כל עשרי מעשה קשקשים בלשון
עלה

עלה כל טבעת וטבעת שלה ישרין תלויה בו כמין קשקשת
שלבד לל לתתום נקב הטבעת בד שלא יראה תוך הטבעת

נשלמה אות היקוף

אות הריש

ראה כי ראה ראיתי ואעיד אתכם בהשר ראיתי
כי כהשר ראיתי דעתם אז מרושן כמו שנראה לי
וכתי כמה דגלי קומי ולכי ראה הרכבה המעשה לך
ראה ראה את שלום החיך ראה שנקב כי יש שבר כי ראה
כי אנשי הארץ הולכים לשכור כי כמו שרים אז ראה כולכם
כלות הכן לבי שמוע ראה כמו ולכי ראה הרכבה המעשה
ורעת הדור אתם ראו ובדרכי כלות אנו רשתרה לרפי פי
וכן כראיית הלב ראה ובריך יוכיח ובמחיה כלומר תק
ושתך והבין ראה את שרשקה עני תראינה הנוגשה
הה כתב המחבר כמו שנינה שלא כמשפט אל תראי ובדרת
ונלרכים טוביים כמאת המלה המה יביטו ראוכי שינו אל
שקוראין הנין בגניאכלוהיה קדוש ישראל תראיה שנו רת
מן ידא וגם יש כתוב תראי רואה
כיוד ובעותהוא כי מן ראה הוא ראינו רעה אנה בעיני אינכו
וכתי חחזון עכל הגלה דעת רואה המותי ראיתי אור
ראכיב הוא מלבאן ראה שמ אז
תראי כאדם שיראה הכא לו אמרת אין רואה קמץ גדול הזהות
תשועה מתאוה קמץ קטן אחר רואי רואה
אותי כל הגראה לי ורה אותי כעני ויראו ישראל את כבי
יוסף כי ראם ולא הכירם כי לא יכול לראות היטב ונהולא
יוכל לראות ולפי שהרגשת העין היא גדולה משאר ההרגשות
ששאות שאר ההרגשות לה נמון וכל העם רואים את הקולות
ראה הרחבני לא אראה יה כי רשו הגאון רב סעדיה כטעם
הודאה ובכון הוא כי ראות הכורא הוא ההודאה והשבח לפנין
והחבונן בדרכיו ולא יראה כי יבא חוס עד משלכן לא
יראה החוס ולא ייבש כשבור החוס הבא לעולם כלו איבו
רואה אותו וכן ולא יראה כי יבא טוב והטוב לעין הוא המטר
ונחשבו הרואות העינים ויש שנגן ראית במלחמה ויהי
כמגדו בראותו אתו כלומר בהלחמו אותו וכן נתראה פנים
ויאמר כן למה תתראו אז מ למה תתרוא לגזר תראן שמכם
אל שיותר נכון לפרש למה שאתם שבעים ויש עמכם לחם
תתראו למה תראו איש אחיו אוכל כי כל שאר השלם הולכים
אחיו ולא תלכו לשכור שכר לשבור שבר ואתם ישבים
וכשנן מה שהוא חוב והוכן הראויות לתת לה כלומר בעדות הסתרב
נב בדות שהיו ראויות לשמשה ויאמר המה יביטו ראוכי אל
ענין כיון וכן לראנה בך אתכל גבוה ראה ואין עדיך אל
להוציאם מעשם וסתי לראות כך לאסתכלא כך והשם יכל
כשדו מראי לא תשורני עין רואי וטוב רואי וכקמן חטף
חמה אל ראי כלומר לראות אתה שיכל אדם לראותך כי
חמרה הגם הלם ראיתי כלומר כזה המדה שהיה מלאך כי

וכן מן הענין הזה קרשו ולא דמו כלומר **כאן קרשו** נשרי
מדוב התמרתם לדבר עלי וכן כי תקרב עד בפתח עיניך
כאן קרעת עיטה מדוב התמרתה לכחול עיטה אז יהיה
קרשו ולא דמו נוסל על היתוך הלשון בדברים אל על רוב
פתיחת הפה לשחוק והוא הכבון וקרעלו חלוני תי ופעים
ליה חרכין כלומר ופתח לו חלונים וכן לנקרעת שמים שבן פתיחה
קרץ חרץ מעמון בשש נקודות שבן כריתה וגזרה וכן הפעל
שלא נכבר פעלו ממנו מהמר קרעתי גם אני נגזרתי
וכן כמשנה הביאו לו את התמיד קרצו כלומר שחטו וכן בענין
נדנוד העינים והשפתים ללעג ולבוז כאן כורת ומשבר
אותם יקרצו עין קורץ בעיניו קורץ שפתיו
קרש לקרש האחד בשש נקודות עשר אמות ארך הקרש
קרשך עשו שן ועשית את הקרשים לוח ולוחות
קשש לקושש קש מקושש עצים הקש הוא התבן הדק
מן העצים הדקים ונגזר ממנו לקושש ומקושש
כלומר לקיטת הדברים הדקים תבן מן עצים משקליא כלעז
וכן בחיפוש המומים ולקיטתם היטב כמו הדברים הדקים
שעריך חכוש היטב התקוששו וקושו כלומר התחפשו
ממומיכם הרעים ואחר חפשו האחרים כמו שאדל מה
הפסוק קשטו שעמך ואחר קשטו אחרים ואמרו שד נקשש
גרמין שדלא נקשש אחרונן וכן ולמוכיח בשער יקושון
והנה תמורת הדגש במקום הכפל כל שמוכיחים למוכיחים
אותם בענין שאמרו דור ששופטו את שופטין אומר לו
טול קיסם מבין שיניך אומר לו טול קורה מבין עיניך
קשא את הקשאים כמלונה במקשה הוא שדה הקשו
אים והאתמורת אלף כשקל גזר ממהלה צאן וכן
יאמר לרבים מקשאות כאלף כמו מכלאות וכי כמלונה במקשה
כמו סוכות שומר שדה הקשואים אחר שנלקטו שתשאר חנה
ואין כן סוכות גן כי נהלקט פרי אחר ישאר האחר ויהיה השומר
כמלונה כל הימים **קשב** תהי נא אזנך קשבת שם תאר
וכן תהיינה אזנך קשבות אם היה מלעל היה
ואין קול ואין קשב תאר כי הוא שם דבר עם השמות שהם
מלרע ואין קול ואין שנה ואין קשב בן נקודות ובהקן נקמן נשבר
שם הפעל כי הוא מלעיל כן סתבל
יונה ואין קול ואין קשב מלרע ואנחנו מצא נוהן מלעיל
כבל הפסרים המדוייקים אל בפסר ותשלמי חשר סמך עליו
ל יונה כי באותו הפסר ראיתו מלרע והפעל הכבד ממנו
והקשיב קשב וקשב בשש נקודות הקשבתי ואשמע
מי הקשיב דברו ישמע הקשיבה לקול שועי הקשיבה אלי
אלי ואל נקשיבה אל כל דבריו הקשיב בקול תפלתי להקשיב
מחלב אלים נטיתי אזי ואין מקשיב יחסר הפעל השני
והוא האזן כל הקשיבה תן אזנך אל הקשבת
להיות קשבת וכן כלם פעלים
יעאים ונעמים כתוב הפעול
שהוא האזן להקשיב לחכמה
אזנך תבין לבם תקשיב אזנך

קשה לא יקשה בעינך ויקשו דברי איש יהוה והתאר רב טוב שבא יב
אדנים קשה ואת ערפך הקשה כי עם קשה ערף שעיה רב לא
אתה שר כובלת שליה קרוש בגרים ממו שבתבנו מי קשה
ערף שלא יכנו אל הקורא אותם והשם אל קשי העם הזה שמט
כשוא לבדו והנטל ועבר בה נקשה ורעב זה פעל הכבד שלח
כי הקשה יבי אלהיך כי הקשה מדעה לשלחנו כי הקשה רבב שבא
לבן מיהקשה אלין הקשה לבן ויקשו את עדמ ויהי אין ד הכב לן
בהקשותה כלדתה כי שהקשותה הלידה על נפשה ומקשה חמש פח
לבן וכבד אחר ותקש כלדתה גם הוא מעל יוצא על חמש לה
הענין שמרשנו ענין הקוש ידוע מקשה תעשה אותם שמלה
מקשה תעשה המנורה כתמר מקשה הגבעה ולא יבבון שם יחמ
בנפש ענין שוה וכן במא ותחת מעשה מקשה לל שעב
מעשה ומקשה כי מעשה אינו כמוך כי הוא נקוד
הגול וכרושו תחת התיקון והשויה כלומר תחת תיקון
השער שהיה יפה ושוה עתה הוא קרחה ויתכן היות
מקשה תאר למעשה כלומר תיקון השער השוה והלל
כי מקשה תעשה אותם מקשה תעשה המנורה לשון
זא לדא נקשן ענין הכאה נטליין כלעז לל שהיה מכה
נקוהכם ונטשט אילך ואילך הירכים והקנים והכל היה
גוף אחד לא שיהיו הקנים והכתנורים שוויים לבדם
ומחובדים אחר כמנורה **קשה** קשותין ומקשתין שמלה
ואת קשות הבקר ובהיות למד הפעל **ארת** מד שמלן
הקשות אשר ישך בהן נפלא ויראו יושבי קצות
מאותותיך כבר מרשתי אותם נשרשמך ונשרשמקה
קשח הקשיח בבה ללא לה תקשיח לבנו מי ראתך חיל לבן ישע סב
ענין אכזריות וקושי הלב וענין פקוק תקשיר
לבנו מיראתיך מאותינו שלות רשעים ואורך גלותינו
והיותנו מרמק להם יקשה לבנו עליו והא ותת עינו
אחזה מרדכיך ותקשיח לבנו מיראתך מאותינו כי
אחזה השלוה להם והגלות והצרות לנו
קשט מקשקושט קלה ונטוא להורינך קשט חלם מש כפ
אמרי אמת תהראמת קשטה ותוג כתם לבבי
כקשטות לבי **קשט** איש קשיטה אחת במאה חל מלב ראש לג
קשיטה פרושו משה וכן בדרזל אר שקיבה
כשהלכתי לערביא שמעתי שהיו קורין למעה קשיטה
אבל הא במאה קשיטה ממאה חרפן וחרג בכסות
הצאן חרפן דשן **קשר** וקשרתם לאות ותקשר על דב ו רחש לה
ידן שני ונפשו קשרה בנפשו מרוב אהבתו שם מלי
כאן נקשרה נפשו בנפשו ונתחברה בה והפעל ונפש שמא יה
יהונתן נקשרה בנפש דוד ותקשר כל החומה עד חציה מחמל
כלומר שנתחבר כל כבן החומה ושלם כלו מהין פרנה
והפעל הכבד הקשר מעברות כיתה והכבד כתבכן אוב לה
פירושו כשרש כיתה ואחזל כתב כי כיתה תכבד
הפקות ופי תקשר שלשון והקשורים לישקב שתדגש
בכרשו ומשבות בסיל אמתו היא תבשל הפירות
כאחמנה מקשרים שלה והשם סלה קשוריה ישעיה יבמ ב

והקשרים

ואחר כתר כי בתחלת
בריאת הארץ היתה תהו
ובהו טוב אחרית דבר
מראשיתו פירוש לכן טוב
אחרית דבר בשיתבונן אדם
מראשיתו מה היה אחריתו
אז הוא טוב האחרית בענין

אמר הרב המגיד ז"ל שמלך פ' בתרגומו ור' יונה פי' הגדול שבהם
והשוב ויתכן להיות בזה ראשית החרס בלוב המשובח
שבו וכן ראשית שמנים ימשחו **רבב** ורב שלום בנין
פעל עבר מוסב לעתיד מפני
הון רבו משערות ראש ורבה
עליך לרב על פני הדמה
והתאחר עוד העם רב אחרך
אמים ורב חקר רבים יחלופו נדיב על ארץ רבה בסוד
קדושים רבה דל עדה ורבה לא אמוט רבה מוטה רבה
וישיק בתהומות רבה כלות השקה אותם הרבה מהעדים
כמו מתהומות ורבת בנים ותוספת יור רבתי עם ובזולתי
הסמיכות רבת ענדנו מנעורי רבת שבעה לה נפשיכו
כי רבת בקהל אשר לא התקדשו רב לבם כבד לבי רב
שתה הדף ידך ורב מהיות קלות אלהים ובדר כלומרי
והשם כי בדוב הימים כי כלוב תלמות לדוב אחין
והתאר בזה המשקל הדוב דברים לא יענה ובקל ליף
ישוב החלם בזה המשקל לקמץ חטף רב אכל טל
נאשים רבחדם יקרא איש חסדו כי בדוב חכמה רב
בעצב יש הרב ורב פנים ורב תבואות בכוח שור ורב
כסף אל יטרף והשם בענין החשבון רבבה כעמוד הבשרה
נתתיך שובה יי' רבבות אלפי ישראל והוא החשבון
הגדול שהוא עשרת אלפים ובנפול הכפל והכלע ברגש
ורבמונים שתי רבות ובמא בתוספת אלף בקוף בכל
הקהל כאחד ארבע רבוא והקבוץ והפיל לרבואות
ורבמונים שש ומאות ואלף ובלא אלף ואחד רבים רבו
משתים עשרה ובו אחד ורבו ובבנך דמוה יקומון
ומכלי הלף בקיבוץ השמים רכב אלהים רבותים והם
שתי רבואות ובא עם הון והמון גם שהוא קבוץ הרבוי
לל כי הם רבואות הרבה אבלהם על תכונת שנים וכן
אמ' אחרון אלפי שבאן שפרושן אפים שנים והפעלמתו
נאנינו מאליפות מרובות וכן הארם הנכ ברוח השוב
יקרא רב לפי שרבו משלחתן מושיע ורב והעילם על
כל רב ביתו קרשת מלך רב והוא דוד כשבן שרית חיה
דוד ומה מזה ותשועה ברוב יועץ והקמין ורבי המלך
יעבר לרבים רבתי בגוים וכן ספרבתים רבים כלומר
חשובים לרבים בגמנס וכן אשתבח לן רבי תוקפי הדברים
הנכבדים שבתורה וסן הגדול בשנים ורב יעבד
עמיר לא רבים יחכמו ומה שרשו הזה והענין הזה
וכרביבים

אלא אעפ שמשקל הזה דל פעלית על
הדוב ממוך שמהם שאינן ממוכים
אכן עם אותיות מבלה הנקודות
כשבא הם תמיד ממוכים לכן מלת
מראשיתה היא ממוכה לעד לעולם
לא כעבור הזמן שכשמזמן יק כעבור
שבא הכית מדלא כת מראשית
הכית ממוכה כמו בראשונה שהוא
כלתי שמוך

וכרכיבים על עשב כרכיבים ברזיף ארץ והוא המטר דבלב תל"ב
החזק ועא וכרקיעים רב ויהמם והוא פעל עבר בשקל כיאם עס"ה
תם הכסף ונמצא קמץ עם מקצת המקורות אב הוא תחר
וימדדהו ברבו והוא לגזרת מעול כשקל רומו משבו והתאר ראש מט
רב והקבוץ השמיעו אל בכל רבים יסכו עליך רבין עצם חורות יבנה אל יו"ד
החצים **רבד** ורבד על גרונך דבר הזהב חליים עשויים יחז"ל ראש כלה
מזהב אן מזולתן וישמהם על הצואר ועל הגרון ויש
ליפות על המטות כמו שאמר מרבדים רבדתי ערשי משל
רבה ותי"ת ורבית ירבו שבעותם וכי ירבה ממך אחיהם דבל תל"ן דפ"ד
יחזל ירבון ובהראות למוד הפעל ובקרבך ונאנחך תל"ל דפ"ד
ירבון פרה ירבה למען רבות מופתי והפעל הכבד ראשלה שמ"ה
הרבה תשאה יד כל מרבה רגלים ולא ירבה לו נשים הכ"ל מקלה רב"ן
ויבב בבת יהודה הרבה ארבה והרבה המכשולים תהכ ראש"ל יחז"ל
הרבות גנותיכם מהובת גואל הנם הרב בבסני עוי עד שמ"ב יו"ד תל"ל
חקר אוהוא שם וכן הרב להעלותם משאת העשן מין שמטיסם
העיר מדנחה אש ועצים הרבה ולבי נאה הרבה חכמה שעל קה"א
ורעת כי הרבה יהיו והרבה עמו פדות ומא למרבה עס"ה תל"ל
אא וכן במקורות בלהרבה נב המשרה בעידי מפני הסמיכות שע"ט
נקודות ובלארבה נג נקודות אז חלק עד שלל מרבה ומא עס"ב
כי מרבית העם ומא מרבה להכיל והוא תאר לכוס וכבד דהכ"ל יחז"ל
אחר רבה צבאך ויעאה ויתכן להיות רבו אבליה מזה שופט קה"ה
והוא עוי אן הוא עבר משרש רבב ור' יונה כתב בענין
אחר ולא רבית כמחיריהם ובמרבית לא תתן אכלך תל"ל ויקרא כה"
ותרבית לא יקח ואין עודך רק הם מענין זה כמשמעם יחז"ל
ועתן שני והוא יקרוב לראשון דבתה הגריה אשר טמחתי עס"ט איכה ב
ורבתי והשם תרבות אנשים חטאים ומא וכל מרבית מד"ל עמא ב
ביתך ענין הגדול ושנין שלשלוכה בשת והוא מורה ראש כלה
החצים בקשת ומ' אותו מתרגום נער רביא ויתכן להיות
מן השרש הזה את הארבה למינו ונקראכן לפי שהוא מין רב ויקר"
רבך מרבכת תביאנה ולמחבת ולמרבכת מי חלוטה עס"ן דהה"ה כב
ברותחין **רבע** ורבוע יהיה המזבח שיהין ובענין שמ"ו
שנים אדנו כרחבו והתאר עוד כל התרומה המשה
ועשרים אלף בחמשה ועשרים אלף ובעית הלומ"ר ובעת
תהיה ארכה כרחבה וכן מחוזות עין שמן מאת ובעית יחז"ל מלאי
הלומ"ר אמאת כל עדדין הין מרובעות ובתי מן ארבע סטריהן
מרבעין ושם החשבון בתוקפת אלף לארבעה ראשים אל לחשב יחז"ל
ארבעת מקצועי החצר לארבעתם מהקצעות ולנקבות עס
בלי ההא ואדבע עאן ואת הבשה שלש ארבעים שנ שמ"ה שמ"ב
פעמים ארבעה פשעים כמשפטו שנ נגונב עאן ואדבע שמ"ט
עאן חטאת השה ושם לחלק מחלק הארבעה ובע הדין
נמגול הריש אל ארבעת רבעין ומא ומקפר את רובע יחז"ל מד"ל כב
ישראל ומא ובעית הדין והתאר עס יור הרשיום ובעי שמ"ט ראש"ל
בני רבעים ומא ועל רבעים והפעל הכבד מרובע שביב מלבו שמלד יחז"ל
ורחב מאה אמה מרבעת וכתב ל' יונה ומה שנגזר מן עס"ל
הענין הזה לרבעה אבל הוא והכבד לא תרביע כלאים ויק"ל עס"ט
והנכון שיהיו מענין אחרי ורבעי גדיתי שהוא מתרגום תל"ל
ותרבן

ורבעים

כעור שהיה מדבר עמה בעלם מעיניה ולא ראתיהו ונהרסי
הגם הלום ראיתי כלומר שלא ראיתי אחרין דבר כשנפרד
ממנו בדרך העולם שיראה אחר שנפרד ממנו עד שיהא
רחוק ויעלם מעיניו ומה שגם ברואה כלומר בנבואה
ואחזל"ל בדבר שהוא נראה לכל אדם הם שגם בו פי' רואה
שם הראיה ובבנוי המדבר אחרי רואי כלומר בנבואתי כן
כתבו לי יעקב בן לעזר ובכון הוא וכן כתב ועם שאול עשינו
חזה שם בפלם שנאה מן השינה נפשי משוראיהם יורה
ומלקוש ומה המכין בראות האלהים כלומר בנבואת אלהים
ומה כיאם ראות עיניו והנפעל לא נהיתה ולא נראתה
בזאת ויראו על כנפי רוחך כי בעבור מראה של הבדרך
ונראה בשמחתכם והם יבושו פי' הקבה יהיה נראה ונגלה
בשמחתכם והם יבושו לי' הנראה אליו וההתעל נתראה
מנים למה תתראו ושלא נזכר פעלו מה דגנוש ושמו שמחתיו
לא ראו והלף נדגשה והמעל הכבד אשר הראה יי' הראיתיך
בעיניך ובא והראיתי גוים מעיניך בפתח ההא שלא כמנהג
מראיו כמלאות ובחת גדולו ירא ויראה ויבא אותם את בן המלך
והשם ממנו מחמד למראה הבן להלל את המראה ואשר
ואשתומם על המראה והקבוץ ובמראה עיניך הגם אל
מראין יטל ובלשון נקבה במראה אליו אתנבא ונראיתי
אמ' דניאל לבדי את המראה והקבוץ במראות הלילה ושלא
נזכר מעלו ממנו והראה את הכהן חזקים כראי מוצקן
במראות העובאות הוא הכלי שמסתכלין בו הכתם וכבר
פירשתי כראי מוצק כשרש יצק ובמראות העובאות כשרש
עבא ועלה והסיר את מראתו בגרתה והוא הזמן כתרגומו
ובשרש נעה פירשנוהו ומה שמתיך כראי שגן טרוף
ולכלוך והמעול מהפעל הכבד מזה הוי מראה ונגאלה
ובא החולם תחת קמץ חטף והראה ואת הבתה אל לראה
זו דאה ולמה נקרא שמה ראה שרואה כיותר

ראש יקרני ראם קרנים כל
ראמים כיאין לראש
לא יקרן אחות כמלון בן דאמים
ונהנית הלף ומקרני ראמים
עניתני ובהנית הלף והחלמה
ביום הראבה ריס שבדך
התקשר ריס בחבלם עבותו כהמה מבהמות המדבר חזקה מאד
ראש את הראש ראשי ראשי ראשך עליך כבתמל ידוע
ישוב עמלו מראשו דרכם בראשם בתתי דרכך מראש
בתתי וייקף ראש ותלאה פרחשו הקיף ראש ובתלאה הקיפו
ויכ' אותו כמו ראש ולענה ועוד נכתבנו כשרשו ויהי חדר בא
עד הראש פי' ראש ההר שהיה דגיל להשתחות ולהתפלל שם
וכתי עד ריש טורא ואמרים שהוא הר הזתים שממנו היה נוסה
בית המקדש ונהש נדוד עולה במעלה הזתים ואעפ שלא היה
שם הבית אז וגם לא היה נודע מקום הבית בעמנו הר המוריה
היה נודע בקבלה אבל לא היה נודע באיזה מקום ממנו עד

שאמר"

שאמר גד לדוד שיבנה מזבח בגרן ארונה היבוסי ובבנוי
הדבים ישוב החלם לקמץ ראשיכם שבטיכם ראשי בכי דב כמו מדיב
ישראל בראשינו ימל אל אדנו שאול ובא נחלם בכל הא יב ישעטו
ראשיו קרחה ויש חבלים בראשנו מלא ביוד הדבים מלאה
והמקורות ב חד חסר וחד מלא ויש חסר והמקורות עלין
ב וחסרים דמו בראשנו וכן כתב ריונה כי שעיהם חסרים
ולפי שהראש מבחר הגוף כמה בו מבחר האנשים וקציהם
וכן כנה בנגב מובחר הבשמים והמשובח שבהם בשמים עמ"ל
ראש פי' קחלך בשמים והראש והמובחר שבהם תקח וכן
ראשית שמנים ימשחו והטיבותי מראשותיכם הליש בחדש עמו יחז"ל
ופירושו איטיב אחריתכם מראשיתכם והוא ממשקל אמרה
בכשה והראו כלף בכי ידך מראשותיכם כלומר גדולתכם ירמי"ב
וכן בהנות הלף אשר שם מראשותיו פי' תחת ראשו וכן ראש כה
החנית אשר מראשותיו ואת עמחות המים אשר מראשותיו שמ"ב שם
ובכר בא מבלי מם התוספת מראשותי שאול ויהלם בעינן שם
מן כיהיא נקודה בעירי ובמא ראש גדרו כלומר שער מדו
ראש גדרו והיה לאדבעה ראשים הדברים הנחלקים מן ראש ב
האחד יקראן ראשים כי כל אחד ראש לעצמו אחר שנחלקו
וכן כשאר הלשונות זה העצן ידוע ולזונה פירשו נהרים
גדולים ואין עוד כי תשא את ראש בני ישראל פי' כללם שמ"ל
שיהיו לראש אחד ושלם אותו כראשו קדן הדבר יקרא ויקראה
ראש קפטל כלעגי הוא ראש הדבר ותחלתו ואחכ כא
עליו הריוח ראש דברך אמת תחלת דברך בראש תל קיט יחז"ל
השנה בעשור לחדש פי' בחדש השביעי שהוא ראש השנה
בעשור לחדש והוא יום הכפורים ולדלפי ביום העשור
קרא לה ושבת היום כל היתה ואמרו איזה היא שנה שלה
שלה בעשור הוא אמר זה יום כל והוציא את האבן הראשה זכל ד
תאר לאבן שהשמה תחלה ליסוד ויעשנה תשובות
לשמחה ואמרו לה חן חן יהיה לה ראשונה ישנו נחלה מ"ב
ונכתב באלף וכיוד כי אלהים הבה הגדל ראשונה הנושבים יהוש כא הס"ה
ראשונה כלומר שהיו ראשונים קרובים למלך במעלה
וכן מיכאל אחד השרים הראשונים מן הגדולים במעלה דעל
וכן קראן השר הגדול והתאר בראשון באחד לחדש יחז"ל
והוא נקרא שהוא תחלת החדשים אבל אך ביום הראשון שמ"ב
תשבתון שאור פירשו ביום שלמטו והוא יום אוכעה
עשר שהוא לפני שבעת ימי המעות וכן הראשון אדם חוב כו
תולד פי' הלמיאדם והוא נכתב בלף וכיוד כי ישאל נא שם
לדור ראשון נכתב ביוד לבד מקום הלף ולכיום הראשון
בחשבתו כל שיהיה מושבת ביום הראשון הקיבל אלהים
ביום השביעי והתאר לנקבה בשנה הראשונה מלכה כט ד
הראשונה אל תזכרו ראשונות ומה היה השנה הראשונית ישע מג יחז"ל
והשם ותהי ראשית ממלכתו בבל תחלת מלכותו ראש
אך בראשית ברא אלהים אינכון שמוך וכן מגיד ישע מו
מראשית אחרית ופי' בראשית ברא אלהים בתחלה
ברא אלהים את השמים ואת הארץ ואחכ הוצאותיהם

ואחכ"

כלומר כשהיה מעט מהאמון אבדשם מוצה וכתי הרי בזמן
אייתכון עלה וכתב ליונה כי אלף ארבעה ואבדיעה נוספות
כאלף אבזיב ואכזיבה כמו והיה בכזיב
רגש לבוא רגשו גוים והשם מרגשת מעלי אין ומא כהלך
נרגש ענין הקיבוץ וההמון ותרגם והשבתי את המון
מערים ואבטיל ית רגשת מצראי דדך הדודך עמי
תתתי והפעל הכבד ירד על הכרובים ועל התי מורות
את הזהב והשם מעשה מורד ענין פרישה וקיעה ותרג
ינקטון את תפחי הזהב ודידו ית טסי דהבא ומן השרש
הזה והשנין הזה לרד לפטיגוים והוא מיאר מן הקל כפלם
כשך יקושים מן ותמות המלך שכבה נשאו את דדידי
מעלי והדדידים הם כדמות עטינים או מעטפות הנק
ראים בערבי אדדא ומלקלני משי שעושין הנשים
לקשור ראשן ודלין כלעז דדה ודדובם שונאיהם
לא תדדה נו כמרך דדה בקלב אויביך וידד מעקב
וידד מים עדים ובחזקה דדיתם אותם ובמרך לא ידדנו
כמרך שלח אש בעצמותי וידדנה פי וירדה נה בעצם
וכן שם בטמין עשיר רודם פי ורדה נם והערכו לתיקון
זה בעבור כי רוב הענין קשור עם בית וטוב הוא לתקן
המעט אחר הרוב וכן תרגם המתרגם לא ידדנו כמרך לא
ישלוט ביה וכן לשון ממשלה שהוא בענין הזה קשור
עם בית ברוב מלבד אחרים נקשרו כלא בית מושל
בגבורתו מושל עמים וכן מזה השרש דדיתם אותם
לא ידדנו כמרך וידדנה רודם וטוב הוא ללכת אחרי
הרוב בשימוש הלשון והפעל הכבד ומלכים ירד וכבד
אחר ירד שריד ירד לי בגבורים ענין הממשלה ועא
דדה הדבש וידדה אל כפיו והלהבים ידדו שלידיהם
ענין לקיחה פי ידדו השחד על ידיהם כרודה הדבש
שהוא טוב וערב וכן בדדזל בלקיחת פת מן התנור אף
הרודה ונותן לפל ומ ידדו מה הענין הראשון כלומר הבהים
רודים בעם על ידי הנביאים ובמצותם
דדם נרדמתי על פני ארצה והוא נרדם ויעף פתח
ועבר נרדם ורכב ונפוש קמץ ונכוב ויישכב
ויירדם והשם ויפל ה' אלהים תרדמה היא השינה החזקה
דדף ברדף אחרי הרכב ולא ברדפו אחרי בני ישראל ברדפו
אחרי פיתן ג' את אויביהם את מואב בידכם
בקש שלום ורדפהו תחת רדפי טוב נמשך הקמץ
בטעם עדן עדן תרהוף שבר ירדופו ויקם אדם
לרדפך אם לא דם שנאת ודם ירדפך נקמץ חטף
כקריאת בן אשר וכקריאת בן נפתלי בשוא ופתח
והנפעל על אנאך בן גרדמנו וההתפעל לדעת המדק
דקים ירדף אויב נפשי וכבר זכרנו דשתנו בן בחלק
הדקדוק בענין התפעל והכבד ורדפה את מאה כיה
ונרדפך עדה יהבב ואויבינו ירדף חשך והוא פעל
ינעא לשלישי שהל מרדף והחשך ודף והאויבים
רודפים שלא נזכר פעלן ממקו ורדף בחוץ הרים
וכבד

וכבד אחר כתרגמו את נטמין הרדיפהו מרדף כלי חשך
רהב אל תמחדו ואל תרהו ענינו לפי מקומו אל תשחדו
ליהב ירהבו הנער בזקן פי יתחזקו ויתגאו והמקור ויהבם
עמל ואון כפלם כשמרים עקב רב אוהאשם והיוצא
לך התרפס ורהב דרכיך כלומר הכעס לפנו והחזקהו בדברי רעוי
והעם שמלת רשע כתוב ביוד והמסורת עליו ליתמלא תהיה
היוד נוספת או יהיה מנהיר למד והיוד למד הפעל ויש לפרשן
לשון רבים ויהיה כית נרשיך כלומר שתרבה עליו רעים והשם
ריהבם שבת כלומר החוזק שלהם ישבת ויבטל ואומר זה
בעבור מערים כי הוא החוזק שלהם וכבר פירשתי נו פא
נשרש ישב הזכיר רהב ובבל הוא מערים ולפי שהיו מערים
בעלי חוזק וגאוה קראם כן המחעבת רהב ובתבונתו מחץ
רהב כולם ענין חוזק ואומץ ורהבם עמל ואון פי התוקף שלהם
הבל הואכי במהרה גז ולא פנה אל הרהבים לבעלי החוזק
והגאוה ותמה אני ממה שמצאתי בספר הניקוד לר יהודה
חיוג שכתב ומחד ורחב לבבך בהא ואמר הדיש קמוצה
והא פתוחה להפרש בינו ובין ריהב ובבל שהוא פתוח כולן
ואנחנו קבלנו קריאתנו ורהב בחית וכן בתבול יונה בחית
הא וכמסורת ריהב הם יב כלשונא דכתיבן בהא ולא מנו זה עמהם משמע שהוא ורהב בחית
והפעל הכבד תרה בני בנפשי עוד פי תחזיקני שתתן עוד בנפשי להתחזק
על עבודתך שהם הרה בני חזקו השקי ואמעוני עלין
רהט
ריהטנו ברותים תרגם וירץ ורהט והם בנינים שהולכים בהם
בתים הגבוהים מבית לבית קורדוש כלעז וכן מלך מקור
בריהטים כלומר המלך יצעה להיות מקור באותן הרהטים
שיהיה על כיתה תמיד מרוב חשקו כה ור יונה פי ריהטכן
ברותים מרוצים ואמר ברהטים משל על תלתלי שערה דמוה
התלתלים לרהטים ואמר המלך מקור אהבת אותם התלתלים
ומדרגל נראה פי ריהטכן הקורות הדקות שאמרו אבני ביתן
שלאדם ורהיטי ביתו שלאדם הם מעידים בו שג אבן מקיר
תזעק וכפיס מעץ יענה ובמדרש קורות בתינו ארזים
ריהיטנו ברותים מכאן למדה תמ דרך ארץ שיהיה אדם מקדה
ביתו בארזים ומרהט ברותים בריהטים בשקתות המים
במקום מרוצת המים בבריכות העשויות בארץ להשקות בהמות
רוב רבתי ריבי בעטי הריב את ריבו הרוב רב ורב שמעון
איתן הוא מקור או פעל עבר לגזרת פעול ופי ריב
הבה שמעון מהאוב איתן ובמהאוב שזכר עומד במקום שנים
או פירושו ריב שמעון שהם חזקים ואיתנים והפעל הכבד
מדוש אליו ריבות משפטו הריבות מבלריב ני משפטו
להריב כי הוא מקור וכן לדין אם אלהים הוא ריבן ויריבן
רושי גבר ריבה ני את ריבי ריבו באמכם ירב בו הבעל ואת
יריבך אני אריב והיוד בריבי וכריבך אמרו כי הם עין הפעל
נפא וכבון הוא לומר שהיורין נוספות כיוד יקום והשם משה ומריבה
ומא בריבני עם עמו אל תגע לריב מהר שגן מריבה ידוע
רוך עוד רד עם אל מדוש אמתן שמי רבנו ענים ענין ממשלה
ואמרו רד עם לענין כי שרית עם אלהים ופי אמרו עמרי
רדנו

ותרבץ תחת כלעס ורבערט
רבץ מרבץ כאריה
ורמנו שם עיים ורבעתה
ואין מתריד ורבצה כו על הגלה רובצין כין המשפתים
והאסלובעת ונמר עם גדי ירבץ ותרבץ תחת כלעס
והכבד מנאות דשא ירבינו ורושם לא ירבינו אישה
תרבץ בערגים מרבץ בפך אבנך כלומר שירבץ באבני
טוך אבני הבנין כל שיסודה יהיה באבני טוך ושהש ישרתוך
כסתרים והשם ועמקן שמור ליבן פרקה בחמש נקודות
אל תשרד רבעו ומא מרבץ לחיה ובמקומך ואתנו עמון
למרבץ צאן רבץ ולאשה עגל מרבץ ועגלים מתוך
מרבץ מקום שמכטטין הא א שתא אכיקה נקרא תפכן
בעבור שדומה לעגלה המרוטלת
שם העגלים לגמס ודומה
לו בדרגל הכעסה לדנקה ודשה
וכן עגלה אשת דוד וכן רחלוכן
עגיה וכן ישלה שמות נשים
רגב מתקן לו רגבי עחל ורגבים ידבקו כי נהסל יוכה
המקומות אשר נעמקים הסמוכים לנחל ועומדים
נהם המים ואחרים פרשו מגרמות העמר מוטש נלעז או
חלקי הנחל קולש נלעז רגז ורגז ושחק ואין עחות
ורגזו וחלו ותרגז נטע ותחתי ארגז מוסדות השמים
ירגזו אל תרגזו בדרך ואשר הואפעל יועא ותרגז לי
בעל אלה והשם חדל רוגז מעבר ומרגזך ומם השמוש
מחיין ובכר מתבכן הדומים לן נחלין הדקדוק ונהאנקבה
ומימיך נרגזה ובראבה תשתה והרתפעל ישן התרגזך אלי
והפעל הכבד והרגיז לישבי בבל המרגיז ארץ ממקומה
למה הרגזתני להעלות אותי שמן הרעדה והתמעה מן הפחד
אן מן הכעס וכתב החכם ר יונה שלואת התרגזך אלי ואפשר
שיהיה נופל זה הלשון שלקול הרשם
והדשש ויהיה החפץ בהתרגזך השת
יריחך עלי כדברים והגבריתך לשונך
עלי וממה שמחזיק זה אמרו ושאנכך עלה באזני כל דבורי
דבריך ודומה לענין הזה אמרו ותרגזי לי בכל אלה כלומר הרבית
בכל המעשים האלה תשימו בתרגז מעדו מתבנו אותן בשער
האלף כן ארבע אותיות רגל לארגל של לשונו והכבד ורגל
בעבדך ענין המלשינות והרכילות ואפשר שיהיה מלשון
רגל לפי שהמלשין והרכיל הולך תמיד ומסתר דברים מזה לזה
ויקרוב לענין הזה ויגלו אותה עלו ורגלו את הארץ כענין ויתורו
את הארץ רגל תחת רגל בשש נקודות והוא בלשון נקבה
רגלי עמדה במישור רגליה
והשני ורגלים לפסחאב אשר
לו ארבע רגלים ובלעותיו
ומרגלותיו ורגליו ותשבב
מרגלותיו אעלרגלין שש
מאות אלף רגלי כלומר שהיו הולכים ברגליהם וכן כי את רגלים
רעתה בעמק שלה נרגלין שלא שא בהמה לרכוב עליה
מרוב מרוצתן וחפצו במלחמה וכן ויצא המלך וכל ביתו
ברגלו מרוב המחר והדאגה וכל העם אשר ברגליך כלומר
ההולכים עמך לרגלך וכן לרגל המלאכה אשר לפני עלרגל
הילדים

אמא והעם שנקרא תשמיש
הבהמות בלשון רבי שה לפי שהם
מישמשים על ארבע רגלים

הילדים כלומר לאמם שלא היו רגליהם במדרעה ובמהירות
והוא התנהל לרגלם ויברך בי אותך לרגלי כי בעבור ש שם
שאומרים רגל טובה לפלוני ולא עשה רגלין פנוי לשער שמב יט
הערוה כמו שאמר שער הרגלים והן להסך את רגלין פנוי ישע ל שמא כד
להשתין מים ויתן ולא עשה רגליו כמשמעו ולא שטף
רגלוהי שלש רגלים תחולי בשנה כי הביתני זה שלש שמב מד כב
רגלים כי פעמים שניהם לשון אחד ואבי תרגלתי הוש יא
לאפרים טרשוכן כמו הרגלתי נחלוף תין בהא ענין
הרגלות ידוע נדרגל שהוא בענין המוהג וכבר ביארנו
ודקדוק המלה נחלק הדקדוק בענין הפעיל שין רוגל תי תלא א
שין קרא ותרג שדה כוכם חקל משטח קרא ועין רוגל
משנין רגלי מכבסי הבגדים ישפשמו אותם ברגליהם
רגס ורגמו אותו כל העדה וירגמו אותו אבן ורגמו ויקבל שם יחז כב
עליהן אבן רגס ירגמוכו ירגמוהו באבן בערור ויקבל שם שמב מש כד
אבן במרגמה קבועת אבנים ביחד קלפיר בלעז וכי אבן
אבן טובה ואאזל כתב במרגמה כמו ארגמן וכי בערור
אבן מאבני החוצות בבגד ארגמן כן הנותן לבסיל כבוד
ורגס מלך ואנשיו נשש נקודות שרי יהודה רגמתם כי זבל ז תלסה
קהלם וימי שרים ויוכתן לא תרגס ורגס מלך אל שני אנשים
הין שמם כך שראער ורגס מלך והוא הכבון
רגן ורוגנים ילמדו לקח והפעל והוא מי שהותמדה שע כט
מלאכת ההתולבו לפי שב סעול ואם הוא מעל
דברי נרגן המתלהמים ותרגנו באהליכם הם האנשים מש יח דבא
שדעתם ומחשבתם להרע ועסקים בענין התלונה
והסכסוך ומראין בפיהם מה שאין בלבם ונהש באהליכם
רגע בכחו רגעם דומעים ויהמו גליו עורי רגע אין כן שעלה אז ז
ויאמר שכן הבקישה והמרחן ומזה ועל רגעי תלה
ארץ כל בקעי ארץ מקומות שנסתרים שם ויל מזה
ועד ארגישה לשון שקר כלומר אבקשנה ואכרתנה מש יב
ומרושו ועד כמו לעד שזכר וכן ילמזה כי ארגישה ירמ ב
ארעים מעליה כלומר אכרתם ואגלם מארעם ועוא עם שע לד
הרגיעה לילית הלוך להרגיעו ישראל ובגוים הם ירמ לא דב כח
לא תרגיע והפעל היוצא ועד ארגישה לשון שקר מש יב
כלומר אשקיטנה שלא תרבה לדבר ומשפטי לאור ישים שע כא
ארגיע כלומר לעיני העמים ארגיע לכם ומשפטי להם
למען הרגיע את הארץ והרגיז לישבי בבל והוא מקור ירמ נ
בחרק ההא ואפשר שיהיה הרגיע עבר במקום עתיד כאן
אמר למען ירגיע את הארץ וירגיז לישבי בבל והשם
ומצאו מרגוע לנפשכם ומה זאת המרגעה ומה לזעת עמן שע לה
קצת המפרשים ורגע שאול יחתו כמגול והנפעל הרגעו אין כא ירמ לז
ודומי עניים המנוחה וההשקט ור יונה פי מזה ועל עס יח
רגעי ארץ כלומר עמוי ארץ והרפים שבה וכן פי שד מזה
עורי רגע כלומר נדמה ונחלט רגע אדבר בסגול והקמוץ
וחרדו לרגעם הוא הזמן המוטט ור יונה פי מזה ומשפטי יחב כו
לאחד שעתים ארגיע כלומר משפטי אראה בכל רגע מהזמן
להאיר כו לעמים וכן פי מזה כי ארגישה ארעים מעליה
כלומר

תרי מתרומה וכסילים מדים חלון וקצר רוחן מדים אולת
ולא ממדבר הדים כלומר ההרמה וההגדלה לא תבא לו לאדם
לא ממוצא השמש ולא ממערבו ולא ממדבר הדים כלומר
מרוב השתדלותן והליכתו לכאן ולכאן לא תבא לו הגדולה
כי אי השם כמו שאמרו אלהים שופט זה ישפיל וזה ירים
ומקיץ את הסמים ממדבר פתח ואם יהיה הדים מגדרת הר
ואעפ"כ הראשון הוא הנכון ואם בא ממדבר פתח אולתי הסמי
יכות הנה כמוהו משכט אחד יהיה לכם ומקום חלקן ולשונו
מרמים ובמדרש מהו ולא ממדבר הדים אלא אבא כל הדים
שבמקרא הם הדים הוץ מזה שהם דוממות שאין אדם מת
דומם מן הדברים הללו ומה הבה עושה נוטל נכסים מזה
ונותן לזה שנאמר אלהים שופט זה ישפיל וזה ירים ויריב
בחלך כלומר מדרכו וזהו הרמתידכו ושלא נזכר פעלו
ממנו אשר הוצף ואשר הורם ופרשנו כשרש נוף מה בין
תרומה להנפה באשר ירים משור הדם התמיד וכבר
אחר גדלתי ורוממתי אדומכה אלהי המלך לרוממם את
בית אלהיכם וירוממוהו כיהלעם ואשר הוא עומד ת
תרוממה קרנות עדיך ובכן התפעל עבה אדומים וירמו
הכרבים ירומו אתם הדמו מתוך העדה וכבר כתבתי
דקדוק המלות האלה בחלק הדקדוק בשרש רום והתאר
ימין יד רוממה והשם במשקלו רוממות אל בגרונם
האחד ממכון רוממה וכל הענין הזה הנבהה ול יונה חלק
ביניהם ואין עוכר כי המשתזכר מדבר הגבהה היא
וכן נכסילים מדים חלון מגביה ומביא עליו הקלון וכן
מדים אולת מגביה ומביא עליו האולת ואמר שיהיה
נגדר משבן זה ואדמון על משפטו ישב לפי שהוא בכן
גבוה נקרא כן ובכר הביאותיו שרש נפע עמו ארם
באמות וגבוש אבן מהאבנים היקרות ויש אותם ממו אמרים
שהוא הנקרא בלעז קורל רוגע וגבעי מעה רגע ורגע
בעינו ורגעה לך זאת ורגעה
שינך והתאר בדבר הרגע הזה
רגעים ורגעים לא נתקן ורגעה
לא תמצא בך והקבוץ לא תהיה אחרי רבים לרגעות כלומר
לעשות רעות גם את הרגעות למדתי את דרכך מהנשים
הרעות והשם רוגע מעלליהם אין זה כי אם רוגע לב
ואין להסיר כן ענין זה וכן ענין רבות רגעות עדיך
להעילל מרגעתו כי רעה שתבא מאת האדם או רעה
שתבוא לו מאת השי הכל רעה אין השרש ביניהם והפעל
הכבד מעלליהם הגם על האלמנה אשר אבי מתגורר
עמה הרגעתי ולגביאי אל תרגעו לא ייטיב לי ולא ירגע
ותרגע לעשות למה הרגעתם לי ואם הרגעתם ורגעו
אותנו כמו לנו חנף ומרגע מרגע מקשיב על שמת אזן
כי מרגעים יבריתון רגע מרגעים אינו אומר מרגעים על
האבות לא על הנגים כלומר שרעשהם מרעים ונגים
משחיתים מעלליהם וכן בענין דלות הכוף והשתנות
הפנים ורגעות תאר מאד רגעות המקרה

רעים

רעים בכל ארץ מערים לרוע ולא הייתי למתי רע כי עד היום
לא הייתי רע למתי לא שמרו וטובלב והיום כשראה אותי כך
שלבי מדוע פניך רעים כלם ענין רעה ורועה ושא תתקעו
ולא תריע ריע אף ריעך הריעו והריעותם ויריע העם למה
תריעי ריע ושלא נזכר מעלו מהדגוש ובכמים לא ירכן לא
ירועע והשם ותקעתם תרועה ותרועה בעת עברים והשם
כמה למה תריעי ריע יגיד עליונים את קול העם בריעה
כי יגיד עליו ראשון כי הדעם יגיד ויורה על הגשם וההתפעל
יתרועעו אף ישירו עלי מלשת התרועעו כלם ענין תרועה
שהוא השמעת הקול בתרועה לשמחה אולאבל כמו למה
תריעי ריע ותרועה בעת עברים ואם יתרועעו אף ישירו
על השכלים כאשר נושב נהם הרוח ומכים זה בזה כאילו
הם מתרועעים ומשירים ועאאיש ריעים להתרועע ריעך
וריע אביך ותכרו עלריעכם נכתבכו היוד עין הפעל לך
התלפם ורהב ריעך והוא כתוב ביוד אולי הוא לרבים וכבר
פרשנו אותו כשרש רהב וכן ונתתי לריעך כתוב ביוד
ועמנו ליהיד ועודאני עתיד למתכם כשרש רעה ועא
תרועם כשבט ברזל הירוע ברזל ברזל מעפון ונחשת כי
הירוע ברזל ונחשת מעפון ברזל כלומר ברזל ונחשת הוא
נכוכד נער הירוע ברזל שלהם הלא אם הם חזקים יבא להם
יותר חזק מהם לשברם ולכתתם ורוע כבירים לא חקר
שן רועה והוא פעל עומד וכן רעו עמים ורחנו והכפעל
ריעיעו עלי עלב אל ורועה כסילים ירועע וההתפעל רועה
התרועעה ארץ ורועה מלעיל כי ההא כופפת והוא מקור
כלם ענין שבר ולפי דעתי כי זה הענין כולן מפעלי הכפל
וכן בלשון הזל בכותל רעוע שנו מפולת שאמרו בריאות ולא
רעועות רוף ועלהו לתרופה כי לשבר כלומר מרין יהיה
למאכל ועלהו לרפאות השבר וכן עמודי שמים ירופפו
ישברו ותשטה עליו הרימות בתוך הרימות בעלי היא
החטה הנכתשת במכתש ויתכן למרשירופפו ענין תנועה
ותנודה מענין שאמרו טהרף עין וכן אמרו בהכפל הפא
והלמד ועוף אפילו לא דפרף לא בעינו ולא כשכש לא בזנבו
זהו מרבוק וכן אמרו במשנה אהלות הסריגות והרפיות
והדפבות מטמאות ומפרש בתוספתא דפבות לון של לקטיות
פירוש חלונות שעשין לבתי הקיץ להכנס בהם הרוח
רוץ הנער רץ כי אם רצתי אחריו לא שלחתי את הנביאים שמאב מלבה ירמ כב
והם רצו רץ לקראת רץ רוץ כי הבה ארוץ גדוך כי
כי ארוץ לגדוד אויבי ואדדוף אחריהם ורץ עשו רץ מצא
בא את הרחים והשם בילא לרצים הממהר ומא במרצת חבט שמ"ב יח
אחי יחעץ ותהי מרוצתם רעה והתאר רץ לקראת רץ חמשים ירמ כב יח
איש רצים לפניו ובכון במקום מקול הרגלים הנעשה שהוא סמון מלא מלב יא
הרצים וכן לקץ הימין כמו הימים וכי קול הרצון קול השמחה
שהיו שמחים והיו אומרים יחי המלך והפעל הכבד כוש מלכה
תרין ידין לאלהים כי מגרשה תריצנו מעליה ויריאהו ירמיה מא
מין הבור והרץ המתנה לאחיך ורצו לכל בני העם שמא ד דהב לה נחום ב
וכבד אחר בברקים ירוצו ועא לא יכבה ולא ירוץ ישע כב

פירשתין

מד טון משב שס יד
תלים עה
שס יגח
שמ"ב יח
תל יקיח שס קמט
אזב כח
תל יא משל כד
שמ"ב יט דב טו
שס יט
משל כב ירמיו
שמא מה
שמ"ב
ירמ ב
הושע פחיב
תל לו
יונה ד
מיכה ג מל א יב
תל יקה עפניה א
מל א יד ראש מב
שמא יב דב כו
ישע ט משלי יב
תל לו ישע א
ראש מא שס שס

ר"ל כלומר שלנו ממשלה ושרים ומלכים לא נבא עוד אליך.
והפעל הכבד והיה כאשר תדיר כלומר כאשר תמשול כלומר
כשיבא עת הממשלה לך שישראל יעברו על התורה ויפרקו
עליהם עול המצוות ופרקת עולו מעל עואנך וימר כאשר
תדיר כענין אדיד כשיחי ואהיעזה והוא ענין תמידה על החולה
אן של הערה כלכיר כלעז וימר מזה הענין מי עענה ומורדיה
גבור עני ומרודי ויל ומרודיה ומרודי ענין טלטול וכן ועניים
מורודים תביא בית וכתי והשיבא מטלטלין וכן תרג מרודב
אמרו שגל ידכן מה דין אמרו עמי הטלטלנא והבר כתבכן
מרודים מרודיה ומרודי כשרש מרד **רוה** ירוץ מרשן ביתיך
ורוחה מרמס והתחר כבן רוה סכות הרוה פירשרין
נשרש ספה ונתשלום כוסי רויה ותועיאנו לרויה פירשו
לארץ רויה והפעל הכבד כי אם הרוה את הארץ והלב זבחיך
לא הרויתני הרוי כלעגה ומרוה הם הוא יורה ופירשו ומרוה
נפש העניים גם הוא יקרא יורה והוא המטר כי כמו שהמטר
מרוה הארץ ומשקעה כן הוא מרוה נפש העניים ומדשכה
ובכבד אחד ורויתי נפש הכהנים דשן הטעם כתיו תלמיה רוה
אדיך דמעתי מלעיל כשני משטין לסב הוו נמתח קטן והיוד
היא עין הפעל והוו למד הפעל והוא שלם והיה הארי על המנהג
היוד בשבא ואשר הוא עומד
מזה הכבד כי רוחה בשמים
חדבי ורוחה אריעם מדים

אלא אין הפרש בין רוה ובין שנעדיק
שלשון רויה אינו בא רק על לשון
שתיה ולשון שנעה הוא בא על לשון
הכילה

ומזה השרש והענין חף כי יטריחנו עב ופירשו ברויה יטרירן
העב להמטיר על הארץ עד שתרוה **רוח** ורוח לשאול
תדברה ידעתי לי והשם נגזו והעלה ונוח תשימון בשקול
ומאכי הייתה הרוחה לרוחתי לשועתי ופירשו ל תעלם אזנך
לשועתי שאני משוע אליך כעבור רוחתי והפעל הכבד ועליות
מרוחים שבין הריוח ידוע שהוא הפך העוקה וכ"ינה בת מזה
לרוחת הים כלומר בשת רוח הים ורוח הים הוא קדות אירו
ואפשר לפרשו מענין רוח הנשבת כמשמעו כלומר לעת פנות
הים שנושב הרוח ומתהלך שב"ל הרוח אל הקול ומהו קלה
כנחש ילך ועלה רוח יי דבר כי כל אשר היה בנוח עמו ורוחך
הטובה נחתה להשכילם ויעא חרון ויעמד לפניי הוא רוח
הנבואה או מלאך וכן ומנשיהם בשר ולא רוח ולא מלאך לפי
שהוא רוחני וכן אדני אלהים שלחני ורוחו ומלאכו ורוח לבטה
את עמשי כי רוח הרעון והחכמה וכן שאן היתה רוח אחרת עמו
עד יערה עלינו רוח ממרום רעון הבורא ושאר רוחלו יתמן
רעון ורוח טובה היה לו לאברהם אבי ועוד כמרש המוקם כשרש
שאר אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו כלומר אל אשר היה
הטעם ורעונם ללכת ילכו ויל מזה אביעה לבם רוחי ורוח לא
יבא כיניהם אויר ורוח גדולה וחזק רוח אדים הרוח המשבת
ומזה נגזר אשר נזרה ברחת כשקל מלא כף נחת והוא כלי
שמנרים בו התבואה לפי שמעטין אותו של הרוח פלא כלעג
וכתב החכם ל יעקב כן אעזר מזה והנדתי כליחים בלם
והם הסכינות ונקראן כן לפי שהולכים ברוח וכתי ואחיתית
נמשוטין כולהון ויתכן לפרש מזה עליות מרוחים כלומר

ראש כו

תל נה

איכה א

שם ב ישע נה

ירמ' ב

תל לו

ירמ' מו ישע נח דב כט

תל לב שם לו

ישע נה שם מב

איכה ב מש יא

ירמ' לא תל פה

ישע יז

תל פה

שם לד

שם

אין לו

שמ' א יו

אין לב אסד ראש לב

שמ' א איכה ו

ירמ' כב

ראש ב

תל לו

שם לב

שם מו דה יב

מד יד

ישע לב מלא ב

יחז א

משא איוב מא

מלא יט שמ'

ישע ל

שם מג

שיבעם בהם הרוח עשויים לומי הקיץ ונהש וקרע לו חלוני וה
והבאתי אל עילם אדבע רוחות מארבע קצות השמים כי ירמ' מט
ארבע מלכות ודמה אותם לרוח כמו שהרוח החזקה משחתת
ומבלה האדנים הגבוהים ולל באמרו ארבעי מכל יד ומכל
פנה תבא להם הרעה ומה ענין הזה נקראת הפאה רוח לפי
שהם ארבע רוחות לארבע הפאות לכל רוח אגדה מדד יחז' ה שם מב
רוח הקדים את רוח הדרום מדד ויהיו הדמונים תשעים שם לה ירמ' נב
ושבה רוחה מלעיל ופירושו לרוח אחת הין הדמונים כך
לארבע רוחות מדדו ויל מזה כוכב כוכב הולך הרוח חז' לב יב ה
ועל כביכתין שב הרוח והוא אומ' על השמש שיסוב וילך היוב יב
הפאה ורוח כל בשר ויש רוחו ונשמתו אליו יאסוף פעמים שם לד
היא קרואה כל אחת מג הנפשות כן אז הנשמה העליונה
בלבד והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה אז השכונה יב יב
כלב והיא בעלת הטעם לסב אמ' אל תביל ברוחך לבעוס שם ז
כי תשיב אלאל רוחך הכיחו את רוחי בארץ עמון כל אין עון שבל
רוחו יוציא כסיל כי כל רעונו ויש שיאמ' על הנשימה רוח משלי כט
רוחי אלה לאשתי לא יתעב השב רוחי ובדוח שפתין אין יב שם ט
ימית רשע כי בדבר שפתין כי הדבר יוצא מהפה ברוח ישע יא
והבל חביעה לבם רוחי ואגלה מזה אבריחו כיראת יי מל א ישע יא
דבורו יהיה כיראת יי וכפי מזה לרוחתי לשועתי אל איכה ג
תעלם אזנך לדבר ולעקתי **רוש** ודינגמה ובהאות דב לב
אלא הוא לשון עבר כי הטעם עין הפעל כלף נראית -
מלעיל וכן כת רשי עליו דומה ואמה וישבה תחתיה ארוש שבל יד תל לו
יד ל תיכה זו חלוקה המתימות
ר"ו אמה כי כל ידומה שמקיא
עשוה למטה ונה טעמו למעלה
שהוא לשון עבר עלל ותמהתי
למה לארבר המחבר מה דבר

בגוים ורדם כבוד יי דומה על יחז' ו תל לו
השמים והמקור לרוש מעל יחז' ו
הארץ כרוש אלות לבני אדם תל יב
ובחלם וכרומם לומו אותם והתאר על כל פאה ורם יחז' ו ישע ב
על הרים הרמים וגבעות הנשאות וכתב דב יב ישע מש
כלף גאמות לאיל חכמות ומלא רוש שנים ורחב לב שם כד שם כה
כמלם עולימים וכל שה חוש קונלב ואפשר שיהיה חוש
עינים שם כמו ורם לבו והשם כחולם לוש ידיהו נשא ישע מה חבק ג
כפלם אור ובהא ולא תלבו רומה כמלם שואה קומה מיכה ב
ומלא עלית למרום שבי במרומים על במי מרומי תל פה אין מש ט
יקרת ומלא תעשי לך רמה ורמתך עשית בכל רחוב יחז' יז שם
ובקבוץ ונתנו רמתיך ומלא מולאתי הבאיות רמותיך שם לב
בשורק ובהכל למד הפעל מרומותיך בעמון גוים ישע לג
בשרק ומלא תרומה לי ושרי תרומות וביוד היחש והיתה שמ' ל שמ' ב א
להם תרוגיה מחדומות הארץ והפעל הכבד והרים את יחז' מלה ויקל ז
הדשן ופלגל שהיה מרים מלא מחתה מן הדשן בכל יום
ונותן במזרקן שלכבש אבלה ונעמת הדשן שאמ' והוציא את
הדשן לא היה בכל יום אלא כשהיה דשן הדבה על המזבח
ואין מקום למערכה ואז מפנה הדשן ומוציאן משם ואעפ
שהיו מורידין תל הדשן בכל יום ומוציאין אותו משם לא
היתה המצוה אלא הרמות הדשן בכל יום אבל דשן המזבח
לא שבדי כתב לם לא היו מדשנין והיו מניחין התל כמו
שהוא מפני שהוא טי למזבח הרימותי ידי ורם הטפר ראש יד שמ' ט

תרימו

יצא והוא חוכה עליהם ט בהוציאו אותן כמי שיצא מרחם
כלומר כשיצאו המים ונקוו הסך בעדו שלא יעבור הרוק
ששם לו והוא החול וכן מרחם משחר לדעת החכם ראב״ע
ז״ל פשטיטו כן ופי׳ משחר מעת עלות השחר כלומר שיצא
ממקומו כאויצא מרחם ופי׳ הפסוק אם הוצרכת לעשות
מלחמה עמך יבואו אליך ביום בגשם נדבות ותראם בחדרי
קדש מרחם משחר כלומר מעת עלות השחר יבואו בטל
שהורגלת לראותך כ״ל דותך כאשר היית רועה צאן והפילו
הלשון הזה על האשה עצמה דחם רחמתים לראש גבר
פי׳ עלמה ושתי עלמות וקראם כן לדרך בזיון ואת הרחמה
המרן שהוא עוף מרחם עלבנו מאד רחף רחמו על עמתי
והכבד על גוזליו ורחף מרחפת על פני המים כלומר
נדנוד ותכונה רחץ אם רחצו ב״ר ורחצו אהרן ובניו ורחצת
אותם במים ורחצת ונקית פי׳ ורחצת בשרך ירחצו רגלים
פי׳ ירחצו ידיהם ורגליהם במים לרחוץ על היאור וכמו נחצת
לרחצה רחץ וטהר רחצו הזכו כלם פעלים ויאים ואחל
פי׳ מקצתם עומדים ושלא נזכר מועלו מן הדגוש ומעוצתו
לא רחץ לא רחצת למשעי וההתפעל אם התרחצתי במי
שלג והשם שעלו מן הרחצה ובלא הא מוצא קיר רחבי
יחמ״ה אחד ממנו רחץ בפלס כעד על ענין הרחיצה ידוע
רחץ על כן רחץ משפט ממנו כי רחצו מעלי רחץ חץ
כי ירחץ ממוך המקום רחצו מעליך עוו כי הוא
פתוח רחצי מעשיך עוו במקום עתיד ומירושו תתרחצי
מעשיך שלא יעשיך אדם ומהחתה שלא תקרב אליך
לרחקה מעל מקדשי החית כמקום חטף והתאר אך רחוק
יהיה אם בדרך לחשה והתאר עוד כי הנה רחץ יאבדו
והשם מרחץ תביא לחמה באים מארץ מרחץ נערים
באים מארץ המרחץ המלם כעגול מארץ מרחצים ת
תראינה ארץ מרחצים המלם בפתח עבמרחצים יזכרוכי
והאצינו כל מרחצי ארץ המלם כעגול והכבד ורחץ את
האדם ולבו רחץ ממנו עתה ירחצו את בגדותם והכבד אחר
הרחיץ ממנו את מעשנו הרחץ משליה דרכך ואשר
הם פעל עומד מאמרו הם יצאו את העיר לא הרחיקו האל
הרחיקו מביתי מיבה אל תרחיקו מן העיר ענינם דומה
רחש רחש לבי דבר טוב פירושו הרעיה והגיעני זה
הלשון בדרגל בתנועת השפתים רחשי מרחשן
שמותיה ומזה הענין נגזר אם מגחת מחשבת והוא
כלי עמוק וכן סרגל מרחשת עמוקה ומעשיה רוחשין
מחבת עטה ומעשיה קטים פי׳ המרחשת היתה עמוקה
ומתוך שהיא עמוקה שמנה עבור ואין האור שורפן
ומעשה מנחה העשויים בתוכה רוחשין ומתנועעין
רטט הסתה לגוס ורטט
הנחזיקה בן נקדות
ענינו כמו רחת מרחולן מלעז
רטב רטב הוא לפני שמש
מגרס הרים ירטבון עניינם ענין אחורי

הלא כי הקין והעית מרחפת לפנין כמו
נתש ונתש ודומיהון שהלי לומה
לא כתב כאן שרש רטה מן ר״ר ישעיה
ירטט כאשר גזר עליו מלרש ירטט
עש״ה בנחוקי

רטש ועוללהם תרטש ונשותיהם תרטשנה ועלא
נזכר פעלו ממנו אם עלבנים ירטשה ועוללהם
ירוטשו לעיניהם ענינם ענין הנטישה עם ההפלה ותרגום
תשמטה ונטשתה תשמטיה ותרטשיה ותי׳ תרטש תטרף
ירטשו ויטרטן והוא כמו שנ״ב בדרגל אז שטרפה בכותל
ריח אף להם ולא יריחון ירח יצ״ת את ריח הניחח ולא אדים
בריח ניחוחכם ומרחוק יריח מלחמה ענין הריח ידוע
ופי׳ יריח מלחמה עד הרחבה כלומר ירגיש וכן כאשר יביקן
פתיל הנעורת כהריחו אש וכן והריחו ביראת ה׳ כלומר
כמעט ומז יכיר כיהוא עדיק וזהש ולא למראה עיניו ישפוט
כי הריח היא ההרגשה הקלה שבהרגשות ואפשר להיות
מן השרש הזה רחים לא יחבל רחים ורכב רחי רחים ונחבר
קמח ולפי שהם שתי אבנים יקראו כלשון שתים והתחתונה
לבדה תקרא רחים לפי שהיא עיקר מלאכת השתים והיא המדולה
והעליונה תקרא רכב לפי הגלה יחבל רחים ורכב ויתכן
עוד לפרש כי רחים היא על השתים לא על התחתונה לבד
תקרא שרכב כמו שנקראת העליונה רכב כמו שאמרו במשנה
מרחיקים את הרחים שלשה מן השכב שהם ארבעה מן הרכב
ופי׳ הפסוק לא יחבול רחים והם השנים ואפי׳ הרכב לבדו לא
תחבול אותו כי לא תהיה המלאכה שלמה שתיהן ביחד וזכר
העליונה לבדה ולא זכר התחתונה כי העליונה נקלה ליקיחה
מהתחתונה כי התחתונה קבועה
ריק הם מריקים שקיהם על הארץ יריקו המריקים מעליהם
הזהב ושלא נזכר פעלו ממנו ולא הוצרך מכלי אל כלי
שמן תוריק שמיך ואפשר שהוא תאר בתוספת ה״ו ואפשר שהוא
פתוח מעאנו במוהן יפד בעיון לב הותל ולשון זה נופל על
הכלי ועל היוצא ממנו ולא כן לשון העקה שאינו נופל לא
על היוצא מהכלי והתאר נעור רק בלים ריקים והקיץ ויקיה
נפשו השבלים הריקות והשם הענבי כלי ריק ותם לריק
כחכם ולאולים יהגו ריק ובתוספת מם ריקם שלחתיכ והוא
שם שוה לזכר ולנקבה ושא הריקותי אחריכם חזב וחרב ויקלו יחדו
אליק אחריכם והיק תעת ריק את חטיבו הלבן ריק
חרמו ענין חליצה למלחמה ולזה הענין קרוב לענין הראשון
כי הוצאת החרב מתערה כמו הריקת הכלי ואולי יש חנת שישנו
לוגב תער וענין ריק את חטכון לפי שהם מריקים החרבות
בטיט חצות אריקם לפי דעתי שהנה תמורת הדגש כיהיה
ראוי להדגש והוא מענין ריקן בדרגל עוף שנברא מן הריקן
הכשרו בסימן אחר והריקן הוא הטי״ט הנדוק ואפשר להיות
אריקם מענין ריקות בשר וריקי מצות שהוא ענין הדלות
ריר רד בשרו והשם בדיר חלמות ישרד ירואל בקמו נבא בלעז
רכך יבין רך לבבך רכו דבריו משמן והתאר רך וטוב
רך ומשורה מלך נלמד בענין המלכה היה רך עדין כמו
שהנער רך רך ויחיר לפני אדני כי הילדים רכים רבה ועגבה
ועינו לבה רהות והנפעל אל ירך לבבכם ושלא נזכר פעלו
מהדגוש ולא רבקה בשמן והפעל הכבד ואל הרך לבי והשם
והבאתי מרך נמלם במועל ירהם

פירשתיו בשרש ההה. ויתרץ גלת הזהב לו הם עומדים והיוצא
בתיקון המלך ויתרץ ישם כלומר מתנים ושברים משם ויש וארחין
מתנין ולדעתי הוא מענין ויתרץ עשו לא שזה פעל יוצא ויחשו
הריצם משם והפעל הכבד ויתרץ את גלגלתנו הריש בחירק
והשם ועל העשן ועל המרוצה לעשות והכבד אחר ויריעונו
ורועינו וההתפעל ויתרועעו הבנים בקרבה והנפעל ונרוצן
הגלגל אל הבור בתפשם בך בכף תרוץ עניים ענין שבירה
ויתכן להיות ונרוץ הגלגל מן הענין הראשון ול יוצה טרש
מהענין הזה כי בבה ארוץ גדוד והארוב להיותו מהענין הראשון
רוש במירים ריש ורעבו והתאר ורש לא שמע געורה שיא
ריש ולרש אין כל עשיר אלא לא מעיאריך לו הל שהכיא
ברשים ימשל ובלף אחד עשיר והקרקע ויקלון כעדי ומעצא
ואחד ראש את בכשת האיש כלף ראש ישוטר ומעצא אחד
בתריש בחירק וכתר "זכרנ"ש
האש ראש עשרה כף רמיה רב הכל עד ראשים כי העניים
הרותעסקים בעבודת האדמה יגיעו לרב אכל ויש כפה
בלא משפט כי ויש עשיר כפה בלא משפט הגרישה כלומר
אם לא יתעסק בעבודת האדמה יהיה כפה וילך עשרו
בענין רע שבח עבודת האדמה וגנה אהבת הכסף שכמו
שאמר כסף קהלת והשם רש וקלון מגיע מוסר ובאלף
ראש ועשר אל תתן לי ובור מחתת רגלים ירשם ובא
מתהלך רישך ובלף ובא כמהלך ראשיך ומחרש ישבעריש
ישתה וישבח ריטו ויתכן להיות משיקר זה ירושש עדי
מגעריך מתרושש והון רב אותם מפעלי הכסל וכלם ענין
אחד ראש ולעבה לעבה ראש עבמימון עבמי רוש והוא
כתוב בהא ראש ותלאה ומרח כראש משפט ויתנו ברות
ראש ישיחנו מי ראש והשקיתים מי ראש כי המכתם לראש
משפט וראש מתנים ענין הכל ארקטוסקון בלעז ואומרים
כי בראש הפתן הוא האדם לפי נקרא ראש וישראש שהוא
עשב ומי ק חיטת העשב הוא שמשקין למי שרוצין להמית
לפי הוא אומר מי ראש **רשה** כי רבה אתכל אלהי הארץ
והתאר לנקבה השמנה היא אם רבה והשם ואיפרת
רזון זעוה במשמעון רזון וישלח רזון בנפשם ומא ואומר
רזי לי רזי לי והוא מלעיל מפני מלה זעירא אשר בעדו ואזל
כי רזי לי מענין וכל רז לא אנס לך אמר העביא דבר סוד הוא אלי
שיגלו כל יושבי הארץ והנפעל ומשמן בשרו ירזה ענין כלם
ענין כחש והסרון ואבוד רזון בנפשם הוא מות המתאים נמוגי
רזח אל תבוא בית מרזחן כי בית אבל וכן ומר מרזח
פרוחים כלומר יקרב ויבא אכל הסדוחים על ערשותם
והמתענגים עתה יגלו בראש גולים ויבוא אכלם
רזם ומה ירזמון עיניך כמו הבוך בדרזל חרש ומה ומרמז
מרמזי ומוזי להדרי ארץ עין תרגומו דרמז בעיטה
שלח אצבע תרגומו דרמז באצבע רזן הגותן רוזים לאין
ולוזים נוסרו יחד ומא ובאפסל אם מתחת רזון
ענין שרים ומלכים **רחב** רחב פי על איבי ורחבה
ובשבה למעלה למעלה ומחד ורחב לבבך כי יפחד
ליראה אתה שם הנכבד כשיראו רוב הטובה כמו שאמר
ופחדו

ופחדו אליו ואל טובו ורחב מהעדות שהיה בהם מתחלה
עתה ירחב וישמחו והנפעל פר נרחב והשם ורחב שעל מלאד
לב בחול כי בכל הדברים שעליך התבוננות היה לו לב
רחב בהם כי אין בחול נשוא לרחב לב לא דבר מדה היה
נושאו לא דבר מספר כמו ורחבה מאד יש לא בחול נשוא איוב יא
הוא לכל הדברים שעליך בהם התבוננות שהם בחול אשר
על שפתים ולבולם היה לשלמה ורחב לב וכן ולתבונתן
אין מספר כלומר ולדברים שישלו תבונה בהם אין מספר
כי נשוא תבונה חיקר כמו אין חקר לתבונתו חמש אמות שמ"ב
ורחב לארבה ולרחבה ומא ואתהלכה ברחבה והוא שם ראש יג חל"ק
למקום הרחב ומא כי ברחוב כלין רחוב וחדוק והקבוק ראש יט דכל"ט
בלשון נקבות בתוך רחובות מצעתן ואין עוחה ברחובותינו מש כב חל"ק
והשם ויועיאני למרחב ומא רחב לא מוצען תחתיה נפלם שס"ה אה"ל
שערתער ומא רום עינים ורחב לב ואפשר שהוא תאר מש כא
כאשר כתבתי כרום עינים גב והתאר ורחב כרים רחב חל"ק מש כח
נפש יגדה מדון ורחב לבב ויהיה מבלי המציבה רחב חל"ק
בשקל חכם ולכן כה רחבה מעותך מאד והארץ רחבת שס"ק דהאד
ידים והפעל הכבד כי עתה הרחיב לנו הרחיבה שאול ראש כז ישעיה
נמשה כעד הרחבתלי כדוך מרחיב אד תרחיב עבדי חל"ד דכ"ג חל"ח
תחתי הרחב כיך ואמלאהו ואם ירחיב אלהיך את שס כא דבר יט
גבלך עדות לגבי הרחיבו וגם הוא פעל יוצא והמרוש חל"ה
עדות לגבי הרחיבו מקומם וגבולם בלגבי מרובם והם
מעידים לגבי ומרחיבים בו מקומם וגבולם ודבר בו דרך
עחות נתבר שתי הלשונות בענין וזה הפך זרה
רחל ובהחלל מבי גוזיה נאלמה רחלים מאתים כבשות
רחם רחם אל על יראיו ורחמיך והרבך רחם אחמכן חל"ק דכ"ג ירמ"ל
כדגש רחם תזכור יתכן היותו מקור או היותו שם חבק ג
יותר נכון והקבוץ ונתן לך רחמים כי רבים רחמין שלא דב"ג דהא כא
נזכר פועלו אשר כך ירחם יתום ומודה ועוזב ירחם הושע יד מש כח
והתאר אל רחום וחנון והתאר עס יוד היחש רחמנ חל"ה
הא כי הנפרד מן רחמנות ידי נשים רחמנות ענין טלם איכה ד
רחמן כמו שאנו נוהגין לומר ענין רחמנות וידוע הוא ועא
שפלתנו הל הרחמן ולא מרחמיך אל חזקי החית בן חל"ה
נאמר רחמנ כא רחמנים כמו רחמנים והנון היא נוסקת כמאמץ חטף ופירושו ממן אוהבך
ולא נמצא עוד בשלמים על מתרגום ויאהב ורחם ויל חזה
זה המשקל אבל רק שמשו רחם תזכור כלומר בעת הלוג
הרבה בזה המשקל בגון גדלן תזכור אהבת אבות והחכם
ורקדכן ועין כמוך
נשרש נאם

ואבנ"ל כי אחרמך מהענין הראשון ופירושו אבקש
רחמים ממך כל מטר רחם אשר בעאתו מרחם אמון שמ"ב מל"ב
בשש נקדות ויבא בפתח רחם רחמתים וכן בשיבא שמ"ה
בהפקין בהעביר כל מטר רחם הריש קמוצה מפני ההפקין יחז"ל
ורחמיך הרבת עולם ההא נחה ועיקרה מפין והבר בתבנן ירמ"ה
הדומים לו בחלק הדקדוק מרחם משחר כי יום שנולדת חל"ו
ויעאת מרחם אותן שחר טל ילדותך היה הטל שרד
אותו השחר לך היה כלומר טוב היה לך באדם שאומר טל
כרסה יוד אותו היום שנולדת ועד ההשלה בגיחו מרחם איוב לח
יעא"

יקה יב
חל"ב כב
שומ"ט ט
ירמ"ב שומ"ט ט
ראש"ה קה יב
יחז כט
שמ"ב לב
חל"ה מ"ג עס"ד
שמ"ג יב מש לב
שמ"ב יב
שם
מש"ו שס"ב
שם
שס"ל שס"ו
שס"ד שס"ו
שס"ה שס"לא
ירמ"ה מ"ג דבר כט
איכה"ג דב"ל איכה"ג
הוש"ו חל"ט ירמ"ח
שס"ט עמ"ו
דב"ל
עמה"ב
מד"ב מיכה ז
שע"ו חל"ק
ישע"ב
דב"ל
ישע"ז
חל"ק
ירמ"ז עמוס ו
איוב טו
ישע"מ
חל"ב מל"ד
שמא"ב יחז מא
ישע"ח
חבק ג
דב"ל דב"ג ירמ"לא
חל"ק דב"ג ירמ"לא
חל"ה
חל"ה
מתרגום ויאהב ורחם ויל חזה
רחם תזכור כלומר בעת הלוג
תזכור אהבת אבות והחכם

והשמלה תדברו רמיה בפלס נעדיה והתחר לשון רמיה
בפלס עניה סוערה שביה בת עין ומא השם הבחזיקן
בתרמית ותרמית לבם ומא בתרמה לאמור ואחזל פירשו
שם מקום לפי שלא נמצא משקלו בתוספת תו ומא מאזני
מרמה ומרמות ותוך ויתכן להיות מזה העטן בקשתרמיה
כלומר יורה ברמיה עד שלא יגיש אה תמהתי למה לא הכיא
אדם כן וכן בתער מלטש עושה כאן ימות לפי שחרב וישלך
רמיה רמוח ויקח רמח בידו ורמא יתכן לומר עושה
מדקן רמחים כמו מנקר רמיה שבו על ואב לא על
כיקרים אוהוא מא עם חרבותיהם רמחיהם וקשתותיהם
ובמקן עת סתרים מדוייקים רמחיהם בקמץ הריש שלהביר
במשקל הדשיבם ומועדיכם וכן בתבל יונה עניכן ידוע
רמך בני הרמים כתב אחזל בני הסוסיות ובלשון ערבי
קורין לסוסיא רמכה ופי אחשתרנים גדול מתרגם מין
מסוס ומהמור כי אחש גדול בלשון פרס ואולי הין פרדים
גדולים בני הסוסות רמן רמון גם תמר ותפוח מן הרמונים
ומן התאנים מעשים רמוט היוד בנו יהמודבר או היא יוד
היחש מיחס הטסים ל הרמון ולזה הפי יהיה מעשים משקל
אחד כא המוכרת במשקל הממוך והוא בשקל גביר ויתכן
עוד רמוט חסר מם הרבים ורבים כמוהן כאשר כתבנו בחלק
הדקדוק מזה הספר פעמון זהב ורמון עגול וחלול ושני
כמין רמון רמס רמוס את כל חמנותיך תרמוס בפיר
ותנון ורמס לארץ חיי רמס חעני ורמסי בחמר
והשם והיה למרמס יקום במשפט ובמוך כמתן מרמס
רגליכם תרעיטה ובא בפתח שלא בסמיכות ולשונו מרמס
ובכר כתבנו הדומים לן בחלק הדקדוק והנטל ברגליים
תרמסנה שטן הדריכה בחזקה ובהשחתה והנכתב בשין
שטנו יקרוב לזה בכל אשר תרמש האדמה כו תרמוש כל
חיתו יער תבית כל רמש באדמה וכל נפש החיה הרומשת
במים הרומשת של הארץ כל רומש אשר הוא חי בשש נקודות
שטן דריכה והלוך לכן יתרן לשון אלם ירנו ישבי אלע
ברון ושמחו נשורין בפלס ישוד עהרים בני ושמורי
ירא פל הים ירנו קמי רני בלילה הבמות בחוץ תרנה
כרן יתך מוכבי כאר מקור אז שם והמקבץ ממנו רבי
בלבו פי דגות שלהאלה וכי כרן יחד בכבי בקר כתב
החכם ראבע בכבי בקר הם השבעה המשרתים ויקראו
גם בכבי אור ובעלהים הם המערכות העליונות ותנועתם
היא רנתם ותרועתם והשם עוד פעמי רנה ויעבור הרנה
במחנה ובשדים טבעות רנתם בקשיבה רפתי והשם
השלם באו לפניו ברנה אל תבא רנתם כי רנת
רשעים יקלוב והתמעל בגבור מתרוכן מין והמעל
הבבר הרנינו לאלהים עזינו פי אמרו רמה הרנינו גוים
עמו פי אתם הגוים שהם עמו הרנינו כי דם עבדיו יקום
ואשר הוא יונא לשנים ולב אלמנה ארנן מועאי נקר
ועדב תרנן עד כרן יחד בכבי בקר ולא הרנינו ה
הרנינו כמו חבמות בחוץ תרנה רט בלילה ויעבר

הרנה

הרנה שהטשם הכוז וכידושו בכל מקום שיהיעשיו הכרינן
עליהם כידם עבדין יקום ובכדאחר נבאון ורנבוכמרוס עיון
רגן ירגנו אף גילת ורגן ושלא נזכר פעלן ממנו ובכרמים
לא ירגן עמשם עטן העעקה בכח יש מהם לעירה ולשמחה
ויש מהם להכריה ויש לתפלה ויש לבכי ואנקה כמו ובשדים
באמות ברנם כל אחד מוכנו לפי מקומו ופי בגבור מתרונן
מין כאדם שנרדם מרוב היין שעשה ועתה הוא מקיץ
מיינו ועוסק ומתרונן ואני בגבור בילא תחסר הגמדה ממנו
כלא כעבור היין כך הכה היה דומה לישן אז לנרדם מהין שהיה
דומה בעוכות ישראל ובהטאתם והיה כישן ונרדם מחריש להם
וכשגברו עליהם עונותם והכעיסוהו במעשיהם הרעים
התנקם בהם והיה כגבור מתרונן מין יין ערין אחור וימאס
בהרליופף ואנה על הרכן משכן שילה בנף רבנים שם אוב לבו
עוף נקרא כן אולי הוא מרכן ויפה קול הוא ורכן ומתעלם
בכנפו שהם ימות כמו הטוס ואולי הוא הוא
רכב כתב ר יונה בזה השרש ואת המחבת ול שה אלף
נוספת ואין לו דאיה בזה ויתכן שהאלף שרשית והאמנכת
היא חיה ידועה נקראת בלשון נקבה כי אומרים כי הזכר שבהם
לא יראה זכרותן והזכרים בנקבות ויא כי אמנכת לשון זכר
הוא ועל הזכר ידבר והנקבה בכלל כמו גמל ושמן וחזיר ולא
יתכן שהרי זכרם בלשון נקבה כי מעלת גדה היא יכרסה לא
המריסה ויתכן כי זכר הנקבה והוא הדין לזכר ובבר כאדכו
עטן זה בחלק הדקדוק בשער השמות רנה עליו תרנה
אשפה עטן רנה ורנן ורנה עטן אחד הם רקם לילם אות יחז מן
המלת רקיעי לילה עטנו הזשלף ותרגום ובכרכים שירה
על עשב וכרמים מלקושא והבה הבית הגדול רקיעים עמוד
עטן שנירה ויעיה ובקמך כמו כעדי וכן במשנה יקנה
כדי לעשות בו קולמוס ואם היה עבה או מרוקם כדי לכשל
נינה קלה שבביעים רסן ורסן מתשה ורסן מעטבי שלחו יעל איוב ל
בשש נקדות ופי הסמוך כלומר שלא יראו ולא כושו מפני
ובאן טרם זה היה חוסם פיהם כרסן כמו שעושים לבהמות
כמו שאומר בסמוך נמתג ורסן עדיו לבלום שמשימין אותן תל לב
נפי הבהמות להנה יגם כרעון הרוכב ואומר יעתה שלחו
הרסן מפנו כלומר שלא יראו אותו ועד הדמיון בבטל וסנו מיבא איו מא
רעב רשו ורעבו לא ידעבו ולא יצמאו והשם ויה רעב תל לב שעמוט ראש ב
בארץ התבא לך שבע שנים רעב בארצך ומא וכימי שבע כד תל לב
רעבון ישבע ובקמוך ואת רעבון מתיכם והוא חסר נפי ראש לב
ואת שבר רעבון מתיכם אן פי כמשמעון מה שהוא רעבון
מתיכם קחון ולכן והוא הלחם שהם רעבים אין אם הוא רעבונם
והבבר לא ירעב ינו עבש עדיך ויעיפך ויבש בך מעש דכלה
רעך המבטל לארץ ותרעך והשם יאחזמו רעך ובהא הנקבה תל לב שבטו
רעה אחזתם שם והבבר והוא מעל עומד עמדתי מרעיד תל מה דעל
אה כתבתי בשרש תעבירו רעה טו מרעידים עלהבבר ידוע רעה עזאל
כשין והם משרש רתנוג טבין והם מזה השרש שהם לשון מרעה כמו ומשה הבהמל והכשן ולעה אתהן
ועמד ומשה בעזן ה יכבב חמשיה ה
רעה רעו כבשים אמרים לשה רעם כל הוא יב ידמ לב
רועיך תרעה רות רועה אמר ישע מד

יהון

רכב אשר רכבתה עליו ותרכבנה על הגמלים רוכבי שמים
לרוכב בשמי שמי קדם כי אם בהמה אשר אבי רוכב
בה ויפול רוכבו אחור כי רוכב בו או עליו עלה רכב החמורים
לבית המלך לרכב והשם לקום או לכל בהמה שירכב אדם עליה
וקום דוהר ומרכבה מרקדה בפתח המס כי כן מצא במקרא
הספרים המדויקים אבל מצאנו במסורה כל לשון מרכבה
בלשון יחיד כג' בקודות כמו ויאסר יוסף מרכבתו ויהי לשלמה
ארבעים אלף אתות סוסים למרכבו חוץ מאחד במרכבת
המשנה כחרק וכל לשון רבים בפתח מרכבות פרעה מרכבות
עב' נדיב כחול מרכבות והנה ארבע מרכבות פעמי מרכבותיו
וכי במרכבת המשנה במרכבת
ראיש המשנה אשר לפרעה
ויש שהוא שם הולל לסוסים
רכש או לזולתם כיחד במרכבה
הראשונה והנה ארבע מרכבות מרכבות פרעה וחילו המרגלים
פירשו כי סתם מרכבה ארבעה סוסים לפי שמצאנו ותעל
מרכבה ממצרים בשש מאות כסף וסוס בחמשים ומאה
ולתכנית המרכבה הרכבים ויכב כי מרכבות חיות הקודש
כי הם פני הכרוב ואת מרכבות השמש שבך באש פירוש
שהיו מדרגות לעבודת השמש ובמא שש מאות רכב בחור
בשש נקודות ובחור תאר לרכב ונאה רכב עמד מרשים
כלומר שהיו פרשים רוכבים עליו כי יש שירכבו עליו אנשים
שאינם פרשים לפי שמהו ל' הפרשים ונטעתיך בך רכב ורכבו
שני רכב סוסים בשרגמן ובמרכבו כי רכב מהמות אחרות לא
סוסים רכב חמור רכב המל אלא השם עבים רכובו שם מרכבו
ויאמר למרכבו קח רכב ושלח לקראתם הוא תאר לאיש הרוכב
עם הפרש והוא נושא כלי ושם לכלי שרוכב עליו שלהשם או
על כל בהמה הנקראת כדרגל מהבל ונקרא בלעז שיל אל חיץ
הרכב ומא וכל המרכב ואשר ירכב עליו מרכבו מסגל
המס ומא בבגדי הפשל לרכבה כי בגדים לתיקון המרכבה ואפשר
שהוא מיקר והפעל הכבד ויכבד אותו במרכבת המלכה
אשר לו ויריבו את ארון האלהים אל עגלה חדשה ועל
משל והרכבתיך על במתי ארץ ירכיבהו על במתי ארץ
הרכבת אנוש לראשיכם ארכיב אפרים ונתפשת הקשת
כיד הרכב ידך עלה הקשת ויכבד ידו לא יחבלו חיים ורכב
הוא האבן העליונה שבריחים והכר פירשנו הסוף הזה בשרש יח
רכל בעיר הרכלים שמו ילינו הרוכלים ומוכרי כל מוכר
רוכלת העמים דרן רוכלתך אשור כלמד רכלתך תי
מדינין אתור ומדי אינון תגרך והכר בתבנו כלמד נשרש למד מא
בעי דרן רכליך הם הסוחרים והשם לסחורה רכלה מרב רכלתך
ובזרן רכלתך ומא ואדנים במרכלתך ויש שיאמר על הבשם
לבד מכלל הסוחרים מכל אבקת רוכל החזיקן הערמים והרוכלים
ואפשר שיהיו המוהם ילינו הרוכלים ומוכרי כל מוכר לא תלך
רכיל הולכי רכיל אנשי רכיל הינבך רכיל הוא שם למלשינות
ונשתתף הלשון הזה עם ההליכה לפי שהמלשין הולך בבית
חבירו ומה ששמע בביתו הולך ומספר לחבירו וגם זה הענין
יקרב לענין הראשון כי המלשין כמו הרוכל הסוחר שיש כי דרן

כמה

כמה מיני בשמים כמו שאמר מכל אבקת רוכל וכן המלשין כי
מאסף דברים מזה ומזה ומספר לזה ולזה אומרו שהסוחר
מ"ש הסחורות כי יקנה מזה ומוכר לזה כן המלשין מעתיק
הדברים שמע מזה ומספר לזה **רכש** והרכשים לבקעה ישע מ
ההיים הגבוהים ומא מרכש איש מגאות בני אדם תל לא
ומגבהותם זה פעל ממנו ויכרכמו את החשן שלומי יבביהו שמ"ה
החשן לחברו שם האפוד שהוא למעלה ממנו
רכש יכבי הרכש דתם המרכבה לרכש בשש נקודות כתבל הס א מיה א
יוכה כי הם הסוסים הטובים שלא עברו עליהם שנים
רבות ויתכן היותם בהמות אחרות לא ידענום כי הנה אמ'
כיד הרעים בסוסים רכבי הרכש ואמ' והשעורים והתבן רמ"ח תל לה
לסוסים ולרכש דומה שהוא מין אחר זולתי הסוסים ואת ראש לא
כל רכושו אשר רכש ואחרי כן יצאו ברכש גדול ומקשיהם שם טו מד לה
יהיו לבהמתם ולרכשם ולכל תחתם ואת כל האדם אשר שם יו
לקרח ואת כל הרכוש כל אלה שרי הרכוש אשר למלך ריה כד
דוד השם הזה כולל כל ממון האדם מקנה הבה מה וכסף
וזהב וכל מטלטלין וכן תן לי הנפש והרכש קח לך פי' ראש יד
הנפש נפש האדם כי לא היה מבקש ממנו כי האדם ניקח
לו המקנה וכל הממון **רמס** ורמה ראש כבבים כי נמון איוב כב
ולגדת פעול רמו מעטו ואינכו ויבס כבוד ב' מעל שם כד יחז ו
הכרוב והמעל ידמו הרכבים הרמו מתוך העדה הזאת שם מד יו
עתה הרומם אדם מכבן התפעל כמו שכתבנו בחלק ישע לב
הדקדוק ובכן פועל הכבד ורומם תחת לשון פי' מה תל סו
שתחת לשון רומם וגדל אותן והוא רמז ללב וכן יחד הושע יא
לא ירומם פי' לא ירומם הקב"ה ולא יגדלהן כי הנביאים
מוכיחים וקוראים אותם שישובו אל עליון ויגדלוהן וידו
ממוהן בתפלתם וכולם יחד אין אחד מהם שירומם אותן
והיה לא תועיל תוכחת הנביאים וכן עליכן לא תרומם איוב יז
דבק עם פקוק המסוך לן לחלק יגיד רעים והוא תפלה
למקום בה ופירושו לא תרומם למי שיגיד לרשע חלקלקות
ולא יוכיחנו על פשעו באמת כי אם עב שיש ברעה שיכרן
כי אתי האמת ידברו חלקלקות עם רעיהם להרשיעכ
שלא כדין הנה פירשתי לך שלש המלות האלה יצאורת
ואינן עומדות כדעת ר' יונה ויתכן היותם לא ירומם על
כן לא תרומם מנחי העין ויתכן ורומם תחת לשון מבנין
פעל מנחי העין ופי' רומו משעו כתגאו ובכהן משעו וגשעים
ואינם כי רגע יאבדון ורמה תכסה עליהם תחתיך יעב שם כא ישע יד
אלא שיש המרש בין רמה ובין רמה מתקן רמה ידוע והמעל הכבד איוב כד
תולעה כי רמה הוא שם כלל ויכס תולעים ויבאש נשרק להבדיל שמ"ון
לתולעים הקטנים הגדלים ביניו ובין ויכס כבוד ב' יחז ו
בנשר ובגביה ולא יהיה
ולא יכוה ובלשון אשכנז רמה רמה כים כבש וחומה קשת שמ"ון ידמ"ל
מאדון ותולעת הוא שם כלל נושקי רומי קשת רמת לחי תל עה
לגדולים ולקטנים

ענין ההשלכה ידוע והשם מזה בין בקשת רמה ול יונה הושע ז
פי' מזה ומלאתי הגיאות רמותך כלומר אשר יגלו חללים יחז לב
מה מונך ועא בן איש רמה את רשעו למה תמיתב מש כו שמא כח
המה רמוב ואם למרותיב לעני במתח מקום עירי אין א דהא יב

והשם

והיחיד מהם כולד להרבא אל
כולדו להרבא והוא הא הידיעה
ובה תבן עם למוד השמוש כמו
להשם הזה להגדוד אשר בא

אלא כיצה לא יתכן כיאין האדישה
נופל עם הענים לאיך היה שמה
הרפה ויל שרפה הוא שם תואר
ולפי שהיתה אשה חזקה קורא
אותה רפה לגבאי

אין והדומים להם כמו שבתבנו בחלק הדקדוק לה השנים אשר
בדברי הימים נכתבו כלף ובסדר שמואל נכתבו הרפה להרפה
נהא והיא במקום לף רפא רפאים ועוד אם רפאים יקומו בקהל
רפאים יבוחו כי רפאים שם הרפאים יחוללו ענינם המתים
ויש הרפאים יחוללו רמז לגוגרי הדרע שהם מתחת הארץ
המתים ויחיו אחרי כן ויחוללו ומה מתחת מים כמו מתחת
הארץ והסבה ללחות הארץ אשר תמונה יעמחו הזרעים

רפד ירפד חדוק עלי טיט והשם רפידתו זהב והכבד
רפדתי יענבים ענין הענה
רפדוני בתפוחים פ סמכוני אן
חזקוני בתפוחים שהעיצו לפני

אלא שיל שבכלל זה השרש הבה
במקום בית תמן מובריה הכדרש
ערבי

רפה הבה נא רפה היום לערוב אז רפתה רוחם וחשש להבה
ירפה ופירושו וחשש נלהבה ירפה או הוא יוצא ופירושו
ולשון להבה ירפה החשש והתאר החזק הוא הרפה והוא
יגעו ורפה ידיים וידיים רפות תחזק והשם מרפיון ידים
והנפעל נרפים אתם וההתפעל התרפית ביום עברה גם
מתרפה במלאכתו והכבד מזיזה אפיקים רפה תרפינה
בנפיהן כי עלבן הוא מרפא את ידי אנשי המלחמה
הנשאים בעיר בתוב כלף וכן בא השם כלף כי מרפא
ישים תעאים הדולים חיי בשרים לב מרפא כלומר מי שיש
לו לב רפה הוא חיי בשרים ענין הטיון ידוע וענין קרוב
לזה ירך מזונו והכבד הדף ממנו ואשמידם הדף מאף
לא ארפך לא תרפה עד כלעי ריקי רפס ותרפוס
בהלחם בגלליהם תרפטון בתוב בשין והתפעל
מתרפס מצי בסף לך התרפס מהב דעיך והשם מרפש
בגליהם תשתינה בתוב בשין והנפעל מישן נרפש בתבשין
והמשורת בתיבין שין בלי שניהון ובארמית דומה לזה
הלשון ושאנא כרגלה רפסה
ענינם בענין ההדרה והרמיסה
טרפישמינט כלעז ומי לך
התרפס והכבד דעיך עים עזמך ביארץ עלפנו כלומר
שתבגע לפנו ותחזק דעך מדביך הדבים

אלא לפיזה אין הפרש בין רפיסה
ורמיסה כי הפא והתם מתחלפים
כמו כלט ומלט

רפן יתרפן של דוקה שנו לפי מקומו מתגבגעת
ואזלפי מתחברת מלשון הערב שקורין לחבר
רפאין ולה בורה רפאקה רפש רפש ובטיט ידוע מ נקדות
רפת ואין בקר ברפתים ידוע בדזלפת שלבקר והוא
בית הבקר רצץ את מי עשקתי אתמי רעותי
לא עשקתנו ולא רעותנו הדוצעות אביונים עשוק ורעוץ
רעוץ משפט קטה רעוץ ושלח רעוצים חפשים והנפעל
הכבד מי רעוץ עצב דלתם ענינם ענין שברה אבל יקרא
רעוץ מי שאינו שבור מכל ובל כמו שאמר קנה רעוץ
לא ישבור ופשתה כהה לא יכבה ואשר להיות מן
השרש

השרש הזה לא יכהה ולא ידוע ותרץ גלת הזהב ונרוץ ה
הגלגל בתעשם כך כסף תרוץ ידעינו וירוצו וכבר זכרנוס
כשרש רוץ והשם מתרפס כרעי כסף פ חתיכות כסף
רעד למה תרעדון הרים גבנים יומ כמו תרקדון או ענינו
לפי מקומו תשמילן עמוכם ובאות הדלת לדכינו האי
ל מפרש לשון עין ותוחלת כלו אמר מה אתם מעיינים ומיחלים
לכך והוא קרוב ללשון בערב שקוראין לעין הדבר לרעד
רעה כי רעו עבדיך את אבינה ואדעה בו ואכבדה רועה יי
את ירעאיו ואור מצוך כי ירעיתם רעה יי לרעי לכי
ולא יוסיף לרעות עוד וכי יעלו עולה ומנחה אינם רועים
יהי רעוי אחיו אם תהיה לטוב להעם הזה ורעיתם כי שיהין
אלא תמהתי למה לא הביא ורעאתי רעויים ורעונה מדשו יועא
התכם שהלך במקום יוד ומהורים כלומר שתרעה אותם בדברין
הטובים ואחריהם כמיהם ירעו סלה כי אחריהם נמיהם לל
כי כבי הרשעים ירעו נמה שיעוס אביהם של העושק ועל
המדועה ונהן נמיהם נמה שיאמרון להם ויעוס והנפעל
ונרעה לו מדל על מה הוא מקצה לו אם על כריות ומיהות
כל ומיתה כידי שמים ומלקות הרי עונשן אמור הא אינו
מרעה לא על עשה ולא תעשה הכתוב לעשה שאין מודיע
עונשן וכשמביא עולה נדבה אעפ שאינו מעווה נקה נרעה
לו לכפר עליו על מה שחטא בעשה ולא תעשה הכתוב לעשה
פגול הוא לא ירעה והתפעל נגמה יתרעה זה אל תדבנו
והכבד בבנו ירעו דלים והשם ויפקן רעון מיין וכדעתם עקרו
שור ועוד עד רעתה הארץ את שבתתיה אז תרעה הארץ
והם ירעו את עונם עד ירעה כשביד יומו והנטעל כי נרעה
עונה והכבד והרעת את שבתתיה משפטו והדעתה עשנם
ענין השלמה והוא קרוב לענין הראשון ועוד אם ראית
אלא ותרץ עמו יהיה כלשון
ריעה שני שרשים רוץ ורעה
ובן המלך ולהיות עמיה אבל
רשי והאמנם פרשהו לפי רעון
והוא העיקר

גנב ותרץ עמו משפטו ותרעה
והחזות ראוה ושוב הלף המורת
ההא ענינם ענין הליכה ולי יונה פי
מעטן זה כי רעותו עם אלהים כלומר

בהתהלכו עם אלהים ואין עוד להוציאו ממשמעו ולו ותרץ
עמו גב מענין רעון כלומר רעית להיות עמו ועוד פרשו מזה
לטוב להשם הזה ורעיתם כלומר שהלך עמם על דעתם וחמנם
ועוד פרשו מזה ואחריהם כמיהם ירעו סלה כלומר שהם הולכים
אחריהם להמות בהליכתם ופי כמיהם כמו כמיהם כמו אש כפי
עבודתו לפי אכלם שענינם כמו רצה ורצה גואל הדם
את הדורה ורצחו כמש הרצחת וגם ירשת לא תרצח
הגנוב ורעוה והשם למתוח מה ברצח ברעה בשמורתי
בקבול והנפעל הרשה הנרצחה כיתך רחובות הרצחם
והכבד דרך ירצחו שכמה כן המרצחה ושתה מרצחים
תרצחו בלבם כתלקן כמלה הזאתכן אשר וכן נפתלי כי כן
נפתלי קורא אותה נפתחות הליש ופי הכפוך עד אנה תהותתו
על איש כלומר שתחשבו הות שלמי איש תרצחו כולכם
כלומר שכולכם מרצחים וכן אשר קורא המלה בין מצות הליש
תרצחו ותהיה המלה מכנין שלא נזכר מעלו מהדגוש

יהיו רועים במדבר לרעות בגנם והיועץ לשנים מעולים ה׳
האלהים הרועה אותי יי׳ רועי אני ארעה צאני על רועיך
תרעה הרוח על רועיך שהוא יועץ לשנים מעולים ותרעה רוח
שהרוח תרעם ותאכלם לרעות את עצמן אביהם בשבם ירעם
כתם לבבם רעה את עצמן בהלבה באהלעי כמו חשה היוד
תמורת הא למד הפעל וכן הוי רועי האליל ורעו אתכם רעה
והשבל והקימותי עליהם רועים ורעום והשם ממדעיתם
ישבעו ז׳ זה השם הוא לעצמן שעמם וכל מדעיתם במוצה
וכן כי שודד יי׳ את מדעיתם אויהיה של מקום המדשה כמו
שאמר אחריו ונרמז מאות השלום ומ׳ מזה ודעות רוח ורעין
רוח שר הכרים רועה רוח כלומר שלא יועיל ולא ישביע והשם
למקום המדשה מרעה שמן וטוב ומא ועשרים בחר רעי כל
מנוטמים ושנן שכ׳ ורועה כסילים ורועה אולים יבלים הבין
ורועה זונות והבכר אשר רעה לו והשם ותהי אשת שמשון
למרעהו ואחת מרעיהו שלשים מרעים המס בערי אפסי
מרעהו רחקן ממנו המס בשוא ומא רעה דוד רעה המלך
יאמר ממנו לנקבה רעה ולרבות רעות רעותיך מובאות לך
ומא לנקבה רעיה רעיתי ומא ואשה רעתה וההתפעל
אל תתרע את בעל אף ומ׳ מזה הענין ורעות רוח ורעין רוח
ואפשר להיות מזה השרש רעך ורע אביך בנפול למד הפעל
ויהיה רע כשקל כן ששרשו בה׳ וכן שמענו באון מואב גיא
מאד ששרשו גאה ואעפ שבא מחבור הקבוץ רעים רעבים
רעי איוב בדרך טזי העין ט בדרך נחי הלמד היהלו לומר
רעי כשקל כי מכ אולי באבן מפני העין שהיא גרונית שלא
להטוף עליה ולומר רעי והראיה כיהם מזה השרש הוד הנעה
כמלת נהב רעיך וכן ונתתי לרעיך כתוב בוד והם שניהם
ענין יחיד אב היוד למד להפעל ועא ובעינן לבו ומא
ורעות רוח ובחסרון למד הפעל נתת לרעי ולי מה יקרו רעיך
אל ענין כולם הרעון והמחשבה מתרגום רעון ופ ולי מה יקרו
רעיך אל לפ שאמר נתת לרעי מרחוק אמר אתה תבין רעוני
ומחשבתי מרחוק קודם שאחשוב ויהיה לי רעון אבל רעונך
ומחשבותיך הם יקרים לי כילא אוכל לרעתם ומ׳ מזה כי אינם
יודעים לעשות רע כלומר רעון הרע ומא רועה עקלה לא
תלך ירשך חדיקר ורעו דליותיו ורעו את ארץ אשר בחרב
ויתכן להיות מן הענין הזה כל רעיך תרשה רוח כלומר שהרוח
שהם רודפים תשבר אותם ענים ענים שבר ואפשר שיהיה
ורעו דליותיו פעל עומד לל ונשברו ואפשר שיהיה נפעל
מן השרש הזה ירע שריד באהלו ואעפ שהוא פתח והיה
משפטו קמץ ובא פתח לפי שהוא מלעיל ובבר כתבנוהו
בשרש ירע וכן מפרשים מזה הענין ורעות רוח
רעל סף רעל השקיתנו יין תרעלה כוס התרעלה ובענין
הפעל ממנו והבלושים הרעלו כתב ר׳ יונה ענין
הכל הבוהה ומהומה וכן כתב אחזל ענין תרעלה והרעלו
לשון רעדה ואנו רגילים לפרש סם המות ויש ודבי משריתהון
מסרבלין בעבעונין ועא והשרות והרעלות ומ׳ מנבורש
בלעג ומ׳ מן המשנה עדבות רעלות ופירשו הגאונים גל

נשים

נשים ערבות ועאות רעלות בדבתיב והשרות והרעלות ושמו
בלשון ערבי גלץ ופירושו שמשיחות עניף עלראשן ומכסות
כל הנשים שאין נראה להם לא השנים וקשורות למטה ויש
חנוקמיא במו שתרגם המנים רעם רעמו קמים והבכר
בעבור הרעמה ודגש הרש בחגש מקדש עמן שמעמים
ומא ירעם הים וגולאן והבכר אל הבבור הרעים ירעם מן
שמים ונקול ממוהו תרעם והשם ורעם גבורתיו מי יתבונן
רעם שרים ותרועה התלבש ענוארו רעמה ענים מנגן הרעשה
רעך הפעל הזה נמצא בפול הלמד וכמתו לא רעבתה פעל
חולף כי הוא מלעיל אף שרשו רעבה תאר כי הוא
מלרע כנית רעבן והיה עלהו רעבן בשמן רעבן והקבוץ
ידגש דשנים ורעבים יהיו ענים ענן להות ואמרו בשמן
רעבן כלומר חדש רעף ידעבו עלי אדם רב ידעבון בשן
ידעבו נאות מדבר ושחקים ידעבו טל והבכר הרעפו
שמים ממעל ענן הזה רעץ תרעץ חוב ירעצו וידוצצו
ענן שבירה רעש ורעשו מפני הרים ארץ רעשה
ירעשו הים תרעשנה חומותיך ותרעש הארץ
והנפעל נרעשה הארץ והבכר הרעשתי גוים הרעשתה
ארץ פעמותה התרעשנו כמרבה מרעיש ממלכות והשם
רעש גדול להמוך כרעש תאכל ענים התנועה והרעדה
טרמלו כלעז אכל ירעש כלבנון פריו אמרו שהוא כמו
המוך יעשר ולי׳ונה פירשו יפה וירבה ודמהו ללשון
הערב האומר לבירה ולפרי רגש וענין פרין בעו כלומר
שידבון בעו מרבות עני הלבנון ורא׳בע פירשו בפשוטו
ירעש זה המרי שהוא הבר והטעם שיהיה גדול שירעש
בעני הלבנון רפא ישב ורפאלו רפאני וארפא ירפא
אלהים ויחכנו הרופאים רופאי אליל דברין ראיתי
ואדפאהו והשם רפואה רפאות תעלה אין לך ומא רפאות
תהי לשדך ומא הנני מעלה לה ארכה ומרפא לאין מרפא
והנפעל נרפא הבתין טהור הוא ונרפאו המים הלף מזה
רפאני וארפא אז תרפאו וההתפעל להתרפא בשרעאל
והבכר ואת החולה לא רפאתם ירפאו את שבר בתעמי
ורפא ירפא והוא יועץ לשלושי לל שישכור לו הרופא
וכן אמר התרג ואבר אסיא ישלם וכן אוזל שאם הוא רופא
ורועה לרפאתו אין שומעין לו ואמר ליה דמית עלי כאריא
ארבא ואשר כא ממנו כדרך בעלי ה״א שובו בנים שובבים
תרפה משובותיכם רפה שבריה כי מטה נכתבו בהא
ונקראו כבעלי הלף ימחץ ידיו תרפה והבבר ורפואת אין
שבר בתעמי רפאנו את בבל נכתב כבעלי הלף ונקרא
כבעלי ה״א והנפעל ולא נרפתה אשר לא יובל להרפה
עוד ירפו המים והשם לעת מרפה והיה בעתה ובדרך
ההשלה האשר ישבר את כלי היוצר אשר לא יעל להרפא
עוד וכן בדרך ההשלה בענין הסלידה רפאה נמשי חעתי
לך ישמעו אל חזקיהו וירפא את העם ישב ונרפאלו
והדומים להם ומהשרש הזה בענין אחר רפאים יחשבו
חלפים שאר איתר הרפאים ענים גבורי העקים

והיחיד

הם נכללו לפי שענין הרשע המלחמה והחרדה וכן ולא ימלט
ירשע את בעלו וכן ענין אל תרשע הרבה כלומר אל תחרד
הרבה לעשקי העולם וגם לתהי סכל שלא תתן דעת לענני
העולם ולדרכי מחייתך לא היה מתעסק בדרך האמצעי
ולמה תמות בלא עתך הוא טעם לשניהם כלומר אל תחרד הרבה
שיש שעמו בסכנה כדי לחסוך ממון וימות בלא עתו וכן אם
יהיה בטל ולא יתעסק ימות בלעב וכי בלא עתך עם ראלעוב
לאדם לימי חיי ברוב והם שבעים שמונים שנה וכן מדור
באהלי רשע עסק העולם וחרדתו רשף ינאם רשף לבגלין
רשפיה רשפי אש הם כדגש ובני רשף יגביהו עוף
ענין הכל בחלים וכי ובני רשף הם הנעזות ולחמי רשף
כי אכולי חולי החמימות שהוא אה יפה פרשי זל כאמורו
כרשף שלה שבר רשפי קשת שבכל דבר הטרה ומעוסקין
הכא דמאהם בדגלי החציב שבכיבן הקחיעים הן עטורת
ודמה אותם לרשף מפני שהם מתלהטים כמו ש דימה
אותם במקומות אחרים ללהב ולברק ולהב חרב ברק
חטת להבת חטתו רשת רשת הביאו לפעמי כשש
נקדות ומרשתו עליך את רשתי במשכו ברשתו
ידוע מעשה רשת נחשת עשוי כמעשה רשת נקוב
רתת כדבר אמרים רתת תבג יאחזימו רעד אחדתנון
רתתא ומרוזשו בדבר ידבעם שהוא מאמרים דכל
העגלים רעד גדול נשא בישראל רתת רתתו רתתיה
ושלא נזכר פעלו ממנו כמו רתו ולא דמו וכבד
אחר ירתיחם כסיר מעולה שבן הרתיחה ידוע רתם
תחת רתם גחלי רתמים ושדש רתמים לחמם
כמו מן כיר נקרים יינשתא בלעז גחלתו חמה מאד
רתם המרבה לדרש כמו אמור כשבן ואסר אתרכבו
רתק ורתקות בסף עורף ומא עשה הרתוק כחולם
וקבוצן בשרשין ישבר ברתוקות זהב כי שרשרות
ושלא נזכר פעלו ממנו מהדגוש רתקו בזקים כלומר
אסרו בשלשלאות שלברזל ובמן נפעל מזה בהסך כי
הוא התרת הדבר והריתו כמו שאמר עד אשר לא ירתק
חבל הכסף ודמז בו לחוט השדרה שהוא לבן

ואשר הם בני ארבע אותיות

רטפש רטפש בשרו מטנגר שבגלל מקומו נת
נתרכך וזה שהיא מלה מורכבת משתי מלות
דלטוב וכש כלומר לטוב ופרה הבה מן פרו ורבו פושו וסגו
ופרשו עור במלה הזאת דטפש הוא דטוב באתבש המ
ון והשין בית ותרגומו אתקליש בשריה דענן שברכו
אותו בשרש רען כמול הלחד דפסד מדות
עליהם כמו הסדורות שנכר בספר מלכים והם הקודות
שקושרין אותם ביחד ומוליכין אותם בגהדות וכים
שקורין לחם דטין בלעז ובמשנה היה יושב בספינה או
באסדא ובתלמוד ירושלמי היא אסדא היא אסדיא היא

נשלמה אות הריש

אות השין

שש שש משזר ולבש אותו בגדי שש כשתן שמוד שיש
שרשו שיש שש ושש יתם האיפה נגזרה המלה
הזאת מן ושש תאים ששת ימים שש הנה ונחשבון
הגדול ששים המה מלכות ועלה ושובבתיך ושש אתיך מרדשו
לבי מקומו אחריכם ויתו ואשדליכם והטעיכם כלומר אבתך ויהיש
והכיאותים להדי ישרל ויראותן מענין ששה כלומר שלא ישאר
בהסלה הששית ואזלי שישטטנו כששה שטטים כמו שאר
בכסוף ונשטטתי אתו כדבר וכדם וגשם שוטף ואבני לבניש
אש וגחרית אמטיר עליו ששן ששנת העבקים אשהוא
עמוד לבן וישלו ריח טוב ויאולי בלעז והוא לעולם ששה
עלים והמלה נגזרה מן שש ואב יהיה כי שמתותין שושנים
בריח לא נענן פרח שושן ועל ראש העמודים מעשה שושן
שעיהם יקמינן ונחלם ובא נטתה ובשורין מעשה שושן באולם
וכן על ששן עדות והמסורת בתחין ובל שושן הכיר בחיה
וכי פרח שושן עשו כדמות שושן ששר חזקים בשער
ובשושן בשער שעיהם מתחין בסוף כמוץ אמר התרגום
בסאמנים והוא מין מעבעי העירים ואומרים שהוא הנקרא
בגפור הערבי ונקרא מיר בלעז שאב ושאבתם מים
בששון מעינו הישועה לשאב ותשאב לבלבלו ישאבון
הנערים לעת עאת השואבות ושם המקומות ששואבין בהן
בין משאבים שאב אליה שאב שאבתי מנהמות לבי
שאב ישאב על נזהו עליו ישאבו הפירים שאב
לקראתו שאבים לערף והשם שאבה לן בלביא וכסמוך
שאבת אליה ויקל שחל ויתבו ממים שאבותי עשירת האריה
תקרא שאבה והשאה להמיית האדם ונתינת קולו על עמותו
שאר עד אשר אם שאו ערים והמעלתשאה שמאיר
והתמעל והאיש משתאה לה והשם נשאיה יפת
שער פרשו ונשאייה ומא השיבה נפשי משואיהם האחד
שואה והרבים שואים ונהא הנקמה בבא כשואה פחדכם
ומשואת רשעים כי תבא והמעל הכבד להשאות בלים נעים
ובמקומו במלכים לחשות והכבד מתבנהו בשרשבשא שבנם
ענן שמרה ויש מהם בענין תמה כמו והאיש משתאה
כמו שהוא בלשון שמרה משתומם ושא ושאון לאמים
כשאון מים רבים ישאון ומלת ישאון מבטן מגל ידך
הדרה והמולה ושאונה ענין המיה ויל משבן זה בבא כשאון
פחדכם ועלית כשואה כלומר שטף המים הבאים בבת ויש
להם קול המיה וכן ומשואת רשעים עד משל ברודא בלעז
ובתב לי יונה ומן הענין הזה ושאנך עלה באזני והראני
ושאונך וכפלו הגון עד הפלגה לשאון וכן מצאתי במסורה
כל שאנן לשון השקט בר מן דין ותכריה דאיבון לשון קול
שאון מעיר והאב ז"ל פירשו במשמעו לשון השקט והוא
דבק

ויהיה מידושו על המלה כלומר עד אנה תהותתנו על איש יהי
רצון שתרעו חוכלכם ותהיו כאיר נעוו גדר הדואיה שהם
קרובים לנמול כן תהיו תמיד נמחד רעע רע ענ אדנו את
אזנו במרצע עינו עקוב ושם הכלי שנוקבין בו מרעע לשון
כלעז רעף עבות רעפים ובירוש רעפה גחלים וגחלת ורעפה
עשוי לחצר סביב רעפת בהט ושש ומא מרעפת אבנים
עינים עינן הענת אבנים כקרקע והפעל ממנו ותכו רעף
אהבה ויל מהשנין הראשון ויה ועוגות רעפים והרא מעפסא
רק כי רק עוג מלך הבשן רק אם שמועה תשמע רק יהיה
אלהיך עמך רק את דמו לא תאכל רק לאכשים האל
ענין כולם ליחד הדבר ודומה הוא רקק הרקות והרעורת
רקות בשר ורקקי מעות ענין הדלות והדקות וכבר
זכרתי בטיטחצות ארקק בשרש ריק והבשרתיכו להיות
משרש ריקן ומענין הזה ותתרעבהיתד כרקתו בפלח הרמון
רקתך הדקה נקראת טנפלא כלעז ונקראת דקה למיעוט הבשר
גה כמו דקות בשר ועמה וכי ירוק הרב אמא והין לתמוה למה לא הביא
והשם ומפי לא חשכוהו עד כלשו ויקה נפטר שישו ריק עין
בשרשו
רין ידוע רקב עץ לא ירקב בחר
ושם דשעים ירקב והשם יבא ירקב בעצמי והוא כרקב
יכלה כי כמין שכאה בו רקב יכלה אי יהיה כדקב עם תאר לעץ
והשם מגזא לעץ רקבון בחושה ידוע ריקד הדים ירקדון
כאילים הדים תרקדו כאילים עדת
והכבד ושעירים ירקדושם שלאשי הדים ירקדון ומרבבה
מרקדה וכבד אחר והוא פעל יוצא ורקדים כמו עבל
רקח איש אשר ירקח במהו ומין בכי הבה כמס רקחי המרקחת
לבשמים והפעל הכבד מרקחים במרקחת והתאר
לרקחות ולטבחות וכבד אחר והרקח המרקחה והוא מקור
או שנוי מן הפעול ור יונה כתב כי מצאו בספר ירושלמי בקמץ
ההא ואם יהיה מקור מכמן שלא נזכר פעלו וכתב כי בספר
בבלי מצאו פתח וכן מצאנוהו אנחנו בספרים מדוייקים והמקו
עליון לית ופתח והשם לקרן מעשה רוקח ומא ים ישים
במרקחה והרקח המרקחה מגדלות מרקחים בסגול המם
רקח מרקחת רקחי המרקחת במרקחת מעשה בחירין
המם ומא מין הרקח בסגול והוא תאר לין לל מין הרקוח
ומא תדבי רקחיך ענין הכל מעשה הבשמים כמו שעשים
החומאים המרקחות ממיני הבשמים מעורבים זה בזה ויש מהם
ע' נשול לכאמ' ישים במרקחה ופ' מגדלות מרקחים
בשמים שיעשו מהם מרקחים רקם מעשה רוקם והשם
שלל עבעים רקמה והקטן לרקמות תמל וקרוץ הטבים
עבע רקמתים מעשה הבגדים שיעשו מעבעים רבים נאריגה
אן בהחט יקרא רקמה ומה שאמ' עבע רקמתים בלשון שנים
דלפי רקם בשני פנים מזה ומזה כאחד אבשי ענינים במעשה
הרקמה וכן אמ' בגזוב המנה אשר לו הרקמה ושלא נזכר מעלו
מהאבוש רקמתי בתחתיות ארץ דמה מעשה הצורה בגדים
ובשמות ובבשר ובעור למעשה הרקמה ומה שאמ' בתחתיות
ארץ דמה רחם אמו לתחתית ארץ שהוא מקום נסתר ואפל
רקע

רקע רקע הארץ פ' כורשה כלומר שתקן שטחה להיות ה
הצאצאים עליה לרקע הארץ על המים אדקים
ארקעם והשם ויעש אלהים את הרקיע וכן בענין זה ורקע
הא ואכרהם בנבט רקיע הוא בגלל ורקעך בגבל כי מהת הרגל
האויר וכן תרג ירושלמי רקיע בארץ כלו הוא דרקע מה שתחתיו
השמים אוירא דשמיא ושוטח והכבד ומלוף בגבב
ירקעון ויקעו את פחי הזהב ויקעום עמוי למזבח בסף
מרקע והשם רקעי פרזים וכבד אחר ותקיע עמו לשחקים
פ' ההרקעות עמון השחקים והלמד בלשחקים כלמד הדגו לאבנר
והשלישי לאבשלום וכבר באמנו זה הענין בחלק הדקדוק נשער
הפעלים ובשער המלים רשש כי תאמר אדום ושש כו
ואפשר שיהיה מקור זה ירושש עבי מבעריך מתרושש
והוקבב ענין הרשות ידוע ממלאים בתרשיש תרשיש
ושהם ישפה אבן יקרה ועינה נוטה לענין התכלת וגוירנו
בתרשיש פ' בענין תרשיש ויעשה אניה בחה תרשיש לכרום
תרשישה בסף מרקע מתרשיש יבא שם מקום אליעה
ותרשיש שם אומה ואפשר שנקרא שם המקום הזה על שמה
רשה כרשיון כורש מלך פרס עליהם כמעונתו ובמשותו
ורגל הרגילו הדבה בזה הלשון מאדון אמלא נתנה
רשות לענין לראות ערוך ליטול רשות וזולתם הדבה וכתב
ליונה כי מזה קראו המלכות רשות באמרם הון והידין ברשות
והנכון שהוא מלשון ראשי המלך נקרא ראש כמו שאמר
נתנה ראש וזולתו וכן הוא נקרא נקמין בשות אכל הוא חס אף
רשם את הרשום בכתב אמת מלשון אומית כתבא די
ראשים והלשון מענין רשם שהוא
תנא וכן והתוית תוי ותרשום כענין אות וסימן רשע אם
ורשמון חרייתין
בשעתי אלליל ולא בשעבתי
מהלכי ומם מלהי לל שלא יצאתי מדרכי אלי ללכת בדרכי
רשע לל שלא עברתי של מצות לא תעשה כי שמרתי דרכי
יי שהקדים לל שקיים מצות עשה אל תרשע הדבה והשם
מקום המשפט שמה הרשע בסגול ואל רשעו ואל חטא אתו
ונהא הנקבה זאת הרשעה ותמר את משפטי לרשעה
כי בעברה כאש ישעה ובכשעת הגוים האלה והתאר הוא
הא וכן נאמר לעמ' בברכת של המים
דהטבה מלכות יון הרשעה הליש
נשבא והשין בקמץ ודכים טועים
ואומ' הרשעה הליש בחירק והשין
בשבא ולא יתכון כי הרשעה בחירק
הוא שם דבר בלשון נקבה כמו זאת
הרשעה דזכר הקימון שהוא שמו
רשע בלשון זכר
רשע בעשנו ימות להזיר
רשע מדרכו הרשעה אוי
לרשע רע כמו שתאר
הדין נטוב תאל גם כן
הרשע נרע והכבד הוא דהכפ
הרשיע לעשות והרשעתו

ונמרדנו בלומ' הרשענו מעשינו והפעל יוצא לאחר כלומר
הכותן הרשע באחר ואם ידין בכיר תרשיע ירשיעך
מיך ולא אבי מי הוא ירשיענו והרשיעו את הרשע וכתב
ליונה ובלא אשר יפה ירשיע והוא ישקיט ומי ירשיע
יחדיד ובלבל כי שתליהו המר שעת המם בחירק והוא
תאר שמו הערים המבדלות הממשלים לבית אמיהם ואעפ
שענינם הקרוב הוא זה לא יחלט מן הענין הראשון אכל
הס

אבותם מכיון שהיה אחד לא עשה כן כמו שאנחנו עושים
שהטרח אשתו ובעל הבר שמחתו ואעפ"ש שאחר דוחלו והיה נביא
והנביא היה עונה להם ומה האחד מנקב ארע להיום כלומר
כשבעל הבר לא עשה לא לנקב ארע ל"ל לפי שלא היה לו ארע
מישרה ואשכר לאבגר באשתו כי בראונה ובמעותה עשה
אבל אתם תשמרו ברוחכם ולא יבגוד אחד מכם באשתו
להניחה ולהטול בת אל נכר ל"ל מזה שם ושאר ונן ונכד
והוא הבן שנשאר אחריו ועוא אם יבין שאר לעמו ויבטר
עליהם בשבר שאר ואשר אבלו שאר עגל בבלות בשרך
ושאריך בלה שחרי ולבבי חמסי ושאר שלבבל לל חמסי
שלקח ממוכ ושאר שעבד כי ודרה כי בתרך עד שכלה
בשרי ודמי לי ישבי בשדים ההרוגים שהרגו גוזלי עורם
מעליהם ושאדם מעל שעוריתם עגן הכל בשר ומזהקראו
לקרוב האדם שאר ואמרו איש אל בל שאר בשרו
ובקמץ שם ושאר ומא שאלה הבה והוא שם כללבלון אמר
בשר אחר הנה ולפי שקרוב האדם בבשרו כמו שבאר עצמי
ובשרי אתה ומבשרך לא תתעלם לכך נקראו שאר ויל
מזה נשאר מעל כלומר תשובותיכם מיוחסות הן אל המעל
ונאמר עוד הלשון הזה על כל מזון מתם שאדה בכוחה
ועונתה כמו שאמר התרגום בזונה ועוא בדוך טנאך ומ
ומשאלתיך ובתגוריך ובמשאלותיך היא העיניה שלשין
גה העיקר הכל משאלותם ערדות בשמלותם היא העיקר
שמה ואמשר שנקראת כן לענין מזון כי הלחם הוא עיקר
מזון האדם שאר כי בל שאור אור לא מצא בבתיכם
היא המחמצת שמחמיצין בה העיקר שאת שאת
אל מספחת הביאו ליונה שרש בפני עצמו עגל נאב
שאר ובבר כתבנוהו בשרש נשא כי הוא עיקר המלה
שבב כי שבבים יהיה יבבל שומרון אמרנו התרגם אר
לנסר לוחין כלומר משובר ומחותך יהיה וכן
בדרגל בענין הזה כי היכי דלמטיה שיבא מבשורא כידוע
חתיכה מהקורה וכן אמרו וישב משה את דברי העם אל
ויגד משה את דברי העם בתחלה כי שונה שלתורה
דבלת וישב משה דברים שמשבבין לבן שלאדם כידוע
שמשבדין ויתכן להיות מהשרש הזה ונעשן הזה ושובבתיך
ונתתי חיים בלחייך ושובבתיך ושאתיך משובבת
מחרב ול יונה כי שבבים יהיה שנן גדוש כלומר גדוש
יהיה ומוערתן ממקומן והכתם בענין זה ריים שובבים
כלומר ההרים גדשום וכן ושובבתיך ושאתיך אך
לשובב שדינו ויחלק הוא בשבט משרש שוב ומענינו
אעפ שהביאוהו ליונה ולי יהודה בזה השרש וכן יתכן
להיות משובבת מחרב משרש שוב ומענינו וכרתי
ותכן עמא מקטולי חרבא שביב אשן כמו שביבין די
נור ומה מזה כי שבבים יהיה כמו שביבים וכתב אחזל
מזה להשיב בחימה אמ' בשקל להקב מקבב כי הנדי
ובחיוק קדומים ומדושן להכשר בחמה אמו ובערתן
כלהבי אש ואחרין אמרי באש ל' נשמט כי בכל מקום

תמעא הבנת אף לשבח ולענין ובאן לפשט ולהמר על כן
יתכן לשון הבעלה כמו כי יבער כמשבו אמר
שבר אשר שבה ישמעאל וישב מאמנו שבי והעתי אש
בבתי אלהי מעבים ושלמים ושבים ושבי
ושבה שביך שונים לשונים בנים שבות ערים חילו
בשבויות חרב והתאר לנקבה שבויה תעון ויאמר ממנו
לזכר שבי נפלם עט והשסבם שבי גבור קומי שבי
ירושלם ויה מעגן ישב קומי תובי בבית יקרך ירושלם
את השבי ואת המלאה ושבית שבין ובמגל שבה שביך
ומא ולאית בשביה והשיבו השביה ומא ובנותיו בשבית
שובה בי את שבותנו והקבוץ ושבות שבותיך בתוכה
ובשורק ושבי אליך את שבותך שבות אהלי יעקב
והקבוץ בשובי את שבותיכם והנפעל כי נשבה ברחיו
ונשיהם ובניהם ובנותיהם נשבו עגנם ידוע ומן השרש
הזה לשם שבו היא מהאבנים היקרות ונקראת בי נרב לסבב
שבח ישבח מעשיך שפתי ישבחוך שבחי ירושלם
והתפעל להשתבח בתהלתך ידוע ועגן אחר
אא כתבל יוסף קמחי כי אין בשוא בלי אתה תשבחם יחבם
ראוי לומר ושבחך לריגו מעגן כאחור ישבחה וכבד אחר נעגן
השין בשבא והבית בקמץ לא הזה מעשבים שאין ימים עגן הכל
ושבחך השין בחריק והבית בשוא ההשקט וההנחה שבט לשבט
כמו מן שבח שבחך ומן טבח טבחך אך קשה לי מאד מה
ומנא נקור נמרין אבות הוא עלמשפחה בה נקדות עשם
היה מובה שבחן השין בשוא עלו שבטים שבטיה בבל שבטי
והבית בקמץ והיה ראוי להיות בעמון התנו את מעבים מבת
שבחן השין בחירק והבית בשוא שבטיה שגם מעשפחה אך הנחה
וכן קראן ויתוך גבות מספר גדול להמשפחה כמו שאר מעבחות
שבחן בשוא וקמץ והיה ראוי שבטי עמון וכמו שאמר ויקרב
שבחן בקמץ ישבא

את ישראל לשבטיו ואהב ויקרב את משפחת יהודה ויהיה
שבט בלל לכל השבטים וישראל לשבט נחלתו וכי יבא איש
את שבדו או את אמתו בשבט תרושם בשבט בגזל ובן דתי
אא ומנא שבט גם בלשון נקבה בשבט כעשם שבט מוסר
שבט גם מואעת יהזקאל כב יחזקיה ממנו הוא מטה
וכן נקראת המשפחה מטה כמו שבתבנו בשרש נטה
המשפחה שבט ומטה כל אחד לחכירו מבנו המשפחה
וכן אם לשבט אם לאדמו שבט המוסר כל מעמים יבא המטר
לשבט ולמוסר בעולם שישטוף הזרעים וישחית הכל וטעמים
לארעו כלומר לעורך העולם לפי שהם עושים רעונו ולפי אמר
לארעו אם לחסד ובעמים לחסד ימציאנו אעפ שבט העולם
חיבים ונקרא הראש והמושל שבט כי דרך המושל להיות שבט
בידו ומוד כי בידו שבט מוסר העם שבט מושלים לא יסור
שבט מיהודה שבט מישור שבט מלכותך ונקרא עבו
מוסר שבט מושכים בשבט סופר שבר דברתי את אחד
שבטי ישראל כלומר עם הראשים והמלכים וכן במקומו
בדברי הימים את אחד שופטי ישראל שבך שבים
מעבה שבבה תחת שבך בחלה כבר זמנים
בשרש סבך ומזה ויפל אחזיה בעד השבכה והוא

דכתיב שם התרגזתי לי שזכר והוא חסר כמו והנבואה עודך
הנביא וכפה מדרשו שם התרגזתי אלי והתרגז שאנכי עליה
כאזכר כלומר שאתה מתרגז לי כעבור ההשקט והמנוחה
שישלך וכן מדרשו אחזל שאט כשאט בנפש והוא שם
אונקלוס ומקור אחר בכל שאטך בנפש והיה
משאט השין כקמץ חטף ומפני טרם הלף שב קמץ רחב
השאטים אותם השאטות אותך מיסב ביבוי כמלא קמים
קרות עניים שנים בזיון ושנים השאטים השאטות שנים בזה כי
גם בשרש בזה שני שנים כמו שהתבנו והבזיון הוא בנפש
שאם בז הדבר בלבו לה"כ כמוך הענין הזה לנפש ותרגום ויבז
עשו ושט עשו ויתכן לפרש כמוהם השטים אותך ואעפ"ש
שהשרה הלף מהמהתב שאל שאל שאל האיש כי ישאלך
בנך לאמר שאל לה"ם לשלום ושאלתם לו בשמי לשלום
כסגול הלף וכן הלא שאלתם עובר דרך למה זה תשאל לשמי
ושאלו ממשטר האורים והכבד שאול שאלו באהל תלה
והדומים להם כענין שלת הדברים וכענין שלה וקשה והוא
קשור שם מם שאל מחמר שאלו מיי מטר כי מיי שאלתין
ומה שאמרה חטה וגם אנכי השאלתיהו כלומר החזרתי לו
הנקשה וט תחת השאלה אשר שאלתי מפרשים בו לשון
מתנה כמו המתנה אשר נתן לו וכן הוא שאולי כמו נתנו
או מדרשו הוא שהיה שאולי ומפשר כמוהם ענין בקשה
אשר לא ידעתי שאלוני כלומר שלא ממנו ממון שלא יד עתי
כמו שאני יאמרון עדי חמס והנפעל ולקח ימים נשאלתי כמו
המלך כלומר שלא שאלך לון והכבד הדגוש ונתן ימונו בכנו
ושאלו והשם שאלה תחת קטנה והסרו הלף גם מהמהתב
והוטלה תנועתה על השין ואלהי ישראל יתן את שלתך היה
ראוי שאלתך או משטון שאלתך כסגול השין ושוא וסגול
הלף מגזרת מי יתן תבוא שאלתי ויתן להם שאלתם והעדר
הלף הושב הסגול לקמץ קטן מפני הנה הכסתר שבין השין
והלמד ומא ומלא יי כל משאלותיך וכענין שלת חסר או כל
דבר שלת החזרה כי ישאל איש מעם רעהו ושאלה אשרה
משכנתה וישאלו איש מאת רעהו והוא שאול והפעל הכבד
וישאילום לשון השול והמשאיל במשנה הדבר כענין השלת חסר
ועלא שאול ועצר רחם משאול תחתיה שאול מחתת נגזה לך
ונזכר באותו הפסוק בלשון זכר שאני על השאול עדר הקיב
חדר אל בני אבל שאלה
שאול ואבדון כענין לשאול
שתנ שנים הקבל אך
אלהים יפדה נפשי מיד
שאול כי שלא תכלה כמלות הגוף בדרתו לשאול לא תודבק
בשלשים וזהו כי יקחנו מלה שאין הפעל הזה מצא בכול
הלמד שאמן מואב מנשקיו ושקנו ושאמן ושאמן מטחד
רעה כל לה השלשה פעלים עוברים כי הם פתחין וגסמה הפעל
מחה יחד אסירים שאמנו ואמ"ג תכלי הפסוק בקמץ הנון מפני
שוא"ל והתאר לשאותות שאמנו קמץ הנון וכן נוה שאמנו
והקבוץ נדגש המחברים בעין ובמרחות שאבנות נשים
שאגנות

שאגנות ושאגנך עלה כאזני כתבנות כשרש שאה כלה
שלאגן ושלו הלמד כנספת אוהיא מלה מורכבת מן שלו
ושאגן והוא הכנון ענין הכלה השקט ושלוה שאף שאפה
רוח שאפו רוח סתנים היא ההרחה ומשיכת האויר א"ל
האף וכן במשיכת האויר אל הפה פי פערתי ואשאפה וכן
כענין הזה עד הכלבה ושאף עמים חילם כי שאפני אנוש
שאפו שורי בל היום השואפים על עפר ארץ השואפים
אבין חרף שאפי מלה אש ואשאף יחד שמות ושאוף
אתכם כלם ענין כלישה וכענין ההכטה והעמי כעבר ישאף
על חל תשאף הלילה שואף צורחה הוא כשם ויתכן להיות
כמו אלה שאפה רוח ויהיה פי רוח עבר ומחה וכלא העמכם
אשר כזה השרש קרובים ללשון הכטה וכוטה אל הדבר
שאר שוד שאר הקטן והנפעל ואם מעט נשאר נשאר
בעיר נשאר מעל וכל הנשאר מכל המקומות אשר
הוא גר שם קשר מם מכלל בקן עם יגשאוהו אנשי מקומו
לא עם הנשאר כי אין קשרו כא בבית וישארו שני אנשים
והעם הנשאר ואת הנשארים ונאשאר אני כמו ונשאר
וכבר התבנו דקדוקו בחלק הראשון מזה הספר והכבד
לא השאיר שריד תשאיר מזה והשם שארית ישראל
וחסרו הלף גם מהמהתב וגם כל שרית ישראל לב אחד
הא והם סמוכים ונמצא כלי להמליך את דוד ויתכן להיות
סמיכות כגון אל תהי לה מזה אם לא שריתיך לטוב וכן
שארית ודומהו שהוא שם אמ' התרגום אם לא מוכך יהא
לטוב והיה אחרי שאריתך וכא הנון בחירק שלא כמנהג
וכמוהו בחירק הנון ותמוצותיכם ומלתם כלי המדה
ודומש כתבו מן משרה קטרן עשיתיך היה דגש לולי
הריש כלמ' עויתיך עשתיך ועשנו כמו פתחתיך וט הפסוק
כן הוא אמ"ל השם לנביא אם לא אפתה אותך ממאסרך
ואפגיעבך בעת עדתן שלשראל את האויב כי הוא יפגיב
בך לשבת בארץ או ללכת עמו ולהיות שם בכבוד והוא
מה שאמ"ר הטבחים לירמיהו הנה פתחתיך היום מן
האזיקים אשר על ידיך אם טוב בעיניך לבא אתי בבל
בא ואשים אתעיני עליך ואם רע בעיניך לבא אתי בבל
חדל ראה כל הארץ לפניך וג' והפסוק האחר אומ' ועודנו
לא ישוב ועדיין לא שב ירמיהו תשובה לדב הטבחים
מה בלבו אם ללכת אם להשאר והוא הבין בו כי דעתו
היה להשאר ואל לך ושובה אל גדליהו וג' ולזה הפ' יהיה
ישוב פעל ירוא ויש לפרשו ושדנו לא ישוב כמשפטו עוחד
ואכתבנו עוד בשרש שוב ומא שאר ישוב שאר יעקב
ויתכן לפרש ושאר רוח לו בענין היתרון והמעלה כי יתר
ושאר שנו אחד וכמו שכשרש יתר יש ענין מעלה ויתרון
כן בשרש שאר ויהיה ושאר רוח ממנו וט ולא אחד עשה
אברהם שהיה אחד ואב לבנים אחדיו באמונתו לא עשה
כמו שאתם עושים כילאדרך אחרי התאוה ולא בעל אמלו
בשר לן לא שהיה בקש להשאיר זרע לה"ם ואל"ל כי
כי ולא אחד עשה הוא דברי השם לנביא והוא דרך תמיהה

אברהם

אם אין להביא ראיה מקום שהביא כי מכל
למד עורר שהוא מקור כמו שפלשי לעורר
לך וכן ט"ה הקים המקים אך נמצא שאול לשון
זכר במקום אחר והוא עדים שאול נגדו
ואין עור אולתו ותימה למה לא הביאו

כלומר שברו עמאם כמים כשברי לבם מטה לרום והשם
כשבר מבלי ארים ומשברו רוחתי לילו ולא נחלו שלשבר
יחסף לון השלשה הם בחמש נקדות והשאר בשש ומא
האמת כשברון מתנים וה נמעל פי נשברה אמות שברה
דלתות הבעמים שברה קריתם הרו אחת מהנה לא נשברה
נמעל חולף כי הוא מלשל זכרי אלהים רוח נשברה נמעל
עומד כי הוא מלרוב שת נשברת מימים במעמקי מים
כי שת היית נשברת שלא יעאלך שבוטך מימים כמו שהיה
כבר כי נשברו לבנו ני ולבנו מחברו ותשבר בעוץ עולה
ובמתה תשבר ותשבר את חללי חרב והכבד ואתבלעץ
הבדה שבר אבר ושבר בריחיה ושבר תשבר מעמתיהם
ושלא נזכר מעלו מהנוסף על שבר בת עמי השברתי כל
משבריך וגליך עלי עברו כל משבריך עמתסלה דל
נהשבר גלי הים נשת הזעף ומזה עד השאה כי אמרנו
משברי מות בדבריו שבריך בגים על אדעות אשר לא
ידעתם כי האנשים הנשברים והנגנים בך אן כרושן
נהביאי נאזנהם קול השבר ושמעוהו ירדסוה לפבר
הבעבר עד הבדים המקום נקראכן לכי שנשברו שם
משברים יתחבאו כי מסחר שברין ירדו הטאם ויתנדן
ויחלו פטל ומן הענן הזה ואשבר עלון חקי כלומר כרתי
כרית ונגזרתי עלון חקי שלא ישברנו ונאמר שבירה בענן
הזה כמו שנ כריתה כרית ומן הענן הזה נגזר האני א
אשביר ולא אוליד כלומר אביא האשה עד המשבר כי
באו בנים עד משבר כי עת לא נעמוד במשבר בנים
והרחם נקרא משבר על שבר האשה היולדת וחבליה
את מספר החלום ואת שברו כי פתרונו כי קודם הפתרון
החלום הוא כמו הדבר הפתרון והפתרון שובר אותו ומגלה
אותו ועוד כי יש שבר במעים שבר בעבון בחיכם בשש
נקדות ני שאו את שברם כי תבואה וכל מאכל ונגלי נאמר
בזה הלשון לפי שהוא שבר הדעב וכן אמר שבר דעבון
ביניכם עד ישברו מבאים הא כי רבינו יונה ישברו יקרון
עמאם וקונה שבר יקרא הפרשים לדעות עמאם ועין עוד
שובר לשבור אליוסף כי בשרש עמא
מן יוסף אן טרושן וכל הארץ באן ממצרים ליוסף לשבור
לכו שברו ואכלו כשבר אשר הם שובים וכן מובר
השבר ישבר למעים והפעל הכבד הכל בכסף תשבירני
כי תשבירלי ונשבירה שבר הוא המשבר לכל עם הארץ
שבר ואני שובר בחומות ירושלם עתנו חושב מלשון
רגל אבדא והכבד בעא לא ישברו ירדי בור
אל אמתך שתי כל אליך ישברו הלהן תשברנה
והשם שבר שברו שלני אלהין ענינם התקורה
שבת אין שבת נהש שבת משוש לבנו שבת ונפש
שבתה מדהבה שבתה הארץ שבת לנו אז
תשבת הארץ נמחה כל ימי השמה חשבות ובשם השביני
תשבת נחלם תשבתו שבתקשר ושם ולילה לא ישבותו
ישבתו שלשת האנשים האלה מעצות את איוב והשם
כבוד

יקר כו
ירמיה ישעיה עג
יחזקאל מלאכי יחזקאל
ישעיה חלים לא
שם כא
יחזקאל
הלכי איב כד
יחזקאל שמיב
איכה שמיב
ירמיה יוכב
תל כח
שמ כב
יחזקאל
הוש ז
איוב מא
שם לח
ישעיה
שם
הוש ז
שם
הוש ג
שם
ישעיה
שם
תל קד
ראש מלב שם
שם
ראש מלא
ישע כה ראש מג
שם מא דבל ב
עמח ראש מב
מחכ ב
ישע לח
תל קלה דות א
תל קמו
ישע יד איב ד שמ לא
ישע יד מד כה
ויקרא שם שמכב
ויקרא ראש ח
איוב לב

כבוד לאיש שבת מריב כשש נקדות דין שבתו יתן ומא שבת
שבתון ושבת מעם הא כלשון נקבה כמו שבת ה' אלי
והיתה שבת הארץ לכם לאכלה ומעם כלשון זכר שומר
שבת מחללו עולת שבת בשבתו כמו חדש בחדשו יום ליל כה
בימו והקבוץ כלשון נקבות שבע שבתות תמימות
ני שבע שבתות שנים אשר לא שבתה בשבתותיכם
וכי שבע שבתות שבע שבועות ימים ובן עד מחרת
השבת השביעית ממחרת השבוע השביעית וקרא השבוע
כן כי בכל שבוע שבת לבד אמר תמימות תהיינה והם מלא
ימים לבד אמר כי יכול להיות שבע שבתות שלא יהין בהם
שבע שבועות ימים לבד אמר תמימות תהיינה ודלדשו כן
עלמה אמר תמימות וזה הוא הנכון לבי כשם הפסוק וכן
כי בשמטות השנים שקראכל שנת השמטה מורם שבת והם
אמר שבע שבתות שנים יכול להיות שלא יהיה בהן השע ואדבנים
שנה לבד אמר וכי שבע שנים שבע פעמים וכי הפסוק מעדים
הכל ויקן יעזרו לבן קראתי לזאת כי קראתי לזאת ירושלם
החושבת להיות נעדרת במעדים ויהיו ראב וחוזק להם הם שבת
כלומר ישבתון ויסקון מלעזרם ובכר פרשתי כא טוב מזה
בשרש שב ול יונה כי מזה הענין שרף ישרפו בשבת כלומר
בכליון הרוץ עד אשר לא ישאר להם זכר וכן פרשו מזה
שבת חמם ובכר פרשתים בשרש שב והבטל ושבת
באון עזה והכבד אשר לא השבית לך גואל היום והשבית רות ל מלב כב
את הבמרים והשבתי חיה רעה אשבתה מאנוש זכרם ויקר כב
תשבתו שאר מבתיכם השבתו מבטנו את קדוש ישראל שמיב
והשם שחקו על משבתיך כלם ענין הכטלה והפסק הדבר איב א
שגב על שגבתו אשר שגב כי שגבה היא כשגבה שיצא ויקר ל מלב כב
אא יש לתמוה למה לא הביא והשם עוד מזה אתי תלין משוגתי הוב
שוגב ומשגה לא מה ולא בשרש והנה תמורת אות הכל ענינם ידוע
אבר הם שני שרשים בענין אחר
שגאן משגיא למים ואבדם שם
הן אל שגיא ולא נבדע שדי לא מצאטהר שגיא כרן שם
ענינם דבר כשגון שגה נהא וכי שדי לא מצאנוהו שגיא כח
אעם שלא מצאנוהו הוא שגיא כח ושגיא משפט והב עדקה
ולא יענה מלבו כא מהסדרון המקבל כן פרשו דאבע אל
ויאמר שדי שהוא שגיא כח לא מצאנוהו כלומר לא הגבנו כח
משגיו אבל זה נדע כי אדם שיש בו משפט ורב עדקה לא
יענה אותו השם שגב אשר שגבה ממנו וקודרים דבב איובה
שגבו ישע כי שגבו כישע והנעלמי נשגב שמו לבדו תל קמה
נשגבה לא אגלה כחומה נשגבה והכבד הן אל ישגיב שם קלב ישעל איב לו
בכחו והשם משגב לעתות בצרה משגבי ומנוסי והכבד תלט שב כב
אחר וישגבו את ערי רעין ישגבך שם ישעט תלקן שם כ
אלה יעקב ממתקוממי תשגבנו אשגבהו כי ידע שמי שם נב שם עא
ושלא נזכר מעלו ממכן ובטחו בני ישגב כלם ענין הרוממות משלי נט
שגה ומה שגיתי הבינולי ומה בלעדת ישראל ישגו מאיש אז ויקר יחז מה
שוגה ומתעי לשגות מאמרי דעת והשם שגיאות מש יט תל יט
מי יבין נחלקו הא למד הפעל בלף ומא משגה הוא והמעל ריש מב
הכבד משגה עוד בדרך משגה ישרים בדרך רע לי יהודה דבר משלי כח
שם

ששעין כאיבה או במחרן מבדים שתי ועירב במעשה
השבכה קלידא כלעב שבל שבילי עולם ושבילך במים
רבים הוא הדרך וממנו ניקרא הרגלאו השוק שובל
חשבי שובל כמו שאמר גלי שוק שבבי נהרות וכמדרש
חזית מפרש אותן מעכן שבולת הנהר חשבי שובל קלוטי
שבלתא דנהרא ואלקטה בשבלים בשבלים בדקות שבלים
יקעור ובראש שבולת ימלו ירוש וכתב ר יונה מזה שהבי
שבלי הזתים ודמה אותם לשבלים לדקותם והיה משמבון
שבלי בקמץ לא ששה כן להפרישו וכן כתב מזה חשבי
שובל חשבי תלתלי שערך עד הדמיון אל תשמני שבולת
מים ושבולת שטפתני משבולת הנהר שטף המים ומקום
שנגרים בו המים נכוה נקרא שבולת לפי אמר כא
שבולת ויאמר סבולת לפי שבמקום ההוא היה שטף מים
שהיו נגרים שם המים בכח והיו נוחים אותן כמה שהיו
בן שבלול תמיד ובלך הוא שרץ הנקרא בלעז לימצא
ואדל כל מה שבא הבה לא כוא דבר לבטלה כוא שבלול
להתית והוא שבותשין השבלול ומרחין אותו על הכתית
והוא מרוחה לו ומכתית המכה המקראת בלשון רזל מימטא
וידוע הוא שבת והשבתים והשבתים שם לבגדים
עשויים מלאכת התשבן ואם זה בסמך וזה מגדי שינים
אדם ואשרו חמוץ גם בגדי כמו בסמך או הוא שם לעדי מן
העדיים ממה שאמרו ממשנה השבתים שעל השבכה
שבע שבעה כבשים שבע שבתות ביום השביעי
ביום השביעי ויאמרו לאשת שמשון פתי את אישך
אינו אומר שביעי לימי המשתה אבל עליום השבת הוא אומר
והיה ביום לימי המשתה וכי ותבך עליו שבעת הימים
עד סוף שבעת הימים ולא שביעי לימי המשתה והם אחר
שהשתדל לו להוציא החידה שלשת ימים ולא יכלו מאשר
ממנה והשביעי ביום השביעי אמרו לאשת שמשון פתי את
אישך ואשר הניקתהו בעבור מה שאמרו לה פשרוף אותך
ואת בית אבך באש הגיד לה וכי ותבך עליו שבעת הימים
ובבר בכתה מעצמה כל שבעת הימים להגיד לה ואין ל
דבש כלל כאשר כתב ר יונה ז לא ימצא זה ההסך ולא
יתכן וכן בוד הבשביעי אינו כמו השמיני כאשר כתב יונה
ואעפ שבסבר שמואל אמר ויעבר ידי שבעת בנין ז ידמה
ששבעה בנים הילו מלבד דוד אבל שהיה לו בן מאשה
אחרת אבל אחי דוד מאמו הין שבעה עמו ואלו שבעתם
יחד ונמצא שלם שבעתם כלים ממשמטו אם גבר שור
ושה שלם שבעה מלבד הקרן ולא אם יעשו אותו לשלם
כלים אם אם הוא עבר את כל הון ביתו יתן ויעל בזה אבל נוחף
אשה נשחית נפשו ולא יעל בממונו לכן כל הורגין שב
שבעתים יקם כל נקמות רבות יקח ממי שיהרגהו ולא
ירמה לומר שבעתים יקם דוקא כי שבע ושמנה יבואן לסך
חשבון שאינו חשבונו לא יותר כמו של אבן אחת שבעה
עינים כל שמירות רבות וכן שבע בחטאתיכם שבע כל
עדים כל מעמים רבות ובאמרו כן בזה החשבון לפי שכל ימי
השלם שבועות ואחי השבוע והסמוך מלא שבע דאת

ירמ יח תל נ

שינ מז

ריש ב דאש נוא שינ ז

איוב כל דבר ל

תל סט

שם ישע כו

שוש כ

תל נח

ישע ג

מל לה ויקב שמ יב

שופ יד

שם

עד מ

שמה ז

שמב כא

משלי ו

דאשית ד

זכר יב

ויקר טו

משלי כד

דבל ט כאל כט

וזאת

וזאת יאמר שלשה שבועים ימים שבעים שבעים דשל ו שם ט
ובלשון נקבה שבעה שבעות לנו בשבעותיכם ובשוא
השין שבעות חקות שעיר וכי אחזל הפסוקים אותם שבועות
שלקעיר שמוד למן חקות הקעיר שלא היה יורד המטר כאי
בימי הקעיר וזהש שמואל הלא קעיר הטים היום אקרא אל ה
ויתן קולות לפכ אמר הבותן גשם ורדה ומלקוש בעתו ולא בימי
הקעיר כי אינו עתו וכן בשוא השין חג שבעות ימים מעות יחז מלה
יאכל ואינגן דבר והוא כמו שבעת ימים וכן לעומות אחד
החלקים כמו לעומת כי אין חג המעות כא שבעת ימים לא
היום ולא לעתיד ועלא ואשר בשבעלי ובשמן יחש כל עם דב ו
תשבע והשבע לשקר והשם כי השבועה הגדולה יתן ז ידמה שוב כא
אותך לאלה ולשבועה והבחותם שמכם לשבועה לבחירי מדה ישע כה
שבעת ז תהיה כן שבעות מטות אומר אלה שמ כב חכן ב
כלומר השבועה שנשבעת לשבטים ומה על הבדקים שהם
כמו חיים ומטותם אן נשבעו לקיים מאמרך ומדרשים
מזה שבעות חקות קעיר כלומר שאמר זרעו קעיר יקר
והם וקיץ וחורף ויום ולילה לא ישבותו והפעול מן הקל
שבע שבעות לחם אן היה תחר והנכון הוא זה נפלם יחז כא
השבוע כהחלים כי נכנה נגן הקל ממנו והפעל הכבד
ממנו והשביע הבהן ואשביעך בזי ושבעני אדני ובשם מל ה ראשל שם
אלהיהם לא תזכירו ולא תשביעו פי לא תשבעו איש את יהושע כב
חבירו אותו הגוי כמו שפרזל ולא ישמע על פיך
שבע ואכל ושבע ודשן ובוד ז כן שבע ובלתי דב לא דהיע כב רב ב
ושבעת אתה ואכל ולא תשבע ובבאר תשבעו מיכה ו שמ יז
לחם אל עיר אחת לשתות מים ולא ישבעו פן תשבעו עב ד משלי כה
והקאתו דל מן תשבע ממנו וכן ושבעתם אותו ושבעתם יואל ב
ממנו לא תשבעין לראות שאול ואבדה לא תשבעה קהא משלי כז
שבעה בדעות נפשי ישבע בחרפה מדבריו ושבעתם תלמה איכה ג מש יד
לב ומתוך עמותיהם ישבעו כי רב שבעו בוז והטאכל עמא תל קכב חבא
ואין לשבעה לא ידעו שבעה מבלתי שבעתך ואבלתם שבע כו יחז ויק מה
לשובע שובע שמחות את פניך ואבלתם עבים מנמשך תל יו דבל כב
שבעך והא ונשבח כל השבע והא שבעת לחם ושלות ראש מא יהל ז
הבשקט והתאר ושבע ילין בל יפקד רע ושבע ימים מש יט איוב מב
שבעלון ושבעלוב שבעים בלחם נשברו והפעל שם ו שם יב שמא
הכבד ואשביע אותם ויאמר ומשביע לבלתי נמון ונמש ירמה תל קלה ישע נה
נעבה תשביע והבד אחר נמשם לא ישבעו שבעכן יחזו תל ל
בביקר חסדך כולם עניים ירוע שבע ושבעתי הכתנת שמ לה
שש משבעים זהב ועשית משבעות זהב ותנת שם שם
תשבע תרגסאותו רבי משרה על עין כערבי והוא
מעשה הרקמה ששו שעם עינים כי אחזני השבע שמ כא
כתב רבי יונה תפשע העון שהיפוהו אנשי המלחמה
ונקבהו ולא יכולה הגעלמהם ולא שון השבע לפי שהרג
בהמיו ולא אחי אחדני רחיתא שבר שבר ז מטה
רשעים ולא שבר את החמור ושברה משבר תל א
בכל יערים כאשר ישבר את כלי היצר פ כאשר
ישבר איש ועצם לא תשברו בו ישברו מלאים ממאים שמ יב תל קד

אחר חדש תו לחדוש הדברים אם ישרד עמקים אחריך דל
לחדוש כן שרות העמקים וכן מהשרשה הזה והענין הזה
ועמקן השדים וכן דעת המתרגם ומישר חקליא שדה
ושדה לא קטנן אל שדה טוב אלמים רבים היא שתולך
בשדה וכברם לשוחט בשדה בממה שדה ותקחהו ושדה
מגדל שדיהם לא ימכר אתשדי אשר בעבתות אל ביתה ואל
שדה והקבוץ של שדי חמד עמתות לך עלשדיך לשובב
שדינו יחלק ובלשון נקבות שדות בכסף יקנו ואת שדותיכם
ואת כרמיכם ונהפכה ההא ליה נראית בהדבה מקומות מתנבות
שדי ישלך שדי לה שדות הגדיעה כריח שדה אשר ברכו
יי וישמעון כל שדי החילים אשר בשדה לה עטנים מדברות
ונאמר גם על הארצות ויבדח ישקב שדה ארם כמו ארץ ארם
וכמוהו לחמר כשדי מואב בשדה כלשתים שדם ומשדמות
עמורה כמו גפנים וכן כי שדמות חשבון המלל ושדמות
לא עשה אכל ואפשר שיהיה זה ענין שדה גדעבי בבר זכר
ואין כולל בהפנים אכל בשדמות קדרון אמבן התרג בנחלא
נמישדי דקדרון וכן יהיה פי נכל השדמות עד נחל קדרון
אבל שיש בו תרג אחר אך ושדמה לטבקמה כמו [illegible]
משבון שדמון והמס והמא ממועא אחד וכן אמר במלכים במקומן
ושדפה לפני קמה שדף ובשדמון ובירקון ושדפות תאנים
הוא לקות הגדע מדוח קדים הכנס בשבלים עד שלא
נשלם בישולם ולא יגמלו ונהש ושדפה לפנינקמה טרם
היותן קמה כי כאשר נגמר יקרא קמה שדר ושדרות
באגנים וכבר נאמרנו בשער הסמך שה אלהים
יראה לו השה והיה השה לעולה בגבול ובסמוך
בעודי שה בשנים ושה עזים ומשפטו בהראות עין המעל
שה בעלם כלה רגה ועם הכנוי יראה בן עין המעל והוא
יוד אז את שין נדחים בערי השין איש שורו ואיש שיהו
כשוא השן והוא בלשון זכר ובלשון נקבה לפי שהמלה
כוללת זכר ונקבה בלשון זכר שה תמים תעשה אבד
ובלשון נקבה שה פזורה ישראל בין שה בריה ובין שה
רגה ושור או שה אותו ואת בנו אעפ שהוא בלשון זכר
על הנקבה הוא כמו שקבלו דגל אותו ואת בנו מהגנ נקבות
ואינו מהגנ בזכרים ואעפ שיש מחלוקת בדגל בזה ההלכה
כך היא ושה אחת מן הצאן הקטן מן הכבשים ומן העזים
הוא שיקרא שה שהד ושהדי במרומים השין נקרא
בקמץ רחב ומשפטו בקמץ חטף ושלא לחטף עלהא
הוסב לקמץ רחב וההא בשוא ונסחה והוא תרגום עד
שהם ואבן השהם אבני שהם נקרא בערבי אלבלור
שהר ואת השהלנים אשר בעזרי גמליהם לבד מן
השהלנים והנטימות והשבים והשהלנים
חלי כדמות ירח ותרגומה מיהשה שוא תשאות סבתו
תשואות כוגש לא ישמע תשאות חן חלה תשאות מלאה
בבוא בשואה מחרבם ועליתי בשואה שבנים עמן המן ובכר
כת בבן בבוא בשואה בשדש שאה להשבש שואה ומשואה
ענין שרמה שוב ושב ורפאלו כי שב מחטאו ולשבי
משע

ארחות חיים

ראשית ל"ד
נחבה יחז"ל
מל"ב ראיש כל מלא
ויקרא ידע"ל
מלא ה ישע"ל מלא
ויכרב ידע"ל
ערוגה הבשם מלא
יחז"ל מלא
יחז"ל
ראשית ל"ד
ישע"ל
ראשית ל"ד
ערוגת הבשם
דב"ל ישע"ל חכ"ב
מלא כ"ב
ירמ"ל
ישע"ל
ראשית ל"ד
מלא כ"ב
מלא יב
מלא
ראשית ל"ד
שם
דב"ל
שם
ישע"ל
ראשית ל"ד
שם
ישע"ל
איוב לו
שם לט זכרי ישע"ל
מיכא יחז"ל
איוב לד
ישע"ל שם כט

ישע"ב ישקב שבתי וראה תחת השמש ושבת לנשיא כמון
ושבה התין נמאס הא ובבר בתבנו הדומים לו בחלק הדקדוק
ושמה לא ישוב כי אם הרוה את הארץ וכי ושמה לא ישיב
לא מה ישבה הדוה את הארץ ואמר כי ישן שמשמנו לא
ישוב כא הדוה אכל לאחר שהדוה ישוב וזהו שוב המשסי
הוס השמש שואף אותו ולהלן זה לא היתה הארץ עדיכה
לנשס ישוב ולא על אם ישוב עשר מעלות אחרי שובי
נחמתי כי אחרי ששבתי מעונותי ועדיך לא תשובנה דל
לא תשובנה לקדמותן ושמרון ובנותיה תשבן לקדמותן ואת
ובנותיך תשבינה לקדמותכן ויל מזה ואתה כאחיך תשוב
ויהיה כאחיך תשוב כמו לאחיך והמעל הכבד השיבו אליך
ויבא את כל הרכוש והשיב לחלך אשר מאה אלף כדים
הישיבו אשבך מה אשיב ליי מנחה ישיבו מקשיב את
כבי שמה שתה אשיב את שבות יעקב אשר אשיב ארת
שבות יהודה וירושלם ויבא אותם דבר והיעא לשלישי
לכן שעיפי ישיבוני כי יבר יחונו להשיב דבר אליך ולכל
אשמם אשר ישיבוני מה אשם אשר בשיבלו ואת כלי
הזהב אשר השבותם לו אשם וכי ההשבה כענין המנחה לפי
שהמנחה היא גמול הטובה ומשיב לו מאשר גמלו אין
ליראה ממנו ומשיב לו המנחה תגמול שאינו מרשלו וכי
ההשבה כענין האשם כי החוטא בהביאו הקרבן הוא כבעל
חוב שמשיב חובו לבעליו והנכון בעיני עוד כי טעם ההשבה
בענין המנחה לפי שהיא תמיד כעם אחר מעבמו והשיב
לחלך ישראל כי בכל שנה ושנה היה עושה זה השיבותי
ביחרון אפך אינו פעל עומד אך הוא פעל ייעא ממשפטו
ומלת מרון מקור בתוספת נון כמו שהתבנו בחלק הדקדוק
ואלו אמר השיבות אפך מחרות ושלא נשבר פעלו ממנו ויושב
את משה ואת אהרן ובבר אחר בעבי ישובב כי ישיב אותה
אל הדרך הטוב לשובב שדינו יחלק כי אמר אך ומישלי כלומר
אך ישר האויב חלקי שהיה לי ואם אנחנו מחלים לשובב שדינו
שישיבום לנו הם יחלקום לשעמם לשובב יעקב משובבי
אותם משובב נתיבות משובבת מחרב כלומר המלטת מחרב
הגוים ושבה לארצה והשם ולתשובתה שבה מרוחו לשמוף השנה ההבלו
שתשוב השמש לנקודה אשר החלה ממנה ומה את שיבת
עין ושנן שנו ושבי אלהי דבאת שבותך בשובי הנבי שב
שבות ושב שבותם שבי כולם ענין השקטה והמחה כאשר
אמר וכן שובנו אלהי ישענו כמו השקיטנו לדעת כי יהודה
ויותר מכן לפרש שובנו כמו שוב
לינו כמשפטנו בעבי המעלים
העומדים

כתבם לי יהודה ולי יוה תפס עלין
ואמר כי מה ענין שישקיטם בגלות
ואין זו סבלא כבוה כי הנביא אמר
שישקיט הגלות ויטהם מעונתם
וזה לא יתכן גולת שישיבם אל מקומם כי הגולה מאדינו לא ישקיט
ואם יהיה שם בתענוגים גדולים ומה שכתבו יהודה הוא
הנכון שיהיה כל המעל הקל מהענין הראשון פעלים עומדים
ואין אחד מהם יוצא ואין טענה מהשובבו והנה אל שמת
הנחל ענין רב מאד כמו שכתב יונה שגם הוא פעל עומד
ואעפ שנאמר הכנוי בכן יוד ואין כן המנהג לא בכיבוי
המעל

ארחות חיים

שס בעוה באהבתה תשגה תמיד ולא אחיל משה אל מרשון בעל
משלי בענין זה כלומר תחשב בשגה אם תמיד תתעסק באהבתה
ובשל גזלתה וזהו שאל באשתו אמרו אל תחבר
כי המדברה באהבת אשתו ומשיח עמה יותר מדאי הוא שגה
בעבור שאהבת האשה תסיר האדם מעבודת השם וכן
ולמה תשגה בת בזרה ולי יוכה הרחיק ענין באהבתה תשגה
תמיד הענין זה מאד לפי שנעשינו ענין הפסוק על ענין החכמה
והנכון כי שנן הפסוק מדבר על אשתו כמו שאמר למעלה
שתה מים מבורך יצונו מעינותיך חוצה יהולך לבדך
ואעפ שעד המשל יתכן שידבר על החכמה המליצה היא
על אשת האדם וכונת המדבר לשני הענינים ואם הטוב
והישר שיהיה תשגה תמיד מענין שגגה כמו שפירשנו ולי
יונה שם באהבתה תשגה תמיד בענין שמחה וערבות כמו
שגיון לדוד על שמחות אז נעבין התעסקות באהבתה מאהוב
זולתה ומזה הענין וכל שוגה בולא
יחכם והתבל יונה בשם יהוה
בן קיש כי הוא שמע אל דד
הדני אומר שלי שגיה בענין יש
לי עסק שגה ואחדיתך
ישגה מאד ובלף מקום
הא ישגה אחרו בלי מים והפעל
הבבד ושלוי עולם השגו חיל
ובהבל הבא והענין ביום נעשה
תשגשגי עטן גדול והבוי שגה מהכון שבתו השגיו
לאיך אלך ישגיחו משגיח מן החלונות עינים עכן
הבטה בהתבוננות שגל נעבה שגל לימינך ובשגל
ושבת אילון נקראת כן האשה עד המשכב כמו
שהוא בכתוב ושבבנה ישגלנה
והנשים תשכבנה תשגלנה
איפה לא שבבת לא שגלת
שגע והיית משגע לכל איש
משגע ומתנבא חסר משגעים אבן והשם בשגעון
ובעורון וההתגל איש משתגע להשתגע עליו עמנו ידונו
שגר שגר אלפיך ומלא וכל מגור שגר בהמה בשש נקודות
ענינם ענין שלוח בענין ושלחו בעזן עוליהם ובענין
הזה בדזל מלא שגר היונה מ שלוח היונה והליכתה והם
הרגילו הלשון הזה בענין שלוח כמו שאמר שגר אחרון ואולת
זה הרבה שד גם תמין חלעו שד ברכות שדים ורחם שדים
עומקים למען שדי עוריך ושדיך תינקי כין שדי ילין שמה
מעבן שדיהן ידוע ויתכן שישרשו שדה בפלס אב אח עו תו
ומ ברכות שדים ורחם ברכות שמים וארץ כי השמים בתחם
ומ ברכות המו השדים והארץ בהוויאה המרחת כמו הרחם ואזל מ
המטר כמו השדים והארץ בהוויאה המרחת כמו הרחם ואזל מ
שדים המיניקת ורחם האם ושכר אחרי כן ברכות אביך כי שלטה
לן מברכין לולד הזכר והאם והמיניקת ולמ זשתי כי היא ברכת
הבנים והנולדים הכך רחם משכיל ושדים עומקים ועאל
יזכרון לשדים ידונו שדך ושדדו אתה גאון מעבים הוי שודד
ואתה לא שדוד ושדדו אתנו חזקם חטף בפלס חרבן
מאד לשדד אתכל מלשתים שוד עהרים והשורק תחתחלם

ואב

ואב שבבות שדדם באשלם ונקוד כמו שהיה בחסרון הכפל
כי נקוד השלם הוא שדדם בפלס שמרם ויתכן היותן מבנין
מעל הבבד הדומה למרובע ונקלף כובדים שדם והשם שד
ושבר והתאר המבליג שד על עז בפלס לחם חס מעוז לחם
גל לי והנטל שדוד כשדנו והשרק תחת חלם לי יהודה
כתב כן טעם אחר להיות עשנו כשדו ממנו כמו כמו יאנוב
שעשנו יאנו ממנו והפעל הבבד משדד אב אל תשדד
דבעו ובבד אחד שודד מעבותם ושלא נזכר מעלו מהדגוש
שדד עד מואב שדדה עי בשורק שדדה מבוה בקמץ חטף
בתאום שדדו אהלי בשרק ושלא נזכר מעלו מהעסף שודד
תשד והוא כתוב כן עם הדגש וכן כל מבעליך שד
ענינם ידוע לי יהודה הביא בענין זה הפך לשדי ובבר כתבנו
שלא למד שרשית וכן לשד השמן וטוב הוא שיהיו מזה
השרש והלמד בהם נוסחת ויהיו מענין ושד מלבים תינקי
כי אפס המקבלה שד משד תנחמיה שהם ענין לחות
ודשנות והנכון כי שדים נגזר מזה השם ויאמר שד בחולם
ושד בפתח הענין אחד ובעבור זה סמך לן היעקה ואמר
ושד מלבים תינקי ונקראו כן לפי שיש בהם לחות ודשנות
וכן כתב ל יונה ולבלה שד מהענין הראשון והוא תאר
כמו המבליג שד על עז כלומר אפס המוצץ והשודד והרומס
תמומן הארץ המוריעים לישראל ויתכן למרש יגזלו משד
יתום מענין ושד מלבים תינקי כלומר יגזלו אותן מת עגונין
אויהיה כמו שד שדים כלומר יגזלו אותן משדי אמן ושדים
ושד מלבים קרובים בענין לא כשרש ולי יגזלו משד מהענין
הראשון כלומר מרוב שד שששין יגזלו אפי היתום ואזל
מ אחד שגזלו היתום ובעבור לא יוכל אדם לשדד אותו כי
כל אשר היה לו גזלו הם ומן השרש הזה אבי אל שדי שענינו
תקיף ומבצר כענין שורר והיוד בשדי תמורת אות הכפל
וכן והיה שדי בעזיך ומרשון כי לשדי יהיה מבצרך ותקסף
ומ הנגיד כי נהיה שדי בעזיך אינו השם הנבבד כי הוא
תאר לזהב כי מ בעזיך ובהבן כמו שהתבכן בשרשו
ואמ שיהיה תקיף ובהבן כמו שאמר וכסף תנעמות לך
וכן ביקל מים רבים ביקל שדי כלומר חזקותקיף וכן
כשור משדי יבוא כלומר כשד שיבא משד ותקיף ולי
יונה כתב כן כי שדי תאר למנון מ אלו הוא שדי גדול
ונכבד ומ שדי מעזיך שיהיה הוכך גדול ומעום ומן
השרש הזה והענין הזה שדה ושדות מ כבודה והבורתה
ויאמר אותם כלי זמר ועוד מפרשים אותם נשים יפות
אמ ובמקר בגדל בנים מפרש תאר ליקחות במלחמה
שדה ושדות שדה ומבנות ענינם שדודה ושדודות
ונקראו כן לתואר שדים בטנו אכל להיותם כלי זמר הוא
עד רחם רחמתים הגבון וכן אזל מאי שדה

ושדות הכא תרגמון שדה ושדתין ומרשון הגאונים
שהוא כלי לנגון המוסיקא היה נמצא בזמן שבירת
המקדש קיים שדך יסתח ישדד אמתו ישדד
לן יסתכ הם מענין שדה ושנים הליכת החורש כשדה

אחר

כלומר שהיו עושה פירות והיו מעליח ואם תאמרו פרישה
לן הכה ויטיבלו והוא ייטיב מעשין כדרוב לפרין הדבה
למזבחות בטוב לארון הטיבו מעבות כמו שאמר וישכמן
ישורין ויבעט שור בי שחה אל מות ביתה כתבור
יונה בזה השרש ואמר שהמלה משרש שחה לפי
לא זכרו ליהודה לא שמעה בדוב הספרים קמץ ולו היה
מפעלי הכפל היה פתוח כמשמט החית שלא יבא עמה
התשלום עמו שבתבנו בחלק הדקדוק שוחה עמוקה כי
כדו שוחה לבקשי ומלא בחירק בדולבני שיחה בדולי גדים
שיחות ואכשר שיהיו בס לון משרש שחה והיה ראוי להדגש
שוחה בכלם גולה ומלא לשחת יורידוך ולא ימות לשחת
לבאר שחת יד יפדה לבשע שחת בשחתם נחבש בכלם
אשר זורה בנחת טוב מלאכף נחת ואכשר שיהיו משרש
ישר בכלם דשת מן ידע ועטנם בעטן קבר בארץ ערבה
ושוחה עטנו שממה וחרבה וכן בי בארע מישר וחרב
שוח לשנה בשדה והטעל הכבד מפקודיך אשיחה שיחי
כי ישבי שער או שיח לארץ שלדרך שירון
והקיעותה היא תשיחך כי תשיח עמך כלומר תהיה לך כחבר
מדבר עמך והשם ארי בשיחי ישא בשיחי משכבי
וכבר אחר במעשה ידיך אשוחחה ואת דורה מי ישוחחנו
עטנם עטן דבור והוא כמו לשוח בשדה שהוא דבור
התפלה וכמו אריד בשיחי והדומים לו שהוא דבור העמות
ובפור התלאות וכן אשפוך לפני שיחי ולפני ישפוך
שיחו וכן מרוב שיחי אבל אתם ידעתם את האיש ואת
שיחו כי עטנו ואת מעשיו וכן אגיד לאדם מה שיחו
והוא נעדי וכן בשיחה וכי שיב לון כלומר עטנו ישלו ומעשה
עם אחר או השבת אי בין כמלחמה שוט שטו העם
ולקטו ישטו בכל הארץ שוטנא משוט בארץ
והפעל הכבד שוטטו בחצות ירושלם עיני המלך כי
משוטטים בכל הארץ כי עיני משוטטות בכל הארץ
וההתפעל והתשוטטה
בגדרות עטנם בעטן
ויתורו את ארץ בעטן
מתור הארץ ולי יונה
כתב בזה העטן שוט
שוטף בשוט לשון

אמר הדבה ישלתמה כי במקורות
מנו אחת המלה בכלל שדרתיבין
שין וקדיין קמץ וכן מצאתי בקצת
ספרים המדוייקים והתשוטטה
בגדרות בשין שמאלית והתימה כי
שום מפרש לא דבר מזה מאומה
ואולי יש לפרשו מלשון ושטי בזנב
בדרך החזקה

תחבא קול שוט וקול רעש אומן ועלאבו שטים לך ה
השטים אותך ופרושו השטים לך והשם אל תופשי
משוט ונהבלע הנה בדגש והמם בחירק עשו משוטיך
והיה משפטו על המנהג משוטיך המם כשוא כמו מעונך
מכונך אם שיט כי אם שמוליכין אותה במשוטים עטן
השיטה בלעז רימ"ר והעטן לפרש השטים אותך עטן בזיון
אי עטן בזה כמו שהתבנו בשרש שחט וכתי דבזו יתך
ולי יהודה כתב באחד מהפטים אט שיט בעטן הראשון
ועלא שוט לשום ישר אתכם בשוטים ובהבטל למד
הפעל ולשוטט בעדיכם עטנם בעטן שבט ודמה

הערה

הערה הטוכרת בעולם לשוט שהיא כמו השוט המכה והמיסר
אלא ומן הדומה שלא הביא
ארז שטה בלשון נקבה
ובספר בעל הבטים אומר מה
שארז לדם שוטה ראוים
לומר דם שטה והיו ראים
שלמי שטים שאינו מן
המוכחר והיה טוב זה הכי
אם היה כתוב הדם שטה
הכל הם ארז שטה והדם
שנהם שוט ושטי בזב כי
אלא כי אם היה משרש שטה
היה נקוד ושוטי השין כמלה
על משקל כוי קיוב
תשטה אשתו שני שרשים בענין אחד
שוך הכנס שך את דרכך בסירים
הלא אתה שכתב בעדן והשם
מזה ישר ממסיבה ואעפ שנכתב בסמך וכן כתוב בשכך
כל אבן יחרה מסבתך כלומר גדרתך במשכת חדק כשין
ובהבלעת הנה בדגש הסר משוכתן ונלוי עליה משוכתן
הטילו שישען בדר הדמים משכים ועטנים בקרא הגדר
משוכה ומלא לשכים בעיניהם ואאזל כי מזה ישמח שמן
בלועך והכתה כי אם חרק ובמוהו דבים והנון והמים שוים
כמו חיים וחיין ימים וימין ומלא המלה בשרות עורו והדגש
בהם תמורת המ בדגש וכטורי עניים ועטנם דוים ועטנן
אחר איש שוכן שוכת עיניה עטנם פעיף שול ועשית
על שולין שמאתה בשוליה וגליתי שוליך של פניך
בגלון שוליך ושוליו מלאים את ההיכל שפתי הבגד החתונים
יקראו שוליים ומה שאמר ושוליו מלאים את ההיכל כמו שאמר
השמים בסאי והארץ הדום רגלי ומר שולי הכסא
שום ואת השומים ידוע שום מישם מה לאדם אומי
ישום אלם שמו אותי בבור מלרע שלא כמנהג מטרים
שום אבן חלאבן בהיכלי לשום את מעשה כל העם הזה עלי
ושם דרך אלאנו מישע אלהים כי מי ששם דרכו בדרכי
השי אשר שם לו בדרך כי שם לו חיילותיו ומשר כוחיו להלחם
עם ישראל עלי אבשלום היתה שומה והשם אז בתשומת
יד והמם בס גול שלא כמנהג והוא כמו בפתח ובספר הלאלי
אשר נטולי טולא הוא בפתח ופרושו עטן שיתוף שישיחו כל
אחד ממנו נעסק והפעל הכבד
שימה נא ערביו עמך כי שימה
נא עבון ושבבו עמך אז שימה נא
ערב נעבורך כמו שאמרו הואלידי יתקנו ויעשם במגרה
ובמקומן בדברי הימים וישר ודשת המתרגם שהוא כמוהו
בעטן שתרגם ומקר יתהון במסורין וישלמרשו המשמעו
שהשיב אותם בזה המטפט להמיתם במיתה זו ונתנו לב
ישימו אף אינו בעטן יאדבו כאשר כתבי יונה כי המאדיך
אמו מתרלה ושוב אמן כמו שב במדות המקום יתב אדך
אפים למען שמי אאריך אפי אך כי ישימו אף שיתאמן
ויתרגזו כשהבה מביא עליהן ייסורין ולא ישובו
מדרכם הרעה ועל הדרך הזה אמר שלמה אולת אדם
תסלף דרכו ועל ה' יזעף לבו אל תשם את לבך לכל
דברים אשר יאמרו מכלי תשים לבך יאבדך כי מכלי משים על לב
ושימון

הפעל המחובר אל מקור הפעל כמו הלהרבה אתה אומר אלתא
תאיצו לבחמני והדומים להם ואין כן המהב נביכוי הפעל
המחובר אל מקור הפעל בעצמו בא בדד לבדה כמו ובדברי
אותך בשלחי אתחיי הדשב כאמרי לרשע והדומים להם
והיה לו לומר לפי שכרתי יונה בשובי ואין זו טענה כי הכה
מעאנו תכריע אמי תחתנו כמו תחתו ובבכוי הפעול עם
מקור הפעל כיוד לבדה כי מאן ד' לתתי לא אבה ובמי לבלתי
שבני שבו בליהם ד' עם בליהם ועודנו לא נשוב
ושבה אל גדליה הוא משכן הראשון פי ועוד ידמיה לא אמר
כי דעתו שישוב והואיל טבחים הבין כי דעתו כן ואל לך
ושובה ומהשכן השני עוד שובה ד' לבבות אלפי ישראל
ואשר הם עומדים ואתה באלהיך תשוב ישבו ישבי בעלן
כשיבתו לאחיהם ואשר שתבנו בן עם אחר כשרש ישב
והשם כשובה ונחת תושעון ומזה עוד אם תשוב ישראל
נאום ד' אלי תשוב השני הוא מהשכן הזה ולמה זה נמשי
ישובב פלומי יניחה ושקיטה וכן ושבתי בביתי ויתכן
גם ושבתי מהשכן הראשון ואמי ושבתי בהתמדת הליכתו שם
פעם אחר פעם וכן ושוב מולאת בני ישראל לשבות פעם
אחר פעם עד שימולן כולם ומה מזה כי משובת מתים
תהדקם כמו שאמי ושלות כסילים תאבדם ואל לתב
שובה ד' לבבות לפי ישראל מהשכן הראשון בתר בומו תוב
ד' שדי כיקרא ופירושו כי אותן שלשה ימים שהלך הארון
לפניהם פאשר הוציאוהו מן המחנה אמי משה קומה ד'
וימנו אויבך וכשוף ג' ימים שחזר למקומו בתוך המחנה כי
שם היה נוסע תמיד כמו שאמי ונסע ארון אל מועד בתוך
המחנות אמי בשובן שובה ד' לבבות אלפי ישראל פלומר
עם לבבות אלפי ישראל שובה ולך עמהם כאשר בתחלה
ובכן שלשי תיסרך בשתך ומשבותיך תוכיחך ועמי
תלואים למשובתי פי בעבור המשובה שעושים עמי הם
תלואים בגדתם לא ידעוהו יפגו לעזרה ויוד למשובתי
אינה שמן הפעל וכן ושמחתים בבית תפלתי וכבר -
כתבתים בחלק הדקדוק כי משובת מתים תהדקם -
משבה מעבת לה שמות והתאר שובה משבה ישראל -
וכן בזה המשקל תאר מנחי העין ושבים מרודים תאמר
הנקבה מבנן מרודה בפלס משובה והפעל הכבד ממנו מתעב
שובבה הבעם הזה והיוצא לשלשי חבמתך ודעתך היא
שובבתך והתאר ויבך שובב שובו בנים שובבים פלס עבן
המרד ולמה מזה כי חבלי יחמתי שובי נחמתי שוב זכיתי ושבתי
והתאר גם שב גם ישיש בנו והשם כי בקמו שבו
וכהא הנקבה גם שיבה זקנה כן השיבה היא יותר מהזקנה
כמו שאמרו במשנה בן שבעים לזקנה בן שבעים לשיבה וכן
דשת הפסוק ושבתי אחרי זקנתי שוד ושדתם אותם בשיד
על שדמו שמות חלך אדום בשיד פי כמו ששורמין הסיד
עד והיו עמים משרפות שיד ושד פירשו בן ששד קירורת
ביתו בהם וזהו פי לשיד שנתן אפרים במקום השיד וזה עד
הנקמה שבזיון ידוע והתי של דאוקיר גדמי חלבאדאדום
ושדינן בגירא בביתה ולמה מזה ועתיק הדגים והדגש

תמורת

תמורת הנחל כמו וסטורי עצים ומפרשים עוד מזה ותשם
בעד בגדי ואשר שבתוב בסמך ובבד פירשנוהו בחות הסמך
שוה ואל מי תדמיוני ואשוה כן תשוה לו בם אתה פלומר
תהיה כמוהו בשונין ובערכו ובל חבעיך לא ישוו בה
כי אין בעד שוה בנזק המלך פלומר לא שוה הזר בכל כסף
וזהב שישלו בנזק שינזק המלך ביהודים אם יאבדם והפעל
הבבד למי תדמיוני ותשוו מה אשוה לך ובבד אחר הלא
אם שוה מנה כלם בענין ערך ודמיון אבמיונו בלעז
ופי הלא אם שוה מנה שישוה כנו האדמה שיהיו דומים
ושוים שלא יהא הנה תל והנה חדיץ והנפעל עם ההתפעל
ואשת מדינים כשתנה פי אשת מדינים נשתוה עם
דלף טורד ביום סגריר כי הדלף טורד מבפנים והמטר
בחוץ ואין לבעל הבית מנוחה כן מי שיש לו אשת מדינים
כי תדיב שנו בבית ושמע בחוץ מדברים עליה דברים
רעים ופירשו מזה הענין אל יאמן בשוא כתענה כלומר
הנתענה לא יאמן בדבר השוה והנכון אך שים השוא שהוא
השקר תמורתו יבו יאמן ואעפ שיש מפרים שבת מבחוץ
במקום הקדי כלף זהו שבנו כמו שוה ועא ולא שוה לי פי
לא החכה לימה ששעשיתי שלא נהגתי במעשי הדעים
כי עתה אני מכיר כי כלמה ששעשיתי הכל ויק הוא וכל
זה אינו שוה לי ולמלך אין שוה להמחם כלם ענין הנאה
ועא אם לא שויתי ורוממתי שויתי עזר על גבור שויתי
ד' לנגדי תמיד דרך אמונה בחרתי משפטיך שויתי כלומר
כששויתי משפטיך לנגדי דרך אמונה בחרתי בהם הוד
והדר תשוה עליו משוה בגלי בחלות כלם ענין השמה
ותרג ושם ונוי ולי יונה פי משפטיך שויתי מענין אם
שוה מנה כלומר השויתים והוכנתים ומן השרש הזה שוא
ודבר בזב משאות שוא מדחים לשוא הרבית רמאות
לשוא עבך עלוף אך שוא לא ישמעאל שדי לא ישורנה
לשוא הכיתי את בניכם לא תשא את שם ד' אלהיך לשוא
והשלף תמורת הא למד הפעל והוכחה כלף חטא ולי יונה
כתב כי הוא עא עזן והשלף נמשת כלף הוא והיא ענין המלה
הזאת כענין שקר אך פעמים ענה כענין חנם כמו שקר
שמעמים עשנו חנם אך לשקר שמרתי והכל ענין אחד
כי השקר הכל ותהו ודבר שאינו ופי לא תשא את שם
ד' אלהיך לשוא להגם שלא תשבע בשמו כא לעורך
כימי שנשבע על הדבר שהוא אעפ שהוא אומר אמרת
אחר שהשבועה אינה לעורך לא נשבע להגם לוקה
משום שבועת שוא וכן אמרו בתלמוד ירושלמי האיי
מאן דאשתבע על תיכן דאינון תיכן לוקה משום שבועת
שוא וכן הא לשוא למבנא וכן פי לשוא הכיתי את בניכם
כלומר לחנם הכיתי אותם כי מוסר לא לקחו וכן לשוא
הרבית רמאות על מה שוא בבחתכל בני אדם והדומים
להם והפעל הכבד מענין המלה הזאת פרי ישוה לו
כלומר פרי יכחש לו בדרך תתרוש יכחש בה כחש
מעשה זית ויש למרשו מהענין השלישי גמן מוקף ישראל

כלומר

ויתכן לפרש שרותך החנים עליך מתרגויחן ושרא אוזה
נקרא את המנחה השורה לפי שמוליך אדם אותה ותשורה
אין להביא כמו שקראת גב אתרוחה ויתכן גם מזה ישור
כשך יקושים ילוני ילהן בנוח בעלי היקושים והם מורשי המ
עורות שיבוחו ולא יעבוחו בלילה והם ילבו כל הלילה העינו
משחית אנשים לבודו ועלא בנות אבנדה עלי שור ביאלהי
אלגב שור בשורין ובחולם עקרו שור ואתבון כיאמן כמו
מין ינים יאש ראשים והוא כלשון מקנות עלו כשרותיה
אז יהיה הנכרד שרה כמלם קמור עשנם חומה ותרג חומה
שור ומזה בין שרותם שהירו והוא קבוץ שור כשורק כלומ
מתחד הרשעים יכבקו הזיתים וישלון השיקן כן האמורה
ויל כן שרותם כן שורות הזיתים מדרזל שורה ושא שור
אז כשב אז עיר ונקבוץ בתנועתהון שורים בבחו יחד ובתב
החכם יעקב בן לעזר מזה עקרון שור והוא כבני למושל
כמו שהנה הבת השרים הגדולים כאילים ושתודים וכן בכור
שורו לרוב גדולתו קראו כן ויל שור ממש שהיו משקרין
הבהמות כמו שג זה הלשון על הבהמות את סוסיהם תעקר
אעם שלקחו את עמכם ואת בקרם ואת המור יהם אפשר
שלקחו מקנתם ושקרו מקנתם כי למשא היה להם לקחות
כל בהמות העיר והם היו הולכים בבורחים שור שרים
עברו במלים בהמות שרותיה כי שרים ישורו יסר
במשא והוא כתוב בעמק דל שהיה שר ונעלה בגבואה
אן בהרמות הקול בשיר ויסר אל מלאך ויבל ויסר
אבימלך והמעל הבכר הם המליכו ולא מתבי הישיר ולא
ידעתי כלומ שמו שר עליהם ולא בשותי ויל מזה ושם
הטוה שורה כלומ יפה ומשובחת ומזה הענין השרש כלם
קרי קוררים דל שרים סודרים ואעם שהוא מתוב בעמק
וכן אמ התרגם כל הבר בנהון
מודרין והבר פרשתי הסוק
בשרש מחש ופרשתי קרי
עמוק ועלא במשקל ובמשורה ענינו כמו מדה לא שהמשורה
היא מדה קטנה מאד כמו שאדזל ומה משורה שהיא אחד
מלא בלוג הקפדה תורה עליה קלוהמ ללוג והיו לוב
ורביעית לוג הין והביעית ההין ומה שאמ הכתוב
ומים במשורה תשתה שביעית ההין לא רעה לומ שהמשורה
היא ששית ההין אם לא ישתה מעט לעת לא ששית ההין
ואותן ששית ההין ישתה מעט מעט במשורה וכן לכל
משורה אמרה אמ משורה על המדות הקטנות ומדה
על המדות הגדולות ור יונה שם מזה הענין ושם חטה
שורה כמו שאמ ושורה נסמן ובסמות גבלתו
שוש כאשר שש יי עליכם שש אבי על אמרתך
פגעתי את שש ושמחה ידיק פי שש במצותיך
ושמחתי כאמרי לשוש עליך לטוב ושמחים מדבר פי
ישוש בם הן עמם וכן בשלם הבשר אמו בשלהם
ויל בן הרמם במקום נון ויהיה ישוש כמו ישמון והמעל
הבכר ישישון ישמחו בך שישו אתה הן ישישון עליכם

כלם

כלם פעלים עומדים ודעת דזל להיות הפעל הבכר פעל יוצא
שאמרו ישיש יי עליכם הוא איכו שש אבל אחרים משיש
ויקראכמי דקתבו ישיש ולא כתב ישוש והשם משוש לכל
הארץ הן הוא המשוש דרכו פי זהו המשוש שהיה ששמרכו
ובמעשיו הרעים זהו סוכו כי אבד מהרה כמו שאמ למעלה
ובחשב בולא ראיתיך שות כי שתל אלהים זרע אחר
ולא שתה לבה שתי בנין אלהים מחסי ושתי את
גבלך תיו השרש נבלעת נתון הפעל שתו בשמים פיהם
כלאן לשאול שתו כא הדגש כשתי המלות הלה תמורת
הסו אשר סביב שתו עלי ויל שתו עלי ולחמו על וסעות
שתו השערה ואין ערך להועיאם משנים פרושם שמן
המלחמה ממו וישימו על העיר והפעל הבכר עיניהם שיתו
לבעות בארץ ופא שית בבאון גליך ולבך תשית לדינתי
שיתי כליל עלך למענן שתי אתתי אלה נקרבו ושית לשרגל
ואזל פי ופא שית בבאון לחם ובתבתי פי הפסוק כשרש
פה יעטף שית חמס למו פרשתיו כשרש עטף שית זונה
תיקון זונה וכן ותשם כמוך עיניה ותתקן ושית מחיו ואנלינה
מעט עינו הרף ממנו והיו שתותיה מדבאים כי השתות
יהרסון פי מעורות ושתות ויל מזה אשר סביב שתו עלי
כלומ שמו הרשתות סביב ללבדנו ויל והיו שתותיה מדובאים
כי השתות שורות וכן בדזל אבן היתה שם מימות הנביאים
הראשונים ושתיה היתה נקראת ואעם שהמלה הזאת מונחי
הלמד ועוד אמרו ידרו לשיתין אין מועלין בהן שיתין מחוללין
ירדין עד תהום כלם ענינם יסודות ויל רשה ונקבר בלבנו
שית כלומ שיהוסם המדינות אן יהיה בנו שת כמו בני אדם כי
מנעם נתקיים השלם וכן ותשובב שת יסוד והוא ומזה לשרוה
וכן ויהרות את מדוייהם בחצי עד שתותיהם ובמשקל שתותיהם
שמותיהם שת במשקל שם ואעם ששמנו שם מנחי הלמד
נחלקן הדקדוק בשער השמות ושמנו הנה והשוב שת מנחי
השין ומלת והיו שתותיה מוכיח שהוא מנחי השין שלא היה מנחי
הלמד היה השין בשוא כמו שמותיה בנוחיה ויהיה שתותיהם
מנחי הלמד ואיה לן מדזל אבן שתיה ויהיה שתותיה מנחי
השין ובנה השרוה בזה כמו שבנה גבוי סתהן יערה שהוא
מן המותות לדלתות הבית כמו שרש נשרש פורת
שזף ששזפתני השמש עין ששפתו ולא ששפתו עין אין
ענים עין ראיה והבטה שזר שש משזר חוט
כפול מתיל טורטו בלעז ואזל שהיה חוטן כפול ששה
שחח תחתיו שחתו ושחרום אנשים שחו גמעות עולם
שחו גשים לפני טוביס מלרע נעוותי שהתי עד
מאד כי נשחו במעונות ימעטו ונשחו ידיה שוגן
ותשוח עלי נפשי ושח שיבים ישיב והשם והלכו אלך שחוח
והנפעל ושח אדם משפלהיש ישחו בל גנות השלמי שמלן
ממעונות הדיאה שמים יעא הקול ומחלשתן כימי הזקנה
לא יכל לשיר ולהגביה קולו והמעל הבכר השח השפל וההתפעל
מה תשתוחחי נפשי ענים ענין השפלות וההכנעה

שחר

ויעשו ויעשו לו יחנו פ׳ ויעשו מלב כמו שהמלבדו ומעשיה
לבנו שיעשו בחומתם על לבך. ויעשו על העיר פ׳ שמו
מערכותם ומלחמותם על העיר. שים לך אורב ויש מהם
בשים. ויעשו בנים פ׳ ויש מהם נשאו הנשים הנכריות והולידו
מהם בנים. ויעשם בעלי מלאכות. ותעשם בפוך עיניך ביבוש
ותעשם טוך בעיה והמוקדם מאוחר כמו ואת העיר שלחו
באש שלחו מקדשך. על הדים יעמדו מים. ולא ותתקן וכן
שית אונה תיקון אזנה כולם עצם אחד. ושלא נזכר מעלו מהלכו
ויעשם בארון משפטו ויושם ובא מחרזקטן תחת מטה גדול
והחדיק תמורת השורק כמו ופתחו שעריך תמיד. ולא שהוא
עיקר אחד שרשו שם ופירושו ויעשם אותו המשים כארון וכן
ואחר ליוסף הסר האומר ואחריו אלתם שוע היה קול
שועת בתעמי. ושועתי לפניו תבא בחיכלו. והמעל הכבד
ממנו שועתי שמעת קולי. שועו ואין מושיע. קמתי
בקהל אשוע. ולא תעבון זה הישרוך שועך לא בער. עונם
עצון עשקה. והכיאו לי יהוה ולי יונה עמהם אם בפרו לבהן
שוע. וכן הכיאו כשרש הזה. ובעצון הזה הכותן תשועה
למלכים. וכן בתבו מאזל כעפר הגלוי ומפני עצון תשועה
כלשון ערבי לגלאה. והוא יכול שועה. ובכל בתבתו נשרש
ישע. ומעיקר זה ועיניו הישע פ׳ עמם עינו שלא יראה
ותרגום וטוח את הבית. וישועית ביתא. ובתב מאזל מעצון
זה. ובמים לא רחצתי למשעי. ועצונו בעצון למשוה פ׳ טיחת
הבית במשיחת יד בעצון משיחה. והיוד במקום הא בשקל
מקנה מדעה. ויהיו שנים שרשים עצון אחד ויתכן להיות
עצון חלקות. ויהיה היוד כלמשעי במקום אות הכפל ושרשו
שעע מתרגם חלקות. ואחרון שני עות עוארין. ואנכי איש
חלק גבר שעע. ויהיה פ׳ ומים לא רחצתי למשעי להחליק
בשרך פ׳ הרחיצה במים מחליק
הבשר ומעדנו. ובתב עוד פירושו
לטהרה פ׳ בלשון ערבי אלמשעי
טהרה. ואני טהר הקעדה המשעי. ויתכן שיהיה המשע מתלש
ממו המשה שהוא לשון כאשר ימחה הצלחת. ופ׳ יונה
מעצון ועינו השע. הישע מקמו. ותבליבה. ממו שעוס עצון
ממנו כלו אם חדל ממנו. ולא השע מרמו הרמה ממנו כמו
שעה מעליו ויחדל. ושוע ושעה עצון אחר. ומעיקר זה
ומהעצון הראשון השתעשעו. שועו. כלומר עעקו ושועו
וכן ושוע אלהים. ואזל מדשם מעצון ועינו השע ממו
שאמר בפסוק שלא חדין ויעצם את עיניהם ואמר זה עליבא
השקר. והשתעשעו לשון עבר. וכן ושועו בכלם מה טובו
ההליך ופירושו התעוררו כביאי השקר ושורו אחרים. ולא
ולבלי לא יאמר שוע. והוא האיש הבבבד ותרגם בממונו
הרבה. ונותן יותר מן הראוי לו. והשם מזה הערוך שוענך
לא בער. כלומר הערוך ממונך שלא יהיה בער. וכל מאמרי
כח כלומר הממון. והכח לא יועילו להעילך מהעבה הראויה לבא
עליך שוף הוא ישופך ראש. ואתה תשופנו עקב. אשר
בשעבה
ישופני עונם עונן מבה וכתיתה. ולא אך
הטך ישופני פ׳ יחשיבני ויסתירני מגזרות נשף ואסהם
שעם

שעם שרשים כמו פ׳ מולים הין ומולתם שוק. ואל אישך
תשוקתך. ואליך תשוקתו. ועלי תשוקתו. עונם עבון
תאוה. וחשק. ויתכן להיות מעבון זה ועיקר זה. וכמשן שוקקה
וכן כחדתי הארץ. ותשוקקיה. כלומר התאוות. ליה להשביעה
אן פ׳ וכבר שוקקתה. והוא פעל. ועאבלומי גזרת עליה שחת
יאוה למטר. ואחריכן פקדת עליה. ועא והשיקו הקבים
תירוש. ויעבר עונכם ומו והעיכו מן. והעוף ז׳ אתמי׳ים סוף
וכן בדרזל מיהחב שנטמאו השיקן. ואחב הקדשים טהורין
הקדשים. ואחב השיקן טמאים פ׳ שקעו כמו מיקוה עד
שיעופו מי המקוה עליהם. ועא. וסבבו בשוק בשוקים
ובריחובות. ידוע. ועא שוק הימין. עלהברים. ועל השוקים
שוקיו עמודי שש. ך אתם שוק שלך. את השוק והעליה
הא מכאן שוק לשון נקבה. פ׳ ואשר עליה הוא הירך אשר על
והומה שם ראבע כמרש עון השוק. וההתפעל ממנו ושתקשקון
שוק הימין. שוק עד הימין. כל
הימין שהוא לשון זכר שב
על הער לא על השוק. על ירך. שהפילם ממכתו כי הנופל

למה הודף ירכו אדבותיו ויפל לעפנו. והנה שוקו על
ירכו. ואזל פ׳ שוק הוא הרגל. ירך הוא הרוכב על הסוס. ותי
פרשין עם רגלאין. שור אשר שר לבני שרים. ושלות. ופ
ושרים בחולים לעבות שרים. ואמרו כל השרים והשלות תל פן
בקיבותיהם על יאשיהו. והפעל הכבד אז ישיר משה.
אשירה נא לידידי. ותשר דבורה. שירו לבני. והשם שיר
השירים. ובהא הנקבה את השירה הזאת. שירת דודי
לבדמו. והלילו שירות היכל. ופעל כבד אחר מטוררים
ומשוררות. קול שורר בחלון. פ׳ קול שעיר אן דומה לן
מהשוכנים מחדבות. שורר בחלון. אויהיה פעל עומד
וכן והשיר משורר. והחצוצרות מחיצרים. אויהיה גם
הא ענדי שמה יתיה כשן הוא יעא ומרושו פעל השיר
שעיה שלשבר. משורר ונעלי הדינו ערות
מחיצרים. ולא אשורנו. ולא חלוב. ישור כשך יקושים
הא כלמי מהמה שהא פ׳ יציב ממעון הטן שמביט אל
שלהיא שדה מה שיכון ריק. העומות כשינוחן כך הם מכטים
ומאבכים לאנשים. שר אל אנשים. והוא בחלם. כמר
על דרך אשור. תשורי מראש אמנה. ותשרי למלך בשמן
והפעל הכבד אשר שורדו אנשים. עמנם עצון הטוה ועין
ומזה העצון. ותכבו עיני בשורי. והוא תאר כשורק כמלם
וסור בארץ יכתבו. ותאר המרובע אלהים יאמרו בשורי
כמו איבי פ׳ האויב מכט באויבו. ומעין כו לרשה לו ממו
שב. ויהי שאול עוין את חד. ולא ותשורה אין להביא
ממו מנחה. ולי יונה כתב ותשורי למלך מעצון זה כלומר
הקרבת לפנו מנחה. וכן פירשו הגאון רב סעדיה ז׳ל והנכון
במלת ותשורי ממו. ותלבי. וכן ותשורי מראש אמנה. וכן ישור
על אנשים כלומר ילך על אנשים ויתורה שהיה לפניהם
וכן אמות תרשיש שרותיך. פ׳ השיירות ההולכים
בסחורה. ותרא ארחות שמעאלים שיירת ערבאי. ויקראו גם
ההולכים דרך שיירה לפי שהולכות סביבות רבות יחד
ויתכן

ימצאנו יום כולם ענין דרישה וחקירה ואעפ"כ מענין שחר
הם כי בשחר ידרוש אדם ויחקור ויסקור כי הזריז שלהדבר
ישכים ויקום בשחר וכולם תמצאם בזה הענין וכן אמר
מענין הבקר ולבקר בהיכלו אם לא יאמרו בדבר הזה
אשר אין לו שחר כלומר אין לו זהר וכירות לא תדעי
שחרה כי שלא תדעי עת בואה כי תבא פתאום כמו הזכר
שיבא בשחר שלא ירגיש אדם בדבר עד שיראנו וכן אמר
בענין זה בשחר נדמה נדמה מלך ישראל וד' יונה כי לא
תדעי שחרה כלומר שלא יתבאר לך ענין בוחתה ודרך
ההעלה ממנה והאל כי מזה הענין חשך משחור תאדם
ודגש משחור לתפארת בדגש מקדש יי' והוא שם כולם
מזמור ומירושו זוהר תאדם שחרת והיה כשחת האזור
והנה נשחתה ובעלילותיכם הנשחתות תשחית
הארץ והפעל הכבד ושחתם לכל העם הזה שלשרותיה
ושחתו שחתם כדרך הלוי ושחת לתמיד כי שחת עמך
כי שחת דרכו מעשיו וכן העמיקו שחתו כלומר הכניסו
עצמם בענין ההשחתה מאד והבד אחר כי השחית
כל בשר את דרכו אל תשחת עמך כי משחיתים
אנחנו משחיתים להפיל החומה כלומר שהחלו להשחית
ולהפיל החומה ויש מתעשתין כלומר חושבין ומשתדלין
להפיל החומה וכי משחיתים כלכם ומתעסקין להכין
כלי המשחית כי השחת תשחיתון כי תשחיתון דרכיכם
ומעשיכם הוכן משחת ובחרק מקום הקמץ בין משחת
מחיש מראהו והשם כי משחתם בהם ומא תהרגו למשחית
חרבי למשחית אבדת עולם והודי נהפך עלי
למשחית ויתכן כמו הסם אם הוא לבעל משחית או
פירושו לאיש משחית וכעיר ואיש כלי משחתו בידו
ונקרא הפה משחית הבעבו משחית אנשים ילבו דו
אשר מימין לבר המשחית הוא הנקרא הר המשחה
והוא הר הזיתים הנזכר בתורה וכנהו בלשון המשחית
לבנין עד אשר בנו בן אבל הבעי אליך הר המשחית הוא
אומר על בכל ויקרא אותה הר ואעפ"ש שהיא נקראת הר עיר
בעורה וכתי בראה מהבלא ונגדר מהענין הזה עד
יבדה שלעע שחת בשחתם ותמע ואפשר שיהיה
שרשם ישחת וכבר בתבנום שם ובשרש שוה גב וימלט
משחיתותם בלבד משחיתותם ה' אחות שחיתה והבנות
שחיתות והוא כמו רשתם ומלבוד תם וכן בדרגל ההוא
שיתה דהון מינני עלה כי תרי מירושן רשת והוא כמו
שחתה והכליון החית כמו נהבם להכליע אותיות בגמן
בהרבה מקומות שטה ואת מי שטית כי תשטה
אשתו אל ישט אל דרכיה לבך שטה מעלין
ועבור והתאר ושחטה שטים העמיקו הטה לשחוט הנקיים ולכרם
ונכתב בסמך עשה שטים שגאתי כי מעשה אנשים
קטים אן הוא שם נולתי תאר ושם תאר אחר ושבי
כבב והנכון והישר כן שהוא מנחי הענין כאלהיה מזה

השרש היתה כמו הפעל שואית בדרך כחיהלמד המומין כנים
בני כלים כלי שנים שני כנים כמו וכולם שבנין נטיה ותרגום
ויט אליה ושטא לוחה שטח ושטחום לשמש ולדרך
ישטחו להם שטוח ותשטח עליו הדיטת שוטח למים
ינחם והשם משטח חרמים תהיה וכחלם משטוח לחרמים
יהין והכבד שטחתי אליך כמו כולם ענין פרישה כי שיטוח
לגוים מרחיב להם מקום ונחלה ואחב ויכחם בגלות
שטס וישטס ישטו אמו טרף וישטמוני לו ישטמוכו
יוסף וישטמהו בעלי חעים והשם ורבה ישטמה
הכל ענין איבה שטן והשטן יומד עליהם לשטנו
ויקרא שמה שטנה תחת אהבתי ישטנוני מה זה ענין
איבה שטף נדרו לא שטף במים וישטף אח הרכב
והלון ישטף ויטמו ארץ ומלאה ונהרות לא ישטמה
תשטף אפיחיה עבר ארץ שטף ועבר לנחל שוטף
והשם רק לשטף מים רבים והואבחמש פקדות והנעל
וכל כלי עץ ישטף במים נדרעות השטף ישטמו מלבני
ושלא נזכר פעלו מהדגש ומרק ושטף כלם ענין הריצה
נכון והגריפה וכן דמה הסוס מרוב מרוצתו כנחל שוטף
כסוס שוטף במלחמה וכן הארה בעברה כמלם שוט שוטף
כי יעבור שטר שופר ומושל שופטים ושוטרים
ושוטרים לשבטיכם ידוע ומזה אם חשים משטרו
כמו מומשלתו ויש כתבו כלומר גזרתו והקו מדגל שטר חוב
שו יוכלו שי למורא לך יוכלו מלכים שי ענין תשורה
והנכון כי שרש המלה שיה או שוה שיג כי שיח וכי
שיגלו ענינו ענין הטרדה והעסק ויש לומר שרשו נשג
מענין השגה ושם כתבנוהו והכיאו יוסה בזה השרש
תשגשגי ואם כתבתין בשרש שגה כי הוא שכר שישו כמו
מתעתע מן תשה והנני עתיד להתבן עוד בן ארבע אותיות
שיח וכל שיח השדה הקוטפים מלוח עלי שיח בין שיחים
יהיה תחת אחד השיחים יש שהוא עשב ויש
שהוא אילנות ויש מזה לשון כשדה כליה לטייל בשדה
בין השיחים והבר כתבנוהו בשרש שוח שיל עד כי יבא
שילה פירושו בנו והנבואה על דוד שהוא משבט יהודה
או על המשיח והוא מלשון ונשליתה ואעפ"ש שרשו שלה
יהין שני שרשים ועיין ודבותינו זכרון המלה בשני שרשים
בנחי הלמ"ד ובכללים שאמרו השוחט את הבהמה ומצא
את השליה נמשה היטה תאכלנה ואמרו ונוהג בשליל ואם שליה
הוא מזה הענין הם הם שלשה שרשים ועשין אחד כמו
דום דמה דמם ונולתם כמו שכתבנו בחלק הדקדוק ואבנע
גל כי שילה כמשמעו שם המקום שילה ופירושו עד כי בא
קץ שילה כי אז היה מלך חדש כמו שאמר ויטוש משכן שילה
ויבחר בדוד עבדו שיר הנטיפות הישרות ותרגומו
ענקיא ושריא הפארים והעדות תרגומו כלה ושירי
הגליא ושמותי חחים בלחייך תרגומו ואשוי שירין בלקוחך
שיש ואבני שיש בלוב והלבו היור ואמרו ושמורי שש
על רעמת בהט ושש בלעז מרמר ובדרגל

שחד ושחד לא תקח כי השחד יעור פקחים ויסלף דברי צדיקים
שחד לא במחיר ולא בשחד והמעל הקל ממנו וכי
מהקנס שחדו ותשחד אותם בקמץ חטף ושחד לא תקח
איזל אין עריך לומר שחד ממון אלא אפילו שחד דברים
שחה שחי ונעבורה ואזל כתב מזה פי שחה אל מות
ניחה כשקל עשה בטה קטה ואעפ שהוא מלעיל
והשם כשהוא הוא יסל כשקל לאות עינו והכבד דאבה
בלב איש ישחנה מי דאגה כאשר היא בלב איש שידאג
על מה שיתן שחה הדאגה ושפלנה ובדבר טוב ישמחנה
בלבו שיב הדאגה לשמחה בדבר טוב שידבר בנגד לבן
השלך עליו יהבך והוא יכלכלך ויוצא לדברים הלא שהם
דברי הבטחון כלהים ויסיר הדאגה מלבו ואמר שמחנה עד
ולפנינו תחיה דאבה ויתכן מן השרש הזה ישחך בקרבך
וכא פתח קטן תחת פתח גדול כפלס ויפרך וההתפעל
יה שתחוה על מפתן השער והשתחויתם לרחוק אשר
שתחוה שם ויאמר עינא השתחויתי ישתחו אפים
וישתחוו לו אפים להשתחוות לו והמה משתחויתם
הורכבה המלה ממשתחוים והשתחויתם ונעשה ההרכבה
אמר הנביא כי מעא אותם האנשים משתחוים קדמה לשמש
ואמר לנכנסים השתחויתם דרך שאלה והורכבה המלה
משתי מלות אלה לקצר הענין ובדר פתכנו דקדוקן עוד
בחלק הדקדוק והשם בה השתחויתי בית רמון
שחה באשר יפרש השוחה לשחות והשם מי גאון המים
מי שחו בלבד גאון המים עד שלא יוכל לעבור
בהם ברגל לא אב שחה על פניהם והפעל הכבד אשחה
בכל לילה ענין השיחה היא השיטה על מי הימים ערב כלעג
שחט ושחט את בן הבקר ושחטתם בזה שחטו לעיניו
שחטו השור שוחטי הילדים הרוג בחר ושחטו
צאן והשם והלוים על שחיטת הפסחים והנמעל הצאן
ובקר ישחטו להם וכתב לי יונה אל הכבד ובשחטם את
בניהם וכן הוא לדיות מקור מן הקל כמו ושחטה שטים
ויעמיקו והשחיטה בהלכה והבאה כי לשון שחיטה לשון
מושיבה היא כמו חץ שחט אמלט כלעג וכן זהב שחוט
כי הזהב המשובח יכל אדם למשכו ולטחטו כי הוא רך
ביותר מרוב חשיבותו ואזל זהב שחוט שהיה כמשך
כשעה וכן אזל התיז את הראש כבת אחת מקולה מכא
הכי מלי אמי ראיה חץ שחוט כלומר וכן יריך למשוך הסכין
על הצואר ולהוליס ולהביאו ובקיצרא נמרשת צו אין לשון
שחיטה אלא לשון משיכה של זהב שחוט ואזל כתב חץ
שחוט תאר כמו שוחט כלומר חץ הורג
שחט ואשחט אותם אל אלה תלה גדולה על ראש שמ ואשחט
אותם כמו שוחטי הילדים והר היא בעין
קדשה ומשנה שמלת בגלה הקטרים לפי שהחלש קדשה
אין שוחטין את הבהמות להוציא מהם משקין עינן עצור
שחל על שחל ומתן תדרוך ואהי להם כמו שחל הוא
האריה נטף ושחלת הוא הסם הנקרא בלשון המשנה
צפורן

שמלכ שם מלכ
ישע לה
הוי יחיל
ישעכא ישכ
שם כח שם יכ
ישע לה
יחל
ויק א שמא מלכ
ישעכו שמכ שם כב
דהכל מלי
יחל
הוש
ירמ
דהכט
ראש מל
תל עה הושע יג
שמל

שחר ושחר לא תקח כי השחד יעור ישלה למלך אשור
שחד לא במחיר ולא בשחד והמעל הקל ממנו וכי
מהקנס שחדו ותשחד אותם בקמץ חטף ושחד לא תקח
איזל אין עריך לומר שחד ממון אלא אפילו שחד דברים
שחה שחי ונעבורה ואזל כתב מזה פי שחה אל מות
ניחה כשקל עשה בטה קטה ואעפ שהוא מלעיל
והשם כשהוא הוא יסל כשקל לאות עינו והכבד דאבה
בלב איש ישחנה מי דאגה כאשר היא בלב איש שידאג
על מה שיתן שחה הדאגה ושפלנה ובדבר טוב ישמחנה
בלבו שיב הדאגה לשמחה בדבר טוב שידבר בנגד לבן
השלך עליו יהבך והוא יכלכלך ויוצא לדברים הלא שהם
דברי הבטחון כלהים ויסיר הדאגה מלבו ואמר שמחנה עד
ולפנינו תחיה דאבה ויתכן מן השרש הזה ישחך בקרבך
וכא פתח קטן תחת פתח גדול כפלס ויפרך וההתפעל
יה שתחוה על מפתן השער והשתחויתם לרחוק אשר
שתחוה שם ויאמר עינא השתחויתי ישתחו אפים
וישתחוו לו אפים להשתחוות לו והמה משתחויתם
הורכבה המלה ממשתחוים והשתחויתם ונעשה ההרכבה
אמר הנביא כי מעא אותם האנשים משתחוים קדמה לשמש
ואמר לנכנסים השתחויתם דרך שאלה והורכבה המלה
משתי מלות אלה לקצר הענין ובדר פתכנו דקדוקן עוד
בחלק הדקדוק והשם בה השתחויתי בית רמון
שחה באשר יפרש השוחה לשחות והשם מי גאון המים
מי שחו בלבד גאון המים עד שלא יוכל לעבור
בהם ברגל לא אב שחה על פניהם והפעל הכבד אשחה
בכל לילה ענין השיחה היא השיטה על מי הימים ערב כלעג
שחט ושחט את בן הבקר ושחטתם בזה שחטו לעיניו
שחטו השור שוחטי הילדים הרוג בחר ושחטו
צאן והשם והלוים על שחיטת הפסחים והנמעל הצאן
ובקר ישחטו להם וכתב לי יונה אל הכבד ובשחטם את
בניהם וכן הוא לדיות מקור מן הקל כמו ושחטה שטים
ויעמיקו והשחיטה בהלכה והבאה כי לשון שחיטה לשון
מושיבה היא כמו חץ שחט אמלט כלעג וכן זהב שחוט
כי הזהב המשובח יכל אדם למשכו ולטחטו כי הוא רך
ביותר מרוב חשיבותו ואזל זהב שחוט שהיה כמשך
כשעה וכן אזל התיז את הראש כבת אחת מקולה מכא
הכי מלי אמי ראיה חץ שחוט כלומר וכן יריך למשוך הסכין
על הצואר ולהוליס ולהביאו ובקיצרא נמרשת צו אין לשון
שחיטה אלא לשון משיכה של זהב שחוט ואזל כתב חץ
שחוט תאר כמו שוחט כלומר חץ הורג
שחט ואשחט אותם אל אלה תלה גדולה על ראש שמ ואשחט
אותם כמו שוחטי הילדים והר היא בעין
קדשה ומשנה שמלת בגלה הקטרים לפי שהחלש קדשה
אין שוחטין את הבהמות להוציא מהם משקין עינן עצור
שחל על שחל ומתן תדרוך ואהי להם כמו שחל הוא
האריה נטף ושחלת הוא הסם הנקרא בלשון המשנה
צפורן

עמורן והוא חלק ומעהיר בעמורן וכן אמר התרג וטופרא
שהן שחין מכעבשות לשחין פרח הוא נגע הבא
מעד חמימות זולתי האשבמון שארזל איזהן
שחין לקה בעצם או באבן או בזעת או במי טבריה ועוד
אמרו כל שאינן מתמלת האש זהו שחין הבא מהמת
האש זה מכוה ותרג ויקח מהם ויחם ונפיב מנהון
ושחין וכן בתפלתו שלהן גדול יהי רעון שתהא שנה
זן שחונה ובשומה **שחק** ובשנה השבית שחיש
הוא ממון שחיש הנאמר כמסר מלכים והוא העומד
משרשי הזרע ויה קתקתין ויעה לומר הבא אחרי הסטיר
שחף בשחפת ובצרבת מי שור יונה בלשון ערבי
שחאף והוא חולי שהגוף מתטנה בו ואפשר
שיהיה מזה הלשון ואת השחף כי אותו העוף יקרה לזה החולי
שחף שחיף עץ שכיבשכיב עץ שסביבותיו נפרים
ואמר כו התרגדחקן נפרין דאדזא ואפשר שהוא
דומה לחה שאמרו רבותי שחופי בקא **שחץ** הוא מלך
על כל בני שחץ לא הדר יבוהו בני שחץ ענין גאוה
ובדרזל גב אנטי ירושלם אנטי שחץ הין בלטמא נשי גאוה
וגסות הרוח **שחק** ושחקתי ממנה הדק אבנים שחקן
מים ואשחקם בעפר כלפני לרוח ענין השחיקה
אלא קשה לי כי נשי מקומות ידעל והוא יותר מהדריכה והשם
מרשין אותם ממון שמים ממונן והשחק מאזנים אבן כי
ולעמים כמו שגגים ועבים מי בשחק יערוך לי ובגאותו
ואבנבתבי נקראו העבים שחקים כשבור הזתם אויר
דק מלשון ושחקת ממוכה שחקים ירוע שחק שחקן
הדק לשון מחזיקה על משבתה לשחוק עושים
לחם הרואים בשחוק שמשון
ומא ורוזנים משחק לו והכבד ושחקתי לפני יי קראו
לשמשון ישחק לנו משחק לפני יי וכבד אחר
אלא ישבו הלשונות הלא ויהין משחיקים עליהם ענין
הם כתובים בעמוק עתק השחוק ישהוא ענין שמוחה
וישבענין לעב **שחר** עור שחר מעלי והתאר ושער
שחור עמח בן שחורה אני ובהכל אל תראוני
שאני שחרחורת והשם חשך משחור המאמר כי יותר
משחור והשחור הוא הטחם וכן בדרזל בכל כתבין
בשחור ובשיחור והשחור הוא הטחם ושיחור הוא
קנקתום הנקרא אורדמצו בלעז אוהטקא ויטריאולה
ושא וכמו השחר עלה כשחר בכון מוצאו כשחר פרש
על הקרים ידעת השחר ומקומו מרחם משחר ובבר
פירשנהו בשרש רחם ומזה נקרא הבוקר שחרורת
כי הילדות והשחרות הבל כי ידמו ימי הבחרות לבקר
כמו שידמו ימי הזקנה לערב וכן אמר בבקר זרע את
זרעך ולערב אל תנח ידיך והפעל ממנו שוחר טוב
יבקש רצון והפעל הכבד ושחרתני ואיבנו ואוהבו
שחרו מוסר ושבו ושחרו אל אלי אתה אשחרך
אף רוחי בקרבי אשחרך בעד להם ישחרני אם אתה
תשחר אל אל תשחר מעך משחרי לערף ומשחרי
ימצאוני

עמורן

ולא מכרן משכיל ערין לבית בעל משגיח לבית רשב
ובעונינו המשכיל בעת הזה ירוס הכל בחוב מידיו שהיה
השכיל כל מלאכות הקבעת פי הכל נכתב מידיו שהיה
עלי והשכילני והבינני כל מלאכות הקבעת והוא מעלינו
לשלישי וכן אשכילך ואורך בדרך זו חלך לב חכם שכל
מיהו השכלני דעת אותי מיזור וכן ודברי ין לא בהשכיל
אדם תועה מדרך השכל או הסשם והשם לדוד משכיל
בפלס משכים הולך הלוי הבנה ולימוד שכל אתנדין פי
ליונה הכן יעקב מדין כל מידי יוסף פי מנשה הכבוד לפי
שהגיש כי הביא איז מנשה מימינו שכל ודעת כי מנשה
הכבוד והנכון שיהיה פי שכל אתידין מעליונא והידים
מעולת הלוי נתן שכל לדין כלו עשו בהשכל וחכמה
מה שעשו כי מנשה היה הכבוד וראה בנבואה כי היה
קטן בברכה וזהו השכל כלא היה מתן ימינו עליאש מנשה
מה שכל היה בזה הקהוא דרך העולם וזה דעת המתרגם
ואמר אחרימכון לדורי ומעטין זה הגדש נתן הסכל כ
במרומים רבים ואעפ שהוא כתוב בסמך וכבר כתבנוהו
עם הסמך גם יתפרש זה כזה שכם והשכים אבשלום
והשבמתם והלכתם לדרכם שוא אלהם משכימי
קום ומשכימו בבקר השכם והערב השכם ושלוח
ובא כלף תמורת ההא ואתבר אליהם חשכים ודבר
ונכתב ביוד המשך וכן ויקראו לעמו הבוך כמו חבוך
והשם והבטל משכים הולך הלוי בטל שהולך בהשכמה
וכן סוסים מיוזעים משכים הין הלוי בכל בקר ובקר הין
כסוסים מיוזעים כש חושבי און ופועלי רע על משכמתם
באור הבקר יעשוה כי יש לאל ידם וכבר מגשנו בן לא
נשרש משך עלשכם שכמה שם על שכמה ויט שכמו
מה שעל הכתף שהוא בנגד העורף ויקרא שכם כמו שאמר
כתפי משכמה תמול וההא נחה ומשפטה במתין וכבר
כתבנוהו עם חבירין בחלק הדקדוק כי תשיתמו שכם
לעד אחד ולפאה אחת והוא בשש נקדות ובאתנח דרך
ויבאהו שכמה על דרך אחת ועד אחר וכן לעבדו שכם
אחד בלב אחד ובדעת אחת ואני נתתי לך שכם אחד
חלק אחד והכל שבן אחד כי הכתף עד ופאה וכן הפאה
נקראת כתף ולכתף השנית שכן אשר שכן שם ובין
כתפיו שכן ושכנתי בתוכם השוכן אתם אשכן
באהלין לשכון בעבל לשכן בתוכם נקמץ חסף
לשכנו תדרשו נחרין מקור בשקל ונפתחו עמדו על
העם אז הוא שם משכנות לאביר יעקב
ומשכנותיו מליחה ובקבוץ זכרים משכנים קדוש
משכני עליון והתאר ובל יאמר שכן חליתי גרון
שכן שומרון ושכנו הקדוב אל ביתו ואל בל שכיבין
ולנקבה שכבה או שכבת ושאלה אשה משכבתה
והקבוץ ותקראנה לו השכנות ונקרא שכן ושכנה
השוכן אל האדם כיתו אל ביתו אבל ובל יאמר שכן
חליתי הוא על השוכן בתוכה בירושלם כמו שאמר

העם

היעם היושב בה כשוא ינון וכן יגורו שכן שומרון פי השכנים
בשומרון והכבד אהל שכן באדם לשכן שמו שם והכבד
אחר והשכנתי עליך כל עוף השמים וכבודי לעמר ישכן
סלה ומן הענין הזה נגזר ישכנו אדיריך והוא מנוחת
המות וכמוהו שכבה דומה נפשי שכן ושמתי שכן כלועך
אלה וכבר כתבנוהו דומה נפשי ידוע וכבר כתבנוהו
ובכבר כתבנוהו שהם נענו כשין וכ נגלה כשרש שוך יעם
ובכבר כתבנוהו כסמך כמו שכתבתי בשמין לשכים בעיבכם
שכר שכרו ולאין פי ולא מין יש מין היין ישכר
וכעסים המם ישברון ושברת ולא מין פי ושברת
הערות ולא מין שתו ואין לשברה והכבד והשברתים למשען
ינבלון אשר הרי מנם וכבר אחר ואשברם בחמתי
משברת בלהארץ מספחן חמותך ואף שבר והתפעלעד
מתי תשתברין והשם שברון ובגון שתמלאי והתאר והוא
שבור עד מאד והוא כתרגמה שותה שבור ויהשבה עלי
לשבורה ונקרא היין שכר לפי שהוא משכר שכר ידרופו
ויש משקה שעושין מתירות שהוא משכר ונקרא גם שכר
ענין השכרות כין כשגעה נמאכל הכל יש שישתכר יגד
שלא ירגיש ולא יבין יין ושכר אל תשת ושכר ממקום הזה
כולל כל דבר המשכר ואפילו שלת היין כמו שאר כל
דכילה קשלית ושתה חלב או דבש ונכנס למקדש חייב
בקדש הבא בסף בשכר לבי פי נסך היין המשכר והוא הדי
המו שאמרו בספרי ונסכו דביעית ההין הי אתה מנסך ואי
אתה מנסך את המזוג וכן אמרו מין ושכר לינוד הקפר
אומ יין זה מזוג שכר זה חי אנאינו לא יין זה חי ושכר זה
מזוג אל ונסכו דביעית ההין לכבש האחד הי אתה מנסך
ואי אתה מנסך מזוג הא אין עליך לתן בלשון האחרון הלא
בלשון הראשון יין זה מזוג שכר זה חי השכר יקריבו השבו
אשכרך מנחה ואפשר שהוא כן ארבע אותיות
שכר ואשר שכר עליך כי שכר שכרתיך ושוכר כסיל
ושוכר שוברים פי הפסוק כתב יונה בן הרב
והגדול בעם הוא מהולל הכל ומושלבם ונותן שכר לכסיל
ומכריחו בעבודתן וכן שוכר עוברים והם הסרבנים והיהו
מודע אתה עובר את מעות המלך ולא אחרי משה זל פי
כבה והוא דבק בפסוק שעלין חוה עלה ביד שכור ומשל
כמי כסלים ופי רב כמו הרבה וכן הפי הכסיל הממשל משלים
רבים מהולל כל אדם כחוה ביד שכור ומי ששוכר הכסיל
בעבור משלין ונותן שכר לעוברים והם הסרבנים עוברי
המעות שאין יכולת בו להבריחם אחד הוא כלומר זה כזה
וכבר כתבתי פי זולת לה בשרש חול והגאון רב סעדיה פי
אותו כן דבק עם הפסוק שהקדים חוה עלה ביד שכור וב
הוד ישנן בפסוקים לה כי הכסיל כשתבוא לידו מלת
הוא מתחולל בה ומהפך אותה ולא יבינה כמו השכור
בידו חוה ובי אהן כמודענו ובתוך אצבעותין ולא ידגיש וכל
זאת ידע שינן במלה ההיא ללמד אותה למי שלא ידעה
ויבא יבה לכל אדם וזהו רב מהולל כל כי יכעיס בה לכות

בע

משל כא
עמה דה אכה
חל לב משלי יז
ויכ יט היכ לב
משלי כא חל לב
ראש מה
חל לב
ראש מה
ראש מה
ראש מה

דומה שהם שני מינין שאמרו אלא וכן תרג שלשיהם מרמרין וכן
באבני שישא ומרמרא גרר דרבי בגזית תרג מרמרין פשילן

שות ועלה שמיר ושית שיתן ושמירו מין מומיני הקוצים
שכך ותמות המלך שכבה ושכבו המים כשך תמות המלך
והשס כשך יקוטים הוהוא ריאר כמלכ לרד לפנינו
מים הוהוא תאר וכבר פי כשרשטור והמטל הכבר והשכותי
מעלי כלס עמין המחה שכב בר עשכב הן שכבתי אמש
ושכבתם ואין מחריד גם בלילה לא שכב לבו ועדין
לא שכבון ושכבתי עם אבותי במו חללים שוכבי קבר
כשכב אדני המלך פי כאשר ישכב אדני המלך עם אבותיו
נהיה אני וכני שלמה חטאים מהמלוכה ולא יהיה מי שיחזיק
לנו אשר אתה שוכב הכן ידים לשכב שוב שכב ואם שכב
ישכב איש והמטל והנשים תשכבנה והשס לא תתן שכבתך
ויתן איש כך את שכבתו ולא שכבת זרע ולא את משכב
הערבים יית שנת מלכיא ונפל למשכב על משכבי בלילות
משכבי אטה והכבד השכב אותם ארצה ותשכיבהו על
מטת איש האלהים משכב על מטתו ושלא נזכר פעלו
והשכב בתוך עגלים כזעת ספרים כקמץ חטף ובמקרא
הספרים כשרק ירה והשכבה כקמץ חטף והוא מקור
כי אין עוד מזה הכתן ושלא נזכר פעלו מהדגש איפה
לא שכבת כלס עמן שכיבה אכלים מהם שכיבה לשינה ויש
מהם להנאה ולמרגוע ויש מהם שכיבה לחולי ויש מהם
שכיבה למשכל ויש מהם שכיבת הקבר ועלא ותעל שכבת
הטל ובבלי שמים מי ישכיב עמן ירידה ושפיכה וכמו להיות
מזה שכבת זרע ומפרשים מזה משכב ופסות והוא כלי
שטופין בו מים לרים שכה שכיות החמה והכן משכית
איש בחדרי משכיתו ובחומה משגבה במשכיתו פי כשהוא
במשכיתו כל בחדר משכיתה ומן עליו כאם סבבו חומה
משגבה והקמץ במשכיות בסף ואבדתם את כל משכיותם
שנים עמן עוד ועשנם מלשון הכטה כי הדבר המעוור יכיר
כו האדם ותרג יעקב יסך מימרא דיי חזרג מעפר סכותא
וכן בדרגל יסכה זן שדה ולמה נקרא שמה יסכה שסומה ברוח
הקדש ומזה עברו משכיות לבב והם המחשבות מה שהלב
עופה ומכיט ופי המעון ועברו ליותר מאשר עלה בלבבם
מהטובות והעלחות ולמה נקרא הלב שכוי אומי נתן לשכוי
ביה ועוד מרשו כו תרגול וכן בדרגל אלש כן לקיש כשה
ולבתי לשחתם כן נשריא הין קורין לכלה טנט ולתרגול שכוי
ועוד אמרו כרומי עוהי לתרגולים שכויא אומי טכן לשכוי
ביה וכן אמרו כי שמעקל תרגולא אומי כדוך אשר כתכן
לשכוי ביה להבחין בין יום ובין לילה שכן הנשמה חמות
אל ונשחתה עמר בשרה שהזעם עמי בינו בא זאת שוכרי
אלוה ולא ישמה את ברית אבתיך ויטבחהו תשבח ימיב
חסר ה[illegible] הוא הנגון כי הימין מנעה יתרי הכנור ומרוש
הפסוק [illegible] המשורדים היה אוכ אם אשכחך כשה ין
אומרין להם הבבליים שישרון הין אומרים איך נשיר וכו
אם אשכחך ירושלם ואנגן ואת חרבה תשכח ימיב הנגון
והתאר

ישעיה עס י
חס ז ראשה חס כ
ירמיה
מל יז
עס כה ראש יט
ויק כז קה כ חיי ל
ראש מז תל מח
מל א ח
ראש כה מש ו שמ א ה
ויק טו זבל יד ויק יח
מל ה ויק טו שכב ד
שמ כא שיר ג
ויק יח שכב מל ד
עס
יחז לב
עס
ירמ
ירמ כו
ישעי ויק כו
יחזק מש יח
עס כה מל לב
שמ יז
איוב לה
שמ יז
ישעי ויק כו
יחזק מש יח
עס כה מל לב
תל עב
חו לח
תל שו
דב כד ירמ ח תל ב
דב ד ראש מ תל קלו

ושכבתי מכות המלך ושכבתי עם אבותי ושכבתי עם אבותיו
שכח נמלט שכחו והמעלה נשכחו שכחם ונשכחו שלל השכב קה ט ראש מא
נשכחתי מכות המלך ונשכחתי עד שבעים שנה אתא תמורת תל לא שיב כב
הא כתיבו ושכחת לנשיא והכבד שכח בעין והכבד אחר איכה
להשכיח את שמי שמי והתעטל ושתכחון בעיר אשר ירמיה קה ח
כן עשו ופי הפסוק וכבן ראיתי ישעים קבורים ובאו כלומר
אם מתנו הרשעים יבאו אחרים תחתיהם ממנו שאמר ומשכר
אחר עמחו וממקום קדוש יהלכו פי אשרהם ממקום
קדוש כלומר הצדיקים יהלכו ויבריחו אותם שלא יתראו
כפניהם מכני החמס שעושין להם ושתכחון בעיר אשר
כן עשו כלומר אותם אשר עשו האמת והיושר יתעלמו
מפניהם ושעו שעמם נשכחים ונעלמים מפניהם
שכל באשר שכלתי עבלתי למה אשכל גם שניכם ראש מב עס כה
כל למה אשכל משניהם או על שניהם כן תשכל שמה טו
מנעים פי יותר משאר נשים והתאר ואני שמלה ולמודיה ישע מט
והשס ולא אדני שכול שכול לבמטי שכול ולמון והפעל עס מו תל לה שיב לז
הכבד רחליך ועזיך לא שבלו תפלט פריו ולא תשכל ראש לא איב כא
ולא תשכל לבם הגפן משבלה ושמרה והתאר כדוב מלא ג שמב יוש ב
שכול ושבלה אין בהם כפתרה השין והעס שכול שיר ד
והקרון בני שכליך בחרין השין וכבד אחר רחם ישע מט הושע ט
משכל ואשר הוא פעל יוצא שבלתי אבדתי אתעמי ירמ מט
כאשר שבלה נשים תרבך אתי שבלתם מחון תשכל שמאטו רחש מב דב לב
חרב מעביר בארץ ושבלתה חיה רעה ושכלך והארץ יחז יד עס ה מל ב
תשבלת ולא יהיה משם עוד עוד מתשבלת לשון הזויה
שזכר עומדת במקום שנים ופרושו ולא תהיה משכלת ירמ ב
אויהיה משכלת עס וכבד אחר בגבור משכל ומעשר ירמ ב
שיהיה והארץ משכלת יוצא לשון לבד כמו משכלה ומקרה
וכן ומשכלת גפן ביית ועלאין משכל לאכל ואשמל יחז ל מיכה ד מד יב
עבים אחד אששל הכפר והקמץ בשרך לאשכלות עדיה עס ב
הלף כפתרה כאשכלות הכפן הלף כמגל אשכלות עס דב לב
מהודות הבשילו אשכלותיה עבים הלף כפתרה ראש מ
הגרגרים יקראן עבים ומשרמן הגרגרים יקרא אשכול
רדים כלעב שכל שכל דוד מכל עבדי שאול אליה שמא יח
והכבד למען תשכיל תלך למען תשכלו יהוש א דב כט
ויהי חד לבל דבקו משכיל כלאשרהם ותרות השרשהדה שמא יח
הם שנים אחד שהוא השכל והכיה ולשון שכל קרוב
לענין השגחה ומין שמשתמשו בזה דגל באמרם הסתכל
בשלשה דברים כלומר הבט ועיין ולפי שהאיש המעלה
יבאן כל דברין כתכונה לא נעשו כשבלו ובדשתו אפר עס
שמזדמנים אצלו אולת דשתו ושכלו יקרא משכיל ובאשה עס כה
טובת שכל בו נקודות והם חמשה כשש נקודות והשאר
בחמש נקודות כמו שכתבנו בחלק הדקדוק ופי טובת שכל
טובת עין והכטה כלו מטובת מראה אולל שהיתה
משכלת וכן ומצא חן ושכל טוב כלומר מראה טוב ומלא בזה משלי ג
ונחמד הבין להשכיל כמו למראה אז פרושו להבין ולהשכיל ראש ג
לפי שקראו עין הדעת אשר משכיל אל דל משגיח אל תל מא

דל

את רבקה אחותם והכלעם הראשון ענין אחר ושלא נזכר
מעלו ממנו ועיר בגוים שלח שלח בדברים כלומר שלא שאל
נהגה לרכוב עליה ואמר שלח ואם אין משלח לכי מרוב
תאותן ללכת בלא שולח ובענין הזה נעבר משלח מביש
אמנו כי שלח כרשת ברגליו כי רשת ברגליו אז רגליו מרשת
וכבר כתבנו זה בשימוש האותיות בחלק הראשון מן הספר
הזה והשם לבן תחני שלוחים אחר שלוחיה כלומר לכל מנחות ולל
אחר שלוחיה אחר ששלחה ושבה לבית אביה כלם אשר הם
בענין השליחות ידוע וקרובלזה והוא ענין התורת הדבר מאן
ישער שלחו באש מקדשיך והוא כמו הפוך שלחן איש כ
כמקדשיך משלחי רגל השור והחמור כלומר מרוב התבואה
שלחו השור והחמור לרעות בשדות התבואה ויתירו אותם
ללכת כאשר ירצון ולא יחשו ועוד זה אמר אסר לגפן עירה
וכן נמשלח מדנים ומן הענין הזה בזה משלח ומבזה במדבר
שיהיה פתוח ומותר לכל מי שירצה להכנס בו ונעבר משלח
מביש המן שהוא מותר ללכת בתאות נפשו והשם ויהי
למשלח שור ויאות לענין זה מה שזכרנו הנני משליח בך
והשלחתי בכם משלחת מלאכי רעים וכן כדר זל בענין זה
משלחות זאבים ובענין ההוצאה שלחידו בשלומיו ויב
אל תשלחו בן על אשר שלחידו על הארון והנה יד שלוחה
אלי שלח אצבע והשם משלוחיכם ומה בכל משלחידכם
והקרוב לענין הזה שלוחתיה נטשו עבדוים כל התפשטו
הפאדות והסעיפים וכן נקראו גם עני המחבלים שמתפשטים
הפאדות והסעיפים הנה והנה בדרכת השלח לבן המלך
שלחיך מרדם רמונים וכן בשלחה תריבנה תשלרו
קעיריה עדים שלח שרשין ואפשר כי נקרא הנהר
הממוך לירושלם שלוח כמו שאמר את מי השילוח לפי שהוא
מתפשט להגות להשקותם וכענין הגירוש וישלחהו יי
אלהים מגן עדן אל מחוץ לאחנה תשלחום וישלחם בדר
משעם והולם ענינם קרוב ועוד נעבר שלח לרוב ומגגים
בסגול ובעבר השלח יפלו בשלח יעבדו ואיש שלחו בידו
וכן המלא ואין משלחת במלחמה וילכו משלחת מלאכי
רעים ענינם הרב המר מזה וישלחו את כתנת הפסים
כלומר קרעו אותה כדי שיאמין שהחיות טרפוהו ולא עוד
מזה וישלחם בדר משעם ומזה הענין איש שלחן המים
כלומר בשהיו הולכים המים איש שלחו בידו ואל
מזה בשלחה תריבנה כלומר בהרבה ריבות לריב אותה
כלומר במדה שמדדה כמו שאמר בשאסאה תמדינה תלחמנה
לחמה באש כמדת קדום כי מעשיה כמעשיהם כמו שאמר
עליה קעיני קדום עם עמורה וכן הייתרונה לשפט הלולי
שחמלה על עלהם והגה האש והמירה גדוה קדים עזה
לאחר שנזרקה על העיר כמו שמפורש ביחזקאל ומזה
עוד דגלי שלחן כלומר שמוקעים וחוחים במקום מהלכי
שיירתן דגלי ולא איש שלחן המים מתרגמים והמשיטשלה
כלומר שלא היה מושט בגדיו לא כיסה ולא בלילה ולא היה
איש מושט בגדיו המים לכבס אותם וזה אין אחינו
מושטים בגדינו ומהשרש הזה שלחן והוא בשרש עמ

ולקרבן

ולקרבן העמים כעתים מזומנות בשלחן אשר לפני יי והקרבן
כי כל שלחנות מלאו קיא שנים שלחנות מכו ושנים שלחנות
מטה שלט עת אשר שלט האדם גם נעריהם שלטו
על העם לשלט בהם וישלט בכל עמלי והכבד והשלטון לאהל
ממנו ואל תשלט כי בלאון והשם דבר מלך שלטון והתאר
אין אדם שליט מעשרה שליטים והתאר לנקנה מעשרה
אשה זונה שלטת כל מתגברת על הזונים אחריה גלי דא
כלעז ענין השלטונות ידוע הבדו החיים מלאו השלטים
את החנית ואת השלטים שלטי הגבורים כל שלטי הגבורים
ענינם כמו מגנים ובאמרו ואת המגנות ואת השלטים ויאה
שאינם עשויים כתבונת המגנים שלך השליך משמים
ארץ ותשלך אתה לך ונשליכהו כאחד הגבורות
משלכת בדרך משלך שרחו הסחים השליכו אתו אל הבור
כי השליכו משכנותינו כלומר השליכו אותנו משכנותינו יד
ולא תקיא אתכם הארץ עבה השליך לכם גורל ושלא נזכר
השלו ממנו והשלך מכון מקדשו כשרש עליך השלכתי
מרחם נקמץ חטף והשלכי שלמי הדרה כלענין המיר
והפלה ומי עד הדיחבה וישליכו הרעים והשלישים וילכו עד
עיר בית הבעל מרוב חפזם ומהירותם להם לשלחם לעיר בית
הבעל לנתוץ המעבות ואת השלך מדלגה השולה דגים מן
היס וכן תא ושלינוא אשר בשלבת שם שער שהיה בבית
המקדש הנזכר בדברי הימים עם שער שלבת ויתר לשון
השלבה וכן תרג הפסוק בבוטמא והבלוטא דבמיתר טרפוה
דמין ליבשין ועד כען אינון רטיבין לקימא מנהון דרינא כן
גלותא דישראל יתבנשון ויתובון לארעהון ארי זרעא דקדישא
נאנתהון שלם כן שלב לי אלהים ושלם אתו בראשו ושלם
נות ידיך ישלמונו רעה תחת טובה שלם שלם שור
תחת השור כי אחיה תשלם לאיש כמעשהו ושלמו את נשיך
הגמול אתם משלמים עלי ושלמתי שלמיקם ושלא נזכר
מעלו הישלם תחת טובה רעה הן עדין באדין ישלם והשם
באו ימי השלום והשופט בשלום ולשון נקבה ושלמת רשעים
תראה ומה ורוך שלמונים ומה לי נקם ושלם ענינם גבנין
הגמול והכרעון ועד כי לא שלם עון האמרי עד הנה ושלמון
ימי אבלך ותשלם כל המלאכה והשם הגלת שלומים כי רולם מלאו
גלו משלום וכן מאאזל מוסר שלומינו כמו מוסר כלנו הבן
שלמה כי שלמה במשקל חבן שלמה מסעבנה אבנים מלאו
שלמות תמימות שלא נפסלו והמעל הכבד ושלם את הבית
מי עור המשלם כי כפקח השלם בראות או פרושו כתמים
וכישר כמו שאמר בעבדי והוא סיפור דבר השם מה שהין
אומר כשהנביא היה אומר להם החדשים שמעו והעודים הביטו
לראותם הם הין אמרים כי אין עור וחרש כמו עבדי והתם השלם
בעבודת השם ומצותו והכבד אחר וכל חפצי ישלם עד לילה
תשלימנו ועוד שלמים הם אתנו כלומר בשלום הם אתנו אם שלמים
וכן רבים והתאר כמו ידדם יעבור שלום עמ קרוב ורחוק
וכן שלח ידיו בשלומיו וכן כתב אזל השלום אביכם הזקן תאר
וכן בשלום אחיה אחי ואתה שלום וביתך שלום ובשרש שלמי
אמונו

אמונו

בני אדם ויסגור פיו מללמוד אותה לבם ולשבר דרך אשר
שלוהו ופי שוכר מן כי יקבר פי זוכרי שקר ומזה העם
שנכתב בסמוך וקוברים עליהם יושבים והנפעל שבעים בלחם
משברון והתפעל והמשתבר מתשבר אל ערוך בקוב והשם
כי שבר הוא שבר האדם לא נהיה ושבר הבהמה איננה
איננה שבר לשבר והנה הוא שבר ונקבה ורבים כמוהו ויתכן
איננה שבר לשבר הבהמה כלו איננה הבהמה כין ששברה אינו
איננה שבר לשבר הבהמה ולא אמרו כי לאחר ששלל
לברכה ושבר לא הייה לו ולחילו מעצר אמרו כי לאחר ששלל
שללה עלה הים ושטפה מהטלפי שנגזר עליהם ועל שללה
להכסות כים כמו שאמר כהעלות עליך את תהום וכעוך המים
הרבים בתן אלהים שברי כי מותתן שברון ומא ומרעערקה
שבר אמתת כשש נקודות ומא מה משבר תך והתאר אם
שכיר הוא גם שכיריה נקרבה פי אפי החיילות ששברו להלחם
כשבורים היו כעגלי מרכבן שלא יוכלו להלחם כי גם המה המנו
נקו יחדו ורמה אותם לעגלי מרכבן כי השמן והמתערן מאכל
ובתענוגים אינו יכול להלחם כתער השכיריה כי התער שישבור
האדם הוא הטוב והמחודד ויש גם שכיריה נקרבה גדוליה
ובכבדיה וכן אמר התרגום אף כבדיהא בגוה וכן כתענד
השכיריה פי התער הגדולה ומא בל עושי שבר בן נקודות
ובכר פרשתין באות השמך עם ישברו מעינות תהום ויש
לפרשו עוד המון רשת ופי עושי שבר עושין רשתות לקחת
הדגים ובדרזל ומא חד כמקן לשבר בארי חתא שטן אדמי
ליה בטביא פי שבר רשת ובארי שם לעוף שעדין בו השרים
שאר העופות והאנן והיונאבו ופרשו יעא לעוד נרשת
ההיות ובכנף העופות וכן פרשו בעל הערוך

שלל ושלל שללה כי אתה שלות גוים רבים ישלוך כל
יתר שאים והתאר אלבה שולל ועברוס מולך ומעצים
שולל פי כל אחד מהרועים מוליכו שולל ולא תושלנו עתה
ומא שולל מהדעת כמו ושופטים יהולל וההתפעל אשר תולל
אבירי לב והלף במקום הא התפעל ושר מבעי משתולל
כלומר כאן שללו אותו שלא נמצא והשם ואת המלקוח ואת
המלל זה שלל דוד והיתה לך בקשך לשלל לרוות כלומר
כאן שללת אותה וקרוב מזה הענין של תשולולה כלומר
השמיטו לה שבלים מן העמתים **שלב** משלבות אשה
אל אחותה כין השלבים עשנו מדרגות וכן כדרזל כסולם
אחד שלבותיו השקלינש בלעז ופי משלבות אשה אל אחותה
מכוונות זו כנגד זו שיהיו חדיעיהן שוין כי היו חוריעין ראש
כל קרשו וקרש כאמצע ושאר לויד מזה ומזה כמו שליבי
הסולם והיתה כל יד נכנסת באדן שלה **שלג** שלג לבנון
בשלמון ידוע בשש נקודות והפעל הכבד ממנו תשלג
שלה שלו כל כוגדי בגד אויביה שלו ישליו אלהים וכה ראות
למד הפעל כון לא שלותי והתאר שלו הייתי ומא אל
גוי שלו בשוא כמלם שאר כאר והוא כתוב כיור המשך
יושב [illegible] ה שלוי עולם והשם ושלות כסילים תאבדם
ושלות בשקט והקבון דברתי אליך בשלותיך ומא תזה כי
ישל אלוה נפשו ואב איה מועל יועא והבר כתבנוהו בשרש
נשל ואחזלפי מזה הענין לדבר אתו בשלי כמלם מרי כלומר
בשלום

בשלום היה מדבר עמו והיגון אז פי כתתאום וכתי נסתעב
מתאום כתכיף שלו ומא לא תשלה אותי פי לא תטעה אותי מלבי
ותרג שגגה שלותא וכן לדבר אתו בשלי כטעות וכתרמה
ליקחו לדבר עמו ויכהו וכן ויכהו שם האלהים על השל פי שמבו
על השגגה ששה שאחז באדון כי שמוטו הבקר כי אפילו
הלוים לא יתן להם לנשאו כא כמוטות והוא אחזבו ועדכי
לא היה לוי וכן כתוב בדברי הימים אז אמר דוד לא לשאת
את ארון האלהים כי אם הלוים ואמר הלוים בשרעה להכיאו ל
ביתו התקדשו וגו כי למדראשונה לא שאתם פרץ בכו
כלומר שלא הייתם אתם שם ואחזבו זר שלא מכני לוי
פרץ פרץ ונזל ורשו אמר הכה בושאין נושא עמו לכש
ויש מזה ושלות כסילים תאבדם והנפעל בני אל תשלו
כלומר לא יהיה לכם שכחה ושגגה כדבר לטהר את בית
יי ולא יונה בתבנו מהענין הראשון כלומר לא תבנוהו ולא
תשקטו עד השלימכם הטהרה ומהשרש הזה ובשליתה
הייעת מכין בגליה וכדרזל השוחט כהמה ומעאבה שליה
הנפש היפה תאכלנה והוא הכים שעומד בה הולד כמעי
אמו ואפשר שרעה בו הכתוב באמרו וכשליתה הכנים
אא ומל תתן ארעבשלייתילדיתך הקטנים באלהם בשליה עדין
היתה דורה שלא ילדתי משיות הולד וכן אמר התרג וכזעיר בנהא
ולא יונה פרש מזה הענין לא תשלה אותי והוא ריחוק
שלן ינקו שלים ותעל השלו מן עוף והוא שמן מאד מלא שמן
ואומרים שהוא שקורין לו בלעז קליא

שלח שלח לפיהם איש לא שלח ישקב את אחיו הנה
שלחתי הגרי הזה מיך שלחתי כרעה והוא עד
ההרחבה שלח נא ביד תשלח שלחה העבר אתי ותשלחה
את המחנה המה שלוח אל בית ישראל מוטה היא שלוחה
והתב אזל מזה ידה לתת תשלחה אמר אינו לפי הושטה
לא לשון שליחות ותשלחנה שלהיריים כי ידה היא השמאל
כמו שנאף ידי ישרה ארץ ומיעיב טפחה שמים אמר ידי
ישל שלחו כעבור יתד ובעבור הלמות עמלים וקמך השלי
יהות ל הידים אעפ שיעל היא השלחת לפי שהידים עיקר
המשלה וכל אשר שלו עיר בכיתה לא ישבנו דגליה
תלן עיר ובתבונות כפיו ינחם ומקמך היתד אהיד שהיא
השמאל כי בעת שהכתה אותו היתד בשמאלה וההלמורת
בימינו והמקור מהנפעל ונשלחו אפרים והכבד והשלחתי
בם הנבי משלחי בך הלך להשליח ביהעדה ראין מלך שמח מלב שון
אדם ואת מקח בן רמליהו והשם ומשלוח מנות והוא אסתר ט
דרך מקור ומא משלחת מלאכי רעים וכבד ארוך תל עה
ושלח אותו ברכה אדם למעבדם שלחתי בבלה פי שלחתי ראש פח ישעיה
כורש לכבל להחריבה ולקחם יקמתם ממנה וכי יחזה שמא כד
איש את אויבו ושלחו בדרך טובה והמשלח את השעיר ויק יז
את אימתי אשלח לפניך ושלח לכם ויישלחו את הנבאת שמב דאש מלא שם
פי שלחוה כיד קנתם שהלכו אביהם והביאוה לו ויישלחו ירמ לח
את יקמיהו בחבלים ויישלחם אל יקמיהו אל הבור בחבלים שם
ויש בלשון לוייה הולך שמה לשלחם ויישלחם יצחק ויישלחו ראש יח שם כו
שם כד

תל לב
עדר שמא ב
חגיא
מל יח זכר ח
יחל כט
ראש ל דב כד תש יא
ראש שמ שמ ב
ירמ מ
ראש שמ ב
ירמ מ
ישעיה ב
שם יט
ראש ח
תלשנו
ישעגט
מי לא
שמאל ירמ לט
זחת ב
שמ ו
מל אז
אסתר ט
תל עה
ראש ישעמ ג
שמא כד
ירמ לה
ויק יז
שמב דאש מג שם
יחז ז ראש לב
שמ ב
ירמ לח
שם
יחז ג ראש לב
שוה
תל קה ראש מב
שם לח תל ב
שמד ראש מג שמב
יחז ג ראש לב
ירמ לח
שם
ראש יח שם כו
שם כד

אות

מעליה זכן שמות ושאוף והשם שמיה והיה בל הארץ
שמות עולם אתכם ומא לשמיה שמיה ומא שמיה
ומשמיה כימי נמרים משמות היו ומא במשמיה ובשמיון
ישתנו ומא שמיה ושעורה אשר שם שמות בארץ והנעל
ונעמון הבהיטים בשמיה בל הארץ והארץ בשמיה ישרש
בשמות ובשמות ובגבורות והנעל הכבד והשמותי
אני את הארץ השמות בל עדתי למען אשמה משמיה
כתובים והוא עומד אם לא ישים עליהם נויהם ואל
בקב כי ישים שרשו ישם ובכר כתבו ושם מנו אלי והשמון
אין השין ד בגשה והא נקראת בקמץ וחב בן מעה מספרים
המדוייקים והוא עוד ומחה השין תחת עדי ומשמטו והשמו
והשמה כתב כי השין דבגשה ויקרא הא אב בקמץ חטף
אבל הוא פי אותו גב עוד ואב כי היה דאוי להיות על דמיון
הסבי עיניך והמקור משלא נזכר סמלו כל ימי השמה
השין והמם דבגשין בהשמה מהם יהפך הקמץ החטף
בכית השמוש להקל ובכר זכרנו דקדוקים בחלק הדקדוק
ומלת השמה ובהשמה הא הנקבה רמה ודיבה כמפין
ובכר אחר והשבה משומם והיועא ועל בנף שקעים
משומם בלומ משומם הרואים ואשר גם הוא עומד
בלומ על פרישת השקעים יהיה אדם משומם ותבוה
והראוי אבלה עלי שמה ומא שמני שרם תתך על
שומם ולתת שקעין שומם הינבי שוממים ובגומקים
מם בל שעריה שימלין כי רבים בני שומה בלומ שוה
בשולה והקבוץ נחלות שוממות בלם בערי המם והשם
בגשקל זה לא שהמם בשוה שוממות דור דור ואיה
שוממותינו ויתבן שהם תאר ולחרבות בשוממות
בגקעות ספרים בערי המם ובמקעתם בשוא וההתעל
למה תשומם ואשתומם על המראה ואשתומם ואין
עומך בתוכי שתומם לבי ואפשר להיות למה תשומם
מבנין נפעל בלם עשן שמה יש מהם שמה בעבין
הרבה ויש מהם שמה בעטן התמיה שמם
שמיית בידים תמשש כתב ל יונה ז"ל בטאף
בערבי והוא הדבור שקורין לו בלעז אורוזולא ומא
שהיא שקורין לה בלעז בוגיאה שעורתה בעורת אדם
ותתפוש בידיה מה שיתבנו לה והיא בהיכלי מלך לשחוק
בה ויל אדניא בלעז והיא העש שבונה ביתה אפס
מלך וכן בדרזל המשה אימת הלש על גבור אי
מסגיע על אדי אימת יתוש על הטל אימת בלבית על
לויתן אימת שבונות על הנשר אימת שממית עלעקרב
ופירשו בו אדניא בלעז ובגונות פי רבי חיי ז"ל בטאף בערבי
אם שמיית אינו בטאף שמד ושמד בל המונה
ונשמדו במותאון ולא ישמד שמו מלמעל והבכד
והשמדתי את במותיכם והשמדתיו מתוך עמו כיד
האמורי להשמידנו במטאטא השמד דוב שמות
שמה מעבים בעיתם לבן שמה לבי ושמה בלבנו
והמשקל שלדרון ושיבה אבלה ושמחה שמח בחור
בילדותך והלשון הזה לשון גזום מנאנא בלעז אמשמח
בחול

בחור ותראה מה יקרך באחריתך וכן באוכמת ל ומשבע
ואתם כית ישראל איש גלולין לבו עבורו אל תעשמחי מלשת
בלך שמח ז כולן בעותך והתאר והיית אך שמח בשמחים ובלב
אל יגיל ונשתנה בסמיכות מאמנו בל שמחי לב ולא נשתנה
שמחי ביתי והשם כי בשמחה תצאו ובשרתי אינאת השמחה
ובים שמחתכם ועד ההשלה אור עדיקים ישמח ועניכו
התועפת וכענין זה אמרו ז"ל לטמח הגדול שוחק ובהסכן
אמרו טמח שעב והבכד שמח שמחהו חכם נבן ושמח לבי
המשמח אלהים ואשים והבכד אחר השמחת בל אויבין וד
יונה הועיה לעה ושבחתי אם את השמחה ל"ל ההסתפקות
ואין עוד ואמת כי השמח בחלקו הוא המשתפק במה שישלו
ובכן הבקוק ישמח הדם במה שישלו ויאבלו ישתה ויהיה
את נפשו טוב בעמלו שמטו כי שמטו הבאך בלומ נשמטו
הנקד מחחת הארון ודעת התרגום כי הוא יועא שאב מרגיו
תעיא ותרג ונדחה ידו ותתמוריג ידיה ושמטתה ובן חמלתך
פי ושמטתה והשמטה תהיה כך שתשמט מנחלתך לבי שלא
שמטונ אותה בהיותך בה אן עומדים ואשר הם יועאים תשמטה
ונעשתה ואמר שמטנה וישמטוה שמט בל בעל משה
ידו והנעל נשמטו כידי פלע שוטטיהם והבכד תשמטידך
ול יונה שמטו ולא זכרו והשם שנת השמטה בלם עין עזבת
הדבר ונטישתו ול יונה פי שמטו הנקד שנתפרקו הדק יהן
ואיכיהן מגדולת הארון וטהרתו וכן כתב אאל
שמוך ותבקהו בשמיבה קוט בלעז ושלושעין ולדא ולמי שוכר
שהוא בגד ענבקאו כן וכן בדרזל הידן לדבר שב
פמיבא ואעב שזה כתוב בשין וזה כתוב בקמך ובכד כתבתי
אותו באות הסמך ובמיקרא רבה בסדר אחרי מות יתבקהו
בשמיבה רבנן דתמן אמרי בסודרא רבנן דהכא אמרי בכל
כמשיבלא אדש בן לקיש הדבנו על בל המקרא ולא מצאנו
בלי ששמו שמיבה מהו שמיבה בשין ל"ל שמיבה בלומ שמי
הוא כאן שמעיד על יעל שלא נגעבה שיקרא שמל
שמאל בעשותו ולא אחז האף תמורת ון המשך והטעל הבכד היו כב
מימינים ומשמאלים בבאבים ובחיים ובקשת בעוז האלף דהא ב
ובלא אלף לימין ולשמאל השימי השמילי והראו אלף מתנעה שמב יד יחז כא
ואשב שאינה עדשית ואמרו כי משמאלו אסמימין ומשמאלי ישעל כאש ב
והתאר עם יד היחש שמאלי שמאלית בדטין האלף ושם השמאלי דהב ג
כשב על כפו השמאלית ויתבן ש המלה מת ארבעאותיה הוא ויקרא יד
הבכן בשבי לא מצאנו אות בטפת שנה בתוך אותיות השרש
כא לדדיש הדבר ואולי היא מלה מורכבת ואשר הוא מן השרש
הזה בלי ספק את השמלה שמלתך לא בלתה אבלי זהב ושמלות כאש ט יב ח שמג
ידוע שמן שמן זית בשש נקדות בשמן הטוב על הראש שמנו תל קלג
ונהדרותם בשמן אוליך ולא רבבה בעמן ל"ל המעשי דבר יחז לב ישע א
הראויה למבה ולפי שמשימין בה שמן נקראתכן שמן תתרץ שיר א
שמך כלומ שהורק מכלי לכלי וריחו מדף הוצה בן שמן רוקח
והנה ובלשון נקבה ויתבן לומ שמלת תורק תאר בכלם תושב
ואם זה מחלם וזה בשרק הבל אחד ומל מזה וחבל עול מפני ישע ו
שמן ל"ל מפני הזקיהו שהוא משוח בשמן המשחה שמן ימינו מש כו
יקנא מרשתי הכשרש בשרש שמן ויקרב לזה שמנתי עבית בשיתי רב לב

שמנו

המון ישראל והשם שלום שלום לרחוק ולקרוב עשה שלום
במרומיו אין שלום בעמי ויעש להם יהושע שלום והקמתי
ולשלומים למוקש ומזה הענין אם גמלתי שלמים לעמי
שהיה נשלם אתי אם גמלתי רעה אכל הלעתי מי שהיה עורר
ברחמים שלא גמלתי שלמים וכן הפסוק נא עמו ושלם
בלומר והיה בשלום והפעל הכבדי השלמה את יהושע ואם
לא תשלים עמך ויעשה יהושפט עם מלך ישראל ושלא נזכר
פעלו והיתה שדה השלמה לך ואשר הוא פעלו נא לשלם
אויבין שלם אתו ומפשר להיות מזה הענין הפעל הדגוש ושלם
נתת ערבון ושלא נזכר פעלו ממנו ויבא מעונה הוא שלם ומזה
מוסר שלומינו עליו ומזה זבחו שלמים ושלם מריאיהם בשש
נקודות ונקראכן זה הקרבן כי העולה כלה כליל ושרה לכהנים
והחטאת והאשם הדם והאמורים למזבח והזה ושוק לכהנים
וכן שאר הבשר והעור וזבח השלמים הדם והאמורים למזבח
והזה ושוק לכהנים ושאר הבשר והעור לבעליהם הנה זה הזבח
שלום מיהם כן מתרגם בספרא ולמ נקרא גם מלואים מלואים הוא שהיה ממלא ידון כולם שכלם כון אוכלים מחנו
שובי שובי השולמית הישבת כי רושלם הנקראת שלם
שלם על שה על שלמה כמו הכתוב ישמלה
שלף ולא שלף הבער חרבו ולא שלף חרב מבטנו שולף
ומרב ענינם הוצאת החרב מתערה וכן שלף איש בעלו
כמו חלץ והלעה נעלו תרג ירשלמי ותשלוף סנדליה ואשרהם
נעלים עומדים שלף ויצא מגרה שקדמית שלף בגד כלומר קודם
יציאתו והגלותו יבש שלש שלש אלה חמת שלש רגדה
הרץ שלשת ימים ראו שלשתם ויראו שלשתם יום שלישי
כתמול שלשם היום השלשי לאחור שניים ושלשים ומקתיהומי
אל השלישים ולל השלשית ואמלשון רבים לפי שהיו תאים רבים
הכין אל מני אתין בשלשים הי מתלתין עד הערב השלשית
לעד שת הערב השלשית בלומר ערב שליום השלשי ואמר
שלישית לשון נקבה על השת וכתי עד עדן ומשא דיומא תלי
ומאה וכן בעת מחר השלשית כי בעת הזאת השלשית שלמחר
בלומר ליום השלש בערב בעת הזאת ומחר אמר על יום הג
כי ומעצא בקרוב ובחזוק כמו שכתבנו הבלית בעונה הדין
ישמר אז ביומא תליתאה ומה מני שלשים ומה יהיה ישראל
שלשיה בלומר שלישית להם ותמלחרב שלשתה ההא מסקת
כי המלה מלשל בשני פטרין והוא כמו שלשית בלומר שלש פעמים
תכפל ומזה לזרות השונות והמשלשות עליהם השלישית
מכם כי חלק שלטי עגלה משלשת בתג שנים או שלישית
לבטן וכן עגלת שלישיה ושת חמר בעגלה משולשת כמו
שלשה שתרג עגין תלת עגלין תלת דכרין תלתא והמל הסבר
מזה ושמור שלטון ושלשון ושלשת את גבולאיך כי שיהיה
מתחלת הגבול שר עיר הראשונה שלמקלט בשער השביהון
השניה [illegible] שית סמוכן וכן מן השלשית עד גבול השני שלאי
ושלשת דרך מחר תעמוד עם יום השלשי והחזו במשולש
בכל משלשה חטין ובין בשלש הקנים ושלשים שלכלו
נתבחר שלישיה קינים ונטבדים או יקלא שלישי אשר הוא
תחות משנה המלך הלא כתבתי לך שלשים דברים נמלאים

ונכבדים

ונכבדים אומרים שון כעם ושתים שלש בשמחה ובשלשים שמחה
שירים ונקראכן לפי שישלהן משלה שלשאר הדברים ממשלת
השרים שלבני אדם אוהם מלי שגון יש להם שלשה יתרים וכל
בשלש במדה גדולה וכן ותשקמו בדמשות שליש ותשקמון שנמ תלב
דמשות בשליש והמוקדים מאוחר כמו ותשם מפון שניה כמו
שכתבתי בערש שנים ויתכן מזה חרב שלישיתה בלומר חרב
גדולה וכן יהיה ישראל שלישיה בלומר גדול ונכבד עליהם ומהש
ברכה בקרב הארץ והאזלפי בספר הגלוי וכלבשליש עבר
הארץ מדה שהיא שליש המדה הגדולה וכפי ותשקמו
בדמשות שליש כי מאמר על גלות בבל שהיה שליש גלות
מעדים שהיה רדון שנים וגלות בבל שהיה שבעים שנה ויל
שעל זה הגלות אמר שהוא גלות שלישי שם שם האחד
ויקרא האדם שמות ועשיתי לך שם גדול כשם הגדולים
שמים מהיתי בדור אחר ימה שמים יען אשר שלחתי בשמיה
קבריים כתוב בהא אנשי שם את השבעים לקלל כי השם הנכבד
ויקלל והוא נקראכן שם בפתים וכן אשר נקרא שם ואהב כי
שם בני עבאות וכן יומרו שליס ביס שוף כי הגדלתי עלבלשוך
אמרתך כי הגדלת עלכל דבר שמך ואמרתך והאבע הרחיק
זה המלה שמלת כל בקמץ הטף דבקה עם שמך והוא כי
אותו כן אמר בתחלה ואדה את שמך והוא השם הנכבד
שהוא שם עצם נכתב ואינו נקרא ועב אמר כי הגדלת עלכל
שם שישלך אמרתך והוא השם הנכבד שאמרת למשה
ועלכל המעשה שם ויהיו שם בעשר עניים שמה תביאו הרב רבי שמיב
שם יעקבו ידוע והוא שם נופל על המקום ועל הכלי ועל היום לה
הזמן וגם על האדם כמו משם רועה אבן ישראל ומשר ראשמ שמ
יעקב משם כלשתים יש מדה על דבר שבבד שברן ויש
מדה על דבר שלא זברן ועדוס אשור שמה והוא רמז איכ
לקבר ולפי שזכר אמו והאדמה המוזמו אבשמה כלו
זכר האדמה ולכל המעשה שם מורה על אותו עת שהוא
יום המשפט שמים וארץ אף שמיו ישמעאל ונחתי את
אה והיה שאקבמכיא שמיכם לא ימצא כלשון יחיד
זה הפירוש בשם ידל
וכתב אאזלכי פי שמים שם מים
שאמר היה רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים ואמר
ויקרא אלהים לרקיע שמים בלומר שם מים ולהתחברות
שתי מלין חסרון האות כמו ששמו כמלת ירמעל מן ירב
בן הבשת ירב בן הבשת ונקראן השמים העליונים
עם הרקיע כמו כן שמים וכן כדברי ידל מאי שמים אר
יוסי בר חנינה שם מים ומשל זה השם לרחוק הקצוות
אם יהיה נדחך בקצה השמים נאם מארץ מרחק מקצה דנ ל ישעיב
השמים ומשל לגובה האדר גדולות ותגורות בשמים דנ א
אשר תשוף בשמים מגדל והאשו בשמים יעגדים מסר דאשיא חל בלה
בשמים ויזרקו עפר על ראשיהם השמימה איכב
שמם על הר סיון שמם לאמר שממה נכתב בהא איכה יחז לה
וקריאתו מו על אשר שממה אשר שממו מסלן ישע כב
עליך רבים יען בעבן שמות ומאוף אתכם מסבב והוא יחזל
מקור בשקל הטסה תחת ואמר חלות היא שמו ישרים חז יב ירמב
עלאות שמו שמים ישם ושרין ולפי דשת אשם מאשף מלא ט ישעיב

מעל

[illegible] כן לפי שהוא ער בלילה ושומר העיר ויודע
[illegible] שוא שקד שומר שומר מה מלילה שומר מה
[illegible] ועוא אך שמריה ימעו ישתו ושקט הוא אל שמרין
הקמים על שומריהם ידוע והנמצל ממנו השמר והשקט
והוא מלרע וכל שהוא מענין שמירה הוא מלעיל לפי השמר
שנעל שמריך ממרמע וכהשקט והגאון רב סעדיה פי' אותו
ענין שמירה כלומר השמר מעשות מלחמה והשקט לך תיכא
ועוא השמיר חזק מיד בעמודן שמיר מעור החלמיש תיכוס
ירושלמי שמרי טוראה ויל בעמודן שמיר הכרזל החזק וקראו
כן לענין חזקו כמו שנקרא העור החזק שמיר ועוא על אדנית
עמי קוץ שמיר תעלה פי קוץ ושמיר שמיר ושית תאכל
מין ממיני הקוצים שמש שמש ירח עמד זכלה כשש
נקודות פי שמשוירה יומם השמש לא יכנה השמש
יעוא על החרין ונגה השמש לא יכנה עוד שמשך ונגהה
לבם ויהי שמי שמש עקה אם יהיה יגע שפתותיך ומרה
לעיני השמש הנאת ושותי אמרו רזל כן השמשות
בדרוך שמשותיך ההלונות שהשמש מכנסת בהם
שן שן ועוה שן תחת שן ויתכן שרש שן שנן וחכירן
יוכיח תחת שנו שנך הערך הקנוכות והמגלגל שלש
השנים וכדרך ההשלה שלשן שלש וכן כמשנה זכדרוהן
כמל שאמרו והשנים והסכנות והמרכות שהן יכולין לקחל
מעדיה מה שאמרו השנים רעון בן שני הסלע ועינים
ידוע ומלה הענין עוד בשת שן כמא שן אוזין גלעד
והואשן הפיל ששושין ממנו מלאכה וכן קרנות שן ור
והבנים ומה שיני הפיל לקרנות לפי שהן דומים להם
ולדעת התרגם חסר ו' החבור כמו שמש ירח ולקרנות
ושן והנמרך חסר וכתי בקרמן דיעלין ושן דפילוטוסין
תולעת שני השני הוא עין אדום והוא הכרמז שני
התולעת פי אדום בעל התולעת והעין הזה ומזה בן
הכרמז ותקשר עליו שני פי חוט צבוע בשני והוא כשני
לחש ומן עם מם הרבים זה יבין המאיים בשנים כי כל
ביתה לבוש שנים ויתכן שהמם נחקת ויו' שני שנים
בנוקוס הא לתר המל ואם היתה נקראת ביו' היה שנים
כמו הנם בתשלומו חנם ובעיתם ביו' השלובנון ומעת
ביו' שהוא החדיק שהו הנכון מלה הזאת מין טעם
לקיבון רבים כמלה הזאת ועוד נתבנו בשרש שנה
והוא הנכון כי שרש שני שנים שנה שכן אם שם
בעיק חדבי יראתו מלרע שנגולשנים כמו
אשר חיין שנים והתפעל וכליתי אשתונן עם
ענין חדוד ומזה נקרא שן לפי שהוא מחודד ואלף
אשתונן מקום הא התפעל ופרושו וכל אחד מכליותי
אשתונן אעפ שזכר כליות בלשון נקבות מצאנו כמהו
רבים בשמות זכר ונקבה אין יהיה האלף המוכר ופרושו
ועם כליתי אשתונן אי יהיה פרושו מלאחרון כמו
שבתבנו אותו בשרש אוה עם הדומים לו ועוא ושנגתם
לבבך למשל ולשנינה ענין הדבורי התמידי

שנא

שנא אשר שנא אלהיך שנאתם אותי שונא לי עהו
שונאי בעבר שונאה לאה והתאר הבן הבכור לשנאה
כמלם נביאה ויושיבו עוד שנא אותן כי גדולה השנאה אשר
שנאה בשנאתי אותנו מקור או שם סמוך משנאה ומקור
אחר יראתי שנאתי והכשלם לבבו שנאתי והכבד
הלא משנאיך אשנא ונקמו משנאיך מסביב שונים ידוע
ויש כתם שאינה שנאה מימש כמו שנואה לאה לא היה
שונא אוהבה לא לפי שהיה אוהב רחל יותר קיא לאה שנואה
וכן באמת אהובה והאמת שנואה שב כבר הישבב
בעבר אשבבי כשקטתי פרושו חלון שע כי אעיב לא
שעיתי שנא הכתם הטוב כלף ומגול עם שוניס לא
תתעבב ודחיתם שונות מכל יום ושונא כבר והמבל
הכבד ושנא את בגדיהם כתוב כלף כמלכים ובהא
כדמיה וישנו את שמו כאה ה' דיינה אחר הדינו וכן
ותראהו את הילד ודומיהם שזכרנו בחלק הדקדוק ושלא
נזכר שלו מזכנו ועד מנו ישנא כלף ומגול וההתבל
קומי נא והשתמת ענין השינוי ידוע ונאיוס שני ומר השני
שבע שנים יהיו שנו שני לבטן והפ
אשר זכר קחאת מר השור אשר לאביך וענין שבע שנים
תי דאתמטס שבע שנים ובדרזל שהוקעה לנו שבע שנים
אמר ויש לקיש אין מוקעה לעז לא אב הוקעה לנו שנים שב
ומר השני שבע שנים ומהם אמרו כי נעבר היה ז' שנים
ואמרו ח' רבנים הוחדו כאותה הלילה חוץ נר ולילי שרת
וכלי אשרה ושני אשרה ולילה ומוקעה ונעבר אל בית
הנשים שני פי מעם שני מרה שני אל יונה שהוא אמרו שבת
ואין עוד כיש שמות רבים יבואו זכר ונקבה שנים ושלשים
משנה למלך וכפף משנה כמו שני והבכר והמשנים
כבשים שנים לבטן אולי הם מוכחרים אן כי שתי שנים
והחכם לי יעקבם לעבד פרשו מענין שנה והוא תאר לכבשים
בשנה ויל כמו הפוך והשמנים ויל מזה השרש והענין
אלפי שנאן והאלף למלר הפעל ביו' בענין ופרושו אלפים
שנים והשם ומשנה כסף והנכון שהוא תאר כמו וכסף
משנה והראיה שהוא כסגול ולו היה שם היה ענינו סמוך
והיה נקוד ערי אכלפי שהוא סגול אינו סמוך ואם הוא
תאר כמו וכסף משנה ואעפ שאין מנהג הלשון כמוב לבוא
לפני המתואר וכן ומשנה שברון שברים כי הוא
סגול לל שברון שנ וכן מי משנה שבר שכיר
שכיר שני ישלך לחתלן ש[illegible]רי עבדך שש
[illegible]מים כיום ובלילה והשכיר אם הוא עובד כיום
אינו עובד בלילה ואם הוא עובד בלילה אינו עובד כיום
אתמשנה התורה הזאת כתוב בעד ל שיהתבנה פעם
שנה שיהיו לו שתי תורות וכן למדו ז"ל מזה כי המלך
עליך שיהיו לו שתי תורות אחת שיוצאת ונכנסת עמו ואחת
שמונחת לו בבית גנזיו ויל את משנה התורה ענין שינון מן
ושננתם לבניך וכן והיא יושבת בירושלים במשנה ל בבית
המדרש וכתי בבית אולפנא כהיב המשנה פי מקרא כהוגה

שהיה

שמנו שמתו ישמן ישרון והמעל הנוסף וישבעו וישמינו
זהו עומד ואשר הוא יונא בשמן לב בשר הבשר ומי תאזל
מיאר לל כי הם השמינו את לבם והכבידו אזנם והשש עיניהם
שלא יראו ולא יבינו והתאר והיה בשן ושמן ויעמדו מרעה
שמן וטוב וכתב אאזל אעד נחמד ושמן בכוה חכם תאר כמו
שמן ובא כמלם מלך עבד שהם שמות תאר שמנה לחמו
ארעו המוציאה לחמו ואדמה שמנה ועד ההשלה בל שמן
ובל אישחיל לל כריא וחזק ויתבל אימתן והתאר עוד כמש
כמשמנו בזון ויהלך במשמניהם כחיריק המס הראשונה והשם
ומשנון כשרו ירזה הנה משמני הארץ גב כחיריק ובפתחה
המס הראשונה לבו אכלו משמים ומא ובשרי בחש משמן
בקרן בן שמן ובכה המראם בקרן שהיה מקום גבוה ובן שמן
שהיה שמן ודשן ואאזל כתב כי נקראתבן דושלם לפי שהיה
שם מלך מושוח ויהן משוח בקרן שמן המשחה וחבל עול
מפני שמן מפני שמנות וחזק חזק יהו יחובל עול מנחריב
והקבוץ משחה שמנים משחה שמיים שמנים ממחים שמרים
מזקקים או יהיה זה הקבוץ מעטן שמן צית ונאמר מזה שני
שמן ושני שן שמן והוא השן המקלא נלשו פון כיהוא שמן
ויתן אשי זיתא ועלא ושמקנה נמיכי אדם שמנה שנים שמונים
שנה ידוע באשמנים שמתים הלף נוספת ופירושו לפי מקומו
כקבריים וישלומ שהוא בן אלבע אחיות ואאזל כתב כי הלף
שרש והנון נוספת ועניין מן תאשם שומרון והאדמה לא
תשם לשון שמומה מקום שאין שם ישוב והם הקנרים
שמע וישקב שמע ושמע שמועה ולגזרת פעל בעלי
את כל הדברים אשר שמע והשוש אליו שמע
ושרה שומעת וכתב הנגיד זל ואשמעה אחד קדיש בקמץ
חטף אשר לא ישמע לקול מלחשים וישמע אדם לקול שלי
שמע יי אל תחנונ וישמע אלהים את קול הנער וישמע
יי אלי שמע בקולי ולא שמע בתורתו כי שמע אלהים אל
קול הנער שמע אשמע אעקתו שמעתן שמעתי לי ובן אשר
שמעתם על מעות הנבדם אכיהם אל תשקשו של דברי
הנביאים הנבאים אליכם לשמע על דברי עבדי הנביאים
הנה שמוע מזבח טוב והשם אשר שמע לשמעים יחילו
כשמע עור כעני ויש מהם כסגול כאשר כתבנו בחלק הלק
ומא שמעתנו את שמעו ויהי שמעו בכל הארץ ומא ובא
בשנה השמועה מי האמין לשמעתינו ומא ולא שמע
אזנו יוכיח והנפעל והקול נשמע לא ישמע על פיך
כשמועה הנשמעה בארץ ותשמע שמחת ירושלים עד
מרחוק וישמע בקולם ותבא תפלתם לתשון קדשו לשמים
כלומר היה נשמע להם ומדועה וכן ובני עמון משמעתם כלומר
נשמעים אליהם ותחת עבדותם וכן ויישמהו דוד אל משמעתו
וקד אל משמעתך לשמע אזן ישמעאלי והכבד וישמע
שאול כי אסרם וקמים שיהיו נשמעים אין והכבד אחר ל"ל
השמיע אל מחנה הרים השמיעו הלן ואחרו השמיעו אל
בבלדבים כי אסרו וקצנו אותם שיהיו נשמעים אליהם לבוא
לבל וכן השמיעו עליה מלחמות הרבים מבי ואשבנז והשם

להשמשת

לבשמעות אנשים ואשר במעלתים משמיע כי מ[illegible]
ועמדה הימן וידותון חצוצרות ומעלתים למשמיעים כי לה יחס שם
משמיעים וכן והרב אויבה למשגת להיותה משגת כולם
עינן שמועה שמהם שמועה לבד ויש מהם שמועה לקבלה
ועוד יש מהם שמועת הנער דברנא אל שנדיך אבמירת
כי שומעים אנחנו גוי אשר לא תשמע לשונו לב שומע ולל
מזה תשמע חלום לתור אתו שמע ותקח אזני שמע
מנהו בהמשנקדות קעות דבר ממנו ושא לשמעה בקמיהם
כי לדבר ולשם דע וכן ומה שמע דבר נשמע כן והכבון לבריש
זה מהענין הראשון כלומר מה שמספר אדם מגבורתו יצות
והמשנו מהם הוא ואמרו כי לשון שמן הוא מעט המעט עד
שלא יוכל אדם לשערו שמר ואביו שמר את הדבר
ושבדתו שמרה נעדר ההא נחה ושיקרה נמפין ויא כי
ההא נוספת לפי שהמלה מלעיל ושמרתם ועשיתם ושמרן דבר
כרוזה עדרן שומר לראשי אשימך כי שמרתי בדבריך
אבי שמרתי אחרות מיין כי שמרתי אותם שלא ילך כם
אדם כשבוד דבר שתתיך שהמרת ושל הדרך הזה לשמור
את דרך עץ החיים שומר הפרדס שמרני אל כי חשתי בך
השין מעמדת בהעיא וכן שמרה נפשי כי חסיד אני שיתה
יי שמלה לפי עוי ופירושן שיתהיי דבר כמון כפי ושמרהו
מה טוא עד ומיי מענה לשון יי תכון להיות שמרה לפי שם
בפלם חכמה שמרה אני מי מלך שמור מאני מזהירך פ
מלך שמור שמרו מי בנער ובין אתם שמרו מן החרם
כי שמרו איש חברו מן החרם כא יקח אחד תהין כולכם
עמושים על אשר לא שמרתם והשש ושמותם את מחנה
ישראל לחרם לבל נעשו ישראל כעבור עכן ואמר חטא ישראל
בעבור שלא שמרו שלא יקח אדם ממנו לא תשמר על
חטאתי כי לא תשמור רק על חטאתי כמו אין טוב באדם
שיאכל ושתה רק שיאכל אי יהיה כי לא תשמור לא תמתין
כלומר מיד תעבישני ולא תאריך לי ומהו בדרגל שמור
לי עלה פתה כלומר המתן לי ויתן אותם במשמר בית
הסהר כלומר מקום שיהיו נשמרים שמשמרת אתה
עמדי כלומר מוסיף ושמור והיה לכם למשמרת מכל
משמר מצור לבך כי יותר מכל משמר שמור לבך
והנפעל ונשמרתם מאד השמר בנגע השמר לך פן
[illegible] השמרו לכם עלות והכבד משמרים הכלי שלא
[illegible] נפעל ושמר חזקות ואשתמרה מעוף וקרוב
לענין זה ואשמרה בלילה באשמרת הבקר ראש
האשמורת התימנה קדמוניות אש מרות אחזבה
שמרית עיני כי כלו אחזת והחזקת בשמורות עיני
שיהיו תמיד עדות ולא אישן לו משה הכהן מדשון כי
מהענין הראשון וכי שמורות תאר המו שומרות והם
העפעפים ששומרות העינים ואמר אחזת עפעפי שהם
שומרות עיני שלא כסגרו ולא ישנו משמר לעמדת
משמר ואמרה משמרות כולם ענין הערב והיין לה
ושמירת הערים ואזל שלש משמרות הלילה וכן
מראבמה הסוף שאמר ראש האשמורת רבי יונה ולמל

ניקא

[illegible] ר ענין לבלוך וטמוף יצר השמים הישערה
[illegible] ס ידוע והמעל ממנו שער העיר המה השערים
למחנות בני לוי ונקראת כל הארץ שער עש כמקתה היא
יצר הארץ כמו שאמר ויכש ערעך את שער איבן לפי
שהארץ החזקה והבצורה חזקה היא כמעקתה איש פנימו
יהיה הייס אוימים וכין שנכנסו המבים יעכרו אותם
השערים הרי כל הארץ נכבשת למהיה לפי אמר פתורן
נפתחו שערי הארץ מבלה אש בריחיך והערלך בעל שעריך
שיער לא שערום אבותיכם כי לא שערו מהם כלומר
שלא יראו מהם ולא יכרום ומלכיהם שערו שער
ומלכיהם ישיבו עליך שער ושערו חרבו מאד כמו ח
כמו חרון ישערנו והשם בסערה ובשערה דרכו ומא
ושמונים אחזו שער והמעל וקביבין ושערה מאד
וההפעל ושתער עליו מלך העמון בכר ברנום באות
הסמך שעיר עניים אחד לחטאת את שני הנעשרים
שעירת עזים ידוע ושעיר עלי עזהו יקרא ושעירים יקרו
עם לשעירים אשר הם זעזים אחריהם הם השדים וקראם
כן לפי שהם נראים כדמות השעירים למחמיניים כם
כשעירים עלי דשא יקראכן הגשם הזך לשער העהוב
ויחל שער ראשו לעמוד שערך הערב הענים כי כשער
ערד הענים שעירה לא הפך לבן ההא נחה ומא עם הא
הנקבה אל השערה ולא יחטיא תסמוד שערת בשרי
משערות ראשי ומא את הראש ושער הגבלים והאחד
הן עשו אחי איש שעיר בידי עשו אחיו שעירות ידוע
והמשחה והשעורה והשעורים והתבן ידוע
שפף שפיפון עלי ארח כשקל שימון
שפה ושפו שעותיו כשבו ונכתתו ותרג ואכתאתו
עמאן ושפית יתיה כשופינא וכן בדרזל גו שפה
עב ועא ילך שמי חפחה של שפים נהדות רוחה עה שפים
והנפעל ממנו על הר משפה עמנו גבוה ולי יהודה הכא
ילך שפי עם ושפו שמותיו כלומר כשבר כרוח נשבה
ושפות נקר עמנו הרי חלב וכל גוכנין דחלב דתורים
ואדזל גובנין דחלב דתורין שלאהיה הזכוב יכול לעמוד
עליהם לא מיד טפל מרוב החלקות והשמנות ודומה
שהעריכם לזה לשון שמות ואמשר שנגדר מהענין
הראשון כמו שנקרא גב חרי ענין מענין הרוץ ממו ש
כשערו ומא הכחל שלהמרות ושם באחר שפה כ
שדה ושדות ואפשר שיהיה מן השרש הזה שמ
ארח ועין הכלל כמולה כמו הגיגי מן הגה ולפי שקף
כעלי הרים נקרא כן מן הוא שנפך ראש ויהיה שוף
ושפה כענין אחד והוא מענין ושפו עצמותיו ואפשר
שיהיה מהשרש הזה עוד תרשיש ושהם ושפה והיו
נוספת והיא הנקראת בקמץ רחב ומשפטו היה כקמץ
קטן כשקל עלמה והוסב לקמץ רחב לתפארת הקריאה
ואמרו כי היא אבן הנקראת בערבי אלמס והוא קרוב
ללשון העברי שפה שפה לפי סבב על שפת הדרעה

על

על שפת הדרעה על שפת היאר במדבר שפתים שמה
אחת שפתים ישק ושפתי חכמים תשמורם שפתי חכמים
ידעו דעת וקבוץ הנקבות שפתותיו שועטים ישמרהם שפה
ממש ויש מהם עד שפה אחת לשון אחת וכן ושפתי רנות
יהללו פי ודברי רנות שפון כעין שפה אלד גבריה
עברים ושפרות ולשפחתך שבעים אין לשפחתך
כל הוא שם לאמה ולא יבא ממנו שם לזכר לא יזכר עבד
לזכר ואמה לנקבה אז שפחה ובכר בתבכו הומים לו נחלק
הדקדוק שהוא חלק הראשון מזה הספר ויא משפחה
ומשפחה למשפחותיהם יאמון בתבה ויה השבט אשר
לבדנו יקרב למשפחות ונקיא גב השבט משפחה
ויקרב את משפחת יהודה ונקיא הגוי משפחה ואם
משפחת מערים על כל המשפחה אשר עליתי מהארץ
מעריים מכל משפחות הארמה ועל משפחות אשר בשוק
לא קיאא ועל ההעלה יקרתי עליהם מרבית משפחות
שפון ושפון קדיקד בנות עין כבר זכרנוהו נאות הים מן
שפט אשר שבט המלך ושפטנו מלכינו ושפטו את העם
ושפטתם צדק כי שפטון מדאיבן שפטון כבי
ובינך ישפטו הם כשורק ומלוע ושפט שמט והשם
משפט ערק עד הבה משפטו מואב ומא חרב שמט ודבר
כחלם והקבוץ כשורק ושפוטים עשונה ומא עשה שפטים
אהכל לשון משפט הכא לשון נמל והנפעל באיר כשפטתי את
הוא לשון ייכון ודוק ותמצא אנותיכם הנו נשפט אתכם
כשפטה יחד כהשפטו יצתרשע והכבד היא שופטה את
ישראל למשופטי אתחנן ושנן קרוב לזה וזה יהיה משפט
הכהנים כה עשה זוד וכה משפטו כמשפט הראשון
משפט המלך אשר ימלוך עליהם לכל דבריו ולכל משפטיו
כמשפטו אשר הראיתך מה משפט האיש הישר עליה
לקראתכם ונקבו את העיר כמשפט הזה ונאמון על משפטו
ישב יכלכל דבריו ומשפט כלשנין החזק והרות והתכונה
וכן יקרבו אך במשפט כלומר שהתלכל אל
באמרכם תמעיטני וכן ויסרתיך למשפט שפך ונם
נגיי שפך מנשה אחר שפך יואב ינימו לא שפכה
נכתב בהא ונקרא בוו ולמעין ישפך שיחו שפוך על
שפון חמתך שפכו לפניו לבבכם שפכו את העבר
[illegible] עליה כשפון עולה ושפכו על ישלם
[illegible] ך את רוחי על כל בשר והשם אל שפך הדשן
[illegible] ת ומא ונרות שפכה והוא שנכרת הגיד שלו
ונקרא הגיד שפכה לפי שהוא שופך השתן והנפעל ונשפך
הדשן כמים שבתי ענן השפך ונחשתך כלומר שנן הגלות
עוותך ומה שלא נזהר מגלו מהדגוש לדם אשר שפך כה
ושפך דמם כעפר כאין שפכה אשרי נכתב בהא ונקראבו
וההתפעל תשתפכנה אבני קדש בהשתפך נפשם כלם שנן
שפיכה ודוגש שפל שבני גבהות אדם שפל מעל עבר
וכן ושפל רוח אנשים ועל כל גאה ושפל ושפלת
מארץ תדברי ובשפלה תשפל העיר ובכר מרשתי הפסוק

בשרש

שהם שנים לבהמה גדולים שנים שנים אות שני בני ויהיו
שניהם שתי נשים ואת שתי שפחותיו הראוי במלת שתים
שתים ונפלה הכון כמו שנפלה דלת אחת מאחת וכן בן מן
בת וכל שתים ושתי התיו הנושה דגש קל לבד משתי עיני
שהתיו רפה והוא כא על משפטו כמו שכתבנו בחלק הדקדוק
ופאר אל מזה כי בל ביתה לבש שנים כלומר בגדים שונים לפי
לא תיראה לביתה מישלג ומזה הענין שנה תמימה יקראת כן
לפי ששבה השמש ל הנקודה שהחלה ממנה ויהי בנואל עד
שנת אחת לכורש המלך כתב החכם ראב"ע ז"ל טעם הסמיכות
כי לא היתה שנה שלימה והטעם בתוך השנה והנה לא ישתיק
זה הטעם נשאר הסמוכים על המספר כמו בשנת שנים
בשנת שלש למלכו שבע שנים שנתי שנה ושניהם בנבואה
ובל שון נקבות שנות ימין עליון ימי שנותינו בהם והקבוץ
שנתים ימים כי שתים ימים שלמים ונקראת כן לפי שהשמש
תשובה אחר זמן ל הנקודה אשר החלה ממנה והטעם מזה
הענין ולא שנה לו מנים אחת ולא אשנה לו הסתשמיך המלך
בהם שנו ישמו וכי הגאון רב סעדיה מזה עם שונים אל התענג
והם שאומרים שנים להיות לעולם ויותר כי כן פא טוב מזה שונים
הם האנשים שחוזרים פעם שנה לרשעתם אחר שעשו תשובה
והמקור מהנפעל ועל השנות החלום ובאמרו פעמים הוא
תוספת באור או לפי שלשון השנות המצר יותר משני פעמי
לגב כי פעמים כי ישנה הלשון שלל פעמים רבות במו משל
שוה באמרתו לל פעם אחר פעם כמה פעמים וכן עם שונים
אל תתערב וכן שוב מולאת בני ישראל שנית לל פעם אחר
פעם ער שגמר הדבר ומזה השרש ותלבשת שש הסיהן
ותעמדם בשנים והבר כתבנום בשרשן
שנס וישנס מתנן עמינו ויחגור
שסס שסהו כל עוברי דרך ושסו אותם והנפעל ונשסו
הבתים ישסו בתיהם והשם מינתן לחשבה שקב
עמנס ענין בזה שסה הוא שסה אחר בלבלי המרה ובו
שאתיך למשסה כתב כמקום ו המשך שונים
את הגבעות זה חלק שוקינו שס מתלתי ומשנאינו שסו
למו והפעל הבבד ושמדותיהם שוסיתי והוא כתוב בשין
שנים בענין שמס שסע ושמע שסע ושסעת שסע
ושסע בסגול כי שמרשותיה סדוקות מלמעלה ממו מלמעלה
כיש נהמה שמרשותיה סדוקות מלמעלה ומלמטה דבוקות
כמו שאמר לכל הבהמה אשר היא מפרסת פרסה ושסעת פרסה
שוסעת כמו הגמל והדוב והכלב והחתול ומשפרסת
הפרסה הפשעה אל השסעה כריה בפני ע
לה שנגבין ושתי שדותות ולפי הקראת שסע
חלוקה לשתי בהמות והבבד ושסע אתו בבסיו
פרזל שהיה קודשו מגבו ולא היה מוכדילן לשתי חתיכות לגמרי
ומה שאמר בבפין לל עם בפין שאינן ערוך למרוט בפין אלא
כמו שהוא בבפין היה שוסעו ומקטירו ואמרו ושסע אין ש
ישקוע לא כיד והאל ישסעהו הבשסע הבקר כלם ענין חתיכת
הדבר לשנים וקרוב לזה ישסע דור את אגעיו נדברים כלומר
בטל דבריהם ושבר חרומם ומנעם מליאם אל שחוק
שסף וישסף שמואל את אגג עשנו בחרב ותרגמו
ומשח

ושמח וכדרזל הוה מטשרו ויהיבלן אלוהא
היה בוקר העיים שעה ואל תבן ואל מנחתו
ויעשעו אל הבל ואל מנחתו עמנס לא סנה
כדרך שאמר אל תמן למנחתם וכן ישעו ואין מושיע כ
כלומר יפנו ימין ושמאל ואין מושיע אוהוא כמו ישועו ויהיה
שוע ושעה בענין אחד ושא ישעה הבדס של עושהו ולא
ישעה אל המזבחות ולא שעו שלחרוש ישראל ואל ישעו
בדברי שקר שנים הכטחון ויתכן לפרש לן מהענין הראשון
ושא ולא תשעינה עיני לואים והתפעל אל תשתעו כי
אני אלהיך שנים הבהלה והפחד ולולא תשעינה מענין
ושעינו הבשע ויהין שנים שרשים ושא ובמים לא רחצת
לישעי כתבנוהו בשרשו ובכל לשתעו כי אני
אלהיך ל תהיה כשעוה והיא הדונג כלומר ל תמס כדונג
מפני האש ושעוה כלי ספרים מזה השרש ושא שעה מעלין
ויחדל שעו מני אמרר בבי שנים הסה הדפו ופאר אל
מזה ל תשתעו ל התרפה ושא ואשעה כמו כן תמיד הקמן
תמונות הסגול והוא מענין ותורתך שעשעי אז יהיה
שנן ספר מתרגום ויספר ואשתעי וכן ונשתעה ונראה
יחדו קמץ הענין מקום סגול כי משפטו על המהג ומשתעה
ושא ונשתעה ונסתכל הסכן הוא מהענין הראשון
שעטו מקול שעטות פרסות אבירין כי מקול שאון פרסות
סוסין ל חוזקן הכתם בפרסותיהם הארץ רועם
והתי מקל מטשוטות פרסת גבורה ל פרסתם והליכתם
כחוזק שעל מימדר בשעלן מים ומא הסישפק עפר
שמורין לשעלים לכל העם אשר בגלי בשעלי
שעורים ענים כמו אגרוף כלומר מלא אגרוף במשעול
הבהמים שכל ומזה תי לשעלים לכל העם אשר ברגלי
למסב בשעלי פרסת רגלי עמא דעמי כלומר עפר שנדבק
בפרסות רגליהם ומזה נקוא שכל הבהמים כמשעול
לפי שהוא דרך ער אין בו רוחב לא שיעור שיהלך אדם
בו הסיעלה שעל מבין שעלים קטנים ידוע
שען ונשען לגבול מואב ונשען עליה כי נשענו על
אלהי אבותיהם והוא נשען עליו ישענו על
ביתו להשען על מהנו והשם מנשען ומשענה ונסמוך
אא ועמו זה מרכן לחיה בעדי כל משען לחם וכל משענת
ונסמ רות למרכן עין בפתח ומא ויהי לו משענות ומשתי
יה כל משען לחם מזה השרש ומא של משענת
הדעון על משענתו שעף בשעפים מחזיקות
לבן שעפי ישרמו עבים שער כבר
זרכנום באות הסמך שער כמו שער בנפשו בן הוא
בשקל פעל והשם מלעיל שער ולרבים מאר
שערים ענין שיעור ואומר ידוע זיל מזה בבית
ישראל ראיתי שערורה כלומר מה שישרתי בהם
ראיתי בהם ועא שמה ושערורה ובגבעי ירושלם
ראיתי שערורה ועם יוד היחש ראיתי שערורה
ומא שערורית עשתה מאד בתאנים השערים נקמן
הענן

ראש ו מלכ ד
ראש ג שמא ראש לב
שינו ז
משל לא
ויקרא
דעא
מלא טו
הם א ראש מו לו
חל עו שסע
ראש מא
שנ כסא שסכו כחל ב
שנה משל כד
ראש מא
תשל כו
יהושע
שמ כה שעא
מלא יט
תלמ שיפב זכר יד
ישע יג שסלב
הושע ירמל
שמא כג
שעיה ירמ תל מד
שעי
ויק יח דב יד
ויק יא
דב יד
ויק א
שמ כא חיר
שנ כ תל ק
מש כה
ראש כו
שמ כה
ראש מא
שיב יד
שמא כד
שסלו

[illegible] ומה תמורת הא למד הטעל והיה דינו עם
[illegible] ויקה נמלם תושה שואה ונשהומרה ההא ברגין
הושבה המלה מלמיל כמן עמרה שמרת גבירה גבורת
והקבוץ והוא מלה בשקעות המים שקט ושקטו ושאנן
לא שקטתי ולא נחתי וארץ שקטה ארץ ירמה
ושקטה כי יראה מן השי ושקטה מלהלחם על ישראל
כמו שאמר מגערתך ס׳ נרדם וסוס ורכב אל תחרש ואל
תשקוט אל אשקטה ואביטה במכוני הקוף בקמץ חטף
שוקט וכוטרה ושוקט הוא אל שמרין ישבת ושוקטות
והשם ושלום ושקט אתן על ישראל כימין כשש מאות
והכבד השמר וקשקט כהשקט ובטחה מקור אשם
השקט לא יוכל בהשקיט ארץ מדרום ואשר הם מעלים
יעלאם והוא ישקיט ומי ישיב להשקיט לו מימי רע
ואדר אמים ישקיט ריב בעמים שבין הנחה ומרגוע
שקל ושקל במלם הרים כסף ישקל והשקלה לו את
הכסף והשקלה עלדם שנהם הקוף בשוא
ופתח והשקלה להם את הכסף בקמץ חטף והכפל
משקל הכסף ולא ישקל כסף מחירה לו שקול ישקל
בשלי והשם ולקחתי לך מאזני משקל בקעמשקלו ומה
עם הקין ומנקיה למשקלת ונחולם במשקול עשרים
לחם ליום ועם הקין ואת משקולת בית אחאב ומה
בשקל הקדש בשש מקודות עשרים גרה השקל
שקם ושקמותם בחמל בשקמים אשר בשפלה שקמים
הדעו ומלם שקמים אא וכן נקראו אותם התאנים
מ׳ מדות שקמים היה לוקט
לאכל בקרן והם מין מוריב
התאנים או יהיה שקמים שם המדות עמם כמו תאנה
ותאנים שהוא שם המדי ושם העץ שקע ושקעה
ביאור מעים תשקע בבל ותשקע באש והגמל
ונגרשה ונשקעה והכבד ובח בל תשקיע לשונו כל
ולשונו תשקיע הבל כמו ותשם כמך עינה שלחן
כאש מקדשיך אז אשקיע מימיהם והשם ומשקע
מים תשתו ואת הנותרים ברגליכם תרפשון עמיכם
כעמק עומק ומי ומשקע מים תשתו כי כשהמים רבים
יש בהם עומק ולל שתשתו המים כשהם רבים וזכים
טרם שיחסרו ויגיעו אל הטיט ואל הרפש אז טרם שי
אותם שהם זכים וכן מי אז אשקיע מימיהם ל
הארץ חריבה מאין אדם ובהמה ולא ישבו מי
המים זכים כמו שאמר לא תזלחם רגל אדם ופרסות בהמה
לא תדלחם כמשמע דלחם רגל אדם ובהמה הם עכורים
וכשלא תעכר רגל אדם ובהמה יהיו זכים כשמן
וזהש ונהרותם כשמן אחלך ועיקר הלשון עומק
ומעולה וחרג עלו בעומרת אשתקעו באבנא וחרג
ירושלמי בלע את הקדש בדמשקע וחרג הטבעו
בבוץ ונגליך אשתקשא בבהתא דגלך שקף ואדון
משמים נשקף בשר אשבר נשקפתי נשקפה
ותכבד כי רעה נשקפה מצפון ונשקפה עלמי בישימון
הנשקף

הנשקף עלמי הישימון עבין הישגחה והנצה ונשתמשן
אא וכמיט המלך כשהוא מחלון כו הלשון נמעל לפי שהשמוד
הוא נשקף מהלהעם המכיטים כו׳ במקום גבוה ומביט הוא נשקף
למביטים אין לכל אבי הבקיעה מוועון ארשך מן הבשמים
כי הבה מנשקיף ואינו נשקף וכן וישקף אבימלך כי היה
במקום שהיה רואה אותם והם לא היו רואים אותו וכן
ונשקף בעד החלון שהיתה רואה אותם והם לא היו רואים
אותה עד שקרב יהוא אל השער וישקיפו על פני קדרום
חלונים שקפים אטומים אמרו המרגלים מחיחין מלגן
ומחיימן מלבי וכדרזל מראנו בהכך זה שאמרו מחוחים
מבחוץ ואטומים מבפנים שלא כדרך שאר חלונות
להראות שאינו עליך לאורה אל המיצקוף ואל שתי ה
המזוזות הוא במפתן העליון אשר של מזוזת הטער
נקראכן לפי שהוא משקף תמיד ונקראכן לפי שהדלת
מכה עליו תמיד ותרג ושרומות קדים ושקיפקדום כלומר
מוכות רוח קדים ותרגומו שקפוק את כפיו ישקפון לידוהי
והכם ראבע גלבתכי המשקוף הוא החלון שיעשו על
הפתח ישקיפו ממנו כשהדם יורא בשער לראות כי
הראו זה ידוע בארץ ישראל שיעשו החלונות על
הפתחים להשקיף משם ושקפים שלשה טוריס זה לעומת
זה הי כלונסא תלתא קורין וכן כל הפתחים והמזוזות
רבעים שיקף מורבעין וחטן כלונסא וכדרזל מבאין לשקוף
שלארז ומדלה עגבלונסות מ׳ בדים ותרג ונקיקי ה
הקלעים והשקיפי כפשא וכן תרג וכסעיפי הקלעים מפני
שמשקיפין מבן כשבור גבהן שקץ כי לא בזה ולא שקץ
אל תשקצו את נמשותיכם ואת נבלתם תשקצו
שקץ תשקצנו והשם ולתת שקץ שומם והקבוץ ועל רגז דשלים
כנף שקוצים משומם ותראאת שקוציהם איש שקוציו
עינו בשליכו ומלא שקץ הוא לכם כו׳ נקדות עמנם שבין המשבר
שקר אם תשקר לי ולמי והשם מדבר שקר תחזיק
בשש מקרות אויבי שקר שקר דמוכו ובדי
שקרים בשקריהם ובחבלתם והכבד ולא שקרנו
בגדיתך לא ישקר ולא יכחש בנים לא ישקרו ולא תבחשו
ולא תשקרו עמן הבזב והבגד ותהי מחיה נבגד איש
[illegible] הדין משקר גבר באהוהי אך ישמרהם עמן חנם
שקר דמוכו לשקר שמרתי הנה לשקר עשה
[illegible] אותרים וכן מלת שוא כמו שבתכנו
[illegible] משקרות עינים כלומר מחדרות אותם ורומזות
כהם ובלעו בגטרן ותרג עין שזמתו עינא דשקרתה
וכדרזל הבדא אותה מן הבין תהיה מקרבת עמדה חזה
והיתה שקרנית שג ותרא האשה שרר שדך חגן הקדר
לא בדת שדך בוגד היש לחשרון הבגל ובמא ואונו
בשדדי בטבן הוא הטבר ומא כי בשדדות לבי אלך
עמנו הבטות לבי ומחשבותי וכן למען שודדי ישראל
ודרך ישור בעל אבשים ואם כתבנו אותם בשרש שור
מאין הבדע ולא בשרירות מחוזק מעבין שריר ובריר וקיים
כדרזל שרר להיות בלאיש שורר בביתו והתבעל
כי

[illegible] ראבל ירבעל
אדר יהושביה
חל עו
[illegible]
[illegible]
שוקיה ידבר מלה דבר א
דהא כב
ישבנ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
ישעלי [illegible]
עבה
[illegible]
שם חזב כה
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

כשרש בדר והייתי שמל בעינו שמלמין העור ובהיא נוספת
והשמלה הגבוה כי המלה מלעיל ואחרי הגבהתי עין שמל וכ
ובמקומות הספרים המדוייקים הוא קמץ ואת נבא ושמל ואחר
רוחן שמלים ושמלה איננה שמלתקומה והשם והשמלות ברבים
והוא ונשמלה תשמל היטיר והוא ונשרים כשמל שבנו מחמש
מקומות שבשמלנו נבר לנו והוא ובשמלה ובנגב כשקמים
אשר בשמלה לרוב ואת הר ישראל ושמלתה ושבתב בהיא
והבגד כי השמש ותאמר גוה השמלו שבנו ותשמילי עד
שאול לן מעלים עומדים ואשר הם יוצאים השמלתי עץ
בבוה ישמיל אף מרומם והגבוה השמל אל ישמילוהו ברים
שפם ועל שפם יעטה ולא עשה שמם הוא השער אשר
שלשפה שפן ואת השפן כי מעלה גרה הוא
מחסה לשפעם ירוע שפע כי שפע ימים יבקו כמגול עניכן
רבי וכן שפעת גמלים תכסך ושפעת מים תכסך
משפעת שושן את שפעת יהוא שפעת אני רואה התין במקום
הא וחבדיר בתבכן בחלק הדקדוק איהיה חסר הנסמך ומדושן
שפעת אנשים שפן אם ישפן עפר שחרון והשם כן
יפיתך בשפן כמלאות שפקו יערלו והבגד ובילדי
בדים ישפיקו ענין הפסוק ידוע וכדרל כאן כמשתפק מהן
כאן בשאין משתפק מהן וכן אמרו ממנו מעל הקל לא אפיק לה
כיד מביאה לה בשרה ופעל הדגוש ושמהם משפקים וכן
בטן הפעיל לא הפיק ליתנו לה ואמרו השם איש שפק בידו
לשאת וילעוד ובילדי נכרים ישפיקו מענין שפק חשיבה
כלומר בעבור ילדי נכרים היו להם בספק מעות השם והם
מעוננים ומחשבים והשם עזה להם לא תעזבנו ועל שפוק
עליהו בימון ולמה כן יפיתך משפק והבר ובמנוס כאות המלך
שפר אף בחלת שפרה עלי בנותן אמרי שפר תרג יפה תאר
שפר מריא וכן בארמית מלבי שפר עלך והמוהם
ברוחן שמים שמרה והבית במלת אלא ויהיה שמרה ממון שמר
ברוחן נוספת אותיה הא שפרה יעבר מבנין טעל ונה לא יתכן
נוספת אן יהיה בן ארבע אותיות המקל תחרה מן מי אתה
מתחרה בארז כן יאמר משמרה אשמרה ישמרה תשמרה נשמרה
כמו ואך תתחרה ולא שמרה נמה אתם כאהלמן ונטה את
שמרירן עליהם שפ אהלו ותהיה הא שמרה ממקום את הבמל
כמו בזה נהרים שהו ואמרו בזזן כן שמרה כמו שמרה
תרועה בשופר הם קולך כי ממו אם תתק בשופר
שופרות הנובלים ידוע ואשמר אחר הלף נוסף
הבשר ויתכן שיהיה נגר מהענין הראשון כלומר
שמוה מלה מורכבת משלש תבות שאמרו אחד משמר
שפת ג' המשפת שלום לנו ולעבר מות תשתחוה תערוך
תערכב שפות הסיר שבות ערוך אותה על השמים
והם הסירים שעליהם הקדרות הן בקא הבדלא גרן בלעז
ונקרא בלשון שנים לפי שהוא מקום שפיתת שתי קדורות
והשפתים טמחאחר אם תשכבון בין שפתים כלומר
במקום שפל כזה עוד תהיו שפים בכסף ולא השפתים
טבחאחד ועניקלין נמקין מעל חר והם ווי העמודים ש
שתולין

שתולין בהן הקרבנות ומפטיצין אותם לנב
בין שתי המערכות והם שתי משואות שעומדים
ומזה אחר ובלעז כלש והואבלבן חזק שרובן בין המשפחים
וקם עמהם שעף בשעף קעף בשעה נשעינקחת עמנו לפי
מקומו נמעטו קעף במושאה בהגע קטן עזבתיך
שק שק הסרתי עלי גלדי ונפתחתי השק מעל מתני ך
פתחתי שקי הפשיט שק מתני ויכס שק חגרו
שקים השק הוא לבוש עמור אוהבור עמד ילבש אדם
אותו על בשרו והוא פחות ועבה וקשה כי נשת הערד
והאבל ילבש אותו אדם או יחבור ויפתח האחד את שקו
אמותחתו ואפשר שיהיה שרש לן שקק והרבשנהבורו היה
שקק בעבי ישקו במשקגבים שקק בו ודוב שוקק
והשם במשקגבים ומא ובן משק כיתי זכלו קבול
בשקל מכס ומומר ליולדתו וההוכעל בהבל בו הם פא
הבעל ישתקשקון בהתאבות עינים עין הליבה בהומדה
והואמלשון שק שקד שוא שקד שומר באשר שקדתי תלקמו
עליהם וישקד ג' על הבעה נמר שוקד על עריהם דטלט
לשקוד על דלתותי ונכרתובל שוקדי אין שקדו ושמרו
ענין המהירות וההשתדלות וההתמדה על הדבר מקל
שקד בטנים ושקדים ויגמל שקדים ידוע וגם הואלאת
מהענין הראשון כי ענין השקד ימהר להבן משאר העצים
וכן אמר לנביא היטבתי לראות כי שוקד אני על דברי נואה
כי שקד מלשון שוקד והפעל ממנו שלשה גבעים
משוקדים מכותחים כדמות שקדים וכדרך ההשאה
ויצאץ השקד והוא דומה כן על הבבה שהיא לבנה ודמות
הכן השקד ואלהשקד אבר המשבל ויהיה ויצאץ עלזה הפ
כמו ויצאץ בזעם אם לל שיצאם הגשבב מרוב חלישותן
כמו שאמר ותפר האבונה ונגל כי השקד זו קלבוקתא
ויהיה ויצאץ עלזה הפ ויתגדל שזה הענש שהוא למעלה
מן העבבות יתגדל ויראה כמי הזקנה מהחישות הבשר
ומיובש הלחות שקד בשקד עולם בשעבו ענינו לפי
מקומן נקשר אן נתחבר ובמקראה אבי
מלמוד להעיל מקראה לך בהדין מקקא ומשקיד לתו
לתורתא כלומר אהיה שנון תמיד להבה יבן כמו שהמלמד
וכן תמיד ממרה להבה ומכי חיי אל הביא ואיה מדגל
בא בסקדא וגדיא בסרבא שקה והשקה את בחל
ים וגם בגמלים השקה המשקה והאוהבה
המשקים וישק את צאן לבן וישק בתהומות רבה
והשם וכל משקה על משקה ממשקה ישראל ושלא
נזכר סגלן מהדגוש ומוה שמותיו ישקה והשם בתמורת
למד הפעל ביוד ושקו לעמותיך שמני ושקני וכן
תמורת למד הפעל ושקני נבכי בסכתי ענין המשקה
כענין המשתה לא שהמשתה על הפעל והמשקה של
המעיל ותי ממשקה ישראל מפטימה דישראל כלומר
מן הטוב שבצאנם ומן השמנים והוא עד ומוה שמותיו
ישקה וכן מקום שמשקים הבהמות נקרא שקת ונחבר בהה

[illegible] שבמשי שרקים ולבנים אלא וכן בלשון ערבי נקרא
מעוירים בלוא ששינם אדום ולכן המשי שרקים
ושחור כלא הם נקודים או טלאים וכן עובדי משחים שרקות
בלוא מנקדים בנבשים וכן בדרזל לוכשי שרקין שלזהב
בלוא מלבוש מעויר שלזהב ולא שרקים מחוקנים במקרין
וכן בדרזל ראה שרא לסרוק שנים אבלוא לקריק הקש
במסרק שלברזל וכן בדרזל קרה מאנים שלשריקות עמה
פי מוכרי פשתן שרוק שרש בל שרש בארץ גזעם
נעשה הסם שורשו הקמן בעבור הזקף והם מבכן
פעל הכבד אשר על המרובע כי בלא הזקף בשוא המוכל
בונכו הנם יבל יתר ואם אין שרשים אחד בנים אחד והכר
אחר הבאים שרש ישרש ישקב ותשרש שרשיה אל מלמשריש
ושנים נחינת השרש בזקן וכי אל מלמשריש נותן השרש
ומחזיק מישרין והשם אשר נבנה הפעל מזכן שישמרה
שרשי פתוח על שרשי ונגלי בכך משרש הרים ושרשי הים
כבה שרשים בעמלק כי שרשם היה נלחם בעמלק והוא
יהושע שהיה משבט אפרים וכבר אחר והוא בענין ההכן
ושרשך מארץ חיים בלוא יעקר שרשך ובכל תבואתי תשרש
ושלא נזכר פעלו מכון ואצא ישורשו בלוא יעקרו שרשיהם
שרת ושרת את אחיו ושרתו אתו וישרת אותם משרתים
את הבית אילי נביות ישרתונך ומלכיהם ישרתונך
האתנחתא בשנהם בתיו ולמה הכון נקודה בשגול לשרת
בשם לתני העבדה לשרתם משרת משה ויהושע משרתו
משרת את המלך משפטו ומשרתת והשם ישמשהו כלים
לבית כלי שרת אתכל כלי השרת שרת ויקח את
המשרת חרגום מחבת משריתא שלטן בלעב
שת ותשומי שת בתכנהו כשרש שות שתת שתו
בשמים מיהם כאין לשאול שתו בתכנום שות
שתה ומים לא שתה אשר ישתה אלינכן וישתו מן היין
ושתו יין מסכתי בלי שתין ומה שאהל שתו
לא יתהלל הוא שם תאר לא פעל כי המים מהיין הוא שתוי
עד פעול או נשתה עד נפעל אבל מה שאמרו הם שתוי
הוא תאר כמו שנוס ואמרו בלשון הזה להמיד בינו וכן
שכור כי הטמאי לא שתה בלבן כמו השמור לבל אם
התפלל תפלתו אמלה שהרי יכול לדבר בפני המלך אבל
השכור הוא שהתה בלבן שאינו יכול לדבר מפני
לבל אם התפלל תפלתו ותשבה והשם מתשתה
והקבוץ משתים ומיין משתין ויין משתיהם ומלאה
ולא נשתי כי אם בעת שיאכלו לכם ולא עתם בגמרה
לא נשתה ושם הא והשתיה בבית והנשבל בלחשיבה
אשר ישתה יזוע אם בשתי אם בערב הוא הזוב הולך
לחוך הבגד והערב הוא ההולך לחשם ומלמה בגמרה
ולא משתי בלוא לא בבלבול והערב כמו הטתי שהוא
מעורב עם הערבלות שאין דעתם מבולבל מאבל
ונה עטבים לא דשתם זך בגמרה ומן השרש הזה שר
שתותיהם נשק למותיהם שמותיהם וכבר פירשנו אותו
בשרש שות

שתל ושתלתי אני בהר מרום ישראל אשתלנו והוא מטעה
היה ניקמן מכף שבן שתול שלמלגי מים כמקור הלא הוא
ראיתי לעור שהולה בבנה והנה שתולה המחלה בשחלי
ניתים שנים שבן בטיעה שתם שתם הבין מתות הבין
הא והכון מה שמשיל ובדבר הבתינו כדי
שהיתה שנוכיקורה ויוצאת ישתתום וישתתום ויגנב שתן
לחוץ וחור שלה מהמעוחה
ואכנבתכ יאכי שבן אחד בשתין בקיר זה הלשון ידוע
היה לבלעם וזה דרך ודש בוריל בהטלת מיגלים כהמרם
לא ישתין כנד כותלו שלחכירין לא אבי הרחיק מיונו גטיחה
ומלת זה הרבה ומה שאמר משתין בקיר הוא אוב יבל הכלב
שרוכן להשתין בקיר לשלא יזאר לו דבר יש הכלב המשתין
בקיר וכן פריל שאמרו יומר דרכה אשתוב בקיר לא שכיבא
ליה ומאיניהו כלבא ויש משתין בקיר ידע מדע ראהם משתין
הא ויל שיותר הכולבו שמשתין בקיר כמו מעית בקיר רחה
בקיר בל הל שרי אין בנקבה המשתנת לומר בקירות הלב
בקיר וכפי אותו החכם ירועמו ב
בהשתקתו שהשתין המיראלשלים שתין ישתוק מדון וישתוק
בים מעליט ויש
ישמחו כי ישתוקו שבן השתיקה ידוע הוא

ואשר הם בע ארבע אותיות

שבשב כיום בטעך תשבשב מעבין ישבה אחובלי
מים וכן הוא עיקר שרשו שבה
שלהב יבקתון תיבש שלהבת לאתבה להבת שלהבת
וכן שלהבתיה ואם היא מלה אחת שבנה שהי
מלות כל שלהבת גדולה וכן ודך המקרא כשרועה להגדיל
הדבר קומך אותן לא הם יתיבוכן מאפליה והדומים להם
שבתבכן בשרש אפל שלהבת כמו להבת ונקמוך להבת ל
שלהבת כמו אדמות שמר מטיט הין ותרגמי להבים
מעהם דמי שלהבין אביהון וכן בלבת אש תרגם שלהבת
שנאן אלמי שנאן נהגו במלה בזאת לקרוא המלאכים כזה
הלשון שנאים ויא שרשן שנה והאלף תמורת היוד
הבאה תמורת למד הפעל בלא יכבן כמן לל אלפים שונים
שנהב שנהבים וקופים ותכיים אמנו התרגום שן דפיל
[illegible] ושבשב יזכן אני תוכחך שעבשתי לל מתורתך
[illegible] תמחיך ישבשבו בפתח השין והעין זה
[illegible] עד מעל השלא נזכר פושלו מטבון ועל מרמים
[illegible] ון וההתפעלו חזקתיך אשתבשב והשם גם עזרתיך
[illegible] ואהיה שבעבעים יום עינים מעין שחוק
ושמחה רמורט כלעב שקערר עקערות עקערות ויהיה
גם הוא כן ארבע אותיות לא שנכפלה בו הדבעית
ומרשון שחרות ובתר שוקשות ומראיהם אדמודם או
יקרקן ודומה כי המלה היא המורכבת מן שקע ומן שער
כי הוא ענין שחרות ועבדות כמו שערוריה שרבט
אלא שרבט ושרעף כשניהן הרישין נוקפותיו
שרבט כמו שבט ושרעף בלשון קשעף חלקן
קשבי ישיבוני וכן שרשר הרישי השניה נוקפין
כי שרשרות כמו שרשותיה כי שני הרישין של
שרשרות בחלוף שני לשין ומשרשרות כמו שלש
ילות כמו יפלשי ערבים מפרשי וכן מזלות כמו
מזרות

שרבט אשרבט
שרבט כמו שבט
שרעף ברוב שעבי
בקרבי בחנב ובע

כי תשתרר עליהם השתרר[illegible] כן להיות מזה השרש
ישר אל מלאך כי שרים ישורר וכבר בתבנו אותם בשרש
שור הכל ישר במגרה אם יתגדל המשור כתבנוהו בשרש
כשר כי הוא שרשם באמת שרב ולא יבש שרב ושמש
ענין החום והיה השרב לאדם פי מקום המדבר והחורב
ותרג אכלו חורב אכלו שרבא שרב ובמקום שלשה
שריגים עשים הלביבו שריגיה והתפעל ממנו
ישתרגו שלו של ענאי גבולי יתברכו וכן שלא נזכר
פעלו מהדגוש גידי מחדין שורגן ותרג שכים מעשה
שבכה שרגן עובד שריגן ובמשנה ומעקרין את הגפנות
שרד והשירים שרדו מהם מליט ושליד שרידי חרב
ירדו יתאלהו שרד כשנקודות הוא חוט הנכב
שמקמן בו הנגר מה שרוצה לכרות מן העץ ואית
בגדי השרד בגדי העבודה ואינם בגדי כהונה רק בגדים
עשויים לכשות המזבח אלא שנקראו בגדי העבודה
והשולחן והמנורה בנקוב שרד מלשון שרות הרלת והתינו
המחתה וכתב רב שלמה ז"ל מתחלפין כמו נמלת הזמיניתון
פ' לכך נקראו בגדי שרד כמבואר בבכורים הפשיל שהדלת
שהם עשויים במין קלעים ומתרגמינן קרדין תבא במקום תין התפעל
שרה אם לא שריתיך לטוב כתבנו יהודה בזה השרש
וגם לי יומה כתבו כן ומי שהוא דומה לתרגום משרה
קטרין ובכל כתבנוהו בשרש שאר אלא ויהיה פי שריתיך המחתיך
ואזלפי מזה תחת כל השמים מתאסורין תרג ויפקח הגמליים
ושרו גמליא
ישרהו בלשון יתיר קשור העבים
ומתיר של בגדות הארץ שרותיך משבבך כתבנום בשרש
שור ילבש צדקה בשרין כין הדבקים וכין השרין ומשקל
בשרין וכחלם ושרין קשקשים פי עשוי מעשה קשקשים
ובהא חמית מקבע ושריה היא התחרא והקנוין בחולם
ושריונות וקשתות אזכרג אלא אכל לחרמון שרין לבנון
בלעז ומזה השרש שוד ומל ושרין שכיהם כמין שלשלת
משרת עבדים ידוע מדרזל אין שורין ומקמנין וקראמו
ולא נמי משרה וכן פרשו מזה תחת כל השמים ישרהו
חבלת השרון והיה השרון כשבבה פי כו ארץ מישור ומקום
דשן וכן ושל הבקר הרועים בשרון שרבי השרוב
שרה הראונו שרה את אלהים כי שרית עם אלהים
למדבה המשרה ידוע שרט ושרט
כשם מקרות לא ישרטו שרטת
שרטון אזל שריטה וגדירה אחת היא שרך
ואין שרוך נאל ולא נתק שרוך נשלין רצועות הנעל
והפעל הנכר ממנו משרטת ורקיב כלומר שבלבלת ורכיה
ורצה סביב סמו שקשרין סביב השרוך סביב לנעל
שרע שרוע וקלוט עמנו עורף וכן הזל שרוע זה
שנמתה ירכו והוא מושך רגלו והנה הוא עורף
והתפעל ממנו קצר המצע מהשתרע שרף אשר שרף
ישרף ושרף אתבסרה על מדשה ישרף ישרף בחש פי
התך העגל בחש לכטל עורתו ואחר כך טחנו בסנירה פיס
פי השרב לא ישרף אבליתך ואת קבר הזאת תשרף בחש
פי

פי אתה תהיה גורס שתהיה משרפת העיר [illegible]
הכשדים וכלן אתה שורף אותה והנה שרופה [illegible]
עגיבים שרפות אש ויישרפולו שרפה גדולה שד למאד
ומשרפות אבותיך המלכים קראטונים אשר היו למיך
כן ישרפו לך הוא ששורפין על המלכים מנוחתן ולי משמישן
וכן בדרזל שורפין על המלכים ולא מדרכי האמורי שנאמר
בשלום תמות ומשרפות אבותיך וג' מכאן ששורפים
על המלכים ומה הן שורפין עליהן מנוחתן וכלי תשמישן
ויל השרפה לשון הקטרה יעשו למות בדי שלא יסריחו
בשרן וכן בתוב ויישרפוהו במשרפה אשר מלא בשמים
ונגים מרקחים במרקחת מעשה ישרפולו שרפה וג'
וכן וישרפו אותם שם ולא ישרפו אותם שם ששרפו הכשר
ולפי שנשתהו ימים אולי העלה הכשר רמה ולא יעולקבדם
כן עם התולעים ושרפו הכשר ואחר יקברו העצמות וכן
בתוב ויקחו את עצמותיהם ויקברו אותם לבלתי
שרוף אתה המגלה והשם השרפה אשר שרפו אל
תוך שרפת הפרה ומלא והיו עצים משרפות אש
ובמשרפות אבותיך והתאר בפרית ומלח שרפה על
ארצה פי בגפרית ומלח תהיה שריפה כל הארצה ושלא
נזרע פעלו מהדגוש והנה שרף והנפעל שרוף ישרפו
והעיר הזאת לא תשרף באש ולא מזה הענין ונשאו
לודו ומשרפו ואעפ שנכתב בסמך והכל כתבנוהו
באות הסמך משרפות מים נקראו כן המקום לפי
שהין מימין נובעין חמין כחמי טבריה וזולתן ויש
חדשי ימה והוא שעשין חדשין ומשרפין לחובלים
מן הים והחמה שורפתן והם נעשות מלח שלהש
בלעז שעה לך שרף המחשים השרפים נקראו כן
לפי שהן שורפין בהבל פיהם שרף מעופף אומרים כי
יש נחשים ימצאו בארץ כוש שלהם כנפים ויעופו
בהם אם מעופף מדלג למרחוק ובלו הואש וכן
בדרזל אין מדליקין בעי מכבי שהוא עף פי נעב מן
הגר וגם תזהנה והנה שרפים עומדים מלאכי אש
שרץ שרץ הארץ ושרץ היאר אשר שרצו המים
שרצו בארץ השורץ על הארץ כל נפש חיה
הא והמיה אבן אין לא חלקם מהם אשר ישרץ נפשחיה
[illegible] ויש מהן שומדין כשש נקודות שנכם
[illegible] ראים יש לפרשם בלשון ענין ההולדה עם הדמי
[illegible] מומרים הן בתרגומן בלשון ודעת התרג עין הכושה
ריחוש
שתרגם שרץ רחשא והשרצים מתנועעים על הארץ
שרק ושרק לו מקצה הארץ שרקן ויבעו ואשם
ישרקו לדבור ישם וישרוק אשרקה להם
ואקבצם שריקות עדרים ויושבה לשרקה ענין ה
השריקה הגשת השפתים כקול שרק נטעתיך שורק
ויבעהו שורק ולשורקה בני אתונו הלמון שורקי
נכתב כן הגה עם הדמש הוא המשומן ממיני הגפן וכתב
הרב אבן גיאת שהוא מין הטוב מן הגפנים שהענבים לא
ישנא נהם הרצון ותי ממעב גמן מרוא ויתכן עובדי משתים
שריקות

מלך יז
רש"ב מש ח
דה"אב יעג
שם מט
שם לה
ראש מ
יגל א
ה"ב א
איוב מ
דה"ב יד
יהושע ה' ה"ב ירמ"ל
שע"ל
שע"ל
שע"ל
יהושע ה' ה"ב ירמ"ל
שע"ל
שע"ל
ירמ"ל
ירמ"ל
ירמ"ל
ויק' ז' שע"ב
ירמ"ל
ירמ"ל
יחז' כז
יעג' מלאכ
שאל"ן שם יז
אי"ל
דה"ב ז
מלך ז
אי"ל
שרב יעג
דה"אב שם
אי"ל
שע"ל
ירמ"ל
שע"ל
ירמ"ל
שע"ל
ירמ"ל
ירמ"ל
ירמ

לדעת המתרגם דרך המתרים והאלף נוספת ומן
ונגל והיקריב מן התורים ועשה את האחד מן התרים
שתי תורים ירוש ומה האחר בלשון זכר ומה שתי בלשון
נקבות להודיע שהזכר והנקבה כשרים ומזה אל תתן לחיית
נפש תורך המשיל כי לתור כמו שהמשיל אותה הגב ליונה
תור נעורה ונערה שעמנו זמן ראיתי באור האדם המעלה
כתכונת האדם מ"ז זאת המעלה והגדולה שדברת על תכונת
האדם הגדולה היא אבל אני מה אנכי ומה ביתי לפי אמר
המעלה בלומ"ר איתני בתכונה גדולה כתכונת האדם
הגדול ואעפ"ש אני קטן ובזה וכן וזאת תורת האדם
ואפשר להיות מזה השרש וזאת התורה תורת המעלה
וכולם שוים בזה הענין כי פירושם ענין תכונה כמו שפירשנו
בשרשיה וקרוב לזה נאון לחיין בתורים הם הפעמים
המתחברים ומקורדים יחד בתכונה תנץ העיר
התנ מתה בקוף פקוק עטרות ובמשנה התיזאת
הראש בכה אחת פקולה ואעפ"ש שקורין אותו כרגש כמו
הפל תפשר שאין הקריאה נכונה ותהיה קריאתו הכונה
בערי התנ עמ' החל הנגף אן התנ כמתח כמו שהוא מכתב
ואם תהיה קריאתו כרגש יהיה במקום הנח המונבתודי
הכפל שבאן כרגש ויתכן לומ"ר עודי התנ מנו' הענין עמ'
את בריתי המר הנלי יהודה שמהן מפעלי הכפל ויש
להביא ראיה לכפלו מדרזל לוה תנזית והיא רוה רעה
המסירה דעתו שלאדם וכן התנ כמו העיר תתח בקש
נחשבנו תוחה שסהעיס והוא שם כלל לכל
תחש ומהלך קחש מ' עור תחש והקמץ ועורות תחשים
ומזל תחש שהיה בימי משה בריה בפני עמוה היה
וטהור היה וישלן גוונים הרבה זהו שתה ששגונא שש
ושמה כגונים הרבה שישלן ובמדרש אחר ששה גוונים
ישלן זהו שש גונא תחת עין תחת עין ואשר יחובר
עם הכינויים יהיה בלשון רבים נפשינו תחתיכם וכן
יאמ' תחתינו תחתיך תחתי בלשון רבים כולם ובא כיבוי
המדבר לענמו כגון חר תחזיב עדי תחתיכי תבריבב
קמי תחתיכי עמודיד עמים תחתיכי וכן כיבוי הנקבה ה"
הנסתרת ויקבר בשר תחתיה והמשפט על המנהג תחתי
תחתיה תחת הנעצוץ תחת גיותך עזבה ושכחה
תחת אכותיך יהיו בניך התחת אלהים אנכי תו
מבניו בלומ"ר הכהן המשרת כמקומו מכנין הת
לא יומת שמעי מ' בעבור ההכנעה הזאת אשר
תבפר לו ולא יומת כי קלל את משיח ז' תחת אשר לא
עבדת בעבור כך וכך או מקום כך וכך בלומ"ר שהיה הדבר
ההוא תשלום הדבר שעבר תחתיך יעבד רמה שאול מתחת
רגזה לך מתחת שרשיו יבשו והתאר בית חורין שמרמן
ביציע התחתונה אכל מלכי השער התחתונה זהה מקף
ולא לנקבה כי המלה מלעיל ועם יד היה שתחתים שתים
ושלשים שר שאול תחתיה משאול תחתיה גלות
תחתיות יבאו בתחתיות בארץ רקמתי בתחתיות
ארץ ומז לרחם שבוא מקום שפל ומפל כלא והדומים

להם תחת שרש ומה תכריע קמי תחתי ועמודיד עמים
תחתיו שזכרנו ויקרא לזה תתיון לאמור למי ארץ לל
כבוד ובמאמר שלחלו למי ארץ בלומ"ר תאות הארץ
והמלכות כאלך ולל למי ארץ לשון שבועה שבו אי"ז תחתינו
במקומנו ועמדנו תחתינו במקומינו תחת רשעים עפקים
בלומ"ר במקומם הכסלעין רואם תיש ברזיר מתנים אן תיש
אן הנח במקום ל"ה הזיבור אן ידיה או כמשמעו בלומ"ר זה
אן זה כל אחר מטיב עד ולבת מנשים עשרים ידוב
תבך רש ואיש תכבים תוך ומרמה מתוך ומחמק שבן שכר
ופירושו תוך ומרמה שמשכר האדם הבוטח בו ולא
ישמר ממנו ומרמה אותו בפין ובכר כתבנו אותו בשרש תוך
לא שלי יהודה חוג הביא אותו עם איש מכבים כלא והבאון
רב סעדיה זלמ' איש מכבים מן תוך הבית אשר הוא כיבוב
ואמ' רש ואיש תכבים ראוי לעשות להם הסד כי"ש כינוים
שיקתירו עמם ויזמרו מעלתם למען יהיו בכבוד ויגב אכ
כרש ואיש תכבים במעלה אחרהם ושלבן עריכן להמלה
תכה והם תכו לרגליך בפלס ושבו שמוותו שבנו לפי
מקומו נתחברו והלכו לרגליך שבהבים וקופים
ותכים אמרו הרגמים ושוקין והטוק ידוע שקורין לו ב
בלעז פאון ולל תוכים ההיה שקורין בלעז מיימון
תכל פתיל תכלת ותכלת ואיגמן הוא הענין שקורין לו
בלעז כלב והוא ענבע ברס חלזון עם קמטים ידועים
תכן ותוכן רחות ז' והנעל ולו מתכנו עלילות הדרכי
לא יתכנו והכבר אנכי תכנתי עמודיה סלה מי תכן
את רוח ז' ומי מי תכן את רוח ז' ומי איש שעצתו יודענו
ומים תכן במדה ושמים בזרת תכן הכסף המתכן פרוש
אלא כזרת תכן כמו תכן כסף המתוכן בחשבון ובמשקל ולל
ועד אשכרנו כשרש תכן המתוכן ששבון אותו מטבע
ונהש ויצורו ומזנו בלומ"ר לקחו הכסף שלא היה מוטבע ומטן
אותו מוטבע להרויאן לאומנין ולקנות עצים ואבנים ויהיה
ויצורו לשון צורה וכן נמרש בתוכן בצורה ויתית כסף
דמוטקם והשם אחה חותם תבנית מ' משליים התמונה ומדרן
את תבנית ומלא ותכן לבנים תבן ומלא ובמתבנתו לא תעשון
כמהו כמתבנתה לא תעשו לכם בלומ"ר תוכן העמוים וכן
ל הלבנים תלל על הר גבוה ותלול תל עולם
ר של תלה העומדות של תלם מ' העומדות
שעמדו בחזקם ובתקפם שלא הטילו חומות היהם
תם ולא שרפם לא הנחם בבנינם בעבור שהיו
בעורות וחזקות בנוי לתלמיות מלה מורכבת מן תל ופיות
מ' תל שהוא חזק וגבוה כמו העמודות עלתלם ופיות מ' רושן
שהין אבני המגדל גזרים מיות פיות כמו שעשרים ריס בבמי
המגדלים והל מ' תל שכל הפיות מתמלין עליו ובהכפלה הא
והלמ' יקרא אחרנו תלתלים ועוד כזכרהו במלבנים ועכן אחר
ותלתלנו שמתחה עמנו כמו ותליתנו שמחה כמו שאמ' תלינו
בגזרותינו ומ' רשו הין שאלים אותנו דברי שיר ובכנור ותכן
אלא ולא תולינו כמו ושתלינו שהיינו תולין שנשמרו בהם ולא
בחלוף שין בתין כמו פטר ופתר תלינו לשון ילדה והתין נוספת

שרעפי ענינו ענין מחשבות כמו שעיר שרשר
שרשרות גבלת וכחקרון הרישלאות גבלת
ענינו כמו שלשלאות וכן ברזל החרוכין משי שרשו ב
ענינו כמו שלשלו ועוד אמרו שרשרות שלזהב הן קנועות
בתקרות האולם

ובן המש אותיות

שעטנז לא תלבש שעטנז הוא נגד כלאים עמר ו
ופשתים ורגלי רשע המלה מורכבת מגמלות
שוע שוי ונוז וכל אחד מהם אמור משום כלאים שועלשון
שיעשות תלג חלקות נוארין שעשעות נוארי ה והא שטורכן
עמר ופשתים זה עם זה ועושים מהם לבדים שקורין בלעד
בלעדי שוי שטורכן עמר ופשתים ושוין אותו כאחת א
שוין עמר לבדו ופשתים לבדו והזרין ושוזרין שב החוטין
נוז כאריגת העמר עם הפשתים אז תכיפה כמחט ומן המו
אינו אסור לא יבר שיהיו שלשתן כאחד שוע שוי ונוז

נשלמה אות השין

אות הנון

תא והתא שש אמות אלתא הרעים ובין התאים חמש
אמות ותאי השער וגם לולמי התאות ומשרכי
שרש תא תאה אותה התא הוא הרעיע וכמר פי יעיע בשרשו
תאב תאבתי לשונעתך הנה תאבתי לפקודיך בקשה
נפשי לתאבה ענין תאוה וחשק והפעל הכבד
והוא מהפך הענין מתאב אני את גאון יעקב ולעז השטלטא
תאר תאר לכם פי תגבלו ואמר שהאלף תמורת ון כאשר
כתב לי יהודה והתא ואור אא ויהיה תתאומותיו
הוא שור הבר וכן בתוא מבגר
והוא הפוך האותיות כמו נשב והבש ופירושו כתוא מלמעלה
תאם ויהיו תואמים מלמטה מעלים והשם תאמי עביה
האלף בקמץ עם אהלי ארוס
ונא תאמי עביה המחים בשתים
והאלף בחולם מן והנה תאומים
כבטנה במלם וחוקים ארוכים והנחה האלף והמלה
יתה על התנ וימלאו ימיה ללדת והנה תומים
והבעל הכבד ממנו שלם מתאומות
ילדות תאומים תאן ואין תאנים בתאנים
לקצמה ותאניכם ויתיבם ידוע תאר
הגבול והכבד יתארהו בשור האלף בשוא
ובמחברה יתארהו האלף בקמץ חטף המתאר הנשה
והשם יפת תאר כתאר כבית המלך לא תאר לו ולא גדר
ואיש תאר מה תארו חשך משחור תארם ובא
כחלם שלא מונהג ותארו מבני אדם ובא מה
ופעלו לא יתן לו ענינם הצורה והתכונה והסימן
תבה יאמין התבה תבת עצי גפר ידוע ומפשר
שרש המלה תיב כמלק עידה שיבה אבל

לי

אא קשה לי והלא שרשם עוד לי יונה בתעם כזה הש
ושוב ושניהם מליאים יוד עש לחם הטחה תבל ובלי
וגם קשה לי עלי יונה שמתבו תבל בלה ישמוט תבל בעבק
בזה השרש וקו והלא הסמ שם תבל בלבד הוא שם כלל
שלמה בסגולותיו שלתבה
בעדי
אא תבל בשני עדויים אבל לכל ארעות הישוב תבן גם
תבל שהוא בלשון תושבה תבן בסמסמא בשש נקדות
הוא בשש נקדות ובמשורת בהדוש מתבן ידוע תהה
תנן בהם סימן שש הנה שמא
השם זה באחבע נקדות כתנן
בהם שמן אחבע הם סטיאין ביתה התהו ובהו ענין
שממה והבר מ ושמהו הן בש נהה
תהם גבעלות עליך את תהום מי תהום רבה עלמי תהום
תהום ומעותהו ובלשון זכר תהום אל תהום קורא
תהום אמר הוא מקום המים הרבים וחבי המים בכלל הוא
שיקרא תהום והקבוץ תהומות יבשימו קיאו תהומות
כלבים ישקן בתהומות רבה פי השיקה אותם מהעורים
כמדבר כמו מתהומות רבה ורבה עלבל אחת ואחת
מהתהומות והבר מתבנן הדומים לו בחלק הדקדוק ומפשר
שיהיה רבה תאר ל המשקה ויוליכם בתהומות במדבר
ופירושו במקום שהיו בו תהומות הוליכם בחרבה כמו
המדבר שאין בו מים וכן אמר מוליכם בתהומות בקום
במדבר לא ישבלו אותהומות הארץ תשוב תעליבי
תורה והתוירתו הן תני שרי יעבני וחדוש ישראל התון
והבר אחר ויתן על בלתות הבאר עמן סימן
והתיבה פי וקדוש ישראל התון שמו לו בלבבם גבולים מן
שלא יוכל לעברו וזה שהיו מכשים אותו והיו חושבים שלא
יוכל לעשותו תוך ויבתר אותם בתוך והעיר בתוך ונקמי
יכות נחה עין הפעל בתוך העיר מעלתוך העיר
תוך המחל בתוך הים ותקם בתוך בלילה כל אשר בתוכן
יטמא ושבתי בתוכך ובור נוקמת בתוכי ונשלם
בתוך הרעות נשמות בתוך ערים נחרבות כל בכלל
הנשמות והנחרבות תהיה נחשבת ונזכרת והתאר
והבריח התיכון ראש האמורית התיבונה אמעני
אמעניות ותי פתח העלע התיבונה תרעא דמח יעתא
ארעיתא פתח לעבר ביתא ולא היתה ושתו לתרא תיבונה
ארעיתא לא כל כי מתח העלע התיבונה שבתחתיות היה
פתוח ל כתף הבית הימנית וכל האחרות הין סתומות
ועלתוך אן כי המשה תאים הין ברדים וחמש בעמן ועל
כים ושלשים ועל התיבונה התחתונה שבחמשה
אמר שהיתה פתוחה לרוחל הבית הדרומי
ו[illegible] כשרש הזה ענין קרוב לזה תוך ומרמה מתוך מתחמק
והוא ענין מרמה ובא בזה הלשון לפי שהאדם המרמה
הבירו יעמון בלבו המרמה והשמאה ומראה לו שהוא אוהבו
תוך תקתי בלבי אשר תרוא אתה ולא תתורו אחרי לבבכם
לבד מעמשי הקרים והקוחרים פי הקרים עם הקוחרים
הקטנים מעטי הקוחרות והעקים שהם מחפשים הרבה
על המקח והמקבר לפי שעקים מועט והקוחרים הם
הקוחרים הגדולים והפעל הכבד יתירו בית יעקב ענין
הקירה וחפוש ומזה יתר הרים מקרעהו שם נפלם יקום

יבול

[illegible] תמך תמכו
[illegible] עוקי הן
עדרי אתיך כל ויתמך ש אבין אשת חן מתמך במר וע
ועמודים יתהכו עשר ומומך שבט ומתמכיה מאשר תמוך
אשורי מיאר בעמנון הן בעבנין הצוי וכן זכור אתיום השבת
נוער שפין מסמוך בשחר והנפעל ובחבלי חטאתו יתמך
תמול כי תמול אסחמן תמול כואך בלוף נקמת נתחלה
אתמול וכתב התנין היבל ירשו מראמול שלמס
ונא בשוכן כי ערוך מתמול תמתה ואתמול עמי לאויב
יקומס הוא הים שעבר נקרוב אן בדחמן ולי יונה מי ואתמול
עמי מלה מורכבת מן את ומן מול ואת פרשו כמו מול
כיאתי את העיר והוא כמו ומתמול עמי לאויב יקומס
תמר זאת קומתך דמיתה לתמר גם תמר ותמרים ושבעים
תמרים ידוע ומשונו כתמר מקשה כלומר כתמר
השוה הישר כי לתמר לא יעמדו עמים עד למעלה כמומתו
והל גופן מלמעלה שוה וישר וכן בהלס והיא ישבת תחת
תמר וכן ממנו עוד ותמורה בין כרוב לכרוב מקלעות
כרובים ותמורות ותמורים ממנו ומתו ועשו כרובים
ותמרים ואל אל תמורים ויש מהם עורות וקלים ומהם
תמר כאתרן וכן ותמרות עשן ולפי שהחמור שן גבוה
וישר ושוה ידמה הדבר הגבוה והישר אין וכן עמוד העשן
וכן בדגל על העשן משתעלה העשן תמרתו ואם כית
אבטינס הין של משלה הקטרת ולא רעו ללמד ושלחו
והביאו אומכן מלכנדריאה שלמערים והיו יודעים
לפטס כמותם ולא היו יודעים להעלות עשן כמותם
שהללו מתמר ועולה כמוקל והללו מפעל לכאן ולכאן
תבן ויהי לתבן כמיר ותבן בלעבי כתבן ואם כמס מיקס
בגון בתבס בגדול הרובן בתוך יאורין בתבים
בימים כיכן מנהג הלשון לבא מס ונן כאחד מוף וכוף
כמוהס וכמוהן והקבוץ את התבנים הגדולים הנכרים
ברבה הס מין מהיני הנחשים והנכרים כמים הן מהיני
הדגים בגדולים כדמות הנחשים ובנמול אות הכפל גם
תבס חלינו שד מעון תבס ובקבוץ הנקבות לתבנות מדבר
תרג תנס ירחץ ובמגלת איכה גם תבס חלינו עד אילן
ירודתא מתלמן מקון על אבהון כד אינון מנקן ית
בניהון ולא לפרין מרמיץ יתהון חפקן אכלין להון
[illegible]
היאנואה [illegible] מרחוק וחולאת שד [illegible]
ולא ירחה שדיה שכרים ואינוינן תנה כי יתעבס
והפעל הכבד אמרים התנו אבנים והמס נתוספת לף
נתחלה חתנה הנה לי ונתוספת כון אתכן זונה ושמה
לחתנה וכל חתנה ישרפו באש [illegible] נעלת יק על שמר הזונה
כולם עכן בנאי ועשה לחתנות מזבח ומקלא מלבד מזבח
לחתנות לבית יקחו הגלשי עמנו
לתמתלה ולדבר עמה כי לא המיתה יפתח רק עשה
לה בית מחוץ לעיר והתבודדה שם ולא ידעה איש
והמלה

[illegible] ובלבלה [illegible] ואהו נרדופתו רנוד
כי פי והעליתיהן עולה [illegible] כלומר אם היעה לקוחתי
מכי תי ארס והיה לי כלומר קדשלי שיהיה מרוש מרכב
העולם ואם זכר הראוי לקרבן העלהן עולה ודגל בזה
ודעת אחרת וכן שם יתנו ארקותי יעבו וידברו ואדון הארקות
שעשה לישראל ותרג ושבנתם ותתכנון ותרג ועמתה שמה
כימי נעוריה ויתנון חמן ודגל פרשן גם כי יתנו בגוים מזה
העכן לשון שנון תנך על תנך אזנם ישראל הוא הדרך
אשר נקרה האונן מולבלבו ובמקרא מפרש שהוא
הגדר האמעני תנר תנור והכרים והקבוץ מעל למגדל
התנורים ובתנוריך ובמשאריתיך התנור הוא שאופין
בו את הפת בהדביקה אבל אותן שאופין בו בארצות הלה
יקרא מורכן בדגל באמרס הביאן לפיו פת מרכ גוי
שהרהין בת מרכ אעל ישראל וכן יקרא לערבי ובלעב
תעב כי נתעב דבר המלך את יואב נעל לעבר הוא מקה
אף כי נתעב ונחלה בנער נתעב קמנין כיפס נמעל
עומר כי [illegible] הוא למערים כי תועבת מצרים בתועבות
יבעיקוהו והכבד תעבוני כלמתי קורי ותעבוני שלמותי
לא תתעב אדומי ותתעבי את נפיך המתעבים משקט כל
אוכל תתעב נפשם ואפשר שתהיה מתעבי פועל יוצא
לשלישי כלומר עשית שיתעבו אותך אחרים מיום הפקיבך
עמך והתאר לתתעב גוי נפלא והוא ממולא עלבל גזותיו
שהוא כמו מלא הוטרשו למי שכל גוי מתעבו וכמו אחר
התעבו עלילה ויתעב מאד ללכת אחרי הגלולים עכן
השקוץ והשטאה תעה תעה לבבי תעיתי משה אובד
ובשבר תעו והנה תועה בשדה ותלך ותתע ולדבר
אלי תועה בתעות בני ישראל והמעל אל יאמין בשוא
נתעה בהתעות שבור בקיאן ושני כמירים מתעו לדעות
לי יונה היא מלה מורכבת מזה הכבן מעבר ושתיד ור
אחיל משה עה כתב כי היא מלה מורכבת מנפעל והתפעל
ומשטאה נתתעו כמו ונוסרו כל הנשים ונכפר להם הדם
וכבר כתבנוהו אחינו כשרש לתע והפעל הכבד כי רוחן
זנוים התשה כי התעתם במשוטיהם ויתע תעבה ועוזב
תוכחת מתעה והוא פעל שמד כמו תעה ומתעה כמשן
מתעה שמי משרך מתעים כולם ענין תעות ויתע הוא
[illegible] תעבר והעבירו תעבר בתעבר
[illegible] הטבירה בתעבר מלטש
תעבר הגלבים יקרעה בתעבר
[illegible] ירוב וישלחה מתעבה הבסקי אל תעבך הוא הגדן
והוא תיק הארב תמס תך והחליל ותוף והליל והכור ישאן
בתוף והכור כי ישאן קולם לשחרן ולשורר כגושאים
קולם לתוף והכור כתמים ומקחלות עוד תעדי תעך המעל
הכבד ומאנו אתוכרות אל לבבהן בתוך עלמות המסכרת
תעך כמו קל נחלות שומרות ובדרך הרמיון והשאלה
מלאכת תמיד נעבך ומאבו התרג גרס לא אסתכלת
כפגרן ואת עביד אלילן ונקבין דאינון ערכך ולא חמטר

כלומר תחת ילדותינו היו אומרים [illegible] כסדר שלמה
תלה ותלה אותך על עץ תולה אמן של כלימה כי קללת
אלהים תלוי מרשת הכסוף כשרש קלל ויהי ותלים
על העצים עד הערב ובא כלף תמורת למור הכשל הרעתיך
תלואים לך מנגד ומני תלואים למשובתי אשר תלים שמה
כך מדיב הקרי תלאם והנמעל שרים בידם נתלו ויתלו
שמהם שלעץ והכבד מגן ורבע מלוך שלטיהם תלו על
חומותיך והשמתליך נשמתך והוא האשה שבו החיים
שהוא גחלה כאזור הארם אוהוא הקייץ כמו שאמר התרגום
קייץ כמגס הוא נחלה תלם בתלם עבותו בו נקורות
כי תלם בעבותו כלומר אם תקשרנו בתלמים בעבותו
עם שאר הבהמות לחרוש ואחר תלמיה יבקין על תלמי
שדי בקשי החרישה יקראו גדודים והגבוה יקרא תלם
תלע ובן אדם תולעה ומבקיך תולעה אמר כבר בתבת בעמוק
כי תחבלע התלעת ויהי תולעים שבין רמה ובין תולעה שלא
ועוד משל אל תירא תולעת יעקב
לפי שהם הלשים בגלות בתולעת ובמדרש מה תולעת אין כל
כוחה אימ אלא בפיה כך ישראל אל כוחם בתפלה אם יאדימו
בתולעת עלי תולע ותולעת שני כבר פירשנו כי השני הוא
המרמז ומקרא כלשון תולעת מפני רוב התולעת בשני אין יהיה
כי תולע שן ובאמרו תולעת שני באמרו שן אדום ובאמרו
שני התולעת באמרו אדום העין כלומר העין המה והוא המרמז
ומפני שהוא ידוע ומשוסן משאר הצבעים אמר תולעת מכלי
אחר שני וכלן זוכרון האמונים עלי תולע אם יאדימו כתולע
ומתנו אנשי חיל מתלעים כלומר לבושים בגדי שני ועמדו אחר
ותחתלעות לביא לו ואשברה מתלעות עמל והוא הכוך רמן
מלתעות כמירים והם השנים הגבוהות תמים כי אם תם הכסף
ויהי באשר תמו עד אשר תמו תמונו חפש מחמד
והכון בן תחת אות הכסל ומטפטו תמונו כלומר יחפשו עולות
עד השלימם שלא יבל אדם להשב ולחפש יותר עולה על
מה שהם מחפשים וכן חסדי ה׳ כי לא תמנו כמו תמונו אן
יהיה פירושו חסדי ה׳ עמנו כי לא תמנו אנחנו והוא זל היה
מטפטו להדגש ובא כמוהו הם תמנו לבנע והיה מטפטם
כמו בזונו לבנו לא יכול עליהו ולא יתם מרץ ותתם הבנה
ובשרץ ותתם חלאתה עד תום כל הדור כתם מרח כתמם באו
עליך כי טה שלמותם בלומר כלם שרל ראמון כאו שלם
שיכל לבא רעה מהם ומקור שהוא בעל ירוא ש
בידו והתאר תם יהיו תמים על ראשו והמעל הכבד
והחמותי כמאתך ממך ובא כהתמך שורד תושר
המם ראוי להדגש ויתם את הכסף המוצא בית ה׳ ויתכן כי
ויתם את הכסף ותתם השמה בהיא כמן נפעל וכן ויתמו ימי
בכי היה ראוי ויתמו כמו יתמו הטהרים מן הארץ ואזלת
כיכל הדגשים מכן לכד שרשם נתם כלם עמן לה והשלמה
ויתן ובן התמון אם משלמין כלומר היה לך לשאול באבל תחלה
אם תשלים כמשמעותי תקרב לעיר מש עיר ישראל אמרה
אחרון אבי שמני אמוני ישראל ו[illegible] קרוב לזה שהוא שבין
האמרמות והשלמה הם ישר ונמתי תמים הייה ברחמין
תמים אהיה בדרכיך הנה בהיותו תמים בכל תמים תמיד
נקבה

נקבה תורת ה׳ תמימה תמיד ותמיד [illegible]
כי כן בעבר תמיד כי שיהיה הטר ומבקר תמיד ה׳ אל
ורשון לפי שמעאנו ובראש חדשיכם פרים שנים שאם שאם
לא מצא שנים יביא אחד תלמר ואמר תמיד לפי שהחנכה
שנים ולא אין לבוא ביום תמים פי כיעמוד השמש ליהעלע
ולא מיהר לבא לא היה כיום השלם שבכל השנה והוא יום
תקופת תמוז והשם תם ויושר יצרתי כתם לבבי ואני
בתמי אלך ואיש מישר בקשת לחמו כלומר שלא נתכוון
לאהאב ויה נגד בקשתיה לקבליה ועם הא הנקבה
לא אסיר תמתי ממני ועם מס נוסטת אין בו מתם
אין מתם בבשרי כלומר אין שלמות בבשרי כי נתן בגוע
ובאין בו מתם תחסר מלת רק ופירושו אין בו מתם רק פגע
והבורה וכמוהו אין טוב כאדם שיאכל ושתה רק שיאכל
ושתה כי אינם יודעים למשות רע רק רע והשם ממשקל
התאר אם בהמות ובתמים לא ימנע טוב להולכים בתמים
ודובר תמים יתעבו והתאר במשקל השם עוז לתם דרך
יי׳ ובמקף ישוב החולם לקמץ הטף עדקה תעור תם דרך
אלא ובא הנחת תמורת הדגש כמו והנמעל אל אתם והוא כתוב
ותקל גבורתה ודומה ורבים אכל נזר נחה אחר אלף והתמעל
שתהיה הי׳ כתובה אין דומה לו עם גבר תמים תתמם והמעל
כמקרא
הכבד ואם כעבר כי תתם דרכיך כלם ענין אחד יש מהם
בהשלמת הגוף כלי שיחסר אבר או הסדון מאיבריו ויש
מהם בהשלמת הדעות והמדות הטובות ותמימים
כיורדי בור ומ אותו מענין השלמות הגוף כמו בכלעם
כשאולהים ומ אותו מענין השלמות הדעות כי עלהישרים
והתמימים הם הנשבים ללבדם ומזה השרש והענין ואת
האורים ואת התומים תמיד עולת תמיד ונתנו תמיד
יבדילו אשתמיד תעשה על המזבח ירוב תמיד
המה ויהו כן תמהו אישהל רעהו יתמהו אל תתעה
על הרחמן ויתמהו הנבעים ויתמהו מגערתו והשם חסה
בלקוח בתמהון ובתמהון לבב והתמעל ובתמהו תמיה
משפטו עם תין התמעל והתתמהו תמוז מבכות את
התמוז אמרים כי הין שרשים אלם והמלאים
עינין עופות הין שרשים אש מתחתין והעופרת נמס
ונמה שהוא נוהה וסתב החכם הרמבם נפסר מורה
כי מצא כתוב בספר מספרי הגבורות הקדמים
מעבאר עד ושמו תמוז וקרא למלך אחר
לשבור לגוברים וב מזלות והמיתהו המלך ההוא
מיתה משונה ומליל מותו התקבצו כל העלמים מקצות
הארץ היכל בכל לעלם הזהב שהוא עלם השמש והיה
זה העלם תלוי בין שמים לארץ ומלמתוך ההיכל וכל
העלמים סביבו והיה מדבר להם מה שהגיע לתמוז ו
והעלמים בוכים ומומרים כל הלילה וכאשר היה בבקר
עמדו כל העלמים להיכליהם בקצות הארץ והיה זה להם
לחק עולם כתחלת יום מחדש תמוז בכל שנה יקבדו ובכו
של התמוז ויל תמוז שם חיה שהיו עובדים אותה ותרג
ופרשו עיים את איים ויעשון תמוזין בחתולין ובחוב

הנקראות

[illegible]

תפת בתופת בעמי הישר [illegible]
תבל והנם שחים אותן תבל [illegible]
כו החרג ושעע ליה שין כתיד כלה תכן בתבל
מכלי מלך כי כשר חיאורגחי מן דרך לאכלה יישהם לא
יהל מלחים הרבה נביאיך חזולך שוא ותבל ולא נתן
[illegible] לאלהים ואלוהים לא ישים תכלה דבר גרוע שאין לו
טעם ומי ואלוהים לאישים תפלה לאישים להם גרשון ומעשה
על מעשיהם תמר שין תפרתי עלי גלדי ויתפרו עלה
תהמה שת לקרוע ושת לתמר ודבר מי לתפרות כתחות
תפש ותפש את הבלע במלחמה ותפשו כו אבין ואמון ת
תפשוהו ים ותפשה ושבב עמה ויתפש בשבי
הלחות למען תפוש את בית ישראל בלבם בלתפש בכוה
ושגב והגמול תפש כמעודתי והיאלא נתפסה תפשו
במזמות זו חשבו בכף תפשו והבדר בדים תתפש
ועד הרחבה בין תופש המלחמה הנה הוא תמיש ביד
וכסף כלות מחופה וכן מה בתרגום תפת לפנים
אהיה כי ערך מתמול תפתה הוא אש גיהנם
ופי ותפת לפנים אהיה כלומר אני נדון בגיהנם לפני מותי
מה שאין כן בשאר בני אדם שאינם נדונים אחר מותם
שלא אותו מנוף וחלל כלומר היו שמחים בי לפנים כמו
משתמרים לתף ושמה את התפת הוא המקום המכוון
לירושלים והוא כבר כן הם ולפי שנמצא אותו המקום לפי
שהיו שונאים כן המולך ושמאיהו יאמיהו כלומר עזה
שיהיה מקום טומאה להשליך שם נבלות וכל טומאות
לכל נקרא דין הרשעים
בגהנם ותפת לשון שאותן
המקום היה המחות
שבמקומות שמו שקראו
גם שכל הרשעים
נגשרן כי הוא המקום נבחר והטוב שבכל הארץ
תקון חעות לא שבל לתקון
והבדר מקון מבלים
הדבה כי יכל לתקון
שבעם שבן בתקנה יחוב
והוא הכך העורת
תקנו ושאול [illegible]
בשאר ותקנו
בהן ותקנו שאר שקנו
הבלתות והשם בלבלבלתקנו שונר כמי ונקרא השומר
בשמו תקנו כאשר שמר תקנו בתקנו הכין הכל אכל
[illegible] בתקנו שמר כעשים מקום ואמרו רך עחות לשון
[illegible] כמל בלשון סמו עקרון שמר ושלא בשאר תקנו את אהלו
ולבן תקנו את אחיו שלמי הבלתות שם ואת נגיהו תקנו
נתכות בית שמן שלמי שתקנו בגדה למשלה שמו שלחם
נתשמן ומקנו בטנו ומקנו שמה מקנה ומקנו את

[illegible]

[illegible]

ויאמר בנימין [illegible]
אלהי נתקע בך ושמרו מקעים בשמן [illegible]
לי ויתקע עטן הבית כף הארם לכף חבירו שבמקום [illegible]
כשבן הבית כף לכף לשמחה תקשיבך אליך תקף יאמר [illegible]
יתיצב האחד והשם את בלתקף ובלמעשה ויקבו [illegible]
והתאר עם שתקיף מבוכו תרג חזקתקיף וכן תקבהו
לבעה תתקבהו ומלך עמיד לבחור כלמלך ותחזיק בן
תרג ויקח תרגה עמלון הוא מין אילן מאילנ ארץ
תרן בתרן על ראש הבר לעשות תרן עליך בליחזקן
כן תרנים הוא העץ הגבוה כמפנה שמשלשלין כו
הנקומעמידין אותו כו מכרו בלעז תרע תרעים
ומעתים ירשו כו שוערים ותרג שער תרעה רחבן
שהוא שם למשפחה תרף לקחה את התרפים ומבל
ותקח מיכל את התרפים ואין אכור ותרפים הם עלמים
אא שנן מעשה התרפים יראו כהם העתידות אל ואין אכור
מכורש נפרין דל אשור ותרפים המוטב ואין זבחו ואין מנבה
הגדול עשו אבל עלהו אין זבחלו ואין מנבה לעז ואין
לחיופה שרשו עוף עמל אכור לי ותרפים לעז ויתן לות
תקומה תעופה
אכור ומחוי ושחר תרפים תרגם עלמתא תרש תרשיש
ושקם עגונתו כתרשיש אבן טובה ומינה כעין תפלת
וכבר זכרנוהו בשרש רשש מאין הכרע
תשע תשע אמות בערי ולזכר עשרה והחשבון הגדול דבר
תשעים

ואשר הם בני ארבע אותיות

תלתל קונעתין תלתלים והוא משבן תלהוא בתחיף
הקונעות בקופס ובכר זכרנוהו בשרש תלל
תשתנ והיתי בעיני כמחשעתנ המשלה המעתעים
והתפעל ומתעתעים כנביאים משפטו
ותתעתעים עכנס שבן תעות ועיקר שרשו תעה
תחרא כמי תקרא יהיה לו כשפת השרין
תחרה אל תחתר במעלתי דרכו משקלו מבטל ומשבטו
על שלמות שרשו מתקה הדית בשנא ומתי
וכן אל תתחר במרעים וכבר כתבנוהו גם בשרש חרה
הכבר מתחרה בארז ואין תעחרה את הקוקים
שבן הדמות שהתשבר
[illegible] עבוך לטוב ואל יעשקון זדים

נשלמה אות התין תהלה לאלהה

אכור דוד בן יוסף בן קמחי הספרדי ראיתי לכתוב
עם הספר הזה אשר כתבתי וחברתי בחור
המלים אשר כאן בלשון ארמי בספרי לשון הקודש
למען לא יחסר הקורא כשמר הזה דבר ולא יהיה מלה
נארכמה ושרים קפרים שלא ידענא ביאורה שמר בה
עם שהה שהכ מעשיה בו שהה לכן כל מעשיה שמר בה
יכשלו זה בתכלית הספר כמו שכתבתי אני הכל
ועתה

Um deutliche Schrift und möglichst genaue Angaben wird ersucht.

Wien, am ..... 192.....

1445

Entlehner: ספר המשלים

Zuname: לרמן

Vorname: נחמן מאיר

Adresse: תסר בף המשלים

Begehrtes Werk.

Verfasser: ר' המלמד ר' המשלים

(Vor- und Zuname)

Genauer Titel: ספר המשלים

חלק ב'

1/2.

1097

1445

141

Druckort: ..... Jahr: .....

Um deutliche Schrift und möglichst genaue Angaben wird ersucht.

AUTHOR DAVID KIMHI

NO. 2933

TITLE ס' כשרשים

RR

IMPRINT

הועתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תש"ע

CALL NO. EMC 847

DATE MICROFILMED

These images are from the collection of the Library of the Jewish Theological Seminary (JTS). JTS holds the copyrights to these images. The images may be downloaded or printed by individuals for personal use only, but may not be quoted or reproduced in any publication without the prior permission of JTS.

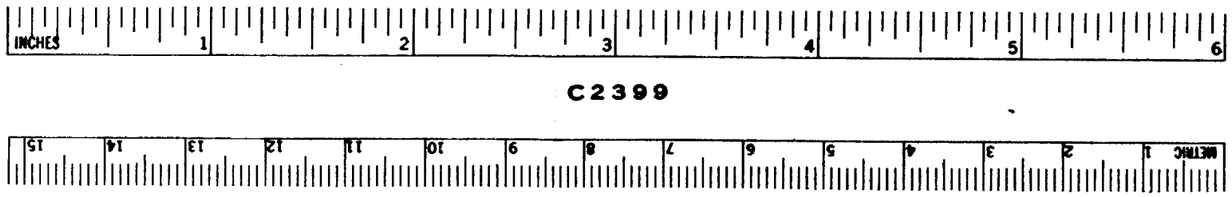

FILMED FOR THE JEWISH THEOLOGICAL SEMINARY OF AMERICA

XEROX University Microfilms, Inc.
A SUBSIDIARY OF XEROX CORPORATION